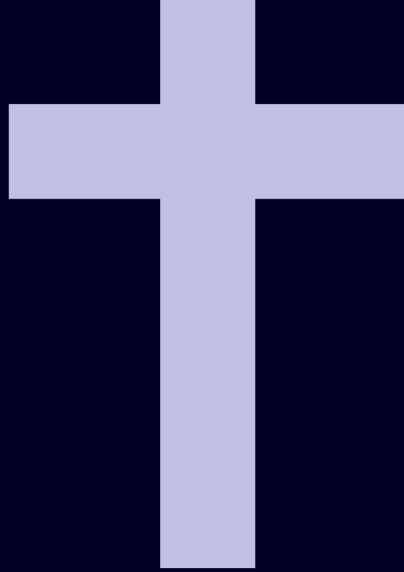

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	55
Ra Lucas	88
Ra Xuua	140
Hechos	180
Romanos	229
1 Corintios	253
2 Corintios	277
Gálatas	293
Efesios	301
Filipenses	309
Colosenses	314
1 Tesalonicenses	320
2 Tesalonicenses	324
1 ra Timoteo	327
2 ra Timoteo	334
Ra Tito	339
Ra Filemón	342
Hebreos	344
Ra Santiago	362
1 ra Bedu	368
2 ra Bedu	374
1 ra Xuua	378
2 ra Xuua	384
3 ra Xuua	385
Ra Judas	386
Apocalipsis	388

Rā Mateo

Nūnā rā Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtrā Jesucristo.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū ya yø mboxita rā Jesucristo.

¹ Ja ua rā lista ngue yø mboxita rā Jesucristo, guehnā rā mbom'meto nā ngue rā David. Rā David, rā mbom'meto nā ngue rā Abraham.

² Rā Abraham, rā papá nā ngue rā Isaac. Rā Isaac, rā papá nā ngue rā Jacob. Rā Jacob, rā papá nā ngue rā Judá co 'nɛ'ɥ mī'da yø n'yohɥ. ³ Rā Judá, rā papá nā ngue rā Fares 'nɛhra Zara. Nū rā mamá ya yonc'ɛi ya, nī hū ngue rā Tamar. Rā Fares, rā papá nā ngue rā Esrom. Rā Esrom, rā papá nā ngue rā Aram. ⁴ Rā Aram, rā papá nā ngue rā Aminadab. Rā Aminadab, rā papá nā ngue rā Naasón. Rā Naasón, rā papá nā ngue rā Salmón. ⁵ Rā Salmón, rā papá nā ngue rā Booz. Nū rā mamá nā rā Booz nī hū ngue rā Rahab. Rā Booz, rā papá nā ngue rā Obed. Nū rā mamá nā rā Obed, nī hū ngue rā Rut. Rā Obed, rā papá nā ngue rā Isaí. ⁶ Rā Isaí, rā papá nā ngue rā dast'abi David. Rā David, rā papá nā ngue rā Salomón. Nū rā mamá nā rā Salomón, gue'a rā 'danxu mará xisu ndū rā Uriás, bī nthatui rā David.

⁷ Rā Salomón, rā papá nā ngue rā Roboam. Rā Roboam, rā papá nā ngue rā Abías. Rā Abías, rā papá nā ngue rā Asa. ⁸ Rā Asa, rā papá nā ngue rā Josafat. Rā Josafat, rā papá nā ngue rā Joram. Rā Joram, rā papá nā ngue rā Uzías. ⁹ Rā Uzías, rā papá nā ngue rā Jotam. Rā Jotam, rā papá nā ngue rā Acáz. Rā Acáz, rā papá nā ngue rā Ezequías. ¹⁰ Rā Ezequías, rā papá nā ngue rā Manasés. Rā Manasés, rā papá nā ngue rā Amón. Rā Amón, rā papá nā ngue rā Josías. ¹¹ Rā Josías, rā papá nā ngue rā Jeconías co 'nɛhmī'da yø n'yohɥ. Gue'a rā pa'a ngue yø judío

bī ma mabent'i, bi ts'its'i i map'ɥ ja rā häi Babilonia.

¹² M'mefa p'ɥya rā Jeconías, rā papá nā ngue rā Salatiel. Rā Salatiel, rā papá nā ngue rā Zorobabel. ¹³ Rā Zorobabel, rā papá nā ngue rā Abiud. Rā Abiud, rā papá nā ngue rā Eliaquim. Rā Eliaquim, rā papá nā ngue rā Azor. ¹⁴ Rā Azor, rā papá nā ngue rā Sadoc. Rā Sadoc, rā papá nā ngue rā Aquim. Rā Aquim, rā papá nā ngue rā Eliud. ¹⁵ Rā Eliud, rā papá nā ngue rā Eleazar. Rā Eleazar, rā papá nā ngue rā Matán. Rā Matán, rā papá nā ngue rā Jacob. ¹⁶ Rā Jacob, rā papá nā ngue rā José, nūnā rá damme rā Maya. Guehnā rā Maya rá mamá rā Jesús. A nūnā rā Jesús, nī hū ngue rā Cristo, guehnā bá t'ɛts'i ngue dī ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'dɛ'ma goho yø papá bī m'mai ngue bī m'mahyø basi, bá fadi ngue rā Abraham asta rā David. 'Dɛ'ma goho yø papá bī m'mai, bá fadi ngue rā David asta gue'mø mī mbentyø judío ngue bi ts'ixpɥ ja rā häi Babilonia. Bá fɥ'ɥ yø pa'ɥ p'ɥya ngue bī m'mahmi 'dɛ'ma goho yø papá asta gue'mø mī m'mahra Cristo.

Ya bī mihra Jesucristo.

¹⁸ Ngūnā bá njap'ɥ bá mihra Jesucristo. Nūnā rā Maya ya xī nhohra hya ngue dī nthatui rā José. Pɛ hante ngue dā mɛ, ya mī hā rá basi. Pɛ rā Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi. ¹⁹ A nūnā rā José, ya ja ngue dā 'yøt'e ngue rá damme. Mī zā mī badi ngue ya hā rá basi rā Maya, bī ne rā José ngue xtā 'yøt'e te mmamp'ɥ ja rā ley ngue xtī nxummi rá xisu. Pɛ himbi nepe xtā mbadi xangu yø ja'i te xtā 'yøt'e. ²⁰ Mɛnte dī n'yomfɛni te ja ngue dā 'yørbuya, nū'mø mī n'aha, bī nū n'na rá anxɛ Oja 'mø mī n'ui. Bi 'yɛmbi:

—Ague José rá mbom'meto'i rā David, oguí sū guí mɛ'a nī xisu rā Maya. Porque nū'a rá basi hā'a, gue'a rā Espiritu Santo bi japi bi hya rá basi. ²¹ Nūnā rā Maya, dī m'ma'a n'na rá ts'ant'ɥ 'nɛ gdi hutī ngue rā Jesús.

Porque nuná, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yɛmbi.

²² Ya bi nja gätho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bɛnnbabi rá pøngahya Oja bi ma, bi 'yɛna: ²³ “Nu'a n'na ra hmute xisu da hya rá basi ngue dra ts'unt'u. Nu'mø bi m'mai, di hu ngue ra Emanuel”, bi 'yɛna. A nuna ra Emanueli nne da ma ngue ya 'daua di 'bæhm Oja.

²⁴ Mi nnu'a nt'aha ra José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxɛ nuna rá m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi. ²⁵ Pɛ himbi dädi mɛnte ra pa bi hya rá basi ra Maya. Mi zä mi m'mæhrá mædi ts'unt'u ra Maya, nuna ra José i hutɪ ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa mi ndast'abi ra Herodes, Gä madi manda'a ra xɛqui'a. Nup'u ja ra danihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø mfadi ngue di xädi te ga 'yo yø sø, bi 'yɛp'u ja n'na ra häi ni bøxyadi. ² Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Hapæ 'bæhra 'uene nu'a bi mihya, nuna rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handähe n'na ra dasø, gue'a ra hmɛya'a ngue ya bi mi. A nuyá, nná ɛhɛ ga thannehe ya —bi 'yɛna.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zä mi 'yøhna ra hya na, ya da zährá n'yomfɛni ngue su. Da guehyø mmɛngu Jerusalén, Gä bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zonhni gätho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyø xännbate ngue ra ley. Bi 'yørpæ ra nt'änni ngue hapæ ja ngue di mihræ Cristo nuna bá ɛx Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuyá bi t'ørpæ ra nt'änni p'uya, bi 'yɛmbræ Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yotræ pøngahya Oja'a, bi 'yɛna: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja

da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judio”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øtra nt'änni, ɛna ngue padi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fædi bi nɛqui ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yɛmbi:

—Ni mähä Belén, bá homhma ra 'uene asta gue'mø guá timhma. Nu'mø guá timhma p'uya, gdí 'yɛhmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nɛqui ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yɛmbi.

⁹ Nuyá yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'bæhra 'uene ja søp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mi zä mi hyandi hapæ ɛxa ja ngue da zøni, janjuani di johya. ¹¹ Mi zømp'u ja ra ngu, bi yut'ambo. Bi nu ngue 'bæp'u ra 'uene connæ Maya rá mamá. Gä bi ndantyøhm'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xæhyø 'beni ngue bi hyahra oro op'u, connæ hoga bopo mahotho ga yæni 'nɛ man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, Gä bi unni.

¹² M'mæfa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hini map'u ha 'bæhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxɛ Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi 'yɛmbi:

—Dami nangui n'na zihmantho, guí sixra 'uene cø 'nɛhrá mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'mæp'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yɛmbi.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pɛ ra José n'na zihmantho bi nangui ngue bi zixra 'uene connæ mamá. Bi ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'mæp'u asta gue'mø

mī dū rā Herodes. Ngūnā bī nja para ngue dī nja ya yø hyā bi bēnnbabi rā pøngahya Oja dā mā ngue bi 'yēnā: “Gā ma si mā Ts'unt'ū bi 'bū'a Egipto”, bi 'yēn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'ū ja rā hnini Belén.

¹⁶ Mī bahra Herodes ngue nūya yø n'yohū bī nyāui ngue honnā 'uene ya hīn'i mengbū ha 'būi, mān'natho bī mbøcūe p'ūya. Bī mēnhyo soldado p'ū ja rā hnini Belén ngue bá ho yø ts'unt'ū nū'ū 'bū'a nyo jeya panī gāi. Gātho mathēt'i rā hnini Belén bi tho yø ts'unt'ū. Porque yø n'yohū bi xifi ngue hīngui tho'a nyo jeya xī mūdi bī nū rā sø. ¹⁷ Rā ndødummū bī nja tengūtho rā hyā bi 'yotra pøngahya Jeremías, bi 'yēnā: ¹⁸ “Nūp'ū ja rā hnini Ramá bi t'øde ngue janjuanī ngue yā dummū n'na rā xisu, 'nē zonī. Guehna rā Raquel i zonī ngue xī thopyø basī. 'Nē hīmbī ne xtī nhojpabī rá mmūi porque ya gā xi dū yø basī”.

Nūnā rā Jesús i ts'ixp'ū ja rā hnini Nazaret.

¹⁹ Mī dū rā Herodes, nūp'ū Egipto māmbī 'būhā José bī n'ūi 'mø mīnxuī ngue n'na rá anxē Oja bi 'yēmbī:

²⁰ —A nūyá, damī sixrā ts'unt'ū conná mamá, i map'ū ja rā hāi Israel. Porque ya bi dū rā Herodes nūnā mī nne xtā hyo rā ts'unt'ū ya —bi 'yēmbī.

²¹ Nūnā rā José p'ūya, bi zixrā ts'unt'ū conná mamá, bī ma i map'ū ja rā hāi Israel. ²² Pē mī 'yø p'ūya ngue nūnā rā Arquelao rá ts'unt'ū rā Herodes, guehna mī ndast'abi p'ū ja rā xēqui mī nne xtī ma. Porque bi ponnbabi ndū rá papá. Rā José p'ūya bi zū xtī map'ū ja rā xēqui ngue rā hāi Judea mādi mānda nā. Mahømbī n'ūi rā José p'ūya, bi sifi ngue dī map'ū ja rā hāi Galilea. ²³ Mī zømp'ū ja rā hāi Galilea, bī m'map'ū ja rā hnini Nazaret. Ngūnā bi 'yøt'e para ngue dī nja ya yø hyā xī manyø pøngahya Oja ngue bi 'yēnā: “Nūná, di hūtyø ja'i ngue rā mmēngu Nazaret”.

3

Nūnā rā Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue dī nsā, dā dø'mrā Jesús bá ep'ū.

¹ Nū'ū yø pa'ū p'ūya, nūnā rā Xuua mī øtra nxixya p'ū ja rā hāi Judea, mī dū'mī bi xihra hyā yø ja'i bī mpeti p'ū ja rā dāpo. ² Bi 'yēmbyo ja'i:

—Damī 'bā'nī mmūihū, guī hyēhmū p'ū rā nts'o gnī 'yohū. Porque ya dā guehyø pa jap'ūya dā 'yū Oja ngue dī mānda ua —bi 'yēmbī.

³ Nūnā rā Xuua guehna bī mānā pøngahya Isaías 'mø mī nyā ngue bi 'yēnā: “Dā t'øde te dā mān'a n'na nc'ēi dā mānā hyā p'ū ja rā dāpo ngue dā 'yēnā: Damī nsāhū ya, porque ya bá ep'ū rā Hmū, dā 'yēmbyo ja'i”.

⁴ Nū rá he rā Xuua, gue'ū yø xingu rā cameyo ntøt'e ngue rā ulu. Dī ngat'a n'na rā xifanī. Nū'a te si p'ūya, yø mmācja t'axī mī sa. 'Nē rā t'afi t'asa tīmp'ū ja rā dāpo mī si. ⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'ū 'būhā Xuua ngue øxra hyā bī mā. Bi zøp'ū yø ja'i bá nēxpū ja rā hnini Jerusalén, gātho'ū yø hnini ja'a rā hāi Judea, gātho'ū yø xēqui ngue rā dathe Jordán, gā bá ēhyø ja'i. ⁶ Nūya yø ja'i bī mā ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi rā Xuua p'ū ja rā dathe Jordán.

⁷ Mī nū rā Xuua ngue māndøngu dyø judío 'būp'ū nī 'yēhē di xixyabi. 'Būp'ū yø fariseo, 'būp'ū yø saduceo. Bi 'yēmbūya:

—Guī øthū tengūtho øtyø c'ēya ngue 'da'mø bá ep'ū rā sibi. Xiya, ¿hague gnī pahmū ngue bá ep'ū rā ndate castigo dī nja? ⁸ Damī 'yøthū rā nho, n'namhma dī nēqui ngue ya gā hyēhmū p'ū rā nts'o. ⁹ 'Yo sā guī ēnā ngue ya hīnte guī jahū ngue yø mbom'meto'ahū rā Abraham. Porque dí xi'ahū ngue nūua ja yø do ja ua, dā zā dā 'yøt'Oja ngue dā bøcua yø mbom'meto rā Abraham. ¹⁰ Guī øthū tengūtho yø za hīngui zūdi, guī njathū p'ūya. Pē ya ja rā acha dā 'yēxyø za. Gātho yø za hīngui nne dī nzūdi, dā t'ets'i ngue dā ma nt'ūdi. ¹¹ A nūguī, mājuanī ngue nūya yø

ja'i i mma ngue da hyep'u ra nts'o, guehya dadi xixyabi conna dehe ya. Pe ba ep'u man'na da 'yotra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ah'u ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna, man'na tate na ngue nugä. ¿Hap'u gue ga sacä tengü na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nanj ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi hinjam'mø da huët'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zop'u ja ra dathe Jordán mi 'bähra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pe ra Xuua hingui nne xti xixyabi ra Jesús. Bi 'yembj:

—Nugä go dí nnegä ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yehé ngue ga xixya'i ya —bi 'yembj.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Damj ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te ga di manda Oja —bi 'yembj.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Hontho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, enthó n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zop'u ja rá ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bäcua ya, guehna ma Ts'unt'u dadi madj. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yotra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sambahya p'u ra zithu, da hyonnbi ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui himbi zi ra hmé. M'mefa p'uya, ya bi zä ngue mathoguitho tu manthuhu. ³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús. Bi hyonnbi ha di 'yotra ts'oqui, bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja, damj 'yøt'e ngue yø do jan'u da gohi di nthuhmε —bi 'yembj.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmé ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mui”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yembj:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, damj nsäcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nuna Oja, da penhyø anxé ngue da mä'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue händi un'na ni gua yø do” —bi 'yembj.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zännbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanj te mma ogue hin'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gätho yø nación i ja rá ngunj nximhäi. 'Ne da hyandi te ga ra nho ga 'bai. ⁹ Bi 'yembj:

—Nu te Gä gui handya, Gä ga 'da'i ngue'mø gui ndantyohtmu gui thannegui —bi 'yembj.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Damj 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hont'a ra Hmu Oja ja ngue da ma nthanne, hinjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá éhyø anxé p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi da'mra Jesús ngue bi manna hya p'u Galilea.

¹² Bi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'u ja ra häi Galilea.

¹³ Bá sop'u ra hnini Nazaret, bi ma danj m'map'u ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbu ja ra nenzabi nup'u di ntøt'a häiui ra Zabulón conna häi Neftalí. ¹⁴ Nguna ra hya

bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yotra pŋngahya Isaías ngue bi 'yɛna: ¹⁵ “Nu'ɛ yŋ mmɛngu p'ɛ ja ra häi Zabulón, 'nɛ'ɛ yŋ mmɛngu p'ɛ ja ra häi Neftalí, guehya yŋ ja'i 'bɛp'ɛ jonna nenzabi, 'nɛ'ɛ rá m'mɛp'ɛ man'na nguadi ra dathe Jordán, 'nɛp'ɛ ja ra häi Galilea, ja jap'ɛ n'na ra xɛqui ngue 'bɛhyŋ ja'i hɪngyŋ judío. ¹⁶ Nɛya yŋ ja'i ya mi 'bɛ 'bɛxui, pɛ nɛyá, ya bi nu xanho ra nyot'i ya. Guehya yŋ ja'i ɛntho ya xi du, pɛ nɛyá, ya bi yorpabi ra nyot'i ya”, bi 'yɛna.

¹⁷ Ya bi da'mi bi xihra hya yŋ ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Damí 'bá'ni mmɛi ngue gui hɛhmɛ p'ɛ ra nts'o gni 'yohɛ. Ya da guehyŋ pa ja p'ɛya da 'yɛ Oja ngue di manda ua ya.

Ra Jesús bi zixi goho yŋ mahua, bi 'yŋt'e ngue yŋ xädi.

¹⁸ Nu'ɛ ja ra nenzabi Galilea, bi thop'ɛ n'na pa ra Jesús. Ja bi dɪmp'ɛ yoho yŋ mahua ngue di n'yohɛ. Nu'a n'na i Simu, 'nɛ xquet'a i Bɛdu. Nɛna man'na, ra Andre. Nɛya yonc'ɛi ya, mi ɛntyŋ xit'a p'ɛ ja ra dehe ngue pahua. ¹⁹ Mi nu ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma ga mmähä n'yŋ. Ya hɪngyŋ hua gui thɛui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi thɛui yŋ ja'i ya —bi 'yɛmbi.

²⁰ 'Bɛxpɪ zop'ɛ yŋ xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ²¹ Mi thohmits'ɛ nɪnguep'ɛ p'ɛya, mahŋmbi dɪmp'ɛ mi yonc'ɛi di n'yohɛ ngue n'nat'a yŋ papá. Ra Jacobo 'nɛhra Xuua, guehya yŋ ts'ant'ɛ ra Zebedeo. 'Dap'ɛ mi ohɛ rá papá p'ɛ ja ra barco ngue pŋtyŋ xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä. ²² Nɛya ts'its'i, 'bɛxpɪ mähä ra Jesús, bi zop'ɛ ja ra barco yŋ papá.

Nup'ɛ ja ra häi Galilea ja bi mamp'ɛ ra hya ra Jesús.

²³ Ra Jesús bi n'yo ndap'ɛ bi zä ga ra häi Galilea. Nu'mŋ bi zŋmp'ɛ ja yŋ nija di mpɛti yŋ judío, xännbabi yŋ ja'i rá hya Oja. Xihyŋ ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ɛ di zo rá 'yɛ Oja yŋ ja'i. 'Nɛ ŋthe yŋ ja'i di hyɛnni. Hŋnt'a bi zä man'ɛ hɛmbyŋ ja'i, gä ŋthe. ²⁴ Gätho ra häi Siria bi n'yo

ra hya te ŋtra Jesús. Janangue nup'ɛ 'bɛhra Jesús bi ts'innbabi to gä xän'ɛ, ndana bi zä man'ɛ hɛmbi. Nu'ɛ yŋ ja'i n'youi yŋ ts'onthi bi ts'innbi ngue ŋthe. Bi ts'innbabi yŋ ja'i di guxtyŋ ts'i mŋ bi gɛ ra n'ɛ n'youi. Da guehyŋ ja'i tudyŋ gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yŋthe. ²⁵ Nup'ɛ ni ma ra Jesús xändŋngyŋ yŋ ja'i tenni. Bá nɛxi'da yŋ ja'i p'ɛ ja ra häi Galilea. Bá nɛxi'da yŋ ja'i p'ɛ ja ra häi Decápolis. Bá nɛxi'da yŋ ja'i p'ɛ ja ra hnini Jerusalén. Bá nɛxi'da yŋ ja'i p'ɛ ja ra häi Judea. Bá nɛxi'da yŋ ja'i p'ɛ man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Ra Jesús bi xännbä ra hya yŋ ja'i p'ɛ ja n'na ra nyuni.

¹ Bi nu ra Jesús ngue xändŋngyŋ yŋ ja'i bi zŋhŋ. Bi map'ɛ bí ja n'na ra nyuni, bi hyoni hapɛ da mi. Nu'ɛ yŋ xädi p'ɛya bi mäspɛ hudi. ² Nɛna ra Jesús bi da'mi bi xännbä ra hya yŋ ja'i. Bi 'yɛmbi:

³ —Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i nɛya ɛntho hyoya, porque tinyŋ mmɛi ngue di 'bɛhra nho. Porque guehya yŋ ja'i da zo rá 'yɛ Oja bí 'bɛ mahɛts'i ya.

⁴ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i tu yŋ mmɛi. Porque Oja di hojpabi yŋ mmɛi ya yŋ ja'i ya.

⁵ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i hindi 'yɛxpɛ 'bɛhyŋ mmic'ɛiui. Porque guehya yŋ ja'i da gohmi ra häi ma yat'i ya.

⁶ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i nɛya ho yŋ mmɛi ngue honi ha di 'yŋtra nho, tengutho 'mŋ di tumanthuhu di ja ndummi ngue honi ha di nsihmɛ. Porque da mäx Oja ngue da zä da 'yŋt'e.

⁷ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i nɛya da 'yŋtra mate ngue da mäxyŋ mmic'ɛiui. Porque guehya yŋ ja'i ya da 'yŋrpa ra mate Oja ngue da mäts'i.

⁸ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i ngue hin temä nts'o so yŋ mmɛi. Porque guehya yŋ ja'i da nu Oja ya.

⁹ Ra mmɛnthi di nthɛui yŋ ja'i nɛya da japi ngue di nhojpa'ɛ di nsɛi.

Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basi Oja ya.

¹⁰ Ra mmenthi di nthēui yø ja'i nuya da zā ra n'ua da ts'ui ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i ya.

¹¹ Ra mmenthi gui nthēui 'mø bi ts'ui ngue gui tēngahua. Da ts'an'ahua, da ts'an'nahua yø fēhni. ¹² Dami johyahua 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahua mpähä, porque xangu ni nzäbihua bí ja mahets'i. Ya qui pahua ngue nu'ua yø pōngahya Oja xa m'mua'a m'met'o xquet'a bi ts'ui.

Bi ma ma hyequi ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

¹³ Nu ra u, i ja rá 'befi ngue nu tema japi ya hīndi nts'onī. Guí njathua p'ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'buhua ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pε nu'mø bi m'mehrá ts'edi ra u, ya hīnda zā to da japi ngue xta n'u mahøn'a. Ya hīnte di muui ra u, da t'ei, da nep'ua yø ja'i.

¹⁴ Nu'a te gni 'yohua ya, i nnydyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Gue'ahua, tengutho n'na ra nyot'i di yorbua ja ra 'bexui, i nnytho gätho yø ja'i. Gue'ahua, tengutho n'na ra hnini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnytho gätho yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø bi ma ma saqui n'na ra lámpara, hīnda thørbua ja ra huada, sinoque da thøxpu ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gätho'ua 'bu'ambo ra ngu. ¹⁶ Dami njathua p'uya, dami nehua ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthua. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthua p'uya, yø ja'i da 'yεspabi na ni Papähua bí 'bu mahets'i.

Ra Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

¹⁷ A nuyá, 'yo gui εmhua ngue dá εhe ga hacä ra ley bi 'yotra Moisés, oque ga hacä'ua yø hya bi nxänbäte yø pōngahya Oja. Nu'a, hīn'na'a. Sinoque dá εhe ngue nu'a te gāma hya mmamp'ua ja ra ley, gä gue'a ga thog'a. ¹⁸ Nugä majuanī te dí xi'ahua, mente ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gāma hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ni xinga n'na

ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaqui asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i. ¹⁹ Janangue nuyá, nu to bi zā ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'atho, 'nε da ngu'a da xänbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga εda hnu mansu p'ua mahets'i na. Pε nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanā ley 'nε da ngu'a da xänbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'ua mahets'i na. ²⁰ Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø gui nne di ncu'ahua p'ua di manda Oja, mā datho nne ngue xta ndønho te gdi n'yohua, ngue'a te ga 'yo yø xänbäte ngue ra ley 'nε'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'ua rá cu.

²¹ Ya xcá 'yøhmua yø hya bi sänbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'εmbi: "Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo", bi t'εmbi. ²² Pε nugä dí xi'ahua ngue nu ra ja'i da nu man'ua rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mpeti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to εmbi ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hapua di nzø.

²³ A nuyá, xi'mø gui mmap'ua ja ra altar ngue guá ørpahua ra 'bøt'e Oja, 'nε ja da sop'ua ni mmui ngue hingui ho te xcá 'yørpa ni cūhua, ya hinguá øthua ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohni 'bøt'ehua p'ua ja ra altar, guá pengui gui nhojpauī ni cu. Ja guá pengui gui da ni 'bøt'ehua p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yap'i'ahua, nu'a di yap'ahua dami nhojpahua p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hīndi dá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahua ra policía. Ra policía p'uya da zixahua fädi. ²⁶ Majuanī te dí xi'ahua, ngue nup'ua ja ra fädi, ya hīnda zā guá pønthohua, guá pømhua asta gue'mø guá jut'i gätho ra mēnyu da ts'an'nahua.

Hingui ho di n'yots'om'mäi ra ja'i.

27 Ya xcá 'yøhm̩ ra hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'ɛmbi: "Yo grá 'yots'om'mäi". 28 Pɛ nügä dí xi'ah̩ ngue nü to hɛta n'na ra xisu 'nɛ so rá mm̩ai ngue di n'yots'om'mäiui, ya sutho 'mø majuan̩ bi n'yots'om'mäui ra xisu hɛti.

29 A nuyá, nü'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui ni dá ngue ni n'yɛi p'u guí øth̩ ra ts'oqui, dam̩ hyahn̩ dá, guí 'yɛi. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni dāh̩, hinda gue'a ngue gā ni do'yoh̩ da ma ra nidu. 30 Nü'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui ni 'yɛ ngue ni n'yɛi p'u guí øth̩ ra ts'oqui, dam̩ hyɛjni 'yɛ, guí 'yɛi yap'utho. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni 'yɛh̩, hinda gue'a ngue gā ni do'yoh̩ da ma ra nidu.

Hingui ho ngue da 'yenyø xisu yø n'yoh̩.

31 Ya xcá 'yøhm̩ ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nü to da ne da 'yenná xisu, i jatho da nangra sæcuá ngue ra nxuni". 32 Pɛ nügä dí xi'ah̩ ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nü'mø bi nthatui man'na ra n'yoh̩, ya ra ts'oqui øt'ui na da mɛ. Pɛ go rá ts'oqui na ra n'yoh̩ bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ɛi.

'Yo to di ɛxa ntestigo yø ja'i.

33 Ya xcá 'yøhm̩ ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nü'mø guí ɛxh̩ ntestigo Oja ngue majuan̩ di nja'a ra hya guí mm̩amhm̩, ya ja ts'ɛditho ngue guí 'yøth̩'a te ra hya gadi yarpa ni mm̩ic'ɛih̩ ngue di nja". 34 Pɛ nügä dí xi'ah̩ ngue 'yo guí ɛxh̩ ntestigo Oja p'u guí yah̩ ngue gdi hatra ts'ɛdi ni hyah̩. Nü te bi ja mahɛts'i, 'yo guí ɛxh̩ ntestigo, porque ja bí 'bɛp'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 35 'Yo guí ɛxh̩ ntestigo ra häi, porque Oja di manda gā ra ximhäi, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 'Yo guí ɛxh̩ ntestigo ra dan̩hni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 36 'Yo guí ɛna ngue da zä da t'øc'a ni ya 'mø himma juani te guí

mm̩amhm̩. Porque ni yah̩, ni xinga n'na ni xtah̩ da zä guí 'yøth̩ ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi. 37 A nü'mø guí nne guí mamhm̩ n'na ra hya, njuantho dam̩ mamhm̩ ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'youi ra zithu, hingui t'ɛc'ɛi te mma, janangue ngue honi te ɛxa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

38 Ya xcá 'yøhm̩ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nü ra ja'i da hyamba rá dá rá mm̩ic'ɛiui, xquet'a da thambabi rá dá. Nü ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mm̩ic'ɛiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i". 39 Pɛ nügä dí xi'ah̩, ngue nü'a te ra nts'o øt'ah̩ n'na ra ja'i, 'yo gadi cospah̩. Hante gue nü'mø to bi mɛp'a ni hm̩ih̩, dam̩ unman'na nguadi ni hm̩i ngue da mɛ'mi. 40 A nü'mø to guí tupi, 'nɛ di yap'a'i ngue ä'i ni pahni, co 'nɛhni tuh̩ dam̩ unni. 41 Nü'mø to da 'yɛn'i guí fäx̩ n'na kilómetro made ngue guí tuspa rá 'bɛni, dam̩ dobleh̩'a te xi'i guí fäx̩h̩. 42 Nü'mø te'o da 'yā'ah̩ n'na ra cosa, dam̩ unni. Nü'a te'o da mip'ah̩ n'na ra cosa, dam̩ hm̩iti.

Nü to 'bɛhyø nsuiui jatho ngue di madi.

43 Ya xcá 'yøhm̩ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Dam̩ mahni amigoh̩. A nü'u sæ'ah̩, 'yo gadi mahm̩'u", bi t'ɛmbi. 44 Pɛ nügä dí xi'ah̩ ngue dam̩ mahni nsuih̩. Dam̩ 'yāph̩ Oja ngue di japi to san'ah̩. Nü te'o gā nnu man'ah̩, dam̩ 'yørpah̩ ra nho. Dam̩ marpah̩ Oja te'o ya mants'o 'mø guí yah̩. Marpah̩ Oja'u hingui ho te øt'ah̩. 45 A nü'mø guí 'yøth̩ ya yø hya dí xi'ah̩ ya, ya di nɛqui ngue yø basī'ah̩'a ni Papah̩ bí 'bɛ mahɛts'i 'mø. Porque ra hyadi bi hoc'a Oja, hinga hønmb̩ 'bɛhyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nɛp'u 'bɛhyø ts'oc'ɛi øtra nho ra hyadi. Ra 'ye p'uya, hinga høndyø hoja'i 'ye p'u ja yø huahi, sinoque 'nɛhyø ts'oc'ɛi 'ye p'u ja yø huahi. 46 A nü'mø ngue hont'u to di ma'ah̩ gadi

maḥmḥ, ḥndanā rā nḥo dī nēquī ngue guí ḥthḥ 'mø? Conque asta yø ngüthäi njap'ḥ. ⁴⁷ Xi'mø ngue ḥønt'ḥ nī amigo gadi zēnguahḥ, ḥndanā rā nḥo guí ḥthḥ 'mø? Porque xquet'a njap'ḥ yø ja'i ḥingui pa Oja. ⁴⁸ Nu nī Papáḥ bī 'bḥ maḥḥts'i, mā datho ngue xandønho te øt'e. Gui njathḥ p'ḥya, dami nehḥ ngue mā datho xtánho te gui 'yøthḥ.

6

Nu rā ja'i øtrā nḥo, 'yo dadi 'yets'i.

¹ Nu'a te gā rā nḥo ja ngue gui 'yøthḥ, 'yo guí nnehḥ ngue ḥønñbḥ 'bḥi xangu yø ja'i dā nu ha gdi 'yøthḥ rā nḥo. A nu'mø ngue rā n'yets'i gnī 'yøthḥ rā nḥo p'ḥ ha 'bḥyø ja'i, nu'a nī Papáḥ bī 'bḥ maḥḥts'i ya ḥin tema nzābi di 'da'ahḥ. ² Janāngue nuyá, nu'mø guí fāxḥ yø ja'i nu'ḥ hyoya, 'yo guí nnehḥ ngue 'da di batyø ja'i te guí ḥthḥ. Porque ngu'a øt'i'da yø ja'i p'ḥ ja yø nija 'nēp'ḥ ja yø caye, ḥøntho nne ngue di 'yets'i ngue dā nu yø ja'i'a rā nḥo øt'e. Pē majuanī te dí xi'ahḥ ngue nuyā yø ja'i njap'ḥ, nu'a gā nnu manho yø ja'i te øt'e, ya ḥønt'a yø nzābi'a. ³ Pē nu'ahḥ, nu'mø guí fāxḥ yø hyoya, nu te ja ngue gui 'yøthḥ, 'yo 'be gui xihñi amigo gadi nsixui. ⁴ Nu'mø guí ḥthḥ rā 'bāxte, nt'aguitho dami 'yøthḥ. Nu'a nī Papáḥ bī 'bḥ maḥḥts'i i nnutho te guí ḥthḥ, go dā gut'ahḥ'a.

Rā Jesús bi xāñnbābi ha dī mat'Oja yø ja'i.

⁵ A nu'mø ngue guí mmat'Ojaḥ, 'yo guí ḥthḥ tengütho øtyø ja'i ngue ḥingyø mmḥi gā 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørbḥ ja yø nija ngue 'bāi ha gā mmat'Oja. I nnepe ngue dā nu gātho yø ja'i te øt'e. Dā guerp'ḥ ja yø caye i mmat'Oja p'ḥ nī ma. Pē nugā majuanī te dí xi'ahḥ ngue nu'a gā nnumanho yø ja'i te øt'e, ya ḥønt'a yø nzābi'a. ⁶ Pē nu'ahḥ, nu'mø guí mmat'Ojaḥ, dami cut'ambo nī nguḥ, tøtrā goxthi, dami mat'Ojaḥ p'ḥya. A nuna Oja nī Papáḥ, ja 'bḥp'ḥ ha guí 'bḥmḥ nā, go nnu dra mmat'Oja guí ørbḥ ja nī nguḥ nā, 'nē go dā gut'ahḥ nā.

⁷ Nu'mø gā mat'Ojaḥ, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hyā guí xihmḥ Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i ḥingui pa Oja, i enā ngue nu'a ya'atho gui yahñi, gue'a di 'yø Oja te xi'a. ⁸ Pē 'yoguí ḥthḥ tengütho øt'ḥ. Porque nuna Oja nī Papáḥ, ya padī te gā guí homhmḥ hante ngue gui 'yāpi te guí nnehḥ. ⁹ Janāngue nu'mø gā mat'Ojaḥ, dami 'yēmhmḥ: Mā Papá'ahē guí 'bḥ maḥḥts'i, dami 'yøt'e ngue dā hnu mansu'i. ¹⁰ Bá ēḥē gui manda ua. Di nja'a te nī pähä ua ja rā ximhäi tengütho bī ja maḥḥts'i. ¹¹ Dami 'dacje rā hmē n'na pa ngu n'na pa. ¹² 'Nē dami punnga mā ts'oquihe, tengütho gāhe xquet'a dadi punnbahe to ḥingui ho te ørcahe. ¹³ Dami fāxcahe ngue ḥinga øt'āhe rā nts'o. Dami yanje ngue rā nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasē, jase nī ts'edi, guí tate para zantho. Dā ngüt'atho.

¹⁴ Nu'mø guí 'bḥi ngue gui punnbābi yø ja'i ḥingui ho te øt'ahḥ, nu'a nī Papáḥ bī 'bḥ maḥḥts'i xquet'a di pun'nā nī ts'oquiḥ 'mø. ¹⁵ Pē nu'mø ḥingui nne guí punnbābi nī mmic'ēiui te øt'ahḥ, nu'a nī Papáḥ bī 'bḥ maḥḥts'i xquet'a ḥindī pun'nā nī ts'oquiḥ 'mø.

Rā Jesús bi xāñnbābi yø ja'i ha dī 'yetyø mmḥi.

¹⁶ Nu'mø guí nne ngue gui 'yē'nī mmḥihḥ, 'yo gadi hmī dūmmḥihḥ tengütho øtyø ja'i ngue ḥingyø mmḥi gā 'yøt'a te øt'e. A nuyā, di hmī dūmmḥi 'mø øtyø mmḥi, i nne ngue dā nu yø ja'i te øt'e. Pē majuanī dí xi'ahḥ, nu'a gā nnu manho yø ja'i te øt'e, ya ḥønt'a yø nzābi'a. ¹⁷ Pē nu'ahḥ, nu'mø guí ε'nī mmḥihḥ, 'yo gadi hmī dūmmḥihḥ, sinoque dami 'yejnī yahḥ 'nē dami nxädāḥ. ¹⁸ 'Yo guí nnehḥ ngue di unna güenda yø ja'i ngue gui ε'nī mmḥihḥ. Hinda ḥønt'a nī Papáḥ padī ngue guí ε'nī mmḥihḥ, go dā gut'ahḥ nā.

Dami ne ngue bī ja nī mmḥihḥ maḥḥts'i.

19 'Yo guí nneh_u ngue xøgue nma munts'itho'a te guí pesh_u ua ja ra ximhäi. Porque nu'a te guí pesh_u ua ja ra ximhäi, da zi yø zu'ε, ya di nts'onj. Ogue da bε yø bε. 20 A nuyá, dami neh_u ngue nup'ua mahets'i, ja bí jap'ua ra nho guí ntheh_u, nu'a hinha di m'medi. Ya hinda zä da zi yø zu'ε, 'nε hinda zä da zønyø bε ngue da bε'ah_u. 21 Nu'mø guí εmh_u ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønneb_u da zo ni mmaih_u p'ua 'mø.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra nyot'i.

22 Nu'mø bi xogui xanho ni däh_u ya, ya guí heth_u xanho ra nyot'i i ja. Njarbatho ni n'yomfεnih_u ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pahm_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø. 23 Pε nu'mø hingui xogui xanho ni n'yomfεnih_u, ya himma juani guí pahm_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø. Ya nsatho 'mø ngue ra ts'a'beXu_i p'ua gni mähä, porque hingui xohni n'yomfεnih_u ngue guí pahm_u ndana ra nho.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yoho yø hmu.

24 Hingui sä ngue yoho yø hmu ra ja'i di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di madi, n'na'a hinda madi. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hinda 'yørpe te di manda. Gui njath_u p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma ni mmaih_u. Di ma ni mmaih_u Oja, xindi ma ni mmaih_u ra mεnyu.

Nuna Oja fä'ua yø ja'i ya o rá 'ye.

25 Nugä dí mma, nu'a te ja ngue gui sih_u, ogue te ja ngue gui hyeh_u, 'yo gue'a mathoguiho ga ndu ni mmaih_u'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da hye. 26 Ya guí nnuh_u yø ts'int's'ua 'yo maya, ngue hingui uahi, 'nε hingui xofø ngue te da mets'i. Pε nuna ni Papáhu bí 'bu mahets'i, go di unni te si yø ts'int's'ua na. Goma gue'ah_u ya, ngue hinda mäxah_u Oja, porque man'na xammadi'ah_u ngue

yø ts'int's'ua. 27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hingui hets'i, ¿ua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyeh_u. Ya guí nnuh_u yø døni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xingui mpe, pε mahotho gui nequi. 29 Dí xi'ah_u na ra hya na, ngue tengü ra dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, pε hinha da zädi tengü ganho yø døni. 30 Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø døni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzø p'ua ja ra orno. Goma gue'ah_u ngue hinda he'ah_u Oja. Pε hinga εgui εc'εih_u xanho ngue faxah_u Oja. 31 Janangue nuyá, 'yo mathoguiho di tu ni mmaih_u ngue sä gui 'yεmh_u: "¿Te 'be'a ga sih_u ya, o gue te 'be'a ga heh_u ya?" guí 'yεmh_u. 32 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hønt'a te da zi 'nε'a te da hye ni ma yø mmai honi. Pε nu'ah_u, nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i, ya padi ngue guí homh_u gätho ya yø cosa ya. 33 Janangue nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi soh_u rá 'ye Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøth_u, n'namhma ngue di 'da'i te gäma cosa gui homh_u. 34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmaih_u'a te ja ngue gui thohm_u nixudi. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'i. Høntho ngue nu'a ra n'ua guí thohm_u n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohm_u'a ra pa'a.

7

'Yo guí haspah_u ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

1 'Yo guí haspah_u ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ah_u ra güenda Oja te gui øth_u. 2 Porque da that's'ah_u ra güenda tengutho gni hyaspah_u ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøth_u, xquet'a gue'a di nja'ah_u'a. 3 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cu ngue oxra häi rá dä, pε nu'i p'uya, ra biga di o ni dä. 4 Ya

hinda zä gui 'yemni cu: “Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dä”, gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dä. ⁵ Ya hinni 'yup'ua te gui mma. 'Be dami hyahra biga o ni dä n'namhma dä zä gui hyamba ra häi o rá dä ni cu.

⁶ Nuna ra hya gui nnu mandaxquihua, nu ra ja'i ngue mandonts'o drá mmái hinda zä gui xihma ra hya. Porque n'na ra cosa xandaxqui, hingui sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncuε ra fo'yo, dä za'ahua. Ximmangu n'na ra cosa ngue mandø mmaditho, hingui sä di t'unyø ts'udi, porque ra ts'udi di 'da'mi, da nep'ua häi'a te gui unhma.

Dami 'yäpha Oja te gui homhma.

⁷ Nuna Oja di 'da'i te gui homhma. Dami 'yäpi te gui nnehua. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá jätra goxthi ngue gui nzohma Oja, da xoc'ahua. ⁸ Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

⁹ Conque nu ra ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yäpra thuhme, hingui sä rá mmái ra ja'i ngue ra do di unná basi. ¹⁰ Ogue ra hua da 'yäprá basi, hingra c'eya di unni. ¹¹ A nuyá, i ja ni ts'oquihua, pε gui padi gui unna cosa nu'a xanho ni basihua. Man'natho'a ni Papáhu bí'bu mahets'i ngue xandønho te di 'da'ahua 'mø gui 'yäpha.

¹² Tengü gní ne ngue da máxaha yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthua, dami 'yørpaha ra 'bäxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpu gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, da gue'ua yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahjeppi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

¹³ Mente gui 'buhma ua ja ra ximhäi, dami hyaxhua ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxhua na ra 'yu na, dami cathua p'ua ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'nε xa nxidi ra 'yu. Pε mandøngu dyø ja'i ni map'ua. ¹⁴ Pε nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthui ra 'da'yo te, hingui xidi

ra goxthi 'nε hingui xidi ra 'yu. Pε ziyohotho yø ja'i ni map'ua.

Nu'a ganhorá ndät'ära za, gue'a di fadi tema za'a.

¹⁵ Dami mfähma xandønho, nuya yø fehni xänbäte da zøp'ua gui 'buhma, da 'yεna ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ahua, porque maxøts'itho di nεqui ngue yø hoga n'yohua, pε nu te ga 'yo, gä ra nts'oni ørbua ni ma. ¹⁶ Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahma te'o'a. Tengutho p'ua ja ra 'uini, gui pahma ngue hinga ja di nzap'ua yø uva. Ni xingyø igo di nzap'ua ja yø 'uini. ¹⁷ Porque gui pahma ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä züdi. Pε nu'a hingra hoga za, hingui ho yø ndät'ä züdi. ¹⁸ Nu ra hoga za, hinga ja zap'ua ra ndät'ä hingui ho. Nu'a hingra hoga za, hinga ja zap'ua ra hoga ndät'ä. ¹⁹ Nu gätho yø za hingui ho yø ndät'ä züdi da ma nt'ets'i ngue da t'udi. ²⁰ Janangue dí xi'ahua ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehni xänbäte, gue'a gdi pahma te'o'a.

Jatho gui 'yøthua te rá pähä ni Hmuha.

²¹ Nuya yø ja'i da 'yεngui ngue drá Hmugui, hinga gä da yarbua ha di manda Oja. Nu'ua majuaní ngue da yarbua di manda Oja, gue'ua yø ja'i da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí'bu mahets'i. ²² Nu'mø bi zønna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yεngui: “Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'nécähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'Nε conni thuhü dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nε conni thuhü dá øt'ähe xangu yø milagro”, da 'yεngui. ²³ Nu'mø dá thacä p'uya, ga embi: “Dami 'uemhma ua dí 'bucä, porque himma amigo'ahua. Porque høndra nts'o xqui n'yohua”, ga embi.

Bi nhyeppa ra hya yoho yø hyønnigu.

²⁴ Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'nε da 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyeppabi n'na ra n'yohua ngue ra njammai na, ngue ra mmando p'ua bi hyøhrá ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahi ngue bi

nønhna ngu. Pε hĩmbi dāgui, porque ra mmundo p'ua hōxrá ngu. ²⁶ Pε nu ra ja'i øde te gāma hya dí mmangā, 'nε hĩnda 'yøt'e te dí xifi, guehna nnā hyεjpaḃi n'na ra n'yohu ngue hĩn'yu rá n'yomfēni nā. Guep'ua ja ra 'bomu dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mĩ n'ye p'uya, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahĩ ngue bi nønhna ngu. Bi xot'i, māxøgue bi n'uēni.

²⁸ Mĩ juahya yø hya bi xānna yø ja'i ra Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xānna ngue ra ley hĩngui ya manzaqui 'mø xānna, pε nuna ra Jesús εna nts'at'abitho 'mø xānna, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi ya rá do'yo.

¹ Mambá εp'ua bí ja ra nyuni mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohu mi hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhmu p'ua 'buhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøthegui, nugā dí paḃi ngue da zāgui —bi 'yēmbi.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'ye, bi 'yēmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zā'i ya —bi 'yēmbi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra dārquehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zā ha mi hēmbi. ⁴ Ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu mi'ua:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'ua 'buhra mmācja. Da nu ngue ya bi zā'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zā ra 'ya hēmbi. Janangue da baḃi gātho yø ja'i ngue ya bi zā'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mi zømp'ua ja ra hnini Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na ra capita. ⁶ Bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'ant'ua di mpεp'ua ja ma ngu, sä ra ndate ngue tu gā rá do'yo —bi 'yēmbi.

⁷ Ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu äpra mate:

—Ga mmagā p'ua 'mø, ga ma øthegā —bi 'yēmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'uya, mahømbi 'yēmbra Jesús:

—Pε ague grá hmu, 'yo gadi n'uni. Nugā hĩmma nsä'be ngue guí carbu ja ma ngu. A nuyá, høntho dami manya ngue da zā ra ts'ant'ua dí xi'i, ya dí paḃi ngue da zā ra n'ua hēmbi. ⁹ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagui. A nugā p'uya, xquet'a dí si ma soldado daḃi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, i pap'ua dí øt'i. Ogue ga εmbi: “Bi 'yεcua”, ra soldado p'uya bá εp'ua. Ogue ma hmiqúi, ga 'bepi te da mēfi, ra hmiqúi øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mi 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yēmbiyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hĩjonni judío di pøni ngue gdi tinnbā rá nt'εc'εi tengū ga 'yεc'εigā na ra n'yohu nā. ¹¹ Nugā dí xi'ahu ngue xangu yø ja'i hĩngyø judío dí bømp'ua ni bøxyadi 'nεp'ua ni yuhra hyadi, ngue nup'ua di manda Oja p'ua mahεts'i, 'dap'ua di nsihmēui ra Abraham, connā Isaac, connā Jacob. ¹² A nu'ua yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'ye Oja 'nε hĩmbi ne, da t'emp'ua thi ja ra 'bexui'ua. Ja di nzomp'ua 'nε ja di guxp'ua yø ts'i'ua.

¹³ Ra Jesús bi 'yēmbra capita mi nyau:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí εc'εi ngue da zā ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngū ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zā ra ts'ant'ua mi'ua.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bedu.

¹⁴ Ra Jesús bi map'ua ja rá ngu ra Bedu. Nu'a rá to ra Bedu oxpa ja rá t'ots'i ngue mi hēmbra pa. ¹⁵ Ra Jesús bi bennbā rá 'ye ra dārquehi ngue bi gats'i. 'Bexpi zā ra pa mi hēmbi. Nuna ra xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därquehi.

¹⁶ Mi dähra nde p'aya, nup'u 'bähra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pe ra Jesús høntho da ma ngue da zä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hēmbiyø ja'i, pe gä bi 'yøthe. ¹⁷ Mi nja na ra hya na, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue bi 'yēna: “Nu te gāma n'u gmi hēmphu, gä bi hyaqui hapu mi'u”, bi 'yēna.

Yonc'ei bi nyau ra Jesús.

¹⁸ Mi nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xädi p'aya ngue bi mähä dí ma man'na nguadi ra zabi. ¹⁹ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, nugä dí nne ga mme hapu gdí ma —bi 'yēmbi.

²⁰ Ra Jesús bi 'yēmp'a yau:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pe ra N'yohu bí 'yē mahets'i, hin'yü rá ngu hapu di n'oxi.

²¹ Pe nu'a n'na nc'ei rá xädi bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, dami 'dacrä nt'ēdi ngue 'be da dü ma papá, ga ägui, ya ga me p'aya —bi 'yēmbi.

²² Mi dähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma ga mmehma. Nu'u yø ja'i ntho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mminduui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue bi ma, bi mähä yø xädi. ²⁴ Pe nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø fanthe nangui, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'u yø xädi p'aya, bá äp'u bí aha, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhü —bi 'yēmbi.

²⁶ Ra Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—¿Hanja ngue gui sühu? ¿Ua hingui ec'ei ngue ga fäxahü? —bi 'yēmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nēhyø fanthe. Mi hejpi, 'bexpi

nsäya. ²⁷ Nu'u yø xädi p'aya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yēmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nēhra dehe ec'ei 'mø bi zofo —di n'yēmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

²⁸ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u ra Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pe mandønts'otho, xpí 'yēp'u ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mi nu ra Jesús, bi mähra mafi. Bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? Porque tobe hingui sønna pa ngue gui penngähe ra castigo —bi 'yēmbi.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bui yø ts'udi, ma 'yoní p'u ngue sihmē. ³¹ Nu'u yø ts'onthi bi 'yēmbra Jesús:

—Nu'mø guí nne ngue ga hecähe ua ya yø n'yohu 'bucua, pe dami 'dacje ra nt'ēdi ngue ga cüt'ähe yø mmui yø ts'udi bí 'yonu —bi 'yēmbi.

³² Ra Jesús bi unna nt'ēdi yø ts'onthi, bi 'yēmbi: —I mähä nu bí 'bähyo ts'udi 'mø.

Janangue nu'u yø ts'onthi bi hyep'u yø n'yohu mi n'youi, i ncarbua ja yø mmui yø ts'udi. Yø ts'udi p'aya, bi gu ra 'dihí, bi nhyørbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

³³ Nu'u mi fähyo ts'udi p'aya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi thohyø ts'udi, 'nē bi ma tengue xi tho'u yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. ³⁴ Nu'u yø ja'i mambi 'bup'u ja ra hnini, gä bi ma ngue bi zømp'u bí 'bähra Jesús. Mi zønyø ja'i p'u 'bähra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹ Ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue da ma, di ma man'na nguadi ra zabi

ha bí ja rá hnini. ² Mí zømp'u ja rá hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. Mí nu rá Jesús te øtyø ja'i bá du rá dárquēhi, i pađi ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe rá dárquēhi. Bi 'yembra dárquēhi p'aya:

—Ague ts'ant'u'i, 'yo tu ni mmui, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembi.

³ Nuna rá hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xännbate ngue rá ley, bi mbøcuc. Bi 'yemp'u ja yø n'yomfēni: “Nuna rá n'yohu 'bucua, thenmahya Oja ná co nu'a rá hya i mma”. ⁴ Pē rá Jesús i patho te mbēnya yø n'yohu mbøcuc, bi 'yembi:

—Nuna rá hya gá bēhmua ya, hinga ja rá njap'ua ná. ⁵ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí embi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pē nuyá, hīndi nēqui xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hīn'na. Pē nu'mø gā embi: “Damī nanguī, guī caxni fidi, guī mma”, gā embi, nu'mø ngue bi n'yo p'aya, ya guī pahma xanho ngue ja mā ts'edi. ⁶ A nuyá, damī pahma ya ngue rá N'yohu bí 'yē mahēts'i, ja rá ts'edi ua ja rá ximhāi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'aya:

—Damī nanguī, caxni fidi, ni ma ni ngu.

⁷ Rá dárquēhi p'aya, bi nanguī, bi ma rá ngu. ⁸ Mí nu yø ja'i te bi nja, bi nsu yø ja'i. Pē εspabi Oja porque di nēqui ngue Oja di unna ts'edi te ø'na rá n'yohu ná.

Rá Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ Mí ma rá Jesús, ni nthop'u ja rá oficina n'na rá n'yohu ni hu ngue rá Mateo, nuna jamba rá mēnyu yø ja'i ja te pä. Mí nu rá Jesús, bi 'yembi:

—Ma gā mme n'yø, gā øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yembi.

Rá Mateo p'aya, bi zop'u rá oficina ngue bi mē rá Jesús.

Nuya yø ja'i t'embi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui rá Jesús.

¹⁰ Man'na rá pa p'aya, nuna rá Jesús bi mē yø xädi p'u ja rá ngu rá Mateo

ngue da nsihmē. Xangu yø nguthäi 'bap'u, co 'nē hmi'da yø ja'i t'embi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmēui rá Jesús. ¹¹ Yø fariseo p'aya mi nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi rá nt'änni'u yø xädi, bi 'yembi:

—¿Hanja ni xännbatehu ngue 'dap'u sihmēhu yø nguthäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yembi.

¹² Mí 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yemp'u di yahni:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pē yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. ¹³ Damī xāhma te ni bønyø hya nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuεcatehu, porque guehna man'natho di muui ná ngue yø 'bøt'e guī ørcāhu”, εn'Oja. A nugä, dá ēhe ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gā xifi da hyep'u rá nts'o gā 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá ēhe gā nzofu —bi 'yembi.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguī etyø mmui yø xädi.

¹⁴ Nu'u yø xädi rá Xuua bi guarbu 'bāhra Jesús. Bi 'yembi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguī etyø mmui? Conque nugähe 'nēhyø fariseo εmmēi dí ε'ma mmuigähe —bi 'yembi.

¹⁵ Rá Jesús bi 'yembya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu rá nthati, hinguī 'bu ndummui ngue da 'yetyø mmui mēnte 'dap'u 'bēhmua rá novio. Njarbutho mā xädigä ya, hinguī etyø mmui ngue 'daua dí n'yo'be. Pē bá ep'u rá pa ngue da zigagui mā nsai'be. Nu'a rá pa'a p'aya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya mā xädi 'mø.

¹⁶ Nuna rá 'da'yo hya dí xännbate, n'nan'yo ná ngue rá nyogui xädi. Tengutho n'na rá 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque rá 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu. ¹⁷ Tengutho rá 'da'yo vino hinguī sä da sirbu ja rá zεxfani ngue da zedi. Porque rá 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mø da sit'i, ja di m'mēp'u p'aya. Janangue

ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue gä yoho h̄indi m'medi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

¹⁸ Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu mā t'ixu εxā ja bi dū, pε nu'mø guí mma, guí japni 'yε p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mai.

¹⁹ Ra Jesús bi nangbu mi h̄udi, bi mε'a sits'i. Bi mähä yø xadi.

²⁰ Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarbu ja rá xutha ra Jesús ngue bi därpa rá nyan̄i rá he. ²¹ I εn'a mbo rá mm̄ai: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yεnā. ²² Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyεtra xisu. Bi 'yεmbuya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mm̄ai. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yεmbi.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

²³ Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bup'u yø mε'bida. Di yänni yø ja'i 'bup'u ngue zoni. ²⁴ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Dam̄i pømhmu ua. Nuna ra hm̄ute 'bucua, h̄ingui tu na, i atho na —bi 'yεmbi.

Pε nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i then-tho, porque pad̄i ngue ya xi dū ra hm̄ute. ²⁵ Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hm̄ute. Bi bennba rá 'yε ra hm̄ute bi gats'i. Ra hm̄ute p'uya bi bεnnate, bi nangui. ²⁶ Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xεqui'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁷ Mambá εp'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yεmbi:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, dam̄i huεga'be.

²⁸ Mi yurbu ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εc'εiui ngue da zä ga øt'ä na te guí xicui ya?

Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ahá grá Hmu, dí εc'εi'be ngue da zä gui 'yøt'e —bi 'yεmbi.

²⁹ Bi macyø 'yε ra Jesús ngue bi därpa yø dä yø xädä. Bi 'yεmbi:

—Ngue guí εc'εiui ngue da zä ga øthe'au, da zä'au ya.

³⁰ Nu'u yø xädä p'uya 'bexpi nzø yø dä. Pε ra Jesús di hejpi ngue h̄inte da mā, bi 'yεmbi:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí mm̄ami te dá øt'au ya —bi 'yεmbi.

³¹ Pε nuya mayø xädä, høntho bi nhyehmi ra Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

³² Høntho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø ja'i p'u ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohu di gonebi ra ts'onthi. ³³ Nuna ra Jesús bi japra ts'onthi ngue bi hyεp'u ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pε yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—Nuna te dá nuha bi nja ya, mente yø pa xa thogui h̄injongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja ra häi Israél.

³⁴ Pε yø fariseo bi 'yεnā:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yεnā.

Ra Jesús di huεcyø ja'i.

³⁵ Nuna ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä yø hn̄ini. Nup'u ja yø hn̄ini søni, xännbabi rá hya Oja yø ja'i di mpeti p'u ja yø nija yø judío. I xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'yε Oja yø ja'i. Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'u hεmbi, pε gä bi 'yøthe ra Jesús. ³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'u ha søni, εmm̄ei di huεqui. Porque yø ja'i 'bu ndumm̄ai, h̄ingui pad̄i te da 'yøt'e. Ëntho yø dε'yo 'mø h̄injo'o to da mädi. ³⁷ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue xangu ra 'befi i ja, pε yø mēfi zi yohotho 'bui.

³⁸ Janangue nuyá, nuna Oja rá mm̄eti

ra 'bɛfi, dami 'yāphɛ ngue da mɛnhyø mɛfi p'ɛ ja rá 'bɛfi.

10

Ra Jesús bi 'yɛxi 'dɛma yoho yø xädi.

¹ Ra Jesús bi zo'ɛ 'dɛma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'ɛ yø ja'i hɛmbi n'na ma 'dan'yo ma n'ɛ, da 'yøthe. ² Ja ua yø thuhɛ ya 'dɛma yonc'ɛi yø representante ra Jesús. Rá mudi rá thuhɛ ra Simu, nu'a i nhuta m'mɛfa ngue ra Bɛdu. Ra Andre nuna rá n'yohɛ ra Bɛdu. Ra Jacobo, 'nɛhra Xuua, guehya yø ts'unt'ɛ ra Zebedeo ya. ³ Ra Lipe. Ra Bartolomé. Ra Toma. Ra Mateo nuna ra ngathäi. Ra Jacobo nuna rá ts'unt'ɛ ra Alfeo. Ra Lebeo nuna ja man'na ra thuhɛ ngue ra Tadeo. ⁴ Ra Simu nuna n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nɛhra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

Bi xi'ɛ 'dɛma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xänbɛ ra hya yø ja'i.

⁵ Nuya 'dɛma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yɛt'i ngue da manna hya. Rá mudi bi 'yɛmbi:

—'Yo gni mähä p'ɛ ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Nɛ 'yo guí cuthɛ p'ɛ ja yø hnini ja'a ra rá häi Samaria. ⁶ Sinoque i mähä p'ɛ 'bɛhyø judío. Porque yø judío tengutho yø dɛ'yo ngue xa m'mɛdi. ⁷ Guí xihmɛ yø ja'i p'ɛ gdi mähä ngue nuna Oja bi 'bɛ mahɛts'i, ya da guehyø pa jap'ɛ da 'yudi ngue di manda ua ya. ⁸ Dami 'yøthɛ yø ja'i di hyɛnni. Gui 'yøthɛ ngue di bɛnnate yø ánima. Gui 'yøthɛ yø ja'i 'ya yø do'yo. Gui 'yøthɛ yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi ga 'da'ahɛ, hinte dá jap'ahɛ. Janangue nuyá, nu yø ja'i guí 'yøthɛ, 'yo te guí jambahɛ.

⁹ 'Yo guí haxhɛ ra mɛnyu ngue ra oro ogue ra t'axi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo tema lega guí caxhɛ. O guí caxni mponihɛ. 'Yo guí caxhɛ mi'da yø thixfaní ogue yø tøhø. Porque rá mɛfi Oja jatho ngue di t'unni te da zi.

¹¹ Nu'mø gá sømhmɛ p'ɛ ja n'na ra danihni ogue ja n'na ra t'unihni, dami hyomhmɛ n'na ra n'yohɛ nu'a hnumanho p'ɛ ja rá hnini, dami 'yāphɛ ra nt'ɛdi ngue di 'da'ahɛ ra ts'äya. Ja dami nsayahɛ p'ɛ ja rá ngu'a, asta gue'mø guá ɛhmɛ. ¹² Nu'mø gá cuthɛ mbo ra ngu, gui 'yɛmhmɛ: “Oja di jap'yø ja'i 'bɛcua”. ¹³ Nu'mø da nu manho'ahɛ yø ja'i 'bɛp'ɛ ja ra ngu, ya di tocabi na ra nzengua guí xihmɛ 'mø. Pɛ nu'mø ngue hingui nnu manho'ahɛ, nu'a ra nzengua guí xihmɛ, ya hɛndi tocabi. ¹⁴ Nu'mø ngue himbi hnu manho'ahɛ p'ɛ ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu hɛndi n'na'ahɛ ra ts'äya 'nɛ hɛnda ne da 'yøhyø ja'i na ra hya guí xihmɛ, ni mähä p'ɛya, pømhmɛ p'ɛ ja ra hnini ogue ja ra ngu. Dami huamhmra fonthäi di n'youi ni mbonguahɛ. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahɛ ngue nu'mø ra pa daní hyaspa ra güenda Oja ya yø ja'i di ja'ahɛ p'ɛ, man'na xangu ra castigo da thohya, ngue'a te ra castigo da tho'ɛ yø ja'i mi 'bɛp'ɛ ja ra hnini Sodoma 'nɛp'ɛ ja ra hnini Gomorra.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ɛ da ts'ɛi.

¹⁶ A nuyá, ga pɛn'nahɛ p'ɛ ha 'bɛhyø ts'oc'ɛi, ngue nts'utho, tengutho yø dɛ'yo 'mø bi zømp'ɛ 'bɛhyø zate. Pɛ dami 'yøt'e ngue gyø njammihɛ, guí mfähmɛ, tengutho guí mfähyø c'ɛya. Pɛ 'yo to guí sähmɛ, gui 'yøthɛ tengutho yø paloma ngue hingyø nequisi. ¹⁷ Dami mfähmɛ p'ɛ 'bɛhyø ja'i. Porque yø ja'i da zixahɛ fädi. Nup'ɛ ja yø nija yø ja'i da mɛp'ahɛ. ¹⁸ Di dá'ahɛ p'ɛ 'bɛhyø ts'at'abi 'nɛp'ɛ 'bɛhyø gobierno. Di 'ahɛ yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigahɛ. Nu'mø ngue ya gdi 'bahmɛ p'ɛ ha 'bɛhyø ts'at'abi, ngu'ɛ yø judío, ngu'ɛ hingyø judío, gá da zä da 'yøhna ra hoga 'da'yo hya guí xihmɛ. ¹⁹ Nu'mø bi jo'ahɛ, 'yo sä di tu ni mmah'a te ra hya ja ngue gui xihmɛ ra ts'at'abi. Nu'a ra ora guí dá ni hyahɛ p'ɛ ja ra ts'at'abi, Oja di 'da'ahɛ ra hya ja ngue guí mmamhmɛ. ²⁰ Porque ra Espiritu

Santo di bēn'nah̄a rā hya gui xih̄ma rā ts'ut'abi. H̄ingni n'yomfēnisē gui j̄acra hya guí mm̄amh̄ma.

²¹ Nū yø n'yoh̄ma εc'ε̄igui, di yapsē yø n'yoh̄ma h̄ingui εc'ε̄igui ngue dā tho. Yø papá, nū'mø bi 'yεc'ε̄igui yø basi, di dā yø basi ngue dā tho. Yø basi p'uya, nū'mø bi 'yεc'ε̄igui yø papá, di dā yø papá ngue dā tho. ²² H̄onnb̄ma bi zā dā zū'ah̄ma yø ja'ingue gui εc'ε̄igah̄ma. Pε nū rā ja'ī dā zeti hangū rā n'ū dā thogui, guehnā di nyanná te na. ²³ Nū'mø bá ju'ah̄ma n'na rā hn̄ini, dami 'dagui gdi mähä man'na rā hn̄ini. Pε nugä dí xi'ah̄ma, tobe h̄in gadi tāti gadi 'yomh̄ma rā hya p'ū ha 'būhyø judío 'mø mi zønnā pa dā hyaspā rā güenda yø ja'ī rā N'yoh̄ma bí 'yε mah̄ets'ī.

²⁴ Nū rā xādi, 'yo di εnā ngue h̄inda thogui tengutho thohrá xānbate. Xi mmangu rā h̄miq̄ui, 'yo di εnā ngue h̄inda thogui tengutho thohrá h̄mū. ²⁵ Nū rā xādi, di m'm̄ai ngue rā conforme, ngue dā thogui tengutho dā thohrá xānbate. Rā h̄miq̄ui p'uya, di m'm̄ai ngue rā conforme, ngue dā thogui tengutho dā thohrá h̄mū. Nū'mø ngue bī nū man'ugä yø ja'ī, gui h̄uq̄ui ngue drá zithu, gomā gue'ah̄ma h̄inda nū mman'ah̄ma yø ja'ī ngue gui tēnngah̄ma.

Rā Jesús bī mā ndanā ja ngue dā ts'ū.

²⁶ Janangue n̄uya yø ja'ī sū'ah̄ma, 'yo gui sūh̄ma ya. Nū te gāmā hya njo'mi, siempre dā famh̄ma. ²⁷ N̄uya yø hya dí xi'asēh̄ma, dami xih̄ma gātho yø ja'ī. N̄uya yø hya dí hut'atho nī guh̄ma, i nt'ode rā hya gā rā hn̄ini. ²⁸ 'Yo gui sūh̄ma dā ne dā hyo'ah̄ma. Porque nū'mø bī hyo'ah̄ma, nū rā te ya h̄inda zā te dā japi. Nunā Oja, jā rá ts'edi ngue di juat'ā nī do'yoh̄ma 'nε nī teh̄ma p'ū ja rā nidū, guehnā dami sūh̄ma na.

²⁹ Nū'mø bī 'bā yoho yø ts'int's'ū, h̄onda n'na rā xanī mā t'un̄i. Pε h̄inga n'na di m'mε'ū yø ts'int's'ū mēnte ngue h̄indi unnā nt'ēdi nī Papáh̄ma. ³⁰ Janjuanī ngue fāxah̄ma Oja. Conque asta nī xtah̄ma ī m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janangue 'yo gui sūh̄ma yø

ja'ī. Porque man'na xammadi'ah̄ma ngue yø ts'int's'ū, madague'a ngue yø mmundotho'ū.

Rā Jesús bī xihyø xādi ngue h̄inda gōmp'ū ha 'būhyø mm̄ic'ēiui.

³² Nū to gātho dā mamp'ū 'būhyø ja'ī ngue εc'ε̄igui, xquet'ā gā mmangä p'ū 'būhmā Papá bí 'bū mah̄ets'ī ngue dadī n'amigo'be rā ja'ī. ³³ Pε nū te'o dā gōngä p'ū 'būhyø ja'ī, dā mā ngue h̄ingui εc'ε̄igui, xquet'ā gā mmangä p'ū ha bí 'būhmā Papá mah̄ets'ī ngue h̄in dadī n'amigo'be rā ja'ī dā gōngui.

Nup'ū ha t'εc'ēi rā Jesús, bī mā ngue dī nja rā sūi.

³⁴ 'Yo gui εm̄h̄ma ngue dá εcä ua ja rā ximh̄ai ngue h̄in tema n'ū gui säh̄ma. Nū'á, h̄in'na'a. Sinoque dī nja rā sūi.

³⁵ Dá εcä ua ngue dī nja'a dī nsūhyø ja'ī. Rā ts'unt'ū dī nsūh̄mi rā papá. Rā hmute dī nsūh̄mi rā mamá. Rā ts'ihue dī nsūh̄mi rá cä. ³⁶ Nū'ū yø nsūiui rā ja'ī dā 'yεc'ε̄igui, gue'ū 'būp'ū jā rá ngu dā zai.

³⁷ A nuyá, nū rā ja'ī ngue mā datho dī mahrá papá, dī mahrá mamá, ngue nugui, guehnā rā ja'ī ya h̄ingrá nsāui dā dēnngui. A nū rā ja'ī ngue mā datho dī mahrá ts'unt'ū, dī mahrá t'ixu ngue nugui, guehnā rā ja'ī ya h̄ingrá nsāui dā dēnngui. ³⁸ Nū rā ja'ī h̄ingui nne dā dēnngui ngue sū dā tho, guehnā rā ja'ī ya h̄ingrá nsāui dā dēnngui. ³⁹ Nū rā ja'ī dā gohrá mm̄ai ngue sū dā tho, guehnā rā ja'ī dī m'mēhrá te na. Pε nū rā ja'ī h̄inha gā gohrá mm̄ai madā tho, guehnā rā ja'ī dī nyanná te na.

Oja dā gutyø ja'ī'a te rā nho xā 'yøt'e.

⁴⁰ Nū rā ja'ī dā 'yøt'ah̄ma masu, guehnā rā ja'ī tengutho 'mø go dī ørcagui masu na. Nū rā ja'ī dā 'yørcagui masu, tengutho 'mø go dī ørpabī masu'ā to bá pēnngui. ⁴¹ Nū rā ja'ī ørpa masu n'na rá pōngahyā Oja porque pahrā ja'ī ngue gue'ā rá m'mēnh̄nī Oja, dī t'unnā nzābi rā ja'ī tengutho rá nzābi mā t'unnī rá pōngahyā Oja. Ximmangu rā ja'ī ørpa

masu n'na rá hoga n'yohu, porque padí ngue xanho ga 'yo rá n'yohu, di t'unná nzäbi rá ja'i tengutho rá nzäbi má t'unni rá hoga n'yohu. ⁴² A nuyá, ndana bí zä ya má xädi, nu rá ja'i dá 'yörpa rá nho ngue padí ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso rá dehe di unni, hīndi 'bēhrá nzäbi rá ja'i, Oja dá gut'i.

11

Rá Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bí ma bá nyauí rá Jesús.

¹ Nuyá 'de'ma yoho yø xädi rá Jesús, mí juadi bí xifi te ja ngue dá 'yøt'e, bí map'u bí ja yø hnini ná rá Jesús ngue dá xänbá rá hya yø ja'i. ² Rá Xuua ya mí ofädi bí 'yøde te øtra Cristo. Janangue bí menhni yoho yø xädi ngue bá nyauí rá Jesús. ³ Mí zømp'u ha 'bui, bí 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e ná rá Cristo mí ja ngue dá ehé di ndast'abi, ua gue ga tø'mähe man'na? —bí 'yembi.

⁴ Rá Jesús bí 'yembya yaui:

—Ní me ya, bá xihmí rá Xuua'a te rá hya gá nuui bí nja. Xihmí ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. ⁵ Damí xihmí ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mí 'ya yø do'yo, ya bí zä ha hēmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bēnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Rá mmēnthi di nthēui rá ja'i hīnha di gohrá mmēi ngue εc'ēigui.

⁷ Mí mengyø m'mēnhni rá Xuua, nuna rá Jesús bí dū'mí bí c'annbābi yø ja'i ná rá Xuua. Bí 'yembi:

—¿Te'o gá ma guá nuhū p'u bí ja rá dāpo? ¿Ua guá nuhū n'na rá n'yohu hīngui nzaqui rá mmēi, εntho n'na rá zafani 'mø annā ndāhi? ⁸ Xi'mø ngue hīn'nā, ¿te'o guá nuhū 'mø? ¿Ua guá nuhū n'na rá n'yohu ngue he rá hoga ulu? Pē guí pahmū ngue yø ja'i he rá hoga ulu, guēp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ⁹ Pē xi'mø hīngā gue'a guá nuhū'a, ¿te'o guá nuhū 'mø? ¿Ua guá nuhū n'na rá pøngahya Oja? Majuani ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuhū. Pēgue tate ná, ngue gātho mí'da yø

pøngahya xā m'mēi. ¹⁰ Nuna rá Xuua guehna rá m'mēnhni Oja mmamp'u ja rá Maca Libro ná, ngue εna: “Nugā gā εt'ä má m'mēnhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapū ja ngue gui thogui”, bí 'yēna. ¹¹ Majuani dí xi'ahū, nu hangū yø ja'i 'bui, hīnjongui pøni ngue di tate guehna rá Xuua bí 'yøtra nxixya. Pē nuyá, to bí zä má ja'i ya o rá 'yē Oja ya, guehya má dātho bí nthēui rá mmēnthi ya ngue rá Xuua.

¹² Bá fū'mø yø pa bá øtra nxixya rá Xuua ya, asta quehyø pa dí 'būhmū ya, janjuani di xønyø ja'i dá zo rá 'yē Oja. Nuyá yø ja'i di xøni dá zo rá 'yē Oja, i nne ngue xøgue rá sønitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'māhra Xuua, nu te gāma hya bí man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'u yø hya nt'ot'i p'u ja rá ley, gātho bí má ngue bá εp'u rá pa di manda ua Oja. ¹⁴ A nuna rá Elías bí man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø guí nne gui pahmū ha rá nja rá hya, nuna rá Xuua ya, quehna bí t'ēmbi ngue rá Elías. ¹⁵ A nuyá, di nja ní gu ngue gui 'yøhmū ná rá hya dí mmangä ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'būhra pa ja p'aya. Gdá hyejpabi yø basi n'yemp'u ja rá tai. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yemmi, i embi: ¹⁷ “Dá pixt'ähe rá xithi ngue xqui nnehmū, pē hīngā nnehmū. Dá tut'ähe yø thūhū ngue yø thundummū, pē hīngā nzomhmū”, bí 'yembi. ¹⁸ Guí njathū p'aya, nu'mø hīmbi nja'a te guí mmamhmū, guí mbøcuehū. Porque bá ehra Xuua, nuna bí 'yētrá mmēi, a nu'ahū p'aya, gá 'yēmhmū ngue n'youi rá ts'onthi ngue'a te øt'e. ¹⁹ A nuyá, guecā drá N'yohū dá ε mahēts'i, dí si'a te dí tini, a nu'ahū p'aya guí εnjū ngue drá nhyøt'a zihmē. Guí εnjū ngue dādi thegā'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'nē'u yø ngāthāi. Pē nuna rá hya njuantho, nu'mø di n'yomfēni xanho yø ja'i, dá badi ha rá nja rá hya.

Oja dá hyaspa rá güenda yø ja'i hīngui nnu manho rá hya.

20 Nunā ra Jesús, nu'ua yø ja'i 'bap'ua ja yø hnini xi 'yøt'e xangu yø milagro, bi mudi bi hejpi te ga 'yo yø ja'i, porque hinguin ne yø ja'i da hyep'ua ra nts'o ga 'yo. Bi 'yembj:

21 —Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'ua ja ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'ua ja ra hnini Betsaida. Porque himbi 'yεc'eigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu ha 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bap'ua ja yø nyogui hnini Tiro 'nep'ua Sidón, n'na zihmantho xta hyep'ua ra nts'o manj n'yo yø ja'i. Xti n'yuxyø 'bospi 'nε xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bu ndummai. 22 Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Tiro 'nep'ua ja ra hnini Sidón. 23 A nuya yø ja'i 'bap'ua ja ra hnini Capernaum, rá nzequi ena ngue da t'εspabi ua ja ra häi, 'nep'ua mahets'i da t'εspi. Pe gue di map'ua ja ra nidu ya. Porque himbi hyep'ua ra nts'o ga 'yo. Nu'ua yø nyogui ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'ua ja ra hnini Capernaum, xta hyep'ua ra nts'o manj n'yo yø ja'i'a ra hnini'a 'nε hinxta nguahyø ja'i 'mø. 24 Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da tho'ua yø mmengu Capernaum ngue ra castigo da thohyø ja'i mi 'bap'ua ja ra hnini Sodoma.

Ra Jesús bi 'yεspa Oja.

25 Man'na ra ora p'uya, ra Jesús bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i, grá Hmu p'ua mahets'i, grá Hmu ua ja ra ximhäi. Porque yø ja'i ena ngue yø bamhya, i ena ngue tini xanho yø mmui hanja ra hya, pe gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basj ngue yø 'yøde. 26 Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sannj ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

27 Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'ua Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'ant'ua di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'ant'ua Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi. 28 Nu gätho yø ja'i ya xa nyägui ngue hingu hät'i da 'yøt'e te gäma hya sannbi, dami n'unj ngue ga faxaha n'namhma ngue da dinj ha di nsäya nj teh. 29 Dami 'yøt'e ngue nj Hmuju. Dami hyaxha na ra hya dí xän'nah. A nugui, dí ya mantudi, hingrá n'yets'i nna ya. Nunā ra hya dí mmangä, da hyut'a nj mmuih na. 30 Nuya yø hya dadi mandagä gui 'yøth, hndi un'ah ya. Porque nu te dí xänbäte, hingu henni gdi 'yøth.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zännj di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

1 Nuya yø pa ya, nunā ra Jesús co 'nεhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'ua ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'ua yø xädi bi zä ngue tu manthuhu, janangue bi daxtyø trigo, bi za. 2 Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu nj xädi gue di mpefi. Conque mmamp'ua ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingu sä ngue to di mpefi —bi 'yembj.

3 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndj ra David, co 'nε'ua mi n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähmu p'ua ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? 4 Nu ra David bi yørbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhme xi t'εspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nε'ua mi n'youi. Conque nu'ua yø thuhme'ua, hndi unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hnda høndyø mmäcja yø ts'i'ua yø thuhme t'εspabi Oja. 5 ¿Ua hin gadi xähmu te mmamp'ua ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bap'ua ja

ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpæfi, pæ hinda t'embj ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'ua? ⁶ Nugä dí xi'ahua ya, ngue nuua ha guí 'buhma, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra nija. ⁷ Pæ hingui tinni mmaihua hanja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuæcatehua, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e guí ørcahua”, i ena. Porque nu'mø di ja ni nhuæcatehua, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hingui 'yempha ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nu ra N'yohua bí 'yæ mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohua xi yotrā 'yæ.

⁹ Mī ma rā Jesús, i map'ua ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'ua ja ra nija, mī 'bup'ua n'na rā n'yohua xi 'yotrā 'yæ. Yø ja'i honi ha di dinnbabi rā Jesús ngue da ma ma yapī, janangue bi 'yørpabi ra nt'änni rā Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí embj ngue ja ra nt'edi da t'øthe n'na rā dærcuehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya?

¹¹ Mī dahra Jesús, bi 'yæna:

—¿Teni 'bæ'a guí 'yøthu 'mø gdi sihua n'na rā dæ'yo, 'næ da zop'ua ja ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya? Uangui 'bexque'a guá jæts'i n'nahmantho, madague'a rā pa ngue rā ts'äya. ¹² Xi rā ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammadi rā ja'i ngue rā dæ'yo. Janangue madague'a dra pa ngue rā ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa rā nho yø ja'i.

¹³ Rā Jesús bi 'yembra n'yohua mī'ua rá 'yæ:

—Damī majni 'yæ ya —bi 'yembj.

Rā n'yohua p'uya bi macrá 'yæ, pæ 'bexpi zä rá 'yæ mī 'ua. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yæ. ¹⁴ Mī zä mī nu yø fariseo ngue bi n'øthe rā Jesús, bi ma bá nhæcahya ngue honi ha di hyo rā Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ Mī badi te mbennbabi yø ja'i rā Jesús, bi ma. Pæ bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni.

¹⁶ Pæ nuya yø ja'i øthe, di 'bæpi ngue hinjonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yæna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna ma mæfi ya xtá huanhni. Emmei dadi madi. Co nuná, i ja gampähä. Gä japi ngue di n'youi rā Espiritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te da 'yøt'e. Guehna da xihyø ja'i hingyø judío na, ngue nuna Oja, da hyaspa rā güenda te gä 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuná, hindra nequisai na. Hingra hmafi di nya p'ua ha di nya. Hin hapua da t'øde ngue di dama yahni p'ua ja rā hnini. ²⁰ Da zerpabi yø ja'i hingui ha rā ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue di manda ua. ²¹ Gätho yø ja'i 'bæ'a nximhäi p'uya da 'yæc'ei ngue gue'a da yan'a”.

Rā Jesús i embyø fariseo ngue rā zithu fäts'i.

²² Nuna n'na rā n'yohua madi gonebi 'næ madi xädäbi rā ts'onthi mī n'youi, bi ts'ixpua 'bæhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mī 'yøthe p'uya, bi zä bi nya rā n'yohua 'næ bi zä bi nzø yø dä. ²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yæna:

—Pæ guehna rá mbom'mæto rā David ja ngue di thojpabi rá 'bæfi na, uague hinga guehna.

²⁴ Mī 'yøhyø fariseo na te rā hya mmanyø ja'i, bi 'yæna:

—Nuna rā n'yohua i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pæ gue gue'a rā zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'ua.

²⁵ Pæ rā Jesús, gä padi tema hya mbenyø ja'i, bi 'yembæya:

—Xip'ua ha di manda n'na rā dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'ua ja n'na rā hnini ogue ja n'na rā ngu, nu'mø di nsæhyø ja'i 'bup'ua, di n'uæni.

²⁶ Njarbætho na rā hya dí xi'ahua ya. Xi'mø ngue di hejpasæ yø mæfi rā zithu, ya rá 'bæfise di ts'onj. ²⁷ Guí emhma ngue rā zithu fæxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohta tenna hya guí xännbætehæ, çua rā

zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nēqui p'uya ngue guí ya xādāh, hīnguí padī te guí mmāmhm. ²⁸ A nuḡui, Oja bá pēngagui rā Espíritu Santo ngue ga n'yo'be, da māxqui ga øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nēqui p'uya, ngue ya di mānda ua Oja.

²⁹ Hīngra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na rā n'yoh xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zā to da yarbu ja rá ngu ngue da jūpi te ja mbo. Di njadā p'uya, di tut'ā rā zithu di mānda yø ts'onthi, janāngue sā dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

³⁰ Nu rā ja'i hīngui nne ngue mā n'yo'be, guehna rā ja'i rá n'youi mā nsai'be na. Nu rā ja'i hīngui fāxqui ngue ga ør'be rā 'bēfi, guehna rā ja'i di ts'onngatho mā 'bēfi na.

³¹ Dami pahma ya, ngue nu'a te gāma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gāma hya man'u ga ya yø ja'i, da zā ngue di mpunnbi. Pē nu rā ja'i ngue da nømman'u rā Espíritu Santo, ya hīndi punnbabi Oja. ³² Janāngue nu rā ja'i da nømman'u rā N'yoh bí 'yē mahēts'i, i sā ngue di mpunnbi. Pē nu rā ja'i da nømman'u rā Espíritu Santo, ya hīndi mpunnbi, ni xīngā guehra pa dí 'yoh ya, ni xīngā guehra pa di 'yēp'u di mpunnbi.

Nu te ganho rā ndät'ä zū'a n'na rā za, gue'a di fa'a.

³³ Nu rā hoga za, rā hoga ndät'ä zūdi. Pē rā za hīngui ho, hīngra hoga ndät'ä zūdi. Janāngue nuyá, n'na rā za, nu te rá ndät'ä zūdi, gue'a di fa'a ngue'mø rā hoga za ogue hīn'na.

³⁴ Guí øthu tengutho yø c'ēya ngue n'youi rā ndate yø ne. Porque hīngui sā guí mmāmhm n'na rā hoga hya. Nu te rā hya bí mīhrá mmui rā ja'i, gue'a pōnná ne'a. ³⁵ Nu rā hoja'i, rā hoga hya i mma, porque xāho rá mmui. Pē nu rā ja'i hīngui ho rá mmui, xānts'o rā hya ja mbo rá mmui, gue'a pōnná ne'a. ³⁶ Nugā dí xi'ah ngue nu'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, nu te gāma ts'omhya pōnni neh, gā da thāt'ah rā güenda. ³⁷ Nu'mø xāho

rā hya xcá māmhm, ya hīn tema castigo gui thohm. Pē nu'mø xānts'o rā hya xcá māmhm, gue'a rā castigo gui thohm'a.

Yø ts'oc'ēi äpyø milagro rā Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xānnbate ngue rā ley bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xānnbate, dí nne ga nnugāhe ha gdi 'yøt'a n'na rā milagro para ngue da fādī te'o'i —bi 'yēmbi.

³⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu yø ja'i 'būhya, ja yø ts'oqui ngue hīngui pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yēc'ēigui. Pē hīn tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nōpa hmēya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás. ⁴⁰ Porque rā Jonás nhyu pa bá o rá mmui rā hua. Di njarbutho'a rā N'yoh bí 'yē mahēts'i ya, nhyu pa da o häi.

⁴¹ Nu'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, nuyā yø ja'i mī 'būp'u ja rā hīni Nīnive da nangui ngue di yāpya yø ja'i 'būhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mī 'būp'u ja rā hīni Nīnive, bi 'bātyø mmui 'mø mī 'yø'a rā hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Jonás, pē hīngui nne gui 'yøhm rā hya dí mmāngā ya. ⁴² Dā gue'a n'na rā xisu mī ndast'abi p'u sur, nu'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yāpya yø ja'i 'būhra pa ja p'uya. Porque nūnā rā xisu nā, ndøyap'utho rá häi bí 'yēhē ngue bi 'yøxra hya mī pahra Salomón. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Salomón, pē hīngui nne gui 'yøhm rā hya dí mmāngā ya.

Rā ts'onthi bá pengbū ja rá mmui rā ja'i.

⁴³ Nu rā ts'onthi 'mø bi hyēp'u rā ja'i mī n'youi, bi 'yo rā ts'onthi p'u ja rā xēqui mathoguitho xā 'yot'i, honi ha di nsāya. Pē nu'mø hīmbi dīni ha di nsāya, i ēnā: ⁴⁴ “Ga pengā p'u ja mā ngu dá pōni”, i ēnā. Nu'mø bá pengbūya, da dīnnabi rá mmui rā ja'i ngue hīnjongui 'būp'u, tengutho n'na rā ngu ngue mahoqui xāho, i njoqui. ⁴⁵ Dā mengbūya, da si mī yoto yø ts'onthi man'na xānts'o

ngue'a ra ts'onthi rá mudi. Gä da yurbu ja rá mmui ra ja'i ngue di m'mup'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mmman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sä m'met'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'buhya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bõni ngue da 'yõt'e tengutho 'mø drá mēni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yaduitho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yohu. 'Bäp'u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyaui. ⁴⁷ Hīndi 'bēdi to bi xihra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni mamá 'nē ni n'yohu 'bācua thi. I nzo'i ngue gui nyaui 'nā —bi 'yēmbi.

⁴⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yēntho:

—Ma gā xi'āhu ndana mā mamá, ndana mā n'yohu —bi 'yēnā.

⁴⁹ Bi macyø 'yē p'uya, bi 'yuhyø xādi, bi 'yēmbyø ja'i di māt's'i:

—'Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue mā mamá, di nnøpe ngue mā n'yohu.

⁵⁰ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pāhā mā Papá bí 'bu mahets'i, guehya εntho mā n'yohu, oque mā nju, oque mā mamá —bi 'yēmbyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra momhmudā.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bõmp'u ja ra ngu mi 'bui, bi ma i mmip'u ja ra nenzabi. ² Pē mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá mip'u. Nu gātho mi'da yø ja'i 'bu'a nenzabi. ³ Xangu yø hya bi xānbbabi yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yēmbyø ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudā, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudā. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudā. ⁵ Mi'da yø hmudā bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudā n'nahmantho bi bõts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudā ya xi bõts'e. ⁷ Mi'da

yø hmudā bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudā ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudā bi zop'u ja ra hoga häi, guehya εmmēi bi nja ya. Nu 'da yø hmudā, n'na ciento bi bõni ngue n'na mhmudā. Mi'da p'uya, hyate bi bõni ngue n'na mhmudā. Mi'da p'uya, 'dāte mā'det'a bi bõni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmū nā ra hya dí mmangā ya —bi 'yēmbyø ja'i.

Ra Jesús bi mā hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xādi, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí honi te gni hyejpa yø hya guí xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yēmbyø xādi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bí 'bu mahets'i i nne nā ngue da dinni mmuihanja ya yø hya ya. Pē nu'u mi'da yø ja'i, hinda dinyø mmui ya yø hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya ya, da māx'Oja ngue man'na di badi. Pē nuya yø ja'i hingui ørpatho masu ya yø hya dí mma, nu'a zits'u ra hya bi badi, da thannbi. ¹³ Janangue dí honi te nnā hyejpa yø hya dí xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te dí øt'e, pē øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hinte bi nu. Nuya yø hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya bi 'yøde, himbi dinyø mmui hanja nā ra hya dá mā. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bet'o ra pøngahya Isaías ngue bi 'yēnā: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra hya, pē hinda dinyø mmui hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dinyø mmui yø ja'i hanja'a te da nu. ¹⁵ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfēni. εntho xā ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. εntho xā ts'antyo dā ngue hingui nne da hyēt'a te ja ngue da hyēti. Porque hingui nne da dinyø mmui hanja ra hya, 'nē hingui nne di 'bātyø mmui ngue da 'yēc'ēigui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, εn'Oja.

¹⁶ Pē ra mmēnthi gā nthēhu, porque nu te gā guí nnuhu, bi dinni mmuihanja ra hya. Nu te ra hya gā

'yøhm̄, guí pahm̄ ha rá nja ra hya. ¹⁷ Majuani dí xi'ah̄, ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'm̄, yø hoga n'yoh̄ xa m'm̄, bi ne xta nnu'a te guí nnuh̄ ya, pε h̄mbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a ra hya guí øhm̄ ya, pε h̄mbi zä bi 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bøn̄ya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹⁸ Nuya yø hya dadi hyejpabi ra momhmudä, dami 'yøhm̄ xanho hanja ra hya. ¹⁹ Nuya yø ja'i ngue høn̄tho bi 'yøhrā hya, guehya guí nhyejpi ngue ra nen'yu p'̄ bi zo yø hmudä ya. Bi 'yøhrā hya yø ja'i ngue ha di njap'̄ di zo rá 'yε Oja, pε h̄mbi d̄inyø mm̄i yø ja'i hanja ra hya. Bi map'̄ ra zithu p'̄ya, nuna ra hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumb̄ni. ²⁰ Mi'da yø ja'i, guí nhyejpa ra häi h̄ngui pidi ngue mi o ra do p'̄ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ²¹ Guehya yø ja'i h̄mbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'atho honi ngue ha di hyep'̄ ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mm̄i. ²² Mi'da yø ja'i p'̄ya, guí nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'̄ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pε nu'a te yø 'bēfi i ja n'na pa ngu n'na pa, hōndyø 'bēfi ni ma yø mm̄i yø ja'i. Di ja ndumm̄i honi ha di mm̄mm̄eti. Ya h̄n̄ tema nhotho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²³ Pε mi'da yø ja'i, guí nhyejpa ra hoga häi p'̄ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya, bi d̄inyø mm̄i hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'bū'i'da yø ja'i ngue mathoguiho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyecra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudä yø paxi.

²⁴ Ra Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yēmbi:

—Nuua ja ra ximh̄i di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huah̄i ua Oja bi thuhra hoga hmudä. ²⁵ Pε mi n'aha gātho yø ja'i, nu'a rá ns̄iui ra mm̄h̄ui bi yarb̄ ja ra nuatrigo ngue ra xui. Bi duprā m̄hyuui ra trigo. Bi ma

p'̄ya. ²⁶ Mi nte yø trigo p'̄ya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nequi p'̄ ndana gue'a ra paxitho p'̄ya. ²⁷ Mi nu yø h̄miqui ra mm̄h̄ui te ja ra huah̄i, bi ma bá xihrā hm̄. Bi 'yēmbi: “Aguē grā Hm̄, nu'mø mā tuh̄m̄ ni huah̄i, xanho ra hmudä dá tuh̄m̄. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya'mø?” bi 'yēmbi. ²⁸ Ra hm̄ p'̄ya bi 'yēmbi yø h̄miqui yaui: “Gue'a mā ns̄igä'be bi du'̄ yø paxi guí mm̄m̄i ya”. Yø h̄miqui p'̄ya bi 'yēmbi: “¿Ua guí nne ga ma xat'āhe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yēmbi. ²⁹ Pε ra hm̄ bi 'yēmbi: “H̄in'na. Ogui xath̄ yø paxi n'youi ra trigo, porque nu'mø gā xath̄ yø paxi, 'nēhrā trigo da c'ats'i. ³⁰ Dami hyemh̄maui h̄m̄ 'dap'̄ di nte astā gue'mø bi thets'i. Ga xicā yø mēfi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nu'a ra trigo p'̄ya, da 'bēsp̄ ja ra njatrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mah̄ombi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ma ga xān'nah̄ ha di njap'̄ di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. N'na ra n'yoh̄ bi dup'̄ ja rá huah̄i n'na zihmudä ra mostasa. ³² Majuani ngue man'na zitch̄ na ra hmudä na ngue gātho mi'da yø hmudä i ja. Pε nu'mø bi nte, man'na tate ra dat'o ngue gātho mi'da yø c'an̄i i ja. Nup'̄ ja yø 'yēt'o, ja ørb̄ yø 'bafi yø ts'int's'̄.

Bi nhyejpa ra hya ra hojuni pε ra levadura ngue dí ixqui.

³³ Mah̄ombi hyonna Jesús te gui hyejpa mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yēmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja bi 'b̄ mah̄ets'i, guí nhyejpabi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'ēni ra hojuni n'na ra xisu, astā gue'mø di ixqui gā ra j̄ni.

³⁴ Nguya yø hya bi man̄a Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xānb̄a yø ja'i. ³⁵ Nguna bi 'yøt'e, porque mi jatho ngue di nja

ya yø hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna: “Ga honi te gdá hyεjpa yø hya ga xihyø ja'i. Ga xicā yø ja'i yø hya hinguī fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yεna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuas'ui ra trigo.

³⁶ Mi juadi bi n'yεhmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yat'ambo rá ngu p'aya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Damī xicje te ga mbønya yø hya gá hyequi ngue yø mihyui ra trigo bi thup'ua ja ra huahi.

³⁷ Rā Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohua bí 'yε mahets'i'a. ³⁸ Nu ra huahi, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε Oja. A nu'a rá mihyui ra trigo, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε ra zithu'ua. ³⁹ A nu'a rá nsuiui ra mmehui bi duprá mihyui ra trigo p'ua ja rá huahi, gue'a ra zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'ua yø mēfi da hyexyø trigo, gue'ua yø anxε'ua. ⁴⁰ A nu'a rá mihyui ra trigo da ma mapeti ngue da t'udj, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mø bi gua'a nximhäi'a. ⁴¹ Porque ra N'yohua bí 'yε mahets'i da menhyø anxε p'ua ha 'bahyø ja'i ya o rá 'yε. Da ziqui gätho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui mī'da yø mmic'eiui, da ziqui gätho'ua xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'ei, da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua yø ja'i 'nε dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zä. ⁴³ Pε nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'mup'ua ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhmua ya yø hya dí mmangä.

Rā Jesús bi hyεcra hya ngue ra mēnyu nt'ägui p'ua ja ra häi.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ägui xandøngu ra mēnyu ya. Mi zä mi dini ha o ra mēnyu, ma hømbi go'mi, di johya

ngue'a te bi dini. Da mä te gä pεspua ngue da dänna häi ha o ra mēnyu bi dini. Ya drá mmeti ra häi p'uya.

Rā Jesús bi hyεcra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drá muui. ⁴⁶ Nu'mø bi dinna perla mandøngu drá muui, da mä te gä pets'i, da dänna perla bi dini.

Rā Jesús bi hyεjpa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bí 'bu mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mø bi ma yø mahua p'ua ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bí the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da jεca nenthe p'uya, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pets'i, pε yø hua hinguī ho i ei. ⁴⁹ Di njarbutho'a te ra hya di nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Da ma yø anxε ngue da sicyø ts'oc'ei p'ua ha di 'bahyø ja'i xanho te ga 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'ei da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua 'nε ja di guxp'ua yø ts'i ngue ra ndate di sä.

Bi nhyεcra hya ngue ra nyogui xädi conna 'da'yo xädi.

⁵¹ Bi 'yänyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua tini xanho ni mmaihua ya yø hya dá mangä ya, uague hin'na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Ahá, grá Hmu, tinnma mmaigähe hanja ra hya guí mmanya —bi 'yεmbi.

⁵² Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—Nu ra xännbate ngue ra ley, nu'mø da gohi ngue ma xädi, ma'da'yo di xädi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya da badi. Da gohi tengutho n'na ra n'yohua xangu te pεspua ja rá ngu, jap'ua yø cosa ngue yø nyogui, ximmī jap'ua yø cosa ngue ma'da'yo.

Nu'ua yø mmenguhua ra Jesús hinguī εc'ei te øt'e.

⁵³ Rā Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya.

⁵⁴ Mī zōmp'u Nazaret ja rā hnīni bā nte. Bī map'u ja rā nīja ngue bī xānba rā hyā yō ja'i. Nūya yō ja'i bi 'yōde hanja rā hyā bī mā, gā di 'yōtho, di n'yēmbi:

—¿Hague go gā mbā'a te rā hyā pahna? ¿Hague gā nzā ōtyō milagro?

⁵⁵ Conque guehna rá ts'ant'u rā yaxi na. Nūna rá mamá p'uya, gue'a rā Maya. Yō n'yohu p'uya, gue'a rā Jacobo, 'nēhra José, 'nēhra Simu, 'nēhra Judas. ⁵⁶ Yō nju p'uya, gā 'dadua rā hnīni dí 'bāhmu. Xīna, ¿hapu go bá hā'a te rā hyā xānba te na? —di n'yēmbi yō ja'i.

⁵⁷ Janangue yō ja'i ēmbi ngue to bi zā man'yohu nā rā Jesús. Hīngui ōrpatho masu yō ja'i te xifi. Pē rā Jesús bi 'yēmbi yō ja'i:

—Gātho yō pōngahya Oja n'nanni nī 'yēhē, gā hnu mānsu. Pē nu'u yō mmēnguhā yō pōngahya, hīngui nnu mānsu. Nī xīnga gue'u to 'bāp'u ja rá ngu rā pōngahya di nnu mānsu.

⁵⁸ Ya hīmbi 'yōt'e xangu yō milagro p'u ja rā hnīni p'uya, porque yō mmēnguhā hīngui ēc'ēitho ya yō hyā bī mā.

14

Rā Herodes ēmbi ngue nūna rā Jesús, gue'a rā Xuua mī ōtra nxixya.

¹ Nu'u yō pa'u, nup'u ja rā hāi Galilea mī ndast'abi rā Herodes. Rā Herodes mī 'yōde te mmānyō ja'i ngue xangu yō milagro ōtra Jesús. ² Rā Herodes bi 'yēmbi yō ja'i ja yō 'bēfi p'u ha 'bāi:

—Nugā dí ēna ngue xpi bēnnate'a rā Xuua mī ōtra nxixya. Janangue sā ōtyō milagro —bi 'yēna.

Ja mmangua ha bī nja ya ngue bi du rā Xuua mī ōtra nxixya.

³ Nu'mō yō pa bi thogui, rā Herodes bī mānda bī mbēntra Xuua, bi dut'i conyō cadena bi got'a fādi. Bi ūpi ngue nūna rā Xuua ya xi xihra Herodes ngue hīngui ho di m'māhmi rá 'bēpo Herodías nūna mará xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nūna rā Xuua xi

'yēmbi Herodes: “Hīn'yū rā nt'ēdi guī m'māhmi nī 'bēpo”, xi 'yēmbi.

⁵ Rā Herodes mī sihna rā hyā nā, bī ne xtā hyo rā Xuua, pē hīmbi zā porque rā Herodes bi zū yō ja'i. I padī ngue gātho yō ja'i i mma ngue rā pōngahya Oja nā rā Xuua. ⁶ Pē mī zōhrā pa bī nsānigo rā Herodes. Nūna rá t'ixu rā Herodías bi yārbu 'bāhyō ja'i xi pētra Herodes ngue sānigo, bī māhra hñēi p'uya. Rā Herodes di ho te ōtra hmutē. ⁷ Rā Herodes bi 'yēmbi hmutē: “Nu'mō temā cosa guī 'yāqui, nugā gā 'dā'i”, bi 'yēmbi. ⁸ Rā hmutē p'uya bī mā bá ānnā mamá te 'bē'a dā 'yādi. Mī xihra mamá te dā 'yāp'u ya, bī mā rā hmutē, bi 'yēmbi Herodes: “Dāmī 'dacrá ya rā Xuua nūna mī 'yōtra nxixya, dá o rā mohi”, bi 'yēmbi.

⁹ Māmbi dutrá mmāi rā dast'abi 'mō mī 'yō'a te sifi. Pē ya xi xihra hmutē ngue di unni te dā 'yāpi. Yō ja'i 'bāp'u mī 'bāi, gā xi 'yōde te xi mā. Bī mānda p'uya ngue bi t'unna hmutē'a te ādi. ¹⁰ Bi 'yēt'i to bá hejpa rá ya rā Xuua p'u ja rā fādi p'uya. ¹¹ Bá jāt'a n'na rā mohi, bi t'unna hmutē. Rā hmutē p'uya, bi dāprā mamá.

¹² Mī bāhyō xādi rā Xuua ngue bi du, bī mā bá hā rā ánima ngue bi 'yāgui. M'mēfa p'uya, nu'a te bī nja, bī mā bá xihra Jesús.

Rā Jesús bi 'yōt'e ngue bī nsihmē cut'a māhuahī mā'yohu.

¹³ Nūna rā Jesús mī zā mī bādī ngue ya bī du rā Xuua, bi 'yo rā barco i mā n'nanni hapu hīnjo'o yō ja'i. Pē yō ja'i bi bādī hapu i mā, māndōngu dyō ja'i bi dēnni nī nētra nenthe. Nup'u ja yō hnīni thogui, ja nēxpū mī'da yō ja'i ngue tet'i. ¹⁴ Mī zōhra barco bá o rā Jesús, bi bōni. Pē ya māndōngu dyō ja'i 'bāp'u. Rā Jesús bi huēcyō ja'i p'uya, bi 'yōthe yō dārquēhī bi zispābi yō ja'i. ¹⁵ Nu'mō ya nī mā dī nde p'uya, nu'u yō xādi rā Jesús bi guarbu 'bāi, bi 'yēmbi:

—Ya bī nde, 'nē nūua dí 'bāhmu rā dāpo ua. Dāmī 'yēhyō ja'i n'nāhmu

dā map'ʌ b́i ja yø hnini, dā dānse rā hmε dā zi —bi 'yεmbi.

¹⁶ Bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Hingui ja ngue dā ma yø ja'i dā tai te dā zi. Dami unhnε rā hmε dā zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

¹⁷ Nu'ʌ yø xādi p'ʌya bi 'yεmbi:

—Pε hōndi cāt'a yø thuhmε dí hāgāhe, 'nε yoho yø hua.

¹⁸ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—B́i 'dacjʌ ua yø thuhmε conyø hua —bi 'yεmbi.

¹⁹ Bi 'bεpyø ja'i p'ʌya ngue bi mip'ʌ ja rā 'batha. Bi hyan'ʌ cāt'a yø thuhmε 'nε'ʌ yoho yø hua. Bi hyanmā hεts'i p'ʌya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'ʌya, bi unyø xādi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i. ²⁰ Bi nsihmε xanho yø ja'i, gā bi nniya. Ḿi juate rā ts'ihmε yø ja'i p'ʌya, nu'ʌ yø xādi rā Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhmε bi bongui. ²¹ Nu'ʌ yø ja'i bi nsihmε'a rā ora'a, cāt'a māhuaḥi mā'yohʌ bi nsihmε. H́imma cāt'i rā güenda yø xisu 'nεhyø baši.

Rā Jesús ni 'yo maxøts'e rā dehe.

²² Mente εhyø ja'i rā Jesús, bi xihyø xādi ngue di m'mεt'o dā 'yo rā barco di ma man'na nguadi rā zabi. ²³ Hōntho bi juadi bi 'yεhyø ja'i rā Jesús, bi map'ʌ b́i ja rā nyuni bá mat'Oja. Ḿi dāhra nde, bi 'buse p'ʌ ja rā nyuni rā Jesús. ²⁴ Pε rā barco ya bi 'yo mādε rā zabi. Nup'ʌ ja rā zabi, bi nangrā ndate ndaḥi ngue di cosrā barco. Astā pa mayā yø fanthe. ²⁵ Ḿi zʌ'i hyu xudi p'ʌya, nuna rā Jesús bi map'ʌ b́i 'bāhyø xādi ni 'yo maxøts'e rā dehe. ²⁶ Nu'mø ni ma dā zømp'ʌ 'bāhyø xādi, ḿi hyandi ngue mmap'ʌ ni 'yo maxøts'e rā dehe. Bi zu p'ʌya. Nu'a gā nzu p'ʌya, bi 'yεna:

—Bá εcua rā ndaḥi.

²⁷ Pε rā Jesús bi zofo 'bexque'a, bi 'yεmbi:

—Go guecā, 'yoguí suḥʌ —bi 'yεmbi.

²⁸ Rā Bedu p'ʌya bi 'yεmbrā Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grá Hmu, dami 'yøt'e ngue dā zā gā n'yogā

maxøts'e rā dehe. Gā sōngā p'ʌ gará εḥε.

²⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yεmbi.

Rā Bedu p'ʌya bi gap'ʌ ja rā barco, ni 'yo maxøts'e rā dehe ngue dā zømp'ʌ bá εhra Jesús. ³⁰ Pε nu'a gā 'yo rā ndaḥi, i tōnhni, bi nsu p'ʌya. 'Bexpi madi bi yʌ'a mbonthe. Xøgue rā mafi bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grá Hmu, dami jaxcagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'yε rā Jesús, bi gʌts'i. Bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yobeni? Gue zits'atho guí εc'εigui.

³² Hōntho bi yat'ambo rā barco rā Jesús, 'bexpi nsāya rā ndaḥi. ³³ Nuya mi o rā barco p'ʌya bi ndantyøhmʌ p'ʌ 'bāhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'ʌ'i Oja.

Nup'ʌ ja rā häi Genesaret bi 'yøthe yø dārqueḥi rā Jesús.

³⁴ Ḿi zøn'a nenthe ja rā häi Genesaret. ³⁵ Ḿi bāhyø ja'i 'bʌ'a rā xεqui'a ngue ya 'bap'ʌ rā Jesús, ndap'ʌ bi zā, bi n'yonnbase rā hyā yø ja'i ngue bá εḥε. D́i nxifi ngue dā zixyø dārqueḥi p'ʌ 'bāhra Jesús. ³⁶ Yø ja'i bi 'yāpra mate rā Jesús ngue squerangue rá nyani rá he dā darpabi yø dārqueḥi, 'bexque'a sā ha hεmbi.

15

Ja 'dayø costumbre xānzänseyø ja'i hingui nnu manho rā Jesús.

¹ Nuya yø fariseo 'nεhyø xānnbate ngue rā ley ngue yø mmεngu Jerusalén bi guarbʌ 'bāhra Jesús ngue ørpa rā nt'änni. Bi 'yεmbi:

² —¿Hanja ni xādi ngue festho rā hyā bi zogahʌ yø ndiua? Porque hingui pecrā ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nxʌ'yε hante di nsihmε.

³ Ḿi dāhra Jesús, xquet'a bi 'yørpa rā nt'änni ya yaui, bi 'yεmbi:

—Dā gue'ahʌ, xiya yø hyā di manda Oja, ¿hanja ngue guí festhohʌ, ngue nuya yø hyā xcá sänsehʌ, gue'a gadi ja ndummai guí øthʌ'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yεmbi: “Dami su ni

papá, dami su ni mamá”. Mahombi 'yɛmbi: “Nu ra ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'nɛ da tho”, bi 'yɛmbyø ja'i Oja. ⁵ Pɛ ya xcá xännbahya yø ja'i ngue ra ja'i da zä da 'yɛmbrá papá ogue rá mamá: “Nugä papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pɛts'i, guehna Oja dadí unni”. ⁶ Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japhya ngue di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. Ja di nɛqui p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí ɛhmɛ ngue hinte di muui. Porque nuya yø costumbre xa nzänyø ndiua, guehya guí ɛhmɛ ngue ja ts'editheo guí 'yøthya ya. ⁷ Ni xirbɛ guí ɛna ngue guí ɛc'ɛihya Oja. Go guí øthya na te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yɛna: ⁸ “Nuya yø ja'i 'bɛcua, nu'mø bi nya, xøgue ɛna majuaní ngue nnu mansugui. Pɛ himma juaní ngue yø mmɛi ga ndannegui. ⁹ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue ɛmbi di manda Oja”, bi 'yɛn'Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbá rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

¹⁰ Ra Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Dami 'yøhmɛ xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yɛt'ammɛihɛ. ¹¹ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarbɛ 'bäi, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí padí ngue mbøcue yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yɛmbi.

¹³ Ra Jesús ɛntho 'mø mi dadí:

—Nu'a ma Papágä bí 'bɛ mahɛts'i, nu'ɛ yø ja'i hinguí o rá 'yɛ, da zijpɛ ha 'bɛhyø ja'i. ¹⁴ Dami hyɛgui, o sä guí suhɛ. Nuya guehya yø xädä xännbabí ra hya mi'da yø mmixädäui ya. Nu'mø bi nthɛui ra ots'i, nup'ɛ da zo ra xännbate, ja da zop'ɛ yø xädi.

¹⁵ Ra Bedu bi 'yɛmbrá Jesús:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gá hyɛqui ngue te si ra ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mmɛihɛ hanja ya yø hya dí mmangä? ¹⁷ ¿Ua hinguí pahmɛ ngue nu te gäma cosa si ra ja'i, mbo rá mmɛi ra ja'i ni ma, pɛ pigui te si ra ja'i? ¹⁸ Pɛ nu ra hya pønná ne ra ja'i, mbo rá n'yomfɛni ra ja'i ní 'yɛhra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna ra ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, ra nthote, ra n'yots'om'mäi, ra mfɛ, ra fɛhni, ra ts'ate. Gä mbo rá n'yomfɛni ra ja'i ní 'yɛhra ts'omhya. ²⁰ Nuna ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. Pɛ nu'mø hinguí xɛ'yɛ ra ja'i 'mø bi nsihmɛ, hinga gue'a ra ts'oqui'a.

Nu'a n'na ra xisu ngue hingra judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mi bømp'ɛ mi 'bahra Jesús, i map'ɛ ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. ²² Nup'ɛ ja ra hnini bi zønna Jesús, mi 'bɛp'ɛ n'na ra xisu hingra judío, mará mmɛngu p'ɛ ja ra häi Canaán. Bi ma ra xisu p'uya, ní mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huɛgagui. Nu ma t'ixu dí si, n'youi ra ts'onthi. Pɛ ɛmmɛi di ɛni, dami 'yøthets'ɛ —bi 'yɛmbi.

²³ Pɛ ra Jesús hinguí thatho. Yø xädi p'uya bi 'yɛmbrá Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque ra nxunanyatho ngue nuercahɛ.

²⁴ Ra Jesús bi 'yɛmbrá xisu:

—Nugä bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío ɛntho yø dɛ'yo ya xa n'ɛni, ngue hijnongui fädi.

²⁵ Pɛ ra xisu bi guarbɛ 'bähra Jesús ngue bi ndantyøhmɛ, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, dami fäxquits'ɛ.

²⁶ Ra Jesús bi 'yɛmbrá xisu yaui:

—Pɛ nu'mø ngue 'bet'o go ga fäxa'i, 'nɛ hingrá judío, ya sutho 'mø da thanbá ra hmɛ yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Ra xisu p'uya bi 'yɛmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pe yø fo'yo, gue'u yø xemhmε täp'u ja ra mεxa sihmε yø hmu si'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yεmbra xisu yaui:

—Aguε grá xisu, guí εc'εigui xandønho ngue da zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu ra xisu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zä.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därquēhi.

²⁹ Mi thohra Jesús, i mpa man'na nguadi ra zabi Galilea. Nup'u ja ra nyuni bi zoni, bi mi. ³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zomp'u 'bui. Bi zispa yø därquēhi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'yε, yø dogua, xangu mi'da yø därquēhi bi ts'ispabi ra Jesús ngue bi 'yøthe. ³¹ Mi nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø därquēhi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bi nya, bi zä yø do'yε, bi zä yø dogua. Bi nzø yø dä yø xädä. Mi nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Ra Jesús bi 'uin'i goho mahuaḥi ma'yohu.

³² Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dadi huεcä yø ja'i 'bεcua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yø ja'i. Nugä händi nne ga εt'i ngue da ma yø ngu 'nε händi sihmε, porque da güennbu ja ra 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pe εhapu go ga hannbahu te da zi ya yø ja'i 'bεcua? Porque xandøngu. A nuua dí 'bahmu, ra dapo ua.

³⁴ Bi 'yännyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—εHangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

³⁵ Bi manda ra Jesús ngue bi mihyø ja'i. ³⁶ Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mammaḍi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. ³⁷⁻³⁸ Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahuaḥi ma'yohu. A nu yø xisu 'nεhyø basi hingui cøtra güenda'u. Pe gä bi nniya. Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti

yoto canasta yø thuhmε bi bongui. ³⁹ M'mεfa p'uya, ra Jesús bi 'yεhyø ja'i. Bi ma p'uya, bi 'yo ra barco, bi zømp'u ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na ra milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sãmhya ra Jesús. Di 'bεpi ngue da 'yøt'a n'na ra milagro nu mahεts'i, para ngue di nεqui ngue rá m'mεnhni Oja na ra Jesús. ² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue ra nde, guí εmhmu: “Xta nho ra tiempo ya, porque ja yø zøgui”. ³ Nu'mø xudi p'uya, guí εmhmu 'mø: “Nuya händi ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c'ammahεts'i ngue ja ra guí”, guí εmhmu. Guí εna ngue guí pahmu xanho te ga mbøn'a te bí ja maya. Pe nuya guí εna ngue hingui pahmu te ga mbønya te gäma hya guí nnuhu yø pa dí 'bahmu ya. ⁴ Yø ja'i 'bahya, yø ts'oc'εi ngue hingui pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yεc'εigui. Pe hin tema man'na ma milagro di nja ya, hinda hønt'a te bi thohra Jonás da nøpa hmεya yø ja'i ya.

Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuya yø hya xänbäte yø fariseo 'nεhyø saduceo, hinda dennbabi yø hya.

⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'u yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhmε xta hyats'i ngue da zi. ⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Damí mfähmu ya, mamí sihu'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yεmbi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá nεgui xicju ya ngue hinxta ha ra thuhmε ga sihu.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Gue guí εna dí xi'ahu ngue hinxcuá ha ra thuhmε guí sihu. εUa hingui 'yo ni mmaihna na ra hya dí mmangä 'mø? Masque

maḍi zits'u guí εc'εigah. ⁹ ¿Ua hinguí 'yo ni mmaih ya yø hya dí mmangä? ¿Ua hinguí mbεmhm'a te guí nnuh p'u nná mähä? Xi'mø ra pa ngue høndi cüt'a nthuhmε i nsihmε cüt'a mahuahí ma'yoh, ¿ua hinguí mbεmhm njammí canasta yø thuhmε bi bonguí? ¹⁰ Xi'mø ra pa ngue høndi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuahí ma'yoh, ¿ua hinguí mbεmhm njammí canasta yø thuhmε bi bonguí? ¹¹ ¿Hanja ngue hinguí 'yo ni mmaih ngue hingra thuhmε dí mma ngue dí xi'i ngue guí mfähm ngue ra íxi di unyø fariseo 'nεhyø saduceo?

¹² Ya bi dinyø mmah'u yø xädi te mmanña Jesús, ngue hingra íxi pε ra thuhmε'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi, ngue hindi xä'u yø hya xännbate yø fariseo 'nεhyø saduceo.

Bi manña Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nup'u ja ra xequi ja ra hnini Cesarea ngue Filipos, mi zømp'u ra Jesús. Bi 'yanyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugä drá N'yoh dá ε mahεts'i, ¿te'o εnyø ja'i ngue guecä? —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ah p'uya, ¿te'ogä p'u gni bεmhm ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuaní ngue 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmenthí gá nthεui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque hinjonni ja'i bi bεn'na'i ra hya guí mma, sinoque guesε na ma Papá bí 'bu mahεts'i bi ja'i gá manña ra hya na. ¹⁸ Nugä dí xi'i ya, gue'e gni hu ngue grá Bedu, i nne da ma ngue

tengutho n'na ra do ngue dup'u fots'i, hinjonguí ani. Gue'e grá maḍi 'yεc'εi ya ngue gätho mi'da yø ja'i da 'yεc'εigui m'mεfa. Nu to gä da 'yεc'εigui da dapra ndate i ja. ¹⁹ Di nja ni cargo p'u ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bu mahεts'i. Nu'a ra hya gui unna nt'εdi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hinguí unna nt'εdi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinguí sä da 'yøtyø ja'i.

²⁰ Mi juadi bi manña ra hya na, bi xihyø xädi p'uya ngue hinjonni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'nε bi ma ngue di bεnnate.

²¹ Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'edithe di ma Jerusalén, ja daní ma ma'ani p'u. Di unyø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue ra ley, 'nεhyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Da hyo, pε rá hyu pa p'uya di bεnnate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a gui thogui.

²³ Mi 'bätra Jesús, bi 'yεmbrä Bedu:

—Damí 'uegue, rá mεfi'i ra zithu. Porque nu'i guí orcathogui. Hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmah di nja. Sinoque gue'a te yø hyasε yø ja'i so ni mmah di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø da gohyø mmah'a ga 'yεc'εi.

²⁴ Bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Nu to nne da denngui, hinguí sä ngue da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmah, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mεhrá te na. Pε nu ra ja'i hinguí cohra mmah'a ga 'yεc'εigui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na. ²⁶ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mμεti gä ra ximhäi 'nε di m'mεhrá te. Ni xinda hangu ra mεnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te. ²⁷ A nu'mø bá εhe mahøn'a ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, dí hatra ts'edi Oja, da n'youi yø anxε. Di unyø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i, da

gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o.
 28 Majuaní dí xi'ahú ngue nuya 'da
 'bucua ya, hinda dú, asta gue'mø da
 nú ngue da hya ra ts'edi ra N'yohú bí
 'yε mahets'i di manda ua.

17

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

1 Mí tho'a n'nato ma pa, nuna ra
 Jesús bi zixra Bedu 'nēhya mī yonc'ei
 di n'yohú, ra Jacobo 'nēhra Xuua. Bi
 mep'ú bí ja n'na ra nyuni xanhets'i
 ngue di m'muse. 2 Ja bá nup'ú yø
 xädi p'uya ngue bi mpä'a gui nequi
 ra Jesús. Nu rá hmi, di yoxni tengu
 ra hyadi. Rá he p'uya, ra mbøse asta
 di yoxni. 3 Bi nu yø xädi p'uya ngue
 'bäp'ú ra Moisés cona Elías ngue yaui
 ra Jesús. 4 Ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, ya xanho ngue
 dí 'buhmú ua. Xiya, ¿ua gui nne ga
 hōcāhe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra
 Moisés, n'na ra Elías? —bi 'yεmbi.

5 Tobe yadra Bedu 'mø mī go'mra
 gui p'ú ha 'bai. Xøgue di yoxni ra gui.
 Bi 'yø p'uya ngue nup'ú ja ra gui ja bá
 nyap'ú Oja, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma
 Ts'ant'ú dadi madi. Co nuna ya i ja
 gampähä. Nuya yø hya da manna ya,
 dami 'yεt'ammuihú —bi 'yεmbi.

6 Mí 'yøhyø xädi na ra hya bá
 man'Oja maya, bi m'memfo häi p'uya,
 pε mathoguitho bi nsu. 7 Nup'ú ha
 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na
 ngu n'na, bi 'yεmbi:

—Dami nangüi, 'yo gui nsui —bi
 'yεmbi.

8 Mí hyetyø xädi p'uya, ya hinjon gui
 'bäp'ú yoho yø n'yohú xi nu. Ya 'bäse
 p'ú ra Jesús.

9 Ya bá 'yo ngue ní gap'ú ja ra
 nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yεmbyø
 xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya,
 asta gue'mø bi hnu ra N'yohú bí 'yε
 mahets'i ngue di bennate.

*Ra Jesús bi ma ngue ra Elías ya bá
 εhe, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya
 bá ep'ú ra Cristo.*

10 Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänna
 n'na ra hya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø
 xänbate ngue ra ley, ngue ra Elías
 εmbi ngue jatho da 'bet'o hante ngue
 da εhra Cristo?

11 Mí dahra Jesús bi 'yεmbi:

—Majuaní ngue ra Elías mī jatho
 ngue rá maditho da εhe da xihyø ja'i
 ngue di nsä. 12 Pε dami pahmú ya
 ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bá εhe.
 Pε himbi n'yo yø mmui yø ja'i te'o na.
 Janangue nu hangu ra n'ú bi ne da
 japi, gá bi nja. Xquet'a di njarbatho ra
 N'yohú bí 'yε mahets'i ya, di anyø ja'i.

13 Nu'ú yø xädi p'uya bi n'yo yø
 mmui'a ra hya mmaná Jesús ngue
 nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya,
 guehna bi t'εmbi ngue ra Elías.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mī n'youi ra ts'onthi.

14 Mí zøp'ú 'buhyø ja'i ra Jesús, bi
 guat'a n'na ra n'yohú bi ndantyøhmu
 p'ú 'bäi, bi 'yεmbi:

15 —Ague grá hmu, nu ma ts'ant'ú
 dí si n'youi ra n'ú ngue ra ataque,
 janjuani ngue di uni. Nu'mø bi gu,
 hōt'a sibi, ja'mø hørbu ja ra dehe.
 Dami huεgagui ma ts'ant'ú, gui 'yøthe
 ts'ú. 16 Ya xtá xihni xädi ngue xtá
 'yøthe ts'ú, pε hinxa nzä xa 'yøthe.

17 Ra Jesús bi 'yεmbi gátho yø ja'i
 'bap'ú:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui
 'yεc'εigahú? ¿Ua gui εna ngue hangu
 ra pa ga set'ahú? Bá si ua ra ts'ant'ú,
 ga øthegä —bi 'yεmbi.

18 Nuna ra Jesús bi xihra ts'onthi
 n'youi ra ts'ant'ú ngue bi hyep'ú. Ra
 ts'ant'ú p'uya 'bexpi zä ra n'ú mī
 hεmbi. 19 M'mefa p'uya, bi 'yänse
 n'nanni yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxa nzä xtá
 øthegähe ra ts'ant'ú mī n'youi ra
 ts'onthi?

20 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Hinxa nzätha, porque hin gadi
 segura ni mmuihú ngue da zä
 ra därquehi. Majuaní dí xi'ahú,
 nu'mø ngue di ja zits'ú ni nt'εc'εihú,
 madague'a tengutho ga nnoho n'na

zi hmudä rä mostasa, ya dä zä gui 'yεmphu rä nyuni ja nu: "Dami 'uecua guí ja grá nyuni, i ma man'na nguadi", gui 'yεmphu, rä nyuni p'uya dä 'uegue. Hinte gui hyεmphu 'mø di ja'ahu zits'u rä nt'εc'ei. ²¹ A nuna tengü rä ts'onthi mi n'youi rä ts'unt'u, para ngue dä zä dä hyεp'u rä ja'i n'youi, mahyonitho ngue dä mat'Oja rä ja'i 'ne dä 'yεtrá mmæi.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

²² Mente 'youi p'u ja rä häi Galilea yø xädi rä Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu rä N'yohu bí 'yε mahets'i, di ndäpyø ja'i ngue dä hyo. ²³ Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

Nuna rä hya bi xihyø xädi, εmmæi bi dü yø mmæi.

Ra Jesús bi gutra mēnyu njæi p'u ja ra nija.

²⁴ Ni n'youi yø xädi rä Jesús, bi zømp'u ja rä hnini Capernaum. Nu'u yø n'yohu jahra mēnyu p'u ja rä nija p'uya, bi 'yεmbra Bedu:

—Xi ni xännbatehu n'yø, çua hinda gutra mēnyu njæi p'u rä nija? —bi 'yεmbi.

²⁵ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra n'yohu jahra mēnyu:

—Ahá, dä gutra mēnyu rä xännbate. M'mæfa p'uya bi ma rä Bedu p'u bí ja rä ngu 'bahra Jesús. Hante ngue di nya rä Bedu, rä Jesús bi 'yεmbi:

—Ague Simu, çte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'bæcua ja rä ximhäi, çdana gue'a jambabi rä mēnyu i jæi, gue'u yø basi jæmbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jæmbi? —bi 'yεmbi.

²⁶ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njumba rä mēnyu —bi 'yεmbi.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue dä gutra mēnyu'u. ²⁷ A nuyá, para ngue hinda zæcju yø ja'i, ni map'u ja rä zabi ya. Dami hyaxra xone t'εgui, guá the n'na rä hua. Nu'a rá müdi rä hua guá hæqui, nup'u ja rá ne rä hua, gui tinnbabi rä mēnyu di op'u. Di zæ'a p'uya ngue gui jutra

mēnyu t'äcä p'u ja rä nija, co 'nε'a rä mēnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bi xännbayø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

¹ Nu'a rä ora'a, bi guatyø xädi rä Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, çdana hant'a ni mmæi ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bí 'bu mahets'i?

² Ra Jesús bi zohna n'na rä ts'unt'u mi 'bäp'u, bi 'bämbu made ha 'bæi. ³ Bi y'εmbyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomfεnihu, gui cohmu tengutho rä ts'unt'u 'bæcua ya, händi cu'ahu p'u di manda Oja bí 'bu mahets'i. ⁴ A nuyá, nuna ma datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna rä ja'i dä 'yøt'e ngue hinte di müui, di mmutho tengutho rä ts'unt'u 'bæcua ngue händi 'yani. ⁵ Nu rä ja'i di ja mmansu n'na rä basi tengü na 'bæcua ya, nguna dä 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue dä 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'εdi yø xädi ngue da zu da yøtra ts'oqui.

⁶ Nu'u yø basi εc'εigui ndap'u bi zä, tengutho na rä basi 'bæcua ya, nu rä ja'i dä japi ngue dä hyεgagui p'u yø basi εc'εigui, rä ndate castigo tømra ja'i dä thogui. Hante ngue dä 'yøtra ts'oqui rä ja'i, man'na xanho ngue dä t'ennbu ja rä jathe rä ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na rä njæni ngue dä gæ'mi. ⁷ Xan'utho te ja ua ja rä ximhäi, porque händi 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui rä ja'i, pε hague ngu rä castigo dä tho rä ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'εiui.

⁸ Janangue nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni 'yε ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyεqui, 'yεi yap'utho. Man'na xanho ngue gará do'yε ogue gará dogua 'mø gá curbu ha gui m'mæmi Oja, hinda gue'a

ngue di ja yoho ni 'ye ogue di ja gä yoho ni gua 'ne ngütho gui mmap'ua ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni dá p'ua gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni dá 'ne ngütho gui mmap'ua ja ra nidu di danzø.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

¹⁰ Yo guí εmhmu ngue hinte di muui yø basi. Nugä dí xi'ahua ngue nup'ua mahets'i bí 'buhma Papá, nu'ua yø anxε zamp'ua ha 'bui, gue'ua fäxyø basi'ua. ¹¹ Nu ra N'yohua bí 'ye mahets'i, bi 'yεhe ngue da yanyø ja'i xa m'medi.

¹² A nuyá, xi'mø ngue di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, 'ne da 'ue'a n'na nde'yo, uangui da zop'ua goho 'däte ma'dε'ma guto nde'yo p'ua ja ra dapo di 'yo. Da ma da honná nde'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá timp'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na nde'yo xí 'uegue, hinda gue'ua goho 'däte ma'dε'ma guto nde'yo hinguí 'uegue. ¹⁴ Njarbutho ni Papáha bí 'bu mahets'i ya, hinguí nnepe ngue di mm'mε'a n'na mbasi ya yø basi 'bucua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'eiui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø hinguí ho te øt'a ni cu, dami zofo, jaca n'nani ngue gui nyaseui. Dami xifi ngue hinguí ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya guí xifi, ya xanho. Ya gá nhojpauí ni cu. ¹⁶ Pe nu'mø himbi ne bi 'yøde te guí xifi, dami hyon'i yonc'ei ogue hyu nc'ei gui sits'i, da 'yøde hapua gui nyauí ni cu, ngue guí nne gui nhojpauí. ¹⁷ A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'ua gui sits'i, dami dá ra güenda p'ua ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te ra hya da sip'ua ja ra nija p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hingra 'yεc'ei ogue tengutho 'mø drá ngüthäi.

¹⁸ Dí xi'ahua ngue go gyø represen-tantehua nguehna Oja bí 'bu mahets'i.

Nuna ra hya gui unhnua ra nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hinguí unhnua ra nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinda sä da 'yøtyø ja'i.

¹⁹ I ja man'na ra hya ga xi'ahua ya. Nuaa ja ra ximhäi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ei ngue 'da'igu da 'yap'a Oja, Oja di un'a te da t'äpi. ²⁰ Porque nup'ua ha di mpeti yø ja'i εc'εigui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pe nup'ua ha 'bui, ja dí 'bucä p'ua.

²¹ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bua ngue hinguí ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta nyoto nnidi?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä hinte dí xi'i ngue hondi nyoto nnidi ja ngue guí punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi guí punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue guí punnbi.

Ra Jesús bi hyεcra hya ngue n'na ra hmiqúi hin'ya rá mpunnbi.

²³ Janangue jatho gui punnbabi ni mmic'eiha, porque nuna Oja bí 'bu mahets'i, mahεjpi n'na ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yø hmiqúi hangu tupi. ²⁴ Mi da'mi bi 'yørpa ra güenda yø hmiqúi, bá ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø miyonetho rá mēnyu mi tupi.

²⁵ Pe nuna ra hmiqúi bá ts'i, hin'ya ra mēnyu di gutra güenda. Ra dast'abi p'uya bi manda ngue da bá ra hmiqúi, 'ne da bāprá xisu, 'ne da bāpyø basi, 'ne da bāpi hangu pεts'i ngue di gutra güenda. ²⁶ Pe ra hmiqúi p'uya bi ndantyøhmu p'ua 'bāhrá hmu. Bi 'yāpra mate, bi 'yεmbi: “Ague grá hmu, dami tøgbagui ts'ua mente ga tingä ni mēnyu ga jut'a'i”, bi 'yεmbi. ²⁷ Nu'a ra hmu p'uya bi huεcra hmiqúi, bi punnbabi rá güenda mi tupi. Bi thøgue.

²⁸ Pe nuna ra hmiqúi bi ma mapunnbi rá güenda, hontho bi ma mathøgue, bi nthēui man'na nc'ei ngue mi tupi zits'ua rá mēnyu. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yuga. Bi 'yεmbi: “Gui jurcagui ma mēnyu guí tuqui, uague hin'na”, bi 'yεmbi.

²⁹ Nu'a ra n'yohua mi ndupate zits'ua

ra mɛnyu p'uya, bi ndantyøhmu p'ua 'bä'a tupi, bi 'yäpra mate, bi 'yɛmbi: “Dami tɔgbagui ts'ua mɛnte ga tingä ni mɛnyu, ga jut'a'i”, bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a ra n'yohu mi thuprä mɛnyu p'uya, himbi ne xta ndø'ma tupi. Sinoque bi bent'i, bi zixa fädi asta gue'mø di japi da guträ mɛnyu tupi.

³¹ Mi nu mi'da yø hmiqui'a te bi 'yørbaya, bi dār'man'ua yø mmui'a te bi japrä mmic'eiui. Bi ma'ua p'uya bá xiprä hmu te bi 'yøt'e. ³² Nuna ra hmu p'uya, bi manda bá ts'ofø mahøn'a, bi 'yɛmbi: “Grä ts'oc'ei n'yø. Conque nu hangu ma mɛnyu gmi tuqui, gä dá pun'na'i ngue gä 'yäcra mate. ³³ Uangui xta nzä xqui punnbabi ni amigo mi tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'yɛmbi. ³⁴ Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøcuɛ. Bi manda p'uya ngue bi ts'ixa fädi rá hmiqui asta gue'mø da guträ mɛnyu tupi. ³⁵ Di ja'ahu p'ua ma Papägä bí 'bu mahets'i ya, hñdi pun'nahu, ngue'mø hñni mmui gdi punnbabi te øt'a ni cuhu.

19

Bi xänbaya yø ja'i ra Jesús ngue hin'yu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Ra Jesús mi juadi bi manya yø hya ya, nup'ua Galilea mi 'yo, bi ma man'na nguadi ra dathe Jordán, i mpa p'ua ja ra häi Judea. ² Pɛ xandøngu yø ja'i bi dñni. Nup'ua bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i maði hyɛnni.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'ua 'buhra Jesús, porque honnbi ha di zudi ngue hñda gue'a ra hya da ma. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu hønt'a bi zä ma hya di api, uague hin'na?

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua hin gadi xähmu'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohu 'nɛ bi hocra xisu? ⁵ Oja bi 'yɛna: “Janangue ra n'yohu sop'ua rá papá, sop'ua rá mamá ngue 'buhmi rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque ɛntho n'na nc'eiho”.

⁶ Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pɛn'na Oja, hin'yu ra nt'edi ngue to di xunnbabi.

⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yɛmbi:

—¿Pɛ hanja na ra Moisés ngue bi 'yɛmbi i sä da 'yøtra sɛcua ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu 'mø?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sɛcua ngue ra nxuni, pɛ ngue mandø nnaixitho yø n'yomfɛni yø ja'i, janangue bi njap'ua. Pɛ nup'ua rá maði, hinga ngu'a ra hya bá sänbaya Oja da 'yøtyø ja'i. ⁹ Pɛ nugä dí xi'ahu, ngue yø n'yohu di nxummi yø xisu 'nɛ hinga n'yots'om'mäi di api, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da mɛ man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi mɛ.

¹⁰ Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yɛmbi:

—Man'na xanho ngue hñdi nthatra ja'i 'mø —bi 'yɛmbi.

¹¹ Pɛ ra Jesús mahømbi 'yɛna:

—Nuna ra hya dí mma, hingui nne da ma ngue da gätho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya. ¹² I 'buhyo n'yohu ngue hingui sä di nthati. Porque 'buhyo n'yohu ya i mi'a ngue hñda zä di m'mähra xisu. Ximmi 'buhyo n'yohu ngue m'moqui. Ximmi 'buhyo n'yohu hñdi nthati para ngue da zäp'ua da 'yøpɛ xanho rá 'bɛfi Oja bí 'bu mahets'i. Pɛ nu to ɛna ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya dí mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'nɛ da xi Oja ngue di japyø basi. Pɛ nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i ba zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Dami hyɛhmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'yɛ p'ua ja yø ya yø basi. M'mɛfa p'uya, bi map'ua ja ra xɛqui mi 'bui.

Ra mm̄mm̄eti h̄imbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

16 N'na ra n'yoh̄a bi guarb̄a 'bähra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿ndana ra nho εxa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrã 'da'yo te para zantho? —bi 'ȳmbi.

17 M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—¿Ua guí pad̄i te guí m̄m̄anya, ngue guí εnguí xanhogã? Porque h̄onse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, dam̄i 'yøt'ua yø hya di m̄anda Oja 'mø.

18 Ra n'yoh̄a p'uya bi 'ȳna:

—Xi'ua yø hya di m̄anda Oja p'uya, ¿ndana gue'a ya yø hya guí m̄ma?

M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá b̄ε. 'Yo to guí sännba ra fehni. 19 Dam̄i su ni papá, dam̄i su ni mamá. Dam̄i mahni mm̄ic'εiui tengutho gn̄i ne ngue di ma ma mad̄i'i.

20 M̄i dahra n'yoh̄a p'uya, bi 'ȳna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gã xtã øt'e asta gue'mø marã ngüεgui. Xiya, ¿ndana guehna ra hya di 'bedi ngue h̄indí øtya? —bi 'ȳmbi.

21 P̄ε ra Jesús bi 'ȳmbrã n'yoh̄a yaui:

—Nu'mø guí nne ngue gãtho gui 'yøt'a te ni 'yup'ua gui 'yøt'e, ni ma ya, dam̄i pä te gã guí p̄ets'i. Dam̄i unna m̄enyu yø hyoya. Nu'mø gã 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mm̄eti mah̄ets'i p'uya. Bá εp'ua ya, ga mm̄εp'ua nnã magã —bi 'ȳmbi.

22 P̄ε m̄i 'yøhra n'yoh̄a na ra hya bi sifi, m̄ambi dudrã mm̄ui. B̄i matho, porque marã ndømm̄mm̄eti.

B̄i m̄anna Jesús ngue Oja, h̄inte h̄embi.

23 Ra Jesús bi 'ȳmbyø xädi:

—Nu yø mm̄mm̄eti, guehya di m̄ma ngue xanhennitho ha di n'un̄i da zo rá 'yε Oja bí 'b̄ua mah̄ets'i ya. 24 Ya fad̄i ngue ra cameyo, h̄injam'mø da zã da thop'ua ja rá xagu n'na ra 'yofani. P̄ε dí xi'ah̄a ngue m̄an'na xandøn

hennitho ngue n'na ra mm̄mm̄eti di n'un̄i da zo rá 'yε Oja.

25 Nuna ra hya b̄i m̄anna Jesús m̄i 'yøhyø xädi, m̄an'natho b̄i nsu yø n'yomf̄eni p'uya. Di n'ȳmbi:

—Rã nzεgui ya h̄injonni ja'i da zã di nyannã te ya'mø —di n'ȳmbi.

26 Bi hyεtyø xädi ra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, h̄inda zã da zãnsε ha di nyanyø te. P̄ε Oja h̄inte h̄embi, nu te nne da 'yøt'e, da zã ha di japi.

B̄i m̄anna Jesús ngue di tocabi ra nho'ua yø ja'i n'youi p'ua ni ma.

27 Nuna ra Bedu bi 'ȳmbrã Jesús:

—Nügähe, ya xtã sohme p'ua te gã dí p̄eshe ngue dí t̄en'nahe. ¿Te 'b̄ε'a ja ngue di tocagähe 'mø?

28 M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Majuani dí xi'ah̄a ngue nu'mø ra pa dan̄i gom'na'yo gãtho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yoh̄a dí 'yε mah̄ets'i da mip'ua ja rá nthuts'i, di m̄anda te di nja. A nu'ah̄a p'uya ngue guí t̄engah̄a, nu'p'ua ha di h̄ø'i 'd̄ε'mã yoho yø nthuts'i, ja guí mm̄ih̄m̄a p'ua ngue guí nts'ut'abih̄a p'ua ha di 'b̄ua 'd̄ε'mayo 'b̄ui yø mbom'meto ra Israel.

29 Nu to gã xpã nzohyø ngu, xpã nzohyø cu, xpã nzohyø papá, xpã nzohyø mamá, xpã nzohyø xisu, xpã nzohyø bas̄i, xpã nzohyø häi ngue t̄engui, p̄ε yø ciento nn̄iditho gã ngu'a te da d̄ini ngue'a te gã xpã nzogui. Ra pa di 'yεp'ua p'uya, di t'unna te para zantho.

30 Xangu yø ja'i hnu m̄ansu ua, p̄ε nu'a ra pa'a, ts'utho da hnu m̄ansu p'ua. Xangu yø ja'i h̄ingui hnu m̄ansu ua, p̄ε nu'a ra pa'a, ja dan̄i hnu m̄ansu p'ua.

20

Ra Jesús bi h̄ejpa ra hya yø nzäbi tahyø m̄efi.

1 Nuna Oja bí 'b̄ua mah̄ets'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yoh̄a b̄i ma mxud̄itho ngue da honyø m̄efi da t̄acyø uva. 2 Bi gohmi ra cohi yø m̄efi ngue nu'a n'na pa ra 'b̄efi, da gut'i co n'na ra m̄enyu ni hu ngue ra denario. B̄i m̄enhyø m̄efi p'ua bí ja

rā huahī p'uya. ³ Mī zū'i guto xudi p'uya, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi dīmp'ua ja rā tāi mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. ⁴ Bi 'yēmbaya: “Nī mē rā 'bēfi mā huahīgā n'yō. Gā jut'aui'a te nī 'yup'ua guí tahmī”, bi 'yēmbi. Nu'ua bi si rā 'bēfi p'uya, bi ma rā 'bēfi. ⁵ Mī hyuxyadi p'uya, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi nthēui p'ua mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Mahōmbi 'yētra 'bēfi rā huahī. Mī zū'i hyū nde, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi nthēui mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Mahōmbi 'yētra 'bēfi rā huahī. ⁶ Mī zū'i cāt'a nde, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Hōmbi nthēui mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Bi 'yēmbaya: “¿Hānja ngue xcā ndethohua n'yō, hīnxcā mpēhmua?” bi 'yēmbi. ⁷ Bi 'yēn'ua zo p'uya: “Xtā ndedāhe ua ngue hīnjon xā xicje rā 'bēfi”, bi 'yēmbi. Rā mmēhui p'uya bi 'yēmbi: “Nī mē rā 'bēfi mā huahīgā mō. Gā jut'aui'a te nī 'yup'ua guí tahmī”, bi 'yēmbi.

⁸ Mī dāhra nde p'uya, nūna rā mmēhui bi xīhrā hmiqūi nūna dī mandabi yō mēfi, bi 'yēmbi: “Dāmī zonhyō mēfi ya, guí jut'yō nzābi. Rā mēdi guí unyō nzābi'ua yō mēfi rā nzēguitho xā nzōmp'ua ja rā 'bēfi. A nu'ua xā mpēfi gā rā pa, rā nzēguitho guí unyō nzābi'ua”, bi 'yēmbi. ⁹ Mī njutyō nzābi ya yō hmiqūi xī yātra 'bēfi cāt'a nde. Bi juarpa yō pa, bi unni 'da'a n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁰ Mī tocabi bi t'unyō nzābi ya yō hmiqūi xīnde rā 'bēfi p'uya. Bi 'yēna ngue mān'na xāngu yō nzābi xti t'unni porque xī mpēfi gā rā pa. Pē mī t'unyō nzābi, hōnda n'na rā mēnyu ngue rā denario bi t'unni. ¹¹ Mī hyanyō nzābi p'uya, bi zūhra mmēhui. ¹² Bi 'yēmbi: “Nūya yō n'yohua 'bēcua, rā nzēguitho bi zōmp'ua ja rā 'bēfi ya. Conque n'na oratho bi mpēfi, ¿hānja ngue 'da'igu gā jurcahe? Nūgāhe p'uya xtā sāgāhe rā n'ua gā rā pa ngue xā mpa rā hyādi”, bi 'yēmbi. ¹³ Nu'a rā mmēhui p'uya bi 'yēmbi: “Ague n'yō, nūgā hīngrā nts'oc'ēi dī ōt'āhū. Uānguī

xtā nyāhū ngue nu'a n'na pa rā 'bēfi, gā jut'aui co n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁴ Dāmī hyanni nzābi'a n'na zi pa xcā mpēfi, nī ma p'uya. Nūna mā mēfi rā nzēguitho xā nyātra 'bēfi, dī nne gā jut'i tengutho dā jut'a'i. ¹⁵ ¿Ua gādī mandagūi? ¿Ua hīn'yū rā nt'ēdi ngue gā sānsē te dī nne gā ōrpabi mā mēnyu? ¿Ua gue gādī sēyabi nī mmīc'ēiui ngue'a rā nho dī nne gā ōrpe?” bi 'yēnna mmēhui.

¹⁶ Janāngue nuyā, nūya yō mēfi rā nzēgui xā nyātra 'bēfi ya, guehya rā mēdi di t'unyō nzābi ya. A nūya yō mēfi rā mēdi xā nyātra 'bēfi, guehya rā nzēguitho di t'unyō nzābi ya. Mandōngu dyō ja'i bi ts'ofō, pē ziyōtho yō ja'i bi thanhni.

Mahōmbi manna Jesús ngue dā tho, pē di bēnnate.

¹⁷ Rā Jesús nī hyā rā 'yū ngue nī ma Jerusalén, pē bi zicā n'nanni'ua 'dē'mā yoho yō xādi, bi 'yēmbi:

¹⁸—A nuyā, ya nnā mähā Jerusalén. Nūna rā hnini nā, nu rā N'yohua bī 'yē māhēts'i dī ndāpyō hmū yō mmācja conyō xānnbate ngue rā ley. Nūya p'uya, guehya dā zānnbi ngue dā dū. ¹⁹ Di dāpyō ja'i hīngyō judío. Dā denni, di unī, 'nē di cuatāra pont'i ngue dā hyo. Pē rā hyū pa di bēnnate.

Rā Jesús bi sifi ngue rā Jacobo 'nēhra Xuua dī nja yō cargo xtā nhēts'i.

²⁰ Nūna rā Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yō ts'unt'ua rā Zebedeo ya, 'dap'ua 'youi rā mamá, bi guarbū 'bāhra Jesús. Bi ndantyōhmū nā rā xisu, bi xifi ngue dā 'yōrpa rā mēte nā rā hyā nne dā xifi. ²¹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Tēma mēte guí nne gā ōt'a'i? —bi 'yēmbi.

Rā xisu p'uya bi 'yēmbi Jesús:

—Dī nne ngue nup'ua ha guí mmi ngue guí ndast'abi, guí unna nt'ēdi ya yoho mā ts'unt'ua 'bēcua, ngue n'na dī mīhni n'yēi, n'na dī mīhni gāhā.

²² Pē mī dāhra Jesús, bi 'yēmbi: ts'unt'ua:

—Ague n'yō, hīnguī padī te rā nsāui nā rā hyā guí āhmi. ¿Ua dā zā guí thohmī'a rā n'ua ja ngue gā thocā?

Porque nugä mathoguitho ja ngue di angä yø ja'i —bi 'yεmbi.

Bi 'yεnyø ts'unt'u p'uya:

—Ahá, dá zä gä sägä'be ra n'u.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue gä thocä. Mathoguitho di un'aui yø ja'i tengutho ja ngue dí angä yø ja'i. Pe nuna ra hya gui mmammi, hñdi tocagui ngue go gä sänni to di mip'u ja ma n'yei, oque to di mip'u ja ma gaha. Ma Papá'a ya xa nzänni to di mi n'na ngu n'na ma hyo.

²⁴ Nuna ra hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bi mbøcue 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi ra Jesús. ²⁵ Pe ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ya gui pahma ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mi'da yø ts'ut'abi 'bap'u ja yø hñini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ²⁶ Pe nu'ahu, 'yo gui nne ngue gui mandathohu yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtá nhets'i rá cargo da mæfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da mäxyø mmic'eiui na. ²⁷ A nu'ahu ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mæfihu na. ²⁸ Conque ra N'yohu bí 'yε mahets'i, himbi 'yεhe ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bi 'yεhe ngue di mpefi da mäxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yani xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mi bømp'u ja ra hñini Jericó ra Jesús, bi ntet'i xandøngu yø ja'i. ³⁰ Nup'u ja ra 'yu i nthogui, mi hup'u yoho yø xädä. Mi bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'u hñdi. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be —bi 'yεmbi.

³¹ A nu'u yø ja'i mi 'bap'u huyhø xädä, di hejpi ngue hñdi mmafi. Pe yø xädä p'uya, εna man'na ma'bepi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be.

³² Ra Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te gui nne ngue di nja'aui?

³³ Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dá'be.

³⁴ Bi huεcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dá, pe 'bexpi nzø yø dá. Janangue bi mähä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yarb'u ja ra hñini Jerusalén, pe εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja ra hñini Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hñini Betfagé. Ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'yεmbi:

—Ni me n'u ja ra hñini bí ja n'u. Nu'mø gá cut'ui ra hñini, gui timmi p'u da nthat'i n'na ra burru, n'youi rá basi. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to di hec'aui ngue gui xocui ra burru, gui xihmi ngue honna Hmu. Pe dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja na te ra hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna: ⁵ “Dami xihma yø ja'i 'bap'u ja ra hñini Sión, gui 'yεmphu: Nuaa gui 'bahma, ya bá ep'u ni ndast'abihu da zøcua. Pe hñgra tunhni ga 'yo ni dast'abihu, bá huxa n'na ra burru ngue rá basi n'na ra mbo'øni ngue ra ndu, gui 'yεmphu”.

⁶ Nuya yoho yø xädi ra Jesús bi map'u bi 'yet'i ngue bá si ra burru, bá n'youi rá basi. ⁷ Mi zøp'u 'bahra Jesús, yø tuhu yø ja'i bi gaspa yø burru ngue bi nøpa nts'ut'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Xangu yø ja'i di tans'yø tuhu ngue pøp'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹ O made p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhní 'bucua, guehna tate naya. Guehna rá mbom'meto rá David. Oja di japi. Maguesé na Oja bí 'bua mahets'i.

¹⁰ Nuna rá Jesús mī yarbua ja ra hnini Jerusalén. Gä bá yans'yø ja'i ngue bi nu. Di 'yembyø ja'i:

—¿Te'o ni n'yohua na n'yø?

¹¹ Mi'da yø ja'i p'uya bi 'yena:

—Nuná ya, guehna rá Jesús, rá pøngahya Oja na, guehna rá mmengu Nazaret ja rá häi Galilea na.

Rá Jesús bi 'yetyø ja'i mī mpäp'ua jara nija.

¹² Nuna rá Jesús bi map'ua ja rá nija Oja. Nu'ua yø ja'i mī mpäp'ua thinnija, da gue'ua mađi ntai, Gä bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'ua ni 'yehē, bi 'yennba yø mēxa. 'Nē bi 'yennba yø nthuts'i'ua pä yø paloma.

¹³ Bi 'yembyø ja'i:

—Nup'ua ja rá Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue en'Oja: “Nuna ma ngungā, ni hu ngue rá ngungā mhamat'Oja na”. Pe nu'ahua, guí øthua ngue ja di mpeti ua yø bē.

¹⁴ Nup'ua ja rá nija, bi guatyø xädä 'nehyo dogua p'ua 'bähra Jesús ngue bi 'yøthe. ¹⁵ Pe yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue rá ley, mī nu yø milagro øtra Jesús, 'nē bi 'yøde te mmanyø basi p'ua ja rá nija, ngue enyø basi: “Nuna rá mbom'meto rá David i tate na”, enyø basi. Janangue bi mbøcue.

¹⁶ Bi 'yembra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basi? Damī hejpi.

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ahá, dí øde. Pe, ua hin gadi xähm'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro, uanguí ja nt'ot'i p'ua te øtyø basi ya, ngue ena: “Nu yø t'ubasi, dague'ua sutho, gá japi ngue da 'yets'a'i”, uanguí ena.

¹⁷ Bi zop'ua yø ja'i p'uya, i map'ua ja ra hnini Betania, ja bá n'oxpua.

Rá Jesús bi øtra za ngue rá igo.

¹⁸ Mi hyaxpuya, hømbá pengui, i ma Jerusalén. Nup'ua ja rá 'yu p'uya, nuna rá Jesús bi zä ngue tu manthuhu.

¹⁹ Bi hyanda n'na nza rá igo p'ua ja ra

nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zädi. Pe hinte mī zädi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Rá Jesús bi 'yembra za:

—Ya hinni mantho di nzahni ndät'a ya grá za —bi 'yembi.

'Bexpī m'manhna za ngue da 'yot'i.

²⁰ Mi nu yø xädi rá Jesús ngue ya fädi øtra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'yembi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yøtra za? —bi 'yembi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Majuani dí xi'ahua, a nu'mø guí εc'εihua xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihmua, 'nē hinguí yobēni ni mmuihua, hinga hønt'a te gá nuhua dá japä rá za da zä guí 'yøthua, sinoque da zä guí 'yemphua rá nyuni ja na: “Damī 'uegue grá nyuni, i map'ua ja rá jathe”, guí 'yemphua. Rá nyuni p'uya da 'uegue, di map'ua guí xihmua ngue di ma.

²² Janangue nu'mø te guí äphua Oja, damī 'yεc'εihua ngue di 'da'ahua Oja te guí äphua. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yäphua.

Nu'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío bi 'yänna Jesús ngue to bi unna nt'edi te øt'e.

²³ Mi zømp'ua ja rá nija rá Jesús, bi xännbä rá hya yø ja'i. Mente xännbate p'uya, bi guatyø hmu yø mmäcja conyø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i rá nt'edi'a te guí øt'e?

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahua n'na rá nt'änni ya. Pe gue guí xicjua hanja'a rá hya ga än'nahua, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ahua to bi 'dacä rá nt'edi'a te dí øt'ä ua. ²⁵ Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi rá Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dädi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmua ya 'mø? Nu'mø ga xihmua ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yēnjua p'uya: “Xina rá hya bi manna Xuua

conná ngueque, ¿hanja ngue hingatá 'yεc'εihε 'mø?' da 'yεnjε p'uya. ²⁶ A nu'mø ga xihmε ngue yø ja'itho bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i. Porque gátho yø ja'i εc'εi ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

²⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Hindí pacáhe to bi unna nt'εdi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya hingatá xicjε na ra hya dí än'nahε, ni xingá guécá ga xi'ahε to di 'dacrá nt'εdi na te dí øt'e.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya yoho yø ts'unt'ε.

²⁸ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i yaui:

—¿Tengu p'ε gdí bεmhmε na ra hya ga mmangá ya? N'na ra n'yohε di si yoho yø ts'unt'ε. Da 'yεmba n'na'ε yø ts'unt'ε: “Ague ts'unt'ε, ni ma ra 'bεfi p'ε ja ma huahigá”, da 'yεmbi. ²⁹ Nu'a ra ts'unt'ε t'etra 'bεfi, da 'yεntho: “Nugá hingatá mma”, da 'yεmbrá papá. Pε m'mεfa p'uya di páhrá n'yomfεni, da ma ra 'bεfi t'et'i. ³⁰ Nu'a man'na rá ts'unt'ε p'uya høndá xifi ngue da ma ra 'bεfi. Nuna ra ts'unt'ε p'uya di n'unni ngue da ma ra 'bεfi, da 'yεmbi: “Ahá papá, ga mmagá 'mø”, da 'yεmbi. Pε himma juani ngue da ma. ³¹ Xiya, ¿ndana guehna ya yoho yø ts'unt'ε ngue bi 'yøt'e te di manda rá papá?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Gue'a ra ts'unt'ε rá mudi bi ts'ofø, bi 'yøt'e te di manda rá papá —bi 'yεmbi.

Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahε, ngue yø nguthái 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'mái, man'na m'met'ø da zo rá 'yε Oja'ε ngue'ahε. ³² Porque ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bá εhε bi xän'nahε ra 'yu njuantho, pε hingatá 'yεc'εihε te bi ma. Pε nuya yø nguthái 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'mái, bi 'yεc'εi te bi manna Xuua. Pε nu'ahε, madague'a gui nnuhε te øtyø ja'i di páhyø n'yomfεni ngue hep'ε ra nts'ø ga 'yo, pε hingatá ne xqui páhni

n'yomfεnihε ngue xqui 'yεc'εihε te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

³³ Dami 'yøhmε ha rá nja na ra hya ga hycä ya. N'na ra n'yohε bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi føt'e gá rá häi. Bi hoqui hapε da dε'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque hapε da mihra máhui. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma yap'εtho ra mmehui p'uya. ³⁴ Mi zønna pa da thacyø uva p'uya, nuna ra mmehui bi menhyø hmiqúi ngue da tu yø uva di tocabi. ³⁵ Pε nu'ε yø mεfi mambi 'bap'ε bí ja rá huahí, bi bennbabi yø hmiqúi ra mmehui ngue bi uni. Bá ho 'da, bá pando 'da. ³⁶ Ra mmehui p'uya man'na xangu yø hmiqúi hømbi mennbε bí ja rá huahí. Pε nu'ε yø mεfi ya mambi 'bap'ε ja rá huahí, mahømbi anyø mεfi bi zømp'ε 'bái.

³⁷ Rá nzequi p'uya, nuna ra mmehui ya rá ts'unt'εε bi mennbε bí 'bεhyø mεfi conhui rá huahí. Bi 'yεna: “Nuyá, ma ga penhná na ma ts'unt'ε ya. Nu'mø bi nu yø mεfi p'uya, da nu mansu, porque ma ts'unt'ε na”, bi 'yεna. ³⁸ Pε nu'mø mi zømp'ε 'bεhyø mεfi na rá ts'unt'ε ra mmehui, yø mεfi di n'yεmbi: “Nuna ya, guehna ra ts'unt'ε ja ngue da gohmi ra huahí naya. Ma ga hohε ya, n'namhma ngue ya ma mmetihε ra huahí”, di n'yεmbi. ³⁹ Bi bennbabi rá ts'unt'ε ra mmehui p'uya, bi gajmaxøts'e ra huahí, ja bá hop'ε.

⁴⁰ Nuna ra Jesús, bi 'yányø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahε ya, ¿teni 'bε'a da 'yøtra mmehui 'mø bi zømp'ε 'bεhyø mεfi conhui rá huahí?

⁴¹ Bi 'yεnyø ja'i 'mø mi dadí:

—¿Te 'bε'a da jap'ε 'mø? Gá da hyo'ε yø mεfi ngue yø dondo, hindi huεqui. Nu'a rá huahí p'uya, n'nan'yo mi'da yø mεfi høndá gonhui ra huahí. Nuya yø mεfi da gonhui rá huahí p'uya,

nu'mø bi zønna pa da thucyø uva, di dāpra mmehui'a te di tocabi.

⁴² Ra Jesús mahømbi 'yembyø ja'i:

—Guí pahma xanho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bebo p'ua brá fahra jado na. Nguna ra hya xa nzän'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí emhma ngue mazihotho te øt'Oja”, enna hya.

⁴³ Janangue nuyá, mi ja ngue xqui soh ra 'ye Oja, pe ya hin'na ya. Nu'ua yø ja'i da zo rá 'ye Oja ya, gue'ua yø ja'i da 'yøtra nho i nne Oja da 'yøtyø ja'i.

⁴⁴ Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

⁴⁵ Nu'ua yø hmu yø mmäcja 'nehyø fariseo mi 'yøhna ra hya bi hycra Jesús, bi n'yo yø mmui ngue go sihna ra hya na. ⁴⁶ 'Bexque'a bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zupi xti mbøcue yø ja'i, janangue himbi bent'i. Porque gātho yø ja'i embi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihme di nja.

¹ Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yembi:

² —Nuna Oja bí 'ba mahets'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'ye. Entho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'unt'ua.

³ Bi menhyø mefi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthati. Pe nu'ua yø ja'i bá ts'i, himbi ne bá ehε. ⁴ Mahømbi menhmi'da yø mefi p'uya, bi 'yembi: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtá mbitagā, ngue ya xtá nsä tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndani xi noqui. Ya xtá nsä xanho. Bá xihma ngue da ehε da nu ra nthati”, bi 'yembyø mefi.

⁵ Pe yø ja'i bi ts'i himbi ne bá ehε. Nu'a n'na nc'ei bi ma dra 'befi rá huahi. Man'na nc'ei p'uya, di sigue ngue mpätho.

⁶ Mi'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi uni, bi hyo

'da. ⁷ Ra dast'abi p'uya bi 'yemmei bi mbøcue. Bi menhyø soldado ngue da ho'ua yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hñini ya yø hyote. ⁸ Mahømbi 'yembyø mefi p'uya: “Nugā ya xtá nsä ngue ra nthati di nja, pe nu'ua yø ja'i ya xtá zofo, hñini 'yup'ua ngue xtabá thocua'ua. ⁹ Pe nuya ni mähā p'ua ja yø 'yu ya. To bi zā ma ja'i gui nthehu, bá xihma ngue da ehε da nu ra nthati”, bi 'yembi. ¹⁰ Nu'ua yø mefi p'uya bi map'ua bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nthui, gā bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'ua ja ra ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'uya, mi yat'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofu. Bi nu p'uya ngue 'bap'ua n'na nc'ei hingui he rá he tengutho yø he yø ja'i sännigo ngue ra nthati. ¹² Bi 'yembaya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cutua ya? 'Ne hingui he ni he tengu he yø ja'i nuya sännigo ngue nnu ra nthati”, bi 'yembi. Pe nuna ra n'yohu hinte ga ndatho. ¹³ Ra dast'abi p'uya bi 'yembyø mefi: “Nuna ra n'yohu 'bucua, dami turpau yø gua 'nehyø 'ye. 'Yemmi p'ua thi ja ra 'bexui, ja di nzomp'ua, 'ne ja di guxpua yø ts'i”, bi 'yembi. ¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsuiui ra Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra menyui ni nji.

¹⁵ Yø fariseo p'uya bi nhεcahya ha di japi ngue da jwpatho häi te ga ya ra Jesús para ngue da zäp'ua di yapa m'mefa. ¹⁶ Janangue bi menhyø n'yohu p'uya, bi mähā 'da yø ja'i ra Herodes ngue bá nyau ra Jesús. Bi 'yembi:

—Ague grā xännbate, dí pacähe ngue grā hoga n'yohu, porque gā pønmanho ra hya gui mma. Majuani ngue gui xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdā n'yohu. Ni xingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yau, pe hingui su gui xifi ndana ra hya majuani. ¹⁷ A nuyá, dí nne gui xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyui

ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

¹⁸ Pε rā Jesús ya patho te mbennbabi yø ja'i nguehna rā nt'änni ørpe, i sāmhyatho. Bi 'yēmbuya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagaha?

¹⁹ Dami 'yurcaha rā mēnyu nu'a gadi umhma 'mø bi gæp'aha rā mēnyu rā dast'abi.

Bi unna mēnyu p'uya ngue da nu.

²⁰ Mi nu rā mēnyu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿To rá hmi na n'youi rā mēnyu ja ua? ¿To rá thuhū na rā thuhū n'youi rā mēnyu?

²¹ Mi dahyø ja'i yai rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yēmbiyø ja'i yai:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthū ya, dami unhma rā mēnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhma'a te di tocabi.

²² Nuna rā hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsuiui, di 'yøtho, ya himbi zā ha xti japi te mbennbi. Bi zop'ū p'uya.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

²³ Nu'a rā pa'a p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue hīndi bennate yø ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

²⁴ —Ague grá xännbate, nup'ū ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ū rā hya ngue ena: nu'mø bi du n'na rā n'yohū, 'nε hīndi m'mahyø basi, nu rá xisu rā ánima da zogui, nu'a rá n'yohū rā ánima gue'a di nthatui rā 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi rā ánima. ²⁵ A nuyá, nuua dí 'būhma ya, xi'mø ga εmhma ngue di 'bū'i yoto ma'yohū ngue edadi ncu. Nu'a rā n'yohū mā da, di nthati. Pε da 'yēhra pa da du, 'nε hīndi m'mahyø basi. Janangue nu'a rá n'yohū rā ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui rā 'danxu'a. ²⁶ Pε xquet'a da du rā n'yohū 'nε hīndi m'mahyø basi. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rā ndø, asta gue'mø bi du gā yoto ma'yohū. ²⁷ Mi zūdi ngue bi

m'mahmi gā yoto ma'yohū na rā xisu p'uya, xquet'a 'nεhse rā xisu da du.

²⁸ A nuyá, xi'mø rā pa danī bennate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto ma'yohū rá mmēti rā xisu? Porque gā bi m'mahmi.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbiyø ja'i yai:

—Hingui padi ha rá nja rā hya guí mmamhma. Porque hinga guerp'ū gā ndīnni mmahū'a te rā hya nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro. 'Nε hingui pahma hangū rá ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja bí 'bū mahets'i, ya hīndi nthatyø ja'i. ³¹ Nuna te rā hya nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro, ja di nequi p'ū ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ū rā hya bi man'Oja ngue bi 'yēna: “Guecā drá Ojagā ngue rā Abraham. Drá Ojagā ngue rā Isaac. Drá Ojagā ngue rā Jacob”, bi 'yēn'Oja. ³² Ja di nequi p'uya ngue nup'ū 'bū Oja, hingui tu yø te yø ánima.

³³ Mi 'yøhyø ja'i na rā hya xännbate rā Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana rā hya mā datho ja ts'edi da yøtyø ja'i.

³⁴ Mi 'yøhyø fariseo ngue rā Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhεca hya p'uya ngue honi ha di japra hya da xihra Jesús. ³⁵ Nu'a n'na'ū yø fariseo xännbate rā ley, bi ma bá sāmhyā rā Jesús, bi 'yēmbi:

³⁶ —Ague grá xännbate, xi'ū yø hya nt'ot'i p'ū ja rá ley Oja, ¿ndana rā hya exa mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna rā hya guí ānngui, guehna rā hya ngue ena: “Dami ja ndummū ngue mathoguitho guí mahma Oja co gātho ni mmahū. Hønt'a guí mbεmhma'a”. ³⁸ Nuna rā hya naya, guehna exa mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya. ³⁹ Nuna rá yoho rā hya di manda Oja p'uya, 'nε di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna rā hya ngue ena: “Dami mahni mmic'eiui, tengutho gni ne

ngue di ma mamadi'i", enna hya.
⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya gä mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nēhyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di mā Oja, co 'nēhyø mmic'eiui di mađi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hinga ja'itho.

⁴¹ Nup'ua 'bähra Jesús, tobe 'bärpütho yø fariseo. ⁴² Ra Jesús bi 'yēmbi:

—Xi'a t'ēmbi ra Cristo, ¿ua guí pahma to rá ts'unt'ua?

Yø fariseo p'uya bi 'yēna:

—Nu'a ra Cristo, gue'a rá mbom'meto ra David —bi 'yēmbi.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Pe ¿hanja na ra hya bi bēnnbabi ra Espiritu Santo ra David 'mø? Porque ra David, bi mā ngue rá Hmu'a ra Cristo. Ra David bi 'yēna: ⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui mā Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yēmbi: Dami micua ja mā n'yēigä ya, asta gue'mø gä øt'e ngue guí manda gätho'ua ni nsuiui”, bi 'yēmbi. ⁴⁵ Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hut'i ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hinga ja'itho, mađague'a ngue rá mbom'meto ra David.

⁴⁶ Ni xinga n'na nc'ei xta mbadi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi ma'a ra pa'a p'uya ngue nuya yø nsuiui ra Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'änni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nēhyø fariseo.

¹ Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nēhyø xädi, bi 'yēmbi:

² —Nu'ua yø xännbate ngue ra ley 'nēhyø fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'unyø 'bēfi ngue di nxännbate te gä mbønna ley bi 'yotra Moisés.

³ Janangue nuya yø hya di manda ngue gui 'yøthua, dami 'yēc'ēihua. Nu'mø te di 'bēp'ahua ngue gui 'yøthua,

dami 'yøthua. Pe 'yogui øthua tengutho ga 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴ A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hincjngui hāt'i da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'bēni di dutyø ja'i, pe yø ja'i hinguí hāt'i da duts'i. Ni xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'bēni. ⁵ Nu te gä øt'e, ga 'yøt'e ngue høntho di 'yēxpua ha 'bähya ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'ua ja yø de 'nēp'ua ja yø guyaní, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Nē di ho ngue söt'a häi yø he. ⁶ Nup'ua ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'ua ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'ua. ⁷ 'Nē di ho ngue nup'ua ja yø tai, di respeta yø ja'i ha guí zengua. 'Nē di ho 'mø t'ēmbi ngue yø xännbate.

⁸ Pe nu'ahua, 'yo guí nne gui 'yēxua ngue di hu'ahua yø ja'i ngue gyø xännbatehua. Porque n'natho ni xännbatehua 'bui, gue'a embyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'ahua, gä gadi ncuthohua. ⁹ Nua ja ra häi, 'yo toni ja'i gni hut'i ngue ni Papáhua. Porque nu'a ni Papáhua, hōnda n'na i 'bui, pe mahets'i bí 'bui. ¹⁰ 'Yo guí nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahua yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hōndra Cristo'a ra hmu. ¹¹ Nu ra ja'i di mpefi ngue fäxra mmic'eiui, guehna tate na ngue gätho'ahua. ¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hinguí hnu mansu p'ua gä mbēni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi ma te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbatehua ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ua gui thohua, ngue himma juani gyø hoja'ihua. Go guí cothua ra 'yu, hin gadi japhua yø ja'i ngue da zo rá 'yē Oja bí 'bua mahets'i. Ni xinga gue'ahua guí nne gui sohua rá 'yē Oja. Nu'ua yø ja'i nne ngue da zo rá 'yē Oja, hin gadi japhua.

¹⁴ Ague gyø xännbatehua ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ua gui thohua, ngue himma juani gyø

hoja'ih_u. Porque guí tunnba_hu yø ngu yø 'danxu. Guí hät'i ngue guí embi gui xannba_hu te pets'i. Pε para ngue guí corpa_hu yø dä yø ja'i, ndø ya'atho guí mmat'Oja_h. Pε nuyá, mathoguitho rá castigo gui thohm_u ngue guí njah_u p'ü.

15 Ague gyø xännbate_hu ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ü gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Ndap'ü bi zä gui 'yoh_u ua ja rá häi, gui 'dax_hu yø jathe ngue gui homhm_u yø ja'i dá denna hya guí xännbate_hu. Nu'mø ya gá 'bäth_u n'na rá ja'i ngue dá denna hya guí xännbate_hu, nuna rá ja'i gui 'bäth_u, dá gohi ngue ndoble rá castigo dá thop'ü ja rá nidu ngue'ah_u.

16 Nu to gä guí xännbate_hu rá hya 'nε hinguí pahm_u teni bønna hya guí mmamhm_u, hague ngu rá n'ü gui thohm_u. Porque nuyá yø ja'i di yat'a n'na rá hya ngue dá 'yøt'e, 'nε bi 'yεxa ntestigo rá nija, guí xännbate_hu yø ja'i ngue hinguí ja ts'edi di nja'a rá hya bi manna ja'i. Pε nu rá ja'i εxa ntestigo rá oro ja mbo rá nija, guí xihm_u rá ja'i ngue ja ts'editho dá 'yøt'a te rá hya bi ma. 17 Pε ngue ma'bedi ni mmaih_u, hinguí timhm_u teni bønna hya guí mmamhm_u. ¿Ua guí εhm_u ngue mits'ü tate rá oro ngue rá nija, nuna øt'e ngue xandaxqui rá oro? 18 Xquet'a nuyá yø ja'i εxa ntestigo rá altar ngue tema hya di yatra ja'i dá 'yøt'e, guí xännbah_u rá ja'i ngue hinguí ja ts'edi dá 'yøtra ja'i'a rá hya bi ma. Pε nu'mø ngue bi 'yεxa ntestigo rá ja'i'a rá 'bøt'e xa jäxp_u ja rá altar, guí xihm_u rá ja'i ngue ja ts'editho dá 'yøtra ja'i na rá hya bi ma. 19 Pε ngue ma'bedi ni mmaih_u, hinguí timhm_u teni bønna hya guí mmamhm_u. ¿Ua guí εhm_u ngue mits'ü tate ja rá ts'edi rá 'bøt'e ngue rá altar, ngue'a gä ndaxqui rá 'bøt'e? 20 Pε nu rá ja'i ngue εxa ntestigo rá altar hinga høndra altar εxa ntestigo, sinoque εxa ntestigo'a te gä ja p'ü ja rá altar. 21 A nu rá ja'i ngue εxa ntestigo rá nija, hinga høndra nija εxa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'ü

ja rá nija εxa ntestigo rá ja'i. 22 Xi mmangu rá ja'i εxa ntestigo mahets'i, gue'a rá nthuts'i Oja εspabi ntestigo. Dá guesε Oja p'üya, porque go bí hup'ü bí ja rá nthuts'i mahets'i'a.

23 Ague gyø xännbate_hu ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ü gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Nu'a rá diezmo gadi unhn_u Oja, gadi unni te gä guí timhm_u asta rá xac'andehe gadi unhn_u rá diezmo Oja. Dá guehra anís, dá guehra comino gadi unhn_u rá diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthu, pε nup'ü ja rá ley, i mmamp'ü man'na rá hya ngue ja ts'editho gui 'yøth_u. Porque nt'ot'i rá hya ngue mahyonitho gui n'yo manho_hu, 'nε di nja ni nhuεcate_hu, 'nε majuaní ngue gä dá gue'a te gdi n'yoh_u. Guehna rá hya ja ts'editho ngue gui 'yøth_u naya, dá guehra diezmo dami siguetho guí unhn_u Oja. 24 Nuyá te gäma hya guí xännbate_hu, 'nε hinguí pahm_u te ni bøni. Go gui ørpa_hu masu ya yø hya zits'utho ja ts'edi, pε nuyá yø hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yøth_u, hinga εguí ørpa_hu masu xanho ya.

25 Ague gyø xännbate_hu ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ü gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Porque maxøts'etho di nεqui ngue gyø hoja'ih_u, pε mbo ni mmaih_u, gyø bεh_u ngue hønt'a te pes'yø ja'i so ni mmái gui hyannba_hu. 26 Ague gyø fariseoh_u, hinguí tinni mmái teni bøn'a guí øth_u. 'Be dá bo mbo ni mmaih_u, n'namhma ngue 'nεhma xøts'e ni do'yoh_u di nεqui ngue xtanho.

27 Ague gyø xännbate_hu ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ü gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Porque nu'ah_u, tengutho yø panteón, ngue mazihotho guí nεqui maxøts'e ngue mat'axqui, pε mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'ü yø do'yo yø ánima. 28 Guí njath_u p'üya, maxøts'etho di nεqui ngue xanho te gni 'yoh_u, pε mbo ni mmaih_u, madits'ü ha dadi nεqui p'ü'a tengue

majuani, hōndra nts'o i ja mbo ni mmuih.

²⁹ Ague gyø xännbateh ngue ra ley conyø fariseo, Hague ngu ra n'ui gui thohm, ngue himma juani gyø hoja'ih. Nuya yø pōngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojpa h yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japh yø dōni yø do 'bäp'ui ha o yø ánima. ³⁰ Guí emhm p'uya: “Nu'mø xcabá m'mahm'ui yø pa bá m'mahma mboxitah, hinxca fäx ngue xca hoh yø pōngahya Oja”, guí emhm. ³¹ Pε nu'mø ngue nguna ra hya guí mmamhm, ya guí pahm xanho ngue yø basia'ah yø hyote nuya bi hyopyø pōngahya Oja. ³² ¿Te guí tōmhm ya? Damí 'yøth nts'edi tengutho xa 'yøt'a m'met'o ni mboxitah.

³³ Guí 'buhm tengutho yø c'eya ngue n'youi ra ndate. ¿Ha di zä guí mpomhm ra castigo p'ui ja ra nidi?

³⁴ A nuyá, ga penhnä yø pōngahya p'ui ha guí 'buhm, ga penhnä p'ui yø bamhya, ga penhnä p'ui yø xännbate. Nu 'da'ui p'uya gui hyoh, gui cuathu ra pont'i. Mí'da p'uya, gui umhm p'ui ja yø nija. Mí'da p'uya guí cuhm, nu'mø bi 'dagui ngue di ma m'ida yø hnini, guí mma guá homhm.

³⁵ Janangue nup'ui ha guí 'buhm, gä ja da ma ma pen'nah p'ui ra castigo i ja ngue di nja ngue yø hoja'i xa tho. Da fup'ui bá tu ra hoja'i Abel asta guerp'ui i ntü rá ts'ant'ui ra Berequías, nuna ra Zacaría bi hyo ni mboxitah p'ui ha guí nhyacui ra nija ra altar.

³⁶ Majuani dí xi'ah ya, ngue nuna ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gätho yø ja'i 'buhya.

Rā Jesús bi dār'man'ui rá mmui 'mø ni hyandra hnini Jerusalén.

³⁷ Ague gyø mmengu h Jerusalén, gue'e gui hoph yø pōngahya Oja, da gue'ui yø mamhya Oja bi 'ben'nah gui pandothoh. Xangu yø nidi dá ne ngue ga pen'nah tengutho ra øni 'mø di petyø basi ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ah p'ui. Pε hingá neh.

³⁸ A nuyá, da hyc'ah p'ui Oja ya.

³⁹ Dí xi'ah ngue ya hinni mantho gui nnuj astá gue'mø da 'yehra pa gui 'yemhm: “Di japrá m'menhni Oja bá penhua”, gui 'yemhm.

24

Bi manna Jesús ngue bá ep'ui ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mi bōmma xøts'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyø xädi ngue uti te ja ra nija. ² Rā Jesús bi 'yembi:

—Ya guí nnuh te ja ra nija ya. Pε ga xi'ah'a te majuani. Nuna ra nija naya, bá ep'ui ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxädi, hin hap nmi nεqui ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nεgui yø pa.

³ Nup'ui ni hyandra nija, ja ni gop'ui ra nyuni bí ja ra mbonza ja yø olivos. Ja i mep'ui yø xädi ra Jesús. Bi mip'ui bi zōni. Bi guatyø xädi p'uya ngue yasui, bi 'yembi:

—Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mma, ngue da xotra nija yø ja'i. 'Nε damí xicje tema hmeya di nja'mø guá ehε, da gue'mø bi gua'a nximhäi, te 'be'a ma hmeya di nja.

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damí mfähm xandōnho, 'yo guí nne ngue to da hyä'ah. ⁵ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yembi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya. ⁶ Nu'mø gá 'yøhm ngue ya ja yø datunhni, oque gui 'yøhm ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suh. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε hinga gue'ui yø hmeya'ui ngue rá nεgui. ⁷ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni m'ida yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni m'ida yø dast'abi. Di nja yø thuh, di nja yø guēhi. Di 'yan'ahäi ndap'ui bi zä. ⁸ Ja da fup'ui ra n'ui ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ui, da ts'ui.

9 Da ma madä'i ngue da ma ma'ani'ahü, 'nɛ da tho'ahü. Ndap'u bi zä da zä'ahü yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigahü.

10 Xangu yø ja'i da hyɛp'u yø nt'ɛc'ɛi. Asta di däsɛ yø mmj'yɛc'ɛiui da zäi.

11 Xangu yø fɛhni pøngahya di m'mai, da 'yɛnā ngue Oja di bɛnnbabi ra hya da ma. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a. 12 Nu'mø ya bi zɛhra nts'o, xangu yø ja'i da 'yɛsp'u'a guí mahyø mmj'yɛc'ɛiui. 13 Pɛ nu ra ja'i hinda hyɛgagui, xinda hangü ra n'u da thogui, Gä da zɛti, guehna ra ja'i di nyanná te na. 14 Hante ngue da zɛgui te ja ngue Gä di nja, da ma ma'yoni na ra hoga 'da'yo hya Gä rá nguni mximhäi n'namhma ngue gätho yø ja'i da badī ha di njap'u di nzo rá 'yɛ Oja.

15 Xquet'a guí nnuhü ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xɛqui maduxquibi, ja di ts'omp'u yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmui 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) 16 Nu'mø Gä nuhü ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bap'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. 17 Nu ra ja'i di tømha xøts'e rá ngu, 'yo di ɛnā ngue di ma mbo rá ngu ngue te da hä, sinoque da 'dagui. 18 Nu ra ja'i di 'yo ra 'bɛfi, hīndi ma rá ngu ngue da cā rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. 19 Pɛ huɛcātɛ yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. 20 Damī 'yāphü Oja ngue nuyā yø hya ja ua, hīnda gue'mø ra pa ngue xta nɛ di nja, ni xinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya di nja. 21 Porque xandøn'atho te da thohyø ja'i'a ra pa'a. Nu te di nja, hīnjam'mø xā njap'u asta gue'mø mambá f'u'a nximhäi. 'Nɛ ya hīnni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. 22 Nuna Oja, ya xā nzänni ngue hīnga ya'atho yø pa di nja nā ra ndate nā. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hīnjonda bongui. Pɛ da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xā huanhni.

Rá Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya

ɛc'ɛi.

23 Nu'u yø pa'u, 'yo sä guí ɛc'ɛihü ya yø ja'i da 'yɛn'ahü: “Nuua, ja bí 'bɛcua rá Cristo”, ogue da 'yɛn'ahü: “Nīnguehnü ja bí 'bāhnü”, da 'yɛn'ahü.

24 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, ogue da 'yɛmbi: “Go guecä rá pøngahyagä Oja ya”, da 'yɛnā. 'Nɛ da zä da 'yøtyø milagro. Nuyā yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuyā yø thanhni Oja ya. 25 Pɛ nuyá, dadi 'bet'o'ahü ya yø hya ja ngue di nja m'mɛfa.

26 Nu'mø toni ja'i da 'yɛn'ahü: “Nunü bí ja ra dapo, ja bí 'bāhnü rá Cristo”, da 'yɛn'ahü, 'yo sä guí pähä p'u ha da si'ahü. Ogue da 'yɛn'ahü: “Nup'u bí ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bí 'bap'u”, da 'yɛn'ahü, 'yo sä guí ɛc'ɛihü. 27 Porque nu'mø bi zønna pa da ɛhra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho ra huɛi 'mø bí yot'i, Gä handyø ja'i ndap'u bi zä. 28 Nup'u ha di 'bāhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

Bi manna Jesús ngue mahønda ɛcua ja ra ximhäi.

29 Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mɛxui ra hyadi 'nɛhra zana. Da tähyø sø bí ja mahɛts'i. Nu te Gä bí ja maya, Gä di pädi ha thogui. 30 Nunü maya, di nja ra hmɛya ngue ra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i. Ndap'u bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi ra guí. Da nu yø ja'i ngue maguesɛ, porque mathoguitho ja rá ts'ɛdi. 31 Ngu di nya ra corneta, nu'u yø anxe da n'youi, da mɛnhni Gä rá nguni nximhäi, ngue di pɛrpabi yø ja'i nuyā xā huanhni.

Bi nhyɛjpabi ra hya n'na nza ra igo.

32 Damī pahmü nā ra hya Gä huɛcä ya, ngue gdä hyɛjpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yɛza ngue bi 'dogui, guí pahmü p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. 33 Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø Gä nuhü ngue bi nja ya yø hya dí

xi'ah_u ya, dami pahm_u ngue ya xma nguerpu_{tho} ga ma ehe. ³⁴ Nuya yohmeya di xi'ah_u ya, dami pahm_u ngue guehya di nja ya hante ngue da du yoh ja'i 'buehyo pa ja p'uya. ³⁵ Nu te bi ja maya, 'ne_{cua} ja ra hai hingui zai. Pe nuna ra hya di mmangä, ja para zantho na.

Hingui fadi tema pa da ep'ua ra N'yohu di 'ye mahets'i.

³⁶ I pasε Oja tema pa di nja ya yoh hya di xi'ah_u. Ni xingyoh anxe di padi, ni xinga gueque di padi tema pa di nja, madague'a ngue ra Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho ba nja'mo yoh pa mamba m'mahra Noe, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yoh ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyoh t'ixu 'da. Pe himbi unna güenda yoh ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mo ra pa mi yarb_u ja ra barco ra Noe. ³⁹ Ja bi bahyoh ja'i te ja ngue di nja'mo ya jap'ua ra ndate 'ye bi juadi gätho yoh ja'i. Mahondi njarbutho yoh ja'i 'mo ba ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yoh n'yohu 'dap'ua dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ⁴¹ Yoho yoh xisu 'dap'ua di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangue dami ndo'mateh_u, porque hingui padi tema pa, tema ora da ep'ua ni Hmu_h. ⁴³ Dami pahm_u na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmennigu, nu'mo da badi tema ora da zohra be p'ua ja ra ngu'a di nxui, di mfa_{di} xanho, hinda n'aha. Porque hinda n'uni da sojpa ra ngu ngue da fe. ⁴⁴ Xquet'a dami njath_u p'uya, dami ndo'mateh_u. Porque nu'a ra ora ngue hinte di so ni mmaih_u, xi'mo gue'a ra ora da zohra N'yohu di 'ye mahets'i'a.

Ra Jesús bi hye_{pa} ra hya yoho yoh hmiq_{ui}, n'na ra hmiq_{ui} ngue ra 'yode, n'na ra hmiq_{ui} ngue hingra 'yode.

⁴⁵ Ga xi'ah_u te 'be'a da 'yotra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya, nu te sifi da 'yot'e, gue'a da 'yot'a. Guehna tengutho n'na ra hmiq_{ui} ngue da ma mafati te'o 'bap'ua ja ra ngu ra hmu.

Nu'mo bi zonna ora di nsihmε yoh ja'i mafati, da 'uini. ⁴⁶ Ra mmenth_i di nth_{eu}i ra hmiq_{ui} nuna da 'yot'e te di 'bepra hmu. Nu'mo bi zohra hmu da dini ngue dadi mpefi. ⁴⁷ Majuani di xi'ah_u ngue nu te ga pesra hmu, ga di fatra hmiq_{ui}. ⁴⁸ Pe nuna ra hmiq_{ui} ngue ra ts'oc'ei, da 'yemp'ua ja ra mmui ngue him'be da zohra hmu. ⁴⁹ Da madi da matyoh mmimhmiq_{ui}ui. Da ma ra hmihni p'uya. ⁵⁰ Nu'a ra hmu ra hmiq_{ui} p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui to'mra hmu, da gue'a ra ora da zoh'a. ⁵¹ Nu'a ra hmu p'uya, mathoguitho da mei, pets'i ngue da xeni. Di 'yemp'ua ni gohyoh ja'i himma juani yoh hoja'i. Ja di nzomp'ua p'uya, 'ne ja di guxp_u yoh ts'i.

25

'Det'a yoh hmute i hye_{pa} ra hya ra Jesús.

¹ Nuya yoh ja'i ya o ra 'ye Oja, gui nhye_{pa}bi 'det'a yoh hmute bi duxyoh nyot'i ga zoh conna aceite. Guehya ndo'mate ngue di hyanna novia 'mo bi zohra ndo ba ep'ua. ² Nuya 'det'a yoh hmute p'uya, cat'a_u yoh m'memmui, ximmi cat'a_u yoh njammui. ³ A nu'ua cat'a yoh hmute ma'bedi yoh mmui, bi duxyoh nyot'i, pe himbi dux hman'na ra aceite da hyom'mo bi guahra aceite ga zoh yoh nyot'i. ⁴ A nuya yoh hmute ngue yoh njammui bi duxyoh nyot'i, pe bi dux hman'na ra aceite da hyoni. ⁵ A nu'a ra novio ntho'mi p'uya, hinha ni 'yani. Mi nnetha yoh hmute p'uya, ga bi n'aha. ⁶ Mi zo made ra xui p'uya, bi t'ode ngue ba enna hmafi n'na nc'ei, bi 'yena: "Ba e_{cua} ra novio ya. Ga 'yo ni ma gui c'ath_u", bi 'yembyoh hmute. ⁷ Mi nangui gätho yoh hmute, ya mi ts'atho zoh yoh nyot'i, bi ne xta xirpa man'na ra aceite ngue di zoh xanho. ⁸ Nuya cat'a yoh hmute ma'bedi yoh mmui bi 'yembya yoh hmute ngue yoh njammui: "Dami 'dacjets'ua ni aceiteui, porque ma nyot'igähe ya nne da hu_{et}'i", bi 'yembi. ⁹ Pe nu'ua yoh hmute ngue yoh njammui, entho 'mo mi dadi: "Hinda

zä'a, porque nu'mø ga 'da'ahē rā aceite guí homhmā, m'mēfa ya hīn'yū te dī nzø mā nyot'ihē. A nuyá, man'na xāho nī mähā p'ū bí 'bā rā aceite, bá tānna aceite guí hyomhmā”, bi 'yēmbi. ¹⁰ Bi ma rā thān'aceite'ū yø hmūte mā'bēdi yø mmūi p'ūya. Pē rā novio ya bi zøhø. A nuyā yø hmūte ya xī nsā, 'da i yūthū mbo rā ngu rā novio ya. Bi nøtrā goxthi p'ūya. ¹¹ Mī ma n'nøt'e rā goxthi p'ūya, ja bi zø'ū mī cāt'a yø hmūte xī ma rā thān'aceite, bi 'yēmbūya: “Ague grā hmu, damī xogahe rā goxthi”, bi 'yēmbi. ¹² Pē rā novio bi 'yēmbi: “Mājuani dí xi'ahū ngue nugā hīndī pā'ahū”, bi 'yēmbi. ¹³ Damī njathū p'ūya, ya xquī nsāhū 'mø rā pa dā ep'ū rā N'yohū di 'yē mahēts'i. Porque hīngui pāhmā temā pa, temā ora dā ēhē.

Bi hyēcrā hyā rā Jesús ngue rā mēnyu bi ma mafāti yø mēfi.

¹⁴ Nūnā Ojā bí 'bū mahēts'i dī mānda yø jā'i ua, guí nhyēipi tengūtho n'na rā n'yohū ja ngue dā ma n'na rā hāi yap'ūtho. Bi zonhyø mēfi ngue dī dāprā mēnyu, dā 'yørpabi rá 'bēfi mēnte rā pa dā ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mēfi bi unna mēnyu hangū dā zā dā 'yørpabi rá 'bēfi. Nū'a n'na rā mēfi bi unni cāt'a māhuahī rā mēnyu. Man'na rā mēfi p'ūya, bi unni yo māhuahī rā mēnyu. Man'na rā mēfi p'ūya, bi unna n'na māhuahī rā mēnyu. Mī dāpra mēnyu yø mēfi nā rā hmu, bi ma yap'ūtho p'ūya. ¹⁶ Nūnā rā mēfi bi ndāpi cāt'a māhuahī rā mēnyu, bi 'yørpā rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mī cāt'a māhuahī rā mēnyu bi dāhā. ¹⁷ Nūnā rā mēfi bi ndāpi yo māhuahī rā mēnyu, bi 'yørpā rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mī yo māhuahī rā mēnyu bi dāhā. ¹⁸ Pē nūnā rā mēfi bi ndāpā n'na māhuahī rā mēnyu, bi 'ya'mā n'na rā ots'i. Ja bi gārpa p'ū rā mēnyu rá hmu.

¹⁹ Mī ma ya'atho yø pa p'ūya, bi zøhrā hmu yø mēfi. Bi 'yørpabi rā güēnda'a rā mēnyu xi dāpi. ²⁰ Rā mūdi bi zo'a rá mēfi xi dāpi cāt'a māhuahī rā mēnyu. Gä bi dāprā

hmu'a 'dēt'a māhuahī rā mēnyu mī hā. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, cāt'a māhuahī rā mēnyu gā dāqui, pē jaua mī cāt'a māhuahī rā mēnyu dá tāhā”, bi 'yēmbi. ²¹ Nū'a rā hmu p'ūya bi 'yēmbi: “Ya xāho grā hoga mēfi, hīngā nhyētho. Gā pømmānho co nū'a zits'ū rā mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xāngu gā fāt'a'i ya. Nuyā hangū rā pa dī nja'i mpāhā ya”, bi 'yēmbi. ²² Bi zø'a rā mēfi xī ndāpi yo māhuahī rā mēnyu p'ūya. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, yo māhuahī rā mēnyu gā dāqui, pē jaua mī yo māhuahī rā mēnyu dá tāhā, ya goho māhuahī'a ya”, bi 'yēmbi. ²³ Rā hmu p'ūya bi 'yēmbi: “Ya xāho grā hoga mēfi, hīngā nhyētho. Gā pømmānho co nū'a zits'ū rā mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xāngu gā fāt'a'i ya. Nuyā hangū rā pa dī nja'i mpāhā ya”, bi 'yēmbi. ²⁴ Rā nzequitho bi zø'a rā mēfi xī ndāpā n'na māhuahī rā mēnyu p'ūya. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, nugā dí padī ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hīncā tāhā. Guí xoc'a te hīncā pēfi. ²⁵ Janāngue nugā dí su'i. Dā cāt'a hāi nī mēnyu. Pē nuyā, jaua nā te nī mmēti ya”, bi 'yēmbi. ²⁶ Nū'a rā hmu p'ūya bi 'yēmbi: “Ua go grā ts'omēfi n'yø, gue grā ndø danhyēi. Guí ēngui ngue dí äcā'a te hīnxtā tāhā. Guí ēngui ngue dí xocā'a te hīnxtā pēfi. ²⁷ Uāngui xta nzā xqui dā mā mēnyugā p'ū ja rā banco. Nū'mø mā søhø, uāngui xti ndācrā nzābi mā mēnyu”, bi 'yēmbi. ²⁸ Nūnā rā hmu p'ūya bi 'yēmbi: “Nūnā rā mēfi 'būcua, damī hyānbāui'a n'na māhuahī rā mēnyu hā. Damī unnui rā mēnyu'a rā mēfi hā 'dēt'a māhuahī rā mēnyu. ²⁹ Porque nū'a rā mēfi ya xāngu rā mēnyu hā, gue'a mān'natho mā t'unni'a. Pē nū'a rā mēfi zits'ūtho hā, dā thānbābi'a zits'ū rā mēnyu hā. ³⁰ A nūnā rā mēfi hīngui nne te dā mēfi, damī 'yēmhū p'ū thi nā. Ja dī nzomp'ū 'nē ja dī guxpū yø ts'i”, bi 'yēmbi.

Gātho yø jā'i 'bū'a nxīmhai dā thāspā rā güēnda.

31 Nunā rā N'yohu di 'yε mahεts'i, 'mø bā εhe ngue di ndast'abi, da n'youi yø anxε. Nup'u da mi, ja di njap'u rā ts'ut'abi. 32 Gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi ja di mpeti p'u di hutj. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho rā mändε'yo 'mø sicyø chivo p'u ha 'buhyø dε'yo. 33 Nu'u yø dε'yo di go'a n'yεi, nu'u yø chivo di go'a ngaha. 34 Nu'a rā dast'abi da 'yεmbyø ja'i di gop'u ja rá n'yεi: “Bí 'yεhmε ua dí 'bui, di jap'ahu mā Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhäi, ngue nuua ha dí manda ja guí m'mahmε ua. 35 Porque nugä dá ntü manthuhu, pε gá 'dacjε rā hmε dá si. Nu'mø mā nthuthe, gá 'dacjε rā dehe dá si. Nu'mø mā n'yo n'nanni n'na rā häi, gá 'dacjε rā ts'äya. 36 Nu'mø hin'yε rā ulu gā he, gá 'dacjε rā ulu dá he. Nu'mø mā hyenni, gá ma güi zenguagahu. Nu'mø mā o rā fädi, gá ma güa nuju”, da 'yεmbi.

37 Nuyā yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, da 'yεmbrā Hmu: “Ague grā Hmu, ¿njam'mø dá nu'āhe ngue gui tü manthuhu, 'nε dá 'da'āhe rā hmε gā si? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gui tuthe, 'nε dá 'da'āhe rā dehe gā si? 38 ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gá n'yo n'nanni n'na rā häi, 'nε dá 'da'āhe rā ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue hin'yε rā ulu gui hye, 'nε dá 'da'āhe rā ulu gā hye? 39 ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gá hyenni, oque gá 'yo rā fädi, 'nε dá ma di zengua'āhe?” 40 Nu'a rā dast'abi da 'yεmbyø ja'i: “Majuani dí xi'āhu, ngue nu'a te gā gá 'yørpahε ya mā cugā 'bucua, madague'a hingui nnu mansu yø ja'i, pε nu te rā 'bāxte gá 'yørpahε ya, go gá fāxcāh'a”, da 'yεmbi.

41 Rā dast'abi p'uya da 'yεmbyø ja'i ni gop'u ja rá gaha: “Dami 'uehmε ua dí 'bui, porque hingui nnu manho'āhu Oja. A nuyá, guí mmähā rā castigo ja rā sibi i ja para zantho. Guehna rā sibi bi zän'Oja ngue di ma rā zithu co 'nε'u yø anxε tenni. 42 Porque nugä, nu'mø mā ntü manthuhu, hingá 'dacjε rā hmε xcá

si. Nu'mø mā ntunthe, hingá 'dacjε rā dehe xcá si. 43 Dá n'yo n'nanni n'na rā häi, pε hingá 'dacjε rā ts'äya. Ja'mø hin'yε rā ulu gā he, pε hingá 'dacjε rā ulu xcá he. Bi nja rā ora dá hyenni, 'nε dá o rā fädi, pε hingá ma güi zenguagahu”. 44 Mi da'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'yεmbrā Hmu: “Ague grā Hmu, ¿njam'mø dá nu'āhe ngue gui tü manthuhu, 'nε hindá 'da'āhe rā hmε xqui si? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gui tuthe, 'nε hindá 'da'āhe rā dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gá n'yo n'nanni n'na rā häi, 'nε hindá 'da'āhe rā ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue hin'yε rā ulu gui hye, 'nε hindá 'da'āhe rā ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gá hyenni, oque gá 'yo rā fädi, 'nε hindá ma xcabi zengua'āhe?” 45 Rā dast'abi p'uya da 'yεmbi: “Majuani dí xi'āhu, ngue nu'mø hin tema 'bāxte gui 'yørpahε ya yø ja'i 'bucua hingui nnu mansu yø ja'i, go gueque hingui nne gui fāxcāhε”, da 'yεmbi. 46 Nuyā yø ja'i ya, guehya da ma rā castigo para zantho ya. A nu'u yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø nsuiui rā Jesús ya sänni ngue da hyo.

1 Rā Jesús, mi juadi bi mā gätho ya yø hya ya, bi 'yεmbyø xädi:

2 —Guí pahmε ngue manyo patho di nja rā ngo ngue rā pascua ya. Da gue'mø εdi ja rā ngo da ma mā dā rā N'yohu bí 'yε mahεts'i ngue da ma mā cuati rā pont'i.

3 Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue rā ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, gā bi mpeti p'u ja rá ngu rā Caifás, nunā rā 'bet'o mmäcja. 4 Ja bi nhεcā hya p'u, bi zänni ha di japi ngue di bentra Jesús da hyo. 5 Nunā rā hya bi zänni, di n'yεmbi:

—Hinga gue'mø era ngo di mbent'i, n'namhma ngue hindā nangyø ja'i, da yāni —di n'yεmbi.

N'na rā xisu bi xispa rā aceite rá ya rā Jesús.

⁶ Nuna ra Jesús, ya 'bup'ua ja ra hnini Betania ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. ⁷ Nuna ra Jesús, ya sihmε p'ua ja ra mεxa. Nu'a ra ora'a, bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ua ra aceite mazihotho ga yuni, xandøngu rá muui. Bi xispabi ra aceite rá ya ra Jesús. ⁸ Nu'ua yø xädi ra Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcue p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'aniho na ra aceite na? ⁹ Xandøngu rá muui na, xta nzä xta 'bä ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xädi, bi 'yεmbi:

—Oguí sahmu na ra xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya guí mmamhma, hangu ra pa guí nnuha ya yø hyoya. Pε nugä hinga nzamhma ua. ¹² A nuna ra aceite bi xisca ma ya na ra xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yägui. ¹³ Majuani dí xi'aha ngue nup'ua ha da hmanna hoga 'da'yo hya Gä rá nguni nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cetyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyau yø hmu yø mmäcja. ¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangu ra mēnyu guí nne gui 'dacja n'namhma ga dä'aha ra Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'ua yø mmäcja p'uya, 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi bi unni. ¹⁶ Janangue nuna ra Judas, bi hyoni ha di japi ngue di däpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹⁷ Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hapu guí nne ga hocähe ra nzibde gdä nsännigoha ngue ra pascua ya? —bi 'yεmbi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Ni mε na bí ja ra hnini ya, gui sømmi p'ua ja rá ngu n'na ra n'yoha. Gui 'yεnui: “Ra xänbäte i εna: Ya bi zønna ora ya. Nua ja ni ngu ja ga sägähe ua ra ngo ngue ra pascua, comma xädi, εn'a mma”, guí 'yεnui.

¹⁹ Nuya yø xädi mi yau ra Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'ua ja ra ngu bi zøni, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padj ndana rá xädi ja ngue di dä.

²⁰ Mi dahra nde p'uya, nuna ra Jesús, gätho'ua 'de'ma yoho yø xädi, Gä 'bup'ua ja ra mεxa. ²¹ Mente sihmε p'uya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nuyá, dí xi'aha ngue 'bucua n'na nc'ei ngue jagätho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dägui.

²² Nuya yø xädi ra Jesús εmmei bi du yø mmui na ra hya bi xifi. Bi mdi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua go guecä'a guí mmanya? —bi 'yεmbi.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nuna dí com'me ma mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägä naya. ²⁴ Majuani ngue ra N'yoha bí 'yε mahets'i, da tho'a te ra n'ua ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue di nja. Pε hague ngu ra castigo da thohna ra n'yoha ja ngue di dägui. Nuna ra n'yoha na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mui.

²⁵ Nuna ra Judas ja ngue di dä p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbäte, ¿ua go guecä na ra hya guí mmanya? —bi 'yεmbi.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε ra Jesús. Mi ja mammaði Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yεmbi:

—Damí siha ra thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna ma do'yogä na.

27 Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mamadi Oja, bi unyo xädi ngue da zi 'da'its'u. Bi 'yembi:

—Damí si gätho'ahü naya. 28 Nunä po ra vaso ja ua ya, guehna mä jigä nä. Porque guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tü, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahü Oja. Porque nu'a di mfämma ji, xandøngu yø ja'i di nhyø ts'oqui. 29 A nuyá, dí xi'ahü ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihü rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa ngue ma'da'yo hønga sihü p'u ha di manda mä Papá.

30 Mi juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhü ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

31 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Gätho'ahü ya, gui sogahü p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Macä Libro ngue εnä: “Ga øt'ä ngue da dü ra mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'uεni”, i εnä. 32 Pε nu'mø dá bennate, ganí mpagä Galilea ja ganí tøp'ahü p'u.

33 Ra Bεdu p'uya bi 'yembi:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'u ya mi'da mä n'yohü, pε nugä hinga soc'a'i —bi 'yembi.

34 Ra Jesús bi 'yembra Bεdu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe händi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, gui mma ngue hinguí paqui —bi 'yembi.

35 Pε ra Bεdu p'uya mahøn'a εnä:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tüui, pε nugä hinga cøn'a'i —bi 'yembi.

Gätho'u mi'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi mä.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hü ngue Getsemaní.

36 Nunä ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'u ja ra xequi ni hü ngue Getsemaní. Nup'u bi zøni, bi 'yembi:

—Damí mihmi ua ya, mente ga thocä mits'u ni guehnü ngue ga ma mat'Oja —bi 'yembi.

37 Bi thohmits'u ni nguep'u ra Jesús, bi mε ra Bεdu 'nε bi mε'u yoho yø ts'ant'u ra Zebedeo. Bi madi bi där'man'u rá mmüi ra Jesús, mathoguiho ngue bi dü rá mmüi.

38 Bi 'yembyø n'youi p'uya:

—Janjuani ngue tü mä mmüigä, nup'u nná sä, ya ja ngue 'bexca tü. Damí cohmi ua ya, pε 'yogui ahmi. Ma ga ä mä t'ahahü —bi 'yembi.

39 Ra Jesús bi thohmits'u ní nguep'u. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yεnä:

—Ague mä Papá'i, nu'mø gui nnu manho, damí yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pε hinga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sänni, gue'a di nja'a —bi 'yεnä.

40 Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'b'u'hyü yø xädi. Pε bi diní ngue ya mi'aha. Bi 'yembra Bεdu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä gui 'yä ni t'ahahü n'yø? 41 Damí mat'Oja, 'yogui ahmü. Nu'mø hinga mat'Ojahü, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthü. I nne ni mmüi ngue gui 'yøthü na ra hyä dí mmangä, pε εmmεi cuen'ni do'yohü.

42 Mahømbi zop'u yø xädi, bi mengbü xpi 'yεhε ngue bá mat'Oja. Bi 'yεnä:

—Ague mä Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue gui nyangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

43 Mambá pengbüya, mahømbi dinyø xädi ngue mi'aha, porque εmmεi ne thä. 44 Mahømbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyü ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hyä xi Oja. 45 Mahømbi 'yεp'u 'b'hyø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zønna ora ngue di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohü bí 'yε mahets'i ya. 46 Damí nangüi. Ya bá εcua nä di dägui, ma ga ma c'athü.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna ra Judas rá n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá

ga yø juai, bá ga yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. ⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yembj: “Nu'a ra n'yohu ga zenguagä ya, 'ne ga surpa rá hmi, gue'a guí homhmu'a p'uya. Damj benthu”, xi 'yembj. ⁴⁹ Janangue mi zømp'u 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yembj:

—Xcade grá xänbäte —bi 'yembj.

Bi zarpa rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yembj:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gni 'yehya.

'Bexque'a bi bentyø ja'i ra Jesús. ⁵¹ Mi ma ma bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennabi rá 'yehg ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpabi rá gu. ⁵² Ra Jesús bi 'yembra zete:

—Damj fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai, xquet'a conna juai ja ngue di du. ⁵³ ¿Ua hinguí padj ngue nu'mø ga äpä ma Papá ngue da mäxqui, da pennagagui tho'i 'de'ma yo'bui yø anxε ngue da mäxqui? ⁵⁴ Pe nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä di nja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro 'mø. Porque nu te dí thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yembyø nzite:

—¿Ua guí emhmu ngue drá begä, ngue guí cuhu yø juai, 'ne guí cuhu yø za ngue guí benngahu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uanguí xta nzä ngue ja xqui benngahu p'ua. ⁵⁶ Pe nu te guí ørcahu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro —bi 'yembj.

Gä bi zop'u yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nuna ra Jesús bi ts'ixpu 'bähra Caifás, nuna ra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu na ra mmäcja na, ja bi mpeti p'ua yø xänbäte ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. ⁵⁸ Pe ra Bedu ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zømp'u ja rá ngu ra

'bet'o mmäcja, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bi mihmi yø policia. I tømj tengu da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhεca hya, honi ha di japyø fehni, da 'yembj ngue ni 'yup'u da du ra Jesús. ⁶⁰ Pe hinguí tini ha di japra hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapra Jesús. M'mεfa p'uya, mahømbi guar'mj yonc'ei ngue di yapj. ⁶¹ Bi 'yembj:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, bi 'yεn'a n'na ndi: “Nugä da zä ga xorpabi rá nija Oja, 'ne nhyu patho gdä homan'na ra nija ma'da'yo”, bi 'yεna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yembra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yembj.

⁶³ Pe ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yembj:

—Nuna Oja i 'bui, damj 'yεxa ntes-tigo, damj xicje njuani ya ngue'mø majuanj gue'e grá Cristo rá Ts'ant'u'i Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mmanya. 'Ne dí xi'ahu, guí nnuhu ra N'yohu bi 'yε mahεts'i danj mmip'u bí ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue hōnda εhε, di 'yε mahεts'i da n'youi ra guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncue. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfadi ya ngue hin tema man'na ma testigo dí homhmu ya. Ya gá 'yøschu ya ngue thenmahya Oja.

⁶⁶ Xiya, ¿te guí mmamhmu na ra hya bi manya? —bi 'yembyø ja'i.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'ne bi mat'i. Mi'da p'uya bi memba rá hmi. ⁶⁸ Yø ja'i bi 'yembra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Bi manna Bɛdu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

⁶⁹ Ya hup'u ja ra dathi ra Bɛdu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bɛdu. Bi 'yɛmbi:

—Nɛ'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Galilea.

⁷⁰ Ra Bɛdu p'uya, nuna ra hya bi ma, gá bi 'yohyø ja'i mi 'bap'u ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hĩndi pacá tema hya guí nne gui xicya.

⁷¹ Ra Bɛdu p'uya i map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'uya, mahømbi 'yɛmbyø ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁷² Ra Bɛdu p'uya asta bi 'yɛxa ntes-tigo Oja ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hĩndi pacá na ra n'yohu guí mmanya.

⁷³ Mi tho hman'na ts'acquits'u p'uya, nu'u yø ja'i 'bap'u, bi guatra Bɛdu, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue ni mmɛnguh'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yɛmbi.

⁷⁴ Mi dahra Bɛdu p'uya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacá ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahu. Pɛ nuna ra n'yohu guí xicja, hĩndi pacá te'o na.

Mi juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni. ⁷⁵ Ra Bɛdu p'uya bi zo rá mmái na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hĩndi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yɛmbi. Ra Bɛdu p'uya, asta ra zondummai bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mi nɛcahäi p'uya, bi mpeti gátho yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Bi nhɛcahya ngue

sänni ha di japi da hyo ra Jesús. ² Bi dutra Jesús ngue bi zixpu 'buhra Pilato mará gobierno.

Ra Judas bi nhyosɛ.

³ Nuna ra Judas xi dä ra Jesús, mi badi ngue ya bi nhɛcahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi dār'man'u rá mmái p'uya. Bi map'u bí 'buhyø hmu yø mmäcja co 'nɛ'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bi cospabi'u 'däte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi xi unni. ⁴ Bi 'yɛmbi:

—Ra ts'oqui dá øt'ä ngue dá dä'ahu na ra n'yohu hĩnte ndupate ngue da tho —bi 'yɛmbi.

Pɛ nu'u yø mmäcja p'uya, bi 'yɛmbra Judas:

—Nu'a guí mmanya, ya hĩndi mportagähe'a ya. Ya guí nnusɛ p'u te guí øt'e.

⁵ Nuna ra Judas bá enyø mɛnyu p'u ja ra nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga conna nthahi i nzadi ngue bi du.

⁶ Nup'u ja ra nija p'uya, nu'u yø hmu yø mmäcja bi hyaxra mɛnyu xi 'yenna Judas, di n'yɛmbi:

—Nuyá, hingui sä ngue ga uanspah ra mɛnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dä ra ja'i ngue da tho na.

⁷ Bi nya p'uya, bi zänni ngue nuna ra mɛnyu, da dän'a n'na ra häi ni hu ngue ra njats'øye. Bi ne ngue nuna ra häi da däi, ja da 'yäp'u yø ja'i da du, ngue hingyø mmɛngu p'u. ⁸ Janangue nuna ra häi naya, gui hutyo ja'i ngue ra Ji. ⁹ Ya bi nja na te ra hya xi manna pøngahya Jeremías ngue bi 'yɛna: “Bi njo'u 'däte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzäbi xi zänyø judío ngue da gut'i. ¹⁰ Nuna ra mɛnyu na p'uya, guehna i thänna häi ni hu ngue ra njats'øye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja”, bi 'yenna Jeremías.

Nuna ra Jesús ya 'bäp'u 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixpu 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecä tengutho rā hya guí mmanya.

¹² Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya co 'nē'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja rā nija, gä di yäpra Jesús. Pē rā Jesús hinte gā ndatho te sifi. ¹³ Rā Pilato bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te gāma hya guí nyap'a'i ya?

¹⁴ Pē ngutho rā Jesús hinguí thadi. Janangue rā gobierno di 'yøtho ngue hin temā hya gā ndatho.

Bi manda rā Pilato ngue da ma macuati rā pont'i rā Jesús.

¹⁵ Nuna rā Pilato, ja n'na rá cos-tumbre ngue di thø'a n'na rā ofädi 'mø ja rā ngo ngue rā pascua. Pē yø ja'i'ua huanhni ndana rā ofädi da ma mathøgue. ¹⁶ Nu'a rā pa'a p'uya, mi ofädi n'na rā n'yohua ni hu ngue rā Barrabás. 'Nē gätho yø ja'i padī ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷ Nu'p'ua bi mpeti yø ja'i, rā Pilato bi 'yēmbryø ja'i:

—¿Ndana guí nnehua ngue gā thøcä ya, rā Barrabás, uague rā Jesús nuna guí hutyo ja'i ngue rā Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihyø ja'i rā Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque padī ngue rā nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi dāpra Pilato na rā Jesús.

¹⁹ Ya hup'ua ja rá nhudi rā Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pē nu'a rá xisu rā Pilato bi mēnnabi rā hya, bi 'yēmbi: “Nuna rā n'yohua 'yost'abi, rā hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te gā 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui”, bi 'yēmbi.

²⁰ Pē yø hmu yø mmäcja conyo n'yohua 'bet'o p'ua ja rā nija emmei di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø rā Barrabás, go da tho rā Jesús. ²¹ Rā gobierno mahømbi 'yēmbryø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei guí nnehua ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yēna:

—Da ma mathøgue rā Barrabás.

²² Rā Pilato mahømbi 'yøpra rā nt'änni yø ja'i, bi 'yēmbi:

—Xina rā Jesús guí hutyo ja'i ngue rā Cristo, ¿te guí nnehua gā japā na? —bi 'yēmbi.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

²³ Rā Pilato p'uya bi 'yēmbryø ja'i:

—Pē ¿temā nts'o xā 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na.

²⁴ Rā Pilato p'uya bi badi ngue hinda zā ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguitho mahyø ja'i ngue ncuē. Bi manda bá thannba rā dehe p'uya ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'ua bi nxu'ye. Bi 'yēmbryø ja'i:

—Nuna rā n'yohua 'bucua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigä p'ua ngue da tho na. Ya guí nnuseha p'ua te guí øtha.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yēna:

—Nugähe co 'nēhma basihe, go ma ts'oquigähe p'ua da du na rā n'yohua na.

²⁶ Rā Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue rā Barrabás. A nuna rā Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nē da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya rā Jesús.

²⁷ Nu'ua yø soldado rā gobierno bi zixra Jesús, i map'ua ja rá dathi rā cuarte. Bi ma mapeti gätho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. ²⁸ Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he rā Jesús, bi heta n'na rā tuhu ngue rā jupoi. ²⁹ Yø soldado ya xi me n'na rā corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya rā Jesús. Bi gärpa n'na rā t'o rá 'yē ngue rá n'yēi. 'Nē bi ndantyøhmu p'ua ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanī hnu mansu n'na rā dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yēmbi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yēmbi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi rā t'o mi fo rá 'yē p'uya, di jännbabi rá ya. ³¹ Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi rā tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatṛa pont'i rā Jesús.

³² Nup'ṁ ja rā 'yu, bi nthēui p'ṁ n'na rā n'yoh'ṁ ngue rā mmēngu p'ṁ ja rā hnini Cirene, ni hū ngue rā Simu. Nu'ṁ yø soldado mañi zi rā Jesús, bi japrā Simu ngue bi duxrā pont'i nuna da ma maçuati rā Jesús. ³³ Nuna rā Jesús, i zixyø ja'i p'ṁ ja rā xēqui ni hū ngue Gólgota. Nuna rā hya na i nne da mā ngue rā Njuyaxhmu. ³⁴ Nup'ṁ bi zōnna Jesús, bi t'unna vino n'youi rā mirra para ngue di pumbēnibi. Mi zā te ja p'ṁya, himbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuatṛa pont'i p'ṁya, mi juadi bi nō'mi. Bi ma rā taḥa yø soldado p'ṁya ngue to xtā rā taḥa, gue'a da gaca n'na xēqui rá he rā Jesús. Ya bi nja tengutho rā hya bi manna pōngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yēna: “Da ma rā taḥa yø ja'i ngue to di tocabi mā he”, bi 'yēna. ³⁶ Bi mihyø soldado p'ṁya ngue hētho te di ja rā Jesús. ³⁷ Nup'ṁ ja rá ya rā pont'i cuatṛa Jesús, bi ma maçuati n'na rā letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ṁ te bi ma ma'upi. Nuna rā letrero, i ēna: “Nuna rā n'yoh'ṁ 'bucua, guehna rā Jesús rá dast'abi yø judío na”, ēna letrero.

³⁸ 'Nē yoho yø bē bi ma maçuati rā pont'i, n'na i gohrá n'yēi, n'na i gohrá gaha. ³⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ṁ ja rā pont'i cuatṛa Jesús ngue thenni. ⁴⁰ I ēmbi:

—A nuyā n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nē guí ēna ngue nhyu patho gdi hojman'na rā nija. Dami nyanse ya, bá cap'ṁ ja rā pont'i guí cuatya ngue'mø majuaní rá Ts'ant'ṁ'i Oja ya.

⁴¹ Nu'ṁ yø hmu yø mmäcja conyø xānbate ngue rā ley, conyø fariseo, conyø n'yoh'ṁ 'bet'o p'ṁ ja rā nija, gā thenmahya rā Jesús. Di n'yēmbi:

⁴² —Mi mmanna rā n'yoh'ṁ ngue da yanyø ja'i. Pē nuyá, hinda zā ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuaní ngue rá dast'abi yø judío ya, da zā da cahna ja rā pont'i ya n'namhma ngue gā ēc'ēiḥa te da mā. ⁴³ Mi mma ngue rá Ts'ant'ṁ Oja, 'nē mi mma ngue fāx Oja. A nuyá, ma gā nnuh'ṁ ya ngue'mø nne Oja ya, da mǎx'mø —di n'yēmbi.

⁴⁴ Nuyā yø bē 'dap'ṁ cuath'ṁ rā pont'i rā Jesús 'nēhya thenmahya ya.

Ya bi du rā Jesús.

⁴⁵ Mi hyuxyadi p'ṁya, bi m'mēxui gā rā ximhāi asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mø ni ma da za'i hyunde p'ṁya, rā Jesús rā ndøts'edi bi 'yēna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yēna.

I nne da manna rā hya na: “Ma Oja'i, mā Oja'i, ¿hanja ngue gā hyēgagui p'ṁ?” ⁴⁷ Ja mi 'bärp'ṁtho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'ṁya di n'yēmbi:

—Nuna rā n'yoh'ṁ na, i nzohrā Elías.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'ēi mi 'bärp'ṁ, bá ha n'na xēqui rā esponja xā ntudi, bi pop'ṁ ja rā vino xan'ixi. Bi nōtra t'o p'ṁya ngue bi cuarpabi rá ne rā Jesús ngue da zats'i. ⁴⁹ Pē mi'da yø ja'i 'bärp'ṁ bi 'yēmbi:

—Ma gā nnuh'ṁ ya ngue'mø da ēhna rā Elías i nzofo ngue da yanya.

⁵⁰ Rā ndøts'edi bi 'yēn'a n'na rá hmafi rā Jesús. Bi du p'ṁya. ⁵¹ Nu'a rā ora'a p'ṁya, nu'a rā ulu mi zap'ṁ ja rā goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nē bi 'yan'ahāi, yø t'øhø bi hyegue. ⁵² Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bēnnate xangu yø ja'i mi ēc'ēi Oja. ⁵³ Nu'mø mi bēnnate, bi bōmp'ṁ ja yø panteón. Pē nu'mø mi bēnnate m'mēfa rā Jesús, nuyā yø ja'i xi bēnnate bi map'ṁ ja rā maça hnini Jerusalén. Ja bi nup'ṁ xangu yø ja'i ngue ya 'bāi mahøn'a p'ṁya.

⁵⁴ Nu'a rā capita co 'nēhyø soldado 'bärp'ṁ ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'ṁya ngue bi 'yan'ahāi 'nē bi nu te gā bi 'yøtra Jesús mēnte bi du. Emmēi bi nsu, di n'yēmbi:

—Majuaní ngue nuna rā n'yoh'ṁ na, rá ts'ant'ṁ Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'ṁtho mambi 'bāi ngue hantho te gā bi nja. Nuyā yø xisu ya, bá nēxa Galilea ngue bá tēn'mø mañi ma Jerusalén rā Jesús. 'Nē guehya yø xisu mi fāts'i ngue di unni te mi honi. ⁵⁶ Nuyā yø xisu ya, n'youi p'ṁ rā Maya nuna rā mmēngu Magdala, co 'nēhna rā Maya

rā mamá rā Jacobo 'nēhrā José, co 'nēhna man'na rā xisu, rā mamá'ua yoho yø ts'unt'ua rā Zebedeo.

Ya bi ma nt'āgui rā Jesús.

⁵⁷ Ya ni ma da dāhra nde p'uya, bi zø'a n'na rā n'yohua ngue rā mmēmmeiti ni hu ngue rā José, rā mmēngu p'ua ja rā hnini Arimatea. Xquet'a 'nēhna mará xādi rā Jesús. ⁵⁸ Nunā rā José, bi ma bá nyaui rā Pilato, bá āpra nt'ēdi ngue da hyajpa rá do'yo rā Jesús. Rā Pilato p'uya bi unna nt'ēdi ngue da thacra Jesús. ⁵⁹ Nunā rā José, mi hyajpa ja rā pont'i rā Jesús, bi 'uennbabi rá do'yo co n'na rā sávana ma'da'yo. ⁶⁰ Rā José ya xi 'yambua ja rā t'øhø n'na rā 'da'yo panteón ngue xta 'yo 'mø xta ndu, ja bi gārbua rā Jesús. Bi gotra goxthi co n'na rā ndø do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nunā rā Maya ngue rā mmēngu Magdala co 'nēhna man'na rā Maya, hurpūtho gā i ma nt'āgui rā ánima ya.

Bi māhyø soldado p'ua o rā Jesús.

⁶² Ya rā pa ngue rā ts'āya 'mø mi hyats'i. Nu'ua yø hmu yø mmācja conyø fariseo bi ma bá nyaui rā Pilato. ⁶³ Bi 'yēmbi:

—Ague grā ts'ut'abi, nu'mø mi ya nā rā fehni n'yohua bi du, mi ena ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bēnnate p'ua da nt'āgui. ⁶⁴ Janāngue nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fādi ha o rā ánima asta gue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'āgui. Ya hinda zāp'ua da ma yø xādi 'mø rā xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyätyø ja'i, da 'yēmbi ngue ya bi bēnnate. Ya man'natho bi thār'mants'oja p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Rā Pilato bi 'yēmbi mmācja:

—'Bup'ua yø soldado guí āhma. Ni māhā, bi fāthua rā panteón, pē dami segurahua xandønho.

⁶⁶ Gā bi ma p'uya ngue bá fādi xanho rā panteón. Bi mēpyabi rá njo'mi rā panteón. Bá sop'ua yø soldado ngue yø mādi p'uya.

28

Ya bi bēnnate rā Jesús.

¹ Nu'a rā pa ngue rā ts'āya ya bi thogui. Mi hyaxa ndomingo rá mādi rā pa ngue rā semana. Nunā rā Maya rā mmēngu Magdala co 'nē'a man'na rā Maya bi ma ngue bá nu rā panteón. ² Nu'mø ya ni ma da zøni, nthambēnitho bi 'yan'ahāi. Porque n'na rá anxε Oja bi 'yē mahets'i, bi zøp'ua ja rā panteón. Bi duntrā do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpua p'uya. ³ Nunā rā anxε di yoxni tengutho rā huēi 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xandønt'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nu rā anxε, asta rā huaqui ngue rā ts'ū. Entho ya xi du ngue rā nguent'i.

⁵ Mi sonya yø xisu, rā anxε bi 'yēmbi: —Yo guí suui. Porque dí pacā ngue guí hommi rā Jesús nunā bi cuarta pont'i yø ja'i. ⁶ Dami nuui ua bi 'begui, ya hinjo'o ua, ya xa bēnnate tengutho rā hya bi xi'ahua 'mø mi 'bai. ⁷ A nuya ni mē n'nahmantho ya, ni xihmi yø xādi ngue ya xa bēnnate rā Jesús 'nē danī døp'ahua Galilea, ja gni nuhua p'ua. Guehna ja ngue gā xi'ahua naya.

⁸ Nu'ua yø xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Māde di johya, mādi i su, pē ni tih ngue danī xipyø xādi te xi nja. ⁹ Nup'ua ja rā 'yu p'uya, mi dambēni ya bi nthēui rā Jesús ngue di zengua. Nu'ua yø xisu p'uya bi guarbua 'bāhra Jesús ngue bi dospa yø gua ha gā ndanne. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yēmbi yø xisu:

—Yo guí suui ya. Ni mē ya bá xihmi'ua mā cugā ngue jatho da ma Galilea, ja ganī nuhua p'ua.

Yø mmācja bi gutra mēnyu yø soldado ngue da manna fehni.

¹¹ Mēnte ni hya rā 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mi fāhra panteón, bi map'ua ja rā hnini, bá xipyø hmu yø mmācja te gā xi nja. ¹² Yø mmācja p'uya, bi ma bá nyaui yø n'yohua 'bet'o p'ua ja rā nija, bi gohra acuerdo te 'bē'a ja ngue da 'yøt'e. Bi zānnbūya ngue nuya yø soldado xi nup'ua xi bēnnate rā Jesús, da gut'i xangu rā mēnyu. ¹³ Bi 'yēmbi soldado:

—Nuya gui 'yεmpħu yø ja'i ya: “Manxui xā nzucje rā t'aha. Mente dí ahme p'uya, xā nzøhyø xādi rā Jesús ngue xā hyats'i”, gui 'yεmpħu yø ja'i ya. ¹⁴ Nu'mø dā bahra ts'ut'abi ngue guí mmammī ngue xā nzu'ahū rā t'aha, a nu'mø ngue dā zu'ahū, 'yo te gui mbemħmū hīnte dā ja, go ga hojpāhe rá mmī.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyanna mēnyū bi t'unni, bi mā tengutho rā hyā bi sifi ngue dā mā. Nuna rā hyā bi manyø soldado, gue'a rā hyā sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyāui gā 'dε'mā'da yø xādi rā Jesús.

¹⁶ Nu'ū 'dε'mā'da yø xādi rā Jesús i ma Galilea. Nu'p'ū ja rā nyūni mī mmanna Jesús ngue dī nthēhū, ja bi zømp'ū. ¹⁷ Jā mī nu yø xādi rā Jesús ngue ya 'bæp'ū, gā bi danne. Pε yobēni di'da ngue'mø majuanī ngue gue'a rā Jesús ogue hīn'na. ¹⁸ Pε rā Jesús bi guarbū ha 'būhyø xādi, bi 'yεmbi:

—Nugā, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahets'i 'nε cua ja rā xīmhai. ¹⁹ Janangue nuyá, dí xi'ahū ya ngue guí mmähā gā rá ngūni nxīmhai. Dami hyoni ha gdí japhū yø ja'i ha di gohi ngue mā xādi. Dami xixyabahū yø ja'i dā 'yεc'εigui, gue'a dī nεqui'a ngue n'youi rā Papá, n'youi rá Ts'unt'ū Oja, n'youi rā Espiritu Santo. ²⁰ Nuya te gāma hyā xtá xi'ahū gui 'yøthū, dāmi xānbahū yø ja'i ngue dangū'a dā 'yøt'e. Dami pahmū ngue dí n'yohū hangū rā pa, asta gue'mø dāni njua'a nxīmhai. Dā ngūt'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Ja bi mucua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mefa. Bi 'yembyø ja'i: “Nuna Oja bi 'yembrá ts'ant'u: Nuyá, ga et'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'map'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mai, da xifi te da 'yøt'e, da 'yembi: Damj nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i”.

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'map'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'ne bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Damj hyehm p'u ra nts'o gni 'yohu. Damj nxixyah, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquihu Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpa ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'buhyø hnini ja'a ra häi Judea. Nuyá yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁶ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ra ulu. Di ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'adyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga sacä tengu na? ⁸ A nugä, dá xixya'ahu conna dehe. Pe nuna ra n'yohu dí xi'ahu, guehna da 'yøt'e ngue di ha'ahu ra ts'edi ra Espíritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nup'u ja ra hnini Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nexpa ra Jesús ngue bi zøp'u 'buhra Xuua. Ra Xuua p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dathe Jordán. ¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'u ra Espíritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja rá ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'ant'u, dadi ma'i. A nuyá, janjuaní ngue ja gampähä conná ngue'e —bi 'yena.

Ra zithu bi hyonni ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espíritu Santo bi zixpa ja ra dapo ra Jesús. ¹³ Nup'u 'buhyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmei bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxé Oja p'uya, gue'u bi mäxra Jesús.

Bi d'u'mi bi manna hya p'u Galilea ra Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, damj hyehm p'u ra nts'o gni 'yohu. Damj 'yec'ei hu ra hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua ra Jesús, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

¹⁶ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuyá yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahuä. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua guí theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembi.

18 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. 19 Mi thohmits'u ninguep'u p'uya, bi dīmp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nēhra Xuua. Guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a. 20 Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nēhyø hmiqūi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

21 Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra nija ra Jesús ngue bi xänbä ra hya yø ja'i. 22 Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xänbäte ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xänbäte ra Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui. Pε yø xänbäte ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

23 Mi 'bup'u ja ra nija n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yεmbi:

24 —Ague Jesús grá mmεngu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gní 'yεhε gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, go gue'e'a ra Maca Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

25 Pε ra Jesús bi 'yεmbrä ts'onthi: —Xanhεn'i grá ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu guí n'youi.

26 Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra pāni bi 'yen'ahāi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra n'yohu p'uya. 27 Nu'u yø ja'i bi nu te bi nja, Gä di 'yøtho. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Hinjam'mø ha xtá øhmü n'na ra hya tengü xänbäte na ra n'yohu 'bucua. Di nequí ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nēhyø ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

28 N'na zihmantho bi n'yo ra hya Gä ra häi Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuna i Bedu.

29 Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi mähä ra Jacobo 'nēhra Xuua co 'nε'u mi'da yø xädi. I map'u ja rá ngu ra

Simu 'nēhra Andre. 30 Nu'a rá to ra Simu oxpu ja rá t'ots'i ngue hεmbrä pa. Mi zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni. 31 Bi yarbu ha 'benna dārquēhi ra Jesús, bi bennba rá 'yε ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zä ra pa mi hεmbi. Nuna ra xisu mi'u p'uya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'i na.

Rā Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

32 Ya xi yuhra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'buhra Jesús. Bi zixyø dārquēhi co 'nēhyø ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe. 33 Bi mpeti p'u ja ra goxthi gätho yø ja'i 'bup'u ja ra hnini. 34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i madi hyenni. 'Nε bi 'yøthe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. Pε nu'u yø ts'onthi hīndi japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da ma te'o na ra Jesús.

Rā Jesús bi 'yonna hya p'u ja ra häi Galilea.

35 Mi hyaxpaya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mi bømp'u ja ra hnini, bi ma dapo ngue da mat'Oja. 36 M'mεfa p'uya, bi ma ra Simu co 'nε'u mi'da yø xädi, ngue bi honi hapu 'bui. 37 Mi dīmp'uya, bi 'yεmbi:

—Xandøngu yø ja'i søp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yεmbi.

38 Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Ja ua mi'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhmü ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá εcä'a ngue ga mmanna hya.

39 Bi n'yo Gä ra häi Galilea ra Jesús, sømp'u ja yø nija ngue mmanna hoga 'da'yo hya. 'Nε øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'uya, nup'u 'bähra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu mi hεmbrä ts'o'ya. Bi ndantyøhmü p'u ha 'bäi, bi 'yεmbi:

—Nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä dí padí ngue da zägui —bi 'yεmbi.

41 Ra Jesús bi huεcra n'yohu mi'u, bi dots'i conná 'ye. Bi 'yεmbaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yεmbi.

42 Høntho bi manna ra hya na, nuna ra dārquehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ra n'u mi hεmbi. 43 Hante ngue di n'yεhmi'a ra n'yohu, bi zεmba mazaqui, bi 'yεmbi:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hεmbi. Janangue da badi gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

45 Mi ma ra n'yohu p'uya, to bi zä ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janangue bi n'yo dapo ra Jesús, ya hinga edi 'yup'u ja yø hnini, porque mathoguitho di mpeti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pe madague'a di n'yanj, ndap'u bi zä ni 'yεhyø ja'i, pap'u bi 'bähra Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum. Mi bahyø ja'i ngue ya 'bap'u ja rá ngu ra Jesús. 2 N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, asta hinní 'yenyø ja'i p'u ja ra goxthi. Nuna ra Jesús bi xänbä yø ja'i rá hya Oja. 3 Mente ya ra Jesús, bi zø hmi'da yø ja'i. Nu'u goho nja'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. 4 Bi ne xti cätra dārquehi p'u mbo ra ngu brá 'bähra Jesús. Pe himbi zä xti cät'i, porque xandøngu yø ja'i 'bap'u. Janangue bi tets'a yannigu ra dārquehi p'uya. Bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e ha brá 'bähra Jesús. Ja i cambu ra dārquehi ni oxrá fidi. 5 Mi nu te øtyø ja'i ra Jesús, i padí ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra dārquehi. Bi 'yεmbrä dārquehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yεmbi.

6 Nu'u yø xänbäte ngue ra ley mi hup'u, bi mbøcue 'mø mi 'yø'a ra hya mmanna Jesús. Bi 'yεmp'u ja yø n'yomfēni: 7 “Nuna ra n'yohu 'bäcua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma. Porque hinjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni. 8 Pe ra Jesús 'be xi patho te mbεmp'u ja yø n'yomfēni ya yø xänbäte ngue ra ley. Bi 'yεmbaya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbεmhmu?

9 Nugä dá xihra n'yohu 'bäcua, dí εmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pe nuyá, hindi nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hin'na. Pe nu'mø ga εmbi: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja má ts'edi. 10 A nuyá, dami pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yεmbrä n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugä dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Ra dārquehi p'uya, bi nangui. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Yø ja'i p'uya, εspabi Oja, i εna:

—Hinjäm'mø xtá nuh'a te dá nuh bi nja ya.

Nuna ra Leví, bi 'yøt'e ngue rá xädi ra Jesús.

13 Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahømbi map'u ja ra nenzabi. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bai, pe gä bi xänbabi ra hya. 14 Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Leví. Guehna rá ts'ant'u ra Alfeo, guehna jamba ra mentyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mä xädi'i —bi 'yεmbi.

Nuna ra Leví bi zop'u rá oficina, bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

15 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xädi p'u ja rá ngu ra

Leví ngue da nsihmeui. Xangu yø ngathäi 'bap'ua, da gue hmi'da yø ja'i t'embj ngue ja yø ts'oqui, Gä 'dap'ua sihmēui ra Jesús. Porque xquet'a 'nēhya nne da dēnna hya mmanā Jesús. ¹⁶ Pε nu'ua 'da yø xānnbate ngue ra ley, 'nē'da yø fariseo, mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'ua sihmēhu yø ja'i nu'ua t'embj ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yēmbya yø xädi ra Jesús:

—Nu ni xānnbatehu, hinguī ho ngue 'dap'ua sihmēhu yø ngathäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

¹⁷ Mi 'yøde te sipyø xädi ra Jesús, bi 'yēmp'ua di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pε yø ja'i xanzaqui, hinga gue'ua ni 'yē'ua. A nugä, dá ēhē ngue gue'ua yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'ua ra nts'o ga 'yo, hinga gue'ua yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ēhē ga nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguī etyø mmui yø xädi.

¹⁸ Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'ua yø xädi ra Xuua 'nē'ua yø fariseo mi etyø mmui. Janangue bi ma 'da yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguī etyø mmui? Conque yø xädi ra Xuua 'nēhyø fariseo etyø mmui'ua —bi 'yēmbi.

¹⁹⁻²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbyo ja'i yau:

—Nu'ua yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguī etyø mmui mente 'dap'ua 'buhra ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hinguī etyø mmui ngue 'daua di n'yo'be. Pε bá ep'ua ra pa ngue da zigagui ma nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya ma xädi 'mø.

²¹ Nuna ra 'da'yo hya di xānnbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zē'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zē'ulu. ²² Tengutho ra 'da'yo vino hinguī sä da sirbu ja ra zexfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino

da xetra zexfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'ua p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i.

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

²³ Man'na ra pa ngue säya yø ja'i p'uya, nuna ra Jesús co 'nēhyø xädi bi tocabi bi thop'ua ja yø nuatrigo. Nuya yø xädi p'uya, bi daxtyø trigo bi za.

²⁴ Pε nuya yø fariseo bi 'yēmbra Jesús: —¿Hanja ni xädi ngue di mpefi? Conque mmamp'ua ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguī sä ngue to di mpefi —bi 'yēmbi.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'nē'ua mi n'youi, çua hīnjam'mø gadi xähma p'ua ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ²⁶ Conque nup'ua ja rá ngu Oja mi 'buhra mmäcja Abiatar, nuna madi manda yø mmimmäcjai. Ja bi yarbu ra David ngue bi zi yø thuhmē xi t'aspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nē'ua mi n'youi. Conque nu'ua yø thuhmē'ua, hīndi unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'ua yø thuhmē t'aspabi Oja. ²⁷ A nuyá, nu'a te bi 'yøtya ma xädigä, uanguī Oja bá sänni bá nja ra pa ngue ra ts'äya para ngue di dīnna nho yø ja'i. Hingue masque bi zän'Oja ra pa ngue ra ts'äya ngue di m'mumman'ua yø ja'i. ²⁸ Janangue ra N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

3

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi yotrá 'yε.

¹ Man'na ra pa p'uya, mahombi map'ua ja ra nija ra Jesús. Nup'ua ja ra nija, mi 'bap'ua n'na ra n'yohu xi yotrá 'yε. ² Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'ua di yapi, da 'yēmbi ngue hinguī supra ley. ³ Pε ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu xi yotrá 'yε:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua mädē —bi 'yēmbi.

⁴ Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Te 'be'a mā hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

Nu'u ts'o p'uya, hinte ga ndatho. ⁵ Ra Jesús bi hyeti gätho yø ja'i 'bap'u, pε di nequi ngue mbøcue. Pε tu rá mmui ngue mandø nnaxitho yø mmui yø ja'i. Bi 'yēmbra n'yohu mi'u p'uya:

—Damī majni 'yε ya —bi 'yēmbi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zä rá 'yε mi'u. ⁶ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtra junta. 'Dap'u bi mpetihyø ja'i ra Herodes, bi zänni ha di japi da hyo ra Jesús.

Ra Jesús mahømbi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

⁷⁻⁸ Ra Jesús bi mε yø xädi, i map'u ja ra nenzabi Galilea. Pε xandøngu yø ja'i bi denni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro ra Jesús. Nuya yø ja'i ya, yø mmengu 'da p'u ja ra häi Galilea, yø mmengu 'da p'u ja ra hnini Jerusalén, yø mmengu 'da p'u ja ra häi Judea, yø mmengu 'da p'u ja ra häi Idumea, yø mmengu 'da p'u man'na nguadi ra dathe Jordán, xangu mi'da yø hnini ja'u yø häi ha ja ra hnini Tiro 'nēhra hnini Sidón, gä ja bi 'yεp'u yø ja'i. ⁹⁻¹⁰ Xangu yø dārquēhi bi zøp'u mi 'bähra Jesús. Gä bi 'yøthe, asta di ntøtyø ja'i ngue nne da zømp'u 'bähra Jesús. Porque høntho da dārpa rá he ra Jesús, 'bexi sä ha hēmyø ja'i. Janangue bi xihyø xädi ra Jesús ngue di nsä n'na ra barco, ja da yarbū. Porque hinga mbennbu ngue ni mantho di mpeti mi'da yø ja'i. ¹¹ Xquet'a 'bap'u 'da yø ja'i ngue n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi guarbu 'bähra Jesús, ra ts'onthi di japra ja'i ngue ndantyo hmu. 'Nε di japi ngue nts'edi ga ya ra ja'i, i εna:

—Gue'e rá Ts'ant'u'i Oja —i εmbi.

¹² Pε ra Jesús janjuani ngue di hejpi ngue hinda ma te'o.

Ra Jesús bi 'yεxi 'dema yoho yø xädi.

¹³ M'mefa p'uya, bi map'u bí ja n'na ra nyuni ra Jesús. Bi zonhni hangū bi neprá mmui da zofø ngue bi map'u 'bui. ¹⁴ Ja bi zijpu 'de'ma yonc'ei yø xädi, bi 'yεts'i ngue 'dap'u di n'youi. Guehya da menhni di map'u ja yø hnini ngue da xihyø ja'i rá hya Oja. ¹⁵ Bi unna ts'edi ngue da zä da 'yøthe yø dārquēhi, 'nε da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁶ Ja ua yø thuhu ya 'de'ma yonc'ei bi thanhni: ra Simu nuna i nhuta m'mefa ngue i Bedu, ¹⁷ ra Jacobo, 'nēhra Xuua guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'nε guehya i hutra Jesús ngue ra Boanerges porque nuna ra hya na, i nne da mā ngue ya manzaqui, εntho ra ngäni 'mø ya, ¹⁸ ra Andre, ra Lipe, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo, ra Tadeo, 'nēhna man'na ra Simu yø n'yohu yø ja'i n'youi ra partido ngue ra cananista, ¹⁹ ra Judas Iscariote nuna bi dä ra Jesús.

'Nu'u yø mēni ra Jesús bi ma ngue da sijpu ha 'buhyø ja'i.

Nuna ra Jesús, mi juadi bi 'yεxyø n'yohu ja ngue da mep'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo. ²⁰ Mi zønná ngu p'uya, mahømbi mpeti xandøngu yø ja'i, asta xinga mbongui ra ora da ziui ra hmε yø xädi ra Jesús. ²¹ Mi 'yøhyø mēni'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzijpu ha 'buhyø ja'i. I εna:

—Hantho sahrá nloco'a —enyø mēni.

Nu'u yø xänbäte ngue ra ley εmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga mmanyø ja'i te øtra Jesús, nu'u yø xänbäte ngue ra ley xpí 'yε'a Jerusalén, bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu na, ra zithu n'youi na. Porque nu'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi, gue'a di hatra ts'edi'a ngue sä øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

23 Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Guí pahma ngue nu'ɛ yø ts'onthi n'youi yø ja'i, gue'ɛ yø mɛfi ra zithu'ɛ. Pɛ hinda ne ra zithu di hejpasɛ yø mɛfi. 24 Xip'ɛ ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. 25 Xip'ɛ ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsusɛ yø ja'i 'bɛp'ɛ, da 'yɛhra pa di n'uɛni. 26 Njarbatho na ra hya dí xi'ahɛ ya. Xi'mø ngue di hejpasɛ yø mɛfi ra zithu, ya rá 'bɛfise di ts'oni. 27 Xi n'na ra n'yohɛ xanzaqui, 'bɛ'ambo rá ngu, hinda zä to da yat'ambo rá ngu ngue da jɛpi te pɛts'i. Nu'mø da thutra mmɛnnigu, gue'mø da zä to da yat'ambo 'mø. Di njadä p'ɛya, dí tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 28 A nuyá, dami pahma ngue majuaní na ra hya ja ua, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'ɛ ga ya yø ja'i, da zä di mpunnbi. 29 Pɛ nu ra ja'i da nømman'ɛ ra Espiritu Santo, ya hinda punnba Oja.

30 Nguna ra nya bi manna Jesús, porque ɛmbyø ja'i ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mɛni.

31 Nu'a ra ora'a p'ɛya, nuna ra Jesús bi zøhrá mamá 'nɛhyø n'yohɛ 'bäp'ɛ thi. Bi manda bá ts'o ra Jesús ngue di nyaui. 32 Xangu yø ja'i di mäspu 'bɛhra Jesús. Bi t'ɛmbɛya:

—Ni mamá 'nɛ ni n'yohɛ 'bäcua thi, i nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi t'ɛmbi.

33 Mi dahra Jesús, bi 'yɛntho:

—Ma ga xi'ahɛ ndana ma mamá, ndana ma n'yohɛ —bi 'yɛna.

34 Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bɛi, bi 'yɛmbɛya:

—'Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohɛ.

35 Porque nuyá yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä Oja, guehya ɛntho ma mamá ya, ogue ma n'yohɛ ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hɛjpa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Man'na ndi p'ɛya, nup'ɛ ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pɛ mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'ɛ ha 'bɛi. Janangue bi yarbɛ ja n'na ra barco ja bá mɛp'ɛ. Bi zoquits'ɛ ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bɛ'a nenzabi. 2 Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hɛjpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hɛequi, bi 'yɛmbyø ja'i:

3 —Dami 'yørpahɛ ra güenda xandønho ya yø hya ga xi'ahɛ ya. N'na ra n'yohɛ bi ma da ponna trigo. 4 Nup'ɛ bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'ɛ ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'ɛ yø ts'int's'ɛ ngue bi za yø hmudä. 5 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'ɛ hinguí pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hinguí pidi ra häi p'ɛ bi zo. 6 Hinga ya mbo pa yø 'yɛ. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e. 7 Mi'da yø hmudä bi zop'ɛ ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'ɛya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä. 8 Mi'da yø hmudä bi zop'ɛ ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nɛqui. Mi nja p'ɛya, 'däte ma'det'a bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'ɛya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'ɛya, n'na ciento bi bøni. 9 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmɛ na ra hya dí mmangä ya —bi 'yɛnna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hɛjpa ra hya xihyø ja'i.

10 Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'ɛya. Nu'ɛ 'dɛ'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbɛ 'bäi, da guehyø ja'i nu'ɛ tobe 'bɛrpɛ bi guat'i. Bi 'yännbɛya te ga mbønya yø hya xi hɛequi. 11 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nuyá yø hya hinguí fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmɛihɛ hanja ya yø hya ya. Pɛ nu'ɛ mi'da yø ja'i, guehya dí honi te dadi hɛjpa yø hya dí xifi. 12 Nu te gä nnu ya yø ja'i ya, ɛntho 'mø hinte bi nu. Nuyá yø hya øde dí

mmangä, εntho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'aya, ya hindi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bonya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹³ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i yaui:

—Xquet'a 'ne'ahε hinguí pahma te ni bonya yø hya dadi hyecä 'mø. ¿Pε Hague gdä japi da dinni mmaihε te ni bonya yø hya ga hyecä mahøn'a 'mø?

¹⁴ Nunä ra momhmudä dí mmangä, guehna ra ja'i pap'ε 'bahyø ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue hontho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'ε bi zo yø hmudä ya. Hontho juadi bi 'yøhra hya, bi map'ε ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hinguí pidi ngue mi o ra do p'ε bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honi ha di hyep'ε ra hya. Nu'mø bi ts'ei ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mmai. ¹⁸ Mi'da yø ja'i p'aya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'ε bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pε nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmai yø ja'i. Di ja ndummai honi ha di mmεmmeti. Hinga ngut'a te gä sänni da 'yøt'e. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pε mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'ε bi zo yø hmudä. Nu'mø mi 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'bε i'da yø ja'i ngue mathoguithe bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mahømbi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hinda gombε ja ra huada. 'Nε hinda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpε ja ra nthøxanyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu.

²² Njarbutho ya yø hya hinguí fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø

mmai hanja ra hya. Pε da 'yøhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya. ²³ Di nja ni gu ngue gui 'yøhmε ya yø hya dí mmangä.

²⁴ Mahømbi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yεt'ammaihε teni bonya yø hya dí mmangä. Nu'mø gui 'yørpahε masu ya yø hya ya, da dinni mmaihε xanho hanja ra hya. ²⁵ A nu ra ja'i da dini xanho rá mmai hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pε nu ra ja'i hinguí nne da 'yørpabi masu ra hya dí mma, nu'a zits'ε ra hya padi, da thanbi.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra hmudä 'mø bi thuhu.

²⁶ Ra Jesús bi 'yεna:

—Nuya yø ja'i di manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mø bi thu'a n'na ra hmudä. ²⁷ Nu ra ja'i bi duhra hmudä, di sigue di mpetho mente 'danyø pa brá o häi ra hmudä, sär'mø da bogui, da bøxpεya. Pε nunä ra ja'i bi duhra hmudä, hinguí padi hanja ngue bá te ra hmudä. ²⁸ Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudä, da bøts'e, di ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na mhudä ra mostasa.

³⁰ Mahømbi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Mahønga hyecä man'na ra hya ya. Ma ga xän'nahε ha di njap'ε di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. ³¹ Nup'ε rá madi, tengutho n'na zihmudä ra mostasa, ngue man'na zitchε ngue gätho mi'da yø hmudä ja ua ja ra ximhäi. ³² Pε nu'mø bi manthuhu na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'ε ja yø 'yεt'o, ja ørbε yø 'bafi yø ts'int's'ε.

³³ Xangu yø hya bi hyecra Jesús. I honnbi ndana ra hya da dini xanho p'ε ja yø mmai yø ja'i, gue'a xännbabi'a. ³⁴ Nu'mø yasεui yø xädi p'aya, i xifi te ga mbønyø hya di hyequi. Pε nu'mø gue'ε mi'da yø ja'i xännbabi ra hya, guehya honi te gui hyejpa yø hya xännbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

³⁵ Mì dāhra nde'a ra pa'a, bi 'yεmbyø xādi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähā man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xādi ra Jesús, mī juadi bi 'yεhyø ja'i, bi yarbu ja ra barco mī o ra Jesús, bī ma. Bī mähā mī'da yø barco mī jap'u. ³⁷ Nup'u ja ra zabi, bī nanga n'na ra ndate ndahī. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nyu. ³⁸ Pe ra Jesús mambi oxpu ja n'na ra nhudi jap'u ja rá xutha ra barco ngue aha. Nu'u yø xādi p'uya, bá äp'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xānbate, ya ga tuh. Nu'a'i p'uya, guí atho —bi 'yεmbi.

³⁹ Mī nangra Jesús, bi hejpa bi ra ndahī 'nεhyø funthe. Bi xifi ngue dī nsāya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, gā bī nsāya. ⁴⁰ Pe ra Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—¿Hanja ngue guí suhu? ¿Ua hingui εc'ei ngue ga fāxahu? —bi 'yεmbi.

⁴¹ Mī nu yø xādi ra Jesús ngue te bi 'yøt'e, bī ntinnbutho yø ts'u mī ja. Dī n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o nī n'yohu na n'yø? Asta ra ndahī 'nεhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —dī n'yεmbi.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mī n'youi yø ts'onthi.

¹ Mī zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi nī hu ngue Gadara. ²⁻³ Hontho bi bømp'u ja ra barco ra Jesús, ya xpa εp'u n'na ra n'yohu mī n'youi ra ts'onthi. Nuna ra n'yohu na, mī nnøpa ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pe xejtho. Janangue ya hīnjongui sá da zammī. ⁴ Xangu yø nnidi ngue nthat'i yø 'ye 'nεhyø gua conyø cadena. Pe xejtho, hingui hät'i da zammī. ⁵ Ra pa ra xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ánima, i mafi hapu nī ma. 'Nε xa nguahyø nsā'mī rá do'yo ngue dī nte yø do. ⁶ Yap'utho mambá εhe, pe mī hyandra Jesús. Bī ntihi i ndantyøhmū p'u 'bäi. ⁷ Ra ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Nguet'Oja'i, 'yo gadi angui.

⁸ Nguna ra hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hyep'u ra n'yohu n'youi. ⁹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Ra n'yohu p'uya bi 'yεna:

—Nná hugá ngue yø mmundotho gähe, porque xangugähe —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mī 'bui, hinga yap'utho da menhni. ¹¹ Ja mī 'yorbatho n'na 'bui yø ts'edi, ma'yoni p'u bí ja ra nguani. ¹² Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Damī 'dacje ra nt'edi ga cat'ähe p'u ja yø mmui yø ts'edi bí 'yo nu —bi 'yεmbi.

¹³ Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'u. Janangue bi hyep'u ra n'yohu mī n'youi, bī ma, i ncärbu ja yø mmui yø ts'edi p'uya. Nu'u yø ts'edi mī jua'i yo mahuahī. Bi gu ra 'dihī yø ts'edi p'uya, bī nhyørbu ja ra zabi. Gā ja bi jarbu ra dehe.

¹⁴ Nu'u mī fähyø ts'edi p'uya, bī nsu 'mø mī nu te bī nja. N'na 'dihitho bī map'u bí ja ra hnini ngue bá ma te bī nja. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bui, gā bá xifi. Mī 'yøhyø ja'i'a te bī nja, mandøngu dyø ja'i bá εhe da nu. ¹⁵ Mī zønyø ja'i p'u 'buhra Jesús, 'dap'u 'buhmi'a ra n'yohu mī n'youi yø ts'onthi. Ya hīnte di ja, ya he ra ulu, ya xi dits'i. Pe bi zu yø ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohu mī n'youi yø ts'onthi, 'nε'a te xi thohyø ts'edi, gā xihyø ja'i nuya ja søhø. ¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yarbu ja ra barco ra Jesús ngue da ma. Nu'a ra n'yohu mī n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'u nī ma. ¹⁹ Pe hīmbi nepra Jesús, sinoque bi 'yεmbi:

—Man'na xanho nī ma nī ngu. Damī xihni mēni te dá øt'a'i. Xihni

amigo. Damí xifi ha bi nja ngue bi huɛc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yɛmbi.

²⁰ Bi ma ra n'yohu p'uya, bi n'yo gätho p'u ja yø hnini Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi ra Jesús. Nu to gä bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi ra zabi ra Jesús, xandøngu yø ja'i hømbi mpeti. ²² Bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. ²³ Janjuani ngue äpra mate, bi 'yɛmbi:

—Nugä nná ɛhe gä xi'i ngue ma t'ixu dí si, ya pa man'u, ya ja ngue da du. Xi'mø gui 'yørcä ra mate gä mme, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, janangue da zä ra n'u hɛmbi.

²⁴ Nuna ra Jesús bi me na ra n'yohu bi zits'i. Xangu mi'da yø ja'i bi denni asta di ntørbu ja ra 'yu.

²⁵ Nu'u yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. ²⁶ Nuna ra xisu mađi hyenni, xandøngu rá mɛnyu xi uni ngue honyø 'yøthe da 'yøthe. Ya xi uni gätho'a te mi pets'i, porque nne ngue da zä te hɛmbi. Pe hin'i zä'a ngue mađi 'yøthe. Sinoque man'na man'i ma man'u. ²⁷⁻²⁸ Mi zä mi 'yøhna ra xisu ngue øtyø milagro ra Jesús, bi 'yenna xisu p'uya: “Nu'mø gä thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yena. Janangue bi nthinnbu ha mma yø ja'i p'uya, asta gue'mø mi guatra Jesús ngue bi därpa rá he. ²⁹ Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexp'i nsäya ra ji, bi zä ra n'u mi hembra xisu. ³⁰ Mi bähra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei conná ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—¿Te'o bi därcağui ma he? —bi 'yɛmbyø ja'i.

³¹ Bi 'yɛm'mø mi dahyø xädi ra Jesús:

—Guí änni to bi dät'a ni he. Conque guí nnu ngue xandøngu yø ja'i di ntøt'ua nnä mähä —bi 'yɛmbi.

³² Pe ra Jesús bi sigue di za di hɛti yø ja'i, ngue nne da bađi te'o bi dädi.

³³ Nu'a ra xisu p'uya, ya pađi te xi 'yøt'e, mmap'u p'uya ni huaquì ngue su. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi därpabi rá he.

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gä 'yɛc'ei ngue di zä'i comma ts'edigä. Ni ma ya, da hyu ni mmui ngue bi zä'i —bi 'yɛmbi.

³⁵ Nuna ra Jesús, mɛnte yaui ra xisu mađi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá nɛxp'u ja rá ngu ra Jairo, bi 'yembra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yon'i mantho gui sixra xänbata —bi 'yɛmbi.

³⁶ Nuna ra hya bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pe hingui ørpatho masu. Sinoque bi 'yembra Jairo:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yɛc'eiğui ngue da zä gä fäxa'i —bi 'yɛmbi.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bedu bi zits'i, co 'nɛhya yonc'ei di n'yohu, ra Xuua 'nɛhra Jacobo. ³⁸ Mi zømp'u ja rá ngu ra Jairo p'uya, ya zonyø ja'i, tär'man'u yø mmui ngue ya xi du ra hmute. ³⁹ Pe ngu'i zønna Jesús, bi yat'ambo, bi 'yɛmbyø ja'i:

—¿Te 'be'a guí øthu ua gadi yännihä? 'Yon'i mantho gui zomhmü. Nuna ra hmute hingui tu na, i atho na.

⁴⁰ Pe nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thentho, porque pađi ngue ya xi du ra hmute. Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Ni n'youi rá papá ra hmute 'nɛhrá mamá. Co 'nɛ'u yø xädi ni n'youi. ⁴¹ Ra Jesús bi bennba rá 'ye ra hmute xi du, bi 'yɛmbi:

—Talita cumi —bi 'yɛmbi.

Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ɛna: “Ague grá hmute, dí xi'i, dami nangui”. ⁴² Høntho bi manna ra hya na p'uya, 'bexp'i nangra hmute, bi n'yo. Ra hmute p'uya, ya 'de'ma yonjeya mi 'bui. Nuya bi nup'u bi bennate ra hmute, di 'yøtho. ⁴³ Pe ra Jesús ɛmmei di hejpa yø ja'i ngue

h̄injonda mā te bi 'yøt'e. B̄i mānda p'uya ngue di t'unna hm̄e da zi ra hm̄ute.

6

Nu'x yø mm̄enguh̄x rā Jesús h̄ingui ɛc'ɛi te øt'e.

¹ Mambá ɛp'x ja rá ngu rā Jairo ra Jesús, i map'x ja rá h̄ai bá nte, b̄i m̄e yø x̄adi. ² Nu'mø rā pa säya yø ja'i p'uya, pap'x ja rā n̄ija rā Jesús, ngue bi x̄ännbabi rā hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya b̄i mā. P̄e gā di 'yødyø ja'i hanja'a rā hya øde, d̄i n'ȳemb̄i:

—¿Hap̄x go bá ha'a rā hya x̄ännbate nā rā n'yoh̄x ya ua? ¿Hague go gā mba'a rā hya pad̄i? ¿Hague gā nzā øtyø milagro? ³ Conque guehna rā yaxi rá ts'ant'x rā Maya nā. Yø n'yoh̄x p'uya, guehna rā Jacobo, 'n̄h̄ra José, 'n̄h̄ra Judas, 'n̄h̄ra Simu. Yø n̄ju p'uya, gā 'dadua rā hn̄ini d̄i 'b̄uhm̄x.

Jan̄angue ɛmbyø ja'i ngue to bi zā man'yoh̄x nā rā Jesús. H̄ingui ørpatho masu yø ja'i rā hya xifi. ⁴ P̄e bi 'ȳembyø ja'i rā Jesús:

—Gātho yø p̄ongahya Oja n'nanni n̄i 'ȳh̄e, gā h̄nu mānsu. P̄e nu'x yø mm̄enguh̄x yø p̄ongahya, h̄ingui n̄nu mānsu. N̄i xinga gue'x to 'b̄ap'x ja rā ngu rā p̄ongahya d̄i n̄nu mānsu.

⁵ Ja b̄i njap'x ngue h̄imb̄i zā xta 'yøt'e xangu yø milagro rā Jesús. H̄ondi zi hangutho yø d̄ärqūh̄i bi japrā 'ȳe ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue h̄ingui ɛc'ɛi yø mm̄engui.

Nu'x 'd̄e'mā yoho yø x̄adi rā Jesús, bi 'ȳet'i ngue da x̄ännba rā hya yø ja'i.

M̄i b̄omp'x ja rā hn̄ini m̄i 'b̄ahra Jesús, b̄i ma bá n'yop'x ja yø hn̄ini, manyarb̄u ma ngue x̄ännba rā hya yø ja'i. ⁷ N̄uya 'd̄e'mā yoho yø x̄adi ya xi huanh̄ni, bi zofo ngue da m̄ennb̄x ja yø hn̄ini. Bi xifi ngue yø yonc'ɛi p'x da mā. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onth̄i. ⁸ Bi xi p'uya, ngue h̄in ten̄i buxa da gats'i. 'N̄e h̄in tema th̄uhm̄e da hyats'i. 'N̄e h̄in tema m̄enyu da hyats'i. Sinoque h̄ondra t̄oh̄ø da hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue da ḡaxyø

th̄ixfani 'n̄e h̄inda gaxrā mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'ȳemb̄i:

—Nu'mø gā s̄øhm̄x p'x ja n'na rā hn̄ini, nu'mø to da zixah̄x rá ngu ngue di säya'ah̄x, ja m'm̄ahm̄x p'x ja rā ngu d̄i n'na'ah̄x rā ts'äya, asta gue'mø guá ɛhm̄x. ¹¹ Nu'p'x ja n'na rā hn̄ini gui s̄øhm̄x, 'n̄e h̄indi n'na'ah̄x rā ts'äya, ogue h̄injonda 'yøt'ah̄x masu, dam̄i thogui, gd̄i m̄ähä n'nanni rā hn̄ini. P̄e dam̄i huam̄h̄m̄ra fonth̄ai d̄i n'youi n̄i mbonguah̄x, gue'a rā hm̄ya'a ngue ya da thep'x ya yø ja'i h̄imb̄i 'yøt'ah̄x masu.

¹² Nu'x yø x̄adi rā Jesús b̄i ma bá n'yop'x ja yø hn̄ini. I xihyø ja'i ngue da hyep'x rā nts'o gā 'yo. ¹³ Xangu yø nn̄idi bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onth̄i. Nu'mø bi gospabi rā aceite yø d̄ärqūh̄i, 'bexi sä ha h̄emb̄i.

Rā Herodes ɛmb̄i ngue nuna rā Jesús, gue'a rā Xuua m̄i øtra nxixya.

¹⁴ Nuna rā dast'abi Herodes m̄i 'yøde te m̄manyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'ȳemp'uya:

—Nugä dí ɛnā ngue xp̄i b̄ennate'a rā Xuua m̄i øtra nxixya. Jan̄angue sä øtyø milagro —bi 'ȳenā.

¹⁵ M̄i'da yø ja'i p'uya bi 'ȳenā:

—Nuna rā n'yoh̄x i h̄mā, rá n̄z̄egui guehna rā p̄ongahya Elías.

P̄e m̄i'da yø ja'i p'uya, bi 'ȳenā:

—Nugä dí ɛnā ngue 'b̄ai toni p̄ongahya Oja nā.

¹⁶ Rā Herodes bi 'ȳen'a p'uya:

—P̄e nugä dí ɛnā ngue gue'a rā Xuua m̄i øtra nxixya xp̄i b̄ennate ya. Porque nuna rā Xuua, guehna dá mandagä bi thejpabi rá ya nā.

Ja mm̄angua ya ha b̄i n̄ja ngue bi du rā Xuua m̄i øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, b̄i mānda rā Herodes ngue b̄i mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a f̄adi. Bi ap̄i ngue nuna rā Xuua ya xi xihra Herodes ngue h̄ingui ho d̄i m'm̄ahm̄i nā rá 'b̄epo Herodías nuna mará xisu nā rá n'yoh̄x Lipe. ¹⁸ Nuna rā Xuua, xi 'ȳembra Herodes: “H̄in'ȳx rā nt'edi guí m'm̄ahm̄i n̄i 'b̄epo”, xi 'ȳemb̄i.

19 Mī 'yøhrā xisu nā rā hya mmanna Xuua, bi mbøcue rā xisu, i sahra Xuua ngue'a te rā hya bi mā. I nnepe ngue dā tho rā Xuua. 20 Pε rā Herodes hinguī nne dā hyo, porque nnu mansu nā rā Xuua, 'nε parpi ngue rā hoga n'yohu. Nu'a te rā hya mī mmanna Xuua, mađi ho dā 'yøde, pε mī yobēnitho ha gā 'yøde te gāma hya mmanna Xuua. 21 Pε nuna rā Herodías bi dīni ha di japra Xuua nuna sui. Mī zøhra pa bi nsännigo rā Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi rā nts'ihmε. Gätho yø hmu yø soldado, gā bi zofo. Nup'u ja rā häi Galilea, gätho'u yø ja'i hnu mansu p'u ja yø hnini, gā bi zofo. 22 Nuna rá t'ixu rā Herodías, bi yarbu 'bøhyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mæhra hnei p'uya. Rā Herodes co gätho yø ja'i bi ho te øtra hmute. Janangue bi 'yembra hmute rā Herodes: "Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugā gā 'da'i", bi 'yεmbi. 23 Rā Herodes bi 'yεxa ntestigo Oja ngue majuanī di unna hmute'a te gāma cosa dā 'yāpi, mađague'a di un made'a te gā pets'i. 24 Rā hmute p'uya, hinga 'bexpi xifi te 'be'a nne dā 'yāpi. Sinoque 'be bá äna mamá. Bi 'yεmbi: "Ague mamá, ¿teni 'be'a gā ädi?" Nu'a rá mamá rā hmute p'uya, bi 'yεmbi: "Damī 'yāpya ngue di 'da'i rá yā rā Xuua mī øtra nxixyā", bi 'yεmbi. 25 Nu'a rā hmute p'uya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá εmbra dast'abi: "Nu'a rá yā rā Xuua mī øtra nxixyā ya, damī 'daqui, di o n'na rā mohi", bi 'yεmbi.

26 Mī zā mī 'yøde te 'be'a t'äpra dast'abi, mambi duđrá mmái. Pε ya xi mā ngue di unna hmute'a te dā 'yāpi. Yø ja'i 'bøp'u ha mī 'bui, gā xi 'yøde te xi mā. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. 27-28 Bi 'yεt'a n'na rā soldado dā hejpa rá yā rā Xuua p'u ja rā fādi p'uya. Bá jät'a n'na rā mohi, bi t'unna hmute. Rā hmute p'uya, bi dāprā mamá'a rā yā bi t'unni. 29 Mī bahyø xādi rā Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hannba rá do'yo rā ánima ngue bi 'yāgui.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cut'a mahuañi mā'yohu.

30 Mambá pengyø xādi rā Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hnini, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e, bi dāpra güenda tema hya xi nxännbate. 31 Nu'u yø pa'u, ni ma ni 'yεhyø ja'i p'u 'bøhra Jesús. Nuna rā Jesús co 'nεhyø xādi, ni xingra hmε dā mbongui rā ora dā zi. Janangue bi 'yεmbyø xādi:

—A nuyá, ma gā mmähä p'u hñjo'o yø ja'i ya, n'namhma gā nsayahu zits'u.

32 Bi yarbu ja n'na rā barco rā Jesús conyø xādi, i map'u hñjongui 'bui. 33 Xangu yø ja'i bi nu 'mø mī ma rā barco, pε pađi te'o ni op'u ja rā barco. Bi ma yø ja'i p'uya, ni n'yoguatho, bi dēna nenzabi. Nup'u ja yø hnini thohyø ja'i, i ter'mi'da yø ja'i, mandøngurbu ni ma yø ja'i. M'met'o bi zønyø ja'i p'u ha ja ngue dā zønna barco. 34 Mī zøhra barco bá o rā Jesús, bi bøni. Pε ya mandøngu dyø ja'i 'bøp'u. Bi huεjpya, porque yø ja'i 'bui tengutho yø de'yo 'mø hñjo'o to dā mādi, njarbutho. Janangue ndø ya'atho rā ora bi xännbabi rā hya yø ja'i rā Jesús. 35 Ya ni ma dī nde p'uya, bi guatyø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya bi nde, 'nε nuua dí 'bøhmā rā dapo ua. 36 Damī 'yεhyø ja'i, n'namhma dā map'u bi ja yø hnini, dā dānsε rā hmε dā zi.

37 Bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Damī unhnā rā hmε dā zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

Nu'u yø xādi p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Haru gue gā hahū'a yo ciento mā pa rā nzābi ngue gā tāmpha rā hmε dā zi yø ja'i 'bøcua? —bi 'yεmbi.

38 Mahømbi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Damī nu hangū yø thuhmε guí hahū.

Nu'u yø xādi p'uya, bi nu hangū yø thuhmε hā. Bi 'yεmbuya:

—Ja ua cut'a yø thuhmε 'nε yoho yø hua.

39 Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi yaui:

—Damī xihmā yø ja'i dā mīcua ja rā 'batha. Dā 'yøtyø zimundo p'u dā mī.

40 Bi mihyø ja'i p'uya ngue di nsihmε. Yø ciento nja'i p'u bi mi i'da, yø yote ma'det'a nja'i p'u bi mi i'da.

41 Ra Jesús bi hyan'ua cat'a yø thuhmε 'nε'ua yoho yø hua. Bi hyanma hεts'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpabi yø ja'i. Da guehyø hua bi dat'i. 42 Bi nsihmε xanho yø ja'i, gä bi nniya. 43 Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i p'uya, nu'ua yø xädi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhmε bi bongui. Xquet'a bi mes'yø hua bi bongui. 44 Nu'ua yø ja'i bi nsihmε'a ra ora'a, cat'a mahuañi ma'yohua bi nsihmε.

Ni 'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

45 Mente εhyø ja'i ra Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo ra barco, di ma man'na nguadi ra zabi ha bí ja ra hnini Betsaida. 46 Mi juadi bi 'yεhyø ja'i ra Jesús, bi map'ua bí ja ra nyuni ngue bá mat'Oja. 47 Mi nxui p'uya, ya bí 'yo made ra zabi ra barco ni o yø xädi, pe ra Jesús bi 'buse p'ua bí ja ra nyuni. 48 Bi bahra Jesús ngue hangu pefi di 'yonna barco'ua yø xädi, pe hingui sä da thogui, porque ra ndaħi di cots'i. Mi za'i hyu xudi p'uya, bi map'ua bí 'bahyø xädi ra Jesús, ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi ne ngue xta nuits'i. 49 Pe mi hyandyø xädi ngue mmap'ua ni 'yo maxøts'e ra dehe. Nu'ua yø xädi ra Jesús bi 'yεna ngue ra ndaħi i nnu. Bi mahra mafi p'uya ngue su. 50 Gä bi hyandi, pe gä bi nsu. Pe ra Jesús 'bexpi zofo, bi 'yεmbi:

—Go guecä, 'yogui suha —bi 'yεmbi.

51 Mi yarbua ja ra barco mi o yø xädi ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndaħi. Mi nu yø xädi'a te bi 'yøt'e, man'natho bi nsu. 52 Madague'a xi nu yø xädi'ua yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhmε bi zi yø ja'i, pe hingui 'yo yø mmui te'o na ra Jesús.

Nup'ua ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därqueñi ra Jesús.

53 Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bøni. 54 Høntho bi bønnä barco ra Jesús,

'bexpi bahyø ja'i mi 'bup'ua ngue te'o. 55 Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnbabi mi'da yø ja'i ngue da εhe. Xifi ngue da tu yø därqueñi da oxyø fidi, da zøp'ua 'bahra Jesús. 56 Hønnbua bi zä sønna Jesús, sømp'ua ja yø hnini, sømp'ua ja yø ngunhui, hønnbua ts'ua hapu søni, bi njæqui yø därqueñi ngue 'bop'ua ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyaní rá he da darpabi yø därqueñi. 'Be xi sä ha hεmbi.

7

Ja 'dayø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

1 Nuya 'da yø fariseo 'nεhyø xänbäte ngue ra ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbua 'bahra Jesús ngue di nyaui. 2 Bi mbøcue 'mø mi nu te øt'i'da yø xädi ra Jesús, ngue hingui xuyε hante di nsihmε, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'yε. 3 Nuya yø fariseo 'nε gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xa nzänyø ndiua. Zant'a xuyε hante di nsihmε. 4 Nu'mø bá penga tai xquet'a xuyε, porque εna ngue pecra ts'oqui ja yø 'yε. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xatyø ts'øye, xatyø mohi, punnbi da dätträ häi. 'Nεhyø t'ots'i nts'ihmε pet'e. 5 Mi zä mi nup'i te øtyø xädi ra Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcue p'uya, bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogaha yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nxuyε hante di nsihmε.

6 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni xirbua guí εna ngue guí εc'εihua Oja. Go guí øthua na ra hya bi 'yøtra pøngahya Isaías ngue bi 'yεn'Oja: "Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue εna majuaní ngue nnu mansugui. Pe himma juani ngue yø mmui ga ndannegui. 7 Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xänbäte, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja", nguna bi man'Oja. 8 Nu'ahua, guí festhohua yø hya di manda Oja

ngue go gadi ja ndummai guí øth# yø costumbre bi zohyø ndiua. Porque xangu yø costumbre guí øth#, tengu yø ts'øye 'nɛhyø mohi guí x#th#, punnbi da d#tra häi.

⁹ Go xcá 'yemh# n'na nguadi ya yø h# di m#nda Oja# ngue go guí øth# yø costumbre bi zohyø ndiua. ¹⁰ Nuna ra Moisés bi xihyø ja'i te 'bɛ'a ja ngue da 'yøt'e, bi 'yemb#: “Dam# su# n# papá, dam# su# n# mamá”. Bi xi man'na ra h# p'uya, bi 'yemb#: “Nu# ra ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'nɛ da tho”, bi 'yembyø ja'i. ¹¹ Pɛ ya xcá x#nb#h# yø ja'i, ngue ra ja'i da z# da 'yembrá papá ogue rá mamá: “Nugá papá, nugá mamá, ya h#nda z# ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu# te gá dí pɛts'i, guehna Oja# dad# unni”. ¹² Nu'mø nguna ra h# bi m#nna ja'i p'uya, ya h#n gadi japh# di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. ¹³ Xangu mi'da yø h# ja'p'ua h#ngu# øth#, tengutho ya yø h# dí xi'ah# ya. Nu'mø nguna guí øth# p'uya, ya guí øth# ngue h#nte di muui ya yø h# di m#nda Oja# p'uya, ngue guí emh# go ja ts'editho guí 'yøth# ya yø costumbre bi zohyø ndiua.

Nu# te si ra ja'i h#nga gue'a di ts'onnba rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

¹⁴ Bi zonhyø ja'i ra Jesús, bi 'yemb#: —Dam# 'yøhm# x#nho ya yø h# ga mmangá ya. Dam# 'yɛt'amm#ih#. ¹⁵ Nu# ra ja'i øtra ts'oqui, h#nga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omh# p#nná ne ra ja'i'a. ¹⁶ Di nja n# gu# ngue guí 'yøhm# n# ra h# dí mmangá ya —bi 'yemb#.

¹⁷ Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'ua ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'ua ja ra ngu säya. Nuya yø xádi p'uya, bi 'y#pi ngue da xifi te ga mbønya yø h# ja juadi bi ma. ¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xádi:

—¿Ua xquet'a h#ngu# tinn# mm#ih# hanja ya yø h# dí mmangá 'mø? ¿Ua h#ngu# pah# n# ra h# dá mangá ngue nu# te si ra ja'i, h#nga gue'a ra

ts'oqui'a? ¹⁹ Porque nu'a te gá si ra ja'i, h#ndi nuansui rá n'yomfɛni ra ja'i'a, sinoque rá mm#i ra ja'i n# ma'a te si, pɛ pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra h# bi m#nna Jesús, di nɛqui x#nho ngue nu'a te gá si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gá x#nho ngue da ts'i. ²⁰ Ra Jesús bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Nu# ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfɛni n# 'yɛhra ts'oqui. ²¹ Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, tengu ra n'yots'om'm#i, ra nthote, ²² ra mfɛ, ra nts'o, ra fehni, ra 'yøt'its'oqui, ra zɛya, ra zate, ra n'yɛts'i, ra m'memm#, da gue'a so rá mm#i ngue da h#annba rá m#eti rá mm#ic'ɛui. ²³ G#tho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfɛni ra ja'i n# 'yɛhɛ. Gueh# di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu h#ngra judío bi 'y#pra mate ra Jesús ngue da m#ts'i.

²⁴ Mi b#mp'ua mi 'b#hra Jesús, i map'ua ja n'na ra häi ja ra h#nini Tiro conna h#nini Sidón. Nup'ua ja ra ngu bi nsäya, h#ngu# nnepe to xta m#adi ngue 'b#p'ua. Pɛ h#mbi z# bi n'yani. ²⁵ Nu'a ra h#nini'a, mi 'b#p'ua n'na ra hmute mi n'youi ra ts'onthi. Mi 'yøhrá mamá ra hmute ngue 'b#p'ua ra Jesús. Bi ma ra xisu p'ua 'b#hra Jesús, bi ndantyøhm# p'ua 'b#i. ²⁶ Pɛ h#ngra judío n# ra xisu, porque ra mmɛngu p'ua ja ra häi Sirofenicia. Bi 'y#pra mate ra Jesús ngue da 'yøthebi rá t'ixu n'youi ra ts'onthi. ²⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yemb#:

—Nugá, gue'ua yø judío ja ts'edi ga f#ts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go ga f#xa'i, ya s#tho 'mø da th#nba ra hmɛ yø bas#i, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yemb#.

²⁸ Ra xisu p'uya, bi 'yemb#:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí m#ma. Pɛ nu'ua yø fo'yo, guep'ua 'bimɛxa sihmɛ'ua. I jo yø xemh# hɛhyø bas#i p'ua sihmɛ.

²⁹ Ra Jesús bi 'yembrá xisu:

—X#nho te guí m#ma. Ni ma ni ngu ya, nu# ni t'ixu n'youi ra ts'onthi, ya bi z#.

³⁰ Ra xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi z#nná ngu p'uya, nu'a rá t'ixu

m̄i n'youi r̄a ts'onthi ya hup'u ja r̄a t'ots'i, ya xi z̄a te m̄i h̄emb̄i.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na r̄a n'yohu ngue m̄i gogu 'n̄e m̄i c'üne.

³¹ M̄i 'danyø pa p'uya, bi bømp'u m̄i 'buhra Jesús, i map'u ja r̄a zabi Galilea. I nthop'u ja r̄a hn̄ini Sidón, i mpa p'u ja r̄a h̄ai Decápolis. ³² Nup'u ja r̄a h̄ai Decápolis m̄i zømp'u r̄a Jesús, bá ts'innbabi n'na r̄a n'yohu ngue r̄a gogu 'n̄e r̄a c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'yε p'u ja r̄a ya ngue da z̄a te h̄emb̄i. ³³ Nun̄a r̄a Jesús bi zica n'nani n̄a r̄a n'yohu, bi c̄arpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrá saha conná jin̄i ngue bi d̄arpa rá jan̄i. ³⁴ Bi hyanma h̄ets'i p'uya, bi 'yεn'a n'na r̄a jats'i. Bi 'yεmbra d̄arquēhi p'uya:

—Efata —bi 'yεmb̄i.

Nun̄a r̄a hya bi ma, i nne da ma ngue εna: “Da xohni ne, da xohni gu”.

³⁵ Nu'a r̄a ora'a, nun̄a r̄a n'yohu m̄i gogu bi 'yøde xanho r̄a hya, 'n̄e bi z̄a bi nya xanho. ³⁶ Pε r̄a Jesús bi xihyø ja'i ngue hinjonda xifi te bi n̄urpi bi 'yøt'e. Pε εna man'na ngue di h̄ejpabi yø ja'i ngue h̄inte da ma, i mmanyø ja'i p'u ni ma'a te xi n̄urpi xi øtra Jesús. ³⁷ Nu to ḡa bi 'yøde te bi n̄ja, ḡa di 'yødyø ja'i, di n'yεmb̄i:

—Ḡa xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'n̄e di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Ra Jesús bi 'uin'i goho mahuah̄i ma'yohu.

¹ Man'na r̄a pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi m̄peti p'u 'buhra Jesús. Ya hin'yu te da zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzedi. Bi zonhyø x̄adi r̄a Jesús, bi 'yεmb̄i:

² —Dadi huεc̄a yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'ya te da zi yø ja'i. ³ Nu'mø ḡa εtyø ja'i ngue da ma yø ngu, 'n̄e h̄ingūi sihm̄ε, da güennbu ja r̄a 'yu. Porque yap'u yø ngu 'da yø ja'i.

⁴ Nu'u yø x̄adi bi 'yεmb̄i:

—Pε çhapu go ḡa hannbah̄u te da zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua dí 'buhma, r̄a dapo ua.

⁵ Bi 'yänyø x̄adi r̄a Jesús, bi 'yεmb̄i:

—çHangu yø thuhm̄ε guí hah̄u 'mø?

Nu'u yø x̄adi p'uya, bi 'yεmb̄i:

—Høndi yoto yø thuhm̄ε ja ua.

⁶ Bi manda r̄a Jesús ngue bi m̄ihyø ja'i. Bi hyan'u yoto yø thuhm̄ε p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhm̄ε p'uya, bi unyø x̄adi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. ⁷ Xquet'a m̄i h̄a zihangu yø hua. R̄a Jesús bi ja mammadi Oja. Bi unyø x̄adi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i da za. ⁸⁻⁹ Nu'u yø ja'i bi nsihm̄ε, goho mahuah̄i ma'yohu. Pε ḡa bi n̄niya. M̄i juate r̄a ts'ihm̄ε yø ja'i, nu'u yø x̄adi r̄a Jesús bi peti yoto canasta yø thuhm̄ε bi bongui. 'Bexque'a bi n'yεhm̄i yø ja'i r̄a Jesús ngue bi ma. ¹⁰ Bi yurbu ja r̄a barco p'uya, co 'n̄ehyø x̄adi, i map'u ja r̄a h̄ai Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na r̄a milagro.

¹¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá s̄amhya r̄a Jesús. Di 'bepi da 'yøt'a n'na r̄a milagro nu mah̄ets'i para ngue di n̄equi ngue rá m'menh̄ni Oja r̄a Jesús. ¹² Bi ngasra Jesús, bi 'yεmb̄i:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhu di n̄ja. Pε nuḡa dí xi'ah̄u ngue hin̄i tema milagro ḡa øt'ä guí nnuhu —bi 'yεmb̄i.

¹³ Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi yurbu ja n'na r̄a barco conyø x̄adi, i ma man'na nguadi r̄a zabi.

Ra Jesús bi xihyø x̄adi ngue di mf̄adi xanho, h̄inda denna hya x̄annbate yø fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nu'u yø x̄adi r̄a Jesús xi pumbeni r̄a thuhm̄ε xta hyats'i da zi. Hønda n'na r̄a thuhm̄ε m̄i hap'u ja r̄a barco.

¹⁵ R̄a Jesús bi 'yεmbyø x̄adi:

—Dam̄i mf̄ah̄ma ya, mam̄i sihu'a r̄a íxi di unyø fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Di n'yεmb̄i n'na ngu n'na'u yø x̄adi p'uya:

—Rá n̄εgui xicju ya ngue hinxtá h̄a r̄a thuhm̄ε ḡa sihu.

17 Mi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yembuya:

—Gue guí ena dí xi'ahua ngue hinxcuá ha ra thuhme gui sihua. ¿Ua hinguí 'yo ni mmaihua na ra hya dí mmangä 'mø? Rá nze GUI ma'bēdi ni mmaihua 'mø. 18 Guí nnuhua te dí øt'a, pe tengutho 'mø ngue hinte gdi nnuhua. Guí øhmua yø hya dí mmangä, pe tengutho 'mø hin tema hya gdi øhmua. ¿Ua hinguí mbemhuma'a te guí nnuhua p'ua ha nná mähä? 19 Xi'mø ra pa ma xengä'ua cat'a yø thuhme ngue bi zi cat'a mahuahí ma'yohua, ¿njammí canasta yø thuhme bi bonguí?

Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yembí:

—D'e'ma yo canasta yø thuhme bi bonguí.

20 —Xi'mø ma xengä'ua yoto nthuhme ngue bi zi goho mahuahí ma'yohua, ¿njammí canasta yø thuhme bi bonguí? —bi 'yembí.

Yø xädi p'uya, bi 'yembí:

—Yoto canasta yø thuhme bi bonguí.

21 Ra Jesús bi 'yembí mahøn'a p'uya:

—Pe ¿hanja ngue hinguí 'yo ni mmaihua ya yø hya dí mmangä 'mø?

Nup'ua ja ra hnini Betsaida, ja bi yøthe p'ua n'na ra xädä ra Jesús.

22 Mi zomp'ua ja ra hnini Betsaida ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra xädä. Bi t'äpra mate da 'yøthe. 23 Ra Jesús bi bennbabi rá 'ye ra xädä, bi zixa nenihni. Nup'ua bi zøni, bi zorpa yø dä. Bi dospa maxøts'e yø dä p'uya, bi 'yembí:

—¿Ua guí hēti zits'ua ya?

24 Nu'a ra xädä p'uya, bi nhanni, bi 'yemp'uya:

—Dí hētyø ja'i ngue 'yo, pe entho ra 'bänza p'ua nná hēti, porque di hmar'ma dä —bi 'yembí.

25 Mahømbi dospa yø dä p'uya. Nu'a ra n'yohua mi xädä, bi japi ngue di za di hēti p'ua hēti. Bi nzø xanho yø dä p'uya, handi yap'utho. 26 Ra Jesús bi 'yembí:

—Ni ma ni ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja ra hnini ngue gui xihyø ja'i te dá øt'a'i.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo'a.

27 M'mefa p'uya, bi me yø xädi ra Jesús. Nup'ua ja'a ra hnini Cesarea ngue Filipos, mathēt'i ja yø hnini, ja bi ma da 'yop'ua ra Jesús. Nup'ua ja ra 'yu p'uya, bi 'yännyø xädi, bi 'yembí:

—¿Te'ogä p'ua ga mbēnyø ja'i ya'mø? —bi 'yembí.

28 Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yembí:

—'Bu i'da yø ja'i embí ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, embí ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, embí ngue 'bai toni pøngahya Oja.

29 Ra Jesús mahømbi 'yembyø xädi:

—Xi'ahua p'uya, ¿te'ogä p'ua gni bemhuma ngue guecä?

Ra Bedu p'uya bi 'yembí:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, bá exa'i Oja ngue guí ndast'abi —bi 'yembí.

30 Ra Jesús mahømbi 'yembí:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yembí.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bennate.

31 Ra Jesús bi xihyø xädi, bi 'yembí:

—Nu ra N'yohua bi 'ye mahēts'i, da 'yemmēi da ma ma'ani. Nu'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija da zai, da guehyø hmu yø mmäcja 'nēhyø xänbāte ngue ra ley, gä da zai 'ne da hyo. Pe rá hyu pa p'uya, di bennate —bi 'yembí.

32 Nguna ra hya bi manna Jesús, bi xifi xanho yø xädi hanja'a te da thogui. Janangue ra Bedu bi zica n'nanni ra Jesús, bi xifi ngue da hyoni ha di mpommí ra ndate. 33 Pe ra Jesús mi 'yøde te sifi, bi 'bärbuya ngue hērhmi'da yø xädi. Bi zahrä Bedu p'uya, bi 'yembí:

—Dami 'uegue, rá mēfi'i ra zithu. Porque hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmāi di nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'i i so ni mmāi di nja —bi 'yembí.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø da gohyø mmāi'a ga 'yēc'ēi.

34 Bi zonhyø xädi ra Jesús, da gue hmi'da yø ja'i. Bi 'yembí:

—Nu to nne da denngui, hingui sä da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmái, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. ³⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hingui cohrá mmái'a ga 'yεc'εigui, madague'a da tho conná ngueque 'nε conná nguehna hoga 'da'yo hya, guehna ra ja'i di nyanná te na. ³⁶ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gá ra ximhäi, 'nε di m'mehrá te. ³⁷ Ni xinda hangu ra mēnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te. ³⁸ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue hingui ørpa masu Oja, guehya da den'nathohua ngue gui εc'εihua ma hyagä ya. A nuyá, nu ra ja'i ngue pesrá sä conná ngueque, ogue pesrá sä conná nguehna hya dí xänbäte, xquet'a da 'yεhra pa ngue nugui drá N'yohua dá ε mahets'i, xquet'a ga pes'ma sä conná ngue'ua to di jagbu. Guehna ra pa ga ma pengui conná ts'edi Oja, ga ma n'yo'be yø maca anxε Oja.

9

¹ Nuna ra Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahua ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

² Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mep'ua bí ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'mase. Ja bá nup'ua yø xädi ngue bi mpä'a gui nequi ra Jesús. ³ Nu rá he, di yoxni, xandønt'axi bi gohi. Hinjo'o n'na ra meni ua ja ra ximhäi da zä da menna ulu tengu ga nt'axi bi gohrá he ra Jesús. ⁴ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bäp'ua ra Elías conna Moisés ngue yaui ra Jesús. ⁵ Ra Bedu bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague grá xänbäte, ya xanho ngue dí 'buhmua ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yεmbi.

⁶ Nguna ra hya bi xifi, porque ra Bedu co 'nε'ua yø amigo, εmmεi bi nsu, asta hingui mbeni ha ga mman'a ra hya bi ma. ⁷ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi go'mra gui p'ua mi 'bui. Bi 'yø p'uya ngue nup'ua ja ra gui ja bá nyap'ua Oja, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'ua dadi madi. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yεt'ammaihua —bi 'yεmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hinjongui 'bäp'ua yoho yø n'yohua xi nu. Ya 'bäse p'ua ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'ua ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohua bí 'yε mahets'i ngue di bennate —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'ua yø xädi ra Jesús, nu'ua yø hya bi xifi hønt'a mben'a, pe hinjombi xifi te bi nu. Sinoque di nyänse'ua yø xädi te 'be'a ga mbønna ra hya bi manna Jesús ngue εna di bennate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá εhe bi xihyø ja'i ngue di nsä, porque ya bá ep'ua ra Cristo.

¹¹ Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänbua ja ra 'yu, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xänbäte ngue ra ley, εmbi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da εhra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá maditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä. Pe dami bεmhmua ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohua bí 'yε mahets'i. I mmamp'ua ngue da zä ra n'ua, da zuhyø ja'i. ¹³ Pe dami pahmua ya ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bá εhe. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nu hangu ra n'ua bi ne da japyø ja'i, gä bi nja.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nu'mø ni ma da zøp'ua mi 'bu hmi da yø xädi p'uya, bi nu ngue nuya yø xänbäte ngue ra ley di mäspabi

yø xädi ngue di njun'mahyaui. Xangu mi'da yø ja'i xi mpeti p'ua 'bui. ¹⁵ Pε ra Jesús, εna ha bi 'yεtho, ja mi nu yø ja'i ya bi zøhø, bi ma yø ja'i p'uya ngue di zengua. ¹⁶ Rā Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Te 'be'a gni njun'mahyahua ya 'bucua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'ua 'buhyo ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague grā xänbāte, nuna ma ts'unt'ua 'bucua, n'youi rā ts'onthi asta di gonebi, xtá sigā ua ngue gui 'yøthets'ua. ¹⁸ Nu'mø bi gū rā ts'onthi n'youi, εn'a häi 'nε sohyø fugui. Di gūxtyø ts'i, asta di 'yøts'e. Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthets'ua, pε hinxā nzā xā 'yøthe.

¹⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi gätho yø ja'i 'bup'ua:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahua? ¿Ua gui εna ngue hangū rā pa gā set'ahua? Bá si ua rā ts'unt'ua, gā øthegā —bi 'yεmbi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nu'mø mi nu rā ts'onthi rā Jesús, bi gū rā ts'onthi rā ts'unt'ua p'uya. Bi 'yεn'ahäi asta di dannī. 'Nε sohyø fugui. ²¹ Rā Jesús bi 'yεmbrā papá rā ts'unt'ua:

—¿Njammi pa nja p'uya?

Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Ya njap'ua asta guerp'ua bá ngüε rā ts'unt'ua. ²² Nu'a rā ts'onthi n'youi, mø bi gū, xangu yø nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørba ja rā dehe. Dami huεga'be, fāxca'be 'mø ngue da zā gui 'yøthets'ua.

²³ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua hingui εc'εigui? Nu rā ja'i ngue da 'yεc'εigui, nu te gā man'ua hεmbi, hinga hεmbi gā øthe.

²⁴ Nu'a rá papá rā ts'unt'ua p'uya, asta rā mafi ha i 'yεna:

—Nugā dí εc'εi'i. Pε dami 'yøt'e ngue man'na gā εc'εi'i xanho.

²⁵ Mi nu rā Jesús ngue gā bā ep'ua yø ja'i da zøp'ua 'bäi. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'unt'ua, bi 'yεmbi:

—Ague grā ts'onthi, gadi gogubi 'nε gadi gonebi rā ts'unt'ua 'bucua. Nuya dí xi'i ngue dami hyerp'ua ya. 'Yoni mantho gui pengui —bi 'yεmbi.

²⁶ Nu'a rā ts'onthi p'uya, bi japra ts'unt'ua ngue xøgue rā mafi, asta pāni. Rā ndussutho te ørpe. Bi 'yεn'ahäi 'mø mi hyerp'ua. εntho bi du. Gätho yø ja'i p'uya, di n'yεmbi:

—Bi du nā cuø —bi 'yεna.

²⁷ Pε rā Jesús bi bennabi rá 'yε rā ts'unt'ua, mahotho i xots'i.

²⁸ Ya 'bup'ua ja rā ngu rā Jesús. Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxā nzā xtá øthegähe rā ts'unt'ua mi n'youi rā ts'onthi?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna tengū nā rā ts'onthi mi n'youi rā ts'unt'ua, para ngue da hyerp'ua rā ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja rā ja'i, 'nε da 'yetrā mmäi.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

³⁰ M'mefa p'uya, rā Jesús co 'nεhyø xädi bi map'ua ha mi 'bui, i nthop'ua ja rā häi Galilea. Pε hingui nnepe xtā mbahyo ja'i hapu di ma. ³¹ Porque bi xänbāse yø xädi rā Jesús. Bi 'yεmbi:

—Nu rā N'yohua bí 'yε mahets'i, da ma mā dāpyø ja'i ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pε nu'ua yø xädi himbi dinyø mmäi nā rā hya bi xifi. I su xtā 'yänni te ga mbønya yø hya xi manna Jesús.

Rā Jesús bi xänbāyø xädi ndana mā datho da hnu mansu.

³³ Mi zømp'ua ja rā hnini Capernaum, mi yarbua ja rā ngu säya. Rā Jesús bi 'yānyø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Tema hya gadi nxihmu p'ua ja rā 'yu?

³⁴ Nu'ua yø xädi p'uya, hincjongui thadi. Porque xi njun'mahya p'ua ja rā 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue mā datho da hnu mansu. ³⁵ Janangue nup'ua bi mihra Jesús, bi peti gā 'dε'mā yoho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahua, jatho da 'yøtra 'befi ngue da mäxyø amigo, pεgue hindi 'yεts'i ngue te da 'yøt'e.

³⁶ Rā Jesús bi zohna n'na rā ts'unt'ua mi 'bap'ua, bi 'bāmbua made ha 'bui. Bi

guspuya bi dets'i. Bi 'yembyø xädi p'uya:

³⁷ —Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, entho go di jammansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmansugui, hinga høngthogui di ja mmansugui, sinoque gue'a Oja bá pennngui di ja mmansu.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sahyø ja'i nnønbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'uya, bi 'yembra Jesús: —Ague grá xänbäte, xtá nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pε xtá hejpahe, porque hñdi n'yohu p'u nná mähä.

³⁹ Pε ra Jesús bi 'yembi: —'Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønnga ma thuhu 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hinga høntho da nønnga ma thuhu ra ja'i, xinda ma da zangui. ⁴⁰ Porque nuya yø ja'i hinguí səcju, ma n'yohu ya. ⁴¹ Nuya yø ja'i da 'yøt'ahu ra nho ngue i padi ngue gui tēnhu ra Cristo, Oja da gut'i. Xquet'a ja rá nzäbi ra ja'i, maðague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di uní.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁴² A nuyá, nu'u yø basi εc'eigui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyegagui p'u yø basi εc'eigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njuni ngue da gu'mi. ⁴³ Janangue nu'mø gui ena ngue rá ts'oqui ni 'ye p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyejni 'ye, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará do'ye 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni 'ye 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzø para zantho. ⁴⁴ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzegui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hñjam'mø da huēt'i. ⁴⁵ Nu'mø gui ena ngue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra

ts'oqui, dami hyequi, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará dogua 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni gua 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzø para zantho. ⁴⁶ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzegui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hñjam'mø da huēt'i. ⁴⁷ Nu'mø gui ena ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni dá 'ne ngutho gui mma ra nidu. ⁴⁸ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzegui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hñjam'mø da huēt'i. ⁴⁹ Porque nu to gä da ma ra nidu, di nzø conna sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xanho ngue te di ma ma'ut'i. Pε nu'mø ya hinguí u, ya hinte di muui. Xquet'a gui njathu p'uya, 'yo gui nnehu ngue hinte dadi muui'a te gni 'yohu. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahu.

10

Bi xänbä yø ja'i ra Jesús hinyu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Nuna ra Jesús mi 'bap'u ja ra hñini Capernaum, pε bi ma i mpa p'u ja ra häi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'u 'bui. Gä bi xänbä ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbu ja yø hñini xi thogui. ² Bi guat'i 'da yø fariseo p'u 'bahra Jesús ngue da 'yørpa yø nt'änni, porque honnbj ha di zädi ngue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yembi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu, ua gue hñ'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'be'a ma hya mmamp'u?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yembi:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'u ngue da zä da 'yøtra sacua n'na ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sꝛcua ngue ra nxuni, pe ngue mandø naxitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'ua. ⁶ Pe nup'ua rá madi hinga ngu'a ra hya bá sannba Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohua 'ne bi hocra xisu. ⁷ Janangue ra n'yohua sop'ua rá papá, sop'ua rá mamá ngue 'buhmi rá xisu. ⁸ Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'eitho. ⁹ Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'ya ra nt'edi ngue to di xunnabi.

¹⁰ Nup'ua ja ra ngu p'uya, nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänni te nne da manya yø hya xi ma. ¹¹ Ra Jesús bi 'yemi:

—Nu ra n'yohua di nxummi rá xisu, nu'mø hombi nthatra n'yohua, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohua. ¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'ne hondi nthatui man'na ra n'yohua, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Bi mbøcucue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Damí hyehma yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahua ngue n'na ra ja'i hinga 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'ye Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrá 'ye p'ua ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja ngue da ma ra Jesús, pe bá ju ra 'dihí n'na ra n'yohua. Bi ndantyøhmü p'ua 'bäi, bi 'yemi:

—Ague grá hoga xännbate, ðte 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja

di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yemi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yemi:

—¿Ua gui padi te gui mmanya, ngue gui engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho. ¹⁹ Ua hingui padi hanja'ua yø hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bæ. 'Yo to gui sannba ra fehni. 'Yo grá hyäte. 'Damí su ni papá, damí su ni mamá” —bi 'yemi.

²⁰ Mi dahra n'yohua p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xännbate, nuya yø hya gui xicya, ya ga xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui.

²¹ Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohua yauí, pe di nequi ngue di madi. Bi 'yembuya:

—Di 'be hman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Ni ma ya, damí pá te ga gui pets'i. Damí unna menyü yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmæti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mme madague'a da tho'i p'ua ja ra pont'i —bi 'yemi.

²² Pe mi 'yøhra n'yohua na ra hya bi sifi, mambi dudrá mmæi. Bi matho, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hēmbi.

²³ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Xandøn hennitho ha di n'unyø mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja.

²⁴ Nu'ua yø xädi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pe ra Jesús mahombi 'yemi:

—Ague ts'ant'ua'ahua, nuya dí mmangä ngue xanhennitho ha di zo rá 'ye Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra menyü ni ma yø mmæi ya.

²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø da zä da thop'ua ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uní da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xädi, man'natho bi nsü yø n'yomfeni p'uya. Di n'yemi:

—Rá nzequi ya hinjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yemi.

²⁷ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä da zänse ha di nyanyø te. Pε Oja hinte hēmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Nugähe, ya xtä sohme p'u te gä di peshe ngue di ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'ahū, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tenngui ngue mmanā hoga 'da'yo hya, ³⁰ pε mente 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, yø ciento nniditho gangu'a te gä da dini ngue'a te gä xpá nzogui. Madague'a da ts'ai, pε ra pa di 'yεp'u, di t'unna te para zantho. ³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja ts'utho dani hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hinguī hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja dani hnu mansu p'u.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

³² Ya ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, ni 'bet'otho p'u ni ma yø xädi ra Jesús. Nu'u yø xädi ya i su, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue ni ma Jerusalén. Pε ra Jesús bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi, bi xifi xanho hanja'a te da thogui. Bi 'yēmbi:

³³—A nuyá, ya nná mahä Jerusalén. Nuna ra hnini na, nu ra N'yohū bí 'yε mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du. Di däpyø ja'i hingyø judío ngue da hyo. ³⁴ Nuya yø ja'i di ndäpi, da n'yemmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo conna Xuua bi 'yäpra Jesús ngue di nja yø cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo conna Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, dí nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Tema mate guí nne ga øt'auí? —bi 'yēmbi.

³⁷ Bi 'yεn'u ähra mate p'uya:

—Dí nnegä'be ngue nup'u ha gui mmi ngue gui ndast'abi, n'na dí mihni n'yεi, n'na dí mihni gaha.

³⁸ Pε mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'auí, hinguí pađi te rá nsäui na ra hya guí ähmi. ¿Ua da zä gui thohmi'a ra n'u i ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di angä yø ja'i —bi 'yēmbi.

³⁹ Bi 'yēmbuya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'u.

Mi dahra Jesús, mahombi 'yēmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'auí yø ja'i tengutho ja ngue dí angä yø ja'i. ⁴⁰ Pε nuna ra hya guí mmammí, hinda tocaguí ngue go ga sänni to di mip'u ja ma n'yεi, ogue to di mip'u ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa zänni to dí mi n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna ra hya ähya yo nc'ei mi yaui ra Jesús, bi mbøcue 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi, i sähra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pε ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yēmbi:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mi'da yø ts'at'abi 'bup'u ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ⁴³ Pε nu'ahū, 'yo guí nne ngue gui mandathohū yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mēfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpēfi da mäxyø mmic'eiui na. ⁴⁴ A nu'ahū ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mēfihū na. ⁴⁵ Conque ra N'yohū bí 'yε mahets'i, himbi 'yēhε ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bí 'yēhε ngue di mpēfi da mäxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yani xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe ra Bartimeo mi xädä.

⁴⁶ Mi zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi thogui ni n'youi yø xädi.

Pe xandøngu yø ja'i bi ntet'i. Nup'u nenihni p'uya, mi hup'u na ra Bartimeo mi xädä, rá ts'unt'u ra Timeo. Mi hup'u ja ra nen'yu ngue äpra mentyu yø ja'i thop'u. ⁴⁷ Mi bahra xädä ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmengü Nazaret. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yembí:

—Damí huεgagui ague Jesús rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembí.

⁴⁸ Nu'u yø ja'i 'bup'u mi hup'u xädä, di hejpi ngue hindí mmafi. Pe ra xädä p'uya, ena man'na ma'bepe ngue nts'edi ga mafi, bi 'yembí:

—Damí huεgagui ague rá mbom'metoi'yohu p'uya, bi unna nt'edi bi zixra burru. ⁷ Mi zop'u 'buhra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nopa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Nup'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pöp'u ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pöp'u ja ra 'yu. ⁹ O made p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ena:

—Da hyu ni mmái ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xädä p'uya, bi 'yemp'u rá tuhu, bi nangui, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'u bi 'bahra Jesús. ⁵¹ Ra Jesús bi 'yembí:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yena:
—Ague grá xännbate, dí nne ngue di nzø ma dä.

⁵² Ra Jesús bi 'yembra xädä:
—Ya da zä guí mma ya, bi zä ni dä ngue guí εc'εigui ngue jagä ra ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yø dä ra xädä p'uya. Bi zä bi n'yo ngue bi mep'u ni ma ra Jesús.

11

Ra Jesús bi yarbua ja ra hnini Jerusalén, pe εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Nuna ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi.

² Bi 'yembí:

—Ni me nu ja ra hnini bí ja nu. Nu'mø gá cat'ui ra hnini, gui timmi p'u da nthat'i n'na ra burru ngue

ma'da'yotho, hinjongui sä. Bá xøqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to da 'yεn'auí, hanja ngue guí xocui ra burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pe damí xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bi ma'u yoho yø xädi bi 'yet'i. Bi dimp'u manthat'i ra burru jonna goxthi ja ra nen'yu. Bi xojp'uya. ⁵ Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u p'uya, bi 'yεn'a n'na nc'εi:
—¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶ Nu'u xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'u yø ja'i mi 'yohu p'uya, bi unna nt'edi bi zixra burru. ⁷ Mi zop'u 'buhra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nopa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Nup'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pöp'u ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pöp'u ja ra 'yu. ⁹ O made p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ena:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bæcua, guehna tate naya. ¹⁰ Oja di japhna ra dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pehra dast'abi David. Maguesε na Oja bí 'bu mahεts'i.

¹¹ Nuna ra Jesús mi yarbua ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'u ja ra nija. Bi nu te øtyø ja'i 'bup'u. Mi dähra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi me'u 'de'ma yoho yø xädi.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹² Mi hyaxp'uya, nuna ra Jesús bá εp'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi zä ngue tu manthuhu ra Jesús. ¹³ Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zædi. Pe hingui zædi, porque hingra pa p'u ngue di nzædi. ¹⁴ Bi 'yø'u yø xädi te bi xihra za, ngue bi 'yembí:

—Ya hnini mantho di nzæhni ndät'ä ya grá za —bi 'yembí.

Ra Jesús bi yetyø ja'i mi mpäp'ujara nija.

15 Nunā ra Jesús, nu'mø mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, bi map'u ja ra nija. Nu'u yø ja'i mi mpär'u thinnija, da gue'u maði ntäi, Gä bi 'yēt'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'u ni 'yēhē, bi 'yennba yø mēxa. 'Nē bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. 16 Nu'u yø ja'i ja te ha, ya hīndi japi da thop'u ja ra thinnija. 17 Bi 'yēmbuyø ja'i p'uya:

—Nup'u ja ra Maça Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i εna: “Nunā ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhamat'Oja nā, 'nē ja ndanne ua gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi”. Pē nu'ahā, guí øthu ngue ja di mpēti ua yø bē.

18 Pē nu'u yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xänbāte ngue ra ley mi badi te bi 'yøtra Jesús, hinguī nnu manho. Bi hyoni ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pē hinga 'bexpi zā ha di japi, porque supi di mbøcue yø ja'i. Porque nu'u yø hya xänbāte ra Jesús, Gä di 'yødyø ja'i. 19 Mi dāhra nde p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi mē yø xādi.

Jatho da 'yēc'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yāpi.

20 Mi hyaxp'uya, bi thop'u 'bāhra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'uya ngue xi 'yot'i asta yø 'yū. 21 Ra Bēdu p'uya bi zo rá mmāi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yēmbuya:

—Ague grā xänbāte, nunā ra za gā sū hmande, gue xā 'yot'i —bi 'yēmbi.

22 Mi dāhra Jesús, bi 'yēna:

—Dami 'yēc'ei ngue nu'mø guí mmat'Ojahā, da māxahā Oja. 23 Nu'mø guí εc'ei hā xānho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihmā, 'nē hinguī yobēni ni mmāihā, da zā guí 'yēmphā ra nyūni ja nū: “Dami 'uegue grā nyūni, i map'u ja ra jathe”, guí 'yēmphā. Ra nyūni p'uya, da 'uegue, di map'u guí xihmā ngue di ma. 24 Janāngue dí xi'ahā, nu'mø te guí āphā Oja, dami 'yēc'ei hā ngue di 'da'ahā Oja te guí āphā. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yāphā. 25 Nu'mø guí mmat'Ojahā, 'nē bi zo ni mmāi ngue hinguī nnu manho te øt'a ni mmic'eiui, dami punnbi,

n'namhā ngue xquet'a di pun'nā ni Papāhā bí 'bū mahēts'i. 26 Pē nu'mø ngue hīn gadi punnbabi ni mmic'eiui, xquet'a hīndi pun'nā ni Papāhā bí 'bū mahēts'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'edi te øt'e.

27 Ra Jesús, mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'u ja ra nija. Bi guatyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nēhyø xänbāte ngue ra ley, 'nēhya yø n'yohā 'bēt'o p'u ja ra nija. 28 Bi 'yēmbra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'edi'a te guí øt'e?

29 Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nugā xquet'a gā øt'ahā n'na ra nt'änni ya. Pē gue guí xicjū hanja'a ra hya gā än'nahā, n'namhā ngue xquet'a gā xi'ahā to bi 'dacā ra nt'edi'a te dí øt'ä ua. 30 Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

31 Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yēmbi:

—¿Teni 'bē'a gā xihmā ya'mø? Nu'mø gā xihmā ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yēnjū p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connā ngueque, ¿hanja ngue hīgā 'yēc'ei hā 'mø?” da 'yēnjū p'uya. 32 A nu'mø gā xihmā ngue yø ja'itho bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yēmbi.

Rá nze GUI p'uya, bi zānyø ja'i ngue ya hīnte da xifi te'o bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua, i supi di mbøcue yø ja'i. Porque gätho yø ja'i εc'ei ngue rá pøngahya Oja nā ra Xuua. 33 Janāngue bi 'yēmbuya:

—Hīndi pacāhe to bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ya hīgā xicjū nā ra hya dí än'nahā, ni xinga guecā gā xi'ahā to di 'dacra nt'edi nā te dí øt'e.

12

Ra Jesús i hyeja ra hya n'na ra huahī ngue ra jomhmi.

1 Nūna rā Jesús, bi hyoni te gui hɛjpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Mi 'bua n'na rā n'yohu ngue bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi fòt'e gā rá hāi. Bi hoqui hapu da de'myø uva 'mø bi nja. 'Nɛ bi hocra n'nøque hapu da mihra mähui. Bi hyoni to da gonhui rá huahi, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmɛhui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho rā mmɛhui p'uya. 2 Mi zonna pa da thacyø uva p'uya, nuna rā mmɛhui bi mɛnhna n'na rá hmiqúi ngue da tu yø uva di tocabi. 3 Pɛ nu'u yø mɛfi mambi 'bap'u bí ja rā huahi, bi bentra hmiqúi 'mø mi zomp'u 'bui. Bi uní, bá erbua. Pɛ hĩnte bi unni. 4 Rā mmɛhui p'uya, mahombi mɛnhman'na rá hmiqúi p'u bí ja rā huahi. Nu'u yø mɛfi ya mambi 'bap'u, hombá mbøcɛ. Bá pandothobi rá hmiqúi rā mmɛhui. Bá serpa rá ya. 5 Rā mmɛhui p'uya, mahombi mɛnhman'na rá hmiqúi. Pɛ ya bá tho'a bi mɛnnbua. Bi sigue bi mɛnnbabi mi'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'bu i'da bi pat'i, 'bu i'da bi ho.

6 Nūna rā mmɛhui p'uya, mi si n'na rá ts'ant'u ngue ɛmmɛi di madi. Ya ɛmp'uya: “Ma gā pɛnhnä nā mā ts'ant'u ya. Nu'mø bi nu yø mɛfi nā, da nu mansu, porque mā ts'ant'u nā”, i ɛnā. 7 Pɛ nu'mø mi zomp'u 'buhyø mɛfi nā rá ts'ant'u rā mmɛhui, di n'yɛmbyø mɛfi: “Nūna ya, guehna rā ts'ant'u ja ngue da gohmi rā huahi naya. Ma gā hohu ya, n'namhma ngue ya mā mmɛtih rā huahi”, di n'yɛmbi. 8 Bi bɛnnbua ngue bi hyo. Bi ma bá ɛmma xøts'e rā huahi p'uya.

9 Nūna rā Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmɛhui? Siempre da ma rā mmɛhui p'uya, da ho yø mɛfi conhui rá huahi. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātra huahi p'uya. 10 Guí pahmu xanho rā hya mmamp'u ja rā Maca Libro ngue ɛnā: “Nūna rā do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna rā do brá 'bebo p'u brá fu rā jado naya. 11 Ngūna rā hya xa

nzän'Oja ngue di nja. A nuju p'uya, dí ɛmhmu ngue mazihotho te øt'Oja”, ɛnna hya.

12 Rā Jesús høntho bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi ne yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pɛ himbi zā xti bent'i, porque supi di mbøcɛ mi'da yø ja'i. Janangue hĩnte bi japi.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue da 'yɛmbi hĩngui ja ts'edi di njutra mɛnyu nju.

13 Nūya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i rā Herodes, bi 'bɛnhni ngue da jupatho hāi te gā ya rā Jesús, para ngue da zāp'u di yapa m'mɛfa. 14 Bi 'yɛmbi:

—Ague grā xānnbate, dí pacāhe ngue grā hoga n'yohu, porque gā pømmanho rā hya guí mma. 'Nɛ hĩnguí su'a te mbɛn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu guí yau, pɛ hĩnguí su guí xifi ndana rā hya majuaní. Sinoque majuaní ngue guí xānnbate'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Damí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mɛnyu āhra dast'abi, uague hĩn'na? —bi 'yɛmbi.

15 Pɛ rā Jesús ya padí te mbɛnnbabi yø ja'i ngue'a rā nt'änni ørpe, bi 'yɛmbua:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahu? Damí 'yurcahu rā mɛnyu —bi 'yɛmbi.

16 Bi unna mɛnyu p'uya ngue da nu. Mi nu rā mɛnyu rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿To rá hmi nā n'youi rā mɛnyu ja ua? ¿To rá thuhu nā rā thuhu n'youi rā mɛnyu?

Mi dahyø ja'i yau rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yɛmbi.

17 Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i yau:

—Nu'a ja ngue guí 'yøthu ya, damí unhn rā mɛnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, damí unhn'a te di tocabi.

Nūna rā hya i dahra Jesús, di 'yødya yø ja'i yau.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

¹⁸ M'mefa p'uya, bi ma 'da yø sa-
duceo, nuya embi ngue hñdi bennate
yø ánima. Bi 'yembrá Jesús:

¹⁹ —Ague grá xännbate, nup'ua ja ra
ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua ra hya
ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu,
'ne hñdi m'mahyø basi, nu rá xisu
ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra
ánima, gue'a di nthatui ra 'danxu'a,
n'namhma ngue di m'mahyø basi
tengutho 'mø xtì m'mahyø basi ra
ánima. ²⁰ A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto
ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a
ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da
'yehra pa da du, 'ne hñdi m'mahyø
basi. ²¹ Janangue nu'a rá n'yohu ra
ánima m'mefa bi m'mui, go di nthatui
ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra
n'yohu 'ne hñdi m'mahyø basi. Nu'a
rá hyu rá n'yohu p'uya, hñdi nthatui
ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. ²² Di
siguetho di nthatra xisu 'mø bi du
rá ndø, asta gue'mø bi du gä yoto
ma'yohu. Gä di nthatui ra xisu, 'ne gä
bi du yø n'yohu. Pe himbi m'mahyø
basi. Rá nzegui p'uya, da du ra xisu.
²³ A nuyá, xi'mø ra pa danì bennate
yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto
ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gä
bi m'mahmi.

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i
yau:

—Hinguí padi ha rá nja ra hya guí
mmamhma. Porque hinga guép'ua gä
ndinni mmuih'a te ra hya nt'ot'i p'ua
ja ra Maca Libro. 'Ne hinguí pahmu
hangu rá ts'edi Oja i ja. ²⁵ A nu'mø
bi bennate yø ánima, da gohi tengutho
yø anxε Oja, ya hñdi nthatyø ja'i.
²⁶ Nup'ua ja ra hya bi 'yotra Moisés,
ja di nequi p'ua ngue di bennate yø
ánima. Porque nt'ot'i p'ua ra hya bi
man'Oja 'mø mi nyap'ua bi nzø ra
ndat'o, ngue bi 'yena: “Guecä drá
Ojagä ngue ra Abraham. Drá Ojagä
ngue ra Isaac. Drá Ojagä ngue ra Ja-
cob”, bi 'yen'Oja. ²⁷ Ja di nequi p'uya,
ngue nup'ua 'bu Oja, hinguí tu yø te yø
ánima. Janangue hinguí padi ha rá
nja'a ra hya guí mmamhma.

*Nuya yø hya di manda Oja, bi
manna Jesús ndana ra hya ma datho ja
ts'edi da 'yøtyø ja'i.*

²⁸ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley,
bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yau
ra Jesús. I nnu ngue bi dadi xanho. Bi
'yembaya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'ua ja
rá ley, ¿dana ra hya exa ma datho di
ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna
exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue
da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue
ena: “Ague gyø judíohu, dami 'yøhm
na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma
Ojahu, 'dase na. ³⁰ Dami ja ndummui
ngue mathoguitho guí mahmu Oja
co gätho ni mmuih'a. Hont'a guí
mbemhma'a”. ³¹ Nuna rá yoho ra hya
di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue
da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena:
“Dami mahni mmic'eiui tengutho gñi
ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya.
Guehya yoho yø hya di manda Oja ya,
'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø
ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue
gätho mi'da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xännbate ngue ra ley
p'uya, bi 'yembi:

—Xanho te guí mma grá xännbate.
Majuani te guí mma ngue nuna Oja
ma Hmu 'dase na. ³³ Guehya yø
hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i
ya, da hyahra mmui ra ja'i ngue
di ma Oja, 'ne di mahra mmic'eiui.
Nu'mø ngue ngu'a dí øthu p'uya, ya
man'natho nnu manho Oja te dí øthu
p'uya, ngue'ua yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'ua
ja ra nija, da gue'ua mi'da yø cosa ma
t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padi te
mman'a ra n'yohu yau, bi 'yembaya:

—Ya mi zits'atho gadi 'bedi ngue guí
so rá 'ye Oja —bi 'yembi.

Mi xifi tengu na ra hya na p'uya, ya
hinni mantho tema hya hønxta 'yányø
ja'i ra Jesús.

*Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo
hingra ja'itho.*

³⁵ Nuná rá Jesús bi xännbá rá hyá yø ja'í p'á ja rá nija. Bi 'yëmbi:

—Nuná rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue rá ley p'áya, i mman'á ngue dague'a n'na'á yø mbom'meto rá David. Pë nugä ga xi'ahá hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto rá David, pë nuná i hma, hingra ja'itho ná. ³⁶ Porque rá David, gue'a rá Espíritu Santo bi bennbabi rá hyá bi 'yot'i, ngue bi 'yëná: “Nuná Oja, nu'mø mi zojbagui má Hmu, nguna rá hyá bi xifi, bi 'yëmbi: Damí micua ja má n'yëigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gátho'á ni nsaiui”, bi 'yëmbi. ³⁷ Ja di nequi p'áya ngue rá David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutí ngue rá Hmu. Janangue rá Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rá David.

Bi xihyø ja'í rá Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue rá ley.

Xandøngu yø ja'í 'bup'á ja rá nija. Nuná rá hyá xännbate rá Jesús, janjuani ngue yø mmái ga 'yøxyø ja'í. ³⁸ Bi sigue bi xännbabi rá hyá yø ja'í rá Jesús. Bi 'yëmbi:

—Damí mfähmä xanho ya, 'yo di há'ahá yø xännbate ngue rá ley. 'Yo gui øthá tengutho ga 'yo'á. Porque di ho ngue söt'a hái yø he. 'Në di ho ngue di respeta yø ja'í ha gui zengua p'á ja rá tai. ³⁹ Nup'á ja yø nija p'áya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'á. Nup'á øt'a ngo yø ja'í p'áya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha da mi. ⁴⁰ I tunnbá yø ngu yø 'danxu, i häti ngue ëmbi di xännbi te pets'i. Nuná rá hyá ga ngorpá yø dá yø ja'í p'áya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yëmbiyø ja'í ngue yø ndøhoga n'yohá. Pë nuyá, guehya mathoguitho rá castigo da thohya ngue gátho mi'da yø ja'í.

N'na rá 'danxu bi unna mentyu Oja.

⁴¹ Nuná rá Jesús, mi hup'á ja rá nija ha ja rá huada utyø mentyu yø ja'í. Hëti ha ga yatyø mentyu yø ja'í p'á ja rá huada. Bi nu xangu yø ja'í ngue yø mmëmmeti xandøngu rá mentyu di

uni. ⁴² Bi nu n'na rá 'danxu ngue rá zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'á ja rá njëmnyu. ⁴³ Bi zonhyø xädi rá Jesús, bi 'yëmbaya:

—Majuani dí xi'ahá ngue rá zibøhyoya ná rá 'danxu bi unna mentyu ya, pë man'natho nnu manho Oja rá mentyu bi unna, hinda gue'á yø mentyu mi'da yø ja'í di uni. ⁴⁴ Porque nuyá mi'da yø ja'í, yø mmëmmeti ya, pë gue'a rá mentyu xa pongui di uni. A nuná rá 'danxu, zits'á drá mentyu mi há. Mi ja ngue xta nzi rá mentyu bi uni.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'á rá pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'á ja rá nija rá Jesús, nuná n'na rá xädi bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, nu rá nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Në mazihotho yø hmi yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ahá, mazihotho gui nequi rá nija. Pë nuná rá nija naya, bá ep'á rá pa da xotyø ja'í ná. Xøgue di nxädi, hin hapá nmi nequi rá nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzequi yø pa.

³ Nup'á ni hyandra nija, ja ni gop'á rá nyuni bí ja rá mbonza ja yø olivos. Ja i mep'á yø xädi rá Jesús. Nup'á bi zøni, bi mi. Bi guatra Bedu p'áya, conná Jacobo, rá Xuua, rá Andre. Bi nyasui rá Jesús, bi 'yëmbi:

⁴ —Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hyá gui mmanya, ngue da xotra nija yø ja'í. ¿Tema hmeya di nja'mø ya ni ma da zønna pa di nja ná te gui mmanya?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbiyø xädi:

—Damí mfähmä xandønho, 'yo gui nne to da hyä'ahá. ⁶ Porque xangu yø ja'í di n'yo ngue da 'yëmbiyø ja'í: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yëmbi. ⁷ Nu'mø gá 'yøhma ngue ya ja yø datunhni, ogue gui 'yøhma ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä gui suhá. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di

nja. Pe hinga gue'u yø hmeya'u ngue rá nze'gui. ⁸ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. Di nja yø thuhü. Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Dami mfähm. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixah fädi. Da mep'ah yø ja'i p'u ja yø nija. Da ma ma dä'ah p'u 'buhyø dast'abi. Di ndä'ah p'u 'buhyø gobierno. Nguna da ja'ah yø ja'i ngue gui εc'εigah. Ngue nguna di nja'ah, nu'mø ya gdi yah yø ts'ut'abi, ja gui xihm p'u ra hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁰ Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma ma'yoni gä rá nguni nximhäi. ¹¹ Nu'mø bi ma ma bent'i'ah, 'yo sä di tu ni mmäh'a ra hya ja ngue gui xihm ra ts'ut'abi. Porque nu'a ra ora gui dä ni hyah p'u ja ra ts'ut'abi, gue'a ra Espiritu Santo di ben'na ra hya gui xihm ra ts'ut'abi. Ya hingni n'yomfenise gui jecj ra hya gui mmamhm. ¹² A nu yø n'yoh εc'εigui, di dase'u yø n'yoh hingui εc'εigui ngue da tho. Yø papá p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basi, di dase yø basi ngue da tho. Yø basi p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dase yø papá ngue da tho. ¹³ Ndap'u bi zä da zu'ah yø ja'i ngue gui εc'εigah. Pe nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangü ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyannä te na.

¹⁴ Xquet'a gui nnuh ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi hin'y ra nt'edi di m'mahyø ja'i, ja da 'yörbu ra nts'on yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmäi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) Nu'mø gä nuh ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bep'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. ¹⁵ Nu ra ja'i di tømā xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui.

¹⁶ Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, händi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ¹⁷ Pe huεcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. ¹⁸ Dami 'yäph Oja ngue nuya yø hya ya, hinda gue'mø ra pa ngue xta nse di nja. ¹⁹ Porque xandøn'utho te da thohyø ja'i na ra pa na. Nu te di nja, hinjam'mø xa nnu yø ja'i ngue xa njap'u asta gue'mø mambá fu'a nximhäi. 'Ne ya hinni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. ²⁰ Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hinjonda bongui. Pe da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'εi.

²¹ Nu'u yø pa'u, 'yo sä gui εc'εih ya yø ja'i da 'yεn'ah: "Nua, ja bi 'bucua ra Cristo", ogue da 'yεn'ah: "Ni guehna ja bi 'bähna", da 'yεn'ah. ²² Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yεmbi: "Go guecä rá pøngahyagä Oja ya", da 'yεna. 'Ne da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya. ²³ Mami n'uni da thä'ah. Janangue dadi 'bet'o'ah ya yø hya ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahønda εcua ja ra ximhäi.

²⁴ Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. ²⁵ Da tähyø sø bí ja mahets'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui. ²⁶ Da thandra N'yoh di 'yε mahets'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁷ Nu'u yø anxε da n'youi, da menhni gä rá nguni nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyεpabi ra hya n'na nza ra igo.

²⁸ Dami pahm na ra hya ga hycä ya, ngue gdä hycpabi ra hya n'na nza

ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, guí pahmε p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ²⁹ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuhε ngue bi nja ya yø hya dí xi'ahε ya, dami pahmε ngue ya xma nguerpatho ga ma εhε. ³⁰ Nuya yø hmεya dí xi'ahε ya, dami pahmε ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'bεhyø pa ja p'uya. ³¹ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, hingui zai. Pε nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yø mεfi hingui padi tema pa da zøhyø hmu di manda.

³² I pase Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ahε. Ni xingyø anxε di padi, ni xinga gueque dí padi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³³ Janangue dami ndø'matehε, mat'Ojahε hangu ra pa. Porque hingui pahmε tema pa, tema ora ga søcä ua. ³⁴ A nuyá, tengutho n'na ra n'yohε bi ma yap'atho, pε himbi zohra hya tema pa da pengui. Nu'ε yø mεfi bi fäti te pets'i. N'na ngu n'na yø mεfi bi zännba yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ε ja ra goxthi, bi 'bämbε n'na ra mängxoxthi, bi xifi ngue da mädi xanho ra goxthi. ³⁵ Pε nuya bi ma mafäti ra 'bεfi, hingui padi tema pa da zøhyø hmu. Da gue'ahε ya, dami mfähmε xändønho. Porque xquet'a hingui pahmε tema ora da zøhni hmuhε, o nuhma ndetho da zøhø, ogue made ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nεcahäi da zøhø. ³⁶ Porque hont'a goma ora da zøhø, pε man'nan'yo mi 'yøthε ngue hinjondi ndø'mate 'mø bi zøhø. ³⁷ Nuna ra hya dí xi'ahε ngue gui ndø'matehε, hinga høn'athohε dí xi'ahε na ra hya na, sinoque gätho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xändønho.

14

Nuya yø nsäiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya ma nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i

ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. A nu'ε yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue ra ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho. ² Di n'yεmbi:

—A nuyá, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthε ya, n'namhma hinda nangyø ja'i da yani.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

³ Ya 'bεp'ε ja ra hnini Betania ra Jesús. Exa sihmε p'ε ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. Bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ε ra aceite mazihoto ga yuni, bi ma mahouqui conna paxi ngue ra nardo, pε xändøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yuga ra m'mo aceite p'uya, bi xispabi rá ya ra Jesús. ⁴ Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bεp'ε, di n'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'εnitho na ra aceite na? ⁵ Xta nzä xta 'bä na ngue xti t'unna mεnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä ra aceite ngue'a te ra nzäbi tåhra ja'i n'na jeya.

Hingui nnu manho yø ja'i te bi 'yøtra xisu. ⁶ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Dami hyehmε na ra xisu 'bεcua. 'Yogui sahme, porque xanho te ørque.

⁷ A nuya yø hyoya gui mmamhme, hangu ra pa gui nuhε ya yø hyoya. Da zä gui fäxhε te honi hont'a goma ora gui nne gui fäxhε. Pε nugä hinga nzamhme ua. ⁸ A nuna ra xisu gui mmamhme, bi 'yørcagui'a te bi zarpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yägui. ⁹ Majuaní dí xi'ahε ngue nup'ε ha da hmanna hoga 'da'yo hya gä rá ngani nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁰ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nε'ei'ε 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyauí yø hmu yø mmäcja. Bá nhεca hyauí yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ¹¹ Mi 'yø'a

ra hya sihyø mmäcja, asta ra ndijohya. Bi xi p'uya ngue di unna mēnyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di däpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'ara nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹² Ya fahra ngo nguehya yø pa ts'i ra thuhmε hinguī n'youi ra íxi. Nunā ra pa fahra ngo, guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. Bi yēmyø xädi ra Jesús:

—¿Haru guī nne ga hocähe ra nzibde gdá nsännigohu ngue ra pascua ya? —bi 'yēmbi.

¹³ Bi 'yēmya yoho yø xädi ra Jesús:

—Ní mε nu bí ja ra hnini ya. Guī nthēui n'na ra n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xōni ra dehe. Damī tennui haru da zōni. ¹⁴ Nup'u ja ra ngu da zōmp'uya, damī 'yēnui ra mmēnnigu:

“Ra xänbate i éna: ¿Haru ja ra cuarto ga nzibdehe ma xädi ya, ja ga sähe p'u ra ngo ngue ra pascua?” guī 'yēnui.

¹⁵ Ra mmēnnigu p'uya, da 'yut'auī n'na ra da cuarto ya mahoqui, bí ja maya ra tōcangu. Ja damī hocui p'u'a te ja ngue gdá nzibdehu p'uya.

¹⁶ Nuya yø xädi mi yaui ra Jesús, bi map'u ja ra hnini bi xifi ngue da ma. Mi zōmp'u ja ra hnini, nunā ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padi ndana rá xädi ja ngue di dä.

¹⁷ Mi dähra nde p'uya, nup'u ja ra ngu xi ma mahojpi te da zi, ja bi zōmp'u ra Jesús, ní n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi. ¹⁸ Mente sihmε p'u ja ra mēxa p'uya, bi 'yēmyø xädi:

—Nuyá, dí xi'ahu ngue nuua ja ra mēxa dí sihmεhu, 'bucua n'na nc'ei jagatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dägui.

¹⁹ Nunā ra hya bi manna Jesús, εmmēi bi du yø mmāi yø xädi. Bi mudi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yēmbi:

—¿Ua go guecä'a guī mmanya? —bi 'yēmbi.

²⁰ Bi 'yēntho 'mø mi dahra Jesús:

—Nunā dí com'be ma mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägä naya. Guehna n'na nc'ei ngue gui 'de'ma yohohu naya. ²¹ Majuanī ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i da tho'a te ra n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Pε hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dägui. Nunā ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mai.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²² Mente sihmε ra Jesús, bi hyajman'na ra thuhmε. Mi ja mammađi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi da zi. Bi 'yēmbi:

—Damī sihu ra thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna ma do'yogä na.

²³ Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mammađi Oja, bi unyø xädi da zi 'da'its'u. ²⁴ Bi 'yēmbi:

—Nunā po ra vaso ja ua ya, guehna ma jigä na. Porque guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhyø ts'oqui. ²⁵ Majuanī dí xi'ahu ya, ngue ya hinnī mantho 'dap'u ga sihu ra ngui ra uva, asta gue'mø bi zōnna pa ma'da'yo hōnga sihu p'u di manda Oja.

²⁶ Mi juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

²⁷ Ra Jesús bi 'yēmyø xädi:

—Gätho'ahu ya, gui sogahu p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue éna: “Ga øt'ä ngue da du ra mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'uēni”, i éna. ²⁸ Pε nu'mø dá bēnnate, ganī mpagä Galilea, ja ganī tōp'ahu p'u.

²⁹ Ra Bedu p'uya, bi 'yēmbi:

—Madague'a ngue gä da zoc'a'i p'u ya mi'da ma n'yohu, pε nugä hinga soc'a'i —bi 'yēmbi.

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, tobe hĩndi ma'a rá yohmafi rá øni, ya xqui cõnga nhyundi, gui mma ngue hĩngui paqui —bi 'yẽmbi.

³¹ Pẽ ra Bedu p'aya n'nat'a mma ngue bi 'yẽna:

—Anu'a, hĩn'na'a. Madague'a ngue 'dap'ua ga tui, pẽ nugã hĩnga cõn'a'i —bi 'yẽmbi.

Gãtho'ua mĩ'da yø xãdi p'aya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'ua ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³² Nuna ra Jesús bi mãhã yø xãdi, bi zõmp'ua ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'ua bi zõni, bi 'yẽmbi:

—Damĩ mĩhmi ua ya, mẽnte ga thocã mĩts'ua nĩ nguehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yẽmbi.

³³ Bi thohmĩts'ua nĩ nguep'ua ra Jesús, bi mẽ ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mudi bi dãm'an'ua rá mmãi ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmãi.

³⁴ Bi 'yẽmbyø n'youi p'aya:

—Janjuani ngue tu ma mmãigã, nup'ua nna sä, ya ja ngue 'bexca tu. Damĩ cohmi ua ya, pẽ 'yogui ahmi —bi 'yẽmbi.

³⁵ Ra Jesús bi thohmĩts'ua nĩ nguep'ua. Bi m'mẽmfo häi p'aya ngue mmat'Oja. Bi 'yãp'Oja ngue'mø da ne, da yãni ngue'a ra ndate ja ngue da thogui. ³⁶ Bi 'yẽmp'aya:

—Ague ma Papá'i, nu'i, gãtho da zã'i. Damĩ yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocã. Pẽ hĩnga nu'a go ga sãnnã gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sãnni, gue'a di nja'a.

³⁷ Mĩ juadi bi mat'Oja p'aya, bí 'yẽp'ua 'b'u'hyu yø xãdi. Pẽ bi dĩni ngue ya mĩ aha. Bi 'yẽmbrã Bedu p'aya:

—Ague Simu, ¿hanja ngue gui aha? ¿Ua xĩnga n'na ora di sä gui 'yã ni t'aha? ³⁸ Damĩ mat'Oja, 'yogui ahmũ. Nu'mø hĩngã mat'Ojahũ, nthãmbenĩtho hĩnda gue'a gui 'yøthũ. I nne ni mmãi ngue gui 'yøthũ na ra hyã dí mmãngã, pẽ ẽmmẽi cuen'ni do'yohũ.

³⁹ Mahõmbi zop'ua yø xãdi, bi mengbũ xpĩ 'yẽhẽ ngue bá mat'Oja.

Tengutho xi man'a m'met'o, ngu'a ra hyã xi Oja. ⁴⁰ Mambã pengbũya, mahõmbi dinyø xãdi ngue mĩ aha, porque ẽmmẽi nethã. Mĩ dambẽni yø xãdi ya nzofõ, hĩngui pađi te di dađi.

⁴¹ Bi ma'a rá hyu ndi p'aya ngue bá mat'Oja. Mambã pengui, bi 'yẽmbyø xãdi:

—Gue mahõngui ahmi n'yø. Ga nuhmi, ya bi zõnna ora di ndãpyø ts'oc'ei ra N'yohũ bí 'yẽ mahẽts'i.

⁴² Damĩ nangũi. Ya bá ẽcua na di dãgui, ma ga ma c'athũ ya.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴³ Mẽnte nzohyø xãdi ra Jesús, bi zõhna Judas rá n'youi'ua 'de'mã yoho yø xãdi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmãcã, co 'nẽhyø xãnnbãte ngue ra ley, co 'nẽ'ua yø n'yohũ 'bet'o p'ua ja ra nija.

⁴⁴ Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i temã senya da 'yøt'e, xi 'yẽmbi: “Nu'a ra n'yohũ ga zẽnguagã ya, 'nẽ ga sãrpã rá hmi, gue'a gui homhmũ'a p'aya. Gui bẽnthũ, pẽ gue mamĩ thõhmũ”, xi 'yẽmbi. ⁴⁵ Janãngue mĩ zõmp'ua 'bãhra Jesús, bi guat'i ngue bi zẽngua. Bi 'yẽmbi:

—Ague grã xãnnbãte —bi 'yẽmbi.

Bi sãrpã rá hmi p'aya. ⁴⁶ 'Bexpi bentyø ja'i ra Jesús.

⁴⁷ Bi gũxrá juai n'na nc'ei rá xãdi ra Jesús. Bi zẽnnbãbi rá 'yẽhẽ ra 'bet'o mmãcã, bi hyẽppãbi rá gu. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yẽmbyø ja'i bi bẽnt'i:

—¿Ua gui ẽhmũ ngue drã begã, ngue gui cãhũ yø juai, 'nẽ gui cãhũ yø za ngue gui bẽnngãhũ? ⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xãnnbã ra hyã yø ja'i p'ua ja ra nija. Uãngui xtã nzã ja xqui bẽnngãhũ p'ua. Pẽ nu te gui ørcãhũ ya, ya bi nja'a te ra hyã mmãmp'ua ja ra Macã Libro —bi 'yẽmbi.

⁵⁰ Gã bi zop'ua yø xãdi ra Jesús ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nu'mø ya ni zi yø ja'i ra Jesús, bi ntet'a n'na ra ts'unt'ua. Hõnda n'na ra sãbana di mpãt'i. Xquet'a 'nẽhna ra ts'unt'ua bi ne xti bentyø ja'i ngue xtã nzits'i. ⁵² Pẽ nuna ra ts'unt'ua

bi guas'yø ja'i ngue bi 'dagui. Bi zop'u ra sávana mī tuhū, bī ma māngøtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵³ Nuna ra Jesús, bi ts'ixpu 'buhra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu ra mmäcja, ja bī mpeti p'u gätho yø hmu yø mmäcja, co 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, conyø xänmbate ngue ra ley, gä 'dap'u bī mpeti. ⁵⁴ Pɛ ra Bedu nī 'bɛfa ya'atho p'u nī ma yø ja'i nī zi ra Jesús. Mī zømp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bī mīhmī yø policía mađi nharp'u ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bī mpeti ngue bī nhɛca hya, honi ha di japi ngue da 'yɛmbi nī 'yup'u da du ra Jesús. Pɛ hinguī tīni ha di japra hya. ⁵⁶ Xangu yø ja'i bī manyø fehni ngue di yapra Jesús. Pɛ hīndi ntinyø hya ngue da 'da'igu da mamp'u di yapate. ⁵⁷ M'mɛfa p'uya, bi guar'mi'da yø ndøbɛthanī ngue di yapī. Bi 'yɛna:

⁵⁸ —Nuna ra n'yohu 'bɛcua, ya xtá øcähe temä hya xa mman'a m'mɛt'o na, ngue mī ɛna: “Ga xot'a na ra nija ngue ra ja'itho bi hoqui. Rá hyu pa p'uya, dí jap'u man'na ra nija ngue hīnjonni ja'i di hoqui”, mī ɛna.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mī'da yø ja'i p'uya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hīndi ntinyø hya. ⁶⁰ Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Te guī mmanna ra hya guī nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hīn temä hya gdi thadi? —bi 'yɛmbi.

⁶¹ Pɛ ra Jesús hīnte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yɛmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna maguesɛ?

⁶² Mī dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Ahá, go guecä. 'Nɛ guī nnuhu ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i danī mmīp'u bí ja rá n'yɛi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nɛ da 'yɛhra pa ngue hōnda ɛhɛ, di 'yɛ mahɛts'i da n'youi ra guī.

⁶³ Mī 'yøhra mmäcja na ra hya bī manna Jesús, n'na xɛt'itho rá pahni ngue bī ncuɛ. Bi 'yɛmbyø ja'i p'uya:

—Nuya mfadi ya ngue hīn te man'na ma testigo dí homhmu ya. ⁶⁴ Ya gá 'yøsehɛ ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guī mmamhmu na ra hya bī manya? —bi 'yɛmbyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya 'da'igu bī ma, bi 'yɛna:

—Nuna, nī 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dä conna ulu, 'nɛ bī mɛ'mi, bi 'yɛmbi:

—Damī pađi te'o bī mɛp'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Yø soldado p'uya, xquet'a bī mɛ'mi.

Bī manna Bedu ngue hinguī pađi te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bup'u ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gūni p'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'u 'buhra Bedu. ⁶⁷ Mī nu ngue di nharp'u ja ra sibi, bi za di hɛti p'uya. Bi 'yɛmbi:

—'Nɛ'i nī n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—Nu'a ra Jesús guī mmanya, hīndi pačä te'o na. Janangue hīndi pačä temä hya guī nne guī xicya.

Ra Bedu p'uya, bī map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Hōntho bi zøn'a goxthi p'uya, bī mmähra øni. ⁶⁹ Mahømbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bī 'yɛmbyø ja'i 'bup'u:

—Nuna ra n'yohu 'bɛcua, guehna n'na nc'ɛi yø xädi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, mahømbi ma ngue hinguī pađi te'o ra Jesús. Mī tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yø ja'i 'bup'u hømbi 'yɛmbra Bedu:

—Majuani ngue nī n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue grá mmɛngu Galilea, nt'ødetho'a te gni ya.

⁷¹ Mī dahra Bedu p'uya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue hīmma juani te dí xi'ahu. Pɛ nuna ra n'yohu guī xicja, hīndi pačä te'o na.

⁷² Mī juadi bī manna ra hya na p'uya, mahømbi mmähra øni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmui na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui

cōnga nhyundi, guí mmaŋgue hinguí paquí”, xi 'yēmbi. Mī zo rá mm̄ai rá Bēdu nā rá hya nā p'uya, asta rá zondumm̄ai.

15

Bi ts'ixp̄ 'b̄h̄ra Pilato ra Jesús.

¹ Mī nēcah̄ai p'uya, bī mp̄eti gātho yō hm̄u yō mm̄ac̄ja, conyō n'yoh̄ 'bet'o p'ua ja rá nija, conyō xān̄b̄ate ngue rá ley, conyō n'yoh̄ 'bet'o ngue yō judío. Bī nhēcahya ngue sānni ha di japi di yāp̄ra Jesús. Bī durp̄aya, bī zixp̄ 'b̄h̄ra Pilato. ² Rá Pilato bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yō judío?

Mī dah̄ra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecā tengutho rá hya guí mmaŋya.

³ Yō mm̄ac̄ja p'uya, xāngu mī'da yō hya gui yāp̄i. ⁴ Rá Pilato mah̄ombi 'yēmbra Jesús:

—Ya guí øse te gāma hya gui nyap'a'i ya. ¿Ua h̄in temā hya gdi th̄adi?

⁵ Rá Pilato di 'yōtho ngue h̄in temā hya ga nd̄atho rá Jesús.

Bi manda rá Pilato ngue da ma macuati rá pont'i rá Jesús.

⁶ Nuna rá Pilato, ja n'na rá cos-tumbre ngue di th̄'a n'na rá ofādi 'm̄o ja rá ngo ngue rá pascua. Pē yō ja'i'ua huanh̄ni ndana rá ofādi da ma math̄ogue. ⁷ Nu'a rá pa'a p'uya, mī ofādi n'na rá n'yoh̄ nī h̄u ngue rá Barrabás. 'Dap'ua ofādiui mī'da yō ja'i ngue yō hyote, xi n'ōt'a tunh̄ni. ⁸ Mī p̄eti yō ja'i ngue da xih̄ra Pilato ngue di th̄'a n'na rá ofādi. ⁹ Rá Pilato bi 'yēmb̄yō ja'i:

—¿Ua guí nneh̄a ngue ga th̄oc̄'a rá dast'abi yō judío? —bi 'yēmbi.

¹⁰ I pah̄ra Pilato ngue rá nts'eya øtya yō mm̄ac̄ja xi dāp̄ra Jesús. Jan̄angue nguna bi xih̄yō ja'i, porque bī ne xti th̄ogue. ¹¹ Pē yō hm̄u yō mm̄ac̄ja em̄m̄ei di hātra ts'edi yō ja'i ngue da 'yāp̄ra Pilato ngue di th̄oh̄ra Barrabás.

¹² Mah̄ombi 'yēmb̄yō ja'i rá Pilato:

—Xina rá n'yoh̄a guí em̄hm̄a ngue rá dast'abi yō judío p'uya, ¿te guí nneh̄a ga jap̄a nā? —bi 'yēmbi.

¹³ Yō ja'i p'uya, xōgue n'na h̄mafitho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i nā guí mmaŋya.

¹⁴ Rá Pilato p'uya, bi 'yēmb̄yō ja'i:

—Pē ¿temā nts'o xa 'yō'na p'uya?

Yō ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i nā.

¹⁵ Rá Pilato p'uya, bī ne di hojpa yō mm̄ai yō ja'i mb̄oc̄ue. Jan̄angue bi th̄oh̄ra Barrabás. A nuna rá Jesús, bi xih̄yō soldado ngue da fēi, 'nē da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yō soldado thenmahya rá Jesús.

¹⁶ Bi zixyō soldado rá Jesús, i map'ua ja rá d̄athi cuarte. Ja bī ma map̄eti p'ua gātho yō soldado. ¹⁷ Yō soldado p'uya bi het̄a n'na rá ulu ngue rá jap̄oi rá Jesús. Ya xi me n'na rá corona ngue yō 'uini, bi gāspa rá ya rá Jesús. ¹⁸ I thenmahya p'uya, bi 'yēmbi:

—I tate nā rá dast'abi yō judío ya —bi 'yēmbi.

¹⁹ Bi jān̄b̄a rá ya co n'na rá t'o. 'Nē bi zots'i. Bī ndantyōhm̄u p'ua 'b̄h̄ra Jesús tengutho 'm̄o ngue majuan̄i h̄nu mansu n'na rá dast'abi. ²⁰ Mī juadi bi denmahya, bi gajp̄abi rá tuh̄u xi hete. Bi het̄rá he ya mī he p'uya. Bī zixp̄aya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i rá Jesús.

²¹ Nup'ua ja rá 'yu, bī nth̄eui p'ua n'na rá n'yoh̄a xpi 'yēh̄ra 'bēfi. Rá mm̄engu Cirene nā rá n'yoh̄a, nī h̄u ngue rá Simu. Gueh̄na rá papá rá Alejandro 'nēh̄ra Rufo. Nu'ua yō soldado man̄i zi rá Jesús, bi jap̄ra Simu ngue bi dux̄ra pont'i nuna da ma macuati rá Jesús. ²² Nuna rá Jesús, i zixyō ja'i p'ua ja rá xequi nī h̄u ngue Gólgota. Nuna rá hya nā, i nne da mā ngue rá Nj̄yaxhm̄u. ²³ Nup'ua bi zōn̄na Jesús, bi t'un̄na vino n'youi rá mirra para ngue di pumb̄en̄ibi. Pē rá Jesús h̄imb̄i ne bi zi. ²⁴ Bi cuatra pont'i p'uya, mī juadi bī nō'mi. Bī ma rá tah̄a yō soldado p'uya ngue to xta rá tah̄a, gue'a da gac̄a n'na xequi rá he rá Jesús.

²⁵ Gato xud̄i'a rá ora bī ma macuati rá pont'i rá Jesús. ²⁶ Nup'ua ja rá ya rá pont'i bi cuati, bī ma macuati n'na

ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'api. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna ra dast'abi yø judío na", ena letrero. ²⁷ 'Nε yoho yø bε bi ma ma'cuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha. ²⁸ Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui".

²⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuarta Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. ³⁰ Dami nyanse ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya —embyø ja'i.

³¹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xänbate ngue ra ley, Gä thenmahya ra Jesús. Di n'yembí:

—Mi mmanu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pε nuyá, hinda zä ha di japi di nyanse ya. ³² A nu'mø majuaní ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahnu ja ra pont'i ya, n'namhma ga εc'eiha te da ma.

Xquet'a 'nε'u yonc'ei 'dap'ua cuathu ra pont'i thenmahya.

Ya bi du ra Jesús.

³³ Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mexui Gä ra ximhäi asta hyu nde. ³⁴ Nu'mø ni ma da za'i hyu nde p'uya, ra ndøts'edi bi 'yenna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue Gä hyegagui p'ua?" ³⁵ Ja mi 'bärp'atho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yembí:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

³⁶ Nuna n'na nc'ei mi 'bärp'ua, bi ma n'na 'dihitho bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'ua ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne ra Jesús ngue da zats'i. I embyø n'youi p'uya:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da ep'ua ra Elías i nzofo ngue da hyajhnu ja ra pont'i.

³⁷ Pε ra ndøts'edi i 'yena n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ³⁸ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. ³⁹ Nu'a ra capita mi 'bärp'ua ni hyandra Jesús, bi nu te 'be'a Gä bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yena p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'ant'ua Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bí 'bärp'ua yap'utho, hantho te Gä bi nja. Nu'ua yø xisu'ua p'uya, n'youi p'ua ra Salomé, conna Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra t'ua Jacobo 'nehra José. ⁴¹ Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'ua ja ra häi Galilea ra Jesús, mi n'youi p'ua ni ma, guehya mi fäts'i ngue di unni te honi. 'Nε xangu mi'da yø xisu 'bärp'ua ngue bi den'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bärp'ua n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, i 'bet'o ngue yø judío, 'nε di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tømí ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pε comma ngue ya bi nde, ya da yutra pa ngue ra ts'äya, go guehna ra José bi hya ra ts'edi bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. ⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du ra Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yänni ngue'mø majuaní ya xi du, oque hin'na. ⁴⁵ Ra capita bi ma ngue ya xi du. Ra Pilato p'uya, bi unna nt'edi ra José ngue da hyaxra Jesús. ⁴⁶ Nuna ra José bi dän'a n'na ra sábana ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpu ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennabi rá do'yo. Mi jap'ua n'na ra panteón ngue xi ma nt'a'mi p'ua ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpu ngue bá ägui. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo. ⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi mahä ya ngue bi nu ha bi t'ägui.

16

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mī thohra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala, conna Maya rá mamá ra Jacobo, conna Salomé bi dányø 'yethi ya p'uya, ngue da map'u bí o ra Jesús, da cots'i. ² Mī hyaxa ra pa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'u bí ja ra panteón. ³ Nup'u ja ra 'yu p'uya, di n'yembi:

—Xiya, zte'o gue da hyacra do juaxpa ja ra goxthi ya?

⁴ Mī zomp'u ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanni 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui. ⁵ Mī yat'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mihra hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mi nu. ⁶ Pε ra anxε bi 'yembi:

—'Yo guí suui. Dí pacá ngue guí hommi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuarta pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damí nuui na ha bi 'begui. ⁷ A nuyá, ni mε ya, ni xihmi ra Bedu co 'nε'u mi'da yø xädi ngue daní dør'ahu p'u Galilea ra Jesús. Ja gni nuhu p'u tengutho bi xi'ahu m'met'o.

⁸ Mī bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pε hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuðitho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá madiho bi nthēui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi'da yø xädi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmui. ¹¹ Mī 'yøhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'nε i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pε hingui εc'εitho te sifi.

Ra Jesús mahombi nthēui yoho yø xädi.

¹² M'mefa p'uya, ra Jesús mahombi nthēui p'u ja ra 'yu mi yoho yø xädi, maní map'u ja ra hnini. Pε nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'u i nεqui. ¹³ Nuya yonc'εi ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pε

mahøn'a hingui εc'εitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gü 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuya 'de'ma'da yø xädi ra Jesús 'darbu 'bui, sihmε p'u ja n'na ra mεxa. Ja mi dannbeni, ya 'bäp'u ra Jesús. Bi zu p'uya, ngue hingui εc'εi 'mø mi sifi ngue ya xi bennate. ¹⁵ Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yembi:

—A nuyá, ni mähä rá ngani nximhäi ya, gui xihmu ra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'εi ra hya 'nε di nxixya, guehna di nyanna te na. Pε nu ra ja'i hinda 'yεc'εi ra hya, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'u yø ja'i da 'yεc'εi ra hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque høntho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Nε da zä da nya yø hya hinxä xädi. ¹⁸ Da zä di bentyø c'εya, pε hinte da japi. Mada zi ra 'yethi ngue ra ndate, pε hinte da japi. Da japyø 'yε p'u ja yø ya yø därkehi, 'nε da zä ha hembí.

Ya bi ma mahets'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahets'i p'uya, i mmip'u ja rá n'yεi Oja. ²⁰ Nu'u yø xädi p'uya, bi ma ndap'u bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a ra Hmu p'uya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø ja'i ngue majuaní na ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ra Lucas bi ma hanja ngue bi 'yøtra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nε bi cuatra sacua ya yø hya xa nja ua dí 'bøhmε. ² Guehya bi cuatra sacua'a te gāma hya bi nxānbnate yø mamhya nuya bi nu te gā bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xānbnā ra hya yø ja'i. ³ Nugā xquet'a dadi ja ndummai dí honi ha bi njap'ε bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugā dí nnu manho ngue ga ũtra hya ga cuarpε ja ra sacua, ga pεn'na'i. ⁴ Porque dí nne guí pađi xanho ngue majuaní na ra hya bi sän'na'i.

N'na rá anxε Oja bi ma ngue di m'mahna ra Xuua nuna bi 'yøtra nx-ixya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'ε ja ra häi Judea ra Herodes, mi 'b'ε'a n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimfeh'ε yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aarón. ⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a ra nho nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gä bi 'yøt'ε yø hya mmamp'ε ja rá ley Oja. Hinjongui pøni da 'yεmbi ngue hinga gue'a øt'e. ⁷ Pε himbi m'mahyø basi, porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nε ya gā yø dac'ei.

⁸ Nuna ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'met'o p'ε ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'ε yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jεcra suerte ndana gue'a ra mmäcja da yurbε ja ra nija dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo. ¹⁰ Gätho 'b'ε'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mεnte

brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxε Oja, bi m'mäp'ε ja rá hyo ra altar ngue n'yεi, ha zø ra bopo. ¹² Emmei bi nsu 'mø mi nu ra anxε ra Zacarías. Hinguí pađi te da 'yøt'e. ¹³ Pε ra anxε bi 'yεmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque da 'yøt'a Oja ngue di nja'a te guí äpi. A nuyá, di m'm'ε'a n'na rá ts'unt'ε ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mai, di nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'mai. ¹⁵ Porque da nu manho Oja ni ts'unt'ε. Nuna ni ts'unt'ε hinjam'mø da zi ra vino, 'nε hinte man'na ma cosa da zi ngue di n'iti. Mente yø pa di m'mai, di n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁶ Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bärpa yø mmai da 'yεc'ei Oja nuna 'b'ei ngue ra Hmu. ¹⁷ Nuna ra Xuua di m'met'o p'ε di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elías ngue bi ma mahati ra ts'edi, xquet'a di njarbutho ni ts'unt'ε ya, da ma mahati ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bätyø mmai, da 'yøt'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'ε yø mmejhmahya, da bađi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dinna hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'ε ja yø mmai ngue da 'yεc'ei Oja.

¹⁸ Nuna ra Zacarías bi 'yørpε ra nt'änni ra anxε, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya guí xiqui? Porque nugā ya dá ndø, da guehma xisu p'uya, ya ra dac'ei —bi 'yεmbi.

¹⁹ Bi 'yenna anxε p'uya:

—Guecä drá Gabriel. Dí 'b'ε'ä p'ε ja rá hmi rá dá Oja. Go xpε mmengä Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya dí xi'i. ²⁰ Pε nuya ngue hinguí εc'ei na ra hya dí xi'i ya, guí ngone ya, hinda zä guí nya, asta gue'mø di m'mahni ts'unt'ε dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, bá εp'ε ra pa di nja na.

²¹ Nu'ε yø ja'i 'b'ε'athi p'uya, i tø'mi ngue da pønna Zacarías. Di 'yødyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo nnija ra Zacarías. ²² Ya hinguí sä di nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'utε mbonnija. Ya yø

'yetho gā 'yōtra senya p'uya, porque ya hinguī sā dī nya.

²³ Nu'mø mi dātra pa ngue øtrā ndanne p'ua ja rā nijā rā Zacarías, bi ma rá ngu p'uya. ²⁴ M'mefa p'uya, mi hyā rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'marpu ja rá ngu, hin haru i ma mente ncat'a zana. Ya en'a nbemp'uya: ²⁵ “Nguna bi jacā Oja ya, i nnepe ngue ya hinni mantho da denngagui yø ja'i”, i ena.

Bi manná anxε Oja ngue di m'mahra Jesús.

²⁶ Mi dāt'a n'nato zana ngue hā rá basi rā Elisabet, nuna Oja hōmbi menhna anxε Gabriel, bi map'ua ja n'na rā hnini ni hu ngue Nazaret, ja rā hāi Galilea. ²⁷ Bi ma da nyau i n'na rā hmute xisu ni hu ngue rā Maya. Nuná, ya ja ngue dī nthatui n'na rā n'yohu ni hu ngue rā José. Nuna rā José, rá mbom'meto rá dast'abi David. ²⁸ Nu'a rā anxε bi zøp'ua mi 'bahra hmute, bi 'yembī:

—Nná han'na'i rā nzengua ngue gā nthēui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'nε man'na di jap'a'i ngue gātho mi'da yø xisu —bi 'yembī.

²⁹ Nu'mø mi nu rā Maya ngue 'bāp'ua rā anxε, di 'yøtho hanja nā rā hyā xifi. I ena: “¿Tegue manzengua'a xicā nā?”

³⁰ Rā anxε p'uya bi 'yembī:

—Aguē Maya, 'yo guī su. Nu'i, gā nthēui rá mate Oja. ³¹ A nuya gui hyā ni basi ya, 'nε drā ts'unt'ua'a gui øni. Nu'mø bi m'mai, gdí hutī ngue rā Jesús. ³² Hijnonda zudi tengu nā. 'Nε di hu ngue rá Ts'unt'ua Oja maguesε. Nuna Oja mā Hmuha, da japi ngue dī ndast'abi nā ni ts'unt'ua tengutho mi pēhrá mboxita David. ³³ Janangue dī manda para zantho yø judío, 'nε dī ndast'abi hinha rá nzegui.

³⁴ Rā Maya p'uya bi 'yørpa rā nt'änni rā anxε, bi 'yembī:

—¿Ha di zā dī nja'a guī xiqui, conque tobe hin dadi nthatī?

³⁵ Bi 'yenna anxε p'uya:

—Rā Espiritu Santo da zøp'ua gdi 'bui. Nuna Oja maguesε ja rá ts'edi, da zā da 'yøt'e ngue gui hyā ni basi.

Janangue nuna rā ts'unt'ua dī m'mai, gā rā nho da n'yo, 'nε dī nhuti ngue rá Ts'unt'ua Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'nε'a ni menī Elisabet dī m'mua n'na rá ts'unt'ua ya, 'nε guī padī ngue ya rā dac'ei'a rā xisu. 'Nε t'embī ngue rā 'yabasi nā rā xisu nā. A nuyá, ya n'nato zana hā rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, hinte hēmbī.

³⁸ Bi 'yenna Maya p'uya:

—Ya dí øcā nā rā hyā mman'Oja 'mø. Da jacā Oja nā rā hyā guī xiqui.

Mi manna Maya nā rā hyā nā p'uya, bi ma rā anxε.

Bi ma rā Maya di zengua rā Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna rā Maya bi ma n'nahmantho p'ua ja n'na rā hnini rá njap'ua ja yø xanthø ja'a rā hāi Judea.

⁴⁰ Mi zømp'ua ja rá ngu rā Zacarías, bi yat'ambo rā Maya, bi zengua rā Elisabet. ⁴¹ Nu'mø mi 'yøhra Elisabet ngue di zenguate rā Maya, rā Elisabet bi 'yanná basi o rá mmāi. Rā Espiritu Santo bi bēnnabi rā hyā da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yembūya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gātho mi'da yø xisu. 'Nε xquet'a bi unná njapi ni basi. ⁴³ ¿Hague ngu rā njama mmadi ja ngue gā øt'a, ngue bá εhe bi zengugui rá mamá mā Hmu? ⁴⁴ Høntho bi zo mā gu ngue gadi zengugui, nuna mā basi o mā mmāi bi 'yanī ngue di johya. ⁴⁵ Rā mmenthi gā nthēui ngue gā 'yεc'ei rā hyā bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, dī nja'a —bi 'yenna Elisabet.

⁴⁶ Rā Maya bi 'yena:

—Nugā dí εspabi Oja. ⁴⁷ Di johya mā mmāi conná nguehna Oja mā yantegā. ⁴⁸ Porque bi 'yørcagui mā su Oja, 'nε hinga njanigui, nugā drā mēfitho. Nu rā pa dī ma p'uya, gātho yø ja'i da 'yengui ngue rā mmenthi dá nthē'be. ⁴⁹ Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yørcagui? Nuna Oja, maguesε nā. ⁵⁰ Hangu rā pa di huεcyø ja'i suprá xudi Oja.

⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yøt'e. Bi hεjpa yø hyā yø ja'i di 'yets'i. ⁵² Bi 'yenspu ja yø nhudi yø dast'abi. Bi japi bi

h̄ya rā ts'edi yø ja'i h̄inga n̄juani.
⁵³ Bi 'yøt'e ngue mbonguitho te da zi yø ja'i m̄i tumanthuhu. Bi 'yetyø mm̄mm̄eti, h̄indi japi te da hyats'i.
⁵⁴ Bi n̄ja rā yemm̄i conná ngue'u yø judío m̄i thanne, h̄imb̄i pumbeni bi mäts'i. ⁵⁵ Bi n̄ja tengutho rā h̄ya bi sihma mboxitahu Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'u yø mbom'meto.

⁵⁶ Nuna rā Maya, nhyushna bá m'map'u 'bahra Elisabet. Bi ma rá ngu m'mefa p'uya.

Bi mihra Xuua nuna bi 'yotra nxya.

⁵⁷ Mi zonna pa di onná ts'ant'u ra Elisabet. ⁵⁸ Bi ma di zengua'u yø besino, 'neh̄yø m̄eni. Bi bah̄yø ja'i ngue xandøngu rā nho bi 'yørpabi Oja. ⁵⁹ Ya rá hyato ma pa xi mihra ts'ant'u, bi ma mhm̄epya p'uya, bi njapra circuncisión. Yø ja'i p'uya nnepe di hu rā ts'ant'u tengutho gui hu rá papá Zacarías. ⁶⁰ Pe rá mamá rā ts'ant'u bi 'yena:

—H̄in'na. Man'na xan̄ho di hu ngue di Xuua —bi 'yena.

⁶¹ Bi t'embaya:

—¿Hanja? Conque h̄inga n'na ni m̄eni ni hu'a rā thuhu guí mmanya.

⁶² Bi t'ørpa rā senya rá papá rā ts'ant'u p'uya, ngue t'anni te di hu. ⁶³ Bi 'yā'a n'na rā xithe p'uya, bi cuarta thuhu di ho, bi 'yena: “Di hu ngue di Xuua”. Gätho yø ja'i p'uya, di 'yøtho. ⁶⁴ 'Bexque'a rā ora'a p'uya, bi zä bi nya rā Zacarías. Janjuani ngue di ja mam̄adi Oja p'uya. ⁶⁵ Gä di 'yøtho'u yø besino'a te bi nja. Gätho'a rā xequi m̄i 'bui ja rā häi Judea, i mmanyø ja'i te bi nja. ⁶⁶ Gätho ya yø ja'i bi badi te bi nja, di n'yomf̄eni, 'ne di n'yanni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yembyø ja'i:

—¿Te 'be'a gätho da 'yør'mø bi ndan'yohu nā rā ts'ant'u nā? —di n'yembi.

Porque em̄m̄ei di unná njapi Oja.

Ja ua yø h̄ya bi manna Zacarías.

⁶⁷ Nuna rā Zacarías rá papá rā Xuua, bi b̄ennbabi rā Espiritu Santo rā h̄ya da mā. Bi 'yena:

⁶⁸ —Ma ga espabi nā mā Hmu Oja. Porque da εεε ua 'bah̄yø judío ngue di pøhø. ⁶⁹ Da penngahu n'na rā Yante ja rá ts'edi. Guehna n'na rá mbom'meto rā David nuna bi 'yøt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mø yø pa xa thogui nguna rā h̄ya bi b̄ennbabi yø pøngahya Oja 'mø m̄i yat'a rā h̄ya bi nepe bi mā. ⁷¹ Bi mā ngue da yanj̄u p'u 'bah̄ma nsuihu. 'Ne da yanj̄u ngue'u to gä nnu man'uj̄u. ⁷² Bi mā ngue di huεc'u mā mboxitahu xa m'mai. 'Ne bi mā ngue nu'a rá maca h̄ya bi xifi, h̄indi pumbeni. ⁷³ Guehna rā h̄ya bi yarpabi Oja nā mā mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bi xifi ngue da yanj̄u p'u 'bah̄ma nsuihu, n'namhma ngue ya h̄inga su gā thannehu Oja. ⁷⁵ 'Ne gā nsuphu, gā rā nho gdá n'yohu m̄ente rā pa gā m'mahmu. ⁷⁶ A nu'i grá zits'ant'u, gdi hu ngue rá pøngahya'i nā Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yø mm̄i yø ja'i hante dá εhra Hmu. ⁷⁷ Nu'i gui japi da bah̄yø ja'i ngue ya da ma nhyani, 'ne di mpunnbabi yø ts'oqui. ⁷⁸ Nuna Oja di macju, 'ne di huegahu. Tengu rā hyadi di yør'mø mā pa, asta maya bi n̄xrá nyot'i søcua ja rā häi. ⁷⁹ Nu'u yø ja'i 'bu 'bexui da zä da dinna 'yu. Njarbatho ya, nuya yø ja'i xants'o gā 'yo, ya ja ngue di nth̄ui rā ndate. Da xojpa Oja yø mm̄i. Da japi da bah̄yø ja'i ha di n̄hojp̄ui Oja —bi 'yenna Zacarías.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'ant'u, bi nte 'ne man'na ni bā Oja. Pe bá m'map'u ja rā dapo asta gue'mø m̄i zonna pa da xihra h̄ya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, gätho'u yø nación di manda rā dast'abi Augusto, bi manda ngue da ma nsots'i rā censo.

² Guehna rá m̄adi rā censo bi ma nsots'i 'mø m̄i ndast'abi rā Cirenio p'u ja rā häi Siria. ³ Gätho yø ja'i,

ja ngue dā map'ʌ ja rā hnini xa m'məhyø mboxita, ngue di cuatyø thuhu. ⁴ Janangue nuna rā José bá nexpʌ ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea, i map'ʌ ja rā hnini Belén ja rā häi Judea mará mmengu rā David. Porque rā José, rá mbom'meto rā David. ⁵ Bi ma rā José di cuatrā thuhu conna Maya rá xisu. Nuna rā José himbi dāhrá xisu, pε rā Maya ya hā rá basi. ⁶ Mente 'bup'ʌ ja rā hnini Belén, nuna rā Maya bi zonna ora di m'meni. ⁷ Bi m'məhrá mudi ts'unt'ʌ. Bi 'uε rā ulu 'mø mi mi. Bi gärbʌ ja rá mosa yø fanī, porque hin'yʌ ha di nsäya, hinda hönnbʌ ja rā ngumfanī i sä.

Bi zøhyø anxe p'ʌ 'bəhyø mändε'yo.

⁸ Mi 'bup'ʌ yø mändε'yo p'ʌ jon'a Belén, mādi haxpʌ ngue fādi gā rā xui yø dε'yo. ⁹ Mi dambeni, ya 'bup'ʌ n'na rá anxe Oja. Rá nyot'i Oja p'ʌya, bi yot'i gātho p'ʌ 'bui. Pε εmmēi bi nsu. ¹⁰ Rā anxe p'ʌya bi 'yēmbi:

—'Yo guí sūhʌ. Porque nná han'nahʌ rā hoga 'da'yo hya ya, 'nε hönnbʌ bi zā di johya yø ja'i 'mø bi 'yøhna rā hya nná hagä ya. ¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehʌ p'ʌ ja rā hnini mi 'bəhrā David. Guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Gā xi'i te jap'ʌ ha gui timhmʌ. I nt'ε rā ulu nā rā ts'unt'ʌ, op'ʌ ja rá mosa yø fanī.

¹³ Mente ya rā anxe p'ʌya, bi nεqui mi'da yø anxe bí 'yε mahets'i. Gā εspabi Oja yø anxe, i εnā:

¹⁴ —Maguesε nā Oja bí 'bʌ mahets'i. 'Nεcua ja rā ximhäi, dā hyurpā yø mmui yø ja'i dā nurpā rá mate.

¹⁵ Höntho bi manyø anxe nā rā hya nā p'ʌya, bi mengui, i ma mahets'i. Yø mändε'yo p'ʌya, di n'yēmbi n'na ngu n'na:

—Ma gā mmähä Belén. Gā ma nuhʌ'a rā hya bi ørcəhʌ Oja ngue bi nja ya.

¹⁶ N'nahmantho bi ma yø mändε'yo p'ʌya. Bi dimp'ʌ mi 'bəhrā Maya 'nεhrā José. Nu'a rá ts'unt'ʌ, op'ʌ ja rá mosa yø fanī. ¹⁷ Mi nup'ʌ ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxe ngue xi mihra 'uene. ¹⁸ Nu'ʌ yø ja'i bi 'yøhya

yø hya bi manyø mändε'yo, di 'yøtho hanja nā rā hya sifi. ¹⁹ Pε rā Maya hinha gui pumbeni nā rā hya bi sifi, hont'a mben'a. ²⁰ Nu'ʌ yø mändε'yo bi mengbʌ xpi 'yεhε, pε εspabi Oja, 'nε di ja mammadi ngue'a te rā hya xi 'yøde, 'nε'a te gā xi nu. Gā bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpʌ ja rā nija rā Jesús ngue da ma madāpi Oja.

²¹ Ja rá hyato mā pa xi m'məhra ts'unt'ʌ p'ʌya, bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión. 'Nε i hutī ngue rā Jesús, tengutho rā thuhu bi manna anxe nuna bi nyauī rā Maya hante dā hya rá basi.

²² Nup'ʌ ja rā ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'ʌ njammī pa xa m'məhra basi 'mø dā zā dā ma nija. Janangue nu'mø mi dātra pa, bi ts'ixra 'uene p'ʌ ja rā hnini Jerusalén ngue dā ma mā dāpi Oja. ²³ Nguna bi 'yø'te porque nup'ʌ ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'ʌ rā hya ngue εnā: “Nu'a rá mudi basi rā ja'i di m'mui ngue drá ts'unt'ʌ, dā ma mā dāpi Oja”, i εnā. ²⁴ Bi ma p'ʌya ngue bá øtra 'bø'te tengutho nt'ot'i p'ʌ ja rā ley, ngue dā hyo yoho yø ts'int's'ʌ ngue rā tórtola, ogue yoho yø paloma.

²⁵ Nu'a rā tiempo'a p'ʌya, mi 'bup'ʌ Jerusalén n'na rā n'yohʌ ni hu ngue rā Simeón. Guehna n'na rā hoga n'yohʌ mi thanne Oja, 'nε mi tømī ngue dā ma nhyani yø judío. Rā Espíritu Santo di bennbi te dā 'yø'nā rā Simeón. ²⁶ Ya xi 'yuti ngue hante dā du, 'be dā nu rā Cristo nu'a ja ngue dā pen'Oja ngue di ndast'abi. ²⁷ Nuna rā Simeón bi bennbabi rā Espíritu Santo ngue bi map'ʌ ja rā nija. A nuna rá papá 'nεhrā mamá nā rā t'uts'unt'ʌ Jesús, ya bi zøp'ʌ ja rā nija, nnepe ngue dā ma mā dāpi Oja nā rā Jesús, tengutho mmamp'ʌ ja rā ley. ²⁸ Nuna rā Simeón bi hyanna ts'unt'ʌ ngue bi dets'i. Bi ja mammadi Oja p'ʌya, bi 'yεnā:

²⁹ —Ma Oja'i, bi hyu mā mmaigā ya. Porque ya bi nja'a te gā yarqui ngue di nja hante gā tu. ³⁰ Ya dá nugā nā ja ngue di nyante ya. ³¹ Guehna

guá sänni ngue da badi gätho yø ja'i na. ³² Nuna ya guehna da xojpa yø mmui yø ja'i hingyø judío na. Conná guehna da ma maya yø judío.

³³ Nuna ra hya bi xihra zi'uene ra Simeón, ra José 'nehra mamá ra Jesús di 'yøtho hanja'a ra hya øde. ³⁴ Nuna ra Simeón, bi 'yöp'a Oja ngue di japi. Bi t'embrá Maya rá mamá ra Jesús:

—Nuna ra zi'uene 'bucua, bá ts'ännbabi na ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pe nu to da nu manho, guehna ra ja'i di nyani.

³⁵ Guehna di fadi te mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na yø ja'i na. Dí xi'i te ja ngue di nja, ngue ra dummui gui thogui, tengutho 'mø da thohra juai p'u ja ni mmui.

³⁶ Nup'u ja ra njia p'uya, mi 'bup'u n'na ra xisu ngue di bennbabi Oja ra hya xihyø ja'i. Ni hu ngue ra Ana na ra xisu, rá t'ixu'a ndu ra Fanuel, rá mbom'meto ra Aser. Rá ngüetho 'mø mi nthati, pe høndá nyoto jeya bi m'mahmi rá ndø. Pe ya ra bødac'ei ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya ra 'danxu ya. Hinha ni bomp'u ja ra njia. I thanne Oja ra pa ra xui, mmat'Oja hin'yü p'u rá nzequi 'ne etrá mmui. ³⁸ Mi yutra Ana p'u 'buhra zi'uene Jesús, bi mat'Oja, di ja mamadi Oja. M'mefa p'uya, bi xihyø ja'i 'bup'u ja ra njia, ngue nu'a ra 'uene 'bup'u, gue'a ra Yante mi tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Ra José 'nehra Maya bi mengui, i ma Nazaret.

³⁹ Mi juadi bi 'yøt'e te gä nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, bi mengbaya, i map'u ja ra hini Nazaret ja ra häi Galilea.

⁴⁰ Nu'a ra zits'ant'u, man'na ni zaqui, i te, 'ne man'na ni dinna hya, porque Oja emmei bi japi.

Bi map'u ja ra njia na ra ts'ant'u Jesús.

⁴¹ Nuna ra José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bi nnu ra ngo ngue ra pascua. ⁴² Ya ha n'nema yo njeya ra Jesús, xquet'a 'nehna 'da i ma dra ts'ännigo p'u Jerusalén. ⁴³ Mi

guahra ngo, bi mengui, i ma yø ngu. Pe ra Jesús bá cop'u Jerusalén, hingui pahrá papá 'nehra mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'embj ngue ni n'yohu yø ja'i p'u ja ra 'yu na ra Jesús. Bi n'yo n'na pa, ja bi mudi bi hyomp'uya, änyø meni 'nehnyø mpadihu. ⁴⁵ Pe himbi dini. Hombi mengbaya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bi dimp'u ja ra njia na ra Jesús, 'dap'u humhmu yø xännbate ngue ra ley. Nuna ra Jesús øts'e te mman'u yaui, 'ne ørpa ra nt'änni. ⁴⁷ Pe xquet'a t'ørpabi ra nt'änni p'uya. Pe nu'u to gä øde te gä ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfeni bá dini ngue'a te gä ndadi. ⁴⁸ Nuna ra José 'nehra Maya di 'yøtho 'mø mi nu ngue hup'u ra Jesús. Rá mamá ra Jesús bi 'yembj:

—Ague ma basi'i, ¿hanja ngue ngu'a gui ørca'be? Ni papá co 'nequi hindí padi te gä ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yembj.

⁴⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua hingui pahmi ha dí 'bai ngue gui hongüi? ¿Ua hingui pahmi ngue jatho gä m'mucua ha ja ra xädi ngue rá hya ma Papá?

⁵⁰ Pe nuya yaui, himbi dinyø mmui ya yø hya bi xifi. ⁵¹ Bi mengbaya, i ma Nazaret, 'da i mähä ra Jesús. Pe ec'ei te xifi. Nuna rá mamá ra Jesús, nu'a ra hya bi xifi hont'a mben'a. ⁵² Mente 'danyø pa p'uya, bi ndan'yohu ra Jesús, man'na ni dinna hya. 'Ne nnu manho Oja'a te gä 'yo, da guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'u to gä bi mpeti p'u ja ra dapo.

¹ Ya n'ne'ma cut'a njeya mi 'yop'u ra ndast'abi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Tiberio. Nuna ra Poncio Pilato mará dast'abi p'u ja ra häi Judea na. A nuna ra Herodes mará dast'abi p'u ja ra häi Galilea na. Nuna ra Lipe rá n'yohu ra Herodes mará dast'abi p'u ja ra häi Iturea na, 'nep'u ja ra häi Traconite madi manda. Nuna ra

Lisancias mará dast'abi p'ua ja rā häi Abilinia na. ² Nuna rā Anás 'nēhna rā Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprá mmäi na rā Xuua rá ts'ant'ua rā Zacarías mambí 'bup'ua ja rā dapo. ³ Nuna rā Xuua, bi n'yo gätho'ua yø xequi jap'ua ja rā dāthe Jordán. Bi xihyø ja'i ngue dā hyep'ua rā nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'uya. ⁴ Bi 'yøtra Xuua tengutho rā hya mmamp'ua ja rā libro bi 'yotra pøngahya Isaías, ngue ena: “Dā t'øde te dā man'a n'na nc'ei dā manna hya p'ua ja rā dapo ngue dā 'yēna: Dami juannbahā rá 'yu rā Hmu. Dami cāhma rā 'yu dā gohi xanho. ⁵ Dā ma majuanñi gätho yø nenhäi. Dā ma manihibi gätho yø nyuni 'nēhyø nguanī. Dā ma majuanñi'ua yø 'yu xampāni. Nu'ua yø 'yu xants'onī, dā ma majuanñi. ⁶ Gā dā nu yø ja'i'a rā Yante dā pen'Oja”, bi 'yēna.

⁷ Nu'ua yø ja'i bi zop'ua mi 'bahra Xuua ngue di xixyabi. Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Guí øthu tengutho øtyø c'ēya ngue 'da'mø bá ep'ua rā sibi. Xiya, ¿hague gñi pahmu ngue bá ep'ua rā ndate castigo di nja? ⁸ Dami 'yøthu rā nho, n'namhma di nēqui ngue ya gā hyehmu p'ua rā nts'o. 'Yo sä guí ena ngue ya hñte guí jahua ngue yø mbom'meto'ahua rā Abraham. Porque dí xi'ahua ngue nuua ja yø do ja ua, dā zā dā 'yøt'Oja ngue dā bøcua yø mbom'meto rā Abraham. ⁹ Guí øthu tengutho yø za hñguí zadi, guí njathu p'uya. Pē ya ja rā acha dā 'yexyø za. Gätho yø za hñguí nne di nzadi, dā t'ets'i ngue dā ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'i p'uya, bi 'yänna Xuua, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

¹¹ Bi 'yēnna Xuua p'uya:

—Nu'a cā yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hñ'yua rā pahni. Nu'a ja te dā zi, ja ngue dā xepi to hñ'yua dā zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø nguthäi p'uya, ngue nne dā ma maxixyabi.

Bi 'yørpa rā nt'änni rā Xuua p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Rā Xuua bi 'yēmbi:

—'Yo di tho'a guí jahmu ngue'a te di marca rā ley.

¹⁴ Xquet'a 'nē 'da yø soldado bi 'yørpa rā nt'änni, bi 'yēmbi:

—Xigähe, ¿teni 'be'a ja ngue ga øt'ähe?

Mi dahra Xuua, bi 'yēmbi:

—'Yo to gadi pihmu. 'Nē 'yo te guí hannbahua yø ja'i. 'Yo sä gadi yaphua n'na rā ja'i ngue hñte øt'e. Ya dā hont'a te ni nzäbi guí taha guí hyamhmu.

¹⁵ Pē yø ja'i, hñguí nnu rā pa dā badi te'o na rā Xuua. Enyø ja'i ngue nuna rā Xuua, xamhmatho guehna rā Cristo bá pen'Oja ngue di ndast'abi na. ¹⁶ Pē rā Xuua bi 'yēmbi:

—Nugä majuanñi dadi xixya'ahua connā dehe. Pē bá ep'ua man'na dā 'yøtra nxixya connā sibi 'mø bi ha'ahua rā ts'edi rā Espiritu Santo. A nuna, man'na tate na ngue nugä. ¿Hapua gue ga saccā tengu na? ¹⁷ Guehna dā huanhyø ja'i na, tengutho 'mø mahoqui rā trigo, n'nani ni ma yø xi. Rā trigo p'uya, mapeti ngue dā 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, dā t'up'ua ja rā sibi hñjam'mø dā huēt'i.

¹⁸ Xangu mi'da yø hya bi manna Xuua ngue honi ha guí opan'yu yø ja'i di øtra hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Bi hejpa bi rā Xuua'a te xi 'yøtra dast'abi Herodes, porque nuna rá 'bepo Herodías rá xisu'a rá n'yohua Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rá xisu. Xquet'a xangu mi'da yø hya xants'o xi 'yøt'e, pē gā bi hejpi. ²⁰ Pē mahombi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fädi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mø tobe him manñi jotra Xuua, bi xixyabi gätho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahets'i. ²² Nu'a rā Espiritu Santo, entho n'na rā paloma p'ua i hnu, ngue bi zop'ua ja rá ya rā

Jesús. 'Nε bi t'ø'a n'na rā hyā bá nya mahets'i, bi 'yεna:

—Gue'e mā Ts'unt'u, dadi mā'i. A nuyá, janjuanī ngue ja gampāhā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thūhū yø mboxita rā Jesús.

²³ Nu'mø mi d'u'mi bi xānnbabi rā hyā yø ja'i rā Jesús, ya mi hā 'dāte mā'det'a njeya. I t'embī ngue rá ts'unt'u rā José. Pε nu'a erá xita rā Jesús, gue'a rā Elí. ²⁴ Nuya mi'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, ²⁵ rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, ²⁶ rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, ²⁷ rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, ²⁸ rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, ²⁹ rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, ³⁰ rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, ³¹ rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, ³² rā David, rā Isaí, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, ³³ rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, ³⁴ rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, ³⁵ rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, ³⁶ rā Cainán, rā Arfaxad, rā Sem, rā Noé, rā Lamec, ³⁷ rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, ³⁸ rā Enós, rā Set, rā Adán. Pε rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithū bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui rā Jesús.

¹ Nuna rā Jesús ya n'youi rā Espíritu Santo, mambá ep'u ja rā dathe Jordán. Rā Espíritu Santo bi zixpū bí ja rā dapo. ² Ja bá m'map'u nyote mā pa. Pε nu'u yø hyā di mānda Oja, εmmei bi hyonna zithū ha di mεstho rā hyā rā Jesús. Nu'u yø pa'u, hīmbi zi rā hmε rā Jesús. M'mefa p'uya, bi zā ngue mathoguitho tū manthūhū. ³ Rā zithū p'uya bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue nuna rā do

'bengua, da gohi di nthuhmε —bi 'yεmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithū:

—Nup'u ja rā Maca Libro, nt'ot'i p'u rā hyā ngue εna: “Nu rā ja'i hīnda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi rā hmε rā ja'i, pε ya hīnda zā di m'mui”.

⁵ Rā zithū p'uya bi zixpū bí ja n'na rā danyunī. Nu'a rā ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yø nación i ja rá ngunī nximhāi. ⁶ Rā zithū bi 'yεmbra Jesús:

—Nugā dí exa'i ngue gui ndast'abi, gui mānda gātho yø nación. Nu te gā pets'i, gā nī mmeti. Porque go bi ndācā yu. Nu te'o gā nne gā unni, gā unni. ⁷ Nu'mø gui ndantyøhmū ngue gui thannegui ya, nu te gā ja nuya, gā nī mmeti —bi 'yεmbi.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue grā zithū. Porque nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue hont'a rā Hmū Oja ja ngue da ma nthanne, hīnjom man'na.

⁹ M'mefa p'uya, nup'u ja rā hnīni Jerusalén, ja i zixpū rā zithū nā rā Jesús. Bi ntøp'u ja rá 'bet'e rā nija. Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, dami nsācua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro rā hyā ngue εna: “Nuna Oja da penhyø anxε ngue da mā'i. ¹¹ Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hīndi un'na nī gua yø do” —bi 'yεmbi.

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xquet'a nt'ot'i rā hyā p'u ja rā Maca Libro ngue nuna Oja, hīnjonda zānnbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanī te mma ogue hīn'na.

¹³ Rā zithū, ya hīmbi dīnna forma ha xti japi ngue xta 'yøtra ts'oqui rā Jesús. Bi zop'u njammī pa p'uya, bi ma.

Bi d'u'mi bi manna hya p'u Galilea rā Jesús.

¹⁴ Bi mengra Jesús, i ma Galilea. Pε n'youi rá ts'edi rā Espíritu Santo. Yø ja'i p'uya, ndap'u bi zā di c'a rā Jesús.

¹⁵ Da zømp'u da zønna Jesús, pap'u ja

yø nija yø judío ngue xännbabi rā hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i rā hya mmanā Jesús.

Rā Jesús ya 'bup'ua ja rā hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'ua ja rā hnini Nazaret bá nte rā Jesús. Mi zøhra pa ngue rā ts'äya, bi map'ua ja rā nija, gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui ngue pap'ua ja yø nija. Bi m'mähra Jesús ngue dā manā letra nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yotra pøngahya Isaías. Mi xospaya, bi nthui p'ua nt'ot'i nā rā hya ja ua ngue ena: ¹⁸ “Dí n'yogä'be rā Espiritu Santo. Porque bá t'exqui ngue gā xicā rā hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue gā hojpa yø mmui yø ja'i 'bu ndummui. Nu'ua yø ja'i xa mbent'ui rā ts'oqui, gā xifi ngue ya dā ma nhyani. Gā xojpa yø n'yomfēni yø ja'i ngue dā bā Oja. Gā japi ngue ya hinni mantho dā zā rā n'ua yø ja'i di anyø hmu. ¹⁹ Gā xicā yø ja'i ngue ya bi zønna pa dā yan'Oja”.

²⁰ Mi juadi bi manā letra nt'ot'i p'ua ja rā sūcua rā Jesús, bi dā rā sūcua p'uya, bi un'na rā mäxte p'ua ja rā nija. Bi mi p'uya. Nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja rā nija p'uya, gā di zadi hēti rā Jesús. ²¹ Mahømbi madi bi nya rā Jesús, bi 'yēmbi yø ja'i:

—Nu rā ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro, ngue ni hmi ni dā guí nnujua ngue dí 'bucā ua ya.

²² Bi nu manho gātho yø ja'i rā Jesús. Nuna rā hoga hya xihyø ja'i, gā di 'yødyø ja'i nā rā hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yēmbi:

—¿Ua hinga guehna rá ts'ant'ua rā José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Rā nzequi guehna rā hya ja ua guí nne guí xicjua, ngue ena: “Ague grā 'yøthe, 'be dami n'yøthe se”. Guí nne guí 'yēnjua: “Nu'a dí øcāhe guā ørbu Capernaum, nuua ja ni hnini ya, xquet'a dā ngu'a guí 'yøt'ua ya”, guí nne guí 'yēnjua.

²⁴ Bi sigue bi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Majuani dí xi'ahua, ngue hinga n'na rā pøngahya di pøni ngue dā hnu mansu p'ua ja rá hnini. ²⁵ Njarbætho nā rā hya dí xi'ahua ya, tengutho rā pa bá m'mähra pøngahya Elías, bi nja rā ndate thuhū p'ua ja rā häi mi 'bui, ngue himbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mi 'bu 'mø ya. ²⁶ Pe hinga n'na'ua yø 'danxu ngue yø judío xtā mmennbabi Oja rā Elías ngue xtabā mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá fäxa n'na rā 'danxu mi 'bup'ua ja rā hnini Sarepta, querpatho rā hnini Sidón. ²⁷ Nu'a rā tiempo bi m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mi hēmbra n'ua ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hijnombi 'yøthe ya yø judío mi u. A nuna rā Naamán ngue rā mmengu p'ua ja rā häi Siria, go bi ma bá øthe nā.

²⁸ Gä bi mbøcue yø ja'i mi 'bup'ua ja rā nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manā Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i p'uya, bi bentra Jesús ngue bi gujpu ja rā hnini. Bi zixpu bí ja rā nyanguani ngue dā hørbu ja rā t'øhø. ³⁰ Pe bi guasyø ja'i rā Jesús, bi thop'ua made, bi ma.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi n'youi rā ts'onthi.

³¹ Nuna rā Jesús, i map'ua ja rā hnini Capernaum ngue rā häi Galilea. Nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, nhyato, nhyato pap'ua ja rā nija ngue xännba rā hya yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a rā hya xännbabi, porque nu'mø xännbate rā Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nup'ua ja rā nija p'uya, mi 'bup'ua n'na rā n'yohu n'youi rā ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yēmbi:

³⁴ —Ague Jesús grā mmengu Nazaret, dami hyegahe p'ua. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucāhe? ¿Ua gní 'yēhē guí juacje? Nugä dí padí te'o'i, gue'e rá macā Ts'ant'ua i Oja.

³⁵ Pe rā Jesús bi 'yēmbra ts'onthi:

—Xanhēn'i grā ts'onthi. Dami hyep'ua rā n'yohu guí n'youi.

Rā ts'onthi p'uya, yø hmi yø dā yø ja'i p'ua bi 'yēn'ahäi rā n'yohu. Pe hinha

bi zet'i. Bī ma rā ts'onthi p'uya. ³⁶ Gā di 'yodyo ja'i bī nu te bī nja. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na:

—Hinjongui pađi tema hya'a ya. Dī nequi ngue ja rá ts'edi na rā n'yohu, porque asta 'nēhyo ts'onthi εc'ei 'mō xifi ngue da hyep'u rā ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zā di c'a yō ja'i te otra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to rā Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rá ngu rā Simu 'mō mambá pōn'a nija rā Jesús. Mī hembra pa na rá to rā Simu p'uya. Bi t'āpra mate rā Jesús ngue bi 'yøthe na rā xisu mađi hyenni. ³⁹ Nuna rā Jesús bī ndojp'u 'benna dārquēhi. Bi hejpa rā pa, pē 'bexpi bōnna pa. Bī nangra xisu ngue bi hojpi te da zi yō ja'i.

Bi 'yøthe xangu yō dārquēhi rā Jesús.

⁴⁰ Mī dāhra nde p'uya, gātho yō ja'i si yō dārquēhi ngue hēmbi 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi rā Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyō dārquēhi yō 'yē rā Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ 'Bap'u xangu yō dārquēhi ngue n'youi yō ts'onthi, pē rā Jesús bi japyō ts'onthi ngue hēp'u yō ja'i n'youi. Asta mahyō ts'onthi, i ena:

—Nu'i, gue'e rá Ts'ant'u'i Oja.

Pē rā Jesús di hejpa yō ts'onthi, hīndi japi dī nya. Porque nnepyō ts'onthi da fađi ngue gue'a rā Cristo.

Bi 'yonna hya p'u ja rā häi Galilea rā Jesús.

⁴² Mī necahäi p'uya, bi bōmp'u ja rā hnini rā Jesús, bī ma dāpo. Pē emmēi honyō ja'i hapu 'bui. Mī zonyō ja'i p'u bí 'bui, i sammī, hinguī nnepe xta nzop'u. ⁴³ Pē rā Jesús bi 'yēmbi yō ja'i:

—Jatho ngue gā mma māngā rā hoga 'da'yo hya mī'da yō hnini. Porque guehna bi 'benngā na ngue gā xihyō ja'i ha dī njap'u da zo rá 'yē Oja.

⁴⁴ Janangue gā bá n'yop'u ja rā häi Galilea rā Jesús ngue bī manna hya p'u ja yō nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yō hua yō mahua.

¹ Nup'u ja rā nenzabi nī hu ngue Genesaret, ja 'bāp'u n'na pa rā Jesús. Bi zōhō xangu yō ja'i p'uya, asta dī ntōt'e ngue nne da 'yōrpabi rá hya Oja. ² Bī nu yoho yō barco p'u ja rā nenzabi rā Jesús, ngue hīnjongui o. Ya xi bōnyō mahua ngue petyō xit'a. ³ Bi yarbū ja rá barco rā Bedu rā Jesús. Bi xi p'uya ngue da zoquits'u rā nnengui, dī map'u xanhē rā dehe. Bī mīp'u ja rā barco rā Jesús ngue ja bá nya p'u, ngue bi xānba rā hya yō ja'i. ⁴ Mī juadi bī man'a rā hya nne da mamp'uya, bi 'yēmbra Bedu:

—Damī 'yonna barco, dī manū xanhē rā dehe. Ja gui 'yent'ui nū rā xit'a ngue gui paui yō hua.

⁵ Bi 'yēnna Bedu p'uya:

—Ague grā xānbatē, ya xtá mmpēhme gā rā xui, pē hīn teni hua xtá thehe. Pē ngue guī engui gā ent'ā rā xit'a, ma gā ent'ā rā xit'a ya.

⁶ Mī 'yentra xit'a p'uya, xāndōngu yō hua bá the, asta ya nne xtā xetra xit'a. ⁷ Bī 'yōrpabi rā senya'u yō n'yohu bí o man'na rā barco ngue bá ēhē, da māt's'i. Bá ē'u p'uya, pē bi yūts'i gā yoho yō barco'u yō hua, asta ya nne da thunt'a mbonthe yō barco ngue'a ganhyu. ⁸ Mī nu rā Bedu'a te bī nja, bī ndāntyōhmū p'u 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmū, damī 'uecua dí 'bucā, porque ja mā ts'oqui.

⁹ Nguna bī manna Bedu, porque bī nsu. Xquet'a 'nē'u yō n'yohu bī nsu 'mō mī nu ngue xāndōngu yō hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bī nsu rā Jacobo 'nēhra Xuua, yō ts'ant'u rā Zebedeo, gā mī n'youi rā Bedu. Pē rā Jesús bi 'yēmbra Bedu:

—'Yo guī sū ague Bedu. Nuya hīnni mantho gui thehyō hua ya, yō ja'i gui theya ngue gui 'bārpā yō mmūi —bi 'yēmbi.

¹¹ Bi sōnna nenthe'u yō barco p'uya, bi zop'u yō barco ngue bi dēnna Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi 'ya rá do'yo.

¹² Ya mi 'bup'u ja n'na rā hnini rā Jesús. Bi zøn'a n'na rā n'yohu p'u ha 'bui, ngue mi hembra ts'o'ya. Mi nu rā Jesús, asta bi m'memfo hai ngue apra mate, bi 'yēmbi:

—Ague grā hmu, nu mō guí nne gui 'yørca rā mate gui 'yøtheguits'u, nugā dí padí ngue dá zāgui —bi 'yēmbi.

¹³ Bi dosra dārquēhi conná 'ye rā Jesús, bi 'yēmbaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Dā zā'i ya —bi 'yēmbi.

Høntho bi manna rā hya na, nuna rā dārquēhi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zā rā n'u mi hēmbi. ¹⁴ Nuna rā Jesús, bi 'bēpi ngue hinjonda xifi te bi japi, bi 'yēmbi:

—Høntho ni ma ya, sōmp'u 'buhra mmäcja. Dā nu ngue ya bi zā'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rā Moisés ngue dá 'yøtyø ja'i 'mø bi zā rā 'ya hēmbi. Janangue dá badi gātho yø ja'i ngue ya bi zā'i.

¹⁵ Pē nu'a ga 'yo rā hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadi. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i dá 'yøthebi hapu xan'u. ¹⁶ Pē mi pa dapo rā Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue dá fadi ngue jará ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'u mi xännbate n'na pa rā Jesús, hup'u 'da yø fariseo, hup'u 'da yø xännbate ngue rā ley. Xpi 'yēp'u ja yø hnini ja'a rā hai Galilea, 'nēp'u ja yø hnini ja'a rā hai Judea, 'nēp'u Jerusalén xpi 'yē i'da. Pē n'youi rá ts'edi Oja nā rā Jesús ngue sä øthe yø dārquēhi. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bá du n'na rā dārquēhi ngue tudyø gua, bá oxrá fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra dārquēhi p'u brá 'bähra Jesús. ¹⁹ Pē himbi zā ha xti yat'i, porque hinga nzāni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi rā 'bet'e. Ja i cambu rā dārquēhi ni oxrá fidi. Bi zørbu 'buhyø ja'i brá 'bähra Jesús. ²⁰ Mi nu te øtyø ja'i nā rā Jesús, i padí ngue

εc'ei yø ja'i ngue dá zā dá 'yøthe rā dārquēhi. Bi 'yēmbra dārquēhi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yēmbi.

²¹ Yø xännbate ngue rā ley p'uya, 'nēhyø fariseo, bi 'yēmp'u ja yø n'yomfēni: “¿Te go mangu nā rā n'yohu nā, i then'na Oja nā ngue ngu'a mma? Porque hinjonda zā di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sä ngue dá 'yøtra mpunnbi”, emp'u ja yø n'yomfēni. ²² Pē rā Jesús i patho te mbēnyø ja'i mbøcue, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue nguna guí mbēmhma?

²³ Nugā dá xihra n'yohu 'bucua, dí embi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pē nuyá, hinda nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi oque hin'na. Pē nu'mø ga embi: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga embi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja má ts'edi. ²⁴ A nuyá, dami pahmu ya ngue rā N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ua ja rā ximhai ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yēmbra n'yohu xan'u p'uya:

—Nugā dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'uya, nuna mará dārquēhi, yø hmi yø dá yø ja'i p'u bi nangui, bi gaxra fidi, bi ma rá ngu. Pē di ja mammadi Oja. ²⁶ Gä di 'yødyø ja'i'a te bi nja, pē gā espabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha ga 'yēnyø ja'i:

—A nuyá, dá nuhu yø cosa ngue hinjam'mø xtá nuhu ya —bi 'yēna.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue rá xädi rā Leví.

²⁷ Mi ma m'mefa rā Jesús, ni nthop'u ja rá oficina rā Leví, nuna jamba rā mēnyu yø ja'i ja te pä. Mi nu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yēmbi.

²⁸ Bi zop'u rá oficina rā Leví ngue bi me rā Jesús.

Nuya yø ja'i t'ēmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui rā Jesús.

²⁹ Nup'u ja rá ngu rā Leví, bi 'yørpabi n'na rā dants'ihmē rā Jesús.

Nup'u ja rā mēxa 'dap'u 'buhmū mī'da yø ngūthāi, dā guehmī'da yø ja'i. ³⁰ Pē yø fariseo 'nēhyø xānnbāte ngue rā ley bi zāmbā yø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue 'dap'u guí sihmēhū yø ngūthāi 'nēhyū mī'da yø ja'i ja xāngu yø ts'oqui? —bi 'yēmbi.

³¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Nūya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pē yø ja'i xānzaqui, hīngā gue'u ni 'yē'u. ³² A nūgā, dā ēhē ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gā xifi dā hyēp'u rā nts'o gā 'yo, hīngā gue'u yø ja'i ēnā ngue ya 'yo xānho dā ēhē gā nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hīngui etyø mmūi yø xādi.

³³ Yø ja'i p'ūya, bi 'yēmbra Jesús:

—¿Hanja ni xādi ngue zant'a si'a te tīni? Conque yø xādi rā Xuua 'nēhyø fariseo ēmmēi etyø mmūi, 'nē ēmmēi mmat'Oja —bi 'yēmbi.

³⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Nū'u yø ja'i ts'ofō ngue dā nū rā nthāti, hīngui etyø mmūi mēnte 'dap'u 'buhmū rā novio. Njarbatho mā xādigā ya, hīngui etyø mmūi ngue 'daua dī 'yo'be. ³⁵ Pē bá ēp'u rā pa ngue dā zigagui mā nsūi'be. Nū'a rā pa'a p'ūya, mfađi ngue dā zā dā 'yetyø mmūi ya mā xādi 'mø.

³⁶ Hømbi hyēcra hyā bi xihyø ja'i. Bi xifi ngue rā 'da'yo xādi, hīngā 'da'igūi rā nyogui xādi. Bi 'yēmbi:

—Hīndā zā to dā hyēcā n'na xēqui rā 'da'yo ūlu ngue dā mōtra nyon'ūlu. A nū'mø ngue dā japi, dī ts'onna 'da'yo ūlu. Rā 'da'yo xēn'ūlu hīndi nējmanho ngue di bōtra nyon'ūlu.

³⁷ Tengūtho rā 'da'yo vino hīngui sā dā sirbū ja rā zēxfanī ngue dā zēdi. Porque rā 'da'yo vino dā xētra zēxfanī 'mø dā sit'i, ja dī m'mēp'u p'ūya. ³⁸ Janāngue rā 'da'yo vino, rā 'da'yo xifanī dā sit'i, n'namhma ngue gā yoho hīndi m'mēdi. ³⁹ Nū'u si rā nyogui vino, hīnjongui pōni ngue dī nne rā 'da'yo vino, porque i ēnā: “Xāndønho dra nyogui vino”.

6

Ja rá ts'edi rā Jesús ngue nū te dā zānni dī nja'mø rā pa ngue rā ts'āya, gue'a dī nja'a.

¹ N'na rā pa ngue sāya yø ja'i, bi thop'u ja n'na rā nuatrigō rā Jesús, ni n'youi yø xādi. Nū'u yø xādi p'ūya, bi daxyø trigo ngue sa. ² Nū 'da yø fariseo p'ūya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gādi mpēhmū? Conque mmāmp'u ja rā ley ngue nū'mø rā pa ngue rā ts'āya, hīngui sā to dī mpēfi —bi 'yēmbi.

³ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø mī zāhra thūhū n'na ndi rā David, co 'nē'u mī n'youi, ¿ua hīnjām'mø gādi xāhmū p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nūnā rā David bi yārbū ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thūhmē xi t'ūspabi Oja ngue dā nū. Bi zi rā David co 'nē'u mī n'youi. Conque nū'u yø thūhmē'u, hīndi unna nt'ēdi rā ley ngue to bi zā dā zi, hīndā hōndyø mmācja yø ts'i'u yø thūhmē t'ūspabi Oja.

⁵ Mahømbi 'yēmbi:

—Nū rā N'yohū bí 'yē mahēts'i, ja rá ts'edi ngue nū'a go dā zānni, gue'a dī nja'mø rā pa ngue rā ts'āya'a.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū xi yotrā 'yē.

⁶ Man'na rā pa ngue rā ts'āya p'ūya, nūnā rā Jesús bi yārbū ja rā nija ngue bi nxānnbāte rā hyā. Mī 'būp'u n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yē ngue rá 'yēi.

⁷ Nū'u yø xānnbāte ngue rā ley 'nē'u yø fariseo p'ūya, tøjtho te øtra Jesús. I nne dā nū 'mø ngue dī n'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'āya, para ngue dā zāp'u dī yapī, dā 'yēmbi ngue hīngui supra ley. ⁸ Nūnā rā Jesús ya patho te mbēnnbabi yø ja'i. Janāngue bi 'yēmbra n'yohū xi 'yotrā 'yē:

—Bá nangui n'yø, gā 'bācua māde —bi 'yēmbi.

Nūnā rā n'yohū p'ūya, bi nangui, bi m'māp'u sifi dī m'māi. ⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi yø ja'i:

—Nūya gā øt'ahū n'na rā nt'ānni ya. ¿Te 'be'a mā hyā mmāmp'u ja rā ley ja ngue gā øthū 'mø rā pa ngue rā ts'āya?

¿Gā øthū rā nho, ogue rā n'ū? ¿Dā t'øthe rā ja'i 'mø xan'ū, ogue di njapi da du?

¹⁰ Rā Jesús bi hyēti gātho yø ja'i di māt's'i. Bi 'yēmbra n'yohū mī'ū p'ūya:

—Dami majni 'yε ya —bi 'yēmbi.

Rā n'yohū p'ūya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī'ū. ¹¹ Pε bi mbøcūe'ū mī'da yø ja'i. Di n'yänni n'na ngu n'na ngue te da japa Jesús.

Bi 'yēxi 'dε'mā yoho yø xādi rā Jesús.

¹² Mī ma njammī pa p'ūya, bi map'ū ja n'na rā nyūni rā Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxā mhmat'Oja gā rā xui. ¹³ Mī hyaxpūya, bi zonhyø xādi ngue bi huanhni 'dε'mā yonc'ei, i huṭi ngue yø representante. ¹⁴ Ja ua yø thūhū ya yø n'yohū bi thanhni: rā Simū nu'a ja man'na rā thūhū ngue i Bēdu, rā Andre rá n'yohū nā rā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, rā Lipe, rā Bartolomé, ¹⁵ rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nu'a rá ts'unt'ū rā Alfeo, rā Simū nu'a n'youi n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandasε p'ū ja yø häi, ¹⁶ rā Judas nu'a rá n'yohū rā Jacobo, 'nēhra Judas Iscariote nūna bi dā rā Jesús.

Xandøngu yø ja'i bi xānba rā hyā rā Jesús.

¹⁷ Rā Jesús bá εp'ū ja rá hyo rā nyūni māmbi 'bui, bi zøp'ū xanjuanī, bá n'youi yø xādi. Xangu yø ja'i mī 'bup'ū bi zøhø, bá nεxpū ja yø hnini ja'a rā häi Judea, rā hnini Jerusalén, gā bá εhyø ja'i 'bui gā rá nnengui rā jathe ha ja yø hnini Tiro 'nε Sidón. Di ho yø ja'i da 'yøxra hyā mmanā Jesús, 'nε nne da t'øthebi p'ū ha hēmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø ja'i mādi unyø ts'onthi. ¹⁹ Gātho yø ja'i, gā nne ngue da dāhra Jesús, porque ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu'ū yø ja'i thādi, gā sā ha hēmbi.

Bi mānā Jesús to di nthēui rā mmēnthi.

²⁰ Bi hyētyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Rā mmēnthi gā nthēhū ngue guí hyoyahū. Porque ya guí ohū rá 'yε Oja.

²¹ Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø guí tūmanthuhū. Porque Oja da 'yøt'e ngue gui ṭini te gui sihū.

Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø guí zomhmū. Porque m'mēfa di nja'ahū mpähā ngue guí nthēhmū.

²² Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø nnu mān'ū'ahū yø ja'i ngue guí tenhnū rā N'yohū bí 'yε māhēts'i. Porque da 'yēhra pa da zū'ahū yø ja'i, da hyøn'ahū thi p'ū ha 'bui. Da nu ts'oc'ei'ahū. ²³ Dami johyahū, di nja'ahū rā ndøpähā'a rā pa'a, porque xangu ni nzābihū bí ja māhēts'i. Xquet'a bi njarbū m'mēt'o yø mboxita'ū yø ja'i'ū ya, bi nu mān'ū byø pøngahya Oja xa m'mai.

²⁴ Pε huēcate'ū εnā ngue yø mmēmmeti. Ya bi tho'a rā pähā xanja mēnte rā pa xa m'mai.

²⁵ Huēcate'ū εnā ngue hinte di 'bedi, porque di ntūmanthuhū.

Huēcate'ū ja mpähā ngue thede, porque da 'yēhra pa di nzonī ngue rā dummū.

²⁶ Huēcate'ahū, 'mø gā nnu mānho'ahū yø ja'i. Mī njarbūtho'ū yø mboxita yø ja'i'ū ya, mī nnu mānho te mī øt'ui yø fehni pøngahya.

Nū to 'būhyø nsūiui jatho ngue di mādi.

²⁷ Di xifi te'o gā øde te di mma, dami māhni nsūihū. Dami 'yørpahū rā nho'ū gā nnu mān'ū'ahū. ²⁸ Dami 'yāphū Oja ngue di japi to san'ahū. Dami marpahū Oja'ū sū'ahū. ²⁹ Nu'mø to bi mēp'a ni hmihū, dami un mān'na nguadi ni hmi ngue da mē'mi. Nu'mø te'o da gan'na ni tūhū, 'nēhni pahni dami unni da gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o da 'yā'ahū n'na rā cosa, dami unni. Nū te'o da ne ngue da hyan'na'i'a te ni mmeti, 'yo guí mmaḍi. ³¹ Tengutho gni ne ngue da māxahū yø ja'i, da ngu'a guí 'yøthū, dami 'yørpahū rā 'bāxte mī'da yø ja'i.

³² A nu'mø ngue hønt'ū di mā'ahū gadi māhmū, ¿dana rā nho di nēqui ngue guí øthū 'mø? Conque astā yø ts'oc'ei njap'ū. ³³ Nu'mø hønt'ū to øt'ahū rā nho guí ørpahū rā nho, ¿dana rā nho di nēqui ngue guí øthū 'mø? Porque xquet'a 'nē'ū yø ts'oc'ei njap'ū. ³⁴ Xi'mø ja'a mācosa gadi

hmithu n'na rá ja'i, 'nε guí tømí ngue xquet'a di hmi'ahú, ¿ndana rá nho guí øthú 'mø? Porque xquet'a njap'u yø ts'oc'ei ngue di hmi n'na rá cosa, pε xi mmi tømí ngue dá ma mahmiti. ³⁵ Pε nu'ahú, dami mahmu'u sá'ahú. Dami yørpahú rá nho. Dami hmihú n'na rá cosa, pε nu'a rá ja'i gadi hmithu n'na rá cosa, 'yo guí tømí ngue xquet'a di hmi'ahú. Nu'mø gá 'yøthú tengu ná rá hyá dí xi'ahú ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahú. 'Nε dí nεqui ngue ya yø basí'ahú ná Oja magueε. Porque xquet'a ørpabi rá nho Oja'u yø ts'oc'ei, madaque'a hĩndi ja mammadi Oja. ³⁶ Di nja ni nhucatehú tengutho Oja ni Papáhu i ja rá nhucate'a.

'Yo guí haspahú rá güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo guí haspahú rá güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda hyats'ahú rá güenda Oja te guí øthú. 'Yo sá guí mmamhmu ngue dá ma rá castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda mēn'nahú rá castigo Oja. Dami punnbabi ni mmic'eiú, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahú Oja. ³⁸ Dami fáxhu'u sá rá n'u, n'namhma ngue dá máxahú Oja. Dá 'yēn'nahú xanho, di datra t'eni, dá huati asta dá bonspu guí 'yathú. Porque tengutho guí 'yøthú, xquet'a gue'a di nja'ahú'a.

³⁹ Bi hycra hyá rá Jesús ngue hĩnga te bi zá máxadi dá dēnyø ja'i. Bi 'yēna:

—Xi n'na rá xädä, ¿ua dá zá di m'met'o p'u di ma rá mmĩnxädäui? Hĩnda zá di m'met'o, porque nu'mø bi nthēui n'na rá ots'i, 'dap'u dá zo.

⁴⁰ Nu'a ngue rá xäditho, hĩn man'na xangu padĩ ngue rá xännbate, pε dá zá dá badĩ te gäma hyá páhrá xännbate.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne dá hyaspa rá güenda yø ja'i ngue ts'udyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cú ya ngue oxra häi rá dá, pε nu'i p'uya, rá biga di o ni dá. ⁴² Ya hĩnda zá guí 'yēmni cú: “Ague n'yø, tø gá hahmi rá häi o ni dá”, guí 'yēmbi. A nu'i p'uya, hĩn gadi unna güenda ngue rá

biga oxni dá. Ya hĩnni 'yup'u te guí mma. 'Be dami hyahra biga oxni dá, n'namhma dá zá guí hyambabi rá häi o rá dá ni cú.

Nu'a ganho rá ndät'ä rá za, gue'a di fadi tema za'a.

⁴³ Nu rá hoga za, hĩnga ja zup'u rá ndät'ä hĩngui ho. Nu'a hĩngra hoga za, hĩnga ja zup'u rá hoga ndät'ä. ⁴⁴ N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndät'ä zadi, gue'a di fá'a. Tengutho p'u ja rá 'uini, hĩnga ja zup'u yø igo. Ni xingyø uva di zup'u ja yø 'uini. ⁴⁵ Njarbutho n'na rá hoga n'yohú ya, rá hoga hyá mma, porque xanho rá mmái. Pε rá ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o rá mmái. Nu'a rá hyá pønna ne, mbo rá mmái ni 'yēhε, ogue xanho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa rá hyá yoho yø hyønnigu.

⁴⁶ ¿Hanja ngue guí εnjú ngue ni hmujú, 'nε hĩngui øthú'a te dí nnegá ngue guí 'yøthú? ⁴⁷ Nu te'o gá tēngui, i øde hanja rá hyá dí mma, 'nε dá 'yøt'e te dí xifi, gá xi'ahú rá hyá nna hycjpi. ⁴⁸ Nna hycjpabi n'na rá n'yohú ngue nne di nhønnigu. Xtanhε rá häi dá 'ya'mi. Nup'u ja rá mmundo, ja dá fup'u rá jado. Nu'mø bi tho'a n'na rá dathe p'uya, rá dehe nts'edi gá nnønhna ngu, pε hĩnda 'yanna ngu, porque rá mmundo p'u høts'e. ⁴⁹ Pε nu rá ja'i ngue øhra hyá dí mma, 'nε hĩnda 'yøt'e te dí xifi, nna hycjpabi n'na rá n'yohú ngue guerp'u ja rá häitho bi hycpá ngu. Hĩmbi hycpá ja rá mmundo. Nu'mø mi tho rá dathe, bi nønhna ngu. Bi hycmbaya, bi xadi.

7

Rá Jesús bi 'yøthebi rá hmiqui n'na rá capita.

¹ Mi juadi bi manna rá hyá bi xihyø ja'i rá Jesús, bi ma, i map'u ja rá hĩnni Capernaum. ² Nuna rá hĩnni ná, mi 'bap'u n'na rá capita ngue mi si n'na rá hmiqui εmmēi di madĩ. Nuna rá hmiqui, madĩ hycēni, ya ja ngue dá dú. ³ Mi zá mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi mēnhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja rá nija ngue bá äpra mate

rá Jesús ngue dá ɛhɛ dá 'yøthebi ná rá hmiq̄ui rá capita. ⁴ Nu'ʉ yø judío bi guarbʉ 'bʉhrá Jesús. Bi 'yápra máte, bi 'yɛmbi:

—Nuna rá capita, ni 'yup'ʉ gui fáxna. ⁵ Porque di mahyø judío ná, 'nɛ bi hogahe n'na rá nija ngue bi gʉsche.

⁶ Rá Jesús bi mɛ'ʉ yø judío sits'i. Pɛ nu'mø ya xmanguerpʉ dá zømp'ʉ ja rá ngu, nuna rá capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá ɛmbrá Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'ʉni, porque himma nsäga'be ngue gui curbʉ ja má ngu. ⁷ Janangue nugä ni xinga gue'a xca masägä p'ʉ ngue xcabä ä'i rá máte. A nuyá, høntho dami manya ngue dá zä má hmiq̄ui dí xi'i, ya dí padi ngue dá zä rá n'ʉ hɛmbi. ⁸ Porque nugui xquet'a 'bʉi to 'bet'o ngue di mandagui. Nugä p'ʉya, xquet'a dí si má soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na rá soldado ngue ha dá ma, pap'ʉ dí et'i. Ogue ga ɛmbi: “Bi 'yɛcua”, rá soldado p'ʉya bá ɛp'ʉ. Ogue má hmiq̄ui ga 'bɛpi te dá mɛfi, rá hmiq̄ui øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna rá hya t'ɛmbi bi manna n'yohʉ, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yɛmbyø ja'i n'youi p'ʉya:

—Majuani dí xi'ahʉ ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ɛc'ɛi tengü ga 'yɛc'ɛigä ná rá n'yohʉ ná —bi 'yɛmbi.

¹⁰ Mi zøp'ʉ ja rá ngu'ʉ yø m'mɛnhni, nu'a rá hmiq̄ui bi dini ngue ya xi yani.

Rá Jesús bi japi ngue bi bɛnnate rá ts'ʉnt'ʉ n'na rá 'danxu.

¹¹ M'mɛfa p'ʉya, nup'ʉ ja rá hnini Naín, ja i map'ʉ rá Jesús. Ní n'youi yø xädi, xangu mi'da yø ja'i ní n'youi.

¹² Nu'mø ni ma dá zømp'ʉ ja rá hnini, bi nu ngue mmap'ʉ n'na rá ánima ni du yø ja'i ngue dá ägui. Hønt'a rá 'dants'ʉnt'ʉ mi si n'na rá 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmɛngu p'ʉ ja rá hnini. ¹³ Mi nu rá 'danxu rá Jesús, bi huɛqui, bi 'yɛmbi:

—Ogui zoni.

¹⁴ Nuna rá Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jäti. Bi m'mä'ʉ ni du p'ʉya. Rá Jesús bi 'yɛmbrá ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nan-gui.

¹⁵ Nu'a rá du p'ʉya bi nangui bi mi. 'Nɛ bi nya. Nuna rá Jesús bi dāprá mamá ná mará du. ¹⁶ ɛmmɛi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pɛ ɛspabi Oja yø ja'i, i ɛna:

—Hin hapʉ xa hnu n'na rá pøngahya tengü ná bi zøcua dí m'mahmʉ ya.

Mahøn'a ɛmp'ʉya:

—Ya dá nurpahʉ rá ts'ɛdi Oja, ngue fäxte ua dí 'bʉhmʉ ya.

¹⁷ Gä rá häi Judea bi n'yo rá hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'ʉ bi zä bi fadi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xädi rá Xuua ngue bi ma bá nyai rá Jesús.

¹⁸ Nu'ʉ yø xädi rá Xuua, bi xifi te 'bɛ'a gä øtra Jesús. Rá Xuua p'ʉya, bi zonhni yoho yø xädi. ¹⁹ Bi 'yet'i ngue dá ørpa rá nt'änni rá Jesús ngue'mø majuaní gue'a rá Cristo ja ngue dá ɛhɛ di ndast'abi, ogue dá thøm'man'na. ²⁰ Nuyá yø m'mɛnhni rá Xuua, mi zømp'ʉ 'bʉhrá Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna rá Xuua øtra nxixya, xpá mmɛnga'be ngue ga øt'a'be rá nt'änni 'mø gue'e ná rá Cristo ja ngue dá ɛhɛ di ndast'abi, ogue ga tømähe man'na —bi 'yɛmbi.

²¹ Nu'a rá ora bi zøn'ʉ yø m'mɛnhni p'ʉya, bi 'yøthe xangu yø dārquɛhi rá Jesús, bi 'yøthe'ʉ mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä. ²² Rá Jesús bi 'yɛmbya yai:

—Ni mɛ ya, bá xihmi rá Xuua ná rá hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmängä. Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hɛmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bɛnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ²³ Rá mmɛnthi di nthui rá ja'i hinha di gohra mmɛi ngue ɛc'ɛigui.

²⁴ Mi mengyø m'mɛnhni rá Xuua, nuna rá Jesús bi dʉ'mi bi c'annbabi yø ja'i ná rá Xuua. Bi 'yɛmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhʉ p'ʉ bí ja rá dapo? ¿Ua guá nuhʉ n'na rá n'yohʉ

hingui nzaqui rá mm̄ai, ɛntho n'na rā zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ɛte'o guá nuh̄u 'mø? ɛUa guá nuh̄u n'na rā n'yoh̄u ngue he rā hoga ulu? Pɛ guí pah̄m̄u ngue yø ja'i he rā hoga ulu ngue 'b̄u mmapähä, guep'ua ja yø ngu yø dast'abi 'b̄ui. ²⁶ Pɛ xi'mø hinga gue'a guá nuh̄u'a, ɛte'o guá nuh̄u 'mø? ɛUa guá nuh̄u n'na rá pøngahya Oja? Majuan̄i ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuh̄u. Pɛgue tate nā ngue gātho m̄i'da yø pøngahya xā m'm̄ai. ²⁷ Nunā rā Xuua, guehna rá m'm̄enhi Oja mm̄amp'ua ja rā Macā Libro na, ngue ɛna: “Ga ɛt'ā mā m'm̄enhi, di m'm̄et'o p'ua gdi ma. Gue'a di hoqui hap̄u ja ngue gui thogui”, bi 'yɛna. ²⁸ Dí xi'ah̄u, nu hangū yø ja'i 'b̄ui, hinjongui pøni ngue di tate ngue rā Xuua. Pɛ nuyá, to bi zā mā ja'i ya o rá 'yɛ Oja ya, guehya mā datho bi nth̄eui rā mm̄enhi ya, ngue rā Xuua.

²⁹ M̄i 'yøhyø ja'i nā rā hya nā. Gātho yø ja'i p'uya, co 'nɛhyø nḡthāi xi xixyabi rā Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja. ³⁰ Pɛ yø fariseo 'nɛhyø xännbate ngue rā ley, himbi ne'a rā nxixya bi 'yøtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yørpabi himbi nu manho. ³¹ Janangue bi 'yɛnna Jesús:

—ɛTegue gda hyɛjpä ya yø ja'i ya? ɛTep'ua gui nɛqui? ³² Gda hyɛjpabi yø basi n'yemp'ua ja rā tai. I mmatyø mm̄imbasiui ngue di n'yemm̄i, i ɛmbi: “Dá pixt'āhe rā xithi ngue xqui nn̄ehm̄u, pɛ hinga nn̄ehm̄u. Dá tut'āhe yø thuh̄u ngue yø thundum̄m̄i, pɛ hinga nzom̄h̄m̄u”, bi 'yɛmbi. ³³ Guí njath̄u p'uya, nu'mø himbi nja'a te guí mm̄am̄h̄m̄u, guí mbøc̄ueh̄u. Porque bá ɛhra Xuua nunā m̄i øtra nxixya 'nɛ bi 'yetrá mm̄ai, nu'ah̄u p'uya, gá 'yɛmh̄m̄u ngue n'youi rā ts'onth̄i ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecā drā N'yoh̄u dá ɛ mah̄ɛts'i, dí si'a te dí t̄ini, nu'ah̄u p'uya guí ɛnj̄u ngue drā nhyøt'a zihm̄ɛ. Guí ɛnj̄u ngue dadi thegä'be'ua yø ja'i ja yø ts'oqui 'nɛ'ua yø nḡthāi. ³⁵ Pɛ nunā rā hya njuantho, nu'mø di n'yomf̄eni

xanho yø ja'i, da badi ha rá nja rā hya.

Nup'ua ja rá ngu n'na rā fariseo, ja 'b̄up'ua rā Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ɛi yø fariseo bi zixrā Jesús ngue da nsihm̄ɛ p'ua ja rá ngu. M̄i zømp'ua ja rā ngu rā Jesús, bi m̄ip'ua ja rā m̄ɛxa p'uya. ³⁷ Nunā n'na rā xisu marā 'yots'om'm̄ai p'ua ja rā hn̄ini, m̄i badi ngue bi ma da nsihm̄ɛ p'ua ja rā ngu rā fariseo nā rā Jesús. Bi zømp'ua ja rā ngu p'uya, ni du n'na rā m'mo'aceite, yup'ua rā aceite mahotho gā ȳni. ³⁸ Bi ndantyøhm̄u p'ua 'b̄uhra Jesús ngue bi dannebi yø gua. M̄ente zoni, nu'ua yø guidä t̄agui, soxp̄u ja yø gua rā Jesús, th̄uqui conyø xta. Bi gospabi rā aceite mahotho gā ȳni. ³⁹ Nunā rā fariseo xi zixrā ts'ihm̄ɛ rā Jesús, m̄i nu te øtra xisu, ngunā rā hya bi b̄eni, bi 'yɛna: “Nu'mø ngue nmajuan̄i rá pøngahya Oja nā rā n'yoh̄u nā, di pad̄i te rá m'm̄ai nā rā xisu cuar'mø, ngue rā 'yots'om'm̄ai”.

⁴⁰ Rā Jesús bi 'yɛmbrā fariseo:

—Ague Simu, jap'ua n'na rā hya dí nne gā xi'i —bi 'yɛmbi.

ɛnna fariseo p'uya:

—Dam̄i xiqui grā xännbate.

⁴¹ Bi 'yɛnna Jesús:

—Yoho yø n'yoh̄u di tuprā m̄ɛnyu'a to di hm̄i rā m̄ɛnyu. Nu'a n'na rā ndupate p'uya, nu'a hangū pøxa c̄at'a ciento mā pa rā nzābi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ɛi p'uya, nu'a hangū pøxa yote mā'det'a mā pa rā nzābi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pɛ nu'ua m̄i ndupate, ya himbi zā bi ḡutyø güenda. Nu'a bi hm̄i rā m̄ɛnyu p'uya, bi punnbi gā yoho. Dam̄i xicya, ɛndana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja m̄ammadi rá hm̄u?

⁴³ Bi 'yɛnna Simu p'uya:

—Nup'ua nnā b̄engä, man'natho tate di ja m̄ammadi'a xangu m̄i ndupate, 'nɛ bi punnbi.

Bi 'yɛnna Jesús:

—Nu'a gā manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyɛtra xisu nā rā Jesús, bi 'yɛmbrā Simu:

—Guí nnu nā rā xisu 'b̄ucua ya. Dá c̄at'ā ua ja ni ngu, pɛ hinga 'dacra

dehe xca nxagua. Pɛ nunā rā xisu 'bucua, bi merca mā gua conyø guidā, 'nɛ bi duqui conyø xta. ⁴⁵ Nu'ī, hīxcá zenguagui conn'na rā beso, pɛ nunā, mɛnte rā ora xtá cat'ā ua ja nī ngu ya, hīngui sāya thannegui mā gua. ⁴⁶ Nu'ī, hīxcá cosca rā aceite mā ya. Pɛ nunā, mahotho gā yanna aceite bi goscaqui mā gua. ⁴⁷ Guehna dí xi'ī nāya, ngue emmɛi di maqui, ja di nɛqui p'ua ngue xangu rá ts'oqui, pɛ di mpunnbi. Pɛ nu rā ja'ī ngue ts'utho mapunnbi, ts'utho di nɛqui ngue di mā'a n'na.

⁴⁸ Rā Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya dá pun'na'ī nī ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'ua mi'da yø ja'ī xi ts'ofu 'dap'ua 'buhma p'ua ja rā mɛxa p'uya, di n'yɛmbi:

—¿Te'o nī n'yohua nā ɛnā ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'ī?

⁵⁰ Pɛ rā Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yɛc'ɛigui. Dā hyu nī mmāi ya, nī ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi māxra Jesús.

¹ M'mɛfa p'uya, xangu yø hnini bi thohnā rā Jesús ngue xihyø ja'ī ha di njap'ua di zo rá 'yɛ Oja. Nī n'youi'ua 'dɛ'mā yoho yø xādi. ² Xquet'a n'yohua 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mī n'youi yø ts'onthi, dā gue'ua mādi hyɛnni. N'yohua p'ua rā Maya nunā ja man'na rá thuhu ngue rā Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'mɛt'o ngue mī n'youi yoto yø ts'onthi. ³ N'youi p'ua rā Juana nunā rá xisu rā Chuza, guehna di mānda gātho yø mɛfi p'ua ja rá palacio rā Herodes. 'Nɛ rā Susana n'youi p'ua. N'youi p'ua xangu yø xisu ngue ja te pɛts'i, nu'mø te honnā Jesús, guehya fāxya.

Rā Jesús i hyejpa rā hya n'na rā momhmudā.

⁴ Xangu yø ja'ī bá ɛp'ua ja yø hnini ngue nne dā 'yøde te mmānā Jesús. Mī mpeti xangu yø ja'ī, bi hyoni te gui hyejpa rā hya xihyø ja'ī. Bi 'yɛmbi:

⁵ —N'na rā n'yohua bi ma dā ponna trigo. Nup'ua bi thogui ngue ponyø hmudā, bi zop'ua ja rā 'yu 'da yø hmudā. Bi nɛhyø ja'ī thop'ua ja rā 'yu. Bi map'ua yø ts'int's'ua ngue bi za yø hmudā. ⁶ Mi'da yø hmudā bi moni, bi zop'ua hīngui pidi rā hāi ngue o rā do. Bi 'yotra hmudā 'mø mī bøts'e, ngue hīngui xa rā hāi. ⁷ Mi'da yø hmudā bi zop'ua ja yø 'uini. Mī nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudā ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudā, bi zop'ua ja rā hoga hāi, guehya emmɛi bi nja ya. Nu'a n'na mhmudā bi bøn'a n'na ciento yø hmudā.

Nu'mø mī mānā rā hya nā, bi ts'edi bi 'yɛmbyø ja'ī:

—A nuyá, di nja nī gu ngue gui 'yøhma nā rā hya dí mmāngā ya —bi 'yɛmbi.

Rā Jesús bi mā hanja ngue honi te gui hyejpa rā hya xihyø ja'ī.

⁹ Nu'ua yø xādi bi 'yānni te gā mbønya yø hya xi hyɛqui. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yɛmbi:

—Nuyā yø hya hīngui fadi ha di mānda Oja yø ja'ī, i nne Oja ngue dā dīnni mmāihua ya yø hya ya. Pɛ nuyā mi'da yø ja'ī, dá thonna hya di nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te dā nu, tengutho 'mø ngue hīnte dā nu. Nuyā yø hya dā 'yøde, tengutho 'mø ngue hīn tema hya dā 'yøde.

Rā Jesús bi mā te nī bønya yø hya bi hyejpa rā momhmudā.

¹¹ Ma gā xi'ahua te gā mbønna rā hya dá mā. Nu rā hmudā bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a. ¹² Nuyā yø ja'ī ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue rā nen'yu p'ua bi zo rā hmudā ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'ua rā zithu, bi japi bi pumbɛni rā hya xi 'yøde. Hīngui nnepe ngue dā 'yɛc'ɛi rā hya, ngue di nyanyø te yø ja'ī. ¹³ Mi'da yø ja'ī, gui nhyejpa rā hāi hīngui pidi ngue mī o rā do p'ua bi zo yø hmudā. Mī zā mī 'yøhra hya yø ja'ī, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'ī hīmbi bɛnt'i xanho rā hya ya. Bi 'yɛc'ɛi njammī pa. Nu'mø bi ts'ui, 'bexi cohyø mmāi. ¹⁴ Mi'da yø ja'ī p'uya, gui nhyejpabi rā hāi ngue ja

yø 'uini p'ua bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pε nu'a te yø 'bēfi i ja n'na pa ngu n'na pa, hōndyø 'bēfi ni ma yø mmwai yø ja'i. Di ja ndummwai honi ha di mmεmmeti. Nu'a te yø pähäse, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ¹⁵ Pε mi'da yø ja'i, gui nhyejpi ngue ra hoga häi p'ua bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i ngue yø mmwai ga 'yøhra hya ya, 'nε εt'ammwai ra hya øde. Hinguì hegui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Rā Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

¹⁶ Nu'mø to di saca n'na ra nyot'i, hinguì sä ngue da go'mi, oque da hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxmaya, n'namhma ngue nu'u cut'ambo ra ngu da hyetra nyot'i. ¹⁷ Njarbutho ya yø hya hinguì fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmwai hanja ra hya. Pε da 'yøhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya.

¹⁸ Janangue dami 'yεt'ammwaihu teni bōnya yø hya dí mmangä. A nu ra ja'i da dini xanho rá mmwai hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pε nu ra ja'i hinguì nne da 'yørpabi masu ra hya dí mma, nu'a zits'ua ra hya padi, da thannbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bōni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

¹⁹ Nup'ua mi 'bahra Jesús, ja bi zōmp'ua rá mamá, 'nēhyø n'yohua. Pε hinguì sä da guat'i ngue di nyaui, porque mandøngu dyø ja'i 'bap'ua. ²⁰ Hīndi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni mamá 'nēhni n'yohua 'bäcua thi. Inzo'i ngue gui nyaui 'na —bi 'yεmbi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεntho:

—Nuya 'bucua øspabi rá hya Oja, nu'a ra hya øde gue'a øt'a, guehya εntho ma mamá ya, guehya εntho ma n'yohua ya.

Rā Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

²² N'na ra pa ra Jesús bi yarbua ja n'na ra barco conyø xädi. Bi 'yεmbi:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähä man'na nguadi —bi 'yεmbi.

Bi ma p'uya. ²³ Mente ni 'yop'ua ja ra dehe ra barco, bi n'ahra Jesús. Éna ha bi 'yεta n'na ra ndonthi bi n'yo. Nu'ua yø fanthe nangui, so mbo ra barco. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. ²⁴ Nu'ua yø xädi ra Jesús, bá äp'ua bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbate, ague grá xänbate, ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhua —bi 'yεmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpa bi ra ndahi 'nēhyø fanthe. Ngu i hejpi, 'bexpi nsäya. M'mefa ya hin tema di 'yani. ²⁵ Bi 'yεmbyø xädi p'uya:

—¿Hanja ngue hinguì εc'ei ngue ga faxahu? —bi 'yεmbi.

Nu'ua yø xädi di 'yøtho hanja'a te bi nu, 'nε bi nsu. Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohua na n'yø? Nu'mø bi zohra ndahi 'nēhra dehe, i εc'ei —di n'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohua n'youi yø ts'onthi.

²⁶ Mi zōnna barco p'ua ja ra häi Gadara, man'na nguadi ra zabi ha di nhyandui ra häi Galilea. ²⁷ Mi bōmp'ua ja ra barco ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohua ngue ra mmεngu p'ua. Ya rá ya'atho yø pa mi n'youi yø ts'onthi na ra n'yohua. Ni xingra ulu di he. Ni xinguì 'bap'ua ja rá ngu, sinoque guerp'ua ja ra camposanto bí 'bui. ²⁸ Ngu i nu ra Jesús, bi ndantyøhmü p'ua ha 'bäi. Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'ua'i Oja nuna jase rá ts'edi. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Dí ä'i ra mate ngue 'yo gadi unguì.

²⁹ Nguna ra hya bi manna n'yohua, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hyep'ua ra n'yohua n'youi. Xangu yø nnidi ngue εmmei di am'mø bi gu. Yø ja'i p'uya turpa yø 'yε 'nēhyø gua conyø cadena, pε di c'equi. Rā

ts'onthi p'uya di japra n'yohu ngue 'dagui, ni ma dapo. ³⁰ Rā Jesús bi 'yānni, bi 'yēmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yēna:

—Nná hugā ngue yø mmundotho gāhe —bi 'yēna.

Bi manna tengu na porque xangu yø ts'onthi mi n'youi rā n'yohu. ³¹ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yērbu ha ja ngue da jot'i. ³² Ja mi 'yorbutho n'na 'bui yø ts'udi ma'yoni p'u ja rā nguanī p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yādi ngue da yārbu ja yø mmui yø ts'udi. A nuna rā Jesús bi unna nt'ēdi. ³³ Janangu yø ts'onthi bi hērp'u rā n'yohu mi n'youi, bi yārbu ja yø mmui yø ts'udi. Nuya yø ts'udi p'uya, bi gu rā 'dihī, bi nhyōrbu ja rā zabi. Gā ja bi jārbu rā dehe.

³⁴ Nu'u yø n'yohu mi fāhyø ts'udi, mi nu te bi nja. Bi gu rā 'dihī bi ma bá mamp'u bí ja rā hnini. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gā bá xifi.

³⁵ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ēhē da nu. Mi zønyø ja'i p'u 'bāhra Jesús, 'dap'u 'bāhmi'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya xi dits'i. Ya hinte di ja, ya he yø ulu. Pē bi zu yø ja'i'a te xi nja. ³⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi tho rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, gā xihyø ja'i nu'u ja sōhø. ³⁷ Nuna rā hya bi nja, nguya yø mmøngu Gadara, nguya yø ja'i ndap'u bi zā bi 'yē'a rā xēqui'a, 'da gā xityø ja'i rā Jesús ngue da ma. Porque emmēi sū yø ja'i te bi 'yøt'e. Janangu hōmbi yārbu ja rā barco rā Jesús ngue bi mengui. ³⁸ Nu'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xta mmē rā Jesús. Pē rā Jesús himbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

³⁹ —Man'na xanho ni ma ni ngu, n'namhma gui xihyø ja'i'a te gā bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yēmbi.

Bi ma rā n'yohu p'uya, bi xifi gātho yø ja'i p'u ja rā hnini'a te xi 'yōrpabi rā Jesús.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mi zøm man'na nguadi rā zabi rā Jesús. Mi nu yø ja'i ya mambi 'būp'u, rā ndi johya. Porque ya mi ndø'mate gātho yø ja'i. ⁴¹ Bi zø'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja rā nija p'uya, ni hu ngue rā Jairo. Bi ndantyoħmu p'u 'bāhra Jesús. Bi 'yāpra mate ngue da map'u bí ja rā ngu. ⁴² Porque ya ja ngue da du n'na rā t'ixu mi si. Ya n'ne'ma yonjeya mi 'bui, pē hōnt'a rá 'dant'ixu mi si'a. Mi ma rā Jesús. Xangu yø ja'i bi dēnni asta di ntōrbu ja rā 'yu.

⁴³ Nu'u yø ja'i ni dēna Jesús, n'youi p'u n'na rā xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hēmbra m'mācji. Nuna rā xisu mādi hēnni, xandøngu rá mēnyu xi anī ngue mi honyø 'yøthe da 'yøthe. Pē xinga n'na'u yø 'yøthe xta nzā da 'yøthe. ⁴⁴ Nuna rā xisu, bi m'mēfa p'u ni ma rā Jesús, bi guarbu ja rá xūtha, bi dārpa rá nyani rá he. Ngu'i dārpa rá he p'uya, 'bēxpi nsāya rā ji mi hēmbi. ⁴⁵ Bi 'yēna Jesús:

—¿Te'o bi dārcagui mā he? —bi 'yēmbi yø ja'i.

Gātho yø ja'i p'uya, i mma ngue hinjo'o. Pē rā Bēdu 'nē'u mi'da yø n'yohu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbate, guí ānni to bi dāt'a ni he. Conque guí nnu ngue di ntøtyø ja'i, 'nē tøn'na'i.

⁴⁶ Pē rā Jesús bi 'yēna:

—Hin'na. 'Bui to bi dārca mā he. Porque dādi unna güenda ngue bi zā n'na nc'ēi comma ts'ēdi.

⁴⁷ Bi nu rā xisu p'uya, ngue fātho te bi 'yøt'e. Ni huaqui mmap'u. Bi ndantyoħmu p'u 'bāhra Jesús. Yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dādi. 'Nē bi xifi ngue 'bēxpi zā rā ji mi hēmbi. ⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zā'i ngue gā 'yēc'ēi ngue di zā'i comma ts'ēdigā. Da hyu ni mmui ya, ni ma —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nuna rā Jesús, mēnte yaui rā xisu mādi hēnni, bi zø hman'na nc'ēi bá nēxp'u ja rá ngu rā Jairo. Bi 'yēmbra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yoni mantho gui sixra xānbate.

⁵⁰ Pε rā Jesús, mī 'yø'a te si rā Jairo, bi 'yεmbi:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yεc'εigui ngue da zā gā øthegā ni t'ixu —bi 'yεmbi.

⁵¹ Mī zømp'u ja rā ngu p'uya, hīnjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, 'nēhrā papā 'nēhrā mamá rā hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gā zonyø ja'i, i ya dummāi yø ja'i connā ngue'a bi du. Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—'Yo gui zomhmā. Nūnā rā hmute hīngui tu nā, i atho nā.

⁵³ Pε nūya yø ja'i yaui rā Jesús i thentho, porque pađi ngue ya xi du rā hmute. ⁵⁴ Nūnā rā Jesús bi bennbā rā 'yε rā du, nts'edi bi 'yεmbi:

—Aguē grā hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nūnā rā hmute p'uya, mahømbi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda rā Jesús ngue di t'unna hmε da zi rā hmute. ⁵⁶ Nūnā rá papā 'nēhrā mamá rā hmute di 'yøtho te bi nja. Pε rā Jesús bi manda ngue hīnjondā sifi te bi nja.

9

Bi 'yεt'u 'de'mā yoho yø xādi rā Jesús, ngue da xānbabi rā hya yø ja'i.

¹ Nūnā rā Jesús, mī peti gātho'u 'de'mā yoho yø xādi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue da hya rā ts'edi da 'yøthe gātho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da 'yøthe yø ja'i hēmbi 'damā 'dan'yo man'u. ² Bi menhni ngue da xihra hya yø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. 'Nε da 'yøthe yø dārquēhi p'u di ma. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo te gui hax'mø gā mähā, ni xingra tøhø, ni xingra bolsa, ni xingra thuhmε, ni xingra mēnyu. 'Yo gui cax man'na ni pahnihu. ⁴ Nup'u ja rā ngu di n'na'ahu rā ts'āya, ja gui n'oxhu p'u, asta gue'mø guā εhmε. ⁵ A nup'u hīndi n'na'ahu rā ts'āya, gui pømhmu p'u ja rā hni. Pε dami huamhra fonthāi di n'youi ni mbonguahū, gue'a rā hmεya'a ngue ya da therp'u ya yø ja'i hīmbi 'yøt'ahu masu.

⁶ Bi ma'u bi t'et'i, i mpa p'u ja yø hni. Bi xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hya, 'nε bi 'yøthe yø dārquēhi p'u ni ma.

Rā dast'abi Herodes hīngui nnu rā pa da nū rā Jesús.

⁷ Mī 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque εni'da yø ja'i ngue nūnā rā Jesús, guehna rā Xuua xi bennate p'u bí nt'āgui. ⁸ Mī'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue ya 'yop'u rā Elías. Mī'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni nyogui pøngahya Oja xpi bennate. ⁹ Pε rā Herodes bi 'yεnā:

—Nū'a rā Xuua dá mandagā bi t'øjpabi rá ya'a, hīnga gue'a 'yop'u'a. ¿Pε te'o ni n'yohū nā dí øcā ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hīngui nnu rā pa rā Herodes ngue da nū rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cat'a mahuahī mā'yohū.

¹⁰ Mambā pengyø xādi rā Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hni, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nūnā rā Jesús bi zixyø xādi ngue bi ma dāpo, jonna hni Betsaida. ¹¹ Pε nū'mø mī bahyø ja'i hapu bí 'buhra Jesús, bi map'u bí 'bui. Di säyabi yø ja'i sømp'u 'bui. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquēhi.

¹² Nū'mø ya ni ma di nde p'uya, bi guat'u 'de'mā yoho yø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'yεhyø ja'i, n'namhma da hyoni ha di n'oxi, ja da dāmp'u rā hmε da zi. Porque nūua dí 'buhmu, rā dāpo ua.

¹³ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Dami unhnū rā hmε da zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

Nū'u yø xādi p'uya, bi 'yεmbi:

—Pε hōndi cat'a yø thuhmε dí hagāhe, 'nε yoho yø huā. Rā nzequi gā mmācāhe 'mø, gā ma tāmhme rā hmε da zi yø ja'i.

¹⁴ Yø ja'i p'uya, comma cat'a mahuahī mā'yohū. Pε rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Damj xihm_u yø ja'i dā mī. Dā 'yøtyø zimundo ngue dyø yote ma'det'a nja'i p'ua dā mī.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'uya. Bi mī gātho yø ja'i. ¹⁶ Rā Jesús bi hyan'u cat'a yø thuhm_ε 'nε'u yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhm_ε p'uya, bi unyø xādi ngue di 'darpa yø ja'i dā zi. Dā guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihm_ε xanho yø ja'i, gā bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yø thuhm_ε bi bongui, bi zui 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi manna Bēdu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni rā Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yø xādi. Bi 'yānbūya, bi 'yēmbi:

—¿Te'ogā p'ua gā mbēnyø ja'i 'mø?

¹⁹ Mī dahyø xādi p'uya, bi 'yēmbi:

—Bū i'da yø ja'i ēmbi ngue gue'e grā Xuua gmi øtra nxixya. Mī'da yø ja'i p'uya, ēmbi ngue gue'e grā Elías. Mī'da yø ja'i p'uya, ēmbi ngue gue'e n'na'u yø nyogui pøngahya Oja xpi bēnnate.

²⁰ Rā Jesús mahōmbi 'yēmbiyø xādi:

—Xi'ahū p'uya, ¿te'ogā p'ua gni bēhm_u ngue guecā?

Rā Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'i, gue'e grā Cristo bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yēmbi.

²¹ Rā Jesús mahōmbi 'yēmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogā ya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi mā ngue dā tho, 'nε bi mā ngue di bēnnate.

²² Bi xihyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu rā N'yohū bí 'yε mahets'i, dā 'yēmmēi dā ma mā'uni. Nu'u yø ja'i 'bet'o p'ua ja rā nija dā zui, dā guehyø hmū yø mmācja, 'nεhyø xānbate ngue rā ley, gā dā zui 'nε dā hyo. Pε rā hyū pa p'uya di bēnnate —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hīnjam'mø dā gohyø mmū'a gā 'yεc'ēi.

²³ M'mefa p'uya, bi 'yēmbi gātho yø ja'i:

—Nu to nne dā dēnngui, hīngui sā ngue dā zānsē te dā n'yo. Hangu rā

pa, hīnha di gohrā mmūi, madague'a dā thop'ua ja rā pont'i. ²⁴ Nu rā ja'i dā 'uegue ngue sū dā tho, guehna rā ja'i di m'mēhrā te nā. Pε nu rā ja'i hīngui cohra mmūi'a gā 'yεc'ēigui, māda tho connā ngueque, guehna rā ja'i di nyannā te nā. ²⁵ Porque hīnte dā dahra ja'i, madague'a dā 'yøt'e ngue rá mmēti gā rā xīmhāi, 'nε di m'mēhrā te. ²⁶ A nuyá, nu rā ja'i ngue pēsra sā connā ngueque, oque i pēsra sā connā nguehra hyā dí xānbate, xquet'a dā 'yεhra pa ngue nugui drā N'yohū dá ε mahets'i, xquet'a gā pēs'mā sā connā ngue'u to di jagbū. Guehna rā pa gā ma pengui ngue gā ndast'abi, connā ts'ēdi Oja gā ma n'yo'be yø māca anxε Oja. ²⁷ Majuanī dí xi'ahū, ngue nuyā 'da 'būcua ya, hīnda dū, asta gue'mø dā nu ngue dā hyā rā ts'ēdi Oja di mānda ua.

Bi mpā'a te gui nεqui rā Jesús.

²⁸ Ya rá hyato mā pa xi māna rā hyā nā p'uya, bi map'ua bí ja n'na rā nyūni rā Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja rā Jesús, bi mpā'a gui nεqui rá hmī. Rā he p'uya, asta di yoxni'a gā nt'axi. ³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bāp'ua yoho yø n'yohū yaui. Nuyā p'uya, guehna rā Moisés 'nεhra Elías. ³¹ 'Nεhya xquet'a di yoxni p'ua i nεqui ya. Nup'ua ha bi nyāui rā Jesús, bi c'a'a rā ndate ja ngue dāni nthop'ua Jerusalén. ³² Pε rā Bēdu co 'nε'u mī'da yø n'yohū, bi n'aha ngue nethā. Nu'mø mī nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'ua 'bāhra Jesús, co 'nε'u mīyoho yø n'yohū 'dap'ua 'bāhmī di yoxni. ³³ Nūna rā Moisés 'nεhra Elías, ya ja ngue dā zop'ua rā Jesús. Pε rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbate, ya xanho ngue dí 'būhmū ua. Ma gā hocāhe hyū yø t'annīgu, n'na'i, n'na rā Moisés, n'na rā Elías —bi 'yēmbi.

Pε rā Bēdu hīngui padī te mma. ³⁴ Mente bi māna rā hyā nā, bi nja n'na rā gui ngue bi go'mī. Emmēi bi nsu 'mø mī go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nuyā Oja p'ua ja rā gui, bi 'yεnā:

—Nunā 'bācua ya, guehna mā Ts'unt'ū dādī madī. Nūya yø hya da manna ya, damī 'yēt'ammāihū —bi 'yēna.

³⁶ Mī juadi bá nya'a ya p'ūya, bi nu ngue 'bāse p'ū rā Jesús. Pē hīnjombi xi'a te bi nu.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mī n'youi rā ts'onthi.

³⁷ Mī hyaxpūya, bá ep'ū ja rā nyūnī mambī 'bāi. Pē xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui rā Jesús. ³⁸ Nup'ū 'bāhyø ja'i p'ūya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbbate, damī nurquits'ū mā ts'unt'ū 'bācua, porque hōnna dí si nā. ³⁹ Nū'mø bi gū rā ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'nē sohyø fūgui. Hīngui nne da hyegui, emmēi di unī. ⁴⁰ Ya xtā xihni xādi ngue xtā 'yøthe ts'ū, pē hīnxa nzā xa 'yøthe.

⁴¹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Asta njam'mø da zōnna pa gui 'yēc'ēigahū? ¿Ua guí ēnā ngue hangū rā pa ga set'ahū?

Bi t'ēmbra papá rā dārquēhi p'ūya:

—Bá si ua ni ts'unt'ū ya.

⁴² Pē nū'mø ni ma da guatra ts'unt'ū p'ū 'bāhra Jesús, asta rā huaqui bi 'yēn'a hāi rā ts'onthi. Rā Jesús bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'unt'ū ngue bi hyep'ū. Mī zā'a te mī hēmbra ts'unt'ū, bi ndāprá papá p'ūya. ⁴³ Gā di 'yødyø ja'i te bi nja. Bi bāhyø ja'i ngue mā dātho ja rā ts'edi Oja.

Māhømbi manna Jesús ngue dā tho.

Mēnte di 'yøtho gātho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yēmbiyø xādi p'ūya:

⁴⁴ —Damī 'yøhmū xāho nā rā hya ga xi'ahū ya. Māmī pūmbēnihū ngue rā N'yohū bí 'yē māhēts'i di ndāpyø ts'oc'ei.

⁴⁵ Pē nū'ū yø xādi hīmbi dīnyø mmāi nā rā hya xifi, porque tobe hīngui xojpabi Oja yø mmāi ngue da bā'a xifi. I sū yø xādi da 'yānni te ga mbøn'a rā hya mmāna Jesús.

Rā Jesús bi xānba yø xādi ndana mā dātho da hnu mansu.

⁴⁶ Nū'ū yø xādi rā Jesús di njun'māhya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue mā dātho da hnu mansu. ⁴⁷ Pē bi bāhra Jesús te mbēmp'ū ja yø mmāi yø xādi. Bi zōhna n'na rā bāsi, bi 'bāmbū ha 'bāi. ⁴⁸ Bi 'yēmbūya:

—Nū rā ja'i di ja mmānsū nā rā bāsi 'bācua ya, ngūna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nū te øt'e, gue'a dí nnu māho ngue da 'yøt'a, ēntho go di ja mmānsū grā ja'i. Nū rā ja'i di ja mānsugui, ēntho go di ja mmānsū'a to bá pēngui. Gātho'ahū ya, nū'a da t'ēmbi ngue hīnte di muui ya, gue'a mā dā'a p'ūya.

Rā Jesús di hejpa yø xādi nūya sūhyø ja'i nnønbabi rá thūhū 'mø øthe yø ja'i.

⁴⁹ Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbbate, xtā nugāhe n'na nc'ei ngue nnøn'nā ni thūhū ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pē xtā hejpahe, porque hīndi n'yohū p'ū nnā māhā.

⁵⁰ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gādi hejpahū yø ja'i nnøngagui mā thūhū, porque nūya hīngui sūcjū, mā n'yohū ya.

Rā Jesús bi hejpabi rā Jacobo 'nēhra Xuua te i mma.

⁵¹ Mān'na, mān'na ni guatra pa ngue da mā māhēts'i rā Jesús. Bi hya rā ts'edi p'ūya ngue di ma Jerusalén.

⁵² Bi 'bet'o 'da yø amigo ngue xtāni 'yāhra nt'edi ha dāni nsāya. Mī zømp'ū ja n'na rā hīniñi jap'ū ja rā hāi Samaria, bi ne ngue ja xtāni 'yāp'ū rā nt'edi xti n'oxi.

⁵³ Pē yø mmēngu Samaria hīmbi nepe xti n'oxi, porque pađi ngue da thocho di ma Jerusalén.

⁵⁴ Nū'ū yø xādi rā Jesús, rā Jacobo 'nēhra Xuua, mī nū ngue ya hīmbi t'unna ts'āya. Bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmū, ¿ua guí nne ga āhmū ngue da tāhyø sibi māhēts'i ngue di juadi, tengūtho bi 'yøtra pøngahya Elías?

⁵⁵ Bi hyēt'ū yaui rā Jesús, bi hejpi, bi 'yēmbi:

—Nū'āui hīngui pahmi ngue hīngui ho nā rā hya guí mmāmī.

56 Porque rā N'yoh_u bí 'yε mahets'i, hĩmbi 'yεhε ngue di juahyø ja'i, sinoque bí 'yεhε ngue da yanĩ.

I ma man'na rā hnĩni p'uya.

Hyu nc'ei bi nyauĩ rā Jesús.

57 Mente ni 'yop'ua ja rā 'yu p'uya, n'na rā n'yoh_u bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme hap_u gdi ma —bi 'yεmbi.

58 Rā Jesús bi 'yεmp'a yaui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'ua ja yø 'bafi ngue säya. Pe rā N'yoh_u bí 'yε mahets'i hĩn'ya rá ngu ha di n'oxi.

59 Bi 'yεmba n'na nc'ei rā Jesús:

—Ma ga mme p'ua nná magä —bi 'yεmbi.

Pe nu'a ts'o p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá hmu, dami 'dakra nt'edi ngue 'be da du ma papá ga ägui. Ya da zá ga mme p'uya —bi 'yεmbi.

60 Rā Jesús bi 'yεmp'a yaui:

—Nu'ua yø ja'i εntho ya xa ndu ngue hĩngui pa Oja, gue'ua da 'yähyo mmĩnduui'ua. Pe nu'i, ma ga mme hma, n'namhma gui xihyo ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja.

61 Mahømbi 'yεn man'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme, pe dami 'dakra nt'edi ngue 'be ga ma ε'ua bí 'bap'ua ja ma ngu.

62 Pe rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a bi bentra t'abi ndani ngue di nuafani, 'nε cohra mmui m'mefa, gue'a ya hĩngra nzäui da ma ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja yø ja'i'a.

10

Rā Jesús bi menhni hyate ma'det'a njai da manna hya.

1 M'mefa p'uya, nuna rā Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'ua di ma. Yø yonc'ei p'ua da ma n'na ngu n'na, i map'ua ja yø hnĩni ja ngue dani nthohra Jesús. 2 Bi 'yεmbaya:

—Majuani dí xi'ah_u ngue rā 'befi xangu i ja, pe yø mēfi zi yohotho 'bai. Janangue nuyá, dami 'yāph_u na Oja rá mmeti rā 'befi, ngue da menhyø mēfi p'ua ja rá 'befi. 3 Nuyá gui mmähä ya.

Pe dami mfähmu, porque gui cuth_u p'ua 'bahyo ja'i ngue yø nduc'ei, tengutho yø de'yo 'mø 'yop'ua ha 'bahyo zate, gui njath_u p'uya. 4 'Yo tema bolsa gui cax_u, 'yo tema njamēnyu gui cax_u. 'Yo gui cax hmi'da ni thixfanih_u. 'Yo to di ot'ah_u 'mø gá nzenguah_u p'ua ja rā 'yu. 5 Nu'mø gá sømp'ua ja n'na rā ngu, gui zenguate 'mø gá cuth_u mbo. Gui 'yεna: “Oja di japra ngu ja ua ya”.

6 Nu'mø 'bap'ua yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a rā nzengua gadi unĩ ngue Oja di japyø ja'i, da gohmi rā nzengua. Pe nu'mø hĩngui nne yø ja'i, ya hĩn'na 'mø. 7 Dami nsäya p'ua ja rā ngu gui sømhmu. Dami sih'a te si yø ja'i 'bap'ua. Porque ni 'yup'ua ngue di t'unná nzäbi rā mēfi. 'Yo hontho gui pøn'a n'na rā ngu, gni mpa man'na rā ngu. Nu'a, hĩn'na'a. 8 Nu'mø bi n'na'ah_u rā ts'äya p'ua ja rā hnĩni gui sømhmu, dami si'a te di n'na'ah_u.

9 Gui 'yøthēh_u yø dārquēhĩ di 'bap'ua. Gui 'yεmhmu: “Nuyá, ya guerp'ua gui pahmu ha gdi soh_u rá 'yε Oja ya”. 10 Pe nu'mø hĩmbi n'na'ah_u rā ts'äya p'ua ja rā hnĩni gui sømhmu, gui 'yεm'mø ga thohmu p'ua ja yø caye: 11 “Dá huambu ja rā hnĩni yø fonthäi bá n'youi ma mbonguahe. Gue'a rā hmēya'a ngue ya dá thēc'ah_u p'ua. Pe dami pahmu ngue ya mi ja ngue xta si'ah_u ha gdi soh_u rá 'yε Oja”, gui 'yεmph_u yø ja'i.

12 Dí xi'ah_u ngue nu'mø rā pa dani thaxra güenda, man'na xan'ua rā castigo da thohya yø ja'i hĩmbi unna ts'äya, ngue'a rā castigo da tho'ua yø ja'i mi 'bap'ua ja rā hnĩni Sodoma.

Xandøngu rā castigo da thohyo jai hĩngui nne di 'bätyø mmui.

13 Hague ngu rā castigo da thohyo ja'i 'bap'ua ja rā hnĩni Corazín. Hague ngu rā castigo da thohyo ja'i 'bap'ua ja rā hnĩni Betsaida. Porque hĩmbi 'yεc'ēigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu 'bai. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bap'ua ja rā nyogui hnĩni Tiro, 'nēp'ua ja rā hnĩni Sidón, n'nahmantho xta hēp'ua rā nts'o manĩ n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyo 'bospi, 'nε xta hē yø he yø ja'i nu'a xti

neꝓꝓꝓi ngue 'bꝓ ndummai. ¹⁴ Pꝓ nu'mø rā pa danī thaxrā güenda, man'na xangu rā castigo da thohyø ja'i festa rā hya ya, ngue'a rā castigo da thohyø ja'i mi 'bꝓp'ꝓ ja rā hnini Tiro 'nꝓp'ꝓ ja rā hnini Sidón. ¹⁵ A nu'ꝓ yø ja'i 'bꝓp'ꝓ ja rā hnini Capernaum, rá nꝓꝓꝓi ena ngue da t'ꝓꝓabi p'ꝓ mahꝓts'i, 'nꝓꝓꝓi ja rā häi da t'ꝓꝓi. Pꝓ gue di map'ꝓ ja rā nidu.

¹⁶ Bi 'yꝓꝓꝓyø xädi rā Jesús:

—Nu'ꝓ yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmꝓ, tengutho 'mø go da 'yørcase mā hyagä'ꝓ. Nu te'o hinda nu manho'ahꝓ, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá ꝓꝓꝓi.

Ya bá ꝓꝓꝓ'ꝓ hyate mā'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá ꝓꝓꝓ'ꝓ hyate mā'det'a nja'i bi 'benhni, ꝓꝓꝓꝓi di johya. I ena:

—Ague grá Hmꝓ, nu'mø dá nongähe ni thuhꝓ, asta 'nꝓhyø ts'onthi n'youi yø ja'i hꝓp'ꝓ.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yꝓꝓꝓi:

—Gue'a gui mmammi. Dá nugä rā Satanás ngue gá taphꝓ, bi ma häi tengutho rā hui 'mø ni gai. ¹⁹ Nugä dá 'da'ahꝓ rā ts'edi ngue madague'a gui nꝓꝓꝓꝓ yø c'ꝓya 'nꝓ gui nꝓꝓꝓꝓ yø ixtehe, ꝓꝓ hinte da ja'ahꝓ. 'Nꝓ gui taphꝓ gätho rá ts'edi na rā zithu mā nsaihꝓ. ²⁰ Pꝓ 'yo gadi johyahꝓ ngue hontho gui nꝓꝓꝓꝓꝓ mā thuhugä, 'bexi hꝓp'ꝓ yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gdi johyahꝓ, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhꝓ p'ꝓ mahꝓts'i.

Di johya rā Jesús.

²¹ Nu'a rā ora'a p'ꝓya, rā Espiritu Santo bi japi ngue ꝓꝓꝓꝓi di johya rā Jesús. Bi 'yꝓꝓꝓ:

—Mā Papá'i, dadi ja mamadi'i grá Hmꝓ p'ꝓ mahꝓts'i, grá Hmꝓ ua ja rā ximhäi. Porque yø ja'i ena ngue yø bamhya, i ena ngue tini xanho yø mmui hanja rā hya, ꝓꝓ gá 'yajꝓabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Nguna gá 'yøt'e mā

Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

²² Mā Papágä bi däqui gätho yø cosa ngue ga mānda. Hingongi ꝓꝓni ngue dadi mꝓahmi xanho'a rá Ts'unt'ꝓ Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mꝓahmi. Hingongi ꝓꝓni ngue dadi mꝓahmi'a rā Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'ꝓ di mꝓahmi. Nu rā ja'i da neprá Ts'unt'ꝓ Oja ngue da badi te'o na rā Papá, ya da zä da badi.

²³ Bi hyꝓtyø xädi p'ꝓya, bi 'yꝓꝓꝓꝓi:

—Bi toca'ahꝓ rā mmꝓnthi ngue gá nꝓꝓꝓꝓꝓ conni dähꝓ'a te gui nnuhꝓ ya. ²⁴ Porque di xi'ahꝓ ngue yø pa xä thogui, xangu yø ꝓꝓꝓꝓꝓ Oja xä m'mui, 'nꝓhyø dast'abi xä m'mui, bi ne xta nnu'a te gui nnuhꝓ ya, ꝓꝓ himbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a rā hya gui øhmꝓ ya, ꝓꝓ himbi zä bi 'yøde.

Bi manꝓ Jesús te bi 'yøtra mmꝓꝓꝓ Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rā xännbate ngue rā ley p'ꝓya, bi guat'i ngue thämmahya rā Jesús, bi 'yꝓꝓꝓi:

—Ague grá xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinna te para zantho?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yꝓꝓꝓi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'ꝓ ja rá ley Oja? ¿Tema hya gui tim'mø gadi xädi?

²⁷ Nu'a rā xännbate ngue rā ley p'ꝓya, bi 'yꝓꝓꝓ:

—Nuna rā hya na, guehna ena: “Dami ja ndummai ngue mathoguithe gui mahmꝓ Oja co gätho ni mmuihꝓ. Hangu rā pa hont'a gui mbꝓmhꝓ'a. 'Nꝓ dami mahni mmic'ꝓꝓi tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, i enna hya.

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yꝓꝓꝓi:

—Xanho te gui mma. Dami 'yøt'e tengutho rā hya gui mmanya n'namhꝓ ngue gui tinna te para zantho.

²⁹ Pꝓ nuna rā xännbate ngue rā ley, i ena ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gätho yø ja'i 'da gui matho. Janangue bi 'yꝓꝓꝓꝓ Jesús:

—Pꝓ, ¿dana gue'a mā mmic'ꝓ'be p'ꝓya?

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—N'na ra n'yohu bá hya ra 'yu xpi 'yē'a Jerusalén, ni map'u ja ra hnini Jericó. Bi nthēui yø bē, bi hyānnabā'i'a te mī hā, asta bi mōjpe. Bi unī, bi zop'u p'uya. Ya sã ra ndate 'mø mī zop'u. ³¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi thop'u ja ra 'yu n'na ra mmäcja. Bi nu ngue 'bēmp'u ra n'yohu sã ra n'u. Bi mäqui, i gätā n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'u n'na ra n'yohu mī ja rá 'bēfi p'u ja ra nija. Nu'mø mī nu'a sã ra n'u, bi mäqui, bi thogui. ³³ Pē nuna n'na ra n'yohu ngue ra mmēngu p'u ja ra häi Samaria, bi thop'u ja ra 'yu. Mī nu ngue 'bēmp'u nā xi ma mā'unī, bi huēqui. ³⁴ Bi guarbu bēnna n'yohu p'uya, bi gospābi ra aceite, 'nēhra vino bi gospā p'u xi ts'ērpi. Bi durpābi rá ts'et'i. Bi 'yēxp'u ja rá fanī p'uya, bi zits'i ngue da hyonnbī ha dī nsāya. Bi mādi. ³⁵ Mī hyaxp'uya, nuna ra mmēngu Samaria 'mø ya ja ngue da ma, bi hya'i yoho yø mēnyu nuya dī nthēui n'na pa ra nzābi n'na mmēnyu. Bi unna mmēnnigu, bi 'yēmbi: “Dami färquits'u nā ra n'yohu 'bucua. Nu'mø hīndi gua'i nā ra mēnyu ja ua, man'na xangu gui unī, ga jut'a'i 'mø dá pengui te gui unī”, bi 'yēmbi. ³⁶ Xiya, ¿ndana gue'a ya hyu nc'ei dī nēqui ngue rá mmic'ēiui nā ra n'yohu bi unyø bē ya?

³⁷ Nu'a ra xānnbate ngue ra ley p'uya bi 'yēnā:

—Nu'a bi huēqui, gue'a rá mmic'ēiui'a.

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni ma ya, dami 'yøt'e tengutho na ra hya guī mmanya.

Ya 'bup'u ja rá ngu ra Marta ra Jesús.

³⁸ Bi thop'u manī ma ra Jesús, bi zōmp'u ja n'na ra hnini. Nup'u ja ra hnini bi zōni, 'bup'u n'na ra xisu ni hu ngue ra Marta. Nup'u ja rá ngu nā, bi sáyabi ra Jesús. ³⁹ Nuna ra Marta, 'b'u'a n'na rá juhue ni hu ngue ra Maya. Nuna ra Maya bi mīp'u ni hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'i. ⁴⁰ Pē ra Marta humbi dī mpetho. Bi guarbu hu ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, ¿ua xanho te ør'ma juhue ngue hīndi zēqui? Dami xifi ngue da mǎxqui —bi 'yēmbi.

⁴¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hinguī padī te gui 'yøt'e. Janjuanī gui ho ni mmāi'a te gā ja ngue gui 'yøt'e. ⁴² Pē hōnda n'na ra hya ja ngue mā dātho dī mporta. Nuna ra Maya xa huanhna hya nu'a mā dātho dī mporta 'nē hīnjondā hyānnbi.

11

Bi xānnabāi ha dī mat'Oja yø ja'i ra Jesús.

¹ Man'na ra ora p'uya, nuna ra Jesús mī mmat'Oja p'u ja n'na ra xēqui. Mī juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'u yø xādi bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, dami xānngahe ra mhmat'Oja, tengutho ra Xuua bi xānnbi da mat'Oja yø xādi —bi 'yēmbi.

² Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø guī mmat'Ojahu, gui 'yēmhmu: “Mā Papá'āhe guī 'bu māhēts'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mānsu'i. Bá ēhē guī mānda ua. Dī nja'a te ni pāhā ua ja ra ximhāi tengutho bí ja māhēts'i. ³ Dami 'dacje ra hmē n'na pa ngu n'na pa. ⁴ Nē dami punnga mā ts'oquihe, tengutho gāhe xquet'a dādi punnbahe to hinguī ho te ørcahe. Dami fāxcahe ngue hinga øt'āhe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o”.

⁵ Ra Jesús bi sigue bi 'yēmbi:

—Xi'mø ngue n'na ra n'yohu gādī n'amigo n'na'āhu ya. Nu'mø māde ra xui p'uya, da zōmp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yēmbi: “Ague mā amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmē.

⁶ Porque n'na mā amigo bi zōp'u ja mā ngu, jap'u xpi 'yēhē. Pē hīn'yu te gā unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'uya, da 'yēntho 'mø bá thā'a mbo rá ngu: “Yo gādī xunanyagui. Ya n'nøt'e mā goxthi. Mā basī ya xa 'yoi. Ya hīnda zā gā nnanguī gā 'da'i'a guī ādi”, da 'yēmbi. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pē hinguī nne da nanguī ngue di unni te honi. Pē nugā dí xi'āhu

ngue da nanghma, di unni te gā honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugā dí xi'ah, nuna Oja di 'da'i te guí homhma. Dami 'yāpi te guí nneh. Nu te guí honi, guí tini. Nu'mø gā jātra goxthi ngue guí nzohma Oja, da xoc'ah. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ādi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jātra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu ra ja'i 'bāhrā basi, nu'mø bi 'yāpra thuhmε, hinguí sá rá mmui ra ja'i ngue ra do di unna basi. Ogue ra hua da 'yāprā basi, hinga c'eya di unni. ¹² Ogue ra do'ni da 'yāprā basi, hinga ixtehe di unni. ¹³ A nuyá, i ja ni ts'oquih, pε guí padí guí unna cosa xanho ni basih. Nu'a ni Papáhu bí 'bā mahets'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yāpra Espiritu Santo, da pennbabi.

Yø ja'i embi ngue ra zithu fāts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh mādi gonebi ra ts'onthi mi n'youi. Nu'mø mi hyep'ε ra ts'onthi mi n'youi ra n'yoh, bi nya p'uya. Yø ja'i p'uya di 'yøtho. ¹⁵ Pε en'i da yø ja'i:

—Nuna ra n'yoh na, øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fāts'i ngue jap'ε.

¹⁶ Mi'da yø ja'i p'uya, bi xifi ngue nuna mahets'i xtabá 'yøtyø hmεya hnjongui sá da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bí 'bā mahets'i di unna ts'edi. ¹⁷ Pε ra Jesús gā patho te mbenyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xip'ε di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hnjam'mø da zā da zehyø hya. Xip'ε ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bap'ε, da 'yεhra pa di n'εni. ¹⁸ Njarbatho na ra hya dí xi'ah ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mēfi ra zithu, ya rá 'bēfise di ts'oni. Dí mmangā na ra hya na ngue guí εnju ngue ra zithu fāxcā'mø dí øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hya guí xānbatehu, çua ra zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'youi yø

ts'onthi? Nuyá, ja di nεqui p'uya ngue guí ya xādāhu, hinguí padí te guí mmamhma. ²⁰ Pε xi'mø ngue di 'dacra ts'edi Oja ngue gā øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi, ja di nεqui p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yoh xanzaqui, cε yø juai guí mfāp'ε ja rá ngu, hinte da ja'a te fādi. ²² Pε nu'mø bá ep'ε man'na ra n'yoh ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gānnbabi yø juai guí mfādi. Ya rá mmēti'a te da hyānnbi. Di njadā p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sá dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hinguí nne ngue mā n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi mā nsui'be na. Nu ra ja'i hinguí fāxqui ngue gā ør'be ra 'bēfi, guehna ra ja'i di ts'ongatho mā 'bēfi na.

Ra ts'onthi bá pengbε ja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'ε ra ts'onthi n'youi ra ja'i, nup'ε ja ra xεqui mathoguitho xa 'yot'i, ja bí 'yop'ε ra ts'onthi, honi ha di nsāya. Pε nu'mø himbi dini ha di nsāya, di n'yomfēni p'uya, i εna: “Gā pengā p'ε ja mā ngu dá pōni”, i εna. ²⁵ Nu'mø bá pengbεya, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hnjongui 'bap'ε, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbεya, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mādi. Gā da yarbε ja rá mmui ra ja'i ngue di m'map'ε. M'mēfa p'uya, man'na di m'mε man'ε ra ja'i ngue'a te ra n'ε mi sá m'mēt'o.

Bi manna Jesús te'o di nthēui ra mmēnthi.

²⁷ Nuna ra Jesús, mēnte mmanya yø hya ya, nup'ε ha 'bahyø ja'i, bá tha'a n'na ra xisu, bi 'yεmbi:

—Ra mmēnthi bi nthēui ra xisu bi øn'a'i, 'nε bi sāt'a'i —bi 'yεmbi.

²⁸ Em'mø mi dahra Jesús:

—Ma datho ra mmēnthi bi nthēui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hya

mman'Oja, nu'a te rā hya øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro rā Jesús.

²⁹ Man'na ni mpētitho yø ja'i p'u 'bāhra Jesús. Mi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Nu yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya, yø ts'oc'ei. 'Bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yēc'eigui. Pē hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nōpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás. ³⁰ Porque tengutho rā Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nōpa hmeya yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive'a. Njarbutho rā N'yohu bí 'yē mahets'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nōpa hmeya yø ja'i 'bāhra pa jap'u'a ya. ³¹ Nu'mø rā pa ngue dani hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na rā xisu mi ndast'abi p'u sur, da nangui ngue di yapyā yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nuna rā xisu na, ndø yap'atho rá häi bi 'yēhē ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Salomón, pē hinguí nne gui 'yøhmā rā hya dí mmangā ya. ³² Da gue'u yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive da nang'mø rā pa dani hyaxra güenda Oja, di yapyā yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nu'u yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive, bi 'bätyø mmui 'mø mi 'yø'a rā hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Jonás, pē hinguí nne gui 'yøhmā rā hya dí mmangā ya.

Rā Jesús bi hysjpabi rā hya n'na rā nyot'i.

³³ Hinguí sä ngue to di sacra nyot'i 'nē da 'yaqui, ogue da go'mi con n'na rā huada. Sinoque da hyøxmāya, n'namhma ngue da nu rā nyot'i yø ja'i da yat'ambo. ³⁴ Nu'mø bi xogui xanho ni dāhu ya, ya guí hēthū xanho rā nyot'i i ja. Njarbutho ni n'yomfēnihu ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahma ndana rā nho gdi n'yohu 'mø. Pē numø hinguí xogui xanho ni n'yomfēnihu, ya himma juani guí pahma ndana rā nho gdi n'yohu 'mø. Ya nsutho 'mø ngue rā ts'a'bexui p'u gni mähä. ³⁵ Njarbutho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfēnihu,

n'namhma ngue da zä gui timhma rā 'yu xanho. ³⁶ Tengutho n'na rā ja'i 'mø hā rā nyot'i, hētra 'yu ha ni ma, gui njathū p'uya. Nu'mø tinni mmaihū ndana rā nho, ya gui hēhmā p'u rā nts'o ngue gui n'yo manhohū.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nēhyø xännbate ngue rā ley.

³⁷ Nu'mø mi juadi bi nya rā Jesús, nuna n'na rā fariseo bi zits'i ngue da nsihmēui p'u ja rá ngu. Mi yat'ambo rā ngu rā Jesús, bi mip'u ja rā mēxa. ³⁸ Nuna rā fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús ngue himbi nxu'yē 'mø mi nsihmē. ³⁹ Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague gyø fariseohū, guí pecja maxøts'e rā vaso 'nē maxøts'e rā mohi. Pē maxøts'etho di nēqui ngue gyø hoja'ihū. Nu mbo ni mmaihū, gyø bēhu, ngue hønt'a te pēs'yø ja'i so ni mmui gui hyannbahū. ⁴⁰ Hinguí padī te guí mmamhma. ¿Ua hinguí pahma ngue maxøts'e mā do'yohū, Oja bi hoqui, xquet'a 'nē mbo mā mmaihū bi hoqui? ⁴¹ Pē dami fäxyø hyoya co nu'a te guí pets'i. Ya gā da gommanho p'uya.

⁴² Ague gyø fariseohū, hague ngu rā n'u gui thohma. Nu'a rā diezmo gadi unhnū Oja, gadi unni te gā guí timhma, asta rā xac'andehe gadi unhnū rā diezmo Oja. Da gue'u gātho mi'da yø c'ani gadi unhnū rā diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthū, pē nu te rā nho ja ngue gui 'yøthū, 'nē'a gdi mahma Oja, hinguí øthū'a.

⁴³ Ague gyø fariseohū, hague ngu rā n'u gui thohma. Porque guí huanthohū yø nthuts'i tate xanho p'u ja yø nija. 'Nē guí nnehū ngue con n'na rā respeto di zengua'ahū yø ja'i p'u ja yø 'yu.

⁴⁴ Ague gyø xännbatehū ngue rā ley, conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohma. Porque maxøts'etho di nēqui ngue xanho'ahū, himma juani ngue xanho ni mmaihū. Nu'ahū, tengutho p'u o rā ánima hindi nēqui, thohyø ja'i maxøts'e, pē hinguí padī te ja mbo rā häi.

45 Mī da'a n'na nc'ei'u yø xännbate ngue rā ley p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, ngue guí mmanna rā hya naya, xquet'a 'nēcāhe guí səcje ya 'mø —bi 'yēmbi.

46 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xquet'a 'nēhyø xännbate ngue rā ley, hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque nuna rā ley gui xännba'u yø ja'i ngue da 'yøt'e, hīnjongui hāt'i da 'yøt'e. Ēntho rā ndate 'beni gadi duthu yø ja'i. Yø ja'i p'uya, hīngui hāt'i da duts'i. Pē nu'ahū, nī xīngā gue'a n'na nī saha guí nne gdi tōxhū'a rā 'beni guí hōspahū yø ja'i.

47 Hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque guí hōmbahū yø panteo'u yø pōngahya Oja xa hyo nī mboxitahū.

48 Ja di nēqui p'uya ngue gadi thehū'u nī mboxitahū bi hyopyø pongahya Oja. Mahōngui nne guí njathū p'uya, madague'a gadi hojpa'hū yø panteo'u yø pōngahya ya xandu.

49 Janāngue ya patho Oja te di nja. Bi 'yēna: “Ga pēnhnā mā pōngahya 'nē mī'da yø m'mēnhni. Nu 'da'u p'uya, da tho. Mī'da p'uya, da jui”. 50 Pē nūya yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya, gā ja da mā mapēnnbi p'ua rā castigo ja ngue di nja, ngue yø pōngahya xa tho asta gue'mø mambá fū'a nximhāi. 51 Da fūp'ū bá tu rā Abel, asta guerp'ū i ntū rā Zacarías nuna bi thop'ū ha guí nhyacui rā nija rā altar. Guehna dí xi'ahū naya, da hyāspabi rā güenda Oja ya yø ja'i 'bāhya, ngue'a te i du'u.

52 Ague gyø xännbatehū ngue rā ley, hague ngu rā n'u gui thohmu. Porque go guí hahū rā nsogui ngue rā mfadi. Pē nī xīngā gue'ahū gdi pahū, nī xīngā di japhū da ba'u yø ja'i nne da badi.

53 Nuna rā Jesús, hōntho bi juadi bi manya yø hya ya, mathoguitho bi mbøcue yø xännbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. 54 Honi ha di zādi ngue tema hya da manna Jesús ngue hīnda gue'a, para ngue da zā di yapi.

12

Rā Jesús bi xännba yø ja'i ngue hanja'u yø ja'i maxøts'etho di nēqui ngue xanho.

1 Nu'a rā ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, asta di ntøtyø ja'i. Rā Jesús bi mudi bi 'yēmbiyø xādi:

—Yo gni 'yohū tengutho gā 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nēqui ngue xanho te gā 'yo, hīmma juani ngue xanho. 2 Hīn'yū n'na rā hya da bēmp'ū ja rá mmāi rā ja'i ngue hīnda fadi. Madague'a da 'yēna da go'mi, pē gā fatho. 3 A nuyá, nu'a te gāma hya nt'aguitho gadi nxihmu ngue hīngui nnephū da fadi, hīnga nt'aguia, i fadi xandōnho. Nu'a rā hya gadi nhyarpatho nī guhū, ogue n'not'e rā ngu p'ū gui yahū, i nt'øde gātho rā hnini'a te guí mmamhmu.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

4 Ague mā amigo'ahū, dí xi'ahū ngue 'yo guí suhū da ne da hyo'ahū. Porque nu'mø bi hyo'ahū, ya hīnda zā te da japra te. 5 Nugā gā xi'ahū ndana ja ngue gui suhū. Damī suhū Oja, ngue nu'mø bi hyac'a nī tehū, ja rá ts'edi ngue da mēn'nahū rā nidū. Nuna ya, guehna damī suhū naya.

6 Xi'mø bi 'bā cat'a yø ts'int'sū, uāngui hōndi yoho yø zixani mā t'uni. Pē nuna Oja, hīnga n'na di pumbēni'u yø ts'int'sū. 7 Janjuani ngue fāxahū Oja. Conque asta nī xtahū m'mede n'na ngu n'na. Janāngue 'yo guí suhū yø ja'i. Porque man'na xammaadi'ahū ngue yø ts'int'sū, madague'a yø mmundotho'u.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hīnda gømp'ū ha 'bāhyø mmic'eiui.

8 Dí xi'ahū ngue nu to gātho da mamp'ū 'bāhyø ja'i ngue εc'eigui, xquet'a gā mmāngā p'ū 'bāhyø anxē Oja ngue dadi n'amigo'be rā ja'i. 9 Pē nu te'o da gōngā p'ū 'bāhyø ja'i, da mā ngue hīngui εc'eigui, xquet'a gā mmāngā p'ū 'bāhyø anxē Oja ngue hīn dadi n'amigo'be rā ja'i da gōngui.

10 Nu to bi zā da nōmman'ū rā N'yohū bí 'yē mahēts'i, i sā ngue di

mpunñbi. Pε nu rá ja'i da nømman'a rá Espíritu Santo, ya hĩndi mpunñbi.

¹¹ Nu'mø bi ts'ixah p'ua ja yø nija, ogue da ts'ixah p'ua ja rá ts'ut'abi, 'yo sä di tu ni mmaih na rá hya ja ngue gdi thahma. ¹² Porque nu'mø bi zønna ora guĩ nyaha, guesε rá Espíritu Santo di bεn'nah rá hya guĩ mmamhma'a rá ora'a.

Nu rá ja'i ja rá mēnyu, hinga gue'a rá mēnyu ja ngue di ma rá mmai.

¹³ Mambá nya n'na nc'ei p'ua 'bāhyø ja'i, bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grá xānnbate, dami xihma n'yohgā ngue di 'dajma parte ngue rá erensia.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿te'o bi 'yεxqui ngue gā nts'ut'abi ngue gā hec'ah te guĩ peshu?

¹⁵ Mahømbi 'yεmbi:

—Dami mfähma, 'yo sä guĩ εmhma ngue gue'a rá mēnyu mā datho di muui. Porque rá ja'i nne ngue di m'ma manho, hinga gue'a rá mēnyu xtangu di pets'i di m'ma manho.

¹⁶ Bi hyεjpabi na rá hya ja ua p'uya, bi 'yεmbi:

—Mi 'bua n'na rá n'yoh ngue rá mmεmmeti. Emmēi bi nja yø huahi.

¹⁷ Nunā rá mmεmmeti p'uya, ngūna bi bēni, bi 'yεna: “¿Teni 'be'a gā øt'e? Hin'yuh hapu gā pets'a te jap'ua xtá pēfi”.

¹⁸ Ya εmp'uya: “Ya dí pađi te gā øt'e. Nūya gā xotma t'u, man'na xtannoho gā hoqui. Ja gā pεsp'ua te gā gā xoqui, 'nε'a te gā dí pets'i. ¹⁹ Gā εngā p'uya, Nūya, xangu te jap'ua gdá si xangu yø jεya. Di nja gāmpähā ya. Ma gā nsāya, ma gā si te gā tini”, da 'yεna. ²⁰ Pε Oja p'uya, da 'yεmbi: “Ague n'yø, hinguĩ pađi te guĩ mma. Nūya guĩ tu'a di nxui ya. Xi'a te xcá pets'i, ¿to da gohmi'a?” ²¹ Njarbatho rá ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, hĩnte di muui p'ua ja rá hmi rá dá Oja.

Nunā Oja i fāhya yø ja'i ya o rá 'yε.

²² Bi 'yεmba m'mefa yø xādi rá Jesús:

—Nugā dí mma, nu'a te ja ngue guĩ sihu, ogue te ja ngue guĩ hyeh, 'yo gue'a mathoguitho gā ndu ni

mmaih'a. ²³ A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo rá ja'i man'natho di muui ngue'a te da hye. ²⁴ Ya guĩ nnuhu yø ca ngue hinguĩ uahi, 'nε hinguĩ xofo ngue te da mets'i. Pε Oja di unni te si yø ts'int'su. Goma gue'ahu ya, ngue hĩnda māxahu Oja, porque man'na xammadi'ahu ngue yø ts'int'su. ²⁵ Xiya, xi rá ja'i tu rá mmai ngue hinguĩ hets'i, ¿ua da zā di nte man'na doyni ngue'a gā nhets'i? ²⁶ Nu'mø hĩnda zā ngue man'na guĩ ntehu mits'u, ¿hanja ngue tu ni mmaih mi'da yø cosa 'mø?

²⁷ Ya guĩ nnuhu yø døni bí ja dapo ngue hĩndi mpefi, ni xinguĩ mpe, pε mahotho guĩ nεqui. Dí xi'ahu ngue tengu rá dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, pε hĩnha da zādi tengu gā nho yø døni. ²⁸ Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho guĩ nεqui yø døni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzøp'ua ja rá orno. ¿Goma gue'ahu ngue hĩndi he'ahu Oja? Pε hĩngā εguĩ εc'εih xanhu ngue fāxahu Oja. ²⁹ Nūya 'yo mathoguitho di tu ni mmai ha gdi hyoni te guĩ sihu. ³⁰ Porque yø ja'i 'bucua ja rá ximhāi, hønt'a te da zi ni ma yø mmai honi. Pε nu'ahu, 'bāhni Papáhu, 'nε ya pađi ngue guĩ homhma gātho ya yø cosa ya. ³¹ Jananguε dami ja ndummai guĩ 'yøth'a te di manda Oja. Gue'a di 'da'i te gāma cosa guĩ homhma'a.

Dami ne ngue bí ja ni mmeti hu mahets'i.

³² Madague'a ziyohotho'ahu, pε 'yo guĩ suhu. Nugā gā fā'ahu tengutho rá mändε'yo 'mø fāhyø de'yo. Nunā Oja ni Papáhu i ja mpähā ngue guĩ m'mahma p'ua ha di manda. ³³ Dami pä te gā guĩ peshu, guĩ unhu rá mēnyu yø hyoha. Dami neh rá buxa hĩnjam'mø di nts'oni. Porque nu'mø bí ja ni mmeti hu mahets'i, hĩnha rá nze guĩ da bøhø. Nup'ua hĩnda zønna bε, 'nε hĩnda zi rá zu'ε'a te guĩ pets'i. ³⁴ Nu'mø guĩ εmhma ngue bí ja mahets'i'a rá nho tate di muui, hønna da zø ni mmaih p'ua 'mø.

Ya xqui nsāh̄u 'mø bi zøhni Hmūh̄u.

³⁵ Ya xqui nsāh̄u 'mø bi zøhni Hmūh̄u. Madra xui da zøhø, ya di zø ni nyot'ih̄u. ³⁶ Gui 'yøth̄u tengutho yø hmiq̄ui n'na ra hmū 'mø tøm̄i ngue da pengb̄u da nu ra nthati. Ngu di zøhø di jātra goxthi, 'bexta xojpi. ³⁷ Ra mm̄enth̄i di nth̄eui ra hmiq̄ui nuna dinnā hmū 'mø bi zøhø ngue di ndø'mate. Majuani dí xi'ah̄u ngue nu'a rá hmū, di nsā ngue da 'yēp'̄u ja ra m̄exa yø hmiq̄ui ngue da 'uini. ³⁸ Madague'a made nxui da zøhø, ogue tobe h̄indi hats'i da zøhø, p̄e ra mm̄enth̄i bi nth̄eui yø hmiq̄ui da thini ngue di ndø'mate. ³⁹ Dam̄i pah̄mu na ra h̄ya ja ua. Ngue n'na ra mm̄enn̄igu, nu'mø da bad̄i tema ora da zøhra b̄e p'̄u ja rá ngu, di mf̄adi xan̄ho, h̄indi n'uni da sojpa rá ngu ngue da f̄e. ⁴⁰ Xquet'a dam̄i njath̄u p'̄uya, dam̄i ndø'mateh̄u. Porque nu'a ra ora h̄inte di so ni mm̄uih̄u, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yoh̄u di 'yē mah̄ets'i'a.

Rā Jesús bi h̄yējpa ra h̄ya yoho yø hmiq̄ui, n'na ra hmiq̄ui ngue ra 'yøde, n'na ra hmiq̄ui h̄ingrá 'yøde.

⁴¹ Rā Bedu bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:
—Aguē grā Hmū, ¿høngtho gāhe guí xicje na ra h̄ya gadi h̄yēcya, ua gue gātho yø ja'i guí xifi?

⁴² M̄i dah̄ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna ra h̄ya dí mm̄angā, gue'a ra hmiq̄ui 'bet'o bá d̄inna h̄ya dí xicā na, nu'mø da 'yøt'e te dí xifi. Gueh̄na tengutho n'na ra hmiq̄ui da ma maf̄ati'u to 'b̄ap'̄u ja rá ngu rá hmū. Nu'mø bi zøn̄na ora di nsih̄m̄e yø ja'i maf̄ati, da 'uini. ⁴³ Ra mm̄enth̄i di nth̄eui ra hmiq̄ui da 'yøt'e te di 'b̄ep̄rá hmū. Nu'mø bi zøhrá hmū, da d̄ini ngue dad̄i mp̄efi. ⁴⁴ Majuani dí xi'ah̄u ngue nu te gā p̄esrá hmū, gā di f̄atrā hmiq̄ui. ⁴⁵ P̄e nuna ra hmiq̄ui da 'yēmp'̄u ja rá mm̄ai ngue h̄im'be da zøhrá hmū, da m̄adi da m̄atyø mm̄ih̄miq̄uiui conyø xisu. Da m̄i di nsih̄m̄e, ogue di n'iti. ⁴⁶ Nu'a rá hmū ra hmiq̄ui p'̄uya, nu'a ra pa ra ora ngue h̄ingui tøm̄rá hmū, gue'a ra ora da zø'a. Nu'a rá hmū p'̄uya,

mathoguit̄ho da m̄ei, p̄ets'i ngue da xeni. Di 'yēmp'̄u ni gohyø ja'i h̄ingui ēc'ēi ra h̄ya.

⁴⁷ Nuna ra hmiq̄ui bi bad̄i xan̄ho hanja na ra h̄ya nneprá hmū da 'yøt'e, p̄e h̄imb̄i 'yørpabi'a te rá p̄ähä rá hmū, da 'yēmm̄ei da ma m'm̄ei. ⁴⁸ P̄e nu'a ra hmiq̄ui h̄imb̄i bad̄i xan̄ho'a te rá p̄ähä rá hmū, da 'yøtyø cosa ní n'yup'̄u ngue di 'b̄ei, ts'utho da ma m'm̄ei, porque h̄ingui pad̄i te øt'e. Nu te'o bi bad̄i xan̄ho ra h̄ya, jatho ngue da 'yøt'e te sifi. Nu te'o man'na xangu ra h̄ya maf̄ati, man'natho xangu ja ngue da 'yøt'e.

B̄i man̄a Jesús ngue di nja ra sui.

⁴⁹ Nugā ra sibi dá ēh̄e ga ucā ua ja ra xim̄häi. Dí nnegā ngue di nzø na ra sibi na. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocā n'na ra n'̄u, p̄e dí xøn̄ni ngue di nja. ⁵¹ ¿Ua guí ēmh̄mu ngue dá ēcā ua ja ra xim̄häi ngue h̄in tema n'̄u guí säh̄u? Nu'a, h̄in'na'a. Sinoque di nja ra sui. ⁵² Porque ra pa di ma p'̄uya, cat'a nja'i 'dat'a ra ngu di 'b̄ai, gā di ns̄ai. Hȳu nc'ēi di ns̄ah̄mi'u yo nc'ēi di ēc'ēigui. Ogue yo nc'ēi di ns̄ah̄mi'u hȳu nc'ēi di ēc'ēigui. ⁵³ Nu ra papá h̄inda nu man̄ho rá ts'unt'̄u di ēc'ēigui. Nu ra ts'unt'̄u h̄inda nu man̄ho rá papá di ēc'ēigui. Nu ra mamá h̄inda nu man̄ho rá t'ixu di ēc'ēigui. Nu ra t'ixu h̄inda nu man̄ho rá mamá di ēc'ēigui. Nu ra cā h̄inda nu man̄ho rá ts'ihūe di ēc'ēigui. Nu ra ts'ihūe h̄inda nu man̄ho rá cā di ēc'ēigui.

I ja yø hm̄eya ngue te di nja.

⁵⁴ Nuna ra Jesús bi 'yēmb̄yø ja'i:

—Nu'mø gā nuh̄u ngue bá nangyø 'bogui, guí ēmh̄mu p'̄uya ngue di n'ye. 'N̄e gue'a di nja'a. ⁵⁵ Nu'mø 'yo ra ndah̄i ni 'yē'a sur, guí ēmh̄mu p'̄uya: “Xta mpa ya”. 'N̄e gue'a di nja'a. ⁵⁶ Ena xø gā guí pah̄mu p'̄u gn̄i b̄ēmh̄mu, p̄e h̄in'na. Nu'ah̄u guí pah̄mu te nne da man̄a tiempo 'mø guí hanth̄u yø guí bí ja maya, 'n̄ecua ja ra häi guí pah̄mu te di nja'mø 'yo ra ndah̄i. ¿Hanja ya'mø ngue h̄ingui pah̄mu te gā mbøn'a te gāma h̄ya guí nnuh̄u yø pa dí 'b̄ah̄mu ya?

Dami ja ndummai gui nhojpau ni nsaii.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hinguí hacseha ra güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'aha, nu'a di yap'aha dami nhojpaha p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hinda dä'aha p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'aha p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dä'aha ra policia. Ra policia p'uya, da zixaha fädi. ⁵⁹ Dí xi'aha ngue nup'ua ja ra fädi, ya hinda zä guá ponthoha p'ua, guá pømhma asta gue'mø guá jut'i gätho ra menyu da ts'an'aha.

13

Jatho ngue da thep'ua ra nts'o.

¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'ua 'bähra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mmengu Galilea. 'Nε ja xi thop'ua ha thohyø zu'ε nu'ua tho ngue ra 'bøt'e.

² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a te ra n'ua bi thohya yø mmengu Galilea bi tho, ¿ua guí εmhma ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya ngue mi'da yø mmenguh? ³ Dí xi'aha ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehma p'ua ra nts'o gni 'yoha, xquet'a 'nε'aha 'da gdi m'mehma'ua. ⁴ Xi'ua 'de'ma hyato nja'i bi hyo ra torre Siloé 'mø mi dägui, ¿ua guí εmhma ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya bi du ngue gätho mi'da yø mmengu Jerusalén? ⁵ Nugä dí xi'aha ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehma p'ua ra nts'o gni 'yoha, 'nε'aha 'da gni m'mehma'ua.

Ra Jesús bi hyeipa ra hya n'na ra za hinguí zädi.

⁶ Bi hyoni te gui hyeipa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—N'na ra n'yoha bi 'yεt'a n'na nza ra igo p'ua ja rá häi. Bi ma da nu p'uya ngue'mø zädi. Pε hin tema igo bá tini. ⁷ Bi 'yεmbrá mēfi mi fähra häi p'uya: “Ague n'yø, ya rá hyu jeya dí εhe dí hongä yø ndät'a ua ja ra za ja ua. Pε hinte dí tini. Dami 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja ra häi”, bi 'yεmbi. ⁸ Pε nu'a fähra häi p'uya bi 'yεna: “Ague n'yø, dami tø'mra jeya ja

ua ya. Ma ga cunnbagä ra häi 'nε ga pojpa ra 'yai. ⁹ Xamhmatho di nzädi ngue ga jap'ua. Nu'mø ya himbi nzädi, ya ga exp'uya”, bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xisu mi mo'mi.

¹⁰ Man'na ra pa ngue ra ts'äya, mi xänbäte p'ua ja n'na ra nija ra Jesús. ¹¹ Nup'ua ja ra nija, mi 'bap'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma hyato njeya mađi hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'youi, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mø di sä di juanna xatha. ¹² Nu'mø mi nu ra Jesús, bi zonnäya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xisu, ya da zä ra n'ua guí hεmbya.

¹³ Bi japyø 'ye p'ua ja rá ya p'uya. Pε 'bexpi zä'a ra ora'a, bi njuanna xatha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mammađi Oja. ¹⁴ Pε nu'a di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi mbøcue ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—N'nato ma pa ja ngue di nja ra 'bēfi. Gue'ua yø pa guá εhe da t'øthe'aha 'mø. Pε hinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya da t'øthe'aha.

¹⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya gä gue'a guí mmamp'ua gni bεmhma ya 'mø. Xi'mø guí si n'na ni ndani, oque n'na ni burru, ¿ua hinguí xoc'mø ra pa ngue ra ts'äya ngue da ma da nsithe? ¹⁶ Xina ra xisu, rá mbom'meto ra Abraham, ya n'ne'ma hyato njeya di unna zithu ngue'a te hεmbi. ¿Ua hinda zä da t'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya na'mø?

¹⁷ Mi manna ra hya na p'uya, mambi mesta yø sä'ua nnu man'ua ra Jesús. Pε gä di johya yø ja'i, porque hinjonda zä da 'yøt'e te nnurpi øtra Jesús.

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na rá hmudä ra mostasa.

¹⁸ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—¿Ha di njap'ua gdi pahma ngue ha di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja? ¿Tegue gdä hyeipa ra hya? ¹⁹ Tengutho n'na zihmudä ra mostasa, zitchma 'mø bi thup'ua ja ra huahi. Pε di nte asta

gue'mø di ndat'o. Xta nhets'i da gohi, da 'yøtyø 'bafi yø ts'int's'u p'u ja yø 'yēt'o.

Bi nhyejpa rā hya rā hojūni i pε rā levadura ngue di ixqui.

²⁰ Maħømbi 'yenna Jesús:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja, gui nhyejpabi ²¹ rā íxi 'mø bi japi hyu t'eni rā hojūni n'na rā xisu, asta gue'mø di ixqui gā rā jūni.

Maħyepi rā hya n'na rā goxthi hingui uant'i.

²² Bi sigue bi n'yo rā Jesús ni ma Jerusalén, xānbbabi rā hya yø ja'i p'u ja yø hnini thogui. ²³ Bi 'yēmba n'na nc'ei p'uya:

—Ague grā hmu, ¿ua ziyohotho yø ja'i di nyani?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

²⁴—Damī ja ndummai gdi cutha p'u ja rā goxthi hingui uant'i. Porque di xi'ahū ngue xangu to da ne da yat'i, pε hinda zā da yat'i. ²⁵ Porque nu'mø bi nangra mmenniġu da nøtra goxthi, nu'u da go'athi di jātra goxthi, da 'yēmbi: “Ague grā Hmu, damī xogahe rā goxthi”, da 'yēmbi. Pε da 'yēna Hmū 'mø bi dadi: “Hin'na. Himma amigo'ahū”. ²⁶ Da 'yēn'u di 'bā'athi p'uya: “Pε 'nε 'dap'u dá nsihmēhū. Nup'u ja mā hniniġahe ja gā xāngahe p'u ni hya”. ²⁷ Da 'yēna Hmu 'mø bi dadi: “Ya dí xi'ahū ngue himma amigo'ahū. Damī 'uehmū ua dí 'bai, porque xants'o te xcá 'yøthū”. ²⁸ Ja di nzonp'u'u di 'bā'athi p'uya, di guxytø ts'i 'mø bi nu rā Abraham, rā Isaac, rā Jacob, co gātho mi'da yø pøngahya Oja di 'bup'u di mānda Oja. Nu'u di 'bā'athi, da gop'u'u. ²⁹ Porque di bønyø ja'i p'u ni hyahra hyadi, da guerp'u ni bøxyadi, norte, 'nε sur di bønyø ja'i da mip'u ja rā mēxa ngue di nsihmε p'u di mānda Oja. ³⁰ A nuyá, 'bu i'da ngue 'bēfa ua ya, gue'u danī m'met'o p'u'u. 'Bu i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u danī m'mēfa p'u'u.

Bi nzonna Jesús ngue handra hnini Jerusalén.

³¹ Nu'a rā pa'a p'uya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yēmbra Jesús:

—Damī pøngua ni ma, porque nne da hyo'i rā Herodes —bi 'yēmbi.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Hantho εna da hyäcä na rā Herodes. Ni mähä ya bá xihmū ngue nuya 'nε nixudi, ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hēmbi 'dama 'dan'yo man'u. Nimanī p'uya, ga juadi te dí pēfi. ³³ Pε jatho ngue ga thogui hapū nná ma. Nixudi 'nε nimanī ga n'yo asta gue'mø ga søn'a Jerusalén. Nuua himma juani ngue da thogä ua, nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sømp'u, gā i tho.

³⁴ Ague gyø mmēnguhū Jerusalén, gue'e gui hophū yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahū, gā gui pandothohū. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pen'nahū tengutho rā øni 'mø di petyø basi ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ahū p'u. Pε hingá nehū. ³⁵ A nuyá, da hyc'ahū p'u Oja ya. Dí xi'ahū ngue ya hinnī mantho gui nnujū, asta gue'mø da 'yēhra pa gui 'yēmhmū: “Dī japrā m'mēhnī Oja bá penhua”, gui 'yēmhmū.

14

Bi 'yøthe n'na rā därkehi rā Jesús.

¹ N'na rā pa ngue rā ts'äya, nuna rā Jesús bi ma da nsihmε p'u ja rá ngu n'na rā n'yohū 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fātho te øtra Jesús. ² Nup'u hudi, 'bup'u n'na rā n'yohū ngue neni. ³ Nuna rā Jesús, bi 'yørpa rā nt'anni yø xānbbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo, bi 'yēmbi:

—¿Ua da zā ngue da t'øthe n'na rā därkehi 'mø rā pa ngue rā ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'u nzofo himbi dadi. Bi bentra därkehi rā Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'ēmyø fariseo p'uya:

—A nuyá, xi'mø gdi sihū n'na rā burru ogue n'na rā ndani, da zop'u ja n'na rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'äya,

uanguī guá juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a rā pa da zop'u ja rā ots'i.

⁶ Hinte ga ndatho'u yø ja'i nzofo.

Rā Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu rā nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hetho rā Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja rā mēxa. Bi 'yembaya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhā rā nthati, 'yogui huanthohā yø nthuts'i tate xanho ngue ja gui mmihmā p'u. Nthambenitho da zø hman'na nc'ei, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xā nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yēn'i: “Dami unna nthuts'i nā 'bucua n'yø”. Ya gui pes'ni sā p'uya ngue gni mmip'u ja rā nthuts'i hinga njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, dami mip'u ja rā nthuts'i bí ja nyani, n'namhā ngue nu'mø bi zø'a xā nzo'i, da 'yēn'i p'uya: “Dē gui mmicua ja rā nthuts'i xanho n'yø”. Xquet'a 'nē'u 'dap'u gdi hūhmā p'u ja rā mēxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pē nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Rā Jesús bi 'yembrā n'yohā xi zixpā ja rá ngu:

—Nu'mø guí øt'a n'na rā nts'ihmē, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'u ni n'yohā, ni xinga gue'u ni mēni, ni xinga gue'u ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'a, xquet'a da 'yēhrā ora da zo'i ngue gui nsihmēui. Ya bi ma mā cots'i'a rā mate xcá 'yørbūya. ¹³ A nuyá, nu'mø guí øtra nts'ihmē, dami zo'u yø hyoya di nsihmē, dami zo'u yø do'yē, dami zo'u yø dogua, dami zo'u yø xādā ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i rā mmēnthi p'uya, porque hinda zā da gut'a'i te gui 'yørpe. Pē nu'mø rā pa danī bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyēqui rā hya ngue n'na rā dants'ihmē di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei mi hup'u ja rā mēxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue rā mmēnthi di tocabi'a to sihmē p'u ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—N'na rā n'yohā, bi 'yøt'a n'na rā dants'ihmē ngue rā nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofu xangu yø ja'i.

¹⁷ Nu'a rā nde ja ngue di nja rā nts'ihmē p'uya, bi mēhnā hmiqūi rā mmēnngu ngue bá si'u to ya xi ts'ofu. Bi 'yēmbi: “Ma ga mmähā ya, porque ya bi nho'a te da ts'i”. ¹⁸ Nu'a bá ts'i p'uya, ēnā ngue hingui pongui. Nu'a rá mudi bá ts'ofu bi 'yēna: “Ja dá tän'a n'na rā häi, jatho ngue ga ma nu ya. Dami punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'u”. ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yēna: “Ja dí tän'i cut'a nt'ei yø ndani. Nuyá dí nne ga sā ya. Dami punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'u”. ²⁰ Man'na p'uya bi 'yēna: “Ja edadi nthati, janangue hinda zā ga mmapp'u”. ²¹ Nu'mø mambā pengra hmiqūi, bi xihrá hmu te bá sifi. Bi mbøcūe rā hmu p'uya. Bi 'yēmbi hmiqūi: “Ni ma n'nahmantho p'u ja rā tãi ya, 'nēp'u ja yø caye ua ja rā hnini. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'yē, bá si ua yø dogua 'nēhyø xādā”. ²² Mambā pengra hmiqūi p'uya, bi 'yēna: “Ague grā hmu, ya dá øt'e te gá 'bejpagui ya. Pē tobe mbonguitho yø nthuts'i”. ²³ Bi 'yēnna hmu p'uya: “Nuyá ni ma mahøn'a p'u ja yø caye 'nēp'u ja yø 'yu ya. Bí ja ts'edi ngue da ēcua yø ja'i n'namhā ngue da yuhma ngu. ²⁴ Porque dí xi'ahā ngue nu'u yø n'yohā dá zocā m'met'o, ya hinda zā da ēhē di nsihmēua'u”.

Jauara hyaja ngue da 'yøtraja'i 'mø nne da denna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'befa p'u ni ma rā Jesús. Bi 'bärbūya, bi 'yēmbi:

²⁶ —Nu te'o tēnngui 'nē zits'atho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø basj, ogue yø n'yohā, ogue yø nju, ogue su da tho connā ngueque, nunā, guehna himma xädigā nā. ²⁷ Nu rā ja'i hingui nne da dēnngui ngue su da tho, guehna rā ja'i himma juani mā

xädigä nä. ²⁸ A nu'ah_u ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na rā torre, uangui 'bet'o da 'yøtrá güenda, da nu 'mø ngue ja te di un_i para ngue da hyätra 'bēfi, ogue hin'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di d_u'm_i, 'n_ε hinda hyät'a m'mefa, da denni to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yēna: “Nuna rā n'yoh_u 'b_ucua bi d_u'mrá 'bēfi, p_ε hingu_i sä da hyät'i”, da 'yēna. ³¹ Xi'mø ngue n'na rā dast'abi ja ngue da 'yørpabi rā tunhni man'na rá mmidast'abiui, uangui da m_i d_i n'yomfēni, da zänni ngue'mø da zä di j_uui 'dēt'a mahuah_i yø soldado 'mø bá εp'u 'däte mahuah_i ngue ne tunhni. ³² P_ε nu'mø hinda zä p'uya, nu'mø tobe yap'atho bá εhrá nsuiui, da mennba rā hya rá mminst'abiui p'uya ngue di nhojpau_i. ³³ Gui njath_u p'uya, ngue gui hyacj_u rā güenda, porque rā ja'j_i ngue tate di ma'a te p_εts'i, a nugä p'uya, zi ts'atho di maqu_i, guehna rā ja'j_i himma xädigä nä.

Bi ma mahyεqui rā hya ngue'mø bi m'mē'a te ga n'ū rā ū.

³⁴ Conque rā ū, xanho'a. P_ε nu'mø ya hingu_i ū, ya hinte di muui. ³⁵ Ni xingra 'yai rā häi da zä, sinoque da t'entho. A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhm_u nā rā hya d_i mmangä ya.

15

Bi hyεcra hya rā Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na rā dε'yo.

¹ Gätho yø ngüthäi 'n_ε'u m_i'da yø ja'j_i t'ēmbi ngue ja yø ts'oqui bi guarb_u 'bähra Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a ga nnemhya yø fariseo'a 'n_εhyø xännbate ngue rā ley, bi 'yēna:

—Nuna rā n'yoh_u 'b_ucua, guehya yø ja'j_i ja yø ts'oqui nne di nyau_i 'n_ε 'dap'u s_ihm_εui nā.

³ Janangue rā Jesús bi hyεca n'na rā hya bi xifi, bi 'yēmbi:

⁴ —Nu'ah_u ya, xi'mø di 'b_ui to di si n'na ciento yø dε'yo, da 'ue'a n'na ndε'yo p'uya, uangui da zop'u'goho 'däte ma'dε'ma guto ndε'yo p'u ja rā dapo. Da ma da honna n'na ndε'yo xa 'uegue asta gue'mø bá tini. ⁵ Nu'mø

bá timp'uya, dadi johya, da huxrá xixi, da εh_ε. ⁶ Nu'mø bi zøp'u ja rá ngu, di petyø amigo 'n_εhyø besino, da 'yēmbi: “Bá εhm_u ya, 'da gda johyathoh_u, porque ya dá tingä ma dε'yo xi m'mēdi”, da 'yēna. ⁷ Njarbatho nā dí xi'ah_u ya, ngue'mø bi hyep'u rā nts'o ga 'yo n'na rā ja'j_i ja rá ts'oqui. Man'na rā ndøpähä bí ja mah_εts'i, hinda gue'u goho 'däte ma'dε'ma guto nja'j_i εnā ngue yø hoja'j_i, hin'y_u yø ts'oqui.

Bi ma mahyεqui rā hya ngue rā mēnyu bi m'mēdi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø c_u 'dēt'a yø mēnyu, di 'b_ε'a n'na p'uya, uangui di sacra nyot'i da gocrá ngu, mahotho di hyoni asta gue'mø bi d_ini. ⁹ Nu'mø bi d_im_p'uya, di petyø amigo 'n_ε m_i'da yø besino, da 'yēmbi: “Ma 'da gdá johyathoh_u ya, porque dá tingä ma mēnyu dá 'bedi”, da 'yēmbi. ¹⁰ Njarbatho nā rā hya dí xi'ah_u ya, ngue bí ja rā johya p'u bí 'b_uhyø anxε Oja ngue n'na rā ja'j_i ja rá ts'oqui, da hyep'u rā nts'o ga 'yo.

Bi ma mahyεqui rā hya ngue n'na rā n'yoh_u di untho'a te ma t'unn_i.

¹¹ M_i nya rā Jesús, bi 'yēna:

—M_i si yoho yø ts'ant'u n'na rā n'yoh_u. ¹² Nuna rā ts'ant'u cohi bi 'yēmbi papá: “Ague papá, dam_i 'dac'a te ma mmeti di tocagui”, bi 'yēmbi. Nuna rá papá p'uya, bi un_ni n'na ngu n'na yø ts'ant'u'a te di tocabi.

¹³ Himma ya'atho yø pa p'uya, nuna rā ts'ant'u cohi, bi peti gätho'a te rá mmeti, bi hyats'i, bi ma man'na rā häi yap'atho. Ja bi umma un_itho p'u rá mēnyu p'uya. ¹⁴ P_ε nu'mø m_i hyäti gä bi un_na mēnyu, nup'u ja rā häi 'b_ui, bi nja n'na rā thuh_u. Ya hin'y_u te da zi p'uya. ¹⁵ Bi map'u 'b_u'a n'na rā n'yoh_u ngue bi 'yänna 'bēfi p'uya. Nuna rā n'yoh_u p'uya, bi 'bep_i ngue da märpa yø ts'adi p'u bí ja rá häi. ¹⁶ I nne da za'u yø j_εza sa yø ts'adi p'uya, p_ε hinjond_i un_ni. ¹⁷ Ya εmp'uya: “Nup'u ja rá ngu ma papágä, xangu yø hmi_qui d_i mp_εp'u, p_ε mbongu_itho te da zi. Nugä p'uya, dí tugä rā thuh_u ua. ¹⁸ Ma

gā pengā p'ua bí 'buhma papá ya. Gā ɛmbi: Ague papá, rā ts'oqui dá ɔt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ɔrpabi Oja. ¹⁹ Ya hinni 'yup'ua gui 'yena ngue ni basigui ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nugā tengutho'ua ni mēfi guí si, di njarbatho p'ua gdi bēngui, gā ɛmbi". ²⁰ Bi hya rā 'yu p'uya bi mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'atho bá ɛ p'uya, bi hyandrá papá, bi huɛqui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hafi 'nɛ di unna beso. ²¹ Nuna rā ts'unt'ua p'uya, bi 'yembrá papá: "Agué papá, rā ts'oqui dá ɔt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ɔrpabi Oja. Ya hinni 'yup'ua gui 'yenguí ngue ni basigui ya". ²² Nu'a rá papá p'uya, ɛmbyø hmiqúi: "N'nahmantho bá cahmi rā ulu tate xanho, dami hetui. Dami hyurpauí n'na rā mfo'yɛ rá 'yɛ. Dami unnui yø 'boxthi da dit'i. ²³ Bá siui n'na rā ndani xanoqui gā hohu. Ma gā n'ɔt'a ngohu, gā nsihmɛhu. ²⁴ Porque nuna mā ts'unt'ugā 'bucua, tengutho 'mø xi du na, a nuyá, tengutho 'mø mā'da'yo bi m'mui. Ya xi m'medi, pɛ mahøndá nuhu ya". Bi mudi bi n'ɔt'ango p'uya.

²⁵ Mambí 'yo rā 'befi'a rá ts'unt'ua mā dap'uya. Nu'mø ni ma da zøp'ua ja rā ngu'a rā ts'unt'ua mambí 'yo rā 'befi p'uya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'buhyø nɛi. ²⁶ Bi zonhna n'na'ua yø hmiqúi p'uya, bi 'yānmi te 'be'a mā ngo i ja. ²⁷ Nu'a rā hmiqúi p'uya bi 'yɛmbi: "Ni papá'a ɔt'ango ngue ni n'yohu xa nzøhø. Xa mānda ngue xa tho n'na rā ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'unt'ua ngue hinte di ja". ²⁸ Bi mbøcue p'uya, hingui nne da yat'ambo. Bá pønna papá p'uya, bi xifi ngue da yat'ambo. ²⁹ Pɛ nu'mø mi da p'uya, bi 'yembrá papá: "Ya xa mma yø jɛya dí ɔt'a ni 'befi, nugā hinjam'mø xtá fets'i te guí mma. Pɛ hinjam'mø xcá 'daca n'na rā zichivo ngue gā nsānigo'be mā amigo. ³⁰ Pɛ nuyá, nu'mø mi zøhna ni ts'unt'ua bi un'na ni mɛnyu ngue yø 'uesi, go xcá hyopra ndani naya". ³¹ Nuna rá papá p'uya, bi 'yembrá ts'unt'ua: "Agué ts'unt'ua, nu'i ya 'daua

dí 'buhmi. Nu'a te gā dí pets'ä, gā ni mmeti. ³² Pɛ nuyá, xanhotho ngue di njajua mpähä, gā ɔthu rā ngo. Porque nuna ni n'yohu, tengutho 'mø ya xi du na, mā'da'yo ngue bi m'mui. Ya xi m'medi, pɛ mahøndá nuhu ya".

16

Bi hycra hya rā Jesús ngue n'na rā hmiqúi di mānda yø mēfi.

¹ Rā Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Mi 'bua n'na rā mmɛmmeti ngue si n'na rá hmiqúi di māndabi yø mēfi. Nuna rā mmɛmmeti p'uya, bi sifi ngue di unnbatho rá mɛnyu na rá hmiqúi. ² Rā mmɛmmeti p'uya, bi 'yɛmbi: "Agué n'yø, ¿hanja na rā hya dí ɔcä si'i? Dami dācra güenda'a rā 'befi guí ɔt'e, porque ya hinni mantho guí mādagui mā hmiqúigä", bi 'yɛmbi. ³ A nuna rā hmiqúi di mānda yø mēfi p'uya, i ɛnɛ: "¿Teni 'be'a gā ɔt'a 'mø ya hīndi 'dacä rā 'befi mā hmu ya'mø? Nugā ya hingui sä gā mpɛfi. Nu'mø gā haxra limosna, dí pɛs'mā sä. ⁴ A nuyá, ya dí padí te gā ɔtya para ngue ya di 'bai to bi 'daca ts'aya p'ua ja yø ngu 'mø bi thaga mā 'befi", i ɛna. ⁵ Bi mudi bi zonhni 'da mi'da'ua to tuprá hmu p'uya. Nuna rá mudi bi zonhni, bi 'yɛmbi: "¿Hangui guí tuhma hmugä?" ⁶ Rā n'yohu p'uya bi 'yɛna: "Dí tupa n'na ciento barre rā aceite". Nuna rā hmiqúi p'uya bi 'yɛmbi: "Ja ua rā sacua n'youi ni güenda 'mø. Pɛ dami mi ya, gui 'yør'man'na, gui cuati ngue yote mā'det'a barre guí ndupate", bi 'yɛmbi. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yān man'na n'c'ei, bi 'yɛmbi: "Xi'i, ¿hangui guí tuhma hmugä?" Bi 'yɛn'a ts'o p'uya: "N'na ciento t'eni rā trigo". Bi 'yɛmbaya: "Ja ua rā sacua n'youi ni güenda 'mø. Pɛ dami 'yør'man'na ya, ngue hōndi goho 'dāte t'eni guí cuati ngue guí ndupate", bi 'yɛmbi. ⁸ Nu'a rā hmu, i ɛspa'a rā ts'omēfi ngue padí ha di japi da hyätyø amigo. Yø ja'i 'bua nximhäi janjuani gā mbadi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yɛc'ei hingui njap'ua'ua.

9 Nūgā dí xi'ah̄, dami usah̄ ra mēnyu nū'a di usa yø ts'oc'ei ua ja ra ximh̄ai ngue gdí hyonni amigoh̄. A nū'mø gá hyä'ni mēnyuh̄ p'uya, ya di 'bui to di 'da'ah̄ ra ts'äya p'ua ha gui m'mah̄ma para zantho.

10 Nū'a da bømmanho, madague'a ts'utho da ma mafäti, man'natho da bømmanho 'mø da ma mafäti xangu. A nū'a hinda bømmanho, 'ne ts'utho da ma mafäti, ma xtangu da ma mafäti, pe hinda bømmanho. 11 Xi'mø hingui pømmanhoh̄ 'mø mafäti'ah̄ ra mēnyu ja ua ja ra ximh̄ai, ðte'o guí ena di fät'ah̄'a majuan̄i ngue xanho 'mø? 12 Xi'mø ngue hingui pømmanhoh̄ 'mø mafäti'ah̄ ra mēnyu ndan'yo to rá mm̄eti, ðte'o guí ena di 'da'ah̄'a ja ngue da zo ni 'yeh̄ 'mø?

13 Hinga n'na ra hmiq̄ui da zä ngue yoho yø hmu di m'm̄ai. A nū'mø ngue yoho yø hmu di m'm̄ai, n'na'a di mad̄i, n'na'a hinda mad̄i. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hinda 'yørpe te di manda. Gui njath̄ p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma ni mm̄aih̄. Di ma ni mm̄aih̄ Oja, xindi ma ni mm̄aih̄ ra mēnyu.

14 Nū'u yø fariseo, ngue høndra mēnyu nne, gä bi 'yøxtho na ra hya mmanna Jesús. Pe thentho'a te øde hma. 15 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—A nuyá, gui härpah̄ yø dä yø ja'i, porque xøgue ena majuan̄i ngue gyø hoja'ih̄ p'ua gui neq̄ui. Pe nuna Oja hinda zä gui hyäth̄ na, i pad̄i te ja mbo ni mm̄aih̄ na. Porque nū'a ngue yø ja'itho nnu manho te øt'e, hinga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xänb̄ayø ja'i rā Jesús ngue hanja rá ley Oja.

16 Nū'u yø pa bá m'mah̄ra Xuua, ya mi hman̄a ley bi 'yotra Moisés, ya mi hman'a te ra hya bi xänb̄ate yø pøngah̄ya Oja. Asta gue'u yø pa'ua ya, i sih̄ra hoga 'da'yo hya yø ja'i ha di zo rá 'ye Oja. Gätho yø ja'i di ja ndum̄m̄ai ngue da zo rá 'ye Oja. 17 Pe man'na hingui henni ngue da guah̄ra c'amah̄ets'i 'neh̄ra häi, hinda

gue'a ngue da t'ēmbi hingui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xänb̄ayø ja'i rā Jesús ngue hingui sä da 'yenyø xisu.

18 Nū'u yø n'yoh̄ di nxum̄mi yø xisu, nū'mø høm̄bi nthatra n'yoh̄, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yoh̄. Nū'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yoh̄ bi me.

Rā mm̄em̄eti connā Lázaro, gä bi du.

19 Mi 'bua n'na ra n'yoh̄ ngue ra mm̄em̄eti. Mi he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'ua sihm̄e. 20 Xquet'a mi 'bua n'na ra hyoya ni hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø sasi na ra Lázaro, hup'ua ja rá goxthi ra mm̄em̄eti.

21 Nuna ra hyoya na, i nnehma da zi'u yø xemhm̄e täp'ua ja rá mexa ra mm̄em̄eti, pe hinda unni. Nū'mø bi thop'ua yø fo'yo, tespabi yø sasi. 22 Pe bi zonna pa bi du na ra Lázaro. Yø anx̄e Oja p'uya, bi zixp̄u 'buh̄ra Abraham. Xquet'a bi du ra mm̄em̄eti p'uya, bá t'ägui. 23 Nup'ua ja ra nidu sä ra n'ua p'uya, bi nhanni, bi hyannb̄a yap'utho p'uya, ngue bi 'bap'ua ra Abraham, 'dap'ua 'buh̄mi ra Lázaro.

24 Rā mm̄em̄eti bi 'yēna: “Ague mā papá'i Abraham, dami huεgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha connā dehe. Da eh̄e di pogbagui mā jan̄i. Porque dí sägä ra n'ua ua ja yø sibi”, bi 'yēna. 25 Rā Abraham bi 'yēmbi: “Ague ts'unt'ua'i, dami bēni ngue gá m'mammanho mēnte ra pa gá m'm̄ai. A nuna ra Lázaro bi zä ra n'ua na. A nuyá, go 'bamma pähä ua naya, go guí sä ra n'ua ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xandønhe ua hap̄u nná nhyacj̄. Janangue nu to da ne di map'ua, hinda zä da thogui. A nu'u ni gop'ua, hinda zä dí 'yēcua'u”. 27 Bi 'yēnna mm̄em̄eti p'uya: “Pe dí ä'i ra mate mā papá'i Abraham, ngue gui penhna Lázaro p'ua ja rá ngu mā papágä. 28 Porque 'bap'ua miçat'a mā n'yoh̄. Da zä da xifi te dí thocä ua, n'namhma hinda εcua ha dí sägä ra

n'ua 'mø bi du'ua". ²⁹ Ra Abraham bi 'yembji: "Nuya guí mma, da zä di xä'ua yø hya bi 'yotra Moisés, da gue'ua bi 'yotyø pøngahya Oja. Da 'yørpa masu'a ra hya hmamp'ua". ³⁰ Enna mmemmeti p'uya: "ahá ma papá'i Abraham, gue'a guí mma. Pe nu'mø da ma n'na ra ánima da xifi te ja ua, da hyep'ua ra nts'o ga 'yo'ua". ³¹ Ra Abraham bi 'yembji: "Nu'mø hingui t'ec'ei'a te ra hya bi 'yotra Moisés 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima da ma da nyaui, xquet'a ngutho hinda 'yec'ei ra hya da sifi".

17

Xandøngu ra n'ua da zä to da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui.

¹ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nuyá, hīndi 'bedi tema cosa ga 'yotra ts'oqui yø ja'i. Pe hague ngu ra castigo da thohra ja'i da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui. ² Man'na xanho ngue da thorbua ja ra jathe di ntharpa n'na ra jūni p'ua ja rá 'yuga ngue da gu'mi, hinda gue'a ngue da japi da 'yotra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho ec'eiui. ³ Dami mfahma mamī njahua p'ua.

Nu'mø hingui nnu manho te bi 'yot'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyep'ua ra nts'o øt'e, dami punnbi. ⁴ Madague'a nyoto nnidi n'na pa da 'yot'a'i'a hingui nnu manho, 'ne nyoto nnidi da 'yeni': "Dami punngui", da 'yeni, dami punnbi.

Yø xädi ra Jesús bi 'yäpi ngue di hatra ts'edi yø nt'ec'ei.

⁵ Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—Agué grá Hmu, nu'mø te nt'äpi Oja, dami 'yot'e ngue ga ec'eihe xanho ngue di nja.

⁶ Ra Jesús bi 'yembji:

—Nu'mø di ja zits'ua ni nt'ec'eiha, madague'a dangū ga nnoho n'na zihmudä ra mostasa, nunu n'na nza ra sicómoro 'bähnu, da zä gui 'yempha: "Dami uecua guí 'bäi, i m'map'ua ja ra jathe", gui 'yempha. Nuna ra za, di map'ua gui xihma.

Nu ra hmiqúi øt'a te rá 'befi ja ngue da 'yot'e.

⁷ Nu'ahua ya, xi'mø di 'bua n'na nc'ei ngue di si n'na rá hmiqúi, nu'mø bi zøhra 'befi ra hmiqúi ngue xpa nuafani ogue fände'yo, ¿ua da 'yembrá hmiqúi: "Dami mihya gui nsihme"? ⁸ Uangui hin'na. Sinoque da 'yembrá hmiqúi: "Dami hogagui te ga si. Dami nsä gui 'daqui te ga si mente ga nsihmegä. Nu'mø dá juategä ra nts'ihme p'uya, ja gui nsihme", da 'yembji. ⁹ ¿Ua di ja mammadi rá hmiqúi ngue bi 'yot'e te bi 'bepi? Conque hin'na. ¹⁰ Xquet'a gui njathua p'uya, nu'mø gá juadi gá 'yøthua ra 'befi di 'bep'ahua Oja, gui 'yemhmu p'uya: "Hin'ya te di hnu manhogähe, porque nu'a ra 'befi bi m'mejpahe ga øthe, hont'a dá øthe'a".

Ra Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hembra ts'o'ya.

¹¹ Nuna ra Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'ua ja ra hyodi di ntøt'ui ra häi Samaria'a ra häi Galilea. ¹² Mi zømp'ua ja n'na ra hñini p'uya, mambá ep'ua 'det'a nja'i yø därquēhi mi hembra ts'o'ya. Yap'utho bá ehya därquēhi 'mø mi hyandi, pe 'bexpá m'mäi. ¹³ Bi marp'uya, bi 'yembji:

—Agué grá xänbate Jesús, hūgahe, dami 'yøthegahe.

¹⁴ Mi hyandyø därquēhi ra Jesús, bi 'yembji:

—Nuya dami sømhmu p'ua 'buhyo mmäcja ya, gui xifi ngue ya bi zä'ahua.

Mente ni 'yo yø därquēhi ngue ni map'ua 'buhyo mmäcja p'uya, bi zä ra n'ua mi hēmbi n'na ngu n'na.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei'ua mi u p'uya, mi nu ngue ya bi zä ra n'ua mi hēmbi, bi mengbaya. Pe janjuani ngue nts'edi guí ja mammadi Oja. ¹⁶ Bi ndantyøhmu p'ua 'bähra Jesús, asta di söt'ahäi rá hmi ha gui ja mammadi. Nuna ra n'yohua na, ra mmengu p'ua ja ra häi Samaria. ¹⁷ Bi 'yenna Jesús:

—¿Uangui 'det'a nja'i bi zä ra n'ua mi hēmbi? ¿Harua 'bu'ua mi gato ya?

¹⁸ Hīnjo mman'na xtabá mmengu ngue di ja mammadi Oja, hinda

hønná n'na nc'ei hingra judío bá pengui.

¹⁹ Rá Jesús bi 'yembra n'yohu mará dárquehi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui.

Bi manna Jesús ha di njap'u di nequi ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yanna Jesús ngue njam'mø da zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yembaya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hingra cosa di nequi ngue da hnu'a. ²¹ Porque hinda zä da 'yenyø ja'i: “Nuua, ja bí ja ua”, ogue “Nunü, ja bí ja nu”. Porque Oja ya di manda ua gui 'buhmu'a ya.

²² Bi 'yembyø xädi p'uya:

—Da 'yehra pa gui nne gui nnuhu'a ra pa da zøhra N'yohu di 'yε mahets'i, pe hingui nnuhu. ²³ Da 'yεn'ahu yø ja'i'a ra pa'a: “Ma nuhu ninguehna”, ogue “Ma nuhu ninguecua”, da 'yεn'ahu. 'Yo sä gui tēnhna hapu di ma yø ja'i ngue guá honju. ²⁴ Porque nu'mø bi zønna pa da ehra N'yohu di 'yε mahets'i, gätho yø ja'i da hyandi. Tengutho 'mø bi yotra huēi, to bi zä handi, di njarbu. ²⁵ Pε nuyá, jatho ngue 'be ga sägä xangu ra n'u, ngue hinda nu manhogä yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁶ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'muhra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'yε mahets'i ya. ²⁷ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yø ja'i, ma di nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pε himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yutra Noé p'u ja ra barco. Mi nja ra ndate 'ye p'uya, bi juadi gätho yø ja'i. ²⁸ Njarbutho'a te bi nja'mø yø pa mi m'muhra Lot. Mi sihmε yø ja'i, te'o di ntäi, te'o i mpä, te'o tuhuyø huahi, mi hønningu 'da. ²⁹ Pε nu'a ra pa bi sihra Lot ngue bi bømp'u ja ra hnini Sodoma, bá høhmaya yø asufre ngue danzø, bi juadi gätho'u mi 'bap'u ja ra hnini. ³⁰ Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ehra N'yohu di 'yε mahets'i ya.

³¹ Nu'a ra pa'a, nu ra ja'i dí tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma

mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu ra ja'i dí 'yo ra 'befi, hinda ma rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ³² Dami bεmhu'a te bi thohrá xisu ra Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mpommi ra ndate, gue'a di m'mε'a. Pε nu'a te'o da 'yεnnä te connä nguecä, gue'a di nyan'a.

³⁴ Dí xi'ahu ngue nu'a ra xui'a, yo nc'ei di oxpu ja rá t'ots'i. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁵ Yoho yø xisu 'dap'u di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁶ Yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

³⁷ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na, εnyø ja'i p'uya:

—¿Pε hapu di nja na ra hya gui mmamp'uya grá hmu?

—Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nup'u dí 'buhuyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na ra 'danxu mi n'äst'abi.

¹ Bi hycra hya bi xihuyø ja'i ra Jesús. Bi xänba yø ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø mmäi. ² Bi 'yembaya:

—Nup'u ja n'na ra hnini, mi 'bap'u n'na ra ts'ut'abi ngue hingui su rá mmic'εiui, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a ra hnini'a p'uya, xquet'a mi 'bap'u n'na ra 'danxu ngue njandy-atho pap'u 'buhra ts'ut'abi ngue äpra ts'ut'abi rá nsuiui. ⁴ Nuna ra ts'ut'abi, bi ma njammü pa ngue hingui ørpa masu na ra 'danxu. Pε m'mεfa p'uya, bi 'yεna: “Nugä hinda sugä Oja, ni xinga guehma mmic'εi'be dí su. ⁵ A nuyá, para ngue hinni mantho di xunanyagä ua na ra 'dansu, ma ga ørpa ra ts'ut'abi, n'namhma ngue ya hinni mantho da εhε di xunanyagui”.

⁶ Bi sigue bi 'yεnna Jesús:

—Guehna ra hya bi manna ts'ut'abi ngue ra ts'oc'ei naya. ⁷ Xi Oja ya, çua hinda 'yørpabi ra ts'ut'abi ya yø ja'i xa huanhni, i nzofa ra pa ra xui?

Xi'mø bi zofø, ζua hinga 'be xta mäts'i?
 8 Dí xi'ah_u ngue n'na zihmantho da
 mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yoh_u di 'yε
 mahεts'i, ζua da dinyø ja'i di εc'ei ua ja
 ra ximhäi?

*Yoho yø n'yoh_u bi mara mhmato'Oja
 p'ua ja ra nija.*

9 Mahømbi hyej man'na ra hya bi
 xihyø ja'i ra Jesús, porque 'bahyø ja'i
 εna ngue man'na xanho ngue mi'da
 yø mmic'eiui. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

10 —Yoho yø n'yoh_u bi ma bá
 mat'Oja p'ua ja ra nija. Nu'a n'na nc'ei,
 ra fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya,
 ra ngüthäi'a. 11 Nu'a ra fariseo 'bäi ha
 ga mmat'Oja, i εna: “Ma Oja'i, dadi
 ja mamadi'i ngue nugä händi øt'ä
 tengütho ør'mi'da yø ja'i ngue yø bε,
 yø ts'oc'ei, yø 'yots'om'mäi. Ni xinga
 gue'a te ø'na ra ngüthäi 'bäcua dí øt'ä.
 12 Nugä nyondi n'na semana dí øt'ä
 ma mmäi. Nu'a te dí taha, dí hacra
 diezmo dadi uní”, bi 'yεna. 13 Pε nu'a
 ra ngüthäi p'uya, yap'ütho bá m'mäi.
 Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque
 mente pänná tiya mente εna: “Ma
 Oja'i, dami huεgagui. Nugä ja ma
 ts'oqui”, bi 'yεna. 14 Dí xi'ah_u, ngue
 nu'a ra ngüthäi bá εhrá ngü, pε ya bi
 hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya,
 hin'na na. Porque nu'a nne ngue
 man'na di hnu mansu, gue'a man'na
 ts'ütho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e
 ngue hinguí hnu mansu p'ua ga mbeni,
 gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

15 Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'bahra
 Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø
 ya yø basi, 'nε da xi Oja ngue di japyø
 basi. Pε nu'mø mi nu ya yø xädi ra
 Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi.
 16 Pε nuna ra Jesús bi zonhyø basi, bi
 'yεmbi:

—Dami hεhm_u yø basi da thocua
 dí 'bui. Porque tengütho yø ja'i ya o rá
 'yε Oja, xquet'a njarbatho ya yø basi
 ya. 17 Majuaní dí xi'ah_u ngue n'na ra
 ja'i hinga 'yøde tengütho n'na ra basi
 ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε
 Oja.

*Ra mmεmmeti himb_i ne da 'yøt'e te
 bi xihra Jesús.*

18 Nuna n'na ra n'yoh_u 'bet'o ngue
 yø judío bi 'yørpā ra nt'änni ra Jesús. Bi
 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ζte 'be'a
 ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja
 di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi
 'yεmbi.

19 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—ζUa guí padí te guí mmanya, ngue
 guí engui xanhogä? Porque hønse Oja
 xanho. 20 Ua hinguí padí hanja'ua yø
 hya di manda Oja ngue εna: “Yo grá
 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bε.
 'Yo to guí sännba ra fehni. Dami su ni
 papá, dami su ni mamá” —bi 'yεmbi.

21 Nu'a ra n'yoh_u p'uya, bi 'yεna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gä xta
 øt'e asta gue'mø mará ngüεgui.

22 Nuna ra hya bi mamp'uya, mi
 'yøhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue gui
 'yøt'e. Dami pä te gä guí pets'i, gui
 unna mεnyu yø hyoya. Nu'mø gä
 'yøt'aya, ya bí ja ni mmeti mahεts'i
 p'uya. Bá ε p'uya, ga mmerp'ua nná
 magä —bi 'yεmbi.

23 Nuna ra n'yoh_u, nu'mø mi 'yøhna
 ra hya sifi, mambi dudrá mmäi,
 porque mará ndømmεmmeti.

*Bi manna Jesús ngue Oja, hinte
 hεmbi.*

24 Mi nu ra Jesús ngue bi du rá
 mmäi ra mmεmmeti, bi 'yεmbyø xädi
 p'uya:

—Xandøn hεnnitho ha di n'unyø
 mmεmmeti ngue da zo rá 'yε Oja.
 25 Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø
 da zä da thop'ua ja rá xagu n'na ra
 'yofani. Pε man'na xandøn hεnnitho
 ngue n'na ra mmεmmeti di n'uní da
 zo rá 'yε Oja.

26 Mi 'yøhyø xädi na ra hya bi
 manna Jesús, di n'yεmbi:

—Rá nεgui ya hinjonni ja'i da zä di
 nyanná te ya'mø —di n'yεmbi.

27 Rā Jesús bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te
 da 'yøt'e. Pε Oja, hinte hεmbi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yɛmbi:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gä dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ah, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nɛhrá mamá, xpá nzohyø n'yoh, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'bɛfi Oja, ³⁰ pɛ mɛnte 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a gä ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te da dini. Ra pa di 'yɛp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pɛ bi ma ngue di bennate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'dɛ'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nup'u, ja dani njap'u'a te gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i. ³² Di ndäpyø ts'oc'ɛi, ngue da n'yɛmmahya, da zai, da zots'i. ³³ Di uni, m'mɛfa p'uya, da hyo. Pɛ rá hyu pa di bennate.

³⁴ Nu'u yø xädi himbi dini hanja na ra hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmäi'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhennitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, mi hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue äpra mɛnyu yø ja'i thop'u. ³⁶ Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. ³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmɛngu Nazaret.

³⁸ Bi mahra mafi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Damí huɛgagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yɛmbi.

³⁹ Nu'u yø ja'i ni 'bɛt'o p'uya, di hejpi ngue hɛndi mmafi. Pɛ ra xädä, ɛna man'na nts'edi gä mafi, bi 'yɛmbi:

—Damí huɛgagui ague rá mbom'meto'i ra David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i ra xädä. Nu'mø ni ma da zøp'u 'bä p'uya, bi 'yɛmbi:

⁴¹ —¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yɛna:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dä.

⁴² Ra Jesús bi 'yɛmbra xädä:

—Di nzø ni dä 'mø. Bi zä'i ya ngue guí ɛc'ɛigui ngue jagä ra ts'edi gä øthe'i.

⁴³ Nu'a ra ora'a p'uya, 'bexpɛi nzø yø dä ra xädä. Bi mɛp'u ni ma ra Jesús, pɛ di ja mammadi Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä ɛspabi Oja.

19

Ra Jesús bi nyqui ra Zaqueo.

¹ Mi yarbua ja ra hnini Jericó ra Jesús, ya ni 'yop'u ja ra hnini p'uya.

² Nu'a ra hnini'a, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ngue ra mmɛmmeti ni hu ngue ra Zaqueo, rá hmu'u to juhra mɛnyu njai. ³ Nuna ra Zaqueo p'uya, i nne da nu ra Jesús ngue da badi te'o. Pɛ hinguí sä da hyannbua, porque xangu yø ja'i n'youi ra Jesús, 'nɛ hinguí hɛts'i. ⁴ I nne ngue da nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bɛt'o. Bi nexa n'na ra za ngue ra sicómoro 'bäp'u ja ngue dani nthohra Jesús. ⁵ Mi thop'u ja ra za thohra Zaqueo na ra Jesús, bi nøs'maya, bi 'yɛmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsäyagä p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nuna ra Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi säyabi p'u ra Jesús. ⁷ Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, ɛmbi ngue guerp'u ja rá ngu ra ja'i ja rá ts'oqui ja säya p'u. ⁸ Ra Zaqueo p'uya, bi m'mäi, bi 'yɛmbra Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unnä made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinní 'yup'u ga hannbi, pɛ ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yɛmbi.

⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu ra ora ja p'uya, ya di nyanna to 'bahra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nɛhna rá mbom'meto ra Abraham.

¹⁰ Porque ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, bi

'yehε dā hyonyø ja'i xā m'mēdi, ngue dā yanī.

Bi hyεcra hya rā Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bi t'uni.

¹¹ Mente øxyø ja'i rā hya mmanā Jesús, bi hyεcra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerpū dā zøn'a Jerusalén. Nup'ū ga mbēnyø ja'i p'uya, εmbi ngue 'bexti nēqui'a rā ora'a ngue di manda ua Oja. ¹² Bi 'yēmyø ja'i p'uya:

—Mi 'bū'a n'na rā n'yohū ngue mi nnu mānsu yø ja'i. Ya ja ngue dā ma n'na rā hāi yap'ūtho, ja di t'unnbū rá cargo ngue di ndast'abi p'ū ja rá hāi 'būi, dā εhrá ngu p'uya. ¹³ Pε hante ngue dā ma rā n'yohū, bi zohni 'det'a yø hmiqūi. N'na ngu n'na yø hmiqūi, bi dāpa n'na rā mēnyu xandøngu rá muui. Bi 'yēmbūya: “Nunā rā mēnyu dá 'da'ahū ya, dami 'yørpahū rá 'bēfi asta gue'mø dá pengā”. ¹⁴ Pε nūya yø mmēnguhū rā n'yohū, mi nnu mān'ū p'uya. Bi mēnhyø m'mēnhni ngue dā māmp'ū ha bi zønna n'yohū, bi 'yēnā: “Hīndi nnegāhe nā rā n'yohū ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yēnā. ¹⁵ Pε siempre bá t'ets'i ngue bi ndast'abi nā rā n'yohū. Mi zøp'ū ja rá hāi p'uya, bi manda bá ts'i'ū yø hmiqūi xi unnā mēnyu. I nne dā badi hangū xā ndahā n'na ngu n'na. ¹⁶ Nu'a rá mēdi bi zøp'ūya, bi 'yēnā: “Nu ni mēnyu gā dāqui, ya jap'ū 'det'a yø mēnyu xā ndahā”. ¹⁷ Rā dast'abi p'uya, bi 'yēnā: “Ya xanho 'mø, grā hoga mēfi. Madague'a zits'ūtho bi ma mafāti'i, pε gā pøngmanho. A nuyá, dí εxa'i ya ngue gui manda 'det'a yø danihni ya”. ¹⁸ Bi zøhman'na p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, nu'a ni mēnyu gā dāqui, ya jap'ū cat'a yø mēnyu xā ndahā”. ¹⁹ Bi t'ēmbūya: “Nu'i ya, dí εxa'i ngue gui manda cat'a yø hnini”. ²⁰ Mi zøhman'na p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, ja ua ni mēnyu gā dāqui. Nugā dá 'uε rā bayu dá pets'i. ²¹ Porque dí su'i ngue gui ya manzaqui, gui ā'a te hīxcá tahā. Gui xoc'a te hīxcá pēfi”. ²² Bi 'yēnna dast'abi p'uya: “Hīngrā hoga mēfi

n'yø. Nu'a rā hya gui mmanya, gue'a gdā hats'a'i rā güenda'a ya. Porque gui εnguī ngue dí ya manzaquigā. Gui εnguī ngue dí hangā'a te hīxxtā n'ūni, ogue dí ácā'a te hīxxtā pēfi. ²³ ¿Hanja ngue hīngā dā mā mēnyugā p'ū ja rā banco, n'nāmhma ngue nu'mø dá søcua ja mā ngu, xti ndācā'a te rá nzābi mā mēnyu?” ²⁴ Bi t'ēmp'ū 'bāp'ū p'uya: “Hyānnbāui rā mēnyu nā, n'yø. Dami unui'a hā 'det'a yø mēnyu”. ²⁵ Nu'ū ts'o p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, pε ya hā 'det'a yø mēnyu nā”. ²⁶ Bi 'yēnna dast'abi p'uya: “Nugā dí xi'ahū ngue nu'a ya hā xangu, gue'a mān'na di t'un'na. Pε nu'a zits'ūtho hā, dā thannbābi'a zits'ū hā. ²⁷ A nuyá, nu'ū mā nsuigā'be hīnguī nneque xca ndast'abigā, bá siui ua ya. Gā nnuḡā ha gdi hyohū”.

Rā Jesús bi zøp'ū ja rā hnini Jerusalén.

²⁸ Mi juadi bi manna rā hya nā, rā Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mi zømp'ū ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos, ja jarbūtho rā hnini Betfagé 'nēhra hnini Betania. Bi 'yēt'i yoho yø xādi p'uya. ³⁰ Bi 'yēmbi:

—Ni mε nū ja rā hnini bí janū ya. Nu'mø gā cat'ui rā hnini, gui timmi p'ū dā nthat'i n'na rā burru mā'da'yotho, hīnjongui sā. Bá xoqui guā siui ua. ³¹ Nu'mø to dā 'yēn'āui, hanja ngue gui xocui rā burru, gui xihmi p'uya ngue honnā Hmu.

³² Nu'ū yø xādi p'uya, bi ma. Nup'ū bi zømp'ūya, bi dīmp'ū nthat'i rā burru, tengūtho xi mānna Jesús. ³³ Mi xojpūya, nu'ū yø mmēmburru bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gui xocui rā burru?

³⁴ Bi 'yēmbūya:

—Porque honnā Hmu.

³⁵ Bi ts'ispabi rā burru rā Jesús. Nu'ū yø xādi p'uya, bi gaspa rā burru yø tūhū yø ja'i ngue bi nōpa nts'ūt'i. Bi hyuxrā burru rā Jesús, bi ma. ³⁶ Xangu yø ja'i di tansyø tūhū ngue pøp'ū ja rā 'yu ja ngue dā thohra Jesús. ³⁷ Nu'mø ya xmanguerpū dā zøn'a Jerusalén, ya 'yop'ū ja rā ngāi ja rā

mbonza ja yø olivos. Bi mahra hmafi gätho yø xädi p'uya ngue di johya. I εspabi Oja ngue yø milagro xi nurpi øtra Jesús. ³⁸ Di n'yεmbi:

—Oja di jpra dast'abi bá 'benhni ngue bi zøcua. Ya bi nhojpau i yø ja'i na Oja bí 'bu mahets'i. Nuya maguesε na Oja bí 'bu mahets'i ya.

³⁹ Bi 'yεn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xännbate, dami hejpa ni xädi. 'Yo di mmanna ra hya na.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dí xi'ahε ngue nu'mø da ma mahεjpi ya yø ja'i εscagu i ya, di nya yø do ja ua ngue da 'yεscagu i.

⁴¹ Mi zøn'a nenihni ra Jesús, bi hyandra hnini Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue pa di te da tho'a m'mεfa yø ja'i 'bu p'ua ja ra hnini. ⁴² Bi 'yεmbra mεhnini p'uya:

—Nu ra pa ja p'uya, di nnehmagä ngue gui pahma hanja na ra hya da 'yøt'ahε ra nho. Pε njot'i ni n'yomfεnihε ya. ⁴³ Da 'yεhra pa ngue gui m'mε mman'ahε, di mäts'a ni nsaihε, mathet'i ra hnini da 'yøtyø njudi. Di nexpa di nexyø soldado da 'yøt'ahε ra tunhni, da 'yε'ahε made.

⁴⁴ Da t'en'ahε häi p'uya, ngue da tho yø ja'i 'bu cua ja ra hnini. Da ma nsadi yø ngu. Nguna di nja, porque himbi n'yo ni mmaih'a ra pa bi zøcua rá m'mεnhni Oja ngue xi'i ha gdi nyamhε —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua jara thinnija.

⁴⁵ Bi map'ua ja ra nija ra Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua thinnija p'uya.

⁴⁶ Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue Oja i εna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mmat'Oja na”. Pε nu'ahε, gui øthε ngue ja di mpeti ua yø bε.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xännbate p'ua ja ra nija ra Jesús. Pε nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, 'nε'ua yø xännbate ngue ra ley, 'nε'ua yø n'yohε di manda p'ua ja ra hnini, gä honna forma ha di hyo ra Jesús. ⁴⁸ Pε hingui tini ha di

japi ngue di nja'a te mbεni, porque gä 'butyø ja'i ngue øxra hya mmanna Jesús.

20

Rā Jesús bi t'änni to bi unna nt'εdi'a te øt'e.

¹ N'na ra pa ya, nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nεhyø xännbate ngue ra ley, bá 'yohε'ua di manda p'ua ja ra nija. ² Bi 'yεmbra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja'a te gui øt'e? To bi 'da'i ra nt'εdi'a te gui øt'e? —bi 'yεmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahε n'na ra nt'änni ya. Pε dami xicjε hanja'a ra hya ga än'nahε. ⁴ ¿Te'o bi unna nt'εdi ra Xuua bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'εdi, uague yø ja'itho rá nt'εdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yεmbi:

—¿Teni 'be'a ga xihma ya 'mø? Nu'mø ga xihma ngue Oja bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnjε p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hingá 'yεc'εihε 'mø?”, da 'yεnjε p'uya. ⁶ A nu'mø ga xihma ngue yø ja'itho bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, di hyojthogahε yø ja'i ngue da mandogahε. Porque gä εc'εi yø ja'i ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Hindí pacähe to bi unna nt'εdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya hingá xicjε na ra hya di än'nahε, ni xinga guεcä ga xi'ahε to di 'dacrä nt'εdi te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra huah i ngue ra jomhi.

⁹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyεjpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Mi 'bu'a n'na ra n'yohε ngue bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. M'mεfa

p'uya, bi hyoni to da gonhui rā huahi, n'namhna ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma. ¹⁰ Mi zonna pa da thucyø uva p'uya, nuna ra mmehui bi menhna n'na rā hmiqui ngue da tu yø uva di tocabi. Pe nu'u yø mefi mambi 'bup'u ja rā huahi, bi unna hmiqui, bá erbaya. Pe hinte bi unni. ¹¹ Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rā hmiqui p'u bi ja rā huahi. Pe xquet'a ngut'atho bá ts'ui. Bi ma ma'uni, hinte bi t'unni. ¹² Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rā hmiqui. Yø mefi p'uya, mahombi untho, bá et'i.

¹³ M'mefa p'uya, enna mmehui: “¿Teni 'be'a ga øt'a 'mø? Nuna ma ts'unt'u dadi madi, ma ga pennbi. Xamhatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yena. ¹⁴ Pe nu'mø mi zomp'u 'buhyo mefi na rā ts'unt'u ra mmehui, di n'yembyø mefi: “Nuna ya, guehna ra ts'unt'u ja ngue da gohmi rā huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhna ngue ya ma mmethu rā huahi”, di n'yembi. ¹⁵ Bi bennabi rā ts'unt'u ra mmehui p'uya, bi gajmaxøts'e rā huahi, ja bá hop'u.

Rā Jesús bi 'yanyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Xi'mø ya gā bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmehui? ¹⁶ Siempre da ma ra mmehui, da ho yø mefi conhui rā huahi. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātrā huahi p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na rā hya na p'uya, di n'yembi:

—'Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yembi.

¹⁷ Pe rā Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yembi:

—Te 'be'a ga mbøn'a rā hya nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue ena: “Nuna rā do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna rā do brā 'bebo p'u brā fahra jado na”, i ena. ¹⁸ Nu'mø da zoxra ja'i maxøts'e rā do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

¹⁹ Nu'u yø hmu yø mmäcja 'ne'u yø xänbäte ngue rā ley, bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pe himbi zā xti bent'i, porque supi di mbøcue mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra menyu nju.

²⁰ Yø fariseo p'uya, bi menhni to da juppatho häi te ga ya rā Jesús. Nuya bi 'benhni xøgue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da dinnba rā Jesús ngue hindā gue'a da ma, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa. ²¹ Janangue bi t'ørpa rā nt'anni na rā hya ja ua, bi t'embi:

—Ague grā xänbäte, dí paçähe ngue gā xanho te guí mma, 'ne gā gue'a rā hya njuantho guí xänbäte. 'Ne hingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Sinoque majuaní guí xänbäte'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yohu. ²² Damí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

²³ Pe rā Jesús, ya padi te mbennabi yø ja'i ngue'a rā nt'anni ørpe, bi 'yembaya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahu? ²⁴ Damí 'yurcahu rā menyu —bi 'yembi—. ¿To rā hmi na n'youi rā menyu ja ua ya? ¿To rā thuhū na rā thuhū n'youi na rā menyu? —bi 'yembi.

Mi dahya yau rā Jesús, bi 'yembi: —Guehna rā dast'abi naya —bi 'yembi.

²⁵ Rā Jesús bi 'yembyø ja'i yau: —Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, damí unhnā rā menyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, damí unhnā'a te di tocabi —bi 'yembi.

²⁶ Ya himbi zā xta ndini ha xti gajpa häi'a rā hya ännbaya. Hante gue di 'yøtho'a rā hya i dahra Jesús. Ya hinte mambi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø sa-
duceo, nuya embi ngue hīndi bēnnate
yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

28 —Ague grá xānnbate, nup'u ja ra
ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya
ngue ɛna: nu'mø bi du n'na ra n'yohu,
'ne hīndi m'mahyø basi, nu rá xisu
ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra
ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a,
n'namhma ngue di m'mahyø basi
tengutho 'mø xtī m'mahyø basi ra
ánima. 29 A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto
ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra
n'yohu ma da, di nthati. Pɛ da 'yehra
pa da du, 'ne hīndi m'mahyø basi.
30 Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima
m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra
'danxu'a. Pɛ xquet'a da du ra n'yohu,
'ne hīndi m'mahyø basi. 31 Nu'a rá
hyu rá n'yohu p'uya, hōndi nthatui
ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. Di
siguetho di nthatra xisu 'mø bi du
rá ndø, asta gue'mø bi du gā yoto
ma'yohu. Gā di nthatui ra xisu, 'ne gā
bi du yø n'yohu. Pɛ hīmbi m'mahyø
basi. 32 Rá nzegui p'uya, bi du ra xisu.
33 A nuyá, xi'mø ra pa danī bēnnate
yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto
ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gā
bi m'mahmi.

34 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūua ja ra ximhāi, di nthatui yø
xisu yø n'yohu. 35 Pɛ nu to di to-
cabi ra mmēnthi ngue di ma mahets'i
'mø bi bēnnate yø ánima, ya hīn danī
nthati. 36 Porque ya hīnjonda du, da
gohi tengutho yø anxɛ. Ya yø basi
Oja, porque da 'yøt'Oja ngue ma'da'yo
hōndi m'mai. 37 Nup'u ja ra hya bi
'yotra Moisés, ja di nēqui p'u ngue di
bēnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra
hya bi man'Oja 'mø mī nya p'u bi nzø
ra ndat'o, ngue bi 'yɛna: “Guecā drá
Ojagā ngue ra Abraham. Drá Ojagā
ngue ra Isaac. Drá Ojagā ngue ra
Jacob”, bi 'yɛn'Oja. 38 Ja di nēqui p'uya
ngue nup'u 'bu Oja, hīngui tu yø te yø
ánima. Nup'u 'bu Oja, hīnjongui tu.

39 Bi 'yɛn'i'da yø xānnbate ngue ra
ley p'uya:

—Majuani'a guí mma, grá xānnbate
—bi 'yēmbi.

40 Pɛ ya bi zu xti sigue xta 'yørpa
mī'da yø nt'änni p'uya.

*Rā Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo
hīngra ja'itho.*

41 Mī nya ra Jesús, bi 'yēmbi ja'i:

—Nu'a ra Cristo bá ɛx Oja ngue
di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da
gue'a n'na'u yø mbom'meto ra David.
Nugā gā xi'ahu hanja ya, madague'a
ngue rá mbom'meto ra David, pɛ
nuna ra Cristo hīngra ja'itho na.
42 Porque ra David, ɛnna hya bi 'yørpa
ja ra Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mī zo-
jbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi,
bi 'yēmbi: Dami micua ja ma n'yɛigā
ya, 43 asta gue'mø gā øt'e ngue guí
manda gātho'u ni nsuiui”, bi 'yēmbi.
44 Ja di nēqui p'uya, ngue ra David,
nu'mø nnōnna Cristo, ni hutī ngue rá
Hmu. Janangue ra Cristo di nēqui
ngue hīngra ja'itho, madague'a ngue
rá mbom'meto ra David.

*Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfādi
xanho, hīnda hyätyø xānnbate ngue ra
ley.*

45 Gā bi 'yøhyø ja'i ra hya bi manna
Jesús ngue ɛmbyø xādi:

46 —Dami mfāhma xanho ya, 'yo di
hā'ahu yø xānnbate ngue ra ley. 'Yo
guí øthu tengutho gā 'yo'u. Nuya yø
n'yohu ya, di ho ngue sət'a häi yø he.
Di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui
zengua p'u ja ra tai. Nup'u ja yø nija
p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho
ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i
p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanhø
p'u da mī. 47 'Nɛ tunnba yø ngu yø
'danxu, i häti, ɛmbi ngue di xānnbi
te pets'i. Nuna ra hya gā ngorpa yø
dā yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø
ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yēmbi
ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pɛ nuyá,
guehya mathoguiho ra castigo da
thohya ngue gātho mī'da yø ja'i.

21

Rā 'danxu bi unna mɛnyu Oja.

1 Nup'u ja ra nija, hētho ra Jesús
ha gā yatyø mɛnyu yø mmɛmmeti p'u

ja rā huada cū rā mēnyu ngue rā ofrenda. ² Bi nū n'na rā 'danxu ngue rā zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'ua ja rā njāmēnyu. ³ Bi 'yēna Jesús:

—Majuani dí xi'ahū ngue rā zibøhyoya nā rā 'danxu bi unñā mēnyu ya, pē man'natho nnu manho Oja'a rá mēnyu bi unñā, hinda gue'ū yø mēnyu mi'da yø ja'i di unī. ⁴ Porque nūya mi'da yø ja'i, yø mmēmeti ya, pē gue'a rá mēnyu xa pongui di unī. A nūna rā 'danxu, zits'ū drá mēnyu mi hā. Mī ja ngue xta nzi rá mēnyu bi unī.

Bi manñā Jesús ngue bá ep'ua rā pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja rā nija. I mmanyø ja'i ngue mazihotho gui nequi rā nija. Mazihotho gui nequi yø hmi yø do n'youi. Gui nhohra nija'a temā cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Rā Jesús bi 'yēmbi:

⁶—Ya gui nnuhū te ja rā nija ya. Pē nūna rā nija naya, bá ep'ua rā pa da xotyø ja'i nā. Xøgue di nxudi, hin hapū nmī nequi rā nija.

Bi manñā Jesús te di nja hante rá nzequi yø pa.

⁷ Bi t'ännbūya, bi t'ēmbi:

—Ague grā xännbate, ¿njām'mø di nja ya yø hyā gui mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i? ¿Tema hmēya di nja'mø ya ni ma da zønñā pa di nja'a te gui mmanya?

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbiyø xädi:

—Damī mfähmū xandønho, 'yo gui nne ngue to da hyä'ahū. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yēmbiyø ja'i: “Go guecā drá Cristogā ya”, da 'yēmbi. Xquet'a da 'yēna: “Nūya, ya da guehra ora jap'ua da gua'a nximhäi ya”, da 'yēna. Pē 'yo sä gui εc'ēihū. ⁹ Nu'mø gá 'yøhmū ngue ya ja yø datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä gui sūhū. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pē hinga gue'ū yø hmēya'ū ngue rá nzequi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yēmbūya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø nación. Da nangyø

dašt'abi ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø dašt'abi. ¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ähäi. Di nja yø thuhu, di nja yø guēhi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nū yø hmēya dá nja maya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue da zä rā n'ua, da ts'ui.

¹² Pē hante ngue di nja ya yø hyä dí xi'ahū ya, da gu'ahū yø ja'i ngue di bent'ahū, di dä'ahū p'ua ja yø nija, da jo'ahū. Di ndä'ahū p'ua 'bahyø dašt'abi. Di ja'ahū p'ua yø ja'i ngue gui εc'ēigahū. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahū, nu'mø ya gdi yahū yø ts'ut'abi, ja gui xihmū p'ua rā hoga 'da'yo hyā p'uya. ¹⁴ Nu'mø bi ma mā bent'i'ahū, 'yo sä di tu ni mmüh'a rā hyā ja ngue gui xihmū rā ts'ut'abi. ¹⁵ Porque ga 'da'ahū rā hyā, ngue gui pađi te gui mmamhū p'ua 'bū'ū di sū'ahū. Hinjondā zä da dācra hyā ga 'da'ahū. ¹⁶ A nuyá, asta ni papáε di dä'ahū. Ni n'yohūε di dä'ahū. Ni mēniε di dä'ahū, ni amigose di dä'ahū. Pē di m'mū'i'da da tho'ahū. ¹⁷ Da zū'ahū yø ja'i ndap'ua bi zä ngue gui εc'ēigahū. ¹⁸ Pē ni xinga n'na ni xta'ū di m'mēdi. ¹⁹ Nu'mø hingui hyēgahū, gue'a di n'na'ahū rā 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'mø gá nūhū ngue ya di mäs'yø soldado rā hnini Jerusalén, gui pahmū p'uya ngue n'na zihmantho da ma majuadi rā hnini. ²¹ Nu'ū yø mmēngu p'ua ja rā häi Judea, da 'dagui, di map'ua ja yø xanthø. Nu'ū di 'bup'ua ja rā hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'ū dí 'yo rā 'bēfi, ya hīndi map'ua ja rá hnini. ²² Porque ya bi zøhra pa di nja rā castigo. Nu te gā nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro, da gue'a rā ora'a ngue di nja'a. ²³ Huēcate yø xisu di hadyø basi'a rā pa'a, oque di sadyø basi. Porque rā ndate di nja ua ja rā häi. Rā ndussutho rā castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'uya, da ts'ixā fädi, di ma rā fädi ndø yap'utho n'nanni yø häi. 'Nē nu'ū yø ja'i hingyø judío p'uya, da nē'ähäi yø mmēngu Jerusalén asta gue'mø da ne Oja di m'mēhyø hyā.

Bī manna Jesús ngue mahōnda ecua ja rā ximhāi.

²⁵ Dī nja yō hmεya p'ua ja rā hyadi, 'nεp'ua ja rā zana, 'nεp'ua ja yō sō. Nūua ja rā ximhāi p'uya, hinda badi te da 'yōtyō ja'i 'bap'ua ja yō nación. Dī nsu yō ja'i ngue'a gui thoni yō fanthe di ja rā jathe. ²⁶ Nū'mō bi zo yō mmui yō ja'i'a te ja ngue dī nja ua ja rā ximhāi, asta da güentyō ja'i ngue rā ts'u. Nū te gā bí ja maya, gā di pādi hapu thogui. ²⁷ Da thandra N'yohu di 'yε mεhets'i ngue da n'youi rā gui. Da hnu ngue magesε, porque mathoguitho ja rā ts'edi. ²⁸ Nū'mō ya bī mudi dī nja ya yō hya ya, dami hya rā ts'edi gui jaxni yah, gui hyanthu maya. Porque ya xma nguερpatho da εhni Nyatehu.

Bī nhyεjpa rā hya n'na nza rā igo.

²⁹ Mahōmbi hεej hman'na rā hya bi xihyō ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Guí nnuhu n'na rā za rā igo, ogue ndana bi zā mā za. ³⁰ Nū'mō ya bi c'ammī ngue bi 'dogui, guí pahmu p'uya ngue ya nī ma di pat'i xanho hāi. ³¹ Ngūna rā hya ja ngue dī nja ya. Nū'mō gā nuhu ngue ya bī nja ya yō hya dí xi'ahu, dami pahmu ngue ya xma nguερpatho dī manda Oja ua ja rā ximhāi. ³² Nūya yō hmεya dí xi'ahu ya, dami pahmu ngue guehya dī nja ya, hante ngue da du yō ja'i 'buhra pa ja p'uya. ³³ Nū te bí ja maya, 'nεcua ja rā hāi, hingui zai. Pε nūna rā hya dí mmangā, ja para zantho na.

³⁴ Dami mfāhmu xanho, 'yo dadi mbentui rā nts'o nī mmuihu. Manma thā'i ngue gui n'itihu, ogue hōndra mεnyu gui ja ndummi ha gdi timhu. Porque nū'mō bi zōnna pa rā nzequi, ja gui thambenihu, ya di jap'ua. ³⁵ Tengutho 'mō te bi zo rā 'dihī, dī njarbutho'a te da thogui gātho yō ja'i 'bui rá nguēni nximhāi. ³⁶ Gue'a ngue gdi mfāhmu xandōho'a. Dami mat'Ojahu hangū rā pa, n'namhma ngue gui mpomhu rā ndate ja ngue dī nja. Jananguē da zā guí sōmhmu p'ua di 'buhra N'yohu di 'yε mahets'i.

³⁷ Nū'mō rā pa, i xānbate p'ua ja rā nija rā Jesús. Rā xui p'uya, pa

bi op'ua bí ja rā nyuni ja rā mbonza ja yō olivos. ³⁸ Gātho yō ja'i, xudi xudi pap'ua ja rā nija ngue oxra hya mmanā Jesús.

22

Yō nsuiui rā Jesús ya sānni ngue da hyo.

¹ Ya mī ts'udra ngo ngue rā pascua, guehna rā pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. ² Nū'ua yō hmu yō mmäcja 'nεhyō xānbate ngue rā ley, guehya ya rá ya'atho yō pa honi ha di hyo rā Jesús. Pε supi dī mbōcue yō ja'i.

³ Rā zithu p'uya bi yurbu ja rá mmui rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'dε'ma yoho yō xādi rā Jesús. ⁴ Nūna rā Judas, bī ma bá nyai yō hmu yō mmäcja, 'nεhyō n'yohu dī manda p'ua ja rā nija. Bá nhεca hyai yō mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ⁵ Rā ndijohya ya yō mmäcja 'mō dinī ha di zādi. Bi xihna rā Judas ngue di unna mεnyu. ⁶ Bī nū manho te bi sihna rā Judas ngue di t'unna mεnyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyō mmäcja rā Jesús, pε da gue'a rā ora ngue 'buse rā Jesús.

Yō xādi rā Jesús bi hoqui te da zi'a rā nde bī nsānnigo ngue rā pascua.

⁷ Ya fuhra ngo nguehya yō pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. Guehna rā pa hode'yo yō ja'i ngue sānnigo, ngue dī nzibde ngue rā pascua. ⁸ Nūna rā Jesús bi 'yεtra Bedu 'nεhra Xuua, bi 'yεmbi:

—Nī mε ya, bí hocui'a te gdā nzibdehu, gā nsānnigohu ngue rā pascua —bī 'yεmbi.

⁹ Bi 'yεn'ua yō xādi p'uya:

—¿Hapu guí nne gā ma hocā'be'a te gā sihu p'uya?

¹⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nū'mō gā cat'ui mbo rā hnini, gui nthui n'na rā n'yohu nī ma rá ngu, di tu n'na xōni rā dehe. Dami tennui hapu da zōni. ¹¹ Gui 'yεnui rā mmēnnigu p'uya: “Rā xānbate i εna: ¿Hapu ja rā cuarto gā nzibdehe mā xādi, ja gā sāhe p'ua rā ngo ngue rā pascua?” gui 'yεnui. ¹² Rā mmēnnigu p'uya da 'yut'ai n'na rā dācuarto bí

ja maya ra tɔcangu. Ja dami hocui p'ua te ja ngue gdá nzibdeh p'uya.

¹³ Bi ma'ua yoho yø xädi mi yaui ra Jesús. Mi zomp'ua ja ra hnini, tengutho ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpa ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Rā Jesús bi zi rā nzibde ngue ra pascua.

¹⁴ Nu'mø mi zonna ora di nsihmε p'uya, nuna ra Jesús, gätho'ua 'de'ma yoho yø xädi, gä 'bap'ua ja ra mεxa.

¹⁵ Rā Jesús bi 'yεna:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpähä ma mmui ngue 'daua ga nsihmεh na ra ngo ngue ra pascua. ¹⁶ Porque dí xi'ahua ngue ya hinni mantho ga nsännigohua, asta gue'mø di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'buhmu p'ua ha di manda Oja p'uya.

¹⁷ Bi decra vaso p'uya ngue di ja mamma di Oja. Bi 'yεmbyø xädi p'uya:

—Dami ndarpuh naya, sihu 'da'its'ua. ¹⁸ Porque dí xi'ahua ngue ya hinni mantho ga sigä rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zonna pa di manda Oja ua ja ra ximhäi.

¹⁹ M'mεfa p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε. Mi ja mamma di Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna ma do'yogä naya. Nu'mø gä sihu yø pa di map'ua naya, gue'a gdi benju'a ngue dadi da ma do'yo ngue dá du conná ngue'ahua.

²⁰ Mi juadi bi nsihmε p'uya, bi decra vaso, bi 'yεna:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahua Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ahua.

²¹ Nua ja ra mεxa dí sihmεh ya, 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāgui.

²² Nu ra N'yohua bí 'yε mahets'i ja ngue da tho. Nu te xpa ts'ännbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pε Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohua di dāgui.

²³ Bi madi di n'yänni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di dá ra Jesús.

Di ntør'mahya yø xädi rā Jesús ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi madi bi njun'mahya yø xädi ra Jesús ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nup'ua ja yø nación, i 'buhyø dast'abi ngue di manda p'ua ja yø häi. Nu'a ra ts'ut'abi di manda yø ja'i p'uya, i εnyø ja'i ngue xanho te ørpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pε nu'ahua, 'yo guí nne guí mandathohua yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mεfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da mäxyø mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo, guehna jatho da gohi ngue ni mεfithohua na.

²⁷ Porque nuyá, ndana gue'a nt'εmbi ma daya, gue'a hup'ua ja ra mεxa ma da, ua gue gue'a 'uite ma da? Uanguí hup'ua ja ra mεxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucä ua ha guí 'buhmu ya, pε hin dadi mandathogä. Sinoque dadi mpefi.

²⁸ A nuyá, gue'ahua xta n'yohua mente yø pa xta sägä ra n'ua. ²⁹ Ma Papá bá εxqui ngue ga manda gätho yø ja'i. Nugä xquet'a dí εxaha ya ngue ³⁰ nup'ua dadi mandagä, 'dap'ua ga mmihmu p'ua ja ra mεxa ga nsihmεh. Guí mmihmu p'ua ja yø nthuts'i ngue guí mandahua 'de'ma yo'bui yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'ua m'mεfa ra Bedu.

³¹ Nuna ra Jesús bi 'yεmbra Bedu:

—Ague Bedu, nu'a ra zithu, äpra nt'edi Oja ngue da hyoni ha di japi ngue guí hyεgaha p'ua. ³² Pε xquet'a dí äpra mate Oja conná ngue'e ngue hingui 'bēhni nt'εc'ei. Pε nu'i 'mø bi n'yo ni mmui'a te guí øt'e, dami hatra ts'edi ni cu.

³³ Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, nugä xquet'a dí 'bui madague'a 'da gdá mε fādi, ogue asta 'dap'ua ga tuui —bi 'yεmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Ague Bedu, nugä dí xi'i, nu'mø tobe hīndi mahra øni, ya xqui cōnga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui —bi 'yεmbi.

Ya bi zənnə ora da ma ma'ni ra Jesús.

³⁵ Bi 'yānyø xädi rə Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø ma xi'ahə ngue h̄inte gui hyaxhə p'ə gá mähä, xingra bəxa, ni xingra njəmɛnyu, 'nɛ h̄ingui cəx mi'da ni thixfan̄ihə, çua ja temə cosa gá 'bɛhmə?

Bi 'yēmbiyø xädi p'əya:

—H̄in'na, h̄inte bi m'mɛdi.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—A nuyá, nu to ja rá bəxa, da gats'i. Da gaxrá njəmɛnyu. Nu to h̄in'yə rá juai, da mā rá pahni ngue da dän'a n'na rə juai. ³⁷ Porque dí xi'ahə ngue jatho ngue gə thocä'a te nt'ot'i p'ə ja rə Maçə Libro ngue ɛnə: “Da tho tengutho n'na rə ts'oc'ɛi”, i ɛnə. Porque nu'a te nt'ot'i ngue gə thocä, jatho ngue di njahmə'a.

³⁸ Nu'ə yø xädi p'əya, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmü, ja ua yoho yø juai.

Mi dahra Jesús, bi 'yɛnə:

—Co nu'a 'mø —bi 'yēmbi.

Rə Jesús bi mat'Oja p'ə ja rə xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁹ Nup'ə bí ja rə nyuni mambi o'a m'mɛt'o rə Jesús ja rə mbonza ja yø olivos, ja i map'ə rə Jesús, bi mähä yø xädi. ⁴⁰ Mi zømp'ə ha ja ngue da zømp'əya, bi 'yēmbiyø xädi:

—Dam̄i mat'Ojahə ya. Nu'mø h̄ingá mat'Ojahə, nthambɛnitho h̄inda gue'a gui 'yøthə.

⁴¹ Bi thohmits'ə ní nguep'ə rə Jesús. Nup'ə bi zəni, tengü gə yap'ə da zən'a n'na rə do 'mø bi t'ɛi. Bi ndantyoħmu p'əya ngue da mat'Oja. ⁴² Bi 'yɛnə:

—Ague mə Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dam̄i yangui ngue'a rə ndate ja ngue gə thocä. Pɛ h̄inga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yɛnə.

⁴³ Bi nu p'əya ngue bi zə'a n'na rə anxɛ bí 'yɛ məhɛts'i, di hatra ts'ɛdi.

⁴⁴ Nu'a gə ndär'mə n'ə rá mm̄i'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mm̄i gə mmat'Oja. Nu'ə yø xänthe i ja, i 'yugui so häi, tengutho 'mø pønna ji p'ə ja n'na rə ts'ɛt'i.

⁴⁵ Mi juadi bi mat'Oja p'əya, bi nangui, bi map'ə bí 'bəhyø xädi. Nu'ə yø xädi p'əya, ya mi aha, bi dapra t'aha ngue rə dümm̄i. ⁴⁶ Bi 'yēmbəya:

—çHanja ngue guí ahmi? Dam̄i nangui, gui mmat'Ojahə. Nu'mø h̄ingá mat'Ojahə, nthambɛnitho h̄inda gue'a gui 'yøthə.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente yayi yø xädi rə Jesús, bi zəhna rə Judas ni zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ɛi ya 'dɛ'mə yoho yø xädi rə Jesús. Bi guat'i ngue bi zengua p'ə 'bährə Jesús, bi zərpa rá hm̄i p'əya.

⁴⁸ Nuna rə Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Judas, con n'na rə beso gui dä rə N'yohə bí 'yɛ məhɛts'i ya'mø.

⁴⁹ Yø amigo rə Jesús mi nu te bi nja, bi 'yēmbəya:

—Ague grá Hmü, çua guí nne ga japhə rə juai? —bi 'yēmbi.

⁵⁰ Bi gəxrá juai n'na nc'ɛi rá xädi rə Jesús. Bi zennbabi rá 'yɛhɛ rə 'bɛt'o mmäcja, bi hyɛjpa rá gu ngue rá 'yɛi.

⁵¹ Pɛ rə Jesús bi 'yēmbi:

—Dam̄i hyɛgui, 'yo gadi japhə —bi 'yēmbi.

Nuna rə Jesús bi därpa rá gu na bi thejpa rá gu ngue bi 'yøthe. ⁵² Nuyə yø hmü yø mmäcja, 'nɛhyø policia fährə nija, 'nɛhyø n'yohə 'bɛt'o p'ə ja rə nija, gä ní 'yɛhrə nzite. Rə Jesús bi 'yēmbi:

—çUa guí ɛhmə ngue drá bɛgä, ngue guí cəhə yø juai 'nɛ guí cəhə yø za ngue gui bɛnngahə? ⁵³ Conque n'na pa ngu n'na pa nm̄i xänbä rə hyə yø ja'i p'ə ja rə nija. Uangui xtä nzä ja xqui bɛnngahə p'ə. Pɛ ya guehna rə ora guí 'yohə naya, ngue nu'mø rə 'bɛxui i ja rá pähä rə zithu.

Bi manna Bedu ngue h̄ingui padi te'o rə Jesús.

⁵⁴ Ya bi bentyø ja'i rə Jesús. Bi zixpa ja rá ngu rə 'bɛt'o mmäcja. Pɛ rə Bedu, ni 'bɛfa ya'atho p'ə ni ma yø ja'i ni zi rə Jesús. ⁵⁵ Nup'ə məde rə dathi, bi t'ü'a n'na rə sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nɛhrə Bedu bi mi ngue di nhat'i. ⁵⁶ Nuna n'na rə xisu ngue rə gəni p'ə ja rə ngu, mi nu rə

Bēdu ngue hup'ua ja rā sibi. Bi za di hēti p'uya, bi 'yēmbi:

—Nunā rā n'yohua 'bucua, xquet'a rā n'youi rā Jesús.

⁵⁷ Pē mī dahra Bēdu, bi 'yēna:

—Hīn'na cuø, hīndī pacā nā rā n'yohua guí mmana.

⁵⁸ Mī tho man'na ts'ūquits'ua p'uya, hōmbi nu man'na nc'ēi p'ua mī hūhra Bēdu, bi 'yēmbi:

—Nu'i, xquet'a nī n'youi'ua tēna Jesús.

Mī dahra Bēdu p'uya, bi 'yēna:

—Hīn'na n'yø, hīnga 'nēcā.

⁵⁹ Mī tho hman'na ora m'mēfa p'uya, man'na nc'ēi ngūt'a bī ma, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue nunā rā n'yohua 'bucua, rá n'youi rā Jesús, porque dī nēqui ngue rā mmēngu Galilea nā.

⁶⁰ Mī dahra Bēdu p'uya, bi 'yēna:

—Aguē n'yø, hīndī pacā temā hya guí nne guí xicya.

Nu'a rā ora'a p'uya, tobe hīn manī juadi mmana Bēdu'a te mma, bī mmahra øni p'uya. ⁶¹ Bi 'bātra Jesús ngue bi hyannbua bi hūhra Bēdu. Rā Bēdu p'uya, bi zo rá mmāi nā rā hya xi xihra Jesús ngue xi 'yēmbi: “Tobe hīndī mahra øni, ya xqui cōnga nhyūndī, guí mma ngue hīnguī paqui”, xi 'yēmbi. ⁶² Rā Bēdu p'uya, asta rā zondūmmāi bi bøn'athi.

Rā Jesús rá n'yēmmahya yø ja'i.

⁶³ Nu'ua yø n'yohua fāhra Jesús, i thēnnī 'nē i pē'mī. ⁶⁴ Bi gorpa yø dā conā ulu, bi mē'mī, bi 'yēmbi:

—Damī pahya te'o bī mēp'a'i ya —bi 'yēmbi.

⁶⁵ Xangu mī'da yø hya xifi ngue ga ndēnnī.

Ya bī 'bup'ua ja rā dajunta rā Jesús.

⁶⁶ Mī nēcāhāi p'uya, bī mpeti gātho yø n'yohua dī mānda p'ua ja rā nīja, conyø hmu yø mmācja, conyø xānnbāte ngue rā ley. Rā dajunta bī nja, ja bi ts'ixpua rā Jesús ngue dā t'ørpa rā nt'änni, bi t'ēmbi:

⁶⁷ —Damī xicje ya ngue'mø gue'e grā Cristo bá ex Oja ngue dī ndast'abi,

ogue hīn'na. ¿Te guí mmana rā hya naya?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ga xi'ahua ngue guecā, hīnguī 'yēc'ēigāhua. ⁶⁸ Nu'mø xīnga øt'ahua n'na rā nt'änni p'uya, xquet'a hīnguī nne guí mmāmhmua te ga än'nāhua. 'Nē hīnguī nne guí thøgāhua p'uya. ⁶⁹ Ya nī ma dā zōnna ora ya, ngue rā N'yohua bī 'yē mahēts'i danī mmip'ua ja rá n'yēi Oja nunā jase rá ts'ēdi.

⁷⁰ Gātho yø ja'i p'uya bi 'yēmbi:

—¿Ua guí enā ngue gue'e rá Ts'ant'ua'i Oja 'mø?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi yø ja'i:

—Ahá, go guecā tengūtho guí mmāmhmua.

⁷¹ Dī n'yēmbi yø ja'i p'uya:

—¿Tenī 'be'a man'na mā testigo ga nnehua ya'mø? Ya dá øsehua rā hya pōnnā ne ya.

23

Bi ts'ixpua 'buhra Pilato rā Jesús.

¹ Gä bī nangyø ja'i p'uya, bi zixpua 'buhra Pilato rā Jesús. ² Bī mahyø ja'i ngue di yapra Jesús, ēnyø ja'i:

—Dī tinnbāhe n'na rā hya nā rā n'yohua 'bucua, ngue di ts'onnbā yø mmāi yø ja'i. I ēmbi ngue hīnguī ja ngue di unyø ja'i'a rā mēnyū āhra dast'abi 'bua Roma. Xquet'a i mma ngue guehna rā Cristo nā, i nne dā mā ngue n'na rā dast'abi.

³ Rā Pilato bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ahá, go guecā tengūtho rā hya guí mmana —bi 'yēmbi.

⁴ Rā Pilato bi 'yēmbi yø hmu yø mmācja, dā guehmi'da yø ja'i:

—Hīn temā ts'oqui dī tinnbā nā rā n'yohua 'bucua —bi 'yēmbi.

⁵ Pē yø ja'i mahømbi 'yēna:

—Nunā rā hya xānnbāte p'ua ja rā häi Judea nā, di ts'onnyø ja'i nā rā hya nā. Bi fua Galilea xānnbāte rā hya, asta søcua ya.

Bi ts'ixpua 'buhra Herodes rā Jesús.

6 Mī 'yøhrā Pilato nā rā hya mmanyø ja'i, bi 'yännbaya ngue'mø rā mmēngu p'ua Galilea nā rā Jesús. 7 Nu'mø mī xi p'uya ngue ja rā mmēngu p'ua, bi mēnnbā nā rā Herodes mī ndast'abi p'ua Galilea. Porque rā Herodes, nu'ua yø pa'ua, mī 'bap'ua Jerusalén. 8 Rā Herodes, nu'mø mī nu rā Jesús, emmēi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne da nu, ngue øde te mmanyø ja'i t'ēmbi øtra Jesús. Mī tømī ngue da nūrpī tema milagro da 'yøt'e. 9 Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pē rā Jesús hīnte ga ndatho. 10 Xquet'a 'bap'ua yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xānnbate ngue rā ley. Di yapī hīn'ya p'ua rá nze GUI. 11 Nunā rā Herodes co 'nēhyø soldado xquet'a hīmbi nu manho rā Jesús. I thentho, bi heta n'na rá he mazihotho tengutho rá he n'na rā dast'abi. Rā Herodes mahømbi mēnhnā Jesús, i map'ua 'bāhrā Pilato. 12 Madague'a mađi nsuhmī m'met'o rā Pilato rā Herodes, pē bī n'amigo m'mēfa.

Ya nts'änni ngue da tho rā Jesús.

13 Nunā rā Pilato bi peti gātho yø hmu yø mmäcja, gātho yø ts'ut'abi, gātho mī'da yø ja'i. 14 Bi 'yēmbi:

—Ya guá singahua ua nā rā n'yohua 'bucua. Guí emhmua ngue di ts'onnyø ja'i. Pē nī hmi nī dāhū hapū dí änni, 'nē guí nnuhū ngue hīn tema ts'oqui dí tinnbabi ngue'a te gni yaphū. 15 Nī xingā guehrā Herodes ngue xtabā ndinnbā rá ts'oqui, porque bi costho hømbi 'yēcua. Ja guí nnuhū p'uya ngue hīn tema hyā dī nēqui para ngue da t'ēmbi ja te rángue'a ngue da tho. 16 Nugā ga manda ngue da 'bei, pē ga thøgue.

17 Rā Pilato i ja ngue da 'yøt'e te rā costumbre ja yø ja'i, nu'mø rā ngo ngue rā pascua, pa mathøgue n'na rā ofādi. 18 Gātho yø ja'i p'uya, bi māhra mafi, i ēnā:

—Nunā rā Jesús da tho nā. Go dami thøhrā Barrabás.

19 Pē nunā rā Barrabás, guehna n'na nc'ēi mī ofādi ngue rā 'yøt'i sai, 'nē rā hyote p'ua ja rā hnīni. 20 Rā

Pilato hømbi xihyø ja'i ngue da zā di thøhrā Jesús. 21 Pē yø ja'i p'uya, man'na nts'ēdi ga mafi, i ēnā:

—Da guatrá pont'i. Da guatrá pont'i rā Jesús.

22 Rá hyū ndī p'uya, bi 'yēnna Pilato: —¿Pē tema nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugā hīn tema ts'oqui di tinnbi ngue da t'ēmbi da tho. Nugā ga manda da 'bei, pē ga thøgue.

23 Pē yø ja'i hīngui säya ngue mafi, ädi ngue da ma maçuati rā pont'i rā Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'nē'ua yø hmu yø mmäcja, bi nja'a te ädi. 24 Rā Pilato p'uya bi zänni ngue dī nja'a te mmanyø ja'i. 25 Bī ma mathøgue nā rā Barrabás xi manyø ja'i ngue dī nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rā 'yøt'i sai 'nēhra hyote nā. Go bī ndā nā rā Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatro pont'i rā Jesús.

26 Nu'mø mī ts'ixrā Jesús ngue da tho, bī nthēui p'ua ja rā 'yu n'na rā n'yohua xpi 'yēhra 'befi nī hū ngue rā Simu, rā mmēngu Cirene. Go bī njapi bi duxrā pont'i nā p'uya, nī 'befatho p'ua nī ma rā Jesús.

27 Pē xangu yø ja'i bi dēnni. I ma'a nts'onī yø xisu, tū yø mmūi ngue te da thohrā Jesús. 28 Pē bi hyētyø ja'i rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague gyø xisu guí 'bahmua ua Jerusalén, 'yo guí zomhmua connā ngueque. Sinoque dami nzonī ngue connā ngue'ahua 'nē connā guehni basihua. 29 Porque da 'yēhyø pa guí 'yēmhua: Xanho 'būi te'o hīnjo'o yø basi, ogue hīmbi hyā yø basi, ogue hīmbi sūtate. 30 Yø ja'i p'uya da 'yēmyø t'øhø: “Bá tāgui, guí soxcahe”. Da 'yēmyø nyuni: “Dami cogbahe”, da 'yēmbi. 31 A nuya ngue hīnte gādi uphū'a gādi umhmua ya, hague ngu rā n'ua da tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

32 Xquet'a nī ts'i yoho yø ts'oc'ēi ngue 'dap'ua da dūui rā Jesús. 33 Mī zømp'ua ja rā nyuni guí hutyø ja'i ngue rā Njayaxhmu, ja bī ma maçuati p'ua rā pont'i rā Jesús. 'Nē'ua yoho yø ts'oc'ēi bī ma maçuati rā pont'i, n'na rá n'yēi,

n'na rá gaha i gohi. ³⁴ Nu'mø ema cuati rá pont'i rá Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bucua, porque nuya hingui padi te øtya —bi 'yεna.

Yø soldado p'uya bi ma rá taha ngue to xta rá taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he rá Jesús. ³⁵ Yø ja'i 'bap'ua p'uya, i hεtho. Nu'ua yø judío 'bet'o, i thenth'ua, i εna:

—Mi mmanna rá n'yohua ngue da yanyø ja'i. Pε di nyanse ya, ngue'mø majuaní ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'εmbi rá Cristo.

³⁶ Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. ³⁷ Bi t'εmbaya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

³⁸ Nup'ua ja rá ya rá pont'i, bi t'ot'a n'na rá letrero ngue εna: “Nuna rá n'yohua 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Rá letrero p'uya, nt'ot'i conna hya ngue rá griego, rá latin, rá ebreo.

³⁹ Nuna n'na rá ts'oc'ei ya cuarba ja rá pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nεcá'be gui nyan'be p'uya.

⁴⁰ Nu'a man'na nc'ei rá ts'oc'ei bi 'yεmbrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'ua ja rá pont'i ya. ⁴¹ Nugüi ja te rángue'a ngue dí säui rá n'ua, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'ua te dí thohmi. Pε nuna rá n'yohua 'bucua, hin tema nts'o xa 'yø'na.

⁴² Bi 'yεn'a m'mεfa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø rá pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbεngui.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuaní dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'ua mahεts'i ya.

Ya bi du rá Jesús.

⁴⁴ Comma huxyadi, bi madi bi m'mεxui gá rá ximhäi asta hyu nde. ⁴⁵ Rá hyadi bi m'mεxui. Nu'a rá ulu mi zup'ua ja rá goxthi nija bi hyehmade i

gai ngue bi xet'i. ⁴⁶ Bi 'yεn'a n'na rá hmafi rá Jesús, bi 'yεna:

—Ague ma Papá'i, dadi fät'a'i ma tegä ya —bi 'yεna.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. ⁴⁷ N'na rá capita ngue rá mmεngu Roma bi nu te bi nja, bi 'yεspabi Oja p'uya, bi 'yεna:

—Majuaní ngue nuna rá n'yohua 'bucua, hin'ya rá ts'oqui na.

⁴⁸ Gä bi nu yø ja'i mi 'bap'ua te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pε petyø tiya ngue tu yø mmäi. ⁴⁹ Gätho'ua yø mpadiui rá Jesús, conyø xisu bá nεxa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'atho bi 'bäi, gä hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'ägui rá Jesús.

⁵⁰ Mi 'bu'a n'na rá hoga n'yohua ni hu ngue rá José, mi øt'e te gä mmamp'ua ja rá ley, rá mmεngu p'ua ja rá hnini Arimatea ja rá häi Judea. 'Nεhna di manda p'ua ja rá nija na. ⁵¹ Xquet'a 'nεhna mi tømí ngue di manda ua Oja. Janangue hingui 'bäi ngue rá acuerdo'a te rá hya bi ts'ännbu ha bi mpeti yø ja'i. ⁵² Nuna rá n'yohua na, bi ma bá nyai rá Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa ja rá pont'i rá Jesús. ⁵³ Mi hyajpa ja rá pont'i p'uya, bi 'uennbabi rá do'yo rá Jesús co n'na rá sávana ngue rá hoga ulu. Bi hyaxpa ja rá panteón xi ma nt'a'mi p'ua bi ja n'na rá 'bido ngue bá ägui. Nuna rá panteón, hinjongui o. ⁵⁴ Nde mbεhi'a rá pa'a, ya da yätra pa ngue rá ts'äya.

⁵⁵ Nu'ua yø xisu bá nεxa Galilea ngue bá n'youi rá Jesús, bi ma bá nu rá n'yägui. Bi nu ha bi t'ägui. ⁵⁶ Mi zøp'ua ja rá ngu ya yø xisu, bi hocyø 'yεthi mazihotho ga yuni ngue da goxra ánima. Bi nsäya'a rá pa ngue rá ts'äya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bεnate rá Jesús.

¹ Mi hyaxa rá pa ndomingo, zi xuditho bi ma mahøn'a yø xisu p'ua bí o rá Jesús. Bi hyaxyø 'yεthi xi hoqui. Bi mähä mi'da yø xisu. ² Mi zømp'uya, bi dini ngue ya n'nanni 'benna do

mī nnøpā nju'mī rā panteón. ³ Bi yæt'ambo p'uya, pε ya hīmbi dīmp'ua rā Jesús. ⁴ Bī nsu p'uya, hīnguī padī te dā 'yøt'e. Mī nu p'uya, 'bāp'ua yoho yø anxε di yoxnī yø he. ⁵ I hēmtho hāi'ua yø xisu ngue εmmēi su. Yø anxε p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhmu ua mant'āgui'a ya 'būi? ⁶ Ya hīnjo'o ua, ya xā bennate. Damī bēmhmua rā hyā bi xi'ahua 'mø tobe mambi 'būta Galilea. ⁷ Conque bī mā ngue rā N'yohua bī 'yε mahεts'i, mī ja ngue dā ma madāpi yø ja'i ja yø ts'oqui ngue di cuatṛa pont'i. Rā hyu pa p'uya, di bennate.

⁸ Nu'ua yø xisu p'uya, bi zo yø mmūi nā rā hyā xi mān'a m'met'o rā Jesús. ⁹ Nūya yø xisu 'mø mambā pengbua ja rā panteón, nu'a te bā nu, bi xi'ua 'dε'mā'da nc'ēi yø xādi rā Jesús. Bi xifi gātho mī'da yø ja'i. ¹⁰ Nūya yø xisu bi hyaspabi rā hyā ya yø xādi rā Jesús, guehna rā Maya Magdalena, 'nēhra Juana, 'nēhra Maya rá mamá rā Jacobo, 'nε hmi'da yø xisu p'uya. ¹¹ Pε nūya bi thaspa rā hyā p'uya, hīnguī εc'ēi'tho te mmanya yø xisu. Sinoque εntho: “Hantho loco ya yø xisu”, gue emma εntho.

¹² Pε rā Bedu bi bøn'athi, bī ma n'nahmantho p'ua bī ja rā panteón. Mī zømp'uya, bi hyēt'ambo. Bī nu ngue ya n'nanni 'bønna ulu mant'ε rā Jesús. Bī mengbua ha sāya p'uya, pε di 'yøtho hanja'a te xi nja.

Bī ntīmī p'ua ja rā 'yu yoho yø xādi rā Jesús ngue manī map'ua ja rā hnīnī Emaús.

¹³ Nu'a rā pa'a p'uya, yoho yø xādi rā Jesús manī map'ua ja rā hnīnī Emaús. Nūna rā hnīnī nā, di nsocui Jerusalén como 'dε'mā'da kilómetro. ¹⁴ Mēnte 'yo, mēnte di c'a'a te xi nja. ¹⁵ Nūna rā Jesús mī zā mī zādi, ya 'dap'ua nī n'yo. ¹⁶ Madague'a ngue hēti, pε εnā te corpatho yø dā ngue hīnda badi te'o nā rā Jesús. ¹⁷ Rā Jesús bi 'yānnbua, bi 'yēmbi:

—¿Tenī 'bε'a mā hyā gadi nxihmī mēnte guí 'youi ua ja rā 'yu n'yø?

Nup'ua nnā bēngā, εnā gue tu nī mmūiui.

¹⁸ Nūna n'na nc'ēi nī hu ngue rā Cleofas bi 'yēmbi:

—Gātho yø ja'i bā 'yo Jerusalén, gā padī te bī nja mantenni pa. 'Nε go gui 'yēnā ngue hīnguī pahya.

¹⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmp'ua yaui:

—¿Tema hyā n'yø?

Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yēnā:

—Xigue rā Jesús nūna rā mmēngu Nazaret. Guehna n'na rā n'yohua ngue rā pøngahya Oja, di nεqui ngue ja rá ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'nε ja rá ts'edi ngue rā hyā bī mā. Porque bī nu manho Oja te bi 'yøt'e, dā guehyø ja'i bī nu manho te bi 'yøt'e. ²⁰ Dī mmangä'be ngue nu'ua yø hmu yø mmäcja, dā gue'ua mā hmuhua di manda p'ua ja rā nija, bi dā rā Jesús. Bi zixpua ja rā ts'at'abi, ja bā ts'ānnbua ngue dā dup'ua ja rā pont'i. ²¹ Pε nūgāhe nmi εngāhe ngue nūna rā n'yohua nā, guehna xta nyanyø judío nā. A nuyá, ya mangunde bī nja nā rā hyā dí xi'a'be ya. ²² Nu'ua 'da yø xisu 'da'igu mā nt'εc'ēihe, xā pijthogāhe. Porque xā mma mxuditho p'ua mambí o rā ánima. ²³ Pε ya hīnjonxpā ndīnī ngue di op'ua. Xpā mmengbua, xā xicje ngue xi nu yø anxε. A nu'ua yø anxε p'uya, i mma ngue ya 'būhna rā Jesús. ²⁴ 'Bexque'a p'uya, nu'ua 'da mā n'yohe xā mmap'ua mambí o rā ánima, pε xā ndīnī tengutho rā hyā xā mmanyø xisu. Pε rā Jesús ya hīnxa hnu nā 'nā.

²⁵ Nūna rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hīnguī ts'ua di 'yo nī mmūihua'a te rā hyā i ja? ¿Ua hīnjam'mø guí øhmua para ngue gui 'yεc'ēihua'a te gā rā hyā bī manyø pøngahya Oja? ²⁶ ¿Ua hīnguī pahma ngue rā Cristo mī ja ngue dā zā rā n'ua hante ngue di ndast'abi ngue di manda ua?

²⁷ Ya bi dε'mī bi xifi gātho'ua yø hyā nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro ngue'a te gui c'a rā Jesús. Bi dūnnbabi'a te mmamp'ua ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mī'da yø hyā te gā nt'ot'i p'ua ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja.

28 Nu'mø mi zømp'u ja rā hnini manī ma p'uya, rā Jesús bi 'yøt'e ngue ɛnā xø nne dā thogui. 29 Pɛ nu'u yø n'yohu p'uya, bi japi ngue di nsāya, bi 'yɛmbi:

—Ma 'daua gā nsāyah. Guí nnu ngue ya bi nde. Ya ni ma dā dāhra nxui.

Bi yat'ambo rā ngu rā Jesús ngue di nsāya. 30 Mi mīp'u ja rā mɛxa p'uya ngue di nsihmɛ. Bi hyacra thuhmɛ, bi ja mamādī Oja. Bi xemp'uya, bi un'nū hup'u ja rā mɛxa. 31 Nu'a rā ora'a p'uya, bi xohyø n'yomfɛni ngue bi badi te'o. Pɛ 'bexpī m'merpatho rā Jesús. 32 Di n'yɛmbi n'na ngu n'na p'uya:

—Pɛ uanguī hurca mā mmuii mɛnte darā yah gā rā 'yu, 'nɛ bi xicui temā hyā nt'ot'i p'u ja rā Maçā Libro.

33 Ya hīnte mambī dø'mi. Bi mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi dīni ngue ya xi mpeti'u 'dɛ'mā'da yø xādi rā Jesús co 'nɛ'u mī'da yø n'yohu. 34 A nuya xi mpeti p'uya, bi 'yɛmbya ja bi zøhø:

—Majuani xā bɛnnate rā Hmu n'yø. Ya xā nnu rā Bɛdu.

35 A nuya ja bi zø p'uya, xquet'a bi mā te xi thop'u ja rā 'yu. Bi mā ngue hīnguī padī te'o nā rā Jesús mɛnte yaui, bi badi, ja gue'mø mi xenna thuhmɛ.

Ya bi zømp'u 'buhyø xādi rā Jesús.

36 Mɛnte tobe di yahniho'u yo nc'ɛi, ngue mma te xi nu, mī dambɛni p'uya, ya 'bāp'u māde rā Jesús. Bi zɛngua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Dā hyu ni mmuihū ya —bi 'yɛmbi.

37 A nu'u yø xādi p'uya, di fetyø mmui ngue su. I ɛnā ngue rā 'yø'a hɛti. 38 Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue guí suhū? ¿Hanja ngue guí ɛhmū ngue hīmma juani dī 'bucā ua? 39 Dami nurcahū mā 'yɛ 'nɛhma gua. Guí nnuhū ngue xquet'ocā. Dami thānjū n'namhma guí nnuhū ngue guecā. A nu'a rā 'yø, rā ndahitho'a, hīn'yū rá do'yo'a. Pɛ nugā guí nnuhū ngue drā ja'i.

40 Mi juadi bi xi'a ngu'a p'uya, bi 'yutyø 'yɛ 'nɛhyø gua ha bi mɛ yø clavo. 41 Pɛ nu'u yø xādi hīnga ɛ'ɛc'ɛi xanho, ngue'a guī johya 'nɛ ɛnā sudyø n'yomfɛni. Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua hīnguī ts'u ua te gā sigā ts'u? —bi 'yɛmbi.

42 Bi unna n'na xɛqui rā hua ngue nthaxi p'uya, 'nɛ bi unna n'na mhme rā t'afi t'asa. 43 Bi hyamp'uya, yø hmī yø dā yø xādi p'u ha bi zi. 44 Bi 'yɛmbuya:

—Nuna te dā thocā ya, guehna rā hyā ya xtā xi'ahū m'met'o nā. Ya xtā xi'ahū ngue mī jatho di nja'a te nt'ot'i p'u ja rā Maçā Libro. Porque rā Moisés co 'nɛ'u mī'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gā thocā, xquet'a ngu'a mmamp'u ja yø Salmo.

45 Bi xojpa yø n'yomfɛni p'uya, ngue dā dīni te mmamp'u ja rā Maçā Libro. 46 Bi 'yɛmbuya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rā hyu pa p'uya, di bɛnnate p'u dā nt'āgui. 47 Guehna rā hyā dā thaspabi yø ja'i 'bui ndap'u bi zā yø nación, connā nt'ɛdi rā Jesús, nu to dā hyep'u rā nts'o gā 'yo, di punnbabi yø ts'oqui. Pɛ rā maditho dā manna hyā p'u Jerusalén. 48 Nuya, go guī xihmū yø ja'i nā te gā nuhū dā thocā ya. 49 Nuna rā hyā bi yat'ahū mā Papāgā, gā ma pɛnhnā naya. Pɛ 'yogui 'uehmū ua ja rā hnini Jerusalén astā gue'mø bi n'na'ahū rā ts'ɛdi di 'yɛ mahɛts'i, ya guī mmāhā p'uya.

Bi ma mɛhɛts'i rā Jesús.

50 Bi gajpū mī 'buhyø xādi rā Jesús, i map'u jonna hnini Betania. Bi macyø 'yɛ p'uya ngue di japi. 51 Mɛnte di japuya, hɛtho ha i nanguī, bi ma mahɛts'i. 52 Mi juadi bi danne'u yø xādi, bi mengui, i ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya. 53 N'na pa ngu n'na pa, i pa nija ngue badi ja mamādī Oja.

Ra Xuua Nana ra Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

1 Nuna rá Ts'unt'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'bu'mø mi nhohra ximhái. 'Dap'u 'buhmi Oja, pe 'nehna Oja na. 2 Hante ngue di nhohra ximhái, ya rá n'youi Oja. 3 Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'yü n'na ra cosa ngue hinxti hoqui. 4 Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmái yø ja'i ngue da bádi ndana majuaní. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmái yø ja'i. 5 Nu ra nyot'i di yorbü ja ra 'bexui, pe hingui hätra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

6 Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohü ni hu ngue ra Xuua. 7 Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmái yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yεc'ei gátho yø ja'i na. 8 Nuna ra Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmái yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmái yø ja'i. 9 Nuna bi zøcua ja ra ximhái, guehna majuaní ngue xojpa yø mmái gátho yø ja'i na.

10 Nuna rá Ts'unt'u Oja bi m'mæcua ja ra ximhái. Madague'a ngue go bi hocra ximhái na, pe himbi bahyø ja'i te'o na. 11 Bi m'mæp'u ja rá häi, pe himbi nu manho yø mmænguhü. 12 Pe nuya to gá bi nu manho, 'ne bi 'yεc'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. 13 Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'bui tengutho gá 'buhyø basi yø ja'i, oque dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'u. Sinoque guesε Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

14 Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mæcua dí 'buhmü. Pe dá nuhe ngue maguesε. Maguesε porque rá 'dants'unt'u Oja. Gá majuaní te bi ma, 'ne hinha rá nzequi di mahyø ja'i. 15 Nuna ra Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna nmi mmangä m'mæt'o naya. Porque ya xtá mangä ngue dí εna: “Nuna da εp'u m'mæfa, man'na tate na ngue nugä, porque hante ngue ga m'mæcä, ya mi 'buhna”.

16 Nu'a te gá bádi uni, gá di tocagahü. Bádi thijpatho rá mate bádi uni hinha rá nzequi. 17 Conná nguehra Moisés bi fahrá ley Oja. Pe conná nguehra Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'ne bi fahna ra hya majuaní. 18 Nuna Oja hinjam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'unt'u Oja bí 'bæp'u bí 'bæhrá Papá, go bi ma hanja Oja na.

Ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya bi ma hanja na ra Jesucristo.

19 Nu'u yø judío 'bet'o p'u Jerusalén bi menhyø mmäcja bi mε yø n'yohü ja yø 'bæfi p'u ja ra nija. Bi map'u 'buhra Xuua ngue bá änni te'o. 20 Ra Xuua p'uya, njuantho bi ma, bi 'yεna:

—Hinga guecä na ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi —bi 'yεna.

21 Mahømbi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Pe te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'yεmbi:

—Hinga guecä.

Bi 'yänni mahøn'a p'uya, bi 'yεmbi:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da εcua 'mø —bi 'yεmbi.

Bi 'yεna mahøn'a p'uya:

—Hin'na.

22 Bi t'εmbaya:

—Pe ¿te'o'i p'uya? Damí xicje n'namhma ga haspahe ra hya'u to xpa mænngahe. Damí ma te'o'i.

23 Mi dahra Xuua, bi 'yεna:

—Go guecä na bi mmanna pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Di m'mæ'a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'u ja ra dapo. Da 'yεna: Damí nsähü ya, porque ya ni ma da εp'u ra Hmu”, bi 'yεna.

24 Nuyá yø n'yohu bi ma bá nyau ra Xuua, guehya yø m'menhni yø fariseo ya. 25 Mahømbi 'yännbaya, bi 'yembí:

—¿Pε hanja ngue guí øtra nxixya 'mø ngue hinga gue'e na ra Cristo, ni xingrá Elías, ni xingrá pøngahya dí xi'i?

26 Mi dahra Xuua, bi 'yembyø ja'i:

—Nugä dí øtra nxixya connä dehe. Pε nuua dí 'buhmu, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingui fadi te'o. 27 Nugä dá 'bet'o, pε nuna dí xi'ahu da ep'u m'mefa na. Man'na tate na ngue nugä. ¿Hapü gue ga sacä tengu na?

28 Gä guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'u ja ra hñini Betábara, man'na nguadi ra dathe Jordán mambi øtra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na ra Jesús.

29 Mi hyaxpaya, bi nu ra Xuua ngue mmap'u ra Jesús da zømp'u ha 'bái. Bi xihyø ja'i p'uya, bi 'yembí:

—Nuna ra n'yohu bá εcua ya, guehna da hnøpa 'bøt'e naya. Tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'møt'e, di njarbu na. Porque guehna bá pen'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bui gä rá nguni nximhäi. 30 Guehna dá mmangä 'mø dí xi'ahu naya ngue dí εna: “Nugä dá 'bet'o, pε bá ep'u man'na ra n'yohu tate ngue nugä. Porque hante ngue ga m'macä, ya mi 'buhna”. 31 Nugä xquet'a hñimi pacä te'o na t'embí ra Cristo, pε bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'nε ga japi gätho yø judío ngue da badi te'o na ra Cristo.

32 Mahømbi 'yenna Xuua:

—Dá nugä ra Espíritu Santo bí 'yε mahets'i tengutho n'na ra paloma ngue bi zøp'u 'bähra Jesús ngue di n'youi. 33 Nugä tobe hñimi pacä te'o na ra Cristo, pε nu'mø mambá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i connä dehe, Oja bi 'yengui: “Nuna ra n'yohu guí nnurpi ngue da zøhra Espíritu Santo p'u ja rá ya, guehna da japyø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espíritu Santo na”, bi 'yengui.

34 Nguna dá nugä ya, janangue dadi

jagä majuaní ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na.

Yø madi xädi ra Jesús.

35 Mi hyaxpaya, mahøn'a 'bup'u ra Xuua n'youi yoho yø xädi. 36 Nu'mø mi nu ngue bi thop'u ra Jesús, ra Xuua bi 'yena:

—Nuna bá εcua ya, guehna bá pen'Oja ngue da nøpa 'bøt'e yø ja'i na, tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'møt'e.

37 Nuna ra hya bi manna Xuua, mi zä mi 'yø'u yoho yø xädi, bi denna Jesús. 38 Ra Jesús bi nyεgui, bi nu ngue ni thenni. Bi 'yembya ni denni:

—¿Te guí hommi ya?

Nu'u ni denni bi 'yembí:

—Ague grá xännbate, ¿hapü guí säya?

39 Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Ma ga mmähä, ga ut'auí.

Bi mε p'uya, bi 'yuti hapü säya. Nu'a ra ora'a, ya mmap'u 'det'a xudi. Pε ja bá the'inde p'u bi zøni.

40 Nuna n'na nc'ei bi 'yøde te mmanna Xuua, bi denna Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bedu na. 41 Nuna ra Andre 'bexpi ma bá honná n'yohu Bedu. Bi 'yembí:

—Dá tingä'be ra Mesías —bi 'yembí.

Nuna ra Mesías i nne da ma ngue guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi. 42 Nuna ra Andre p'uya, bi zixrá n'yohu p'u 'bähra Jesús. Pε mi nu ra Jesús, bi 'yembí:

—Gue'e grá Simu, rá ts'unt'u'i ra Jonás. Nuyá gdi hu ngue grá Cefas, 'nε gdi Bedu ya.

Ra Jesús bi zixra Lipe connä Natanael.

43 Mi hyaxpaya, bi map'u ja ra häi Galilea ra Jesús. Hante ngue da ma, bi nthεui ra Lipe, bi 'yembí:

—Ma ga mmep'u ga mmagä ague Lipe.

44 Nuna ra Lipe, ra mmengu p'u ja ra hñini Betsaida. Xquet'a ra mmengu p'u na ra Andre 'nεhra Bedu.

45 Nuna ra Lipe bi ma bá honná Natanael. Bi 'yembí:

—Dá t̄ingä'be nā rā n'yohu mmamp'u ja rā Maçā Libro bi 'yotra Moisés dā gue'u mī'da yø pøngahya. Guehna rá ts'ant'u rā José, nuna rā Jesús rā mmengu Nazaret.

⁴⁶ Mī dahra Natanael, bi 'yēna:

—Xip'u Nazaret, çua dā zā da pømp'u n'na nc'ei ngue xtāho?

Bi 'yēna Lipe p'uya:

—Gue mmexā guī nnu.

⁴⁷ Mī nu rā Jesús ngue mmap'u rā Natanael dā guarbu 'bui, bi 'yēmbuya:

—Ya guī nnuhā ya, bá çcua n'na rā judío ngue majuanī xāho te ga 'yo, 'nē hīngra fēhnitho.

⁴⁸ Rā Natanael bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—çHague go gnī paquī?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Conque nu'mø tobe hīmmañi zo'i rā Lipe ya, dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra za ngue rā igo.

⁴⁹ Bi 'yēna Natanael:

—Aguē grā xānnbate, gue'e rá Ts'ant'u'i Ojā. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

⁵⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hønt'a guī 'yēc'ēigui'a ya, ngue dí xi'i ngue dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra igo ya. A nuyá, man'na xāhēnni yø cosa guī nnu ya, para ngue man'na gdi padī xāho te'ogä.

⁵¹ Mahømbi 'yēna Jesús:

—Majuani dí xi'ahā, guī nnuhā ngue dā xohra c'amahets'i ya. Yø anxē Ojā p'uya, nī ma nī 'yēp'u 'bāhra N'yohu bi 'yē mahets'i.

2

Bi nja n'na rā nthati p'u ja rā hnini Caná.

¹ Rā hyu pa p'uya, bi nja n'na rā nthati p'u ja rā hnini Caná ngue rā häi Galilea. Xquet'a bi m'mup'u ja rā nthati rá mamá rā Jesús. ² Xquet'a bi ma mambita rā Jesús conyø xädi, ngue bi map'u ha bi nja rā nthati. ³ Mī guahra vino p'uya, bi 'yēmbi mamá rā Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yēmbi.

⁴ Rā Jesús bi 'yēna:

—Aguē mamá, çhanja ngue go guī xic'a ya? Porque tobe hīngui sønna ora ngue temā hmēya ga øt'ä.

⁵ Pē rá mamá rā Jesús bi 'yēmbi ja'i nu'u 'uite:

—Damī 'yøt'e te gā dā xi'ahā nu —bi 'yēmbi.

⁶ Mī jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po rā dehe ga nxu'yē yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro rā dehe. ⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi 'uite:

—Damī 'yushā rā dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yēmbi.

Bi yusp'uya. ⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi mahøn'a:

—A nuyá, hyaspauī zits'u rā mmēnnigu ya, ngue dā zā.

Bi hyaspabi p'uya. ⁹ Rā mmēnnigu p'uya, bi zā rā dehe ya xi gohi ngue rā vino. Pē hīngui padī ha bá tha rā vino. Nu'u to bá hā rā dehe go padī hanja'u. Rā mmēnnigu p'uya bi zōhna novio. ¹⁰ Bi 'yēmbi:

—Gätho yø ja'i, rá mēditho di un'a rā vino xāho. Pē nu'u to si rā vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na rā vino hīnga njuani p'uya. Pē nu'i, man'na gue go xcá pēstho rā hoga vino ngue rá nzequi.

¹¹ Nuna ya guehna rá mēdi rā milagro bá ørbu ja rā hnini Caná ngue rā häi Galilea rā Jesús. Ja bi nēqui p'u ngue maguesē rā Jesús. Nu'u yø xädi p'uya, man'na bi 'yēc'ēi ngue guehna rā Cristo nā.

¹² M'mēfa p'uya, bi map'u ja rā hnini Capernaum, nī n'youi rá mamá, co 'nēhyø n'yohu, conyø xädi. Ja bá m'mup'u njammī pa p'uya.

Rā Jesús bi 'yēt'u mī mpä p'u thinnija.

¹³ Ya xmanguerpätho di nsännigo yø judío ngue rā pascua. Rā Jesús bi ma Jerusalén. ¹⁴ Nup'u thinnija p'uya, bi dīmp'u'u mī pä yø ndani 'nēhyø dē'yo, 'nēhyø paloma. Hup'u ja yø nthuts'i'u di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'u nī 'yēhē. ¹⁵ Mī nu te jap'u, bi fat'a n'na rā nthahī rā Jesús

ngue bi hyøn'athi gätho'u mi mpä p'u thinnija. 'Da i me yø de'yo 'nehyø ndani. Nu'u madi pähyø mēnyu p'uya, bi c'uaspabi yø mēnyu, bi 'yennba yø mēxa. ¹⁶ Nu'u yø mäpaloma p'uya, bi 'yēmbi:

—Damj jücüi ya te ja ua. 'Yo gui nnøpa täihua ja ra rá ngu mā Papágä.

¹⁷ Nu'u yø xädi p'uya, bi zo yø mmui'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Mā gā 'becä mā te ngue dī nnu mansugä nī ngu”.

¹⁸ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yørpa ra nt'änni, bi 'yēmbi:

—¿Tema milagro gui 'yurcahe n'namhma gā pacähe ngue'mø majuanj Oja di 'da'i ra nt'ēdi'a te guí øt'e?

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Damj hyømhmu häi ra nija ja ua, 'ne nhyu patho gda hōcä mahøn'a.

²⁰ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yēmbi:

—Nyote mā'dato njeya i nangra nija ja ua, 'ne go gui 'yēna ngue nhyu patho gdi hoqui mahøn'a.

²¹ Pe nu'a ra nija bi manna ra Jesús, gue'a rá do'yo bi mā ngue da thømmi.

²² Janangue nu'mø mi bēnnate p'ua bi ma nt'ägui ra Jesús, bi zo yø mmui yø xädi'a te xi xifi. Bi badi ngue majuanj na ra hya mmanna Maca Libro p'uya, 'ne'a te xi manna Jesús.

Ra Jesús parpabi yø n'yomfēni yø ja'i.

²³ Nuna ra Jesús ya 'bup'ua Jerusalén gä i nja ra ngo ngue ra pascua. Xangu yø ja'i bi 'yēc'ēi ngue guehna ra Cristo na, porque nnu yø ja'i ngue hijnonda zä da 'yøtyø milagro øtra Jesús. ²⁴ Pe nuna ra Jesús hīndi unna mmui ya yø ja'i ya, porque gä patho te mbēnyø ja'i. ²⁵ Himma hyoni to da xifi te ja ra n'yomfēni ra ja'i, porque pase te ja ra n'yomfēni n'na ra ja'i.

3

Ra Nicodemo bi nyauj ra Jesús.

¹ Bi m'mua n'na ra n'yohu ngue ra fariseo nī hu ngue ra Nicodemo. Guehna n'na rá hmu yø judío na. ² Bi

ma n'na xui na ra Nicodemo bá nyauj ra Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ague grá xänbäte, dí pacähe ngue bá pen'na'i Oja ngue gui nxänngahe. Porque hijnonda zä da 'yøtyø milagro gui øt'e ngue'mø hīngui n'youi Oja.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'i, ngue ra ja'i hīmma 'da'yo dī m'mui, hīnda zä da zo rá 'ye Oja.

⁴ Ra Nicodemo bi 'yänni ha ránja ra hya, bi 'yēmbi:

—Pe xina ra hya guí mma, ¿ha di njapi? ¿Ua da zä ngue mā'da'yo hōndi m'mua n'na ra daja'i? ¿Ua da zä hōnda yarbua ja rá mmui rá mamá ngue mā'da'yo da mi?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'i, jatho ngue da ma maxixyabi ra ja'i conna dehe 'nehra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, janangue da zo rá 'ye Oja ra ja'i.

⁶ Numø ja bi mihra basi ra ja'itho rá papá, xquetho ngue ra ja'itho ra basi. Pe para ngue mā'da'yo dī m'muhra ja'i, hōndra Espiritu Santo da zä da 'yøt'a. ⁷ 'Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'i. Gätho yø ja'i ja ngue mā'da'yo dī m'mui. ⁸ Guí padī ngue ndap'ua bi zä 'yo ra ndahj, nup'ua go nne dī ma. Guí øde ngue di hī, pe hīngui padī ha nī 'yēhe, nī xīngui padī ha nī ma. Njarbætho na ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hīndi nequi.

⁹ Mi dahra Nicodemo, bi 'yēmbi:

—Hīndi pacä hanja na ra hya guí mmanya.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Go grá xänbäte p'ua 'buhø judío, 'ne hīngui pahna ra hya dí xi'i ya.

¹¹ Majuani dí xi'i, dí mmangähe'a te dí pahme. Nuna te dí nnuhe, guehna dadi jahe majuanj na. Pe hīngui ec'ēihua te dí mmangähe. ¹² Xi'mø ngue dí mmangä ya yø hya ja ngue dī nja ua ja ra ximhäi, 'ne hīngui ec'ēigahua, ¿go-ma gue'mø gā xi'ahua te bí ja mahets'i gui 'yēc'ēigahua?

¹³ Hījon xpa mmengbua mahets'i, hīnda hōndra N'yohu bi 'yē mahets'i

dā zā dā mā te bī jap'ᵘ, porque ja rá ngump'ᵘ'a. ¹⁴ Nup'ᵘ ja rá dapo, rá Moisés bi hoca n'na rá c'eya ngue rá t'egui, bi 'bä'mā n'na rá za bi 'yets'i. Dī njarbutho rá N'yoh'ᵘ bī 'yε mahets'i ya, i ja ngue dā ma mā'bä'mi rá pont'i dī ncuat'i. ¹⁵ Ja dā thop'ᵘ, n'namhma ngue nū te'o gātho dā 'yεc'ei, hīndi m'mēdi, sinoque dī nja rá 'da'yo te para zantho.

Nunā Oja dī mahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

¹⁶ Janjuani ngue dī mā Oja yø ja'i 'bucua ja rá ximhäi. Janangue bá penhua rá 'dants'unt'ᵘ ngue dā dū, n'namhma ngue nū to gā dā 'yεc'ei nā, hīndi m'mēdi, sinoque dī nja rá 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Nunā Oja, hīmbi benhná Ts'unt'ᵘ ua ja rá ximhäi ngue dā menhna castigo yø ja'i. Sinoque bá penhua ja rá ximhäi ngue dā yanyø ja'i.

¹⁸ Nū to gā εc'ei bi rá Ts'unt'ᵘ Oja, ya hīnda ma rá castigo. Pε nūya yø ja'i hīngui εc'ei, ya dā ma rá castigo ngue hīngui εc'ei bi rá 'dants'unt'ᵘ Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'unt'ᵘ Oja bá εcua ja rá ximhäi, a nūya yø ja'i hīngui εc'ei ya, gue'a dī ma masentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na rá nyot'i dī nεqui gātho yø cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pε hīngui nnu manho yø ja'i nūya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e. ²⁰ Nū to gā øtra nts'o hīngui nnepe dā fadi te øt'e. Janangue hīngui nnu manho brá Ts'unt'ᵘ Oja, 'nε hīngui nne dā guarb'ᵘ ha ya. ²¹ Pε nūya yø ja'i 'yo manho, cuarb'ᵘ ha ya rá Ts'unt'ᵘ Oja. Porque nnepe dā fadi ngue gue'a rá pähä Oja ørpabi yø ja'i.

Nunā rá Xuua bi 'yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

²² M'mēfa p'ᵘya, bī mähä yø xädi rá Jesús, i mpa p'ᵘ ja rá häi Judea. Ja bá m'mup'ᵘ njammī pa, ja bī ma maxixyabi p'ᵘ yø ja'i. ²³ Nunā rá Xuua xquet'a mī øtra nxixya p'ᵘ ja rá häi Enón, ha dī ntøt'ui rá häi Salim, porque xangu yø dehe pop'ᵘ. Ja bī ep'ᵘ yø ja'i ngue di xixyabi. ²⁴ Tobe

hīm manī ma fädi rá Xuua 'mø mi nja naya.

²⁵ Nū 'da yø xädi rá Xuua, bī njun'mahyauī 'da yø judío ngue ndana man'na xanho rá nxixya øt'e. ²⁶ Bī ma dā xihra Xuua p'ᵘya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, nūna rá n'yoh'ᵘ gá man'a m'mēt'o, guehna gá nyauī nū man'na nguadi rá dathe Jordán, nūya gā nī map'ᵘ yø ja'i badi xixyabi ya.

²⁷ Bi 'yεnna Xuua p'ᵘya:

—Nunā Oja, ya xpá nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mī'da. ²⁸ Ya gá 'yøseh'ᵘ te dā mangä m'mēt'o, ngue hīnga guecä drá Cristo bá εx Oja ngue dī ndast'abi. Sinoque bī ma mā'bet'ogä hante ngue dā ε'a. ²⁹ Xi'mø ja ngue dī nthata n'na rá n'yoh'ᵘ, dā ma rá hmute p'ᵘ 'bührä ndø. Nū'a rá amigo rá n'yoh'ᵘ p'ᵘya, 'bäp'ᵘ ngue øde te mma, di johya ngue ya dā mε rá ndø rá hmute. Dī njadä p'ᵘya, dadi johya ngue dī ma yø ja'i p'ᵘ 'bührä Jesús. ³⁰ A nunā, man'na di bahyø ja'i ngue tate nā, nugä man'na gdä cocä häi.

Bī manna Xuua ngue bī 'yε mahets'i ra Jesús.

³¹ Nunā bī 'yε mahets'i, tate nā ngue gātho. A nū rá ja'i ngue rá mmengu ua ja rá ximhäi, ya rá mmengu ua'a, 'nε mmanyø cosa ja ua ja rá ximhäi. Pε nū'a bī 'yε mahets'i tate'a ngue gātho. ³² 'Nε i mma te bī nnpup'ᵘ mahets'i. Nū'a rá hya bi øde, gue'a mman'a. Pε hīnjongui εc'ei nā rá hya i mma. ³³ Pε nūya yø ja'i bi 'yεc'ei nā rá hya nā, guehya haxa njuani ngue majuanī te bī man'Oja connā guehna rá hya øde i hma. ³⁴ Nunā rá Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmanā. Hīnha rá nεgui di hatra ts'edi rá Espiritu Santo rá Jesús. ³⁵ Nunā rá Papá dī mahrá Ts'unt'ᵘ, 'nε bi unnā ts'edi ngue dī manda'a te gā ja ya. ³⁶ Nū rá ja'i dā 'yεc'ei bi rá Ts'unt'ᵘ Oja ja rá 'da'yo te para zantho. Pε nū'a hīngui εc'ei bi rá Ts'unt'ᵘ Oja, hīndi nthēui rá 'da'yo te rá ja'i, sinoque gue'a rá castigo dā ja Oja dā zāui.

4

Ra Jesús bi nthēui n'na ra xisu ngue ra mmēngu Samaria.

¹ Bi bahyø fariseo ngue xangu yø xädi di petra Jesús, 'nε man'na xangu yø ja'i di xixyabi ngue ra Xuua. ² Pε hingo di jase ra nxixya ra Jesús, sinoque gue'u yø xädi di xixyabi yø ja'i. ³ Mi bahra Jesús ngue ya fadi te øt'e, bá ep'u Judea ngue i ma Galilea.

⁴ Mi ma p'uya, ja ngue dani nthop'u ja ra häi Samaria. ⁵ Ni ma da zømp'u ja ra hnini Sicar ngue ra häi Samaria, ja orbu n'na rá häi ra Jacob, nuna bi unná ts'unt'u José. ⁶ Nuna ra xequi na, jap'u n'na ra poso ngue t'embj bi hocra Jacob. Ra Jesús ya xpí yäp'u ja ra 'yu, bi mip'u ja ra poso. Ya 'dato nde'a ra ora'a. ⁷ Ya mi hup'u 'mø mi zø'a n'na ra xisu ngue ra mmēngu Samaria, ni 'yēhra 'yai. Ra Jesús bi 'yēmbj:

—Daqui ts'u ra dehe ga si —bi 'yēmbj.

⁸ Ya xi map'u bí ja ra hnini yø xädi ra Jesús ngue da tänna hmε da zi. ⁹ Nu'u yø judío di nnu man'uui yø mmēngu Samaria, janangue nu'mø mi 'yähra dehe ra Jesús, ra xisu bi 'yēmbj:

—¿Hanja? Nu'i grá judío, 'nε guí äcra dehe guí si. A nugä p'uya drá mmēngugä Samaria.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Nu'mø ngue gdi padj te di un'Oja ya, oque gdi padj te'o na ä'i ra dehe da zi, nu'i p'uya guí 'yäcra dehe guí si. A nugä p'uya ga 'da'i ra dehe di unna 'da'yo te.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yēmbj:

—Ague zi'ue, pε hin'yü te gdi 'yähra dehe ngue xanhyε ra poso. ¿Ha guí hya'a ra dehe di unna 'da'yo te guí 'daqui? ¹² Nuna ma mboxitahu ra Jacob, bi zogahe na ra poso ja ua. Ja mi tuxua ra dehe mi si'a. Bi zi yø basi co 'nε'u yø mbo'øni mi si, bi zi ra dehe. ¿Ua ma da'i ngue nu'a ya?

¹³ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nu gätho yø ja'i da zi ra dehe ja ua, mahøndi ntuthe. ¹⁴ Pε nu ra ja'i da zi ra dehe ga ungä, hinjam'mø di

ntuthe. Porque ra dehe dadi ungä, tengutho 'mø dí pøhra dehe mbo rá mmäi ra ja'i da zi ngue di unna 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yēmbj:

—Ague zi'ue, dami 'dajna ra dehe guí mma, n'namhma ngue ya hinni mantho ga ntuthegä. 'Nε ya hinni mantho ga ma εcä ra 'yai ua ja ra poso ja ua.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá εcua p'uya.

¹⁷ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yēna:

—Hinjo'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yēmbj:

—Nu'a guí mmanya, majuan'a ngue hinjo'o ni damme. ¹⁸ Porque ya rá cut'a ni damme xcá m'mahmi. A nu'a guí 'bähmi ya, hingni ndø'a. Ja di nequi p'uya ngue majuanj guí mma.

¹⁹ Bi 'yēna xisu 'mø mi 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná bεngä, εna gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. ²⁰ Nuya ma mboxitagähe yø mmēngu Samaria, mi thanne Oja ua ja ra nyuni ja ua. Pε nu'ahu ngue gyø judío'u, guí εmhmu ngue nup'u Jerusalén, gue'a ra xequi ja ngue di nthanne Oja'a.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Dami 'yεc'εigui grá xisu, porque da 'yēhra ora ngue guí thanne ra Papá, pε himma hyoni guá εmhmu ua ja ra nyuni ja ua, ni xinga guerp'u Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä.

²² Nu'u yø mmēngu Samaria hingui pa Oja i thanne'u. Pε yø judío i pa Oja i thanne. Porque Oja bi zänni ngue da pøn'a n'na nc'ei ra judío ngue dra yante. ²³ Pε da 'yēhra pa, 'nε ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuanj da danne ra Papá, pε gue majuanj ngue yø mmäi da ndanne. Guehna nnepra Papá da 'yøt'e te'o ngue da danne naya. ²⁴ Nuna Oja, hīndi nequi na ngue hin'yü rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pε gue majuanj ngue yø mmäi da ndanne.

²⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yēna:

—Nugä dí padj ngue ja ngue da εhra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø

bá ěhna p'uya, go da ma xanho hanja gátho na.

²⁶ Mĩ dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ra Cristo guí mmanya, go guecä'a ya.

²⁷ Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mi yauí n'na ra xisu ra Jesús. Pɛ hinjombi 'yänni hanja te'be'a mađi nxifi. ²⁸ Nuna ra xisu p'uya, bi zop'ura ts'øye, bi map'ura ja rá hnini. Bá xihyø mmenguha, bi 'yembi:

²⁹ —Mmähä ga ma nuha n'na ra ja'i bi xiqui te gátho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna ra Cristo na.

³⁰ Bi nexyø ja'i p'ura ja ra hnini bi zømp'ura bi 'bahra Jesús. ³¹ A nu'u yø xädi ra Jesús bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, dami nsihme ya.

³² Pɛ ra Jesús bi 'yena:

—Nugä jaga n'na ra cosa ga si. Nuna ra cosa na, hinguí pahma na.

³³ A nu'u yø xädi p'uya di n'yembi n'na ngu n'na:

—Rá nzequi 'bui to ya xa 'ujini.

³⁴ Pɛ ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Entho dí sihmegä 'mø dí ørpabi rá pähä'a bá pengui, 'ne ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui. ³⁵ Guí emhma ngue mangoho zana di 'bedi di nja ra nsofo. Pɛ nugä dí xi'aha, dami hyantha yø ja'i bá ěcua. Hinni mantho ga huxha ra pa, ya da 'yɛc'ɛigä yø ja'i. ³⁶ Nu'a xofo da hyanná nzäbi. Di njarbatho ra ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i ěc'ɛigä di nja ra 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di da'mra hya, 'ne'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä, 'da gui johyatho.

³⁷ I t'en'a ra hma: “N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui”. ³⁸ Nugä dí ɛ'aha ngue güi hatha ra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä. Pɛ gdi mähä p'ura hap'ura ya xa tho'a n'na ra mamhya. Nu'a ra hya bi da'mi bi man'ura, go güi hatha ra ts'edi yø ja'i na ra hya bi xifi.

³⁹ Co nuna ra hya bi manna xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue ra häi Samaria bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Porque

bi 'yenna xisu: “Bi xiqui te gátho xtá øt'e”, bi 'yena. ⁴⁰ Mĩ zøhya yø mmengu p'ura ja ra häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxp'ura ha bí 'bui. Janangue bi m'map'ura nyo pa ra Jesús. ⁴¹ Xangu mi'da yø ja'i bi 'yɛc'ɛi 'mø mi 'yø'a ra hya pønná ne ra Jesús. ⁴² Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí ɛc'ɛigähe ya, pɛ hinga hont'a ra hya gá xicje nná ɛc'ɛigähe ya, sinoque ya dí øsehe ra hya mmanya. 'Ne dí pahme njuani ngue guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na, 'ne guehna ra yante ua ja ra ximhäi na.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá ts'unt'ura n'na ra n'yoha.

⁴³ Mĩ tho'a nyopa p'uya, bi thop'ura Samaria ra Jesús, i mpa p'ura ja ra häi Galilea. ⁴⁴ Porque ya xi manse ra Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hinguí hnu mansu p'ura ja rá xequi bi m'mui. ⁴⁵ Nu'mø mi zømp'ura Galilea, bi nu manho yø mmengu p'ura, porque 'nehya ya xi ma ra ts'ännigo ngue ra pascua bá njap'ura Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørb'ura ja ra ngo.

⁴⁶ Bi mengra Jesús, i map'ura ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea, nup'ura bá øt'e ngue bi gohi ngue ra vino ra dehe. Nuna n'na ra n'yoha ngue ra mmengu Capernaum i ja rá 'befi xanhets'i, di mpehmi ra gobierno. I si n'na rá ts'unt'ura mađi hyenni. ⁴⁷ Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yøde ngue ya bi zop'ura Galilea ra Jesús, xp'i 'yɛ'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá äpra mate ngue da ɛp'ura ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'unt'ura, porque ya ja ngue da du. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yena:

—Nu'mø ngue hingdi nnuha yø mi-lagro dí øt'a, ya hinguí 'yɛc'ɛigaha.

⁴⁹ Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørca ra mate mme nts'edi, 'ne da du ma ts'unt'ura.

⁵⁰ Mĩ dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ni ma ni ngu ya. Nu ni ts'unt'ura guí mma, ya bi zä ya.

Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yɛc'ɛi te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. ⁵¹ Nu'mø

ni ma da zønná ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqúi di c'at'ui, bi 'yɛmbi:

—Ya bi zä ni ts'unt'u —bi 'yɛmbi.

⁵² Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yänni tema ora bi zä. Bi t'ɛmbuya:

—Comma yoto nde mande bi bønna pa mi n'youi.

⁵³ Bi bɛn'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zä na rá ts'unt'u mi u. Gätho'u to 'bup'u ja rá ngu p'uya, gä bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. ⁵⁴ Nguna bi 'yør'mø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondi na ra hmɛya bi 'yørbu ja ra häi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

¹ M'mefa p'uya, bi nsännigo yø judío. Janangue nuna ra Jesús bi ma Jerusalén. ² Nup'u Jerusalén pop'u n'na ra dehe gui nhuti conna hya ngue ra ebreo “Betesda”. Pop'u jonna goxthi gui nhuti ngue rá Goxthi yø Dɛ'yo. Ja jap'u cat'a yø 'døscuangu di thɛsra dehe. ³ Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø därkehi. 'Bomp'u yø xädä, 'bomp'u'u xannunts'i, 'bomp'u'u tudyø gua. I tøm'i ngue di 'yanna dehe. ⁴ Porque njandyatho mi sò'a n'na ra anxɛ ngue anna dehe p'u po. Nu'a ra därkehi rá mudi da yørbu ja ra dehe 'mø bi 'yani, da zä ndana bi zä man'u di hɛmbi. ⁵ Mi 'bemp'u n'na ra n'yohu ngue ya n'näte ma'dɛ'ma hyato njeya madi hyenni. ⁶ Nu'mø mi nu ra Jesús ngue 'bemp'u, bi badi ngue ya rá ya'atho yø pa madi hyenni. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Ua gui nne da zä'i n'yø? —bi 'yɛmbi.

⁷ Mi dahra därkehi p'uya, bi 'yɛna: —Ague n'yø, hinjo'o to di caihna ja ra dehe 'mø bi 'yani. N'na ndi ngu n'na ndi dí ɛna ngue ga caihna ja ra dehe 'mø bi 'yani, n'nan'yo'a ni 'bet'o.

⁸ Bi 'yembra därkehi ra Jesús:

—Damí nangui. Caxni fidi, ni ma.

⁹ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi zä ra därkehi. Bi gaxrá fidi, bi ma. Pɛ ra pa ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuya yø hmu yø judío p'uya, bi 'yembra n'yohu mi'u:

—Hinda zä gui caxni fidi ya, porque ra ts'äya ra pa ja p'uya.

¹¹ Bi 'yenna n'yohu p'uya:

—Nu'a ra n'yohu bi 'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue ga caxma fidi, ga mma.

¹² Bi t'ännbaya, t'ɛmbi:

—¿Te'o na ɛni gui caxni fidi, gui mma?

¹³ Pɛ nuna ra n'yohu p'uya, hingui padi te'o na xi 'yøthe, porque xangu yø ja'i 'yop'u, 'nɛ ya xi ma ra Jesús.

¹⁴ M'mefa p'uya, nuna ra n'yohu xi 'yøthe ra Jesús bi nthɛui p'u ja ra nija. Bi 'yɛmbuya:

—Ya bi zä'i n'yø. Pɛ 'yo nimantho gui øtra ts'oqui, n'namhma ngue him man'na gui mma man'u.

¹⁵ Nu'mø mi 'yø'a te bi sihna ra n'yohu xi t'øthe, bi ma bá xipyø hmu yø judío ngue guehna ra Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bi madi honnbabi rá gua ra Jesús, porque t'ɛmbi ngue di mpɛtho 'mø ra pa ngue ra ts'äya. ¹⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yɛna:

—Da guehma Papágä di mpɛtho asta guehya, da guécä p'uya dadi mpɛfi.

¹⁸ Nuna ra hya na p'uya, guehna ga nne yø hmu yø judío ngue da hyo. Porque t'ɛmbi ngue hinga høndra pa ngue ra ts'äya hingui sup'i, sinoque di api ngue i mma ngue 'da'iguui Oja, ngue mma ngue Oja rá Papá.

Bi 'yuhra ts'edi rá Ts'unt'u Oja.

¹⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Majuani dí xi'ahu ngue rá Ts'unt'u Oja hinda zä te da jase. Tengutho nnurpi øtra Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtra Papá, xquet'a gue'a øtra Ts'unt'u'a. ²⁰ Nuna ra Papá di mähra Ts'unt'u 'nɛ uti te gä øt'e. A nuyá, man'na xta nhenni mi'da da 'yudi, asta gadi 'yøthohu 'mø gá nuhu. ²¹ Nuna ra Papá, øt'e ngue di bennate yø ánima. Njarbutho rá Ts'unt'u Oja ya, nu to da nepe di

bennate, da 'yøt'e. ²² Nuna ra Papá h̄injonn̄i ja'í di sentenc̄ia na. Nu'a rá Ts'ant'ũ go bi un̄ná ts'edi ngue go da z̄anna sentenc̄ia'a. ²³ Porque nnepe ngue go da h̄nu mansu na rá Ts'ant'ũ, tengutho ga h̄nu mansu rá Papá. Nu'a h̄ingui n̄nu mansu brá Ts'ant'ũ Oja, ya h̄imma juani ngue n̄nu mansu brá Papá bá penh̄ni.

²⁴ Majuani dí xi'ah̄ũ, nu ra ja'í ørpabi masu ra hya dí mmangã, 'n̄e ɛc'ei'a to bá penngui, ya ja ra 'da'yo te para z̄antho ra ja'í. Ya h̄inda ma ra castigo. Ya bi mpomm̄i ra sentenc̄ia mi ja, ya ja ra 'da'yo te para z̄antho. ²⁵ Majuani dí xi'ah̄ũ, da 'yehra ora di nja te dí mma, 'n̄e ya da guehra ora ja p'ũya. Nu yø ja'í 'buhya tengutho 'mø ya x̄andu, p̄e nu'mø bi 'yøhra hya mmanná Ts'ant'ũ Oja 'n̄e da 'yɛc'ei, ya di t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi ra Papá ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. Njarbutho rá Ts'ant'ũ ya, bi un̄ná ts'edi ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. ²⁷ 'N̄e bi un̄ná ts'edi ngue go da z̄anna castigo'a, porque gue'a ra N'yoh̄ũ bí 'yɛ mah̄ets'i'a. ²⁸ 'Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'ah̄ũ. Porque da 'yehra ora ngue nu'ũ x̄andu, da 'yø'mø bi zo'a rá Ts'ant'ũ Oja. ²⁹ Da pømp'ũ da nt'ãgui. Nu'ũ x̄a n'yo manho, di bennate ngue ma'da'yo di m'm̄i. A nu'ũ x̄a n'yo mants'o, di bennate ngue da ma ra castigo.

Bi nepe da bahyø ja'í ngue ja rá ts'edi ra Jesús.

³⁰ Nugã h̄inda zã ga sãns̄e te ga øt'e. Ga øt'ã ra ts'ut'abi, p̄e gue ma'bejp̄agui. Nu te ga sãnnã di nja, gue'a di nja'a, p̄e gue da gue'a ni 'yup'ũ. H̄inda zã ga sãns̄e te ga øt'e. Nu'a te n̄numan̄ho ma Papá bá penngui, gue'a ga øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuani te dí mmangã, 'yogui 'yɛc'ei'gah̄ũ 'mø. ³² P̄e 'b̄ũ hman'na di ja majuani te'ogã. 'N̄e dí pacã ngue majuani te gã mmanna connã ngueque. ³³ Conque gã 'yeth̄ũ to bá ørpa ra nt'ãnni ra Xuua. Nuna p'ũya, nu'a te ra hya bá ma, gã majuani. ³⁴ P̄e nugã h̄imma hyoni ngue toni ja'í di ja

majuani te dí mmangã. Nu'a ra hya bi manna Xuua connã ngueque, gue'a dadi b̄en'nah̄ũ'a ya, n'namh̄ma ngue gui 'yɛc'ei'ũ na ra hya na, 'n̄e guehna gdi nyamh̄ma na. ³⁵ Nuna ra hya bi manna Xuua, tengutho n'na ra nyot'i ngue di p̄etyø 'uɛ, ja gã mpetih̄ũ p'ũ bi nya'a. Gã johyah̄ũ n'na ts'ũquits'ũ ngue te bi ma. ³⁶ P̄e nugã, n̄uya yø hm̄ya dí øt'e ngue h̄injondã zã da 'yøt'e, guehya di ja majuani te dí mmangã ya. Nuna ra hya bi manna Xuua, zits'ũtho na. N̄uya yø hm̄ya dí øt'ã, ma Papá di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja di n̄equi p'ũya ngue majuani bá penngagui ma Papá. ³⁷ Nuna ma Papá bá penngui, go di ja majuani te dí mmangã na. 'N̄e h̄inga como quiera gui ørpah̄ũ ra hya na. Porque h̄injam'mø gui n̄nuh̄ũ na. ³⁸ P̄e nuna rá hya bá penh̄ni, h̄ingui nne gui 'yøhm̄ũ. Porque h̄ingui nne gui 'yɛc'ei te dí xi'ah̄ũ, 'n̄e nugã rá m'm̄enhnigã ra Papá. ³⁹ Nu'ah̄ũ gadi ja ndumm̄i gadi x̄ah̄m̄ũ ra Macã Libro gui cah̄ũ, porque ja gui nne gui timh̄m̄ũ p'ũ hanja ngue ja na ra 'da'yo te para z̄antho i ja. Conque nuna ra Macã Libro gadi x̄ah̄m̄ũ, nu'a to mmanna hya nt'ot'i p'ũ, go guecã'a. ⁴⁰ 'N̄e h̄ingui nne gui 'yɛc'ei'gah̄ũ, n'namh̄ma ngue di nja'ah̄ũ ra 'da'yo te.

⁴¹ Nugã h̄indi honi to da 'yɛsq̄ui. ⁴² Nugã dí pad̄i ngue h̄in gadi mah̄m̄ũ Oja. ⁴³ Nugã, ma Papá bá penngui, p̄e h̄ingui ɛc'ei'gah̄ũ. Nu'mø toni n'yoh̄ũ da eh̄e ngue rá hyase da ma, man'na go gui ɛc'ei'ũ'a p'ũya. ⁴⁴ Hague da nzã gui 'yɛc'ei'gah̄ũ ngue'mø gadi n̄nu manhose n'na ngu n'na'ah̄ũ, 'n̄e h̄ingui honi ha dí nu manho'ah̄ũ Oja. ⁴⁵ 'Yo gui ɛna ngue go ga yap'ah̄ũ p'ũ ha 'b̄uh̄ma Papá. Nu'a, h̄in'na'a. Nu'a di yap'ah̄ũ, gue'a ra Moisés gui ɛna ngue gui n̄nøx̄ũ'a ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi ɛc'ei'ũ na ra hya bi manna Moisés, x̄uet'a 'n̄ecã gui 'yɛc'ei'gah̄ũ 'mø. Porque bi 'yotra hya p'ũ ja ra libro ra Moisés ngue i mma te'ogã. ⁴⁷ P̄e nu'mø h̄ingui ɛc'ei'ũ na ra hya bi 'yotra Moisés, çhague da nzã gui 'yɛc'ei

te dí xi'ahú 'mø?

6

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cut'a mahuañi ma'yohú.

¹ M'mεfa p'uya, nuna ra Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nuna ja man'na rá thuhú, ni hú ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bi denni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dārquēhi. ³ Bi map'ú bí ja n'na ra nyuni ra Jesús, ja i mmihmi p'ú yø xádi. ⁴ Ya xma nguerpútho di nsännigo yø judío ngue ra pascua. ⁵ Mi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'ú ni denni, bi 'yεmbrá Lipe p'uya:

—¿Hapú gá támhmú ra thuhmε dá zi ya yø ja'i bá εcua ya?

⁶ Nguna bi xifi, porque nne dá nu te dá manna Lipe. A nuna ra Jesús ya padí te ja ngue dá 'yøt'e. ⁷ Pε ra Lipe bi 'yεna:

—Nu'mø ngue dá thánna thuhmε'a te di mporta yo ciento ma pa ra nzäbi, hñdi zadi ngue dá zi 'da'i zits'ú yø ja'i.

⁸ Nuna n'na nc'ei yø xádi ra Jesús, guehna ra Andre rá n'yohú ra Bedu. Bi 'yεna:

⁹ —'Bucua n'na ra ts'ant'ú há cut'a yø thuhmε 'nε yoho yø húa. Pε hapú gue dá goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damí xihmú yø ja'i ngue gá dá mi.

Comma cut'a mahuañi yø ja'i bi mip'ú ja ra 'batha. ¹¹ Nuna ra Jesús bi hyan'ú cut'a yø thuhmε, bí ja mammadi Oja. M'mεfa p'uya, bi unyø xádi ngue di darpí gátho yø ja'i dá zi p'ú hudi. Xquet'a ngut'átho yø húa bi darpabi yø ja'i dá za. Bi nsahua yø ja'i hont'a hangú bi ne bi za. ¹² Nu'mø mi nniya yø ja'i, bi 'yεmbyø xádi ra Jesús:

—Damí pεthú yø thuhmε bi bongui, n'namhma ngue hñte di n'antho.

¹³ Cut'a nthuhmε bi ma nseni ngue bi zi yø ja'i. Nu'ú bi bongui, 'de'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui. ¹⁴ Mi nu yø ja'i ra milagro bi 'yøtra Jesús, bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Majuani ngue guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue dá εcua ja ra ximhäi na.

¹⁵ Bi zányø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pε nu'mø mi badi te sänyø ja'i p'uya, bi zop'ú yø ja'i ra Jesús, bi ma mayá ra nyuni.

Bi n'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

¹⁶ Nu'mø mi dahra nde, nu'ú yø xádi ra Jesús bi map'ú brá ja ra zabi. ¹⁷ Pε ra Jesús hñni zorpú 'buhyø xádi, 'nε ya bi nxui. Nu'ú yø xádi p'uya, bi yat'a n'na ra barco, bi ma ngue di 'dasra dehe dá zømp'ú ja ra hñni Capernaum. ¹⁸ Bi mudi bi n'yo n'na ra ndønthi p'uya, bi nangyø fanthe. ¹⁹ Nu'mø mi n'yo'a cut'a o 'dato kilómetro p'ú ja ra dehe, bi nu p'uya ngue mmap'ú ra Jesús dá guatra barco, ní 'yo maxøts'e ra dehe. Bi nsu'ú yø xádi p'uya. ²⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Go guecä. Oguí sühú —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'ú yø xádi p'uya, ra ndi johya ngue ya mmap'ú ra Jesús, dá zømp'ú ja ra barco. N'na zihmantho bi zøn'a nnenguí hapú maní ma p'uya.

Yø ja'i εmmēi honna Jesús.

²² Mi hyaxpaya, nuya yø ja'i xpí gop'ú man'na nguadi ra dehe ya padí ngue høndá n'na ra barco mi jap'ú, gue'a bi 'yo yø xádi ra Jesús. Pε ra Jesús bá cohi. ²³ Ya hñma ya'átho p'uya, bi zø hmi'da yø barco bá nεxpú ja ra hñni Tiberias, bi zøp'ú ja ra xequi bi ja mammadi Oja 'mø bi 'uinyø ja'i. ²⁴ Nuya yø ja'i ya, mi nu ngue hñjo'o p'ú ra Jesús, ni xinga guehyø xádi di 'bup'ú. Bi 'yo'ú yø barco bi zø p'uya, bi ma dá homp'ú Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmε di unna 'da'yo te na.

²⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'uya, ja ni dimp'ú ra Jesús. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ¿ha bi nja guí søcua ya?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ah_u, guí honju ya, porque ngue gá nsihm_ε 'n_ε gá nniyah_u. Hingue masque gn_i hyonju ngue di tinn_i mm_uih_u hanja ya yø hm_εya dí øt'e. ²⁷ 'Yo 'be go gadi ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hm_ε da thogui. Sinoque dam_i ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hm_ε di nja para zantho, nun_a guehna di 'da'ah_u ra 'da'yo te na. Nun_a guehna ra hm_ε di 'da'ah_u ra N'yo_hu bí 'y_ε mah_εts'i na. Porque nun_a Oja ra Papá, guehna bi 'dacá ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

²⁸ Bi t'ännb_uya, bi t'emb_i:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya para ngue da num_aho Oja ya yø hya nneque ga øt'ähe?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'y_εna:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøth_u, gue'a ngue gui 'y_εc'ei_h'a to bá p_εnh_i.

³⁰ Bi t'emb_uya:

—¿Tema hm_εya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namh_u ja ga _εc'ei'ahe p'uya? ¿Te 'be'a da zä gui 'yøt'e?

³¹ Conque ma mboxitah_u, bá nsihm_ε p'u bí ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue _εna: “Nun_a ra Moisés bi unyø ja'i ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i”, i _εna hya.

³² Mi nya ra Jesús, bi 'y_εna:

—Majuani dí xi'ah_u, nun_a ra Moisés hingo bi un_u hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i na, sinoque guehna ma Papägä bi un'a. 'N_ε guehna majuani ngue di 'da'ah_u ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i na. ³³ Porque nu'a ra hm_ε di un'Oja, gue'a bí 'y_ε mah_εts'i'a, guehna di un_u 'da'yo te yø ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi.

³⁴ Bi t'emb_uya:

—Ague grá hmu, zant'a gui 'dacje na ra hm_ε guí mmam'mø.

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'y_εmyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hm_ε di un_u 'da'yo te. Nu ra ja'i da _εnnagui, hinjam'mø di ntuma nthu_h. Nu'a da 'y_εc'ei_gui, hinjam'mø di ntuthe. ³⁶ P_ε ya dí xi'ah_u ngue hingui _εc'ei_gah_u, madague'a guí nnu_h te dí øt'e.

³⁷ Nu' u yø ja'i bi dácä ra Papá

tenngä'u. Nu' u to tenngui, hinjonda 'y_εmbi: “Yo gui tenngui”. ³⁸ Porque himbi 'benngä mah_εts'i ngue da gue'a te ma pähä_ε ga øt'e, sinoque dá _εh_ε ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá p_εnnngui. ³⁹ P_ε nu'a te rá pähä ma Papá bá p_εnnngui, i nne'a ngue nu' u yø ja'i bi däqui, hinjondi m'm_εdi, sinoque ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui. ⁴⁰ Nu'a te rá pähä'a to bá p_εnnngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o gä da bad_i te'o'a rá Ts'ant' u Oja 'n_ε da 'y_εc'ei. Nugä ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui.

⁴¹ Gue'a ga nzahyø judío na ra hya bi man_a Jesús, di api ngue bi 'y_εna: “Go guecä'a ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i”.

⁴² Di n'y_εmb_uya:

—¿Ua hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant' u ra José na? A nuju p'uya, dí pah_u rá papá 'n_εhra mamá na. ¿Hanja ngue _εna ngue bí 'y_ε mah_εts'i 'mø?

⁴³ Mi nya ra Jesús, bi 'y_εna:

—'Yo nimantho guí nemhyah_u.

⁴⁴ Nu'mø hinna ngue hra Papá bá p_εnnngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda _εnnngui. P_ε nu' u tenngui, nugä ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui. ⁴⁵ Nun_a ra hya nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i _εna: “Nun_a Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na”. Janangue nuyá, nu to gä øde te mman_a Papá, 'n_ε da 'y_εt'a mm_u ra hya xännbabi, gue' u tenngä'u.

⁴⁶ Hingue masque to ya xpá nnu'a ra Papá. Sinoque nu'a bí 'y_εp' u 'bu Oja, gue'a go pa'a. ⁴⁷ Majuani dí xi'ah_u, ngue nuya yø ja'i _εc'ei_gä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁸ Go guecä'a ra hm_ε di un_u 'da'yo te.

⁴⁹ Conque nu ma mboxitah_u p' u ja ra dapo, bi zi n'na ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i. P_ε himbi m'm_u para zantho, sinoque bi du dam'm_εfa. ⁵⁰ P_ε nun_a ra hm_ε dí mmangä, guehna bí 'y_ε mah_εts'i na. Nu to da zi na ra hm_ε naya, ya hindä du. ⁵¹ Nugä guecä'a ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i, madague'a drá ja'igä. Nu to da zi na ra hm_ε na, di m'm_u para zantho. Nu'a ra hm_ε ga ungä p'uya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma

do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

⁵² Di njun'mahyase yø judío p'uya, di n'yembí:

—¿Pε ua da zä di 'dacjε rá ngø 'mø ngue gā sahε? —di n'yembí.

⁵³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahε, jatho ngue gui saphε rá ngø ra N'yohε bí 'yε mahεts'i, 'nε gui siphε rá ji, n'namhma ngue di nja'ahε ra 'da'yo te. ⁵⁴ Nu'a da zacä mā ngø 'nε da zicä mā ji, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'i. 'Nε gā øt'e ngue di bεnnate 'mø ra pa rá nζεgui.

⁵⁵ Porque mā ngøgä, majuani ngue guehna nnøpā nts'ihmε yø ja'i na. Ma jigä p'uya, gue'a gui thocra duthε yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu ra ja'i da zacä mā ngø 'nε da zicä mā ji, guehna dí n'yogä'be na. ⁵⁷ Nu'a mā Papá i 'bui, 'nε dí 'bucä conná ngue'a. Nunā mā Papá bá pεnngui para ngue gā japi di m'mui te'o da zacä mā ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na ra hmε bí 'yε mahεts'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nunā ra hmε na, hinga ngu'a ra hmε bi zi'ε mā mboxitahε 'nε siempre bi du dam'mεfa.

⁵⁹ Nunā ra Jesús, ngunā ra hya bi xännba yø ja'i bi mpeti p'ε ja ra nija Capernaum.

Rā Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi nxännbate ra Jesús, nu'ε yø ja'i tennbε ni ma, xangu bi 'yεna:

—Nunā ra hya mmanya, xanhennithon'yop'ε ja yø xεqui ngue ra häi Galilea di fahna. ¿Hague da mbä'a n'na'a te mmanε?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'mahya yø ja'i co nunā ra hya bi mā. Bi 'yännbaya, bi 'yembí:

—¿Ua guí mbøcuehε nguehna ra hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu guí mbεmhmε 'mø guí nnuhε ra N'yohε bí 'yε mahεts'i ngue hōnda mengui di map'ε bí 'yεhε? ⁶³ Hønse ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te. Nunā ra hya dí xi'ahε ya, i nne da mā ngue gui 'yεc'εigahε, hingue dí εn'ahε ngue gui

sajε. ⁶⁴ Pε nuya 'bε i'da ngue hinguí εc'εigahε.

Bi manna ngunā ra Jesús, ngue ya m'mεt'o mi padí ndana gue'a hinguí εc'εi, 'nε padí te'o ja ngue di dä. ⁶⁵ Bi 'yεmbaya:

—Janangue ya xtá xi'ahε m'mεt'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papá da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda denngui.

⁶⁶ Bexpí mudi bi go'a nxutha xangu yø ja'i mi tenna Jesús. Bi zop'ε p'uya, ya hinga 'dap'ε n'youi. ⁶⁷ Nunā ra Jesús bi 'yānya 'dε'mā yoho yø xädi, bi 'yembí:

—¿Ua xquet'a guí nne gui 'yøthε tengutho øtyø ja'i ngue hεgä p'ε?

⁶⁸ Bi dahra Bεdu p'uya, bi 'yembí:

—Aguε grā Hmu, hinjon man'na da zä gā tennähe. Nunā ra hya guí mma, ra hya ngue ra 'da'yo te para zantho na. ⁶⁹ A nugähe p'uya, dí εc'εigähe 'nε dí pahme ngue rá Ts'unt'ε'i Oja.

⁷⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Nugä go dá huan'nahε 'dε'mā yo nc'εi. A nunā n'na nc'εi ngue'ahε ya, rá pähä ra zithu ørpe.

⁷¹ Ra Jesús bi manna ra hya na, pε nunā bi mā, guehna ra Judas Iscariote rá ts'unt'ε ra Simu na. Porque ra Judas guehna ja ngue di dä ra Jesús, 'nε guehna n'na nc'εi'ε 'dε'mā yoho yø xädi na.

7

Ni xinga gue'ε yø cu ra Jesús di εc'εi.

¹ M'mεfa na ra hya na p'uya, bi ra Jesús. Pε hinguí nne da n'yop'ε ja ra häi Judea porque nne di nhote yø hmu yø judío. ² Ya xma nguεrpatho di nsännigo yø judío nguehna ra ngo mahoqui yø ngumpaxi. ³ Nu'ε yø cu ra Jesús bi 'yembí:

—¿Hanja ngue n'nadua guí 'bui? Damí pøngua ni ma Judea, n'namhma ngue 'nε'ε yø ja'i εc'εi'p'ε, da nu te guí øt'e. ⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te gā 'yo, hinga nt'aguitho da 'yøt'a te øt'e. Ya guí øtya tengu ya, pε gue da badi gätho yø ja'i na te guí øt'e.

5 Nguna bi xifi porque ni xinga gue'u yø cu di εc'ei. 6 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tobe hinguí sōnna ora ga mmagä p'u guí xicui. Pe nu'ahä, hōnt'a goma ora sä ngue guí mmähä. 7 Nu'ahä, hinguí nnu man'ahä yø ja'i. Pe nugä nnu man'agä yø ja'i, porque dadi jagä majuaní ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i. 8 Ni mähä ra ngo ya. Nugä hinga mma porque tobe hinguí sōnna ora ga mmagä p'u.

9 Mi juadi bi xihyø ja'i na ra hya na p'uya, bá cop'u Galilea ra Jesús.

Ra Jesús ya 'bap'u ha bi nsännigo yø judío.

10 Mi juadi bi ma ra ts'ännigo yø cu ra Jesús, xquet'a 'nεε ra Jesús bi ma ra ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hinguí pahyø ja'i ngue 'yop'u, ya mme nt'aguitho ga 'yo. 11 Nuya yø hmu yø judío homp'u ja ra ngo ngue'mø di 'yop'u ra Jesús. Di n'yεmbi:

—¿Hap'u 'b'a ra n'yoh'a? —di n'yεmbi.

12 Nup'u ha 'buhyø ja'i, xangu to di c'a na ra Jesús. 'Bu i'da εna: “Ra hoga n'yoh'a n'yø”. Pe mi'da p'uya i εna: “¿Tegue dra hoga n'yoh'a n'a 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i εna. 13 Pe nuya yø ja'i nnu manho ra Jesús, hinguí nnepe da fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

14 Comma εmade ra ngo 'mø mi yarbä ja ra nija ra Jesús ngue bi nxännbate. 15 Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te ra hya mmanna Jesús, di n'yεmbi:

—¿Hap'u go bá ha'a ra hya mmanna? 'Nε hindí nnuh'u ngue xta mma ra xädi.

16 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna ra hya dí xännbategä, himma hyasegä na. Nu'a bá penngui, go rá hya'a. 17 Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá pähä Oja, guehna da bahna ngue'mø ní 'yεp'u 'bä Oja na ra hya dí xännbate, ogue ma hyase dí mma. 18 Nu ra ja'i ngue rá hyase mma, ga 'yøt'e ngue da nu manhose yø ja'i. Pe nu'a di ja ndummai ngue da hnu manho'a to bá penhni, guehna

majuani ra hya mmanna. 'Nε hin tema fehni da thinnbi.

19 ¿Ua himma juani ngue bi 'da'ahä ra ley ra Moisés? Conque nu'a ra ley'a, hijnongui pōni ngue gdi εc'ei'hä ya yø hya mman'a. ¿Hanja ngue guí nne gui hyojä, guí εnjä ngue hindí εc'εigä te mmamp'u ja ra ley?

20 Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Ra ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí εna ngue nne da hyo'i?

21 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hōnda n'na ra hya dá øt'ä 'mø ra pa ngue ra ts'äya, 'nε gä gadi 'yøthohä.

22 Nuna ra Moisés, bi zoc'ahä n'na ra hmεpya, ni hu ngue ra circuncisión, madague'a hingo bi fut'a, sinoque gue'u yø mboxita bi futi. Janangue njap'u guí mmεpyahä yø ts'ant'u 'mø bi m'mai, madague'a di tocabi ra pa ngue ra ts'äya, pe ngutho guí mmεpyahä. 23 A nuyá, para ngue hinguí 'dasthoh'a te mmanna ley bi 'yotra Moisés, guí mmεpyahä n'na ra ts'ant'u 'mø bi m'mai, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¿Hanja ngue guí sacjä ngue dá øthegä n'na ra n'yohä 'mø ra pa ngue ra ts'äya 'mø? 24 'Yo hōntho guí nnuh'u n'na ra cosa sä 'bexqui haxhä ra güenda. Nu'mø guí nne gui hyaxhä ra güenda, pe 'bet'o majuaní gdi padi hanja'a te guí mmamhmä.

Bi ma hapu ra mmengu ra Jesús.

25 Bi mædi di n'yänni 'da'u yø mmengu Jerusalén, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue da tho na 'mø? 26 Pe ya 'buhnä ya, ya yahä yø ja'i 'nε hinte xifi. ¿Ua di εc'ei yø ts'at'abi ngue da guehna ra Cristo na 'mø? 27 Pe dí pahmu hapu ra mmengu na. A nu'mø bá ε'a ra Cristo, hijnonda badi ha di 'yε'a.

28 Nup'u ja ra nija mi xännbate ra Jesús, mi 'yøde te mmanyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Ya guí εna ngue guí pahmu ha dá εcä. Pe himma partese ngue dá εcä. Sinoque dá εcä ngue nuna majuaní Oja i 'bäi, guehna bá penngä na. Pe hinguí pahmu te'o na. 29 Nugä go dí

pacä te'o na, porque ja dá ecä p'ua bi 'b'ua, 'ne go bá penngä'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'uya, bi ne xtí bentyø ja'i ra Jesús ngue xta ngot'i. Pε hñjombi bent'i porque him manì zøhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ya øtyø hmeya tengutho t'εmbi da 'yøtra Cristo 'mø bá εhe.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'i ngue εmbi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmäcja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Zits'urbu guí nnujü ua guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagä p'ua bí 'b'ua to bá penngui. ³⁴ Gui hyonju p'uya, pε ya hñha gui tñju, porque hñda zä guí thohmu p'ua ha ga m'mucä.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'uya, di n'yεmbi:

—¿Haru go di ma na p'uya, ngue εna hñga tñhmu ha di ma? ¿Ua danì mpa man'na nguadi yø häi yap'atho ngue da xänba ra hya yø judío da tñp'ua? ¿Ua gue gue'ua yø mmεnguhu da ma da xänbi? ³⁶ ¿Mbe te nne da manna ra hya xicju na, ngue εna: “Gui hyonju, pε ya hñha gui tñju, porque ya hñda zä guí thohmu p'ua ha ga m'mucä”?

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nzεgui ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa εmbyø ja'i ngue tate ra dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'mø te'o tñthe ya, dá ecua di nsithe. ³⁸ Nu ra ja'i εc'εigä ya, nup'ua ja rá mmui ra ja'i tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mmanna Maca Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to da 'yεc'ei, ya di n'youi ra Espiritu Santo. Porque tobe him manì ma

mahets'i ra Jesús ngue da pennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i.

Hinga 'da'igu mmanyø ja'i.

⁴⁰ Mi t'øhna ra hya mmanna Jesús, bi 'yεn'i'da yø ja'i p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da ecua ja ra ximhäi na.

⁴¹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yεna.

Pε mi'da yø ja'i di n'yεmbi:

—Himma juani'a. Porque ra Cristo hñga Galilea di 'yε'a. ⁴² I mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nuna ra Cristo, da guehna n'na rá mbom'meto ra dast'abi David. 'Nε drá mmεngu Belén nup'ua ja ra mmεngu ra David.

⁴³ Ya hñga n'nat'a mmanyø ja'i ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'i xtí bentra Jesús ngue xta ngot'i, pε hñjombi bent'i.

Yø ts'at'abi hñgui εc'ei ra Jesús.

⁴⁵ Nu'ua yø policia bá nεxp'ua ja ra nija, bi mengui bi zømp'ua 'buhyø fariseo conyø hmu yø mmäcja xi menhni. Bi t'εmbuya:

—¿Hanja ngue hñguá sihu p'uya?

⁴⁶ Mi dahyø policia, bi 'yεna:

—Pε hñjam'mø ha di t'øde da man'a n'na ra ja'i tengu mmanna ra n'yohu na.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yεmbyø policia:

—Xquet'a 'nε'ahu ya bá thä'ahu ya.

⁴⁸ Ya guí nnuhu ngue hñjongui pøni ngue di εc'ei'ua ma hmuhu na ra n'yohu na, ni xinga gue'ua yø fariseo di εc'ei na. ⁴⁹ Pε nuya yø ja'i εc'ei na ra n'yohu na, guehya hñgui pahra ley ya, 'nε guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyau ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yεnna p'uya:

⁵¹ —Nup'ua ja ra ley dí cahu, mmamp'ua ja ra ley ngue hñga sä da ma masentencia n'na ra ja'i, mēnte tobe hñgui ja ra ts'at'abi ngue da t'øde tema hya da man'a ma yapì.

⁵² Bi t'εmbra Nicodemo p'uya:

—¿Xquet'a 'nɛ'i grá mmɛngu Galilea 'mø? Dami xädi te mmanna Maca Libro. Ja guí nnup'u p'uya ngue hinga n'na rá pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'nara xisunguera yots'om'mäi bi ts'ixp'u 'buhra Jesús.

⁵³ Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

¹ Pɛ rá Jesús bi map'u bí ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos. ² Mi hyaxp'uya, ya nɛcahäi, bá pengui, bi zøp'u ja rá nija. Bi guat'i gätho yø ja'i p'u ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xännba rá hya yø ja'i. ³ A nu'u yø xännbate ngue rá ley conyø fariseo, bi zispabi n'na rá xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na rá n'yohu hinga ndø. Bi ma ma'bä'mi p'u made na rá xisu p'uya. ⁴ Bi t'embra Jesús:

—Ague grá xännbate, nuna rá xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mi thinnbabi n'na rá n'yohu ngue hinga ndø. ⁵ A nup'u ja rá ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'u ngue da tho ya yø xisu njap'u, ngue da 'bundo. Xi'i, ¿te guí mmanna rá hya naya?

⁶ Bi xihna rá hya na, porque nne da nup'i ngue'mø hinga gue'a rá hya da manna Jesús, para ngue da zä di yap'i. Nuna rá Jesús bi ndoqui, ot'a häi conná saha. ⁷ Pɛ hinguí säya'u yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'mä p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nuaa guí 'buhmu ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá mudi da mudo rá xisu'a —bi 'yɛmbi.

⁸ Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a häi conná saha. ⁹ Pɛ mi 'yø'a rá hya sihyø ja'i p'uya, bi där'man'u yø mmäi yø ja'i porque padi ngue gä ja yø ts'oqui. Bi bøni 'da mi'da p'uya. Rá mudi bi bonyø daja'i. Nu'mø mi bøni gätho p'uya, bi gose p'u rá Jesús co 'nehra xisu ma yap'i bi goseui p'u. ¹⁰ Mi guxrá ya rá Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bur'u, ya mahøndra xisu 'bur'u. Bi 'yɛmbaya:

—Ague grá xisu, ¿hapu 'bu'u madi yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yɛna:

—Ya hin'na ya, grá hmu.

Bi 'yembra xisu mahøn'a rá Jesús:

—Ni xinga guécä ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pɛ 'yoní mantho hønguí øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmäi yø ja'i rá Jesús.

¹² Nuna rá Jesús, mahømbi zohyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Nugä ga øt'e ngue da xohyø mmäi yø ja'i. Nu rá ja'i da dɛnngui, guehna rá ja'i di nja rá 'da'yo te na, pɛ ya hinni mantho di n'yo mants'o rá ja'i.

¹³ Yø fariseo bi 'yembra Jesús:

—Nu'i gadi jase majuaní rá hya guí mma. Hinte di muui rá hya guí mma.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna rá hya dí mmangä, di muui na, madague'a dadi jase majuaní rá hya dí mma. Pɛ nugä dí padi ha dá ɛhɛ, 'nɛ dí padi ha nná ma. Pɛ nu'ahh hinguí pahmu ha dá ɛcä, ni xinguí pahmu ha nná magä. ¹⁵ Nu'ahh guí haxhu rá güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'i ua ja rá ximhäi. Nugä hinjondí haspa rá güenda. ¹⁶ A nu'mø xinga haxä rá güenda, nu te ga sännä ngue di nja, pɛgue dra hya njuantho ga sänni. Porque hindi 'dase ga haxä rá güenda. Nuna rá Papá bá pɛnngagui, guehna 'da gda haxä'be rá güenda na. ¹⁷ Nup'u ja rá ley guí cahu, nt'ot'i p'u rá hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'ɛc'ei te mma. ¹⁸ A nuyá, guécä dadi jase majuaní rá hya dí mmangä. Nuna rá Papá bá pɛnngui, 'nehna di ja majuaní rá hya dí mmangä na.

¹⁹ Bi t'ɛmbaya:

—¿Hapu go 'buhni Papá?

—Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'ahh hinguí pacju, ni xinga guehna ma Papágä guí pahmu. Nu'mø ngue gdi pacju, xquet'a 'nehma Papágä gdi pahmu 'mø.

²⁰ Nu'mø mi xännba rá hya yø ja'i p'u ja rá nija rá Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'mä p'u ja yø njumɛnyu

ngue ra ofrenda. Pe h̄injombi bent'i
ngue xta ngot'i, porque tobe h̄im
mani zonna ora.

*Hinda zä dä denyø ja'i p'ua di ma ra
Jesús.*

²¹ Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Ga mmagä, 'nε gui hyonju.
Gui tuh̄, pe h̄imma hoquitho ni
ts'oquih̄. Nup'ua ha gda magä, hinda
zä guí tēnngah̄.

²² Yø judío p'uya, di n'yembi:

—¿Ua da zä di nhyose n̄, ngue
hinda zä ga tēnhn̄ ha di ma?

²³ Mi nya ra Jesús, mahømbi 'yembi:

—Nu'ah̄, gyø mmenguh̄ ua ja
ra ximhäi. Pe nugä drä mmengugä
mahets'i. Nu'ah̄ gyø mmenguh̄ ua
ja ra häi, pe nugä hindrä mmengugä
ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue nugä
dí xi'ah̄ ngue guí tuh̄ 'nε h̄imma
hoquitho ni ts'oquih̄. Guehna
hinguí nhohni ts'oquih̄ na ngue
hinguí εc'εigah̄ ngue dí mma te'ogui.

²⁵ Bi t'änb̄uya, bi t'embi:

—¿Pe te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya xta xi'ah̄ m'met'o te'ogä.

²⁶ Xangu mi'da yø hya da zä ga xi'ah̄,
'nε da zä ga hats'ah̄ ra güenda. Pe
nuna ra hya dí xicä yø ja'i ua ja ra
ximhäi, guehna ra hya dí øde mman'a
to bá penngui, pe gue majuan̄i ra hya
mman'a.

²⁷ Pe h̄imb̄i dinyø mm̄i yø ja'i ngue
guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue
bi 'yembi:

—Nu'mø gá cuath̄ ra pont'i ra
N'yoh̄ bí 'yε mahets'i, guí pah̄ma
te'ogä p'uya. Hinda zä ga sänse ra
hya ga mma. Nuna ra hya xänngagui
ra Papá, guehna dí mmangä na.
²⁹ Porque dí n'yogä'be'a to bá penngui.
Nugä hinguí hegase ma Papá, porque
nu te nnu manho, que'a zant'a dí øt'a.

³⁰ Mi manna ra hya na p'uya, xangu
yø ja'i bi 'yεc'εi ra Jesús.

*Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi
Oja.*

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø judío xi
'yεc'εi:

—Nu'mø hinguí hyehm̄ na ra hya
dí xi'ah̄ ya, majuan̄i ngue gue'ah̄
ma xädi'ah̄ 'mø. ³² 'Nε gui pah̄ma
xanho na ra hya majuan̄i. Nuna
ra hya majuan̄i p'uya, guehna da
yan'ah̄ na.

³³ Mi dahyø ja'i, bi 'yembi:

—Nugähe yø mbom'meto gähe ra
Abraham. 'Nε h̄injam'mø to xta øt'e
ngue ma hm̄he. ¿Hanja'a guí mma
ngue guí εna da ma nhyanigähe?

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Majuan̄i dí xi'ah̄ ngue nu to gä
øtra ts'oqui, guehya ya xa mbent'ui
ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'i ngue
ra h̄imiquitho, 'b̄ap'ua ja rá ngu rá
hm̄, hinguí zamp'ua ja ra ngu na ra
h̄imiquí. Pe nu'a ngue rá ts'ant'ua ra
hm̄, zamp'ua ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue
nuyá, nu'mø ngue da yan'ah̄ rá
Ts'ant'ua Oja, ya majuan̄i gá nyamhm̄
'mø. ³⁷ Nugä dí pad̄i ngue yø
mbom'meto'ah̄ ra Abraham. Pe guí
nne gui hyoj̄, porque hinguí nnu
manhoh̄ ra hya dí mmangä. ³⁸ Ya dá
xi'ah̄ te gä dí nnugä p'ua bí 'b̄ah̄ma
Papá. Pe nu'ah̄ gadi siguetho guí
øth̄'a te xi'a ni papáhu.

³⁹ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nu'a ma papägähe gue'a ra Abra-
ham.

Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ah̄ ra
Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abra-
ham gui 'yøth̄ 'mø. ⁴⁰ Pe nuya guí
nne gui hyoj̄. Conque dí xi'ah̄ ra
hya majuan̄i, nuna ra hya dí øcä
mman'Oja, guehna dí xi'ah̄ na. Pe
nu'a guí nne gui 'yøth̄ ya, hinga
ngu'a bi 'yøtra Abraham. ⁴¹ Nu'ah̄
guí øth̄ tengutho ø'ni papáhu.

Mahømbi 'yenyø ja'i p'uya:

—Nugähe, h̄indyø th̄imbasitho
gähe. N'nat'a ma papägähe 'b̄ui, gue'a
Oja'a.

⁴² Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuan̄i ngue
guehna Oja ni papáhu, gadi macju
'mø. Porque nugä dá εcä p'ua 'b̄u Oja,
'nε ya dí 'b̄acua ya. Hinda sänse ngue
dá εcua, sinoque Oja bá benngui.

43 ¿Hanja ngue hinguí sä gui timhm̄a nā ra hya dí mmangä? Hinguí timhm̄a hanja ra hya, porque hinguí nne gui 'yøhm̄a nā ra hya dí xān'nah̄a. 44 Nu'a gui nnøpa papáh̄a, gue'a ra zithu'a. Nu'a ra hya nnu manho na p'uya, guehna gui nne gui 'yøth̄a nā. Nuna ra zithu, guehna ra hyote na asta guerp'ua bá f̄edi. Hinjam'mø di mman'a te majuaní. Nu'mø ya, gā ra f̄ehni gā ya. Gā rá hyas̄e gā ya porque ra f̄ehni. 'N̄e guehna nnøpa papá'ua to mman̄a f̄ehni nā. 45 P̄e nugā ngue majuaní nā ra hya dí xi'ah̄a, hinguí ɛc'ɛigah̄a. 46 Gātho'ah̄a ya, hinjonda bōni da 'ȳenguí ngue ja mā ts'oqui. Xi'mø ngue majuaní ra hya dí xi'ah̄a, ¿hanja ngue hinguí ɛc'ɛigah̄a 'mø? 47 Nu'a rá basí Oja ya, gue'a di ho da 'yøde te mman'Oja'a. P̄e nu'ah̄a ngue h̄ingyø basí'ah̄a Oja, janangue hinguí nne gui 'yøhm̄a ra hya mman'Oja.

Ya mi 'buhra Cristo hante di m'muhra Abraham.

48 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ni 'yup'ua te dí mmangähe ngue grá mm̄engu p'ua ja ra häi Samaria, nu'i guí n'youi ra ts'onthi.

49 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Hin teni ts'oqui dí n'yogä'be. Nu'a te dí øt'ä, dí nnu mansugä mā Papá. P̄e nu'ah̄a hinguí nnu mansuj̄h̄a. 50 Nugā h̄indí honi ha di nu mansugyø ja'i. Nuna Oja go honngui ha di nu mansugä yø ja'i nā. 'N̄e haxta ra güenda Oja ya, te'o ngue hinguí sugui. 51 Nugā majuaní dí xi'ah̄a ngue nu to ørpa masu ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i hinjam'mø da du nā.

52 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, dadi seguragähe ya ngue guí n'youi ra ts'onthi. Xi ra Abraham 'n̄e gātho mi'da yø p̄ongahya xa m'm̄ai, gā xa ndu. Nu'i p'uya guí ɛnā: “Nu'a to da 'yørpa masu ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i hinjam'mø da du nā”, guí ɛnā. 53 ¿Ua man'na go mā da'i ngue'a mā papágähe Abraham? A nuna bi du. 'N̄ehyø p̄ongahya

xa m'm̄ai gā xa ndu. ¿Te'o guí ɛnā ngue gue'e 'mø?

54 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø ngue go gdi honi ha di nu mansugä yø ja'i, h̄inte di muui 'mø ɛscä yø ja'i 'mø. P̄e nu'a honi ha di hnu mansugä, guehna mā Papágä nā. Nuna guí ɛnā ngue ni Ojah̄a. 55 P̄e hinguí pah̄m̄a nā p'uya. Nugā go dí pacä nā. Nu'mø ga ɛnā ngue h̄indí pacä Oja, xquet'a dí f̄ehni gā 'mø tengutho'ah̄a ngue gyø f̄ehni h̄a. P̄e nugā majuaní dí pacä nā, 'n̄e dí ørpa masu te xiqui. 56 A nuna mā mbox-itah̄a ra Abraham, bi johya nā ngue mambá ɛp'ua ra pa gā søcä ua. Bi badi hanja, janangue ɛmm̄ei bi johya.

57 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Tobe hinguí 'bu'a nyote mā'det'a n̄jeya, 'n̄e go guí 'ȳenā gā nu ra Abraham.

58 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Majuaní dí xi'ah̄a ngue ya nmi 'bucä hante di m'muhra Abraham.

59 Bi ḡaxyø do yø ja'i p'uya, ngue da m̄ando ra Jesús. P̄e ra Jesús bi thop'ua made ha 'buhyø ja'i, bi bomp'ua ja ra nija, bi ma.

9

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh̄a ngue ra xädä.

1 Nup'ua ni nthohra Jesús, bi nu n'na ra n'yoh̄a ngue ra xädä asta gue'mø mamba mi. 2 Bi 'yānya yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, ¿hanja ngue ya ra xädä 'mø mambá mihna ra n'yoh̄a nā? ¿Ndana gue'a ja rá ts'oqui, guehna ra n'yoh̄a, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'ua?

3 Mi dahra Jesús, bi 'ȳenā:

—Hin'i nxädä nā ra n'yoh̄a ngue conná ts'oquis̄e, oque rá ts'oqui rá papá oque rá mamá. Sinoque bi nxädä para ngue conná guehna da fadi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. 4 M̄ente jap'ua ra tiempo ya, jatho ngue gā ørpabi rá 'b̄efi'a to bá p̄enngui. Porque da 'ȳhra pa ngue

ya himma nzä te ga pefi. ⁵ Mente dí 'bucua ja ra ximhäi, ma ga ot'e ngue da xohyø mmäi yø ja'i.

⁶ Mi juadi bi manna ra hya na, bi zo'a häi rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra böhäi conná jini, bi gospa maxøts'e yø dá ra xädä. ⁷ Bi 'yembuya:

—Ni ma ya, bá nxädä p'u ja ra dehe Siloé —bi 'yembü.

Nuna ra Siloé ga mbøni ngue “Bi 'benhni”. Nuna ra xädä bi ma bá nxädä. Mambá pengui, ya zø yø dá. ⁸ A nu'u yø besino p'uya, 'ne hmi'da yø ja'i ya mi padü ngue mará xädä, ga di n'yembü:

—¿Ua hinga guehna ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Guehna.

Pε mi'da yø ja'i bi 'yena:

—Guehna p'u gui nequi, pε gue hinga guehna.

Pε nuse na mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Ahá, go guecä —bi 'yena.

¹⁰ Ya bi t'ännbaya, bi t'embü:

—¿Hanja ngue ya zø ni dá ya 'mø?

¹¹ Bi 'yenna mará xädä p'uya:

—Nuna ra n'yohu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra böhäi. Bi goscagui ma dá. Bi 'yengui: “Ni map'u ja ra dehe Siloé, bá nxädä”, bi 'yengui. Dá magä p'uya ngue dá nxädä, pε 'bexpi nzø ma dá 'mø ma nxädä.

¹² Bi t'ännbaya, t'embü:

—¿Haru 'buhna ra n'yohu gui mmanya?

Bi 'yembuya:

—Hindí pacä —bi 'yembü.

Yø fariseo bi 'yøpra ra nt'änni na mará xädä.

¹³ Bi ts'ixpu 'buhyø fariseo na mará xädä p'uya. ¹⁴ Ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi 'yøtra böhäi ra Jesús ngue bi xojpa yø dá ra xädä. ¹⁵ Nuya yø fariseo p'uya, xquet'a bi 'yän'na mará xädä ngue ha bi nja ngue ya zø yø dá. Bi 'yembuya:

—Bi gosca ra böhäi maxøts'e ma dá. Dá ma da nxädä p'uya. A nuyá, ya zø ma dá ya.

¹⁶ Bi 'yän'ida yø fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra hya na, hingrá m'menhni Oja na, porque hinguí supra pa ngue ra ts'äya.

Mi'da p'uya, bi 'yena:

—A nu'mø di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hinda zä da 'yøtya yø mi-lagro ør'mø.

Ya di njun'mahyasε p'u yø ja'i p'uya.

¹⁷ Mahømbü t'än'na mará xädä p'uya, bi t'embü:

—Xi'i n'yø, ¿te gui mma guehna ra n'yohu bi xoc'a ni dá?

Nuna mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí εna ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

¹⁸ Pε yø hmu yø judío, hinguí εc'ei ngue mará xädä na ra n'yohu yaui. Bi 'yεc'ei, ja gue'mø mi zonnabü rá papá 'nehra mamá na mará xädä. ¹⁹ Bi 'yännbaya, bi 'yembü:

—¿Ua guehna ni ts'ant'ui na 'bucua, nuna t'embü ngue ya ra xädä 'mø mambá mi? ¿Hanja ngue ya zø yø dá ya 'mø?

²⁰ Bi 'yän'a rá papá 'nehra mamá p'uya:

—Dí padü ngue guehna ma ts'ant'ui'be na. 'Ne ya ra xädä 'mø mambá mi. ²¹ Pε nuyá, hindí pa'be hanja ngue ya zø yø dá ya. Ni xindí pa'be to bi 'yøthebi yø dá. Damü 'yänseh. Ya ra dan'yohu, da xi'asch hanja.

²² Nuna rá papá 'nehra mamá na mará xädä, bi manna tengü na ngue supyø hmu yø judío. Porque ya xi nhεca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a. ²³ Janangue nguna bi man'u yø daja'i p'uya, ngue bi 'yena: “Yänseh, ya ra dan'yohu, da xi'asch hanja”.

²⁴ Nu'u yø hmu yø judío, mahømbü zon'na ra n'yohu mará xädä. Bi 'yembü:

—Hønt'a Oja gui 'yεspabi ngue bi nzø ni dá. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na ra Jesús.

²⁵ Bi 'yän'mø mi da p'uya:

—Nugä hindí padü ngue'mø ja rá ts'oqui ogue hin'na. Hønt'a dí padü

ngue nūgā nmará xädä, 'nε ya zø ma dä ya.

²⁶ Mahømbi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—¿Te 'be'a bi ja'i? ¿Te bi 'yøt'e para ngue bi nzø ni dä?

²⁷ Mi dä p'aya, bi 'yεna:

—Ya xtá xi'ah, 'nε hinguí ørcah masu. ¿Hanja ngue mahøn'a guí nne ga xi'ah ya? ¿Uague guí nne ngue 'nε'ah dyø xädi'ah na ra n'yoh na?

²⁸ Bi za p'aya, bi 'yεmbi:

—Nu'i go rá xädi'i na ra n'yoh na. Pε nūgähe yø xädigähe ra Moisés.

²⁹ Nūgähe dí pahme ngue bi nyaui Oja ra Moisés. Pε nuna ra n'yoh na, hñjongui padì hap ra mmengu na.

³⁰ Bi 'yεn'a ra n'yoh p'aya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yøthogä naya, ngue hinguí pahma hap ra mmengu na, pε bi xogagui mā dä. ³¹ Conque dí pahma ngue nuna Oja, hinguí ø'mø nzo'u yø ja'i ja yø ts'oqui na. Pε nu'mø nzo'u yø ja'i thanne 'nε ørpabi rá pähä, i øde. ³² Asta guehyø pa xa thogui hinguí t'øde ngue da bøn'a n'na ra n'yoh da xojpa yø dä n'na ra xädä asta gue'mø mambá mi. ³³ Ngue'mø hindrá m'menhni Oja na ra n'yoh na, hinda zä te da 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'εmbaya:

—Nu'i gä ra ts'oqui gni 'bæi asta gue'mø gambá mi, 'nε go gui 'yεna gui xänngahe —bi t'εmbi.

Bi hyøn'a thi p'aya.

T'εmbi ngue xädä yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfēni.

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya bá thøn'a thi p'u ja ra nija na mará xädä. Mi nthēui p'aya, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εc'εibi rá Ts'unt'u Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yεnna n'yoh p'aya:

—Te'o'a p'aya grá hmu, n'namhma ga εc'εigä —bi 'yεmbi.

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya guí nnugya. Go guecä dí nyaui ya —bi 'yεmbi.

³⁸ Nuna ra n'yoh p'aya bi ndantyøhmu p'u 'bahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nūya grá hmu, dí εc'εi'i ya.

³⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—Dá εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'u yø xädä di nzø yø dä. A nu'u εna ngue zø yø dä p'aya, tengutho 'mø di xädä'u.

⁴⁰ Nu'u 'da yø fariseo mi 'bäp'u p'aya, mi 'yøde te mmanña Jesús. Bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εna ngue 'nεcähe dyø xädägähe?

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gyø xädäh, hñdi ja ni ts'oquih mø. Pε nūya ngue guí εna ngue zø ni däh, ya guí padì ngue ja ni ts'oquih ya.

10

Bi hyejpa yø føt'e yø de'yo'a ra hya bi manna Jesús.

¹ Majuanì dí xi'ah, nu'a hinni yarbua ja rá goxthi føt'e yø de'yo, sinoque ni nexman'na nguadi, guehna ra bæde'yo na. ² Pε nu'a ni yarbua ja ra goxthi føt'e, gue'a ra mände'yo'a. ³ Nu'mø bi zøhø, da xojpa ra mængoxthi da yat'ambo. Nu'u yø de'yo p'aya, parpabi rá hya. I nzohyø de'yo conyø thuhū, da gacathi p'aya. ⁴ Nu'mø bá jujma xøts'e ra føt'e gätho'u yø de'yo p'aya, ní 'bet'o p'u ni ma yø de'yo. Yø de'yo p'aya tenni porque parpabi rá hya. ⁵ Pε nu'a hinguí parpabi rá hya, hinguí ten'na. Hante 'da 'mø bi nu, porque hinguí parpabi rá hya.

⁶ Bi hyoni te gui hyejpa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Pε nu'u nzofø hñmbi ðinyø mmæi te ni bønna hya bi xifi.

Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mände'yo na.

⁷ Bi sigue bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuanì dí xi'ah, guecä tengutho n'na ra goxthi ni yatyø de'yo. ⁸ Gätho'u yø mädi bi m'mu'a m'met'o hante ngue ga ma εcä, hñni yarbua ja ra goxthi, gue'u yø bæde'yo'u. Janangue hñmbi 'yørpa ma su yø de'yo 'mø nzofø. ⁹ Go guecä tengutho n'na ra goxthi. Nu'a ga japä da thogui,

gue'a di nyan'a. 'Nε da 'yot'e tengutho n'na ra de'yo ngue ni yat'i, ni bōmp'u ja rá fōt'e, 'nε tīni te si.

10 A nu'a ra bε, hōndrá mfε ga 'yo'a, di ammahō dyō de'yo. Pε nugā dá εhε para ngue di nja'ahū ra 'da'yo te, 'nε guí m'mamma pāhāhū. 11 Nugā guecā tengutho n'na ra hoga mändε'yo. Nu'a ra hoga mändε'yo ennā te ngue nyanyō de'yo. 12 Pε nu'a ra mādi ngue ra hmiquitho, hinga gue'a ra mādi ngue yō de'yo'a. Porque hīngrā mmeti. Nu'mō bi nu ngue bá ep'u ra zate, da zop'u yō de'yo, da 'dagui. Rā zate p'uya, di bentyō de'yo, di n'uen'u hīndi bent'i. 13 Nunā ra n'yohū nā, 'dagui porque ngue ra hmiquitho. Hīnguī tu rá mmui 'mō te da ja yō de'yo.

14-15 Nugā guecā tengutho n'na ra hoga mändε'yo. Nunā mā Papágā pacā nā, nugā xquet'a dí pacā nā mā Papá. Njarbūtho ya, dí pacā gātho'u mā de'yo. Dā gue'u p'uya, xquet'a paqui. 'Nε dí engā mā te ngue di nyangā'u mā de'yo. 16 Xquet'a 'bep'u mī'da mā de'yo ngue hīngyō n'youi ya 'bucua. Xquet'a jatho ngue gā mma si, 'nε da 'yōmō da zofo. Ya n'na 'būitho di nja p'uya, 'nε n'na drā mändε'yo di m'mui.

17 Nunā mā Papá di macā nā, porque dí engā mā te connā nguehma de'yo. A nugā da zā ngue mahōngā m'mui. 18 Pε nu'mō gā nnegā, hīnjondā hyogui, pε dí nnesε ngue dí engā mā te. I ja grā ts'edi ngue dadī ungā mā te, 'nε ja grā ts'edi ngue mahōngā m'mui. Nunā ya, guehna ra hyā bi xicā mā Papá nā.

19 Nu'mō mī 'yōhyō judío nā ra hyā nā p'uya, ya hīngā 'da'igu mma.

20 Xangu yō judío bi 'yεnā:

—¿Hanja ngue guí orpahū masu te mmanā? Nunā di locobi ra ts'onthi n'youi nā —bi 'yεnā.

21 Mī'da yō judío p'uya, bi 'yεnā:

—Pε nu'mō ngue di n'youi ra ts'onthi, hīnda zā da mā tengu nā ra hyā nā 'mō. A nu'a n'youi ra ts'onthi, hīnda zā da 'yōt'e ngue di nzō yō dā yō xādā'a.

Nu'u yō judío hīmbi nu manho ra Jesús.

22 Mī ja yō se'ye'a ra ora'a. Ya di nsā yō ja'i p'u Jerusalén ngue di nsānigo p'u ja ra nija. 23 Nunā ra Jesús, nup'u ja ra ngun'yu nija ni hu ngue ra Salomón, ja 'yop'u. 24 Nu'u yō judío bi mäsra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí nnepe ngue xōgue gā ra tiempo di 'yot'itho mā mmāigāhe? Nu'mō ngue gue'e grā Cristo, n'na ndītho dami xicje njuani.

25 Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Ya dí xi'ahū, pε hīnguī εc'εigahū. Nu te gā guí nnuhū dí ot'ā connā nguehā ts'edi di 'dacā mā Papá, ja di nεqui p'u nā ra hyā dí xi'ahū ya. 26 Pε hīnguī εc'εigahū, porque hīngā gue'e mā de'yo'ahū, tengutho ra hyā ya xtā xi'ahū m'met'o. 27 Nu'u mā de'yogā, xa mbarcatho mā hyagā'u. A nugā p'uya, xquet'a dí pathogā ndana gue'a ya mā de'yo. Nu'mō bi nugā mā de'yo, tennguī. 28 Nugā ga unnā ra 'da'yo te para zantho'u mā de'yo, 'nε hīnjam'mō di m'medi. Porque hīnjondā guasca p'u ja mā 'yε. 29 Nu'a mā Papá bi 'dacā'u. Hīnjo mman'na tengu nā, 'nε hīnjondā guaspabi p'u ja rá 'yε mā Papá. 30 Tengutho mā Papágā, xquet'a di njadā p'uya.

31 Yō judío p'uya, mahōmbi go yō do ngue da mando ra Jesús. 32 Pε mī nyā ra Jesús, bi 'yεnā:

—Ni hmi ni dāhū hapū dí ot'ā xangu yō cosa xāho connā nguehā ts'edi di 'dacā mā Papá. ¿Ndana gue'a ya yō hyā ya ngue gdi pāndogahū ya?

33 Mī dahyō judío p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'u yō cosa xāho guí ot'e, hīngā gue'a gdā pāndo'āhe'a. Sinoque gdā pāndo'āhe ngue hīnguī supra xūdi Oja, co nunā ra hyā guí mma. Conque nu'i grā ja'itho tengutho gāhe, 'nε sā guí εnā ngue go 'da'igu'auī Oja.

34 Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley guí cahū ngue bi 'yεn'Oja: “Nu'ahū, εntho Oja'ahū”, bi 'yεnā. 35 'Nε guí pahmā'a te nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro, hīnjondā zā da gōn'a te mmamp'u. A nunā Oja, bi

maŋgue nu'ʌ yø ja'i di fātrá hya, tengutho Oja'ʌ. ³⁶ Xi'møŋgue bá ɛxcä Ojaŋgue bá pənnäŋua ja ra ximhäi, çua dā zā gui 'yemhmʌ ŋgue hīndi supā rá xudi Ojaŋgue'mø dí mmaŋgue rá ts'ant'ugui Oja? ³⁷ A nu'møŋ hīndi sä gā øt'ä yø cosa tengutho ør'mā Papá, 'yo guí ɛc'ɛigahʌ 'mø. ³⁸ Pɛ nu'møŋgue sä dí øt'e tengutho øt'a, maɗague'a hīnguí ɛc'ɛigahʌ, pɛ dami 'yɛc'ɛigahʌ co nu'a te dí øt'e. Ja guí pahmʌ p'ʌ, 'nɛ ja dā dimp'ʌ ni mmuihʌ ŋgue mā Papá dí n'yo'be.

³⁹ Co nuna ra hya bi manna Jesús, mahømbi ne yø ja'i xti bent'i ŋgue xtaŋgot'i, pɛ hīmbi zā, porque 'bexpī ma.

⁴⁰ Mahømbi mengra Jesús ŋgue i ma man'na nguadi ra dathe Jordán, ha mambi øtra nxixya m'mæt'o ra Xuua. Ja bá n'yop'ʌ p'ʌya. ⁴¹ Xandøngu yø ja'i bi ma bá nu ra Jesús. Di n'yembyø ja'i:

—Majuani ŋgue ra Xuua hīn tema milagro bi 'yøt'e, pɛ nu'a te gāma hya bi manna Xuua conná ŋuehra Jesús, gā majuani.

⁴² Ja bi 'yɛc'ɛi p'ʌ xangu yø ja'i ra Jesús ŋgue majuani guehna ra Cristo na.

11

Bi du ra Lázaro.

¹ Mi 'bʌ'a n'na ra n'yohʌ maɗi hyenni ni hu ŋgue ra Lázaro ra mməngu Betania, ja ra hīni mi 'bʌhra Maya conná juhuɛ Marta.

² Nuna ra Maya, rá nju na ra Lázaro maɗi hyenni. Guehna bi duxra aceite maɗihotho gā yʌni ŋgue bi gopa yø gua ra Hmu Jesús. 'Nɛ bi dujpi conyø xta. ³ Nuya yø nju ra Lázaro, bi mennba ra hya ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Agué grá Hmu, xan'ʌ ni amigo gadi nsixui —bi 'yɛmbi.

⁴ Mi 'yøhna ra hya bi 'bennba ra Jesús, bi 'yɛna:

—Pɛ hīngā hyembra n'ʌ nā ra Lázaro ŋgue dā hyo. Sinoque ja dā bap'ʌ yø ja'i ŋgue maɗuesɛ Oja. 'Nɛ dā bahyø ja'i ŋgue xquet'a maɗuesɛ rá Ts'ant'ʌ Oja.

⁵ Nuna ra Lázaro, connā Marta, connā Maya, n'na ngu n'na, ɛmmɛi maɗi mahra Jesús. ⁶ Madague'a bi 'yøde ŋgue maɗi hyenni, pɛ bá m'mahma nyopa p'ʌ ha mambi 'bʌi.

⁷ M'mɛfa p'ʌya, bi 'yembyø xädi: —Ma gā mmähä mahøn'a Judea ya.

⁸ Nu'ʌ yø xädi p'ʌya bi 'yɛmbi: —Agué grá xänbäte, conque ja xma ŋuehya nne dā hyo'i yø hmu yø judío ŋgue xtabá mməndo'i, 'nɛ mahøngu nne gdi ma p'ʌya.

⁹ Bi hyɛcra hya bi xihyø xädi ra Jesús, ŋgue tobe hīm manī zønna ora p'ʌ dā du. Bi 'yɛmbi: —çUa hīmma juani ŋgue 'dɛ'ma yo ora ja ra nyot'i 'mø mā pa? A nu'a 'yo ŋgue ra pa, hīnha di fets'e, porque gā 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra ximhäi.

¹⁰ Pɛ nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hīn'yʌ ra nyot'i p'ʌ ni ma.

¹¹ M'mɛfa p'ʌya, bi 'yenna Jesús: —Nuna mā amigohʌ ra Lázaro bi aha. Pɛ gā ma ägā ya.

¹² Nu'ʌ yø xädi p'ʌya, bi 'yɛmbi: —Agué grá Hmu, nu'møŋgue bi aha, ya hīnte dā ja 'mø.

¹³ Bi ne xta mmanna Jesús ŋgue ya xi du ra Lázaro, pɛ nup'ʌ i bənyø xädi, bi 'yɛmbi ŋgue mma ŋgue bi aho.

¹⁴ Pɛ njuantho bi man'a m'mɛfa te nne xta mmanna Jesús. Bi 'yɛmbi: —Ya bi du ra Lázaro ya.

¹⁵ Para ŋgue nu'ahʌ ya, ya xanho ŋgue hīn dabi 'bʌcä p'ʌ 'mø mi du ra Lázaro, porque nuya man'natho gui 'yɛc'ɛigahʌ ya. Nuya gā ma nuhʌ ya.

¹⁶ Nuna ra Toma t'ɛmbi ŋgue ra cuate p'ʌya, bi 'yembyø mmixädihʌ: —Ma 'da gda mmähä ya, n'namhma ŋgue 'dap'ʌ dani thojʌ nʌ.

Rā Jesús dā 'yøt'e ŋgue di nja ra mbennate, 'nɛ di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zøn'a Betania ra Jesús, pɛ ya rá gupa xi ma nt'ägui ra Lázaro. ¹⁸ Nup'ʌ ja ra hīni Betania, como yo kilómetro made guí nhyacui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi ma ŋgue baɗi zengua ra Marta connā Maya, di hojpa yø mmui ŋgue rá ida bi du. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi baɗi ŋgue ya mmap'ʌ ra Jesús,

bi ma bí c'at'ui. Pε rá Maya bi gop'u ja rá ngu'a. ²¹ Rá Marta bi 'yεmbrá Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hinxtá ndu ma idagä 'mø. ²² Pε nugä dí padí ngue di 'da'i Oja te gä gui 'yäpi.

²³ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yεnna Marta p'uya:

—Ahá, dí padí ngue nu'mø rá pa rá nzeGui, mahøndi bennate yø ánima.

²⁵ Rá Jesús bi 'yεna:

—Go ga øt'ä ngue di bennate yø ánima, 'ne ga unna 'da'yo te. Nu'a da 'yεc'εigä, madague'a xta ndu, pε høndi bennate. ²⁶ A nuyá, nu'u yø ja'i 'buhya 'ne εc'εigui, ya hinjam'mø da du, ya ja rá 'da'yo te yø ja'i. ¿Ua guí εc'εi na dí xi'i ya?

²⁷ Rá Marta p'uya bi 'yεna:

—Ahá, grá Hmu, dí εc'εigä ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'u'i Oja nu'a mi ja ngue da εcua ja rá ximhäi.

Rá Jesús bi nzomp'u ha nt'ägui rá Lázaro.

²⁸ Mí juadi bi manna rá hya na p'uya, nuna rá Marta bi ma bá zo rá juhuε Maya. Bi xifi njanate, bi 'yεmbi:

—Bá εp'u rá xänbäte. Bá pen'na rá hya ngue bi nzo'i 'na.

²⁹ Nu'mø mí 'yøhra Maya ngue bi ts'ofu, bi nangui, bi ma bá nu rá Jesús. ³⁰ Nuna rá Jesús, tobe hin maní yut'ambo rá hnini, bí 'bärpu ha bi nthui rá Marta. ³¹ Mí nu yø ja'i ngue bi nangra Maya, bi bøni n'nahmantho, bi ma. Janangue xquet'a bi ntetyø ja'i p'uya, εmbi ngue bi ma dá nzomp'u bí o rá ánima. ³² Bi ma rá Maya p'u mambi 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmü p'u ha 'bäi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue gdi 'bucua, hinxtá ndu ma idagä 'mø.

³³ Nu'mø mí nu rá Jesús ngue zonna Maya co 'ne'u yø judío ni n'youi, bi dār'man'u rá mmüi p'uya. ³⁴ Bi 'yännbuaya, bi 'yεmbi:

—¿Haru nt'ägui ya? —bi 'yεmbi.

Mí da p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá Hmu, bá εhε guí nnu.

³⁵ Xquet'a bi nzonna Jesús. ³⁶ Dí n'yεmbyø judío p'uya:

—Ya guí nnuhu te øtya. Ja dí neGui p'uya ngue janjuani ngue madí madí.

³⁷ Bi 'yεn'i 'da yø judío p'uya:

—A nuná, ngue bi zä bi xojpa yø dä rá xädä, rá nzeGui xta nzä xta 'yøt'e ngue hinxtá ndu rá Lázaro.

Ya bi bennate rá Lázaro.

³⁸ Mahømbi dār'man'u rá mmüi rá Jesús. Bi guarbu ja rá 'bido o rá ánima p'uya ngue da hyajpa rá ndødo nnøpa njo'mi. ³⁹ Bi 'yεnna Jesús:

—Damí hyacju rá do —bi 'yεna.

Bi 'yεnna Marta nuna rá nju rá ánima p'uya:

—Ague grá Hmu, rá nzeGui ya yunya, porque ya rá gupa nt'ägui ya.

⁴⁰ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Uanguí dí xi'i ngue nu'mø gui 'yεc'εigui, guí pa p'uya ngue maguesε Oja.

⁴¹ Mí ma nthauí rá do p'uya. Bi nøs'maya rá Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i ngue guí ø'mø dí nzo'i. ⁴² Nugä dí padí ngue zant'a guí ø'mø dí nzo'i, pε dá mangä na rá hya na n'namhma ngue nuya yø ja'i 'bucua, da 'yεc'εi ngue go guá penngaguí ua.

⁴³ Mí juadi bi manna rá hya na p'uya, bi matra ánima, bi 'yεmbi:

—Ague Lázaro, bá pømp'u guí o —bi 'yεmbi.

⁴⁴ Bá nangra ánima p'uya, bá εp'u, bá m'mät'i yø ulu yø 'yε conyø gua. Rá hmí p'uya bá n'youi rá njo'mi. Rá Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Damí xahmi ya, thøhmi p'uya, da ma.

Bi nhεca hya yø ja'i p'uya, ngue di bentra Jesús.

⁴⁵ Nuya yø judío mí 'bup'u ja rá ngu rá Maya mí nu te bi 'yøtra Jesús, gue'a i 'yεc'εi'a p'uya. ⁴⁶ Pε mí da yø judío, bi ma bá xihyø fariseo te bi 'yøtra Jesús.

⁴⁷ Nuya yø fariseo p'uya conyø hmu yø mmäcja, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Dí n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øthu? Nuna rá n'yohu na, xandøngu yø milagro øt'e. ⁴⁸ Nu'mø ngue ga hehmu p'u, gä

yø ja'i da 'yɛc'ɛi te mmanna. A nu'u yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da demhra maça nija ja ua, 'nɛ da 'yøtra sui ua ja ma häihɛ.

⁴⁹ Bi da'a n'na nc'ɛi ni hu ngue ra Caifás, guehna ra hmu yø mmäcja'a ra jeya'a. Bi 'yɛmbyø ja'i:

—¿Ua hinguí pahmu ha di nja te ga øthɛ ya? ⁵⁰ ¿Ua hin gadi umhmɛ ra güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'ɛitho da du conná nguehyø ja'i, hindá gue'a ngue di m'mɛdi gátho yø ja'i 'bucua ja ma häihɛ.

⁵¹ Pɛ nuna ra Caifás hingrá hyasɛ na ra hya bi ma, sinoque Oja bi bɛnnbi ngue ngu'a bi ma. Porque guehna ra jeya ngue bi nɔpa hmu yø mmäcja. Bi ma ngue ra Jesús guehna ja ngue da du conná nguehyø judío na. ⁵² Nɛ hinga hont'u yø judío p'uya, sinoque da du conná nguehyø ja'i 'bɛi ndap'u bi zä. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zä di m'mahyø ja'i ngue dyø basí Oja. ⁵³ Gue'a ra hya bi nja'a p'uya, nu'u yø judío mi nts'ut'abi, bi madi bi nhɛca hya ngue da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue ya him mambi zøp'u ha 'bɛhyø judío ra Jesús, sinoque bi ma n'nanni n'na ra xequi ja ra häi Judea. Ya mme ra nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'mahmu p'u p'uya co 'nɛhyø xädi.

⁵⁵ Ya xmá nguerp'utho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nuna embi ra pas-cua. Xangu yø ja'i bi ma Jerusalén ngue dí hocyø ts'oqui p'u ja ra nija hante di nja ra ngo. ⁵⁶ I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honna Jesús. Nu'mø bi zømp'u nija di n'yänni n'na ngu n'na, i ɛna:

—¿Tep'u gni bɛmhmɛ? ¿Ua da ɛcua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

⁵⁷ Nu'u yø fariseo p'uya, co 'nɛ'u yø hmu yø mmäcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø to da badi ha bí 'bɛhra Jesús, da ma. Porque bi ne di 'bɛntra Jesús ngue da got'i.

12

N'na ra xisu bi gopa ra aceite ra Jesús.

¹ Man'nato ma patho di nja ra ngo ngue ra pasqua. Bi ma ra Jesús bá sɔn'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bi bɛnnate. ² Ja bá t'ørpa p'u ra nts'ihmɛ ra Jesús, bi n'uíte ra Marta. Conna Lázaro 'dap'u huhmi p'u ja ra mɛxa ngue sihmɛui. ³ Nuna ra Maya p'uya bá ha made litro ra aceite mahotho ga yuni, pɛ xandømmadi rá muui. Bi gopabi yø gua ra Jesús, bi dujpi conyø xtá. Bi yu'ambo ra ngu'a ga yanna aceite. ⁴ Mi 'bɛp'u ra Judas Iscariote rá ts'unt'u ra Simu. Guehna n'na nc'ɛi yø xädi ra Jesús, 'nɛ guehna bi dá na. Nuna ra Judas bi 'yɛna:

⁵ —¿Hanja ngue himbi 'bá ra aceite, ngue xtí t'unna mɛnyu yø hyoya? Porque xtí 'bá ra aceite'a te pøxi hyu ciento ma pa ra nzäbi.

⁶ Pɛ nuna ra Judas hin'i mmanna ra hya na ngue di tu rá mmɛi da mäxyø hyoya. Sinoque bi manna ra hya na ngue ra bɛ. Porque go mafäti ra buxa cɛ ra mɛnyu na. I pɛ ra mɛnyu njäti p'u ja ra buxa. ⁷ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Damí hyɛmhma, 'yo te guí mma. Porque nuna ra xisu guí sui, ya mi pɛsra aceite xtá ngosca ma do'yo 'mø dá n'yägui. ⁸ A nuya yø hyoya guí mma, jap'u ra pa guí fäxhu ya, porque 'daua guí 'bɛhmɛ ya yø hyoya. Pɛ nugä ya himma ya'atho ra pa dí n'yohu ua.

Bi nhɛcahya yø ja'i ngue hɔnda hyo ra Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bi badi ngue bí 'bɛp'u Betania ra Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pɛ hinga hontho nne yø ja'i ngue da nu ra Jesús, sinoque xquet'a nne da nu ra Lázaro nuna xi japi xi bɛnnate p'u mant'ägui.

¹⁰ Janangue bi nhɛcahya yø hmu yø mmäcja ngue xtá hyo ra Lázaro conna Jesús. ¹¹ Porque nu'a i bɛnnate ra Lázaro, ya hɛp'u yø mmijudíoui yø judío p'uya ngue go ɛc'ɛi ra hya mmanna Jesús.

Bi yurbu ja ra hnini Jerusalén ra Jesús.

12 Nup'u ja rā hnini Jerusalén, xandøngu yø ja'i bi ma da nsännigo ngue rā pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue da zøp'u ja rā hnini rā Jesús. 13 Yø ja'i p'uya, bi dajpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui rā Jesús. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, i ena:

—Nuna rá m'menhni Oja 'bucua, guehna tate na. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'benhni.

14 Bi din'a n'na rā burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue ena: 15 “Ague gyø mmenguh p'u ja rā hnini Sión, 'yogui suha. Guí nnu ngue bá ep'u ni dast'abiha, bá hyuxa n'na rā burru”.

16 Nup'u rá madi hingui pahyø xädi rā Jesús hanja'a te øt'e. Pε nu'mø mi ma mahets'i rā Jesús, ja bi zo yø mmui p'uya, ngue nu'a te gäma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

17 Nuya yø ja'i n'youi rā Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi bennate rā Lázaro, gä manyø ja'i te gä xi nurpi ngue øt'e. 18 Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui rā Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a rā milagro xi 'yøt'e, hinjonda zä da 'yøt'e. 19 Yø fariseo p'uya, di n'yemsabi:

—Ya guí nnuha ya, ya hingui sä te ga øth. Guí nnuha ngue gä ni me yø ja'i rā Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

20 Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja rā ngo, n'youi p'u 'da yø mmengu Grecia.

21 Nuya p'uya bi guarba 'bähra Lipe nuna rā mmengu Betsaida ngue rā häi Galilea. Bi 'yäpra mate p'uya, bi 'yembi:

—Ague n'yø, dí nne ga nyagähe ts'u rā Jesús.

22 Nuna rā Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuna rā hya bi sifi, 'da i matho gä yohø ngue bá xihra Jesús.

23 Nuna rā Jesús bi 'yenthø 'mø mi dadi:

—Nu rā N'yohu bí 'yε mahets'i, ya ni ma da zønna pa p'u da hnu ngue

maguesε. 24 Majuani dí xi'aha, ngue nugä, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da dinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudä rā trigo, mente hinga nthuhu rā hmudä, xquetho n'na mhmudä tho i ja. Pε nu'mø ya bi thuhu, da bøxra hmudä, pε ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. 25 Nu rā ja'i honi ha di mpommī rā ndate, guehna di 'behrä te na. Pε nu rā ja'i enná te ua ja rā ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. 26 Nu rā ja'i nne da 'yørcagui mā pähä, da denngui. Nup'u ha ga m'mucä, ja di m'map'u. Nu rā ja'i da 'yørcagui mā pähä, guehna nnu manho mā Papägä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

27 A nuyá, hindí padi te ga øtya. ¿Teni 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga ena: “Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui”, ga ena. Porque ya dá ecä'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagä'a.

28 Bi 'yemp'uya:

—Ague mā Papá'i, da fadi ngue maguecεgui ya.

Nu'a rā ora'a p'uya, bi t'øde ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecεgui. Pε mahønga øt'e ngue da fadi ngue maguecεgui ya.

29 Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u, bi 'yøde ngue bá nya Oja maya, pε emthobi ngue rā ngäni'a øde. Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Rá anxε Oja i nzohnu —bi 'yena.

30 Mi nya rā Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nuna rā hya bi t'øhya, himma partegä p'u ngue bi t'øhna ya, sinoque ni parteha na. 31 Ya ni ma da zønna ora da thaxra güenda ua ja rā ximhäi ya. Da thejpa rá hya rā zithu di manda ua ja rā ximhäi. 32 Nu'mø bi ma mā'bä'mi rā pont'i da n'nø'migä, ndap'u bi zä, da denyø ja'i mā hyagä.

33 Bi manna rā hya na, ngue di opan'yu yø ja'i tema forma di du 'mø bi tho. 34 Bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Ya xtá øcähe te nt'ot'i p'ua ja ra libro ngue ra ley, ngue ra Cristo i 'bui para zantho. 'Nε nu'i guí ena ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, i ja ngue da ma macuati ra pont'i. ¿Ndana gue'a'a ra n'yohu bí 'yε mahets'i guí mmam'mø?

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ya mits'ua dra pa gui hethu ua'a ja ngue da xoc'a ni mmaihua ya. Nu'mø bi dini xanho ni mmaihua na ra hya dí xi'ahua ya, guehna ra hya gdi n'yohu na. Pe nuna ra ja'i hinda ne da 'yøt'e te di mmangä, guehna ra ja'i hingui padi te ga 'yo na. ³⁶ Dami 'yεc'eiha na ra hya da xoc'a ni mmaihua mente da zä ga xi'ahua ha di xohni mmaihua. 'Nε majuaní da xoc'a ni mmaihua na ra hya na.

Mi juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi ma ra Jesús, hingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue yø judío hingui εc'ei ra Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yø milagro bi nu yø ja'i bi 'yøtra Jesús, pe hingui εc'ei te xifi. ³⁸ Pe ya ja ngue da ngu'a di nja, tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Ague grá Hmu, ¿ndana gue'a bi bøni ngue bi 'yεc'ei na ra hya dá xicähe ya? ¿Ndana gue'a pøni ngue da badi ngue ya uhrá ts'edi Oja ya?” ³⁹ Ra Isaías xquet'a bi 'yot'i hanja ra hya ngue himbi 'yεc'ei ra hya yø ja'i, bi 'yεna: ⁴⁰ “Nuna Oja bi gorpabi yø nthandi yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyeti conyø dä. 'Nε bi gorpabi yø mmái, n'namhma ngue hinda dimp'ua ja yø mmái hanja ra hya. 'Nε hinda bät'yø mmái ngue da den'Oja para ngue hinda punnbi”. ⁴¹ Ra Isaías bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesε ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yø judío ja yø cargo bi 'yεc'ei ra Jesús. Nja hingui xihyø ja'i ngue εc'ei, porque su yø fariseo, i nne ngue hinda dujpa yø thuhu p'ua ja ra nija. ⁴³ I ena ngue man'na xanho ngue da nu manho yø ja'i, hinda gue'a ngue Oja da 'yεmbi ngue xanho te øt'e.

Da ma ra castigo yø ja'i hingui εc'ei te mmanna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yεna:

—Nu ra ja'i εc'ei ga ya, hinga høngthogui εc'eigui ra ja'i, sinoque xquet'a εc'ei'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i hercä ya, tengutho 'mø go di het'a to bá penngui. ⁴⁶ Nugä guecä ga xoc'a ni mmaihua. Dá εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'a da 'yεc'ei ga, hinda m'mai tengutho ga 'buhyø ja'i 'yo mants'o. ⁴⁷ A nuyá, i 'bui to øhra hya dí mmangä ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegä p'ua da ma ra castigo ra ja'i. Porque hinda εcä ngue 'bexca sanni da ma ra castigo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá ehε ngue ga nyani. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'nε hingui ørpa masu na ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya dí mmangä ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yø ja'i 'mø ra pa rá nze gui na, ngue hingui εc'ei yø ja'i te di mma. ⁴⁹ Porque himma hyase dí mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya dí xän'nahua na. ⁵⁰ Pe dí pacä p'uya, ngue nu to da 'yεc'ei na ra hya di 'bejpagui ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya dí mmangä na.

13

Bi merpa yø gua yø xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pas-cua, nuna ra Jesús ya padi ngue ya bi zønna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'buhra Papá. Nuna ra Jesús hinha rá nze gui di ma'ua yø xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmái ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'ua ra Simu ngue di dá ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya padi ngue bi 'yεp'ua bí 'bu Oja, 'nε mahøndi map'ua bí 'bu Oja. 'Nε padi ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gätho yø cosa i ja. ⁴ Mente sihmε p'uya, bi nangbu ja ra mexa mi

hudi, bi mōhrá tuhu, bi ngat'a n'na ra toaya p'uya. ⁵ Bi xitra dehe p'ua ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe connā toaya di ngat'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'u da merpa yø gua ra Bēdu p'uya, ra Bēdu bi 'yēmbi:
—Ague grá Hmu, ¿ua 'nēcā gui percagui mā guagä?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—A nuyá, hinguí padí te ga mbøn'a te dí øt'á ya, pε gui pa'a m'mēfa te ga mbøn'i.

⁸ Mi dahra Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—A nugä hinda zä gui perca ma gua.

—Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra Bēdu:

—Nu'mø ngue hinga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yēnna Bēdu p'uya:

—Ague grá Hmu, hinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui mā 'yε nε gui hiqiu.

¹⁰ Pε ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya hinda høndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ahua ngue ra nts'o, hinda hōnda n'na'ahua ngue hinga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue hinga gätho m'mequebi yø mmui yø xädi ngue ra nts'o, porque padí ndana gue'a ja ngue di dä. ¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'uya, mahombi hye rá tuhu ra Jesús. Bi mip'ua ja ra mēxa mahøn'a p'uya. Bi 'yēmbi:

—¿Ua gui padí te dá øt'ahua ya? ¹³ Nu'ahua gui εnjua ngue drá xänbategä, 'nε drá hmugä. Pε gue ni 'yup'ua te gui xicjua, porque go guecä drá xänbategä 'nε drá hmugä.

¹⁴ A nu'mø ngue drá xänbategä 'nε drá hmugä, 'nε dí pet'a ni guahua, xquet'a nne ngue gui njahua p'uya. Gui mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ahua.

¹⁵ Nugä, ya dá ut'ahua te ja ngue gui 'yøthua, n'namhma ngue tengutho dá øt'ahua ya, da ngu'a gui n'yørpe n'na ngu n'na'ahua. ¹⁶ Majuaní dí xi'ahua, ngue n'na ra mēfitho, 'yo di εna ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øtrá hmu. Nu'a n'na ra m'mēhni, 'yo di εna ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øt'a to

pēhni. ¹⁷ Nu'mø ngue tinní mmuihua ya yø hya dí xi'ahua gui 'yēt'a mmuihua ya, ra mmēnthi gá nthēhua 'mø.

¹⁸ Nu te dí mmangä ya, hinga gätho di toca'ahua na ra mmēnthi na. Porque dí padí te'o ya xta huanhni, gue'ua di tocabi'ua. Pε jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: “Nuna 'daua dí sihmegä'be ya, guehna 'bui ngue mā nsuigä'be na”.

¹⁹ Dí xi'ahua na ra hya na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bi nja p'uya, gui 'yεc'εihua ngue go guecä.

²⁰ Majuaní dí xi'ahua ngue nu ra ja'i di unna säya'a to dí pēhna, tengutho 'mø go dadi 'daca ts'äya ra ja'i. Nu to di 'dacä ra ts'äya p'uya, tengutho 'mø go dadi unna ts'äya'a to bá pēnngui.

Bi manna Jesús ngue guehna ra Judas i ja ngue di dä.

²¹ Mi juadi bi manna ra hya na p'uya, bi zä ngue tär'man'ua rá mmui ra Jesús. Bi mā njuantho p'uya, bi 'yēna:

—Majuaní dí xi'ahua ya, ngue 'bucua n'na n'c'εi jεgatho häi, ya honi ha di japi ngue di dāgui.

²² Nu'ua yø xädi p'uya bi madi di nhyeti n'na ngu n'na, hinguí fadi te'o sihna ra hya i hma. ²³ Nu'a n'na n'c'εi 'dap'ua hūhmi ngue sihmēui ra Jesús, guehna rá xädi εmmēi di madi. ²⁴ Ra Bēdu p'uya, bi 'yørpa ra senya'a 'dap'ua hūhmi ra Jesús ngue da 'yänni te'o na i mma. ²⁵ Nu'a bi t'ørpa ra senya p'uya, man'na bi guarbua hu ra Jesús ngue bi 'yänni, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ¿te'o na gui mma? —bi 'yēmbi.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ma ga pocä n'na xεqui ra thuhmε ya. Nuna ga unnä p'uya, guehna dí mmangä na.

Bi po'a n'na xεqui ra thuhmε p'uya, bi unna Judas Iscariote rá ts'unt'ua ra Simu. ²⁷ Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thuhmε, bi yatra zithu p'ua ja rá mmui. Ra Jesús bi 'yēmbuya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

²⁸ Pε nu'ua 'dap'ua hūhmu p'ua ja ra mēxa ngue sihmε, hinjombi n'yo yø

mm̄i hanja nā rā hyā bi sihnā ts'ofō.
 29 A nūnā rā Judas ngue mā fāti rā
 buxa nj̄m̄enyū, bi 'yεmp'ʰ i bεn'i'da,
 ngue nūnā rā Jesús bi xifi ngue dā dāi
 temā hyonī ngue rā ngo, ogue di ūnnī
 zi algo yø hyoya. 30 Høntho bi zi rā
 thūhm̄ bi t'unna Judas, bi bōni, bi
 ma. Pε ya nxuī p'uya.

*Mā'da'yo rā hyā dī mānda rā Jesús
 ngue dī nja.*

31 Mī bōnna Judas, bi 'yεnna Jesús:
 —A nūya ja dī nεquī p'uya ngue
 maguesε rā N'yoh̄ bi 'yε mah̄ets'i. 'Nε
 connā ngue'a te øt'e, ja dī nεquī p'ū
 ngue maguesε Oja. 32 Xi'mø ngue
 rā N'yoh̄ bi 'yε mah̄ets'i, nū te øt'e,
 gue'a guī nεquī ngue maguesε Oja'a,
 nūnā Oja ya, xquet'a dā 'yūdi ngue
 maguesε'a rā Ts'unt'ya. 'Nε ya mī
 ts'adyø pa dī nja nā dí xi'ah̄ ya.
 33 Ague mā basī'ah̄, ya mī ts'udra
 ora dí 'būhm̄ ua ya. Tengūtho
 rā hyā xtā xicā yø judío, xquet'a
 ngūt'atho rā hyā dí xi'ah̄ ya. Guī
 hyonj̄, pε hīnda zā guī tēngah̄
 hap̄ gdā magā. 34 Mā'da'yo høn dādi
 'bεp'ah̄ ya, ngue guī mm̄ah̄m̄ n'na
 ngū n'na'ah̄. Tengūtho nnā mā'ah̄,
 guī njath̄ p'uya ngue guī mm̄ah̄m̄
 n'na ngū n'na'ah̄. 35 Nū'mø ngue guī
 mm̄ah̄m̄ n'na ngū n'na'ah̄, di ūnna
 güenda gātho yø ja'i ngue gue'e mā
 xādi'ah̄ 'mø.

*Bi mānna Jesús ngue dā gōn'a
 m'mēfa rā Bēdu.*

36 Rā Bēdu bi 'yørpā rā nt'änni rā
 Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, ¿hap̄ gue gdi ma
 p'uya?

Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Nūp'ya ha gdā magā, ya hīnda zā
 guī tēngah̄. Pε dā zā guī tēngah̄
 m'mēfa.

37 Rā Bēdu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, ¿hanja ngue guī
 εnā ngue hīnda zā gā tēn'nā'i ya?
 Nūgā dí εmma te connā ngue'e.

38 Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Guī εnā ngue guī εnni te connā
 nguecā. Pε mājuani dí xi'i ngue hante

dī mm̄ahra øni, ya xquī cōnga nhyū
 ndī.

14

*Nūnā rā Jesús, guehna rā 'yū nā
 ngue di zōnna ja'i p'ya 'būhra Papá.*

1 'Yo di tū nī mm̄ih̄. Guī hyāh̄nī
 mm̄i guī 'yεc'εih̄ Oja, dā guecā
 damī 'yεc'εigah̄. 2 Nūp'ya ja rā ngu
 mā Papágā, xangu yø ts'āya bí jap'ya.
 Nū'mø dā hīn'ya p'ya yø ts'āya, hīnte
 gā sānni gā xi'ah̄ 'mø. Pε nuyá, gā
 mm̄agā ya ngue güī nsägā ha guī
 nsāyah̄. 3 Nū'mø dā magā p'uya ngue
 güī nsägā ha guī nsāyah̄, gā mā εcā
 mah̄on'a p'uya gā sixah̄, n'namh̄mā
 ngue 'dap'ya gā m'm̄ah̄m̄. 4 Guī
 pah̄m̄ p'uya hap̄ gda magā, 'nε guī
 pah̄m̄ rā 'yū.

5 Mī dahra Toma p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, hīndī pacāhe ha
 gdi ma, ¿ha dā nzā gā pacāhe rā 'yū gdi
 ma?

6 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Connā nguecā dā zā guī sōmh̄m̄
 p'ya 'bū Oja. 'Nε connā nguecā guī
 pah̄m̄ ndana mājuani. Go dādi
 ūngā rā 'da'yo te. Nū to gā dā
 'yεc'εigūi, gue'ya dā zōmp'ya 'būhma
 Papá'ya. 7 Ngue hīngmī pah̄m̄ te'ogā
 mā m'met'o, janāngue hīngmī pah̄m̄
 te'o nā rā Papá. A nuyá, ya guī pah̄m̄
 ya, porque ya guī nnuh̄ ya.

8 Bi 'yεmbra Lipe p'uya:

—Ague grā Hmū, 'yøt'e ngue dā zā
 gā nūgāhe rā Papá 'mø. Co nū'a
 p'uya.

9 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague Lipe, ya xā mma yø pa dí
 n'yoh̄, ¿'nε tobe hīngūi paquī? Nū'a
 to bi nūgā, ya bi nū rā Papá'a. ¿Hanja'a
 guī xiqui ngue guī εngūi gā øt'a ngue
 guī nnu rā Papá? 10 ¿Ua hīngūi εc'εigūi
 ngue tengūthogā ya, njarb̄tho mā
 Papá? Tengūtho mā Papágā p'uya,
 xquet'a dī njadā p'ya. Nūnā rā hyā
 ya xtā xi'ah̄, hīngo dí mm̄ansεgā nā.
 Nū'a rā Papá dí n'yo'be, go øt'a te
 dí øt'a'a. 11 Damī 'yεc'εigah̄ ngue
 tengūthogā ya, njarb̄tho mā Papá.
 Tengūtho mā Papágā ya, xquet'a dī

njadä p'ü. A nu'mø hingui' εc'eiñ nã rã hyatho, dami 'yεc'eiñahü 'mø gã nuñh'a te dí øt'e. ¹² Majuaní dí xi'ahü, nu rã ja'i ngue rá mmüi gã 'yεc'eiñgui, xquet'a dã zã dã 'yøtrã ja'i tengutho dí øt'e. Man'na xangu dã 'yør'mø ngue dã zã, porque nugã gã mmagã p'ü bí 'bühmã Papá. ¹³ Rángue guí εc'eiñahü, nu'mø gã mat'Ojahü, gui hyã rã ts'edi gui 'yädi te guí nnehü. Nugã gã 'da'ahü'a te gã gui 'yähmü, n'namhmã dã fadi ngue maguesε nã mã Papá. ¹⁴ Rángue guí εc'eiñahü, nu'mø gui hyã rã ts'edi gui 'yädi te guí nnehü, nugã gã 'da'i ndana bi zã macosa gui 'yähmü.

Bi xihyø xädi rã Jesús ngue da penhna Espíritu Santo.

¹⁵ Nu'mø gadi macjü, dami 'yøt'e te dadi 'berp'ahü 'mø. ¹⁶ Gã äpã rã mate mã Papá ngue dã penhni te'o dã mãxahü, 'nε di hoc'a ni mmüihü, tengutho dí øt'ahü ya. Nuna dã 'benhni, guehna rã Espíritu Santo dã gáp'ahü rã 'yü majuaní. 'Nε guehna guí n'yohü para zantho nã. ¹⁷ Nu yø ja'i hingui' εc'ei Oja, hingui sã di n'youi rã Espíritu Santo, porque hingui hεti 'nε hingui padí te'o. Pε nu'ahü, ya guí pahmü te'o nã, porque rã Espíritu Santo ya 'bücua guí 'bühmü, 'nε guí n'yohü para zantho nã. ¹⁸ Nugã hinga soc'aseñü ua, gã ma pengã ngue gã n'yohü. ¹⁹ Ya mi ts'utho ya, ya hinni mantho dã nugã yø ja'i. Pε nu'ahü guí nnujü mahøn'a. 'Nε di nja'ahü rã 'da'yo te, ngue mahøngdí 'bücã. ²⁰ Nu'a rã pa'a p'üya, guí umhmü rã güenda ngue dí n'yogã'be mã Papá. Dã gue'ahü p'üya, dí n'yohü p'ü guí 'bühmü. ²¹ Nu rã ja'i dã 'yøt'e te dadi 'berpi, guehna di nεqui ngue majuaní di maqui. Mã Papágã p'üya, xquet'a di madi gätho ya yø ja'i di maqui. Nugã p'üya xquet'a dadi madi, 'nε gã øt'e ngue dã fadi ngue dí n'yo'be rã ja'i di maqui.

²² Bi 'yenna Judas, nuna hinga Is-carote:

—Ague grã Hmü, çhanja ngue hønjtogähe gui 'yudi ngue dí n'yohü, 'nε hinga gätho mi'da yø ja'i dã badi?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu rã ja'i di maqui, guehna dã 'yørpabi masu te dí xifi, 'nε guehna di mahmã Papágã nã. Nugã ya, co 'nεhmã Papá, ya dí n'yohe rã ja'i di maqui. ²⁴ A nu rã ja'i hinda maqui, guehna hingui ørcatho masu te dí xänbji. Nuna rã hyã dí xi'ahü ya, himmã hyasegã nã, go rá hyã'a mã Papá bá penngui.

²⁵ Dí xi'ahü gätho ya yø hyã ya, mente tobe 'daua dí 'bühmü. ²⁶ A nugã gã äpã mate rã Papá ngue dã penhna Espíritu Santo, n'namhmã dã mãxahü 'nε di hoc'a ni mmüihü. Gue'a go dã xän'nahü gätho'a p'üya, 'nε gã di ben'nahü ya yø hyã ya xtã xi'ahü.

²⁷ Ya gã soc'ahü ya, pε di hut'a ni mmüihü. Nugã gã øt'e ngue dã hyü ni mmüihü, hinga tengu rã hyã manyø ja'i ngue embi nthummü. 'Yo sä di tü ni mmüihü 'nε 'yo guí süñ. ²⁸ Ya guí øde te xtã xi'ahü ngue gã mmagã p'ü bí 'bühra Papá, 'nε honga mã εcã ngue 'dap'ü gã n'yohü. Nu'mø majuaní gadi macjü, dami johyahü ngue gã mmagã. Porque nuna rã Papá, tate nã ngue nugã. ²⁹ Dí xi'ahü nã rã hyã nã hante ngue di nja, n'namhmã ngue nu'mø bi nja, ya guí 'yεc'eiñ nã rã hyã ya xtã xi'ahü p'üya.

³⁰ Ya hinga ya'atho gã nyahü ya, porque ya bá ep'ü rã zithü nu'a di manda yø ja'i hingui' εc'eiñgã. Pε cohra ts'edi nã, hinda zã dã dajpi. ³¹ Pε ya jatho ngue ngu'a di nja, para ngue dã bahyø ja'i ngue dadi macã mã Papá. 'Nε dí øt'e te di 'bejpi gã øt'e. Nanjü ya, mã gã 'uehmü ua.

15

Rã Jesús bi hyepabi rã hyã bi ma ngue n'na 'bäi rã uva conyø 'yet'o.

¹ Go guecã tengutho n'na 'bäi rã uva, 'nε hijnom man'na tengugã. Mã Papágã p'üya, tengutho n'na rã mefi ngue fähra nu'a'uva. ² Sajpa yø 'yet'o hingui nne di nzadi. Pε nu'ü yø

'yet'o zudi, fädi 'nε øjpa yø 'yont'o, n'namhma ngue man'na di nzudi xanho. ³ A nu'ah, tengutho yø 'yet'o ngue zudi, porque gui ørpah masu te di xän'nah. ⁴ 'Yo gui hegah p'u, tengutho gä händi hec'ah p'u. Xi n'na ra 'yet'o ya, nu hinda zä di nzührä ndät'ä 'mø 'yose, ya himbi thep'u ja ra da'y. Gui njath p'uya, hinda zä gui n'yo manhoh 'mø gui hegah p'u.

⁵ Nugä tengutho n'na ra da'y. A nu'ah p'uya, tengutho yø 'yet'o. Nu'a hingui hegagui ya, man'na di n'yo manho, porque di n'yo'be. A nu'mø gui hegah p'u, ya hinda zä te gui 'yøth. ⁶ A nu ra ja'i hep'u ma hyagä, di njapi tengutho ra 'yet'o hingui zudi. I nthequi ngue ma'ot'i. Nu'mø bi 'yot'i, da ma mapeti ngue da t'udi.

⁷ Nu'mø hingui hegah p'u, gui 'yet'a mmäi te di xän'nah, dami 'yädi te gui nne gui 'yähm, gui nnu gue di n'na'ah. ⁸ Nuna ma Papägä, da hnu mansu 'mø ngue gui n'yo manhoh na. Gue'a di nequi'a p'uya ngue majuan ma xädi'ah. ⁹ Tengutho gui macä ma Papä, njarbutho nnä ma'ah ya. Nu te di nnu manhogä, gue'a gui 'yøth'a. ¹⁰ Nu'mø gui 'yøt'e te dädi 'berp'ah, ya ni mantho ga ma'ah 'mø. Nugä di øt'e te di 'bejpagui ma Papä, janangue di maqui.

¹¹ Di xi'ah na ra hya na, n'namhma ngue tengutho nnä johyagä, ngu'a gdi johyah. 'Nε hangu ra pa gui johyah. ¹² Nuna ra hya naya, dädi 'berp'ah ngue tengutho nnä ma'ah ya, da ngut'a gdi mmahm n'na ngu n'na'ah. ¹³ Nu'a ma datho ja ngue da 'yøt'a n'na ngue'mø di mährä amigo, da 'yennä te connä nguehrä amigo. ¹⁴ Nu'ah, ya ma amigo'ah ngue'mø gui 'yøt'e te dädi 'berp'ah. ¹⁵ Nuyä, ya hinga en'ah ngue gyø mεfithoh ya, porque nu'a ra mεfitho hingui padj te øträ hmu'a. Nuyä di mma ngue ma amigo'ah, porque ya dá o'ah n'yu te gäma hya xicä ma Papä. ¹⁶ Hingo gä huanngh, nugä go dá huan'nah. A nuyä, ngue gui εc'εigah, di nne ngue

zant'a gui n'yo manhoh, n'namhma ngue di n'na'ah'a te gä gui 'yäph ra Papä. ¹⁷ Nuna ra hya naya, dädi 'berp'ah ngue gui mma di n'na ngu n'na'ah.

I nnu man'u yø ja'i ra Jesús co 'nε'u yø xädi sambabi.

¹⁸ Nu'mø ngue nnu man'u'ah yø ja'i, ya gui pahm ngue ya mam'met'o xa hnu man'ugui. ¹⁹ Nu'mø ngue gadi n'amigoh yø ja'i hingui εc'εigä, dädi ma'ah yø ja'i 'mø tengutho gui mahyø amigo. Pe nugä, go dá huan'nah p'u 'buhyø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuyä, ya hin gadi n'amigoh yø ja'i ya. Janangue nnu man'u'ah. ²⁰ Dami benna hya ya xtä xi'ah m'met'o. Hinjo'o n'na ra mεfitho da 'yεna ngue hinda thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu man'ugä yø ja'i, xquet'a gui njath p'uya, da nu man'u'ah yø ja'i. Nu'mø ngue hingui t'εc'εi'a te di xänbategä, ni xinga gue'ah da t'εc'εi'ah 'mø. ²¹ Nu te gä di xi'ah ya, da ja'ah yø ja'i, porque ngue ma xädi'ah. Nuna Oja bá penngui, hingui pahyø ja'i te'o na, janangue di ja'ah p'u yø ja'i.

²² Nu'mø hin xcabä εhe ga nzohyø ja'i, ya händi jase yø ja'i p'u da ma ra castigo 'mø. Pe nuyä, di jase p'u da ma ra castigo ya ngue hingui εc'εigui.

²³ A nuyä, nu'a ga nnu man'ugä yø ja'i ya, xquet'a 'nε'a ma Papägä nnu man'u ya. ²⁴ Hin tema castigo di nja 'mø ngue hin tema hmεya xcä øt'a p'u ha 'buhyø ja'i. 'Nε nu'a te gä di øt'e, hijnongui pøni ngue di sä da 'yøt'e. Madague'a bi nu yø ja'i te gä di øt'e, pe co ngu'a nnu man'u gyø ja'i, co 'nε'a ma Papä i hnu man'u ya. ²⁵ Nuyä yø hya di mmangä, di nja ya, porque jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ra ley ca yø ja'i, i εna: "Hingui ja te ränge'a i hnu man'ugui".

²⁶ Ga xicä ma Papä ngue da penhna Espiritu Santo da mäxah 'nε di hoc'a ni mmäh. A nu'ä, go di ja majuan te'ogä'a. ²⁷ Xquet'a 'nε'ah dami jah

majuani te'ogä, porque dí n'yohu asta guep'u bá fahra hya.

16

¹ Dí xi'ahu ya yø hya ya, n'namhma hinguí nyobɛnihu. ² 'Nɛ da ma nthuqui ni thuhu p'u ja yø nija yø judío. Da 'yɛhra ora ngue di m'mu i'da da hyo'ahu, da 'yɛna ngue ɔrpa rá 'bɛfi Oja. ³ Nguna ra hya da ja'ahu yø ja'i, porque hinjam'mø di nne da ba'a ma Papá, ni xinga gueque di pacyø ja'i. ⁴ Dí xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø bi zonna ora di nja, da zo ni mmuihu na ra hya ya xtá xi'ahu.

Ja di nequi p'u'a te ɔtra Espiritu Santo p'uya.

Mam'met'o hinte dí xi'ahu na ra hya na, porque 'daua dí 'buhmu. ⁵ A nuyá, ya ga mmagá ya, gani m'mup'u bí 'buhma Papá bá penngui. A nu'ahu ya, ya hinjonda bõni da 'yɛngui: “¿Haru gni ma ya?” ⁶ Pɛ nuya ngue dá xi'ahu na ra hya na, bi du ni mmuihu ya. ⁷ Pɛ majuani te dí xi'ahu, go ni nhohu ngue ga mmagá. Porque nu'mø hinga mmagá, ¿hague di 'yɛ'a ra Espiritu Santo da máxahu 'nɛ di hoc'a ni mmuihu 'mø? Pɛ nu'mø ga mmagá, ya ga ma penhná p'uya. ⁸ Nu'mø bá ɛ'a p'uya, go da 'yøt'a ngue da bahyø ja'i 'bucua ja ra ximhai ngue ja yø ts'oqui, 'nɛ da badi hanja na ra 'yu njuantho. 'Nɛ da bahyø ja'i ngue da zonna pa da japa castigo Oja. ⁹ Da badi ngue ra ts'oqui ɔtyø ja'i himbi 'yɛc'eigui. ¹⁰ A nugá ngue njuantho dá n'yogá, ya ga mmagá p'u bí 'buhma Papá. 'Nɛ ya hinní mantho gui nnuju ua. Janangue da hyaxa njuani yø ja'i p'uya ndana gue'a ra 'yu njuantho ja ngue da n'yo. ¹¹ Da hyaxa njuani yø ja'i p'uya hanja na ra hya xa nzán'Oja. Porque ya da ts'ännbi ngue da ma ra castigo na ra zithu di manda ua ja ra ximhai.

¹² Xangu mi'da yø hya jap'u dí nne ga xi'ahu, pɛ tobe hinguí sonna ora p'u da zä gui timhma te ga mbøn'a te dí xi'ahu ya. ¹³ Nu'mø bá ɛhra Espiritu Santo ya, go di o'ahu n'yu hanja'a te majuani'a. 'Nɛ gä majuani'a te

da xän'nahua, porque hingrá hyase da ma, a nuna tengutho ra hya da sifi, da ngu'a da ma. Da 'yøt'e ngue gui timhma hanja'a te ja ngue di nja. ¹⁴ Nu'a go da 'yøt'e ngue da hnu mansugá'a, porque da ha'a ra hya ga xifi, 'nɛ da 'yøt'e ngue gui pahmu hanja ra hya. ¹⁵ Nu te gäma hya mmanna Papá, gä gue'a ra hya dí mmangá'a. Janangue dí xi'ahu ngue ra Espiritu Santo da hanngagui ma hya, 'nɛ di ja'ahu ngue gui pahmu hanja ra hya.

Da gohi ngue ra johya'a ra dummai ja yø xädi.

¹⁶ Ya mi ts'udra ora ngue hin haru gui nnuju ya. M'mɛfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju mahøn'a, porque ga mmagá mahɛts'i bí 'buhma Papá.

¹⁷ Nuya 'da yø xädi p'uya, di n'yänni n'na ngu n'na, di n'yɛmbi:

—¿Te ga mbøn'a xicju na? ngue ɛna ya mi ts'udra ora ya, ya hin haru ga nnuhu. Ximmi ts'udra ora ngue ga nnuhu mahøn'a p'uya, ximmi mmamp'uya ngue da ma mahɛts'i bí 'buhra Papá. ¹⁸ ¿Teni 'bɛ'a ga mbøn'a mmanna? ngue ɛmbi ya mi ts'atho. Hinda pahmu tema hya mmanna.

¹⁹ Bi bahra Jesús ngue nne da 'yányø xädi na ra hya bi ma, bi 'yɛmbaya:

—Nugá dí xi'ahu, ya hinda ya'atho hin haru gui nnuju. M'mɛfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju. ¿Ua guehna ra hya gadi n'yänhnu naya?

²⁰ Majuani dí xi'ahu ngue gui nzomhma 'nɛ da du ni mmuihu. Nu'mø bi nu'ahu yø ja'i 'b'a nximhai p'uya, dadi johya. Pɛ hinte ja'a. Nu ni dummai da gohi ngue ra johya'a. ²¹ Conque nu'mø ja ngue di m'muhrá basi n'na ra xisu, tu rá mmui porque ya bi zonna ora da zä ra n'u. Pɛ nu'mø ya bi m'muhrá basi p'uya, ya hinní mantho mbɛn'a ra n'u mi sä. Porque di johya ngue ya bi m'muhrá basi ua ja ra ximhai. ²² Xquet'a gui njathu p'uya. Bá ɛp'u ra ora da du ni mmuihu. Pɛ nugá ga ma pengui ga nnu'ahu. Gä ra johya di nja ni mmuihu p'uya.

Gue'a n'na rə johya h̄injonda zä da hyaqui.

²³ Nu'a rə pa'a p'uya, ya himma hyoni te gui 'yāngah̄. Nugä majuan̄i d̄i xi'ah̄, nu'mø gá mat'Ojah̄ rángue guí εC'εigah̄, dami hya rə ts'edi gui 'yädi te gui nneh̄. Ma Papágä p'uya di 'da'i te gui 'yāph̄. ²⁴ Asta guehya tobe h̄inte guí āph̄ Oja di 'da'ah̄ rángue guí εC'εigah̄. Dami 'yāhm̄ n'namhmā d̄i n'na'ah̄. Janjuan̄i ngue gä rə johya d̄i nja'ah̄ p'uya.

B̄i nt̄ate rə Jesucristo ua ja rə ximh̄ai.

²⁵ Nuya yø hya ya xtá xi'ah̄, dá honi te nná hyejpabi rə hya dá mā. Pε da 'yēhr̄a ora ngue nuya yø hya d̄i xi'ah̄, ya h̄inga honi te gda hyejpi. Sinoque gā xi'ah̄ njuantho ha d̄i njap'uh̄ gd̄i pahm̄ rə Papá. ²⁶ Nu rə pa ja p'uya, ya dā zä gui 'yāph̄ rə Papá'a te gui nneh̄ rángue guí εC'εigah̄. Ya himma hyoni ngue 'bet'o ga āpā rə mate mā Papá conná ngue'ah̄. ²⁷ Porque d̄i mā'asēh̄ rə Papá. D̄i mā'ah̄, porque gad̄i macj̄, 'nε gá 'yεC'εih̄ ngue dá εcā p'uh̄ bí 'buh̄ Oja. ²⁸ B̄i nεxcā mā Papá 'mø dambá εcua ja rə ximh̄ai. A nuyá, gā pōngā ua ja rə ximh̄ai ya, gā mma mah̄ets'i bí 'buh̄mā Papá.

²⁹ M̄i dahyø xädi p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, njuantho guí xicje ya. H̄in tema hya gn̄i hyejpi te guí mmanya. ³⁰ A nuyá, ja d̄i t̄ingāhe p'uya ngue gā guí parpabi yø n'yomfēn̄i yø ja'i. Himma hyoni ngue 'bet'o dā t'ōt'a'i rə nt'änni. Guehna nná εC'εigāhe naya ngue güi 'yēp'uh̄ mah̄ets'i bí 'buh̄ Oja.

³¹ Rə Jesús bi 'yēna:

—A nuyá, ya guí εC'εih̄ rə hya d̄i mmangā ya. ³² Ya mme 'bexque'a ya, ya n̄i ma dā zōnna ora gā nhyehm̄, 'da'a n'nani gd̄i mähā. Ya guí sogasēh̄ p'uya. Pε nugä h̄ind̄i 'dasēgā, porque d̄i n'yogā'be mā Papá.

³³ Nu'mø ngue gui unn̄i mmuih̄ ya yø hya d̄i xi'ah̄ ya, guehya yø hya dā hyut'a n̄i mmuih̄ ya. Nuya ja rə ximh̄ai guí säh̄ rə n'uh̄ ua. Pε dami

hyah̄ rə ts'edi, ya xtá tapä'a sēcua ja rə ximh̄ai.

17

B̄i marpabi Oja yø xädi rə Jesús.

¹ M̄i juadi b̄i manya yø hya ya p'uya, bi hyanma h̄ets'i rə Jesús, bi 'yēna:

—Ma Papá'i, ya bi zōnna ora ya. Dā bahyø ja'i ya ngue maguesē'a n̄i Ts'unt'uh̄, n'namhmā ngue xquet'a 'nēh̄n̄i Ts'unt'uh̄ dā 'yōt'e ngue dā bahyø ja'i ngue mague'asē'i. ² Nu'i gá unnā ts'edi n̄i Ts'unt'uh̄ ngue nu'uh̄ to gá gá dāpi, di unnā 'da'yo te para zantho. 'Nε gá unnā nt'ēd̄i ngue nu'a te dā zänni gue'a d̄i nja'a. ³ Nu'a rə 'da'yo te para zantho, gue'a d̄i d̄inna ja'i dā ba'i'a, 'nε dā baqui. 'Nε hōn'atho'i ngue majuan̄i grā Oja. A nugä p'uya, guecā drá Jesucristo guá pēnhua.

⁴ Nugä dá øt'e ngue bi bahyø ja'i ua ja rə ximh̄ai ngue mague'asē'i. Dā juacā rə 'bēfi gá 'bējpi gā øt'e. ⁵ A nuyá mā Papá'i, dami 'daqui ngue nup'uh̄ ja n̄i hm̄i n̄i dā, maguecεgāui tengutho n̄m̄i jai m'mēt'o hante d̄i nhohra ximh̄ai.

⁶ Nuya yø ja'i gá huanhua ja rə ximh̄ai ngue gá dāqui, dá japi bi bad̄i te'o'i. M̄i o n̄i 'yē yø ja'i, pε go gá dāqui, 'nε bi 'yεC'εi nā n̄i hya guá pēnn̄i. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gāma hya d̄i mmangā. ⁸ Dā unnā nā n̄i hya gá xiqui ga xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yεC'εi. 'Nε haxa njuani yø ja'i ya ngue majuan̄i dá εcā p'uh̄ guí 'b̄ai, 'nε εC'εi ngue go guá pēnn̄agui ua.

⁹ D̄i ä'i rə mate ya ngue gui fāhyø ja'i. Nuna rə mate d̄i ä'i, h̄in dadi terpä p'uh̄ gātho yø ja'i 'buh̄'a nximh̄ai. Nu'uh̄ yø ja'i gá dāqui, gue'uh̄ d̄i xi'i guí fā'uh̄, porque o n̄i 'yē. ¹⁰ Nu'uh̄ to gā o mā 'yēgā, gā o n̄i 'yē'uh̄. Nu'uh̄ to o n̄i 'yē p'uya, o mā 'yēgā'uh̄. 'Nε dā hnu mansugā conná ngue'uh̄.

¹¹ Nugä ya h̄inni mantho ga m'muc'εi ua ja rə ximh̄ai. Nugä gā mmagā p'uh̄ guí 'b̄ai, ja gā m'mucā p'uh̄. Pε nuya dā gocua ja rə ximh̄ai, guehya d̄i xi'i guí fāhya. Mā Papá'i, xāndaxqui'i. Conn̄i ts'edi dami fādi

te'o gá dāqui, n'namhmaŋ gue xøgue n'na hyatho da gohi, tenguthogüi, n'na hyatho dí jai. ¹² Mente ra pa 'daua dá m'mahme ua ja ra ximhäi ya gá dāqui, conni ts'edi nmará fädi. Hijnombi m'medi, hinda hōnda n'na nc'ei, nuna ya bá nt'ot'i gue di m'medi, para gue di nja na ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagä p'ua guí 'buhya. Pe mente tobe dí 'butá ua ja ra ximhäi, dí mmangä ya yø hya ya, n'namhmaŋ gue nuya ma ja'iu, ga ra johya di nja, tengutho nná johyagä. ¹⁴ Nuna ra hya guá pennba yø ja'i gue ga xännbi, bi nu manho ra hya. Pe nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'ua ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinnj mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogä gue hindá øt'ä ra nts'o ga 'yo yø ja'i. ¹⁵ Hinna ä'i ra mate gue guí jucua ja ra ximhäi ya yø ja'i dí xi'i. Sinoque dí ä'i ra mate gue gui fädi gue ra zithu hīndi ts'onnbā yø nt'εc'ei. ¹⁶ Tengutho gä hindá øt'ä ra nts'o øtyø ja'i, da guehya ma ja'iu, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Dami 'yøt'e gue da hyo yø mmäi conná gue'e, da hyonna nho da n'yo conná guehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuanī na. ¹⁸ Tengutho güi pennagui ua ja ra ximhäi, xquet'a di njadä p'uya, dá øt'ä ya ma ja'iu gue da ma da manna hya p'ua ha 'buhyo ja'i. ¹⁹ Dí engä ma te conná guehma ja'iu, n'namhmaŋ gue xquet'a 'nε'ua da hyo yø mmäi gue xtá nho te da n'yo conná guehna ra hya majuanī.

²⁰ Pe hinga hōnt'ua dí ä'i ra mate guí fä'ua, sinoque 'nε'ua yø ja'i da 'yεc'εigä m'mefa conná guehra hya da manya ma ja'iu, xquet'a dí xi'i gue gui fädi. ²¹ Gátho ya dí xi'i ya, dí ä'i gue xøgue n'na hyatho da gohi tenguthogüi, gue n'na hyatho di jai. Ga njathu p'uya, n'na hyatho ga cohmu ya ma ja'iu, ma Papá'i, gue'a di badj gátho yø ja'i'a gue guá pennagui ua ja ra ximhäi. ²² Nugä dá japä ya ma ja'iu tengutho guí jajpagui m'met'o,

n'namhmaŋ gue gue'a di gohi gue xøgue n'na hyatho di jahua p'uya, tengutho'i co 'nεcä n'na hyatho di jai. ²³ Nugä dí n'yogä'be ya ma ja'iu. Nu'i p'uya dí n'youi. Gue'a di gohi gue xøgue n'na hyatho di jahua. 'Nε gue'a di ba hmi'da yø ja'i'a gue nu'i go guá pennagui ua, 'nε gadi ma'ua ma ja'iu, tenguthogä, gadi maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iu gá dāqui, dí nnegä gue 'nεhya di m'map'ua ha ga m'macä ya, n'namhmaŋ gue da nu te guí ørcagui, gue gui øt'e gue 'nεcä dí tategä hapu guí 'bui. Porque nu'i gadi maqui hante di nhohra ximhäi. ²⁵ Ma Papá'i, ga ra nho guí øt'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hingui pa'i ya. Pe nugä dí pa'i. A nuya ma ja'iu p'uya, ya padj gue go guá pennagui ua. ²⁶ 'Nε dá xifi hanja ra hya gue te'o'i. 'Nε tobe ni mantho dí xifi te'o'i ya, n'namhmaŋ gue tengu'i gue gadi maqui, da ngu'a da 'yøt'e. A nugä p'uya, dí n'yogä'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús gue da jot'i.

¹ Mi juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi me yø xädi, bi ma man'na nguadi ra 'yuthe Cedrón. Nup'ua ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yurbu ra Jesús conyø xädi. ² Xquet'a 'nεhna ra Judas bi dá ra Jesús, ya mi pa'a ra xequi'a, porque xangu yø nnidi ja madi perpu yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Judas bi zomp'ua 'buhra Jesús. Ni n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nεhyø policia yø m'menhni yø mmäcja conyø fariseo. Ni gu yø juai, 'nε ha yø lámpara guí nyot'i. Mi'da yø ja'i, ni gu yø za tøhra sibi yø nya gue guí nyot'i. ⁴ Pe ra Jesús ya gä padj te ja gue da thogui. Bi ma di c'at'ui gue bi 'yänni, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhma?

⁵ Nu'ua yø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go guecä masque guí honjua.

Ni n'youi yø ja'i na ra Judas bi da ra Jesús. ⁶ Nu'mø mi 'yembyø ja'i ra Jesús: “Go guecä”, i gohyø xatha yø ja'i, bi t'anga häi. ⁷ Nuna ra Jesús mahømbi 'yännbaya, bi 'yembi:

—¿Te'o guí homhmu?

Nu'u yø nzite p'aya, bi 'yembi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁸ Mi dahra Jesús, mahømbi 'yembi:

—Ya dí xi'ahmu ngue go guecä. Nu'mø go guí honjmu, pe dami thøhmu ya 'bucua, da ma.

⁹ Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya xi manna Jesús ngue xi 'yena: “Ma Papá'i, nu'u gá dáqui, hinjombi m'medi”, xi 'yena. ¹⁰ Ra Bedu p'aya bi guxra juai mi ha, bi hyeja rá gu ngue rá n'yei'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Malco, nuna rá 'yehē ra 'bet'o mmäcja.

¹¹ Pe ra Jesús bi 'yembi:

—Aguē Bedu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ena ngue ya hīndi nja'a te ra n'u xpá nzänma Papá ga thogui?

Ya 'bup'u 'bhrá hmu yø mmäcja ra Jesús.

¹² Ni n'youi n'na rá hmu ya yø soldado conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío, bi bentra Jesús, bi dut'i.

¹³ Bi zixpu ja rá ngu ra Anás. Nuna ra Anás mará ndøhya ra Caifás nuna mađi manda yø mmäcja'a ra jeya'a.

¹⁴ Nuna ra Caifás xi 'yembyø hmu yø judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'ei tho da tho connangue gätho yø ja'i.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

¹⁵ Nup'u ja rá ngu na rá hmu yø mmäcja, nu'a ra dathi ja mbo, ja i ts'ixpu ra Jesús. Nuna ra Bedu co 'nehna man'na nc'ei rá xädi, bi denna Jesús. Nuna n'na nc'ei rá xädi na, mađi mpahmi ra mmäcja. Janangue bi tho'ambo 'mø mi yat'ambo ra Jesús.

¹⁶ Pe nuna ra Bedu bi gohmaxøts'e ra goxthi na. Janangue bá pøn'a ra xädi mará mpadiui ra mmäcja ngue bi nyau i na ra xisu fähra goxthi ngue da tho'ambo ra Bedu. ¹⁷ Nu'a ra xisu

fähra goxthi p'aya, bi 'yänna Bedu, bi 'yembi:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?

Mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

¹⁸ Nu'a ra ora'a mi se, janangue nu'u yø hmiqui 'bup'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi p'u 'bäi ngue di nhat'i. Ra Bedu p'aya xquet'a 'nec'a 'dap'u 'bähma'a ngue di nhat'i.

Nuna rá hmu yø mmäcja bi 'yøp'a ra nt'anni ra Jesús.

¹⁹ Nuna rá hmu yø mmäcja bi du'mi bi 'yänna Jesús ndana gue'a yø xädi, änni te 'be'a ma hya xänmbi. ²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra hya ya xtá mangä, yø hmi yø dá yø ja'i xtá mangä na ra hya na. Xtá nxänbategä p'u ja yø t'unija, da guerp'u ja ra danija di mpeti gätho yø judío. Hin tema hya xtá mangä ngue da nt'aguitho. ²¹ ¿Hanja ngue ja guí ännui tema hya xtá mangä ya? Dami 'yänhmu yø ja'i ya, go da xi'ahmu hanja ra hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u tema hya xtá mangä.

²² Høntho bi manna nguna ra Jesús, mi 'bäp'u n'na ra policia di mper'u ja ra danija, bi memba rá hmi, bi 'yembi:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yaui rá hmu yø mmäcja ya?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ja ma n'u te dá mangä, dami ma te gui sä man'u 'mø. Pe nu'mø ngue njuantho dí yagä, ¿hanja ngue guí pegbagui ma hmi?

²⁴ Ra Anás bi dutra Jesús, bi mennbabi na ra Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bedu ra Jesús.

²⁵ Mente di sigue 'bäp'u ja ra sibi ra Bedu ngue di nhat'i, bi t'embya:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na? —t'embi.

Mi dahra Bedu p'aya, hømbi ncøni, bi 'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

²⁶ Mi 'bup'u n'na rá hmiqui na rá hmu yø mmäcja. Nuna ra hmiqui p'aya, di mmēniui na ra n'yohu xi

zenna Bedu xi hyejpa ra gu ngue ra n'yei. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—Pε, uangui gue'e xtá nu'i p'ua ja ra nuaza ngue guí n'youi ra Jesús —bi 'yεmbi.

²⁷ Ra Bedu p'uya mahombi ncøni. Nu'a ra ora'a p'uya, bi mmahra øni.

Ya 'bap'ua 'buhra Pilato ra Jesús.

²⁸ Nup'ua ja rá ngu ra Caifás, bá njæcra Jesús ngue i map'ua ja ra palacio 'buhra gobernador. Pε ya 'yo haxpuya. Nu'ua yø judío p'uya, himbi yarbua ja ra palacio'ua. I ja yø costumbre, i εna ngue nu'mø ja ngue di nsännigo, hingui sä di ntøt'ui yø ja'i hingyø judío. Nu'mø xta nyat'i, εna ngue ya hinda zá di nsihmε p'ua ja ra ngo ngue ra pascua. ²⁹ Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yεmbi:

—¿Te 'be'a ma hya gni yaphua na ra n'yohua 'bucua?

³⁰ Bi 'yεnyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hindra ts'oc'ei na, hinxca dägähe ua 'mø.

³¹ Bi 'yεnna Pilato p'uya:

—Uangui guí cahua ra ley p'uya, da zá gui sixhua gui 'yøsehua ra ts'at'abi.

Yø judío p'uya bi 'yεna:

—Pε nugähe ngue yø judío, hin'yugähe ra nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go nnetho gui sänni te di nja.

³² Ja bi bømp'ua te xi man'a m'met'o ra Jesús, ngue ya xi ma ngue da thop'ua ja ra pont'i. ³³ Nu'mø mi yat'ambo ra palacio ra Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da 'yørpa ra nt'änni. Bi 'yεmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yεmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí äanse, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecä?

³⁵ Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Ua go ma mmijudío'ua p'uya? Nu'ua ni mmijudío'ua 'nε'ua yø hmu yø mmäcja go xa dä'i ua dí 'bucä'ua. ¿Teni 'be'a gá 'yøt'e?

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nup'ua dadi mandagä, hinga guecua ja ra ximhäi jaua p'ua. Nu'mø ngue ja gadi mandagä ua, gdi sigä to da 'yøtra sai 'mø, ngue hinxta mma madägä p'ua 'buhyø judío. Pε nup'ua dadi mandagä, hinga guecua p'ua.

³⁷ Ra Pilato bi 'yεmbi:

—¿Janangue gue'e grá dast'abi 'mø? Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá εcä ua ja ra ximhäi'a, ngue ga m'mai para ngue ga mmangä na ra hya majuaní. Nu to gätho nne da badi hanja na ra hya majuaní, da 'yøde te dí mmangä ya.

³⁸ Ra Pilato p'uya bi 'yεmbi:

—¿To go da bøni ngue da badi hanja'a ra hya majuaní p'uya?

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesús.

Mi juadi bi 'yørpa ra nt'änni p'uya, bi bøn'athi ra Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yεmbi:

—Hin tema ts'oqui dí tinnbä na ra n'yohua 'bucua. ³⁹ Pε ja'ahua ra costumbre ngue pa mathøgue n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. ¿Ua guí nnehua ngue ga thøcä na rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ Bi mahra hmafi gätho yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nu'a, hin'na'a. Go dami thøhra Barrabás.

Pε nunä ra Barrabás, guehna n'na ra bε na.

19

¹ Nunä ra Pilato, bi manda ngue bi ma m'mei ra Jesús. ² Nu'ua yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. 'Nε bi heta n'na ra he ngue ra 'bojpoi. ³ Bi guarbua 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Guí tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yεmbi.

Mente pεmba rá hmi p'uya. ⁴ Ra Pilato p'uya, mahombi bøn'athi, bi 'yεmbyø judío:

—Para ngue guí umhma ra güenda ngue hin tema ts'oqui dí tinnbä na ra n'yohua na, guí nnuhua ngue ga ma jucä ua ya —bi 'yεmbi.

5 Mambá pōnna Jesús, bá oxrá ya n'na rā corona ngue yø 'uini. 'Nε he rā 'bojupoi xi ma mahe. Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—'Bucua nā rā n'yohu ya.

6 Nu'u yø hmu yø mmäcja 'mø mi nu p'uya, co 'nε'u yø policia, bi mahra hmafi, bi 'yεna:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i.

Bi 'yεnna Pilato p'uya:

—Pε dami sisεhu 'mø, bí cuathu rā pont'i, porque nugā ya hin tema ts'oqui dí tinnbi.

7 Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugāhe dí cahe n'na rā ley. Conforme rā ley dí cagāhe, jatho ngue da tho, porque mma ngue rá Ts'ant'u Oja.

8 Nuna rā Pilato 'mø mi 'yøhna rā hya nā p'uya, man'natho bi nsu.

9 Hombi yut'ambo rā palacio p'uya, bi 'yānna Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Haru grā mmengu n'yø?

Pε rā Jesús hinte ga ndatho. 10 Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbi:

—Hinguí nne gui tha 'mø di nzo'i 'mø. ¿Ua hinguí padí ngue jagā rā ts'edi ga cuat'a'i rā pont'i? 'Nε xquet'a jagā rā ts'edi ngue ga thøc'a'i.

11 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hin tema ts'at'abi da zā gui 'yøt'e, ngue'mø hin nāngue Oja xtí 'da'i ni cargo. Janāngue nu'a bi dāgā ua guí 'bui, mā datho ja rá ts'oqui'a.

12 Nu'a rā ora'a p'uya, bi hyonna forma rā Pilato ngue xtí thøhra Jesús. Pε janjuani uε yø judío ngue bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gui thøhna rā n'yohu nā, ya hinnī amigo rā dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zā da 'yεna ngue rā dast'abi ya, ya rá nsuiui rā dast'abi Roma.

13 Nu'mø mi 'yøhra Pilato nā rā hya nā p'uya, bi ma danī mmip'u ja rá nhudi nhøt'a hya 'mø bi nya. Bi mānda p'u hudi ngue bá ts'innbabi rā Jesús. Guehna rā xequi ni hu conna hya ebreo, "Gabata". I nne da mā ngue "Mats'axti xanho p'u bi t'udo".

14 Tobe jadyø ngo ngue rā pascua'a

rā ora'a, ya mme 'dato xudi. Gue'a rā pa di nsā yø ja'i hante rā pa ngue rā ts'äya. Nuna rā Pilato, bi 'yεmbyø judío:

—'Bucua ni dast'abihu ya —bi 'yεmbi.

15 Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yεna:

—Da tho naya, da tho naya. Da guatra pont'i.

Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ga cuatā rā pont'i ni dast'abihu 'mø?

Bi 'yεn'u yø hmu yø mmäcja p'uya:

—Nu'a mā dast'abihu, gue'a rā dast'abi Roma'a, 'nε hinjom man'na.

16 Mi manyø ja'i nā rā hya nā p'uya, rā Pilato bi dāpyø ja'i rā Jesús ngue da ma di cuatra pont'i. Bi zixyø judío nā rā Jesús.

Bi ma macuati rā pont'i rā Jesús.

17 Bi ma rā Jesús ni hya rá pont'i. I map'u ja rā xequi ni hu ngue rā Njuyaxhmu. Nuna rā hya ngue rā ebreo, ni hu ngue rā Gólgota. 18 Ja bi ma macuati p'u ja rā pont'i rā Jesús. 'Da i ma macuatiui rā pont'i mi yonc'ei. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na. Nuna rā Jesús, bi gohmade nā. 19 Bi mānda rā Pilato ngue bi ma macuati p'u ja rá ya rā pont'i n'na rā letrero, i εna: "Guehna rā Jesús, rā mmengu Nazaret ngue rá dast'abi yø judío naya". 20 Xangu yø judío bi nu nā rā letrero, porque nup'u bi ma macuati rā pont'i rā Jesús, guerp'utho rā danihni. Nuna rā letrero, nt'ot'i conna hya ngue rā ebreo, conna hya ngue rā griego, 'nε nt'ot'i conna hya ngue rā latín. 21 Janāngue bi 'yεmbra Pilato'u yø hmu yø mmäcja:

—Yo guí ot'i ngue da 'yεna: "Rá dast'abi yø judío". Sinoque dami 'yot'i ngue da 'yεna: "Nu'a t'εmbi rá dast'abi yø judío".

22 Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yεna:

—Ya di nja p'u'a te nt'ot'i ya —bi 'yεna.

23 Mi juadi bi cuatra pont'i rā Jesús, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he

ra Jesús ngue di ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nuna ra pahni hinha nt'eti, n'na thoguitho bi me rá 'be gá rá do'yo ra pahni. ²⁴ Di n'yembyø soldado p'uya:

—Hinga xemhmu naya. Man'na xanho ga mmähä ra taha. Nu'a da daha, gue'a da ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Bi ndarpabi n'na ngu n'na'u ma he. Bi ma ra taha ngue to da gani”. Nguna ra hya bi 'yøtyø soldado.

²⁵ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, ja 'bärp'utho rá mamá co 'nē'a rá juhue'a rá mamá, conna Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nēhra Maya Magdalena 'bäp'u. ²⁶ Nuna ra Jesús mi hyetrá mamá ngue 'bäp'u, 'dap'u 'bähmi n'na rá xädi emmei di mahra Jesús. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Ague mamá, gui 'yøt'e ngue ni basi na ma xädigä ya.

²⁷ Mahømbi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yøt'e ngue ni mamá na ma mamágä ya —bi 'yemb'i.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesús bi zixra Maya p'u ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesús.

²⁸ Mi thohna ra hya na p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue di nja. Para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yenna Jesús:

—Dí tuthegä ya.

²⁹ Mi jap'u n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. Bi ma mapobo p'u ja ra vino n'na ra esponja xanthuti. Bi nøtä n'na ra 'yēt'o ngue ra isopo. Bi cuarpa rá ne ngue da zuts'i. ³⁰ Nuna ra Jesús mijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gä bi nja'a te ja ngue di nja ya.

Mi man'a p'uya, bi mengrá ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyespa rá hyo ra Jesús conna lansa.

³¹ Mi hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø judío, hingui nnepe ngue di cuatho p'u ja ra pont'i yø ánima 'mø

ra pa ngue ra ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pas-cua'a. Janangue nu'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue di manda da ma nthemhmi yø gua'u mi cuarta pont'i, n'namhma ngue da du nts'edi. Janangue da thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du. ³² Bi ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guaträ hyo ra Jesús. ³³ Mi map'u cuarta Jesús, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya himbi dennba yø gua na p'uya.

³⁴ Pe nu'a n'na ra soldado siempre bi hyespi conna lansa rá hyo ra Jesús. Nup'u bi thexpaya, bi bønna ji 'nēhra dehe. ³⁵ Nugä go dá ot'ä ra sacua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuani te dí mma. Dí padi ngue majuani te di mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yēc'ei. ³⁶ Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i ena: “Hinda thennbabi yø do'yo”, i ena. ³⁷ Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ena: “Da hnu ngue da thespa rá do'yo”.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

³⁸ M'mefa p'uya, nuna n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, bi ma bá äpra nt'edi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesús ngue da 'yägüi. Xquet'a 'nēhna ra José mi tenna hya mi mmanna Jesús. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmijudíoui, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesús. ³⁹ Xquet'a bi zomp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyai ra Jesús. Ní hya 'däte mä'det'a kilo yø 'yēthi mauants'i, i n'youi'a ni hu ngue ra mirra, 'nē'a ra 'yēthi ni hu ngue ra áloes. ⁴⁰ Nuna ra José conna Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesús. Bi 'ue conna ulu ma njots'i ra 'yēthi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a. ⁴¹ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hinjom mi o, ya xi ma mahoqui ngue to da 'yop'u. ⁴² Nuna ra 'bido

na, ja bi jārbu rā Jesús, porque ja mī jarbutho, 'nē ya bi zōnna ora da yutra pa sāya yø judío.

20

Ya bi bēnnate rā Jesús.

¹ Mī hyaxā rā pa ndomingo p'uya, zixuditho bī ma rā Maya Magdalena p'u mambi o rā Jesús. Tobe 'bōndra 'bexuī. Bī nū p'uya ngue ya hīnte juaxpā rā do mī cotrā 'bido. ² Bi gū rā 'dīhi p'uya, bī map'u bī 'bāhra Bēdu co 'nē'a man'na rā xādi emmeī mādi mahra Jesús. Bi 'yēmbūya:

—Ya xa thaxpā ha mī o rā Hmū 'na, pē hīndī pahme haru xa jātya.

³ Rā Bēdu p'uya, co 'nē'a man'na rā xādi, bī map'u mambī o rā Jesús. ⁴ 'Dap'u bī nēts'i gā yoho ngue nī tihi. Pē nū'a man'na nc'ēi, man'na bī nti'a ngue rā Bēdu. Rā mādi bi zōmp'u mī o rā Jesús. ⁵ Bī ndojpūya ngue c'at'ambo. Bī nū ngue 'bōmp'u yø ulu bi 'bānnabī rā Jesús. Pē hīmbi yut'ambo. ⁶ 'Bexque'a mmarbutho rā Bēdu p'uya, go bi yut'ambo rā 'bido na. Xquet'a bī nū ngue 'bōnnbutho yø ulu mān'mant'i. ⁷ Da gue'a rā ulu bi jomba rā ya rā Jesús bī nū ngue 'bōmp'u, pē hīnga 'dap'u 'bōmhmu'u yø ulu mān'mānhni rā Jesús. Mā nūnni'u 'bōn'a n'nani. ⁸ Xquet'a bi yut'ambo nā rā xādi m'met'o bi zōmp'u ja rā 'bido p'uya. Bī nū te jap'u mī o rā Jesús. Bi 'yēc'ēi p'uya ngue ya 'būi māhōn'a. ⁹ Ja bi dīmp'u'a te rā hya nt'ot'i p'uja rā Macā Libro p'uya, ngue rā Jesús mī jatho ngue di bēnnate p'u da nt'āgui. ¹⁰ Bā penc'u yø xādi p'uya, bī 'yēp'u ja rā ngū.

Bī nthēui rā Maya Magdalena rā Jesús.

¹¹ Pē nūna rā Maya, 'bārma xōts'e rā 'bido ngue zōnī. Mēnte zōmp'uya, bī ndoqui ngue hēt'ambo rā 'bido. ¹² Bī nū ngue 'būp'u yoho yø anxē p'uya, he yø t'axcahe, ngue hūp'u mī o rā Jesús. Nūna n'na rā anxē hūp'u mānī go rā ya. Man'na p'uya, hūp'u mānī go yø gua. ¹³ Nūya yø anxē p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xisu, ¿hanja ngue guí zōnī?

Mī dahra xisu p'uya, bi 'yēna:

—Dí zōnī thā, porque xa thascagui mā Hmū. A nūyá, hīndī padī haru xa jātya.

¹⁴ Mī māna rā hya nā p'uya, bi 'bāt'i, bī nū p'uya ngue 'bāp'u rā Jesús, pē hīngui padī ngue gue'a rā Jesús. ¹⁵ A nūna rā Jesús bi 'yānnbūya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xisu, ¿hanja ngue guí zōnī? ¿Te'o guí honī?

Nūna rā xisu p'uya, ēmbi ngue gue'a rā mādi p'u'a 'bāp'u, bi 'yēmbūya:

—Ague grā jā'i, nū'mø ngue go xcá hyats'i, dāmī xiqui haru xcuá pēgui, n'namhma ngue gā ma hats'i.

¹⁶ Mī dahra rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague Maya —bi 'yēmbi.

Rā Maya p'uya, bi 'bāt'i, bi zōfo conna hya ngue rā ebreo p'uya, bi 'yēmbi:

—Rabonī.

Nūna rā Rabonī, i nne da mā “Ague grā xānnbate”. ¹⁷ Mī nūyā rā Jesús, bi 'yēmbi:

—O gadi bēnngui, porque ja ngue gā mmagā p'u bī 'bāhma Papá. A nūyá, nī ma ya, bā xi'u mā cūgā ngue ya gā mmagā p'u bī 'bāhma Papá, nū'a nī Papáhu. Gā mmagā p'u bī 'bāhma Oja, nū'a nī Ojahū.

¹⁸ A nūna rā Maya Magdalena p'uya, bī ma bā xipyø xādi rā Jesús. Bā xifi ngue ya xi nū'a rā Hmū, 'nē bā xifi te gāma hya xi xifi.

Ya bi nnuhū yø xādi rā Jesús.

¹⁹ Mī dahra nde'a ndomingo rā mādi rā pa ngue rā semana p'uya, bī mpeti yø xādi rā Jesús. Pē n'nōt'e xanho yø goxthi p'u ha 'būi ngue sū yø judío. Mī hnu p'uya, ya 'bāp'u rā Jesús, bī m'māp'u māde ha 'bāhyø xādi. Bi zēngua p'uya, bi 'yēmbi:

—A nūyá, da hyū nī mmūihū ya —bi 'yēmbi.

²⁰ Mī juadi bi xihna rā hya nā p'uya, bi 'yutyø 'yē ha bī mfoxyø clavo 'mø mī 'dø'mi, 'nē bi 'yutrā hyo bī mē rā

lansa. Janjuani rā ndijohya'u yø xädi 'mø mi nu yø Hmu. ²¹ Nuna rā Jesús mahømbi 'yēmbi:

—Da hyu ni mmāihya ya. Nugā, tengutho bi mēngā ua mā Papá, guí njathu p'uya, xquet'a dí pen'nahu ngue guá mamhmu rā hya.

²² Bi japrá hyane p'u 'b'u yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, guí n'yohu rā Espiritu Santo ya. ²³ Nu'u yø ja'i guí punnbahu yø ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hinguí punnbahu yø ts'oqui, gue'u yø ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu rā Toma ngue ya 'b'hrá Hmu.

²⁴ Nuna rā Toma, guehna n'na nc'ei'u yø xädi t'ēmbi ngue rā cuate. Hinjo'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o rā Jesús. ²⁵ Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—Ya xtá nugāhe rā Hmu.

Mi dahra Toma p'uya, bi 'yēna:

—Mēnte hīndi nnuε, 'nε gā nnuṛpa yø 'yε ha bi mfoxyø clavo, hīndi εc'ei ngue 'bui. Nu'mø ngue gā thādi conma saha p'u ha bi yūhyø clavo, 'nε gā thānba rá hyo bi mε rā lansa, ya gā εc'ei.

²⁶ Mi dātra hyato mā pa p'uya, mahømbi mpeti p'u ja n'na rā ngu'u yø xädi. Mi 'b'p'u rā Toma'a rā ora'a p'uya. Mā nnøt'e xanho yø goxthi, pε ja mi hnu ya 'bāp'u rā Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmāihya ya —bi 'yēmbi.

²⁷ Bi 'yēmbra Toma p'uya:

—Dami thāni conni saha ya, dami nu yø medi n'youi mā 'yε. 'Nε dami cū'ni 'yε ngue guí thāngua ja mā hyo bi mε rā lansa. 'Yodi yobēni ni mmāi, dami 'yεc'ei guí —bi 'yēmbi.

²⁸ Bi 'yēnna Toma p'uya:

—Aguē grá Hmu, mā Oja'i.

²⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Aguē Toma, nuyá guí εc'ei guí ya ngue gá nūε hanja. Pε rā mmēnthi di nthēui te'o himbi nuguí, 'nε bi 'yεc'ei guí.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

³⁰ Nuna rā Jesús, yø hmi yø dā yø xädi p'u bi 'yøt'e xangu yø milagro. Pε hinga gā nt'ot'i ua ja rā libro ja ua'u yø milagro bi 'yøt'e. ³¹ Pε nuyá yø hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue guí 'yεc'ei hu ngue nuna rā Jesús, guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na, 'nε guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'mø ngue gā 'yεc'ei hu na p'uya, ya di nja'ahu rā 'da'yo te.

21

Ya bi nyai yoto nja'i yø xädi rā Jesús.

¹ Man'na rā pa p'uya, nup'u ja rā nenzabi Tiberias, ja mahømbi nyai p'u yø xädi rā Jesús. ² Ja ua yø thūhu ya 'dap'u mi 'yo: Rā Bedu, rā Toma nuna t'ēmbi rā cuate, rā Natanael nuna rā mmēngu Caná ngue Galilea, 'nε'u yø ts'ant'u rā Zebedeo, 'nε mami yoho yø xädi rā Jesús. ³ Nuna rā Bedu bi 'yēmbi yø amigo:

—Nugā gā mma rā 'bahuā —bi 'yēmbi.

Nu'u nzo p'uya, bi 'yēna:

—'Nεcāhe gā mmāhā 'mø.

Bi yat'a n'na rā barco p'uya, bi ma. Pε nu'a rā xui'a p'uya, hin teni hua bi dini. ⁴ Mi nεcāhāi p'uya, bi hnu rā Jesús ngue 'bāp'u ja rā nenthe. Pε hinguí pa'u yø xädi ngue gue'a. ⁵ Bi 'yēnna Jesús:

—Aguē n'yø'ahu, ¿ua hin teni hua guí theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yēmbi:

—Hinguí ts'u cuø.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēntra xit'a p'u ja rá hyo rā barco ngue n'yēi ya'mø, guí theui yø hua p'uya.

Bi 'yēntra xit'a p'uya. M'mēfa, asta hinguí hāt'i dā juxra xit'a p'u ja rā dehe, ngue xangu yø hua bá cūp'u. ⁷ Nu'a rā xädi εmmēi di mahra Jesús bi 'yēmbra Bedu'a p'uya:

—Guehna mā Hmu'u na n'yø.

Høntho bi 'yøhra Bedu ngue t'ēmbi gue'a rā Hmu'a 'bāp'u, bi hye rá pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mi hye p'uya, bi nhyørbu ja rā dehe ngue

bi zøn'a nts'edi p'ua bi 'bäi. ⁸ Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'ua mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nningui, ni gatra xit'a ca yø hua. ⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø ra sibi, oxpu 'da yø hua ngue nthaxi. Jap'ua ra thuhme. ¹⁰ Nunā ra Jesús bi 'yembi:

—Bá cuui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja ra barco ra Bedu p'uya, ngue bá janna xit'a, bi zøp'ua hingui hē ra dehe. Pe bá yuhyø ndøhua ra xit'a, n'na ciento 'ne yote ma'de'ma hyu yø hua bá cup'ua. Xandøngu, pe himbi xetra xit'a. ¹² Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—'De gui nzimxudiui ya.

Nu'ua yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o na ra Jesús, porque ya pađi te'o. ¹³ Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhme, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rá hyu ndi na ra ora na, ngue mahombi nyau yø xädi 'mø mi bennate ra Jesús.

Inzohra Bedu ra Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihme p'uya, nunā ra Jesús bi 'yanna Bedu, bi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua man'na gađi maqui ngue tengu gui macä ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembuya:

—Damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁶ Rá yondi p'uya, mahombi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Guí pađi ngue dađi ma'i.

Mi nya ra Jesús, bi 'yembuya:

—Damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁷ Rá hyu ndi p'uya, mahombi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Nunā ra Bedu p'uya, bi du rá mmai porque ya rá hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di mađi. Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gätho gui pađi. 'Ne gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembuya:

—Nu'mø ngue gađi maqui, damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁸ Majuaní dí xi'i ngue nu'mø mará ngüe'i, bi zä gá datni ngat'i, gui pa haru gui nne gui mma. Pe da zonna pa ngue gui ndac'ei, gui majni 'ye p'uya ngue n'nan'yo ra ja'i di dat'a'i, nu'ua haru hingui nne gui mma, ja di zixa'i p'ua.

¹⁹ Nguna ra hya bi manna Jesús, di opan'yu ra Bedu te ra forma ja ngue di tho, gue'a di 'yεspabi Oja'a di du. M'mefa p'uya bi 'yembi:

—Ogui hegagui —bi 'yembi.

Bi 'yanna Bedu teni 'be'a da tho'a man'na ra xädi.

²⁰ Bi nyehra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'ua man'na rá xädi emmei di mahra Jesús. Guehna rá xädi bi 'yøpa ra nt'änni'a ra ora 'dap'ua mi sihmēui yø xädi ra Jesús. Bi 'yembi: “Ague grá Hmu, ¿te'o'a ja ngue di dá'i?” bi 'yembi. ²¹ Mi nu ra Bedu na p'uya, bi 'yanna Jesús, bi 'yembi:

—Xina 'bucua, ¿te 'be'a da tho na?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ga nnegä ngue di m'mucua na asta gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ¿te go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hegagui.

²³ Ya bi n'yo ra hya p'ua ha 'bu hmi'da yø 'yεc'ei p'uya, ngue t'embi ya hinda du na ra xädi na. Pe nunā ra Jesús hingue masque bi ma ngue hinda du. Sinoque bi 'yena: “Nu'mø ngue ga nnegä di m'mucua na asta gue'mø dá pengui, xi'i, ¿te go di mporta'i?” bi 'yena.

²⁴ Nunā ra xädi naya, guehna ra xädi di ja majuaní na ra hya naya, 'ne bi 'yot'ua ja ra sacua na ra hya mma. Pe dí pahmu ngue majuaní te mma.

²⁵ Xangu te gä bi 'yøtra Jesús. Pe nu'mø ngue xta mma nt'ot'i ua ja ra

sucua n'na ngu n'na'u yø hya ya, rá
nzεgui hinx̄ti 'yεngua ja rā ximh̄ai
yø libro xtā mma nt'ot'i 'mø. Da
ngut'atho.

Hechos

Ja ua yø hya bá øtyø xädi ra Jesucristo p'ua bá fädi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyau yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá madi ra libro dá ot'i, gä dá cuarta sacua te gä bá ørbu bá fädi bi nxännbate ra Jesús, ² asta gue'mø mi ma mahets'i. Pε hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhni ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espíritu Santo da 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mi bennate p'ua bi t'ägui, søp'ua 'bähyø xädi ra Jesús ngue yaui. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hnu ra Jesús. Janangue bi fädi ngue majuaní 'bui mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi ra Jesús ngue ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ua 'bähmua yø xädi ra Jesús, bi xifi ngue hinda bömp'ua ja ra hnini Jerusalén. Bi 'yεmbi:

—Damí tømhmua na ra hya ya xtá xi'ahua ngue di yat'ahua ma Papágä. ⁵ Majuaní ngue bi 'yøtra nxixya ra Xuua conna dehe, pε ya himma ya'atho yø pa di ha'ahua ra ts'edi ra Espíritu Santo ya.

Bi ma mahets'i ra Jesús.

⁶ Mahømbi nyau yø xädi ra Jesús. Pε bi 'yørpä ra nt'änni ya yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, çua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandasε yø ja'i ua ja ra häi Israel?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'a ra hya xa nzänna Papá da 'yøt'e, hingui ja ngue go gui pahmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a.

⁸ Pε di ha'ahua ra ts'edi ra Espíritu Santo ngue gui japhu majuaní yø ja'i te'ogä. Nguna ra hya gui xihmu yø ja'i 'bap'ua Jerusalén, gätho mi'da yø ja'i 'bap'ua ja ra häi Judea, da guep'ua ja ra

häi Samaria, asta gue'mø gä täthu rá nguni nximhäi.

⁹ Mi juadi bi manna ra hya bi mamp'uya, hεtho yø xädi ha i ma maya ra Jesús. Bi yurbu ja n'na ra gui p'uya, ya hinni mantho bi hyandi. ¹⁰ Hingui hegui hantho mahets'i ha i mpa. Mi nu p'uya, 'bäp'ua yoho yø anxε, he yø t'axcahe. ¹¹ Bi 'yεmbuya:

—Ague gyø mmεnguhua Galilea, çhanja ngue gui hanthua maya? Ya gä nuhua ngue bi ma mahets'i ra Jesús, pε mahønda εp'ua tengutho gui nuhua ngue i ma ya.

Bi thanhna Matías.

¹² Nuya yø xädi mambi 'bap'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, bá εhε, bi zø'a Jerusalén. Nuna ra nyuni na, guerpatho ngue Jerusalén, comma n'na kilómetro. ¹³ Mi zømp'ua ja ra hnini p'uya, bi nexpu ja ra tøcangu mi nsäya. Nuya yø xädi, guehna ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Jacobo nuna rá ts'ant'ua ra Alfeo, ra Simu nuna n'yohu ra partido ngue ra zelote, ra Judas nuna rá n'yohu ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya p'uya, 'dap'ua bi mpeti ngue mmat'Oja. Mi 'bap'ua mi'da yø xisu, 'nehra Maya rá mamá ra Jesús, 'nε'ua yø cu ra Jesús.

¹⁵ N'na ra pa p'uya, xi mpeti comma n'na ciento 'nε 'däte nja'i. Bi nangra Bedu p'uya, bi m'mäp'ua made 'bähyø 'yεc'ei. Bi 'yεmbuya:

¹⁶ —Ague ma zi cu'ahua, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. Porque ra David, ra Espíritu Santo bi bennbabi na ra hya bi 'yot'i ngue bi ma te da thohra Judas. A nuna ra Judas, guehna bi m'mæt'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mama n'yogähe na ra Judas, porque xquet'a bi tocabi ra 'befi ngue rá representante ra Jesús. ¹⁸ A nuna p'uya, nu'a rá nzäbi bi dāha ngue bi dā ra Jesús, bi thän'a n'na ra häi. Nuna ra häi na, ja bi dup'ua ra Judas ngue bi dāgui, i m'mänya. Bi böni gätho yø xεfo ngue bi føgue. ¹⁹ Nu'mø mi 'yøhyø mmεngu Jerusalén te bi nja, i huτρα

hăi ngue rā Acéldama, gue'a rā hyā ga yā yø ja'í'a. I nne dā mā, nī hū rā hăi ngue rā jī. ²⁰ Ngūnā rā hyā bi cuarpā ja rā libro ngue yø Salmo rā David, bi 'yēnā: “Dā dū rā mmēnnīgu, ya hīnjondī m'māp'ū ja rā ngu”, bi 'yēnā. Xquet'a bi 'yēnā: “Ndan'yo to di thojpā rā 'bēfi”.

²¹ A nūua dí 'būhmū ya, 'būcua 'da yø n'yohū ngue hīngui hēgahe mēnte yø pa dā n'yohe rā Hmū Jesús. ²² Bī nūp'ū bi xixyābī rā Xuua, 'nē bī nū 'mø mī ma māhēts'ī. A nūyā, jātho ngue dā guehya 'da yø n'yohū ya, dā t'ēts'ī ngue 'dap'ū gā n'yohe ngue di ja majuanī p'ū bi bēnnate rā Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'uya, rā Matías 'nēhrā José. Nūnā rā José p'uya, ja mī'da yø thūhū ngue i Barsabás 'nē i Justo. ²⁴ Mī mat'Ojā yø jā'ī p'uya, bi 'yēnā:

—Ma Ojā'ī, nū'ī guí parpābī yø n'yomfēnī yø jā'ī. Dāmī 'yūhya ndana guí huanhya yo nc'ei 'būcua ya. ²⁵ Nūnā rā n'yohū guí huanhni, di thocrā 'bēfi, ngue rā representante mī pēhrā Judas, nūnā bi hēp'ū rā 'bēfi 'mø mī 'yøtra ts'oqui, nūp'ū nī 'yūp'ū dī ma, ja i map'ū.

²⁶ Bi gūcrā suerte yø jā'ī p'uya. Nūnā rā suerte, bī nthēui rā Matías. 'Bexque'a rā ora'a p'uya, 'dap'ū bī n'yohū'ū 'dē'mā'da nc'ei yø representante nā rā Matías.

2

Rā Espiritu Santo bi hatra ts'edi yø xādi.

¹ Nū'mø mī zōhrā pa ngue rā ngo Pentecostés, gā xī mpeti yø 'yēc'ēi p'ū ja n'na rā ngu. ² Xøgue nthambēnītho bī 'yēhmāyā, ēnā n'na rā ndōnthī rā ndi fāt'ambo rā ngu. Gā bi 'yūp'ū ja rā ngu xī mīhyø 'yēc'ēi. ³ Bi hū p'uya ngue ēnā yø jānī yø sibi dī nxāmp'ū hūdjī n'na ngu n'na. ⁴ Guehnā rā Espiritu Santo di hatra ts'edi yø jā'ī. Nūnā rā Espiritu Santo, bi japyø jā'ī ngue gā yā yø 'dan'yo hyā hīngui pādī. N'na ngu n'na yø jā'ī, gue'a rā Espiritu Santo xānnbī temā hyā dā mā.

⁵ Nū'a rā pa'a p'uya, nūp'ū Jerusalén mī 'bāp'ū 'da yø judío xpī 'yēhē 'dama 'dan'yo yø hăi ngue dā nū rā dānnigo.

⁶ Guehya xī mpeti 'mø mī 'yøde ngue ēnā 'yo rā ndōnthī ya. Mī 'yøde ngue di yāhni yø 'yēc'ēi p'uya, hīngui pādī hanja ngue gā yā yø 'yēc'ēi'a te yø hyā. Porque øhyø jā'ī ngue gā yā yø 'yēc'ēi'a te yø hyā gā yāp'ū ja yø hăi xpī 'yēhē. ⁷ Gā di 'yødyø jā'ī, hīngui pādī te dā 'yøt'e. Dī n'yēmbī n'na ngu n'na:

—Nūya yø n'yohū di yāhni ua, gā yø mmēngu Galilea ya. ⁸ Pē çhague nja ngue dí øhmū gā yā'a te mā hyāhū n'na ngu n'najū? ⁹ A nūyā, 'būcua yø mmēngu Partia, yø mmēngu Media, yø mmēngu Elam, yø mmēngu Mesopotamia, yø mmēngu Judea, yø mmēngu Capadocia, yø mmēngu Ponto, yø mmēngu Asia, ¹⁰ yø mmēngu Frigia, yø mmēngu Panfilia, yø mmēngu Egipto, yø mmēngu Africa nūya rā m'māp'ū mā'nā rā nguēp'ū ngue rā hīnī Cirene. Xquet'a 'būcua yø mmēngu Roma. Nū 'da'ū p'uya, yø judío p'ū bā mī, mī'da p'uya, ya xā bēnnābī yø nt'ēc'ēi yø judío. ¹¹ Xquet'a 'būcua yø mmēngu Creta, yø mmēngu Arabia. 'Nē dí øhmū ngue ēspābī Ojā yø jā'ī, 'nē gā yā'a te mā hyāhū n'na ngu n'najū.

¹² Gā di 'yødyø jā'ī, hīngui pādī hanja ngue gā yā yø 'yēc'ēi'a te yø hyā gā yā. Dī n'yānnī n'na ngu n'na p'uya, dī n'yēmbī:

—¿Hanja'a te hmāngua? —dī n'yēmbī.

¹³ Pē thenthō mī'da yø jā'ī, i ēmbī ngue itī'ū di yāhni.

Bi zohyø jā'ī rā Bēdu.

¹⁴ Nūnā rā Bēdu mī 'bāp'ū p'uya, 'dap'ū 'bāhmū'ū 'dē'mā'da yø representante rā Jesús. Bi ts'edi bi 'yēmbiyø jā'ī:

—Aguē gyø judío guí sōthū ua, dā guehyø mmēngu ua Jerusalén, dāmī pāhmū hanja nā rā hyā jāp'ū ya. Dāmī 'yøhmū xānho rā hyā gā xi'ahū ya. ¹⁵ Nūya yø n'yohū 'būcua, hīngui itī ya tengūtho guí mbēmhmū. Porque hīnjongui itī'a

guto xudí. ¹⁶ Nuna te bi nja ya, guehna ra hya bi manna pøngahya Joel ngue bi 'yena: ¹⁷ “Ga xi'ahya ra hya mman'Oja. Bi yena: Da 'yehra pa ga pennbabi ra Espiritu Santo gätho yø ja'i 'bui rá ngani nximhäi. Guehna di bennbabi ra hya da manni ts'unt'uhya 'nehni t'ixuhya na. Yø ts'unt'uhya da nu yø cosa hingui nnu mi'da yø ja'i. Yø dac'ei da 'ui yø t'i. ¹⁸ Nu'uhya yø pa'uhya, ga pennbabi ra Espiritu Santo ma mæfi ngue yø n'yohya 'nehyaø xisu. Guehna di bennbabi ra hya da manna. ¹⁹ Ga øt'a yø milagro na maya. Nua ja ra häi p'uya, di nja yø hmeya ngue ra ji, 'nehra sibi, da nangra 'bifi. ²⁰ Ya hindi yotra hyadi. Xta ntheni ra zana tengutho ra ji. Guehna di nja naya hante ngue da zonna pa da ep'uhya ra Hmu. Guehna ra pa di nequi rá ts'edi Oja magues. ²¹ Nu te'o ga nzo Oja, gue'uhya di nyanyø te'uhya”, i en'Oja.

²² Ra Bedu p'uya, bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío'uhya, dami 'yøhmua ra hya ga mmangä. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø milagro p'uhya guí 'buhma conná guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. Janangue guí pahma ngue gues Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús. ²³ Pe gá daphya yø ts'oc'ei ra Jesús ngue bi cuatra pont'i, bi hyo. Pe ya manjam'mø xpá nzän'Oja ngue bi zo ni 'yehya ra Jesús ngue gá jahya p'uhya. ²⁴ Pe nuyá, Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Bi gujpa ja ra ndate mi o, porque hingui sä ngue da cop'uhya. ²⁵ Ja bi bomp'uhya te bi manna David conná guehra Jesús ngue bi 'yena: “Zant'a ga n'yo'be Oja. Oja 'bup'uhya ja ma n'yeyi, n'namhma ngue hijnonda 'yangui. ²⁶ Janangue dadi johya, ga mma hanja ngue ja gra pahä. 'Nehya hu ma mmui ngue te da thohma do'yo 'mø dá tu. ²⁷ Porque hingua sogagui ma tegä p'uhya ha o yø ánima. Hingui jaqui da 'ya ma do'yo, porque ni mæfigui gadi maqui. ²⁸ Nu'i gá xogagui ma mmui ngue dá padí ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho di njaga mpähä 'mø ga nnu'i”, bi 'yena.

²⁹ Ague n'yø'ahya, dí nne ga xi'ahya te bi thohna ma mboxitahya ra David. Bi du na, 'nehya bi t'ägui. A nu'a rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'uhya ya. ³⁰ Pe nuna ra David mará pøngahya Oja na. Mi padí te xi yarpabi Oja, ngue nuna n'na'uhya yø mbom'meto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnbabi'a ra ndast'abi mi pehra David. ³¹ Nuna ra David, ya mi pa'a m'met'o ngue di bennate ra Cristo na. Janangue bi mamp'uhya ngue rá te ra Cristo, hinda ts'ojpabi p'uhya ha o yø ánima. Bi ma ngue hinda 'ya rá do'yo. ³² Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Gäthogähe ya, ga dadi jahe majuaní ngue bi bennate na. ³³ Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixpa bí ja rá n'yeyi. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japa Jesús ngue bá penhni, bi zocua dí 'buhma. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go øt'a te guí nnuhya ya, 'nehya ra hya guí øhmua ya. ³⁴ A nuna ra David, himbi ts'ixmate p'uhya ja rá n'yeyi Oja na. Sinoque bi 'yena: “Nuna Oja, nu'mø mi zojpagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembi: Dami micua ja ma n'yeyigä ya, ³⁵ asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'uhya ni nsuiui”, bi 'yembi. ³⁶ Gätho yø judío rá m'map'uhya ja ra häi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o na ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Pe nu'ahya, gá cuathya ra pont'i na.

³⁷ Gä bi där'man'uhya yø mmui yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya bi manna Bedu p'uya. Bi 'yörpa ra nt'änni ra Bedu p'uya co 'nehya mi'da yø representante ra Jesús, bi 'yembi:

—Ague n'yø'ahya, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

³⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Dami hyehma p'uhya ra nts'o n'na ngu n'na'ahya. Jatho ngue guí nxixyahya, gue'a di fadi ngue guí ec'eiha ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na ni ts'oquihya, 'nehya da pen'nahya ra Espiritu Santo. ³⁹ Porque go di toca'ahya na ra hya ya xa mma

mayat'i, 'nε ni basihε, 'nε'u to gā rā m'map'ε 'yap'atho. Nuna Oja mā Hmuhε, i nzohni hangu yø ja'i nne prá mmái da zofo.

⁴⁰ Ra Bedu p'uya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi consejo yø ja'i, bi 'yεmbi:

—Damí hyεhmε p'ε'a te gāma nts'o ga 'yo yø ja'i —bi 'yεmbi.

⁴¹ Nuya yø ja'i bi nu manho ra hya mmanna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yεc'εi ra hya'a ra pa'a p'uya, comma hyu mahuahí nja'i bi zadi. ⁴² Gátho ya yø ja'i ya, hingui nne da hye'a ra hya xännbate yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'nε 'dap'ε mmat'Oja. 'Dap'ε xenna thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.

Ya xangu to bi 'yεc'εi ra Jesús.

⁴³ Gä bi nsu yø ja'i ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús. ⁴⁴ Nu'ε ya xi 'yεc'εi ra hya p'uya, gā 'dap'ε di mpeti. Nu'a te gā pets'i, 'da gui mmetitho. ⁴⁵ Bi mä yø häi yø ja'i, nu'ε ja mi'da te mi pets'i, gā bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi. ⁴⁶ N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'ε ja ra nija. Nu'p'ε ja yø ngu yø ja'i, gā 'dap'ε di mpeti ngue sihmε. Gä 'dagui johyatho yø ja'i ngue 'dap'ε sihmε 'nε hinjondi 'yεts'i. ⁴⁷ Gä εspabi Oja. Nuya yø ja'i 'bap'ε ja ra hnini, gátho nnu manho ya yø 'yεc'εi. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na ni hyuxta yø 'yεc'εi di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nεhra Xuua, 'da i marbε bí ja ra nija di mpeti yø judío. Comma hyu nde bi ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'i'a. ² Mi zømp'ε ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mi hup'ε n'na ra n'yohε ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mi. I t'εp'ε ngue hnepe da 'yäpra limosna'ε yø ja'i cat'ambo nnija. ³ Nu'mø mi nu ra Bedu 'nεhra Xuua ngue mmap'ε

da yarbε ja ra nija, nuna ra dogua p'uya bi 'yäpra limosna. ⁴ Ra Bedu p'uya 'nεhra Xuua bi hyεti. Bi 'yεmbra dogua na ra Bedu p'uya:

—Damí hyεrc'a'be —bi 'yεmbi.

⁵ Nuna ra dogua p'uya, bi hyεti. I tø'mi ngue te xti unni. ⁶ Pε ra Bedu bi 'yεmbi:

—Hin tema mentyu nna hagä ngue ga 'da'i. Pε nu te da zä ga 'da'i, ga 'da'i. Conná ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengu Nazaret, dí xi'i ya, dami nangui, gui n'yo.

⁷ Nuna ra Bedu p'uya, bi bennba rá 'yε ngue rá n'yεi, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyε xanho yø hyundo'yo ngue yø dägua. Bi zä bi m'mäi xanho. ⁸ Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mi nangui ngue bi n'yo. 'Da i yarbε ja ra nija p'uya. Ya ni 'yo, 'nε ni sägui mente di ja mammadi Oja. ⁹ Gätho yø ja'i mi 'bε'ambo nnija, bi nu ngue mente ni 'yo na mará dogua, mente di ja mammadi Oja. ¹⁰ Nuya yø ja'i, i padi ngue gue'a ra dogua xi t'εp'ε ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohε mi äpra limosna yø ja'i'a. Yø ja'i p'uya, di 'yøtho 'nε i su ngue nnu yø ja'i ngue ya bi zä na mará dogua.

Ra Bedu bi zohyø ja'i 'bap'ε ja ra nija.

¹¹ Nuna mará dogua 'mø mi zä, asta hingui nne di thøhra Bedu 'nεhra Xuua, i sammí. Gätho yø ja'i p'uya, gā di fetyø n'yomfeni ngue su. Bi map'ε bi 'bähra Bedu ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón. ¹² Mi nu ra Bedu p'uya ngue xangu yø ja'i 'bap'ε, bi 'yεmbaya:

—Ague gyø judíoε, ¿hanja ngue gadi 'yøthohε'a te bi nja? ¿Hanja ngue gui εmhε ngue comma ts'edisε'be, ogue ngue dí sugä'be Oja, dá japä'be bi n'yo na ra n'yohε 'bεcua? ¹³ Sinoque nu'a mā Ojahε mi thanne mā mboxitahε ra Abraham 'nεhra Isaac 'nεhra Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya, para ngue da t'εspabi'a rá Ts'ant'ε Jesús. Pε nuna ra Jesús, guehna gā dāhε p'ε 'bähyo ts'at'abi na. Nu'mø mi ne xti thøhra

Pilato, pε nu'ahη hingat nehη. ¹⁴ Pε nuna ra Jesús hin tema nts'o bi 'yøt'e, gā ra nho manī n'yo. A nu'ahη p'uya, hingat nehη ngue xtá ma mathøgue na, sinoque go gā 'yāhmη ngue bi ma mathøgue n'na ra hyote. ¹⁵ Go gā hyohη nā bādī unna te. Pε Oja bi japi ngue bi bennate p'η ha bi t'āgui. A nugā'be ya, go dādī jagā'be majuanī ngue bi bennate ra Jesús. ¹⁶ A nuna ra n'yohη 'bucua ya, guī pahmη ngue mī dogua nā. Pε nī hmī nī dāhη ngue bi zā nā ra n'yohη nā. Rāngue bi 'yεc'ei ngue ra Jesús dā zā dā 'yøthe, janāngue bi zā xandønho ya.

¹⁷ Ague n'yø'ahη, nugā dí padī ngue hinguī padī te gā mbøn'a gā 'yøthη. Xquet'a njarbatho nī hmūhη dī manda p'η ja ra nija ya, aha bi hyo ra Jesús. ¹⁸ Pε nuna Oja, bi japi ngue bi nja'a te gā bi 'yotyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'η yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue dā zā ra n'η. ¹⁹ Janāngue nuyá, damī hyehmη p'η'a te gnī 'yohη. Damī 'yεc'eiη Oja, n'namhma ngue dī mpun'na nī ts'oquihη. Ja dā hyut'a nī mmūihη Oja p'uya. ²⁰ A nuna Oja dā penhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpā t'ets'i ngue dī manda ua nā. ²¹ A nuyá, ra Jesucristo jatho ngue dā m'mup'η mahets'i asta gue'mø dā 'yøt'Oja ngue dā gom'na'yo gātho yø cosa i ja. Nguna ra hya bi man'η yø macā pøngahya Oja xā m'mη'mø ya mandønjam'mø tho. ²² Nu'mø mī zohyø nyogui ja'i ra Moisés, bi 'yεmbi: “Nuna Oja ma Hmūhη, nu'η yø judío, dā bøn'a n'na nc'ei ngue dī mpøngahya tengutho bi jacā. Nu'a ra pøngahya'a p'uya, damī 'yøhmη te gāma hya dā xi'ahη. ²³ Nu ra ja'i hinda 'yεc'ei nā ra pøngahya nā, dā ts'ijpη ha 'būhyø judío ngue dā tho”, bi 'yεnā.

²⁴ Bā fadi asta ra Samuel, gātho'η mī'da yø pøngahya xā m'mai, gā bi ma ngue dī nja'a te gā dī nnuhη ra pa ja p'uya. ²⁵ Nuna ra hya ya xā yarpabi Oja yø ja'i ngue dī nja, tengutho ra hya bi bennabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuna ra hya nā, dā 'yøt'ahη

ra nho nā. Oja bi 'yøt'ui n'na ra cohi ma mboxitahη Abraham, bi 'yεmbi: “Connā guehna n'na nī mbom'meto dī m'mai, dā ma majapī gātho yø ja'i 'bū'a nximhāi”, bi 'yεmbi. ²⁶ Nuna Oja bi unnā cargo nā rá Ts'unt'η, rá madi i mennbη guī 'būhmη ngue dī jap'ahη. I nnepe ngue guī hyehmη p'η ra nts'o gnī n'yo n'na ngu n'na'ahη.

4

Ra Bedu 'nēhra Xuua bí 'bāp'η ha 'būhyø mmäcja.

¹ Mente yahη yø ja'i ra Bedu 'nēhra Xuua, bi zøhyø mmäcja p'uya, bá n'youi ra 'bet'o asminyō co 'nē'η yø saduceo. ² I mbøcue'η p'uya, ngue ra Bedu 'nēhra Xuua xännba ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'η xā ndu i ja ngue dī bennate, porque bi bennate ra Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fādi, ja gue'mø mī hyats'i xtī nja ra hya. Porque ya bi nde bi got'i. ⁴ Pε nu'η yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yεc'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yεc'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yohη, ya nī ma dā zū'i cat'a mahuañi.

⁵ Mī hyaxpuya, bi mpeti yø hmū yø mmäcja p'η Jerusalén, co 'nē'η yø n'yohη 'bet'o ngue yø judío, nī n'yohη yø xännbate ngue ra ley. ⁶ Nī n'yohη nā ra Anás rá hmū mmäcja. Nī n'yohη ra Caifás, 'nēhra Xuua 'nēhra Alejandro. 'Nē gātho yø mēni ya yø hmū mmäcja nī n'yohη. ⁷ A nuyā p'uya, bi manda ngue bá ts'i ra Bedu 'nēhra Xuua, bi ma ma'bā'mī p'η made ngue dā t'ørpa ra nt'änni. Mī 'yännbūya, bi 'yεmbi:

—¿Te'o bi 'da'auī ra nt'ēdi'a te guī øt'ui n'yø, oque te'o bi 'da'auī ra ts'edi ngue guī øt'ui tengu nā ra hya nā? —bi 'yεmbi.

⁸ Nuna ra Bedu ts'o p'uya, ra Espiritu Santo dī hatra ts'edi bi 'yεmbya yaui p'uya:

—Ague n'yø'ahη, nuyā yø n'yohη dī manda ua ja ra hnini, dā guehyø n'yohη 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guī änga'be ha bi nja'a ra nho dá ørpä'be nā ra n'yohη mī'η, ngue ha bi njap'η

i yaní. ¹⁰ A nuyá, ga xi'ah_u ha bi nja, n'namhma ngue da badi gátho yø judío. Nuná ra n'yoh_u 'bucua bi yaní conná ts'edi ra Jesucristo nuná ra mmengu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gá cuath_u ra pont'i ngue bi tho na. Pε Oja bi japi bi bennate p'ua bi t'ägui. Conná guehna ya, ni hmi ni däh_u p'ua bi yanna ra n'yoh_u 'bucua. ¹¹ Gá 'yøth_u tengutho yø gado 'mø bi 'yεn'a n'na nguadi n'na ra do, εmbi ngue hingui ho. Pε m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brá 'bebo p'ua brá fuhra jado na. Guí njath_u p'uya, hingá nu manho ra Jesús. Pε guehna rá thanhni Oja na. ¹² Hijnom man'na da zä gdá nyamhma. Porque bá sän'Oja ngue nuua ja ra ximhäi, høndra Jesús ja rá ts'edi da yanju.

¹³ Nu'ua yø n'yoh_u di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi nu te øtra Bedu 'nehra Xuua ngue ya manzaqui. 'Nε pahyø ja'i ngue nuya yø n'yoh_u ya, himbi ma ra xädi, i εmbyø ja'i ngue hinte padi. Janangue di 'yøtho. Pε pahyø ja'i ngue mi n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'ua 'bähma na ra n'yoh_u mará dogua ya xi zä. Ya hingui säp'ua da 'yεmbyø ja'i ngue ra fehni'a te bi nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bi ma bá m'mä'athi, mεnte bi nhecahya, bi zänni te da japi. ¹⁶ Di n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ga japh_u ya yø n'yoh_u 'youa dí 'bähma? Porque gátho yø mmengu Jerusalén, ya padi ngue hijnonda zä da 'yøt'a te bi 'yøt'e. Ya hingui sä ga εmhma ngue himma juani'a te bi 'yøt'e. ¹⁷ A nuyá, ma ga pihma ya, n'namhma ngue hinní mantho da manna hya p'ua ha 'bähhyø ja'i. Ma ga xihma ya ngue ra pa di map'ua, ya hinní mantho da xihyø ja'i hanja na ra Jesús.

¹⁸ Mi juadi bi nhecahya yø ja'i p'uya, bi zohni ngue bi 'yεmbi:

—A nuyá n'yø'auí, 'yo høngui xihma ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho høngui xänbah_u yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mi dahra Bedu 'nehra Xuua, bi 'yεmbi:

—Dami hyacju xanho ra güenda ya. ¿Ua guí hax_u njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te guí mmamhma ya'mø, hingo di nja'a te mman'Oja 'mø? ²⁰ Nuná ra Jesús, jatho ngue ga mmamhmagä'be'a te dá nu'be bi 'yøt'e, 'nε'a te dá ø'be bi ma.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi thø p'uya. Porque ya himbi dini ha xtí japi ngue xta ngot'i. Porque supí di mbøcue ya yø ja'i εspabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuná ra dogua xi t'øthe conná ts'edi Oja, i tho'a nyote njeya 'bui.

Bi 'yäprá ts'edi Oja yø 'yεc'ei ngue händi nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bedu 'nehra Xuua, bi map'ua 'bähhyø amigo. Bi xifi gátho'a te xi manyø hmu yø mmäcja, 'nε'ua yø n'yoh_u 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yεna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gä bí ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gátho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, conná Espíritu Santo gá japni mēfi ra David ngue bi man'a te guí nne guí mma, porque ra David bi 'yεna: “¿Hanja ngue mbøcue yø ja'i 'bap'ua ja yø nación? 'Nε händi nja'a te sänni di nja. ²⁶ Di mpeti yø dast'abi p'ua ja yø nación. Da guehyø ts'ut'abi 'bap'ua ja yø hnini 'da'igu sänni. I sa Oja 'nε sambabi'a ra Cristo bá ets'i”, bi 'yεnna David. ²⁷ Porque majuani ngue nuua ja ra hnini Jerusalén, nuná ra dast'abi Herodes conná Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hingyø judío, gä bi mpeti, bi nhecahya ngue sa'a ni maca Ts'unt'ua Jesús guá ets'i. ²⁸ Pε nuná ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guí nnu te gui pite yø ja'i ya. Dami hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue händi nsu ni mēfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi dami 'yøt'e ngue da zä'ua to xan'ua. Dami 'yuhyø hmeya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maca Ts'unt'ua Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a häi p'ua xi mpeti yø ja'i.

Gä bi zä yø ja'i ngue di haṭra ts'edi ra Espíritu Santo. Ya hinguí su da mambrá hya Oja p'uya.

Nu'a te pes'yø ja'i, gä 'da gui mmētitho.

³² Gätho yø 'yɛc'ɛi, 'bɛi tengutho 'mø ngue da n'na nc'ɛitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbɛni. Ní xinga n'na nc'ɛi ngue da 'yɛnə jase rá mmɛti. Nu te gä pɛts'i, gä comhmi. ³³ A nuya yø representante p'uya, gä ha ra ts'edi di ja majuaní ngue bi bɛnnate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unna njapi. ³⁴ Yø 'yɛc'ɛi p'uya, hinjo'o ngue da hin'yu te da hyoni. Porque nu to gä ja yø häi, ogue yø ngu, i pä ngue di unna mɛnyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'u 'bɛhyø representante ra Cristo, di dāpra mɛnyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i ma t'unni'a te honi.

³⁶ Mí 'bɛp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita na ngue ra mmɛngu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'uya, gui hutí ngue ra Bernabé. I nne da ma ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mmɛi yø mmic'ɛiui. ³⁷ Nuna ra José p'uya, bi mā n'na rá häi mī ja. Bi dāpra mɛnyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nɛhra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías conna Safira rá xisu, bi mā n'na rá häi ya p'uya. ² Pɛ bi hyaca n'na parte ra mɛnyu i mā rá häi, co 'nɛhrá xisu bi badi. Nuna man'na parte p'uya, bi dāpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hinte xta hyaqui. ³ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbi:

—Ague Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfɛni ra zithu ngue guí nne gui hyätra Espíritu Santo? Porque gä hyacra mɛnyu guí pä ni häi. ⁴ Xina ra häi, ¿uanguí ni mmɛti na? Ya gä pä, 'nɛ mī o ni 'yɛ ra mɛnyu, uanguí xquí 'yøt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gä bɛni guí mmana fɛhni? Hingyø ja'i'u guí

nne gui hyäti, sinoque Oja guí nne gui hyäti —bi 'yɛmbi.

⁵ Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bɛxpí dū, bi dā p'uya. Gä bi 'yɛmmɛi bi nsu ya yø ja'i bi badi te bi nja. ⁶ Bi nanguí 'da yø n'yohu mī 'bɛp'u, bi 'uɛnnababi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

⁷ Mí thogui comma nhyu ora p'uya, bi yut'ambo na ra Safira rá xisu ra ánima. Pɛ hinguí padí te xi nja. ⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Damí xiquí, ¿ua gue'a guí pä ni häiui'a ra hya xa hmangua mahɛ'mø, uague hin'na?

Mí dahra Safira, bi 'yɛna:

—Ahá, gue'a dá pä'be'a —bi 'yɛna.

⁹ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhɛcahya ngue guí hyär'mahyaui ra Espíritu Santo? 'Bäp'u goxthi'u to xpá 'yác'a'i ni damme. 'Nɛ mahonda hyaxa'i ya ngue guá n'yägui —bi 'yɛmbi.

¹⁰ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi dahra xisu p'u mī yaui ra Bedu, ngue bi dū. Mí yut'ambo yø 'yäte p'uya, mahombi dīni ngue ya xi dū ra xisu. Bá jajpaya, bi ma bá ägui 'dap'u bi 'yoi rá damme. ¹¹ Gä bi nsu yø 'yɛc'ɛi. Ximmangu'u hingyø 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a bi nsu mø mī 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

¹² Nup'u ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'u xangu yø 'yɛc'ɛi. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmɛya bi 'yutyø ja'i, porque hinjonguí sä da 'yøtyø milagro bi 'yørbu bi mpeti yø ja'i. ¹³ Madague'a hinguí cuarbɛ 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ya yø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi, pɛ nnu manho yø 'yɛc'ɛi, hinguí sai. ¹⁴ Man'na man'na ni hyuxta yø ja'i bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Yø n'yohu, yø xisu bi 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Asta bi jucyø dārquɛhi yø ja'i ngue pop'u ja yø caye. 'Bɛ'o bá oxyø t'ots'i, 'bɛ'o bá oxyø fīdi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'u ra Bedu, madrá xahatho dī nthɛui ra dārquɛhi, 'bexi sä ra n'u hɛmbi. ¹⁶ Nu'u yø hnini guerpátho bí ja, bá ɛhyø ja'i bi zø'a

Jerusalén. Bá du yø dārquēhi, bá du yø ndunthi. Pε gā bi t'øthe.

Bi n'ofādi yø representante ra Cristo.

¹⁷ Nunā rá hmu yø mmācja p'uya, gātho ya mī'da yø n'yohu, nuya ja yø nt'εc'ei ni hu ngue yø saduceo, gā bi nseyā 'mø mi nu ngue xandøngu yø ja'i n'youi ya yø representante ra Cristo. ¹⁸ Bi ma mābent'i ya yø representante p'uya, bi jot'i. ¹⁹ Pε rá anxε Oja p'uya, bi xocra goxthi fādi 'mø mīnxui ngue bá jūqui. Bi 'yεmbi:

²⁰ —Ni mε ya, ni m'māhmi p'ua ja rá nija di mpeti yø judío. Dami xihmi yø ja'i hanja na ra hya ngue ra 'da'yo te.

²¹ Nu'ua yø representante ra Cristo 'mø mi 'yøhna ra hya bi xihra anxε, bi ma mxuditho p'ua ja ra nija ngue bi xānba ra hya yø ja'i. Nu'a ra ora εbī mmanā hya p'ua ja ra nija p'uya, ja bi øt'a junta'u yø hmu yø mmācja. Bi petyø n'yohu di manda p'ua ja ra nija. Ja bi manda ngue da njacyø ofādi p'uya. ²² Pε nu'mø mi zøp'ua ja ra fādi'u yø policia, ya himbi dīmp'u yø ofādi. Bá pennbaya, bi mā ngue ya hinjo'o p'ua yø ofādi. ²³ Bi 'yεna:

—Dá tīngāhe ngue n'nøt'e xanho ra fādi, 'bāp'ua yø mādi p'ua ja ra goxthi. Pε nu'mø mā xocāhe ra goxthi p'uya, ya hīndā tīngāhe p'ua mbo yø ofādi.

²⁴ Mī 'yøhyø hmu yø mmācja na te xi nja p'uya, 'nε'a rá hmu'u yø n'yohu ja yø 'bēfi p'ua ja ra nija, ngue hinjo'o p'ua yø ofādi, di n'yεmbaya:

—¿Xø hague xpī bøn'u p'uya? —di n'yεmbi.

²⁵ Nu'a ra ora'a p'uya, bi zø'a n'na nc'ei, bi 'yεmbi:

—Nu'ua yø n'yohu gā cothu fādi 'mø mīnde, ya bí 'bāp'ua ja ra nija. Bi xānba ra hya yø ja'i —bi 'yεmbi.

²⁶ Nu'a rá hmu yø policia p'uya, bi māhā'u yø mmīpoliciaui ngue da si'u yø representante ra Cristo. Pε himbi unī, porque su da mūdo yø ja'i.

²⁷ Nu'mø māmba ts'i'u yø representante ra Cristo p'uya, bi ma mā'bā'mi p'ua ja ra junta. Nu'a ra hmu mmācja bi 'yεmbi:

²⁸ —¿Ua hīnguī øhmā ra hya, uangui dá hεc'ahe ngue nu'a rá hya ra Jesús, ya hīnni mantho guī xānba'u yø ja'i? A nuya gātho ra hīnni Jerusalén, ya xcā sīnba'u a ra hya guī xānba'tehu ya. 'Nε guī εmhmā ngue go mā ts'oquigāhe p'ua bi du na ra n'yohu guī mmāmhmā.

²⁹ Mī dahra Bεdu p'uya, co 'nε'u mī'da yø representante, bi 'yεna:

—Nugāhe dí εmhme ngue jatho da t'εc'ei te mman'Oja, hīnda gue'a ngue yø ja'itho da t'εc'ei bi yø hya. ³⁰ Nunā ra Jesús dí mmāngāhe ya, guehna gā cuathu ra pont'i ngue bi du na. Pε nunā Oja mī thanne mā mboxitahu, bi japi ngue bi bεnate. ³¹ Oja p'uya, bi zīxpū bí ja rá n'yēi na ra Jesús, guehna bi 'yεts'i ngue di ndast'abi ngue da yanyø ja'i na. A nuyá, nuya yø judío, mā'tunni ra tiempo ngue da hεp'ua ra nts'o gā 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui. ³² Guesε ra Espiritu Santo di ja majuanī na ra hya na. Da guecāhe p'uya, xquet'a dadi jahe majuanī na ra hya na. Nunā ra Espiritu Santo p'uya, guehna bá pēnnbabi Oja'u yø ja'i bi 'yεc'ei bi rá hya na.

³³ Mī 'yøhna ra hya bi si p'uya, janjuanī ngue bi mbøcūε. Bi ne ngue xta hyopyø representante ra Cristo. ³⁴ Nup'ua 'būhyø mmācja, n'youi p'ua n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Gamaliel, ja rá nt'εc'ei ngue ra fariseo 'nε ra xānba'te ngue ra ley. 'Nε gā nnu mānsu yø ja'i na ra Gamaliel. Bi m'mā p'uya, bi manda ngue bi njucathi n'na ts'ūquits'u ya yø representante ra Cristo. ³⁵ Bi 'yεmbyø ja'i na ra Gamaliel:

—Ague gyø judío'u, dami n'yomfēni te guī nne guī 'yørpāhu ya yø n'yohu 'būcua. ³⁶ Dami bεmhmā te bi nja 'mø yø pa xa thogui ngue mī 'yonna hya ra Teudas. Bi 'yεna ngue maguesε, 'nε bi dēnni commā goho ciento nja'i. Mī zā mī tho p'uya, gā bi n'uen'u mī tēnni. Bi m'mεp'ua ra hya p'uya. ³⁷ M'mεfa p'uya, nu'mø mī nja ra censo, māhømbi 'yonna hya

ra Judas nu'a ra mmengu Galilea. Xquet'a xangu to bi dennba rá hya. A nu'mø mi tho, Gä bi n'ueni to mi tenni. ³⁸ Janangue dami hyehmu p'uya yø n'yohu 'bucua. 'Yo gadi nthint'i ngue gui sähmu. Porque nu'mø yø hyase'a ra hya i mma, di m'mehyø hya 'mø. ³⁹ Pe nu'mø ngue rá hya Oja i mmamp'uya, hinda zä gui hejpahe te mmam'mø. Man'na n'yo mi 'yøthu ngue go ga cohmu ngue ma nsaih Oja.

⁴⁰ Gä bi nu manho yø ja'i te bi manna Gamaliel. Bi ma macat'i mbo ya yø representante ra Cristo p'uya ngue bi 'bei. Bi xi p'uya ngue ya hinni mantho da xihyø ja'i hanja na rá hya ra Jesús. Bi thø p'uya. ⁴¹ Mi bömp'u ja ra junta'u yø representante ra Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zä ra n'u conná guehra Jesús. ⁴² N'na pa ngu n'na pa hingui säya bi xännbate p'u ja ra nija di mpeti yø judío, 'nep'u ja yø ngu i mmanna Jesucristo p'u ni ma.

6

Bi t'exi yoto nja'i ngue di nfäxte.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yø 'yεc'ei. Nu'u ga ya ra hya ngue ra griego p'uya, bi müdi bi zu'u yø judío ga ya ra hya ngue ra ebreo. I ena ngue hingui t'ørpabi masu xanho'u yø 'danxu 'mø ma dat'i ra hmε n'na pa ngu n'na pa. ² Janangue nu'u 'dema yoho yø representante ra Cristo p'uya, bi peti gätho'u yø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Hinda zä'a ngue go ga hecähe p'u'a nná mangähe rá hya Oja, ngue gui 'yεmhmü ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'u ja ra nts'ihmε. ³ Janangue nuya ma zi cu'ahu, nuua ha dí 'buhmu ya, dami hyomhmü yoto yø n'yohu da ma mafäti na ra 'befi na. Pe gue da gue'u yø n'yohu bá dinna hya, 'nε nnu mansu gätho yø ja'i, 'nε dadi nεqui ngue n'youi ra Espiritu Santo. ⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhat'Oja, 'nε ga nxänbähe yø ja'i rá hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'εts'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui rá nt'εc'ei, 'nε n'youi ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yεc'ei bi m'met'o yø nt'εc'ei yø judío na. ⁶ Nuya yø n'yohu bi thannbäya, bi ts'ixpu 'bähyø representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nuya yoto nja'i bi t'unyø cargo, bi japyø 'yε p'u ja yø ya.

⁷ Rá hya Oja p'uya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yεc'eitho yø ja'i p'u ja ra hinni Jerusalén. Xquet'a xangu yø mmäcja bi nu manho ra hya, 'nε bi 'yεc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandøngu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yø hmεya bi 'yørbu 'bähyø ja'i. Nuya yø milagro bi 'yøt'e, hingongi sä da 'yøt'e. ⁹ Bi müdi bi njuntui ra Teba ya yø n'yohu pap'u ja rá nija yø judío ni hu ngue ra Libertos, 'nεhya yø judío ngue yø mmengu Cirene, 'nεhya yø mmengu Alejandría, 'nεhya yø mmengu Cilicia, 'nεhya yø mmengu Asia, Gä tønmahya ra Teba. ¹⁰ Pe himbi zä xtá ndäjpä rá hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmanna Teba. ¹¹ Asta bi dähra mentyu 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yøde ngue ya mants'o ra Teba ngue sähra Moisés, 'nε sū Oja. ¹² Janangue bi yans'yø ja'i p'uya, bi mpeti yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'nεhyø xännbate ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta. ¹³ Bi t'exyø ja'i da manyø fehni p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hingui säya ngue nnømman'u ra maca nija ja ua, 'nε nnømman'ubi rá ley Oja. ¹⁴ Ya xtá øcähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, εmbi ngue da demhra nija 'na. 'Nε εmbi ngue di pähyø costumbre bi zogahu ra Moisés.

15 Nu to gä mi hup'u ja ra junta p'uya, herpabi rá hmi ra Teba ngue entho rá hmi n'na rá anxε Oja.

7

Bi zohyø nsuiui ra Teba.

1 Nu'a rá hmu yø mmäcja p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua majuaní'a si'a'i ya n'yø? —bi 'yεmbi.

2 Mi dahra Teba p'uya, bi 'yεna:

—Ague n'yø'ah, dami 'yøhmu na ra hya ga mmangä ya. Nuna ma mboxitahu ra Abraham, nu'mø mi m'mu p'u ja ra häi Mesopotamia, tobe himmani map'u ja ra häi Harán, bi nthēui na Oja maguesε. 3 Oja bi 'yεmbi: “Dami sop'u ni häi ya, gätho'u ni mēni da gop'u. Guí mmap'u ja ra häi ga xi'i”, bi 'yεmbi. 4 Nuna ra Abraham, bá pømp'u ja rá häi ni hu ngue Caldea mi 'bui. Bi ma, i m'mu p'u Harán. M'mefa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá εcua ja ra häi dí 'buhmu ya. 5 Pe nu'mø mamba εhe, ni xinga n'na xequi xtí unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'u di 'bämrá gua xtí unni. Pe madague'a, nuna Oja bi yarpí ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mø bi du p'uya, da gohmi yø basi. Nu'u yø pa'u p'uya, tobe him mani m'mahyø basi ra Abraham. 6 Nuna Oja bi 'yεmbra Abraham, “Nu'u ni mbom'meto, goho ciento njeja daní m'map'u ja n'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma ma'uni p'u, porque jatho da 'yøtra 'befi di manda yø hmu”. 7 Pe Oja bi 'yεmbi: “Ga haspagä ra güenda ya yø ja'i da 'yøt'e ngue yø hmu. M'mefa p'uya, da εcua ya ma ja'i ngue da dannegui”, bi 'yεn'Oja. 8 Nuna Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifani rá do'yo yø ts'ant'u mø bi m'mui. Gue'a ni hu ngue ra circuncisión, guehna da nøpa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yøt'e. Janangue nu'mø mi m'mahra Isaac, bi mēpya 'mø mi gua'a nhyato ma pa. Nuna ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yør'mø mi m'mahrá ts'ant'u ni hu

ngue ra Jacob. Nuna ra Jacob xquet'a ngu'a bi japyä 'de'ma yoho yø ts'ant'u bi m'mu'a m'mefa, guehya yø xita ya ngue yø judío.

9 Nuya yø ts'ant'u ra Jacob, gä bi seyabi na ra José yø n'yohu. Janangue bi 'bä na ra José p'uya, bi danyø ja'i mani ma Egipto. Pe ra José, bi máx Oja. 10 Nu hangu ra n'u bi zä ra José, bi yan'Oja. 'Nε bi unná n'yomfēni xanho. Bi 'yøt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuna ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yεxra José ngue di manda p'u Egipto na, 'nε bi 'yεts'i ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

11 N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra häi Egipto, 'nεp'u ja ra häi Canaán bi nja ra ot'i. Ndummitho te bi nja. A nu'u ma mboxitahu p'uya, hinha tini te da zi. 12 Ngu i 'yøde ngue bí ja te da ts'i p'u ja ra häi Egipto, bi mēnyø ts'ant'u ngue da tu ra trigo. Ya rá maditho na ra 'yogui na p'uya. 13 Rá yondi bi ma p'uya, ya bá mpate'u yø n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yø mēni ra José p'uya. 14 Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gätho'u mi da yø mēni bá ts'i, hyate ma'de'ma cat'a nja'i mi sadi ngue gätho. 15 Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'nε'u 'de'ma yoho yø ts'ant'u bá tup'u. 16 Pe himbá t'äp'u Egipto 'mø mi du, porque nuya yø ts'ant'u ra Hamor ngue yø mmēngu Siquem, ya xi mä n'na ra panteón ngue xi danna Abraham, ja i thuxpu ngue bá t'ägui.

17 Pe εna bi ba'mø ni ma da zønna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguitho bi nxandyø judío p'u Egipto. 18 Nup'u Egipto, bi m'mu'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badi te'o na ra José. 19 Nuna ra dast'abi na, bi nu man'u ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyø basi 'mø bi m'mui, n'namhma da du. 20 Gue'u yø pa'u p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'u bi nu manho Oja. Pe hōnda nhyushna bi

zi rá mamá p'ua ja rá ngu. ²¹ Nu'mø mi 'yemp'uya, nuna rá t'ixu ra Faraón gueɛ nā bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drá basi. ²² Nuna ra Moisés, gā bi barpabi yø mfadi yø mmengu Egipto. 'Nε bi 'yehra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Nε padī xanho ha di japi te da 'yøt'e.

²³ Nu'mø mi gua'a nyote njeya 'buhra Moisés, bi zo rá mmui ngue da ma di zengua ya yø judío ngue yø mēni. ²⁴ Mi zomp'ua 'buhyo mēni p'uya, bi nu n'na ra mmengu Egipto ngue di annbabi n'na rá mēni. Bi cospabi'a te mi ørbuya, pe bi hyo'a ra mmengu Egipto. ²⁵ Nuna ra Moisés bi 'yēna ngue di mmēya'ua yø mēni ngue bi mēnnbabi Oja ngue da yāni para ngue da ma mathøgue p'ua sā ra n'ua. Pe himbi mmēya yø judío te t'ørpabi. ²⁶ Mi hyaxp'uya, nuna ra Moisés bi dimmi yo nc'ei yø judío ngue di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yēmbi: “Ague n'yø'au, gadi mmēniui. ¿Hanja ngue gadi ndunseui?” bi 'yēmbi. ²⁷ Nu'a mi p'ute p'uya, bi nōnhna Moisés, bi 'yēmbi: “¿Te'o bi 'yēxa'i ngue gui nts'ut'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda? ²⁸ ¿Ua gui nne gui hyogui tengutho gá japa n'na nc'ei ra mmengu ua Egipto mande?” bi 'yēmbi. ²⁹ Mi 'yøhra Moisés ngue t'ēmbi xi nhote, bi 'dagui, i map'ua ja ra hāi Madián. Ja i m'map'ua p'uya, 'nε ja bá mip'ua yoho yø ts'unt'ua.

³⁰ Nuna ra Moisés, mi gua'a nyote njeya ngue 'bup'ua Madián. Nup'ua ja ra dapo jonna t'øhø Sinaí, bi nu n'na ra ndut'o ngue tøhra sibi. Ja bá nyap'ua rá anxε Oja p'uya. ³¹ Nu'mø mi hyetra sibi ra Moisés, di 'yøtho hanja'a te bi nu. Bi guarb'uya ngue da nu xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yēmbi: ³² “Guecā drá Oja mi thannegā ni mboxita Abraham. Drá Ojagā ngue ra Isaac, drá Ojagā ngue ra Jacob”, bi 'yēn'Oja. Pe astā huacrā Moisés ngue bi nsu. Ya hingui hā nzammui ngue da hyeti xanho. ³³ Bi 'yēn'Oja p'uya: “Damī c'ojhni thixfani, porque nuua gui 'bāi, ra ndaxcahāi ua. ³⁴ Dí nnugā

ra n'ua i thohma ja'igā rá m'mua Egipto. Dí ø'mø dants'i. Dā ecā ya ngue ga nyani n'namhma ngue da ma mathøgue. Ague Moisés, dí nne ga pēn'na'i Egipto ya” —bi 'yēmbi.

³⁵ Madague'a himbi nu manho m'met'o yø judío nā ra Moisés ngue xi 'yēmbi: “¿Te'o xpā 'yēxa'i ngue gui nts'ut'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?” xi 'yēmbi, pe guehna bi 'yēx Oja ngue dyø hmu yø ja'i nuya da jəqui. Nguna bi xihra anxε bi nup'ua ja ra ndut'o mi danzø. ³⁶ Nuna ra Moisés, guehna bá jəp'ua ja ra hāi Egipto mā mboxitahua nā. Ja bá up'ua yø hmēya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbu ja ra Thenga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mēnte bi n'yo dapo nyote njeya. ³⁷ Nuna ra Moisés bi xihyo ja'i, bi 'yēmbi: “Nuna Oja, da 'yēxa n'na ra pøngahya ngue yø judío tengutho bi jacā. Nuna ra pøngahya nā p'uya, dami 'yøhma te gāma hya da xi'ahua”, bi 'yēmbi. ³⁸ Guehna 'dap'ua bi n'yohua yø ja'i p'ua ja ra dapo nā ra Moisés. 'Nε bi map'ua ja ra t'øhø Sinaí ngue bá nyaui rá anxε Oja. Ja bá sip'ua rá hya Oja p'uya. Bá ep'ua 'buhma mboxitahua ngue di thojpabi nā ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unni ngue di thogahua naya.

³⁹ Pe mā mboxitahua himbi 'yēc'ei nā ra hya bi manna Moisés. Bi mēspatho te bi ma, sinoque bi ne xtabā mmenga Egipto mahøn'a. ⁴⁰ Bi 'yēmbi yø ja'i ra Aarón: “Ague Aarón, dí nnegāhe ngue gui hocyo dahmu di m'met'o p'ua gdā mähä. Porque nuna ra Moisés bá jagahua p'ua ja ra hāi Egipto, hindí pahmu te bá jana”, bi 'yēmbi. ⁴¹ Bi hocā n'na ra dahmu ngue ra t'undani p'uya. 'Nε bi hyo yø mbo'øni ngue bi 'yørpā ra 'bøt'e ra dahmu. Di johya yø ja'i ngue ya bi hocra dahmu da danne. ⁴² Nuna Oja p'uya, bi hyep'ua yø ja'i. Bi unna 'yu yø ja'i ngue yø sø bí ja maya, gā ørpā yø dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'i p'ua ja ra libro bi 'yotyø pøngahya Oja ngue εna: “Ague gyø judío hua, mēnte gá n'yo dapo hua nyote njeya, ¿ua

gá hyocju yø mbo'øni ngue gá 'yø'ni 'bøt'ehü? Nu'á, hin'na'a. ⁴³ Hante gue nup'u gní mähä, gadi 'yonnbahü rá ngu rá dahmu Moloc, 'nε gui tuhü n'na rá dahmu ngue rá sø ni hü ngue rá Renfán. Guehya yø dahmu gadi hocε guí thannehü. Janangue nuyá, ga høn'ahü thip'u ja rá häi guí 'bahmu ya, gdá pεn'nahü man'na rá nguep'u ngue rá häi Babilonia", bi 'yεna.

⁴⁴ Bi sigue bi nya rá Teba p'aya, bi 'yεna:

—Nup'u ja rá dapo, nuyá ma mboxitahü mi ja n'na rá ngun'ulu ngue mi nnøpa nija yø ja'i. Ja pεspu yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna rá ngun'ulu p'aya, bi xi Oja rá Moisés ngue da 'yøt'e tengutho rá forma xi 'yuti. ⁴⁵ Nuna rá ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba εhra Josué bá n'youi ma mboxitahü, go bi søcua rá ngun'ulu ua dí 'bahmü'u ya. Mi zøhø bi hyannba yø häi yø 'dan'yo ja'i mi 'bεcua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmεhäi. Bi nja rá ngun'ulu asta gue'mø mi m'mahra dast'abi David. ⁴⁶ Nuna rá David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne ngue xta hyø'a n'na rá nija, ngue rá ngu ná rá Oja mi thanne rá Jacob. ⁴⁷ Pε go bi hyøhra nija ná rá Salomón rá ts'ant'u rá David.

⁴⁸ A nuna Oja maguesε, hingui 'bup'u ja yø nija di hocyø ja'i ná. Porque rá pøngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yεna: ⁴⁹ “Dí hucä p'u mahets'i ngue dadi manda. Nuyá ja rá ximhäi p'aya, di nnøpa nhnεts'i. ¿Te 'bε'a mangu guí εna gui hogahü? Ogue ¿hapu guí εmhmü ngue ga nsäyagä? ⁵⁰ ¿Ua hindá hocä ya te gäma cosa i ja?” bi 'yεn'Oja.

⁵¹ Bi sigue bi zohyø ja'i rá Teba, bi 'yεmbi:

—Xandø nnaxi ni mmüihü. Ni guhü xancot'i, zant'a guí fεsthohü te mmanña Espiritu Santo. Tengutho bi 'yør'ma mboxitahü, guí njathü p'aya. ⁵² Nuyá ma mboxitahü, gätho yø pøngahya Oja xa m'müi, gä xa nzüi. 'Nε bi hyo'u yø pøngahya bi xihyø ja'i ngue da εp'u n'na nc'εi ngue gä rá nho dá n'yo. A nuyá, ya bá ε'a to bi man'u

yø pøngahya'u. Pε gá dähü ngue bi tho. ⁵³ Madague'a bá pεnε yø anxε Oja ngue bi 'da'ahü rá ley, pε hingui εc'εihü rá hya.

Ya bi tho rá Teba.

⁵⁴ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ná rá hya bi si p'aya, bi ndanzø yø mmüi ngue rá cuε, pεts'i dá zadra Teba. ⁵⁵ Nuna rá Teba p'aya, di hatra ts'edi rá Espiritu Santo. Bi hyanma hets'i p'aya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'nε bi hyandi ngue nup'u ja rá n'yεi Oja ja 'bup'u rá Jesús. ⁵⁶ Bi 'yεnna Teba p'aya:

—Dí handä ngue bi xohra c'ammahets'i. Nuna rá n'yohü bí 'yε mahets'i p'aya, ya 'bahmü ja rá n'yεi Oja nü —bi 'yεna.

⁵⁷ Bi mahra hmafi yø judío p'aya, bi gotyø gu, porque hingui nne dá 'yøhna rá hya mmanña Teba. Bi nyuntyø ja'i p'aya ngue bi bent'i. ⁵⁸ Bi gujma xøts'e rá hnini ngue bá pando. Nu'u yø testigo xi manña fehni p'aya, bi gacyø tuhü ngue bi møp'u 'bä'a n'na rá n'yohü ni hü ngue rá Saulo. Bi mando rá Teba p'aya. ⁵⁹ Mente 'bando rá Teba p'aya, bi zo Oja, bi 'yεmbi:

—Ague ma Hmu'i Jesús, dadi dä'i ma te —bi 'yεmbi.

⁶⁰ Bi ndantyøhmü p'aya, rá ndøts'edi bi 'yεna:

—Ague ma Hmu'i Jesús, 'yogui mbεnnbabi'a te rá ts'oqui øtya yø ja'i 'bεcua.

Høntho bi man'a p'aya, bi dü.

8

Bi sigue rá Saulo ngue sähhyø 'yεc'εi.

¹ 'Da'igu bi mammi rá Saulo'u to bi hyo rá Teba. Nu'a rá pa'a p'aya, bi nanga n'na rá dasüi p'u Jerusalén ngue bi ts'ahyø 'yεc'εi. Gä bi n'uεnyø 'yεc'εi, i mpa mi'da yø hnini rá njap'u ja rá häi Judea. I mpa 'da asta rá häi Samaria. Pε nuyá yø representante rá Cristo himbi 'dahya. ² Nuyá yø n'yohü suprá xudi Oja, guehya bi 'yähra Teba ya. Janjuaní zoni ngue mbεni. ³ Pε di sigue ngue sähhyø 'yεc'εi

nā rā Saulo. I huaxtyø ngu, bi jacyø n'yohu 'nēhyø xisu ngue cot'i.

Bi ma ma'yonī rā hoga 'da'yo hya p'ua Samaria.

⁴ Nuya yø ja'i bi 'dap'ua Jerusalén, ndap'ua bi zä i mpa yø ja'i, pε gä mmanā hoga 'da'yo hya p'ua ni ma. ⁵ Nu'a rā Lipe guehna n'na nc'ei rā 'dagui nā, i mpa p'ua ja n'na rā hnini ngue rā häi Samaria. Bi müdi bi xihyø ja'i rā Cristo p'uya. ⁶ Bi mpeti gätho yø ja'i ngue øxra hya mmanā Lipe. Mi nu yø ja'i yø milagro bi 'yøtra Lipe p'uya. ⁷ Mi 'bup'ua xangu yø ja'i ngue yø ndunthi, pε gä bi t'øthe. Nu'mø xihyø ts'onthi ngue da hyep'ua yø ja'i n'youi, asta mafi. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'i tudyø gua bi 'yøthe. ⁸ Janangue gä di johya yø ja'i 'bup'ua ja rā hnini.

⁹ Nup'ua ja rā hnini, mi 'bup'ua n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu. Mi hyätyø ja'i p'ua ja rā häi Samaria connā mfadi ngue rā magia, mi enā ngue maguese. ¹⁰ A nunā, dingüe dinnoho mi ørpa masu. Di n'yembyø ja'i: “Nuna rā Simu, janjuani ngue n'youi rá ts'edi Oja nā”, di n'yembi. ¹¹ Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mi hätyø ja'i connā mfadi. ¹² Pε rā Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. Bi xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja. 'Nε xifi hanja nā rā Jesucristo. Nu'mø mi t'εc'ei'a te bi manā Lipe p'uya, yø n'yohu yø xisu bi nxixya. ¹³ Xquet'a 'nēhra Simu bi 'yεc'ei rā hya 'nε bi nxixya. Asta ya hingui nne da hyehra Lipe nā rā Simu. Di 'yøtho 'mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

¹⁴ Mi 'yøhyø representante rā Cristo mi 'bua Jerusalén ngue ya 'nep'ua Samaria xi t'εc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbu rā Bedu 'nēhra Xuua p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi zømp'ua Samaria'ua bi 'benhni, bi marpabi Oja yø 'yεc'ei ngue nnepe di n'youi rā Espiritu Santo. ¹⁶ Porque tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi rā Espiritu Santo. Sinoque hontho xi nxixya para ngue da fadi ngue εc'ei rā Hmu Jesús. ¹⁷ Rā Bedu 'nēhra Xuua, nu'mø mi japyø 'yε p'ua

ja yø ya yø 'yεc'ei, yø 'yεc'ei p'uya bi n'youi rā Espiritu Santo.

¹⁸ Mi nu rā Simu'a te øtyø representante rā Cristo, ngue nu'a gui japyø 'yε p'ua ja yø ya yø 'yεc'ei, 'be xi n'youi rā Espiritu Santo yø 'yεc'ei. Rā Simu p'uya, bi ne xta ngutra mēnyu ngue di njap'ua. ¹⁹ Bi 'yembi:

—Damī 'dacui nā rā ts'edi ja'auī, n'namhma ngue nu to bi zä ga japā mā 'yε p'ua ja rá ya, di n'youi rā Espiritu Santo —bi 'yembi.

²⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Nu'a ni mēnyu 'da gdi m'mehmi'a. ¿Hanto guí enā ngue nu'a bádi un'Oja, rā mēnyu gdi tin'a? ²¹ Nu'i hin'yua ni mmēnthi ngue guí nthēui nā rā 'befi nā. Porque nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuanitho ni mmāi. ²² Damī hyep'ua rā nts'o ja ni mmāi. Damī 'yāprā mate Oja, xamhmatho di pun'na'i te guí mbēni. ²³ Porque dí nnugā ngue grā zeya, 'nε gä rā nts'o xa mbent'ui ni mmāi.

²⁴ Bi 'yenna Simu 'mø mi da p'uya:

—Damī marcauits'ua Oja n'namhma ngue hinga thocā'a te guí xicui.

²⁵ M'mefa p'uya, nuya yø representante rā Cristo, nu'mø mi juadi bi xihyø ja'i ngue majuanī nā rá hya Oja, bá pengbaya, bí 'yε'a Jerusalén. Nup'ua ja yø hnini ja'a rā häi Samaria bá thogui, gä bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

Rā Lipe bi nthēui n'na rā mmēngu Etiopía.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na rá anxε Oja bi xihra Lipe, bi 'yembi:

—Nuyá, ja ngue guí mma gdi ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá nεxa Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yembi.

Nup'ua i nthohnā rā 'yu nā, hinjongui 'bai. ²⁷ Bi map'ua sihna rā Lipe. Bi nthēui p'ua ja rā 'yu n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu Etiopía, ngue xpí 'yēhra ndanne Jerusalén. Rá 'bet'o mēfi nā n'na rā xisu ni hu ngue rā Candase mi ndast'abi p'ua Etiopía, mi ja rá cargo ngue rā tesorero. ²⁸ Ni huxrá carro jatyø fani ni ma rá häi Etiopía. Mēnte ni 'yo p'uya, di xähra

libro bi 'yotra pøngahya Isaías. ²⁹ Pɛ ra Espíritu Santo bi 'yembra Lipe:

—Dami cuarta n'yohu ni huxrá carro mma nã.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbu ja ra carro. Bi 'yode ngue nuna ra n'yohu di xäp'u ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yembuya:

—¿Ua guí padí te gadi xähya? —bi 'yembí.

³¹ Mí dahna ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Pɛ ¿hague gdá pacä p'uya, 'nɛ hinjo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yembí.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexpu ja ra carro, 'dap'u bi mihmi. ³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro di xä p'uya, guehna ra hya ngue ɛna: “Tengutho n'na ra de'yo 'mø ni ma da tho, di mmuti. Ogue nt'axi n'na ra de'yo hñdi 'yani. Di njarbutho na ra n'yohu 'mø ni ma da tho ya, hñdi 'yani. ³³ Da ma ma'berpi rá sä ngue hñda ma m'mäts'i. ¿To go da badi hague ngu ra nts'o da 'yøtyø ja'i di 'bu'a ra pa'a? Porque da thajpabi rá te ua ja ra ximhäi”.

³⁴ Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'yanna Lipe, bi 'yembí:

—Dami 'yorca ra mate xiqui te'o na mmana ra pøngahya naya. ¿Uague nuse, uague 'bui te'o man'na mmana?

³⁵ Mí dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro madi xädi, bi xihra hoga 'da'yo hya ngue ha bi nja ra Jesús. ³⁶ Nu'mø mi thop'u po n'na ra dehe p'uya, bi 'yen'a ra n'yohu yayi ra Lipe:

—I poua ra dehe ya, ¿ua hñda zä ga nxixyagä 'mø?

³⁷ Mí dahra Lipe p'uya, bi 'yembí:

—Nu'mø guí hñni mmui guí ɛc'ei ra hya, da zä njam'mø da hñ'na.

Mí dahra n'yohu p'uya, bi 'yembí:

—Dí ɛc'eigä ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'unt'u Oja na.

³⁸ Bi manda ra n'yohu ngue bi ma ma'bä'mi ra carro p'uya. Bi mep'u ja ra dehe ngue bi xixyabi ra n'yohu na ra Lipe. ³⁹ Nu'mø mi bøn'a nenthe

p'uya, bi gus'ra Espíritu Santo ra Lipe. Nuna ra n'yohu bi nxixya p'uya, ya hñha mambi nu ra Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, pɛ di johya gä ra 'yu. ⁴⁰ Mí dambeni ra Lipe p'uya, ya 'bup'u ja ra hñini Azoto. Bi n'yo ngue bi hya 'da yø hñini ngue bi manna hoga 'da'yo hya, asta gue'mø mi zømp'u ja ra hñini Cesarea.

9

Nuna ra Saulo, bi madi bi 'yɛc'ei ra Jesús.

¹ Nuna ra Saulo, hinguí säya di pi-hyø ja'i ngue nne da hyo'u ɛc'ei ra Hmu Jesús. Bi map'u 'bahrá hmu yø mmäcja p'uya. ² Bi 'yäpra sacua da gats'i, di map'u ja yø nija p'u ja ra hñini Damasco, ni hya ra ts'edi ngue da si'u to ɛc'ei ra hoga 'da'yo hya. Nu'mø yø n'yohu ogue yø xisu da tini, da tut'i da sip'u Jerusalén ngue di n'ofädi. ³ Pɛ nu'mø ni ma da zøt'a Damasco p'uya, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi nthui. ⁴ Bi dä'a häi ra Saulo p'uya. Bi 'yø p'uya ngue ts'ofu, bi t'embí:

—Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue ɛmmei guí saqui?

⁵ Mí dahra Saulo p'uya, bi 'yembí:

—¿Te'o'i p'uya, grá Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yembí:

—Go guecä drá Jesús ngue ɛmmei guí saqui. Pɛ gadi n'anse, tengutho ra ndani 'mø embrä nhnet'i ra za ma sani.

⁶ Asta huacra Saulo ngue bi nsu. Bi 'yembuya:

—Ague grá Hmu, ¿teni 'be'a guí nneque ga øt'a p'uya?

Mí dahra Hmu Jesús, bi 'yembí:

—Dami nanguí, ni manu bí ja ra hñini. Ja dani si'i nu te ja ngue guí 'yøt'e.

⁷ ɛmmei di 'yødya yø n'yohu mi n'yoi ra Saulo, porque bi 'yøde ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, pɛ hñjombi nu. ⁸ Nu'mø mi nanga häi ra Saulo p'uya, i nne di nhanni, pɛ bi nxädä. Janangue bi ma macanhni, bi zøn'a Damasco. ⁹ Bi m'map'u nhyu pa,

pe hinha het̃i. Xingra hm̃ε, ni xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'ua Damasco, mi 'bup'ua n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Ananías. Nunā ra Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yεmbi:

—Ague Ananías —bi 'yεmbi.

Mi da p'uya, bi 'yεna:

—Dí 'bucua grá Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ga 'yo, ni map'ua ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Curbu ja rá ngu ra Judas. Dam̃i 'yānnbu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Saulo, ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'ua i nu, bi zōn'a n'na ra n'yohu p'ua ha 'bai ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yut'ambo, bi japrá 'ye p'ua ja rá ya para ngue di nzø yø dā.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yεna:

—Ague grá Hmu, xangu ra nts'o dí øcā xa 'yø'na ra Saulo ngue di anyø ja'i nu'ua εc'ei' p'ua Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá āpra sacua yø hmu yø mmäcja ya, ngue bá εcua ngue nu'ua yø ja'i nzo'i, gā da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yεmbra Ananías:

—Ni mahma. Porque nunā ra n'yohu na, ya xta huanhna na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mua n'nanni yø nación, 'nep'ua ha 'buhyø dast'abi da mā te'ogui, 'nep'ua 'buhyø judío da xifi te'ogui. ¹⁶ Nugā ga uti hague ngu gangu ra n'ua da thogui conná ngueque.

¹⁷ Nunā ra Ananías bi map'ua ja ra ngu mambí 'buhra Saulo. Mi yut'ambo p'uya, bi japrá 'ye p'ua ja rá ya ra Saulo, bi 'yεmbi:

—Ague mā zi cu'i Saulo, nunā ra Hmu Jesús bá zo'i p'ua ja ra 'yu, xpá mmenngå ya ngue da zā di nzø ni dā, 'ne guj n'yoi ra Espiritu Santo —bi 'yεmbi.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dā ra Saulo p'uya. Bi hyø'ua εna yø xihua mi ja yø dā. Bi nxixya p'uya. ¹⁹ Mi nsihmε p'uya, mahømbi hya ra ts'edi.

Bá m'muhma njamm̃i pa p'ua 'buhyø 'yεc'ei p'ua Damasco.

Ra Saulo bi mambra hya Oja p'ua Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manna hya ra Saulo p'ua ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'ua Oja'a. ²¹ Nuya gātho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohu 'bua Jerusalén, nunā t'εmbi sahyø ja'i εc'ei ra Jesús? Huanqui gue'a ni 'yεcua'a ya ngue da dut'ua to da dinj, da zispabi yø hmu yø mmäcja.

²² Pe man'na ni hyadra ts'edi ra Saulo ngue mmanna hya. I utyø ja'i te mmamp'ua ja ra Maça Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo xa 'yεx'Oja ngue di ndast'abi na. Asta hinguji padi te da 'yøtyø judío mi 'bua Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na ra Saulo.

²³ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi nhεcahya yø judío ngue xta hyo ra Saulo. ²⁴ Nu'ua yø hyote, i fāhyø goxthi ngue ra nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'ua. Pe mi mmeya'a te fennbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mø minxui p'uya, nuya yø 'yεc'ei bi 'yεt'a n'na ra canasta na ra Saulo. I cambu ja ra jado di thesra nenihni. Bi bømp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nunā ra Saulo, mi zōn'a Jerusalén, bi ne xtí mpenhui'ua yø 'yεc'ei mi 'bup'ua. Pe gā su 'mø mi nu, porque εmbi ngue himma juani ra 'yεc'ei na ra Saulo. ²⁷ Nunā ra Bernabé go bi zixra Saulo p'ua 'buhyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'ui nu ra Saulo p'ua ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi mā ha bi nja ngue bi zofo. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'ua Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'ua ja ra hnini Jerusalén, 'dap'ua 'yohu'ua yø representante na ra Saulo. Nup'ua ni ma yø representante, ja ni map'ua ra Saulo. ²⁹ Nunā ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mā hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yaui ya yø judío ga

ya ra hya ngue ra griego. Pe nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mi mmɛya yø 'yɛc'ɛi p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixpɛya, i ma Cesarea ja bi thøp'ɛ. Ya bi mase p'ɛ ja ra hnini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'bammānho gātho yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra häi Judea, da guerp'ɛ Galilea, da guerp'ɛ Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi'ɛ rá m'map'ɛ. I 'bwi ngue suprá xudi Oja, 'nɛ fäxra Espiritu Santo. Man'na maní 'yɛc'ɛitho mi'da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zengua yø cu. Xquet'a bi ma bí zengua'ɛ yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra hnini Lida. ³³ Nu'a ra hnini'a p'uya, bi dimp'ɛ n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jɛya mi oxrá t'ots'i, porque mi tudyø gua. ³⁴ Nuna ra Bedu bi 'yɛmbi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesu-cristo ya. Damí nangui, pɛs'ni fidi.

Nuna ra dārquɛhi 'bexpí nangui. ³⁵ Nu'ɛ yø mmɛngu Lida 'nɛ'ɛ yø mmɛngu Sarón mi nu ngue bi zä ra Eneas. Bi hyɛp'ɛ yø nyogui nt'ɛc'ɛi p'uya, bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús.

Bi bennate ra Dorcas.

³⁶ Nu'p'ɛ ja ra hnini Jope mi 'bap'ɛ n'na ra 'yɛc'ɛi ngue ra xisu maní hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutí ngue ra Dorcas. Nuna ra xisu na, mente ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i fäxyø ja'i hin'yɛ te da hyoni. ³⁷ Mi 'yɛ'a n'na ra pa p'uya, nuna ra Dorcas bi hyenni, pɛ bi du p'uya. Nu'mø mi 'betra ánima, bi 'bɛp'ɛ ja n'na ra cuarto bí ja mayá ra tɔcangu. ³⁸ Nu'p'ɛ ja ra hnini Lida ja mi dup'ɛ ra Dorcas, querpátho bí ja ra hnini Jope mambi 'bähra Bedu. Nu'mø mi bahyø 'yɛc'ɛi p'uya ngue bí 'bap'ɛ Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi mɛnhni yo nc'ɛi ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mi zømp'ɛ bí 'bähra Bedu'ɛ yø nzite p'uya, 'bɛxpá ɛhra Bedu. Mi zøp'ɛ ja ra ngu ra Bedu p'uya, bi ts'ixpɛ ja ra cuarto maya bí 'benna ánima. Xøgue di mä's'yø 'danxu p'ɛ

'beni ngue zoni. Bi t'utra Bedu'ɛ yø tuhu 'nɛhyø vestido mi ør'mø mi 'bähra Dorcas. ⁴⁰ Nuna ra Bedu p'uya, bi xihyø ja'i ngue gä da bøn'athi. Bi ndantyøhmɛ p'uya, bi mat'Oja. Mente hɛtra ánima na ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague Tabita, damí nangui —bi 'yɛmbi.

Bi nzø yø dä ra ánima p'uya, bi hyɛtra Bedu, bi nangui bi mi. ⁴¹ Nuna ra Bedu, bi bennba rá 'yɛ ra Dorcas ngue bi xots'i. Mi xoxpɛya, bi ma macat'i mbo yø 'yɛc'ɛi conyø 'danxu ngue bi däpi, pɛ ya i te. ⁴² Bi fadi gä ra hnini Jope na ra hya na p'uya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús. ⁴³ Nuna ra Bedu p'uya, ya'atho yø pa bá m'map'ɛ Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfaní xquet'a ni hu ngue ra Simu.

10

Bi nyqui ra Bedu ra Neyo.

¹ Nu'p'ɛ ja ra hnini Cesarea, mi 'bap'ɛ n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Neyo. Mará capita na ra n'yohɛ na, rá hmu n'na 'bwi yø soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nuna ra n'yohɛ na, gä thanne Oja'ɛ 'bap'ɛ ja rá ngu, 'nɛ gä suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra mɛnyu madí uní ngue fäxyø judío. 'Nɛ zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'uya comma hyunde, bi mpä rá nthandi ra Neyo tengutho 'mø di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxɛ Oja bi yarbɛ ha 'bwi, bi 'yɛmbi:

—Ague Neyo —bi 'yɛmbi.

⁴ Bi hyɛtra anxɛ ra Neyo p'uya, pɛ bi nsu. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Tema hya, grá Hmu?

Mi dahra anxɛ p'uya, bi 'yɛmbi:

—I nnu manho Oja ngue gui mmat'Oja 'nɛ nnu manho te gui øt'e ngue gui fäxyø ja'i hin'yɛ te da hyoni.

⁵ A nuyá, damí 'yɛt'i to da si ra Simu bí 'bɛ'a Jope, nuna ga ts'ofø ngue i Bedu.

⁶ Nuna ra Bedu, 'bap'ɛ ja rá ngu ra hyuxfaní nuna xquet'a i Simu. I ja rá ngu p'ɛ ja rá nnengui ra jathe. Nuna

go da xi'i te 'bε'a ja ngue guí 'yø'na —bi 'yεmbi.

⁷ Mī ma ra anxε p'aya, nuna ra Neyo bi zonhni yoho yø mεfi 'nε n'na ra soldado. Nuna ra soldado, rá n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nεhna mī thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nū p'aya. M'mεfa p'aya, bi mεnhyo nzite p'a ja ra hnini Jope.

⁹ Mī hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yø nzite, ni ma da zømp'u ja ra hnini. Comma huxyadi p'aya. Nuna ra Bedu bi nexma xøts'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuna ra Bedu p'aya bi ntu manthuhu. Mente mahojpi te da zi, bi mpä rá nhandi tengutho 'mø di 'ui. ¹¹ Bi nū ngue bá xohra c'ammahets'i. Bá cacua häi n'na ra manta xanno, bá nthut'i yø ts'at'i. ¹² Nup'u ja ra ulu p'aya, bá cap'u xangu yø zu'ε ngue ja goho yø gua. Bá cap'u yø c'eya, bá cap'u yø ts'int's'u. ¹³ Bi 'yøhra Bedu p'aya ngue ts'ofu, bi t'εmbi:

—Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zu'ε 'bεcua n'namhma gui sa.

¹⁴ Mī dahra Bedu p'aya, bi 'yεna:

—Hin'na grá Hmu. Porque hinjam'mø xtá sigä n'na ra cosa nu'a hin'yu rá nt'εdi ga si, oque xants'o —bi 'yεmbi.

¹⁵ Nu'a bi ya maya p'aya, mahømbi zofo, bi 'yεmbi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutj ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yøhra Bedu ngue ts'ofu. M'mεfa p'aya, bi mengra manta, i ma mahets'i. ¹⁷ Pε ra Bedu hingui padi te da 'yøt'e. Di n'yomfeni hanja te ga mbøn'a bi nū. Bi zøp'u ja ra goxthi'u yø nzite ra Neyo p'aya. Ya xpī n'änni hapu ja rá ngu ra Simu. ¹⁸ Bi 'yänni ngue'mø di 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'nε i Bedu. ¹⁹ Mente sodrá mmæi ra Bedu'a te xi nū p'aya, ra Espiritu Santo bi 'yεmbi:

—'Bäcua ja ra goxthi hyu yø n'yohu hon'i. ²⁰ Ga 'yo, dami cai. 'Yo guí yobeni ngue guí mme, porque nugä go xtá et'a'u.

²¹ Nuna ra Bedu p'aya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyau'i'u yø nzite ra Neyo bi zøhø. Bi 'yεmbi:

—Dí 'bεcä ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hya gni 'yεhmi?

²² Nu yø nzite p'aya bi 'yεmbi:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpä mmεngahe ngue ga sixahe. Nuna ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohu ngue suprá xudi Oja. 'Nε nnu manho gätho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá maca anxε Oja p'u ha 'bai, bi xifi ngue da penhni to da zixa'i, para ngue da 'yø'a ra hya ja ngue guí mma —bi 'yεmbi.

²³ Nuna ra Bedu p'aya, bi cat'ambo'u yø nzite ngue di n'oxi. Mī hyaxpaya, bi mähä ya yø nzite. 'Nε bi mähä mī'da yø 'yεc'ei ngue yø mmεngu Jope.

²⁴ Rá yo pa p'aya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mī ndø'mate p'u ja rá ngu. Ya xi petyø mēni conyø amigo di nsixui. ²⁵ Mī zøhra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzenguau. Bi ndantyøhmū p'aya ngue nne xtä ndanne. ²⁶ Pε ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yεmbi:

—Dami nangui. Nugä xquet'a drä ja'ithogä tengutho'i.

²⁷ Mente yaui p'aya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nū ngue xangu yø ja'i 'bap'u xi mpeti. ²⁸ Ra Bedu p'aya bi 'yεmbyø ja'i:

—Guí pahma ngue n'na ra judío, hingui nneprä nt'εc'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbū ja rá ngu. Pε Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga εmbi ngue hingui sä ga nya'be, oque ga εmbi ngue xants'o. ²⁹ Janangue nu'mø mambá ts'igui, hinte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá εhε. A nuyá, dí nne ga padi te guí zoqui.

³⁰ Mī dahra Neyo p'aya, bi 'yεmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho ra ora ja p'aya, ya mmap'u comma hyu nde. Him mará nsihmε'a ra ora'a. Mente dí mmat'Oja ua ja ma ngu, bi

mpä mā nthandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dä nugä n'na rā n'yohu bi zøcua, di yoxni rá he. ³¹ Bi 'yēngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja guí øt'e, i ø Oja'a. ³² Dami 'yet'i to da si n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu 'nē i Bedu. Bi 'bup'u ja rā hnini Jope. I säya p'u ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue rā Simu. Rā hyuxfani'a rā n'yohu, 'bup'u ja rá nnengui rā jathe. Nu'mø bi zøcua'a p'uya, go da xi'i hanja'a”, bi 'yēngui. ³³ Janangue dá penhnä p'u te'o da si'i. Ya xanho ngue xcuá ehē. A nuyá, gätho dí 'bucähe ua ja rá hmi rá dä Oja ya. Dí nne gā øcähe te gäma hya di 'berp'a'i Oja guí xicje —bi 'yēmbi.

Rā Bedu bi xihra hya yø ja'i 'bup'u ja rá ngu rā Neyo.

³⁴ Mi nuyā rā Bedu p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue Oja hinjongui en'a. ³⁵ Sinoque i nnu manho hont'o bi zä maja'i 'bucua ja rā ximhäi ngue suprá xudi 'nē øtra nho. ³⁶ Nuna Oja bi zohyø judío, bá pennbabi rā hoga 'da'yo hya ngue di nhojpaui yø ja'i conná nguehra Jesucristo. 'Nē guehna nnøpa hmu gätho yø ja'i naya. ³⁷ Nu'ahä guí pahma te bá njap'u Galilea 'nēcua Judea 'mø mi manna hya rā Xuua bi 'yøtra nxixya.

³⁸ Guí pahma ngue nuna Oja, bá pennbabi rā Espiritu Santo rā Jesús nuna rā mmēngu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi da 'yøtra nho p'u di ma. Bi 'yøthe gätho yø ndunthi mādi unna zithu. Bi zä bi 'yøt'e tengu na rā hya na, porque n'youi Oja. ³⁹ A nugähe ya, dädi jagähe majuanī te gā bi 'yøtra Jesús, tengutho te bi 'yørbu ja rā xequi rá njap'u Judea 'nēp'u ja rā hnini Jerusalén. M'mēfa p'uya, bi ma macuati rā pont'i ngue ja bi dup'u. ⁴⁰ Pē nuna Oja, bi japi bi bēnnate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahøndä nuhe 'mø ya xi bēnnate. ⁴¹ Hinqe masque gätho yø ja'i bi nu 'mø mi bēnnate rā Jesús, sinoque go dá nugähe. Ya m'met'o xpī zän'Oja ngue gā jahe majuanī p'u bi bēnnate rā Jesús. Nugähe p'uya, 'dap'u dá nsihmēhe 'mø mi

bēnnate p'u mant'ägui. ⁴² 'Nē gue'a bi 'bejpahe'a ngue gā japähe majuanī yø ja'i, ngue nuna rā Jesús guehna bá ex Oja ngue di ndast'abi na, ngue da hyaspa rā güenda'u i te 'nē'u xandu. ⁴³ Nuna rā Jesús, guehna bi mā gätho yø pøngahya Oja na, ngue nu to gätho da 'yēc'ei na, di mpunnba yø ts'oqui conná nguehna.

Bā 'bennbabi rā Espiritu Santo yø ja'i hingyø judío.

⁴⁴ Tobe di yahnitho rā Bedu 'mø mi zøhra Espiritu Santo p'u 'buhyø ja'i mi øxra hya mmanna Bedu. ⁴⁵ Nu'u yø judío xi 'yēc'ei m'met'o rā Jesús bá n'youi rā Bedu ngue di hyani, di 'yøtho'u p'uya, ngue 'nē'u yø ja'i hingyø judío bá 'bennbabi rā Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbønequi xanho, porque øde ngue n'nan'yo rā hya gā ya'u 'bup'u. 'Nē øde ngue espabi Oja. ⁴⁷ Bi 'yēna Bedu p'uya:

—Xiya, ¿ua hinda zä di nxixya ya yø ja'i bá 'bennbabi rā Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'met'o? —bi 'yēna.

⁴⁸ Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a di fadi ngue ec'ei rā Jesucristo'a. M'mēfa p'uya, ya himma thøgue rā Bedu, xihyø ja'i ngue di m'mup'u njammī pa.

11

Rā Bedu bi dāpra güenda yø 'yēc'ei p'u ja Jerusalén.

¹ Nuyā yø representante rā Cristo co 'nē'u mi'da yø 'yēc'ei rá m'mup'u Judea, bi 'yøde ngue 'nē'u hingyø judío ya xi ec'ei bi rá hya Oja. ² Nu'mø mi zønna Bedu p'u Jerusalén, bi mbøcue 'da yø judío ngue ya mayø 'yēc'ei. ³ Bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gā sømp'u 'buhyø ja'i hingyø judío, 'nē 'dap'u gā nsihmēui? —bi 'yēmbi.

⁴ Nuna rā Bedu p'uya, bi dä rā güenda te gā xi nja, bi 'yēna:

⁵ —Nu'mø dambí 'bucä p'u ja rā hnini Jope, mā mat'Ojagä p'uya. Bi mpähma nthandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dä nugä n'na rā manta

xannoho bí gahmaya, ba nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zop'u dí 'bui. ⁶ Nu'mø mā hētā p'uya, dá nu te 'be'a cumbo. Dá nu ngue bá cup'u yø zu'ε ja goho yø gua, bá cup'u yø zate, bá cap'u yø c'εya, bá cup'u yø ts'int's'u. ⁷ Dá øcä p'uya ngue nzoqui bi 'yεnguī: “Ague Bēdu, dami nanguī. Guī hyo yø zu'ε 'bucua n'namhma guī sa”, bi 'yεnguī. ⁸ Nugä p'uya dí εmbi: “Hīn'na grā Hmu. Porque hīnjam'mø xtā sigä n'na rā cosa nu'a hīn'yū rá nt'ēdi ga si, ogue xants'o”, dí εmbi. ⁹ Nu'a nzojpuya, mahømbi 'yεnguī: “Nu'a mman'Oja ngue xāho, 'yo gni huti ngue xants'o'a”, bi 'yεnguī. ¹⁰ Nhyu ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextā nugä p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahets'i. ¹¹ Nu'a rā ora'a p'uya, nup'u ja rā ngu nmi 'bui, bi zøn'i hyu nc'ei xi nεxa Cesarea, ni ma da sigui. ¹² Rā Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hinga nyobeni, ga mme'be'u yø n'yohu bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dá macähe ya 'dato mā zi cūhu 'bucua. Gä dá cut'ähe p'u ja rá ngu n'na rā n'yohu ngue rā mmengu Cesarea. ¹³ Nunā rā n'yohu p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na rā anxε bi zop'u ja rá ngu. Rā anxε p'uya bi 'yεmbi: “Dami 'yēt'i to da si n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu, 'bup'u ja rā hnini Jope, nu'a xquet'a ja man'na rā thuhu ni hu ngue rā Bēdu. ¹⁴ Nunā rā Bēdu, go da xi'i nā ha di njap'u gdi nyanī, co 'nε'u 'bup'u ja ni ngu”, bi 'yεmbi. ¹⁵ Pε høntho dá fadi dá xicä rā hya yø ja'i p'uya, 'bexque'a bá 'bennbabi rā Espiritu Santo, tengutho bi njacju m'met'o. ¹⁶ Bi zo mā mmuigä p'uya ngue ngunā rā hya bi man'a m'met'o rā Hmu Jesús, bi 'yεnā: “Rā Xuua bi 'yøtra nxixya connā dehe'a. Pε nu'ahū, rā Espiritu Santo di ha'ahū rā ts'edi”, bi 'yεnā. ¹⁷ Pε xi'mø ngue bi ne Oja ngue bi japyø ja'i tengutho bi jacju 'mø mā εc'ei hū rā Hmu Jesucristo, ¿ua da zä gā täjpagä'a te nne da 'yøt'a Oja p'uya?

¹⁸ Nuya yø 'yεc'ei mi 'bup'u Jerusalén, mi zä mi 'yøhya yø hya bi

manna Bēdu, mambi nsäyatho. Bi 'yεmp'uya:

—Maguesε nā Oja, ngue xquet'a 'nε'u hīngyø judío bi ne Oja ngue bi hyep'u rā nts'o, 'nε bi tocabi rā 'da'yo te para zantho.

Yø mmengu Antioquia bi 'yεc'ei rā Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yεmmei bi ts'ahyø 'yεc'ei 'mø mi tho rā Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquia i mpa 'da. A nuya p'uya, nunā rā hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pε hønnyø judío bi xifi, hīnjom mi'da ni ja'i xta xifi. ²⁰ Da gue 'da yø 'yεc'ei ngue yø mmengu Chipre, 'nε'u yø mmengu Cirene bi zømp'u ja rā hnini Antioquia. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i hīngyø judío. Bi xihyø ja'i hanja'a rā Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'edi Oja ngue da manna hya. Janangue xangu yø ja'i bi hyep'u yø nyogui nt'εc'ei ngue bi 'yεc'ei rā Hmu Jesús.

²² Nunā te bi nja, mi zä mi 'yø'u yø 'yεc'ei p'u Jerusalén, 'bexpi menhna Bernabé ngue i ma asta Antioquia. ²³ Nu'mø mi zønna Bernabé, bi nu p'uya ngue nunā Oja ya xi japi xandønho yø ja'i. Rā ndijohya p'uya. Bi xifi gätho yø ja'i ngue da hyahyø mmui da hya rā ts'edi ngue da den'na rā Hmu Jesús, hinda hyεgui. ²⁴ Nunā rā Bernabé, rá hoga n'yohu nā, n'youi rā Espiritu Santo, di zajpabi rá nt'εc'ei. Janangue xangu yø ja'i bi dapyø mmui ngue bi 'yεc'ei rā Hmu Jesús.

²⁵ Ja bi nεxp'u rā Bernabé ngue bi map'u ja rā hnini Tarso ngue bá honnā Saulo. Nu'mø mambá timp'uya, bá n'youi, bi 'yε'a Antioquia. ²⁶ N'na jeya xāho bi m'mup'u ha 'būhyø 'yεc'ei. Xandøngu yø ja'i bi xānbabi rā hya. Ja bá fup'u Antioquia p'uya, ngue nuya yø ja'i tenna Cristo i nhuti ngue yø cristiano.

²⁷ Nu'u yø pa'u p'uya, nu'u 'da yø pøngahya Oja bá nεxp'u Jerusalén ngue i ma Antioquia. ²⁸ Nunā n'na nc'ei ni hu ngue rā Agabo bi nangui bi m'mäp'u 'būhyø 'yεc'ei. Bi

bennbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'uya, ngue i ja ngue di nja n'na ra thuhu ga rá nguni ra häi. Nu'a te bi mamp'uya, bi nja, gue'u yø pa ngue mi ndast'abi ra Claudio. ²⁹ Janangue nuya yø 'yεc'ei p'u Antioquia bi 'yørpabi ra 'bäxte'u yø mmi'yεc'eiui ni m'ma' Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zurpa yø ts'edi di uni. ³⁰ Nguna bi 'yøt'e ngue bi petra mēnyu, bi mēnnbabi yø 'yεc'ei p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra mēnyu, guehna ra Bernabé 'nehra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'ne bi n'ofädi ra Bedu.

¹ Nuna ra tiempo na p'uya, bi bent'i 'da yø 'yεc'ei na ra dast'abi Herodes ngue bi uni. ² Nuna ra Jacobo rá n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa rá ya connä juai. ³ Bi nu ra Herodes ngue di ho yø judío te bi 'yøt'e, bi bent'i mahøn'a ra Bedu p'uya. Nuna ra hya na p'uya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. ⁴ Nu'mø mi ma mabent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nup'u ja ra fädi p'uya, bi mä'i goho poni yø soldado ngue yø goho nja'i n'na poni. Bi zänni ngue ja xti sentencia 'mø xta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵ Ya ofädi ra Bedu, pe m'mädi xandønho. Janangue hingui säya'u yø mmi'yεc'eiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja bá jwjp'u ja ra fädi ra Bedu.

⁶ Nu'a ra xui'a p'uya, høntho xta hyats'i xta mma njäqui ra Bedu ngue xta mma ma sentencia ngue da tho. Nuna ra Bedu, xi 'yεt'inde yoho yø soldado p'u mi aha. Ma nthut'i co yoho yø cadena. Nu'u mi da yø soldado p'uya, 'bäp'u ja ra goxthi fädi ngue di mfädi. ⁷ Mi zø'a n'na rá anxε Oja p'uya, bi yot'i ga mbo ra fädi. Nuna ra anxε, bi dospa rá hyo ra Bedu ngue bi 'yá, bi 'yεmbi:

—Dami nangui n'nahmantho.

Bi xo'u yø cadena manthut'i yø 'yε ra Bedu p'uya. ⁸ Nu'a ra anxε bi 'yεmbi:

—Dami du'ni nguti ya, dami ti'ni thixfani —bi 'yεmbi.

Nu'mø mi 'yøtra Bedu'a te sifi, ra anxε mahømbi 'yεmbi:

—Dami hye ni thuhu ya, bá nterbaya.

⁹ Nuna ra Bedu p'uya, ni 'befatho p'u ni ma ra anxε ngue bi bøni. Pe hingui padi ngue'mø majuani ogue himma juani'a te ørpabi ra anxε, bi 'yεna ngue i 'ui. ¹⁰ Pe nu'mø mi thop'u rá madi 'bai yø soldado, bi 'uix'a rá yo 'bai, mi zømp'u ja ra goxthi ngue ga ra t'εgui p'uya. Bi xose ra jut'i, bi bømbaya. M'mefa p'uya, ya ni 'yop'u ja ra caye. Bi zop'u ra anxε p'uya, bi ma. ¹¹ Bi hyaxa njuani ra Bedu p'uya ngue majuani'a te ørpabi ra anxε bi nu, bi 'yεmp'uya:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue majuani bá penhna anxε Oja ngue bi yangä p'u ja rá 'yε ra Herodes. Bi yangui ngue ra ndate mi mbēnngagui yø judío.

¹² Mente sodrá mmai ra Bedu'a te tho p'uya, bi zømp'u ja rá ngu ra Maya rá mamá ra Xuua. Nuna ra Xuua xquet'a ni hu ngue i Marco. Xangu yø 'yεc'ei xi mpeti p'u ja rá ngu na p'uya ngue mmat'Oja. ¹³ Nuna ra Bedu p'uya, bi jätra goxthi p'u thi. Bá pøn'a n'na ra hmute ni hu ngue ra Rode ngue da padi te'o di jätra goxthi.

¹⁴ Pe nu'mø mi ba p'uya ngue ra Bedu 'bähma xøts'e, nu'a gui johya, bi ntihi i ma mbo ngue bá ma. Gue hinga 'be bi xojpi. ¹⁵ Mi mamp'uya ngue 'bäp'u thi ra Bedu. Bi t'εmbaya:

—Antho gui loca ya, tegue da hyongua'a 'mø.

Pe ra hmute n'nat'a mma ngue majuani gue'a ra Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Hinga gue'a, sinoque rá ndahi'a.

¹⁶ Pe ra Bedu bi sigue di jätra goxthi. Bi ma to bá xocra goxthi p'uya. Mi nu yø ja'i ngue gue'a ra Bedu, εmmei bi nsu. ¹⁷ Ra Bedu p'uya, ørpatho yø senya connä 'yε ngue hindi 'yani. Bi

xihyø ja'i ha bi nja ngue bá juc'a Oja p'ua ja ra fädi. Bi 'yēmbi:

—Nu te dá thocä ya, dami xihmu ra Jacobo 'nē'u mi'da ma zi cūh —bi 'yēmbi.

Bi bōmp'uya, bi ma man'na ra xequi. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, janjuani ngue hinguī padī te da 'yøtyø soldado. Porque hinguī padī ha xi nja ra Bēdu. ¹⁹ Bi mānda ra Herodes ngue bá thonna Bēdu, pē himbá thini. Bi ma nt'änni yø mādi p'uya. M'mēfa p'uya, bi mānda ngue bi tho'u yø mādi. Mi nhotē ra Herodes, bi bōmp'ua ja ra häi Judea, bi ma i m'map'ua ja ra häi Cesarea.

Ya bi dü ra Herodes.

²⁰ Nuna ra Herodes mādi nsuhmi yø mmengu Tiro 'nēhyø mmengu Sidón. Pē bi nhēcahya yø ja'i ngue da mēnhna n'na ra comisió ngue da ma da nyāui ra Herodes. Pē 'be bi hyøspabi ra mēnyu na ra Blasto di mānda p'ua ja ra ngu ra Herodes. Go bi cūtra hya na p'uya ngue di nhojpau yø ja'i ra Herodes. Porque nup'ua ja ra häi Tiro 'nēp'ua ja ra häi Sidón, ja manī map'ua te mi pōmp'ua ja rá häi ra Herodes ngue si yø ja'i. ²¹ N'na ra pa p'uya, bi mēnnba ra hya yø ja'i ra Herodes ngue bá ēhyø ja'i bi nyāui. Nuna ra Herodes bi hye rá he ngue ra hedast'abi. Bi mip'ua ja ra nthuts'i ngue bi nhøt'a hya p'uya. ²² Mi juadi bi nya p'uya, bi 'yēnyø ja'i:

—Nuna ya ya, hingra ja'itho na, sinoque Oja na —bi 'yēnyø ja'i.

²³ 'Bexque'a p'uya, n'na rá anxē Oja bi japi ngue bi hyēnna Herodes, bi gūmyø masē mi cā rá mmāi, bi dü. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue ēmbi Oja, himbī hējpi ngue ēspabi yø ja'i.

²⁴ Pē nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zētho ndap'ua bi zä i hma. ²⁵ Nuna ra Bernabé 'nēhra Saulo mi dā ra mēnyu i 'bēnhni ngue danī dāp'ua Jerusalén. Hōmbá pengui, bi 'yē'a Antioquía. Bá si ra Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mādi di mpēhra Bernabé 'nēhra Saulo ngue bi 'yonna hya.

¹ Nu'u yø 'yēc'ēi 'bup'ua ja ra hnini Antioquía, i n'youi p'ua 'da yø pōngahya Oja 'nēhyø xānnbate 'da. Guehna ra Bernabé, ra Simu nuna ni hu ngue ra Niger, ra Lucio nuna ra mmengu Cirene, ra Manaén nuna rá tede ra Herodes mi ndast'abi p'ua Galilea, 'nēhra Saulo. ² N'na ra pa bi mpeti yø 'yēc'ēi ngue thanne Oja. 'Nē etyø mmāi yø ja'i 'mø ndanne. Ra Espiritu Santo bi 'yēna:

—Dami 'yēxui ra Bernabé 'nēhra Saulo, para ngue da 'yøtra 'bēfi ga 'bēpi, porque ya xtā huanhnä ya.

³ Mi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'nē etyø mmāi, bi japyø 'yē p'ua ja yø ya p'uya, para ngue da fadi ngue ya bi t'ēts'i. Bi n'yēte p'uya, bi ma.

Ya bi māna hya p'ua Chipre.

⁴ Nuna ra Espiritu Santo bi mēnhna Bernabé 'nēhra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'ua ja ra hnini Seleucia. Ja bi 'yop'ua ra barco ngue i mpa p'ua ja n'na ra häi brá ja made ra jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mi zōmp'ua ja ra hnini Salamina, nu'u yø judío xi mpeti p'ua ja ra nija p'uya, gā bi xihrá hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mächte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'ua bi thogui. Sär'mø mi zōmp'ua ja ra hnini Pafos. Ja bi nthēui p'ua n'na ra judío ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra badi pē mmanna fēhni, ēna ngue rá pōngahya Oja. ⁷ Nuna ra Barjesús mará amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfēni. Bi zōnhna Bernabé 'nēhra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna ra badi p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi dājpi te mmanya yāui ra dast'abi, bi ne xtí hējpi ngue hinda 'yēc'ēi ra hya sifi. ⁹ Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pē ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hēti ra Elimas. ¹⁰ Bi 'yēmbūya:

—Nu'i grā ndøbēthani, gā ra nts'o gni 'yo. Rā basi'i ra zithu. Ni nsāiui'a

te gä xanho. ¿Ua h̄injam'mø guí 'yets'a gn̄i ts'onnbabi'a rā hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyá, di castiga'i Oja ya. Guí nxädä njamm̄i pa ya, h̄inda zä guí nnurpā rá nyot'i rā hyadi —bi 'yēmbi.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'ua ha hētra Elimas, honi to di cunhni, porque h̄inha hēti. ¹² Nu'mø mi nu rā dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yēc'ēi rā hoga 'da'yo hya. 'Nē janjuani di 'yōtho'a te rā xädi i ja ngue sifi hanja'a rā Hmu Jesús.

Rā Pablo 'nēhra Bernabé bi man'na rā hn̄ini xquet'a ni hu ngue rā Antioquía.

¹³ Nuna rā Pablo 'nēhya m̄i'da yø n'yohu, gä bi 'youi rā barco p'ua ja rā hn̄ini Pafos ngue i map'ua ja rā hn̄ini Perge, ja yø xequi rá njap'ua Panfilia. Ja bá nsote p'ua rā Xuua p'uya, porque bá pengui ngue bi zø'a Jerusalén. ¹⁴ Mambá thop'ua Perge p'uya, i mpa p'ua ja rā hn̄ini Antioquía ngue Pisidia. Nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, bi yarbu ja rā njja di mpeti yø judío. Bi mi p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi juadi bi hman'a te nt'ot'i p'ua ja rā libro ngue rá ley Oja, 'nē'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, nu'u di manda p'ua ja rā njja bi mennba rā hya, bi 'yēmbi: “Ague n'yø'au, nu'mø ja tema hya gn̄i hyaui ngue gui xihmi yø ja'i, da zä guí mmamm̄i ya”. ¹⁶ Rā Pablo p'uya, bi nangui. Bi 'yøtra senya connā 'yē, di hējpabi yø ja'i ngue h̄indi 'yan̄i. Bi 'yēmbuya:

—Ague gyø judío hu, te'o gä suprá xudi Oja, dami 'yøhm̄u ya yø hya ja ua. ¹⁷ Nuna Oja thanne yø judío, bá huan'ua mā mboxitahu. Bi 'yøt'e ngue bi zē'u yø mbom'meto rā Israel mēnte bá m'map'ua ja rā 'dan'yo häi Egipto. Connā ts'edi Oja bá jacyø ja'i p'ua Egipto. ¹⁸ Mēnte bi n'yo dapo nyote njeya yø ja'i, nuna Oja bi zeti te øtyø ja'i. ¹⁹ Bi jua Oja yoto yø nación man̄i njap'ua ja yø häi Canaán. Yø häi ya yø ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitahu ngue da gohmi. ²⁰ M'mēfa p'uya, mēnte bi zøn'i goho ciento 'nē yote ma'det'a njeya, bi 'yēxyø ts'at'abi ngue di manda yø judío astā gue'mø

mambá m'muhra pøngahya Samuel. ²¹ Nuya yø judío, bi 'yädi ngue da t'ēxra dast'abi di manda. Nuna Oja p'uya, bi 'yēxa n'na rā dast'abi ngue bi mpē'a nyote njeya. Guehna rā Saúl bi t'ets'i, nuna rā ts'unt'ua rā Cis. Nuna rā n'yohu na, rá mbom'meto rā Benjamín. ²² M'mēfa p'uya, bi hyajpabi Oja rá 'bēfi rā Saúl. Bi 'yēx hman'na rā dast'abi ni hu ngue rā David. Bi 'yēn'Oja p'uya: “Nuna rā David rá ts'unt'ua rā Isaí, guehna n'na rā n'yohu dí nnu manhogā na. Nu'a te gä dí nnegä ngue di nja, nuna go da 'yø'na”, bi 'yēn'Oja. ²³ A nuna rā Jesús, rá mbom'meto rā David, guehna bá ex Oja ngue da yanyø judío tengutho xi yarpa Oja m'met'o yø judío. ²⁴ Hante ngue da fahna rā Jesús, nuna rā Xuua bi xihyø judío ngue jatho da hēp'ua rā nts'o gā 'yo yø ja'i n'namhma di nxixya. ²⁵ Nu'mø ni ma da zønna pa da du na rā Xuua, bi 'yēna: “Nu'a rā Cristo guí mmamhma, h̄inga guecä'a. Da ep'ua m'mēfa'a, pegue nmaguesē 'mø bá ghe. ¿Haru gue gā sacä tengu'a?” bi 'yēna.

²⁶ Ague gyø judío ni mēnih̄u rā Abraham, gätho m̄i'da yø ja'i suprá xudi Oja. Go bá 'ben'nah̄u na rā hya ja ua ngue gdi nyamhma na. ²⁷ Nu'u yø mmēngu Jerusalén conyø ts'at'abi h̄inguí 'yo yø mm̄i te'o na rā Jesús. Nuna rā hya bi 'yotyø pøngahya Oja, nhyato nhyato di xāp'ua ja rā njja yø ja'i, pē h̄inguí tinyø mm̄i'a te rā hya nt'ot'i. I njarbutho ya, nu'mø mi sentencia rā Jesús, ya bi nja'a te rā hya nt'ot'i. ²⁸ Madague'a h̄imb̄i dinnba rá ts'oqui ngue xtí du, pē bi xihyø judío na rā Pilato ngue di manda da tho. ²⁹ Mi zä mi njapi gätho'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro p'uya, bá thajp̄u ja rā pont'i p'uya ngue bi t'ägui. ³⁰ Pē nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bēnnate p'ua ha bi t'ägui. ³¹ Nu'u yø xädi 'dap'ua mi 'youi rā Jesús, n'youi 'mø mambá nēxp̄u Galilea ngue ni ma Jerusalén. Pē xangu yø nn̄idi mahomb̄i nyaui 'mø mi bēnnate. Nuya yø xädi ya, guehya 'b̄ai ngue di ja majuan̄i rā hya p'ua

ha 'bʰhyø judío ya, ngue hanja n̄a ra Jesús.

³² Dadi øt'ah̄e n̄a ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mø yø pa xa thogui, ya bi nja n̄a ra hya xi yarpabi Oja'ua ma mboxitah̄u. ³³ Porque ngue yø mbom'metøjua ya, nuna Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua ra Jesús. Ya bi nja n̄a ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Salmo rá yoho ngue ena: “Gue'e ma Ts'ant'ua'i, go dí exa'i ya ngue gui ndast'abi”, bi 'yēn'Oja. ³⁴ Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'ua ha da nt'agui ra Jesús. Porque hinguí nnepe da 'ya rá do'yo. Nguna bi manya ngue bi 'yēna: “Ga øt'ä ngue gui timhma'a ra nho dá yarpagä ra David”. ³⁵ Xquet'a nt'ot'i man'na ra hya p'ua ja ra Salmo ngue i ena: “Nu'a ni Maca Ts'ant'ua, hinguí japi da 'ya rá do'yo'a”, i ena.

³⁶ Majuaní ngue bi 'yørpabi rá pähä Oja mente ra pa bi m'mahra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. M'mefa p'ua, bi du, 'dap'ua bi tähmí rá mboxita. Pε bi 'ya rá do'yo. ³⁷ Pε nuna ra Jesús, bi 'yøt'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya rá do'yo na. ³⁸ Ague n'yø'ah̄u, nuna ra hya ma øt'e'ah̄u ya, jatho gui pahma ngue nuna ra Jesús, guehna di punnga ma ts'oquih̄u na. ³⁹ Hangu bi mēhyø ja'i ngue nne xtí mpunnbi ngue xta 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i p'ua ja rá ley ra Moisés, pε himbi zä. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pε gue gue'a da 'yεc'ei ra Jesús. ⁴⁰ Damí mfähmu, man'na n'yo mi 'yøt'e ngue go gui thohma'a te bi 'yotyø pøngahya Oja ngue bi 'yēna: ⁴¹ “Ague gyø dennateh̄u, nu'a te gá nuh̄u ya, madague'a gui suh̄u, pε ngutho gui m'mēhm̄u. Porque guecä drá Ojagä, da zønna pa ga øt'ä yø cosa ngue tate mazihotho, asta hinguí 'yεc'ei h̄u 'mø to da xi'ah̄u hanja”, bi 'yēna.

⁴² Mi jua'a ra hya bi manna Pablo p'ua, bi bømp'ua ja ra nija n'youi ya mi'da yø n'yoh̄u. A nu'ua hinguø judío p'ua, bi xifi ngue nu'mø bi dättra pa

säya yø ja'i, hōnda ngu'a ra hya da manna Pablo. ⁴³ Mi n'uenyø ja'i p'ua ja ra nija p'ua, nuna ra Pablo 'nehra Bernabé, bi denni xangu yø judío, da gue'ua yø ja'i ya xa bennba yø nt'εc'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hyejpabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dättra hyato ma pa säya yø ja'i p'ua, ya mme ga ra hnini bi mpeti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pε mi nu yø judío p'ua ngue ena yø xaju yø ja'i, bi nseya p'ua. Bi dajpi te mmanna Pablo, bi zai. ⁴⁶ Ra Pablo p'ua, 'nehra Bernabé bi hya ra ts'edi ngue bi nya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague gyø judío h̄u, mi jahma ngue go rá mædi dá si'ah̄u rá hya Oja. Pε ya hinguí ntheh̄u ra 'da'yo te para zantho, ngue hinguí nnu manhoh̄u na ra hya na. A nuyá, gdá macähe p'ua rá m'mahyø ja'i hinguø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi mennähe Oja na ngue bi 'yēna: “Nuya dí exa'i ya ngue gui cännbabi ra 'yu da n'yo yø ja'i hinguø judío, tengutho n'na ra nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue da zä di nyanyø ja'i rá ngani nximhäi”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya si p'ua, januaní ngue ra ndi johya'ua hinguø judío. I mmayø ja'i p'ua ngue xandønho rá hya Oja. 'Nε gä bi 'yεc'ei'ua yø ja'i ya xpá ts'ännbi ngue di nthēui ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoni rá hya Oja gätho'a ra xequi'a p'ua. ⁵⁰ Nuya yø judío mbøcuε, bi 'yutya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'ua ja ra hnini ya yø xisu. Da guehyø n'yoh̄u di manda p'ua ja ra hnini, gä bi 'yut'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'ua, ngue bi zahra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yēt'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pε nuya yø representante ra Cristo, bi huamhyø fonthäi mi n'youi yø mbongua, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi thēp'ua yø ja'i nuya himbi nu manho ra hya. Bi tho p'ua, i mpa p'ua ja ra hnini Iconio. ⁵² Nu'ua yø ja'i ya xi 'yεc'ei ra hya p'ua, januaní ngue di johya 'nε di hatra ts'edi ra Espiritu Santo.

14

Ra Pablo 'nēhra Bernabé bi manna hya p'ua Iconio.

¹ Nup'ua ja ra hnini Iconio, jap'ua ra nija di mpeti yø judío, ja bi yarbua ra Pablo 'nēhra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yεc'ei, 'nε'u hingyø judío bi 'yεc'ei ra hya. ² Pε nu'ua yø judío himbi 'yεc'ei ra hya p'uya, bi 'yatyø mmengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'ua yø 'yεc'ei. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'map'ua, bi hya ra ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fäx Oja ngue øtyø milagro para ngue da fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pε nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja ra hnini, yo 'bui i nja. Nu'a n'na 'bui 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bui p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante ra Cristo.

⁵ Yø judío, 'nε'u hingyø judío, bi nhεcahyahua yø ts'ut'abi ngue da zumba yø representante ra Cristo, 'nε da munda. ⁶ Mi zä mi badi te fennbabi ra Pablo 'nēhra Bernabé, bi bomp'uya, i map'ua ja ra hnini Listra. Bi thogui, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'ua Licaonia ya. Gä bá n'yop'ua ja yø hnini querpua bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'ua ra hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bundo ra Pablo.

⁸ Nup'ua ja ra hnini Listra, bi dimp'ua n'na ra n'yohua mi hup'ua ngue hingui sä di n'yo. Porque ra dogua mente ra pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo. ⁹ A nuna ra n'yohua na, mi 'yøde te mmanna Pablo. Ra Pablo bi hyeti, bi ba p'uya ngue εc'ei ngue da zä yø gua. ¹⁰ Nuna ra Pablo bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Damí nanguí ga 'bái —bi 'yεmbi.

Nuna ra n'yohua p'uya, bi m'mai. Bi 'yεn'a n'na ra sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mi nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mēhra hmafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i εna:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua dí 'buhmu ya —bi 'yεna.

¹² Nuna ra Bernabé, t'εmbi ngue ra dahmu Júpiter. Nuna ra Pablo p'uya, t'εmbi ngue ra dahmu Mercurio na,

porque guehna ra Pablo bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmäcja ra dahmu Júpiter i ja rá nija p'ua ja ra nenihni ni yutra 'yu. Bá zi yø ndani na p'uya, xpí tøtyø thødøni, ni map'ua 'buhyø representante ra Cristo. Bá n'youi yø ja'i di nhomndani ngue da 'yørpua ra 'bøt'e ngue da danne. ¹⁴ Pε ra Bernabé 'nēhra Pablo, bi mmeya'a te nne da 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui nεqui ngue hingui nnu manho te nne da 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbua ha 'buhyø ja'i p'uya, ni mafi, i εna:

¹⁵ —Ague n'yø'ahua, ¿hanja'a gui nne gui 'yøthua? Nügä'be xquet'a dyø ja'itho gä'be tengutho'ahua. A nuyá, nná εhe ga øt'a'be na rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhmu gui hyehmu p'ua te gui øthua, hinte di muui'a. Damí 'yεc'ei Oja nuna 'bui. Guehna bi 'yøt'e te gä bí ja mahets'i, 'nēhra häi, 'nēhra jathe. 'Nε bi 'yøt'e gätho yø cosa dí nnuhua. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hingui nnu manho te øtyø ja'i, pε bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pε zant'a di nεqui te'o na Oja, ngue gä ra nho ørcahua. Di 'dacja ra 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'dacja te ga sihua, 'nε di unna pähä ma mmuihua.

¹⁸ Madague'a ngue nguna ra hya bi manna Pablo, pε xanhennitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani da 'yørpabi ra 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mmengu Antioquía p'uya, 'nεhyø mmengu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue da munda ra Pablo. Mi munda p'uya, εna ngue ya bi hyo. Bi garpua, bá emma xøts'e ra hnini. ²⁰ Pε bi mpeti yø 'yεc'ei p'ua ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahømbi yarbua ja ra hnini. Mi hyaxpua, bi ma, bi mε ra Bernabé, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe.

²¹ Mi juadi bi manna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra hnini Derbe p'uya, xandøngu yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya. Bi mengui mahøn'a p'uya, i map'ua ja ra hnini Listra. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquía. ²² Di hatra ts'edi yø 'yεc'ei

p'ua ja yø hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya εc'ei. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yarbua di manda Oja, jatho da zä ra n'ua ua ja ra ximhai ngue da ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yexyø n'yohua n'na ngu n'na yø hnini ngue di m'met'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Da zømp'ua da zøni, øtyø mhmat'Oja 'nε etyø mmui. Nunā ra Pablo di fāt'a Oja ya yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya.

Bi mengra Pablo 'nεhra Bernabé ngue i ma Antioquía.

²⁴ Mambá ep'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mi zøp'ua ja ra hnini Perge p'uya, bi manna hoga 'da'yo hya. Mi thop'ua p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'ua p'uya, bá o ra barco i ma Antioquía. Guehna ra hnini na ngue bi t'äprá mate Oja ngue da mäp'ua di ma ra Pablo 'nεhra Bernabé ngue'a ra 'bεfi ya bi juadi bi 'yøt'e. ²⁷ Mi zømp'ua ja ra hnini Antioquía p'uya, bi mpeti yø 'yεc'ei. Bi xihyø ja'i te xi 'yøt'Oja conná ngue'ua. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'nε'ua yø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei ra Jesucristo. ²⁸ Ya'atho yø pa bá m'mup'ua 'buhyø 'yεc'ei na ra Pablo 'nεhra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'ua Jerusalén.

¹ Nu'ua yø pa'ua p'uya, bá nεxa Judea 'da yø n'yohua, bi zø'a Antioquía. Bi müdi bi xännbabi yø 'yεc'ei p'uya, bi 'yεmbi:

—Para ngue gui nyamhmu, jatho ngue gui 'yøthua tengutho bi manda ra Moisés ngue da hmεpya'ahua conna circuncisión —bi 'yεmbi.

² Nunā ra Pablo 'nεhra Bernabé, bi 'yεmmēi bi njunt'ui'ua mman'a p'uya. M'mεfa p'uya, bi t'εxra Pablo 'nεhra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bi mähä mi'da yø 'yεc'ei ngue da nyahua yø representante ra Cristo co 'nε'ua 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei p'ua Jerusalén. Janangue da nu ha di jap'na ra hya na.

³ Nu'ua yø 'yεc'ei p'ua Antioquía, bi ma bi thøp'ua ja ra 'yu ra Pablo 'nεhra Bernabé. Ni nthop'ua ja yø häi Fenicia

'nε Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyep'ua yø nyogui nt'εc'ei yø ja'i ngue bi 'yεc'ei Oja. Gätho yø 'yεc'ei p'uya, εmmēi di johya 'mø mi 'yøhna ra hya na.

⁴ Nunā ra Pablo 'nεhra Bernabé bi zømp'ua Jerusalén, bi mpeti yø 'yεc'ei conyø representante ra Cristo 'nε'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Bi ma te xi 'yørpabi Oja p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yø fariseo ya xi 'yεc'ei ra hya p'uya, bi 'yεmbi:

—Jatho ngue da ma mhεpya ya yø 'yεc'ei hingyø judío, di njapra circuncisión. 'Nε di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yεmbi.

⁶ Janangue bi mpeti yø representante ra Cristo p'uya, co 'nε'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija, para ngue da hnu ha di njapra hya. ⁷ Mi juadi mi nyau i ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yεna:

—Ague ma zi cu'ahua, gui pahmu ngue nu'mø yø pa xa thogui, bá huanngä Oja p'ua ha gui 'buhmu, ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. I nnepe ngue 'nεhya da 'yεc'ei ra hya ya. ⁸ Nunā Oja, i parbabi yø n'yomfēni yø ja'i. 'Nε di nεqui ngue bi nu manho Oja ngue 'nεhyø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei, porque bá pεnnbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi jacju m'met'o. ⁹ Tengutho bi jacju Oja, bi jarbatho ya hingyø judío ya. Bi punnbabi ya yø ja'i bi 'yεc'ei. ¹⁰ Xiya, çhanja ngue gui täcju'a te nne da 'yøt'Oja ya? Porque gui xihmu yø 'yεc'ei ngue jatho da dεnna ley nuna hinjam'mø di sä da 'yøtyø ja'i, ni xinga guehma mboxitahu xta nzä xta 'yøt'e, ni xinga guεcju di sä ga øthua te gäma hya di manda ra ley. ¹¹ Pε dí εc'ei hu ngue gdä nyamhmu conná mate ra Hmu Jesús. Xquet'a jarbatho yø ja'i hingyø judío ya.

¹² Gä bi nsäya'a gui njun'mahya yø ja'i p'uya. Bi 'yørpä masu ra hya mmanna Bernabé 'nεhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mø mi map'ua 'buhyø ja'i hingyø judío, ngue bi 'yøtyø milagro Oja conná ngue'ua. ¹³ Mi juadi

bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yenna Jacobo:

—Ague ma zi cu'aha, dami 'yohma te ga mmanga ya. ¹⁴ Nuna ra Simu, ya bi xicju ha bi nja te bi 'yorpabi Oja 'mora madi mi map'u 'bahyo ja'i hingyo judio. Nuna Oja, ya xpa huanhyo ja'i ja ngue da zo ra 'ye. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthui na ra hya bi 'yotyopongahya Oja naya, ngue ena: ¹⁶ “Nu'mo bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyohra David, ma'da'yo ga hoqui haru xants'oni, porque ya xa xoti. ¹⁷ Di nne ngue gatho yo ja'i hingyo judio da hyongui n'namha da zo ma 'ye. ¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'ne bi japi bi bahyo ja'i xa m'mahyo pa xa thogui”, bi 'yena.

¹⁹ Nugä di ena ngue nuya yo ja'i hingyo judio, ngue ya 'yo di 'bätyo mmui ngue ec'ei Oja, ya hingui sä ga ts'onnbaha yo mmui ya. ²⁰ A nuyä, para ngue händi nsahmi ya yo judio ngue yo 'yec'ei ya, hondya yo hya ja ua da ma macuarpi ra sacua ya. Ngue hinda za ra ngø, nu'a i tho ngue i t'orba ra 'bot'e yo dahmu. 'Ne händi n'yots'om'mäi. 'Ne hinda zapra ngø yo zu'e hingui ponna ji 'mo bi du, 'ne hinda zi ra ji. ²¹ Porque asta guehyo pa xa thogui, ya mandø njam'møtho, n'na ngu n'na yo hnini i 'bai te'o mmanna ley bi 'yotra Moisés. Nuna ra ley na, nu'mo ra pa ngue ra ts'äya, nhyato nhyato hmamp'u ja yo nija di mpeti yo judio.

²² A nuya yo representante ra Cristo p'uya, co 'ne'u yo n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, 'ne gatho yo 'yec'ei, bi zannbaya ngue da huanhni to da menhni, di ma Antioquia, da me ra Pablo 'nehra Bernabé. Bi t'exra Judas nu'a ja man'na ra thuhu ngue ra Barsabás. 'Ne bi t'exra Silas. Guehya yo n'yohu 'bet'o p'u 'bahyo 'yec'ei ya. ²³ Bi ma nt'ot'e ra sacua da gaxpuya, i enna sacua:

“Nugähe yo representante gahe ra Cristo, 'nehya 'bet'o ua ja ra nija, 'nehya mi'da ma zi cuhu 'bucua, dadi zenguagähe'u ma zi cuhu hingyo judio rá m'map'u ja ra hnini Antioquia,

'ne'u rá m'map'u ja ra häi Siria, co 'nep'u ja ra häi Cilicia. ²⁴ Di ocähe ngue bi nexua 'da yo n'yohu ngue hindä et'ähe. A nuya p'uya, hingui padi te gui 'yothu ngue badi ts'on'na ni mmaih'u 'na ra hya i mma, ngue di manda di nja'ahu ra hmepya ngue ra circuncisión, 'ne gui suphu gatho'a te di manda ra ley bi 'yotra Moisés. ²⁵ Janangue dá mpetigähe ngue dá nhēcähyahe. Dá exähe yo n'yohu bi map'u, bi mahä na ma zi cuhu ra Bernabé 'nehra Pablo. ²⁶ A nuna ra Bernabé 'nehra Pablo i enyo te connä guehna ma Hmuhu Jesucristo. ²⁷ Nuya yo n'yohu dá et'ähe p'uya, guehna ra Judas 'nehra Silas. Nuya p'uya da zä gui nyasehu, guehya da xi'ahu tema hya dá sannähe ya. ²⁸ Nu'a te bi zanna Espiritu Santo p'uya co 'necähe, dá nu manhohe ngue hingui ja ts'edi da 'yotyop ja'i'a te ga ga 'yo yo judio. Hinda hondya yo hya i ja ngue gui 'yothu p'u ha 'bahyo judio da si'ahu. ²⁹ Yo gui sahu ra ngø i tho ngue t'orba ra 'bot'e yo dahmu. 'Ne ra ji p'uya, 'yo gui sihu. Nu'a ra ngø hingui ponna ji 'mo bi du, 'yo gui sahu. 'Ne 'yo gui 'yots'om'mäihu. Nu'mo ngue gä 'yothu na ra hya di xi'ähe ya, ya xanho te gui othu 'mo. Hont'Oja da mä'ahu”.

³⁰ Ya bi ma'u bi t'erbuaya. Mi zomp'u ja ra hnini Antioquia, bi petyo 'yec'ei, bi da ra sacua p'uya. ³¹ Nu'mo mi nu ra sacua yo 'yec'ei p'uya, emmei di johya ngue ya bi nhohyo mmui. ³² Nuna ra Judas 'nehra Silas xquet'a yo pongahya Oja ya, bi hojpabi yo mmui yo 'yec'ei ya p'uya, 'ne bi hatra ts'edi na ra hya bi xifi. ³³ Bá m'map'u njammj pa p'u Antioquia. M'mefa p'uya, bá n'yete ngue bi mengui i ma Jerusalén. ³⁴ Pe nuna ra Silas bi nu manho ngue bá cop'u na. ³⁵ Xquet'a 'nehra Pablo, 'nehra Bernabé bá cop'u Antioquia. Bi sigue bi xannbabi yo ja'i na rá hoga 'da'yo hya Oja. Bi mfäxui mi'da yo mmengu p'u ngue xannba ra hya yo ja'i.

Nuna ra Pablo, ya rá yo ndi bi ma ngue di yonna hya.

³⁶ Mî ma njammî pa p'uya, ra Pablo bi 'yembra Bernabé:

—Mahonga mmer'ya ja yø hnini ya xtá mammi rá hya Oja ya. Ga ma nuui te di ja'ya ma zi cuh —bi 'yembi.

³⁷ Nuna ra Bernabé, bi ne xta nzixra Xuua nuna ja man'na ra thuhu ngue ra Marco. ³⁸ Pe ra Pablo himbi nu manho ngue xta nzits'i, porque ra Xuua ya xpí nsote p'ya Panfilia, hingui nne da mep'ya ni ma ngue di 'yonna hya. ³⁹ Bi n'ueni n'na ngu n'na ngue hinga 'da'igu i mma. Nuna ra Bernabé bi zixra Marco na. Bi 'yo ra barco i map'ya ja ra hai Chipre. ⁴⁰ Ra Pablo p'uya, guehna ra Silas bi ne bi me na. Yø 'yec'ei p'uya bi 'yaprá mate Oja ngue da mádi ha ni ma. ⁴¹ Ra Pablo 'nehra Silas i mpa p'ya ja ra hai Siria, 'nep'ya ja ra hai Cilicia. Di hatra ts'edi yø 'yec'ei p'ya ni ma.

16

Ra Timoteo bi máhã ra Pablo 'nehra Silas.

¹ Ra Pablo 'nehra Silas bi zomp'ya ja ra hnini Derbe. Mî thop'ya p'uya, i mpa p'ya ja ra hnini Litra. Nup'ya ja ra hnini p'uya, bi dimp'ya n'na ra 'yec'ei ni hu ngue ra Timoteo. Ra judío'a rá mamá, pe ya ra 'yec'ei. Rá papá p'uya, hinga judío'a. ² Nu'ya yø 'yec'ei mi 'bur'ya ja ra hnini Litra bi nu manho na ra Timoteo, da gue'ya yø 'yec'ei p'ya ja ra hnini Iconio, xquet'a bi nu manho. ³ Ra Pablo p'uya, bi ne bi máhã na ra Timoteo. Bi japi ngue bi ma mhmepya, bi njapra circuncisión n'namhma ngue hinda mbocue yø judío p'ya di ma. Porque ya fadi ngue hinga judío rá papá na ra Timoteo. ⁴ Nup'ya ja yø hnini ntho p'uya, bi xihyø 'yec'ei ngue da 'yøt'e te mmanna sũa bi menhyø representante ra Cristo, conyø n'yohu 'bet'o p'ya di mpeti yø 'yec'ei p'ya Jerusalén. ⁵ A nuya yø 'yec'ei p'uya, bi hya ra ts'edi yø nt'ec'ei. N'na pa ngu n'na pa, man'na ni 'yec'ei tho mi'da yø ja'i.

Ra Pablo bi 'ui n'na ra n'yohu ngue ra mmengu Macedonia.

⁶ Ra Espiritu Santo himbi nepe xtani manna hya p'ya ja ra hai Asia na ra Pablo. Janangue bi 'damp'ya ja ra hai Frigia p'uya, i mpa Galacia. ⁷ Mî zomp'ya ja rá hyodi ra hai Misia p'uya. Ja bi bemp'ya p'uya ngue xti map'ya ja ra hai Bitinia. Pe ra Espiritu Santo himbi nepe xti map'ya. ⁸ Janangue bi 'dastho'a ra hai Misia p'uya, i mpa p'ya ja ra hnini Troas. ⁹ Ja bi n'ui p'ya na ra Pablo 'mø minxui p'uya. Nu'a rá t'i p'uya, bi nu ngue 'bap'ya n'na ra n'yohu ngue ra mmengu p'ya ja ra hai Macedonia. Bi 'yembi:

—Bí 'yecua Macedonia, guí faxcahe —bi 'yembi.

¹⁰ Mî n'ui ra Pablo p'uya, dá sanni ngue dá macähe Macedonia. Dí haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja gani mangähe p'ya ra hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogähe ra barco p'ya ja ra hnini Troas. Dani mpäcähe p'ya ja n'na ra hai bí ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá songähe p'ya ja ra hnini Neápolis. ¹² Dá nexähe p'ya p'uya, Dani mpäcähe p'ya ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bwi yø ja'i ngue yø romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'ya mi'da yø hnini jap'ya ja ra hai Macedonia. Dá m'mäcähe p'ya njammî pa p'uya. ¹³ Mî zohra pa ngue ra ts'äya, dá mähme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'ya yø judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mø ma sømhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yø xisu ya xi mpeti. ¹⁴ Nu'a n'na'ya yø xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmengu p'ya ja ra hnini Tiatira. Mará mä'ulu na ra xisu na, pe ya thanne Oja. Pe bi xojpabi Oja rá mmwi na ra xisu ngue bi 'yörpabi masu te mmanna Pablo. ¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'ya mi 'bur'ya ja rá ngu, gä bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yenje:

—Nu'mø guí haxhu njuani ngue majuaní dí ec'igä ra Jesús, mmähä p'ya ja ma ngungä 'mø, guí nsäyahu p'ya —bi 'yenje.

Bi jacje ngue dá mähme p'ua ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na ra ora p'uya, nmará mähme p'ua ja ra mhmat'Oja dí n'yohe ra Pablo, dá nthēhe n'na ra hmute mará badí ngue mī n'youi ra ts'onthi. Nunā ra hmute nā, mī tapi xangu ra mēnyu yø hmu ngue mī ja rá mfadi conna ts'onthi. ¹⁷ Nunā ra hmute p'uya, nī dēnna Pablo ngue mmarcahe, i ēnā:

—Nūya yø n'yohu 'bucua, guehya yø mēfi Oja maguesε ya. Nūya guehya xān'nahu ha di zā guí nyahmu ya —bi 'yēnā.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmat'Oja, di jaje p'ua nā ra hmute. Mī sōrpabi ra Pablo p'uya, bi 'bāt'i, bi 'yēmbra ts'onthi mī n'youi ra hmute:

—Conná ts'edi ra Jesucristo, dí xi'i ngue dami hyεp'ua ra hmute guí n'youi —bi 'yēmbi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyεp'ua ra ts'onthi mī n'youi ra hmute. ¹⁹ Pε nū'u yø hmu ra hmute p'uya, bi nū ngue ya hīngui tō'mi ngue hōnda dapra mēnyu ra hmute. Bi bētra Pablo 'nēhra Silas. Bi zixra ja ra centro 'bāhyø ts'ut'abi. ²⁰ Bi ma madāpi yø ts'ut'abi p'uya, bi t'ēmbi:

—Nūya yø n'yohu 'bucua, yø judío ya. Di ts'onnyø ja'i 'bucua ja mā hnīnihu. ²¹ I xānbbate yø costumbre nū'u hīngui ja ngue ga øthu, porque dyø romanohu.

²² Bi nangyø ja'i p'uya ngue bi zai. Yø ts'ut'abi p'uya bi mānda ngue da bōjba yø ulu ngue da 'bei conyø t'o. ²³ Emmēi bi 'bei. M'mēfa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue da mādi xandōnho. ²⁴ A nū'a ra alcaide 'mø mī si p'uya ngue da mādi xānho, bi cārpā ja ra ngumm'mēxui astā mbo ra fādi. Bi japyø za nt'āt'i, ga ts'ēmba yø gua yø ofādi p'uya.

²⁵ Pε nū'mø mī zo māde ra xui p'uya, nūnā ra Pablo 'nēhra Silas i mmat'Ojatho, 'nē turpabi yø alabansa Oja. Øxtā'u mī'da yø ofādi te gā øt'e.

²⁶ Nthambēnitho bi 'yan'a hāi p'uya. Xøgue ra huatyø ndācjado p'ua ja ra

fādi. 'Bexpi xogui gātho yø goxthi, 'nē bi nxāhyø cadena manthūt'i yø za n'youi yø gua yø ofādi. ²⁷ Nū'a ra alcaide p'uya, mī nū ngue gā xi xohyø goxthi fādi. Bi 'yēmbi ngue ya xi ma gātho yø ofādi p'uya. Bi gaxrá juai p'uya, bi ne xtí nhyose. ²⁸ Pε bi matra Pablo, bi 'yēmbi:

—Man'nan'yo mī 'yøt'e guí nhyose ague n'yø. Gā dí 'bucāhe ua —bi 'yēmbi.

²⁹ Nūnā ra alcaide p'uya, bi 'yāhra nyot'i. Nī tihī bi yāt'ambo. Nī huaquī ngue bi nsu. Bi guarbā 'bāhra Pablo 'nēhra Silas ngue bi ndantyøhmu. ³⁰ Bā jūcathi p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'aui, ¿te 'bē'a ja ngue ga øt'e para ngue gā nyāni?

³¹ Nūya yø ofādi p'uya, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēc'ei ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyāni. 'Nē'u to 'bap'ua ja nī ngu, di nyan'mø da 'yēc'ei —bi 'yēmbi.

³² Nūnā ra alcaide p'uya, gātho'u 'bap'ua ja rá ngu, bi sifi xānho hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxuitho'a ra ora'a. Nūnā ra alcaide bi mejpabi yø n'āni mī n'youi. Bi nxixya p'uya, gātho'u 'bap'ua ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mēfa p'uya, bi zixrá ngu ngue bi unna hmε da zi. Nūnā ra alcaide p'uya, gātho'u 'bap'ua ja rá ngu, janjuāni di johya ngue bi 'yēc'ei Oja.

³⁵ Nū'mø mī hyaxpāya, nū'u yø ts'ut'abi bi menhyø policía da xihra alcaide ngue di thøhyø ofādi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yēmbra Pablo:

—Bā pēngā ra hyā yø ts'ut'abi ngue ga thøc'aui. Janangue 'yo te guí mbēmbi ya, nī mēhma —bi 'yēmbi.

³⁷ Mī dahra Pablo, bi 'yēmbi yø policía:

—A nugā'be dyø romanogā'be. 'Nē nnu yø ja'i p'ua bi mēgba'be, nī xīngā 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Nē da 'yēnā go nt'aguitho di thøga'be ya. Nū'a, hīn'nā'a. Guí xihmī ya da εε da gūgā'be ua ja ra fādi.

³⁸ Yø policía p'uya, bi mengui ba xihyø ts'ut'abi te mmanyø ofādi. Yø

ts'ut'abi p'uya, bi nsu 'mø mi badi ngue yø romano ya yø ofädi. ³⁹ Mi zøp'u ja ra fädi yø ts'ut'abi p'uya, bi 'yäpa mpunnbate. Bá jajp'uya, bi xifi ngue da bømp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mø mi bømp'u ja ra fädi na ra Pablo 'nēhra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahu p'u mi'da yø 'yεc'ei p'uya. Hontho bi zajpa yø mmui yø ja'i, bi ma p'uya.

17

Bi ts'u p'u Tesalónica ra Pablo.

¹ Mi ma ra Pablo 'nēhra Silas, i mpa p'u ja ra hnini Anfípolis, i nthop'u ja ra hnini Apolonia. Bi zømp'u ja ra hnini Tesalónica p'uya. Mi jap'u ra nija di mpeti yø judío. ² Nuna ra Pablo bi yarbua ja ra nija, ya gä ngu'a ørbua ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábada bi mambi bi nyahu yø judío p'u ja ra nija. ³ Di opan'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zä ra n'u, da tho, da t'ägui. M'mεfa p'uya, di bennate p'u da nt'ägui. Bi 'yεmbuya:

—A nuna ra Jesús dí xi'ahu ya, guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yεc'ei 'da yø judío. Bi guarbua ha ya ra Pablo 'nēhra Silas. Xquet'a bi 'yεc'ei xangu yø ja'i hingyø judío ya mi thanne Oja. 'Nε xangu yø xisu nuya hnu mansu p'u ja ra hnini bi 'yεc'ei ra hya. ⁵ Bi nseyaya yø judío himbi 'yεc'ei ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ei mi 'yop'u ja ra caye, bá yuns'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi mäspa rá ngu ra Jasón ngue honna Pablo 'nēhra Silas. Bi ne xta nzits'i ngue xti dāp'u 'buhyø ja'i. ⁶ Pε ngue himbá timp'u p'uya, bá jucra Jasón 'nε'u mi'da yø 'yεc'ei. Bá si ngue bi dāp'u ja ra ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i εna:

—Nu'u yø n'yohu dí mmangähe ya, ndap'u bi zä di ts'onnyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja ma hninihu ya. ⁷ Go di säyabi p'u ja rá ngu na ra Jasón. Gätho ya p'uya, hingui εc'ei'a ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque εmbi

ngue 'bu hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra Jesús.

⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nεhyø ts'ut'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncuε. ⁹ Nuna ra Jasón co 'nε'u mi'da yø mmj'yεc'eiui, bi gutra mēnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bap'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nēhra Silas.

¹⁰ Mi nxui p'uya, nu'u yø 'yεc'ei n'na zihmantho bi japi bi bønna Pablo 'nēhra Silas. I mpa p'u ja ra hnini Berea. Mi zømp'u p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmεngu p'u, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmεngu Tesalónica. Janjuani ngue yø mmui ga 'yøhra hoga 'da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maca Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuan'a te sifi ogue hin'na. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yεc'ei ra Jesús. Da gue'u hingyø judío, xangu bi 'yεc'ei. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hnu mansu, gä bi 'yεc'ei ra hya. ¹³ Mi mambrá hya Oja p'u ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmεngu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'u ja ra hnini. ¹⁴ Nu'u yø 'yεc'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yεtra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pε nuna ra Silas 'nēhra Timoteo bi gop'u Berea'u. ¹⁵ Nu'u bi mähä ra Pablo p'uya, bá εmp'u ja ra hnini Atenas. Mambá penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nēhra Timoteo ngue dan'i zadi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bap'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'u Atenas, bi m'mähra sibi rá mmui p'uya ngue nnu yø ja'i p'u ja ra hnini ngue gä sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'u ja ra nija, da gue'u ya thanne Oja, gä bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthēui p'u ja ra täi. ¹⁸ Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xä'a ra hya mi xänbäte ra Epicuro. Mi'da p'uya, madi xä'a ra xädi ngue ra estoico. Bi

mudi bi nyauī rā Pablo'ᵤ p'ᵤya. Bi 'yɛn'i'da p'ᵤya:

—¿Teni 'be'a mā hyā mmanā rā n'yohᵤ 'bᵤcua? Hīn'yᵤ p'ᵤ rā nzeḡui di yāhni ua —bi 'yɛnā.

Mi'da p'ᵤya, bi 'yɛnā:

—ɛnā gue di 'yonnā hyā nā ngue yø 'da'yo dahmᵤ.

Bi manā ngunā, porque rā Pablo bi xihyø ja'i hanja rā Jesús, 'nɛ xifi ngue bi bɛnnate. ¹⁹ Bi ts'ixrā Pablo p'ᵤ ja n'na rā xequi ni hᵤ ngue rā Areópago p'ᵤya, nup'ᵤ zai di mpeti yø ja'i ngue mā consejo. Bi t'ɛmbᵤya:

—Dí nne gā pacāhe teni 'be'a mā'da'yo xādi nā rā hyā guí mma n'yø. ²⁰ Porque hīnjam'mø xtá øcāhe te guí mmanya. Dí nne gui xicje te gā mbønya yø hyā guí mma —bi 'yɛnyø ja'i.

²¹ Nu'ᵤ yø mmɛngu p'ᵤ Atenas co 'nɛ'ᵤ yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bᵤp'ᵤ, hīn temā n'namā hyā di ørpa masᵤ, hīnda hōnt'a te mā'da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bi m'mā inde rā Pablo p'ᵤ ja rā junta ngue rā Areópago p'ᵤya, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø mmɛnguhᵤ ua ja rā hnini Atenas. Ya xtá nugā te guí øthᵤ ua guí 'bᵤhmᵤ. Di nɛqui ngue ɛmmɛi guí thannehᵤ yø dahmᵤ. ²³ Porque nup'ᵤ xtá thocā, xtá nugā n'na rā altar ngue nt'ot'i n'na rā letrero ngue ɛnā: “Guehnā rā altar Oja nu'a hīngui fadi te'o naya”, i ɛnā letrero. A nuyā, guehnā Oja guí thannehᵤ naya, pɛ hīngui pahmᵤ te'o nā, guehnā Oja dadi øt'ahᵤ naya.

²⁴ Nunā Oja bi hocrā ximhäi 'nɛ bi hoqui gātho yø cosa i ja. Gue'a rá mmɛti te gā bí ja mahɛts'i'a ya, 'nɛcua ja rā ximhäi. Pɛ hīngui 'bᵤp'ᵤ ja yø ngunja di hocyø ja'i nā Oja nā.

²⁵ Nunā Oja, hīnte honnā ngue da 'yɛnyø ja'i te di unni. Porque go badi 'dacjᵤ rā te'a, 'nɛhmā hyā dí jaxhᵤ, 'nɛ gātho mi'da yø cosa go badi un'a.

²⁶ Nunā Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yutho p'ᵤ bá fadi ngue bi nxandyø ja'i 'bᵤi gā rá nguni nximhäi. Bi zānbabi rā pa di m'mai. 'Nɛ bi

zānbabi rā xequi hapᵤ di m'mai. ²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhmā ngue gātho yø ja'i da hyon'Oja, 'nɛ da badi te'o. Majuanī ngue nuyā, hīngā yap'ᵤ 'bᵤ Oja ngue gātho gahᵤ. ²⁸ Porque connāngue Oja dí 'bᵤhmᵤ, 'nɛ dadi 'yamhmᵤ, 'nɛ ja mā tehᵤ. Tengutho rā hyā bi man'i'da ni 'yot'a sɛcuaᵤ, bi mā ngue yø basigahᵤ Oja. ²⁹ Pɛ xi'mø ngue yø basigahᵤ Oja, hīngui sā gā ɛmhmᵤ ngue nunā Oja, gdā hyɛjrahᵤ yø dahmᵤ ngue yø oro, ogue yø dahmᵤ ngue yø t'axi, ogue yø dahmᵤ ngue yø do. Porque nuyā yø dahmᵤ ya, rá n'yomfɛnise rā ja'i gui hoqui. ³⁰ Nu'mø yø pa xa thogui, nunā Oja mi serpabi yø ja'i thanne yø dahmᵤ, porque hīm manī bahyø ja'i hanja. Pɛ nu rā pa dí 'bᵤhmᵤ ya, nunā Oja hōnnbᵤ bi zā di 'bɛpi gātho yø ja'i ngue da hyɛp'ᵤ yø dahmᵤ thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpā nzānnā n'na rā pa ngue da hyaspi xandønho rā güenda gātho yø ja'i 'bᵤ'a nximhäi. Nunā da hyaxrā güenda p'ᵤya, guehnā n'na rā n'yohᵤ ya xpā huanhni. Nunā Oja, i nnepe ngue gātho yø ja'i da badi te'o nā ya xpā huanhni. Janāngue bi japi bi bɛnnate p'ᵤ ha bi t'āgui.

³² Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ngue ɛmbi bi bɛnnate p'ᵤ ha bi t'āgui, i thenthø 'da. Mi'da p'ᵤya bi 'yɛmbi:

—'Bet'o man'na rā pa ya, mahøngui xicje nā rā hyā nā —bi 'yɛmbi.

³³ Bi map'ᵤ ha säya rā Pablo p'ᵤya. ³⁴ Pɛ nuyā 'da yø ja'i bi nu manho rā hyā mmanā Pablo, 'nɛ bi 'yɛc'ɛi. N'youi p'ᵤ rā Dionisio, guehnā n'na'ᵤ yø ts'ut'abi p'ᵤ ja rā Areópago. Xquet'a n'youi p'ᵤ n'na rā xisu bi 'yɛc'ɛi rā hyā, ni hᵤ ngue rā Dámaris. 'Nɛ n'youi p'ᵤ mi'da yø ja'i.

18

Rā Pablo ya 'bᵤp'ᵤ ja rā hnini Corinto.

¹ M'mefa p'ᵤya, nunā rā Pablo bi nɛxpᵤ ja rā hnini Atenas, bi zømp'ᵤ ja rā hnini Corinto. ² Nunā rā hnini nā p'ᵤya, bi dīmp'ᵤ n'na rā judío ni

nū ngue rā Aquila, rā mməngu Ponto. Nūnā rā Aquila n'youi nā rā Priscila rá xisu, hīnnā ya'atho yø pa xi zøp'u Corinto. Bá ɛp'u ja rā häi Italia, ngue nūnā rā dast'abi Claudio bi manda ngue gā bi thøn'athi yø judío mi 'bɛp'u ja rā hnīni Roma. Bi ma rā Pablo ngue bá nyau. ³ Nūnā rā Pablo mi pa'a rā 'bɛfi mi pɛhna rā Aquila. 'Dap'u bi m'məhmī p'uya ngue bi mpɛfi, di hocyø ngun'ulu. ⁴ Nū'mø rā pa säya yø ja'i p'uya, nhyato nhyato pa rā Pablo p'u ja rā nija di mpɛti yø judío, ngue nne di 'bät'yø judío 'nɛ'u hīngyø judío, ngue da 'yɛc'ɛi rā Jesucristo.

⁵ Mi zøhra Silas 'nɛhra Timoteo ngue xpī 'yɛ'a Macedonia. Rā Pablo p'uya, hīngui säya ngue mmanā hoga 'da'yo hya. Di opan'yu yø judío ngue rā Jesús, guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi nā. ⁶ Pɛ nuyā yø judío, yā mants'o ngue səhra hya. Bi huacrā pahni rā Pablo p'uya, gue'a rā hmɛya'a ngue ya bi hyɛp'u'u yaui, bi 'yɛmbɛya:

—Gadi jaseh p'u guī mmähā rā castigo ya, ya hīnni ma mā güendagā'a ya. Nuyā, gdā magā p'u rá m'məhyø ja'i hīngyø judío ya —bi 'yɛmbi.

⁷ Mi bømp'u ja rā nija rā Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Justo. 'Bɛp'u ja rá hyo nija, ya thanne Oja nā rā n'yohu nā. ⁸ Man'na rā n'yohu ni hu ngue rā Crispo p'uya, mi 'bet'o p'u ja rā nija di mpɛti yø judío, 'nɛhna bi 'yɛc'ɛi rā Hmu Jesús gätho'u 'bɛp'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mi'da yø mməngu p'u Corinto bi 'yɛc'ɛi rā Jesús. Mi zā mi 'yøhra hoga 'da'yo hya yø ja'i, bi 'yɛc'ɛi 'nɛ bi nxixya. ⁹ Bi n'ui 'mø mi nxui rā Pablo p'uya, bi nū ngue ɛmbra Hmu Jesús:

—'Yo guī sū ague Pablo. Damī sigue manā hya, o guī säya. ¹⁰ Nūgā go di n'youi, hīnte da ja'i yø ja'i. Nūnā rā hnīni ja ua, dí pacā ngue xangu yø ja'i da 'yɛc'ɛigā ua —bi 'yɛmbi.

¹¹ Janangue bá m'mə'a n'na jɛya made p'u ja rā hnīni Corinto rā Pablo p'uya, ngue bi xāmbabi rá hya Oja

yø ja'i. ¹² Mi 'yɛhra pa p'uya ngue bi ndast'abi p'u ja rā häi Acaya nā rā Galión. Bi mpɛti yø judío p'uya ngue bi zəhra Pablo. Bi zixpə ja rā ts'ut'abi. ¹³ Bi t'ɛmbra dast'abi p'uya:

—Nūnā rā n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yø ja'i ngue da danne Oja. Pɛ hīngā gue'a ni 'yup'u i mma, tengutho mmanā ley ngue gdā thannehə Oja —bi 'yɛnyø ja'i.

¹⁴ Ya mmap'u ngue da dahra Pablo, pɛ nūnā rā dast'abi Galión bi 'yɛmbyø judío:

—Nū'mø ngue da n'na rā ts'oqui xtanhets'i nā rā hya guī mməhmə, da zā gā øt'ahə rā ts'ut'abi conforme rā ley 'mø. ¹⁵ Pɛ nja ngue yø hyatho'u guī mməhmə, 'nɛ yø thuhutho yø ja'i, 'nɛ ni leysɛhə'a guī ørpahə rá hya, dami hocɛ ni asuntohə. Porque hīndi nne gā øt'ä rā ts'ut'abi nā rā hya nā.

¹⁶ Bi hyøn'athi p'u bi nja rā hya p'uya. ¹⁷ Nū'u yø ja'i hīngyø judío p'uya, bi bentra Sóstenes nūnā 'bet'o p'u ja rā nija, ngue bi ma mā'uni rá hmi rá dā rā ts'ut'abi. Pɛ hīmbi 'yørho masu nā rā Galión te bi 'yøtyø ja'i.

Mahømbi mengra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nup'u ja rā hnīni mi 'bəhra Pablo, bi m'məp'u mā njammī pa. M'mɛfa p'uya, bi 'yɛhyø 'yɛc'ɛi ngue bi ma, bi mähā rā Priscila 'nɛhra Aquila, i mpa p'u ja rā hnīni Cencrea. Ja bi zundī bi 'yaxpə rá yā rā Pablo p'uya, gā mbøni ngue rā ndanne gā 'yo. Ja bi nɛxpə ngue bi 'yo rā barco i mpa p'u ja rā häi Siria. ¹⁹ Mi zømp'u ja rā hnīni Efeso p'uya. Ja bá cop'u rā Priscila 'nɛhra Aquila. Hante ngue da tho p'uya, bi map'u ja rā nija di mpɛti yø judío nā rā Pablo ngue bá nyahə. ²⁰ Nū'u yø judío p'u Efeso p'uya, i xifi ngue xtabā m'məp'u njammī pa. Pɛ rā Pablo hīmbi ne. ²¹ ɛm'mø mambā ɛdi:

—I ja ngue gā søngä Jerusalén. Ja ganī sägā p'u rā ngo bá ɛp'u. Pɛ nū'mø da ne Oja, gā ma pengā mahøn'a ngue gā nnu'ahə —bi 'yɛmbi.

Bi 'yo rā barco p'uya, bi ma.
²² Nu'mø mi zønna Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalén. Mi juadi bi zengua yø 'yεc'ei 'bap'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquía. ²³ Mi zømp'u p'uya, bi m'map'u njammj pa. Mambá εhε, bá thop'u ja yø hnini ja'a rā häi Galacia, 'nεp'u ja rā häi Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gätho yø 'yεc'ei.

Rā Apolos bi manna hya p'u Efeso.

²⁴ Nu'u yø pa'u p'uya, bi zøp'u ja rā hnini Efeso n'na rā judío ni hu ngue rā Apolos, rā mmεngu Alejandra. I mma xandønho rā hya, 'nε padj xandønho'a te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro. ²⁵ Ya xi xädi xanho hanja'a te bi 'yøtra Hmu Jesús. I hä rā ts'edi ngue mmanna hya, 'nε xännbate xanho hanjana rā Jesús, madague'a ngue hont'a rā nxixya bi nxännbate rā Xuua mi padj hanja. ²⁶ Nuna rā Apolos bi hya rā ts'edi bi manna hya p'u ja rā nija di mpeti yø judío. Pe nu'mø mi 'yøhra Priscila 'nεhra Aquila te i mma, bi zica n'nanni rā Apolos. Bi opan'yu xandønho hanja nā rā 'da'yo hya Oja. ²⁷ Bi ne bi thohna rā Apolos i map'u ja rā häi Acaya. Yø 'yεc'ei p'uya, bi mæmahya. Bi 'yøpra n'na rā sūcuā bi gats'i ngue danj dāpyø 'yεc'ei rá m'map'u Acaya, n'namhma ngue di unni xanho rā ts'äya. Nu'mø mi zømp'u Acaya p'uya, bi 'yøpra rā nho ya yø 'yεc'ei ya xi 'yεc'ei rā hya conná mate Oja. ²⁸ Porque yø hmi yø dā yø ja'i p'u, bi hya rā ts'edi bi dājpi te mmanyø judío. I uti te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, ngue rā Jesús guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi nā.

19

Ya 'bap'u ja rā hnini Efeso rā Pablo.

¹ Rā Apolos ya 'bap'u ja rā hnini Corinto. Nuna rā Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yø xanthø ngue bi zøn'a Efeso. Ja i dīmp'u 'da yø 'yεc'ei p'uya. ² Rā Pablo bi 'yānyø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Xi'mø gmi 'yεc'eiha rā hya ya, çua 'bexquj n'yohu rā Espiritu Santo, uague hin'na?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:
 —Hin'na. Hinjam'mø xtá øcähe ngue di 'bua rā Espiritu Santo.

³ Nuna rā Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Tema nxixya bi nja'aha p'uya?

Bi 'yεm'mø mi dahyø ja'i p'uya:

—Gue'a rā nxixya bi manna Xuua.

⁴ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—Nuna rā Xuua bi xixyabi yø ja'i na, gue'a rā hmεya'a ngue da fadi ngue ya bi hεp'u rā nts'o yø ja'i. Pe xquet'a bi xifi ngue jatho da 'yεc'ei'a n'na nc'ei da εp'u m'mεfa ngue rā Xuua. Nuna bi ma, guehna rā Jesucristo nā.

⁵ Mi 'yøhyø ja'i nā rā hya nā p'uya, mahømbi nxixya para ngue da fadi ngue ya εc'ei rā Hmu Jesús. ⁶ Rā Pablo p'uya, bi japrā 'ye p'u ja yø ya yø ja'i. Yø ja'i p'uya di hatra ts'edi rā Espiritu Santo. N'nan'yo yø hya ga ya p'uya, øt'a Oja p'uya ngue sä da manyø ja'i'a rā hya nnepe da ma. ⁷ 'Dε'ma yonc'ei'u yø n'yohu bi nxixya.

⁸ Nhyushna bi membabi rā Pablo ngue pap'u ja rā nija di mpeti yø judío. Bi hya rā ts'edi ngue ja bi mmamp'u rā hya. I nne di 'bätyø ja'i, porque xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ⁹ Pe hingui nne da 'yεc'ei 'da yø ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bi nya man'atho p'u ha 'buhyø ja'i, ngue sahra hoga 'da'yo hya. Bi zop'u rā Pablo'u p'uya. Nu'u yø 'yεc'ei, bi zixra Pablo p'u ja n'na rā escuela 'bua n'na rā xännbate ni hu ngue rā Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'u rā hya p'uya. ¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo jeya p'uya. Janangue gätho'u yø ja'i rá m'map'u ja rā häi Asia, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gā bi 'yøde hanja nā rá hya rā Hmu Jesús. ¹¹ Nuna Oja, xangu yø milagro bi japi bi 'yøtra Pablo. ¹² Madra bayutho, oque tema ulu di ngut'i, i jaspabi yø dārquēhi ngue da dädi. 'Bexta zā rā n'u di ja p'uya. Yø ts'onthi p'uya, i hεp'u yø ja'i n'youi.

¹³ Mi 'yop'u 'da yø judío ngue yø mpønthi p'uya. Bi zäpi bi marpabi rá

thuhu ra Jesús, ngue di japi da hyep'u yø ts'onthi n'youi ra ja'i. Bi 'yena:

—Dadi 'bep'a'i ya grá ts'onthi ngue gui hyep'u ra ja'i. Dí xi'i ngue gui hyep'u conná ts'edi ra Jesús nuna mmanna Pablo —bi 'yena.

¹⁴ Nuna n'na ra judío ngue ra hmu mmäcja, ni hu ngue ra Esceva, mi si yoto yø ts'unt'u ngue Gä yø mpønthi. Nguna bi man'u p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi dahra ts'onthi, bi 'yembi:

—Dí pacä te'o na ra Jesús gui mmana. 'Ne dí pacä te'o na ra Pablo. Pe nu'ahu, händi pacä te'o'ahu —bi 'yembi.

¹⁶ Bi bentyø mpønthi na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, bi ne'ahäi. Bi dapi gätho. Janangue bi 'dap'u ja ra ngu'u yø mpønthi p'uya, ngue bi zet'i 'ne bi nxennba yø ulu. ¹⁷ Gätho'u yø mmengu Efeso p'uya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, Gä bi nsu 'mø mi 'yø'a te bi nja. Gä espabi yø ja'i na ra Hmu Jesús.

¹⁸ Nuya yø ja'i bi guarbu ha bi nja ra hya, xangu bi 'yec'ei ra hya. I mmanyø ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o.

¹⁹ Nuya yø ja'i ya mani n'yo'a ngue ra mfadi, xangu to bá cahyø libro mfadi p'uya, ngue yø hmi yø da yø ja'i p'u bi 'yudi. Bi t'øtra güenda hangü di muui yø libro p'uya, bi bøxra güenda comma yote ma 'det'a mahuahäi ra t'axi di nthëui. ²⁰ Nu'mø bi hma hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hät'i di 'bätyø ja'i ngue ec'ei.

²¹ M'mefa p'uya, bi zo rá mmäi ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pe 'bet'o danü n'yop'u ja ra häi Macedonia, 'nep'u ja ra häi Acaya. Bi 'yena:

—Nu'mø da juadi dá n'yogä p'uya, jatho Gä thogui ganü mpagä Roma —bi 'yena.

²² Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nehra Erasto. Pe ra Pablo bi gose njammü pa p'u ja ra häi Asia.

Bá ts'uhra Pablo p'u Efeso.

²³ Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na ra dasui conná guehrá hya ra Jesucristo. ²⁴ Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mi øtyø nt'embü ngue ra t'axi, mi øt'e tengutho ja ra nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu ra mentyu mi jatyø mafi. ²⁵ Nuna ra Demetrio bi peti gätho'u 'da'igu ra 'befi pehmi, bi 'yembi:

—Ague n'yø'ahu, gui pahmu ngue nuna ra 'befi jajü ya, ja dí timhmu p'u na ra nho nná 'buhmu. ²⁶ Ya gui nnuhu te øtra Pablo 'yop'u, i xihyø ja'i ngue nu'u yø dahmu di hocra ja'i, hinga gue'u Oja'u. 'Ne dí øhmu p'uya ngue hinga høndua Efeso njap'u, sinoque ya mme gätho ra häi Asia, ya hingui ec'ei yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hya mmanna Pablo. ²⁷ Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'befi dí pehmu. Nu'a rá nija ra maca dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hinnü mantho da zupyø ja'i. Di m'me'a Gä 'yespabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gätho yø mmengu Asia, 'ne thanne gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

²⁸ Bi ndecue yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya na p'uya. I mahyø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Magues na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso —bi 'yena.

²⁹ Bi madi bi yans'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi bentra Gayo, 'nehra Aristarco, guehya yø n'yohu ngue yø mmengu Macedonia mambä n'youi ra Pablo. Bi zixpu ja ra estadio di mpeti gätho ra hnini 'mø øt'a junta p'uya. ³⁰ Bi ne ra Pablo ngue xta mmap'u ha 'buhyø ja'i, pe himbi japyø 'yec'ei bi ma. ³¹ Xquet'a madi pahmi ra Pablo 'da'u yø ts'ut'abi di manda p'u ja ra häi Asia, guehya bi mennba ra hya ra Pablo ngue hinda zä da zømp'u ha di mpeti yø ja'i ya.

³² Nup'u bi mpeti yø ja'i, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo bi mmammü'da. Xøgue 'dagui nuanstho yø ja'i p'u ha mafi, xandøngu yø ja'i hingui padü hanja ngue bi mpeti yø ja'i. ³³ Nuna n'na ra judío ni hu ngue ra Alejandro,

bi bøn'i'da yø mmijjudíoui ngue bi xifi hanja ra hya. Mi badí hanja ra hya p'uya, bi 'yøtra senya conná 'ye ngue nne di hejpaḅi yø ja'i. Bi ne xtí nyap'u 'báhyø ja'i ngue di catra sai p'u 'báhyø mmijjudíoui. ³⁴ Pε nu'mø mi báhyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nya, bi máhra mafi gátho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bi mmafi, i εna:

—Maguese na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso.

³⁵ A nuna go n'na ra secretario p'u ja ra hnini p'uya, go bi zä bi hejpi te manyø ja'i na, bi 'yεmbi:

—Ague gyø mmenguha ua ja ra hnini Efeso. Gátho yø ja'i ndap'u bi zä, gä paḅi ngue nuua ja ra hnini Efeso i høxyø xi yø ja'i ngue da máhra nija haru 'báhra dahmu Diana nuna maguese bí 'yε mahets'i. ³⁶ Nuna ra hya dí xi'aha ya, gä guí pahma ngue majuaní na. Janangue nuyá, dami nsayahu. Dami n'yomfeni te guí nne guí 'yøthu. ³⁷ ¿Hanja ngue sä gni sihu ua ya yø n'yohu 'bucua? 'Nε hingui xocra nija, ni xinga gue'a ni dahmuha di nnømman'u. ³⁸ A nu'mø 'bui to di nsahmi na ra Demetrio, da gue'u yø mafi n'youi, uanguí gue'a ga 'báhyø ts'at'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. ³⁹ Nu'mø ja te man'na ma hya guí nnehu, guí mmamhu 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'u. ⁴⁰ Asta guehya dí 'bu mman'uhu 'mø da fadi te xa nja ya. Da t'εmbi ngue dyø nequisaihu. Nu'mø da t'annghu hanja'a ra njunt'i xanja ya, hin'yu p'u te ga mmamhu.

⁴¹ Høntho bi juadi bi man'a ra hya'a p'uya, bi n'yεte yø ja'i ngue bi ma.

20

Ra Pablo bi map'u ja ra häi Macedonia 'nep'u ja ra häi Grecia.

¹ Nu'mø mi thohra sai, bi zonhyø 'yεc'ei na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bi n'yεte p'uya, bi ma i map'u ja ra häi Macedonia. ² Bi zengua gátho yø 'yεc'ei rá m'map'u ja yø xequi rá njap'u. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'u ja ra häi Grecia. ³ Ja bá m'map'u nhyushna.

Ya ja ngue xta 'yo ra barco ngue xtí ma Siria p'uya. Pε bi ba p'uya ngue sänyø judío ngue da hyo. Janangue bi zännbaya ngue bi n'yoguatho, mahøn'i map'u ja ra häi Macedonia. ⁴ Nuyá yø n'yohu ra Pablo 'dap'u 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmengu Berea, 'nε'u yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nεhra Segundo, 'nεhra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nεhra Timoteo, 'nεhyø mmengu Asia, ra Tíquico 'nεhra Trófimo. ⁵ Bi m'met'o ya ngue i ndø'mate p'u ja ra hnini Troas. ⁶ Nugähe ja dá mäcähe 'mø mi tho ra ngo ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. Dá nεxähe p'u Filipos, daní nthegähe p'u ja ra hnini Troas. Ja dá m'macähe p'u nyoto ma pa p'uya.

Ra Pablo ya 'bap'u ja ra hnini Troas.

⁷ Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yεc'ei ngue di nεennba ra thuhme da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya, bi xännbabi ra hya yø ja'i. Pε comma ya ja ngue da ma 'mø mi hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mi zo made ra xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'i p'u ja ra cuarto bí ja maya, nup'u bí ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mi huxpu ja ra ventana n'na ra ts'unt'u ni hu ngue ra Eutico. Comma ra Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na ra ts'unt'u p'uya, rá hyu ra piso p'u bá tãgui. Ya xi du 'mø mambá thats'i. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—'Yo sä guí suhu, i te na ra ts'unt'u —bi 'yεna.

¹¹ Mahømbi nexmaya ra Pablo. Ja bi xenna thuhme da ts'i p'uya, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Mi tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mi hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna ra ts'unt'u xi dãgui, bi ts'ixrá ngu na, pε ya ja manho. Gä bi hyu yø mmai yø ja'i.

Ra Pablo ba nεxa Troas, i mpa p'u ja ra hnini Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yoguatho ra Pablo asta ra hnini Asón. Ja daní nthegähe p'u p'uya ngue dá ohe ra barco. ¹⁴ Ma nthegähe ra Pablo p'u ja ra hnini Asón,

ya 'da dá mähme p'uya, dá ohe ra barco daní mpähme p'u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Dá pöngähe p'u'a rá yo pa p'uya. Daní nthogähe p'u ja rá nnengui rá häi Quío. Rá hyu pa p'uya, dá söngähe p'u ja rá häi Samos. Daní nsäyahe p'u ja ra hnini Trogilio. Rá gu pa p'uya, dá söngähe p'u ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Nuná ra Pablo, ya xi zänni ngue da thorp'u ja ra hnini Efeso. Hímbi ne di nsäya p'u ja rá häi Asia. Bi xöni bi zön'a Jerusalén, xamhmatho dá zädi ngue dání zäp'u ra ngo ngue ra Pentecostés.

Bi nyaiu ra Pablo'u yø 'yεc'ei 'bet'o p'u ja ra hnini Efeso.

¹⁷ Nup'u ja ra hnini Mileto, bi mennbatho ra hya ra Pablo'u yø 'yεc'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'yεc'ei'a ra hnini Efeso, ngue bá εhε bi nyaiu. ¹⁸ Nu'mø mi zø'u bá ts'i p'uya, ra Pablo bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu te dá n'yogä 'mø rá müdi yø pa ma söcä ua Asia ja ni häih. ¹⁹ Hingra n'yets'i dá n'yogä p'u guí 'bähmu mente ra pa dá örpä rá 'bēfi ra Hmu Jesús. Dá üngä ma mmüi conná nguehyø ja'i nu'u hingui nne da 'yøhra hya. 'Nε xangu ra n'u dá sägä ngue nne xtä hyogä yø judío. ²⁰ Nu'mø ma xi'ah'u ra hya, dá xi'ah'u'a te gäma hya ja ngue da 'yøt'ah'u ra nho. Dá xän'nah'u ra hya p'u gadi mpetih, 'nεp'u ja ni ngu'u dá xän'nah'u ra hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, dá xicä ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, da den'na Oja, 'nε da 'yεc'ei na ma Hmu'u Jesucristo. ²² A nuyá, di 'bejpagä ra Espiritu Santo ngue ganí mpagä Jerusalén. Pε hündi padi te ganí nthocä p'u. ²³ Hønda n'na ra hya dí padi, ngue nup'u ja yø hnini xtä thogui, ra Espiritu Santo xiqui ngue nup'u Jerusalén, ya nthø'miguí ngue da joqui, 'nε da ma ma'ünigui. ²⁴ Pε hingä gue'a di dü ma mmüigä'a. Asta dí engä ma te squerängue ga jua'a te nná 'yo con n'na ra pähä. Dí nne ga juahna ra 'bēfi bi färca ma Hmu Jesús. I nne ra Jesús ngue ga xicä yø ja'i na

ra hoga 'da'yo hya bá n'yoiu rá mate Oja.

²⁵ Nu to gä guí 'bähmu ua ya, ya gä xtä xifi ha di njap'u di zo rá 'yε Oja, dädi seguragä ngue ya hinní mantho da nürcaguí ma hmi yø ja'i. ²⁶ Ra ora ja p'uya, dí nne ga xi'ah'u ngue ya hinní ma ma xigä te'o da ma ra castigo. ²⁷ Porque nu'a te gäma hya xpä nzän'Oja ngue di nja, ya gä xtä xi'ah'u, hin tema hya di 'bēdi. ²⁸ Dami hyoni ha gdi n'yo manho n'na ngu n'na'ah'u ya. Xquet'a dami fähmu yø 'yεc'ei. Guehna ra Espiritu Santo εxah'u ngue guí fähmu ya yø ja'i εc'ei Oja. Guehya yø ja'i bi pøhra Jesús conná maca ji bi mämp'u ja ra pont'i. ²⁹ Dí padi ngue nu'mø dá magä ua, dá ep'u mi'da yø mamhya da ne da 'uεnyø 'yεc'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbu. ³⁰ Guesε ni amigoh'u da böni ngue di nxännbate ra fehni, go da garpabi yø 'yεc'ei'u p'uya. ³¹ Dami mfähmu 'yo di hä'ah'u ya n'nan'yo ra hya da xän'nah'u. Gui 'yøth'u tengutho dá øt'ä mente nhyu jeya, ra pa ra xui dá xän'nah'u ra hya, hindá nsäya. Asta ma guidä nná xi'ah'u ra hya n'na ngu n'na'ah'u.

³² A nuyä ma zi cu'ah'u, hønt'Oja da mä'ah'u ya. Dami fähmu xanho na ra hya ngue rá mate Oja. Nuná, i ja rá ts'edi na ngue man'na gdi timhmu ra hya. Oja di japi te'o gä o rá 'yε. ³³ Hijnönni ja'i dá nepä rá mēnyu ogue rá ulu. ³⁴ Guí pahmu xanho ngue nu'a te di honi co 'nēhya mi'da dí n'yohe, dá mpēhme n'namhma ga tini te dí homhme. ³⁵ Guí njathu p'uya, porque jatho ngue di mpe'a n'na, n'namhma da zä da mäts'i to hin'y'u te da hyoni. Dami bēmhmu'a ra hya bi mam'mø mi 'yenna Hmu Jesús: “Man'na xanho ngue di un'a n'na, hindä gue'a ngue da ma mat'ünni”.

³⁶ Høntho bi juadi bi manna Pablo na ra hya na, bi ndantyøhmü gätho yø ja'i mi n'yoh'u ngue bi mat'Oja. ³⁷ Asta zoni gätho yø ja'i ha guí nhyahmi ra Pablo ngue εdi. ³⁸ Porque εmmēi

tu yø mmæi yø ja'i na ra hya xi manna Pablo ngue ya hinnî mantho da nurpa rá hmi. Bi máhä p'ua ja ra barco p'uya, ja bi n'yep'ua.

21

Ra Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mø dambá n'yetegähe p'ua ha 'buhma zi cuh, dá ogähe ra barco ngue dá macähe njuantho p'ua ja ra häi Cos. Rá yo pa p'uya, danî nthocähe p'ua ja ra häi Rodas. Mä thocähe p'ua p'uya, danî mpäcähe p'ua ja ra hnîni Pátara. ² Nu'p'ua Pátara, ja dá tingähe p'ua man'na ra barco ngue i mpa p'ua ja ra häi Fenicia. Dá ogähe'a p'uya, dá mähme. ³ Nu'mø mä thocähe p'uya, danî nugähe ra häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mø mä thocähe na ra häi na, danî nthocähe p'ua ja ra häi Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue danî zohrá 'benî p'ua ja ra nenthe ngue ra hnîni Tiro. Janangue ja danî mpähme p'ua. ⁴ Dá nthegähe p'ua 'buhyø 'yεc'εi p'uya. Ja dá m'macähe p'ua nyoto mä pa. Pε ra Espiritu Santo bi 'yutyø 'yεc'εi'a te ja ngue da thohra Pablo. Janangue hindî japyø 'yεc'εi ngue xti ma Jerusalén. ⁵ Pε mi gua'a nyoto mä pa p'uya, siempre dá mähme. Gätho yø 'yεc'εi conyø xisu 'nēhyø basî 'da dá mähme asta nenihni. Dá ndantyøhmü gähe p'ua ja rá nnenguî ra jathe p'uya, ngue dá mat'Ojahe. ⁶ Nu'mø mä n'yēhme p'uya, dá cäthe ra barco. Bi mengyø ngu yø 'yεc'εi p'uya.

⁷ Dambá nexähe p'ua Tiro, dá søngähe p'ua ja ra hnîni Tolemaida. Ja bi zep'ua'á nná ogähe ra barco p'uya. Mä sømhme p'ua ja ra hnîni, dá zenguahe ya mä zi cuh. Ja dá m'macähe p'ua n'na pa p'uya. ⁸ Mi hyaxp'uya, dá thogui ngue dá mähme p'ua ja ra hnîni Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nēhya mi'da man'yohe. Dá macähe p'ua ja rá ngu ra Lipe maði 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'εi'ua yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfäxui yø representante ra Cristo. Ja dá n'oxähe

p'ua ja rá ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, mi si goho yø t'ixu ngue him maði nthati. Nuya yø hmute p'uya, nu'a ra hya di bennbabi Oja da ma, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nmî 'bucähe p'ua njammî pa p'uya, bi zø'a n'na rá pøngahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xpî 'yε'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yεhε da nuje. Bi gajpa rá ngat'i ra Pablo p'uya, bi dutyø gua 'nēhyø 'yε. Bi 'yεmp'uya:

—Nguna ra hya mmanna Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohe rá mmeti ra ngat'i ja ua ya, di jaua yø judío p'ua Jerusalén ngue da dut'i. 'Nε di ndäpyø ja'i hingyø judío —bi 'yεmbi.

¹² Nu'mø mä øcähe na ra hya na p'uya, hangu dá xicähe ra Pablo, da gue'ua yø mmengu p'ua, xifi ngue hindî ma Jerusalén. ¹³ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—¿Tenî 'be'a guí øt'e ngue sä guí zomhmü? Gadi unngahma mmügä. Nugä dí 'bui hønt'a go te ts'ua ga thogui, hinga hønt'a di tharcagui, sinoque xquet'a da zä ga tugä p'ua Jerusalén conná nguehma Hmü Jesús —bi 'yεna.

¹⁴ Ya hindá taphe ngue hinxti map'ua, da hēcähe p'ua p'uya, di εmphe:

—A nuyá, di nja'a te rá pähä Oja ya 'mø.

¹⁵ M'mefa p'uya, 'nεcje dá nsähe ngue da mähme p'ua Jerusalén. ¹⁶ Bi hyungähe 'da yø 'yεc'εi ngue yø mmengu Cesarea. Nuya yø 'yεc'εi ya p'uya, n'youi p'ua n'na ra mmengu Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya mará nyogui 'yεc'εi na. Go bi zixcähe rá ngu na p'uya ngue ja dá nsäyahe p'ua.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

¹⁷ Nu'mø mä søngähe Jerusalén, εmmēi di johya yø 'yεc'εi ngue dá nnuhe. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, dá mähme ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gä mi 'bup'ua yø 'yεc'εi 'bet'o p'ua ha di mpeti yø 'yεc'εi. ¹⁹ Mi juadi bi nzenguaui yø 'yεc'εi na ra Pablo, bi d'umî bi mä te xi 'yøt'e, manyarbu i ma ra hya bi mä ngue xifi hanja ngue

xi mǎx Oja ra Pablo p'ua ha 'buhyo ja'i hingyo judío. ²⁰ Mi 'yø'a te sihyo ja'i p'uya, bi 'yεspabi Oja. Bi t'embra Pablo p'uya:

—A nuyá ma zi cu'i Pablo, ya gui nnu ngue yø mahuahitho yø judío εc'ei ra Jesús. Pe gátho ya p'uya, hingui nne da hyep'ua yø costumbre n'youi p'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés. ²¹ I hma ngue t'embí n'nan'yo ra hya gui xännbabi yø judío rá m'mua hman'na nguadi yø häi. T'embí ngue gui xifi ngue hinda 'yörpa masu'ua yø hya bi manda ra Moisés, 'ne hinda 'yøtyø costumbre nná 'yohua. T'embí ngue gui xifi ngue hinda mēpya yø ts'unt'ua 'mø bi m'mai. ²² ¿Ha di nja te ga øthua co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yø ja'i 'mø bi badí ngue ya gá søhø. ²³ Man'na xanho gui 'yøt'a te ga xi'áhe ya. I 'bucua dí 'bucáhe goho yø n'yohua ja ngue da 'yøtyø ndanne. ²⁴ Damí sixa nija'ua ya, gui nhoqui tengutho da 'yøt'ua. Jurpabi yø gasto ngue da 'yaxyø ya. Nu'mø gá 'yøt'a p'uya, gátho yø ja'i da dinyø mmui ngue himma juani'a te si'i. Sinoque xquet'a 'ne'i gui εc'ei 'ne gui hats'i xanho te mmamp'ua ja ra ley. ²⁵ Pe nuyá yø ja'i hingyo judío ngue ya εc'ei ra Jesús, ya xtá orpahe ra sacua te dá sannáhe ya. Ya xtá xihme ngue hinte da ma nts'upi ya yø hya ya. Sinoque hontho ngue hinda za ra ngø 'bøspabi yø dahmu, 'ne hinda zi ra ji. 'Ne hinda zapra ngø yø zu'ε hingui pønná ji 'mø bi du. 'Ne hinda n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

²⁶ Mi hyaxpaya, bi me ra Pablo'ua goho yø n'yohua ngue 'da di nhojtho. Bi yurbua ja ra nija di mpeti yø judío p'uya para ngue da ma tema pa da ze'a gui nhoqui. Nu'mø bi dātra pa p'uya, da 'yøtyø 'bøt'e n'na ngu n'na.

²⁷ Pe nu'mø tobe him maní dāt'a nyoto ma pa, nuyá yø judío ngue yø mmengu Asia bi nu ngue 'bup'ua ja ra nija ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yø mmui gátho yø ja'i p'uya. Janangue bi ma mbent'i ra Pablo. ²⁸ Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yεna:

—Ague gyø judío, damí fáxcáhe ua. Nuna ra n'yohua 'bucua ya, guehna xännbabi yø ja'i ndap'ua bi zä na ngue hingui nnu manho'a te nná 'bahu. I xännbabi yø ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'ne hingui nnu manho ra nija jaua. I ja man'na ra hya p'uya, ya xa cutua ja ra nija 'da yø ja'i hingyo judío. Di ts'ongua ja ra maca nija jaua.

²⁹ Nguna ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'ua ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohua hinga judío, ni hu ngue ra Tróximo ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'embí ngue ya xi carpua ja ra nija'a ra n'yohua xi hnurpi ngue mi n'youi.

³⁰ Bá yants'i gátho yø ja'i p'ua ja ra hnini p'uya. Bá tihí ngue di bentra Pablo. Bá jumá xøts'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndøt'e yø goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yø ja'i ngue xta hyo ra Pablo. Bi zønna hya p'ua bí 'bhrá hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gá ra hnini Jerusalén. ³² Janangue bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gátho yø soldado, da ma da nu tema hya bi nja. Ni tihí bi zømp'ua 'buhyo ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'ua yø soldado, bi hyep'ua'a gui unna Pablo. ³³ Mi guarba 'buhyo ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'ne bi thut'i co yohø yø cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'ne bi 'yänni te'be'a xi 'yøt'e. ³⁴ Pe nup'ua mahyo ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmí'da. Janangue hingui sä da hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uexhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'ua bí ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mø mi zømp'ua ja yø 'dexto ngue ra cuarte, xøgue ni gautho yø soldado na ra Pablo, porque di mäs'yø ja'i ngue nne da guaspi. ³⁶ Bá mafi gátho yø ja'i bá 'befa, bi 'yεna:

—Da du ra Pablo —bi 'yεna.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'ua ha 'buhyo ja'i.

³⁷ Nu'mø ni ma da yurbu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yembrá hmu yø soldado:

—¿Ua da zä ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangä? —bi 'yembj.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yembra Pablo:

—¿Ua guí padj guí nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda'u goho mahuahj nja'i yø hyote bá m'mup'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugä drá judiógä, drá mmengugä p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'u ja ra häi Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate guí 'dacrä nt'edi ga nzocä yø ja'i —bi 'yembj.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'mäp'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue orpa ra senya yø ja'i ngue di nsäya. Nu'mø mi nsäya'a guí maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembj:

22

¹ —Ague n'yø'ah, nuna ra hya gda nyangä ua guí 'buhmu ya, dami 'yøhm ha rá nja ra hya ga xi'ah.

² Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ofonna ebreo ga ya yø ja'i, man'natho ngue hinjondi 'yani. Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

³ —Nugä drá judiógä. Drá mmengugä p'u Tarso ja ra häi Cilicia. Pe bi ma ma tedegä ua Jerusalén. Ja dá ogä ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xänbategä. Bi xänngagui'a ra ley manj n'yo ma mboxitah. Nugä dá ja ndummui ngue dá supä rá xudi Oja co gätho ma mmui, tengutho guí øth ra pa ja p'uya. ⁴ Nugä 'mø yø pa xa thogui, xtä scä'u yø ja'i mi ec'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohu 'nøhyø xisu di tut'i ngue di cot'i, 'ne dí nne ga ho 'da.

⁵ Nu'a rá hmu yø mmäcja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, da zä da ma hanja'u, porque go bi 'dacä ra scua dá cats'i ngue xcani dápä yø

judío p'u Damasco. Dá magä p'u ngue di hongä yø 'yec'ei, xcambá sigä ua Jerusalén ngue xtj n'ofädi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jesús.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, comma huxyadi ya ni ma ga sön'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i mayä ngue bi gogbagui. ⁷ Dá täcä häi p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmxi guí nnu man'ugui?” bi 'yengui. ⁸ Ya dí embä p'uya: “¿Te'o'i p'uya grá Hmu?” Hombä tha p'uya, bi 'yengui: “Guecä drá Jesús, drá mmengu Nazaret, janjuanj ngue guí nnu man'ugui”, bi 'yengui. ⁹ A nu'u ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuanj ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe himbi mmeya ma amigo te 'be'a xicä'a nzoqui. ¹⁰ Nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya, bi 'yengui: “Dami nanguj, guí thogui gdi ma Damasco. Nup'u ja danj si'i p'u te gä ja ngue guí 'yøt'e”. ¹¹ Bi xädägui'a ra nyot'i dá nth'e'be. Bi cänngagui'u ma n'yo'be, gä dá sön'a Damasco.

¹² Nup'u Damasco p'uya, mi 'bur'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías. Gue'a n'na ra n'yohu ngue mi øt'e gätho'a te mmamp'u ja rá ley Oja. 'Ne di nnu manhoui gätho yø judío. ¹³ Bá ehx bi nugä na ra Ananías. Mi zøp'u dí 'bui, bi 'yengui: “Ague ma zi cu'i Saulo, di nzø ni dä ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi nzø ma dä, dá hēti ha 'bäi. ¹⁴ Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne ma mboxitah ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue guí parpabi rá pähä. Bi ne ngue guí nnurpabi rá hmi'a rá Ts'ant'u Oja nuna gä ra nho øt'e, 'ne guí 'yø'a ra hya bi ma. ¹⁵ A nuyá, ndap'u bi zä guí ja hmajuani gätho yø ja'i na ra hya dí xi'i ya. Guí xihyø ja'i te gä nu ya, 'ne guí xihyø ja'i tema hya gä 'yøde. ¹⁶ Xiya, ¿te guí tøm'ya? Dami nanguj, guí nxixya nts'edi, n'namhma di nequi ngue guí ec'ei ra Hmu Jesús, 'ne di pun'na'i ni ts'oqui”, bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'ua ha 'buhyo ja'i hinyo judio.

¹⁷ Dambá pengä p'uya, ngue dá s'ə'a Jerusalén. Dá map'ua ja ra nija ngue dá mat'Oja. Bi mpähma nthandi p'uya. ¹⁸ Dá nugä ra Jesús ngue engui: “Dami xoni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'orpa masu ra hya guí mma conná nguecä”, bi 'yengui. ¹⁹ A nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ya pahyo ja'i ngue nmi pagä p'ua ja yø nija, dambi sigä yø ja'i ec'ei'i ngue di cot'i, 'ne dadi uni. ²⁰ Nu'mø mi tho na ni mafi ra Teba bi xihyo ja'i ni hya, dí 'bäcä p'ua 'mø, xquet'a dá negä ngue bi du na. Nu'mø mi tho na, dá färpagä yø tuhü'u to bi hyo”. ²¹ Pε ra Jesús bi 'yengui: “Ga 'yohma. Nugä yap'utho ga pen'na'i, guí mmap'ua rá m'mahyo ja'i hinyo judio”, bi 'yengui.

Yø soldado bi bentra Pablo.

²² Bi 'yøxhyø ja'i p'ua bá fadi ngue bi nya, asta gue'mø mi manna ra hya ngue ena da map'ua 'buhyo ja'i hinyo judio. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Da tho na ra n'yohu na. Hinni 'yup'ua ngue 'buhna —bi 'yena.

²³ Mente mafi, mente cacyø tuhü, en'a häi. 'Ne ens'maya yø fonthäi ngue ra cue. ²⁴ Bi manda na rá hmu yø soldado p'uya ngue bi ma macut'i mbo ra cuarte ra Pablo. 'Ne bi manda ngue bi 'bei, bi njapi da ma hanja ngue sahyø ja'i. ²⁵ Pε nu'mø mi dut'i ngue da mei, nuna ra Pablo bi 'yembra capita 'bap'ua:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne gui fhmua n'na ra n'yohu ngue ra romano, 'ne hinga 'bet'o guí haxhu ra güenda hanja ra hya? —bi 'yemi.

²⁶ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra capita p'uya, bi ma bá xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yemi:

—Dami n'yomfeni te guí nne gui 'yøt'e, porque nuna ra n'yohu guí nne gui fei, ra romano na —bi 'yemi.

²⁷ Nu'a ra hmu p'uya, bi guarbu 'bähra Pablo, bi 'yemi:

—¿Ua majuaní ngue grá romano ague n'yø?

Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yemi:

—Ahá, majuaní.

²⁸ Nu'a ra hmu p'uya, mahombi 'yemi:

—Pε nugä, xangu ra mēnyu xa cuestagä ngue dá cohi ngue drá romano.

Ra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Pε nugä drá romanogä p'ua dá micä.

²⁹ Co nuna ra hya na p'uya, bi zop'ua ra Pablo'ua mi nne xtí mfete. Da guehna ra hmu, xquet'a bi zop'ua 'mø mi hyaxa njuani ngue ra romano. Bi nsu p'uya ngue xi dut'i.

Ra Pablo 'bap'ua ha bi 'yøtra junta yø judio.

³⁰ Mi hyaxpaya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xta hyats'i xanho ra güenda teni 'be'a gui yapyø judio na ra Pablo. Bi xojpa yø cadena ma nthat'i p'uya, bi manda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmäcja. Bi nja ra dajunta. Bá njacra Pablo p'uya, bi ma ma 'bä'mi p'ua 'buhyo ja'i.

23

¹ Nuna ra Pablo bi hyetyø ja'i 'bap'ua ja ra junta. Bi 'yembaya:

—Ague n'yø'aha, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yep'ua, 'ne asta guehya, co n'na ra hoga mmäitho nnä 'bäi.

² Nuna ra hmu mmäcja Ananías, bi 'ber'ua 'dap'ua 'bähmi ra Pablo ngue da memba rá ne. ³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Go di un'i Oja ngue hinga njuantho guí øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mip'ua ngue gui 'yøtra ts'ut'abi conforme ra ley? ¿Hanja ngue guí nuixra ley ngue gadi manda da 'begbä ma ne? —bi 'yemi.

⁴ Nu'ua 'bap'ua p'uya, bi 'yembra Pablo:

—Guí thennbabi rá da mmäcja Oja 'mø —bi 'yemi.

⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yemi:

—Pε hindí pacä n'yø, ngue'mø guehna ra da mmäcja na. Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Yo guí nnømman'ua nnøpa ts'ut'abi yø ja'i”, i enna hya.

⁶ Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bup'u 'da yø judío p'u ja ra junta ngue tenna nt'εc'ei ni hu ngue ra saduceo. Man'na 'bai yø judío p'uya, ni hu yø nt'εc'ei ngue ra fariseo. Ra Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague n'yø'aha, nugä drä fariseogä, rá ts'unt'ugä n'na ra fariseo. Nu'a nná εc'εigä ya ngue bá εp'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya.

⁷ Nu'mø mi manna ra hya na p'uya, nu'u yø fariseo, conyø saduceo, di njun'mahyase p'uya. Ya yo 'bai bi gohyø ja'i. ⁸ Porque yø saduceo mman'u ngue hñdi bennate yø ánima, ni xingyø anxε di 'bai, ni xingra ndahi. Pe yø fariseo p'uya, gä εc'ei ya yø hya ya. ⁹ Bi mähra hmafi gätho yø ja'i p'uya. Bi nangui 'da yø xännbate ngue ra ley, yø n'yohu yø fariseo. Bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hin tema nts'o dí ø'na. Nu'mø da t'embj ngue n'na ra anxε bi zofo, hingu ho ga cohi ngue ma nsuihu Oja.

¹⁰ Mathoguitho bi nsuhyø ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i da xenyø ja'i ra Pablo. Bi 'bepyø soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'u ha 'bahyø ja'i, bi zixpu ja ra cuarte.

¹¹ Rá nyohra xui p'uya, bi nu ra Pablo ra Hmu Jesús, ngue bi 'yεmbj:

—Dami hya ra ts'edi ague Pablo. Tengutho guá ørbu Jerusalén ngue gá ma hanja ma hyagä, dá ngut'a ra hya gni man'a Roma ya.

Inthoni ha di tho ra Pablo.

¹² Mi hyaxpuya, bi nhεcahya 'da yø judío ngue da hyo ra Pablo. Bi 'yεna:

—A nuyá, ni xingra hmε, ni xingra dehe ga sihu ya, asta gue'mø dá nuhu bi du ra Pablo. Da zεcju Oja 'mø hñdi nja'a te dí mmamhmu —di n'yεmbj.

¹³ Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴ Bi map'u 'bahyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nεp'u 'bahyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi 'yεmbuya:

—Nuna ra hya xtá mangähe, hinga nsihmεhe asta gue'mø dá nuhe bi du

ra Pablo. Dí εngähe ngue da zεcju Oja 'mø hñdi nja'a te dí mmamhme.

¹⁵ A nu'ahya, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue ra junta, dami xihmu rá hmu yø soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'buhmu. Gui 'yεmp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni. Nugähe p'uya, ya xca nsähe ngue ga hohe hante da zøcua.

¹⁶ Pe nu'a n'na rá 'be'ue ra Pablo p'uya, bi 'yøde tema hya nts'änni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yøde. ¹⁷ Nu'mø mi xihra Pablo'a te fεnnbi, bi zonhna n'na ra capita p'uya, bi 'yεmbj:

—Nuna ra ts'unt'u 'bucua, dami sixpu 'buhni hmu. Porque jap'u n'na ra hya da xifi.

¹⁸ Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'unt'u p'u 'bahrá hmu yø soldado. Bi 'yεmbj:

—Nuna ra Pablo ofädi, bi zongagu ngue da sin'na'i ua na ra ts'unt'u 'bucua. Ja te nne da xi'a'i 'na —bi 'yεmbrá hmu.

¹⁹ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi bennba rá 'yε ra ts'unt'u, bi zicra n'nanni, bi 'yεmbj:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yø?

²⁰ Nuna ra ts'unt'u p'uya bi 'yεmbj:

—A nuyá, nu yø judío, ya xa nhεcahya ya, ngue nu'mø da xudi, da 'yá'i ngue gui sixpu ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yεnui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni 'na. ²¹ Pe nu'i 'yo gui εc'ei, porque pongui yote nja'i yø judío xa nzänni ngue da gorpa ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Nε i mma ngue ni xingra hmε, ni xingra dehe da zi, asta gue'mø da nu ngue da du ra Pablo. Ena ngue da zu Oja 'mø hñdi nja'a te xa nzänni 'na. A nuyá, ya xa nsäya, ngue tømtho tema hya gui mmanya.

²² Nu'a rá hmu yø soldado bi xihra ts'unt'u ngue hñjonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yøde.

Bi 'bennbabi ra Pablo na ra gobierno Félix.

²³ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi zonhni yoho yø capita. Bi 'bepi ngue di nsä yo ciento yø soldado ngue

yø 'yogua, 'nɛ hyate ma'det'a yø tøgue, 'nɛ yo ciento nja'i yø nhyā lansa ngue da zixra Pablo 'mø bi zai guto nxui, da menhni di ma Cesarea. ²⁴ 'Nɛ bi manda ngue da thøspabi ra nthuts'i ra fani da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hinte di njapra Pablo, sinoque di ndäpra gobierno Félix. ²⁵ Bi 'yøt'a n'na ra sɛcua ra hmu p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi däpra Félix. I ɛnna sɛcua:

²⁶ “Nugä drä Claudio Lisias, dadi zengua'i grä hoga gobierno Félix. ²⁷ Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bɛcua, bi gotyø judío, ya ja ngue xta hyo. Pɛ nu'mø ma pacä p'uya ngue ra romano, dá pennbabi yø soldado ngue bá yani. ²⁸ Dá ne ngue xca padí te gui yapí. Dá sixä p'u bi 'yøtyø junta yø judío p'uya. ²⁹ Pɛ nuna ra hya bi nɛqui, guehna ja ua naya. Gui yapí ngue'a ra ley ga 'yo judío. Pɛ himbi nɛqui ra hya ngue te xtí hyo, ni xinga gue'a di sä ngue da jot'i. ³⁰ Pɛ dá mmɛyagä p'uya, ngue nu'u yø judío, ya xi nhɛcahya ngue xta hyo. Janangue nuya dí pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Nɛ xquet'a dí xicä'u di yapí ngue da map'u guí 'bui ngue da xi'i te gá nzai. Hønt'a ra hya'a ya”.

³¹ Nu'u yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mɛpi. Bi zixra Pablo 'mø mi nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hnini Antípatris. ³² Mi zä mi nɛcahäi p'uya, bá penc'u yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'u ja ra cuarte. Go bi mähä ra Pablo'u yø tøgue. ³³ Mi zømpu ja ra hnini Cesarea p'uya, bi ndäpra sɛcua ra gobierno, 'nɛ xquet'a bi ndäpra Pablo. ³⁴ Nu'mø mi juadi bi nu ra sɛcua ra gobierno p'uya, bi 'yänni hapu ra mmɛngu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmɛngu p'u ja ra häi Cilicia. ³⁵ Bi 'yɛmbuya:

—Ga øcä'a ra hya guí mmam'mø bi zøcua'u di yap'a'i —bi 'yɛmbi.

Nup'u ja rá ngu na ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha

'buhra Félix.

¹ Ya rá cut'a ma pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmäcja Ananías, ni n'youi 'da yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. 'Nɛ ni n'youi n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zømp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. ² Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi madi di yapra Pablo, bi 'yɛmbra Félix:

—Ague grä gobierno, dadi ja mammadi'ahɛ ngue hin tema hya, dí 'bɛ manhogähe. Connä guehni mfadi gä 'bammango yø ja'i. ³ Gätho'a te guí øt'e, dí 'bammangogähe ndap'u bi zä. Gä guehna nnä ja mammadi'ahɛ naya, grä ts'ut'abi Félix. ⁴ Pɛ hindí nne ga 'bet'ahɛ xangu ni tiempo. Dí äcähe ra mate n'na ts'uquits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'ahɛ.

⁵ Dí tingähe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bɛcua, i 'yo ndap'u bi zä gä rá nguni nximhäi ngue di ts'onnyø ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sui p'u ha 'buhyo judío na, porque 'bet'o na ngue'u to ɛc'ɛi na ra mmɛngu Nazaret. ⁶ Nugähe dá bɛnthe, dá uphe ngue bi ne xtí ts'onna nija. Dí nne xca haspahɛ ra güenda connä ley ngue ma nt'ɛc'ɛihe p'uya. ⁷ Pɛ nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi 'yøt'e ngue bi yarbu di yahe ngue bi zingähe na ra Pablo. ⁸ Bi xicje p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, da ɛcua guí 'bui. Pɛ nuyá, dá zä ngue gui 'yänse ya. Gui pase p'uya ngue majuaní'a te gä nnä yapähe.

⁹ A nuyá, gätho'u yø judío n'yohu ya, 'da'igu mma ngue ɛmbi majuaní'a te xifi. ¹⁰ Ra gobierno p'uya, bi 'yørpa ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yɛna:

—Co n'na ra pähätho ga nyangä ua guí 'bui grä ts'ut'abi. Porque dí pacä ngue ya xa mma yø jeya guí nts'ut'abi ua ja ra häi dí 'buhmu. ¹¹ Nu'i da zä gui hyaxa njuani hanja ra hya. Tobe hingui tho'a n'ne'ma yomma pa xta magä Jerusalén ngue dí thanne Oja. ¹² Pɛ himbi thingui ngue to gadi

njun'mahya'be. Ni xinga guerp'u ja ra danija xta thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u mi'da yø nija, xta thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. ¹³ Nuya yø n'yohu 'bucua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zä ha di japi ngue di ja majuania te mma. ¹⁴ Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue di ec'eigä Oja nuna mi ec'ei ma mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'i 'bucua ngue ra 'dan'yo nt'ec'ei, gue'a ra hya di tennä'a ya. Pe ga di ec'eigä'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, da gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. ¹⁵ Tengutho yø nt'ec'ei yø judío, di njadä p'uya. Di ec'eigä ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'ei, ga di bennate. ¹⁶ Janangue dadi ja ndummäi ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya da dinngagui Oja, ni xinga guehyø ja'i da zä da 'yengui ngue hinga gue'a nnä 'yo.

¹⁷ Mi ma njammijeya ngue n'nanni ra nación dambi 'yo, mahøndä pengui asta Jerusalén ngue dá dá ma limosna, 'ne dá ørpabi ra 'bøt'e Oja. ¹⁸ Pe nu'a ra ora'a p'uya, nu'u 'da yø judío ngue yø mmøngu Asia, bi dingui ngue di 'bøp'u ja ra nija ngue nmaði nhoqui conforme ra costum-bre ja ngue da 'yøt'a n'na. Pe hingui ngup'u di 'yohe. 'Ne himbi thingui ngue gadi yahnihe. ¹⁹ Nuya yø n'yohu di mmangä ya, guehya ja ngue da thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzøqui. ²⁰ A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yohu 'bucua, go da manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi thinngagui 'mø ma thocä p'u bi 'yøtra dajunta yø judío. ²¹ Høndä n'na zine nts'edi dá mangä p'u ja ra junta mi 'bøhyu, ngue dá ena: "Nu'a nnä ec'eigä ya, ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya", dá ena.

²² Nu'a ra Félix, mi zä mi 'yøhna ra hya bi manna Pablo, mambi njarbætho ra hya. Porque ra Félix ya

padixanho hanja'a ra nt'ec'ei i ja ngue ra Cristo. Bi hyuspa ra pa yø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nu'mø bá øhra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacä xanho hanja na ra hya gui mmamhma p'uya.

²³ Nuna ra Félix, bi 'bøpa n'na ra capita ngue di sigue da ma m'mädi ra Pablo. Pe bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'i, 'ne bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyaui'u nne da mäts'i te honi.

²⁴ Mi ma njammijeya pa p'uya, mahømbi zønna Félix, ni n'yoi na ra Drusila rá xisu, ra judío na ra xisu. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. Bi japi da ma hanja rá nt'ec'ei i ja ngue ra Jesucristo. ²⁵ Nuna ra Pablo, bi ma hanja'a ra nho ja ngue da n'yo ra ja'i, 'ne bi ma ngue jatho da zamrá mmæi n'na. Bi ma hanja na ra castigo di nja m'mæfa. Nuna ra hya bi 'yøhra Félix, bi zu. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Be ni mahma. Nu'mø bi bongagä, mahønga nzon'na'i ga nyaui —bi 'yembi.

²⁶ Nuna ra Félix i tømijeya ngue xta ngutra menyu ra Pablo ngue xtí thøgue. Janangue xangu yø nnidi bi zonhni ngue bi nyaui. ²⁷ Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo mi pehna ra Félix ngue ra gobierno. Bi ponnabäi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Porcio Festo. Nuna ra Félix bi ne ngue da nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mäditho ra Pablo.

25

Ra Pablo bi nyaui ra Festo.

¹ Nuna ra Festo p'uya, bi ma di benträ cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi benträ cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá nexpu ngue i ma Jerusalén. ² Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja, 'ne'u yø judío tate ngue t'ec'ei, bi map'u 'bøhra Festo ngue di yapra Pablo. ³ Bi 'yäpra mate ngue da pennabäi ra Pablo di 'yë'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhøcahya ngue da hyo ra

Pablo p'ua ja ra 'yu. ⁴ Mi dahra Festo p'uya, bi 'yembi:

—Ya m'mädi p'ua Cesarea na ra Pablo. Pe ya himma ya'atho ga pengä p'ua Cesarea. ⁵ Nu'uyø n'yohu exa ha ra ts'edi ngue di yapra Pablo, gui xihmu ngue ga mmäcähe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui ra Pablo, da zä gui yaphu.

⁶ Pe nuna ra Festo, comma manhyato ma pa, oque n'net'a ma pa, bá m'mua Jerusalén. Bá pengui, bí 'yε'a Cesarea p'uya. Mi hyaxpuya, bi mip'ua ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'ut'abi. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. ⁷ Nu'mø mi yut'ambo ra Pablo, bi mäsyø judío xpí 'yε'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'ua gue gui yapí, pe yø judío hingui sä di ja majuaní'a te mma. ⁸ Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yεna:

—Nugä hin tema ts'oqui dí øt'e. Ni xinga guehra ley da t'engui hinda nnu manho, ni xinga guehra danija, ni xinga guehra dast'abi Roma ngue di tinnga ma ts'oqui.

⁹ Pe nuna ra Festo, bi ne ngue da nu manho yø judío. Janangue bi 'yembra Pablo:

—¿Ua gui nne gdi ma Jerusalén, ja ganí hocä p'ua ni asunto?

¹⁰ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Nuua 'buhra ts'ut'abi bi 'yextra dast'abi Roma. Ja i ja ngue da thascagui ua ra güenda. Nu'i gui padí xanho ngue hin tema nts'o dí ørpä yø judío. ¹¹ Nu'mø ngue di ja ma ts'oquigä, oque xtí nequi n'na ra hya ngue ni 'yup'ua ga tu, hinda sü ga tugä. Pe nu'mø ngue hin tema hya di nequi'a te gui yajpä ya 'bucua, hinjonda zä di dāgui ngue ga sogä yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocä p'ua 'buhra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nuya yø n'yohu di nfäxui p'ua ja ra ts'ut'abi, bi nhεcahya ngue bi zänni te da 'yøt'e. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Gui ädi gui thop'ua 'buhra dast'abi Roma. Pe ja gdi ma p'uya.

Ra Pablo i 'bäp'ua 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mi ma njammí pa p'uya, bi map'ua Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, ni n'youi rá nju Berenice, ngue bí zengua ra Festo. ¹⁴ Pe bá m'map'ua njammí pa p'uya, nuna ra Festo bi xihra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bi 'yembi:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mäditho, bi zocua 'mø mi nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambá 'yogä p'ua Jerusalén, nu'uyø hmu yø mmäcja co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi map'ua dí 'bui. I ädi ngue da ma ma sentencia na ra n'yohu na. ¹⁶ Pe nugä p'uya dí εmbi: “Nu ra dast'abi Roma hinda costumbra ngue to sä di sentencia'a ngue da tho, mente tobe hinda n'yunnba hmiui rá nsaiui'a ma yapí, para ngue da fadi ndana gue'a di dunna hya”.

¹⁷ Janangue nu'mø mi zocua'ua ya, hinda 'betä ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mi hyats'i, dá magä p'ua ja ra ts'ut'abi. Dá mandagä bá ts'i'a ra n'yohu p'uya.

¹⁸ Dí εngä ngue mi ja rá ts'oqui, pe nu'mø mi zø'u yø yapate p'uya, hin tema ts'oqui bi nequi ngue'ua yø hya gui yapí. ¹⁹ Nu'a ra hya gui nyapí, gue'ua yø nt'εc'εi yø judío'a, 'nε'a n'na ra n'yohu bi dü ni hu ngue ra Jesús, i mmana Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzua ya. ²⁰ Nugä p'uya, hinda padí ha gda japi ga øt'ä ra ts'ut'abi tengu na ra hya na. Janangue dá ännä ra Pablo p'uya, ngue'mø da ne xtí ma Jerusalén, ja xtabá njap'ua ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pe ra Pablo p'uya, bi 'yädi ngue da thop'ua 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'ua Roma. Dá manda p'uya ngue bi sigue bi 'bädi, 'be da bonngagui ja ga penhni, di map'ua 'buhra dast'abi Roma.

²² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te da manna ra n'yohu na.

Ra Festo bi 'yembi:

—'Bex hnixudi gui 'yøde te da manya 'mø.

²³ Mi hyaxpuya, nuna ra Agripa 'nehra Berenice bi yarbu ja ra cuarto bi nja ra hya. Xandøngu p'ua ni 'yo,

tengutho 'mø di sännigo. Ni n'yohu yø hmu yø soldado, 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra hnini. Bi manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bi 'yenna Festo p'uya:

—Ague grá dast'abi Agripa, gätho ya yø n'yohu 'daua xtá mpetihu ya. Xangu yø judío bi xiqui ngue hingui nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, nguua Cesarea. Hingui säya yø ja'i xiqui ngue jatho da tho na ra n'yohu na. ²⁵ Pe nugä p'uya, dí tingä ngue hin tema ts'oqui di øt'e ngue sä da tho. Nuna ra Pablo ädi ngue da thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nuyá, dí sänni ngue ga pennbabi ya. ²⁶ Pe nja ngue nuna ra n'yohu dí nne ga pennbabi na ma hmu ra dast'abi, madits'u tema hya dí tinnbi ngue di ja ts'edi ga pennbi. A nuyá, dá sigä ua ha guí 'buhma ya. Ma datho go nná sin'na'i ya grá ts'ut'abi Agripa, ngue guí juannbabi xanho ha exa hanja rá asunto. Nu'a ra hya da bonna ne p'uya, gue'a da cuatro súa ga pennba ra dast'abi'a. ²⁷ Porque nup'u nná bεngä, εna gue hingui ponna güenda ngue ga penhna n'na ra ofädi, 'nε hinda mep'u ja ra súa'a ra hya guí nyapi.

26

Bi manna hya ra Pablo p'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bi 'yembra Pablo:

—Da zä guí mma te guí nne guí mmanya n'yø.

Bi mudi bi nya ra Pablo p'uya, i anyø 'yε ha ga ya. Bi 'yεna:

² —I jaga mpähä ngue da zä ga nyagä ua ha guí 'bui, grá ts'ut'abi Agripa. Dí nne ga nyangä ngue'a te gäma hya guí yajpä yø judío. ³ Dadi johyagä ngue guí padí gätho yø costumbre øtyø judío, 'nε guí padí te guí njunt'i. 'Yorca ra mate guí 'yøde xanho na ra hya ga mmangä ya.

Bi manna Pablo te maní n'yo 'mø him maní 'yεc'ei ra Cristo.

⁴ Nu'u ma mmijudiohe gä padí te xtá m'mucä p'u Jerusalén. I fadi te xtá m'mucä p'u ja ra hnini Tarso mente mará ngüεgui. ⁵ Nuyu p'uya, i padí xanho hapu dá ngüε asta yø pa xpí 'yεp'u. Nu'mø nne da ma, da ma ha bá njap'u dá ngüεgä ngue drá fariseo. 'Nε da gue'e guí padí ngue nu'a rá nt'εc'ei yø fariseo, gue'a hats'i xandønho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo ma nt'εc'eihe'a. ⁶ A nuyá, guehna nná n'yost'abigä naya, ngue dí tømä da 'yøt'Oja'a te bi yarpabi ma mboxitahe ngue di bεnnate yø ánima. ⁷ Gätho'u 'de'ma yo'bui yø judío di mmēni ya, i tømī ngue da nu di nja'a te xá mma ma yat'i. Janangue njap'u thanne Oja ra pa ra xui. Pe nuna ra hya dí xi'i ngue nthø'mi ya grá ts'ut'abi Agripa, guehna guí yajpä yø judío naya. ⁸ ¿Hanja ngue hingui εc'eihe ngue da 'yøt'Oja ngue di bεnnate yø ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'u mi εc'ei ra Cristo.

⁹ Nugä 'mø mam'met'o, dí εna ngue xanho te nmi øt'e, ngue nmi súcä yø ja'i mi εc'ei ra Jesús nuna ra mmēngu Nazaret. ¹⁰ Nguna ra hya xtá øt'a p'u Jerusalén. Pe gue yø hmu yø mmäcja'u madi 'dacrä nt'edi ngue dí cot'ä fädi yø 'yεc'ei. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nεqui dí nnu manho te øt'e. ¹¹ Xangu yø nnidi dá ungä yø ja'i ngue dí nnepe da hyep'u yø nt'εc'ei. Da guerp'u n'nanni yø nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuaní gue jo ma xiyu ngue ra cuε, ngue di súcä yø ja'i εc'ei ra Jesucristo, asta xtá magä n'nanni yø hnini ngue dí honi hapu ga tini.

Mahømbi manna Pablo te bi nup'u ja ra 'yu.

¹² Conque gue'a nná 'yogä 'mø ma magä Damasco'a. Gue'u yø hmu yø mmäcja bi hacra ts'edi ngue da magä p'u. ¹³ Pe ague grá ts'ut'abi, nup'u ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugä ngue bí 'yε mahets'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'nε'u yø n'yohu nmi n'yo'be. Pe man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a guí yotra

hyadi. ¹⁴ Gä dá täcähe häi p'uya. Dá øde ngue nzoqui conma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue gui saqui? Gadi n'ansε tengutho n'na ra ndani 'mø embrä hñt'i ra za ma sani”, bi 'yengui. ¹⁵ Nügä p'uya, dí embi: “¿Te'o'i p'uya grä Hmu?” Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yengui: “Go guecä drä Jesús ngue emmēi guí saqui”. ¹⁶ Mahøn'a bi 'yengui: “Damí nanguí, gá 'bäi. Porque guehna dá nthεui na ngue gui 'yøträ 'befi gä xi'i. Conná guecä gui ja hmajuani yø ja'i'a te gá nu ya, da gue'a te gui nnu m'mεfa. ¹⁷ Pε gä nyan'a'i 'mø bi zε'i yø judío. 'Nε gä pεn'na'i p'u 'bahyø ja'i hñgyø judío. Nu'mø bi zε'i, gä nyan'i. ¹⁸ Dí pεn'na'i p'u rá m'mε'u ya, ngue gui xojpa yø n'yomfεni yø ja'i. Ya hinni mantho di n'yo mants'o, sinoque di n'yo manho, n'namhma ngue hinni mantho da 'yo rá 'yε ra zithu. Sinoque Oja da zo rá 'yε. Nu'mø bi 'yεc'εigä yø ja'i, di mpunnba yø ts'oqui, 'nε di tocabi tengutho di tocabi yø ja'i ya o rá 'yε Oja”.

Bi 'yεc'εi ra Pablo'a ra hya bi sip'u ha bi nu ra nyot'i.

¹⁹ Nuna ra hya bí 'yε mahεts'i, grä ts'ut'abi Agripa, hñdá festhogä na. ²⁰ Sinoque rá mudi dá xicä ra hya yø mmεngu Damasco. M'mεfa p'uya, dá magä p'u Jerusalén, 'nε dá n'yogä gätho yø häi Judea ngue dá manna hya. 'Nε'u hñgyø judío dá xicä ra hya. Dá xihyø ja'i ngue da hyεp'u ra nts'o gä 'yo, di 'bätyø mmui da 'yεc'εi Oja. Da 'yøträ nho para ngue di nεqui ngue ya bi 'bätyø mmui. ²¹ Conná guehna ra hya naya, bi bεnnga yø judío p'u ja ra danija ngue nne xtä hyogui. ²² Pε fäxcatho Oja, hñdi hεcä ra hya asta guehya. Dí xicä ra hya gätho yø ja'i, di ngüε, di nnoho. Hñte man'na ma hya dí xifi, hñda hñnt'u yø hya bi manna Moisés, gätho m'i'da yø pøngahya Oja, gä bi ma te ja ngue di nja m'mεfa. ²³ Bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'u, 'nε da du. M'mεfa p'uya, gue'a rá mudi di bεnna te p'u da

nt'ägui'a. Janangue nu'u yø judío 'nε'u hñgyø judío da badí ngue majuaní di bεnna te yø ánima.

Nuna ra Pablo, nnepe ngue da 'yεc'εi ra Cristo na ra Agripa.

²⁴ Nuna ra hya i nyanna Pablo p'u bi nya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yεmbi:

—Hantho guí loco ya Pablo. Hantho ngue hñguí säya gadi xädi asta guí cohi gui loco ya —bi 'yεmbi.

²⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Hñdí locogä grä ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuaní na. ²⁶ 'Bucua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padí xanho ya yø hya dí mmangä na. Janangue di ha ra ts'edi dí mmangä ra hya ua hapu 'bui. Porque dadi seguragä ngue 'nεhna padí xanho ya yø hya dí mmangä na. Nuna ra hya dí mmangä ya, hñga nt'aguitho bi nja na. ²⁷ Ague grä ts'ut'abi Agripa, ¿uangui guí εc'εi'u yø hya bi manyø pøngahya Oja? Nügä dí padí ngue guí εc'εi.

²⁸ Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Pablo:

—Hantho guí εna zits'utho dí honi ngue gä εc'εigä ra Jesús guí mmanya.

²⁹ Ra Pablo p'uya bi 'yεmbi:

—Gue'mø gue ts'utho guí honi, gue'mø gue hñ'na, pε da ne Oja ngue hñga hñn'atho'i gui 'yεc'εi, sinoque dí nne ngue 'nεhya 'bucua øde te dí mma, gä da 'yεc'εi ra hya tengutho nnä εc'εigä. Pε hñdí nne ngue nu'mø bi 'yεc'εi yø ja'i ra Jesús, da ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocä —bi 'yenna Pablo.

³⁰ Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nεhra Festo connä Berenice. Gätho m'i'da yø ja'i m'i hup'u bi nanguí. ³¹ Bi ma n'nanni p'uya, di n'yänni ha di nja na ra hya mmanna Pablo. Di n'yεmbaya:

—Nuna ra n'yohu na, hñ tema ts'oqui xa 'yøt'e ngue da t'εmbi da tho, ni xinga gue'a ngue di sä di n'ofädi.

³² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Festo:

—I sä dā ma mathøgue nā rā n'yohu nā, ngue'mø hīndī ādi dā thop'u 'buhra dast'abi Roma.

27

Bi 'benhna Pablo, i ma Roma ja ra häi Italia.

¹ Mī zā bi ts'änni ngue dā 'benngähe p'uya, gdā mähme p'u ja rā häi Italia. Nūnā rā Pablo, dā guehmi'da yø ofädi, bi ndāpa n'na rā capita nī hu ngue rā Julio ngue dā zits'i. Nūnā rā Julio, yø n'yohu'ya yø federal nī hu ngue rā Augusto. ² Dā ohe rā barco bi nēxpū ja rā hnini Adramitio, i mpa p'u ja rā nnenga jāthe ngue rā häi Asia. 'Da dā mächähe rā Aristarco nūnā rā mmēngu Tesalónica ja rā häi Macedonia. ³ Mī hyaxpūya, dā sōngähe p'u ja rā hnini Sidón. Nūnā rā Julio, emmēi dī n'yōrpauī masu rā Pablo nā. Janāngue bi unna nt'ēdi bi ma bá nu yø amigo p'u ja rā hnini bi zōni. Nu'ya yø amigo rā Pablo bi 'yōrpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Mā pōngähe p'u ja rā hnini Sidón, danī nthocähe p'u ja rā häi Chipre nūnā ja mbo rā jāthe. Pē ngaha i go 'mø mā thocähe p'u ha ja nā. ⁵ Dā 'dangähe rā jāthe, danī mpäcähe p'u ja rā nnenga jāthe ngue rā häi Cilicia 'nēhra häi Panfilia. Dā sōngähe p'u ja rā hnini Mira, gue'a n'na rā danihni jap'u ja rā häi Licia'a.

⁶ Nūnā rā capita p'uya, ja bi dimp'u n'na rā barco bi nēxpū ja rā hnini Alejandria, manī map'u ja rā häi Italia. Ja dā ogähe p'u rā barco p'uya ngue dā thohme p'u nnā mähme. ⁷ Bi ma njammī pa ngue njanāte ga 'yo rā barco. Xandōn hēnnitho ha dā thocähe p'u ja rā jāthe handra hnini Gnido. Pē comma tobe di coscahe rā ndahī p'uya, danī nthocähe p'u handra häi Salmón. Dā nthets'ähe rā häi ja māde rā jāthe nī hu ngue rā Creta p'uya. ⁸ Xandōn hēnnitho ha dā thogähe p'u ja rā nnengui'a rā häi'a. Sār'mø mā sōngähe p'u ja n'na rā xequi säya yø barco nī hu ngue rā Buenos Puertos. Ya xma nguērpuθo ja rā hnini Lasea.

⁹ Pē ya xangu yø pa xi m'mē p'uya. Ya nts'utho ngue to dī n'yop'u ja rā jāthe, porque ya tihī bá cuatyø pa ngue rā sē'ye. Rā Pablo p'uya, tobe ximhma'ya to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'ahū, enā gue nts'utho ga thohmū ya. Porque dī m'mēhra barco 'nē dī m'mēhyø 'beni, asta 'nēcju ga tuhū —bi 'yēmbi.

¹¹ Pē himbi 'yōrpuθo masu rā capita'a te mmanā Pablo, sinoque go bi 'yēc'ēitho te mman'a to di 'yonna barco, 'nē'a rā mmädi ngue rā barco. ¹² Dī n'yēmbi ngue nu'a rá ts'äya rā barco jap'u bi uits'i, hingui ho ngue ja dā thop'u rā sē'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Dī n'yēmbi ngue xamhmatho dā zā dā zōmp'u ja rā hnini Fenice ngue ja xta thop'u rā sē'ye. Gue'a n'na rá ts'äya yø barco jap'u ja rā häi Creta'a. Iēt'inde rā dehe rā häi, nī nja rā häi norte 'nē nī nja rā häi sur.

Bi nangra ndate ndahī p'u ja ra jāthe.

¹³ Bi mādi bi n'yo rā huinna ndahī nī 'yē'a sur. Bi 'yēmp'uya ngue dā zā dā thogui. Dā thocähe p'uya, dā tēhne rā nnenga jāthe ngue rā häi Creta. ¹⁴ Himma ya'atho p'uya, bi nthēui n'na rā ndōnthi rā barco. Gui hutyo jā'i nā rā ndahī ngue rā Noreste. ¹⁵ Bi gūtra barco rā ndahī p'uya, ya hingui hät'i dā hyēgui. Dā thōjpähe rā 'yu ngue bi nōnnbūya. ¹⁶ Danī nthogähe p'u ja rā xatha n'na rā zit'u häi ja māde rā jāthe, nī hu ngue rā Clauda. Ya hints'ē hmisu 'yo rā ndahī'a rā xequi'a. Dā ne dā cāt'ähe mbo rā dābarco n'na rā t'ubarco mambá gut'i, pē xanhēnnitho i yat'ambo. ¹⁷ Nu'mø mā cāt'ähe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahī rā dābarco p'uya ngue ts'upī dī nxahyø xithē. I su ngue xtani mpa p'u ja yø 'bomudehe nī hu ngue rā Sirte. Janāngue bi gajpabi rā ulu nu'a enna ndahī p'uya. Bi japi ngue bi nōnhna ndahī rā barco. ¹⁸ Mī hyaxpūya, tobe nts'ēdi 'yodra ndahī. Bi thōrbū ja rā

jathe yø 'beni ra barco p'uya. ¹⁹ Rá hyu pa p'uya, dá høt'ähe p'ua ja ra jathe yø cosa mi ja mbo ra barco. ²⁰ Bi ma njammí pa ngue hinda nuhe ra hyadi, ni xingyø sø xcá nuhe ngue ra xui. Høndra ndate ndahí fexcahe. Ya dí ena ngue hinxca ponje.

²¹ Bi ma njammí pa ngue hinda nsihmεhe. Bi m'mä inde ra Pablo p'uya, bi 'yεmbi ja'i:

—Ague n'yø'ah, nu'mø xqui 'yørpah masu'a ra hya dá mangä ngue hin xcabá pømhmu p'ua Creta, hinxti nts'onna barco ja ua 'mø, 'nε hinxti m'mehyø 'beni 'mø. ²² Pε nuyá, 'yo tu ni mmühya ya. Hinjonda du, hinda høndra barco di m'medi. ²³ Porque dí ogä rá 'ye Oja, 'nε dí øpra rá 'befi. Xtá nugä n'na ra anxε 'mø manxui ngue rá m'menhni Oja. ²⁴ Xa 'yεngä ra anxε: “Yo guí su ague Pablo. Jatho gui sømp'ua 'buhra dast'abi Roma. Conná ngue'e da yan'Oja ya yø ja'i guí n'youi ua ja ra barco ngue hinda du”, xa 'yεngui. ²⁵ Janangue nuya n'yø'ah, 'yo di tu ni mmühya ya, porque nugä dadi seguragä ngue nu'a ra hya xa xicä rá anxε Oja, di nja'a. ²⁶ Pε nuyá, jatho ngue ga theh n'na ra häi ja made ra jathe ya.

²⁷ Mi dähra nde'a rá 'de'ma goho ma pa p'uya, dá thocähe p'ua ja ra jathe ni hu ngue ra Adria. Ni 'yenje ua, ni 'yenje nra ndahí. Nu'mø mi zo made ra xui p'uya, nu'ua di 'yonna barco bi mmεya ngue ya ni ma di nthεui ra häi. ²⁸ Bi 'yεni hangu ganhε ra dehe p'uya, 'däte ma'dε'ma 'dato metro bi zudi. Dá n'yogähe mits'ua p'uya, mahømbi 'yεni hangu ganhε ra dehe. Ya mamí 'däte mayoto metrotho bi zudi. ²⁹ Dí suhe p'uya, ngue di nthεui ra barco yø do ja mbo ra jathe. Bi 'yεmmi goho yø xone t'εgui p'ua ja rá xatha ra barco p'uya ngue bi zammí. Dí xønhne ngue da hyats'i. ³⁰ Nu'ua madi 'yonna barco p'uya, bi zänni ngue xtá 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'ua ja rá ya ra dabarco. I hätyø ja'i, εmbi ngue da 'yεmmi mi'da yø xone t'εgui p'ua ja rá ya ra barco ngue da zammí xanho.

³¹ Pε ra Pablo bi 'yεmbra capita co 'nε'ua yø soldado:

—Nu'mø ngue hinda m'mεcua ja ra barco yua yø n'yohua di 'yonna barco, hingui ponju 'mø —bi 'yεmbi.

³² Nu'ua yø soldado p'uya, bi hyεjpa yø nthahí maní nzuhra t'ubarco, bi hyørbua ja ra jathe. ³³ Mi nεcahäi p'uya, bi xihyø ja'i ra Pablo ngue gä di nsihmε. Bi 'yεmbi:

—Ya rá 'de'ma goho ma pa ya ngue hinjongui sihmε, 'nε hinjongui aha. ³⁴ Dí äcä ra mate ya ngue gui nsihmεh, n'namhma guí hyah ra ts'edi. Ya hinjonda du ya, ni xinga n'na ni xtah di m'medi.

³⁵ Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi macrá 'ye ngue bi hyacra hmε. Yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi ja mamadi Oja. Bi xεjpa ya ngue bi madi bi nsihmε. ³⁶ M'mefa p'uya, gä bi hyu yø mmui yø ja'i. Janangue bi nsihmε. ³⁷ Nu'a gangu'ua mi op'ua ja ra barco p'uya, mi juadi comma yo ciento 'nε hyate ma'dε'ma 'dato ma'yohua. ³⁸ Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i p'uya, bi hyøtra trigo p'ua ja ra jathe, i nnepe ngue hinda hyua ra barco.

Ya bi thunt'a mbonthe ra barco.

³⁹ Nu'mø mi hyats'i xanho p'uya, nu'ua madi 'yonna barco hingui padi tema häi handi. Mi hyanda n'na ra 'yεthe ngue gä ra 'bomudehe p'uya. Bi zänni ngue ja xtí carpu ra barco. ⁴⁰ Bi hyεjpa bi yø nthahí mambi the yø xone t'εgui p'uya, bi zop'ua ja ra jathe'ua. Bi 'yannba ra palanca gä 'yo ra barco p'uya. Bi gaspabi ra ulu p'ua ja ra za 'bäp'ua ja ra ya ra barco, i nnepe ngue da nønhna ndahí. Ra barco p'uya, bi guarbu ja ra nenthe. ⁴¹ I mpa p'ua di nthε yø ts'edi yø dehe p'uya. Bi ndap'ua ja yø 'bomudehe ra barco, ya hingui sä di 'yaní. Bi 'uahrá xatha ra barco p'uya ngue εmmεi tønhyø fanthe. ⁴² Yø soldado p'uya bi ne xtä hyo yø ofädi, porque supí xtí nxaha ngue da 'dagui. ⁴³ Pε nuna ra capita bi nepe ngue da bongra Pablo, himbi japyø soldado xtä hyo yø ofädi. Sinoque bi 'bεpyø ja'i ngue nu'ua pahra

nxaha, di nhyorbu ja ra dehe, da zon'a nenthe. ⁴⁴ Nu'u hinguí pahra nxaha p'uya, da gxyø xeca xithe jap'u ja ra barco ngue di 'yoxma xots'e ra dehe, ogue te man'na macosa jap'u ja ra barco, da hyats'i ngue di nxaha, da zon'a nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hinjombi du.

28

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe ni hu ngue ra Malta.

¹ Nu'mø ga ma songähe nenthe p'uya, dá mmeyahe ngue nu'a ra häi dá nthéhe ni hu ngue ra Malta. ² Mi se'u yø pa'u, ngue mará 'ye. Pe nu'u yø mmengu p'u ja ra häi dá sømhme bi 'yorcahe masu, bi 'yu'a n'na ra sibi ngue di nhatyø ja'i. Bi xicje p'uya ngue ga cuat'i ga nhathe. ³ Bi ma ra Pablo ngue bí honna 'yonza. Mi 'yats'a sibi ra za mambá gu p'uya. Bá hsä'a n'na ra c'eya ngue su ra pa. Bi zaprá 'ye. ⁴ Nu'mø mi nu yø mmengu p'u ngue di nts'anna c'eya p'u ja rá 'ye ra Pablo, di n'yembí n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, rá nzequi ra hyote na. Ya xpá mbongbu ja ra jathe ya, pe di castiga Oja ngue nnepe da du.

⁵ Bi huacra c'eya p'u ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pe hinte bi ja rá 'ye. ⁶ Gátho yø ja'i p'uya, tømí ngue xta nnenna 'ye ra Pablo, ogue n'na ts'equits'atho xta ndägui ngue da du. Tømí, tømýø ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pe bi nu p'uya ngue hinte di jatho. Bi 'bätyø n'yomfeni yø ja'i p'uya, bi 'yembí ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

⁷ Nup'u dá n'uspigähe p'uya, ja orbatho yø häi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publio. Gue'a di manda p'u ja ra t'uhäi dá songähe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje ra ts'äya. ⁸ Nu'a rá papá ra Publio p'uya, mi oxpu ja rá t'ots'i ngue mađi hyenni. Mi hembra pa, 'ne ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue bá nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'u ja rá do'yo ra därkehi. Bi zä p'uya. ⁹ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya,

nu'u yø därkehi ngue yø mmengu p'u, bá ehé ngue bi hmarpabi Oja, 'ne bi zä ha hambi. ¹⁰ Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mefa p'uya, nu'mø ma ohe ra barco ngue dá mähme, bi 'dacje te ga homhme p'u ja ra 'yu.

Bi zøn'a Roma ra Pablo.

¹¹ Mi gua'a nhyushna dá m'mähme p'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe, mi jap'u n'na ra barco mi tømí ngue da thohra se'ye, gue'a dá ohe'a p'uya. Bi nexpu ja ra hnini Alejandría na ra barco. Nu'a nnøpa senya ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cástor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pólux. ¹² Dá songähe p'u ja ra hnini Siracusa p'uya. Ja dá m'mähme p'u nhyu pa. ¹³ Ma mähme p'uya, dá tenthöhe ra nnenga jathe, dá sømhme p'u ja ra hini Regio. Mi hyaxpaya, bi n'yo ra ndahi ni 'ye'a sur. Rá yo pa p'uya, dá songähe p'u ja ra hnini Puteoli. ¹⁴ Ja dá tinnähe p'u yø 'yec'ei p'uya. Bi xicje ngue dá m'mähme p'u nyoto ma pa. M'mefa p'uya, dá mähme Roma. ¹⁵ Nu'u yø 'yec'ei bí 'bup'u Roma, mi zä mi 'yøde ngue dará mpäcähe p'u, bá e'u p'uya ngue da c'athe p'u ja ra hnini Tres Tabernas. Mi da p'uya bi thogui ngue bá thacje p'u ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mø ma nthegähe'u bá thacje p'uya, bi ja mammađi Oja ra Pablo, 'ne bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmi'yec'eiui. ¹⁶ Nu'mø ma songähe Roma p'uya, nuna ra capita nmi n'yogähe, bi däpyø ofädi na rá mmimhmui. Pe ra Pablo bi njapi ngue bi m'mä'a n'nanni, honda n'na ra soldado bi mädi.

Ra Pablo bi mambrá hya Oja p'u Roma.

¹⁷ Rá hyu patho xta songähe Roma p'uya, bi zonha Pablo ya yø n'yohu di manda p'u ja yø nija di mpeti yø judío, ngue bi nyai. Bi 'yembí:

—Ague n'yø'ah, hin tema nts'o dá øt'ä ngue'a te ga nzecä yø judío. Ni xinga gue'u yø costumbre ma mboxitahu di thinnagui n'na ra hya ngue gdi nnømman'u. Pe madague'a, bi jocä p'u Jerusalén, bi ma ma

dägä p'ü 'bähyø mmengu Roma. 18 Pε comma ngue h̄in tema hya bi d̄inngagui ya bi 'yørcä rä nt'änni, janangue b̄i ne x̄tí thøggagui. Porque h̄in tema hya bi n̄equi ngue da t'εmbi ni 'yup'ü ga tu. 19 Pε h̄imb̄i ne yø judío ngue x̄tí thøggagui. Da guecä p'üya, dá ädi ngue da thocä ua Roma 'bähra dast'abi, ngue da 'yørcagui rä ts'ut'abi, madague'a h̄ingui ja te rángue'a gui yajpä yø judío. 20 Janangue guehna rä hya dá zon'nahü naya, ngue ga nyahü. Porque jatho ngue ga mmangä hanja nä rä hya tø'myø judío ngue di nja. Nuna rä hya naya, guehna ga nthut'igä conyø cadena naya.

21 M̄i dahyø judío p'üya, bi 'yεmbi:

—H̄in tema sæcua di sæcua ngue di 'yε'a Judea ngue nmayapi'i. Ni x̄inga gue'ü ma mm̄ijudío hü di sæcua dadi yap'a'i, ogue di nnømma'n'ü. 22 Nu'a rä hya gui mb̄eni gui mmanya, di nne ga øcähe hague rá nja'a. Porque di pacähe ngue ndap'ü bi zä hnømma'n'ü nä rä 'da'yo nt'εc'ei nä —bi 'yεmbi.

23 Janangue bi hyuspabi tema pa di mpeti p'üya. Pε xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ü säya rä Pablo 'mø m̄i zønna pa. Bi d̄ü'mrä hya rä Pablo 'mø mixud̄i, asta gue'mø m̄i dähra nde. I xihyø ja'i ha di njap'ü di zo rá 'yε Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi d̄inyø mm̄i'a te mman̄a ley bi 'yoträ Moisés, 'nε'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya da 'yεc'ei rä Jesús. 24 Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. M̄i'da p'üya, h̄ingui εc'ei te xifi. 25 Pε comma ngue h̄inga 'da'igu mm̄amp'üya, bi m̄adi bi bønyø ja'i ngue b̄i ma. Rä Pablo p'üya bi 'yεmbi:

—Majuan̄i nä rä hya bi manna Espiritu Santo 'mø m̄i bennba rä hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihma mboxitahü, bi 'yεmbi: 26 “Ni ma ya, bá xihyø judío nä rä hya jaua, gui 'yεmbi: Da 'yøhyø ja'i hanja rä hya ja ua, pε h̄inda d̄inyø mm̄i hanja rä hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, h̄inda d̄inyø mm̄i yø ja'i hanja'a te da nu. 27 Porque nuya yø ja'i ya, i

njot'i yø n'yomf̄eni. Entho x̄a ngotyø gu ngue h̄ingui nne da 'yøhra hya. Entho x̄a ts'antyø dä ngue h̄ingui nne da hyεt'a te ja ngue da hyεti. Porque h̄ingui nne da d̄inyø mm̄i hanja rä hya, 'nε h̄ingui nne di 'bätyø mm̄i ngue da 'yεc'ei gui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, εn'Oja. 28 A nuyá, dam̄i pahm̄a ya ngue nuna rä hya bá p̄en'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rá m'mahyø ja'i h̄ingyø judío naya. Nu'ü p'üya da 'yø'mø bi sifi.

29 M̄i manna Pablo nä p'üya, bi ma yø judío, pε di nju'mahyasε p'ü ni ma.

30 Nuna rä Pablo, nyo jeya bi m'map'ü ja rä ngu bi hm̄ih̄i. Pε gä di unna ts'äya'ü yø ja'i bádi zengua p'ü 'bäi.

31 Bi hya rä ts'edi xihyø ja'i ha di njap'ü di zo rá 'yε Oja. Bi xännba yø ja'i ha exa nja nä rä hya ngue rä Hmu Jesucristo. Pε h̄injondi hejpi.

Romanos

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Roma.

¹ Nugä drá Pablo, rá mεfigä rá Jesucristo. Nunä Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Bi huannagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandønjam'mø tho bi 'yorpü ja rá Maca Libro yø pøngahya Oja ngue da 'yεhra pa di nja ya yø hya n'youi na rá hoga 'da'yo hya. ³ Nunä rá hoga 'da'yo hya na, i mma hanja na má Hmüü Jesucristo rá Ts'unt'ü Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nε quehna rá mbom'mεto rá dast'abi David. ⁴ Pε nu'a rá maca te rá Jesucristo, di nequi xanho ngue hingra ja'itho, porque bi bεnnate 'mø mi dü. Janangue nts'εditho di nequi ngue rá Ts'unt'ü Oja.

⁵ Rá Jesucristo bi 'yøtra mate bi 'dacrä 'bεfi ngue rá representantegui. I neque ngue ndap'ü bi zä yø häi, ga xicä rá hoga 'da'yo hya yø ja'i, 'nε da 'yεc'εi. Da 'yøtyø ja'i'a rá hya ga xifi. Co nunä rá hya na, yø ja'i da 'yεspabi rá Jesucristo. ⁶ A nuya yø ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yεc'εi rá Jesucristo, xquet'a nzon'nahü Oja ngue gui 'yεc'εihü rá Jesucristo ya.

⁷ Dadi zεngua'ahü, ague gyø mmεngühü Roma. Bi ma'ahü Oja, gue'a i zon'nahü'a ngue gui sohü rá 'yε. Dí nnegä ngue nunä Oja má Papáhü co 'nεhna má Hmüü Jesucristo di jap'ahü 'nε da hyut'a ni mmüihü.

⁸ A nuyá, ngue dí εc'εi rá Jesucristo, ya da zä ga mmat'Oja. Nu'mø dí mmat'Oja, dadi ja mammadí Oja conná ngue'ahü. Porque dadi johya ngue nunä ni nt'εc'εihü i ja, ya i hma ndap'ü bi zä. ⁹ A nugä, dí hahma mmüi ngue dí ørpabi rá 'bεfi Oja. Dí mmangä rá hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'unt'ü Oja. Pε pa

Oja ngue nu'mø dí mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahü p'ü dí mmat'Oja. ¹⁰ Nugä, εmmεi dí äpra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nu ha di japi ngue da zä ga mmagä p'ü gui 'bühmü. ¹¹ Porque dí nne ga mmagä p'ü ga ma nu'ahü. Gue'a di zä ga o'ahün'yü xanho hanja Oja'a, n'namhma ngue man'na gui hyahü rá ts'edi. ¹² Dí nnegä ngue nunä má nt'εc'εihü i ja, man'na ga nhyathü rá ts'edi n'na ngu n'najü.

¹³ Ague má zi cu'ahü, dí nne gui pahmü ngue ya xangu yø nnidi xtá sänni ga ma nu'ahü. Pε asta guehya hingui sä ga mmap'ü. Nu'a nna ne ga mmagä p'ü, dí nne ga japä mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'εi rá Jesucristo tengutho dí ørpabi yø ja'i 'bui ndap'ü bi zä. ¹⁴ A nugä 'yo má güenda ngue ga xihra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. Ga xihra hya yø basucua, ga xihra hya'ü hingyø basucua. ¹⁵ Janangue nugä, nu'ü ni mmεngühü 'bup'ü ja rá hnini Roma, janjuani ngue dí nne ga xicä rá hoga 'da'yo hya'ü.

¹⁶ Nugä hndí pεs'mä sä ngue ga mmangä na rá hoga 'da'yo hya. Porque nunä rá hya na, n'youi rá ts'edi Oja para ngue di nyani gätho yø ja'i da 'yεc'εi rá hya. Hinga høndyø judío di nyanyø te, sinoque xquet'a 'nε'ü hingyø judío di nyanyø te 'mø da 'yεc'εi rá hya. ¹⁷ Nunä rá hoga 'da'yo hya na, ja timp'ü má mmüihü ngue Oja di hojpa rá ts'oqui rá ja'i, hontho da 'yεc'εi rá Jesucristo n'na. Nguna rá hya mmamp'ü ja rá Maca Libro ngue εna: "Nu to da 'yεc'εi Oja, gue'a rá ja'i di hojpabi rá ts'oqui'a 'nε di unna 'da'yo te rá ja'i".

¹⁸ Ya dí nnuhü ngue nunä Oja bí 'bü mahεts'i, rá ndussutho rá castigo da japyø ja'i ngue yø ts'oc'εi. Porque nuya yø ja'i ya, nunä te rá nts'o øt'e, hndí japi da fahna rá hya majuaní. ¹⁹ I jahma ha rá nja nguep'ü di fadi ngue 'bü Oja. Porque nunä Oja i udi hanja ngue 'bü. ²⁰ A nuyá, nunä Oja na, hnjongui nnu na, pε nu te

bi hoqui, gä dí nnuh. Ja di nequi p'u ngue 'b_u Oja. Mi zä mi nja rä ximhäi, ya bi nequi ngue 'b_u Oja, 'n_e ja rä ts'edi para zantho. Ya hingui säp'u da 'yenyø ja'i ngue hingui padi ngue 'b_u Oja. ²¹ Madague'a pahyø ja'i ngue 'b_u Oja, p_e hingui espi ngue da 'y_embi gue'a Oja'a. Ni xindi ja mammadi. Nu'a te gäma hya ngue yø hyas_e yø ja'i, gä hinte di muui. Gue'a corpabi yø n'yomf_eni'a. ²² Yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, p_e nu te øt'e, gue'a gui nequi ngue hinte padi. ²³ Porque yø ja'i hingui espabi na Oja magues_e hinjam'mø da du. Guego espabi'u yø dahmu ja yø hmi tengutho rä ja'i nuna da thotho. Bi hocyø dahmu ngue yø ts'int's'u, bi hocyø dahmu ngue yø c'ya, bi hocyø dahmu ngue yø zu'ε ja goho yø gua, embi ngue gue'u Oja'u.

²⁴ Ngue nguna bi 'yøtyø ja'i, nuna Oja ya bi hyep'u, bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te rä nts'o so yø mmäi. A nu yø ja'i p'uya, rä 'be'isätho te di n'yørpe n'na ngu n'na. ²⁵ Guehya yø ja'i himbi ne da 'y_ec'ei na rä hya majuan_i para ngue da badi hanja Oja. Sinoque nu'a rä fehni, gue'a εc'ei'a. P_e yø ja'i hingui thanne Oja, nuna bi hoqui te gäma cosa i ja. Sinoque gue'u yø cosa bi hoc'a Oja thanne yø ja'i. 'N_e gue'u nnu mansu'u. Conque nuna majuan_i ngue Oja p'uya, hont'a ni 'yup'u ngue da ma nthanne para zantho'a. Da ngut'atho.

²⁶ Janangue nuna Oja, di unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te yø 'be'isä ga 'yo. Nu yø xisu hingui nne di nthati ngue di m'mahyø ndø, sinoque yø mmixisuui'u di n'uni ngue di 'b_espabi yø sä. ²⁷ Xquet'a njarbatho yø n'yohu p'uya, hingui nne ngue di nthati ngue di m'mahyø xisu. Sinoque di n'uni ngue yø mm_in'yohuui di 'berpabi yø sä. P_e nu'a rä nts'o ga 'yo ya yø ja'i ya, ya ja rä njut'i'a te øt'e, ngue gä rä m'medi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hingui nne da badi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'u, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te rä nts'o so yø mmäi ngue hinni

'yup'u da 'yøt'e. ²⁹ Ya xa bennba yø mmäi yø ja'i'a rä nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mäi, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te p_ets'i, yø z_eya, yø hyote, yø nequisai, yø hyäte, yø mambethani. ³⁰ En'a häi yø mmic'eiui p'u ha ya. 'N_e nnu man'u Oja, hinjongui su, yø dennate, di 'y_ets'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hingui εc'ei rä papá oque rä mamá 'mø nzofø. ³¹ Ma 'bedi yø mmäi. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hingui øt'e. Hin'ya yø yemmäi, 'n_e h_indi punnbabi yø mmic'eiui. Hin'ya yø hu_ecate. ³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japa_ra castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. P_e yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho rä ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di joha.

2

¹ Nu to gä haspa rä güenda te ga 'yo rä mmic'eiui, embi ngue da ma rä castigo ngue rä ts'oqui øt'e, p_e nuna rä ja'i haxrä güenda, guehna di jase p'u da ma rä castigo na, porque xquet'a ja rä ts'oqui. ² Dí pahma njuani ngue nuna Oja, go ni 'yup'u da hyaspa rä güenda'a te gä rä nts'o øtyø ja'i na. ³ Nu to gätho mma ngue da ma rä castigo rä mmic'eiui ngue xants'o te øt'e, 'n_e xquet'a njase p'u ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'n_ehya h_indi mpommi rä castigo ya. ⁴ Ua h_indi unna güenda na rä ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di japa_ra castigo rä ja'i 'mø xants'o te øt'e? Rä ja'i i jonnbabi rä mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyep'u rä nts'o ga 'yo. ⁵ Nu rä ja'i xandønna_xi rä mmäi ngue hingui nne da hyep'u rä nts'o ga 'yo, p_e nu'mø rä pa dan_i hyaxra güenda Oja, man'na xangu rä castigo da thohna rä ja'i njap'u.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a rä njut'i di t'un'na.

⁷ Nuna Oja, rä 'da'yo te di unni te'o ya ga 'b_u'a ngue høndra nho øt'e, i honnbi ngue ha di hnu manho Oja

'nɛ di ja ndumm̄ai ngue honi ha di yurb̄a di manda Oja para zantho. ⁸ Pɛ Oja, da japr̄a castigo ya yø ja'i festho ra hya 'nɛ hingūi nne da 'yɛc'ɛi na ra hya majuan̄i, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dumm̄ai da thogui te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judío, sinoque 'nɛ'ɛ hingūyø judío mathoguitho ra n'ɛ da zä. ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yø ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, gä ra nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'nɛ da hyurpa yø mm̄ai. Hinga høndyø judío, sinoque xquet'a 'nɛ'ɛ hingūyø judío di nthɛui ra nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho ra güenda.

¹² A nuyá, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pɛ nuna Oja da hyaspabi ra güenda. A nu yø ja'i ngue hingūi pa'a ra ley ga 'yo yø judío, xquet'a da thasp̄a ra güenda co nu'a te ra hya padi. Pɛ nu yø ja'i padi te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, da thaspabi ra güenda co nu'a te ra hya nt'ot'i p'ɛ ja ra ley. ¹³ Porque Oja h̄indi nu manho yø ja'i'a ngue høntho da badi te mmamp'ɛ ja ra ley Oja. Nu'ɛ yø ja'i nnu manho Oja, gue'ɛ yø ja'i da 'yøt'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley Oja'ɛ. ¹⁴ A nuyá, madague'a 'buhyø ja'i ngue hinjam'mø xa 'yøde te ra hya nt'ot'i p'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, pɛ xquet'a ya pasɛ'a te ra nho di manda Oja ngue da n'yo. Porque pasɛ p'ɛ ja yø n'yomfɛni'a te ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthɛdui'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nɛqui'a ngue pap'ɛ ja yø n'yomfɛni'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue'mø xanho te øt'e, oque hingūi ho te øt'e. ¹⁶ Nu te gäma hya mbɛmp'ɛ ja yø mm̄ai yø ja'i, nuna Oja, da 'yɛhra pa da pɛnhna Jesucristo ngue da hyasp̄a ra güenda yø ja'i te gäma hya mbɛni. Guehna ra hya dí mmangä naya mente ngue dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'ɛ yø judío, dí nne ga xi'ah̄u te ra hya ja ngue da thogui. Guehya padi xanho te mmamp'ɛ ja ra ley bi

'yotra Moisés. 'Nɛ di 'yɛts'i ngue padi xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judío padi xanho hanja'a te rá pähä Oja, porque nuna ra ley i ca, guehna xänbabi na ndana gue'a ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I ɛna ngue yø mbadi xandønho, da zä da xänbabi yø ja'i ɛntho yø xädä ngue 'yo 'bɛxui. ²⁰ I ɛna ngue padi xandønho ha di japr̄a hya da xänbabi'ɛ yø ja'i h̄inte padi. I ɛna ngue padi xandønho ha di japr̄a hya di op̄an'yü'ɛ yø ja'i hingūi padi hanja ra hya. Porque nup'ɛ ja ra ley, i ɛna ngue gä ja bí jup'ɛ'a ra hya majuan̄i ngue xänbabi yø ja'i. ²¹ Pɛ xi'mø ɛna ngue majuan̄i'a te ra hya xänbabi mi'da yø ja'i, çhanja'mø ngue hingūi øt'a te ra hya xänbate 'mø? I ɛmbi ngue hingūi ho di mpɛ yø ja'i, çhanja'mø ngue go i mpɛsɛ? ²² I ɛmbi ngue hingūi ho di n'yots'om'mäi yø ja'i, 'nɛ go 'yots'om'mäisɛ. I ɛna ngue hingūi nnu manho yø dahmu, pɛ nuya p'ɛya, guehya pɛsɛ'a ra mɛnyu di mpɛti p'ɛ ja ra nija ya. ²³ Di 'yɛts'i ngue ɛna padi xandønho'a te ra hya mmamp'ɛ ja ra ley. Pɛ nuyá, guehya hingūi øtya yø hya mmamp'ɛ ja ra ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nguep'ɛ hingūi nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'ot'i p'ɛ ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Go ni ts'oquih̄u p'ɛ nnømman'ɛ Oja ya yø ja'i hingūyø judío", i ɛna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gäma hya mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø mmijudíoui. Pɛ nu'mø hingūi øt'e te gäma hya mmamp'ɛ ja ra ley, ya h̄inte di muui, madague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i h̄ingra judío, 'nɛ da 'yøt'e te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue h̄ingra judío pɛ øt'e te mmamp'ɛ ja ra ley, ya di nɛqui xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'nɛ hingūi øt'e te mmamp'ɛ ja ra ley i ca. ²⁸ I t'ɛmbi ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pɛ himma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá bas̄i ra judío, oque n'youi

ra hmεpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuaní ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmái ngue hεp'ua ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue hingo nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pε nuna ra hya dí mmangä, hĩndĩ mmangä ngue hĩnte dĩ mũui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'nε bi manda bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'ua yø judío, ma datho ngue bi fātrá hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'ua yø judío ya, ya bi hεp'ua Oja. Pε, ¿ua rángue bi hεp'ua Oja'ua, ua go 'nε'a Oja da hεp'ua'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hĩn'na'a. Madague'a gä yø fεhni yø ja'i, pε nuna Oja hĩnjam'mø di fεhni na. Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, i εna: "Nu'i ma Oja'i, dĩ nεqui ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hĩjonni ja'i da bõni da 'yεmbi ngue hĩnga gue'a ra hya guí mma", i εna.

⁵ Pε xi'mø ngue gue'a ra nts'o dĩ øthua, ja dĩ nεqui p'ua ngue tate xandønho Oja, ¿ndana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? ¿Ua da zä ga εhmhu ngue ya hĩnni 'yup'ua te da 'yørcahu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hĩnda zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hĩnni 'yup'ua te ørcahu Oja, ¿ha dĩ zä da hyaspabi ra güenda yø ja'i 'bu'a nximhai 'mø?

⁷ Pε xi'mø mmanna fεhni n'na, ja dĩ nεqui p'ua ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hĩnjam'mø dĩ fεhni Oja, ¿ua sä ga εhmhu ngue ya hĩnni 'yup'ua da hasca ra güenda ma ts'oquihua na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthua 'mø, n'namhma ngue da zä ga mamhmu ngue dĩ honnbahu ha dĩ nεqui ngue xandønho Oja. Nuna ra hya naya, i 'bu' i'da yø ja'i dĩ yajpagui ngue εngui ngue ngu'a ra hya dĩ xänbäte.

Pε hĩmma juani ngue xants'o te dĩ xänbäte. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'ua da ma ra castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, ¿ua man'na tate xanho'ua yø judío ngue gätho mĩ'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hĩnda zä'a. Porque ya dĩ mmangä ngue ngu'ua yø judío, ngu'ua hĩngyø judío, gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'ua ja ra Maca Libro nt'ot'i p'ua ra hya ngue εna: "Hĩjonni ja'i dĩ pøni ngue xtanho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei. ¹¹ Hĩjonni ja'i dĩ pøni ngue dĩ tĩni hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei dĩ pøni ngue da hyon'Oja. ¹² Gätho yø ja'i ya xa hεp'ua Oja. Porque xøgue gä ra m'medi ga 'yo. Hĩjongui pøni ngue xtanho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'ua o ra ánima, njapua ga nts'o ra hya pønna ne. Gä ra fεhni ga ya. Ra ndate n'youi yø hya pønna ne ra ja'i, tengutho ra pozua 'mø bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'ua ha sa. ¹⁴ Høndra ts'ate ga ya, hĩnjam'mø dĩ ya manho. ¹⁵ Høndra nthote nne. ¹⁶ Nup'ua ha ni ma, gä ra nts'onĩ ørpa yø ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hĩndĩ nsahyø ja'i, hĩngui padĩ ha rá nja'a ra hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a dĩ so yø mmái ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hĩngui sä ngue to da 'yεna ngue hĩn'ya rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'bu'a nximhai, gä ja yø ts'oqui. ²⁰ Nu'a te gä ra nho dĩ manda ra ley ga 'yo yø judío, hĩjongui pøni ngue dĩ øt'e. Janangue nuyá, nu to εna ngue ga 'yo'a te dĩ manda ra ley, pε hĩnga gue'a dĩ nyanná te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmu ngue ja ma ts'oquihua.

²¹ A nuyá, ra hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja ra hya ngue dĩ hoga ma ts'oquihua Oja. Ya dĩ nεqui ngue

bi hogatho mā ts'oquih_u Oja, hinga gue'a rā ley gā 'yo yø judío i nhohma ts'oquih_u. Nup'ua ja rā ley, nu'ua yø pøngahya Oja bi 'bet'o rā hya ngue dā zønna pa dā yanj_u Oja. ²² Nunā Oja, di hoga mā ts'oquih_u 'mø ga εc'ei_hu ngue ya bi yanj_u rā Jesucristo. Hønt'o bi zā mā ja'i dā 'yεc'ei, di hojpabi rā ts'oqui. Porque gātho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yø ts'oqui. ²³ Porque gātho yø ja'i, gā ja yø ts'oqui. Hijnjongui pøni ngue di øt'a te rā nho i nne Oja ngue dā 'yøtyø ja'i. ²⁴ Nunā Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih_u. Porque rā Jesucristo gue'a bi gurca mā ts'oquih'ua. ²⁵ Nunā Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'ua dā tho. Bi dū ngue di hojpa yø ts'oqui gātho yø ja'i dā 'yεc'ei. Nu'mø mi dū rā Cristo, ya bi nεqui hanja rā hya ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i. Nu'mø yø pa xa thogui, xa nzerpa yø ja'i na Oja, himbi menhna castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o. ²⁶ Pε nuya ngue ya bi dū rā Cristo, ya di nεqui ngue njut'i gātho yø ts'oqui yø ja'i. A nuyá, ya dí haxha njuani ngue Oja, njuantho rā ts'ut'abi øt'e, nu te'o gātho εc'ei rā Jesucristo, gue'ua di hojpa yø ts'oqui'ua.

²⁷ Xi ya, çhap_u di nεqui yø hya'ua di 'yεts'i, εna ngue ja tema nho bi 'yøt'e ngue i nhohyø ts'oqui ya? Ya hinha di nεqui'a ya. Porque nu'a i nyanma teh_u, hinga gue'a ngue gā øth'ua te mmamp'ua ja rā ley'a. Sinoque nu'a i nyanma teh_u, gue'a mā nt'εc'ei_hu ja'a. ²⁸ A nuyá, ya dí nnuh_u ngue nu'a i nhohma ts'oquih_u, hinga gue'a ngue gā øth'ua yø hya mmamp'ua ja rā ley gā 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue dā t'εc'ei rā Jesucristo'a.

²⁹ Xi Oja, çua εn'a ngue hønt'ua yø judío yø Oja'a? Çuangui mman'Oja ngue 'nε'ua hingyø judío yø ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'nε'ua. ³⁰ Porque nunā Oja, 'dase na. 'Nε guehna di hojpi gātho yø ja'i dā 'yεc'ei rā Jesucristo na, ngu yø judío, ngu'ua hingyø judío, gā di hojpi. ³¹ Xi ya, ngue ja mā

nt'εc'ei_hu, çua dā zā gā εhm_u ngue ya hinga øth'ua te rā nho mmamp'ua ja rā ley ya'mø? 'Yo gui mman'a tengu'a. Hante gue man'na gue'a di zäp'ua gā øth'ua te mmamp'ua ja rā ley'a.

4

¹ Xi mā mboxitah_u rā Abraham, çte 'be'a bi 'yøt'e ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui? ² Nu'mø ngue rā Abraham ja tema nho bi 'yøt'e janangue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, ya säp'ua dā 'yεna di 'yεx'mø. Pε pa Oja ngue hingui sä di 'yεts'i. ³ I mmamp'ua ja rā Maca Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpabi rā Abraham ngue εna: “Rā Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, Oja bi hojpabi”, i εna. ⁴ A nuyá, nu'mø ngue to øt'a n'na rā 'befi, nu'a rā nzäbi mā t'unni, ya hinga matetho t'ørpe ngue'a te mā t'unni, sinoque thupi. ⁵ Pε Oja hingui εnj_u ngue ja tema 'befi gā øth_u ngue di hoga mā ts'oquih_u. Porque Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih_u. A nuyá, høntho gā εc'ei_hu ngue Oja di nja'a te bi mā. ⁶ Rā David bi mā ngue rā mmenth_i di nth_u yø ja'i nu'ua di hojpabi Oja, madague'a hingui øt'e gātho'a te rā nho ja ngue dā 'yøt'e. ⁷ Bi 'yεna: “Ya rā mmenth_i bi nth_u yø ja'i, nu'ua di punnbabi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'e. ⁸ Ya rā mmenth_itho bi nth_u yø ja'i nu'ua ja yø ts'oqui 'nε di hojpatho Oja yø ts'oqui”, i εna.

⁹ Xina rā mmenth_i na, çua høndyø judío mmεpya yø do'yo di nth_u na rā hya na? Nu'a, hin'na'a. Sinoque 'nε'ua yø ja'i hinga mhεpya yø do'yo di nth_u na rā mmenth_i na. Porque dí xi'ah_u ngue rā Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te rā hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, gue'a i hojpabi Oja'a. ¹⁰ Xi'mø mi ma mahojpi rā Abraham, çua ya mhεpya, ua gue tobe himmani hmεpya 'mø mi ma mahojpi? Nuná, bi ma mahojpi hante ngue dā hmεpya. ¹¹ M'mefa p'uya, rā Abraham bi njapra hmεpya ngue rā circuncisión, gue'a bi nøpa

hmεpya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yεc'εi. Janangue nuyá, guehna ra Abraham i nnøpa papá to gátho ja yø nt'εc'εi ya. Madague'a hinguí n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión, pε Oja di hojpi. ¹² Xquet'a ra Abraham guehna bi nøpa papá to gá bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. Pε hinga høntho bi nøpa papá ngue n'youi ra hmεpya, sinoque bi nøpa papá ngue bi dennbabi rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham hante ngue da hmεpya.

¹³ Nuná Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham ngue nu'ya yø mbom'meto, di t'unna hái da gohmi gá rá nguñi nximhái. Pε hingue i t'unna hái da gohmi ngue da t'εmbi bi 'yøt'e gátho'a te mmamp'ya ja ra ley. Nu'a, hin'na'a. Sinoque bi 'yεc'εi ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, janangue bi t'un'na ra hái da gohmi. ¹⁴ Nu'mø di t'εnɣa ngue jatho ga øthya te gá mmamp'ya ja ra ley, ja di n'nacɣa te ra hya di yat'a Oja, ya hinte ni bøntho ma nt'εc'εihya 'mø. Xi mmangu'a ra hya di yat'a Oja p'ya, xquet'a hinte ni bøntho 'mø, porque gá ja yø ts'oqui yø ja'i. ¹⁵ Nε nu'a ra ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'ya hapya fadi tema hya mmaná ley, ya pahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui, porque hinguí øt'e te mmamp'ya ja ra ley.

¹⁶ Nuná ra hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'ya yø ja'i da 'yεc'εi, di japi. Ya di nεqui p'ya ngue Oja ra matetho bi 'yøt'e ngue di japi to da 'yεc'εi. Hinguí mman'Oja ngue da høn'tya to da 'yøt'e te mmamp'ya ja ra ley di japi. Porque ra ja'i ja rá nt'εc'εi tengutho rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham, ya guehna ra Abraham i nnøpe ngue rá papá ra 'yεc'εi. ¹⁷ Guehna i nne da manna hya bi xi Oja ra Abraham ngue bi 'yεmbi: "Ague Abraham, ga øt'a ngue guí cohi grá papá ya. Porque xangu ni basi di nxandi gá rá nguñi nximhái", bi yεmbi. Nuná ra Abraham bi 'yεc'εi te bi man'Oja, porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bennate'ya to ya xa ndu.

Ximmi sä da 'yøt'e ngue di m'mya yø basi tobe hinguí 'bui.

¹⁸ Ra Abraham bi xi Oja ngue di m'mhúra basi, nuna rá basi di m'mai, di nxandi ndap'ya bi zä gá ra ximhái. 'Nε hinguí sä di 'bede hangy ga ngu. Ra Abraham himbi badi ha di zä di nja na ra hya na, pε nu'a te ra hya bi xi Oja, bi 'yεc'εi ngue di nja. ¹⁹ Ra Abraham rá nεgui ya mmemi 'bua n'na ciento nɣeya. Ra Sara p'ya, xquet'a ya ra bødac'εi. Ya xi thohyø pa p'ya xtí m'mhúra basi. Pε ra Abraham himbi 'bhrá nt'εc'εi bi nja. ²⁰ Hinjam'mø bi nyobɣni. Sinoque n'nat'a bi bɣni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi εc'εitho ngue di m'mhúra basi xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue εspatho Oja. ²¹ Nuná ra Abraham ya man'natho di segura p'ya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yøt'a te gáma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuná rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham, guehna i hojpabi Oja yø ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'ot'i ra hya ngue ya bi ma mahojpi ra Abraham, hin'i ma nt'ot'i na ra hya na ngue høntho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'ot'i na ra hya na, ja ga pahma p'ya ngue Oja xquet'a di hogahya 'mø ga εc'εihya na Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ma Hmuhya Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuná ra Jesús, bi n'uni bi tho ngue bi gurca ma ts'oquihya. M'mefa p'ya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogahya Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquihya ngue dá εc'εihya na ma Hmuhya Jesucristo. Conná guehra Jesucristo ya dá nhøjpa Oja. ² Ya dá tinnbahya rá mate Oja ngue dá εc'εihya ra Jesucristo. 'Nε dadi johyahya ngue bá εp'ya ra pa ga nnuh'a ra nho di un'Oja. ³ Pε hinga høntra nho di un'Oja gdá johyahya ya, sinoque 'nε'mø dí sähya ra n'ya jatho ga johyahya. Porque nu'mø sä ra n'ya n'na, ja fup'ya ngue seti hangy ra n'ya sä ra ja'i. ⁴ Nu'mø dí seti hangy ra n'ya dí thohma, ya nnu manhojya Oja

'mø. A nu'mø ya nnu manhoj_u Oja p'uya, ya dí pahm_u ngue bá ep'ua ra pa ga nuh_u'a ra rho di un_i. ⁵ Nuna ra rho ja ngue di n'nacj_u, hingra f_uhnitho na. Porque ya bá 'benngah_u ra Espíritu Santo ga n'yoh_u, gue'a xoga ma mmaih_u ha gdá pahm_u ngue majuan_i di macj_u Oja'a.

⁶ A nuj_u, hinda zä ngue ga honse ha di nyamma teh_u. Pe bi zonna pa bi nja'a te bá san'Oja, ngue ra Cristo bi du conná nguehma ts'oquih_u. ⁷ Conque nuj_u, hinjonni ja'i di p_uni da 'yenná te da tho conná nguehrá mmic'eiui, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pe rá nzequi 'bui te'o da 'yenná te da tho conná ngue'a ra ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nequi xanho ngue di macj_u Oja, porque ra Cristo bi du conná nguec_u, conque ja ma ts'oquih_u. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga ma ts'oquih_u. Janangue nuyá, man'natho dí haxh_u njuani ngue ya bi yanj_u p'ua ja ra castigo di nja'mø rá nzequi. ¹⁰ Conná nguehma ts'oquih_u, mama nsaih_u Oja. Pe bi 'yøt'Oja ngue da nhojpah_u conná ngue'a i du rá Ts'ant'ua. A nuyá, ya dadi n'amigoh_u Oja ya. Ya man'natho dí haxh_u njuani ngue hingui encj_u ra Cristo, sinoque 'bui ngue da yanj_u p'ua ja ra castigo. ¹¹ Pe hinga hontho ga johyah_u ngue ya bi yanj_u p'ua ja ra castigo, sinoque ma datho dadi johyah_u ngue ya dá nhojpah_u Oja conná nguehna ma Hmuh_u Jesucristo.

¹² Nua ja ra ximhäi, n'na nc'eiho rá madi bi 'yøtra ts'oqui. Ja bá fup'ua ra ndate p'uya ngue'a ra ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gätho yø ja'i 'bui, gä i tu porque gä øtra ts'oqui. ¹³ Nu yø ja'i bi m'mai hante ngue da fahra ley bi 'yøtra Moisés, gä bi 'yøtra ts'oqui. Nu'ua yø ja'i'ua, hingui sä da 'yena ngue hingui padi ndana'a ra rho ja ngue da 'yøt'e. ¹⁴ Di nequi ngue ra ts'oqui bi 'yøtyø ja'i, porque gä bi du. Rá maditho ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya gätho mi'da yø ja'i bi 'yøtra ts'oqui, madague'a ngue

hinga 'da'iguui ra ts'oqui bi 'yøtra Adán.

Nu'a te ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, gue'a bi ts'oni gätho yø ja'i'a. Pe m'mefa bi m'mahra Cristo, guehna bi 'yørpabi ra rho yø ja'i na. ¹⁵ Ja uana te bi nja ngue ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacj_u. A nuna ra Adán, mi zä mi 'yøtra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pe nuna ra Jesucristo guehna bá hannbabi rá mate Oja, 'ne xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yøtra Jesucristo ngue ra Adán. ¹⁶ Nu'mø mi madi bi nja ra ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a ra ts'oqui, di nja ra njut'i ngue ra castigo. Pe nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi ma ngue da 'yøtra mate di nhojpathoui yø ja'i ja yø ts'oqui. ¹⁷ Co nuna n'na nc'ei bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya, gätho yø ja'i ja ngue da tho ra ndate. Pe nu to gä di nthui rá mate Oja ngue di punnba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná nguehra Jesucristo.

¹⁸ Nuna ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, gätho yø ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Pe nuna ra Jesucristo bi 'yøtra rho, gätho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahojpi yø ts'oqui 'ne di nthui ra 'da'yo te. ¹⁹ Ra Adán himbi 'yøt'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yøt'its'oqui. Pe ra Jesucristo ngue bi 'yøt'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpabi Oja.

²⁰ Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padi ngue ja ma ts'oquih_u. A nuyá, nu'mø dí padi ngue xangu ma ts'oquih_u i ja, ya man'na gdá pahm_u ngue nuna rá mate Oja bi 'dacj_u, ma datho ngue xangu na. ²¹ Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga ma mmaih_u, gue'a bá hanngh_u ra ndate'a. Pe nuyá, ngue ya bi bennga ma mmaih_u rá mate Oja ya, guehna bá hanngh_u ra 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquih_u conná nguehma Hmuh_u Jesucristo.

6

1 ¿Ndana εxá ja ngue gá øthú ya'mø? ¿Ua sä ngue gá sigue gá øthú yø ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu rá mate di 'dacjü? 2 Nu'a, hinguí sä'a ngue gá sigue gá øthú yø ts'oqui. Sinoque ya bi zep'ü'a te rá ts'oqui xtá øthú m'met'o. ¿To go εna ngue gá sigue gá øthú yø ts'oqui? 3 ¿Ua hinguí pahmü ngue nu to gátho ya dá nxixyahü, ya dá mbenthü rá Jesucristo? Nu'a i dü'a, xquet'a tengutho 'mø ya dá tuhü. 4 Nu'mø má nxixyahü, ya dí ør'má güendahü ngue ya bi zep'ü'a rá nts'o xtá øthú m'met'o. Éntho ya bi ma nt'águigahü tengutho rá Cristo ngue bi t'águi. Pé nuna rá Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi bennate p'ü bi t'águi. A nuju ya, tengutho 'mø ya dá bennatehü ngue ma'da'yo dá m'mahmü. 5 Porque nu'mø dí øthü rá güenda ngue ya dá tuhü tengutho rá Cristo ngue bi dü, xquet'a ya dí øthü rá güenda ngue ya ma'da'yo høndá m'mahmü tengutho rá Cristo ngue ma'da'yo bi m'müi.

6 Nu'mø mi 'dømbü ja rá pont'i rá Cristo, tengutho 'mø ngue ma do'yohü bi 'dø'mi. Porque ya bi zep'ü yø ts'oqui xtá øthü m'met'o, ya hinnü mantho di mandagahü rá ts'oqui tengutho 'mø gdi øt'e ngue má hmühü'a. 7 Porque nu rá ja'i øtrá güenda ngue bi dü rá do'yo, ya bi hyep'ü rá ts'oqui. 8 Pé nu'mø dí ør'má güenda ngue ya dá tuhü 'mø mi dü rá Cristo, ya dí εc'εihü ngue ma'da'yo høndá m'mahmü tengutho rá Cristo ngue ma'da'yo hømbi m'müi. 9 Porque dí pahmü ngue nu'mø mi dü rá Cristo, bi bennate, 'nε ya hinnü mantho da dü. Sinoque 'bui para zantho. 10 Rá Cristo n'na nditho bi dü conná nguehyø ts'oqui yø ja'i. A nuyá ngue ya 'bui, gá 'bahya ngue ørpabi rá páhä Oja. 11 Dá guecjü ya, má gá njathü p'üya, gá øthü ngue ya bi zep'ü rá ts'oqui ngue ya má n'yohü rá Jesucristo. Ya gdá 'buhmü'a ya ngue gá ørpahü rá páhä Oja.

12 Janangue nuyá, mente yø pa dí 'buhmü ua ja rá ximhäi, ya hinnü mantho gá unhnü rá 'yu'a rá ts'oqui. Hinga nnehü ngue dá dajpahü'a tengue rá páhäε má do'yohü. 13 Hinga unna 'yu má mmühü ngue gá øthü rá nts'o. Sinoque má gá unma mmühü Oja ngue rá nho gá øthü. Porque ya ma'da'yo høndá m'mahmü. 14 Nu'a rá ts'oqui xí bεnnga má mmüi ngue mádi mandagahü, ya hinnü mantho di mandagahü'a ya. Nu'a rá ley mi haxrá güenda ngue má ts'oquihü, ya hinnü mantho hascahü rá güenda'a ya. Porque Oja, rá matetho bi 'yøt'e ngue bi yangthogahü.

15 Ya bi nyamma tehü, pé hinga gue'a ngue gá øthü te gá mmamp'ü ja rá ley i nyamma tehü. Sinoque Oja rá matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga má ts'oquihü. Xi ya, ngue ya bi má mahoqui má ts'oquihü, ¿ua sä gá sigue hønga øthü yø ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya guí pahmü ngue nu'mø gá homma hmü di mandagahü, ya dí ohü rá 'ye'a má hmühü. Janangue nuyá, nu'mø gá øt'e ngue má hmühü'a rá ts'oqui, ya jatho ngue gá tuhü 'mø. Pé nu'mø gá øt'e ngue má hmühü Oja, ya di hoga má ts'oquihü. 17 A nugá, dádi ja mamádi Oja porque ya gá hyεhmü p'ü rá ts'oqui xí bent'a ni mmühü. 'Nε ya gá unni mmüi gá 'yεc'εi'a rá hyá bi sän'nahü. 18 Ya bá njac'ahü p'ü ja rá ts'oqui. A nuyá, gá gue'a rá nho guí nnøpe ni hmühü ya. 19 Nuna rá hyá dí mmangá, dí honi te nna hyεjpa rá hyá, n'namhma ngue dá dinü xanho ni mmühü hanja rá hyá. A nuyá, nu'mø yø pa xa thogui, xcá unhnü rá 'yu'a rá nts'o ngue mi tap'ahü, mathoguitho yø ts'oqui xcá 'yøthü. Pé nuyá, dami unni mmühü ngue gá rá nho gui 'yøthü ya. Janangue nu'a te gá gui 'yøthü, dá gue'a te rá 'bεfi Oja gui 'yøthü.

20 Nu'mø yø pa xa thogui ngue gá rá nts'o xtá øthü, hinnü pádi gá øthü rá nho. 21 ¿Teni 'bε'a dá tahmü ngue'a rá

nts'o xtá øthü? Porque rá 'bε'isátho te xtá øthü. Gä rá ndate bá n'youi. ²² Pε nuyá, ya dá pømhü p'ü ja rá ts'oqui ya, ya yø mεfigahü Oja ya. Janangue ya yø ja'igahü Oja 'nε ya di 'dacjü ra te para zantho. ²³ Nu'a rá njüt'i ngue rá ts'oqui, gue'a rá ndate'a. Pε nu'a di ün'Oja, gue'a rá te para zantho di 'dacjü rángue dí n'yohü má Hmühü Jesucristo.

7

¹ Ague má zi cü'ahü, ya guí pahmü ngue rá ley i ja, i ja rá ts'edi rá ley ngue di manda rá ja'i mεnte 'bui. Pε nu'mø bi dü rá ja'i, ya hinni mantho di manda rá ley rá ja'i. ² Ya guí nnuhü tengütho n'na rá xisu 'mø bi nthati, i ja n'na rá ley hapü mma ngue hin'yü rá nt'edi dá hyεp'ü rá damme rá xisu. Pε nu'mø ya bi dü rá damme, ya bi xot'a rá ley mi sammra xisu. ³ Pε nu'mø høndi nthatra xisu 'nε 'bεtrá damme, ya rá ts'oqui øtra xisu. A nu'mø bi dü rá damme, ya bi xot'a rá ley mi ja ngue rá nthati. Ya sä di nthati mahøn'a, 'nε ya hingra ts'oqui øtra xisu ngue di nthati.

⁴ A nuya má zi cü'ahü, ya dí øtra güenda ngue dá tuhü p'ü ja rá pont'i bi dü rá Cristo. Nu'a rá ley mi sangbahü, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hñdi mandagahü rá ley ya. Ya má n'yohü'a rá Cristo bi bεnnate p'ü ha bi t'ägui. Ya dá zä ga ørpahü rá 'bεfi Oja ya. ⁵ Nu'mø yø pa xá thogui, Gä rá nts'o xtá n'yohü. Má pahmü'a te mmamp'ü ja rá ley Oja, εná man'na bi yannga má mmaihü rá ley ngue rá ts'oqui ga øthü. Pε nu'a rá njüt'i ngue rá ts'oqui, gue'a rá ndate'a. ⁶ Pε ya bi xotrá hya'a rá ley mádi mandagahü ya. Porque ya dí øthü rá güenda ngue ya dá tuhü. A nuyá, má da'yo dá m'mühmü para ngue ga ørpahü rá 'bεfi Oja. Guehna rá Espíritu Santo di 'dacjü rá páhä ga ørpahü rá 'bεfi Oja ya, pε hinna øthü rá 'bεfi Oja ngue ga suhü'a te mmamp'ü ja rá nyogui ley.

⁷ Ngue ya dí mmangä ná rá hya ná, çua guí εmhü ngue dí mma ngue ya hingui ho rá ley Oja? Nu'a, hin'na'a. Sinoque rá ley xandønho. Xi'mø ngue hñdi ja rá ley, ya hñxcá pahmü te 'bε'a ná rá ts'oqui 'mø. Tengütho mmanna ley ngue εná: “Yo guí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti”, i εná. Janangue nuyá, dí pahmü ngue rá ts'oqui dí øthü 'mø dí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti. ⁸ Nu'mø má pahmü te mmamp'ü ja rá ley, εná man'na bi hacjü rá ts'edi ngue dí nnehü n'na rá cosa nu'a n'nan'yo to rá mmeti. Mente rá pa hñbi fadi te mmamp'ü ja rá ley, hñdi nεqui te 'bε'a ná rá ts'oqui. ⁹ Nugä, nu'mø hñmará padi te mmamp'ü ja rá ley Oja, ya dí εná ngue xanho te dí øt'e. Pε nu'mø má padi te mmamp'ü ja rá ley, bi dñma mmüi p'üya ngue hñdi øt'e te mmamp'ü ja rá ley Oja. Ya dá padi ngue ja ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui. ¹⁰ Porque nuna rá ley mi ja ngue xti 'dacrä 'da'yo te 'mø xca øt'e te Gä di manda, guehna rá ley bi zänngü ngue ga mma rá castigo ná, porque hñdá øt'e te di manda rá ley. ¹¹ Nu'a rá ts'oqui mi jagui, gue'a mi härca má n'yomfñi'a, dí εná ngue dá zä ga øt'e te Gä mmamp'ü ja rá ley. Pε nup'ü ja rá ley p'üya, dá timp'ü mma ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui.

¹² Janangue nuna rá ley Oja, xandønho ná. Nu te gäma hya di manda, gätho xandønho. ¹³ Hingui sä ga εmhü ngue hingui ho rá ley Oja ngue i mma ngue jatho ga mmähä rá castigo. Nu'a ja ngue gdá mähä rá castigo, ngue ja má ts'oquihü. Janangue co nu'a te gäma hya mmanna hoga ley, gue'a guí nεqui ngue xandønts'o má ts'oquihü'a.

¹⁴ Dí pahmü ngue nu'a rá ley, Gä gue'a rá hoga hya bi ün'Oja i mmamp'ü. Pε nujü ngue dyø ja ithohü, Gä gue'a rá ts'oqui xa

bɛnnga ma mm̩aihu. ¹⁵ H̩indí padí hanja te n̩m̩i ɔt'e. Porque nu'a ra n̩ho n̩m̩i nne ga ɔt'e, h̩inga gue'a n̩m̩i ɔt'a. Nu'a tengue h̩indí n̩nu manho p'uya, go gue'a dí ɔt'a. ¹⁶ Pɛ nu'mø ngue 'nɛqui h̩indí n̩nu manhosɛ te dí ɔt'e, ya dí padí ngue nu'a te ra hya mmamp'u ja ra ley, xandõno. ¹⁷ Janangue nuyá, h̩ingui nne ma mm̩ai ngue dá ɔt'a te ya xtá ɔt'e. Sinoque gue'a ra ts'oqui m̩i jagui, gue'a go di mpɛ'a ngue'a te xtá ɔt'e. ¹⁸ Porque dí padí ngue h̩in tema n̩ho xtá ɔt'e. Nu'a ra n̩ho n̩m̩i nne ga ɔt'e, h̩imb̩i zã xcá ɔt'e. ¹⁹ Hindá ɔt'a te ra n̩ho n̩m̩i nne ga ɔt'e, sinoque nu'a te ra nts'o h̩indí n̩nu manho ngue ga ɔt'e, gue'a xtá ɔt'a. ²⁰ Janangue nuyá, nu'mø xtá ɔt'a'a ra nts'o h̩indí nne ga ɔt'e, pɛ h̩ingo dadi jagá'a, sinoque gue'a ra ts'oqui xa bɛnnga ma mm̩ai, gue'a go di ja'a.

²¹ Nguna ra hya xtá thocã ya. Nu'mø n̩m̩i nne ga ɔtra n̩ho, pɛ xøgue hõntra nts'o m̩i so ma mm̩ai ga ɔt'e. ²² A n̩g̩ui, dadi hogá'a te ra hya mmamp'u ja rá ley Oja. ²³ Nuua ja ma mm̩ai m̩i ja ua n'na ra n'yomfɛni ngue h̩inm̩i n̩nu manho'a te ra n̩ho n̩m̩i sãnni ga ɔt'e. Pɛ nuna ra hya na, nu'a ra ts'oqui xa bɛnngagui ma mm̩ai, gue'a h̩imm̩i nneque ga ɔtra n̩ho'a. ²⁴ Pɛ huɛcate yø ja'i njap'u. ¿Te'o da zã da yan̩i ngue h̩inda thohra castigo ja ngue da thogui? ²⁵ Porque conná n'yomfɛni ra ja'i i n̩nu manho'a te ra n̩ho mmamp'u ja rá ley Oja. Pɛ nu rá do'yo ra ja'i, gã gue'a rá pãhã ra ts'oqui i nne da 'yørpe. Pɛ dadi ja mam̩adi Oja ngue ma Hm̩uh̩u Jesucristo go bi zã bá j̩gah̩u p'u ja ra nts'o'a.

8

¹ A nuyá, ngue ya ma n'yohu ra Jesucristo ya, ya h̩inga mmãhã ra castigo ya. Porque nu to n'youi ra Jesucristo, ya bi n'un̩i ngue gue'a ra Espiritu Santo da xãnnbi te da n'yo. Ya h̩inni mantho ngue ɔtra nts'o m̩i ja rá mm̩ai m'mɛt'o. ² A nuyá, i ja

rá ts'edi ra Espiritu Santo ngue di 'dacju ra 'da'yo te ngue man'yohu ra Jesucristo. Ya bá j̩gah̩u p'u ja rá ts'edi ra ts'oqui m̩adi mandagah̩u, ya bi yan̩ju ngue ra castigo m̩i ja ngue ga thohm̩u. ³ Dã pahm̩u hanja'a rá ley Oja, pɛ h̩imb̩i hyät'i bi g̩gah̩u p'u ja rá ts'edi ra ts'oqui'a ra ley. Porque h̩imb̩i zã dá ɔthu gãtho'a te gãma hya di manda ra ley. Pɛ nuna Oja bi yan̩ju. Bi 'yøt'e ngue bi nja'i rá Ts'ant'u bá pɛnhua. Bi h̩nu ngue ra ja'i, pɛ h̩imb̩i 'yøtra ts'oqui. Guehna bi tho na ngue bi gurca ma ts'oquih̩u. Bi hyejpabi rá ts'edi ra ts'oqui xi bɛnnga ma mm̩aihu. ⁴ Nguna bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a ra Espiritu Santo da gãgbah̩u ra 'yu gdá n'yohu, n'namhma ngue da zãp'u ga ɔthu ra n̩ho mmamp'u ja ra ley. Pɛ nu'a ra nts'o m̩i ja ma mm̩aihu m'mɛt'o, ya h̩ingui sã ngue ni mantho ga ɔthu'a ya.

⁵ A nu ra ja'i ngue rá n'yomfɛniɛ j̩qui te ga 'yo, hõnt'a te ra nts'o ga 'b̩hyø ja'i di ja ndum̩m̩i ngue ɔt'e. Pɛ nu ra ja'i ngue gue'a ra Espiritu Santo di unna hoga n'yomfɛni ga 'yo, gue'a ra ja'i ngue hõndrá pãhã Oja di ja ndum̩m̩i ngue ɔt'e. ⁶ Janangue nuyá, nu to di ja ndum̩m̩i ngue da 'yøtra nts'o ga 'b̩hyø ja'i, da ma ra castigo. Pɛ nu ra ja'i di ja ndum̩m̩i ngue gue'a rá pãhã Oja da 'yørpe, gue'a ra ja'i hu rá mm̩ai ngue di t'unna 'da'yo te'a. ⁷ Nu yø ja'i ngue hõndra nts'o di ja ndum̩m̩i ngue ɔt'e, guehya yø ns̩iui Oja ya. Porque h̩ingui nne da 'yɛc'ɛi te mmamp'u ja rá ley Oja. Ni xinga gue'a Oja di sã ha di 'yɛc'ɛi. ⁸ Janangue nuyá, nu'u yø ja'i ngue hõndra nts'o di ho da 'yøt'e, guehya h̩ingui n̩nu manho Oja te ga yo ya.

⁹ Pɛ nuju ngue ya dá h̩ɛhm̩u p'u ra nts'o, gue'a ra Espiritu Santo i cãgbah̩u ra 'yu nna 'yohu. Porque ra Cristo bá pɛnhna Espiritu Santo ngue di n'youi te'o gã ɛc'ɛi. A nu yø ja'i ngue h̩ingui n'youi ra Espiritu Santo, guehya yø ja'i h̩ingui ɛc'ɛi ra Cristo ya. ¹⁰ Nu ma do'yohu, ya bá ɛp'u ra pa da du

ngue ra ts'oqui i ja. Pe ngue di n'yohu ra Cristo, nu ma tehu di sigue di m'mutho, porque ya bi hoga ma ts'oquihu Oja. ¹¹ Nuna Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Xquet'a da japi di bennate ma do'yohu 'mø ya xtá ndu, porque ya di n'yohu ra Espiritu Santo.

¹² Ague ma zi cu'ahu, i ja ts'editho ga øthu'a te ra hya xänngahu ra Espiritu Santo. Ya hinda dajpahu ra nts'o so ma mmuihu. ¹³ Porque nu'mø ga siguethohu ra nts'o xtá øthu m'met'o, ya ga mmähä ra castigo. Pe nu'mø ga øthu'a te xänngahu ra Espiritu Santo, ngue ga hehmu p'u ra nts'o, ya di 'dacju ra 'da'yo te para zantho.

¹⁴ A nuyá, nu to gätho ya ga 'yo'a te ra hya xännbabi ra Espiritu Santo, gue'u yø basi Oja'u. ¹⁵ Ya ma n'yohu ra Espiritu Santo ya. Ya hingui ja ngue honga nsuhu ya, tengutho n'na ra ja'i 'mø su rá hmu. Porque majuanu ngue ya yø basigahu Oja ya. Nuna ra Espiritu Santo di n'yohu, guehna annga ma mmuihu na ngue di emphu Oja: "Ma Papá'i", di emphu. ¹⁶ A nuna ra Espiritu Santo di n'yohu, guehna øt'e ngue di pahmu p'u ja ma mmuihu ngue ya yø basigahu Oja na. ¹⁷ Pe ngue ya yø basigahu Oja ya, xquet'a di tocagahu'a ra nho di yat'Oja di unu. Tengutho ra nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø di nne di n'nacju na ra nho di t'unna Cristo ya, pe gue'mø ga n'unu ga sähu ra n'u tengutho ra n'u bi zä ra Cristo.

¹⁸ Ma ga ør'ma güendahu ya, ngue zits'urbu di sähu ra n'u ya, porque nu'a ra nho di 'dacju Oja m'mefa, ma datho xändöngu'a. ¹⁹ Nu te gäma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, a nuyá, i ndø'matetho asta gue'mø da zønna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi. ²⁰ Porque Oja bi hocra ximhäi, pe bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njapra castigo'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pe xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yehra pa mahönda gom'da'yo ra ximhäi. ²¹ Gue'a ra pa'a ngue ya

hinni mantho di nja ra ndate'a ra ximhäi'a. Ya hinda nts'onyo cosa nu'u ja yø te. Nuya yø hya ya, gä guehya di nja'mø bi zønna pa di unna nho yø basi Oja ya. ²² A nuyá, di pahmu ngue nu'a te gäma cosa ja ua ja ra ximhäi, gä sä ra n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zønna ora di m'mährä basi n'na ra xisu i sä ra ndate, i njarbutho yø cosa ja ya. ²³ Ne hinga hönt'a te ja nximhäi sä ra n'u, xquet'a 'necju di nnehu ngue da tho'a ra n'u di sähu, da 'yehra pa ngue da gom'na'yo ma do'yohu. Ya di nequi ngue dyø basigahu Oja p'uya. Madague'a ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo, pe di nne ga nuhu te gäma nho di nja m'mefa. ²⁴ A nuyá, ya di ec'eihu ngue di nja'a te mman'Oja, janangue bi yanju. Pe xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hingui ja ngue te nimantho ga töhmü 'mø. ²⁵ A nuju, di töhmü'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethu'a te gä ra n'u di thomhmü, asta gue'mø di nja'a te di töhmü di nja.

²⁶ A nujá, nu'mø di nne ga mmat'Ojahu 'ne hinda padi te ga xihmu Oja, go ra Espiritu Santo i fäxte. Madague'a ra jats'itho nna bëmhmü Oja, pe ra Espiritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue ra mhmät'Oja'a ra hya hingui pøts'e ga mmamhmü. ²⁷ Porque nuna Oja, ya padi tema hya ja mbo ma mmuihu. I tini tema hya i nne da manna Espiritu Santo. Porque nu'a te ra hya nne Oja ngue di ts'ofu, go ra Espiritu Santo'a äpra mate Oja conná nguecju.

²⁸ Di pahmu ngue nu to gä dadi mahmu Oja, gue'mø xanhu oque xan'u te di thohmu, pe Oja honi ha gui japi ngue da 'yørahu ra nho. Porque ya xpa nzän'Oja tengu ga cohmu m'mefa. ²⁹ Hante ngue di nhohra ximhäi, nuna Oja ya padi te'o ja ngue da 'yec'ei m'mefa, guehya yø ja'i bi zänbi ngue da gohi tengutho rá Ts'unt'u Oja ya. Janangue nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna 'bet'o na ngue di ncuui gätho yø 'yec'ei. ³⁰ Nuna Oja, ya

mam'met'o xp̄a nzänni te'o ja ngue da zofo, guehya yø ja'i bi zohya. A nuya yø ja'i bi zofo, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuya yø ja'i ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ep'ra pa da gohyø ja'i tengutho rá Ts'ant'ua Oja.

³¹ ¿Ndana man'na ra hya ja ngue ga mmamhm' mø? Ya ma amigohua Oja ya. Nu te'o nne da zhcjua ya, ya h̄inte di muui'ua ya. ³² Nuna Oja h̄imbi nya rá mm̄ai ngue bá penhua rá Ts'ant'ua ngue bi du conná ngueju. Ja dí haxu p'ua njuani ya ngue nu te gäma hya bi man'Oja ngue di 'dacju, di 'dacju'a. ³³ Gätho gahua, ya xa huanngahua Oja, ya h̄ingui sä to da 'yemb̄i ngue ni mantho ja ma ts'oquihua. Porque guesε Oja bi hoga ma ts'oquihua. ³⁴ Ya h̄inda zä to da 'yena ngue ga mmähä ra castigo. Porque ya bi du ra Cristo conná ngueju, 'nε bi bennate, ya bi 'bup'ua ja rá n'yēi Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a ma mäxtehua p'ua ha 'bu Oja'a ya. ³⁵ Ya h̄inte da zä da hyaqui te gui macju ra Cristo. Madague'a ga sähu ra n'ua, pε ngutho di macju ra Cristo. Ogue tu ma mm̄aihua, pε ngutho di macju. Ogue sacju yø ja'i, pε ngutho di macju. Ogue h̄in'yua te ga sihua, pε ngutho di macju ra Cristo. Ogue h̄in'yua ra ulu ga hehua, pε ngutho di macju ra Cristo. Ogue dí 'bumma n'uhua, h̄ingui nne ha da nuhua yø ja'i, pε ngutho di macju ra Cristo. Ogue ya ja ngue da thojua, pε ngutho di macju ra Cristo. ³⁶ I nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Di ucähe yø ja'i ngue dí εc'ei'ahē, n'na pa ngu n'na pa i nne da h̄yoje. Entho ho de'yo yø ja'i p'ua ga mb̄eni”, i ena. ³⁷ Madague'a ga sähu ra n'ua 'mø ngue dí thohmua tengū ya yø hya ya, pε ma ga hahmahua ra ts'edi'a te gui macju ra Cristo. ³⁸ Janangue ma ga segurahua ngue nuna Oja zant'a di macju na. Ya h̄inda zä da hyac'a te ra n'ua dí thohmua m̄ente dí tehua. Ni xinga gue'mø da thojua. Ni xinga guehyø anxε da zä da hyaqui. Ni xingra zithu da zä da hyaqui. Porque Oja di macju ra pa ja p'uya, daguehra pa di 'yep'ua di

majcu Oja. ³⁹ Nu te gätho bi hoc'a Oja, ngup'ua mahets'i, ngu ua ja ra häi, ya h̄injonda zä da hyagahua'a gui macju Oja. Porque ya ma n'yohua na ra Hmu Jesucristo.

9

¹ Nugä dí εc'ei ra Cristo, janangue nuna ra hya dí nne ga xi'ahua ya, h̄ingra fehni na. Guesε ra Espiritu Santo xijpa ma n'yomf̄eni ngue majuan̄i na ra hya dí xi'ahua. ² Mathoguitho dí 'bu ndumma. I 'bumman'ua ma mm̄ai ngue ma mm̄ijudíohe h̄ingui nne da 'yεc'ei ra Cristo. ³ Nu'mø dí sä ha gdá japi ngue ga nyangä ma mm̄ijudíohe, nugä ga øt'e, madague'a go ga mmagä ra castigo, ya h̄inga nnugä ra Cristo. Pε nja ngue h̄ingui sä. ⁴ Nuya yø judío ya, guehya yø mbom'meto ra Israel. Bi zo Oja ngue da 'yøt'e ngue yø basi. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yührá ts'edi Oja ya. 'Nε bi gohm̄i ra cohi ya yø judío ya. Bi dāpra ley nu'a ja ngue da n'yo. Bi xifi ha di japyø ndanne ja ngue da 'yøt'e. Mazihotho na ra hya bi yarpabi Oja yø judío ngue da 'yørpe. ⁵ Guehya yø mbom'meto yø ndiua judío ya. Nu'mø mi mihra Cristo, xquet'a ra judío na. 'Nε guehna Oja na ngue di manda gätho'a tengue i ja. 'Nε guehna t'εspabi na para zantho na. Da ngut'atho. ⁶ A nuyá, xangu yø judío h̄ingui nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pε h̄ingui sä ga εhmua ngue ya h̄indi nja'a te ra hya bi xi Oja yø judío. Porque h̄imma juani ngue gätho yø judío yø ja'i Oja. Janangue h̄inga gätho yø judío di tocabi ya yø hya xa yat'Oja ngue di nja. ⁷ Porque bi xi Oja ra Abraham ngue h̄inga gätho'ua yø mbom'meto da gohi ngue yø ja'i Oja. Nuna Oja bi 'yemb̄i: “Nu'ua yø basi ra Isaac, h̄ont'ua da gohi ngue yø basi Oja'ua”, bi 'yemb̄i. ⁸ Gätho yø ja'i 'bui, h̄inga gätho yø basi Oja. A nuya yø ja'i ngue yø basi Oja, guehya yø ja'i ya xp̄a nzänni ngue di tocabi ra hya di yat'a Oja ya, h̄ondya yø basi Oja ya. ⁹ Porque nguna ra hya bi

xi Oja ra Abraham, bi 'yɛmbi: “Bá ɛp'u ra pa ga ut'auí ngue ja ma ts'edi. Nuná ra Sara ni xisu, di m'ma'a n'na rá ts'ant'u”, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Mi ma yø jɛya p'uya, bi nte na rá ts'ant'u ni hu ngue ra Isaac, bi nthatui ra Rebeca. Mi hya ra basi na ra Rebeca p'uya, yø cuate bi øni. ¹¹⁻¹³ Pɛ hante ngue da mihya yø basi ya, nuná Oja, bi xihra Rebeca ngue ra Esaú rá maði da mi'a. Nuná ra Jacob ngue ra zuxinya, di manda rá n'yohu na. Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue bi man'Oja, bi 'yɛna: “Dadi macá ra Jacob, pɛ ra Esaú, hin dadi maði”. Guehna ra hya bi man'Oja naya hante da mihyø basi. Hinga 'be bi dø'ma Oja ngue di m'mahya yø basi para ngue da hnu ndana di n'yo xanho, ndana hinguí 'yo xanho. Ja di nɛqui ua ya ngue ya mam'met'o xpa nzän'na Oja te 'bɛ'a ja ngue di nja m'mɛfa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'bɛ'a da gohyø basi, sinoque nu'a te xa nzänni ngue da huanhni, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, çua i sä ga ɛmhmɛ ngue hinguí ho te øt'Oja? Nu'a hinguí sä'a. Porque nu te gá øt'Oja, gá gue'a ni 'yup'u øt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yɛmbra Moisés: “Nu te'o dí sänni ga huɛqui, gue'a dadi huɛc'a 'nɛ ja ma yemmæi conná ngue'a”. ¹⁶ Janangue nuyá, nuná ra nho di un'Oja, hinda 'yenna ja'i ngue bi 'yɛmmæi bi hyoni ha di dinna nho. Porque Oja ya xa nzänni to di huɛqui. ¹⁷ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi xi Oja ra dast'abi maði manda p'u ja ra häi Egipto. Bi 'yɛmbi: “Dí ɛxa'i ya ngue gui ndast'abi n'namhma ngue nu'u yø hmɛya ga ut'a'i, da bahyø ja'i ndap'u bi zä ngue te'o gá. 'Nɛ da badi ngue ja ma ts'edi”, bi 'yɛmbi. ¹⁸ Ja di nɛqui ua ya ngue nuná Oja, nu'a go da zänni ngue di huɛqui, gue'a di huɛc'a. Nu'a go da zänni di untho ra 'yu ngue xta nnaxi rá mmæi, gue'a di unna 'yu'a.

¹⁹ Rá nɛgui 'bæi to nne da 'yɛngya: “Hanja Oja 'mø ngue ɛmbi ja yø ts'oqui yø ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzänni ngue da 'yøt'e, hinjonni ja'i

da zä da däqui te sänni da 'yøt'e”, da 'yɛngui. ²⁰ A nuju ngue dyø ja'ithohɛ, çteni 'bɛ'a go guí ɛna ga japhɛ Oja ngue'mø ga ɛna hinga nnu manhohɛ te sänni da 'yøt'e? Xi n'na ra ts'øye, çua sä da 'yɛmbra 'yøt'ats'øye: “Hindí nnu manhogä te ra forma guí hogagui”, da 'yɛmbi? ²¹ Nu ra 'yøt'ats'øye, nu'a goma forma da nepe da gohra ts'øye di hoqui, ya gue'a da go'a. Madague'a ngue n'nat'a ra böhäi, pɛ da zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue nts'upi, xinda zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue hinga nts'upi.

²² A nuyá, nuná Oja, nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ngue jase rá ts'edi. 'Nɛ nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ja yø ts'oqui ngue da japra castigo. Janangue tobe serpabi ya yø ja'i ni 'yup'u ngue da ma ra castigo. ²³ Bi nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguitho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huɛgahɛ 'nɛ ya dí pahm'a te ra nho xa nzänni ngue di 'dacju ya. ²⁴ Bi zongahɛ Oja. Hinga høndyø judío bi zofu, sinoque xquet'a 'nɛhyø ja'i hingyø judío bi zofu. ²⁵ Bi nja tengutho mmamp'u ja ra libro bi 'yotra pøngahya Oseas, ngue Oja bi 'yɛna: “Nuyá yø ja'i xta man'a m'met'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue ma ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin maði maði, pɛ nuyá dadi mahya”, bi 'yɛna. ²⁶ Nu'u yø mmɛngu p'u ja ra xequi bi xihyø ja'i Oja ngue ɛmbi: “Nugä, himma ja'i'ahɛ”, pɛ ja 'bexpi xip'u p'uya ngue ɛmbi: “Nugä drá Oja, majuaní ngue dí 'bæi, guecä ma basi'ahɛ ya”, bi 'yɛmbi.

²⁷ A nu'u yø ja'i ngue yø judío, nuná ra pøngahya Isaías bi 'yɛna: “A nu'u yø judío, madague'a mandøngutho'u, tengutho yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe, pɛ zi yohotho'u da bøni ngue di nyani. ²⁸ Porque nu'mø ra pa da japra castigo Oja gätho yø ja'i rá ngani nximhäi, n'na zihmantho di nja”. ²⁹ Ra Isaías mahømbi 'yɛna: “Nuná Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dadi huɛcyø ja'i na, n'na zihmantho di jua'u yø judío, tengutho 'mø mi jua'u yø ja'i mi

'bup'u ja ra hnini Sodoma 'nɛp'u ja ra hnini Gomorra”.

 30 Guehna ra hya naya ngue nuya yø ja'i hingyø judío, guehya himmi honi ha di nhojpau Oja ya. Pɛ bi 'yɛhra pa ngue bi 'yɛc'ɛi Oja yø ja'i, gue'a i nhojpau Oja'a ya. 31 Pɛ nuya yø judío mi hu yø mmui xti nhojpau Oja, ngue mi ɛna xta 'yøt'e te gä mmamp'u ja ra ley. Pɛ hinjombi bõni ngue xta mma mahojpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley, porque hinjongui põni ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley. 32 ¿Hanja 'mø ngue himbi nhojpau Oja yø ja'i? Porque mi nne ngue xti nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gä ra nho mmamp'u ja ra ley. Pɛ himbi ne xta 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Cristo na da zä da yani. Ja bi fesp'u yø gua p'uya, porque ra Cristo tengutho 'mø 'benna do p'u ha da tho ra ja'i, di fets'e. 33 Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja bi 'yɛna: “Ga pecä p'u Siõn n'na ra do ngue di fesyø ja'i. Pɛ guedra ndø mɛdo da 'yøt'e ngue da dähø ja'i. Pɛ nu to gätho da 'yɛc'ɛi na ra do na, da dini xanho p'u ja yø mmui ngue nu te ra hya ɛc'ɛi, gätho majuanì ngue di nja”.

10

1 Ague ma zi cu'ah'u, janjuani di hahma mmui dí mmarpabi Oja'u yø judío ngue di nyani. 2 Porque dí pacä ngue yø mmui ga ndanne Oja. Pɛ nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, hingui tinyø mmui hanja na ra hya nne Oja ngue di nyanyø ja'i. 3 Porque hingui nne da badi tema hya xa zän'Oja ngue di nhojpabi yø ja'i. I ɛna ngue da hyonse ha di japi ngue di hojpabi Oja. Janangue hingui nne da 'yɛc'ɛi na ra hya di hojpabi Oja yø ja'i. 4 Nu to gätho ya ɛc'ɛi ra Cristo, guehya yø ja'i bi nhohyø ts'oqui ya. Ya hinnì mantho da 'yɛnyø ja'i ngue 'be da 'yøt'e te gä mmamp'u ja ra ley, ja di nyanyø te. 5 Pɛ nuya yø ja'i ɛna ngue di hojpa Oja yø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gä

mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, pɛ ra Moisés, i ja ua na ra hya bi 'yot'i, ngue ɛna: “Nu ra ja'i da hyät'i da 'yøt'e gätho'u yø hya di manda ra ley, guehna ra ja'i di nyanna te na”, i ɛna hya. 6 Pɛ ja man'na ra hya, guehna ra hya naya di nhohma ts'oquih'u ngue ga ɛc'ɛih'u ra Jesucristo. Porque nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Janangue nuyá, 'yo sä guí ɛhm'u ngue jatho ngue to da ma mahɛts'i, da si ra Cristo ngue di nyante. Porque ya bi zøcua ra Cristo. 7 'Yo sä guí ɛhm'u ngue nuya jatho ngue to da map'u o yø ánima ngue da honna Cristo. Porque ya bi bɛnnate”. 8 Ya hingui ja ngue ja guí hyomhm'u hanja ra hya ngue ha di nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Nuna ra hya na, hinga yap'utho ja ngue nu'i. Ya gadi nxihm'u na ra hya na ya. Ya jap'u ja ni mmuih'u na ra hya na”, i ɛna. Nuna ra hya mmana ya, guehna ra hya dí xi'i ngue guí 'yɛc'ɛih'u na. 9 Nu'mø ga mamhm'u ngue ra Jesús, gue'a ma Hmu'h'u'a, 'nɛ ga ɛc'ɛi p'u ja ma mmuih'u ngue Oja bi japi bi bɛnnate 'mø bi du, ya di nyanma teh'u. 10 Porque Oja gue'a di hogah'u'a ngue'mø dí ɛc'ɛi p'u ja ma mmuih'u. 'Nɛ'mø ga xihm'u yø ja'i ngue dí ɛc'ɛih'u ra Hmu Jesucristo, ya da yanju Oja.

11 Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ɛna: “Nu to gä da 'yɛc'ɛi ra Cristo, hinjam'mø da zä da 'yɛna ja'i ngue hingui ho te ɛc'ɛi”. 12 I mma ngue gätho yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, gä n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nɛ nuna Oja, xandøngu ra nho di unni te'o gä nzofu. 13 Porque nu to gä nzohna ra Hmu, guehna ra ja'i di nyanna te na.

14 Xi'u yø ja'i hingui ɛc'ɛi ra Cristo ya, ¿hague di zohra Cristo 'mø? Pɛ ¿hague di 'yɛc'ɛi 'mø ngue hingui øde hanja ra hya? 'Nɛ ¿hague di 'yøhyø ja'i hanja ra hya 'mø ngue hinjongui xifi hanja? 15 'Nɛ ¿hague da m'mahyø ja'i da ma hanja ra hya 'mø ngue hinjongui et'i ngue da ma da manna hya? Nup'u ja ra Maca Libro i ɛna:

“Nu'u yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha di zä ga nhojpa'u Oja, mazihotho 'mø da zøcua'u ngue da xicjæ rá hya Oja”.

¹⁶ Pε nja ngue hinga gätho yø ja'i εc'ei ra hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Ra Isaías nguna ra hya bi ma, bi 'yεna: “Ague ma Oja'i, çhanja ngue hingui εc'ei yø ja'i na ra hya dí mmangähe?” bi 'yεna. ¹⁷ Pε nu to bi 'yεc'ei, ya εc'ei ngue bi 'yøde hanja ra hya bi sifi. 'Nε nuna ra hya bi sihyø ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

¹⁸ Pε xi'u yø judío ngue himbi 'yεc'ei ra hya, çua himbi 'yøde hanja ra hya'u? Majuaní ngue bi 'yøde hanja ra hya. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna ra hya na, ndap'u bi zä nt'øde na ra hya bi manyø mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yoni gä rá ngani nximhäi”. ¹⁹ Xiya yø judío ya 'mø, çua hingui 'yo yø mmui hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pε nu mi'da yø ja'i bi dinyø mmui hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yεna Moisés: “Nuna Oja, da yanyø ja'i hingyø judío, n'namhma ngue yø judío di seyabi yø ja'i nu'u di nyani. Di ncuε yø judío ngue nuya yø ja'i hin'yæ yø n'yomfēni go da dinnbabi rá njapi Oja ya”. ²⁰ Pε ra Isaías njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue εna: “Nu'u yø ja'i himmi hongui, gue'u bi dinyø mmui ha di badi te'o gui'u. Nu'u yø ja'i himmi änni te'o gui, gue'u da nth'e'be'u”, bi 'yεn'Oja. ²¹ Pε nu'u yø judío, Oja bi 'yεna: “N'na pa ngu n'na pa dí nzocä yø judío. Pε nuya p'uya, hingui nne da 'yøhna ra hya dí xifi”.

11

¹ Xi ya, xi'Oja, çua ya bi hyep'u'u yø judío ya 'mø? Hin'na, hingui hep'u. Porque nugä drá judío, ma mboxitagä na ra Benjamín, nuna rá mbom'meto ra Abraham. ² Nu'u yø judío, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'u ngue da gohi ngue yø basi. Janangue hingui hep'u Oja ya yø judío. Dami

bemhma te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ra Elías bi yapyø judío 'mø mi mat'Oja, bi 'yεna: ³ “Ague ma Oja'i, nu yø judío, ya bi hyo'u ni pøngahya. A nu'a ni altar hara thanne'i yø ja'i, ya bi themhmi. Ya mahøngsεgui dí 'bui ngue dí thanne'i ya. Pε xquet'a nne da hyogyø ja'i”, bi 'yεna Elías. ⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yεmbi: “Hin'na, hinga høn'atho'i gui thannegui. Sinoque 'bærpatho mi yoto mahuañi yø judío ngue thannegui, 'nε hingui ndantyoñmup'u 'bahra dahma Baal ngue da danne”, bi 'yεn'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbutho ya, hinga gätho yø judío xa hyep'u Oja. Sinoque 'bæ i'da ngue conná mate Oja bi gohi ngue yø thanhni Oja. ⁶ Çua di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xtä 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingrá matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'u yø judío mi honi ha xtí nhohyø ts'oqui, pε hingui ngu'u bi dini ha di nhojpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpä huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'u mi'da yø judío, bi jorpabi yø n'yomfēni'u ngue himbi dinyø mmui hanja ra hya. ⁸ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda dinyø mmui yø ja'i'a ra hya da 'yøde. Nu'a te da nu, hinda dinyø mmui hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pε hinda n'yo yø mmui hanja'a ra hya da 'yøde. Ngu'a bá nja'u yø pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbutho”. ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yεna: “Nup'u ha di sännigo yø ja'i, di εna ngue ja mpähä, di εna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pε himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hyetyø ja'i, hinda dinyø mmui hanja. Janangue di m'mamman'u hangu ra pa”.

11 Xi ya 'mø, ¿ua xma ma da hyep'u Oja yø judío ya 'mø? ¿Ua hñjam'mø da 'yehra pa di nyanyø te m'ida yø judío ya 'mø? ahá, da 'yehra pa di m'mahyø judío di nyanyø te. Majuaní ngue nuya yø judío bi hyep'u Oja, pε Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yø ja'i hñgyø judío da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yø judío bi hyep'u Oja, di seyabi ya yø ja'i ya. 12 Nu'a i hyep'u Oja yø judío, nuya yø ja'i hñgyø judío, gue'a di dinnbabi rá njapi Oja'a. Pε nu'mø bi zønna pa ngue 'nēhyø judío da 'yεc'ei ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gátho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

13 A nuyá, i ja man'na ra hya dí nne ga xihyø ja'i ngue hñgyø judío. Nuya yø ja'i ya, bá penngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pε nuna ra 'befi bi 'dacá Oja, dí honnbabi yø ja'i ha di badí ngue dí nnu mansugá na ra 'befi na. 14 Porque nu'u ma mmijudíohe hñgui εc'ei ra Cristo ya, dí nnegá ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthēui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nē'u da 'yεc'ei'u n'namhma di nyanyø te. 15 Mazihotho 'mø da 'yehra pa ngue mahøndi nhojpauí Oja yø judío nuya ya xi hyep'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hñgyø judío bi nhojpauí. Pε nuyá, nu'mø di 'bätyø mmui yø judío ngue da 'yεc'ei ra Cristo, εntho ja di bεnnate yø ja'i ngue ya xi du.

16 Nuna ra Abraham, guehna rá muditho ra judío na, 'nē ya o rá 'yε Oja. Xquet'a nu'u yø judío ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yε Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judío ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yeza'u. Pε o rá 'yε Oja gá rá do'yo ra za. 17 Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pε bi ma nts'aqui 'da yø 'yeza ra za. Guehya yø judío bi hyep'u Oja ya. Nu'ahua ya, ngue hñgyø judíohe, tengutho 'mø ngue yø 'yeza'ahua n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yeza ra hoga za, ja bi ma nt'εts'i'ahua p'u. A nuyá, ya ni

n'yohua yø ja'i Oja ya. 18 Pε mahsä mi 'yεna ngue man'na tate xanho'ahua ngue'u yø judío bi hyep'u Oja. Damí bεmhmu ngue yø 'yeza i ja yø te ngue bi thep'u ja ra daza. Hñgue masque ja ra te ra daza conná ngue'u yø 'yeza.

19 ¿Ua guí εna ngue man'na tate xanho'ahua ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janangue bi ts'ajpa yø 'yε ra hoga za ngue ja bi ma nt'εts'ahua p'u? Nu'a, hñda zá'a. 20 Nuya yø judío mi nnøpa 'yeza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue hñmbi ne bi 'yεc'ei ra Cristo. Pε nu'ahua ja dapo ra za mi nnøpa 'yeza'ahua. Nu'a ni nt'εc'eiha bi nja, gue'a i ma nt'εts'i'ahua p'u ja ra hoga za'a. Janangue nuyá, 'yo sä gadi 'yεxhu, damí mfähmu xanho. Nu'mø hñga mfähmu, ya da ma nthēqui'ahua mahøn'a. 21 Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue hñmbi 'yεc'ei ra Cristo, da gue'ahua ya, nu'mø hñgui 'yεc'eiha ra Cristo, da hñc'ahua p'u. 22 Nuna Oja, ya guí nnuhua ngue nu'a rá mate i ja, mandønhotho te øt'e. Pε xquet'a da japa castigo yø ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japa castigo'u yø judío hñmbi 'yεc'ei. Go bi 'da'ahua rá mate ngue gá 'yεc'eiha. Pε nu'mø guí hyehmu p'u Oja, xquet'a di ja'ahua ra castigo. 23 A nuyá, nu'mø da 'yehra pa ngue yø judío da 'yεc'ei Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahonda 'yεspu ja ra za bá saqui. 24 Porque man'na hñgui hñnni di t'εsra 'yeza nu'a bá ts'ajpa ja ra hoga za, hñda gue'ahua ngue ja dapo ra za gambi thehu.

25 Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya hñgui fadi hanja, dí nnegá ya ngue guí pahmu xanho hanja ya. Porque hñndí nnegá ngue guí 'yεna ngue guí tatehu ngue yø judío. Majuaní ngue xangu yø judío hñgui nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pε da 'yεc'ei, ja gue'mø bi zønna pa ngue ya mandøngu dyø ja'i hñgyø judío da 'yεc'ei ra Cristo. 26 Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gátho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nuna ra Yante, guep'u Siøn di m'mahna.

Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yameñi p'u bá fadi ba m'mh̄ra Jacob. ²⁷ Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", εn'Oja.

²⁸ Nu'u yø judío ngue festho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø ns̄iui Oja. Janangue i menhna hya Oja p'u ha 'bahyø ja'i hingyø judío. Pε maɖague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'u yø judío. Porque nu'u yø mboxita'u gue'u yø thanhni Oja'u. ²⁹ Nuna Oja, hinjam'mø ngue di cohra mm̄i na. Nu to ga bi zofu, hangu ra pa di maɖi 'nε di japi. ³⁰ Nu'mø ma m'met'o, xa mm̄estho te mi man'Oja'u yø ja'i hingyø judío. Pε nuya ngue 'neh̄yø judío bi mestho te mman'Oja ya, janangue Oja bi unná mate'u yø ja'i hingyø judío ya. ³¹ Nuya yø judío bi mespatho te mman'Oja. Pε nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'u yø ja'i hingyø judío. ³² Nuna Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gátho yø ja'i bi mespatho te mma, para ngue da zäp'u 'da di untho rá mate gátho yø ja'i.

³³ Hinjongui pøni ngue di paɖi xandønho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hinjongui paɖi hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hinjongui paɖi hangu gangu rá n'yomfeni i ja. Porque hinjongui pøni ngue di paɖi xandønho tengu εga 'yo Oja. ³⁴ Hinjonni ja'i di pøni ngue di tini xandønho hanja rá n'yomfeni Oja, 'nε hinjonni ja'i di t'emb̄i ngue bi xänb̄i te øt'e. ³⁵ Nuna Oja, hingra mihi na ngue da 'yenyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni. ³⁶ Porque nu te gäma cosa dí nnuh̄a ngue ja, Oja bádi un̄i. Go bi hoc'a 'nε gä go rá mm̄eti'a. A nuyá, hønse Oja i ja ngue da t'εspi para zantho. Da ngut'atho.

12

¹ Ague ma zi cu'ah̄a, mathoguitho ngue bi 'dacj̄a rá mate Oja. Janangue dí haɖa ra ts'edi dí xi'ah̄a ngue gui unni mm̄ih̄a Oja, n'namhma ngue

hangu ra pa gui 'yøth̄a te rá pähä Oja. Guehna ra ndanne i ja ngue gui 'yørpah̄a Oja naya. ² A nuyá, dami pähni n'yomfeni ya. 'Yo gui øth̄a tengutho øtyø ts'oc'εi ua ja ra ximhäi. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gdi n'yoh̄a. Janangue da zäp'u gui pah̄ma xanho'a te rá pähä Oja. Nuna te ra nho nne Oja ngue gdi n'yoh̄a, da gue'a gui 'yøth̄a'a.

³ Oja bi 'yøtra mate bi 'dacä ra ts'edi ngue ga xi'ah̄a te ja ngue gui 'yøth̄a. 'Yo to di nne man'na ra 'befi xanh̄ets'i ngue'a te ra 'befi bi un'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'be'a ma'befi bi t'unni. ⁴ Ya gui nnuh̄a ngue rá do'yo ra ja'i, xangu yø xequi i ja ngue 'dama 'dan'yo i pefi. ⁵ Xquet'a njarbutho yø 'yεc'εi ya. Maɖague'a xanguj̄a, pε εntho n'na nc'εitho di jah̄a. Porque gátho ma n'yoh̄a ra Cristo. Pε nuna ra 'befi bi 'dacj̄a Oja, 'dama 'dan'yo ma 'befi na.

⁶ Oja bi zänni tema 'befi di tocabi n'na ngu n'naj̄a. Ya gue'a ra 'befi ja ngue ga øth̄a'a p'uya. I 'bahyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue drá pøngahya Oja. Pε nu'a te ra hya di bennba Oja da ma, hønt'a da man'a. ⁷ I 'bahyø ja'i bi t'unna 'befi ngue da mäxra mm̄ic'εiui. Pε i jatho ngue co gátho rá mm̄i di 'yøtra 'bäxte. I 'bahyø ja'i bi t'unna 'befi ngue di nxänb̄ate rá hya Oja. Pε i jatho ngue di nxänb̄ate xanho. ⁸ I 'bahyø ja'i bi t'unna 'befi ngue di haɖa ts'edi yø mm̄i'yεc'εiui. Pε di ja ndum̄mai ngue da 'yøt'a te rá 'befi pefi. I 'bahyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue co nu'a te pets'i, da mäxyø mm̄ic'εiui. Pε 'yo di ya yø mm̄i ngue'a te ra 'bäxte da 'yørp̄a rá mm̄ic'εiui. I 'bahyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue di m'met'o p'u di mpeti yø 'yεc'εi. Pε jatho ngue da gäm̄feni da 'yøt'e xanho'a te rá 'befi pefi. I 'bahyø ja'i bi t'unna 'befi ngue da mäts'i to ja te h̄em̄bi. Pε nu'a ra 'bäxte da 'yørp̄abi rá mm̄ic'εiui, co n'na ra pähätho di 'yøt'e.

⁹ Pɛ gue majuanī ngue nī mm̄ai gđī mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u. Dami hyeh̄m̄u p'̄u rā nts'o. Dami 'yøth̄u rā nho. ¹⁰ I jatho ngue guī mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u porque gātho gadi ncuh̄u ngue rā Cristo. N'na ngu n'na'ah̄u dami hyon̄n̄bi ha di hnū mansū mī'da nī cuh̄u. ¹¹ 'Yo guī sāyathoh̄u, dami hyah̄u rā ts'edi'a te ja ngue guī 'yøth̄u. Co gātho nī mm̄ai gđī 'yørpah̄u rá 'bɛfi mā Hm̄uh̄u Jesucristo. ¹² Zant'a dami johyah̄u ngue bi dinnī mm̄aih̄u hanja'a rā nho ja ngue dī nja. Nu'mø guī säh̄u rā n'̄u, dami sɛti xan̄ho. 'Nɛ dami mat'Ojah̄u hangū rā pa, 'yogui sāyathoh̄u. ¹³ Nu'̄u nī mm̄i'yɛc'ɛ̄ih̄u 'mø ngue h̄in'ȳu te dā hyonī, dami fāxh̄u. A nu'̄u yø 'yɛc'ɛ̄i yap'̄u nī 'yɛh̄ɛ, dami unhn̄u rā ts'āya.

¹⁴ A nu'̄u yø ja'ī s̄a'ah̄u, dami 'yāph̄u Oja ngue dī japi. 'Yo temā yan̄thī guī āph̄u Oja ngue dā thogui. ¹⁵ Nup'̄u ha di johya nī mm̄ic'ɛ̄ih̄u, xquet'a dami johyah̄u. Nup'̄u zonni mm̄ic'ɛ̄ih̄u, xquet'a ja dami nzomhm̄u p'̄u. ¹⁶ Gātho dami nnū manho n'na ngu n'na'ah̄u. O gadi 'yɛxh̄u. Dami 'yøt'e ngue 'da'igu'ah̄u'̄u yø ja'ī h̄inga njuānī. 'Yo sā guī ɛnā ngue go jase nī mfadih̄u.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rā nts'o øt'a'ī nī mm̄ic'ɛ̄ih̄u. Dami ja ndum̄m̄aih̄u ngue nu'a te xan̄ho, dā gue'a guī 'yøth̄u'a. ¹⁸ Dami hyonī ha gđī n'amigoh̄u gātho yø ja'ī astā nup'̄u go dā zā. Gui ja ndum̄m̄ai ngue 'yo gadi njun̄th̄u. ¹⁹ Ague mā zi cu'ah̄u, 'yo gadi cots'i te t'øt'ah̄u. Dami hyem̄mah̄u hm̄a, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'̄u ja rā Maca Libro rā hyā ngue ɛn'Oja: “Nugā, go nī 'yɛ mā xi ngue gā jagā rā castigo. Go gā jut'ā'a te øt'ah̄u yø ja'ī”, ɛn'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i rā hyā ngue ɛn'Oja: “Nu'mø gā nū nī ns̄iui ngue tu man̄thuh̄u, dami unna hm̄ɛ dā zi. Nu'mø gā nū ngue t̄uthe, dami unna dehe dā zi. Nu'mø guī ørpabi nī ns̄iui tengū nā rā hyā naya, ya dā mɛsrā sā, porque dā zo rá mm̄ai'a te rā nts'o xā 'yøt'a'ī”. ²¹ Man̄mā ndap'ah̄u rā

nts'o ngue guī 'yøt'e tengutho øt'a nī ns̄iuh̄u. Sinoque dami taph̄u rā nts'o ngue guī 'yørpabi rā nho nī ns̄iuh̄u.

13

¹ Gātho yø ja'ī 'bui, jatho ngue dā 'yɛc'ɛ̄i yø ts'ut'abi. Porque gātho yø ts'ut'abi, Oja bi zānn̄bi ngue ja yø cargo. H̄injo'o rā ts'ut'abi ngue dā zānsɛ ngue dī nja rá cargo. ² A nū rā ja'ī fɛspatho te mm̄anna ts'ut'abi, nuna Oja bi 'yɛxra ts'ut'abi, go gueh̄nā fɛspabi rá hyā nā. Ya rá ts'oquisɛ rā ja'ī p'̄u dā japra castigo rā ts'ut'abi. ³ Porque yø ts'ut'abi h̄inga 'bui ngue di pihyø ja'ī nuya øtra nho. Sinoque guehya yø ja'ī xants'o te øt'e i cot'i. Nu'mø guī nne ngue h̄inguī suh̄u yø ts'ut'abi, dami 'yøth̄u rā nho n'namh̄mā ngue dā hnū manho'ah̄u. ⁴ Porque yø ts'ut'abi, rá 'bɛfi Oja ørpe para ngue dā māxah̄u. Pɛ nu'mø ngue xants'o te guī øth̄u, ya guī suh̄u rā ts'ut'abi p'̄uya. Ya s̄ap'̄u h̄a rā ts'edi rā ts'ut'abi ngue di ja'ah̄u rā castigo. Porque rá 'bɛfi Oja ørpe ngue dā japra castigo yø ja'ī xants'o te øt'e. ⁵ Jan̄angue ja ts'edithe ngue dā t'ɛc'ɛ̄i te dī m̄anda yø ts'ut'abi. Pɛ h̄indī 'yøtyø ja'ī'a ngue dā 'yɛc'ɛ̄i rā ts'ut'abi ngue h̄on̄tho dī mpommī rā castigo, sinoque dā 'yɛc'ɛ̄i te mm̄anyø ts'ut'abi porque nī 'yup'̄u ngue dā t'ɛc'ɛ̄i te dī m̄anda yø ts'ut'abi. ⁶ Jan̄angue dami juth̄u rā njuth̄ai 'mø njai. Porque yø ts'ut'abi øtra 'bɛfi nuna bi un'Oja. ⁷ Nū to gā guī t̄uph̄u, dami juth̄u. Nū to ndupate rā njuth̄ai, dā gutra njuth̄ai. Ogue ndupate rā cooperaci3n, dā gut'i. Dami nū mansuh̄u te'o gātho ja yø cargo.

⁸ Nu'mø ngue guī ndupateh̄u, 'yo dī njarb̄atho, dami juth̄u. Nu'a ja ngue guī 'yøth̄u hangū rā pa, dami mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u. Porque nū rā ja'ī dī mah̄rá mm̄ic'ɛ̄iui, ya gā 'yo tengutho rā hyā mm̄amp'̄u ja rā ley ja ngue dā n'yo yø ja'ī. ⁹ A nuna rā hyā dī m̄anda rā ley i ɛnā: “Yo grā 'yots'om'm̄ai. 'Yo grā hyote. 'Yo grā bɛ. 'Yo to guī s̄ann̄ba

ra fehni. 'Yo guí nnehu n'na ra cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yø hya ja ua di manda ra ley ya. 'Nε ja mi'da yø hya ngue di manda. Pε gátho ja di mpεnhua yø hya mmamp'u ja ra ley ngue εna: "Damí mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i". ¹⁰ Porque ra ja'i di mahrá mmic'εiui, ya hin tema nts'o ørpabi rá mmic'εiui. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'εiui, εntho 'mø di padí xanho te mmamp'u ja ra ley, porque gue'a te mmamp'u ja ra ley ga 'yo.

¹¹ Guehya yø hya jatho ngue gdí n'yohu ya. Ya guí nnuhu, nu'mø ra pa dambá εc'εihu ra hoga 'da'yo hya, madi 'betyø pa 'mø. Pε nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyø pa ngue da εp'u ra Cristo ma Yantehu. Ya hingui ja ngue ga nsáyathohu ya. ¹² Ya ni ma da gaxyø pa di m'mahmu ua ja ra ximhai, ya bá cuatyø pa ga m'mahmu p'u 'bu Oja. Janangue nuyá, damí hyehmu p'u ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai. Gä gue'a te xanho gui 'yøthu. 'Yo di tap'ahu ra nts'o. ¹³ Ma gda 'yohu'a ra nho ni 'yup'u gdá 'yohu. Hinga n'itihu. 'Nε hinga m'mahmu p'u ha 'buhyø minhni. Hinga n'yots'om'mäihu. 'Nε hinga ndunhu. 'Nε hinga nseyahu. ¹⁴ Nu'a ma Hmuhu Jesucristo, ga ra nho i n'yo'a, da ngut'atho gdí n'yohu ya. 'Yo sä guí εhmhu ngue i sätho gui 'yøthu ra nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hin'na'a.

14

¹ Nu ra 'yεc'εi ngue tobe hingui tini xanho rá mmái hanja'a ra hya εc'εi, nup'u ha gadi mpetihu damí unhnra ra ts'áya. 'Yo guí nne ngue gui njun'ma hyathohu. ² Porque 'bu i'da yø 'yεc'εi ngue tini xanho p'u ja yø mmái ngue sä da zi gátho'a te ts'i. Pε 'bu hmi'da yø 'yεc'εi p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yø mmái hanja'a ra hya εc'εi. I εna ngue ra ts'oqui da 'yøt'e ngue da zi ra ngø, janangue εna ngue høndyø cosa ngue hinga ngø sä da zi. ³ A nuyá, nu ra 'yεc'εi ngue si gátho'a te

si yø ja'i, 'yo di εmbi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu ra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di εmbi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a si gátho'a tengue ts'i. Porque ya ra 'yεc'εi, ya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu ra mēfi n'nan'yo to di mpεhmi, ζteni 'be'a guí εna go gui japi ngue gui 'yεmbi hinga gue'a te øt'e? Nu'a rá hmu ra mēfi, go da man'a ngue'mø xanho te øtrá mēfi ogue hin'na. Pε nu ra ja'i ngue ra 'yεc'εi da gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gommanho.

⁵ I 'bu i'da yø 'yεc'εi ya, εmbi ngue ja dra pa tate xanduxqui ngue mi'da yø pa. Ximmi 'bu hmi'da p'uya, εmbi ngue gátho yø pa, ga 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yεc'εi, nu te ra hya timp'u ja rá n'yomfeni ngue εmbi xanho, da 'yøt'a te ra hya tini. ⁶ Nu ra 'yεc'εi ngue ja n'na ra pa supi, ga nzup'a ra pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu ra 'yεc'εi ngue hingui supra pa suprá mmi'yεc'εiui, hingui sup'a ra pa'a porque nu te øt'e, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu ra 'yεc'εi ngue si gátho'u yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mamadi Oja ngue'a te ga si. A nu ra 'yεc'εi εna ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te øt'e. 'Nε xquet'a di ja mamadi Oja ngue te si.

⁷ Hingo'o ngue to da zänse te da n'yo, porque gáthogahu dí ohu rá 'yε ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø dí tehu, dí ohu rá 'yε. Nu'mø dá tuhü, dí ohu rá 'yε. ⁸ Janangue nuyá, mente dí 'buhmu, ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá pähä ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuhü, gue'a ma Hmuhu sänni ngue ga tuhü. Janangue nuyá, gue'mø dí tehu, ogue xtá tuhü, gue'a ra Hmu dí ohu rá 'yε. ⁹ Ra Cristo bi du 'nε mahømbi m'mái para ngue da gohi ngue gue'a ma Hmuhu'a. Ngu'mø dí tehu, ngu'mø xtá tuhü, gue'a ma Hmuhu'a.

10 Nu'a ngue ra ja'itho, hingui sä ngue da hyaspa ra güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sä ngue sä da 'yembi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá ep'u ra pa ngue gäthogahü ga sømhmü p'u ja rá hmi rá dá ra Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahä ra güenda nä. 11 Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu te dí mmangä, majuanü ngue di nja'a, enna Oja i 'bui. Nugä dí xi'ahü ngue gätho yø ja'i di ndantyøhmü p'u ha ga m'mücä. Gätho yø ja'i p'uya da ma ngue guecä drá Ojagä", enna hya. 12 Janangue nu'a ra ora'a p'uya, n'na ngu n'najü ga däpsehü ra güenda Oja te xtá n'yohü.

13 Ya hingui sä ngue ga haspahü ra güenda ma mmi'yec'ei hü ngue ga emphü hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndümmüi ngue hingo ma ts'oquihü p'u da 'yøtra ts'oqui ma cühü. 14 A nuyá, ngue ya dí ec'ei hü ra Hmü Jesucristo, nu tengue dí sihü, ya dí pahmü njuani ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhmü ngue ra ts'oqui dí øthü 'mø dá sihü. Pe nu ra 'yec'ei ena ngue ra ts'oqui bi 'yø'r'mø bi zi'a te dí sihü, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e, porque bi zi 'në embi ngue hingui ho. 15 Janangue nu'mø majuanü ngue gadi mahni cü, 'yo guí sihü n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmüi ni cü. Ra Cristo ya bi dü ngue bi yäni. 'Yo gni 'yøthü'a ngue gui ts'onnbahü rá n'yomfëni, ngue høntho go guí nne guí sihü n'na ra cosa xancühi. 16 Madague'a guí pahmü njuani ngue xanho te guí øthü, pe 'yo gni 'yøthü'a ngue da 'yembyø ja'i ngue ra ts'oqui guí øthü. 17 Porque nuyá, ngue gue'a Oja dí ørpahü rá pähä, ya hingui ja ts'edi ngue ga sihü'a te gä dadi ho ga sihü. A nu'a ja ts'editho ngue ga øthü, gue'a ngue ga hahmä mmüi ga n'yohü xanho, 'në ja ts'edi ngue ga nhojpahü te'o dadi nsühmü, ma ga johyahü ngue ya dí n'yohü ra Espiritu Santo. 18 Porque nu ra 'yec'ei ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangä nnepe ngue da n'yo

ra ja'i. 'Në nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyø ja'i p'uya xquet'a da nu manho.

19 Ma ga homhmü ra hya ngue hinga njun'mahyahü. N'na ngu n'najü, ma ga honnbahü ha di zacyø nt'ec'ei ma mmi'yec'ei hü. 20 'Yo gadi ts'onnbahü rá 'bëfi Oja ngue co nu'a te guí sihü. Majuanü ngue gätho'a te i ts'i, gä xanho ngue da ts'i. Pe nu'mø 'bap'u ha dí 'bühmü n'na ra 'yec'ei nu'a ena ngue ra ts'oqui da 'yø'r'mø da zi'a te dí sihü, man'na xanho ngue hinga sihü'a te ena ngue di 'yøtra ts'oqui 'mø da zi. 21 Man'na xanho ngue hinga sahü ra ngø, ni xingra vino ga sihü, hinga nne ngue ga øthü'a tengue di 'yøtra ts'oqui ma cühü. Hinga øthü'a yø hya di ts'onnbabi rá nt'ec'ei i ja. 22 'Yo guí nne ngue nu te guí sihü, gue'a gdi njunt'ui ni cühü'a. Ya guí ec'ei hü ngue gä xanho'a te guí sihü, da gue Oja p'uya, ya padü te guí øthü. A nuyá, ra mmënthi bi nthëui ra 'yec'ei nu'a padü xanho p'u ja rá mmüi ngue xanho te øt'e, 'në hingui enná n'yomfëni ngue ra ts'oqui øt'e ngue te ga 'yo. 23 Pe nu ra 'yec'ei ngue si n'na ra cosa nu'a embi ngue hingui ho, nu'mø bi zi, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e. Porque hingrá mmüi ga nzi'a te si. Nu ra ja'i da 'yøt'a te embrá mmüi ngue hingui ho da 'yøt'e, nu'mø bi 'yøt'e, ya ra ts'oqui øt'e.

15

1 A nuju, ngue ya tini xanho ma n'yomfënihü'a te ja ngue gdá 'yohü, i jatho ngue ga serpahü ma mmi'yec'ei hü nu'ü hingui tini xanho p'u ja yø n'yomfëni te ja ngue di n'yo. Hinga honschü ra nho ngue di tocagahü, sinoque ga honnbahü ra nho mi'da yø ja'i. 2 N'na ngu n'najü, jatho ngue ga øthü'a te nnu manho ma mmi'yec'ei hü. Nu'a te dí pahmü ngue da 'yørpabi ra nho mi'da yø ja'i, gue'a ga øthü'a, para ngue da hya ra ts'edi yø nt'ec'ei. 3 Porque ra Cristo himbi hyonse ra nho di tocabi. Ya mmanna Maca Libro te ra hya bi xi

Oja, ngue bi 'yɛmbi: “Nu'ɯ yø ja'i sɯ'i, xquet'a 'nɛqui bi zɛqui”, bi 'yɛmbi. ⁴Nu te gãma hya nt'ot'i ra Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xãhmɯ 'nɛ ga pahmɯ hanja'a ra hya i mma. Nunã ra hya mmanã Maca Libro, 'nɛ timmã mmũihɯ hanja, di hatra ts'edi ma mmũihɯ ngue ga seti te dí thohmɯ. Porque dí pahmɯ ngue di nja'a te ra hya nt'ot'i. ⁵Nunã Oja di hatra ts'edi ma mmũihɯ ngue ga seti te gã ra n'ɯ ja ngue ga thohmɯ. Dí nnegã ngue Oja da 'yøt'e ngue n'na ngu n'na'ahɯ, da zã gui n'yohɯ tengutho i n'yo ra Jesucristo. 'Nɛ da 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ni n'yomfɛniɯ. ⁶Janãngue da zãp'ɯ ngue xøgue n'na hyatho gui 'yɛspahɯ nã Oja rá Papá ma Hmũhɯ Jesucristo.

⁷Gue'a di t'ɛspabi Oja'a, ngue gui 'yøt'e ngue gui n'amigohɯ n'na ngu n'na. Ngunã ja ngue gui 'yøthɯ porque ra Cristo bi 'yøt'e ngue dá n'amigohɯ'a. ⁸Ya gui nnuhɯ ngue ra Cristo bí 'yɛhɛ ngue di jãpyø judío. Nu'a te ra hya bi ma mayat'ibi'ɯ ma mboxitahɯ 'mø manjam'mø, gue'a bi 'yɛhɛ bi 'yøt'a. Ja di nɛqui p'ɯya ngue Oja hĩndi pumbɛni'a te ra hya xa yat'i ngue di nja. ⁹Co 'nɛhyø ja'i hĩngyø judío bí 'yɛhra Cristo ngue bi jãpi n'namhma ngue 'nɛ'ɯ di ja mamãadi Oja ngue ya bi dinnbabi rá mate. I nt'ot'i ra Maca Libro te ra hya bi xihrá Papá ra Cristo ngue bi 'yɛmbi: “Nup'ɯ ha 'bũhyø ja'i hĩngyø judío, ga ɛts'a'i. 'Nɛ ga t'ut'a'i yø alabansa n'namhma di bũhyø ja'i ngue gui tãte”, bi 'yɛmbi. ¹⁰I mmanã hya nt'ot'i ra Maca Libro ngue ɛnã: “Nu'ɯ yø ja'i hĩngyø judío, 'da di johyathoui'ɯ yø judío ngue yø thanhni Oja”. ¹¹Man'na parte ra Maca Libro i nt'ot'i ra hya ngue ɛnã: “Gãtho yø ja'i hĩngyø judío, dami 'yɛspahɯ Oja. Hønnbɯ bi zã 'bũhyø ja'i, gã da 'yɛspabi Oja”. ¹²Ra pøngahya Isaías bi 'yɛnã: “Dĩ m'mɯ'a n'na rá mbom'meto ra Isai. Nunã, guehna da bøni ngue hønnbɯ bi zã di mãnda yø ja'i ngue hĩngyø judío. 'Nɛ

nuya yø ja'i ya, guehya da 'yɛc'ɛi ya ngue gue'a yø Yante'a”.

¹³Da ne Oja ngue gã ra johya di nja'ahɯ, 'nɛ da 'yøt'e ngue da hyu ni mmũihɯ ngue ya gui ɛc'ɛihɯ. 'Nɛ da 'yøt'e ngue ra Espiritu Santo da xoc'a ni mmũihɯ ngue man'na gdi pahmɯ ngue nu'a te ra nho gui tømhmɯ di nja, majuanĩ ngue di nja.

¹⁴Ague ma zi cu'ahɯ, dí hãxã njuani ya ngue gui padĩ xanho ndana ra nho ja ngue gdi n'yohɯ ya. Ya bi dinnĩ mmũihɯ xanho hanja nã ra hya nã. A nuyã, ya sã ngue n'na ngu n'na'ahɯ gui opan'yu ni cuhɯ hanja ra hya ya. ¹⁵Pɛ nugã njuantho dá xi'ahɯ hanja ya yø hya dá cuatã ra sãcua ja ua. Høntho dadi bɛn'nãhɯ hanja ra hya, n'namhma ngue hĩnguí pumbɛniɯ. Nugã dadi hã'ahɯ ra ts'edi, porque gue'a ma 'bɛfi bi 'dacã Oja'a ngue ga hã'ahɯ ra ts'edi. ¹⁶Nunã Oja bi 'dacã ma 'bɛfi ngue ga mmãmbra hya ra Jesucristo p'ɯ ha 'bũhyø ja'i hĩngyø judío. Dí mmãmbra hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'ɯ yø ja'i hĩngyø judío ga dãpã Oja tengutho 'mø ngue ra 'bøt'e t'ørpabi Oja. Nunã Oja p'ɯya, da nu manho yø 'yɛc'ɛi, porque ra Espiritu Santo ya xa 'yøt'e ngue ya yø ja'i Oja.

¹⁷Dadi ja mamãdigã ra Jesucristo ngue ya bi bønnmanho nã rá 'bɛfi Oja dí ørpe. ¹⁸Hĩnte man'na mahya dí nne ga mma, høntho dí nne ga xi'ahɯ te bi 'yørcagui ra Jesucristo. Nunã ra hya dá xicã yø ja'i hĩngyø judío, ra Jesucristo bi 'yøt'e ngue yø ja'i bi 'yɛc'ɛibi rá hya Oja. Go bi 'dacrã ts'edi ngue dá mangã nã ra hya nã. 'Nɛ bi 'dacrã ts'edi te dí øt'e. ¹⁹Connã ts'edi ra Espiritu Santo bi nja yø milagro. Janãngue nuyã, ya dá tãti dá mangã ra hoga 'da'yo hya ya, ngue ra Jesucristo gue'a ra Yante'a. Bá fãdi asta Jerusalén ngue dá mangã ra hya ndap'ɯ bi zã. Danĩ mpagã asta ra häi Ilírico ngue dá mangã ra hya. ²⁰A nugã, nup'ɯ hapɯ hĩnjam'mø xa 'yøtyø ja'i rá thuhɯ ra Cristo, ja dá

ja ndummai dá mangä p'u rä hoga 'da'yo hya. Porque nup'u ya fahra hya, ngue n'nan'yo to xa mpefi, hindá ne ngue ja honga mmangä p'u rä hya. ²¹ Dí øt'e tengutho rä hya manna Maca Libro ngue ena: "Nu'u yø ja'i hinjam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pε da ma ma'øte rä hya ya. Nu yø ja'i madä n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pεgue nuya dá sifi hanja rä hya ya".

²² Janangue njap'u ngue hinga mbongui ga mmagä p'u gui 'buhmu ga ma nu'ahu. Madague'a xangu yø nnidi dí sänni ga mmap'u, pε hinguí sä. ²³ Pε nuyá, ya dá zä ga mmagä p'uya, porque ya dá täti dá mangä rä hya yø xequi rá njaua ya. Pε ya xa mma yø jeya dí sänni ga mmagä p'u gui 'buhmu ngue ga ma nu'ahu. ²⁴ Nu'mø dá magä p'u ja rä häi España, nup'u gui 'buhmu ganí nthocä p'u ngue ga nzenguahu. Porque ja gampähä ngue ga nnuhu. M'mefa p'uya ga n'yehmu. ²⁵ Pε nuyá, dí nne 'be ga mmagä Jerusalén. Ga ma dägä rä mentyu, nuna bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yεc'ei nu'u hyoya. ²⁶ Porque nu'u yø 'yεc'ei 'bup'u ja rä häi Macedonia conyø 'yεc'ei 'bup'u ja rä häi Acaya, gä bi petra mentyu da menhni ngue di t'unyø 'yεc'ei ngue hyoya p'u Jerusalén. ²⁷ Nuya yø 'yεc'ei hinyø judío i ja mpähä ngue da 'yørpabi rä 'bäxte ya yø judío ngue yø mmi'yεc'eiui. Ní 'yup'u ngue da mäts'i, porque yø ja'i hinyø judío bi ma mathoquibi rä hoga 'da'yo hya mi εc'ei ya yø judío. Janangue nuyá, nuya yø judío bi thocra hya mi εc'ei ngue bi xihra hya yø ja'i hinyø judío. A nuya yø ja'i hinyø judío bi sihra hya ya, 'nε ja te pets'i, nu'a gui ja mammadi ya to bi xihra hya, i fäts'i to hyoya. ²⁸ Pε nuyá, hontho ga ma dägä na rä mentyu bi ma mapeti, 'bexque'a ga mmagä España p'uya. 'Nε dí nne ganí thocä p'u gui 'buhmu ngue ga nzenguahu. ²⁹ Nu'mø dá søngä p'u gui 'buhmu, nuna te rä hya ga xi'ahu, dí haxa

njuani ngue rä Cristo mathoguitho di jajpah.

³⁰ Ague mä zi cu'ahu, ngue ya gui εc'ei mä Hmuhu Jesucristo, rä Espiritu Santo i øt'e ngue gadi macju. Janangue nuyá, dí äcä rä mate ya ngue gui fäxcahu, gui mmarcahu Oja ngue Oja dá mäxcagui. ³¹ Dami 'yaphu Oja ngue nup'u ja rä häi Judea, Oja dá yangä p'u 'buhyø ja'i hinyø 'yεc'ei. 'Nε dami 'yaphu Oja ngue nuna rä mentyu ga haspä'u yø 'yεc'ei 'bup'u ja rä hnini Jerusalén, dá ne dá hyani. ³² Dá ne Oja ngue ngu'a di nja. Janangue nu'mø dá søngä p'u gui 'buhmu, ga johya. Porque ya dá zäp'u ga nsäyats'u. ³³ Oja dá hyut'a ni mmuihu, 'nε di japi gätho'ahu. Dá ngut'atho.

16

¹ Nuna n'na mä cuhu ngue rä xisu ni hu ngue rä Febe, dami pahmu te'o na. Nuná, guehna di mper'u ja rä nija jap'u ja rä hnini Cencrea na. ² Nuná, rä 'yεc'ei xanho na, dami unhu rä ts'äya 'mø bi map'u. Porque ní 'yup'u ngue ngu'a dá 'yøtyø 'yεc'ei. Nuna rä Febe, nu'mø tema hya dá hyembu gui 'buhmu, dami fäxhu. Porque nuná, xangu rä 'bäxte xa 'yørpabi yø ja'i 'bucua, dá gueque 'nεqui fäxcagui 'mø te dí honi.

³ Dami zenguagahu ts'up'u rä Priscila co 'nεhra Aquila nuna rá damme rä Priscila. Nuyá, guehya mä mmimmedihe ngue dí ørpahe rá 'befi rä Jesucristo. ⁴ Nu'mø mi zhcä yø ja'i, nuya guehya bi 'yenyø te ya ngue bi yangui. Janangue dädi ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Nε hinga høngthogui dädi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nεhyø 'yεc'ei hinyø judío di ja mammadi ngue bi yangui. ⁵ 'Nε dami zenguagahu ts'up'u gätho yø 'yεc'ei di mpeti p'u ja rä ngu rä Aquila. Co 'nε'a mä ndø'amigo rä Epeneto, dami zenguagui ts'up'u. Nuná, guehna rá mudi bi 'yεc'ei rä Cristo p'u ja rä häi Acaya na. ⁶ Co 'nεhra Maya, dami zenguagui ts'up'u.

Nuná, guehna mathoguitho xangu ra 'befi xa 'yorbu ha guí 'buhmu na. ⁷ Da guehya ma mmenguhe ra Andrónico co 'nehra Junias dami zenguaguits'u p'uya. Guehya 'dap'u dá n'ofädigähe ya. Xquet'a dami pahmi xanho ngue 'nehya yø representante ra Cristo ya. 'Nε guehya m'met'o bi 'yεc'ei ra Cristo ya ngue nugä.

⁸ Nuná ra Amplias ma ndø'amigo ngue εc'ei ra Hmu Jesús, dami zenguagui ts'up'u na. ⁹ Dami zenguagui ts'up'u ra Urbano, guehna ma mmimεfihe na ngue dí ørpähe ra 'befi ra Jesucristo. Co 'nehna ma amigo ra Estaquis dami zenguagui ts'up'u. ¹⁰ Dami zenguagui ts'up'u na ra Apeles. Nuná, xandøngu ra n'u bi zä 'mø mi 'yεc'ei ra Cristo. Da gue'u yø ja'i εc'ei ra Cristo p'u ja rá ngu ra Aristóbulo, dami zenguagui ts'up'u. ¹¹ Nuná ma mmengu'be ra Herodión, dami zenguagui ts'up'u. Co 'nε'u yø ja'i 'bup'u ja rá ngu ra Narciso ngue ya εc'ei ra Cristo, xquet'a dami zenguagui ts'up'u.

¹² A nuya ma cūh ngue yø xisu, nuná n'na ni hu ngue ra Trifena, nuná man'na ni hu ngue ra Trifosa, dami zenguagui ts'up'u. Nuya yo nc'ei ya, εmmēi di mpefi xandøngo, ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Co 'nehna man'na ma cu ngue ra xisu ni hu ngue ra Pérsida, dami zenguagui ts'up'u. 'Nεhna xquet'a εmmēi di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. ¹³ Dami zenguagui ts'up'u ra Rufo. Nuná, ya fadi xanho ngue εc'ei xanho ra Hmu Jesús. Co 'nε'a rá mamá ra Rufo, dami zenguagui ts'up'u. Nuná ra xisu na, 'nεqui xøgue εntho ma mamägä na. ¹⁴ Dami zenguagui ts'up'u ya yø ja'i ga xi'ah ngue ya: guehna ra Asincrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gätho'u mi'da ma cūh 'bup'u ha 'buhya p'uya, dami zenguagui ts'up'u. ¹⁵ Dami zenguagui ts'up'u ra Filólogo, conna Julia, conna Nereo, co 'nε'a rá nju, conna Olimpas, co gätho'u mi'da ma cūh 'bup'u ha 'b'u ya, dami

zenguagui ts'up'u.

¹⁶ Co n'na ra respeto dami zengua n'na ngu n'na'ah. Gätho ya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä ngue ya xa 'yεc'ei ra Cristo, gä di zengua'ah.

¹⁷ Ague ma zi cu'ah, nugä dí xi'ah ngue dami mfähma xandøngo. Porque 'bu i'da ngue høndra sui nne. I 'uenyø ja'i, asta di ts'onna hya. Nuya yø ja'i ya, guehya hingui nnu manho ra hya bi san'nah. O gadi nsixha ya to øtra sui. ¹⁸ Porque nuya yø n'yoh ngue ya, hinga gue'a rá 'befi ra Hmu Jesucristo ørpabi, s n que gue'a te nnepsēbi yø mmāi da n'yo, gue'a øt'a. 'Nε di hoc'a te ra hya xihyø ja'i nu'u hingui henni ga thät'i. ¹⁹ Nu hangu yø 'yεc'ei i 'bui, gä padi xanho ngue ya guí εc'ei ra hoga 'da'yo hya. Janangue nugä, nu te gä 'yøth, janjuañi dadi johya. A nuyá, dí nne ga xi'ah ngue dami pahma xanho ha gdí 'yøth ra nho. A nu'a ra nts'o, 'yogui 'yøth'a. ²⁰ Nuná Oja da zä da 'yøt'e ngue da thohra sui, ya hingui njunth. A nu'a ra zithu nne da 'uenyø ja'i p'uya, Oja da 'yøt'e ngue da ma häi rá hya'a. Dí nnegä ya ngue di jap'ah ma Hmu Jesucristo.

²¹ Nuná ma mmimεfigä'be ra Timoteo di zengua'ah. 'Nε di zengua'ah ya hyu ma mmenguhe 'bucua, ra Lucio, ra Jasón 'nehra Sosípater.

²² A nugä drá Tersio, dadi cuatä ua ja ra sacua na te ra hya mmana Pablo, xquet'a 'nεcä dadi zengua'ah conná guehra Jesucristo.

²³ 'Nεhna ma cūh ra Gayo di zengua'ah. Go rá mmeti ra ngu hapu dí säyagä na. 'Nε xquet'a di hmi na rá ngu ngue ja di mpeti ua yø 'yεc'ei 'bucua. Xquet'a di zengua'ah na ra Erasto, nuná ja rá 'befi ngue ra tesorero ua ja ra hnini. Nuná ma cūh ni hu ngue ra Cuarto, xquet'a di zengua'ah.

²⁴ Nuná ma Hmu Jesucristo, dí nne ngue di japi gätho'ah. Da ngut'atho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mammadih_u Oja ya. Nuná, guehna da 'yøt'e ngue da zä di nd_u ni nt'εc'εih_u i ja na. Nguna ra hya n'youi ra hoga 'da'yo hya dá øt'ah_u 'mø ma xi'ah_u hanja ra Jesu-cristo. Nuna ra hya na, ya mandø njam'møtho hingu_i fadi hanja. ²⁶ Pe nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nε nuna Oja i 'bui para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'_u bi zä da 'yεc'εi yø ja'i na ra hya na 'nε da 'yotyø ja'i'a te ra hya ma'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nuna Oja, hønse na i ja rá mfadi. 'Nε conná nguehra Jesu-cristo i t'εspabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Corinto.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'nehna mä zi cūhü rá Sóstenes 'bucua, 2 dadi zenguagä'be'ü to gätho ya o rá 'ye Oja, rá mmüp'ü ja rá hnini Corinto. Ya yø ja'i'ahü Oja ngue gui εc'εihü rá Jesucristo. Bi zon'nahü Oja ngue gui hyemhü p'ü rá nts'o. Porque gue'a i ts'ofogätho yø ja'i εc'εi rá Jesucristo'a ngue dá hyep'ü rá nts'o. Ngüjü, ngu m'ida yø ja'i, gue'a rá Jesucristo ga øt'e ngue mä Hmühü. 3 Dí nnegä'be ya ngue nuna Oja mä Papáhü co 'nehna mä Hmühü Jesucristo di jap'ahü 'nε dá hyut'a ni mmühü.

4 Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja conná ngue'ahü. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gätho ya gui n'yohü rá Jesucristo. 5 A nuyá, ngue ya gui n'yohü rá Jesucristo ya, emmei di jap'ahü Oja. Porque xoc'a ni mmühü Oja, ngue gui pahmü xanho hanja rá hya. 'Nε øt'e ngue gui padi ha gdi japra hya gui xihmü yø ja'i. 6 A nuyá, nü te rá hya dá xi'ahü ngue di nja'mø gá 'yεc'εihü rá Cristo, gue'a rá hya bi njap'ü gui 'bühmü'a ya. 7 Janangue nuyá, mente rá pa gui tømhmü ngue dá ep'ü mä Hmühü Jesucristo, ya hinte gadi 'behmü'a rá njapi Oja di uni. 8 Di ha'ahü rá ts'edi Oja ngue gui ndahü xandønho asta guerp'ü rá nze'gui. Porque nnepe ngue hin tema hya dá din'nahü 'mø rá pa dá ep'ü mä Hmühü Jesucristo. 9 Nuna mä Hmühü Jesucristo, rá Ts'unt'ü Oja. Bi zongahü Oja ngue 'dap'ü ga n'yohü ná. Nu'a rá hya di yarcähü Oja ngue di nja, gue'a di nja'a.

10 Ague mä zi cu'ahü, gue'a mä Hmühü Jesucristo di 'dacä rá ts'edi ngue dí xi'ahü ná rá hya ja ua. Dí xi'ahü ngue hinga 'da'a n'nanni di n'yo ni hyahü, sinoque 'dap'ü di n'yo ni hyahü. I jatho ngue dá 'da'igu ni n'yomfenihü, dá 'da'igu gui 'yøthü. 11 Dí xi'ahü ná rá hya ná mä zi cu'ahü, porque nü'ü yø meni rá Cloé bi xiqui ngue gadi njunthü. 12 Porque hinga n'na hyatho gui mmamhmü. I 'bü i'da ni n'yohü ngue εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Pablo". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Apolos". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Bedu". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Cristo". 13 A nuyá, xi'a rá Cristo, ¿ua 'buti'da yø 'yεc'εi ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ¿ua gui emhmü ngue bi ma mä cuatigä rá pont'i conná ngue'ahü? ¿Uague gá nxixya 'da'ahü ngue gui tennгахü?

14 Nugä dadi ja mammadi Oja ngue hinjon dá xixya'ahü, hinda høndra Crispo 'nehra Gayo dá xixyabi. 15 Janangue hinguí sä gui 'yemhmü ngue dá xixyabi yø ja'i para ngue dá dennguí. 16 Bi zo mä mmüi ya ngue rá Estéfanos co nε'ü 'bup'ü ja rá ngu'a, xquet'a dá xixyabi. Hindí padi ngue'mø 'bü hmi'da yø ja'i dá xixyabi, oque hin'na. 17 Pε rá Cristo himbi mennguí ngue ga xixyabi yø ja'i. Sinoque bi mennguí ngue rá hoga 'da'yo hya ga xihyø ja'i. Nugä hindí mmangä yø hya mahotho ga nt'øde ngue høntho ga nnepe dá 'yεc'εi'gui yø ja'i te dí mma. Sinoque høn't'a ja ts'edi ga mma ngue bi du p'ü ja rá pont'i rá Cristo, gue'a dí mman'a.

18 Nuna rá hoga 'da'yo hya ná, i hma ngue bi du p'ü ja rá pont'i rá Cristo ngue bi yanjü. A nü yø ja'i ngue di m'medi, embi ngue hinte di muui ná rá hya ná. Pε nüjü ngue di nyamma tehü, n'youi rá ts'edi Oja ná rá hya ná. 19 I mmamp'ü ja rá Maca Libro rá hya te bi man'Oja ngue εnä: "Nu'ü yø ja'i εnä ngue ja xangu

yø mfadi, nugä ga udi ngue hinte di muui yø hya padi. Nu ra ja'i da 'yena ngue ra bamhya, di nequi ngue hinte di muui rá hya padi", en'Oja. ²⁰ Nuna ja ra ximhai, i 'buhyo ja'i ena ngue ja yø mfadi. I 'buhyo ja'i ena ngue yø xannbate. I 'buhyo ja'i ena ngue yø mbadi xandõho, i padi te ga ja nximhai. Pe nuna Oja i embi ngue hinte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya.

²¹ Nuna Oja majuaní ngue jase rá mfadi. Bi zanni ngue nu'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, hinga gue'a ja ngue di fadi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zanni ngue nu'u yø ja'i da 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya, gue'u di nyanyø te'u. Nuna ra 'da'yo hya na, embyø ja'i nu'u hinguí ec'ei ra hya, ngue hinte di muui ra hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be da nu yø milagro, ja da 'yec'ei ra hya. A nu yø ja'i hingyo judío, gue'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai di ho da 'yøde. ²³ Pe nugähe, nuna ra hya ja ts'editho ga mmangähe, guehna ngue da sihyø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo na, ngue di hoga ma ts'oquihä. Hont'a dí mmangähe'a. Pe yø judío p'uya, i ena ngue ra 'be'isätho 'mø øhna ra hya na. A nu'u yø ja'i hingyo judío p'uya, embi ngue hinte di muui na ra hya na. ²⁴ Pe nuju, ngue ya dí ec'eiha ra Cristo, ngu yø judío, ngu'u hingyo judío, Gä bi zongaha Oja 'ne bi xoga ma n'yomfenihä para ngue ga pahma ngue ra Cristo haprá ts'edi Oja 'ne haprá mfadi Oja. ²⁵ Nu'a te i du ra Cristo, yø ja'i embi ngue Oja hinguí padi te øt'e. Pe Oja i pase te øt'e. A nu yø ja'i hinguí padi hanja'a te øt'Oja. Porque yø ja'i embi ngue hinguí nzaqui Oja. Pe Oja mathoguitho ga ndõnzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahä, ya guí nnuhä te gäma ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yec'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'embí ngue ja yø mfadi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhai. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hñuc'ei p'u ja yø

hnini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hin'yä yø mfadi ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue ja yø mfadi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hinguí nzaqui yø hya ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'embí ngue hinga njuani ua ja ra ximhai xoque ma hõt'e p'u, para ngue da hycpabi yø hya'u yø ja'i ena ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangue nup'u ja rá hmi rá da Oja ya hinjonni ja'i da zäp'u da 'yena ngue di 'yets'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohä ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná guehra Cristo dá pahma hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná guehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquihä. 'Ne go øt'a ra Cristo ngue ya dí ohä rá 'ye Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquihä. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu to i nne di 'yets'i, pe gue da 'yespabi'a rá Hmu bí 'bä mahets'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yets'i", i ena.

2

¹ Ague ma zi cu'ahä, nu'mø ma magä p'u guí 'buhmä ngue dá xi'ahä rá hya Oja, hindá mangä yø hya ga ya yø ja'i ena ngue yø bamhya. Ni xindá mangä yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmä, hõnda n'na ra hya dá sänni ngue ga xi'ahä. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmä p'uya, gá nuhä ngue hindí ya manzaqui. Sinoque asta dí huaqui, porque dí su ngue hindá bõngmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ahä na ra hya na, hindá mangä'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfadisë, para ngue di thap'a ni mmühä. Sinoque nuya yø hya dá xi'ahä, guesë ra Espiritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmühä para ngue da dinni n'yomfenihä xanho

hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'ec'eiha ja ya, guehna Oja jase ra ts'edi bi the na ra hya na. Hinga guep'ua ja yø hya yø ja'i nu'ua ena ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pe nup'ua 'bahyø ja'i ngue ya xa nzehyø nt'ec'ei, guehya di xica ra hya nu'a majuanì ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pe nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'ua yø ja'i ena ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhai yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'ua yø ja'i di manda ua ja ra ximhai yø hya na. Porque nu te ra hya pa'ua, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuanì di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna ra hya Oja di mmangä na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhai himbi badi hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhai Oja, ya xi zanni te 'be'a di njam'mefa ngue ha di njap'ua di nyamma teha. ⁸ Nu'ua yø ts'ut'abi ua ja ra ximhai, hinjombi n'yo yø mmui ngue xta mbadi hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xta ndinyø mmui yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuha Jesucristo maguese, ya hinxta mma ma cuati ra pont'i'mø. ⁹ Bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna Oja, ya xa nzanni te da japyø ja'i nu'ua di madi. Guehna ra njapi Oja hinjonni ja'i di pøni ngue di padi hanja na. Porque hinjam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pe Oja bá penngahua ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dinma mmuihanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i padi gätho'a te ra n'yomfeni Oja'a. ¹¹ Nú n'na ra ja'i ya, hinjongui parpi te ja ra n'yomfeni. Hønsè ra ja'i pase te mbemp'ua ja ra n'yomfeni. Xquet'a njarbatho Oja ya, hinjonni ja'i da za da badi te ja ra n'yomfeni Oja. Sinoque hønsè ra Espiritu Santo i padi xanho te ja ra n'yomfeni Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'ua yø hya yø bamhya 'bucua ja ra ximhai na ra hya di pahma. Oja'a

bá penngahua ra Espiritu Santo ngue gda pahma hanja na ra njapi Oja di 'dacju. ¹³ Janangue nuna ra hya di mmanya, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfenise di mma, sinoque ra Espiritu Santo i xännga ra hya di xihyø ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁴ Pe yø ja'i hingui n'youi ra Espiritu Santo hingui sä da dinyø mmui hanja na ra hya xänngahua ra Espiritu Santo. Embi ngue hingra bamhya ra ja'i mmanna ra hya na. Hingui padi hanja, porque hingui n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandønho hanja na ra hya na. 'Ne hingui sä to da 'yembi ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "¿Te'o ni ja'i da za da bapabi ra n'yomfeni'a ma Hmuha? ¿Te'o da 'yena ngue bi m'mührä xännbate Oja ngue bi xänbi te øt'e?" Pe nuju, ra Espiritu Santo'a di n'yohua, 'ne gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue di timhma zits'ua hanja ra n'yomfeni ra Cristo.

3

¹ Ague ma zi cu'aha, nu'mø dámba m'mucä p'ua gui 'bahma, nugä hindä xi'aha yø hya nu'ua di xica yø 'yec'ei ya n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque dá xi'aha ra hya hingui henni gdi pahma. Porque gui 'bahma tengutho yø basi ngue zits'utho tinni mmuihanja ra hya ra Cristo. ² Dá xän'nahua yø hya hingui henni gdi pahma. Tengutho n'na ra basi 'mø sidra xi'ba, hingra hme ma t'unni da zi, dá ja'aha p'ua. Porque himbi za xta ndinni mmuihanja ya yø hya xanhenni. Asta ni xinga guedya di tintho ni mmuihanja ra hya ya. ³ Porque tobe gui øthohua tengutho ga 'bu hmi'da yø ja'i. Tobe gyø zeyathohua. Tobe gyø 'yøt'i swithohua. Tobe hinga 'da'igu ra hya gui mmamhma. Tobe gui øthohua tengutho øtyø ja'i nu'ua hingui pa Oja. ⁴ Porque nu 'da'aha, gui em'mø gui yahua: "Nugä di tenna ra

hya mmanña Pablo”. Mi'da p'uya ena: “Nugä dí tennä rä hya mmanña Apolos”. Janangue ja di nequi p'uya ngue guí øthohu tengutho øtyø ja'i 'bucua ja rä ximhäi.

⁵ Nugä drá Pablo, conña Apolos, ¿teni 'be'a goma ts'edi jagä'be ngue go tennä'be yø ja'i? A nugä'be yø mēfithogä'be Oja. Høntho dá øt'ä'be rä 'befi ngue gá 'yεc'eiha rä Hmu Jesucristo. Pε n'na ngu n'nagä'be, nu'a te rä 'befi bi 'dacä'be Oja, gue'a dí øt'ä'be'a. ⁶ Nunä rä hya dá xi'ahü, tengutho n'na rä hmudä 'mø bi thuhü, njarbatho na. Nu rä Apolos, go bi xinthe'a. Pε gue'a Oja di tetra hmudä. ⁷ Janangue nuyá, ngu'a tu rä hmudä, ngu'a xinthe, hñjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rä hmudä'a. ⁸ A nu'u tuhra hmudä, 'ne'u xinthe, 'da'igu yø hya. Pε n'na ngu n'na ya, nu'a te rä 'befi bi 'yøt'e, Oja da gut'i. ⁹ A nugä'be, yø mēfithogä'be Oja. A nu'ahü, ni mmuihu p'u bi ma nthuhü rä hmudä, gue'ahü i nnøpa huahü Oja.

I ja man'na rä hya ya. Nunä Oja, tengutho 'mø ngue bi du'mi bi hyø'a n'na rä ngu p'u guí 'buhmu. ¹⁰ A nugä p'uya, tengutho n'na rä gado. Nunä Oja bi 'yøt'e ngue dá du'mä rä 'befi. A nu mi'da yø xänbäte p'uya, tengutho 'mø dadi tetra jado'u. Pε n'na ngu n'na yø gado di sigue rä 'befi, i ja ngue da mädi xändønho, hñha di dunna ngu. ¹¹ Nunä te rä hya bi ma ma du'mi ngue bi si'ahü hanja rä Jesucristo, guehna rä hya bi nøpa do p'u ha brá fahra ngu na. Hingui sä ngue da ma madu'mi rá 'befi Oja mente hingui hma hanja'a rä Jesucristo. ¹² Pε nuyá, xangu yø do i ja ngue di usa'u to di sigue rä 'befi ngue hønnigu. Nu 'da yø mēfi, da japra do ngue rä oro p'u ja rä ngu. Nu mi'da yø mēfi, da japra do ngue rä t'axi. Mi'da yø mēfi, da japyø do ngue mazihotho guí nequi. A nu mi'da yø mēfi, yø za da japra ngu. Mi'da yø mēfi, da japyø paxi rä ngu. Mi'da yø mēfi, yø xänza da japra ngu. ¹³ Pε n'na ngu n'na yø mēfi, nu'a te

ra 'befi bi hoqui, nu'mø rä pa dani thaxra güenda, ja da fadi xanho p'uya ngue'mø xanho rä 'befi bi hoqui, ogue hñ'na. Porque nu'a rä pa'a, rä sibi di nja. Nu'a rä sibi p'uya, ja di nequi p'u'a te ga nho rä 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu rä hyønnigu ngue hñdi nzø'a te bi japra ngu, ya da hyanna nzäbi. ¹⁵ Pε nu rä hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japra ngu, ya di m'mε'a te rä 'befi bi hoqui. Hønse rä hyønnigu di nyanna te, tengutho 'mø ngue bá pongra ndate n'na rä ja'i p'u ja rä ndate sibi.

¹⁶ ¿Ua hingui pahmu ngue gätho'ahü, i nnøpa nija Oja hapu 'bakra Espiritu Santo? Porque rä Espiritu Santo ya guí n'yohu'a ya. ¹⁷ Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga rä ja'i. Porque rá nija Oja xänduxqui'a. Janangue nu rä xänbäte ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'u guí 'buhmu, da ma rä castigo.

¹⁸ Hingui sä ga här'ma mmui, ga ena ngue dí pascha hanja rä hya. Madague'a en'i'da yø ja'i ngue xangu yø mfadi i ja, pε nuyá yø ja'i ya, jatho ngue da 'yøt'e tengutho 'mø ngue hñte di padi. Ja da dñmp'u xanho rá mmui rä ja'i ha rá nja na rä hya majuaní di nja rá mfadi. ¹⁹ Porque nuyá yø ja'i 'bucua ja rä ximhäi, ngue hingui pa Oja, nup'u ja rá hmi rá dá Oja hñte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya. I mmamp'u ja rä Maca Libro rä hya ngue ena: “Nunä Oja, i øt'e ngue nunä rä ja'i ena ngue bi dñse rá mmui na rä hya padi, nunä rä hya bi dñna ja'i, hñ tema nho da 'yørpabi”. ²⁰ I nt'ot'i p'u ja rä Maca Libro man'na rä hya ngue ena: “Nu yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pε Oja parpabi yø n'yomfēni yø ja'i ngue nuyá yø hya pahyø ja'i hñte di muui”. ²¹ Janangue nuyá, nu'u yø ja'i guí emhmu ngue ja yø mfadi ngue yø bamhya, 'yo sä guí εspahu ngue da guehya gui huanhñi ndana guí tenhnu ya. Porque gätho yø xänbäte, gätho'a te ja nximhäi, gätho Oja bá sänni ngue i ja para ngue da 'yøt'ahü rä nho. ²² Nugä drá Pablo, rä

Apolos, ra Bedu, dí 'bucähe ngue ga fäxähe. A nuyá, nu te gä bá sän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, i ja ma tehü, i ja ra ndate, nu te gä dí nnuhü ngue ja ra pa dí 'bühmü ya, da gue'a te ga nnuhü ra pa di 'yep'ü, nu te gätho dí nnuhü ya, ga nja yø cosa ngue da 'yörcahü ra nho. ²³ A nuju ya, ma ga ørpahü rá pähä ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i ørpabi rá pähä Oja.

4

¹ A nuyá, dami 'yø'ni güendahü ngue yø mæfithogähe ra Cristo. Bá excahe ngue nuna rá hya Oja hingui fadi hanja, ga xänbähe yø ja'i hanja na ra hya na. ² Gui pahmü ngue n'na ra mæfi 'mø bi ndäpa n'na ra 'bæfi, nu'a ra 'bæfi sifi ngue da 'yøt'e i ja ts'edito ngue da 'yøt'e. ³ A nugu, çte'o da zä da hyasca ra güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, ogue hin'na? Dí haxä njuani ngue hinga gue'a ni 'bæfihü'a ngue gui hyascahü ra güenda. 'Næ hinjonni ja'i da zä ngue da hyascagui ra güenda ngue'mø gue'a dí øt'e ogue hin'na. Ni xinga gueque dí haxä njuani ngue'mø gue'a te dí øt'e ogue hin'na. ⁴ Nup'ü nnä bængä'a te dí øt'e, dí ena ngue ya gue'a te nnä 'yo ya. Pæ hingue masque dí ena ngue hin'yü ma ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue da hyasca ra güenda te dí øt'e, guesø Oja da hyasca ra güenda. ⁵ A nuyá, 'yo to sä gui haspahü ra güenda mente tobe hingui sønna pa da ep'ü ma Hmuhü Jesucristo. Nu'a go da hyaxra güenda'a, ndana ra ja'i xanho te xa 'yøt'e, ndana ra ja'i hingui ho te xa 'yøt'e. Nu'a go pa'a te mbemp'ü ja yø n'yomfeni n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁶ Ague ma zi cu'ahü, ya dá xi'ahü ya yø hya dá hyequi ngue ra 'bæfi dí øt'e, da guehra 'bæfi øtra Apolos. Nguna ra hya dá xi'ahü, n'namhma ngue gui pahmü ngue nu'a te mmamp'ü ja ra Maca Libro, 'yo gui festhohü. Porque gätho di muui yø xänbäte, hingui ho gui 'yèspahü 'da yø xänbäte, xingui

'yemhmü ngue hinte di muui mi'da yø xänbäte. ⁷ Xiya, çte'o bi xi'ahü ya ngue man'na tate xanho'ahü ngue mi'da yø ja'i? Çndana ra hya gui timhmü ya ngue hinda gue'a Oja bi 'da'ahü ra hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yøt'e ngue gá pahmü ra hya gui pahmü ya, çhanja ngue gadi 'yexhä co nu'a te ra hya gui pahmü ya 'mø, entho xøga xäsehü ra hya p'ü gni bæhmü ya?

⁸ Nup'ü gni bæhmü ya, ngue ya gá pahmü hanja na ra hya na, gui ena ngue ya hinte gadi 'bæhmü ya. Gui 'bæ mmanhohü p'ü gni bæhmü ya, entho gui ndast'abihü p'ü ga mbøn'a te gui øthü ya. Nugähe p'uya, gui enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hinte dadi mugähe. Nuhma 'mø majuanü ngue gdi ndast'abi, gadi mandahü ndap'ü bi zä. 'Næcähe dí jats'ü ma cargogähe 'mø ngue'a te ra 'bæfi gdi pæhmü. ⁹ Nup'ü ga mbøn'a te t'ørcähe ngue yø representantegähe ra Cristo, ena gue xøgue ga 'yøt'a Oja'a ngue ga m'mæfathogähe. Dí 'bucähe tengutho 'mø ngue yø ofädi xa ts'ännbi ngue da tho, di njagähe p'ü. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxæ, ngu yø ja'i da nuho te ga thohme. ¹⁰ A nugähe, i t'enje ngue dyø 'yammügähe ngue rá hya ra Cristo dí mmamhme. Pæ nu'ahü p'uya, nup'ü gni bæhmü, nu'a rá hya ra Cristo ya gui tinsëhü xandønho hanja ra hya. Pæ nugähe dí engähe ngue händi ya manzaquigähe. A nu'ahü p'uya, gui emhmü ngue xanzaqui te gui mmamhmü. Mente thenngähe yø ja'i, a nu'ahü p'uya i hnu mansu'ahü. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sähe ra n'ü ngue hin'yü te ga sihe. Asta guehya, dí sähe ra n'ü ra thuhü. Ja'mø dí tuthegähe, ogue hin'yü te ga hegähe. Ja'mø di enje yø ja'i ngue pegbahe. Ni xingra ngu di ja ngue hapü ga m'mühme. ¹² Dadi n'ünü dadi mpefi conma 'yehë. I sanje yø ja'i, pæ nugähe p'uya dí äpähe Oja ngue di japi te'o sanje. I mbëngähe xan'ü yø ja'i, pæ dí setähe. ¹³ I nnø man'uje p'ü ha ya

yø ja'i. Pɛ nugähe dí thammanhotho gähe. I nnu häigähe yø ja'i, ɛnje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hörba yø ja'i, ya hinte di muui. Nguna bi 'yørcahe yø ja'i, asta guetya njarbatho.

14 Nuna ra hya dá cuatä ua ja ra sũa ja ua, hindä cuatä na ra hya na ngue gadi 'bet'a ni sähu. Sinoque dadi 'da'ahu n'na ra consejo tengutho 'mø ngue ma basi'ahu. 15 Madague'a gui 'yena ngue di 'bu'i 'det'a mahuañi ni xännbathu ngue di xän'nahu hanja rá hya ra Cristo, pɛ nugä go ni papágahu. Porque go rá mudi dá xän'nahu ra hoga 'da'yo hya, janangué bi njap'u ngue gui ɛc'ɛihu ra Cristo ya. 16 A nuyá, ya gá nuhu te dá øt'a p'u gui 'bahu, gue'a dí xi'ahu gui 'yøth'u'a ya. 17 Janangué dí øt'a p'u na ra Timoteo ngue da xi'ahu te ja ngue gdi n'yohu. Nuna, dadi madi tengutho 'mø ngue ma ts'unt'u, porque di padi ngue ɛc'ɛi xanhu ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogä ya ngue dí tennä ra Jesucristo, go da xi'ahu hanja na. Tengutho ra hya dí xännba yø 'yɛc'ɛi di mpeti ndap'u bi zä, da ngut'atho da xi'ahu naya.

18 Nu'u ni xännbathu p'u ha gui 'bahu, i 'bup'u da ngue di 'yɛts'i, ɛna ngue yø bamhya. Nup'u ga mbeni, ɛna ngue ga su ga mmagäp'u ngue ga ma nyahu. 19 Pɛ da ne Oja ngue ya hindä ya'atho ga mmagä p'u ga ma nyahu. Ga nnugä p'uya tegue ngu da 'yøt'u di 'yɛxp'u gui 'bahu. Ya ga nnugä 'mø ngue majuanì øt'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma. 20 Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'bɛfi Oja, hingra hyatho mman'u, sinoque ha ra ts'edi ngue øt'a te ra hya i mma. 21 Xiya, ¿dana gui nne gui 'yøth'u ya? Gui nne gui sigue te gui øthu para ngue ga s'ahu 'mø dá magä p'u, ¿uague gui nne gui n'yo manhohu para ngue mahotho gda zo'ahu 'mø dá magä p'u?

5

1 A nuyá, ndap'u bi zä i hma te 'be'a bi 'yøt'a n'na ma cuhu p'u ha gui 'bahu, ngue ya 'bahu rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'uya, guehna tate xants'o, conque gui nnuhu ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, hingui øt'e tengu na ra hya na. 2 Nɛ tobe gadi 'yɛxp'u gui yahu ngue gui ɛna ya gä gue'a te gui øthu. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue gui m'mu ndummahu. A nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra ts'oqui na, dami hyømhmü thi p'u ha gadi mpetihu na. 3 Madague'a ngue hindì 'bucä p'u ha gui 'bahu, pɛ nu'mø dá bɛn'ahu ɛntho ya xti 'bucä p'u ngue ga haspa ra güenda na ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui. 4 A nuyá, dami mpetihu ya, dami 'yøth'u'a te nnu manho ma Hmuhu Jesucristo. Nup'u ha gui mpetihu, gui 'yø'ni güendahu ngue dí 'bucä p'u. Da gue'a ma Hmuhu Jesucristo gui pahmu ngue di m'map'u'a ngue da xän'nahu'a te ja ngue gui 'yøth'u. 5 Nu'a ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui, dami hyømhmü thi p'u gui 'bahu, di map'u 'buhyo ja'i di manda ra zithu, ja da säp'u ra n'u rá do'yo. Xamhmatho ngue di nyanna te 'mø ra pa da ɛp'u ra Hmu Jesús.

6 Nu'a te ra hya gui øthu, ya hingui sä nimanho sä gui 'yɛts'i ngue gui 'yena gä gue'a te gni 'yohu. ¿Ua hingui pahmu ngue co zits'u ra íxi, di ixqui gä ra janì? 7 Janangué nuyá, dami hyømhmü thi'a ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui ya, n'namhma ngue hindì ts'om mi'da yø ja'i. Porque tobe hindì nts'onyo n'yomfɛni yø ja'i ya. Ra Cristo ya bi tho ngue bi hoga ma ts'oquihu, bi gohi tengutho ra 'bøt'e ja'mø ra ngo ngue ra Pascua. 8 Janangué jatho ngue majuanì gui hyehmü p'u ra nts'o, gätho da gue'a ra nho gdi n'yohu.

9 Nu'a ra carta dá pɛn'nahu m'mɛt'o, dá xi'ahu te ja ngue gui 'yøth'u, ngue 'yo gadi nuansu'u yø 'yots'om'mäi. 10 Pɛ nugä hindì ɛn'ahu ngue ya hingui sä gui ntøth'u yø 'yots'om'mäi 'bucua ja ra ximhäi. Ogue ya hingui

sä guí ntøth_u yø ja'i høndyø mēnyu di xandi, ogue yø bε, ogue thanne yø dahmu. Nu'mø ngue da gue'a gdi xi'ah_u'a, ya nnethe ngue guí pømh_u ua ja ra ximh_{ai}'mø. Pε nja ngue hinga gue'a dí mmangä'a. ¹¹ A nuna ra hya dá ne ga xi'ah_u ya, 'yo nimantho gadi nsixui'ü sä εna ngue gadi ncu_h, 'nε yø 'yots'om'mäi, ogue høndyø mēnyu di xandi, ogue thanne yø dahmu, ogue yø feh_{ni}, ogue yø iti, ogue yø bε. Nuyá, guehya ni xinga gue'a di sä ngue 'dap'ü guí nsimhm_{εh} ya. ¹²⁻¹³ Porque nu'ü yø ja'i hinga n'yoh_u, hingo di tocagui ga haspa ra güenda. Guesε Oja da hyaspa ra güenda ya dí xi'ah_u. Pε nup'ü ha gadi mpetih_u, dami hyaxh_u ra güenda te ga 'yo yø 'yεc'ei. Janangue nugä dí xi'ah_u ngue nuna ra n'yoh_u bi 'yøtra ts'oqui, dami hyømh_u thi na.

6

¹ A nuyá, nu'mø 'b_uhyø 'yεc'ei ja ngue di yaprá mmi'yεc'eiui, 'yo di thop'ü 'b_uhra ts'ut'abi hinga 'yεc'ei. Da zä di map'ü 'b_uyø mmi'yεc'eiui, da xifi ngue di hojpi tema hya hεmbi. ² ¿Ua hinguí pah_u ngue nu'ü yø ja'i Oja, gue'ü da hyaspa ra güenda yø ja'i 'b_ucua ja ra ximh_{ai}'ü? Xi'mø ja ngue ga haspah_u ra güenda yø ja'i 'b_ucua ja ra ximh_{ai}, xi ra asunto zits'utho guí hεmph_u, ¿ua hinda zä guí xih_{ni} mmi'yεc'ei_h ngue di hoqui? ³ Conque asta yø anxε Oja ga haspah_u ra güenda. Janangue goma gue'a n'na ra asunto zits'utho di hεmsch_u ngue hinda zä ga hoc_u. ⁴ Xi'mø hinguí pad_i ha gdi hoc_u n'na ra asunto 'mø guí hεmph_u, ¿ua sä ngue gue'ü yø ja'i hinyø 'yεc'ei di hoc'a ni asunt_u 'mø? ⁵ Dí xi'ah_u na ra hya na n'namhma ngue guí pes'ni säh_u. Xip'ü ha guí 'b_uhm_u, ¿ua xinga n'na nc'ei ni n'yoh_u ngue di pad_i di hoca n'na ra asunto 'mø ja te hεmbyø cu? ⁶ ¿Hanja ngue nup'ü 'b_uhra ts'ut'abi hinga 'yεc'ei, ja ni map'ü yø 'yεc'ei ngue di yaprá mmi'yεc'eiui?

⁷ A nuyá, nu'a te ra njunt'i guí øth_u, ja di nεqui p'üya ngue gadi 'behm_u ra hya. ¿Hanja ngue nu'mø hinga gue'a t'øt'ah_u, hinguí hät'i guí sεth_u? ¿Hanja ngue hin gadi n'uni da fe'ah_u, xøgue mad_i zits'ü te guí nne guí 'behm_u? ⁸ Conque xquet'a guí njah_u p'ü ngue hinguí ho te guí øth_u, asta ni mmi'yεc'eiui guí pεh_u.

⁹ 'Yo gyø thätih_u. Guí pah_u ngue nu'ü yø ja'i xants'o te øt'e, hinda yarb_u ha di manda Oja'ü. Hinda yarb_u yø 'yots'om'mäi. Hinda yarb_u ya yø n'yoh_u ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmin'yoh_uui. Hinda yarb_u ya yø ja'i thanne yø dahmu. ¹⁰ Hinda yarb_u yø bε. Hinda yarb_u ya yø ja'i hontho i nne ngue di xandi te pets'i. Hinda yarb_u yø iti. Hinda yarb_u yø zate. Hinda yarb_u'ü corpa ra 'yu yø mmi'c'eiui ngue pε. ¹¹ Nuyá yø hya dí xi'ah_u ya, ya xcá njap'ü 'da'ah_u ya. Pε nuyá, ya bi ma mahojpi'ah_u. Ya yø ja'i'ah_u Oja ya, ngue gä 'yεc'ei_h'a ra Hmu Jesús. Ya guí n'yoh_u ra Espiritu Santo bá pen'nah_u Oja ya.

¹² Ya hinda mandagah_u ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øth_u te dí nneh_u ya. Pε ma ga samma mm_uih_u ngue hinga øth_u'a te hinni 'yup'ü ga øth_u. ¹³ Majuan_i'a te ra hya i hma ngue nu te si ra ja'i, rá mm_u ni ma. A nu rá mm_u ra ja'i p'üya, ga nja'a ngue ja da mεsp_u'a te si. Pε nuyá yoho yø hya ya, Oja da 'yøt'e ngue di njap'ü rá nεqui ya. Pε hinguí sä ga εmh_u ngue ga nja ma do'yoh_u ngue ra 'yots'om'mäi. Sinoque rá do'yo ra ja'i, ga nja na para ngue da 'yørpabi rá 'bεfi ra Hmu. A nu'a ra Hmu p'üya, di hatra ts'edi ma do'yoh_u. ¹⁴ Nuna Oja bi japi ngue bi bεnnate ra Hmu Jesucristo p'ü ha bi t'ägui. Xquet'a di jaj_u p'üya, ja rá ts'edi ngue da 'yøt'e ngue ga bεnnateh_u.

¹⁵ ¿Ua hinguí pah_u ngue nu ma do'yoh_u, i nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo? ¿Ua da zä ga hajpah_u n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue di mpεnhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi? Nu'a, hinguí sä'a. ¹⁶ Guí

pahma ngue n'na ra n'yohu 'mø bi me n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi, nuya yo nc'ei ya, entho n'na nc'eitho, porque n'nat'a ra te comhmi. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu'u yo nc'ei di mpēnhni, i cohi ngue n'nat'a yø do'yo, porque i comnda ra te". 17 A nuyá, nu ra ja'i di mpēnhui ra Hmu Jesús, i cohi tengutho 'mø n'na nc'eitho.

18 Yo gui 'yots'om'mäih. I ja xangu mi'da yø ts'oqui øtyø ja'i, pe nu ra ja'i ngue 'yots'om'mäi, rá do'yose di ts'oni. 19 ¿Ua hinguí pahma ngue nu ma do'yohu, gue'a nnøpa nija ra Espiritu Santo'a? Porque Oja bá pēnhna Espiritu Santo ngue di m'map'u ja ma mmaih. A nuyá, ya hin dadi mmandasēhu ya. 20 Porque ya dí ohu rá 'ye Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquih. Janangue nuyá, jatho ngue ga ørpah rá pähä Oja conma do'yohu 'nē conma n'yomfēnih. Porque ya rá mmētighu Oja.

7

1 Nuna man'na ra hya guí ängah ya, dí nne ga xi'ahu hanja. Nu ra ja'i ngue hinguí nne di nthati, ya xanho ngue'mø hindi nthati. 2 Pe i fadi ngue ndap'u bi zä emmei 'yots'om'mäi yø ja'i. Janangue man'na xanho ngue ra n'yohu di m'mährá xisu. Ra xisu p'uya, di m'mährá ndø. 3 Nu ra n'yohu i jatho ngue di m'mahmi xanho rá xisu. Ximmangu ra xisu, i jatho ngue di m'mahmi xanho rá ndø. 4 Nu ra xisu ngue ya o rá 'ye rá ndø, da 'yørpabi rá pähä rá ndø. A nu ra n'yohu ngue ya o rá 'ye rá xisu, da 'yørpabi rá pähä rá xisu. 5 Nu'mø ja rá pähä ra n'yohu, 'yo di enna xisu ngue hinda zä. Nu'mø ja rá pähä ra xisu, 'yo di enna n'yohu ngue hinda zä. A nu'mø ja ngue da 'yøtyø mhmat'Oja, man'na xanho da gohra cohi ngue hinda dährá xisu ra n'yohu njammi pa. M'mefa p'uya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nu'mø hindi siguetho tengutho m'met'o, nu'a hindi hyäti da zamyø

mmai, ra zithu p'uya da japi ngue da 'yøtra ts'oqui n'nanni.

6 Nuna ra hya ja ua dí xi'ahu, hontho dí xi'ahu ngue da zä di nthatra ja'i. Pe nugä hin dadi mandagä ngue xøgue di ja ts'editho di nthatra ja'i.

7 Dí ensegä ngue xanho 'mø ngue gätho'ahu gui 'yøthu tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati. Pe nuna Oja, gä go bi sannbi n'na ngu n'na yø ja'i te da zä da 'yøt'e. 'Bøhyø ja'i ngue di nthati, 'bøhyø ja'i hindi nthati.

8 Nugä dí xihyø ja'i nu'u tobe hindi nthati, da guehyø 'danxu, nu to hindi nthati tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati, ya xanho. 9 Pe nu ra ja'i ena ngue hinda zä di m'muse, man'na xanho ngue di nthati, hinda gue'a ngue ja di andrá mmai ngue hindi nthati.

10 Nugä dí xihyø ja'i ngue ya xa nthati, nu ra xisu ya 'bøhrá ndø, 'yo di hep'u rá ndø. Nuna ra hya dí xi'ahu, hingma hyasegä na, sinoque gue'a ra Hmu rá hya na te dí xi'ahu ngue gui 'yøthu. 11 Pe nu'mø ya bi hyep'u rá ndø n'na ra xisu, ra xisu 'yo dadi nthati mahøn'a, oque man'na xanho da me rá ndø mahøn'a. Ximmangu ra n'yohu p'uya, hinguí ja ngue da hyep'u rá xisu.

12 I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ahu, pe ja dí nne ga xi'ahu na ra hya naya, himbi man'a m'met'o'a ra Hmu na ra hya na. A nu ma cuhu ngue ra n'yohu, nu'mø hingra 'yec'ei rá xisu, nu'mø nnu manho ra xisu ngue di sigue di m'mahmi rá ndø, ra n'yohu 'yo di hep'u rá xisu. 13 A nu'mø ngue ra xisu, hingra 'yec'ei rá ndø, 'nē'mø nnu manho ra n'yohu ngue di sigue di mmahmi rá xisu, ra xisu 'yo di hep'u rá ndø. 14 Porque ra n'yohu ngue hingra 'yec'ei di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue ra 'yec'ei. Da guehra xisu ngue hingra 'yec'ei, di nthēui rá njapi Oja di t'unna n'yohu ngue ra 'yec'ei. A nu'mø ngue hønse rá 'yec'ei di nthēui rá njapi Oja, nu yø basi p'uya, ya hin'na'u. Pe ya fadi ngue xquet'a 'nēhyø basi di nthēui rá njapi Oja di t'unna papá

ogue rá mamá ngue rá 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Pɛ nu'mø rá n'yohu ogue rá xisu ngue hinga 'yɛc'ɛi da ne ngue da hyep'u rá 'yɛc'ɛi 'bahu, ya da zä da hyep'u. Porque rá 'yɛc'ɛi hinguí sä da 'yøpá rá ts'edi di m'mahu 'mø hinguí nne. Porque bi zongahu Oja ngue ga m'ma manhohu, hin tema sui di nja.

¹⁶ A nuyá, ngu yø n'yohu, ngu yø xisu ngue yø 'yɛc'ɛi, nu'mø 'bahu yø ja'i hingu yø 'yɛc'ɛi, xamhatho da zä ha di japi di nyanná te rá ja'i hinga 'yɛc'ɛi.

¹⁷ Nuna Oja, bá sanni te nná 'bahu n'na ngu n'naju. Nu te di jahu 'mø mamba zongahu Oja, ya gue'a ga siguethohu'a. Ndap'u bi zä yø hini hapu di mpeti yø 'yɛc'ɛi, guehna ra hya dí xicá yø ja'i naya. ¹⁸ Nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yɛc'ɛi, 'nɛ ya n'youi rá hmɛpya ngue rá circun-cisión, 'yo sä di tu rá mmái ngue ya mhɛpya. A nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yɛc'ɛi, 'nɛ hinmani njapra hmɛpya, 'yo sä dadi ja ndummái ngue di njapra hmɛpya. ¹⁹ Porque ya hinguí ja ts'edi'a ya ngue di njapra hmɛpya yø ja'i, ogue hin'na. A nu'a ja ts'editho ngue da 'yøtyø ja'i ya, ma datho ja ts'edi ngue da 'yørpabi rá pähä Oja. ²⁰ N'na ngu n'na yø ja'i, nu te mi ja 'mø mi zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ɛi rá Jesucristo, ya di nja tengutho ja rá ja'i. ²¹ A nu'mø ngue grá hmiqui 'mø mamba zo'i Oja, 'yo sä di tu ni mmái ngue grá hmiqui. Pɛ nu'mø ngue da zä ha gdi japi ngue gui pømp'u 'bahu hmu, dami hyoni ha i japi. ²² Pɛ nu rá ja'i mará hmiqui 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, da badí ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá n'youi rá Cristo. A nu rá ja'i ngue manjo'o rá hmu, 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, da badí ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá mɛfi rá Cristo. ²³ A nuyá, ya dí ohu rá 'yɛ rá Cristo nu'a bi gurca ma ts'oquihu ya. Ya hinga rá itho ma hmu ya. ²⁴ A nuyá ma zi cu'ahu, nu'a te rá 'bɛfi mi pɛhyø ja'i 'mø mi zon'na Oja, di siguehaha yø 'bɛfi yø ja'i. Porque ndap'u bi zä 'bahu yø ja'i ngue ɛc'ɛi Oja ya, pɛ ya gä yø n'youi Oja.

²⁵ A nuyá, nu'u yø ja'i ngue tobe hinda nthati, nu'a rá Hmu hin tema hya bi ma ngue ha di njapi. Pɛ nugá ga xi'ahu na te rá hya dí mbeni ga mma. Pɛ dami 'yɛc'ɛihu te ga mma, porque conná mate Oja ja ts'edi na te rá hya dí mma. ²⁶ Nup'u nná bengá, xanho ngue hinda nthata n'na rá n'yohu. Porque yø pa dí 'bahu, ya xanhennitho 'mø ngue 'bahrá xisu rá n'yohu. ²⁷ A nu rá n'yohu ngue ya 'bahrá xisu, 'yo sä di sanni da hyep'u. Pɛ nu rá n'yohu ngue hinjo'o rá xisu, man'na xanho 'yo di honná xisu. ²⁸ Nu'mø bi nthatra n'yohu, hinga ts'oqui bi 'yøt'e. Nu rá hmute 'mø bi nthati, ngutho hinga ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'u yø ja'i di nthati, hinda 'bedi tema hya hɛmbi, hinga ngu'mø ngue hinda nthati. Dí mmangá na rá hya na ngue hinda nnegá ngue gui thohmu'a rá dummái tho'u yø ja'i ya xa nthati.

²⁹ Ague ma zi cu'ahu, nu'a ga mbonna rá hya dí xi'ahu ya, ya mits'u dyø pa jap'u. Janague jatho ngue gui 'yøpahu rá 'bɛfi Oja. Ya hinga mbongui rá ora ga m'mamma pähathohu p'u ja ma ngumhu ya. ³⁰ Nu yø ja'i ngue 'bu ndummái, ya hinga mbongui rá ora 'be di nzoni. Nu yø ja'i 'bamma pähä, ya hinga mbongui rá ora 'be di nthede. Nu yø ja'i ja te nne da däi, ya hinga mbongui rá ora da däi te honi. ³¹ Mente ngue dí 'bahu ua ja rá ximhai, ya hinda ma ma mmaih'u'a te dí peshu ua. Porque nuna rá ximhai ja ua dí 'bahu, ya ni ma da guadi.

³² Dí nnegá ngue hinte man'na ni hya di ma ni mmaih'u. Nu rá n'yohu hinda nthati, guehna rá n'yohu di ja ndummái ørpabi rá 'bɛfi rá Cristo para ngue da nu manho rá Cristo te øt'e. ³³ Pɛ nu rá n'yohu ya xa nthati, gue'u yø cosa honyø ja'i ua ja rá ximhai ni ma rá mmái ngue honi. Porque nne da nu manho rá xisu. ³⁴ Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbatho. Nu rá hmute hinda nthati, i ho rá mmái ngue ørpabi rá 'bɛfi

ra Cristo. Ngu rá do'yo, ngu rá n'yomfeni, gá xa dáp'a Oja ngue òrpabi rá 'befi. Pɛ nu ra hmute ngue ya xa nthati, i ho rá mmui ngue da 'yot'a te ra 'befi ja ua ja ra ximhai, porque i nne ngue da nu manho rá ndø.

³⁵ Nuna ra hya dí xi'ahya ya, hontho dí nnegä ngue ga faxaha. Porque hinda nnegä ngue gui m'mma man'aha. Sinoque dí nnegä ngue gui m'mma man'hoha, gui hyo ni mmui ngue gui 'yorpaha rá 'befi ra Cristo.

³⁶ A nuyá, dí nne ga xi'a n'na ra hya ya yø n'yoha si yø t'ixu, 'ne ya sonyo pa ngue di nthati. Nu'mø enna n'yoha p'uya ngue hinguí ho ngue da thohra nthati rá t'ixu, da zä di tharpi. Porque ra nthati, hinga ts'oqui'a. ³⁷ A nu ra n'yoha ngue n'nat'a mbeni ngue hinda tharpabi rá t'ixu, da 'yemp'u ja rá mmui ngue hinguí ja ts'edi ngue di nthatra t'ixu, ya xanho te øt'e.

³⁸ Nu'a di tharpabi rá t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a hinda tharpabi rá t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

³⁹ A nu ra xisu 'mø ngue bi nthati, ya hin'ya ra nt'edi ngue hondi nthatui man'na ra n'yoha mente ra pa ngue 'butra ndø. Pɛ nu'mø ya bi du rá ndø, ya da zä di nthati mahon'a. Hont'o bi zä da ne da me, gue go drá 'yec'ei'a ra n'yoha da me. ⁴⁰ Pɛ nu ra 'danxu ngue'mø ya hinni mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya dí mbengä naya, pɛ dí padi ngue ra Espiritu Santo'a di benngui te dí mma.

8

¹ A nuna man'na ra hya gui ängaha ngue'mø da zä gui saha ra ngø i tho ngue 'bospabi yø dahmu, oque hinda zä gui saha. Majuaní ngue nuja dí pahma ngue nu'a ra ngø 'bospabi ra dahmu, hinda ts'onnga ma mmuih 'mø ngue ga sahu. Pɛ hinguí ho 'mø ga ena ngue dí paseha xanho hanja ra hya ngue mi'da ma mmic'eiha. A nuja, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najha para ngue man'na di zama nt'ec'eiha. ² A nu ra ja'i ena ngue

ya bi dini xanho hanja ra hya, pɛ di 'betho da dini xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. ³ Pɛ nu ra ja'i di ma Oja, Oja i nu manho ra ja'i.

⁴ A nuyá, ma ga xi'ahya xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'børpabi yø dahmu ya. Dí pahma xanho ngue nu yø dahmu 'bucua ja ra ximhai, hinde di muui, porque n'natho Oja i 'bui.

⁵ A nu yø ja'i embi ngue xangu yø Oja i 'bui, ngup'u mahets'i, ngu ua ja ra hai. Madague'a enyø ja'i ngue xangu yø dahmu 'bui, 'ne xangu yø hmu, ⁶ pɛ para ngue nuja, n'natho'a ma Ojah 'bui, gue'a ma Papaha'a. Nuna, guehna Oja bi hoqui te gá dí nuha ngue ja naya. A nuja p'uya, dí buhma para ngue ga orpaha rá päha Oja. A nuna di nnope ngue ma Hmuha ya, guehna ra Jesucristo na. Conna guehna ya, i ja dyø cosa dí nuha ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacja ma teha na.

⁷ Pɛ hinga gátho ma cuha tini xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'i ngue mi thanne yø dahmu. Janangue nuya yø ja'i hinguí nzaqui yø nt'ec'ei ya, nup'u ga mbeni, i ena ngue ra ts'oqui ør'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'ørpa ra 'bøt'e yø dahmu. ⁸ A nuyá, nuna Oja, hinde da jacja ngue'mø ga siha oque hinga siha yø cosa'u. Pɛ nu'mø ga siha, hinga sä ga emhma ngue man'na xanho te dí øtha. Nu'mø hinga siha, ngutho hinga sä ga emhma ngue hinguí ho te dí øtha.

⁹ Madague'a sä ngue ga siha'a ra ngø'a, pɛ dami mfahma xanho ngue te gui siha. 'Yo gui nne ngue nu te gui siha, go gui ndupateha p'u da 'yøtra ts'oqui'u ma cuha hinguí nzaqui yø nt'ec'ei. ¹⁰ Xi'mø da nu ni cuha ngue gui sihm p'u ja n'na ra ngunja 'bhyø dahmu. A nu'aha p'uya, ya gui pahma ngue hinde ja ngue gui siha'a te ts'i p'u. Pɛ nu ni cu, ngue hinguí nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yøtra ts'edi da zi'a te xa 'børpa yø dahmu. ¹¹ A nu'aha gui pahma ngue da zä gui siha'a te gá ts'i p'u. Pɛ nu ni cu, ngue hinguí nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yøt'e tengue gui øt'e.

Gue'a di m'mε'a p'uya ngue εna ngue ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi zi'a te ts'i p'u 'b'ahyø dahmu. Conque guí nnuh ngue gue'a i du ra Cristo'a ngue bi yani. ¹² Janangue nu to ndupate p'u øtra ts'oqui rá cu, gue'a ra ts'oqui øt'a, ngue festho'a te ra hya mmanna Cristo. ¹³ A nugä, nu'mø ngue gue'a ra ngø dí si ngue ga 'yøtra ts'oqui ma cu, ya hingui ja ngue ga si ra ngø. Porque hĩndĩ nne ngue ga japi da 'yøtra ts'oqui ma cu co nu'a te dí si.

9

¹ A nugä, rá representantegä ra Cristo, hinga to bi zä ni ja'itho di mandaqui ya. Nuna ra Hmu Jesús, dá nyasägä'be na. A nuna te ra 'befi bi 'dacrä Hmu, di nequi ngue bi bømmanho, porque go dá ja'ah ga 'yεc'εibah ra hya. ² Madague'a 'bu i'da engui ngue hinga guécä rá representantegä ra Cristo, pe nu'ah guí pahma xanho ngue guécä rá representantegä'a. A nuyá, ngue ya guí εc'εih ra Cristo ya, ja guí haxha p'u majuanĩ ngue go rá representantegä na.

³ Nu'mø te'o εna ngue hingui nnu manho te dí øt'e, guehna ra hya dí xihna ya. ⁴ Nuna te ra 'befi dí øt'e, ni 'yup'u di n'nacrä hmε dí si. ⁵ 'Nε xquet'a ja gra nt'εdi ngue ga nthati, ga mmε'be n'na ra xisu ngue dra 'yεc'εi n'namhma ngue ga mmε'be p'u gdä ma. Porque gue'a øt'u mi'da yø representante'a ngue sixtyø xisu. Tengutho øtyø n'yohu ra Hmu Jesús, ximmangu ra Bεdu xquet'a njarb. ⁶ ¿Ua guí εhm ngue nugä ya, 'nehra Bernabé, hængthogä'be jatho ngue ga taha te ga si'be mente ga mmangä'be ra hoga 'da'yo hya? ⁷ Xi n'na ra soldado, ¿ua hingui tahrä nzäbi ngue'a te rá 'befi øt'e, ua n'nanni bi tahrä mēnyu ngue rá gasto p'u ha 'yo? Xi n'na ra n'yohu ngue'mø bi 'yøt'a n'na ra nuandät'ä ngue yø uva, ¿ua hingui si'a te pømp'u ja rá 'befi? Xi n'na ra n'yohu ngue fähyø de'yo, ¿ua hingui si ra leche 'mø bi de'mi?

⁸ 'Yo guí εhm ngue ma hyase na ra hya dí mmangä ya. Porque nuna ra hya na, guehna mmamp'u ja ra ley bi 'yøtra Moisés. ⁹ Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley, guehna ngue εna: “Yo guí turpabi rá ne ra ndani nu'a nnehyø trigo ngue di ntaqui”, i εna. A nuna Oja ya, hĩn'i mmanna ra hya na ngue da høndyø ndani dadi ja ndummui ngue di nnepe di nsihmε. ¹⁰ Sinoque bi manna ra hya na, porque nnepe ngue gue'u yø mēfi Oja da 'bäts'i. Porque n'na ra mēfi di mpep'u ja n'na ra huahĩ i tømĩ da dahrä nzäbi. Ximmangu'a tacyø trigo, xquet'a tømĩ da dahrä nzäbi ngue'a te pēfi. ¹¹ Nuna rá hya Oja dá mangä'be p'u guí 'b'ahmu, tengutho 'mø dá tucä'be n'na ra huahĩ co nuna ra hya na. Xi ya, ¿ua ya ni mmaih ya ngue'mø guí fäxca'be te dí hongä'be ya? ¹² Conque gadi unhu te hon'u mi'da yø mamhya. Goma guécä'be p'uya ngue man'natho ni 'yup'u ngue guí 'dacju te dí hongä'be.

Pe nugä'be hĩnte dí xi'ah 'mø ja te dí hongä'be. A nu'mø hĩn'ya te ga hongä'be, dí hät'i dí setä'be p'u. Porque hĩndĩ nnegä'be ngue da gohyø mmui yø ja'i guehna rá hoga 'da'yo hya ra Cristo dí mmangä'be. ¹³ Pe guí pahma xanho ngue nu'u yø ja'i øtra 'befi p'u ja ra nija di mpeti yø judío, nu'a tema cosa haxyø ja'i p'u ja ra nija, gue'a ja ngue da zi'a. Nuya dí mmangä guehya yø ja'i ho yø zu'ε ngue øtra 'bøt'e p'u ja ra altar, guehya di tocabi sa ra ngø nu'a pøt'e. ¹⁴ Ximmangudya, nuna ra Cristo bá sanni ngue nu'u yø mēfi manna hoga 'da'yo hya, nu'u yø ja'i sihra hya gue'u go di pøn'a te honyø mamhya'u.

¹⁵ Pe nugä hĩnjam'mø te dí xi'ah ngue guí fäxcah 'mø ja te dí honi. Madague'a ni 'yup'u ga xi'ah ngue guí fäxcah, pe hĩnte dí xi'ah. A nugä ya, hĩnna ot'ä na ra sacua ja ua ngue gdĩ ädi guí 'dacju te dí honi. Man'na xanho gä tu ua ra thuhu, hĩnda gue'a ngue guí 'yεnj ngue dí ädi guí fäxcah. ¹⁶ 'Yo guí εhm ngue ra

matetho dí øt'e ngue dí xi'ah_u ra hoga 'da'yo hya. A nugä, ya ma 'bëfigä'a, i høxhma xi ngue ga mmanna hya. Huëcategori ngue'mø hingä mmangä na ra hoga 'da'yo hya. ¹⁷ A nuyá, nu'mø ngue ma pähäse nná mmangä na ra hya na, ya ja rá njut'i xanho. Pë nja ngue hingmä pähäsehë te dí øt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanna hya, porque Oja bi 'dacra 'bëfi ngue ga mmambrá hya. ¹⁸ A nuyá, nuna dí ør'ma güenda ngue ma nzäbi ya, i ja gra pähä ngue hinte dí jui nguehna ra hoga 'da'yo hya dí mma. Madague'a ja gra nt'edi ga xi'ah_u ngue gui 'dacju te dí honi, pë nugä hinte dí xi'ah_u ngue gui 'dacju.

¹⁹ A nuyá, madague'a ngue hinjonni ja'i di 'bai ngue ma hmu, pë nugä dí øt'e ngue tengutho 'mø di nnøpa hmu gätho yø ja'i. Porque dí nne ga japi ngue xtangu yø ja'i da 'yëc'ëi ra Cristo. ²⁰ Nu'mø dí 'bucä p'u ha 'bähyø judío, dí øt'ä tengutho øtyø judío, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmui ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. Tengutho øt'u to øt'a te mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, gue'a dí øt'ä'a. Madaque'a ngue hingui ja ts'edi ga øt'ä te mmamp'u ja ra ley, pë dí øt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmui yø ja'i ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. ²¹ Nu'mø ngue dí 'bucä p'u 'bähyø ja'i hingui padj hanja ra ley bi 'yotra Moisés, dí øt'ä tengutho øt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmui ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. Pë hindí nne ga mma ngue ga ëna ya hindí tennba rá ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo. ²² Nu'mø dí 'bucä p'u 'bähyø 'yëc'ëi ngue hingui nzaqui yø nt'ëc'ëi, dí øt'e tengutho øt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga hatra ts'edi yø nt'ëc'ëi i ja. Nná øt'ä'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'i 'bup'u ha dí mmanna hya, n'namhma ngue xamhmatho da zäp'u di nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma. ²³ Nguna ra hya dá øt'ä ya, n'namhma ngue da zäp'u da 'yøhyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya

na, da zäp'u di tocabi gätho'u bi 'yøde hanja ra hya.

²⁴ Ya gui pahma ngue nup'u ja n'na ra xequi majuanni ngue di nja ra 'dihi, gätho'u to da gæcra 'dihi, n'na ngu n'na ni tihi, pë n'natho'a da daha. Damí njathu p'uya, gui ja ndummui gui 'yøth'u te di 'bëp'ah_u Oja gui 'yøth_u, n'namhma ngue da zäp'u gui tahmu. ²⁵ Gätho'u to honi ha di dap'u ja ra nt'ëni, hinte nne di hëni para ngue da daha. Pë nuya p'uya, di ja ndummui ngue da da'a n'na ra corona ngue da thotho, porque ra paxitho. Pë nuju, dadi ja ndummui ngue ga øth'u te di 'bëjpa_u Oja, n'namhma ngue di 'dacju rá njapi, nu'a hinjam'mø da thogui. ²⁶ Nuna ra hya nná 'yogä, dí haxra 'yu nu'a ja ngue gdä n'yo, hindí päjtho'a te ja ngue gdä n'yo. Nugä dí ho ma mmui ha gda ørpabi rá pähä Oja, porque hindí nne ngue hinte di bøntho na rá 'bëfi Oja nná 'yo. ²⁷ Nu ra ja'i 'mø nne ngue da daha, di n'annbi ngue ëmmëi di xädi ha di daha. Di njadä p'uya, di ho ma mmui ngue dí honi ha di ntahna ra hya nná 'yo. Porque dí nne ga øt'e tengutho ra hya di xihyø ja'i da 'yøt'e. Nugä hindí nne da 'yënc'a Oja ngue hingä gue'a te dí øt'e.

10

¹ Ague ma zi cu'ah_u, mamí pumbëniha na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o ra gui p'u ni ma yø nyogui ja'i nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe. ² Gätho ya yø ja'i ya, 'dap'u ni 'youi ra Moisés ngue ni denna gui, 'në gä 'da i thorp'u ja ra jathe. Guehya yø ja'i bi 'yøt'e ngue yø n'youi ra Moisés. ³ Gätho yø ja'i bi zi'a ra hmë bí 'yë mahets'i. ⁴ 'Në gätho yø ja'i bi zi'a ra dehe bi bop'u ja ra mmundo. Pë nu'a bi 'uïnthe yø ja'i, hingra do, sinoque gue'a ra Cristo bi mäxyø ja'i hap'u ni ma. ⁵ Pë nuna Oja, himbi nu manho te bi 'yøtyø ja'i m'mëfa. Janangue ya mmë gä bi du p'u ja ra dapo.

⁶ A nuyá, nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'nɛcɰa ga øthɰa ra nts'o ya, xquet'a ngu'a ra ndate ga thohma. ⁷ Janangue nuyá, 'yo gui thannehɰa yø dahma tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi danne yø dahma. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi 'yøtyø ja'i, i ɛna: "Bi mi yø ja'i ngue di nsihmɛ, 'nɛ bi mmihni. Mi juate ra ts'ihmɛ yø ja'i, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mahra hɛi p'uya", ɛna Maca Libro. ⁸ 'Nɛ hinga n'yots'om'mäihɰa tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi n'yots'om'mäi. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'date mahyu mahuaɰi yø ja'i. ⁹ Nuna Oja i seti te di øthɰa, pɛ hingu i sä ngue xøgue gdá øthɰa'ngue ga unhnɰa ra cuɛ Oja. Nguna bi 'yøt'i'da yø nyogui ja'i, pɛ mi søtrá mmui Oja, bi guadi bi du yø ja'i ngue bi za yø c'ɛya. ¹⁰ Mami nømman'ahɰa Oja tengutho bi 'yøt'i'da'u yø nyogui ja'i ngue bi nømman'ahɰa Oja. Janangue Oja bá pennbabi rá anxɛ ngue bi hyo ya yø nyogui ja'i.

¹¹ Nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i, bi ma macuati p'u ja ra Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'i 'bahya yø pa rá nzɛguitho di 'buhma, da sifi ngue 'yo di njap'u. ¹² Janangue nu te'o ɛna ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue di mfädi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'i bi 'yøtra ts'oqui. ¹³ Nu'mø so ma mmuihɰa ngue ga øthɰa ra nts'o, xquet'a njarbutho gätho mi'da yø ja'i. Pɛ nuna Oja hingu i hɛgahɰa na, da mäxçahɰa ngue hinda dajpa ma mmuihɰa ra nts'o. Nu'mø ya bá ɛp'u ra ts'on'yomfɛni, nuna Oja di mfäxte ngue da zä ga taphɰa'a ra nts'o ngue hinda nja.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahɰa, 'yo gui thannehɰa yø dahmu. ¹⁵ Da dinni mmuihɰa na ra hya ga mmangä ya. I sä ngue gui hyaçsehɰa ra güenda ngue'mø gue'a di xi'ahɰa ogue hin'na. ¹⁶ Nu'mø di äphɰa Oja ngue di japra

vaso 'mø di sihɰa ra Santa Cena, çhuan-gui ga mbøni ngue nuya yø ja'i si, guehya yø ja'i i manna ji ra Cristo p'u ja ra pont'i ngue da yäni? Nuna ra thuhmɛ di xeni ngue di sihɰa, çhuangui ga mbøni ngue nu to gätho di sihɰa na, gue'u yø ja'i i unná do'yo ra Cristo p'u ha bi tho na ngue da yäni? ¹⁷ A nuyá, xa nguɰa ya. Pɛ ma mmuihɰa, xøgue 'da'igu porque nu'a ra thuhmɛ di xeni ngue di comhmi di sihɰa, n'natho'a.

¹⁸ Guí nnuhɰa te øtyø judío 'mø ørpa ra 'bøt'e Oja. Nu to gätho sa ra ngø i tho ngue ørpa ra 'bøt'e Oja, i comhmi sa, porque 'da'igu yø mmui ngue'a ra ndanne øt'e. ¹⁹ Nuna te di nne ga mmanya, hinga mbøni ngue da t'embj ja rá ts'edi n'na ra dahmu. Ni xinga gue'a ra ngø 'børpabi ra dahmu da t'embj man'na xandaxqui ngue'a ra ngø hinga m'møt'e. ²⁰ Nuna ra hya di mmangä, ngue nu'u yø ja'i hingu pa Oja, ørpa ra 'bøt'e ra dahmu, gue'u yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'nɛ hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pɛ hinda nnegä ngue 'nɛ'ahɰa gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yøthɰa ya yø ja'i thanne yø ts'onthi. ²¹ Hingu sä ga sihɰa ra Santa Cena bi zogahɰa ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthɰa, 'nɛ xinga mmähä p'u ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi. ²² 'Yo guí nne ngue da zæcɰa ra Hmu Jesús. ¿Teni 'be'a guí ɛna go ga japhɰa'?

²³ A nuyá, ya hinda mandagahɰa ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øthɰa te di nnehɰa ya. Pɛ hingu ja ngue ga øthɰa'a te hinni 'yup'u ga øthɰa. Hinga nne ngue ga øthɰa'a te di ts'onnbabi rá mmui ma mmic'ɛihɰa. ²⁴ Jatho ngue ga honnbahɰa ra nho mi'da yø ja'i, hingu masque ga honse ra nho gdá 'buhma.

²⁵ Nu'a ra ngø pä yø ja'i p'u ja ra täi, dami sihmaɰa hma. 'Yo tema nt'änni guí øthɰa porque 'yo sä gui su gui sihɰa'a ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu. ²⁶ Porque nu te gä ja ua ja ra ximhäi, gä rá mmɛti Oja.

²⁷ Nu'mø da zixahɰa ra ts'ihmɛ n'na ra ja'i ngue hinga 'yɛc'ɛi 'nɛ guí n'uni ngue guí mmähä, dami sihɰa te di

'da'ah. 'Yo 'be guí änhnæ ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hìn'na. 'Yo sä guí su guí sih. ²⁸ Pε nu'mø toni ja'i da 'yεn'ah: "Nuna ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yεna, 'yo guí saha ra ngø p'uya. Porque hinguí nneto ngue guí ts'onnbahæ rá mmæi ra ja'i nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e. ²⁹ Madague'a guí pahmæ ngue gätho yø ngø 'da'igu, pε 'yo guí saha ra ngø 'mø εmyø ja'i ngue hinguí ho da ts'i.

A nuyá, rá nεgui 'bæ i'da ngue nne da 'yεngui: "¿Hanja ngue gæ ets'a te dí si conná ngue'a te rá n'yomfeni n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yεngui. ³⁰ "Xi'mø dí äprá mate Oja ngue di japi te dí si, ¿teni 'be'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'i ngue da 'yøpæ rá hya te di si?" da 'yεngui. ³¹ Nugä ga xi'ahæ hanja na ra hya na. Nu'mø guí sihmæhæ ogue guí sithehæ, ogue ja te man'na maçosa guí øthæ, nu te gæ guí øthæ, dami hyomhmæ ra hya ngue ha di t'εspabi Oja. ³² 'Yo guí nnehæ ngue go da t'εnjæ ngue di jæthæ ra 'yu hapæ øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, ngu'æ yø judío, ngu'æ hingyø judío, ni xinga gue'æ yø ja'i Oja. ³³ Conma parte, dadi ja ndummæi ngue dí øt'ä'a te 'be'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingma nhosε dí honi, sinoque dí honnbabi ra nho da n'yo mi'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

¹ Tengutho guí nnuhæ dí øt'ä ya, da ngu'a guí 'yøthæ. Porque nugä dí øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

² Ague ma zi cu'ahæ, dadi johyagä ngue zant'a guí mbεnjæ, 'nε hinguí hεhmæ na ra hya dá xän'nahæ. ³ Pε nugä jap'æ n'na ra hya dí nne gæ xi'ahæ. Dami pahmæ ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i 'bet'o na ngue ra n'yohæ. Ra n'yohæ p'uya, i 'bet'o na ngue rá xisu. ⁴ Nu'mø mmat'Oja n'na ra n'yohæ p'æ ja ra nija, ogue nne da manna hya di bεnnba Oja da ma, 'nε'mø hustho rá fæi ra n'yohæ, ya di nεqui ngue

hindi respeta xanho ra Cristo. ⁵ Nu n'na ra xisu 'mø ngue mmat'Oja p'æ ja ra nija, ogue i nne da manna hya di bεnnba Oja da ma 'nε hinguí 'uε rá ya, ya di nεqui ngue hindi respeta xanho rá damme. Nu'mø hinguí 'uε rá ya ra xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. ⁶ Nu ra xisu hinguí nne da 'uε rá ya, man'na xanho da 'yaxrá ya. Pε nu'mø εnna xisu ngue ra 'be'isä ngue da 'yaxrá ya, man'na xanho da 'uε rá ya 'mø. ⁷ A nu ra n'yohæ, hinguí sä da hyusta rá fæi p'æ ha dí mpæti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yohæ ngue bi gohi tengutho'a. Janangue conná nguehra n'yohæ i t'εspabi Oja. Pε nu ra xisu, i 'bæi ngue gæ t'εspabi ra n'yohæ'a. ⁸ Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yohæ, hingra xisu'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra n'yohæ. Sinoque ra n'yohæ'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra xisu. ⁹ A nu ra xisu, bi ma mahoqui para ngue rá mäxtetho ra n'yohæ, hingue masque ra n'yohæ bi ma mahoqui para ngue drá mäxtetho ra xisu. ¹⁰ Janangue guehna dí mmangä naya ngue ra xisu jatho ngue da 'uε rá ya, gue'a ra hmεya'a ngue εc'ei rá damme 'mø nzofø. 'Nε gue'a nnu manho yø anxε Oja'a. ¹¹ Pε Oja bá sänni ngue ngu yø n'yohæ, ngu yø xisu, mahyonitho ngue di m'mæi. ¹² Porque majuaní ngue nup'æ bá fædi bá m'mæhra xisu, guép'æ ja rá do'yo ra n'yohæ bá thaqui. Pε xquet'a majuaní ngue nu ra n'yohæ, ra xisu di mi'mi. Nuna p'uya, gätho Oja bá sänni ngue njap'æ.

¹³ Dami hyacjæ xanho ra güenda na ra hya dí xi'ahæ ya. Xi n'na ra xisu 'mø mmat'Oja, ¿ua xanho ngue da 'uε rá ya uague hìn'na? ¹⁴ Ya guí nnuhæ te øt'e gätho yø ja'i. Nu ra n'yohæ, hinguí nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque εmbi ngue ra 'be'isä. ¹⁵ Pε ra xisu i nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque gue'a rá xta bi t'unni ngue da nøpæ nt'εya. ¹⁶ Pε nu'mø 'bæi to i nne di nnemhya nguehna ra hya dí xi'ahæ ya, da batæ njuaní ngue ni

xinga guecju, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bui ndap'u bi zä yø hnini ngue da n'nan'yo man'na ra hya di tenni.

 17 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahu ya. Porque nup'u ha gadi mpetihu, hinga gue'a te gui øthu. Ngue hinga nho gni mpetihu, sinoque n'na ra n'utho gni mpetihu. 18 Di øcä ngue nup'u ha gadi mpetihu gadi njun'mahyah. Ra nzegui majuanì na ra hya di øcä. 19 Pe ngutho ya ja ngue da ngu'a di nja, ngue di nja ra njun'mahya p'u ha gui 'buhmu. Gue'a di fa'a ndana ra ja'i ngue majuanì ra 'yεc'ei, ndana ra ja'i himma juanì ra 'yεc'ei. 20 Janangue nu'mø gadi mpeti ngue gui sihu ra Santa Cena, hinguì nnu manho ra Cristo te gui øthu. 21 Porque nu'mø bi zønna ora gui nsihmehu, n'na ngu n'na yø ja'i xahyø hme ni hya ngue da zi. Da mi, di nsihme sehe p'uya. Pe nu yø ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yø ja'i p'uya i niya asta ititho. 22 ¿Ua hin'yu ni ngu gui si'a te gui timhmu? ¿Hanja ngue hontho gui nne ngue gadi berpah yø sä'u yø ja'i Oja i hyoya, hin'yu te di nsihme p'u ha gadi mpetihu? ¿Ua gui emhmu ngue di nnu manhogä te gui øthu? Nu'a, hin'na'a.

 23 A nuna ra Santa Cena di xi'ahu, guese'a ra Jesucristo bi xänngagui hanja na ra hya na. Nu'a ra xui bi ma ma dä ra Hmu Jesús, bi hyacra thuhme. 24 Mi ja mamjadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yεmbyø xädi: "Dami sihu ra thuhme ja ua ya. Guehna ma do'yogä na. Nu'mø gä sihu yø pa di map'u naya, gue'a gdi benja'a ngue ma do'yo dadi dä ngue da du connä ngue'ahu". 25 Mi juadi bi nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yεna: "Nuna ya, guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi na ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque di mfamma ji connä ngue'ahu. N'na ndi ngu n'na ndi gui sihu naya,

dami benja ngue dá tugä", bi 'yεna. 26 Janangue n'na ndi ngu n'na ndi gui sihu na ra thuhme na, 'ne gui sihu na rá ngui ra uva, gui 'yøthu ngue da bahyø ja'i ngue bi du ra Hmu Jesús. Dangu'a gui 'yøthu asta guehra pa ngue da ep'u ra Hmu Jesús.

27 A nuyá, nu to bi zä ngue hinguì nnu mansu na ra Santa Cena 'mø bi zi, ya ra ts'oqui øt'e. Porque hinguì nnu mansu'a ra Hmu bi mánna ji p'u ha bi du connä guehra ja'i. 28 Janangue nuyá, n'na ngu n'najhu, ma ga hacju ra güenda te ja ma n'yomfenihu hante ngue ga sihu ra Santa Cena. 29 Porque nu'mø ngue sä da zi ra Santa Cena ra ja'i, 'ne hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbøni ngue bi du ra Hmu, ra ja'i ya honse rá castigo da thogui. 30 Ja njap'u ngue xangu yø ja'i tho ra castigo, sä ra n'u ngue di hyenni. Ya hinguì nzaqui 'da, 'ne ya xandu 'da. Porque hinguì nnu mansu ra Santa Cena. 31 Pe nu'mø ngue ga hacju ra güenda xanhu p'u ja ma n'yomfenihu tengue ga mbønna Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohmu. 32 A nuya yø ja'i hinguì hacra güenda xanhu p'u ja yø n'yomfeni tengue ga mbøni, guehya da pennbabi ra castigo Oja ya ngue di hyenni. Porque Oja nnepe ngue di 'bätyø n'yomfeni yø ja'i, n'namhma ngue hinda map'u ja ra castigo di ma yø ja'i hinguì εc'ei Oja.

33 Janangue nuya ma zi cu'ahu, nu'mø gadi mpetihu ngue 'dap'u gui sihmehu, dami ntø'mi n'na ngu n'na'ahu ngue 'da gdi nsihmethohu. 34 Pe nu'mø ngue to hinguì hätra thuhu, 'be di nsihme 'mø bi nexpu ja rá ngu, n'namhma ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'u ha gadi mpetihu, ya hin tema castigo da thogui. A nu'mø ngue ja mi'da yø hya gui hεmphu, ga xi'i ha gdi japhu 'mø dá magä p'u.

12

1 Ague ma zi cu'ahu, di nne ga xi'ahu hanja'a te ørpe n'na ngu n'na yø ja'i na ra Espiritu Santo.

² Ya guí pahm̄a ngue nu'm̄o ȳo pa xa thogui, nu'm̄o tobe h̄ingman̄i pahm̄a Oja, xcá thanneh̄a ȳo dahm̄a h̄ingui ya. 'N̄e conná nguehȳo dahm̄u xcá thanneh̄a, h̄ingá pahm̄a hanja n̄a rá 'yu Oja. ³ A nuyá, nu rá ja'ī éna ngue rá Espíritu Santo di b̄ennbabi rá h̄ya i m̄ma, dam̄i pad̄i ha gdi hyac̄j̄u rá güenda xanho ngue'm̄o majuan̄i rá Espíritu Santo di b̄ennbi te m̄ma ogue h̄in'na. Porque nu rá ja'ī ngue rá Espíritu Santo di b̄ennbabi rá h̄ya i m̄ma, gueh̄na rá ja'ī h̄injam'm̄o di sanna Jesús. A nuyá, nuyá ȳo ja'ī n'youi rá Espíritu Santo, h̄ondya sä da mā ngue rá Jesús gue'a rá Hmu mah̄ets'i'a.

⁴ A nuna rá 'b̄efi Oja i ja, 'dama 'dan'yo mā 'b̄efi di 'b̄epi da 'ȳotȳo 'ȳec'ei. P̄e ḡa gue'a rá Espíritu Santo øt'e ngue da z̄a da 'ȳotra 'b̄efi ȳo ja'ī. ⁵ N'na ngu n'naj̄u, 'dama 'dan'yo rá 'b̄efi dí p̄ehm̄u, p̄e nu te ḡa dí øth̄u, gue'a rá Hmu Jesús dí ørpah̄u rá 'b̄efi. ⁶ H̄inga 'da'igu rá 'b̄efi bi n'nac̄j̄u, sinoque 'dama 'dan'yo rá 'b̄efi. P̄e ḡatho gue'a Oja di hatra ts'edi ȳo ja'ī ngue da bad̄i ha di japra 'b̄efi da 'ȳot'e. ⁷ N'na ngu n'naj̄u, Oja bi z̄anni tema 'b̄efi ja ngue ḡa øth̄u, gue'a rá Espíritu Santo di hac̄j̄u rá ts'edi ngue da z̄a ḡa ørpah̄u rá 'b̄efi Oja. P̄e nu'a te ḡatho mā 'b̄efi bi 'dac̄j̄u, bi 'dac̄j̄u rá 'b̄efi para ngue da 'ȳorpabi rá n̄ho mā m̄mi'ȳec'eīh̄u.

⁸ Nu 'da ȳo 'ȳec'ei ya, rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da bad̄i xanho p'ua ȳo mm̄ai ha di japra h̄ya da mā. Nu m̄i'da p'uya, di japi ngue da bad̄i ha di japi da man'ua ȳo h̄ya xan̄h̄enni, para ngue da z̄a da d̄inȳo mm̄ai ȳo ja'ī ya ȳo h̄ya da mā. ⁹ M̄i'da p'uya, di japra Espíritu Santo ngue nu'm̄o m̄mat'Oja rá ja'ī, da d̄inna mm̄ai rá ja'ī ngue di n̄ja'a te äp'a Oja. M̄i'da p'uya, rá Espíritu Santo di unna ts'edi rá ja'ī ngue da 'ȳothe ȳo d̄arqūh̄i. ¹⁰ M̄i'da p'uya, rá Espíritu Santo di unna ts'edi ȳo ja'ī ngue da 'ȳotȳo milagro. M̄i'da p'uya, rá Espíritu Santo di b̄ennbabi'a te rá h̄ya ja ngue da

m̄a. M̄i'da p'uya, di japȳo ja'ī ngue da bad̄i xanho ngue'm̄o gues̄e rá Espíritu Santo di b̄ennbabi'a rá h̄ya m̄manna ja'ī ogue h̄in'na. M̄i'da p'uya, rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da nya ȳo 'dan'yo h̄ya h̄ingui pad̄i. 'B̄u i'da ȳo ja'ī p'uya ngue rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da z̄a da mā te ni b̄on'ua ȳo 'dan'yo h̄ya i h̄ma. ¹¹ P̄e ḡatho ya ȳo 'b̄efi ya, gues̄e'a rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da z̄a da 'ȳotra 'b̄efi. Nu'á, go gue'a s̄annbi n'na ngu n'na ȳo 'ȳec'ei'a ndana gue'a rá 'b̄efi da z̄a da 'ȳotȳo ja'ī.

¹² Nu rá ja'ī, madague'a xangu ȳo x̄equi n'youi rá do'yo, p̄e rá ja'ī n'na nc'eītho. Di njath̄u p'uya, ngue conn̄a Cristo xanguj̄u ngue dí ec'eīh̄u'a, p̄e tengutho 'm̄o ngue n'na nc'eītho di jah̄u rá Cristo. ¹³ Ḡathogah̄u ya, ngu ȳo judío, ngu'ua h̄ingȳo judío, 'b̄u i'da ngue 'b̄ahȳo h̄mu, 'b̄u i'da ngue h̄injo'o ȳo h̄mu, p̄e ḡathogah̄u, nu'm̄o bi ma mā xixyagah̄u, rá Espíritu Santo øt'e ngue dí cohi ngue ãntho n'na nc'eītho di jah̄u. Porque ḡathogah̄u, gue'a rá Espíritu Santo dí n'yoh̄u.

¹⁴ Ya guí nuh̄u ngue rá do'yo rá ja'ī h̄inga n'na x̄equitho i ja, sinoque xangu ȳo x̄equi n'youi. ¹⁵ Nu'm̄o da 'ȳenná gua rá ja'ī: "¿Hanja ngue h̄ingrá 'ȳeḡa rá ja'ī? Ya h̄ingma n'yoḡa'be rá do'yo rá ja'ī", da 'ȳena, p̄e nup'ua ja rá do'yo rá ja'ī ja n'youi p'ua. ¹⁶ Ogue mā guh̄u da 'ȳena: "¿Hanja ngue h̄ingrá d̄äḡa rá ja'ī? Ya h̄ingma n'yoḡa'be rá do'yo rá ja'ī", da 'ȳena, p̄e nup'ua ja rá do'yo rá ja'ī ja n'youi p'ua. ¹⁷ Xi'm̄o ngue ḡa rá nḡani rá do'yo rá ja'ī, ḡa dȳo d̄ä, ¿ha di z̄a ḡa øhm̄u rá h̄ya 'm̄o? Ogue ḡa mā do'yoh̄u, ḡa dȳo gu, ¿ha di z̄a di n̄ja mā fah̄ah̄u 'm̄o? ¹⁸ P̄e Oja bi 'ȳot'e ngue bi n̄jap'ua mā do'yoh̄u. N'na ngu n'na ȳo x̄equi ja rá do'yo rá ja'ī, bi japi hap̄u bi nepe da m̄e. ¹⁹ A nu'm̄o ngue ḡatho ya ȳo x̄equi ja rá do'yo rá ja'ī, da 'da'igu, ¿ha di z̄a di n̄equi ngue ja rá do'yo rá ja'ī 'm̄o? ²⁰ P̄e nuna rá h̄ya i ja, madague'a ngue xangu ȳo x̄equi n'youi rá do'yo rá ja'ī, p̄e ḡatho

ya yø xequi ya, gue'a gui nēqui xanho
ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

²¹ Nu yø dä ra ja'i, hingui sä da
'yēmbiyø 'yε: "Nugä hīndī hon'a'i", da
'yēmbi. Nu rá ya ra ja'i, hingui sä da
'yēmbiyø gua: "Nugä hīndī hon'aui",
da 'yēmbi. ²² Pε gätho ya yø xequi
ja mā do'yohu, gätho mahyonitho. A
nu yø xequi dí εmhmε ngue hīn'ε
mahyoni, gue'u yø xequi mā dātho
mahyoni'u. ²³ I ja 'da yø xequi n'youi
mā do'yohu ngue εntho hīnts'εhmi
su t'ørpa masu, pε gue'a ra xequi'a
ngue man'na dí päxhu xanho. 'Nε ja
n'na ra xequi mā do'yohu ngue hingui
sä da hnu, 'nε guehna ra xequi na
p'uya ngue man'natho dí suphu na.
²⁴ I ja yø xequi mā do'yohu ngue di
nēqui, 'nε hīnte man'na dí honi ngue
ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho mā
do'yohu, 'nε bi 'yøt'e ngue man'na di
muui'a ra xequi dí εmhmε ngue hinga
njuani p'u gui nēqui. ²⁵ Janangue
nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo
ra ja'i, sinoque gätho'u yø xequi ja rá
do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni.
²⁶ Nu'mø ngue di hyεnna n'na xequi
rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di
hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá
do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá
do'yo ra ja'i, gä di johya.

²⁷ A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá
do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju,
guecju'u yø xequi n'youi p'u ja rá
do'yo'a. ²⁸ Njarbutho Oja ya, n'na
ngu n'na yø 'yεc'εi bi zānnbi ndana
gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na
ngu n'na. Rá mūditho, Oja bi unyø
'befi'u yø representante ra Cristo. Rá
yoho, 'bähyø ja'i ngue bi t'unna 'befi
ngue da manna hya di bēnnabāi ra
Espíritu Santo ngue da mā. Rá hyu,
i 'bähyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue
di nxānnbate rá hya Oja. I 'bähyø
ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø mila-
gro. I 'bähyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue
da 'yøthe yø dārquēhi. A nuyá, i
'bähyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø
mmic'εiui. 'Nε i 'bähyø ja'i ngue bi
t'unyø 'befi ngue di manda p'u ja ra
nija. I 'bähyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi

ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hingui
padi. ²⁹ Pε hinga to bi zä ngue da zä
da 'yøtra 'befi ngue drá representante
ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da
zä da 'yøtra 'befi ngue da nya'u yø hya
di bēnnabāi yø ja'i ra Espíritu Santo
da mā. 'Nε hinga'da gui t'untho yø
'befi yø ja'i ngue da zä di nxānnbate
rá hya Oja. 'Nε hinga'da gui t'untho
yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø
milagro. ³⁰ 'Nε hinga'da gui t'untho
yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø
dārquēhi. 'Nε hinga'da gui t'untho yø
'befi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo
hya hingui padi. 'Nε hinga'da gui
t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da
mā te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma.
³¹ Damī nehε ngue Oja di 'da'ahu rá
'befi nu'a mā dātho tate di muui. Pε
nugä, nuna man'na ra hya tate di
muui ngue mi'da yø hya, guehna dí
nne ga xān'nahε naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi padi gdá
nyahu'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue
gdi padi gdá nyahu'u yø hya ga ya
yø anxε, pε nu'mø hīn dadi mahma
mmic'εihε, ya hīnte dadi muhu. Nu
mā hyahu hīnte di muui porque di
cohmu tengutho ra t'εgui 'mø mā
zant'i, ogue tengutho ra xit'εgui di
zantyo hyaxi. ² Madague'a gdi padi
gdá nya'ahu'u yø hya di bēnnabāi ra
Espíritu Santo yø ja'i da mā, ogue
gdi pahmu gätho'u yø hya xanhenni,
ogue gdi timhmu xandønho hanja'u
yø hya hingui fadi hanja, ogue di ja
xanho mā nt'εc'εihε, asta ga εmphε
yø nyuni ngue da 'uegue, danī mpa
n'na nguadi, 'nε di nja, pε nu'mø hīn
dadi mahma mmic'εihε, ya hīnte dadi
muhu. ³ Madague'a ga dat'i gätho'a
te dí peshε ngue ga unhnε te da zi
yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue
da ma nt'udi gahu, pε nu'mø hīn
dadi mahma mmic'εihε, ya hīnte dadi
muhu.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanī di
mahrá mmic'εiui, guehna ra ja'i seti
te sifi. Guehna ra ja'i ja rá yemmi.

Guehna ra ja'i hingra zeya. Guehna ra ja'i hindi 'yets'i hapu ya. ⁵ 'Ne di jammansu ra mmic'eiu. Hingui honse ra nho da m'mai, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'eiu. 'Ne hingra cue. I ja ra mpunnbi tengue t'ørpe. ⁶ Hindi johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahra mmic'eiu n'na, ya di siguetho di maði madague'a hingui ho te ørpabi. Zant'a embra mmui ngue xanho te øtra mmic'eiu, porque hingui nne da hyep'u'a gui maði. I tøm'i ngue di n'yo ra mmui ra mmic'eiu 'mø ngue hinga gue'a øt'e.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eih, i jatho ngue hinha ra nzeGui ga mahma. Pe nuya yø 'befi bi 'dacju Oja, di njap'u ra nzeGui ya. Porque da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho di bennba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho da japyø ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho ngue ja da xännbabi yø ja'i'u yø hya xanhenni. ⁹ A nuyá, majuaní ngue hinga gátho dí pahmu hanja yø hya. Porque Oja hingui udi gátho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pe da 'yehra pa ngue gáthogah ga pahmu xanho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyoni ngue di m'mahyø ja'i da xännbaba ra hya yø mmi'yec'eiu.

¹¹ A nu'mø mará ngüegui, di manyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfeni mi ja, tengutho yø n'yomfeni yø basi. Pe nuyá, ya da ndan'yohu ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangá 'mø mará ngüegui. ¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmui hanja ra hya ya, entho tengutho 'mø di hetra hye, hindi nequi xanho hanja gátho yø hya. Pe da 'yehra pa ngue ga nuprah ra hmi ra Cristo. Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'utho dí pahmu hanja ra hya ya, pe nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacju xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øthu. Ja ts'editho ngue zant'a ga ec'eih Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga emhma ngue di nja'a te mman'Oja. 'Ne ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eih. Pe nuna ma datho di muui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eih.

14

¹ Dami ja ndummui ngue gui mahni mmic'eiu n'na ngu n'na'ahu. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'befi i ja, pe dami ne ngue da zä gui 'yørah ra 'befi Oja. 'Ne ma datho dami neh ngue di m'mahyø ja'i ngue ya dyø 'befitho'a ngue da manna hya di bennba Oja. ² Porque nu'mø 'buhra ja'i ngue ga ya'u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i'u nzofu, porque hinjongui øde te ga ya. Hinda hønse Oja paði tema hya manna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennbi te da ma, pe hinjongui paði te ga mbonyø hya i mma. ³ Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofu para ngue di zacyø nt'ec'ei yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'ne hurpabi yø mmui. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hinjongui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmui yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sä gdi nyahu yø 'dan'yo hya hingui fadi. Pe ma datho di nnegä ngue di ben'nah Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya gui mmahmu, hinda gue'a ngue gdi nyahu n'na ra hya ngue hingui øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pe gue'mø 'bur'u te'o da zä da ma te ga mbonna hya da hma. Janangue gátho yø ja'i di 'bur'u da dinyø mmui hanja ra hya. ⁶ Ague ma zi cu'ahu, xi'mø ga mmagä p'u ngue ga xän'nah ra hya, 'ne gdá

zo'ah_u yø hya hinguí øhm_u, ¿ndana ra hya gui 'yɛt'amm_uih_u 'mø? Pɛ nu'mø gdá zo'ah_u'a te ra hya gni yah_u, ya da d_ini xanho ni mm_uih_u hanja ra hya 'mø. Ya gui pah_um_u hanja'a ra hya di bɛnnagui Oja ga mm_uamp'uya, guehna ra hya da zä ga xän'nah_u na.

7 Ya gui nnuh_u, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø h_indi ntinyø hya, ya hinguí fadi tema so i ja. 8 Nup'ua ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hinguí padi da mixt'i, aha ya ra corneta, h_inte ni bontho. Porque h_indi nsä yø ja'i ngue di nja ra tunhni. 9 Guí njath_u p'uya, nu'mø hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni yah_u, ¿hague da mbahyø ja'i'a ra hya gui mm_uamhm_u 'mø? aha gadi yahni_u, h_injongui øde te gui mm_uamhm_u. 10 Nuua ja ra ximhäi, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pɛ gätho'ua yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni. 11 A nuyá, nu'mø toni ja'i da zoqui, 'nɛ ga ya ra hya h_indi øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'atho rá häi'a nzoqui, porque h_inda zä gdá nya'be'a te ra hya ga ya ra ja'i. 12 Nugä di padi ngue ɛmmɛi gui nne di ha'ah_u ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue da zä gui 'yørpah_u rá 'bɛfi Oja. Pɛ dami neh_u ngue nu'a ra 'bɛfi gui 'yøth_u, da gue'a ra 'bɛfi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yɛc'ɛih_u gui 'yøth_u.

13 Nu to nne da nya yø hya ngue hinguí øhyø ja'i, da 'yäpra mate Oja ngue da zä da xihyø mm_uic'ɛiui te ga mbønna hya da ma. 14 Porque nu'mø dí mmat'Oja 'nɛ hinguí øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nuua ja ma mm_ui dí padi ngue dí mmat'Oja, pɛ nuya yø hya dí mma, ya h_in tema nho da 'yørpabi yø ja'i. 15 ¿Ndana gue'a ja ngue ga øt'ä ya 'mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mm_ui, pɛ guehya yø hya øhyø ja'i gdá mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gätho ma mm_ui, pɛ da gue'ua yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma. 16 Nu'mø gadi ja mammadih_u Oja, 'nɛ'mø h_injongui øde tema hya gui mm_uamhm_u, nu ra ja'i øts'e te gui mm_uamhm_u, ya

hinguí padi te ga mbønna hya. Ya hinguí sä da 'yenna ja'i da ngut'atho. 17 Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadih_u Oja, pɛ nu'mø ngue hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadih_u Oja, ya h_in tema nhotho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

18 Nugä dadi ja mammadi Oja ngue mits'ua xangu yø 'dan'yo hya di padi gdá nyagä ngue'ah_u. 19 Pɛ nup'ua di mpɛti yø ja'i, nugä dí nnu manho ngue høndi cat'atho yø hya ga xännbabi yø ja'i, pɛ da gue'ua yø hya øhyø ja'i gdá nya, h_inda gue'a ngue ga mmangä 'dɛt'a mahuah_u yø hya ngue hinguí pahyø ja'i te ga mbøni.

20 Ague ma zi cu'ah_u, 'yon_i mantho gui øth_u tengutho yø basi ngue zits'ua dyø n'yomfɛni i ja. Pɛ xanho ngue gui coh_um_u tengutho yø basi ngue hinguí ngu ra nts'o padi, gui njath_u p'uya. Pɛ ya gyø daja'ih_u, dami 'yøt'e ngue ya ja xanho ni n'yomfɛnih_u ya. 21 Nup'ua ja ra libro ngue rá ley, Oja i ɛna: “Nuya yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofø conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pɛ madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hya, ngutho h_inda 'yørcagui masu”, ɛn'Oja. 22 Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hya hinguí fadi, gue'a ra hmɛya'a ngue h_ingyø 'yɛc'ɛi yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejmahyatho. Pɛ nu'mø nzo Oja yø ja'i conna hya di bɛnnbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmɛya'a ngue ya yø 'yɛc'ɛi yø ja'i nzofo.

23 A nu'mø ngue n'narbu xá mpɛti yø 'yɛc'ɛi, 'nɛ'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'øde te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i h_ingra 'yɛc'ɛi 'nɛ hinguí pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangui da 'yɛmbi ngue loco yø ja'i di yahni. 24 Pɛ nu'mø nne di nya n'na ra 'yɛc'ɛi ngue da manna hya di bɛnnbabi Oja da ma, 'nɛ da nya ra hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i h_ingra 'yɛc'ɛi 'nɛ hinguí padi hanja ra nt'ɛc'ɛi, ra ja'i da d_inná mm_ui ngue ja rá ts'oqui co nu'a te ra hya da 'yøde. 25 Di n'yo rá mm_ui ra ja'i ngue Oja i

paḍi xanho te gāma hya mbemp'ua ja rá mmui. Di ndantyoḥmu p'uya ngue da danne Oja. Da 'yena: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bucua", da 'yena.

 26 Ague ma zi cu'ahua, nup'ua ha gaḍi mpetihua ya, i 'bui to nne da dutyo salmo, i 'bui to nne di nxänbäte rá hya Oja, i 'bui to nne da manna hya di bennbabi Oja, i 'bui to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'øde, i 'bui to da zä da ma te ga mbonyø 'dan'yo hya hinga nt'øde. Pe nu te gāma hya gui nne gui mmamhmu, gui mmamhmu'ua yø hya di haṭra ts'edi yø ja'i. 27 A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'øde, ya hondi yo nc'ei ogue hyu nc'ei di nya. Pe 'da mi'datho di nya. 'Ne netho ngue di 'bui te'o da xihyø ja'i teni bøn'ua yø hya da hma. 28 A nu'mø ngue hinjo'o p'ua to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra hya ga ya. Porque hinjongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyaseui Oja p'ua ja yø mmui.

29 Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'ua yø hya di bennbabi Oja da ma, di nya yonc'ei ogue hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuaní Oja di bennbabi ra hya manna ja'i ogue hin'na. 30 Nu'mø ngue 'bap'ua man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, di nsaya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya. 31 Gātho'ahua, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Janangue nu'ua yø ja'i øxra hya da hma, da dinyø mmui hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a. 32 Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bennbabi Oja da ma, da dø'mi mente da zä di nya. 33 Porque Oja hinguí nnepe ngue 'da di yahnitho yø ja'i p'ua ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yec'ei mi'da yø hnini, dangu'a gui 'yøthua. 34 Porque yø xisu hinguí sä ngue di nyap'ua ha di mpeti yø 'yec'ei. Porque yø xisu hin'yu ra nt'edi ngue da gue'ua di opan'yu ra hya yø ja'i'ua. Sinoque yø n'yohu'ua i ja ngue di m'met'o tengutho ra hya

mmamp'ua ja rá ley Oja. 35 Nu'mø ja tema hya nne da 'yanna n'na ra xisu, da 'yanna damme p'ua ja rá ngu. Porque hindi nejmanho ngue ra xisu di nyap'ua ha di mpeti yø 'yec'ei.

36 Mahsä mi 'yena ngue da zä gui sänsē te gui 'yøthua. Porque hingo gá damhmu rá hya Oja, sinoque m'mefatho bi zonna hya p'ua gui 'buhmu. 37 Nu'mø toni ja'i da 'yena ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da ma, ogue to da 'yena ngue n'youi ra Espiritu Santo, da baḍi ngue nuya yø hya dí xi'ahua, gue'a Oja di 'bejpasēgui te dí mma. 38 A nu'mø toni ja'i da 'yenguí ngue hinga gue'a ra hya dí mma, da gue'a to man'a p'uya xquet'a hinguí ja ngue da t'ēmbi ngue gue'a ra hya mma.

39 Ague ma zi cu'ahua, dami nehua ya ngue guesē Oja di bēn'nahua ra hya gui xihmu yø ja'i. A nu'ua yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhnua ra nt'edi ngue di nya. 40 Pe da 'yo ni 'yu'a te gāma hya gui mmamhmu, mazihotho gdi mamhmu ra hya.

15

1 A nuya ma zi cu'ahua, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbēnihua na ra hoga 'da'yo hya dá xi'ahua ya. Ya gá nu manhohua na ra hya na, 'ne guehna ga da ni nt'ec'ei'ua naya. 2 Nu'mø ngue hinguí hychmap'ua na ra hya naya, gue'mø ngue hingma xøts'etho gni 'yec'ei'ua na ra hya 'mø, guehna ra hya di nyanni tehua na.

3 Nuna ra hya bi siqui, guehna ra hya rá mēditho dá xän'nahua na. Guehna ra hya na ngue bi du ra Cristo ngue bi hoga ma ts'oquihua. Ya bi nja na te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. 4 Mi du ra Cristo, bi ma nt'āgui. Pe bi bennate'a rá hyu pa. Ya mahømbi nja ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. 5 Mi bennate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bui mahøn'a. M'mefa p'uya, bi nu gātho'ua mi'da yø representante ra Cristo. 6 Man'na ra pa p'uya, tho'i cat'a ciento'ua ma cuhua bi nnuui ra Cristo mahøn'a. 'Ne xangu tobe

'butho ya, xinxā ndu 'da. ⁷ M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, gātho'ua yø representante bi nu mahøn'a.

⁸ Mi nu ra Cristo ya to gā bi nu, ya dá nthεε'be p'ua rá nzequi. Pε nugui, man'natho hinga njuanigui. ⁹ Porque guēcā mits'ua hinga njuanigā ngue gātho mī'da yø representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yøt'Oja ngue bi 'dajmā 'bēfi ngue rá representantegui, porque nugui xtá sūcā ya yø ja'i Oja. ¹⁰ Pε Oja bi 'yøtra mate ngue bi 'dacra 'bēfi di pēhya, 'nε hinga sār'utho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'bēfi dí øt'ä ngue gātho'ua mī'da yø representante ra Cristo. Pε nuna ra 'bēfi na, hingo dadi jasegā na, sinoque ørcagui ra mate Oja ngue faxqui te dí øt'e. ¹¹ A nuyá, nu'mø gueque xangu ra 'bēfi dí øt'e, oque go gue'ua mī'da xangu ra 'bēfi bi 'yøt'e, pε nuna ra hya dí mmangāhe, 'da'igu na. 'Nε guehna ra hya guí εc'εih na ya.

¹² A nuyá, gā 'da'igu dí mmangāhe ya ngue bi du ra Cristo 'nε bi bennate. ¿Pε hanja ngue guí εmhmua ngue hīndi bennate yø ánima? ¹³ A nu'mø ngue majuanī guí mmamhmu ngue hīndi bennate yø ánima ya, ¿hanja ngue bi zā bi bennate ra Cristo 'mø? ¹⁴ A nu'mø ngue hīmma juanī bi bennate ra Cristo, ya hīnte nī bøntho na ra hoga 'da'yo hya dí mmangāhe 'mø. Da guehni nt'εc'εihua p'uya, xquet'a hīnte nī bøntho 'mø. ¹⁵ Ya ra fēhni dí mmangāhe 'mø ngue dí xi'ahua te bi 'yøt'Oja. Porque dí xi'ahue ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mī du. A nu'mø ngue hīmma juanī di bennate yø ánima ya, ya hīmma juanī ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø. ¹⁶ Xi'mø ngue hīndi bennate yø ánima ya, ya xmama bi du ra Cristo 'mø. ¹⁷ Xi'mø ngue ra Cristo hīmbi bennate, nuna nī nt'εc'εihua i ja, ya hīnte nī bøntho. Porque hinga njut'itho nī ts'oquihua 'mø. ¹⁸ Nu'mø ngue ngu'a ya, nu'ua to ya xa ndu, madague'a bi 'yεc'εi ra Cristo, pε

xquet'a 'nε'ua di m'mε'ua. ¹⁹ Nu'mø ngue hīnte nī bøntho ngue dá εc'εihua ra Cristo mēnte ra pa dá m'mahmu, ya man'natho huεcātejua 'mø ngue gātho mī'da yø ja'i.

²⁰ Pε majuanī dí xi'ahua ngue nu'mø mī du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hya naya, dí haxa njuanī ngue gātho yø ánima xa ndu jatho ngue di bennate m'mefa. ²¹ Nu'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, ja bá fup'ua ngue bi du yø ja'i ua ja ra ximhāi. Pε xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mø mī du, go bá jatra 'yu'a ngue jatho di bennate yø ánima. ²² Ra Adán, rá 'yu'a ngue gāthogahua, gātho ja ngue gā tuhua. Pε nu to gātho εc'εi ra Cristo ya, ja ngue di bennate. ²³ N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'ua ngue di bennate. Rá maditho bi bennate ra Cristo, m'mefa p'uya, nu'mø bá εhra Cristo, nu te'o gā xa 'yεc'εi, gā di bennate. ²⁴ Nu'mø ngue bi dapi gātho yø nsuiui, nu'ua εna ngue ja yø ts'edi ngue di mmandase, gā di ts'onnbabi yø hya, ya gue'a ra pa rá nzequi'a p'uya. Nuna Oja rá Papá, di dāprá cargo p'uya ngue di ndast'abi. ²⁵ Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mø da 'yøt'a Oja ngue da dapi gātho yø nsuiui. ²⁶ Nu'a rá nsuiui rá nzequitho da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hīnjon da du. ²⁷ Nuna Oja bi unná cargo ra Cristo ngue gā go di manda te gā ja na. Pε nuyá, hīngui nne da ma ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unná cargo ra Cristo ngue di manda te gā i ja. ²⁸ Da zonna pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te gā ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te gā ja, di dapi ngue di mmandase, ya guesε Oja di manda te gā ja p'uya.

²⁹ I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ahua ya. I 'bu i'da yø ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di pørpabi yø ánima hīmbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mø εnyø ja'i ngue hīndi bennate yø ánima, ¿hanja ngue nxixya yø ja'i ngue di pørpabi yø ánima tengutho 'mø xtí nxixya hante ngue

da du 'mø?

³⁰ ¿Hanja ngue hangu ra pa dí engä ma te 'mø ngue hĩndi bennate yø ánima 'mø? ³¹ Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyø ja'i. Ague ma zi cu'ah, hontho dí xi'ah na ra hya na, porque majuanĩ ngue ja gampähä ngue n'na ngu n'naj, gä di n'yoh ra Hmu Jesucristo. ³² Nup'ua ja ra hĩni Efeso, xandøngu ra n'ua dá sägä p'ua, porque ena yø zate yø ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mø ngue hĩndi bennate yø ánima ya, ¿teni 'be'a dí taha ngue te dí øt'ä 'mø? Man'na xanho ngue ga ena: “Ma ga nsännigo ya, ga mmĩ ga si te xtá tĩni. Porque ni xudi ga tu”, ga ena.

³³ 'Yo gadi nhyegui ngue to da hyä'ah. Porque nu'mø gadi nsixh'ua yø ja'i xants'o ga 'yo, di ts'on'natho'a te ra nho gni 'yoh'ua. ³⁴ 'Yo ma'bedi ni mmuih. Damĩ hyaxh ra 'yu njuantho, mamĩ 'yøth ra ts'oqui. Porque 'bu i'da ngue tobe hĩngui pahma Oja. Dí mmangä na ra hya na n'namhma ngue gui pes'nisäh.

³⁵ Rá nzequi 'bu i'da nne ngue da 'yørcä ra nt'änni ya, da 'yengui: “¿Ha di njap'ua di bennate yø ánima? ¿Tengu da gohyø do'yo 'mø bi bennate?” da 'yengui. ³⁶ Gue'a ra ja'i ngue ma'bedi rá mmui da 'yänni tengu na ra hya na. Ya gui nnuh'ua 'mø bi ma nthuhu n'na ra hmudä, i 'ya rá do'yo ra hmudä, nu'a rá mmui ra hmudä p'uya da bøts'e. ³⁷ Nu'mø bi ma nthuhu ra hmudä, oque ra trigo, oque ja te man'na ma hmudä, hĩnga tengu nja ra hmudä da thuhu da ngut'atho 'mø bi bøts'e. Sinoque ya n'nan'yo rá do'yo 'mø bi bøts'e. ³⁸ N'na ngu n'na yø hmudä 'mø bi ma nthuhu, nu te nne Oja ngue da gohrá do'yo n'na ngu n'na yø hmudä, gue'a di jap'a.

³⁹ Gätho yø cosa ngue ja yø do'yo, hĩnga 'da'igu yø do'yo. Nu rá do'yo ra ja'i hĩnga 'da'iguui rá do'yo yø zu'ε. 'Dama 'dan'yo yø do'yo i ja, n'nan'yo rá do'yo yø ts'int's'ua, ndan'yo rá do'yo yø hua.

⁴⁰ Njarbatho te bí ja mahets'i ya. N'nan'yo gui nequi yø do'yo nguep'ua gui nequi yø do'yo ya te ja ua ja ra häi. Nu'ua bí ja mahets'i, n'nan'yo gui nejmanho ngue'a te gui nejmanho ya ja ua ja ra häi. ⁴¹ N'nan'yo gui yotra hyadi ngue'a gui yotra zana. Xquet'a njarbatho yø sø ya, nu'a te gui yot'i 'da yø sø hĩnga 'da'iguui yø nyot'i mi'da yø sø.

⁴² Nu'mø ra pa danĩ bennate ma do'yoh'ua, n'nan'yo da gohi, ya hĩnda ngu'a tengutho ja ya. 'Ne ya hĩnda zä da du 'mø bi bennate. ⁴³ Xants'o rá do'yo ra ja'i 'mø bi t'ägui. Nu'mø bi bennate p'uya, ya di nejmanho rá do'yo. Hĩngui nzaqui ra ja'i 'mø bi t'ägui, pe nu'mø bi bennate, ya xanzaqui. ⁴⁴ Nu ma do'yoh'ua ja ua ja ra ximhäi da ma nt'ägui. Pe nu'mø danĩ bennate p'uya, ya hĩnma nzä ngue da du. Porque ja rá do'yo ra ja'i ngue da du, xĩndi nja rá do'yo ra ja'i ngue hĩnda du.

⁴⁵ I mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra Adán, ra madi ja'i bi m'mui, Oja bi hoqui 'ne bi japi ngue bi nja rá te”, i ena. Pe nuna ra Cristo bi m'm'ua m'mefa, ya hĩngra ja'itho na, guehna da zä di unna 'da'yo te yø ja'i na. ⁴⁶ Rá madi, bi nja ma do'yoh'ua ngue da du. M'mefa p'uya, di nja ma do'yoh'ua ngue hĩnda du. ⁴⁷ Nuna rá madi ra ja'i bi m'mui, ra häi rá do'yo 'mø mi ma mahoqui na. Pe nuna rá yoho ra ja'i bi m'm'ua m'mefa, gue'a ra Cristo bi 'yε mahets'i na. ⁴⁸ Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi i ja yø do'yo tengutho rá do'yo na ra ja'i rá madi bi m'mui ngue ra häi rá do'yo. Pe nu'ua yø ja'i di ma mahets'i, di nja yø do'yo tengutho rá do'yo'a bí 'yε mahets'i. ⁴⁹ A nuju, i ja ma do'yoh'ua tengutho rá do'yo ra Adán. Pe m'mefa, xquet'a di nja ma do'yoh'ua tengutho rá do'yo ra Cristo bí 'yε mahets'i.

⁵⁰ Ague ma zi cu'ah, dí nne ga xi'ah ya, nuna ma do'yoh'ua n'youi ra ji, hĩnda zä di m'mup'ua ha di manda Oja na. Porque nuna ma do'yoh'ua hĩngui zai, ya hĩnda zä di m'mui para zantho na. ⁵¹ Pe dí nne ngue

ga xi'ah̄ n'na ra hya h̄ingui fadi hanja. A nūj̄ ya, h̄inga ḡatho ga tuh̄, p̄e ḡa da ma map̄adi ma do'yoh̄, n'nan'yo da gohi. ⁵² Tengutho gui ts'antr̄a d̄a ra ja'i, n'na zihmantho di njarb̄atho'a te ja ngue di nja. Nū ra pa ngue rá n̄zegui, da t'ode ngue di nya ra corneta. Nu'm̄o bi nya'a p'uya, nu'x̄andu, di b̄ennate ngue di m'm̄ai para z̄antho. P̄e nu'x̄andu ȳo ja'i di 'b̄atho'a ra pa'a, da ma map̄adithobi ȳo do'yo. ⁵³ Porque ma do'yoh̄ h̄ingui zai, jatho ngue di mp̄adi, da gohi ngue di nzai. A nuyá, nuna ma do'yoh̄ ja ngue da du. Nu'm̄o bi z̄a bi mp̄adi, ya h̄inda du. ⁵⁴ Nuna ma do'yoh̄ i tu, bi z̄a bi mp̄adi, para z̄antho di nja ma do'yoh̄. Ya di nja'a te mm̄amp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Nū ra ndate i ja, di m'm̄ehra ts'edi, porque da thapi. ⁵⁵ Ya h̄inda z̄a da hyoj̄ ra ndate. Porque h̄inha da z̄a di ntate ngue da hyoj̄", i ena hya. ⁵⁶ I ja rá ts'edi ra ndate ngue ho ȳo ja'i porque ja ȳo ts'oqui ȳo ja'i. 'N̄e i mm̄anna ley ngue di njapra castigo ra ts'oqui. ⁵⁷ P̄e janjuani dadi ja mam̄adi Oja ngue mi z̄a ma ec'ei ma Hmūha Jesu-cristo, gue'a bi 'yot'e ngue dá taph̄a ra ndate'a.

⁵⁸ Janangue nuya ma zi cu'ah̄, ga d̄uh̄ x̄and̄onho. 'Yo gui h̄ehma na ma nt'ec'eīha i ja. 'Yo gui s̄ayah̄ ya, zant'a dami 'ȳorpah̄a rá 'b̄efi ra Hmū. Ya gui pah̄ma ngue nuna rá 'b̄efi ra Hmū di orpah̄a h̄inga s̄ar̄b̄atho dadi mp̄ehma.

16

¹ Nu'a ra m̄enyu ja ngue gui p̄eth̄a para ngue gui unhn̄a ma cuh̄a rá m'm̄a n'nanni, dami 'ȳoth̄a tengutho ra hya dá xicã ȳo 'ȳec'ei rá m'm̄ap'ua ja ra h̄ai Galacia. ² Nu'm̄o gá mp̄etih̄a'ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi gui mp̄etih̄a, n'na ngu n'na ȳo 'ȳec'ei da hyaxi zi algo ra m̄enyu ngue ra ofrenda para ngue da ma m'm̄ets'i. Janangue nu'm̄o dá magã p'ua gui 'b̄ahma, h̄inga ja gui p̄eth̄a ra m̄enyu. Ya xqui 'uecj̄a zihangu'a tengue x̄a nz̄at'a ni ts'edi

xcã tahma. ³ Nu'm̄o dá magã p'ua, ya xqui huanhn̄a ȳo n'yoh̄a ga et'ã ngue da ma Jerusalén, di d̄a ra m̄enyu. 'N̄e ga unna carta da gats'i ngue dani dá. ⁴ A nu'm̄o da z̄a ngue 'n̄equi ga mma, 'da gdã m̄egã'be'ua ȳo n'yoh̄a da ma p'uya.

⁵ Nu'm̄o dá n̄exã ua ngue gan̄i mpagã p'ua ja ra h̄ai Macedonia, m'm̄efa p'uya ga thogui gan̄i mpap'ua Corinto gui 'b̄ahma. ⁶ Xamhmatho da z̄a ngue ga m'm̄cã p'ua njamm̄i pa. A nu'm̄o da z̄a, ja ga m'm̄ap'ua m̄ente gã di thohȳo se'ye. Ya da z̄a gui f̄axcah̄a te ga honi ha gan̄i mpa 'm̄o dá thogui. ⁷ H̄indí nne ngue ga thotho 'm̄o dá map'ua gui 'b̄ahma. Da ne Oja ngue da z̄a ga m'm̄cã p'ua njamm̄i pa. ⁸ P̄e nuyá, dí nne ga m'm̄cua Efeso m̄ente da z̄onna pa ngue ra ngo Pentecostés. ⁹ Porque nua Efeso s̄ap'ua ga mm̄angã x̄anho ra hya ua madague'a xangu to s̄aqui.

¹⁰ Nu'm̄o bi map'ua gui 'b̄ahma na ra Timoteo, dami 'ȳorpah̄a masu, porque nuna xquet'a orpabi rá 'b̄efi ra Hmū tengutho ra 'b̄efi di ot'ã. ¹¹ Nuna ra Timoteo, dami nu mansuh̄a na. A nu'm̄o bá pengui ngue da z̄ocua dí 'b̄ai, guá f̄axh̄a' te di z̄ocua. Porque dí t̄om̄i ngue da z̄ocua ha dí 'b̄ai, da gue'ua ma cuh̄a n'youi dí t̄om̄i ngue da z̄ocua.

¹² A nuna ma cuh̄a ra Apolos, dá xicã na ngue 'da xtí m̄ahã'ua ma cuh̄a bi ma da nu'ah̄. P̄e h̄imbi ne bi ma. A nuyá, xamhmatho da bongui ngue da map'ua ya.

¹³ Dá 'yo ni 'yu te gui 'ȳoth̄a. Dami 'ȳot'e ngue da ni nt'ec'eīha. Dami hyah̄a nzamm̄ai n'na ngu n'na. ¹⁴ Nu'a te gã i ja ngue gui 'ȳoth̄a, to bi z̄a ma ja'i, gã gui mah̄ma.

¹⁵ Ague ma zi cu'ah̄, nu'm̄o rá m̄adi mambã hm̄anna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra h̄ai Acaya gui 'b̄ahma, gui pah̄ma ngue nuna ra Estefanas co ḡatho'ua 'b̄ap'ua ja rá ngu na, guehya rá m̄aditho bi 'ȳec'ei na ra hya na. 'N̄e guehya janjuani ngue ho ȳo mm̄ai

ngue fäxyø cü ya. ¹⁶ Dı̄ nnegä ya ngue nu'a te rā hya mmanya dı̄ xi'ah̄ ya, damı̄ 'yεc'εih̄. Da gue'ı̄ mı̄'da dı̄ mpefi ngue mmanā hya, 'nε da 'yøt'ah̄ rā nho nā rā hya i mma, damı̄ 'yεc'εih̄ te mma.

¹⁷ Janjuani dadi johya ngue bi zøcua ya nı̄ mmenguh̄ rā Estéfanos, bá n'youi rā Fortunato, conna Acaico. Porque hı̄ngui sä guı̄ zenguagah̄ ngue yap'ı̄tho nı̄ nguh̄. Pε ya bi zøcua ya ma cūh̄ ngue bi zenguagui, εntho gá søseh̄ ua ngue gá zenguagah̄. ¹⁸ Janjuani ngue di hacra ts'edi 'mø mı̄ zøhø, tengutho gui ha'ah̄ rā ts'edi. Damı̄ pah̄m̄ ngue nı̄ya yø n'yoh̄ njap'ı̄ ngue di hacra ts'edi yø ja'ı̄, damı̄ nu mansuh̄ ya.

¹⁹ Nı̄ya yø 'yεc'εi 'bui gä rā häi Asia, gä di zengua'ah̄. Nı̄ya di zengua'ah̄, guehna rā Aquila 'nehra Priscila, da guehya yø ja'ı̄ dı̄ mpeti p'ı̄ ja yø ngu ya p'ı̄ya di zengua'ah̄. Porque n'nat'a ma Hmı̄ dı̄ εc'εih̄. ²⁰ I pen'nah̄ rā nzengua gätho ya ma cūh̄ 'bucua. Gätho ma zengua n'na ngu n'na'ah̄.

²¹ Nı̄gä drā Pablo dadi cuatā ma thuh̄ nā rā carta ja ua ngue dadi zengua'ah̄.

²² A nı̄yá, nu'mø tonı̄ ja'ı̄ ngue hı̄ndı̄ ma'a ma Hmı̄h̄ Jesucristo, guehna rā ja'ı̄ da ma rā castigo nā. Da ne'a rā Hmı̄ ngue da εhε.

²³ Nu'a ma Hmı̄h̄ Jesucristo da ne ngue di jap'ah̄. ²⁴ Nu to gätho di εc'εih̄ rā Jesucristo, dı̄ pennbabi rā hya ngue dadi madi. Da ngut'atho.

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'ei Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nugä ya, co 'nehna ma zi cuh ra Timoteo dadi zεnguagä'be'u yø ja'i Oja di mpeti p'u ja ra hnini Corinto, da gue'u mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja rá m'mup'u ja ra häi Acaya dadi zεngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nehna ma Hmuh Jesucristo di jap'ahu 'nε da hyut'a ni mmaih.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nehra Papá ma Hmuh Jesucristo, ma ga ja mamadihu naya. Nuna Oja ma Papáhu, di huεgahu 'nε di hoga ma mmaih na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga sah ra n'u, guehna Oja di hoga ma mmaih. Pε tengutho bi 'yorcahu Oja ngue bi hoga ma mmaih, i nnepe ngue ga jah p'u ma mmic'ei hu ya. Nu'mø dí nnu ma mmic'ei hu ngue sä ra n'u, xquet'a ga hojpa hu yø mmai. ⁵ Nu'mø xangu ra n'u dí sah tengutho ra n'u bi zä ra Cristo, pε nuna ra Cristo mathoguitho di hoga ma mmaih na. ⁶ A nuyá, nuna ra n'u dí sägä, guehna di zäp'u di nhohni mmaih na 'nε di nyanni teh naya. Nu'mø ngue di hoga ma mmai Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmaih 'nε gui tini ha di nyanni teh. Porque nu'mø gui sah ra n'u tengutho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho te ga ra n'u ja ngue gui sah. ⁷ A nuyá, di pa'a njuani ngue ga gui pømmanhohu ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi sah ra n'u tengutho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmaih tengutho i hoga ma mmai.

⁸ Ague ma zi cu'ahu, nu'u yø xequi jap'u ja ra häi Asia, dami pahmu ya

ngue xandøngu ra n'u xtá sägä p'u. Janjuani ngue dá m'mu mman'u. Ya di εna ngue hin xcabá seti te ga ra n'u dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'u ngue nná beni, εna gue ya xi ts'anni ngue da thogui. Pε nuna te ga ra n'u dá thocä, i nja na para ngue man'natho ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bennate yø ánima. Ya hinda zä da 'yenna ja'i ngue dá hyonse ha di nyannate. ¹⁰ Pε nu'mø ra ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i faxqui. Da guehya dí haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä ra n'u di sigue da yangui. ¹¹ Pε i jatho gui faxcahu ya ngue gui mmarchahu Oja. Nu hangu gangu yø ja'i da marcagui Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, ga gue'u di ja mamadi Oja'u.

¹² I jap'u man'na ra hya ya ngue man'na ma datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja ma n'yomfeni ngue majuaní dadi mporta xanho ua ja ra ximhäi. Pε nu te ga dí øt'e, majuaní ngue ma mmai nná øt'e. Nuna ra hya dí xi'ahu ya, guehna dá n'yogä 'mø ma magä p'u gui 'buhmu naya. Pε gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga εna ngue dí pase te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hya dadi cuatä ua ja ra sacua, hin tema man'na ma hya ma uants'ibi, ga gue'a te mmanna sacua. Nuna ra hya gui timhmu p'u ja ra sacua, guehna ra hya dí nne ga xi'ahu naya, nugä hinda hä'ahu. Emmei dí nnegä ngue da dinni mmaih xandønho ngue ga gue'a te dí øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hinga ga tinni mmaih xanho hanja te dí øt'e. Pε dí nnegä ngue da dinni mmaih xanho te dí øt'e, n'namhma ngue nu'mø ra pa da ep'u ra Hmu Jesús, ya da zäp'u gui 'yεspahu'a tengue nná 'yogä. Dagueque, xquet'a ga εspabi'a tengue gni 'yohu p'uya.

¹⁵ Nugä nup'u nná beni, dí εna ngue ya gui nnu manhoju, janangue

dá sännä'a rá yondi ngue xca map'u ngue xcabi zengua'ahü. ¹⁶ Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcani nthocä p'u guí 'bühmü. Nu'mø xcabá pengä Macedonia p'uya, mahøn'a xcabá thocä p'u guí 'bühmü. Dí engä ngue gui fäxchü te ga honi ngue gdá thop'u ja ra häi Judea. ¹⁷ Pε ya himbi zä dá map'u. ¿Ua guí emhmü ya ngue himma juani te dí mmangä 'mø ma sänni ngue ga mmap'u? Nunä ra hyä dá ma ngue xca øt'e 'nε ya himbi nja, ¿ua sä gui 'yemhmü ngue 'da'igu nna yagä'be yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi? Porque yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a n'na ra hyä, 'nε padí xanho ngue nu ra hyä i mma, hinda 'yøt'e. ¹⁸ Pε i pa Oja ngue hinjam'mø dí mma ngue ga øt'ä n'na ra hyä nu'a dí padí ngue hinda zä ga øt'e. ¹⁹ Hinga gue'a dí øt'ä'a, porque dí tennä ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja. A nugä ya, connä Silvano, connä Timoteo, ya xtä xi'ahé hanja na ra Jesucristo. Nunä, hinjam'mø bi man'a n'na ra hyä ngue da 'yøt'e, 'nε padí ngue hinda 'yøt'e. Porque nunä ra Cristo gätho majuaní te bi ma. ²⁰ Nu te gäma hyä xa yat'Oja ngue di nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue gä di nja. Janangue ya dí espahü Oja 'mø dí emhmü ngue majuaní'a te mmannä hyä Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. ²¹ A nugä ya, ximma ngu'ahü, guehna Oja di hacjü ra ts'edi ngue hinha gdá hehmü ra Cristo. Nunä Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igahü. ²² Ya dí ohü rá 'yε Oja ya. Ya bá 'benngahü ra Espíritu Santo ngue ga n'yohü. Janangue ya dí haxhü njuani ya ngue gätho mi'da yø hyä xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacjü, gä di nja.

²³ Nu'a ngue hinda magä p'u Corinto tengütho nmi sänni ngue xca map'u, nugä dí enä ngue go ni nhohü ngue hinda magä p'u. I pa Oja ngue majuaní te dí xi'ahü. A nu'mø guí emhmü ngue himma juani te dí mma, nugä dadí n'uni ngue mada zücä Oja 'mø. ²⁴ Hinda nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japni nt'εc'εihü, ya dí padí

ngue du ni nt'εc'εihü. A nunä ra hyä dí nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyahü 'mø di yahü.

2

¹ Janangue nugä dí enä ngue man'na xanho ngue ya hinda map'u mahøn'a, porque nu'mø xca magä p'u, høn't'a xti dü ni mmaihü co nunä ra hyä xca ma ngue xca hec'ahü te gä guí øthü. ² Porque nu'mø ga øt'ä ngue da dü ni mmaihü, ¿te'o da zä da 'yøt'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda høn'athohü sä gui 'yøthü ngue ga johyagä. Pε ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ahü yø hyä di dü ni mmaihü? ³ Janangue ya hinda magä p'u, sinoque høntho dá pen'nahü ra carta dá ot'i. Hinda ne ngue ga mmap'u ngue høn'dra dümmü ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hec'ahü te guí øthü. Dague'ahü p'uya, xquet'a dí padí ngue hinda zä gui johyahü 'mø høn'dra dümmü ga hats'ahü p'u. ⁴ Nu'mø ma ot'ä ra carta dá pen'nahü p'u, janjuani ngue hinda padí te ga ot'i, asta dí zoni ngue ra ndødümmü jagui. Porque dí padí ngue da dü ni mmaihü 'mø gä nuhü na ra hyä dá ot'i. Pε nunä ra hyä dá pen'nahü p'u, hinda pen'nahü p'u ra hyä ngue da dü ni mmaihü. Sinoque dá pen'nahü p'u ra hyä n'namhma guí padí ngue mathoguitho dadí ma'ahü.

⁵ A nunä ra n'yohü bi 'yøtra säi p'u guí 'bühmü, hinga hønghogui bi 'yøt'e ngue bi dü ma mmü, sinoque xquet'a 'nε'ahü bi 'yøt'e ngue bi dü ni mmaihü na. Pε hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'oní bi 'yø'na ra n'yohü dí xi'ahü. Porque hinda nne ngue da 'yεngüi ngue dí hörpabi ra hyä. ⁶ Pε nuyá, ya mme gätho 'da'igu ga mamhmü ngue ga hejpahü'a te ø'na ra n'yohü na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue guí punnbahü'a ra n'yohü ya. Damí hojpahü rá mmü. Nuya hingüi padí te da 'yøtya, pε 'yo guí nnehü ngue nimantho mathoguitho da dü rá mmü. ⁸ Ma'da'yo damí 'yuti ngue gadi mahmü'a ra n'yohü ya. ⁹ Ya

mam'met'o xtá pen'nahu p'u ra carta ngue guí hejpaheu yø mmejmahya. Dá xi'ahu na ra hya na, dá ne ngue ga haxä njuani ngue'mø gui 'yøt'e te dí xi'ahu, ogue hin'na. Pε ya bi nja, ya gá hejpaheu na ra n'yohu dí mmangä. ¹⁰ Nu'mø guí punnbahu na ra n'yohu gá hejpaheu ya, xquet'a 'nεqui dadi punnbi. Porque dí nne ngue rá hmi rá dá ra Cristo p'u ga punnbi te'o guí punnbahu. Madague'a hingui ho te bi 'yørcagui ra ja'i, pε ga punnbi, porque hndí nne ngue di nts'onna hya p'u ha guí 'buhmu. ¹¹ Porque ra zithu janjuani ngue thuhra xá ngue di ts'onna hya p'u ha guí 'buhmu. Pε nu'mø di nhojpabi yø ja'i, ya hinda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'u ja ra hnini Troas ngue dá mangä hanja na ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Pε Oja bi 'yøt'e ngue bi bongmanho ra hya dá mangä p'u. ¹³ Pε himbi zä xca n'yo mapähä, porque ma cuhu ra Tito ya mará hya'a ngue ja xca nthε'be p'u, pε himbi zøhø. Janangue dá n'yεtegä p'uya, dá thogui, dani mpagä p'u ja ra häi Macedonia, xamhmatho ngue ja xcani nthε'be p'u ra Tito.

¹⁴ Bi mäqui jamma digui Oja nuna bi 'yøt'e ngue dí n'yo'be ra Cristo, 'nε fäxqui ngue hønnebi zä nná ma i nthaha ra hya. Ndap'u bi zä ni ma ra hya, tengutho ra bopo ngue mahotho ga yuni ndap'u bi zä. Porque Oja bi 'yøt'e ngue nuna ra hya dí mma di n'yo ndap'u bi zä. ¹⁵ Janjuani ngue nnu manho Oja ngue dadi 'yonna hya ngue ra Cristo. Nu'mø zø ra bopo, nu'a ga yuni, gätho yø ja'i paha. Njarbatho ra hya dí mmangä ya, gätho yø ja'i øxra hya, ngu'u di nyanyø te, ngu'u da ma ra castigo, gä øxra hya. ¹⁶ A nu yø ja'i da ma ra castigo, nuna ra hya øde, εna ra ndate n'youi ra hya p'u ga mbεni. Pε yø ja'i di nyanyø te, nuna ra hya øde, mazihotho p'u ga 'yøde, 'nε tinyø mmui ngue guehna ra hya i dinna 'da'yo te na. ¿Te'o xøda

bøni ngue da base ha di japi da 'yø'na ra 'befi na? ¹⁷ Porque xangu yø ja'i di ho ngue da mambrá hya Oja, pε høntho nne ngue da gajpabi ra mεnyu yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pε nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä Oja ngue ga øt'e, gue'a dí øt'a. 'Nε nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmui ngue di ørpabi rá 'befi ra Cristo.

3

¹ Mami 'yεmhmua ngue nná mangä na ra hya na ngue dí εspabi ra hya dí mma. ¿Ua guí εmhmua ngue mahyonitho gdi cagä n'na ra carta ga dá'ahu, ja di mmamp'u ngue xanho ra 'befi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'daju n'na ra carta ngue ga caxpu nná ma, ja da mamp'u ngue xanho ra 'befi dí øt'e, tengutho øt'i'da? ² Pε nugä hinga carta dí honi ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badi hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohu, ja da bap'u p'uya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'u guí 'buhmu ogue hin'na. Nugä zant'a dí mbεn'ahu. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangu ra nho bi 'yøt'ahu na ra hya dá mangä. Pε himbi 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Nε himbi 'yotyø letra p'u ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bat'a ni mmuihu, gue'a guí nεqui'a te bi 'yøt'ahu ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá øt'e, i pase Oja ha guí japi ngue i sä di ørpabi rá 'befi. A nugui, hingui sä ga εna ngue dí pase ha gda japi te dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'εmbi da 'yotra ja'i. Sinoque i mmanna 'da'yo cohi ngue høndra Espiritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pε nu ra ja'i εna ngue

da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo di nthëui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pε ra Espiritu Santo, ra 'da'yo te di unī.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hinguī sã da hyetyø judío porque εmmēi di yoxni rá hmi. Pε nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'ua bi m'mēdi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'mēt'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fadi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hinguī øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pε ma datho mazihotho na ra hya bi 'dacjua ra Espiritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquihua. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'mēt'o, pε hapua gue da hyannbabi ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'mēt'o, 'ne himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummai ngue dí mmanna hya, dí nnepe da badi gätho yø ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugä hindí øt'e tengutho bi 'yotra Moisés ngue bi gutrã hmi, himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi. Porque hinguī nnepe da nu yø ja'i ha di m'mē'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zã bi dinyø mmai yø judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbatho, hinguī tindyo mmai yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di xähra Macã Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja m'mēt'o, hinguī tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i da 'yεc'ei ra Cristo, da zã

da dini xanho rá mmai hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'uya, nu'mø di xähyø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yø n'yomfēni. ¹⁶ Pε nu'mø bi 'yεc'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i, da dinna mmai hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo conna Espiritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá, nu ra ja'i ngue n'youi ra Espiritu Santo, nuna ra ley mi mma ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra hya madi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahua ya, ya bi dini xanho ma mmaihua ngue ma datho xandønho'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'buhma ya, hont'a hont'a so ma mmaihua'a ya, ya sär'mø ngue man'na man'na gda cohma tengutho'a. Pε gue gue'a ra Espiritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørca ra mate Oja ngue bi 'daca na ra 'befi na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmai ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'be'isã, hinga gue'a nná 'yogä'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hindí sänse yø hya dí mma. Nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, gä gue'a ra hya majuani dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue di n'yo yø mmai yø ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pε nuyá yø ja'i hinguī timp'ua ja yø mmai hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya ra 'yu ngue di ma ra castigo ya. ⁴ Gue'a ra zithu 'yo ua ja ra ximhäi xa ngorpa yø n'yomfēni yø ja'i hinguī εc'ei ra hoga 'da'yo hya ya. Porque hinguī nnepe da xohyø n'yomfēni yø ja'i co nuna ra hoga 'da'yo hya, ngue da badi hanja ngue maguese na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'ne gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna ra hya dí mmangä p'ua ha 'buhyo ja'i, hinna mangä na ra hya na ngue go da 'yescagui yø ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue da t'εc'ei'a. A nugä

p'uya, rá mēfitho grā Cristo, dí ørpabi rá 'bēfi nuna da 'yøt'ahū ra nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zānni ngue bi nja rá nyot'i di yorbū ja ra 'bexui. 'Nē xquet'a bá sānni ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga mā mmāihū, n'namhma ngue ga pahmū hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmāihū hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi fārcagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hin'yū n'na ra cosa ngue rá muui na. Pē nugui, hin tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmanā hya. Janangue ja di nēqui p'ū xanho ya ngue guesē Oja bi 'dacrā ts'edi ngue dí mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue gā ra n'ū nná 'būi, pē hingui tu mā mmāi. Madague'a ngue ja'mø ya hīndi padī te gā øt'e, pē hingui cohma mmāi. ⁹ Madague'a sacyø ja'i, pē Oja hingui hegagui. Madague'a engba hāi yø ja'i ra hya dí mma, pē mahøndi ha ra ts'edi dí honi ha nná japra hya. ¹⁰ Hønnbū bi zā dí søni dadi n'unī ngue mada thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'ū yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'būi ngue fāxcagui. ¹¹ Mēnte yø pa dí 'būi, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue dí mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'ū yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'būi ngue fāxcagui, janangue hīnte di jacyø ja'i. ¹² Mēnte yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pē nugā p'uya mēnte dí 'būi, dí honi ha gdi nthēhū ra 'da'yo te.

¹³ Nup'ū ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yēna: "Nuna te ra hya dí εc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na", bi 'yēna. Xquet'a di njadā p'uya ngue nuna te ra hya dí εc'ei, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Nē hīndi su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padī ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bēnnate. Di njathū p'uya, ngue ya mā n'yohū ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bēnnatehū, 'nē 'da zixcathohū Oja p'ū ha 'būi. ¹⁵ Nu te gā ra n'ū dá sǎgā ya, dadi n'unī ngue dá sǎgā ra n'ū

ngue dí honi ha gdi nthēhū rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthēui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mamadī Oja p'uya, gā guehya yø ja'i da 'yēspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hīnjam'mø ngue di cohma mmāi te dí øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pē mā n'yomfēni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue dí sǎ ra n'ū mēnte yø pa dí 'būcua ja ra xīmhāi, pē zits'utho p'ū nná bēngā'a, porque da thotho'a ra n'ū dí sǎgā. A nup'ū di mengra n'ū xtá sǎgā, xandøngu ra nho ga nthē'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'ū dí thogui, hīndi ør'mā güenda ngue masque dí sǎ ra n'ū. Nu'a mā datho ngue so mā mmāi, gue'a ra nho di 'daca m'mēfa Oja'a. Porque nu'a te ra n'ū tho'a n'na mēnte ra pa 'būi, i thotho'a. Pē nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mēfa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gā dí padī ngue ga tuhū, porque mā do'yohū hingui zai. Pē Oja, ya xa nsāp'ū mahēts'i ngue ja gani m'māhmū p'ū para zantho. Nē nup'ū ha ga m'māhmū, guesē Oja bi hoqui. ² Majuani ngue mēnte ra pa dí 'būhmū ua ja ra hāi, hīndi nnuhū ra pa di mpādi ha dí 'būhmū, n'na zihmantho gani m'māhmū p'ū mahēts'i bí ja mā nguūhū. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'māhmū. Hingui sǎ ga enā ngue hin'yū mā ngumhmū. ⁴ Mēnte dí 'būhmū ua, dí dants'i ngue ra n'ū dí sǎhū. Hīndi nne ga mma ngue ga enā dí xønni ga socua mā do'yo. Sinoque nu'a dí xønhū ngue ga m'māhmū p'ū ja ra ngu di 'dacjū Oja para zantho, ya hīnjon da dū. ⁵ Guehna xī nsā Oja naya ngue xa hoqui hapū ga m'māhmū. 'Nē bá pēnhna Espiritu Santo ga n'yohū. A nuyá, ngue ya dí n'yohū ra Espiritu Santo, ya dí haxū njuani ya ngue nu te gāma hya mman'Oja, gā di nja.

⁶ Janangue nuyá, dí ha ra ts'edi hangū ra pa hīndi yobēni. Mēnte dí

'bucua ja ra ximhäi, ya dí padí ngue tobe hĩndí 'bap'ua ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømí ngue dí nja, dí haxa njuani ngue majuani di nja. ⁸ Ya hĩndí yobeni ngue ngu'a di nja, janangue dadi xoni ga tu. Porque dí xonni gani m'mu'be ra Hmu Jesús. ⁹ Pe nuyá, mente dí 'bui ogue xca tu, para zantho dí nne ga orpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gathogahua, nu'a te xtá n'yohua ua ja ra ximhäi, da zonna pa da hyascahua ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'ua te xa n'yo mente ra pa xa m'muhra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús di nnu mansugä na, 'ne dí nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dadi ja ndummui ngue ga tapyø mmui mi'da yø ja'i ngue da 'yec'ei ra hya. Nuna Oja, ya padí te gä dí øt'e, da gue'ahua, xquet'a dí nne ngue gui pahma hanja'a te dí øt'e. ¹² Nuna ra hya dí mma, mamí 'yemhmu ngue hontho dadi hoqui te dí mma para ngue da zäp'ua ga espi te dí øt'e. Sinoque dí xi'ahua xanho hanja te dí øt'e, n'namhma ngue da zäp'ua gui nyanju p'ua ha di yajpagui yø ja'i. A nuyá yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yespabi yø hya p'ua ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfeni. ¹³ Nu'mø gui enju ngue dí locogä ngue te dí øt'e, nu te dí øt'e hontho dí honnbi ha di t'espabi Oja. A nu'mø gui emhmu ngue hĩndí locogä, gue'mø hontho gdi honi ha gdá japi ngue ga øt'ahua ra nho 'mø. ¹⁴ Rángue di macju ra Cristo, a nuyá høndrá pähä ra Cristo dí honi ha gdá orpabi ya. Ya bi du ra Cristo ngue bi yancju. Janangue dí ør'ma güenda ya ngue enthø gä dá tuhua 'mø mi du'a. ¹⁵ Bi du ra Cristo ngue da yaní gátho gahua. Janangue ya hinga sãnsẽ te gdá 'yohua ya, sinoque ya gdá 'buhmu'a ngue ga orpahua rá pähä ra Cristo, nu'a bi du 'ne bi bennate.

¹⁶ Xiya, ¿ua hontho da hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mmui? Nu'a,

hĩnda zä'a. Nu'mø yø pa mi m'muhra Cristo, dá ena ngue dá padí te'o. Pe nu te dá bengä'ua yø pa'ua, ya hĩnma ngu'a ja n'yomfeni ya. ¹⁷ A nu ra ja'i ec'ei ra Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfeni. Ya bi zep'ua te maní n'yo m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, gä ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigohua Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihua ra Cristo. Janangue bi 'dajhma 'befihua Oja ngue ga xihmu mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. ¹⁹ Nuna Oja, bá exra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Hĩmbi benthø Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'daju ra 'befi ngue ga xihmu ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä ra Cristo. Tenguthø 'mø ngue da zo'asethua Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya dí xi'ahua naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigohua Oja. ²¹ Ra Cristo hĩn tema ts'oqui i ja na, pe para ngue bi gurca ma ts'oquihua, Oja bi japi ngue bi du conná guehna ts'oquihua. Janangue nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, nu'mø bi zä dá ec'ei'ua ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquihua p'ua.

6

¹ A nugä ya, ngue ya rá mefigä Oja, dí xi'ahua ngue mamí anthohua na rá mate Oja di 'da'ahua. ² Porque Oja, nu'a ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro i ena: "Bá ep'ua ra pa xtá sãnni ngue ga 'da'ahua n'na ra mate. Nu'mø ga socju, ga øde te gui xicju. Gue'a ra pa'a ngue da zä di nyanni tehua 'ne ga fãxahua", en'Oja. A nuyá, guehra pa jap'ua i sä gui nzohmu Oja ya. Guehra pa jap'ua di nyanni tehua ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hĩndí nnepe ngue da 'yengyø ja'i hĩngui ho rá hya Oja dí mma. ⁴ Sinoque dí nnepe ngue da badi gátho yø ja'i ngue rá 'befi Oja dí ørpe. Janangue nugä dí seti hangu ra n'ua dí thogui. Ja'mø hĩn'ya te ga honi. Ja'mø congba yø

ja'i ngue sɔqui. ⁵ Ja'mø fεgbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadi mpεfi hin'yɔ p'ɔ rá nɛgui. Ja'mø hinga mbongui rá ora gá n'aha. Ja rá ora ngue ya gá tú rá thuhú. ⁶ Nu'a gui nεqui xanho ngue rá 'bεfi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'nε dí padi xanho hanja ná rá hoga 'da'yo hya. 'Nε gá dí seti te gá ørcagui yø ja'i, i ja má yemmái. 'Nε fáxcagui rá Espiritu Santo ngue sä dí ørpabi rá 'bεfi Oja. 'Nε majuaní ngue dadi madi gátho yø ja'i. ⁷ Di 'dacra ts'edi Oja ngue nuna rá hya majuaní dá zä gá mma xanho hanja. 'Nε dadi ja ndummái ngue gá rá nho gdá n'yo, n'namhma ngue hinha di dajpagui rá nts'o i ja ndap'ɔ bi zä. ⁸ A nuyá, 'bɔhyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bɔhyø ja'i ngue hingui nnu mansugui. 'Bɔhyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bɔhyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bɔhyø ja'i εngui ngue dí häte, pε nugä zant'a gá gue'a rá hya majuaní dí mma. ⁹ Madague'a dadi mpa'be xanho yø ja'i, pε 'bɔ i'da mma ngue hingui pagui. Ja rá ora ya dí 'bɔi ngue rá ndate, pε tobe di pongui. Mbεnngui xá n'ɔ yø ja'i, pε hingui hogui. ¹⁰ Madague'a tár'man'ɔ má mmái te dí thogui, pε nuua ja má n'yomfεni dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pε nuna rá hya dí mma, xandøngu yø ja'i ørpabi rá nho ná rá hya ná. Madague'a hinguits'ɔ te dí pets'i, pε nu te gátho i ja, gá gue'a ørcagui rá nho'a.

¹¹ Ague má zi cu'ahɔ gyø mmεnguhɔ p'ɔ ja rá hnini Corinto. Nugä, gá dá xi'ahɔ te gáma hya so má mmái, hin tema hya dá co'mi. Porque janjuaní dadi má'ahɔ. ¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pε ngue guí nnesε ngue hin dadi n'amigoui. Pε nugui, εmmεi dí nne gá n'amigoui. ¹³ Nugä dí nzo'ahɔ tengutho n'na rá papá 'mø nzohyø basi, dadi ja'ahɔ p'ɔ. Dami maqui tengutho nná má'ahɔ.

¹⁴ A nuyá, 'yo guí nne gui nsixhɔ'ɔ yø ja'i hingyø 'yεc'ei. Porque n'nan'yo rá hya gá 'yo yø 'yεc'ei ngue'a te rá hya gá 'yo yø ja'i hingyø 'yεc'ei. A nu rá ja'i ngue gá rá nho gá 'yo, hinga 'da'igu øt'ui rá ja'i nu'a xá nts'o gá 'yo. N'nan'yo gá 'yo'ɔ, tengutho rá nyot'i, n'nan'yo gui nεqui ngue'a gui nεqui rá 'bεxui. ¹⁵ Porque rá Cristo hinga 'da'igu øt'ui rá zithu'a. Ximmangu n'na rá 'yεc'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na rá ja'i hinga 'yεc'ei. ¹⁶ Nup'ɔ ja rá nija Oja, hønse'a majuaní ngue Oja i 'bɔi nthanne p'ɔ. Hin'yɔ rá nt'edi ngue ja di nthanne p'ɔ yø dahmu. Gue'ahɔ i nnøpa nija Oja, porque Oja i εna: "Gá n'yo'be'ɔ yø ja'i thannegui. 'Nε gueque rá Ojagá'ɔ, 'nε gue'ɔ má ja'i'ɔ", εn'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a εna: "Dami pømhmɔ p'ɔ ha 'bɔhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yoguí øthɔ'a rá nts'o øt'ɔ, n'namhma ngue dá zä gui sohɔ má 'yεgä. ¹⁸ Nugä ya dá zä gui 'yøt'e ngue ni papágahɔ. Nugä p'ɔya, gá øt'e ngue má basi'ahɔ", εnna Oja i jase rá ts'edi.

7

¹ Ague má zi cu'ahɔ, nguna rá hya di yat'Oja dá 'yørcahɔ ya. Janangue má gá hεhmɔ p'ɔ'a te gáma nts'o i ja. Gá hεhmɔ p'ɔ'ɔ te gáma cosa di ts'onnga má do'yohɔ. Gá hεhmɔ p'ɔ'ɔ te gáma hya di ts'onnga má n'yomfεnihɔ. Má gá hahma mmái gá nnu mansuhɔ Oja. Má gá unma mmaihɔ Oja para zantho.

² Ague má zi cu'ahɔ, 'yo di junngä ni mmaihɔ, dami 'yøt'e ngue gui macjɔ. Porque nugä hinjondí sai. Hin tema nts'oní dí ørpabi n'na rá ja'i, 'nε hinjondí här'ma hya ngue te gá hannbabi n'na rá ja'i. ³ Nuna rá hya dí mma, hinjondí hørpa rá hya ngue gá embi hingui ho te ørque. Ya xtá xi'ahɔ m'met'o ngue nugä dadi má'ahɔ mεnte dí 'bɔi 'nε asta gue'mø dá tú. ⁴ Nugä dí pa'a njuaní ngue gui 'yøthɔ ya yø hya dí xi'ahɔ. Nugä dí εts'ahɔ 'mø dí ya'be yø ja'i, porque dí xifi te guí øthɔ. Madague'a dí sägä rá

n'ua, pe nu'mø bi zo ma mmuigä'a te guí øthua, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hinjam'mø xtá nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'ua bi zä mi ja ra sui. Ya bi du ma mmui dí ena ngue xtí ts'onyo ja'i na ra hya dí mma. ⁶ Pe nuna Oja, nu'ua yø ja'i hingui ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zocua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmui. ⁷ Hinga hont'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiqui ngue emmxi gá 'yørpahua ma su mente bá m'map'ua guí 'buhua. Porque ra Tito janjuani di johya conná ngue'ahua. 'Nε bi xiqui ngue tu ni mmuihua ngue'a te gni unngahua ma mmuigä. I engui ngue emmxi guí mbenju. Mi zä ma øcä na ra hya na p'uya, man'na mathoguitho dá johya.

⁸ Nu'mø ma pen'nahua p'ua ra carta m'met'o, bi du ma mmui ngue'a te ra hya bi me ra carta. Porque dí pa'a njuani ngue da du ni mmuihua 'mø gá nuhua ra hya nt'ot'i. A nuyá, ya hingui tu ma mmui ngue'a ra carta dá pen'nahua p'ua. Porque dí padi ngue hinxma ma da du ni mmuihua. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. Pe hingue dadi johya ngue bi du ni mmuihua. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du ni mmuihua, bi mpähni n'yomfenihua. Oja bi 'yøt'e ngue bi du ni mmuihua ngue'a te gmi øthua, n'namhma ngue nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ahua ra nho, hingue masque ra nts'oni bi 'yøt'ahua.

¹⁰ Porque nu ra ja'i tar'man'ua rá mmui ngue te ga 'yo, ya di 'bätrá mmui, da hyep'ua ra nts'o ga 'yo. 'Nε gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te ra ja'i'a. Pe nu'ua yø ja'i njuantho hingui nne da 'yεc'ei Oja, madague'a ja'mø tu yø mmui, pe hündi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te gá 'yøthua, porque mi zä gmi nuhua ra carta dá pen'nahua p'ua ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du ni mmuihua p'uya. Ya guí nnuhua te bi nja m'mefa mi zä gmi pahua'a te bi nja. Gá mbøcuhua p'uya, porque guí suhua

ra castigo da ja Oja. Janangue gá hya ra ts'edi ga hejpa'ua bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nequi ngue hin gadi hothohua'a ra ts'oqui bi nja. A nuyá, janjuani guí nne guí nnuju ya.

¹² Nu'mø ma ot'ä na ra carta dá pen'nahua p'uya, hinga høntho dí nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'ui. Sinoque pa Oja te dá bengä, porque dá negä ngue da dinni mmuihua ngue nuna ra hya dí xi'ahua, guehna ra hya guí nnu mansuhua na. ¹³ Gue'a i nhohma mmuigä'a ya.

Pe hinga høn't'a i johya ma mmui'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpahua. ¹⁴ Nu'mø tobe himmani map'ua ra Tito ya, nugä dí embi: "Dí pacä njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya", dí embi. Pe nu te dá xicä ra Tito, majuani ngue gue'a gá 'yøthua'a. Ja bi bømp'ua majuani te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dámbá m'mucä p'ua guí 'buhua ya, gá majuani ra hya dá xi'ahua. ¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ahua ra Tito ya, porque mbendya ngue gá gá 'yørpahua masu yø hya bi xi'ahua, 'nε nu'ua yø hya bi xi'ahua, gá ja ndummui ga 'yøthua'a. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a te gá guí øthua, gá gue'a, hinte di 'bedi. Ya hündi yobeni co nu'ahua ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ahua, dí nne ga xi'ahua hanja ngue bi bøngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yεc'ei 'bap'ua ja yø hnini ja'a ra häi Macedonia. ² Madague'a 'bamma'ua ngue ts'ui, pe janjuani di johya. Madague'a hyoya, pe nu'ua yø 'bäxte øt'e, di unna mentyu tengutho 'mø di mmemmæti. ³ Dadi jagä majuani ngue nu'a te yø 'bäxte di uni, co gá yø mmui guí uni. Nu'a te xa nzänni di uni, man'na ngue hus'mø bi uni. ⁴ Emmxi bi 'yäcra mate'ua yø 'yεc'ei 'ba'a Macedonia ngue da ma

maçat'ibi ra güenda yø mɛnyu ngue da 'yørpä ra 'bäxte'u yø 'yɛc'ɛi 'bɛ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mi so ma mmuigä ngue xta 'yøt'e, hinga hønt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mæditho bi unyø mmui ra Cristo. M'mefa p'uya bi ma ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmɛngu Macedonia p'uya, dá xicä ra Tito p'uya ngue mahønda map'u ngue di 'yopra hya ngue'a ra mɛnyu gä dæ'mi gä pethu m'met'o, guí sigue guí pethu'a ra 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te guí øthu, porque xanzaqui ni nt'ɛc'ɛih i ja. 'Nɛ guí padí guí nxänbatehu xanho ra hya, porque guí timhm xandønho hanja ra hya. I ja'ahu ra pähä guí 'yørpähu rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ janjuani gadi maçju. Janangue dami ntatehu ya ngue man'na xtangu ra 'bäxte guí 'yørpäbi ni çuhu. ⁸ Hinna mangä na ra hya na ngue xøgue gadi 'bep'ahu guí 'yøthu ra 'bäxte. Sinoque dí xi'ahu na ra hya na ngue dí nne guí pahmu'a te ør'mi'da yø ja'i nuya ja mpähä da 'yørpäbi ra 'bäxte yø mmi'yɛc'ɛiui. Nugä dí ɛna ngue xamhmatho di nɛqui ngue 'nɛ'ahu majuaní gadi mahni mmi'yɛc'ɛiui. ⁹ Ya di nɛqui xandønho hanja'a rá mate ra Hmu Jesucristo bi 'dacju. Nu'a go rá mmeti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi maði gäthogahu. A nuya ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacju, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a ra mɛnyu ngue ra 'bäxte gä dæ'mi gä pethu ra jeya bi thogui, nugä dí ɛna ngue man'na xanho ngue guí juathu ya. Porque go rá mudi bi nja'ahu mpähä gä pethu ra mɛnyu ngue mi'da yø 'yɛc'ɛi. ¹¹ A nuyá, tengutho gä 'yøthu m'met'o ngue gä hyahu ra ts'edi bi nja ra 'bäxte, ximmangudya dami hyahu ra ts'edi guí umhm hangu ts'u da zut'a ni ts'edi guí umhm. ¹² Porque ra ja'i majuaní ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, maðague'a hingui ngu n'na ra cosa

sarpa rá ts'edi di uni. Nuna Oja hingui açju n'na ra cosa ngue hin'yuh gahu na.

¹³ Hindí ɛn'ahu ngue guí uni gätho'a te guí pets'i asta da hin'yuh te guí sihu. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gä di nja te guí sihu. A nuyá, ngue ja te guí sihu ya, dami unhn'a te hommi'da yø ja'i. Pe man'na ra pa p'uya, nu'mø da hin'yuh te guí hyomhm, xindi 'da'ahu p'uya. Janangue n'na ngu n'na'ahu hinjonda zä ra n'u, da 'da'igu yø ja'i, gä di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hinte di pongui, porque di uni. A nu ra ja'i ngue zits'utho ja te da zi, hinte di 'bedi, porque ma t'unni te da zi", i ɛna.

¹⁶ Dadi ja mamadi Oja ngue tengutho ma n'yomfɛni ngue dí nne gä øt'ahu ra nho, njarbutho rá n'yomfɛni ra Tito ya. Xquet'a di ja ndummui ngue nne da 'yøt'ahu ra nho. ¹⁷ Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ahu, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nɛɛ na nne da map'u da nu'ahu na. ¹⁸ Nuna ma çuhu ra Tito, xquet'a da mɛ man'na ma çuhu ngue da nu'ahu. Nuna ma çuhu da mɛ, i nnu manho yø 'yɛc'ɛi ndap'u bi zä na, porque nuna, i padí xandønho ha di japi da manna hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nuna ma çuhu na, bi 'yɛxyø 'yɛc'ɛi ngue gä mme'be Jerusalén, ga ma dæ'be ra mɛnyu ngue ra 'bäxte. Dí nnehe ngue nuna ra 'bäxte na, guehna di mama jama madi ra Jesucristo na, 'nɛ da bahyø ja'i ngue ja'ahu ra pähä guí fäxni mmi'yɛc'ɛih. ²⁰ Mente di yoho hyuhe hinte da ja'u nemhya guehna ra mɛnyu dí xihyø 'yɛc'ɛi di peti. ²¹ I pa Oja ngue nuna ra mɛnyu hinjonda hyaqui, gä da ma ma dä. Xquet'a dí nnepe da badi gätho yø ja'i ngue gä gä dägähe na ra mɛnyu na.

²² Nuya yo nc'ei ya, da mɛ man'na nc'ei ma çuhu. Nuna, ya padí xanho ha di japra 'bɛfi da 'yøt'e, 'nɛ di nɛqui ngue ja mpähä da 'yørpäbi rá 'bɛfi Oja. Ya rá 'bɛfitho'a ngue ha da ma.

A nuyá, janjuani di johya ngue da map'u ya, porque ena ngue hingui ya ni mmui ngue gui faxhu mi'da yø 'yεc'ei. ²³ Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga penhnä p'u ra Tito, dami xihmu ngue ma amigo na, 'ne ma mmimmefi'be para ngue da hyoni ha gdi timhmu ra nho. A nuya mi yoho ma cuhä da map'u, dami xihmu yø ja'i ngue guehya ma cuhä 'bucua bi huanhni ngue da map'u ya. 'Ne connä guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i. ²⁴ Nu'mø bi ma p'uya di mmangä ya, dami 'yørpahä ma su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei ndap'u bi zä 'bui da badi ngue majuanj gadi mahni cuhä. Porque guehna ra hya di xifi gätho yø ja'i na ngue emmei gadi mahni cuhä.

9

¹ A nuyá, nuna ra 'bäxte ya xtá xi'ahä m'met'o gui 'yørpahä yø 'yεc'ei, ya himma hyoni ngue honga otra sucuä ngue ga yopä na ra hya na. ² Porque ya di padi xanho ngue ja mpähä gui 'yørpä ra 'bäxte ni cuhä. Dí xicä yø ja'i 'mø ma magä p'u ja ra häi Macedonia, di embi: "Nuya yø mmengu p'u ja ra häi Acaya, ya desde ra jeya bi thogui di petra menyü ngue ra 'bäxte da 'yøt'e", di embi. A nuyá, co nuna te ra hya gui øthä ya, nuya yø mmengu ua ja ra häi Macedonia, xquet'a ya ha ra ts'edi ya ngue di petyø menyü ngue ra 'bäxte da 'yøt'e, tengutho gui øthä ya. ³ Pe nuyá, da map'u ma cuhä ngue di yopra hya. Porque di nne ngue nu'a ra menyü gui mfäxtehä gui pethä hante ga mmagä p'u. Porque ya xtá xicä yø ja'i ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxtehä. ⁴ Xi'mø gue 'da gda megä'be p'u 'da yø mmengu Macedonia, da thin'ahä p'uya ngue hin gadi pethohä ra menyü gui mfäxtehä, sä ya xtá mangä p'uya ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxtehä. Ga pets'ä ma sä p'uya. Xinguí pes'ni sähü ngue da hin'yutho ra menyü ngue ni 'bäxtehä. ⁵ Janangue nugä di nnu manho ngue

di m'met'o ya ma cuhä da ma di zengua'ahä. Guehya di ben'nahä ya ngue nu'a ra 'bäxte ya xcä yat'i gui pethä, ya di ja 'mø dá macähe p'u. Ya di nequi p'uya ngue nu'a ra 'bäxte gui øthä, i ja mpähä gui øthä ra 'bäxte. Ya hinda zäp'u da 'yenyø ja'i ngue go dadi ja ts'edigä ngue gui 'yøthä ra 'bäxte.

⁶ Pe dami bemhmu xanho na ra hya ga xi'ahä ya. Nu ra ja'i ngue zits'utho di uni, xquet'a Oja zits'utho di unni. Pe nu ra ja'i ngue xangu di uni, xquet'a Oja xangu di unni. ⁷ N'na ngu n'na ra ja'i, nu te mi'a mpähä ra mmui i ja ngue di uni, di uni. 'Yo di ya rá mmui'a te di uni, 'yo di ena ngue ra ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho ra ja'i nu'a mpähä gui un'a te di uni. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue gui timhmu'a te ra nho gui homhmu. Mathoguitho di unni n'namhma ngue da bongtho p'u'a te gdi faxni mmic'eihä. ⁹ A nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho faxhra hyoya, guehna ra ja'i hindi 'be'a te di uni". ¹⁰ Nuna Oja badi unna hmudä ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'i, xquet'a di 'da'ahä te gä gui hyomhmu. Ya di nja xangu n'namhma ngue da zäp'u gui 'yørpahä ra nho mi'da yø ja'i. ¹¹ Gui timhmu xangu n'namhma ngue da zäp'u xangu gui umhmu. Nu'mø dá dagä'a ra 'bäxte gui pennbä ma cuhä 'bä mman'u, gue'a emmei di ja mammadi Oja'a. ¹² Porque nu'mø gui 'yørpahä ra 'bäxte'u ma cuhä, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mø bi hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mammadi Oja ngue te gui 'yørpahä. ¹³ Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'bäxte gui 'yøthä gue'a di nequi'a ngue majuanj gui εc'eibahä rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuanj ni mmui gni 'yørpabi ra 'bäxte ni cuhä 'bup'u Jerusalén, da gue'u 'bui ndap'u bi zä. ¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja connä ngue'ahä 'ne mathoguitho di ma'ahä. Porque da nu yø ja'i ngue Oja

bi 'yεmmεi bi xoc'a ni mm̄aihu ngue da zä gui 'yøth̄u rā n̄ho. ¹⁵ A nuyá, ma ga ja mam̄adihu Oja ya ngue bá penngah̄u ua rá Ts'ant'̄u. Nun̄a rā mate bi 'yørc̄ah̄u i tate di muui, porque h̄ingui sã di hm̄a hangui gangu rá muui'a te bi 'yørc̄ah̄u.

10

¹ Nugä drá Pablo, jap'̄u n'na rā hya dí nne ga xi'ah̄u. Pε mahotho dí nne gdá zo'ah̄u tengutho i nyā rā Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'b̄u i'da εngui ngue di ya manhuεhigä 'mø dí yasεh̄u, pε nu'mø ngue rā cartatho dí pen'nah̄u p'̄uya, εngui ngue høn'mø dí ya manzaquigä 'mø. ² Ague ma zi cu'ah̄u, dami hyεhm̄u p'̄u'a te gāma hya h̄inga gue'a, n'namhma ngue nu'mø da magä p'̄u ga ma nu'ah̄u, ya ga nyā manhoh̄u p'̄uya. 'Yo guí nne ngue ja ga hεc̄ah̄u'a te gn̄i 'yoh̄u. Pε nu'mø tobe 'b̄ui to xi'ah̄u ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nyā manzaqui'be ya. ³ Majuani ngue nugä drá ja'itho, pε him̄ma hyase nná ørpabi rá 'bēfi Oja. ⁴ H̄inga guecsεqui dí honi ha dí nthah̄nā rá 'bēfi Oja dí ørpe, porque n'na rā hya ngue rá hyase rā ja'i, h̄inda zä ha di dah̄a. Janangue nugui, nun̄a rá 'bēfi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja. ⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue sãp'̄u dí tapra hya'̄u yø ja'i di 'yεxp̄u ha ya, guehya honi ha ga ndäcra hya dí mmangä ya, porque h̄ingui nnepe da bahyø ja'i hanja Oja. Di hāt'i di 'uajpatho yø hya yø ja'i, dadi japi ngue da 'yεc'εi xandønho rā Cristo. ⁶ A nu'mø bi nεqui xandønho ngue guí εc'εih̄u nā rā hya dí xi'ah̄u ya, nu'̄u yø ja'i fεsra hya p'̄uya, ya sãp'̄u ga hā rā ts'edi ngue ga hεjpi te øt'e.

⁷ ¿Hanja ngue høntho guí nnuh̄u te ja n'na rā ja'i, pε h̄inga 'be gui hac̄j̄u rā güenda te ja mbo rá mm̄ai rā ja'i? A nuyā yø ja'i s̄uqui, i εnā ngue yø mēfi rā Cristo, pε da bad̄i hanja rā hya, ngue xquet'a 'nεqui rá mēfigui rā Cristo. ⁸ Madague'a sã ga

hongä mi'da yø hya ngue ga o'ah̄u n'yu xanho hanja te nná 'yo, pε nun̄a te rā hya dí mma, h̄indí pēs'ma sã. Porque dí haxa njuani ngue gue'a rā Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue dí mmambrá hya, para ngue man'na di hya rā ts'edi ni nt'εc'εih̄u. H̄ingue masque dadi ts'on'na ni nt'εc'εih̄u i ja, tengutho øt'ah̄u mi'da yø ja'i. ⁹ 'Yo guí εmh̄u ngue høn'mø dí otra carta dí pen'nah̄u ngue dí ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a mmanyø ja'i'a, εmbi ngue nu'mø dí otra carta ga pen'nah̄u, gue'mø dí ya manzaqui 'mø. Pε nu'mø dí yasεh̄u p'̄uya, ya εngui ngue dí ya manhuεhi 'mø. 'Nε εngui ngue nu'a te rā hya dí mma, h̄inga njuani ga nt'øde. ¹¹ Pε nu to i mmanna rā hya nā, da ba'a njuani ngue h̄inga høn'mø dí otra carta dí pen'nah̄u ngue dí ya manzaqui, sinoque xquet'a da zä ga nyā manzaquigä'a rā pa ga mmagä p'̄u ngue ga nyah̄u.

¹² Pε nun̄a rā hya dí mma, h̄ingui sã mā mm̄ai ngue ga øt'e tengutho ga ya mi'da yø ja'i ngue εspabi yø hya, i εnā ngue tate yø bamhya ngue mi'da yø ja'i. Pε guehya yø ja'i ma'bēdi yø mm̄ai ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mi'da yø mmixännbateh̄u. ¹³ A nugui h̄ingra n'yεts'itho nā rā hya dí mma. Nu te dí øt'e, gue'a dí mman'a. Pε høntho dí nne ga xi'ah̄u ha rá nja nā rā 'bēfi bi 'dacā Oja. Bi 'dacra 'bēfi Oja ngue nup'̄u ja ni hn̄inihu Corintio, asta ja ga ma mangä p'̄u rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, h̄indá sänse ngue ga mmagä p'̄u guí 'b̄uh̄m̄u, sinoque Oja bi 'dajma 'bēfi ngue ga mmap'̄u. 'Nε guecä rá maditho dá xi'ah̄u hanja rá hya rā Cristo ngue mi'da yø mamhya. ¹⁵ Nun̄a rā 'bēfi dí øt'e, guehna dí nne ga xi'ah̄u nā. H̄inga gue'a rā 'bēfi n'nan'yo to xā mpefi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xtā nzaqui ni nt'εc'εih̄u, n'namhma ngue nup'̄u ha guí 'b̄uh̄m̄u da zä ga mpefi xanho. Pε nun̄a rā 'bēfi bi 'dacā Oja, quehna zant'a dí nne ga ø'na. ¹⁶ M'mēfa p'̄uya, nu'̄u yø hn̄ini rá nja n'nan̄ni p'̄u ha

guí 'buhmu, da zä ga sigue ga øtra 'befi ngue ga mmanä hoga 'da'yo hya. Pe hinga guerp'u ha 'buhyo 'yεc'ei ngue n'nan'yo to bi manä hya ga øtra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mmanä hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mēfi nne ngue da 'yεspabi'a rá 'befi øt'e, pe gue daque'a rá Hmu bí 'bu mahets'i i fäts'i da 'yεspi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yεna ngue go øse ra 'befi. ¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pømmänho rá 'befi øt'e, ngue guesε rá Hmu da mā ngue xanho te øtrá mēfi, hingue masque ra ja'i'a da mansε ngue xanho te øt'e.

11

¹ A nuguí, nuna ra hya dí nne ga mma, dí nne xindí nne ngue ga xi'ahü. Pe dami seti te ra hya ga xi'ahü. ² A nuguí, co 'nε'a Oja janjuani ngue hindí nnegä'be ngue gui hychmu p'u ra Cristo. Ya dá ja'i ngue gá 'yεc'eiü ra Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na ra hmute 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di madí, njarbutho na ra hya dí xi'ahü ya. Nu'a mā datho ja ngue gui madí gätho'ahü, gue'a ra Cristo'a. ³ Tengu ra Eva bi hyätra zithu, guehna dí sugä naya ngue da thä'i ngue gui hychmu p'u ra Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya søhø ngue n'nan'yo ra hya xännbate, go guí ørpahü masu ya. Conque nuya yø hya xän'nahü, hinga 'da'iguü ya yø hya dí xän'nahü ngue hanja ra Jesús. N'nan'yo ga xän'nahü hanja ra Espíritu Santo, n'na'yo ga xän'nahü ha ránja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguü ya yø hya ya xtá xän'nahü.

⁵ Nuya yø xännbate εna i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga høndya padí te mmanya. Xquet'a dí pacä hanja'a ra hya nne da xän'nahü ya. ⁶ Madague'a εngä yø ja'i ngue hindí padí ga ut'i xanho ra hya dí mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya dí xännbate, dí padí xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya dí mmam'mø dí xännbate, ya gá 'yøhmü xanho hanja ra hya.

⁷ ¿Ua guí εmhmü ngue hingui ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'ahü mēnte dá xi'ahü rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue da zäp'u guí juxni yahü, dá n'ani ngue dá mpēfi, da taha te ga si mēnte dí xän'nahü ra hya. ⁸ Mēnte ra pa ngue dá xän'nahü ra hya p'u ja ni hninihü, gue'u yø 'yεc'ei rá m'mü'a n'nanni badi pønna mēnyu dí honi. ⁹ Nu'mø dämba m'mücä p'u guí 'buhmu ya, ja'mø hin'yü te ga si, pe hinjondí äpi te dí honi. Nu'u go mā cühü bi zøhø bi 'yε'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongä'ü. Co ngu'a p'uya, ya hindä ä'ahü te ga si, 'nε da ngut'a yø pa dí ma p'uya, nu te dí honi, hinte dí ä'ahü. ¹⁰ A nuya ngue dí εc'ei ra Cristo, nuna ra hya majuaní, guehna dí mmanä. 'Nε majuaní ngue nu'u yø 'yεc'ei rá m'müp'u ja ra häi Acaya, hin tema mēnyu di äpi. ¹¹ Nuna ra hya dí mma, mamí 'yεna ngue hindí nnu manho'ahü. Nuna Oja, i padí hanja ngue janjuani dadí ma'ahü.

¹² Madä mi 'dacjü ra mēnyu dí honi, pe nugä hinga haní, n'namhma ngue nu'u yø xännbate høndra mēnyu jup'ahü hindä zäp'u da 'yεna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xännbate dí mmangä, i εna ngue guehya yø representante ra Cristo ya, pe himma juani'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'u εna ngue yø representante ra Cristo. ¹⁴ Nuna ra hya dí mmangä ya, hingui ja ngue di 'yødyø ja'i na. Porque 'nεε ra zithu i sä ngue di pährä hmi p'u guí nεqui, i cohi tengutho n'na ra anxε mahets'i. ¹⁵ Janangue ja di nεqui p'u xanho ra hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mēfi ra zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho di nεqui ngue øtra nho. Pe nu te ga 'yo, nup'u rá nzequi di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndí nne ga xi'ahü ya, masä mi 'yεmhmü ngue dadí 'becä ra 'nyomfēni ngue dí mma te dí øt'e. Pe nu'mø ngue ngu'a guí mbεmhmü ngue dadí 'becä ra 'nyomfēni, pe dami 'dacjü ra nt'ēdi ga nya, ga mman'its'ü

te dí øt'e. Porque nu'x yø xännbate sæqui, i æspabi yø hya i mma. ¹⁷ Nugä dí ena ngue jatho ga mma te ga dí øt'e, maða 'yengyø ja'i ngue ya hinda øt'e ngue rá representantegui rá Cristo, sinoque yø ja'i engui ngue dadi 'behra n'yomfeni. ¹⁸ Ya gui nnuha ngue xangu yø xännbate xi'aha hanja'a te gama hya ena ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gama hya dí øt'e xquet'a 'næqui dí nne ga xi'aha. ¹⁹ Porque gui ena ngue ya gyø bamhyaha ya. Nu rá ja'i ngue hingui hant'a ga ya, ngue di 'behra n'yomfeni, ya gui seti te xi'aha. ²⁰ 'Næ nuyá yø xännbate gui æc'eiha rá hya i mma, i nne di manda'aha. Pæ gui hãti gui seti te øt'aha. Guehya yø ja'i hõndra menyü i nne da gac'aha ya. I øt'e ngue ni hmuhæ 'næ embi ngue hinte gadi muha, asta pæp'a ni hmihæ. Pæ ga gui setha. ²¹ A nugä p'aya, hingui sä ma mmæi ngue ngu'a ga øt'aha tengutho øt'aha ya dí mmangä. ¿Ua rá 'be'isä te dí øt'e ngue hin dadi un'aha?

A nuyá yø xännbate i mma te ga øt'e, æspabi yø hya, xquet'a 'næqui da zä ga mma te dí øt'e, maða 'yengui ma'bedi ma n'yomfeni ngue dadi 'yets'i. ²² Di 'yexya yø ja'i ya ngue ena ngue yø judío. Pæ 'næqui xquet'a drá judío. Di 'yets'i ngue ena yø mmengü p'x ja rá häi Israel. Pæ xquet'a 'næqui drá mmengugä p'x. Di 'yets'i ngue ena yø mbom'meto rá Abraham. Pæ xquet'a 'næqui rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mæfi rá Cristo. Pæ nugui, man'natho ngue xangu rá 'bæfi rá Cristo xtá ørpe nguehya dí mmangä. A nuyá, hinda nne ga mma te gama hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu rá 'bæfi xtá øt'e ngue nu'x. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä rá n'x, xä 'bægbagui ngue nu'x. Man'natho xangu yø nnidi xtá ogä rá fädi ngue nu'x. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue da thogui ngue nu'x. ²⁴ Nu'x yø judío cut'a nnidi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'däte ma'de'ma guto yø mfei. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bäzagui. N'na ndi bi 'bændogui. Nu'x yø barco di o,

nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'næ n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e rá dehe p'x ja rá jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä rá ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxca rá dehe 'mø i po yø dehe p'x ha di thogui. Yø bæ ya ja ngue da hyogui. Ma mmijudíohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judío, ya ja ngue da hyogui. Nu'x ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue da thogui. Dá guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yæc'ei, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'x ja yø dapo di thogui. Nu'x ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tü. ²⁷ Xanhennitho na rá 'bæfi dí øt'e, xandøngu rá n'x xtá sä. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sä rá n'x ngue rá thuhu. Xta sä rá n'x ngue rá duthæ. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hinda sihmæ. Nu'x ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sä rá se. Xangu yø nnidi xtá sä rá n'x ngue hin'yæ rá ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na rá hya ngue dí anna ma n'yomfeni ya. N'na pa ngu n'na pa i tár'man'x ma mmæi ngue hinda padi te ga 'yo yø 'yæc'ei rá m'mæ'a n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tingä p'x ha 'bæhyø 'yæc'ei ngue hingui nzaqui yø nt'æc'ei, 'næqui tü ma mmæi tengutho ga ndu yø mmæi yø ja'i. Nu'mø ngue n'na rá 'yæc'ei bi thãti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bæhra sibi ma mmæi ngue'a ga ndu ma mmæi ngue te øt'x to hätyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'aha te dí øt'e, hõntho dí nne ga xi'aha ngue nugui hingui nzaquigui. ³¹ Nuna te rá hya dí xi'aha, Oja padi ngue majuaní te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuha Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'æspabi para zantho na. ³² Nuna rá häi madi manda rá dast'abi Aretas, ja jap'x rá hnini Damasco. Nu'a rá ts'ut'abi mi 'bæp'x ja rá hnini, guehna bi manda ngue bi ma m'mädi rá nenihni. Nu hapæ da hnuqui, di mbængui ngue da joqui. ³³ Pæ nu'x ja rá ngu nmi 'bæi, bi t'æca n'na rá

canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ní gop'u ja ra jado di thesra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga tahā ngue ga mmanse ngue xandønho ra hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'ahua te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue dí εc'ei ra Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'u mahets'i bí 'bakra Hmu Jesús. Pε hĩndĩ padĩ ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hĩn'na, hĩnda hønse Oja padĩ hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hĩn'na. ⁴ Pε dí padĩ ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'u bí 'bui. Ja dá øcã p'u 'da yø hya ngue hĩndĩ unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mfađĩ ngue i sã ga εspabi na. Pε nugui hĩngui sã ga n'yets'i ngue sã ga ena dí pase ra hya dí mma, nugã njuantho dí mma ngue hĩngui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ena ngue ga mmanse ngue xanho te nnã 'yo, da zã ga mma. Hĩnda zã to da 'yengui ngue himma juani te ga mma. Pε hĩndĩ nne ngue to da 'yengui ngue dí εpase ra hya dí mma. Sinoque dí nne ngue guĩ nnuh te nnã 'yo, 'ne'a te ra hya guĩ øhm, dami hyacsẽh ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pε Oja hĩngui nneque ngue guehya yø hya gdã 'yexã ya. Janangue bi zaca n'na ra n'u, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nõgbagui p'u ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'u na, nhyu ndi dá äpã ra Hmu ngue da hyagagui. ⁹ Pε ra Cristo engthogui: “Høntho dami padĩ xanho ngue dadi ma'i. Nugã hĩnga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hĩngui nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecã dadi 'da'i ra ts'edi te guĩ øt'e”, bi 'yengui. Janangue dadi johyagã 'mø hĩngui nzaquigui. Porque gue'a guĩ nequi'a ngue ra Cristo di 'dacrã ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sã

ra n'u, ja'mø ts'equi, ja'mø hĩn'yu te ga si, ja'mø hĩngui nne ha da nugyø ja'i ngue saqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sã ngue rá 'befi ra Cristo di ørpe, pε dadi johyatho. A nu'mø di nequi ngue hĩngui nzaquigui, ya man'natho di nequi xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrã ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bẽngã ya, xøgue ena gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hĩngui pesrã sã ngue εspabi te ga ya. Pε nuna ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xãnbate engui ngue hĩngui ho te dí øt'e, hĩngã täjpahua yø hya. Uanguĩ xtã nzã xqui xihma ngue xanho te dí øt'e. Guĩ pahma ngue nuya yø xãnbate guĩ tennbahua yø hya, guehya ena ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pε hapu go man'na da ha'a te di ntate yø hya ya p'uya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacã'a, madague'a engui ngue hĩnte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambã m'macã p'u guĩ 'buhma ngue dá manna hya, bi nequi xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'befi ra Cristo dá ørpabi, dá hãt'i da seti te gãma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a guĩ nequi'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ 'Yo guĩ emhma ngue 'betyø 'yεc'ei i tate dí nnu mansu ngue'ahua, ngue nugã hĩndã xi'ahua ngue xqui fãxchua te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yεc'ei ngue fãxqui te dí honi. ¿Ua guĩ emhma ngue asta ga n'yo ndantyoøhmugã ngue ga ä'a mpunnbate ngue hĩnte dí xi'i guĩ fãxchua te dí honi?

¹⁴ A nuyã, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'u mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'u, hĩn tema mēnyu dí ädi ngue guĩ 'dacju. Høntho dí ädi ngue guĩ macju. Porque ra papã'a di ja ndummai ngue honna mēnyu si yø basĩ. Hĩngue masque yø basĩ'u go i pεpate. ¹⁵ Di njadã p'uya, di ho ma mmã dadi mpefi connã ngue'ahua. Dí nne ngue nu te dí øt'e, da 'yøt'ahua ra nho 'ne i ja gampãhã ngue ga unĩ te dí pets'i ngue ga fãxahua. Pε ena

man'na ngue dadi ma'ah, entho gue gue'a man'na ga ngohni mmaih'a ngue hinga egadi macj.

16 Guí pahma xanho ngue ja'mø hin'ya te ga honi, pe nugã hinte dí ä'ah. Pe 'bui da ya ngue di yajpagui, engui ngue ra nthät'itho dí øt'ah. 17 ¿Ua guí emhma ngue 'bui toni ja'i dí penhnã ngue da jac'ah ra menyu? Nu'a, hin'na'a. 18 Xi'mø ma penhnã p'u ra Tito ngue bi ma di zengua'ah, 'ne bi me man'na ma cuh, xina ra Tito, ¿ua bi 'yã'ah ra menyu? Guí pahma xanho ngue ra Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Hontho bi ne ngue nuna ra hya bi xi'ah, da 'yøt'ah ra nho. Pe hin tema menyu bi 'yã'ah.

19 'Yo guí emhma ngue nnã mangã na ra hya na ngue hontho dí nnegã ngue guí nnu manhoj. Nu'a, hin'na'a. Sinoque nuna ra hya nnecra Cristo ngue ga mma, guehna ra hya dí mmana. 'Ne dí nne ngue gue'a Oja da nu manho na ra hya dí xi'ah. A nuya ma zi cu'ah, nuya te gama hya dí xi'ah, dí honi ngue ha di zajni nt'ec'eh. 20 Porque dí su ngue nu'mø dá magã p'u, nthambenitho ga tin'ah ngue hingdi 'yoh xanho. Gadi nsathoh, di 'bulyø zeya, di 'bulyø cue, di 'bui di honi ha di dinse ra nho, di 'bulyø mambethani, di 'bulyø nemhya, di 'bui dadi 'yets'i, di 'bulyø 'yøt'i sai. Nu'a ra hya manho guí nnehã gdã nyagã'be p'ya, ya hinga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuetho di nja porque ga hec'ah te gdi øth. 21 Guehna ra hya dí sugã 'mø dá søngã p'u guí 'buihã naya. Nu te gdi øth, ga pesta ma sä p'u ja rá hmi rá dá Oja. Porque asta gara zongã 'mø dá padi ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, hingui nne da hyep'u. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'ne nu'a te ra nts'o xa bennba yø mmhi yø ja'i dadi siguetho.

13

1 Ya rá hyu ndi ga mmap'u ngue gui zengua'ah ya. Nu'mø 'bui to nne di yaprã mmi'yec'eiui, mahyonitho

ngue di 'bui yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuaní ra hya. 2 Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gätho mi'da yø ja'i, tengutho ra hya dá xi'ah 'mø rá yondi ma magã p'u ya, a nu'mø dá magã p'u mahøn'a ngue ga ma nu'ah 'ne ga tini ngue gadi siguethoh ra nts'o, ya hinní mantho ga seti te gã guí øth. 3 Ja guí pahma p'u xanho p'ya ngue gue'a ra Cristo di hacra ts'edi'a ra hya ga xi'ah. Porque ra Cristo hinga 'ne'a di nya manhuēhi 'mø da zo'ah'a, sinoque di nya manzaqui'a. 4 Madague'a himbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø mi guatra pont'i, pe nuyá, ya i 'bui 'ne i n'youi rá ts'edi Oja. Da gucã ya, xquet'a di n'yo'be ra Cristo. A nu'mø dá magã p'u, gue'a ra Cristo di hacra ts'edi na ra hya ga xi'ah, madague'a t'engui ngue dí ya manhuēhi 'mø dí yah.

5 Nu te gni 'yoh ya, dami hyacseha ra güenda ngue'mø da xandønho ni nt'ec'eh ogue hin'na. Dami pahma xanho ngue'mø guí n'yoh ra Jesucristo ogue hin'na. A nu'mø hingui n'yoh ra Jesucristo, ya himma juani ngue gyø hoga 'yec'eh 'mø. 6 Nugã dí enã ngue di n'yo ni mmaih ngue majuaní dí n'yo'be ra Cristo 'mø dá nyah, hinga nthätitho ga øt'ah. 7 Dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue hinte mant's'o da din'nah. Pe nuna ra hya dí mma, hindí honi ha di t'engui ngue go dí øt'e ngue guí 'yoh xanho, sinoque hontho dí nnegã ngue majuaní guí n'yoh xanho. A nugui, hinte ja'a ngue engyø ja'i hingui pømmanho te dí øt'e. 8 Nuna ra hya majuaní, guehna dí honi ha di nthaha. Hindí nne ga øt'a n'na ra hya nu'a di ts'onna ra hya na. 9 Janangue nugui dadi johyatho 'mø t'engui hindí ya manzaqui, hontho dí nnegã ngue da zedi xanho ni nt'ec'eh. Nugã zant'a dí mmat'Oja connã ngue'ah ngue da bømmanho ni nt'ec'eh, hinda t'en'ah ngue te dadi 'bedi. 10 Hante ngue ga mmagã p'u ga ma zengua'ah, dí otra carta ja ua ngue ga pennb. Nuna ra carta dá

ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho ya himma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magä p'ua ngue ga nya. Nuga, nuna ra 'befi bi 'daca Oja, guehna di øt'a na. Nuga di honi ha di zehni nt'ec'eh. Hingue masque di honi ha gdá japyø hya ngue ga en'a häi te gni 'yoh.

¹¹ A nuya ma zi cu'ah, Oja da mäxah ya. Dami hyomhma ra nho gdi n'yoh. Oja da hyut'a ni mmah. 'Nε dami mma di n'na ngu n'na'ah. Nu'mø ngue ja ra njun'mahya, dami nhojpa. Nu'mø ngue ngu'a gui 'yøth, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpa p'uya. Nuna Oja p'uya hinha di hyec'ah.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ah. Di nequi xandøho ngue gadi ncuh. ¹³ Gätho ma cuh 'da'igu ma nt'ec'eh i ja, i pen'nah ra nzengua.

¹⁴ Di jap'ah na ma Hmuh Jesu-cristo ngue da dinni mmah ngue di ma'ah. 'Nεhra Espíritu Santo da 'yøt'e ngue da dinni mmah ngue gui n'yoh'a. Da ngut'atho.

Gálatas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Galacia.

¹ Nugä drá Pablo, rá representantegä rá Jesucristo. Hingrä ja'itho rá ts'änni ngue drá representantegä. 'Nɛ hinjonni ja'i dá bønɪ ngue dá t'embɪ bi 'yɛxcagui. Nu'a bi 'yɛxqui, guehna rá Jesucristo co 'nɛhna Oja má Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi bɛnnate rá Jesucristo 'mø mi du. ² Nugä ya, co 'nɛhya má zi cuhɪ dí n'yogä'be ya, dadi zenguagähe'u yø 'yɛc'ɛi di mpeti p'u ja yø hnini ngue rá häi Galacia. ³ Nuna Oja má Papáhu co 'nɛhna má Hmuhɪ Jesucristo, dí nne ngue di jap'ahɪ 'nɛ dá hyut'a ni mmuihɪ.

⁴ Nuna rá Jesucristo bi nese ngue bi tho conná guehna ts'oquihɪ para ngue dá gɛgahɪ p'u ja rá nts'o ja ua ja rá ximhai. Nuna Oja má Papáhu, go rá ts'änni'a tengue bi thohra Cristo ná. ⁵ Janangue ma gá espahɪ Oja hangu rá pa. Dá ngut'atho.

⁶ Nuna rá mate rá Jesucristo bi 'dacɪ, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmuihɪ ngue nzongahɪ Oja ngue gá ɛc'ɛihɪ rá Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogä hanja ngue n'nahmantho guí nne guí hyɛhmɪ p'u Oja, guí nne guí tɛnhnɪ mi'da yø hyä t'embɪ ngue rá hoga 'da'yo hyä. ⁷ Pɛ nu'a majuanɪ ngue rá hoga 'da'yo hyä, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque hõnda n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmuihɪ, i nne dá mãna hoga 'da'yo hyä ngue te bi 'yøtra Cristo. ⁸ Pɛ nuyá, madague'a dá guecsɛgähe, oque n'na rá anxɛ di 'yɛ mahɛts'i dá bønɪ ngue dá xi'ahɪ man'na rá hoga 'da'yo hyä ngue hinda 'da'igui ná rá hyä ya xtá xi'ahɛ, nuna n'nan'yo rá hyä dá má, dá ma rá castigo ná. ⁹ Ya xtá xi'ahɪ m'mɛt'o, 'nɛ mahøn'a gá mmangä ya. Nu'mø to dá xi'ahɪ man'na rá hoga 'da'yo hyä hinda 'da'igui ná rá hyä

ya guí ɛc'ɛihɪ, nuna n'nan'yo rá hyä dá má, dá ma rá castigo ná.

¹⁰ Co nuna rá hyä naya, çua dá zä guí 'yɛmhmɪ ngue dí hongä rá hyä ha di nu manhogä yø ja'i? Nu'á, hin'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja dá nu manhogui. Nugä hinna mangä ya yø hyä ya, ngue di nu manhogyø ja'i. Nu'mø gdi hongä rá hyä ngue dá gue'a te nnu manho yø ja'i gá mma, ya hingrá mɛfigä rá Cristo 'mø.

¹¹ Ague má zi cu'ahɪ, dami pahmɪ ngue nuna rá hoga 'da'yo hyä dadi øt'ahɪ, hingrä ja'itho rá ts'änni ná. ¹² Hinjonni ja'i dá mɛpyagä te bi má, 'nɛ hinjonni ja'i xänngui te dí mma. Hinda hõnsɛ rá Jesucristo bi jaqui ngue dá pacá ná rá hyä ná.

¹³ Ya xcá 'yøhmɪ te 'be'a nmará n'yogä m'mɛt'o ngue'mø nmi tennä yø nt'ɛc'ɛi yø judío. Guí pahmɪ ngue janjuanɪ hinmi säyagä dí honi ha gda súcä'u yø ja'i Oja. Porque nmi nnegä ngue xøgue xtí m'mɛhna rá hoga 'da'yo hyä ná. ¹⁴ Nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø judío mi ja, man'na tate ngue nmi ɛc'ɛigä'a ngue'u mi'da má mmijudiógähe 'da'igu rá pa dí 'buhme. Nugä man'na xtá øt'ä xanho'a te rá costumbre manɪ n'yo má mboxitahɪ. ¹⁵ Nuna Oja bi 'dacrá mate ngue bá huanngui hante ngue gá m'mai. 'Nɛ bi zoqui ngue gá øtra 'bɛfi bi 'daqui. ¹⁶ Porque bi ne Oja ngue dá mpacä'be'a rá Ts'unt'u, n'namhma ngue dá zäp'u gá xicä yø ja'i hingyø judío te'o ná rá Ts'unt'u Oja. A nugä p'uya, hinjonni ja'i dá änni te ja ngue gá øt'e. ¹⁷ 'Nɛ hinga 'bet'o dá magä p'u Jerusalén ngue xcá xädi te mi xännbate'u yø representante rá Cristo bi 'yɛxa m'mɛt'o hante ngue dá 'yɛxqui. Sinoque dani mpagä p'u ja rá häi Arabia. 'Damba pengä p'uya, mahõndá ɛcä p'u ja rá hnini Damasco. ¹⁸ Mi tho'a nhyu jɛya p'uya, ja dá magä Jerusalén ngue dá nyagä'be rá Bɛdu. Pɛ hõnda n'ne'ma cut'a dá m'mucä p'u mi 'bua. ¹⁹ 'Nɛ hinjom mi'da ni representante dá

nyagä'be, hinda høndra Jacobo nu'a rá n'yohu ma Hmuhu Jesucristo dá nugä p'u. ²⁰ I pa Oja ngue majuaní na rá hya dí xi'ahü.

²¹ M'mefa p'uya, daní mpagä p'u ja rá häi Siria, 'nep'u ja rá häi Cilia. ²² A nu'u yø ja'i ec'ei rá Cristo di mpeti p'u ja yø hnini ngue rá häi Judea, tobe hinga n'na ndi dadi nnugähe'u. ²³ Hontho nt'ode te hma ngue enyø ja'i: "Nuna rá n'yohu mi honi ha di zähyø 'yec'ei 'mø man'na rá pa, a nuyá hmanya ngue guehna xihyø ja'i ngue dá 'yec'ei'a rá Cristo nuna hinni nnepe dá 'yec'ei yø ja'i m'met'o". ²⁴ Janangue espabi Oja yø ja'i, porque nuna Oja bi hyät'i bi pärcagui mä mmäi.

2

¹ Mi gua'a rá 'de'ma goho rá jeya p'uya, mahøndä magä Jerusalén. Dá megä'be rá Bernabé conna Tito. ² Dá magä p'u, porque Oja bi 'yurcagui, bi neque ngue ga mmagä Jerusalén. Bi mpeti'u 'bet'o rá hya p'uya ngue dá nyahe. Dá xicä'u p'uya hanja ná rá hoga 'da'yo hya dadi øtä yø ja'i hingyø judío. Dá ne ngue dá fadi ngue 'da'igu rá hya dí xihme yø ja'i. Porque dá negä ngue hinda nts'onna mä 'befi ya xtä ø't'e, 'ne nimantho dadi mpafi. ³ Pe majuadi dá nyahe, bi hnu manho ná rá hya dá mä. Nuna rá Tito mä n'yogä'be hinguí n'youi rá hmepya ngue rá circuncisión. Pe ya himbi ma mä jats'edi ngue di njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Hondi 'da yø ja'i mi 'bap'u ngue himma juani yø 'yec'ei, bi nepe ngue xtä hmepya ná rá Tito. Pe nuyá, guehya yø ja'i cuatyø 'yec'ei ya, i honi ha di zärcä mä guahü ngue dá zäp'u di yajpahü m'mefa ngue hinda øthü'a te gä mmamp'u ja rá ley. Porque ya dí ec'ei'u rá Cristo. 'Ne guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue ga øthü te gä mmamp'u ja rá ley ya. ⁵ Pe nuna rá hya mmanya, hinga n'na ne dí ørpähe masu. Porque nuna rá hoga 'da'yo hya ya guí ec'ei'u, guehna rá

hya ngue majuaní na, ya hinda zä to di pädi.

⁶ Nu'u yø 'yec'ei 'bet'o rá hya, hinda mportagä 'mø ngue 'bet'o ogue hinda, porque nup'u ja rá hmi rá dá Oja, ya himma hyets'i yø ja'i p'u. Pe nu'u 'bet'o, hin tema hya bi xiqui ngue dá 'yenguí hinga gue'a rá hya dí mma. ⁷ Hante gue bi mmeyasε ngue Oja di färcagui rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyø ja'i hingyø judío. A nuna rá Bedu bi ma mafäti rá hoga 'da'yo hya dá xihyø ja'i ngue yø judío. ⁸ Porque guesε Oja bi 'yexrä Bedu ngue drá representante rá Cristo p'u ha 'bähyø judío. Pe xquet'a bi 'yexqui ngue drá representantegä rá Cristo p'u 'bähyø ja'i hingyø judío.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ei ya, rá Jacobo, rá Bedu, rá Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagä rá mmenthü ngue ga ø't'ä ná rá 'befi na. Ya dá mbennba 'yche p'uya, guehna rá hmeya ná ngue jaje rá acuerdo ná te rá 'befi ga øthe. Bi ts'ännbaya ngue ga mmegä'be rá Bernabé, ga ma mangä'be rá hoga 'da'yo hya p'u 'bähyø ja'i hingyø judío. A nuya dá nyagähe p'uya, guehya dá xihra hoga 'da'yo hya ya yø judío ya. ¹⁰ Honda n'na rá hya bi sicä'be p'uya, ngue hinda ma mapumbeni yø hyoya, dá 'bäts'i te honi. Pe nuna rá hya ná, hinga ja dí mbennagui, ya zant'a dadi ja ndummäi ngue dá 'bäts'i te honyø hyoya.

¹¹ M'mefa p'uya, ya dí 'bücä p'u ja rá hnini Antioquia, xquet'a bi zøp'u rá Bedu. Mi ma njammí pa p'uya, bi 'yehra pa ngue hinni 'yup'u te bi 'yøtra Bedu. Janangue yø hmi yø dá yø ja'i p'u dá hejpi te ø't'e. ¹² Rá maditho xanho te bi 'yøtra Bedu. 'Dap'u bi nsihmëui yø 'yec'ei hinguí n'youi rá hmepya di njapyø judío. Mi zø i'da yø ja'i bá nexpu 'bähra Jacobo, guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue dá hmepya gätho yø 'yec'ei hingyø judío ya. Mi zøhya p'uya, rá Bedu bi zu ngue dá ts'äi, janangue bi 'uep'u 'bähyø 'yec'ei

hinga mhmεpya. ¹³ Nuyá mi'da yø judío ngue ya yø 'yεc'ei p'aya, xquet'a 'nεhya bi 'yøt'e tengutho øtra Bødu ya ngue bi nsu, bi 'uep'ua 'bøhyø 'yεc'ei hinga mhmεpya. Co 'nεhna ra Bernabé bi ntet'i te øtra Bødu. ¹⁴ Nu'mø ma nügä te øtra Bødu p'aya ngue ya himma juani ngue gue'a te mmanna hoga 'da'yo hya ga 'yo, yø hmi yø dä yø 'yεc'ei p'ua dá hejpi, dí embi: "Ague Bødu, nu'i grä judío, pε asta 'nεse'i, ya xcá hyep'ua 'da yø hya mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío. Ya guí øt'e tengutho yø 'yεc'ei hingyø judío. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe da 'yεn'ua yø 'yεc'ei hingyø judío ngue jatho ga øthua te gä mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío ya?" dí embi.

ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmanna ley. Nügä tengutho 'mø bi hyogä ra ley. Nuyá, ya gdá 'bua ngue ga ten'na Oja. ²⁰ Nu'mø mi ma maquat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nεqui dí ør'ma güenda ngue ya bi ncuarcagui ra pont'i. Nuyá hindí sänse te nna 'bui, hønt'a ra Cristo o ma mmäigä ya. A nuyá, mente ra pa dí 'bucä ua ja ra ximhäi, hønt'a rá Ts'unt'ua Oja dí εc'ei ya. Nuná, di maqui 'nε bi ndäse ngue bi tho connä ngueque. ²¹ Nuná rá mate Oja bi 'daqui, hindí nne ga joni. Xi'mø ngue da gue'a ra ley ga 'yo yø judío di nhohrá ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mø.

3

¹⁵ Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gätho ya ma mmijudío. A nuja, hinna 'bøhmua ngue ra ts'oqui ga øthua tengutho øtyø ja'i hingyø judío. ¹⁶ Pε dí pahma ngue nu'a di nhohma ts'oquihua, hinga gue'a ngue ga øthua te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'εc'ei ra Jesucristo'a. A nu yø ja'i hingyø judío ya εc'ei ra Cristo ya, pε xquet'a 'nεcju ya dí εc'eihua na ra Jesucristo ya. 'Nε guehna di nhohma ts'oquihua na ngue dá εc'eihua ra Cristo, hingue masque bi nhohma ts'oquihua ngue xcá øthua te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo ma mmijudío. Porque hinjonda bøni ngue di nhohrá ts'oqui ngue da 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley. ¹⁷ A nuyá, ya dí εc'eihua ra Cristo ngue di nhohma ts'oquihua. Pε mi'da yø ja'i embi ngue ra ts'oqui dí øthua ngue hindí øthua te gäma hya mmamp'ua ja ra ley. ¿Ua sä da 'yεnya yø ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xänngahua ra Cristo, ya i 'yøt'a ngue ga øthua ra ts'oqui? Nu'a, hin'na'a. ¹⁸ A nuyá, ya xtá mangä ngue hinguí ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mø honga 'bät'i, ga embi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya himma juani ngue bi nhohma ts'oquigä 'mø. ¹⁹ Pε ya hinní mantho ngue ja rá ts'edi

¹ Ague gyø mmenguhua p'ua ja ra häi Galacia, rá nεgui ma'bødi ni mmaihua. ¿Hanja ngue gadi n'uni thä'ahua ngue hinguí εc'eihua na ra hya majuaní? Ni hmi ni dähua p'ua dá mangähe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dømp'ua ja ra pont'i. ¿Ua ya gä pumbenihua na ra hya naya? ² Ya guí pahma xandønho ngue Oja bá pen'nahua ra Espíritu Santo ngue gä 'yεc'eihua ra hoga 'da'yo hya bi si'ahua. Himbi 'ben'nahua na ra Espíritu Santo ngue gä 'yøthua te gä nt'ot'i p'ua ja ra ley. ³ ¿Mba hanja'a ni m'memmui guí øthua? Ya guí pahma ngue gue'a ra Espíritu Santo bi 'da'ahua ra 'da'yo te. Pε nuyá guí ena ngue gui hyonse ha di gommanho te gdi n'yohua ya. ⁴ Ya xangu ra n'ua xcä sähua ngue guí εc'eihua ra Cristo. ¿Ua hinte ni bøntho'a ya? Pε dí ena ngue ja te ni bøna. ⁵ Dami pahma hanja ya ngue Oja bá penhna Espíritu Santo ngue bi 'yøtyø milagro p'ua guí 'bøhma. Nguna gä nuhua ngue bi nja ränge gä 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya bi si'ahua. Pε hin'i nja na te gä nuhua ngue gä 'yøthua te gä nt'ot'i p'ua ja ra ley.

⁶ Tengutho dí xi'ahua ya, nguna nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Ra Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei

p'uya, Oja bi hojpabi rá ts'oqui", i ενα. ⁷ Janangue dami pahmu ya ngue nu'u nnopa mbom'meto ra Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'εc'εi ya. ⁸ Nup'u ja ra Maca Libro, ya manjam'møtho nt'ot'i ra hoga 'da'yo hya ngue 'nε'u yø ja'i hingingø judío di nhohyø ts'oqui 'mø bi 'yεc'εi Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyau ra Abraham ngue bi 'yεmbi: "Conná ngue'a'i gátho yø ja'i 'bucua ja ra ximhai da ma majapi", bi 'yεmbi. ⁹ Nu ra Abraham bi 'yεc'εi Oja, 'nε Oja bi japi. A nuyá, nu to gá da 'yεc'εi Oja, Oja di japi tengutho ra Abraham.

¹⁰ Nu to gá εna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te gá nt'ot'i p'u ja ra ley, da tho ra castigo ra ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue εna: "Nu to hinguí øt'e para zantho'a te gátho nt'ot'i p'u ja ra ley, gue'a da tho ra castigo'a". ¹¹ Pe dí pahmu ngue nu ra ja'i εna ngue da 'yøt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hinga gue'a di hojpabi Oja'a. Porque ra Maca Libro i εna: "A nuyá to bi 'yεc'εi Oja, guehya di hojpabi ya, 'nε di unna 'da'yo te". ¹² Ya hinte ni bøndrá nt'εc'εi ra ja'i nu'a εna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley. Porque nt'ot'i p'u ja ra ley ra hya ngue εna: "Nu ra ja'i hinte di 'bεdi da 'yøt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hønt'a ra ja'i di t'unna 'da'yo te'a".

¹³ A nuyá, ya hinga thomhmu ra castigo mmamp'u ja ra ley ya. Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguecju'a. Nup'u ja ra Maca Libro i εmp'u: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui". ¹⁴ Ra Cristo bi thohra castigo conná nguecju n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthεui ra njapi Oja, sinoque xquet'a 'nε'u yø ja'i hingingø judío di nthεui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gá dí εc'εihu ra Jesucristo, ya dí n'yohu ra Espíritu Santo.

¹⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya ga mmangä ya, gdá hεjpa'u'a te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yohu ngue'mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'εiui, 'nε bi firma ra sεcua da nangui, ya hinda zä to

da xotra hya bi nja, ni xinda zä ngue to da hyuts'i te nt'ot'i. ¹⁶ Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'nε'a rá mbom'meto bi terpap'u. Pe hinte mmamp'u ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yεna "yø mbom'meto" tengutho 'mø di mma ngue xtángu. Sinoque n'na nc'εitho'a mmamp'u, guehna ra Cristo na p'uya. ¹⁷ Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, 'nε bi yarpí ngue di nja'a te bi xifi. Mi tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pe himbi nts'onna ra cohi mi jaui Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na. ¹⁸ Xi'mø hønt'u to øt'e te gá di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcahu Oja 'mø. Pe ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unna njapi, 'nε bi unni.

¹⁹ Pe ¿hanja ngue bi nja na ra ley 'mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'bε'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Nε bi nja rá ts'εdi na ra ley asta gue'mø mi m'mu'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuna, bá ts'ännbi ngue da 'yøt'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxε bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxε. ²⁰ Pe nu'mø mi nyau Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasεui.

²¹ ¿Ua sä ga εmhma ngue nuna ra ley bi yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'a, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yøtra ja'i te gá di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i. ²² Pe nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gátho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue dí pahmu ya ngue hønt'u to εc'εi ra Cristo di nthεui'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yεc'εi.

²³ Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley ma di manda yø ja'i. Bi nja rá ts'εdi na ra ley na, asta gue'mø ma pahmu ngue gue'a ra Cristo ga εc'εihu ngue di nhohma ts'oqui. ²⁴ Nuna ra ley bi nopa madi yø ja'i, ngue di

ndäpyø ja'i rā Cristo 'mø mī zøhø. A nu to dā 'yεc'εi nā rā Cristo p'uya, ya dī nhohrá ts'oqui rā ja'i. ²⁵ A nuyá, ngue dí εc'εihā rā Cristo, ya hīnnī mantho dī mandagahā nā rā ley mī fācjū ya.

²⁶ Rāngue dí εc'εihā rā Jesucristo ya, ya yø basigahā Ojā ya. ²⁷ A nuyá, nu to gā bī nxixyā 'mø mī 'yεc'εi rā Jesucristo, guehya gā 'yo tengutho i n'yo rā Cristo ya. ²⁸ Ya hīndī mporta ngue'mø grā judío ogue hīngrā judío; 'būhni hmu ogue hīnjo'o nī hmu; ogue grā n'yohā ogue grā xisu. Porque nu'mø ya gā guí n'yohā rā Jesucristo, ya n'na hyātho guí jahā'a. ²⁹ Nu'mø ngue guí n'yohā rā Cristo, ya gue'ahā yø mbom'meto rā Abraham. 'Nε di toca'ahā nā te xā yat'Ojā ngue dī unī.

4

¹ Ya guí nnuhā ngue nu'mø rá ngüetho n'na rā ts'ant'ū ja ngue dā gohmī n'na rā erensia, 'da'igūdui n'na rā hmiqūi, maḍague'a ngue rá mmēti gātho. ² Porque 'būhyø ja'i dī ncarga ngue dā mārpaḅi te pēts'i asta gue'mø bi zønna pa dā zānnbāḅi rá papá ngue dī ndāpi. ³ Dī njathā p'uya. Hante ngue gā pahmā hanja nā rā Cristo, dá ja ndūmmāi ngue gā øthā'ū yø costumbre gā 'būhyø ja'i ua ja rā ximhäi. ⁴ Pε nu'mø mī zønna pa bá sän'nā Ojā ngue bá pēnhua rá Ts'ant'ū, bi øn'a n'na rā xisu. Nūnā rā Ts'ant'ū nā, bī 'yøt'e te mmāmp'ū ja rā ley gā 'yo yø judío. ⁵ Bī 'yεhε ngue go bi tho'a rā castigo mī ja gā thohmā tengutho dī manda rā ley. Janāngue nuyá, ya guecjū yø basigahā Ojā ya.

⁶ A nuyā ngue ya yø basigahā Ojā, nūnā Ojā connā Ts'ant'ū bá pēnhua Espíritu Santo p'ū ja mā mmūihā ngue gā n'yohā. 'Nε guehna rā Espíritu Santo bi bēnnbī te mmānna ja'i 'mø xi Ojā ngue εmbi: "Mā Papá'i Ojā". ⁷ Janāngue nuyá, ngue ya yø basigahā Ojā ya, ya hīndī 'būhmā tengutho n'na rā hmiqūi. A nu'mø ngue ya yø basigahā Ojā, tengutho n'na rā basi ja rá erensia, dī njathā p'uya,

di tocagahā'a te di un'Ojā rángue dí εc'εihā rā Cristo.

⁸ Nu'mø yø pa xā thogui ngue hīnmanī pahmā Ojā, gue'ū yø dahmū ngue hīmma juanī Ojā gmī nnøpa hmūhā ngue gmī thannehā. ⁹ A nuyá, ya guí pahmā Ojā ya, ogue mān'na xānho, bi ba'ahā Ojā. ¿Hanja ngue ya guí nne guí hyεhmā p'ū Ojā ya, māhønguī nne guí 'yεc'εihā'ū yø costumbre hīn temā ts'edi dī ja? ¹⁰ Porque guí sūphā yø pa di costumbra yø ja'i ngue sūpi. Nu'mø rā t'asna guí sūphā. Njεya, njεya i ja mī'da yø pa guí sūphā. ¹¹ Ya xāngu rā 'bεfi xtá øt'e ngue dí xān'nāhā rā hyā. Guehna dí sugā nāya ngue dī nts'onna rā hyā nā.

¹² Ague mā zi cu'ahā, ḍamī 'yøthū tengutho dí øt'ä ngue hīndī øt'ä'ū yø costumbre yø judío ya. A nūgā dí øt'ä tengutho gmī øthā m'mēt'o. Pε nūgā dí εnā ngue hīnguī sūcjū tengue dí øt'e. ¹³ Guí pahmā ngue nu'mø rá mudi mā magā p'ū guí 'būhmā, dá xi'ahā rā hoga 'da'yo hyā, nūgā nmaḍi hyēnni. ¹⁴ 'Nε nu'a rā n'ū nmī hεmbā, xānhεnniθho ha xtí zā xca nyāhā. Pε nu'ahā p'uya hīngā 'yεhmā ngue hīnda zā gā nyāhā, nī xīngā fεscathohā rā hyā dá mangā. Hante gue co n'na rā pāhā guí 'yøhmā rā hyā dá mangā, tengutho 'mø di 'bāp'ū n'na rá anxε Ojā ngue dā zo'aschā, ogue tengutho 'mø di 'bāse p'ū rā Jesucristo dā zo'ahā, gā jajū p'ū. ¹⁵ ¿Harū gā 'yεhmā'a rā pāhā bī nja'ahā'a rā ora dá xi'ahā rā hyā? Conque dí pačā ngue nu'a rā 'bāxte guí nne xqui 'yørcāhā, nu'mø di sā asta nī dá guí nne xqui hyāi ngue xqui 'dacjū. ¹⁶ Xiya, asta guí nne guí 'yøt'e ngue mā nsūihā ya ngue njuantho dí xi'ahā nā te majuanī.

¹⁷ A nuyā mī'da yø ja'i εmmēi nne dā māxahā, pε hīngā nho nne dā 'yøt'ahā ya. Sinoque hønθho nne ya ngue guí hyεgāhā p'ū, i nne ngue go guí tenhnā'a rā hyā mmanya. ¹⁸ Pε ya xānho ngue'mø to nne dā māxahā, pεgue ya dā n'yo'a ngue

ra nho da 'yøt'e. A nugä xquet'a dí nne ga fäxahü, pε hinga høn'mø dí 'bup'u guí 'bühmü dí nne ga fäxahü, sinoque hangü ra pa dí nne ga fäxahü. ¹⁹ Ague ma basí'ahü, tengutho n'na ra xisu 'mø ja ngue di ønná basi sä ra n'u, di njadä p'uya, mahøndi sä ra n'u co nu'ahü asta gue'mø gui 'yøthü tengutho bi 'yøtra Cristo. ²⁰ Nugä händi sani ngue gdi 'bücä p'u guí 'bühmü ya ngue ga nyaséhü, n'namhmä ga nnu ha gdä japä'a ra hyä si'ahü. Porque nuyá, janjuani händi padí te ga øt'e co nu'ahü.

²¹ Nu to gätho nne da 'yøt'e te gä nt'ot'i p'uja ra ley ga 'yo yø judío, dami xicjü ya. ¿Ua hínjam'mø guí øhmü'a ra hyä nt'ot'i p'ü ja ra libro ngue ra ley? ²² Ya guí pahmü ngue nt'ot'i ngue ra Abraham bi m'mü'i yoho yø ts'ünt'ü. Nunä n'na rá ts'ünt'ü, rá ts'ünt'ü n'na ra xisu ngue ra gänitho. Nunä man'na rá ts'ünt'ü, rá ts'ünt'ü na ra xisu ngue ra mmennigu. ²³ Nunä ra xisu ngue ra gänitho, híngra 'yabasi na, janangue bi m'mührä basi. Pε nunä ra xisu ngue ra mmennigu, mará 'yabasi, guesε Oja bi yarpabi ra Abraham ngue bi m'mührä basi na. ²⁴ Ja ua yø hyä mahyεqui. Nuyä yoho yø xisu ya, guí nhyεjpa bi yoho yø cohi i ja. Nunä ra xisu ngue ra gänitho ni hü ngue ra Agar. Gui nhyεjpa bi'a ra cohi bá njap'ü ja ra t'øhø Sinaí. A nuyä yø ja'i εnä ngue da 'yøt'e te di manda ra ley ya, guehya nnøpa basi ra Agar. ²⁵ Nunä ra Agar, yoho yø xεqui mahyεjpi. Gui nhyεjpa ra t'øhø Sinaí jap'ü ja ra häi Arabia. 'Nε guí nhyεjpa ra Jerusalén, nu'a ja ua ja ra häi. Porque nuyä yø judío 'bup'ü, i tenthø te nt'ot'i p'ü ja ra ley. ²⁶ Pε nuyä yø ja'i yø ngump'ü ja ra Jerusalén bí ja mahεts'i, händi manda ra ley ya. A nuju, ja dyø mmenguhü p'uya. ²⁷ A nup'ü ja ra Macä Libro, nt'ot'i p'ü ra hyä ngue εnä: "Di nja'i mpähä grá 'yabasi, nu'i hinga pahra ønnate. Ga mafi ngue gui johya, madague'a ngue tobe hinguí pa'a ra ønnate. Porque ra

xisu ngue ra 'yabasi bi hyεp'ü rá ndø, pε man'na xangu yø basi di m'müi, hinda gue'a ra xisu 'bühmi rá ndø".

²⁸ A nuju ya ma zi cu'ahü, tengutho ra Isaac, Oja bi yat'i ngue di m'müi. Di njathü p'uya, Oja bi yat'i ngue dyø basigahü. ²⁹ Nu'mø mi nja na te ra hyä xí yat'a Oja ngue di nja, ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue bi m'mührä Isaac. Pε nunä rá ts'ünt'ü ra Agar bi mbøcue, bi zührä Isaac. Xquet'a di njathü p'uya, nu'ü mma ngue øt'e te nt'ot'i p'ü ja ra ley i sæcjü'ü. ³⁰ Pε guí pahmü te nt'ot'i p'ü ja ra Macä Libro ngue εnä: "Nunä ra xisu ngue ra gänitho, da thøn'athi, da mε rá ts'ünt'ü. Porque nunä rá ts'ünt'ü na, händi tocabi'a te da hyänna rá ts'ünt'ü na ra xisu ngue ra mmennigu", i εnä. ³¹ A nuyä ma zi cu'ahü, híngyø basigahü na ra xisu ngue ra gänitho, sinoque gue'a ra xisu ngue ra mmennigu yø basigahü.

5

¹ Ya bi hoga ma ts'oquihü ra Jesu-cristo. Janangue ya händi ténhnü'a ra ley ga 'yo yø judío ngue ga εnä di nyanmä tehü. Dami hyahü ra ts'edi ya, dami ndahü co nunä ra hyä na. 'Yo sä guí εnä ngue di nja ra castigo ngue'mø híngui tenna ley ga 'yo yø judío.

² Nugä drá Pablo, dami 'yøhmü na ra hyä ga mmangä ya. 'Yo gadi n'unü ngue da hmεpya'ahü ngue sä guí 'yεnä gue'a di nhohnü ts'oquihü'a. Nu'mø, ya säditho gá pahmü ra Cristo 'mø. ³ Mahøn'a dí nne ga xi'ahü ya, nu gätho yø ja'i εnä ngue da mεpya yø do'yo, 'yo sä di εnä ngue hønt'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gätho'a te nt'ot'i p'ü ja ra ley. ⁴ Nuyä yø ja'i εnä ngue di nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gäma hyä nt'ot'i p'ü ja ra ley, guehya yø ja'i hεp'ü ra Cristo ya. Ya emp'ü na rá mate Oja. ⁵ Pε nuju, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ma mmüihü ngue dí tømhmü'a ra pa rá nzεgui. Guesε Oja da mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquihü rángue di εc'εihü ra Cristo. ⁶ A nuyá, ngue

ya dí n'yoh_u ra Jesucristo, ya h̄inte di muui 'mø mhm̄ɛpya ma do'yoh_u ogue h̄inga mhm̄ɛpyagah_u. A nu'a tate di muui ya, guehna ma nt'ɛc'ɛih_u ja naya, 'nɛ nuna ma nt'ɛc'ɛih_u na, guehna øt'e ngue dad̄i mahma cuh_u n'na ngu n'naj_u naya.

7 Ya xanho te gman̄i n'yoh_u m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na ni mm̄ih_u ngue gui h̄ehm_u p'ua na ra hya majuan̄i? 8 Nuna ra hya di ts'on'na ni mm̄ih_u, h̄ingrá ts'änni Oja na. Porque Oja, i zon'nah_u na ngue gui siguethoh_u te mi ja. 9 Ya gui nnuh_u ngue n'na zit̄equi ra íxi di ixqui gátho ra jani. 10 Nugá hu ma mm̄i ngue ma Hmuh_u Jesucristo h̄indi ja'i ngue gui pahn̄i nt'ɛc'ɛih_u i ja. Pɛ nuna ra n'yoh_u nne di ts'on'na ni mm̄ih_u, da japra castigo Oja na, h̄ont'o bi zä maja'i.

11 Pɛ nugá ma zi cu'ah_u, nu'mø gdi xi'ah_u ngue gui mm̄ɛpya ni do'yoh_u, h̄indi nnu man'ugá yø judío 'mø. Pɛ nuyá, s̄ucyø ja'i co nuna ra hya dí xänb̄ate, ngue ra Cristo bi dup'ua ja ra pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. 12 Nuya yø n'yoh_u di pi'ah_u ena ngue jatho gui mm̄ɛpya ni do'yoh_u ngue da ma nth̄equi, ¿hanja ngue nuya yø n'yoh_u ya, h̄indi nhyɛcse xanho asta da ma m'moqui?

13 Ague ma zi cu'ah_u, bi zon'nah_u Oja ngue h̄inni mantho gui suh_u ra castigo di manda ra ley. Pɛ 'yo sä gui ɛhm_u ngue sätho gui 'yøth_u ra nts'o so ni mm̄ih_u ya. Nu'á, h̄in'na'a. Para ngue di n̄equi ngue gad̄i mm̄adi n'na ngu n'na'ah_u, a nuya dam̄i mfäts'i n'na ngu n'na'ah_u ya. 14 Hont'a n'na ra hya ja ngue di nja para ngue di ma macumple te gä nt'ot'i p'ua ja ra ley. Guehna ra hya ngue ena: “Dam̄i mahni mm̄ic'ɛiui tengutho gn̄i ne ngue di ma mam̄adi'i”. 15 Pɛ nu'mø gad̄i nsoth_u, ya ja ngue gui nsah_u n'na ngu n'na, pets'i gui tutho ni mm̄ic'ɛiui.

16 Nugá dí xi'ah_u, dam̄i n'un̄i ngue gue'a ra Espiritu Santo da xän'nah_u te gd̄i n'yoh_u. Nu'mø gui hyaxh_u'a ra 'yu di 'da'ah_u'a, h̄ingui 'yøth_u'a te

ni pähäseh_u 'mø. 17 Nu'a ra nts'o so ma mm̄ih_u, h̄ingui nnu manho ra Espiritu Santo'a. Nuna te nne ra Espiritu Santo ga øth_u, n'nan'yo na ngue'a ra nts'o so ma mm̄ih_u. Guehya di ntør'mahya p'ua ja ma mm̄ih_u ya. Janangue xangu yø nnid̄i h̄ingui sä ga øth_u'a te dí nne ga øth_u. 18 A nu'mø gue'a ra Espiritu Santo da xänngah_u te ga øth_u, ya h̄ingui ja ngue ga suh_u ra castigo di manda ra ley 'mø.

19 H̄ingui h̄enni gd̄a pahma ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a ra n'yots'om'mäi, gä ra nts'o ja rá mm̄i ra ja'i, h̄ingui nne di ts'amm̄i ngue'a te ra nts'o ga 'yo. 20 I thanne yø dahm_u, i ɛte. Di nsahyø ja'i. Høndra njunt'i nne. I sehya. I ncuɛ. Di 'yets'i. I 'uɛnyø ja'i ya yø hya i mma. Porque høndra ntapahya i nne. 21 I nnepe te pesrá mm̄ic'ɛiui, hote, iti, 'nɛ h̄inha ga ndits'i. Gätho mi'da yø nts'o i ja, gä øt'e. Nugá ya xtá xi'ah_u m'met'o 'nɛ mahøn'a dí xi'ah_u ya, ngue nuya yø ja'i njap'ua, ya h̄inda ma macat'i p'ua di manda Oja ya.

22 Pɛ ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i di mahrá mm̄ic'ɛiui na, di johya, hu rá mm̄i, seti te thogui, ra hoja'i, h̄ingui ya rá mm̄i ngue'a ra nho øt'e. Nu te ra hya pønna ne, gue'a øt'a. 23 H̄indi 'yets'i, hä't'i samrá mm̄i. A nuyá, h̄in tema ley di ja ngue da zä da ma ngue da ma ra castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya dí xi'ah_u ya. 24 Gätho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'mɛ'ua yø pähä xants'o man̄i n'yo. 25 Nuna ra Espiritu Santo di 'dacj_u ra 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhm_u ya ngue gue'a ra Espiritu Santo da xänngah_u te gd̄a n'yoh_u. 26 H̄ingui sä ga 'yexh_u ya, h̄ingui sä ga njunth_u ya. H̄ingui sä ga nseyabah_u n'na ngu n'naj_u ya.

6

1 Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø gä pahma ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigoh_u, nu'ua n'youi ra Espiritu

Santo, gue'ɥ di nyau'i'a bi 'yøtra ts'oqui'ɥ. Da xifi ngue da hyɛp'ɥ'a te øt'e. Pɛ gue di nya manhuɛhi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbɛnnbɥ ngue xquet'a 'nɛ'ɥ di njap'ɥ m'mɛfa'ɥ. ² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nuhɥ te hɛmbi n'na ngu n'na dami nfäxhɥ. Nu'mø ngue ngu'a gui øthɥ ya, ya gui øthɥ'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø. ³ Nu ra ja'i ɛna ngue sahra güenda ngue tatese, pɛ hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma. ⁴ N'na ngu n'na'ahɥ dami hyacse ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yohɥ ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pɛ hingue masque di johya ngue da denna mmic'ɛiui ngue hingui øtra mmic'ɛiui tengutho øt'e. ⁵ Porque n'na ngu n'najɥ høxhma xihɥ ngue ga hacjɥ ra güenda ngue'mø xanho te di øthɥ ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da mäxrá xännbate ngue di unni te honi.

⁷ Nuna Oja hingra nt'ɛmbi na. Hɛrcathohɥ na, masä mi 'yɛna ngue hingui nnu te di øthɥ. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁸ Porque nu ra ja'i øtra nts'o so rá mmui, gue'a ra castigo da tho'a. Pɛ nu ra ja'i haxra 'yu xännbabi ra Espiritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espiritu Santo na.

⁹ Ogui säyahɥ, ma ga øthɥ ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthɥ ra nho, da zønna pa di njurcahɥ.

¹⁰ Janangue nup'ɥ da zä ga øthɥ ra nho, ma ga ørpahɥ ra nho gätho. Pɛ ma datho'ɥ ma cuhɥ n'nat'a ma nt'ɛc'ɛihɥ i ja ngue nnetho ga ørpahɥ ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuhɥ ya yø da letra ga osegä ya. ¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmɛpya ni do'yohɥ, høntho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingui nne da zä ra n'ɥ tho'ɥ to i mma ngue ya bi nho-hyø ts'oqui yø ja'i ngue bi du p'ɥ ja ra pont'i ra Cristo. ¹³ Pɛ nuya yø

xännbate ya mhɛpyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te gä mmamp'ɥ ja ra ley ya. Høntho nne ya ngue da hmɛpya'ahɥ n'namhma ngue nup'ɥ di nya, ya di 'yɛts'i, da ma ngue ya gui øthɥ'a ra hmɛpya di manda gui 'yøthɥ.

¹⁴ Pɛ nugä hinda nne ngue te gdá 'yɛxä, hønt'a di nne ga mma ha bi nja ngue bi du p'ɥ ja ra pont'i ra Jesucristo. Pɛ ränge bi du p'ɥ ja ra pont'i, ya hin dadi hogä'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai. A nuya yø ja'i øtra nts'o p'ɥya, xquet'a hingui nnu manhogui.

¹⁵ Nu'mø ya di n'yohɥ ra Jesucristo, ya hinte di mmui ngue'mø mhɛpya rá do'yo ra ja'i ogue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a ngue da gom'na'yo ma n'yomfɛnihɥ. ¹⁶ A nuya to gätho da hyaxna ra hya di mmangä, di nne ngue da hyut'a ni mmuihɥ Oja 'nɛ di huɛc'ahɥ. 'Nɛ hinga høn'athohɥ, sinoque gätho'ɥ te'o ya yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'ɥya, hinda nne to da gun'mahyagui. Nuya yø mɛdi n'yoi ma do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nɛqui ua ngue rá mɛfigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahɥ, di nnegä ngue gä di jap'ahɥ ma Hmuhɥ Jesucristo. Da ngut'atho.

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Efeso.

¹ Nügä drá Pablo, bá εxcä Oja ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nuyá, dadi zenguagä yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'ua ja rá hnini Efeso. ² Dí nnegä ngue nuna Oja má Papáhu co 'nehna má Hmúhu Jesucristo di jap'ahú 'nε dá hyut'a ni mmáihú.

³ Ma gá ja mammadihú ná Oja rá Papá má Hmúhu Jesucristo. Porque nujú ngue ya dí n'yohú rá Cristo, ya bi jajpahú Oja. Nup'ú mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ú, gue'a bi 'dacjú'a ya. ⁴ Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'na Oja hante di nhohra ximhái. I nnepe ngue dá hyεp'ú rá nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'namhma ngue nup'ú ja rá hmi rá dá Oja, hin tema nts'o da thinnbi. ⁵ Nuna Oja di macjú. Ya mandø njam'møtho xpá nzänni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue gá cohi ngue yø basigahú Oja. Nu'a te bi nja mpähá Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a. ⁶ Nuna rá Ts'unt'ú Oja mathoguitho di mádi, ya má n'yohú naya. Ja ts'edito ngue zant'a gá εspahú Oja ya, porque mandøngu drá máte bi 'dacjú.

⁷ Conná guehrá máte Oja, nuna rá Ts'unt'ú Oja bi dú ngue bi yanjú 'nε bi punnga má ts'oquihú. ⁸ Mathoguitho di macjú Oja. Bi xoga má n'yomfεnihú, bi 'yøt'e ngue dá pahmu hanja rá hya. ⁹ Nuna rá hya Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue dá fadi hanja'a te xpá nzänni di nja. ¹⁰ Nu'a te ya xpá nzänni di nja, dá 'yεhra pa di nja'a. Nuna Oja, dá japi di manda rá Cristo gátho'a tema cosa i ja, ngup'ú mahets'i, nguua ja rá ximhái, gátho go di manda'a.

¹¹ Nu'a te ya xpá nzän'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá

nzän'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yohú rá Cristo, gá nnuhú'a rá nho di un'Oja. ¹² Janangue'a, nuyá rá mæditho dá εc'εihe ngue rá Yante ná rá Cristo, ya nnu rá nho ørcahe Oja. Guehya jatho ngue gá εspahé Oja ya. ¹³ Xquet'a nu'mø gmi 'yøhmú ná rá hoga 'da'yo hya majuaní ngue di nyanní tehú, ya gá 'yεc'εihú rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohú rá Cristo, ya bá 'ben'nahú rá Espíritu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue dá pennbabí rá Espíritu Santo te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁴ Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo gá n'yohú, ya dí haxhú njuani ngue nu'a te gá rá nho xa yat'Oja di 'dacjú, gá di nja. Nu'mø bi dát'i dá 'yεc'εi'ú to ja ngue dá zo rá 'yε Oja, guehya yø hya jaua dá 'yørpe. Nu te gá øt'Oja, gá tate. Janangue jatho dá t'εspi.

¹⁵ Nügä dí øde ngue janjuani guí hahni mmái guí εc'εihú rá Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmu gátho'ú to ya o rá 'yε Oja. ¹⁶ Janangue nügä hindí säya janjuani dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahú. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahú. ¹⁷ A nuna Oja, guehna rá Oja ná má Hmúhu Jesucristo ná, 'nε guehna rá Papá maguesε ná. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue dá 'yøt'e ngue dá dinni mmáihú xandønho hanja Oja. ¹⁸ Nuna Oja, bi zongahú ngue di tocagahú rá nho m'mεfa. Dí äpi ngue dá xoc'a ni n'yomfεnihú xandønho, n'namhma ngue dá dinni mmáihú hanja'a te rá hya dí tømhmú di nja. Porque mazihotho'a te rá nho xa nzän'Oja di unni te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁹ Dí äpä Oja ngue dá dinni mmáihú xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzεgui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gátho'ú to εc'εi ná. Nuna Oja ná, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁰ Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Cristo 'mø mi dú, 'nε bi zits'i i ma mahets'i ngue i mmip'ú ja rá n'yεi Oja. ²¹ Nuna rá Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gátho'ú bi

ja yø ts'edi mahęts'i na, 'nęcua ja ra häi. Di manda yø dast'abi, 'nę gätho'u to mi'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gätho, da gue'u 'bührä pa ja p'aya, da gue'u di m'mahyø pa di 'yęp'u, gätho go di manda'a. ²² Nu te gäma cosa i ja, Oja bi japra Cristo ngue gä go di manda'a. 'Nę bi japi ngue ra Cristo go di manda gätho yø 'yęc'ei'a. ²³ A nu'u yø 'yęc'ei, gue'u nnøpa do'yo ra Cristo'u. Nu'a ra Cristo n'youi gätho yø 'yęc'ei'a, 'nę 'bui hønbnä bi zä, bi 'bui mahęts'i 'nę 'bucua ja ra ximhäi.

2

¹ Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmi øthä. Entho ya xtä tuhä ngue ma ts'oquihä mi ja. ² Xtä øthä yø nts'o ja ua ja ra ximhäi. Xtä ørpahä rä pähä rä zithu nuna di manda gätho yø ts'onthi i 'yo ndap'u bi zä. 'Nę gue'a rä zithu xä bennbä yø mmäi'u yø ja'i hingui nne da 'yęc'ei Oja ya. ³ Nu'mø man'na rä pa gä xtä njahä p'u tengutho øtyø ja'i hingui pä Oja ya. Xtä øthä'a te ma pähäsehä. Nu'a te ra nts'o so ma mmäihä, gue'a xtä øthä'a. Janangue mama nsähä'a rä castigo da ja Oja, tengutho rä castigo da thohyø ja'i hingui pä Oja ya.

⁴ Pę nuna Oja, mathoguitho di macjä, 'nę mathoguitho di huęgahä. ⁵ A nuyä, ngue di n'yohä rä Cristo, ya bi 'dacjä rä 'da'yo te ya. Porque nujä ya xtä tuhä ngue ma ts'oquihä mi ja. Pę nuna Oja, rä matetho bi 'yøt'e ngue bi yanjä. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yøt'e ngue 'nęcjä da zä ga bennatehü tengutho rä Cristo ngue bi bennate. 'Nę da 'yøt'e ngue 'dap'u gani mmihmä p'u mahęts'i. ⁷ Nguna ra hyä xpä nzän'Oja di nja ya, n'namhma ngue hangü rä pa di nęqui xandønho ngue janjuanä di macjä, ngue'a te rä nho bi 'yørcähä connä nguehra Jesucristo. ⁸ Nuna Oja, rä matetho bi 'yøt'e ngue bi yanjä ngue dá ęc'eihä rä Jesucristo. Hingä emhmä ngue ja temä nho dá øthä ngue bi yanjä. Sinoque bi nesę Oja ngue bi yanjä. ⁹ A nu rä ja'i, hingui sä da 'yęnä ngue

ja temä nho da 'yøt'e ngue da zä di nyani. Janangue hindä zäp'u di 'yęts'i da 'yęnä ngue nu'a te rä nho øt'e, gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yøt'e ngue ja ma'da'yo dá m'mahmä ngue di n'yohä rä Jesucristo. Ya mam'met'o xpä nzänni ngue ya gda 'bühmä'a ngue gä rä nho ga øthä.

¹¹ A nuyä ngue hingyø judiohä, dami bęni te gmi jahä 'mø yø pa xä thogui. Yø judio himmi nnu manho'ahä porque ni do'yohä himmä mhmępya tengutho øtyø judio. ¹² Nu'u yø pa'u, hingmi pähmä te'o nä rä Cristo. Mama hyaqui'ahä ya yø judio 'bup'u ja rä häi Israel. Hingmi pähmä'a te rä cohi mi jai Oja'u. Ni xinga gue'u yø hyä di yat'a Oja ngue gdi pähmä hanja. Ahä gmi 'bühmä ua ja rä ximhäi, 'be xingmi tømhmä ngue xtä 'yęhra pa xtä nyan'ahä Oja. Hingmi pähmä ngue 'bui Oja. ¹³ Pę nuyä ngue gui n'yohä rä Cristo ya, 'nę bi du connä guecjä, gue'a øt'e ngue gä pähmä Oja'a ya. ¹⁴ A nuyä, rä Cristo guehna bi 'yøt'e ngue gä n'amigohä Oja naya. Ngu yø judio, ngu'u hingyø judio, ya n'na 'buihø bi gohyø ja'i ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hyä mađi hyagahä. ¹⁵ Nu'a rä ndate bi thohra Cristo, ja bi zęp'u rá ts'edi rä ley nu'a mađi manda yø costumbre manä n'yo yø judio. Nuyä yo 'bui yø ja'i mađi nsui, ma'da'yo bi mpēnhni ngue n'na 'buihø bi gohi. Porque ya gä yø n'youi rä Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque nu'a i du p'u ja rä pont'i rä Cristo, gue'a i nhojpauä Oja yø ja'i bi 'yęc'ei'a. Ngu yø judio, ngu'u hingyø judio, nu'a rä njunt'i mi øt'e ngue mađi nsui, ya bi zęp'u. Bi ma mpēnhni gätho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø n'na nc'eiho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá ęhę ngue bi xihra hoga 'da'yo hyä yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hyä yø ja'i himmi pä Oja, ximmangu yø judio ya mi pä Oja xquet'a bi xihra hyä. ¹⁸ Connä nguehra Cristo, ngu yø judio, ngu yø ja'i hingyø judio, gue'a rä Espiritu Santo fäxçahä ya ngue da

zäp'u ga n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya hingyø 'dan'yo ja'ihu ya. Ya gue'ahu yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohu gätho'u yø ja'i ya o rá 'yε Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra nija, nup'u brá fuhra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahu'u yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi du'mra jado'a. A nu'u yø representante p'uya co 'nε'u yø pøngahya Oja, gue'u yø do rá muditho bi me ra ngu'u. A nuya conná guehra Cristo ya, nu yø ja'i hingyø judío, ya yø n'youi to gä εc'ei ra Cristo'u ya. Porque gäthogahu, gue'a ra Espíritu Santo dí n'yohu.

3

¹ Nugä drá Pablo, dí ofädi ngue dí mmangä rá hya ra Jesucristo p'u 'buhyø ja'i hingyø judío. ² Ya gui pahma ngue bi 'yørcagui ra mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. ³ Gä dá cuatä ua ja ra sacua'a te gäma hya bi yurcagui Oja. Himmi fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø gá nuhu na ra sacua naya, ya gui hyaxhu njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo himmi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja. ⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, hinjonni ja'i xa mbøni ngue xti japi xta mbahna ra hya na. Pε nuyá, nuna Oja bá pennbabi ra Espíritu Santo'u yø representante co 'nε'u yø pøngahya ngue bi japi dá badi hanja na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya himmi fadi hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue hinga høndyø judío di tocabi na rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i hingyø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya. Ya gä dá gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a ra nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yεc'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajma 'befi ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. 'Nε guesε Oja di 'dacrä ts'edi ngue dá zä ga øt'a na

ra 'befi na. ⁸ Nugä, man'natho hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Pε guesε Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä ra mmenthü ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. 'Nε ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, mathoguitho ra nho di tocabi hinha rá nεgui. ⁹ I nneque ngue ga japi dá badi gätho yø ja'i hanja na ra hya hingu fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpa nzän'na te nnepe di nja. Pε himmi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya. ¹⁰ A nuyá, ya bi zønna pa ngue co 'nεhyø anxε bi ja yø ts'edi mahets'i dá nu'a te dá 'yørpabi Oja yø 'yεc'ei. 'Nε dá nu ngue mathoguitho ja rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpa nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pε ya bi nja 'mø mi t'εc'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá, ngue ya dí εc'ei hu ra Cristo, ya nthummü ngue ma n'yohu Oja ya. ¹³ Janangue nugä dí xi'ahu ngue 'yo di tu ni mmühu ngue dí sägä ra n'u ngue dí xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. Sinoque dami johyahü ngue nu'a te ra n'u dí thocä conná ngue'ahu dá 'yøt'ahu ra nho na.

¹⁴ Janangue nugä dí ndantyøhmu ngue dadi ja mammadi na rá Papá ma Hmu hu Jesucristo. ¹⁵ Nuna ra Papá na, nu'u bí 'bu mahets'i, dá gue'u 'bucua ja ra häi, gätho yø Papá. ¹⁶ Guehna ma datho ngue ja rá ts'edi na. Janangue dí äpi ngue di zac'a ni mmühu ngue dá penhna Espíritu Santo di ha'ahu ra ts'edi. ¹⁷ Dí äpi ngue nu te'o gätho ya gui εc'ei hu ra Cristo, høndra Cristo dá 'yo ni mmühu. A nu'a te gni mahni mmic'ei hu, janjuani ngue ni mmü gdi 'yøthu. ¹⁸ Dí nnegä ya ngue gätho'ahu co gätho mi'da yø 'yεc'ei, dami pahma xandønho hague ngu gangu'a te gui macju ra Cristo. ¹⁹ Janangue dí äpä Oja ngue dá dinni mmühu xanho hanja na te gui macju ra Cristo, madague'a ngue hinjam'mø dá zä ga pahma gätho'a te gui macju. Pε co

ngu'a, man'na man'na di nequi ngue guí n'yohu Oja.

²⁰ Nuna Oja, ma datho ja rá ts'edi na, porque sá di un'a te t'ápi. Hinga hont'a te ra hya so ma mmui dí áphu di uni, sinoque man'na xangu di uni ngue'a te t'ápi. A nuyá, nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacju ra ts'edi naya. ²¹ Nu to gátho dí ec'ei hu ra Jesucristo ya, ma ga espahu Oja para zantho. Da ngut'atho.

4

¹ Nugá dí ofádi ngue dí orpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Pe nuyá, dí xi'ahu ngue guí mportahu xandõho. Nuna te ra hya i zon'nhu Oja gdi n'yohu, gue'a gui 'yothu'a. ² O gadi 'yex'mo guí yahu, mahotho gdi nyahu. Dami seti te gadi n'yorpuhu. Di nequi ngue n'na ngu n'na gadi mahni mmic'ei hu. ³ Da máx'ahu ra Espiritu Santo ngue da 'yot'e ngue xogue n'na hyatho guí mmamhu. Dami ja ndummu ngue hinjam'mo guí njunthu. ⁴ Nu to gátho ya dyo 'yec'ei hu, entho n'na nc'ei tho pu da nnuju Oja. Nu'a ra Espiritu Santo dí n'yohu, n'nat'a'a. Nuna te ra hya dí tõhmhu di nja m'mefa, n'nat'a na ra hya gá nzongahu Oja. ⁵ N'nat'a ma Hmu hu. N'nat'a ma nt'ec'ei hu i ja. N'nat'a ra nxixya i jajhu. ⁶ Ne n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gátho. Ne gue'a di manda gáthogahu'a. Gue'a 'bui ndap'hu bi zã'a. Ne gue'a di n'yohu gáthogahu'a.

⁷ Nup'hu ha di mpeti yo 'yec'ei, bi zãnbã ra Cristo n'na ngu n'najhu'a te ja ngue ga othu. Di hacju ra ts'edi ngue da zã ga othu'a te nnepe ga othu. ⁸ Nguna mmamp'hu ja ra Macã Libro ngue ena: "Nuna ra Cristo bi ma mahets'i, pe 'be bi dapi gátho'hu yo nsuiui. Ne mandõngu drã mate bi unyo ja'i bi gocua ja ra ximhã", i ena. ⁹ Te nne da manna ra hya embi ngue bi ma mahets'i? I nne da ma ngue ra Cristo bi zõcua ja ra hã 'ne bi mengui, i ma mahets'i. ¹⁰ Nuse na ra Cristo bá nexpu mahets'i, bi zõcua ja ra hã. Ne bi ma astã ndõya mayã bí ja ra

c'amahets'i para ngue di nequi ngue ndap'hu bi zã 'bui ngue di manda.

¹¹ N'na ngu n'na yo ja'i, bi zãnbã ra Cristo'a te ja ngue da mafi. Bi 'yexyo ja'i ngue dyo representante. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue da manna hya di bennbabi Oja ngue da ma. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue di n'yo ngue da manna hoga 'da'yo hya. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue di m'met'o ngue dyo mamhu pu ha 'buhyo 'yec'ei. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue dyo xãnbate ngue ra hya. ¹² Nuyã yo ja'i bi 'yets'i, guehya da japi gátho yo 'yec'ei ngue da 'yotra 'befi di manda ra Cristo da 'yotyõ ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yo 'yec'ei 'bucua ja ra ximhã ya. ¹³ Di mpefi astã gue'mo da zãdi ngue xogue da 'da'igu ma nt'ec'ei hu, ne ga pahmu xandõho'a rá Ts'unt'hu Oja. Man'na man'na dí thini xanho hanja ra hya, ya da zã ga n'yohu tengutho i n'yo ra Cristo pu ya. ¹⁴ Ya hinga othu tengutho otyo t'ubasi pu ya. Porque yo basi hingui henni ga thã'ti. Tengutho 'mo te haxra ndahi ni ma ua, ni ma nu, njarbutho yo basi, hont'o bi zã maxãdi tenni. A nu'hu yo xãnbate ngue yo hyãte, xogue ga mbatho da hyoni ha di hyãtyõ ja'i. I nne'hu ngue ga tenhu'a ra fehni hya i xãnbate. ¹⁵ Pe nuju, ma ga ja ndummu ga mmamhu na ra hya majuanã. Ma ga udi ngue dadi mahmu'hu yo ja'i di xihmu na ra hya na. Ma ga homhu ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o na ngue di manda gátho yo 'yec'ei, tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. ¹⁶ Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue di nnõpa yahu ya, nu'hu yo xequi ha di ntõtrã do'yo ra ja'i pu ya, go guecju'a. A nu'mo ngue cu xanho yo hyundo'yo, gátho 'da guí mpetho, ya xanho i ja. Njarbutho ya, nu'mo di mma di n'na ngu n'na yo ja'i, gátho 'da ga hyadra ts'edi di mpefi xanho.

¹⁷ Nuna ma Hmu hu Jesucristo, go di 'dacã ra ts'edi na guehna ra hya dí

xi'ah̄u ya. 'Yoni mantho guí øth̄u'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i hinguí pa Oja. Nuya yø ja'i ya, nu'a ra nts'o so yø mm̄ai, gue'a øt'a. Pɛ h̄inte di muui te øt'e. ¹⁸I njot'i yø n'yomfɛni, hinguí pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandø nnaxitho yø n'yomfɛni. H̄indi n'uni da sifi ha di njap'u dí ba Oja, janangue hinguí padí hanja. ¹⁹Janjuani ngue xa unyø mm̄ai yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xinguí ja yø 'bɛ'isã. ɛna gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰Pɛ h̄inga ngu'a ra hya gá 'yøhm̄u bi nxãnbate ra Cristo. ²¹Majuani ngue ya gá 'yøhm̄u na te ra hya bi nxãnbate ra Jesucristo. Nuna ra hya naya, guehna majuani na, 'nɛ guehna ra hya xãngah̄u ra Jesús. ²²Janangue nuyá, nu'a te gã ra nts'o gmani n'yohu mam'mɛt'o, dami hyehm̄u p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmadí ho guí 'yøth̄u, mi hãt'atho ni n'yomfɛnih̄u'a. ²³A nuyá, dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfɛnih̄u ya. ²⁴Gãtho ma'da'yo'a te gdí n'yohu. Gã ra nho gdí n'yohu. Tengutho Oja majuani ngue xandønhu'a, guí njathu p'uya, gã ra nho guí 'yøth̄u, h̄in tema nts'o guí 'yøth̄u.

²⁵A nuyá, 'yo guí mm̄amhm̄u ra fɛhni. N'na ngu n'na'ah̄u, gã majuani guí xihni mm̄ic'ɛiui. Porque gãtho yø 'yɛc'ɛi tengutho 'mø n'na nc'ɛitho di jah̄u. ²⁶Nu'mø guí ncuɛh̄u, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuɛh̄u. Da thotho'a ni cuɛh̄u, 'yo guí nneh̄u ngue gã ra nḡni ra pa guí ncuɛh̄u. ²⁷'Yo gadí unhn̄u ra 'yu ra zithu ngue guí 'yøth̄u'a te rá pãhã.

²⁸Nu ra ja'i mará bɛ, da hyɛp'u'a rá mfɛ, di mpɛfi. Nu ra ja'i ngue rá 'bɛfise da 'yøt'e, gue'a di d̄ini te da zi'a, janangue di nja te di unyø ja'i h̄in'yu te da hyoni.

²⁹'Yo tema ts'omhya guí mm̄amhm̄u. Sinoque ra hoga hya guí mm̄amhm̄u, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. ³⁰'Yo guí øth̄u ngue da du rá mm̄ai ra Espíritu Santo ngue n'na

ra ts'oqui guí 'yøth̄u. Porque dí n'yohu ra Espíritu Santo, ya di haxhu njuani ngue ya dí ohu rá 'yɛ Oja, 'nɛ fãcj̄u asta gue'mø bá ɛp'u ma Yanteh̄u.

³¹A nuyá, dami hyehm̄u p'u gãtho ya yø hya ga xi'ah̄u ya. Ra sui, ra cuɛ, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to guí nnu man'uh̄u. ³²Nu'a ja ngue guí 'yøth̄u, dami n'yørpah̄u ra nho n'na ngu n'na'ah̄u. Di nja ni yemm̄ih̄u. Dami mpunnbi n'na ngu n'na'ah̄u ngue'mø 'bui to h̄inga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nah̄u conná nguehra Cristo.

5

¹Nuna Oja, janjuani ngue di mac̄ju ngue ya yø basigah̄u. Janangue nuyá, ma ga øth̄u tengutho øt'Oja. ²Ma ga mah̄ma mm̄ic'ɛih̄u tengutho guí mac̄ju ra Cristo. Nuná, asta bi ndã ngue bi du conná nguecj̄u. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquih̄u'a.

³Ya guí ohu rá 'yɛ Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mm̄uih̄u'a ra n'yots'om'mãi. 'Yo tema nts'o guí øth̄u. 'Nɛ 'yo guí ɛmhm̄u ngue gue'a ra mɛnyu ma datho di muui. ⁴'Yo tema ts'omhya guí mm̄amhm̄u. 'Yo guí mm̄amhm̄u yø hya h̄inte ni bøntho. Porque nuya yø hya ya, h̄inni 'yup'u ngue guí mm̄amhm̄u ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u guí 'yøth̄u, gue'a ngue njandyatho guí ja mam̄ad̄ih̄u Oja'a. ⁵Ya guí pah̄mu ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nɛhrá Papá, nuya yø ja'i ngue yø 'yots'om'mãi h̄inda ma mac̄ut'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ɛi, da guehya yø ja'i ngue hønt'a te pɛs'ua ja ra ximhãi so yø mm̄ai ngue di xandi, h̄inda yarbu ya. Porque nuya yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mm̄ai, gue'a thanne'a, h̄inga gue'a Oja i thanne. ⁶Matonma hyã'ah̄u ngue guí 'yøth̄u ya yø nts'o dí xi'ah̄u. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ah̄u ya, ngue fɛspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja ya. ⁷Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí 'yøth̄u tengutho øtya yø ja'i dí xi'ah̄u ya.

8 Nu'mø mam'met'o, gä rä nts'o nmará n'yohu. Pe nuyá, ya ma n'yohu rä Cristo ya. Ma gdá n'yohu'a te nne Oja gdá 'yohu ya. 9 Nu rä ja'i ngue xojpabi Oja rá mmui, gä rä nho ga 'yo rä ja'i. Nu'mø ha ya, gä majuaní te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. 10 Dami ja ndummuihu ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthü'a. 11 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthü tengutho øtyø ja'i xants'o gä 'yo. Dami japhu ngue da bahyø ja'i ngue rä ts'oqui'a te øt'e. 12 Nu'a rä nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya rä 'be'isätho ngue da hmangua'a. 13 Pe nu'mø da ma nsudi rä hya ha rá nja na rä nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue rä ts'oqui øt'e. 14 Janangue emp'u ja rä Macá Libro: "Nup'u bahyø ja'i entho ya xa ndu, da xoc'a ni mmui rä Cristo. Entho ja gui nnu'a nt'aha", i ena.

15 Janangue nuyá, dami fähmu xanho te gdi n'yohu. 'Yo gni 'yohu tengutho ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Sinoque dami 'yøt'e ngue di nequi ngue gui pahmu Oja. 16 Dami ja ndummui gui mpefi ngue gui mmamhmu rä hya. Porque yø pa dí 'buhmu, xandøngu rä nts'o i ja. 17 Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammuihu. Nu'a te rä pähä ma Hmuhu Jesucristo, dami ja ndummui ngue da dini xanho ni mmuihu hanja rä hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yøthü'a. 18 Para ngue gui m'mamma pähähu, 'yo gadi unni mmuihu rä n'iti. Porque rä n'iti xants'o te øt'ahü'a. A nuyá, go dami unni mmuihu'a rä Espiritu Santo ngue da gue'a da xän'nahü te ja ngue gui 'yøthü'a. 19 N'na ngu n'na'ahu, nu'mø gui yahü, nu'u yø hya mazihotho nt'ot'i p'u ja yø salmo, gue'u dami nxihmu'u, 'në'u yø hya nt'ot'i p'u ja yø alabansa. Dami ja mamadihu'a rä Hmu Jesucristo p'u ja ni mmuihu. Gui 'yëspahu conyø salmo 'në conyø alabansa gui turpahü. 20 Ränge gui ëc'ëihu ma Hmuhu Jesucristo, nuna Oja ma Papáhu da 'yø'mø gá zohmu. Janangue nuyá, zant'a gui ja

mamadihu ya ngue'a te gä rä nho ørchahu.

21 A nuyá, ngue gui nnu mansuhu Oja, dami mfäts'i n'na ngu n'na'ahu ya.

22 Ague gyø xisuhu, dami 'yëc'ëi ni damme 'mø nzo'ahu. Porque gue'a di manda rä Hmu Jesucristo'a. 23 Porque rä n'yohu i 'bet'o'a ngue di manda rá xisu, tengutho rä Cristo i 'bet'o'a ngue di manda yø 'yëc'ëi. Nu'a rä Cristo bi yanyø 'yëc'ëi, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya rä ja'i, 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. 24 A nuyá yø 'yëc'ëi i øt'e te di manda rä Cristo. Xquet'a njarbatho yø xisu ya, da 'yøt'e te gä di 'bëpyø damme.

25 Ague n'yø'ahu, dami mahni xisuhu, tengutho rä Cristo di mahyø ja'i bi 'yëc'ëi, asta bi du ngue bi yani. 26 Nguna bi 'yørpabi yø 'yëc'ëi para ngue di zo rá 'yë Oja. Co nuna rä hya bi 'yëc'ëi yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hyep'u rä nts'o. 27 I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a rä Cristo, gätho yø 'yëc'ëi da 'yëspi, porque ya hin tema nts'o da dinnbi.

28 A nu yø n'yohu i jatho ngue di mahyø xisu. Tengutho gä mmährá do'yo, di jarbu rá xisu. Porque nu rä n'yohu di mährá xisu, i øträ güenda rä n'yohu ngue rá do'yose di madi. 29 'Në hinjo'o n'na rä ja'i ngue di sährá do'yo, sinoque fährá do'yo rä ja'i 'në pepi. Njarbatho'a te ørchahu rä Cristo ya, fäcju 'në i pejpahu. 30 Porque rä Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogahu. 31 N'tot'i p'u ja rä Macá Libro ngue ena: "Nu'mø bi nthatra n'yohu, rä n'yohu p'uya sop'u rá papá 'nëhra mamá ngue 'buhmi rá xisu. Nuyá yo nc'ëi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ëi, sinoque entho n'na nc'ëitho", enna hya. 32 Nuna rä hya na, mazihotho hma te nne da ma. Porque gä mbøni ngue rä Cristo ya yø n'youi yø 'yëc'ëi 'në gue'u yø 'yëc'ëi nnøpe ngue rá do'yo. 33 Pe xquet'a i nne da ma

ngue n'na ngu n'na yø n'yohu jatho di mahyø xisu. Tengutho ga nne ngue di ma mamadi, di jarbatho ra xisu ya di madi. A nu ra xisu p'uya, i jatho ngue da nu mansu ra damme.

6

1 Ague gyø basihu, nu'mø bi zo'a ni papá oque ni mamá, dami 'yεc'ei te xi'ahu. Porque gue'a jatho ngue da 'yøtyø basi ya εc'ei ra Cristo'a. 2 Guehna ra maditho ra hya mmamp'ua ja ra ley Oja na, ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te xi Oja, da dinnbabi ra njapi Oja. Guehna ra hya naya ngue εna: "Dami su ni papá, dami su ni mamá. 3 Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya ya, ya'atho ra pa di m'mucua ja ra hai, 'ne di m'mamma pahä", εna hya.

4 A nu yø n'yohu conyø xisu, ngue ya 'bathyø basi, 'yo di honnbi ha di mbøcue yø basi. Sinoque di tede xanho, da badi ngue da zammi. 'Ne da xänba yø basi ngue da 'yεc'ei ra Cristo.

5 Ague gyø hmiquihu, dami 'yεc'ei ni hmu gadi mpehmu ua ja ra hai. Majuani ngue ni mmui gdi 'yørpabi masu ni hmuhu. Ni mmui gdi 'yøtra 'befi gui pehmu, gui 'yø'ni güendahu ngue tengutho 'mø gdi ørpahu ra 'befi ra Cristo. 6 Gui hyumbabi 'mø gadi mpehmu. 'Yo gui nnehu ngue høn'mø nnu ni hmu gui humbahu, sinoque gui 'yøt'e ngue yø mefi'ahu ra Cristo. Co gätho ni mmui gdi 'yørpahu'a te ra pahä Oja. 7 Nu'mø ja te gui pehmu, con n'na ra pahä gdi 'yøthu ra 'befi. Gui 'yø'ni güenda ngue ra Cristo gui ørpahu ra 'befi, hingue masque gui 'yεmhu ngue ra ja'itho gui ørpahu ra 'befi. 8 Porque ya gui pahmu ngue nu'a ra Hmu Jesucristo, nu'a te ra nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na ra ja'i, gue'a ra nzäbi ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bührä hmu oque hinjo'o ra hmu n'na ra ja'i, nu te ra nho xa 'yøt'e, gue'a ra nzäbi di t'un'na.

9 Ague gyø hmuhu, dami 'yørpabi ra nho ni mefi gui sihu. 'Yo gadi pihmu

yø mefi. Dami bemhmu na ra hya ja ua. Ngu'ua yø hmu ua ja ra ximhai, ngu'ua yø hmiqui, n'nat'a ni Hmuhu bi 'bu mahets'i. A nu'a p'uya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

10 Ague ma zi cu'ahu, dami za-ni mmuihu conna ts'edi di 'da'a ma Hmuhu. Porque hønt'a tate ja ra ts'edi'a. 11 Nuna ra hya di 'da'ahu Oja ngue gdi mfähmu, dami 'yøthu ngue tengutho 'mø da m'mant'i'ahu na ra hya na. Janangue da zä gui täjrahu ra hya ra zithu nu'a nne da hyäcju. 12 Porque nuna ra tunhni di øthu ya, hinga gue'ua ma mmic'ei dadi ndunhnu, sinoque nu'ua dadi ndunhnu ya, gue'ua yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhai. I 'yo maya ndap'ua bi zä. 13 Janangue di ndu xanho ni 'yomfεnihu ya co nuna ra hya di 'da'ahu Oja, guehna gdi täcju ra nts'o na. Nu'mø da 'yεhra ora ngue gui nthehu n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahu. Nu'mø ngue gä 'yøthu na ra hya naya, ya du xanho ni 'yomfεnihu 'mø.

14 Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsä ngue da ma ra tunhni, ya xa dutra ngat'i, ya ha ra njudi di nyani, 'ne he ra he ngue ra t'εgui. Dami njathu p'uya ngue gdi nyamhmu na ra hya majuani. Nu'a te xanho, gä gue'a gui 'yøthu'a. 15 Nu ra soldado 'mø ja ngue ha da ma, ya xa nsä, hinha ga hyehyø 'boxthi. Dami njathu p'uya, gui ja ndummai ngue gui mma guä mamhmu ra hoga 'da'yo hya. Guä xihmu ra hya yø ja'i ngue ha di zä di nhojpau Oja. 16 Nu ra soldado ha ra njudi. Nu'ua yø nsa n'yoi ra sibi bi enyø nsaiui hingui thot'i. Gui njathu p'uya co nu'a ni nt'εc'eihi i ja, ya hinda zä da dap'ahu ra zithu. 17 Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushu ra fai t'εgui, hinte da thot'i. Dami njathu p'uya, n'nat'a beni ngue ya bi nyanni tehu. Nuna ra hya Oja di 'da'ahu ra Espiritu Santo, guehna gui nnpa

juaih_u n_a, ngue gdi taph_u r_a hya yø ja'i.

¹⁸ 'Yo di cohn_i mm_uih_u, mat'Oja_h hang_u r_a pa. 'Yäph_u Oja'a te gäma hya di b_en'nah_u r_a Espiritu Santo gui 'yäph_u. Gätho yø ja'i ya o r_a 'y_e Oja dami marpah_u Oja yø ja'i, 'yo-gui säyathoh_u. ¹⁹ Xquet'a 'n_ecä dami marcah_u Oja n'namhma_u ngue Oja di 'dacra hya ga mma. Nup'_u ha ga mman_a hya, ga ha r_a ts'edi ngue ga mman_a hya. Nun_a r_a hoga 'da'yo hya, hinga su ga xicä yø ja'i hanja n_a r_a hya n_a. Porque hingu_i pahyø ja'i n_a r_a hya n_a. ²⁰ Oja bi 'y_exqui ngue dr_a representantegui ngue ga mmangä n_a r_a hoga 'da'yo hya n_a. A nuyá, ngue dí mmangä n_a r_a hya n_a, ya dí ofädi. Janangue dami marcah_u Oja n'namhma_u ngue nun_a r_a hya ni 'y_ehma xi ga mma, da zä ga ha r_a ts'edi ga mma xanho r_a hya.

²¹ Nun_a ma zi cuh_u r_a Tíquico, xquet'a emm_ei di mpefi ngue ørpabi rá 'befi r_a Hmu. Nu'mø bi map'_u naya, go da xi'ah_u te dadi jagä n_a. 'N_e da xi'ah_u te dí øt'ä ua. ²² Nun_a r_a Tíquico dí øt'ä p'_u n_a ngue da ma di zengua'ah_u. 'N_e dan_i xi'ah_u te dadi ja. Nun_a r_a hya da xi'ah_u p'_uya, di hatra ts'edi ni mm_uih_u n_a.

²³ Dí nnegä ya ngue nun_a Oja ma Papáh_u co 'n_ehna ma Hmu_h Jesu-cristo di darpabi yø nt'ec'ei to gätho ya ja yø nt'ec'ei, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'eiui n'na ngu n'na. ²⁴ Oja di japi te'o gätho ngue yø mm_ui gui ma'a ma Hmu_h Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Filipos.

¹ Nügä drá Pablo, conna Timoteo, yø mɛfigä'be ra Jesucristo. Nu'u yø mamhya p'u ja ra hnini Filipos, da gue'u yø n'yohu ja yø cargo p'u ja ra nija, gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo, gä dadi zengua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nɛhna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

³ N'na ndi ngu n'na ndi ga mbɛn'ahu, dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahu. ⁴ Nu'mø dá mat'ahu Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque dí mbɛn'ahu ngue nu'mø mambá fudi gá 'yɛc'ɛihu ra hya, gá fäxcahu mente dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ asta guetya guí fäxcatohu. ⁶ Asta gue'mø gambá fudi gá 'yɛc'ɛihu ra Jesucristo ya, bi 'yøt'ahu ra nho Oja. 'Nɛ man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohu. 'Nɛ dí padj ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohu 'mø ra pa da ɛp'u ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'u ngue ɛmmɛi di mbɛn'ahu, porque gäthogahu, bi 'yøtra mate Oja ngue bi 'dacju ra 'bɛfi ngue dadi 'yonnbahu ra hya. A nuyá, gue'mø dí ofädi, ogue dí 'bucä p'u ja ra ts'ut'abi, dí tøkä na ra hoga 'da'yo hya, 'nɛ dadi ja majuanj ngue majuanj na. ⁸ Nuna Oja i padj ngue janjuani dadi madj gätho'ahu tengutho gui ma'ahu ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagä, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmu, man'na man'na gdí mmahmu. 'Nɛ dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfɛnihu ngue da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya. ¹⁰ Dí nnegä ngue gui padj gui huanhnu ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthu. Janangue nu'a ra pa da ɛp'u ra Cristo, ya hinte mantso da thin'nahu. ¹¹ 'Nɛ hont'a ra

Jesucristo da zä da 'yøt'e ngue gä ra nho gdí n'yohu. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue guí 'yohu xanho, ya da 'yɛspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague ma zi cu'ahu, dí nnegä ngue guí pahmu ngue nu'a te gä dá thocä, ɛnā gue gue'a man'na i fahra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gätho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nɛ gätho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padj ngue dí ofädigä ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigä, xangu ma cuhu bi hya ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padj ngue hingui hegahu'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'u to mmanna Cristo ya, 'bu i'da ngue di seyagui, i nne da 'yɛngahäi. Pɛ mi'da p'uya, conna pätho ga mmanna Cristo. ¹⁶ A nu'u di seyagui, i mmanna hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'nɛ himma juani ngue yø mmui ga manna hya. Porque ɛmbi ngue da du ma mmuigä 'mø ga padj ngue gä tenyø ja'i'a ra hya mman'u. ¹⁷ Mi'da p'uya, ga mmanna Cristo ngue di maqui. I padj ngue dí 'bui ngue ga tøkä ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pɛ hinte ja'a, gue'mø gue yø mmui ga manna Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pɛ squerangue i hmanna Cristo, guehna nná johyagä naya. 'Nɛ man'natho dadi johya. ¹⁹ Porque dí padj ngue ga pømmanhogä ua ja ra fädi ngue guí mmarcahu Oja, 'nɛ fäxcä ra Espiritu Santo bá penhna Jesucristo. ²⁰ A nugui, nu'mø ga su ga mmanna hya ngue ra Cristo, ya ra 'bɛ'isätho te dí øt'ä 'mø. Hante gue ga ha ra ts'edi ga mmanna hya hangu ra pa, hingue masque ga su ngue dí ofädi. Ogue ga pongui, ogue da thogui, hindi mportagä'a. Nugui dadi ja ndummui dí honnbi ha di hnu manho ra Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdä 'bu'a ngue ga ørpabi rá pähä ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na ma datho ra nho ga nthɛ'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mucua ja ra ximhäi, da zä ga tapä mi'da yø ja'i

ngue da 'yεc'ei ra Cristo. Janangue nuya hĩndĩ padĩ ndana gue'a εxa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'mai, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuya hĩndĩ padĩ ndana εxa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'u nná bεngä, man'na xanho ngue ga tu, ya ganĩ m'mu'be ra Cristo p'uya. A nuguĩ, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pε co nu'ah, ya xanho ngue dí 'bui. ²⁵ Janangue'a dí haxa njuani ngue ga sigue ga m'mai, n'namhma ga ha'ah ra ts'edi ngue di ndu ni nt'εc'εih. 'Nε man'na di nja'ah mpähä porque man'na di ndu ni nt'εc'εih i ja. ²⁶ Nu'mø ga nuju mahøn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mammadih ra Jesucristo conná nguecä.

²⁷ Guĩ ja ndummui gui 'yøth'u yø hya mmanná hoga 'da'yo hya ra Cristo. Damĩ 'yøt'e te dí xi'ah, gue'mø ga mmagä p'u ga ma nu'ah, oque hĩn'na. Pε dí nne ga øde ngue guĩ hah ra ts'edi 'nε 'da'igu guĩ mmamhm. 'Nε guĩ honĩ ha gdi japhu ngue di nth'a'a ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'εc'εi ja'ah. ²⁸ Nu'mø di pi'ah ya yø ja'i sähra hoga 'da'yo hya, 'yo sä guĩ suh. Porque nuyá, nu te øt'e, gue'a ra hmεya'a ngue di m'medi. Pε nu'ah p'uya, nu te guĩ øth, gue'a ra hmεya'a ngue di nyanni teh. Porque guehna Oja faxah. ²⁹ Nuna Oja bi 'da'ah rá mate, hinga høntho ngue gui 'yεc'εih ra Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui säh ra n'u ngue guĩ εc'εih na. ³⁰ A nuyá, ma ga homhm ha di nthahra hya ya. Ya guĩ nnuh te dá øt'ä m'mεt'o, 'nε ya guĩ øhm ngue dadĩ sigue dí honĩ ha nná japi ngue di nthahra hya.

2

¹ Di ha'ah ra ts'edi na ra Cristo. Nu'a guĩ ma'ah, gue'a di hoc'a ni mmuih'a. Nu'a ra Espĩritu Santo guĩ n'yoh ya. Ya ja ni yemmuih ya, 'nε ya ja ni nhuεcateh ya. ² Pε man'na ga johyagä 'mø gui 'yøth ya yø hya dí xi'ah. Damĩ ne ngue 'darb di n'yo ni

hyah. Gätho'ah 'da gdi mmathoh, hĩjon da bøni ngue da n'nan'yo rá n'yomfeni. ³ 'Yo gadi 'yεxh, 'nε 'yo guĩ nne ngue go da nu manho'asch yø ja'i. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hĩnte gadi muh. Gui 'yøth ngue tate xanho mi'da yø ja'i ngue'ah. ⁴ 'Yo guĩ øth ngue høn'asch gui timhma ra nho. Damĩ 'yøth ngue 'nε hmi'da yø ja'i da dinna nho.

⁵ Damĩ 'yøth tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue hĩngui ts'u bi 'yεts'i. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pε bá sop'u rá cargo mi ja ngue madi manda p'u mahεts'i. ⁷ Bi n'uni bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na ra hmiqui. ⁸ Nu'mø mi m'mai ngue ra ja'i p'uya, hĩngui ts'u bi 'yεts'i. Gä bi 'yutho'a te rá nt'edi Oja, asta bi n'uni bi tho. Bi dup'u ja ra pont'i, madague'a t'εmbi ngue ra 'bε'isä ngue to da dup'u ja ra pont'i. ⁹ Janangue nuna Oja bi japi ngue ma datho da hnu mansu. Bi japi ngue bi ntate, hĩn jomman'na ngue tengu'a. ¹⁰ I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrá thuhu ra Jesús, gä di ndantyøhm'u bí 'b'u mahεts'i, 'nε'u 'bucua ja ra häi, co 'nε'u 'bup'u ja ra nidu, gä di ndantyøhm. ¹¹ Gätho da ma ngue ra Jesucristo, gue'a ra Hmu'a. 'Nε nu'mø t'εspabi ra Jesucristo, tengutho 'mø go di t'εspabi Oja, rá Papá.

¹² Ague ma zi cu'ah, nu'mø dambá m'mucä p'u guĩ 'buhm, gä 'yεc'εi te dá xi'ah. A nuyá, madague'a yaua dí 'bucä ya, pε ma datho damĩ 'yεc'εih na ra hya dí pen'nah ya. Ya bi nyanni teh. Janangue ma datho damĩ nu mansuh Oja ya. Damĩ ja ndummui gui hyoni ha di hnu manho'ah. ¹³ Nuna Oja, go di bεn'nah na te ra nho ja ngue gui 'yøth na, 'nε da mäxah ngue da zä gui 'yøth'a te nne Oja ngue gui 'yøth.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yøth, 'yøth co n'na ra pähä. 'Yo 'be guĩ εna ngue ra ts'edi t'øt'ah. ¹⁵ Janangue hĩn tema ts'oqui da thĩn'nah. Porque ya yø basi'ah Oja p'u ha 'buhyø ja'i

ngue yø ts'oc'ei 'nɛhyø mmeɔjmaɥya. Maɥyonitho ngue di nɛqui ngue n'nan'yo'ahɥa ngue yø ts'oc'ei 'bɥcua ja ra ximhãi. ¹⁶ Damɔ xihmɥa yø ja'i ha di zã di nthɛui ra 'da'yo te. A nu'mø bá ɛhra Cristo p'ɥya, da zã di nja ga mpãhá connã ngue'ahɥa. Porque ya hinga sãrbutho dá mpɛcã p'ɥa guí 'buhmɥa.

¹⁷ A nuyá, ya guí ɛc'ɛihɥa ra Jesu-cristo, ya gá unni mmɥihɥa Oja ya. Nu'a te gni johyahɥa ya, xquet'a 'nɛqui dadi johya, madague'a ya ja ngue da thogui co nuna ra hya dá xi'ahɥa. ¹⁸ Pɛ damɔ johyahɥa tengutho nnã johyagã, 'yo tu ni mmɥihɥa 'mø dá tugã.

¹⁹ Da ne ra Hmu Jesús ngue ga penhnã p'ɥa ra Timoteo, da nu'ahɥa. Nu'mø bá penc'a p'ɥya, ya ga johya 'mø dá padɔ te gadi jahɥa. ²⁰ Porque hinjongui pøni ngue di øt'e tengutho dí ør'be ra Timoteo ngue dí hon'na'be ha gdi timhmɥa ra nha. ²¹ Nuyã gãtho mi'da 'bɥcua, yø 'bɛfise'a ni ma yø mmɥi øt'e, hinga gue'a rá 'bɛfi ra Cristo ni ma yø mmɥi ngue da 'yøt'e. ²² Guí pahmɥa ngue ra Timoteo di nɛqui ngue ha ra ts'edi fãxcagui ngue dí mmam'be ra hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na ra ts'unt'ɥa 'mø fãxrá papá p'ɥa ha di mpɛfi, njarbutho na. ²³ Dí nne ga penhnã p'ɥa ra Timoteo, hontho ga padɔ tengu da gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya himma ya'atho ga mmagã p'ɥa, ga ma nu'ahɥa.

²⁵ Nuna ra Epafrodito guá penngahɥa ua ngue bá hanngagui ra mɛnyu dí honi, xquet'a 'nɛhna ɛmmɛi bi mãxqui ngue honi ha gdã japra hya. Pɛ nuyá, dí ɛna ngue maɥyonitho da map'ɥa ya. ²⁶ Porque mi zã mi badi ngue gá 'yøhmɥa ngue bi hyɛnni, ɛmmɛi bi du rá mmɥi. Janangue nuyá, ya hingui nnu ra pa da map'ɥa ya, para ngue guí pahmɥa ngue ya bi zã. ²⁷ 'Nɛ majuanɔ bi hyɛnni, ya ja ngue xta ndu. Pɛ connã guehrã mate Oja himbi du. Nu'mø ngue xta ndu, xøgue di ntimbɥa ma dummmigã p'ɥya. ²⁸ Janangue nuyã dí xønni ga

pennbɥya, n'namhma ngue man'na guí johyahɥa 'mø gá nuhɥa mahøn'a. Ya xquet'a da hyu ma mmwigã p'ɥya ngue guí nnuhɥa ngue ya hinte di ja. ²⁹ Gui johyahɥa ngue guí nnuhɥa, porque gadi ncuhɥa ngue ra Cristo. Damɔ nu mansuhɥa gãtho yø ja'i te'o ga 'yo tengutho ga 'yo ra Epafrodito. ³⁰ Ya guí nnuhɥa, ya ja ngue xta ndu ngue ørpabi rá 'bɛfi ra Cristo ngue bi mãxcagui. Bi n'uni bi m'mɥa man'ɥa ngue bi 'yørcagui ra 'bãxte nuna himmi sä gui 'yørcahɥa.

3

¹ Ague ma zi cu'ahɥa, damɔ johyahɥa rángue guí ɛc'ɛihɥa ma Hmuɥa Jesu-cristo. A nugui, hinte ga 'bɛdi ngue nyondi ga xi'ahɥa na ra hya dá cuatã ra sacua. Nuna ra hya na, da 'yøt'ahɥa ra nha. ² Damɔ mfãhmɥa ngue'ɥa yø ts'oc'ei 'yop'ɥa hinni 'yup'ɥa te øt'e. Guehya ɛmbi ngue jatho da hmɛpya yø 'yɛc'ɛi ngue di njapra circuncisión. ³ A nuju, nu'a ma hmɛpyahɥa, gue'a nnã thannehɥa Oja co gãtho ma mmɥihɥa'a. Ya dadi johya ngue ma n'yohɥa ra Jesucristo. Dí pahmɥa ngue hindã zã ga honse ha gdã nyamhmɥa. ⁴ Pɛ nu'mø to ɛna ngue da zã da hyonse ha di ma mahojpi, pɛ ma dathogã ngue gue'a nmi hongã'a. Porque man'natho mi pømmañho te nmarã 'yogã ngue mi'da. ⁵ Ja rá hyato ma pa dí 'bucã 'mø mi hmɛpyagã bi njacra circuncisión. Porque drã judiógã. Nuna ma mboxitagã, guehna ra Benjamín. Drã judío 'mø ma mi, 'nɛ nu'a ma hya, guehna ra hya ngue ra ebreo. Nu'a te nnã mangã'a te mmamp'ɥa ja ra ley ca yø judío, gue'a rá nt'ɛc'ɛi yø fariseo'a. ⁶ Ngue himmi nnegã ngue da thɛp'ɥa p'ɥya, nmi sacã'ɥa yø ja'i ɛc'ɛi ra Cristo. Nu'a ngue nmarã øt'ã'a te ra hya mmamp'ɥa ja ra ley p'ɥya, hinjongui ɛngui ngue hinga gue'a te dí øt'e. ⁷ Pɛ nuyã te gãtho nmi ɛmbã ngue tate madɔ muui ngue'mø ga øt'e, nuyã dí ør'mã güenda ngue hinte di muui ya, porque ya dí ɛc'ɛi ra Cristo. ⁸ A nuyá, madague'a ngue

nm̄i ɛngä ngue tate d̄i mūui te xtá ɔt'e, pɛ nuyá d̄i ɔr'ma güenda ngue h̄inte d̄i mūui ya. Porque nuyá, man'na tatetho d̄i mūui ngue dá paçã'a ma Hmū Jesucristo ya. A nuyá, nū te gátho nm̄i nn̄oxã m'met'o, d̄i ɛngä p'u'a ya ngue d̄i tenna Cristo. ⁹ Hõndra Cristo d̄i nn̄oxã ya ngue bi yangui. Ya h̄inga gue'a ngue ga ɔt'ã'a te ra nho mmamp'u ja ra ley ca yø judío ngue gdá nyanya. Sinoque bi hogagui ma ts'oqui Oja ngue dá ɛc'ei ra Cristo. Porque Oja di hojpi te'o ngue ɛc'ei'a. ¹⁰ A nu'a d̄i nnegã ya, ngue ga pađi xanho ra Cristo. D̄i nne di 'dacã'a rá ts'edi Oja bi 'yu'mø mi bennate ra Cristo. Janangue tengutho ra Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nɛqui d̄i emma te ya, mađague'a ngue ga tu. ¹¹ D̄i nne ngue 'nɛqui ga bennate 'mø bi bennate yø ánima.

¹² Di 'betho ga ɔt'a te gátho ja ngue gdá n'yogã. H̄ingue masque sä ga ɛnã ngue ya h̄inte di 'bedi. A nuyá, dađi ja ndummai ngue xamhatho ga sadi ga ɔt'ã'a te i zongagui ra Cristo ngue ga ɔt'e. ¹³ Ague ma zi cu'ahã, h̄ind̄i nne ga mma ngue ga ɛnã ya gã xanho te nnã 'yo. Pɛ hõnda n'na ra hya ja ngue ga ɔtya. Nū te xa thogui, ya da gop'u'a ya. Nū ra pa d̄i ma p'uya, ma ga ja ndummai ga ɔt'a te ja ngue ga ɔt'e. ¹⁴ Nu'mø bi zudi ngue gátho ga ɔt'a te i zongagui Oja ngue ga ɔt'e, h̄inte di 'bedi, nup'u mahets'i d̄i n'najhma nzãbi ngue ya ma n'yo'be ra Cristo.

¹⁵ Gäthogahã ngue ya bi dimma mmaihã xanho hanja na ma nt'ɛc'eiã i ja, a nuyá, ma ga homhma ya ngue man'na man'na d̄i zã ga n'yo manhohã. Pɛ nū te'o ɛnã ngue ya h̄inte di 'bedi, ɛnã ngue ya gã ɔt'a te nnep'a Oja ngue da 'yøt'e, Oja da xojpa rá mm̄i ra ja'i ngue da bađi ngue h̄inga gue'a te ɔt'e. ¹⁶ Nu'a te gãma hya d̄i timhma ya, gue'a ja ngue ga ɔthũ'a.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahã, para ngue gui pađi te i ja ngue gd̄i n'yohã, tengutho gã nuhã ngue d̄i ɔt'ã, da

gue'a gui 'yøthũ'a ya. Ya guí nnuhã te ga 'yo yø ja'i nuyá ɔt'e tengutho d̄i ɔt'ã. ¹⁸ Ya xangu yø nn̄idi xtã xi'ahã na ra hya hõnga mmangã ya. 'Nɛ conma guidã nnã xi'ahã ngue 'yop'u xangu yø ja'i nu'u i mma ngue h̄inte d̄i muui'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue da thoya yø ja'i ya, d̄i m'medi. Guehya h̄ingui so yø mm̄i Oja ya, sinoque hõnt'a te yø pãhãɛ so yø mm̄i. Nu'mø bi 'yøtra nts'o ja ua ja ra ximhãi, gue emma gue di 'yɛxtho, 'be xingui pɛs'yø sä. ²⁰ Pɛ nuja, dyø mm̄inguhã p'u mahets'i. 'Nɛ d̄i tømhma ngue ja di 'yɛp'u na ra Hmū Jesucristo ma Yantehã. ²¹ Nunã, di pãrca ma do'yohã porque nuyá h̄ingui nzaquigahã ya. Di japi ngue da gohi tengutho rá do'yo ngue maguesɛ. I ja rá ts'edi ngue nū te d̄i manda d̄i nja, gue'a d̄i nja'a.

4

¹ Ague ma zimmadi cu'ahã, janjuan̄i ngue d̄i nne ga nnu'ahã. Janjuan̄i ngue dađi johya connã ngue'ahã. A nuyá, d̄i xi'ahã ngue 'yogui hehma na ra Hmū Jesucristo.

² Nunã ra Evodia, connã Síntique, d̄i aprã mate ngue 'yo dađi ns̄i, da 'yøt'e ngue d̄i ncu ngue ɛc'ei ra Cristo.

³ A nu'i ma mm̄im̄m̄fiui, d̄i ä'i ra mate ngue guí nnu ha gdi japrã hya d̄i nxihya ma zi cuhã yø xisu d̄i ns̄i. Nuyá yø xisu ya, guehya bi mãxcagui m'met'o p'u ha dá mangã ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ xquet'a bi mãxcagui ra Clemente con m̄i'da ma cu bi mãxqui ngue bi manna hya. Nū yø thũhũ ya yø ja'i ya, i nt'ot'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thũhũ yø ja'i nuyá d̄i nth̄eui ra 'da'yo te.

⁴ Zant'a dami johya ngue guí n'yohã ra Hmū Jesús. Dađi yopra hya d̄i xi'ahã, dami johyahã.

⁵ Nu'a te ra nho gn̄i 'yohã, dami 'yũthũ yø ja'i 'bap'u guí 'bãhma ngue gyø hoja'ihã. Nu'a ra Hmū, ya himma ya'atho da ɛcua'a. ⁶ Nu'mø ja te guí h̄empha, 'yo di su n̄i mm̄ihã.

'Yäp̄h̄u Oja ngue d̄a māx̄ah̄u 'm̄ø te guí thoh̄m̄u. 'N̄ε d̄am̄i b̄εmh̄m̄u ngue x̄and̄øngu te ja ngue ḡdi ja m̄amm̄ad̄ih̄u Oja. ⁷ Nu'm̄ø guí 'ȳøth̄u n̄a r̄a hȳa dí xi'ah̄u ya, Oja d̄a hȳut'a n̄i mm̄aih̄u. Nu'a di hȳu n̄i mm̄aih̄u p'uya, mā d̄atho ngue nth̄umm̄i x̄and̄ønho, h̄inga ngu'a r̄a hȳa ḡa ya ȳø ja'i ngue ε̄mb̄i nth̄umm̄i. Ya h̄inni m̄antho te d̄a z̄u n̄i mm̄aih̄u ngue'm̄ø ya guí n'yoh̄u r̄a Jesucristo.

⁸ Ague mā zi cu'ah̄u, ya rá n̄zεguitho n̄a r̄a hȳa dí xi'ah̄u ya. D̄a zo n̄i mm̄aih̄u ya ȳø hȳa m̄ajuani. Guehya ȳø hȳa bá n'yoi r̄a respeto. Guehya ȳø hȳa n̄juantho ya. Guehya ȳø hȳa h̄in tem̄a ts'omhȳa bá n'yoi. Guehya ȳø hȳa ngue m̄ahotho d̄a zo n̄i mm̄aih̄u. ⁹ Nu'a r̄a hȳa dá x̄än'n̄ah̄u, gue'a guí 'ȳøth̄u'a. Ya guí n̄nuh̄u te dá øt'a, d̄a ngut'a guí 'ȳøth̄u ya. Nu'm̄ø guí 'ȳøth̄u'a ya, Oja d̄a hȳut'a n̄i mm̄aih̄u.

¹⁰ D̄adi johyaḡa 'n̄ε d̄adi ja m̄amm̄adi Oja ngue ya ḡá b̄εnj̄u m̄ah̄øn'a 'n̄ε ḡadi z̄εcj̄u te dí hon̄i. Dí pac̄a ngue h̄in ḡadi p̄umb̄εnj̄u, p̄ε m̄am'm̄et'o h̄imm̄i s̄äp'ü guí z̄εcj̄u 'm̄ø. ¹¹ Nuḡa h̄in d̄adi ü'm̄ø h̄inguí f̄äx̄c̄ah̄u. D̄adi johyatho h̄ønt'a ts'ü te nn̄á 'b̄üi. ¹² Dí pad̄i te nn̄á tho 'm̄ø dí hyoya, x̄ind̄i p̄a 'm̄ø ngue ja te ḡa si. D̄adi johyatho 'm̄ø dí niya, ogue dí t̄u m̄anthuh̄u. Ngutho d̄adi johya gue'm̄ø mbonguitho ogue h̄inguí ts'ü te ḡa hon̄i. ¹³ H̄ønt'a ts'ü tengue ḡa thogui, h̄ind̄i s̄u, porque r̄a Cristo di hac̄ra ts'edi.

¹⁴ X̄anho te guí ørc̄ah̄u ngue guí f̄äx̄c̄ah̄u 'm̄ø te dí honḡa. ¹⁵ Nu'ah̄u, gȳø mm̄εnguh̄u p'ü ja r̄a hn̄ini Filipos, nu'm̄ø rá m̄edi d̄amb̄á manḡa r̄a hȳa p'ü Macedonia ja n̄i häih̄u, mā thoc̄a p'uya ngue d̄an̄i mpaḡa m̄an'na nguadi, h̄øn'atho ḡá f̄äx̄c̄ah̄u'a te dí hon̄i. ¹⁶ Nu'm̄ø tobe d̄amb̄i 'but̄a p'ü ja r̄a hn̄ini Tesalónica, nyo nd̄i, nhyu nd̄i ḡá p̄εngah̄u r̄a m̄enyu ḡa si 'm̄ø h̄in'yü te ḡa hon̄i. ¹⁷ H̄inga

h̄øntho d̄adi johyaḡa ngue ḡadi 'dac̄ju te dí si, sinoque d̄adi johyaḡa ngue nu te guí ørc̄ah̄u, gue'a m̄an'na di nu m̄anho'ah̄u Oja'a. ¹⁸ Nu'a te r̄a m̄enyu guá p̄εnh̄u ngue bá h̄a r̄a Epafrodito ngue bi 'daqui, nuḡa dá han̄i. A n̄uya mbonguitho te dí honya. N̄una r̄a m̄enyu n̄a, cohi como tengutho r̄a bopo üsyø ja'i 'm̄ø øtra 'b̄øt'e, māzi hotho ḡa ȳüni. 'N̄ε i n̄nu m̄anho Oja. ¹⁹ Nu'a mā Ojah̄u, di mf̄äx̄te ngue di 'da'ah̄u te ḡá ḡadi 'b̄εhm̄u. Porque h̄in'yü p'ü rá n̄zεgui i ja rá njapi di un̄ni to n'yoi r̄a Jesucristo. ²⁰ Para z̄antho ḡa εsp̄ah̄u Oja mā Pap̄ah̄u. D̄a ngut'atho.

²¹ Dí p̄εnn̄ab̄i r̄a n̄zεgua te'o ḡätho ya n'yoi r̄a Jesucristo. N̄uya mā cuh̄u 'b̄ücua dí 'b̄üi, x̄quet'a p̄εn'n̄ah̄u r̄a n̄zεgua. ²² Gätho ya ȳø ja'i 'b̄ücua ngue ya ȳø ja'i Oja di z̄εgua'ah̄u. D̄a guehya 'da ȳø 'ȳεc'εi 'b̄üp'ü ja rá ngu r̄a d̄ast'abi Roma p̄εnh̄m̄a n̄zaqui r̄a hȳa ngue di z̄εgua'ah̄u.

²³ N̄una mā H̄m̄uh̄u Jesucristo di japi ḡätho'ah̄u. D̄a ngut'a tho.

Colosenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Colosas.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'nεhna mā zi cūhā rá Timoteo ² dadi zεnguagä'be'u to gätho ya o rá 'yε Oja rá m'map'u ja rá hnini Colosas. Gue'e mā zi cū'ahū ngue guí εc'εihū rá Jesucristo. Dí nne ngue nūnā Oja mā Papáhū di jap'ahū 'nε da hūyut'a nī mmāihū.

3 Nūnā Oja, guehna rá Papá mā Hmūhū Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammadi 'mø dá mat'Oja conná ngue'ahū nā. ⁴ Porque dí øcä te ja nī nt'εc'εihū ngue rá Jesucristo. 'Nε dí øde ngue majuanī gadi mahmū to gätho ya o rá 'yε Oja. ⁵ Xquet'a dadi ja mammadi Oja ngue'a te gä rá nho ya xpá nzänni di 'da'ahū p'u mahεts'i. Ya guí pahmū ngue Oja di 'da'ahū rá nho, porque guehna rá hya n'youi rá hoga 'da'yo hya bi si'ahū nā. A nūnā rá hya bi si'ahū, majuanī nā. ⁶ Pε hinga høn'athohū bi si'ahū nā rá hya nā, sinoque mā'yoni rá hya ndap'u bi zä rá ngūnī nximhäi. A nuyá, ndap'u bi zä, man'na man'na nī 'yεc'εitho rá hya yø ja'i. 'Nε man'na nī xohyø n'yomfεni yø ja'i ndana rá nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'u bi zä njap'u tengutho'a te bi njap'u guí 'būhmū astā guehyø pa xcá 'yøhmū nā rá hya nā. Ja bá timp'u nī mmāihū ngue majuanī ja rá mate Oja. ⁷ Nūnā mā zi cūhā rá Epafras bi xän'nahū nā rá hya nā. Xquet'a ørpabi rá 'bεfi rá Cristo tengutho dí øt'ä. Nūnā rá Epafras di mpefi xanho p'u ha guí 'būhmū ngue manna hya, tengutho 'mø gdí 'bucá p'u. ⁸ Nūnā rá Epafras, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahū rá Espiritu Santo ngue gadi mmāhmū n'na ngu n'na'ahū.

⁹ Astā guehra pa xtá øcä nā rá hya naya, hīndī sāya dí mmat'Oja conná ngue'ahū. Dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue guí pahmū xanho'a te gä nne Oja guí 'yøthū. Da xoc'a nī n'yomfεnihū ngue man'na gdí pahmū'a te rá nho ja ngue gdí n'yohū. ¹⁰ Porque dí nnegä ngue guí n'yohū tengutho nne Oja gdí n'yohū. Nū'mø ngu'a guí 'yøthū ya, nūnā Oja zant'a jampähä conná ngue'ahū. Dí nnegä ya ngue nūnā te gä guí 'yøthū, gä da gue'a te xanho guí 'yøthū. Dí nne ngue man'na man'na gdí mbenthū Oja. ¹¹ Nūnā Oja jase rá ts'edi, guehna dí äpi ngue di 'da'ahū rá ts'edi nūnā guí homhmū ngue da zäp'u guí sεthū'a te gä rá n'u guí thohmū. Zant'a guí johya thohū. ¹² Dí nne ngue guí ja mammadihū Oja, nūnā rá Papá rá Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahū nā te gä di unnbū mahεts'i'u yø ja'i ya o rá 'yε. ¹³ Nūnā guehna bá jugahū p'u ja rá ts'edi rá zithū madi mandagahū nā. Bi 'yøt'e ngue go dá εc'εihū'a te rá hya di manda rá Ts'unt'u Oja. Nūnā Oja εmmεi di mā'a rá Ts'unt'u. ¹⁴ 'Nε guehna rá Ts'unt'u Oja bi gurca mā ts'oquihū. Janangue ya bi punnga mā ts'oquihū.

¹⁵ Nūnā Oja, hinjongui nnu nā. Pε conná guehra Jesucristo ya fá Oja ya, porque 'da'igu'u. Nūnā rá Jesucristo, guehna maguesε nā ngue'a te gätho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahεts'i 'nε'a te gä ja ua ja rá ximhäi. Guehya yø cosa dí nnuhū ngue ja, co 'nε'u yø cosa ngue hīndī nnuhū. Conná ngue'a, 'bū'u to ja yø ts'edi, 'nε 'bū'u to t'εc'εi, 'nε 'bū'u yø ts'at'abi, 'nε 'bū'u to gätho yø hmu. Porque rá Cristo go bá sānni te gätho ja'a, 'nε go gue'a di manda gätho yø cosa'a. ¹⁷ Nūnā rá Cristo, ya mī 'bū'mø tobe hīmmi ja'a te ja ya. Pε nu te dí nnuhū ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nūnā rá Cristo guehna 'bet'o nā

ngue gätho yø 'yɛc'ɛi 'bui, tengutho rā yā rā ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gā rā do'yo rā ja'i. A nuna rā Cristo, guehna di unna 'da'yo te'u to gā ɛc'ɛi na. 'Nɛ go 'bet'o na ngue'u to di bɛnnate p'u ha da nt'ägui. Janangue nuna rā Cristo, guehna maguesɛ na ngue'a te gätho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbatho rā Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue connā Cristo da zā di mpɛnhui Oja yø ja'i 'bucua ja rā häi co 'nɛ'u bi 'bua mahɛts'i. Di nhojpaui Oja rángue bi du p'u ja ra pont'i rā Cristo.

²¹ Nu'mø yø pa xa thogui, gmj nnu 'dan'yohu Oja p'u ja ni mmaih. Mani nsaih na, porque gā rā nts'o gmani n'yohu. Pɛ ya bi ne Oja ngue da n'amigohu ya. ²² Rā Cristo bi n'uni bi tho, n'namhma ngue di hoga mā ts'oquihu. Janangue nu'mø ya gdi 'buhmu p'u ja rá hmi rá dā Oja, ya hin tema nts'o di nɛqui p'u ja mā mmaih. Ya hin tema hya da thinngha. ²³ Pɛ jatho gā hahu rā ts'edi ngue di ndu mā nt'ɛc'ɛihu i ja. 'Nɛ 'yo guí yobɛnihu guehna rā hoga 'da'yo hya bi si'ahu. 'Nɛ guehna rā hya i hma gā rá nguni nximhäi na. Nugä drá Pablo xquet'a guehna rā hya dí mmangä p'u 'bahyø ja'i naya.

²⁴ A nuyá, dadi johyagä ngue dí sägä rā n'u conná ngue'ahu. Porque ya dí thocä rā n'u ja ngue gā thogui, tengutho rā Cristo bi zā rā n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yɛc'ɛi. ²⁵ Nuna Oja bi 'dacä rā 'bɛfi ngue gā fäxaha co gätho mi'da yø 'yɛc'ɛi. Janangue nuyá, gā dí mmangä'a te gāma hya n'youi rá hya Oja. ²⁶ Nuna rā hya dí mmangä, himmi fa'mø yø pa xa thogui, asta ja nuyá, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mai, himbi bahna rā hya na. Pɛ nuyá, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'yɛ ya. ²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangu gangu rā nho di unyø ja'i hingyø judío. Guehna rā hya naya ngue ya guí n'yohu rā Cristo. A nuyá, ngue ya guí n'yohu rā Cristo, ya tinni

mmaih xandønhø ngue majuaní di n'na'ahu rā nho p'u mahɛts'i.

²⁸ Nuna rā Cristo dí mmangähe. Dadi consejohø gätho yø ja'i. Dí xännbahe rā hya gätho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja rā hya. Dí nnegähe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi rā Cristo, gätho rā nho da n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja. ²⁹ Guehna ngue nná ho mā mmái dadi mpɛfi. Porque di hacra ts'edi rā Cristo ngue gā mpɛfi gā mmanna hya.

2

¹ Dí nnegä guí pahmu ngue mathoguitho dí hogä mā mmái dí mmat'Oja conná ngue'ahu. 'Nɛ dí mmat'Oja conná ngue'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja rā hñini Laodicea. 'Nɛ dí mmarpabi Oja gätho mi'da yø 'yɛc'ɛi hinjam'mø xa nnugui. ² Dí nnegä ngue guí hatra ts'edi ni mmaih ngue xøgue da 'da'igu guí mma n'na ngu n'na'ahu. 'Nɛ dí nnegä ngue hingui nyobɛnihu, guí pahmu xandønhø hanja na rā Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a rā Cristo. ³ Nuna rā Cristo, guesna da xoga mā n'yomfɛnihu na ngue da dinma mmaih hanja na rā hya tate di muui.

⁴ Dí xi'ahu na rā hya na, n'namhma ngue hinjonda hyär'ma hya'ahu. Porque 'bahyø ja'i ngue mahotho gā ngucyø hya mma ngue gā nhäte. ⁵ Nugä hinga 'dap'u dí 'buhmu ya, pɛ høn'atho dí mbɛn'ahu. 'Nɛ hu mā mmägä 'mø dí øde ngue da xandønhø ni n'yomfɛnihu, porque guí hahu rā ts'edi guí ɛc'ɛihu rā Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gā 'yɛc'ɛihu rā Jesucristo, gā 'yøt'e ngue ni Hmuha na. A nuyá, nuna rā Cristo gā 'yøt'e ngue ni Hmuha, hønt'a zant'a da 'yo ni mmaih na ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí hyehmu p'u rā Cristo. Gā 'buhmu conná ngue'a. Dí ndu ni nt'ɛc'ɛihu co nuna rā hya bi sän'nahu. Guí ja ndummái guí ja mammadihu Oja.

8 Dami mfähmu xandõnho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'εc'εihu, sä da 'yεna ngue da xän'nahu yø hya ngue yø mfadisε yø ja'i, 'nε hinda gue'a ra hya bi nxännbate ra Cristo da xän'nahu. Guehya yø hyäte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfadi yø ja'i ua ja ra ximhäi i mmanya. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

9 Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hinte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja. 10 Ya dí n'yohu ra Cristo ya, ya hinte man'na dí 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gätho ja yø ts'edi. 11 A nuyá, ngue ya ni n'yohu ra Cristo, ya bi mεpya'ahu. Pe gue himma xøts'etho bi mεpya'ahu tengutho øtyø judío. Sinoque nuna ra hmεpya bi ja'ahu, bi hycra nts'o mi ja ni n'yomfεnihu. 12 Nu'mø gmi nxixyahu, gá 'yø'ni güendahu ngue ya bi zεp'u ra nts'o gmanj n'yohu m'met'o. Guí øthu ra güenda ngue 'darbu bi t'ac'ahu ra Cristo. 'Nε gá 'yεc'εihu ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøthu ra güenda ngue 'dap'u gá bennatehu ra Cristo, gá pahmu ngue ya ma'da'yo gá m'mahmu mahøn'a. 13 A nu'mø man'na ra pa, gätho yø ja'i hingyø judío, ma hin'ya ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gá ra nts'o manj n'yo. Pe nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthehu ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquihu mi ja, ya gá bi punngahu Oja. 14 Mi ja ma ts'oquihu ngue xtá festhohu rá ley Oja. Pe nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquihu ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. 15 Nu'mø mi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yεmba häi rá hya'a ra hmu ua ja ra ximhäi, porque nu'u mama daxquibi, gá bi ma häi. Xøgue nhmite ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gätho.

16 Janangue nuya yø ja'i embi ngue hingui ho te guí sihu, 'yo guí εc'εihu te mmanya. 'Yo guí εc'εihu 'mø da 'yεmbi ngue jatho guí suphu ra ngo,

ogue guí suphu ra t'usna, ogue da 'yεmbi ngue jatho guí suphu ra pa ngue ra ts'äya. 17 Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da εhra Cristo. Pe nuyá, ngue ya bá εhra Cristo, ya hin'na ya. 18 'Yo guí εc'εihu 'mø da 'yεn'ahu ngue ra ts'oqui guí 'yøthu 'mø hingui thannehu yø anxε Oja tengutho øt'u. Embi ngue di 'yεxra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho ga 'yo'u. 'Nε guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfadi, εna ngue nnu yø cosa nu'u hinjongui nnu. Pe di nεqui ngue guehya yø ja'i di 'yεts'i, porque εna ngue pase, guehya yø ja'i hinte di muui te mmanya. 19 Guehya yø ja'i xa hycp'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gätho yø 'yεc'εi. 'Nε guehna ra Cristo fäxyø 'yεc'εi, porque gue'u yø 'yεc'εi nnøpe ngue rá do'yo. 'Nε guehna di 'dacju ra ts'edi ngue ga n'yohu xanho na, tengutho nnecju Oja ngue gdá n'yohu.

20 Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'nε'ahu ya gá tuhü, ya bi zεp'u'a te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pe, ¿hanja ngue guí εmhu ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe guí nne gui siguetho guí 'yøthu'a te ga 'yo yø ja'i. 21 Nuya embi ngue hingui sä da ts'i 'da yø cosa. Em'mø bi nya: "Yo guí nne ngue gui sä, asta 'yo guí thädi", i εna. 22 Pe gätho yø cosa i ja, xanho ngue da ts'i, 'nε nu'a te si ra ja'i, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xännbate ya yø ja'i ya, yø hyasε. 23 Majuani ngue nuya yø ja'i mmanya yø hya ya, εna xøyø bamhya p'u gui nεqui. Porque εna ngue xännbate'a te ni 'yup'u ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'i. 'Nε xän'nahu ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muhu. 'Nε xän'nahu ngue gui sammj xandõnho'a te rá pähä ni do'yohu. Pe hinte di muui ya yø hya mma, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfεni jap'u ja rá mmui ra ja'i.

3

¹ Damí 'yø'ni güendah_u ngue nu'mø mi bennate rá Cristo, xquet'a 'nɛ'ah_u ya gá bennateh_u. Janangue nu te gdí 'buhm_u ya, 'yø'ni güenda ngue tengutho 'mø ya gdí 'buhm_u p'u mahets'i bí 'buhra Cristo ja rá n'yɛi Oja. ² Ma datho da zo ni mmaih_u'u yø cosa bí ja mahets'i. Hinga gue'u yø cosa ja ua ja rá hái gui 'yɛmph_u ngue má datho di muui. ³ A nuyá, ngue guí n'yoh_u rá Cristo ya, ya hinguí ja ngue gdí 'buhm_u tengutho gmaní 'buhm_u m'met'o. Nuna rá Cristo, i n'youi na Oja rá Papá, 'nɛ guehna fát'a ni teh_u naya. ⁴ Nuna rá Cristo rá mmeti má teh_u. Nu'mø bá ɛp'u ná, ya da hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nɛ xquet'a 'nɛcj_u da hnu ngue ya man'yoh_u ná.

⁵ Janangue nuyá, nu'a te gá ra ts'on'yomfɛni ja ua ja ra ximhái, damí hyɛhm_u p'u'a. 'Yo gui 'yots'om'máih_u. 'Yo temá nts'o guí øth_u. 'Yo di so ni mmaih_u rá nts'o. Nu te guí pesh_u, 'yo guí nneh_u ngue man'na man'na di nxandi. Porque nuya yø ja'i ngue njap'u, gue'a te pɛts'i thanne, hinga gue'a Oja ni ma yø mmái ngue thanne. ⁶ Nuya yø ja'i njap'u, guehya fɛspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya da japrá castigo Oja ya. ⁷ Da gue'ah_u 'mø yø pa xa thogui, xquet'a xcá njah_u p'uya ngue gmi fɛspathoh_u rá hya Oja.

⁸ Pɛ nu rá pa ja p'uya, damí hyɛhm_u p'u gátho ya yø hya gá xi'ah_u ya: 'yo gyø cuɛh_u, 'yo høndra njunt'i guí nneh_u, 'yo gyø zateh_u, 'yo gyø nequisaih_u, 'yo gyø ya mants'oh_u, ⁹ 'yo gadi nhyát'i n'na ngu n'na'ah_u. Nu'a te gmaní n'yoh_u m'met'o, ya bi mpádi. ¹⁰ A nuyá, ya bi gom'da'yo ni n'yomfɛnih_u ya. A nuna Oja, da zä da 'yøt'e ngue man'na man'na gdí pahm_u ná. 'Nɛ da 'yøt'e ngue nu'a te nne Oja gdí n'yoh_u, hont'a hont'a da zo ni mmaih_u'a. ¹¹ A nuyá, ya hindí mporta ngue'mø rá judío ogue hinga judío ya, mhmeɽpya ogue hinga mhmeɽpya rá ja'i ya, rá 'dan'yo ja'i

ogue rá ja'i hin'y_u rá mfaði, 'buhrá hmu ogue hinjo'o rá hmu. A nuyá, nuna má datho ngue di mporta ya, guehna ngue da t'ɛc'ɛi rá Cristo. Porque rá Cristo, guehna n'youi gátho yø ja'i ɛc'ɛi ná.

¹² Nuna Oja di ma'ah_u 'nɛ bá huan'nah_u ngue guí soh_u rá 'yɛ. O gadi 'yɛxh_u ya, sinoque di nja ni nhuɛcateh_u. Di nja ni yemmaih_u. Damí 'yørpa rá nho ni mmic'ɛih_u. Nu'mø te si'ah_u, damí sɛth_u. ¹³ Damí sɛti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ah_u. Nu'mø ja te gni njunth_u, damí mpunnbi n'na ngu n'na'ah_u. Tengutho rá Cristo bi pun'nah_u, damí njath_u p'uya ngue guí mpunnbah_u. ¹⁴ Nuna má datho i ja ngue guí 'yøth_u ya, guehna ngue guí mahni mmic'ɛiui n'na ngu n'na'ah_u. Gue'a di zä guí 'yøth_u'a te gá dadi 'bɛp'ah_u guí 'yøth_u'a p'uya. ¹⁵ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue xøgue ɛntho n'na nc'ɛitho ja gátho yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ bi zon'nah_u Oja ngue hinguí nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ah_u. A nuyá, gui ja ndummái ngue mamí ts'omhm_u ná rá hya i zon'nah_u Oja. Zant'a guí ja mammadih_u Oja.

¹⁶ Nuna rá hya rá Cristo hønna da 'yo ni mmaih_u xandønho ná. Nu'mø guí xännbateh_u rá hya, damí padi ha gdi japh_u rá hya guí mmamhm_u. Damí ja mammadih_u Oja co gátho ni mmaih_u mɛnte guí turpah_u yø salmo 'nɛhyø alabansa. ¹⁷ Nu'mø ja te guí øth_u, ogue ha guí yathoh_u, damí 'yøth_u para ngue di t'ɛspabi má Hmu_u Jesucristo. Rá ngue guí ɛc'ɛih_u rá Cristo, nuna Oja má Papáh_u da 'yø'mø gá zohm_u. Janangue nuyá, gui ja mammadih_u Oja ya ngue'a te gá ørcáh_u.

¹⁸ Ague gyø xisuh_u, damí 'yɛc'ɛi ni dammeh_u. Guehna rá nsäui da 'yøt'e te'o ngue ya ɛc'ɛi rá Hmu Jesús.

¹⁹ Ague n'yø'ah_u, damí mahni xisuh_u. Mahotho gdí zohm_u, 'yo høndra sai guí nneh_u.

²⁰ Ague gyø basih_u, nu'mø nzo'i ni papá ogue ni mamá, dami 'yɛc'ɛih_u. Porque gue'a di ho ra Hmu Jesús ngue gui 'yøhm_u ra hya 'mø ts'o'ah_u.

²¹ Ague gyø papáh_u, nu'mø gui nzohni basih_u, dami hyonnb_i ha h_indi mbøc_{ue} ni basih_u, n'namhma ngue h_inda gohyø mm_ui.

²² Ague gyø hmiq_uih_u, dami 'yøt'e te gä di 'bɛp'a ni hmu gui 'yøth_u. 'Yo gui øth_u tengutho øtyø ja'i ngue høn'mø nnu yø hmu di mpɛfi, hønthonne ngue da hnu manho. Rängeue gui nnu mansuh_u Oja, nu te gui pɛhm_u, co gätho ni mm_ui gdí 'yøth_u ra 'bɛfi. ²³ Nu'mø ja te gui pɛhm_u, dami ne ngue co n'na ra päh_utho gdí 'yøth_u ra 'bɛfi. Gui 'yø'ni güendah_u ngue tengutho 'mø gdí ørpah_u rá 'bɛfi ra Hmu Jesús. Hingue masque gui 'yɛmh_u ngue ra ja'itho gui ørpah_u rá 'bɛfi. ²⁴ Ya gui pah_um_u ngue nuna ma Hmu_u Jesucristo go da gut'ah_u na co nu'a te gä ra nho di 'da'ah_u m'mɛfa. Porque guehna ma Hmu_u Jesucristo di mandagah_u ya. ²⁵ Pɛ nu ra ja'i xants'o te øt'e, ra castigo rá njut'i. Porque gätho yø ja'i, nu te gä xa 'yøt'e, gue'a ra njut'i di nja'a.

4

¹ Ague gyø hmu_u, nu'a ni 'yup'ua gui 'yøp_u ni hmiq_uih_u, gue'a gui 'yøth_u'a, 'yo mathog_uitho gadi umhm_u. Dami pah_um_u ngue xquet'a bí 'buhn_i hmu_u mahɛts'i 'nɛ nnu_utho te gui øp_u ni hmiq_uih_u.

² Gui hya ra ts'ɛdi ngue njandyatho gui mat'Ojah_u. H_inha rá nɛgui gui ja mam_uadih_u Oja. ³ Nu'mø gä mat'Ojah_u, xquet'a 'nɛcä dami marcah_u Oja, n'namhma ngue nuna Oja da nu ha di japi hap_u da zä ga mmangä na ra hya na. Porque yø ja'i tobe hingui pad_i hanja'a ra hya ngue ra Cristo. A nuyá, ya dí ofädi guehna ra hya dí mmangä. ⁴ Dami marcah_u Oja n'namhma ngue Oja da xänngui ha gdá jap_ura hya ga mma. Porque nu'mø dá mangä na ra hya

na, mahyon_itho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

⁵ Nup'ua 'bahyø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi, dami mportah_u xanho. 'Nɛ dami hyon_i ha gdi xihm_u ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'bɛth_u ra ora. ⁶ Nup'ua hap_u gui yah_u, dami neh_u ngue gä ra hoga hya gdí nyah_u, mahotho da nt'øde ra hya gdí nyah_u. Ijatho ngue ya gdí pad_i ha gdí japh_u ra hya gui xihm_u n'na ngu n'na yø ja'i.

⁷ Nuna ma zi cuh_u ra Tíquico hingui hegagui, i fäxqui xanho. Porque 'dap'ua dí 'yo'be ngue dí øp_u'a'be rá 'bɛfi ra Hmu Jesús. Nu te dí øt'ä ua ya, go dan_i xi'ah_u p'ua na ra Tíquico 'mø bi map'ua. ⁸ Guehna nná ɛt'ä p'ua ha gui 'bahm_u naya, para ngue gui pah_um_u te dí øt'ähe ua. Go da hyut'a ni mm_uih_u na. ⁹ Da mɛ na ma zi cuh_u ra Onésimo, xquet'a 'nɛhna hingui hehra hya na. Guehna n'na nc'ɛi ni mmɛnguh_u na. Nuya p'uya, go da xi'ah_u tema hya ja ua ya.

¹⁰ Nuna ra Aristarco 'daua dí ofädigä'be, di zengua'ah_u. Da guehna ra Marco rá primo ra Bernabé, xquet'a di zengua'ah_u. Ya xtá pɛn'nah_u p'ua ra hya ngue nuna ra Marco 'mø bi zømp'ua gui 'bahm_u, dami umhn_u xanho ra ts'äya. ¹¹ Xquet'a di zengua'ah_u na ra Jesús i Justo. Nu gätho yø judío ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo ua ja ra hn_ini, høndya hyu nc'ɛi pøni ngue nne da mäxqui ngue rá 'bɛfi Oja ya. A nuyá, guehya hurcagui ma mmwigä ya.

¹² Nuna ra Epafra ni mmɛnguh_u xquet'a di zengua'ah_u na. Pɛ xquet'a øpabi rá 'bɛfi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja na, janjuan_i ngue äp_ura mate Oja conná ngue'ah_u. Nnepe ngue di ndu xanho ni nt'ɛc'ɛih_u, n'namhma ngue gui ja ndum_umai gui 'yøth_u gätho'a te rá pähä Oja, h_inte di m'mɛdi. ¹³ Nuna ra Epafra, dadi jagä majuan_i ngue mathog_uitho ho rá mm_ui ngue mmat'Oja conná ngue'ah_u na, dague'ua yø ja'i rá m'map'ua ja ra hn_ini Laodicea, co 'nɛ'ua rá m'map'ua ja

ra hnini Hierápolis. Gä mmarpabi Oja. ¹⁴ Xquet'a di zengua'ah̄ n̄a mā zi cūh̄ ra Lucas, nūn̄a ra médico. 'N̄eh̄n̄a mā zi cūh̄ ra Demas, xquet'a di zengua'ah̄.

¹⁵ Nugā drá Pablo, dí pennbabi ra nzengua'̄ mā zi cūh̄ rá m'm̄ap'̄ ja ra hnini Laodicea. Xquet'a dadi zengua'a ra Ninfas co 'n̄ɛ'̄ yø 'yɛc'̄ ɛi di mpeti p'̄ ja rá ngu n̄a p'̄ya.

¹⁶ Nū'mø ya bi hnu n̄a ra carta ja ua p'̄ guí 'b̄hm̄, dami thocj̄ ra carta, di map'̄ ha di mpeti yø 'yɛc'̄ ɛi p'̄ ja ra hnini Laodicea ngue d̄a hnu. Xquet'a nūn̄a ra carta ḡa pennbaḡa'̄ yø mm̄engu Laodicea, xquet'a di thoqui, di map'̄ guí 'b̄hm̄ ngue guí nnuh̄ tema hȳa nt'ot'i. ¹⁷ Nūn̄a ra hȳa ja ua, dami xihm̄a zi cūh̄ ra Arquipo, guí 'yɛmbi: “Dami 'yøt'e ḡatho'a te ra 'b̄fi bi 'da'i ra Hm̄u Jesús, 'yo te dadi 'b̄edi”, guí 'yɛmbi.

¹⁸ Nugā drá Pablo, nūn̄a ra nzengua ja ua dá otr̄a letra conm̄a 'yɛ. O gadi p̄mb̄ɛnij̄ ngue dí of̄adi. D̄a ne Oja ngue di jap'̄ah̄. D̄a ngut'atho.

1 Tesalonicenses Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Tesalónica.

¹ Nügä drá Pablo, conna Silvano 'nεhra Timoteo, dadi zεnguagähe'ma zi cuhü rá m'map'ü ja ra hnini Tesalónica. Nu'ahü, guí n'yohü Oja ma Papáhu co 'nεhna ma Hmuhü Jesucristo guí n'yohü. Dí nnegähe ngue guehya di jap'ahü ya, 'nε da hyut'a ni mmuihü.

² Zant'a dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ahü. 'Nε zant'a dí mmat'Ojagähe conná ngue'ahü. ³ Nu'mø dá mat'ähe Oja ma Papáhu, dí mbεn'ähe ngue'a te ra 'bεfi guí øthü ngue gá 'yεc'εihü ra Jesucristo. 'Nε dí mbεn'ähe ngue'a ra 'bäxte guí øthü ngue gadi mmahmü n'na ngu n'na'ahü. 'Nε dí mbεn'ähe ngue da ni nt'εc'εihü porque guí tømhmü'a ra pa da εp'ü ma Hmuhü Jesucristo. ⁴ Ague ma zi cu'ahü, nuna Oja di ma'ahü, 'nε dí haxähe njuani ngue Oja bi huan'nahü. ⁵ Porque nup'ü guí 'buhmü 'mø ma haxähe p'ü ra hoga 'da'yo hya, hinga høndra hya bi zømp'ü. Sinoque ra Espíritu Santo bi hya ra ts'edi ngue bi xoc'a ni mmuihü ngue gá pahmü ngue majuaní na ra hya na. Damí bεmhmü te dá n'yogähe 'mø ma mäcähe p'ü guí 'buhmü. Dá negähe ngue guí timhmü ra nho. ⁶ Nu'ahü, nu te gá nurcahe, gue'a gá 'yøthü'a. Ya guí øthü tengutho i n'yo ra Cristo. Gá nu manhohü ra hya, madague'a bi zu'ahü yø ja'i. Pε ra Espíritu Santo øt'e ngue gadi johyathohü. ⁷ Nu'ü yø 'yεc'εi rá m'map'ü ja ra häi Macedonia, 'nεp'ü ja ra häi Acaya, nu te bi nu ngue guí øthü, xquet'a gue'a bi 'yøt'a. ⁸ Nu'ahü ya gá xihmü ra hya yø ja'i ngue hanja na ma Hmuhü Jesucristo. Ya hinga hønbnü Macedonia 'nε Acaya bi zønna

hya, sinoque ndap'ü bi zä fadi ngue guí εc'εihü Oja ya. A nuyá, ya himma hyoni ngue honga xicähe te 'bε'a guí øthü'ü ya. ⁹ Hante gue di nxise yø ja'i ya ngue tema hya bi njap'ü guí 'buhmü 'mø ma mäcähe p'ü. Di nxihyø ja'i ha bi nja ngue gá hyεhmü p'ü yø dahmü, gá 'yεc'εi'a majuaní ngue Oja i 'bui. ¹⁰ Nuna ra Jesús rá Ts'unt'ü Oja, nu'mø mi dü, bi japi bi bεnnate, bi ma mahεts'i p'üya. 'Nε ja dí 'yεp'ü mahøn'a ngue da zøcua. Guehna di nxihyø ja'i naya ngue guí tømthohü da εp'ü mahøn'a. A nuna ra Jesús, guehna da yanjú na ngue ra castigo ja ngue di nja.

2

¹ Da gue'a schü ma zi cu'ahü, guí pahmü ngue nuna te dá mäcähe p'ü guí 'buhmü, hinga särbatho. ² Guí pahmü ngue nup'ü ja ra hnini Filipos, ya xi zücähe yø ja'i, bi unje. Nu'mø ma mäcähe p'ü ja ni hninihü p'üya, mahømbi ts'ucje. Pε Oja bi hacähe ra ts'edi ngue dá xi'ähe ra hoga 'da'yo hya.

³ Nu'mø ma xi'ähe ra hya, hindá homhme yø hya ha di thä'ahü. Hin tema hya dá xi'ähe ngue hindá gue'a. Hønt'a te ra hya da 'yøt'ahü ra nho dá mangähe. ⁴ Porque bá huanngähe Oja ngue bi färcahe na rá hoga 'da'yo hya. 'Nε guehna dí mmangähe naya. Hinna mangähe na ra hya na ngue di nu manhogähe yø ja'i. Sinoque dí nnegähe ngue Oja da nu manhoje. Porque gue'a haspa ra güenda ma n'yomfεnigähe'a. ⁵ Ya guí pahmü xanho ngue hindá xi'ähe yø hya ngue gdi honi ha di t'εts'ahü. Da gue'Oja padi ngue hinna xi'ähe ra hya para ngue da zäp'ü ga juc'ähe ra mεnyu. ⁶ Hinna mangähe ra hya ngue gdi nne da nu manhogähe yø ja'i, ni xinga gue'ahü, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Hindí ya manzaqui ha nna zo'ahü, madague'a ngue säpu ga nya manzaquigähe porque yø representegähe ra Cristo. ⁷ Hante mahotho nna zo'ahü, tengutho øt'a n'na ra

mamá 'mø di hotyø basi, dá ja'ah_u p'ü. ⁸ Mathoguito dadi ma'ah_u. Dá negähe ngue hinga hont'a rá hya Oja di n'na'ah_u, pets'i ngue xcá hahma mmügähe ngue xcá 'da'ah_u. Porque mi zä ma mpahmu, janjuani ngue dá ma'ah_u. ⁹ Ague ma zi cu'ah_u, çua hinguí mbemhmu te ra n'ü dá sägähe p'ü ja ra 'bēfi? Mente ra pa dá xi'ähe rá hya Oja, ra pa ra xui dá mpēcähe ngue da tahä te dí sihe. Porque hindá negähe ngue di toca'ah_u ra gasto.

¹⁰ Ya guí pahmu, da gue'Oja padi, ngue hinjonni 'yēc'ei da zä da 'yēna ngue hinga gue'a te dá n'yogähe. Hin tema hya bi thinnähe. ¹¹ Xquet'a ya guí pahmu na ra hya ya xtá o'ah_u n'yü, dá hatä ra ts'edi ni mmüi n'na ngu n'na'ah_u. Tengutho di japyø basi n'na ra papá 'mø i fädi, dá ja'ah_u p'ü. ¹² Dá xi'ah_u ngue guí n'yoh_u xanho tengutho nne Oja ngue gdí n'yoh_u. Porque Oja bi zon'nah_u ngue guí n'yoh_u to di manda. 'Nē guí pahmu ngue gue'a tate'a.

¹³ Nuya hīndí säya dadi ja mamadigähe Oja conná ngue'ah_u. Porque nu'mø ma xi'ähe ra hya, hinga 'yēmhm_u ngue rá hya ra ja'i gá 'yēc'ēih_u. Sinoque bi dīnni mmüih_u ngue majuaní rá hya Oja. Conná nguehna ra hya guí ēc'ēih_u, ya man'na man'na gní n'yoh_u xanho. ¹⁴ Ya gá säh_u ra n'ü ma zi cu'ah_u, ngue bi zä'a ni mmēnguh_u. Gá thohmu tengutho bi thohyø 'yēc'ei thanne Oja p'ü ja ra häi Judea. Porque nu'ü, xquet'a bi zä ra n'ü ngue bi zähyø mmijudío_u. ¹⁵ Nu'ü yø judío'ü p'üya, gue'ü bi hyo ma Hmuh_u ra Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Nē nuya 'bex hinguí nne hap_u da nuje. Nu'ü yø judío'ü, hinguí nnepe da hnumanho Oja. Xquet'a 'nēsē ya, hinguí nnu manho gätho mī'da yø ja'i. ¹⁶ Porque nu'mø ma xihme ngue hinga hōndyø judío ja ngue di nyanyø te, nu'ü yø judío'ü, bi hegähe. Gue'a man'na ni duxra ts'oqui'a p'üya. Pē nuyá, nuna Oja ya xa nzānni ngue guehya da thohra castigo ya.

¹⁷ Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø rá ts'utho xtá ēcähe p'ü guí 'bühmu, ēmmēi dá bēn'ah_u. Asta gue'mø ya, zant'a dí nne ga nnu'ah_u. ¹⁸ Nugä drá Pablo, n'na ndi ngu n'na ndi dí sānni ga mmähme p'ü, pē ra zithu p'üya, di nthint'i ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na ra pähä dí tōmhmu ngue dá ep'ü ma Hmuh_u Jesucristo. Porque di njaje mpähä ga xihme ngue nuna ra hya dá xi'ah_u, gá 'yēc'ēih_u xandønho. ²⁰ Janjuani ngue dadi johyagähe conná ngue'ah_u.

3

¹ Pē ya hīndá hāt'ähe ngue xtí njarbutho ngue xtá tho hman'na ra pa ngue to da map'ü guí 'bühmu. Dá sānnähe p'üya ngue dá cosēgä'be ua ja ra hnini Atenas. ² Dá pēhnä'be na ma cüh_u ra Timoteo bi ma bá nu'ah_u. Porque ma mmimmēfigähe na, di mmpēmji Oja ngue dí mmangähe ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Bi ma di hä'ah_u ra ts'edi ngue hīndi nts'onni nt'ēc'ēih_u i ja. ³ Hīndí nnegähe ngue da gohni mmüi ngue'a ga ts'ü'ah_u. Ya guí pahmu ngue jatho ga säh_u ra n'ü ngue da ts'ücj_u. ⁴ Porque nu'mø nmará 'bücähe p'ü guí 'bühmu, dá xi'ähe ngue jatho da ts'ücj_u, pē ya bi nja'a te dá xi'ähe ya. ⁵ Janangue nugähe, ya hīndá tō'mi ngue xtá thohma man'na ra pa, dá pēhnä p'ü ra Timoteo ngue da pä'a njuani te ja ni nt'ēc'ēih_u. Dí ēngä nthambēnitho ngue da dap'ah_u ra zithu 'nē nu'a ra 'bēfi nná 'yogähe p'üya di nts'oní.

⁶ Pē ya bá pengra Timoteo p'ü guí 'bühmu, bi zōcua dí 'bücä'be. Bá hya ra hya ngue xanzaqui ni nt'ēc'ēih_u, 'nē majuaní gadi mmahmu n'na ngu n'na'ah_u. Bi xicä'be ngue ēmmēi guí mbēnje, 'nē guí nne guí nnuje, xi mmangugähe p'üya xquet'a dí nne ga nnu'ähe. ⁷ Ma zi cu'ah_u, nu'a te ra hya bá hya na p'üya, bi hyu ma mmüi'be 'mø ma øcä'be te ja ni nt'ēc'ēih_u, madague'a n'na ra n'ü dá n'yogähe. ⁸ A nuyá, man'na dí hagähe

ra ts'edi ngue dí haxähe njuani ngue hinguí hehm'a ra Hmu Jesucristo.

⁹ Emmëi dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ah. Porque nu'mø dá mat'Ojagähe, janjuani dadi johyagähe ngue xanzaqui ni nt'ec'ei. ¹⁰ Nuyá, ra pa ra xui dí äpähe Oja ngue da zä ga mmäcähe p'u ga nnuh. Dí nne ga xän'nah hanja'u yø hya tobe hinguí pahma xanho hanja. ¹¹ Da ne na Oja ma Papáh co 'nehna ma Hmu Hmu Jesucristo da 'yøt'e ngue ga mmäcähe p'u guí 'bähma ngue ga nnuh.

¹² Da ne na ma Hmu Hmu ngue man'na gdi padi guí mmahma n'na ngu n'na'ah, co 'n'e'u hingyø 'yec'ei guí mahma, tengutho nná ma'ah. ¹³ Da 'yøt'e ngue guí hyah ra ts'edi guí hehm p'u ra nts'o. Porque dí nnegä ngue hin tema nts'o da din'nah Oja ma Papáh 'mø ra pa da ep'u ma Hmu Hmu Jesucristo co gätho'u da n'youi.

4

¹ A nuya ma zi cu'ah, jap'u man'na ra hya ga xi'ah ya. 'Né gue'a ra Hmu Jesús di 'dacrä ts'edi ngue ga o'ah n'yu na ra hya na. Ya xtá xän'nah m'met'o te ja ngue gdi n'yoh ngue di nu manho'ah Oja. 'Né ya gue'a guí øth'a ya. Pε dí nnegähe ngue man'na man'na gdi hyoni ha di nu manho'ah Oja. ² Ya guí pahma ngue nuya yø hya dá xän'nah, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cämfeni guí unni mmaih Oja. 'Yo to di 'yots'om'mäi. ⁴ A nu yø n'yoh, n'na ngu n'na di m'mahyø xisu, di nthati, pε da zupyø xisu, di madi. ⁵ 'Yo di nnepe ngue di m'ma mman'u yø xisu tengutho øthø ja'i hinguí pa Oja. ⁶ 'Yo guí nneh n'na ra xisu ngue ya 'bährä ndø. Porque ya xtá xi'ah m'met'o ngue nu yø n'yoh njap'u, mathoguitho ra castigo da jap'a Oja. ⁷ Porque Oja, bi zongah ngue ra nho gdá m'mahma, hinguí nnecju Oja ngue ra nts'o gdá m'mahma. ⁸ Nu ra ja'i festho na ra hya dí xi'ah ya, hinga ja'i fespabi rá hya,

sinoque guesε Oja fespabi rá hya. 'Né guesε Oja bá penhna Espiritu Santo ngue da mäxçah ngue ga hehm p'u ra nts'o.

⁹ A nu'a gni mahni cuh, himma hyoni ngue ga ot'ah'a, porque Oja ya bi xän'nah te gdi mmahma n'na ngu n'na'ah. ¹⁰ 'Né nuna ra hya dí xi'ah ya, gue'a guí øpäh gätho ma cuh 'bui ndap'u bi zä ngue ra häi Macedonia na. Pε nuya ma zi cu'ah, dí ä'ah n'na ra mate ngue nu te guí øth ya, hinga hont'a guí 'yøth'a, sinoque man'na man'na ngue gdi mmahma. ¹¹ Dami ja ndummäi guí m'ma mmanhoh. Gue'a te ni 'befise guí 'yøth, hinguí nthinth yø asunto mi'da yø ja'i. Dami mpεhma tengutho ya xtá xi'ah. ¹² Janangue hinte guí 'behma. A nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei p'uya, di respeta'ah.

¹³ Ague ma zi cu'ah, dí nnegähe ngue guí pahma hanja'u yø 'yec'ei ya xandu. Nu'mø to bi du, 'yo di tu ni mmaih tengutho øtyø ja'i hinguí pa Oja, ngue tu yø mmäi 'mø to bi du. ¹⁴ Pε dí ec'ei ngue bi du ra Jesús 'né bi bennate m'mefa. Janangue nuyá, ma ga ec'ei ngue nu'u xandu 'né ec'ei ra Jesús, nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesús 'mø bá ecua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ah xanho hanja na ra hya bi xänngah ra Hmu Jesús. A nu'u yø 'yec'ei di 'bätho'a ra pa da ep'u ra Hmu, hindi m'met'o ngue da ma di nthui ra Hmu. ¹⁶ Porque nu'mø bá ehra Hmu di 'yε mahets'i, nu te da ne da 'yøt'e, da ma nts'editho. Co 'n'e'a ra anxε 'bet'o ngue yø anxε Oja, xquet'a da enna hya. 'Né da nyá rá corneta Oja. A nu'u to ya xandu 'né ec'ei ra Cristo, rá mudi di bennate yø do'yo'u. ¹⁷ A nu'u yø 'yec'ei di 'bätho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yø guí. Ja daní nthui p'u ra Hmu. Ya 'dap'u di m'mahma para zantho ra Hmu p'uya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya dí xi'ah ya, dami nhyath ra ts'edi n'na ngu n'na'ah.

5

1 A nuyá ma zi cu'ahá, himma hyoni ga ot'ahá hanja ra hyá ngue hinguí fadi temá pa, temá ora da ep'á ra Hmu. 2 Porque ya guí pahma xanho ngue hinjonguí padi temá pa da ep'á ra Cristo. Nu'mø 'yo ra bε ngue ra nxui, hinjonguí padi temá ora da zop'á ja ra ngu, njarbutho ra hyá dí xi'ahá ya. 3 Da gue'a ra ora ngue dadi n'yembyø ja'i ngue ya 'bammañho, hin temá hyá. 'Nε da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambenitho da zøhø, tengutho 'mø bi zønna ora di m'men'a n'na ra xisu há rá basi. Ya hinha di mpommi. 4 Pe nuyá ma zi cu'ahá, ya hinguí 'bá 'bexuihá ya. Janangue nu'a ra pa da ep'á ra Hmu, hinga nthambenitho da z'ahá. Híndi nja'ahá tengutho øt'a n'na ra bε, ngue nthambenitho sømp'á ha søni. 5 Porque gátho'ahá ya gni n'yohá'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gá hyehma p'á'a ra nts'o ja 'mø ra xui. 6 Janangue nuyá, hinguí ja ngue 'nεcju da njot'i má n'yomfenihá, tengutho mi'da yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfeni. Sinoque nne ngue ga n'yomfenihá xanho. 7 Nu'á há, ra xui há. Nu'á iti, ra xui iti. 8 Pe nuju, ya dá hehma p'á ra 'bexui. Ya nná 'yohá rá nyot'i Oja ya. Ma gá samma mmáihá ya ngue hinda dajpahá ra nts'o. Da zehma nt'εc'εihá i ja. A nuyá, ma gá mmáhmá n'na ngu n'najá. Ma gá segurahá ngue da yanjá Oja. 9 Porque himbi zán'Oja dá m'máhmá ngue gá thohmá ra castigo. Sinoque bá sánni ngue gda nyamhmá ná má Hmuhá Jesucristo. 10 Ra Jesucristo bi du conná nguecju. Janangue nu'mø bá εhé, ngu'á xandu, ngu'á di 'bátho, 'dap'á ga m'máhmá para zantho. 11 Damí hyutho ni mmáihá 'nε damí hyá ra ts'edi n'na ngu n'na'ahá, tengutho guí øthá ya.

12 Ague má zi cu'ahá, dí nnegáhe ngue guí 'yørpahá masu'á yø mεfi Oja di mpεp'á guí 'báhmá. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'mεt'o p'á guí 'báhmá ngue da xán'nahá rá hyá Oja. 13 Rángue ørpabi rá 'bεfi Oja,

jatho ngue guí nnu manhohá, damí mahmá. 'Nε 'yo gadi njunthá p'á guí 'báhmá.

14 Damí hyahá ra ts'edi guí xihmá'á to hinguí nne di mpεfi ngue 'yo di njap'á. Damí háthá ra ts'edi'á yø ja'i 'bá ndummá. 'Nε damí hyonnbahá ha di zacyø nt'εc'εi yø ja'i tobe hinguí nzaqui yø nt'εc'εi. Damí serpahá te ga 'yo. 15 Damí mfáhmá, 'yo to dadi cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue guí n'yørpahá ra nho n'na ngu n'na'ahá, co 'nε'á hinguýø 'yεc'εi guí 'yørpahá ra nho.

16 Hangu ra pa guí johyahá. 17 'Nε hangu ra pa guí mmat'Ojahá. 18 Zant'a damí ja mamádihá Oja, madague'a ja'mø ja te guí thohmá. Porque Oja, guehna nnepe da 'yøt'e te'o gá tenna Cristo ná.

19 'Yo guí tácjá'a te nne da 'yøtra Espíritu Santo. 20 Damí 'yørpahá masu'á te mmanyø pøngahya Oja, 'yogui festhohá ra hyá. 21 Damí hyacju xanho ra güenda ngue'mø majuaní ngue rá hyá Oja mma, oque rá hyase mma. Nu'mø guí háxhá njuaní ngue majuaní rá hyá Oja mmanna ja'i, damí 'yεt'a mmáihá'a te i mma. 22 Damí hyehma p'á'a te gáma nts'o i ja.

23 Nuna Oja ya dá nhojpahá, da 'yøt'e ngue guí unni mmáihá xandønho, guí nsuphá, da mät'a ni tehá, 'nε da mät'a ni do'yohá, hin temá nts'o di nεqui 'mø ra pa da ep'á má Hmuhá Jesucristo. 24 Nguna da 'yøt'Oja, porque guehna bi zon'nahá ná 'nε hinguí hεc'ahá ná.

25 Ague má zi cu'ahá, damí marchá Oja.

26 Dadi zεngua gátho'ahá.

27 Guehna ra Hmu di hacá ra ts'edi te dí mma. Dí xi'ahá ngue nu'á gátho má zi cuhá, jatho ngue di mpeti para ngue da 'yøde te mmanna carta ja ua.

28 Nuna má Hmuhá Jesucristo di jap'ahá. Da ngut'átho.

2 Tesalonicenses

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnnba yø 'yεc'εi Tesalónica.

¹ Nugä drá Pablo, conná Silvano nēhra Timoteo, dadi zenguagāhe'm mā zi cūhū yø 'yεc'εi rá m'map'ū ja ra hnini Tesalónica. Gue'ahū yø ja'i Oja mā Papāhū, co 'nε'a mā Hmūhū Jesucristo. ² Dī nnegāhe ngue guehya di jap'ahū ya 'nε da hyūt'a nī mmāihū.

³ Ague mā zi cū'ahū, zant'a dadi ja mammadigāhe Oja conná ngue'ahū. Nī 'yup'ū ngue gue'a gā øthe'a, porque nī nt'εc'εihū i ja, man'na nī hyuxtho. 'Nε xquet'a man'na man'na gadi mmahmū n'na ngu n'na'ahū. ⁴ A nucεgāhe p'ū ha nná mähme, nup'ū di mpeti yø ja'i Oja, i jaje mpähā ngue dí xihme yø ja'i hanja nī nt'εc'εihū. Nu'a te ra n'ū guí sähū ngue sū'ahū yø ja'i, gā guí sēthū.

⁵ Nuyá, guí sähū ra n'ū ngue guí εc'εihū rá hyā Oja. A nu'a gā dū nī nt'εc'εihū, gue'a guí nεqui'a ya ngue gā xanho te ø'Oja. Gue'a di zadi ngue guí thohmū p'ū di manda Oja'a. ⁶ Pε nī 'yup'ū di un'Oja'ū te'o di un'ahū. ⁷ A nujū ngue dí sähū ra n'ū, da 'yεhra pa da zep'ū'a ra n'ū dí sähū. Dī n'nacjū ra ts'āya 'mø ra pa da εp'ū ra Hmū Jesús. Nunā di 'yε mahεts'i, da n'youi yø anxε ja yø ts'edi. Nu'mø bá εhε, dadi yoxni tengutho guí yoxni ra sibi.

⁸ Di 'yεhε da mēnhnā castigo gātho yø ja'i hinxā mbā Oja, 'nε hinxā 'yεc'εi ra hoga 'da'yo hyā i hmā ngue hanja'a ra Hmū Jesucristo. ⁹ A nuyā yø ja'i ya, da ma ra castigo, di m'mēdi para zantho. Da ma mā'ueque p'ū ja rá hmī rá dā ra Hmū Jesús. Nup'ū da 'yūdi Hague ngu gangū rá ts'edi i ja, ya hīndi njapi di m'map'ū ngue da nu. ¹⁰ Nu'a ra pa da εp'ū ra Hmū, gātho yø 'yεc'εi da 'yεspābi 'nε da danne. Xquet'a 'nε'ahū

guí m'mahmū p'ū ngue gā 'yεc'εihū na ra hyā dá xi'ahū.

¹¹ Janāngue nuyá, zant'a dí mmat'Oja gāhe conná ngue'ahū. Dī äpāhe Oja ngue nu'a ra hyā i zon'nahū ngue gdí n'yohū, gue'a gdí n'yohū'a. Dī äpāhe Oja ngue nu'a te gā ra nho so nī mmāi guí 'yøthū, di hā'ahū ra ts'edi guí 'yøthū. 'Nε di hā'ahū ra ts'edi guí 'yøthū'a te gā ra nho rá nsāui nī nt'εc'εihū i ja. ¹² Nu'mø da nu yø ja'i ngue guí 'būhmū xanho, yø ja'i da nu mansū ra Jesucristo. Xquet'a 'nε'ahū da hnu mansū'ahū p'ūya ngue guí n'yohū ra Jesús. Ngūnā di nja conná guehrá mate Oja 'nε conná guehrá mate mā Hmūhū Jesucristo.

2

¹ Ague mā zi cū'ahū, da εp'ū mā Hmūhū Jesucristo ngue di percahū 'dap'ū gā m'mahmū. Dī nne gā xi'ahū te 'bε'a ja ngue di nja. ² Nu'mø to da 'yεn'ahū, ya da guehra pa jap'ū da zøhra Hmū ya, da 'yεnā, 'yo sā dadi fε'nī mmāihū. 'Yo guí εc'εihū te da mā, madague'a da 'yεnā ngue Oja di bēnnbi te i mmā, oque da 'yεn'ahū ngue go dá ot'ā ra sūcua n'youi yø hyā da xi'ahū. ³ Xīnda hangū da si'ahū, 'yo gadi n'unī da thā'ahū. Porque hante da zønna pa da εp'ū ra Hmū, i jatho ngue rá māditho di n'yo yø ja'i ngue dyø mmejmahya, da gohi ngue yø nsāui Oja. Nu'mø bi nja nā ra hyā nā, ja di nεqui p'ū ra ja'i ngue tate ja rá ts'oqui p'ūya. 'Nε guehna ya xpā ts'ännbi ngue da ma ra castigo. ⁴ Nunā guehna da bōni ngue da zūmbābi'a te gā thanne yø ja'i nā, da gue Oja da zūi. Hōnse nā da ne ngue da ma nthanne nā. 'Nε da mip'ū ja rá nija Oja tengutho 'mø ngue da guehna Oja nā. Da 'yεmp'ūya: "Nugä, guecā Ojagā ya", da 'yεnā.

⁵ Dāmī bεmhmū'a ra hyā dá xi'ahū 'mø dāmbi 'bεcā p'ū guí 'būhmū. Guí nnu ngue dá xi'ahū tengū nā ra hyā nā. ⁶ Ya guí pahmū te 'bε'a samya ngue hīnguī nεqui nts'edi, hante ngue da zønna pa bá ts'ännbi ngue di nεqui

te'o nā rā ts'oc'ei nā. ⁷ Tobe hīndi nēquī xāndōnho'a te gā rá ts'edi rā nts'o, pē nu'a rā nts'o, ya i ja. Hōntho ngue hīndi unna nt'edi'a to sammi ngue dī nēquī xānho te'o nī jā'i nā dí xi'ah. ⁸ Pē nu'mø bi zōnna pa di t'unna nt'edi da 'yuhra ts'edi, ya di nēquī nā rā ts'oc'ei dí xi'ah p'uya. Pē nu'mø bá ep'ua rā Hmu Jesús, ya da hnu ngue mathoguitho ja rá ts'edi, porque conná hyanetho di hyo nā rā ts'oc'ei nā.

⁹ Nu'mø bi nēquī nā rā ts'oc'ei nā, rā zithu'a di hatra ts'edi. Da hnu ngue ja rá ts'edi da 'yøtyø hmeyā hīnjongui sã da 'yøt'e. Gue'a dī nhäte'a p'uya. ¹⁰ Xants'o te gātho da 'yøt'e. 'Dama 'dan'yo te gā da 'yøt'e, da hyoni ha di hyätyø jā'i ja ngue dī m'medi. Nu'a dī m'medi ngue hīmbi ne xta mbahna rā hyā majuanī. 'Nē guehna rā hyā xti nyanyø te yø jā'i nā. ¹¹ Janangue Oja di japi ngue da thätya yø jā'i ya, da 'yēc'ei'a rā hyā ngue rā fēhni. ¹² Gue'a dī ma rā castigo gātho ya yø jā'i, ngue hīmbi 'yēc'ei nā rā hyā majuanī. 'Nē hōnt'a te yø nts'o gā 'yo nnu manho.

¹³ Ague mā zi cu'ah, nuna mā Hmuħ Jesucristo dī mā'ah. Janangue nuyá, zant'a jatho ngue gā ja mammadigāhe Oja ngue te bi 'yøt'ah. Porque rá mūditho bi huan'nah Oja, ya xpá nzānni ngue dī nyānni teh. Nu'mø gmī 'yēc'eiħ nā rā hyā majuanī, rā Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue gá soh rá 'yē Oja. ¹⁴ Dá xi'ah rā hoga 'da'yo hyā, guehna rā hyā i zon'nah Oja nā. I nnepe ngue di toca'ah nā rā nho jap'ua ha 'buhma Hmuħ Jesucristo. ¹⁵ Janangue nuyā mā zi cu'ah, dī ndu xānho nī nt'ēc'eiħ ya. Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guí pumbēniħ ya yø hyā dá xān'nāsēħ. Da gue'ua yø hyā dá orpū ja rā carta dá pēn'nah p'ua, man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guí pumbēniħ.

¹⁶ Bī macjua Oja mā Papáh, 'nē bi 'dacjua rá mate ngue bi hoga mā mmuiħ para zantho. Xquet'a dī tōmhma'a rā nho di 'dacjua Oja m'mēfa.

Da ne Oja co 'nē'a mā Hmuħ Jesucristo di jap'ah. ¹⁷ Da ne Oja ngue di hatra ts'edi nī mmuiħ 'nē guí dū'nī n'yomfēniħ ngue nup'ua guí yah, rā hyā xtanho guí mamhm. Nu'mø te guí øth, gā da gue'a te xānho guí 'yøth.

3

¹ Hōnt'a di 'bēhya mā zi cu'ah, damī marcahe Oja, n'namhma ngue nup'ua dī mmangāhe rá hyā mā Hmuħ, xtangu yø jā'i da 'yēc'ei tengutho bi njap'ua guí 'buhma. ² Xquet'a damī marcahe Oja n'namhma ngue da yangāhe Oja ngue'a te mbēngāhe yø ts'oc'ei. Porque hīnga gātho yø jā'i da 'yēc'ei rā hyā dī mmangāhe.

³ Pē nu'a rā Hmu hīngui hegah'a. Da 'yøt'e ngue guí hyah rā ts'edi 'nē da yan'ah ngue rā nts'o. ⁴ Dadi seguragā ngue dī mfāxte rā Hmu. Janangue dī pacā ngue nuna te rā hyā gā 'bēp'ah, guehna guí nne guí 'yøth nā, hīnda 'yēhra pa guí fēsthoh nā rā hyā nā.

⁵ Da ne Oja ngue da dīnni mmuiħ'a te guí mā'ah Oja. 'Nē da 'yøt'e ngue guí seti hangū rā n'ua guí thohma tengutho rā Cristo bi zeti hangū rā n'ua bi thogui.

⁶ Ague mā zi cu'ah, mā Hmuħ Jesucristo di 'dacāhe rā ts'edi gā xi'āhe nā rā hyā gā mmanya. Nu'ua mā cuħ hīngui nne dī mpēfi, 'nē hīngui haxra hyā dá xān'nah, ogadi nsixħ'ua. ⁷ Ya guí pahma te gdī 'buhma, hīn tema ndānhyēi gā nurcahe. ⁸ Hīnjonda āptho te dá sihe. Sinoque dá honi ha da japi te dí homhme. Rā pa rā xui dá mpēfi ngue di taha te ga sihe, porque hīnda negāhe ngue di toca'ah rā gasto ngue te dí sihe. ⁹ Madague'a ní 'yup'ua xcā mangāhe ngue xquí fāxcahe, pē hīnte dá mangāhe. Sinoque dá mpēhme para ngue gā ut'āhe te ja ngue gdī n'yoh. ¹⁰ Porque nu'mø dambá m'mcāhe p'ua guí 'buhma, guehna rā hyā dá

xi'ahē nā, dá māngāhe ngue nū to hīngui nne dī mpēfi, ya hīndī nsihmē.

¹¹ Dī ōcāhe n'na rā hyā ua, ngue 'bū i'da nī amigohū hīngui nne dī mpēfi. Nū'a te gā 'yo, hōndyø ja'i di ats'i te gā 'būi para ngue dā zāp'ū di c'a. ¹² A nūya yø ja'i njap'ū, guesε rā Jesucristo di hacje rā ts'edi ngue gā xifi ngue 'yo nīmāntho di orpābī yø ja'i, njuāntho dā ma rā 'bēfi dā dāhā te dā zi.

¹³ Ague mā zi cū'āhū, 'yo guī sāyahū, hangū rā pa dāmī 'yøthū rā nho.

¹⁴ Nū'mø tonī ja'i dā 'yēnā ngue hīndā 'yεc'ēi nā rā hyā dá cuatāhe ua ja rā carta ja ua, 'yo gādī nsixhū, n'namh mā ngue dā mēsrā sā. ¹⁵ Pε 'yo guī øt'e ngue nī nsūiui. Sinoque dāmī hējpa hū'a te øt'e, porque nī cūhū.

¹⁶ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo gueh nā dā zā dā hyūt'a nī mmūihū nā. Dā ne ngue hīndā hēc'āhū hangū rā pa. Nū'mø temā hyā guī thohmū, dā hyonī ha di japi ngue dā hyūt'a nī mmūihū, hōnt'a bi zā māhyā guī thohmū.

¹⁷ Nūguī drā Pablo con mā 'yεε nna cuatā nā rā letra ja ua ngue nnā zēngua'āhū. Nū'mø dādi firmagā mā carta 'mø bi gua'a nt'ot'i, gueh nā rā hyā ja ua dādi cuati: ¹⁸ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo di japi gātho'āhū. Dā ngūt'ātho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nehna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmi ya ngue conná nguehra Jesucristo di nja'a te gä dí tøn'ui ya ngue di nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bεn'a'i, xøgue εntho majuaní ngue ma ts'unt'u'i p'u nná bεn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmuui ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε dá hyut'a ni mmái.

³ Damba soc'a'i p'u ja ra hnini Efeso. Nu'mø ma thogui, dá magä p'u ja ra häi Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'u Efeso. A nuyá, dí nnegä ngue guí sigue guí m'mup'u, porque jatho ngue nu'u yø fehni xännbate xännbate p'u, gui hejpabi. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xännbate'u yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzεgui xännbate'u yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hinte ni bøntho. A nuna ra hoga xädi rá n'youi ma nt'εc'eiha, guehna nne Oja ngue ga xännbaha yø ja'i na.

⁵ Dami hejpabi ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gätho yø 'yεc'ei di mmaði n'na ngu n'na. Para ngue dá zä di mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue dá hyεp'u ra ts'on'yomfεni, nu'a te ra nho paði, gue'a dá 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho di nεqui ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'bε i'da yø ja'i ngue ya bi hyεp'u na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne dá t'εmbi ngue paði xanho di nxännbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xännbate. Pε himma juani ngue tinyø mmái hanja'a ra ley i nne di nxännbate.

⁸ Nuna ra ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmi xanho te mma. Pε jatho ngue dá fadi hanja ngue bi ma nt'ot'i na ra ley na. ⁹ Nu'u yø ja'i ya øtra nho, ya hin tema ley di ja ngue dá hyaspa ra güenda. Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue dá hyaspa ra güenda yø ja'i festho ra ley. Haspa ra güenda yø mmejmahya. Haspa ra güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa ra güenda yø ja'i ngue hingui su Oja 'nε hingui εc'ei. Haspa ra güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mmic'eiui. ¹⁰ Haspa ra güenda yø 'yots'om'mái. Haspa ra güenda yø n'yohε ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmín'yohuui. Haspa ra güenda'u yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i yap'utho. Haspa ra güenda yø mambethani. Haspa ra güenda yø ja'i ngue mmanña fehni 'nε εxa ntestigo Oja ngue εna majuaní te mma. Haspa ra güenda gätho yø ja'i festho na majuaní ngue ra hoga xädi. ¹¹ Nuna ra hoga xädi naya, rá n'youi ra hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a ma maça Ojai ngue ga xihyø ja'i.

¹² Nuna ma Hmuui ra Jesucristo di 'dacrä ts'edi ngue di mmambrá hya. Dadi ja mamadigä na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yexqui ngue ga øtra 'bεfi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá mεfigui madague'a xtá nu man'agä mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangä yø amhya co nuna, 'nε nmí sacä'u yø ja'i mī εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hindí paði te dí øt'e ngue tobe hin mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna ra Hmu, mathoguitho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na di ndu ma nt'εc'ei, 'nε øt'e ngue man'na man'na gdá maði.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuaní na, 'nε guehna ra hya jatho ngue dá 'yεc'ei gätho yø ja'i na: ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhäi ngue dá yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mmangä ngue ja yø ts'oqui ya, pε

man'na ma datho mi ja ma ts'oquigä. ¹⁶ Pε bi huεgagui Oja n'namhma ngue da fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te ga da örpe, conque nugu mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a gui nequi'a ya ngue gätho mi'da yø ja'i xquet'a di punnbabi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue da t'espabi Oja para zantho. Porque nu te gä ja, go di manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hinjam'mø da du, 'ne hinjonni ja'i di sä da nu. Hinjom man'na tengü na. Guehna jase rá mfadi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'unt'u'i Timoteo, nuna ra hya di xi'i gui 'yøt'e, di nthui na ra hya bi bennbabi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue di nja ni 'befi. Nuna ra hya dadi 'bep'a'i ya, dami hya ra ts'edi gui 'yøt'e gätho'a te ra 'befi bi 'da'i Oja ngue gui 'yøt'e. Di ndu ni nt'εc'ei. 'Yo di tap'a'i ra nts'o.

¹⁹ 'Bu i'da yø ja'i padi xanho ndana ra hya hinni 'yup'u da 'yøt'e, pε gue'a øt'a. Gue'a gui ts'onyo nt'εc'ei'a p'uya.

²⁰ Nguna ra hya bi 'yøtra Himeneo 'nehra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dāpra zithu para ngue da badi hanja te øt'e. Porque hingui ho ngue da nømman'u Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá mæditho di xi'i ngue gui xifi gätho yø 'yεc'ei ngue da marpabi Oja gätho yø ja'i ndap'u bi zä. Da 'yäpi ngue da mäxyø ja'i na Oja. 'Nε di ja mammadi Oja yø ja'i ngue'a rá 'bäxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gätho yø ja'i ja yø cargo. Porque gäthogah di nne ngue ga m'mamma pähäh, hin temma hya, n'namhma ngue co n'na ra pähätho gdä thannehu Oja 'ne da zäp'u ga n'yo manhohu. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahu Oja gätho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehu na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gätho yø ja'i di nyanyø te. 'Nε nnepe ngue da dini xanho yø mmæi yø ja'i hanja na ra

hya majuanu. ⁵ Nuna Oja, n'natho i 'bai. 'Nε xquet'a n'na nc'εitho na da zä da 'yøt'e ngue di nhojpau Oja yø ja'i, guehna ra Jesucristo na. ⁶ Ra Jesucristo bi n'unu bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i. Nu'mø mi zønna pa bi nja na ra hya na, ya bi nequi xandønho p'uya ngue Oja nnepe ngue gätho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yεxcagui Oja ngue drá representategä ra Cristo. 'Nε penngagui ndap'u bi zä ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judío. Nuna ra hya majuanu di εc'eiui, guehna ga xännbabi yø ja'i na. Gui padi xanho ngue majuanu te di xi'i, 'ne gui padi ngue hini fehni porque di εc'ei ra Cristo. ⁸ Di nnegä ngue ndap'u bi zä da mat'Oja gätho yø n'yohu. Nu'mø εns'yø 'ye yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmæi Oja, di ja manho yø mmæi, hingue di danzø yø mmæi ngue dadi njunt'ui yø mmic'eiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadi 'yεx'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye ra ulu xamma di rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro oque yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hini 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di nejmanho yø xisu, da gue'a ngue ra nho da 'yøt'e. Porque yø xisu εc'ei Oja, mahotho 'mø di nequi ngue øtra nho. ¹¹ Mente ra ora sännbabi ra hya yø ja'i, yø xisu 'yo sä di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hin dadi ungä ra nt'edi ngue di nxännbate n'na ra xisu, sinoque ra xisu i ja ngue da 'yøxtho ra hya. Porque hingui sä di m'met'o p'u ha 'bahyø n'yohu ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá mæditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva. ¹⁴ Pε ra Adán himbi hyätra zithu'a, sinoque ra xisu'a bi hyätra zithu. Mi thätra xisu p'uya, ya gue'a ra ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pε ra xisu di nyanná te 'mø da 'yøtra 'befi bi un'Oja, ngue di tehyø basi. Høntho ngue ra xisu jatho ngue di nja rá nt'εc'ei, di mahyø mmic'eiui, di n'yo xanho, hinda 'yεspi te ga 'yo.

3

1 Nuna ra hya di mmangä, majuani na. Ngue nu ra ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'u ja ra nija ngue dra mamhya, xandõnho ra 'befi nne da 'yõt'e. 2 Janangue nu ra ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o ra hya, jatho ngue hin tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmui. Di mfädi xanho. Da 'yõt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'äya p'u ja rá ngu. Da badi xanho ha di japra hya di nxänbäte. 3 'Yo di iti. 'Yo dra nequisui. Di nja rá yemmui. Da badi ha di hojpabi yø ja'i di nsui. 'Nε hinga hõndra mēnyu di ma rá mmui. 4 Da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yõt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basi, 'nε di nja yø ts'u yø basi. 5 A nu'mø hingui padi di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badi ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. 6 A nu'a ra n'yohu da t'ets'i ngue di bentrá cargo di m'met'o p'u ja ra nija, hinda gue'a n'na ra n'yohu ngue ts'udra pa xa 'yεc'ei ra Jesucristo. Porque nthambenitho di 'yets'i. Ya da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'nε 'da di mep'u ja ra castigo. 7 Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingyø 'yεc'ei da nu mansu. Ya hinda zä ha di japyø ja'i da 'yεmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque ra zithu emmēi honi ha di ts'onnbī ha ya yø mamhya.

8 A nu'u yø ja'i ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yõt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hīndi nhäte p'u ha ya. Jatho ngue hīndi n'iti. Jatho ngue hinga hõndra mēnyu di ma yø mmui. 9 Nuna ra hya n'youi yø nt'εc'ei i ja, guehna ra hya himmi fadi hanja na, guehna di nxänbäte na ra hya na co gätho yø mmui. 10 Nuya yø n'yohu ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hin tema nts'o bi thinnbi, ya da zä di nja yø cargo ngue di mfäxte p'u ja

ra nija. 11 Ximmangu yø xisu fäxte p'u ja ra nija, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Hīndyø zate. Da zamyø mmui. 'Yo di hεp'u'a rá 'befi pefi. 12 A nu yø n'yohu ngue ja yø cargo fäxte p'u ja ra nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pε da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basi, ngu'u hingyø basi, da badi di manda xanho. 13 Porque nuya yø n'yohu ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, nu'mø padi xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pefi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya säp'u da hya ra ts'edi da mā hanja ngue εc'ei ra Jesucristo.

14 Ague Timoteo, nugä di xõnni ga mmapp'u ga ma nu'i. 15 Pε nu'mø himbi zä dá magä p'u n'nahmantho, ya di otra carta ja ua ngue ga pēn'a'i p'u. Porque di nnegä ngue gui padi xanho hanja ra hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Nuna Oja na, majuani ngue 'bui. A nuya yø ja'i Oja ya, guehya färpabi rá hya 'nε tōxhma hyabi rá hya Oja. 16 Janjuani ngue mazihotho na ra hya di εc'ei hu. Pε Oja bi 'yõt'e ngue bi dinma mmui hu hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Nε ra Espiritu Santo bi 'yõt'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yøtra Cristo. Da guehyø anxε Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Nε t'εc'ei gä rá ngani nximhäi. 'Nε bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

1 Pε ra Espiritu Santo njuantho xicju ngue nu'mø ni ma da gaxyø pa, di m'mahyø ja'i da hεp'u yø nt'εc'ei. Nu'u yø fehni xänbäte ngue ra zithu di bēnnbabi ra hya xänbäte, go gue'u da dēn'nū. 2 Nuya yø xänbäte ya, ra fehni na ra hya da mā ngue di hyätyø ja'i. Padi xanho ngue hinga gue'a te øt'e, pε 'be xingui tär'man'u yø mmui'a te øt'e. 3 Nuya yø xänbäte ya, xihyø ja'i ngue embi hin'yū ra nt'edi di nthatyø ja'i. 'Nε xihyø ja'i ngue embi hinga gätho yø cosa sä ngue da ts'i.

Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuya yø 'yεc'εi di ja mamadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga emhma ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tini. Sinoque ma ga ja mamadihø Oja 'mø dí siha'a te bá sänni ngue ga siha. ⁵ Porque nu'mø t'äprá mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mø ngue nguna ra hya gui xänbabi'u ma cuha ya, majuaní ngue gue'e rá hoga mēfi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmui na ra hoga xädi ya xcá bent'i. ⁷ Pε nu'u yø hya te sãma cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo gui ørpa masu'u yø hya'u, porque hinte di muui. Dami hyoni ha di ndu xanho ni nt'εc'εi i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xährá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pε ma datho man'na xanhotho ngue di zacrá nt'εc'εi ra ja'i. Porque nuna ma nt'εc'εihø i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbahø rá njapi Oja, sinoque 'nehra pa di 'yεp'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuaní na. 'Nε guehna mahyonitho da 'yεc'εi gátho yø ja'i na. ¹⁰ Janangue nuyá, madague'a sacui yø ja'i ya, pε ma ga ho ma mmui ga øt'ui ra 'befi bi 'dacui Oja. Porque dí haxa njuani ngue nu'a ma Ojauí i 'b'u'a. 'Nε guehna ja ngue da yani gátho yø ja'i na. Pε nu'u yø ja'i di nyanyø te, guehya da 'yεc'εi ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mø gui xänbabi ra hya yø ja'i, nuya yø hya dí xi'i, guehya gui xihyø ja'i ngue da 'yøtya yø hya ya. ¹² 'Yo gui nne ngue hijnonda 'yøt'a masu ngue grá ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø 'yεc'εi. Dami 'yudi ngue gui yamanho p'u ha gui ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'εiui. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'εc'εi. Dami 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue gä ra nho gni 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummui gui mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi. Dami opan'yu hanja ra hya.

Dami nxänbäte xanho. ¹⁴ Nu'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija bi japyø 'yε p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yøt'e. Nuna ra 'befi bi 'da'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue te sätho gui 'yøt'e.

¹⁵ Nuya yø hya dí xi'i ya, dami ja ndummui ngue gui 'yøt'e te dí xi'i. Dí nne ngue da nu yø ja'i ngue man'na man'na gdí padi ha gdí japra hya ngue da zä gui 'yørpe xanho rá 'befi Oja. ¹⁶ Dami mfädi xanho, 'nε dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxänbäte. Nu'mø gui 'yøt'e te dí xi'i, ya di nyanni te, da guehyø ja'i da 'yøxra hya gui mma, xquet'a di nyanyø te.

5

¹ Nu ra dac'εi ngue hinga gue'a te øt'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpa bi te øt'e. Mahotho gdí zofo, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a ra dac'εi. A nu'u yø ts'ant'atho, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohu. ² A nu'u yø xisu ngue ya yø dac'εi, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni mamá. A nu'u yø hmute xisu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue εni nju, pε gä ra nho gdí n'youi.

³ A nu'u yø 'danxu ngue hijnjo'o to da hyonnbi te da zi, gue'u yø mmi'yεc'εiui da mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pε nu ra 'danxu ngue 'bahyø basi oque 'bahyø 'bet'o, guehya yø basi na ra 'danxu høxyø xi ngue di unni te da zi. Porque yø pa xa thogui, gue'a rá mamá yø basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ni 'yup'u ngue di ja mmansu yø mamá yø basi 'mø bi ndac'εi. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yø basi di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pε nu ra 'danxu ngue 'buse, hijnjo'o to da hyonnbi te da zi, guehna ja ngue da mäxyø mmi'yεc'εiui na. Porque hinda hønt'a Oja nnøts'e 'nε hingui säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pε nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäε ga 'bui, ya hinda ma m'mäts'i. Porque nuna, emma 'bui pε tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui

xifi da 'yøtyø 'yεc'ei naya, n'namhma ngue ya h̄injonda 'yεmbi ngue h̄inga gue'a te øt'e. ⁸ A nu ra 'yεc'ei ngue h̄indi unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá mēni, guehna ra 'yεc'ei ngue h̄inga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'εc'ei na. Man'na nu'ya yø ja'i h̄ingyø 'yεc'ei h̄ingui njap'u'u, man'na di unni te honyø dac'ei'u.

⁹ A nup'u ja ra lista ngue yø 'danxu gui 'yεts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yø 'danxu ngue tho'i hyate njeya 'bui. 'Nε n'nat'a rá ndø xa m'muhmi. ¹⁰ Da gue'u yø xisu fadi ngue xa 'yøtra nho, xa tede xanho yø basi, xa unna ts'äya p'u ja rá ngu te'o h̄in'ya ha di nsäya ngue yap'u ni 'yεhε. 'Nε fadi ngue h̄indi 'yεts'i ha ya, di ja mmansu yø mm'i'yεc'eiui. I fäts'i to sä ra n'u. Zant'a ngue hōndra nho di ho da 'yøt'e.

¹¹ Pε nu'ya yø 'danxu ngue cohra jeya 'bui, 'yogui εts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija'u. Porque nthambεnitho ngue da d̄ini to di nthatui mahōn'a, ya da hyεp'u'a rá 'befi ra Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue festho'a ra hya xa nhyøxmaxi ngue di mfäxte p'u ja ra nija p'uya. ¹³ Ogue da gohi ngue yø monni, ni yat'i ni bōmp'u ja yø ngu. 'Nε h̄inga hōntho ngue yø monni, sinoque di c'a yø mmic'eiui p'u ha 'yo. I mmanyø hya nu'ya h̄inni 'yup'u da ma. Nu'a te ga 'buhyø ja'i p'u ha sōni, gä di nthint'i. ¹⁴ Janangue di nnegä ngue nu'ya yø 'danxu ngue yø hmute xisutho di nthati mahōn'a, di m'mahyø basi, da mähyø ngu. Ya h̄inda zä ngue toni ja'i da 'yεmbi h̄inga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bu i'da yø 'danxu ngue ya xa 'uegue, ya ørpabi rá pähä ra zithu.

¹⁶ Nu'mø n'na ra n'yohu ogue n'na ra xisu ngue ra 'yεc'ei, nu'mø bi n'nanxu n'na rá mēni, da mäts'i, di unni te honi. 'Yo di nnepe ngue gä go yø 'yεc'ei da hyonnbabi'a te rá gasto honi. Porque yø 'yεc'ei, gue'u yø 'danxu h̄injo'o to da hyonnb̄i te da zi, gue'u ja ngue da mäts'i, di unni te honi.

¹⁷ A nu'ya yø n'yohu 'bet'o ngue øtra 'befi p'u di mpeti yø 'yεc'ei, jatho ngue εmm̄ei da nu mansu yø ja'i. Da gue'u yø mamhya ho yø mm̄ai di mpefi ngue xānbabi rá hya Oja yø ja'i, ma datho nne ngue da nu mansu yø ja'i ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Dami japi ngue di nsihmε ra ndani nuna nnehyø trigo ngue di ntagui, 'yogui turpabi rá ne", i εnna hya. Mahōn'a nt'ot'i ra hya ngue εna: "Nu ra mēfi øtra 'befi, ni 'yup'u ngue di t'unna nzäbi".

¹⁹ A nu'mø ngue ma yap̄i n'na nc'ei'u 'bet'o p'u ja ra nija, nu'mø ngue h̄injo'o yoho ogue hyu yø testigo di ja majuan̄i'a te gui nyap̄i, 'yo gui 'yørpa masu'a ra yapate. ²⁰ Pε nu'a ma yap̄i 'nε majuan̄i ngue ja rá ts'oqui, dami hejpabi. Da nu gätho yø ja'i p'u gui hejpi n'namhma ngue nu'ya yø ja'i da nup'u gui hejpi, ya da zu da 'yøtra ts'oqui. ²¹ Nuna ra hya dí xi'i ya, nuna Oja co 'nēhna ma Hm̄ui Jesucristo co 'nε'u yø maca anxε bí 'bu mahεts'i øde te dí xi'i ya. Nu'mø gadi n'amigoui n'na ra ja'i, ogue h̄in gadi n'amigoui n'na ra ja'i, pε nu'mø ja rá ts'oqui dami hejpahmabi. ²² Nu'mø ja ngue gui 'yεts'i to di m'met'o p'u ja ra nija, 'yo gui nne ngue ra sōnitho'a te gui 'yøt'e. Dami tō'mi, 'be gui nnu te ga 'yo ra ja'i. Xi'mø gue gui 'yεx'a n'na nc'ei, nu'a fadi ngue ja rá ts'oqui, 'yo gui nne da 'yεn'a'i yø ja'i ngue gui nnu manho'a ra ts'oqui øt'a gui 'yεts'i. Pε nu'i, 'yo temā nts'o gui øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mø ngue tho-jpatho gadi hyenni ngue xan'u ni mm̄ai, 'yo hōndra dehe gui si, dami si zits'u ra vino.

²⁴ I 'bu i'da yø ja'i ya, hante ngue da thaspabi ra güenda, di nεqui xanho ngue ja yø ts'oqui. Pε ximmi 'bu mi'da p'uya ngue h̄indi nεqui ngue ja yø ts'oqui. Sinoque ja gue'mø bi thaspabi ra güenda di nεqui ngue ja yø ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yø ja'i ngue øtra nho ya, di nεqui xanho'a te ra nho øt'e. Madague'a ngue h̄ingui fadi te gäma nho øt'e, pε m'mefatho

fadi ngue xanho te øt'e.

6

¹ A nu'ua yø 'yεc'ei ngue yø hmiqui, jatho ngue da nu mansu yø hmu. Porque nu'mø hingui nnu mansu yø hmu yø hmiqui, yø ja'i p'uya da 'yεmbi ngue hingui ho ra hya nna 'yohu. Ya da nømman'ua Oja p'uya. ² A nu'ua yø hmiqui ngue yø 'yεc'ei yø hmu, 'yo di εna ngue ts'utho ja ngue di nu mansu yø hmu, da 'yεna ngue ya 'da'igu yø nt'εc'ei i ja, ya di ncu. Sinoque man'natho ja ngue da hyumbi di mpefi, porque ma madia ra 'yεc'ei t'ørpabi rá 'befi. Nguna ra hya gui xihyø ja'i 'mø gui xännbate ya.

³ Nuna ra hoga hya bi nxännbate ra Hmu Jesucristo, guehna rá n'youi ma nt'εc'ei jagüi naya. Pe nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya xännbate. ⁴ Guehya yø ja'i di 'yεx'mø ya, guehya hinte pahya. Ma'bedi yø mmui, gá ra njun'mahya gá 'yo. Guehya yø zeya, yø nequisui, yø nemhya. Hingui εc'ei te sifi. ⁵ Hinha rá nεgui ra njunt'i øt'ui yø ja'i porque xants'o yø n'yomfēni. Nuna ra hya majuaní, hingui padi hanja na. I εna ngue nuna ra hya ngue rá nt'εc'ei i ja, xangu rá muui, porque εna ngue guehna ra hya di dāha xangu ra mēnyu. Pe nu'a'i, ogađi nsixui'ua njap'ua. ⁶ Majuaní ngue nuna ma nt'εc'ei jagüi, xandøngu rá muui na, porque xandøngu ra nho n'youi. Pe ra ja'i, ja ngue di johyahmaha hont'a zihangu ts'ua tini. ⁷ Porque nu'mø bi mihra ja'i ua ja ra ximhai, hinte bá hya. Ximmangu 'mø bi du, hinte da hyats'i. ⁸ Janangue nu'mø ja te da zi ra ja'i, oque ja te da hye, co nu'a p'uya, di johyahmaha.

⁹ Pe nu ra ja'i hontho nne ngue di mmēmmeti, guehna ra ja'i hingui hēnni gá hyátrá n'yomfēni ngue øtra ts'oqui ha di dinnā mēnyu. εntho so ra 'dihí, porque hont'ua yø pähā hinte di muui so rá mmui, gue'a di m'mε'a. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue

høndra mēnyu di ja ndummāi honi ha di dini, xangu ra ts'oqui øt'e ngue ha ga ndinna mēnyu. A nuyá, 'bu i'da yø ja'i, asta ya xa hyep'ua yø nt'εc'ei ngue høndra mēnyu di ja ndummāi honi ha di dini. Pe nu'a te rá mēnyu ya xa ndini, gue'a ra m'mua man'ua i tho'a.

¹¹ Pe nu'i, ngue rá mēfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøt'e tengü ya yø hya ja dí xi'i. A nu'a'i dami 'yøt'a te xanho. Di nequi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Ja ndummāi dami thanne Oja. Ja ndummāi dami mahni mmic'eiui. Dami seti te gāma hya gui thogui. 'Nε ogađi 'yεx'mø gui ya. ¹² Dami ja ndummāi ngue ya gđi 'bu'a ngue gui 'yøt'a te rá nsāui ni nt'εc'ei i ja, n'namhma ngue gui nthēui ra te para zantho. Porque bi zon'na'i Oja ngue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a ra pa bi zon'na'i Oja, xangu yø ja'i bi 'yøde te gá ma ngue ja ni nt'εc'ei. ¹³ A nuyá, nuna Oja di unnā te gātho'ua ja yø te, guehna øde gātho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøt'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hya p'ua ha 'buhra Poncio Pilato, xquet'a øde gātho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøtya. ¹⁴ Gātho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøtya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bedi, n'namhma ngue hin tema hya da thin'na'i ngue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa ngue da ep'ua mahøn'a ra Hmu Jesucristo. ¹⁵ A nuyá, nu'mø bi zønna pa xpá nzännbabi Oja ngue da ep'ua, ya da εhe. Nuna ma maça Ojah, guehna hønse na jase rá ts'edi na. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. Guehna ra Hmu na ngue yø hmu. ¹⁶ Guehna Oja na ngue hinjam'mø da du. Nup'ua ja rá nyot'i 'bui, hinjonda zā da guat'i. 'Nε hinxa 'yēhra pa ngue toni ja'i xa mbøni ngue da nu, porque hingui sā di hnu hapu 'bui. Nuna Oja na, guehna ma dātho hnu mansu na. 'Nε guehna jase rá ts'edi para zantho na. Da ngut'atho.

17 A nu yø ja'i ngue yø mmεmmeti ua ja ra ximhäi, dami xifi ngue 'yo dadi 'yets'i ngue ja yø mεnyu. 'Yo sä di εna ngue gue'ε yø mεnyu da mäts'i. Porque hinga gue'a rá mεnyu ra ja'i da mäts'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmεi ngue gue'a Oja i fäts'i. Nuna Oja i 'bui, guehna mathoguiho di jajpahε na, porque nnepe ngue ga johyahε. 18 Nu'ε yø ja'ija xangu yø mεnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di muui ngue xta ngu ra nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mestho rá mεnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmεi ngue di unyø ja'i'a te tini. 19 Nuna ra nho da 'yøt'e ngue da mäxyø mmic'εiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa dí 'yεp'ε, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

20 Ague Timoteo, nuna ra hya bi ma mafäti'i ngue gui xännbabi yø ja'i, dami fädi xanho ngue da guehna ra hya gui nxännbate na. 'Yo gui ørpa masu'ε yø hya te sätho hinte di muui. Da guehyø ja'i nu'ε εna ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'ε yø hya mma, porque himma juani ngue di nthε yø hya i mma. 21 'Nε nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue di xähna ra hya na, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbεni'a rá nt'εc'εi i ja. Ya dí xi'i ngue mamī njap'ε.

Oja di jap'a'i. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicä yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gä di unyø mmæi ngue da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi ma'i, ague ma ts'ant'u'i Timoteo. Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáui co 'nɛhna ma Hmuui ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nɛ da hyut'a ni mmæi.

³ Tengutho manj danne Oja'u ma mboxitagä manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, dí thanne Oja co gätho ma mmæi. Ra pa ra xui dí mmat'Ojagä conná ngue'e. Nu'mø dá bɛn'a'i, zant'a dadi ja mammadigä Oja. ⁴ Dí mbɛngä ngue nu'mø dambá soc'a'i p'u, asta gä nzoni. A nuyá, janjuani ngue dí nne ga nnu'i, n'namhma ngue di nja ga mpähä. ⁵ Dí mbɛn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'ɛc'ɛi i ja. Nu'a ni su Loida 'nɛ'a ni mamá Eunice, rá mæditho bi 'yɛc'ɛi ra hya'u. Dí pacä njuani ya ngue xquet'a 'nɛ'i majuani ja xanho ni nt'ɛc'ɛi ya.

⁶ Nugä dí xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mɛ'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø ma japä ma 'yɛ p'u ja ni ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hinguí nsu. Janangue di 'da'i ra ts'edi ngue 'yoguí su yø ja'i. 'Nɛ di 'da'i ra ts'edi ngue guí mahyø ja'i. 'Nɛ di 'da'i ra ts'edi ngue guí sammj xanho ni 'yomfɛni. ⁸ 'Yogui ɛmbi ngue ra 'bɛ'isä guí xihyø ja'i hanja rá hya na ma Hmuui Jesucristo. Ximmangugä p'uya, 'yogui pɛs'ni sä guí mma ngue dadi mpahmi, a nugä madague'a dí ofädi ngue dí mmambä rá hya ra Cristo. Tengutho dí øt'a ya, dami njap'u, dami ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmanna hoga 'da'yo hya, madague'a guí sä ra n'u

conná nguehna ra hya na. ⁹ Nuna Oja bi yanju, 'nɛ bi zonggahæ ngue ga hɛhmæ p'u ra nts'o. Madague'a ngue hinga gä ra nho xtá n'yohæ, pɛ Oja bi 'yøtra mate bi zonggahæ ngue da yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhäi, Oja ya xi zänni ngue da pɛnhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na ma Yantehæ ra Jesucristo ya. Mi zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi ra ndate. Nuna ra hoga 'da'yo hya bi ma, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthæui ra 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nuna ra hya naya, go bá t'excä ngue ga mmangä na. 'Nɛ bá t'ɛxqui ngue drá representantegä ra Cristo ngue ga xännbabi ra hya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä. ¹² Janangue guehna nnä sägä ra n'u naya. Pɛ nugä hindí pɛs'ma sä ngue dí ofädi. Porque nuna Oja dí nnøxä, dí pacä njuani ngue xanho na. 'Nɛ dí haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue da mäqui, 'nɛ da bømmanho te nnä 'yo asta gue'mø rá nzɛgui yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nuna ra hoga hya dá xän'na'i, da ngut'atho ra hya guí xännbabi yø ja'i ya. Dami 'yɛc'ɛi ra Jesucristo hangu ra pa. Rángue guí n'yoi ra Jesucristo, dami mahyø ja'i hangu ra pa. ¹⁴ Di fät'a'i rá hya Oja ngue guí xännbabi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo dí n'yohæ, dami 'yäpi ngue da mäxa'i ngue guí padi ha gdí japra hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'u ma cuhæ ngue yø mmɛngu Asia, gä bi hyɛgagui p'u, tengutho bi jacra Figelo 'nɛhra Hermógenes. ¹⁶ Pɛ nu'a ra Onesíforo, Oja di japi te'o gä 'bup'u ja rá ngu. Porque nuná, xangu yø nnidi bi hoga ma mmæi. Himbi mɛsta rá sä ngue dí ofädi. ¹⁷ Nu'mø mi zøcua Roma na ra n'yohæ na, bi 'yɛmmɛi bi hyongui hapæ dí ofädi asta gue'mø mi dingui. ¹⁸ Da gue'e, ya guí nnuɛ ngue nuna ra Onesíforo xangu ra 'bäxte bi 'yørcagui 'mø dambá m'mucä p'u ja ra hnini Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzɛgui ra pa.

2

¹ Ague ma ts'unt'u'i, dami hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xän'na'i. Nuya yø hya dá xi'i, dami xihyø ja'i nuya ya padi ha di japra hya da ma, da ngu'a ra hya da xänbabi mi'da yø ja'i.

³ Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmu di manda, gue'a ørpabi rá pähä'a. Ya hinguí sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taha ngue ra 'dih. Nu'a hinda 'yøt'e gätho'a te di manda'a to di marca ra 'dih, ya hinte da daha. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra mæfi di mpεp'u ja ra huahi. Nu ra mæfi sä ra n'u ngue di mpæfi, gue'a ra mæfi ja xanho rá nzäbi'a. ⁷ Dami padi hanja na ra hya dí xi'i. Nuna ma Ojai, da 'yøt'e ngue da dinni mmæi xanho te gäma hya dí xi'i.

⁸ Hønna da zo ni mmæi na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'meto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bennate 'mø mi tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicä yø ja'i naya. ⁹ Conná guehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangä, guehna ra n'u dí sägä naya. I nthut'igä ua ja ra fädi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'oni. Pe nuna rá hya Oja dí mmangä, hinga 'nehna nthut'i conyø cadena na, siempre dí mmamhmagä ra hya. ¹⁰ Nugä, nu hangu ra n'u dí thogui, gätho dí seti. Porque dí nnegä ngue da 'yεc'ei ra Jesucristo'u yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyø te'a, 'nε da dinna nho para zantho. ¹¹ Majuani na ra hya na ngue εna: “Nu'mø dá thojm conná guehra Cristo, ya 'dap'u ga m'mahmu na ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mø ngue ga seti hangu ra n'u ga sähu, xquet'a nup'u ha di manda ra Cristo 'nεcjü di nja ma 'befih. Pe nu'mø ngue ga hehmu p'u ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyεgahu

p'u. ¹³ Xiya, xi'mø ngue hindá jats'i te dí mmamhmu, pe nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hinjam'mø ngue dädi pädi”.

¹⁴ Dami bennbabi yø ja'i na ra hya dí xi'i. Rá hmi rá dá Oja p'u gui xifi ngue hinda njun'mahya co nu'u yø hya hinguí ja ts'edi. Porque ra njunt'i hinguí pømmanho. Sinoque di ts'onnbä yø n'yomfeni yø ja'i øxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te guí øt'e. Dami ja ndummæi gui pøni xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hin'yu te gdí pes'ni sä. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuani, da guehna gui xänbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'u yø hya hinte di muui ngue hinga gue'a rá hya Oja, ogui xänbate'u, porque guehya yø hya di ts'onnbä yø nt'εc'ei yø ja'i ya. ¹⁷ Nuya yø hya xänbate ya yø ja'i njap'u, i 'yo yø hya asta gue'mø da 'yøtra nts'oni. Ngu'a ra nts'oni bi 'yøtra Himeneo, ximmangu ra Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyεp'u ra hya majuani ya, xänbabi yø ja'i ngue embi himma juani di bennate yø do'yo, sinoque embi ngue nu'a ra mbennate ya bi nja'mø mi 'yεc'ei ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onnbabi yø nt'εc'ei 'da yø ja'i. ¹⁹ Pe nuyá, hinda zä ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i du. Nuya yø hya ya, i εna: “Nuna Oja, ya padi te'o gätho ya o rá 'yε”. Nu'a rá yoho ra hya p'uya i εna: “Nu ra ja'i ngue nne da dænna Cristo, jatho ngue da hyεp'u ra nts'o”.

²⁰ Nup'u ja n'na ra ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'u. Jap'u yø mohi ngue yø oro, jap'u yø mohi ngue ra t'axi, jap'u yø mohsa, jap'u yø mohi ngue ra häi. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmü ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbatho p'u ja ra nija ya, hinga gätho yø ja'i hεp'u ra nts'o. Pe nu ra ja'i nne ngue da hyεp'u ra nts'o, guehna ra ja'i øt'e ngue rá mæfi Oja na, i pehra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo guí øt'a te ra ts'oqui ør'mi'da yø ts'unt'u. Dami 'yøt'a te xanho.

Dí nēquí ngue ja ní nt'éc'ei. Dami mahyø ja'i. 'Yo to gadi njunt'ui. Da 'da'igu guí 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyep'u ra nts'o, ya nzo'a ra Hmu Jesucristo co gátho yø mmui. ²³ Pē nu'u hōndra njun'mahya nne, hinguí padí te mma, dami hyep'u'u. Ya guí padí ngue nu'a ra njunt'i, ja bi fap'u ngue di nnu man'u yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mēfi Oja, hinguí ja ngue di nnequisui. Sinoque ja ngue 'da di matho gátho yø ja'i. Da badí ha di japi ngue dra hoga hya di nxānbate. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Dī nya manhuēhi ha di opan'yu ra hya'u to hinguí nnu manho ra hya. Xamhmatho da ne Oja di 'bārpabi yø mmui, da 'yēc'ei ra hya majuaní. ²⁶ Nu'mø bi xohrá n'yomfēni ra ja'i, ya da hyep'u ra zithu o rá 'yē. Porque gue'a ra zithu ørpabi rá pähä.

3

¹ Dami pahna ra hya ga xi'i ya. Nu'mø ya ní ma da gaxyø pa, ya man'na xta n'utho. ² Dī m'muhyø ja'i da ne ngue hōnse da dinna nho. Hōndyø mēnyu da ne di xandi. Dī 'yēxp'u ha ya. Da 'yēna ngue maguese. Dī nsate. Hinda 'yēc'ei te da xihyø papá yø ja'i. Hinda bēnna mate t'ørpe. Ní xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Hīndi nja yø yemmui. Hīndi nja yø nhuēcate. Da nōmman'u yø mmic'eiui. Hīnda zamyø mmui. Dyø nequisui. Porque yø nsuiui'a te gátho xanho. ⁴ Guehya dyø ngajmahyatho ya. Hīnha ga nja yø ts'u. Dī 'yēx'mø ya. Nu'a te yø pähä yø ja'i, gue'a ní ma yø mmui'a, hīnda gue'a Oja. ⁵ Nup'u guí nēquí, ēna xø majuaní ngue su Oja. Pē hīmma juaní ec'ei ngue jase rá ts'edi Oja. Ogadi nsixui'u to njap'u. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onnbā yø nt'éc'ei yø ja'i. Rá mēditho, nūya yø xisu tu yø mmui ngue ja yø ts'oqui, 'nē hinguí padí ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fēhni xānbate. ⁷ Porque nūya yø xisu ya, i nne da

badí tema 'da'yo xādi i ja. Pē nu'a ra hya di xādi, hīnjam'mø di tinyø mmui ndana gue'a ra hya majuaní. ⁸ Nūya yø fēhni xānbate, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nēhra Jambres ngue bi mēs'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbutho ya dí mmangā ya. Nūna ra hya majuaní i fēstho. Guehya xants'o yø n'yomfēni ya. Hīmma juaní ngue tēn'na ra nt'éc'ei jajū. ⁹ Pē hīnda zā da hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'memmui, sār'mø da badí gátho yø ja'i. Dī nja tengutho bi ja'u yo nc'ei bi mēs'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pē ague Timoteo, ya guí padí xanho hanja na ra hya dí xānbategā. 'Nē guí padí te nnā 'yogā. Guí padí te dí øt'ä. Guí padí ngue nugā dí ec'ei xanho ra Jesucristo. 'Nē dí seti te ørcagui yø ja'i. Dadí macā yø ja'i. Nu'mø dí sägā ra n'u, ēna gue man'na dí ha ra ts'edi. ¹¹ Guí padí hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hinguí nne da nugui. 'Nē guí padí hangū ra n'u xtā sägā. Tengutho ra n'u dá sägā p'u ja ra hīnī Antioquía, 'nēp'u ja ra hīnī Iconio, 'nēp'u ja ra hīnī Listra, dá sā ra n'u ngue hinguí nne da nugyø ja'i. Pē nūna gā ra n'u naya, bi yangā Oja. ¹² A nūyá, nu to gátho nne da dēnna Jesucristo, gā da zā ra n'u ngue da ts'ai. ¹³ A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'nē yø fēhni xānbate, man'na man'na ní go mant's'o te ga 'yo. Mēnte hāte, xīmī thāt'i.

¹⁴ Pē ague Timoteo, 'yogui hēhna ra hya bi sän'na'i. Ya guí haxa njuani ngue majuaní na ra hya na, porque guí padí ngue nu'u bi xän'na'i ra hya, hīngyø fēhni'u. ¹⁵ Astā gue'mø mará ngüē'i, gá xähya yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro. A nūna ra hya na, ja mmamp'u ngue di nyanna ja'i mø da 'yēc'ei ra Jesucristo. ¹⁶ Gátho'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro, guesē Oja bi bēnnbabi ra hya bi 'yot'u to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna mahyonitho ga xähmu naya. Gue'a gdá pahmu ndana gue'a ra hya ja ngue ga ec'ei'u'a, ndana gue'a hīnga ec'ei'u. Gue'a

gdá pahmã ndana gue'a rã hyã hinga gue'a dí øthũ, gue'a gdá pahmã'a te gã rã nho ja ngue gã øthũ'a. ¹⁷ Janãngue nu rã ja'i ørpabi rá 'bɛfi Oja, nu'a di xãdi, gue'a di ðinna mmũ'a te gã rã nho ja ngue dã 'yøt'e, hĩnte di 'bɛdi.

4

¹ Rã hmi rá dã Oja, 'nɛ rá hmi rá dã rã Hmu Jesucristo, go guehya øhna rã hyã dadi 'bɛp'a'i gui 'yøt'e. Porque rã Jesucristo dã ɛp'ũ mahøn'a ngue ði manda ua. Nu'mø bá ɛhɛ, ya dã hyaspabi rã güenda'ũ i te, 'nɛ'ũ xãndũ. ² Gui ja ts'edi ngue gui 'yø'na rã hyã dí xi'i. Dami ja ndummũ gui mmana hoga 'da'yo hyã. Ogui säya gui xihra hyã yø ja'i, madague'a hinguĩ nne dã 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmũ yø ja'i. Nu'ũ hinga gue'a te gã 'yo, dami hejpabi. Gui japa nts'edi ngue dã gue'a te nnu manho Oja dã 'yøt'e. Gui serpabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya dami xãnbabi rá hyã Oja. ³ Porque dã 'yɛhra pa ngue yø ja'i hinda ne dã 'yøhna rã hoga xãdi. Sinoque dã hyonyø xãnbate yø ja'i ngue n'nan'yo rã hyã dã xãnbabi, gue'a rã hyã dã ne dã 'yøhyø ja'i'a. 'Nɛ nuyã yø xãnbate ya, yø mmũndotho ði m'mũ ngue ði nxãnbate rã fɛhni xãdi. ⁴ Porque yø ja'i hinda ne dã 'yøhra hyã majuanĩ. Nu'ũ yø hyã xã nzãnsɛ yø fɛhni xãnbate, gue'ũ dã 'yøt'ũ. ⁵ Pɛ nu'i, dami sãmsɛ ni n'yomfɛni. Nu'mø gui sä rã n'ũ, dami seti. Ja ndummũ gui 'yonna hoga 'da'yo hyã. Dami 'yøt'e xãho na ni 'bɛfi bi 'da'i Oja.

⁶ Ya ni ma dã zõnna pa gã pøngã ua ja rã ximhäi. Pɛ nuguĩ dadi n'uni dã thogui ngue rá 'bɛfi Oja dí ørpe. ⁷ Nugã xtã ho ma mmũ dí honi ha ði nthahra hyã. Nu te rã hyã bi 'bejpaguĩ Oja gã øt'e, dá øt'e asta guerp'ũ rá nɛguĩ. Nuna mã nt'ɛc'ɛi i ja, dá fãdi xãho. ⁸ Nuyã, dí tømĩ ngue nuna mã Hmu mahɛts'i hasca rã güenda xãho. Dí pacã ngue di 'dajma njut'i, nuna da ma mã t'unni te'o gã øtra nho. 'Nɛ hinga hõngthogui di 'daqui, sinoque di

unni te'o gã ði mã'a rã Hmu Jesús, 'nɛ tømĩ ngue dã zõnna pa dã ɛp'ũ.

⁹ Ague Timoteo, gui ja ndummũ guã ɛhɛ n'nahmantho ua dí 'bucã ngue gã nyãui. ¹⁰ Porque nuna rã Demas bi ho rã pãhä ja ua ja rã ximhäi na, bi zogaguĩ ua, bi ma i mpa p'ũ ja rã hnini Tesalónica. Nuna rã Crescente i ma Galacia na. Rã Tito p'ũya, i ma Dalmacia na. ¹¹ Hõndra Lucas bi gocua ya. Dí nnegã ngue guã sip'ũ rã Marco 'mø guã ɛhɛ. Porque nuna rã Marco dí hongã ua na ngue ði mɛfi. ¹² Nuna rã Tíquico dá penhna na ngue i map'ũ ja rã hnini Efeso. ¹³ Nu'mø guã ɛhɛ, guã cannguĩts'ũ mã tuhũ dá socã p'ũ ja rã hnini Troas, ja rá ngu rã Carpo. 'Nɛ guã ca yø libro dá socã p'ũ. Pɛ mã datho ja ts'edi guã cannguĩts'ũ mã sacua nuyã m'mãniho.

¹⁴ Nuna rã Alejandro ngue rã 'yøt'a t'ɛgui, xãnts'o te bi 'yørcaguĩ. Pɛ Oja dã gut'i te bi 'yøt'e. ¹⁵ Pɛ nu'i, dami mfãdi xãho 'mø gã nu na. Porque janjuanĩ ngue täcra hoga 'da'yo hyã dí mmãmhmũ na.

¹⁶ Nu'mø rá mãdi mi ma mã juãngaguĩ p'ũ ja rã ts'ut'abi, dá honi ha dã japi ngue dã nyanĩ. Pɛ hinjombi bõni ngue xtã mmãxqui. Hante gue gãtho'ũ mã cu bi hyɛgaguĩ p'ũ. Dã ne Oja ngue hinda bennbatho ngue bi hyɛgaguĩ p'ũ. ¹⁷ Pɛ nuna rã Hmu bi mãxqui, 'nɛ bi hacra ts'edi ngue dá mangã rã hoga 'da'yo hyã p'ũ 'bũhyø ja'i hingyø judío. Oja bi yangui, porque ɛna yø zate yø ja'i pɛts'i dã ðujthogui. ¹⁸ Pɛ Oja di sigue dã yangã p'ũ ha 'bũhyø ja'i xãnts'o gã 'yo. 'Nɛ dã mãqui xãho para ngue dã zixcaguĩ p'ũ mahɛts'i bádi manda. A nuyã, mã gã ɛspãhũ Oja hangũ rã pa. Dã ngut'atho.

¹⁹ Dami zɛnguaguĩ ts'up'ũ rã Prisca co 'nɛhna rã Aquila. Co 'nɛ'ũ to gã 'bũp'ũ ja rá ngu rã Onesíforo dami zɛnguaguĩ ts'ũ. ²⁰ Nuna rã Erasto bá cop'ũ Corinto na. Nuna rã Trófimo dá socã p'ũ ja rã hnini Mileto na ngue

mí'ɥ. ²¹ A nu'i, gui ja ndummai guá
 ɛhɛ hante ngue da cɛtyø pa xta sɛ.

Nuna ra Eubulo pen'na'i ra
 nzengua na. 'Nɛhna ra Prudente di
 zengua'i. Da guehra Lino co 'nɛhra
 Claudia, gátho ya mí'da ma cɥhɥ
 'bɥcua, gá di zengua'i.

²² Da máxa'i ma Hmuui ra Jesu-
 cristo. Oja di japi gátho'ahɥ. Da
 ngút'átho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Tito.

¹ Nugä drá Pablo, rá mefigä Oja, 'nε rá representantegä rá Jesucristo. Bi 'dacra 'befi ngue ga japi da 'yεc'εi ra Cristo'ua to ya xpá huan'Oja. Ga japi da badi ngue majuaní na ma nt'εc'εihua i ja. ² Janangue da bahyø ja'i ngue di n'nacjua rá 'da'yo te para zantho. Hante ngue di nhohra ximhai, ya xi zän'Oja ngue di 'dacjua rá 'da'yo te. A nuna Oja, hingui fehni na. ³ A nuyá, ya bi zønna pa bá sän'Oja ngue da fadi hanja na rá hoga 'da'yo hya. Nuna Oja ma Yantehua bi 'yεxqui ngue ga mmambrá hya.

⁴ Dadi zengua'i, ague Tito. Nu'mø dá bεni, xøgue εntho majuaní ngue ma ts'ant'ui. Porque dá ja'i gá 'yεc'εi na rá nt'εc'εi jagüi. Di nnegä ngue nuna Oja ma Papáhua co 'nehna ma Hmuhua Jesucristo di jap'a'i, di huεc'a'i, da hyut'a ni mmái.

⁵ Nugä dá soc'a'i p'ua ja rá häi Creta ngue gui juatyø hya di m'mεp'ua 'bahyø 'yεc'εi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'ua di mpeti yø 'yεc'εi, gui 'yεxyø n'yohua di m'mεt'o. Ya xtá xi'i ndana gue'a'ua gui 'yεts'i. ⁶ Da gue'ua yø n'yohua hin tema hya xa thinnbi gui 'yεts'i. 'Nε n'na drá xisu di si. Nu yø basi di si, dyø 'yεc'εi. 'Nε hinjonda zä da 'yεna ngue mathøguetho yø basi, ogue dyø mmejmahya. ⁷ Jatho ngue nu to 'bet'o ngue yø 'yεc'εi, hin tema hya da thinnbi, porque nu'a 'bet'o, ørpabi rá 'befi Oja. Janangue da thanhni to hindi 'yεts'i. Hindra cue. Hindra iti. Hindi mpatε. Hinga høndra mentyu di ma rá mmái. ⁸ Gue'a rá ja'i ngue di unna ts'äya p'ua ja rá ngu. Di ho da 'yøtra nho. Da zamrá mmái. Di nhoja'i. Da nu mansu Oja. Di mfäse xanho. ⁹ Nu rá n'yohua gui 'yεts'i, jatho ngue tengutho rá hya bi sännbabi, da

gue'a rá hya di nxännbate'a. Porque gue'a rá hya majuaní'a. Co nuna rá hya naya, da zä di hatra ts'edi mi'da yø 'yεc'εi. 'Nε da zä da dap'ua te'o hinga gue'a rá hya mma.

¹⁰ A nuyá, 'bai xangu yø mmejmahya, hinte di muui yø hya xännbate, hätyø ja'i. Pε ma datho'ua yø judío njap'ua. ¹¹ Jatho ngue da thejpa yø hya'ua. Porque hinga gue'a rá hya majuaní xännbate. Hontho nne ngue da gajpabi rá mentyu yø ja'i. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bärpabi yø mmái yø ja'i.

¹² Nuna n'na rá bamhya p'ua ja rá häi Creta bi ma te ga 'yo'ua yø mmεngu'ua. Bi 'yεna: "Nu'ua yø mmεngu Creta ga 'yot'a yø fehni'ua. 'Bai tengutho yø ts'o zu'ε. Hont'a te da zi honi, εmmεi yø danhyεi", bi 'yεna. ¹³ Nuna rá hya bi manna, gue'a ga 'yo yø mmεngu p'ua gui 'bai. Janangue 'yεmmεi dami hejpbabi'ua yø hyäte, n'namhma ngue da bømmanho yø nt'εc'εi yø ja'i. ¹⁴ Ya hinda 'yørpabi ma su'a te sämahya mmanyø judío, ni xinga gue'ua yø hya ngue rá ja'itho di manda, guehya yø ja'i hingui nnu manho rá hya majuaní ya.

¹⁵ Nu to xanho yø mmái, hinga hontho di ntøt'ui n'na rá cosa, sä da t'εmbi ngue ya bi nts'onnyø mmái. Pε nu to hingui ho yø mmái, ngue hingyø 'yεc'εi, hin hapua da thinnba rá nho. Porque ya xants'o yø n'yomfeni, ni xingui tär'man'ua yø mmái 'mø xants'o te øt'e. ¹⁶ I mma ngue pa Oja, pε co nu'a te ga 'yo, di nεqui ngue hingui pa Oja. Hingui hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmahya, janangue hingui sä tema nho da 'yøt'e.

2

¹ A nu'i ague Tito, nuna rá hya rá nc'at'ui ma nt'εc'εiui i ja, da gue'a rá hya gui xännbabi yø ja'i'a. ² Gui xihyø daja'i ngue da zamyø mmái, di nhoja'i, di mfädi xanho. Nuna rá hya majuaní, guehna da 'yεc'εi na. Di mahyø mmic'εiui. Da zeti te rá n'ua i sä. ³ 'Nε'ua yø xisu ngue yø daja'i, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mansu.

Hindyø zate. Hīndyø itī. Gä rä nho da 'yudi. ⁴ Da xānbbabi yø hmute xisu ngue di mahyø damme conyø basi di mādi. ⁵ Da xānbbi ngue di mfādi xānho, 'yo di øtrā nts'o. Da māhyø ngu. Di nja yø yemmāi. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nu'mø da 'yøt'e tengū nā rā hyā naya, ya hīnjonda zānbbabi rā hyā Oja.

⁶ Nu'ua yø ts'unt'ua, xquet'a gui xifi ngue di mfādi xānho.

⁷ A nu'i, dami 'yu'a te rā nho ja ngue da n'yo yø ja'i. Nu'mø gui xānbbate, drā hyā njuantho gui mma. 'Nε di nja ni ts'u. ⁸ Drā hyā xtā nho gui mma, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hīnda gue'a gui mma. Janāngue nu'ua mbøcue da mεs'yø sä. Porque hīnda dīni ha di japi da nømman'ua'ah.

⁹ Dami xi'ua 'bui ngue yø hmiqūi ngue da 'yεc'ei yø hmu 'mø nzofō. 'Yo di thātho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te gā 'yo. ¹⁰ 'Yo tema cosa di haqūi. Zant'a da 'yøtrā nho n'namhma ngue di nejmanho rā hyā nā Oja mā Yanteh.

¹¹ Ya fadi hangū gangū rā mate Oja bi 'dacju. I nnepe ngue di nyanj gātho yø ja'i 'bucua nximhāi. ¹² Rāngue bi 'dacju rā mate, ya nne ngue gā hehma p'ua rā nts'o, da gue'ua yø pāhā ja ua ja rā ximhāi ngue hīngui ho, ma gā hehma p'ua. Ya jatho ngue mēnte dī 'būhma ua ja rā ximhāi, gā mfāhma xānho. Gā n'yo manhoh. Gā ørpah māsu Oja. ¹³ A nuyá, co n'na rā pāhātho nnā tømhma'a rā pa da εcua rā Jesucristo. Gā nnuh ngue i tate nā, porque nuná, guehna Oja mā Yanteh nā. ¹⁴ Guehna bi dāε rā te conná nguecju nā. Bi dū ngue da yanju ngue rā nts'o. Bi hoga mā mmuih. I nne ngue gā soh rā 'yε. 'Nε i nne ngue gā hāh rā ts'edi gā øth rā nho.

¹⁵ Guehna rā hyā gui xānba yø ja'i naya. Dami hatra ts'edi yø ja'i ngue di n'yo xānho. Dami hejpabi 'mø hīnga gue'a øt'e. Gue'a ni 'befi bi 'da'i Oja'a. 'Yo gui nne ngue hīnda t'øt'a'i mā su.

3

¹ Dami xihyø ja'i ngue da 'yørpa mā su rā dast'abi, gātho'ua mi'da ja yø cargo xānhεts'i. Da 'yεc'ei te di 'bepi. Co n'na rā pāhātho da 'yøtrā hoga 'befi sifi da 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to di nnømman'ua. 'Yo dyø nequisui. Di nya manho p'ua ha ya. Da hnu ngue di m'mu mmanhuεhi p'ua ha 'būhyø ja'i.

³ Ma gā mmbεmhma 'mø man'na rā pa ngue 'nεcju nma yø m'mεmmuih, dyø mmejmāhyah, hīnga gue'a te nmi øth. Xi bennga mā mmuih yø pāhā xants'o. Xtā m'mu mantsoh, 'nε dyø zeyah. 'Da xi nu man'ujthogah yø ja'i. 'Nε dadi nnu man'uh n'na ngu n'naj. ⁴ Pε bi 'yεhra pa ngue nuna Oja mā Yanteh, bi fadi hanja nā rā mate bi 'yøt'e ngue bi mādi gātho yø ja'i. ⁵ Nuna Oja bi yanju. Hīn tema nho dá øth ngue'a i yanju. Sinoque bi huεgah, janāngue bi yanju. Bi hoga mā ts'oquih. Bi 'dacju rā 'da'yo te ngue rā Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue mā'da'yo dá m'mūhma. ⁶ Ngue ya bi yanju rā Jesucristo, Oja bá penngah rā Espiritu Santo ngue da māxcāh xandønho. ⁷ Bi 'yøtrā mate Oja ngue bi hoga mā ts'oquih, bi nepe ngue nup'ua 'bū Oja di tocagah ngue ja gā m'mūhma p'ua para zantho. A nuyá, gue'a dí tømhma'a ya.

⁸ Nuna rā hyā ja ua, gā majuanj nā. Janāngue dami hatra ts'edi yø ja'i ngue guehna rā hyā da 'yεc'ei nā. Nu to gā εc'ei Oja, di ja ndummāi da 'yøtrā nho. Nuyā yø hyā ya, xānho 'nε da 'yørpabi rā nho yø ja'i. ⁹ Pε 'yo gui nneh ngue di nja yø njunt'i hīngui ja te rāngue'a. 'Yo gadi njunth co nu'a te xi n'yo yø ndiua manjam'mø. 'Nε 'yo gadi njunth ngue connā ley gā 'yo yø judío. Porque rā njunt'i, hīn tema nho øt'e.

¹⁰ Nu'mø 'bui to øtrā sui ngue di 'uecyø 'yεc'ei, dami hejpi. Rā 'dandi ogue rā yondi gui hejpi. Pε nu'mø hīngui nne da 'yøde te gui xifi, o nimantho gadi nsixui. ¹¹ Porque nu to hīngui nne da 'yøde te sifi, mā'bēdi rā mmāi.

Ya dí n̄eq̄ūi ngue nne rá mm̄ūi øtra ts'oqui.

¹² Dí s̄änn̄i ngue ḡa p̄en'na'í p'̄u ra Artemas, oque rá Tíquico. Nu'm̄ø bi z̄ømp'̄u, 'yørquits'̄u rá m̄ate guá ε'a n'nihi, ḡa nc'atui p'̄u ja rá hn̄ini Nicópolis. Porque dí nne ngue ja ḡan̄i nthoc̄a p'̄u rá s̄e'ye. ¹³ Nuna rá Zenas rá p̄øngahya ngue rá ley, d̄am̄i f̄äts'i te hon̄i. D̄a guehra Apolos d̄am̄i f̄äts'i te hon̄i. Güi un̄ni te d̄a n'yo, 'yo te d̄adi 'b̄edi. ¹⁴ Gätho yø 'ȳc'̄ei d̄a b̄adi ngue jatho d̄a 'yørpa rá 'b̄äxte'̄u ja te h̄em̄bi. Porque nu'm̄ø h̄in tema nho ørp̄abi rá mm̄ic'̄eiui rá ja'í, ya h̄inte dí m̄ui te ḡa 'yo rá ja'í.

¹⁵ Gätho ya 'daua dí 'b̄ac̄ähe di z̄engua'i. Gui xi'̄u mā zi c̄uh̄u p'̄u guí 'b̄ui ngue d̄adi z̄enguaḡähe. Oja di j̄api ḡätho'̄ah̄u. D̄a ngut'̄atho.

Rə Filemón

Ja ua rə carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba rə Filemón.

¹ Ague mə zimmədi mmimməfilhə Filemón. Nugui, conmə zi cūui rə Timoteo, dadi zəngua'a'be. A nugui, drá Pablo, dí ofädigä ua ngue dí mmambä rá hyä rə Jesucristo. ² Dí pennbabi rə nzəngua'u yø 'yɛc'ɛi di mpəti p'u ja ni ngu. Co 'nəhna mə cū rə Apia, 'nəhra Arquipo, nuna fäxqui ngue dí 'yonna hyä, gä dadi zəngua'be. ³ Dí nnegä ngue nuna Oja mə Papáhə, co 'nəhna mə Hmuhə Jesucristo di jap'ahə 'nə də hyut'a ni mmuihə.

⁴ Nu'mø dí mmat'Ojagä, zant'a dadi ja mammadi Oja conná ngue'e. ⁵ Porque dí øcä ngue janjuani gadi madi to gätho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, 'nə guí hahni mmui guí ɛc'ɛi na rə Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yø ja'i gä japi bi 'yɛc'ɛi na rə hyä guí ɛc'ɛi, dí äpä Oja ngue də xojpä yø mmui ngue də badi xanho hanja'a te gä rá njapi Oja di 'dacju conná nguehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani ngue dadi johya, ya hu mə mmui tengue guí øt'e, ngue gadi ma'u mə zi cūhə. Porque nu'a te rə nho guí øt'e mə zi cū'i, di haträ ts'edi yø n'yomfəni'u mə zi cūhə'a.

⁸ Janangue nugä, n'na rə mate di nne gä ä'i. Hingrá ngue'mø ngue bi 'dacrä ts'edi rə Cristo ngue gä xi'i te ja ngue guí 'yøt'e. ⁹ Pɛ dí ä'i rə mate, porque dadi ma'i. Nugä drá Pablo, ya drá dac'ɛigä 'nə dí ofädigä ngue dí mmambrá hyä rə Jesucristo. ¹⁰ Nuna rə mate dí ä'i, dami huɛcra Onésimo. Nuná, 'bui tengutho 'mø ngue mə basigä nə. Nuna rə hyä dá xicä ua ja rə fädi, bi 'yɛc'ɛi te dá xifi. ¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna rə Onésimo maní hmiqúi nə. Himmí pønna güenda te

mí øt'a'i. A nuyá, mente dí yohmi ya, dí hommi nə rə Onésimo ya.

¹² Ya gä ɛt'ä ya ngue də map'u guí 'bui. Pɛ nugä hinha nná pumbəni, porque ɛmmɛi dadi madi. ¹³ Dí pacä ngue guí nne guí fäxqui te dí honi. Janangue nmi nne xcá sammä ua nə ngue də mäxqui mente dí ofädi, ma'uqui ngue dí mmangä rə hoga 'da'yo hyä. ¹⁴ Pɛ hindá sammí, porque hindí nne gä øt'a'i rə ts'edi guí fäxqui. A nu'mø guí nne guí fäxcagui, nu te də m'i'a mpähä ni mmui, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rá nzequi mi jatho ngue də zoc'a'i p'u ni hmiqúi njammí pa. Porque nu'mø bá pengui, ya drá 'yɛc'ɛi, 'nə ya hinni mantho də hyɛc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqúi, 'yo ni mantho guí ørpe tengutho ørpa yø hmiqúi yø ja'i. Sinoque nuna ni hmiqúi, guí mbəni ngue bi gohi tengutho 'mø ngue ɛni cū nə. Nugä ɛmmɛi dadi macä nə rə Onésimo, pɛ də gue'e mə datho ja ngue guí madi. Porque nuyá, hinga hontho ngue ni hmiqúi ya, sinoque ni cū ya ngue n'nat'a rə Hmu guí ɛc'ɛiui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø guí 'bui ngue dadi n'amigoui ya, dami unna ts'äya nə rə Onésimo tengutho 'mø ngue go gadi 'dacrä ts'äya. ¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'a'i rə nts'oní, oque tu'i rə mɛnyu, go dami juəbagui. ¹⁹ Gə cuatä ua ja rə səcua nə rə hyä ja ua: “Nugä drá Pablo, go gä jut'a'i”. Pɛ hindí nne gä bən'a'i ngue 'nɛ'i guí tuqúi. Porque go dá xi'i rə hyä ngue ha di nyanni te. ²⁰ Ague mə zi cū'i, ngue n'nat'a rə Hmu dí ɛc'ɛiui, 'yørcagui rə mate nə rə hyä dí xi'i. Dami hyurcagui mə mmui ngue dadi ncuui ngue rə Cristo.

²¹ Dí pen'na'i rə hyä ja ua, porque dí pacä xanho ngue guí 'yøt'a te dí xi'i. 'Nə dí padi ngue man'na xangu guí 'yøt'e ngue'a te dí xi'i ya. ²² A nuyá, dami nsä hapə gä nsäya 'mø dá magä p'u. Ya dí ɛnə ngue gə mma p'uya, porque gue'a guí äphə Oja ngue di nja'a.

²³ 'Nēhnā rā Epafras, 'daua dí ofädigä'be, pēn'nā'i rā nzengua. Xquet'a bī n'ūpi ngue ī mmambrā hyā rā Jesucristo. ²⁴ Nūnā rā Marco, 'nēhrā Aristarco, 'nēhrā Demas, 'nēhrā Lucas, guehya dī mpefi fāxqui ngue mmānā hyā ya, xquet'a dī zengua'i.

²⁵ A nuyá, nūnā mā Hmuhū Jesucristo di jāpī gātho'āhū. Dā ngūt'ātho.

Hebreos
Ja ua ra carta bi
'bennbabi yø 'yεc'εi, ca ra
nyogui testamento,
nt'o't'i ra hya ngue ra
ebreo.

¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofo. Xandøngu yø nnidi bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. ² A nuyá, nuua ya rá nzequi yø pa ya, Oja bá penhá Ts'ant'u ngue bi zoc'segahu. Nuna rá Ts'ant'u Oja bá penhua, guehna bi dapi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'ant'u Oja bi nhogui te gama cosa ja nximhai, da gue'a te bí ja mahets'i bi hoqui. ³ Tengutho Oja ngue maguesε, njarbutho rá Ts'ant'u ya ngue maguesε, porque 'da'iguui. 'Nε høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhai, da guerp'u mahets'i di siguetho te bí jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquihua na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha badi manda, i mmip'u bí ja rá n'yei Oja rá Papá. ⁴ Guehna tate ja rá ts'edi na ngue'a ra ts'edi ja yø anxε. Porque ma datho xanhets'i rá 'befi bi tocabi ngue'a te ra 'befi pèhyø anxε.

⁵ Nuna rá Ts'ant'u Oja i tate na ngue gátho yø anxε. Porque Oja bi 'yembrá Ts'ant'u: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecä ni Papágui", bi 'yembi. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxε ngue da 'yembi rá ts'ant'u. Mahømbi 'yεn'Oja: "Go gueque rá Papág'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'ant'u'a", bi 'yεna. ⁶ Nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá penhá Ts'ant'u Oja ua ja ra ximhai, Oja bi 'yεna: "Gátho yø anxε, da danne na ma Ts'ant'u", bi 'yεna.

⁷ Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pèhyø anxε bi 'yεna: "Nuyá yø anxε,

guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nε 'yo yø anxε tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda däqui", bi 'yεna.

⁸ Nuna Oja, bi 'yembrá Ts'ant'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nε gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'at'abi, gá ra nho gui 'yøt'e. ⁹ Gä gue'a ra nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitho gui johya ngue gátho mi'da ni n'youi". ¹⁰ Mahømbi 'yembrá Ts'ant'u Oja: "Nu'i, gue'e grá Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhai go gá hoqui. 'Nε conni 'ye gui hoqui te bí ja maya ra c'amahets'i. ¹¹ Pe nu te gátho ja ya, da 'yehra pa ngue da guadi. Pe nu'i, gui 'bai para zantho. Gátho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho ra zεbazε 'mø ya hinte pefi, ¹² da jaqui, da ma ma poni. Di njarbutho'a te ja ya. Pe nu'i di siguetho gui 'bai para zantho", bi 'yεn'Oja. ¹³ Nuna Oja, hinjonni anxε bi xifi tengutho bi xihrá Ts'ant'u ngue bi 'yembi: "Dami micua ja ma 'yei mente ga øt'ä ngue gui manda gátho'u ni nsaiui", bi 'yembi. ¹⁴ Gátho yø anxε, i ja yø te pe hin'yu yø do'yo. 'Nε guehya 'bai ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zä ngue bí fähyø ja'i nuyá tøm'i ngue da nu ra nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yani.

2

¹ Janangue nuyá, ngue ya dá pahma ngue tate na rá Ts'ant'u Oja, mathoguitho nne ngue ga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicju. Ma ga ja ndummui ngue hinga hehmu na ra hya na. ² Conque ra hya bi manyø anxε Oja 'mø yø pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pe nu'u yø ja'i himbi 'yørpa masu na ra hya na, sinoque bi mestho ra hya, guehya bi nthεui ra castigo ya yø mmejmahya. ³ Janangue nuyá, çhague ngu ra castigo ga thohmu 'mø

hinga ørpah_u masu na ra hoga 'da'yo hya sicja_u ngue ha di nyanma_u teh_u? Porque guesε ra Hmu Jesucristo bi ma_u ngue ha di nyanma_u teh_u. A nu'_u yø ja'_i bi 'yεc'εi na ra hya bi ma_u, i haxa njuani_u ngue majuan_i na ra hya bi sifi, janangue bi thogah_u na ra hya na. ⁴ Nuna ra hya bi ma_u, nuna Oja bi japyø ja'_i ngue da dinyø mm_ui ngue majuan_i na ra hya bi sifi. Porque bi mfäxte Oja ngue di japyø mēfi ngue da zä da 'yøtyø milagro p'_u ha 'b_uhyø ja'_i, 'nε bá pennbabi_u ra Espiritu Santo yø mēfi ngue da mäts'i da 'yøtyø mēfi'a te gä nnepe da 'yøt'e.

⁵ Pε nuna ra 'da'yo ximhäi di mmangä_u ngue di nja, hinte mman'Oja_u ngue da gue'_u yø anxε di manda na. ⁶ Sinoque nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro te'o bi zän'Oja_u ngue di manda na ra 'da'yo häi. I εnna_u hya nt'ot'i: "Ague ma Oja'_i, ¿te 'be'a exa gui mbennbabi_u yø ja'_i? ¿Hanja ngue mathoguito_u gui ho ni mm_ui connä_u ngue'_u? ⁷ Ma Oja'_i, m'met'o gä japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'_i ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε m'mēfa p'_uya, gä japi ngue ma datho da hnu mansu. Porque gä unnä cargo ngue di manda gätho yø cosa gä hoqui. ⁸ Nu hangu yø cosa i ja, gä gä japi ngue di manda", i εnna_u hya. Ngue nguna_u ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'_i di manda gätho yø cosa i ja, gue'a gui nεqui'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gä bi fäti. Pε astä guehya, tobe hindí nnuh_u ngue gätho yø cosa i ja, dadí manda ra ja'_i. ⁹ A nuyá, ma ga umhm_u xanho ra güenda te bi thohra_u Jesús. Oja bi japi ngue bi gohra_u ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε Oja bi 'dacj_u rá mate ngue bi du ra Jesús, bi hoga ma ts'oquih_u. A nuya ngue bi du ra Jesús connä_u nguecj_u, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguito_u hnu mansu na ra Jesucristo.

¹⁰ Nu te gäma cosa bá sän'Oja_u ngue i ja, gä nja yø cosa ngue da 'yørpabi rá 'bēfi. Pε nne Oja_u ngue nu hangu yø ja'_i da gohi ngue yø bas_i, guehya

da zixp_u ha 'b_ui. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'_i, bi japi ngue bi du ra Jesús ngue da yan_i. ¹¹ A nuyá, nuna ra Jesús bi hoga ma ts'oquih_u. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáh_u'a ya. Janangue ra Jesús ya hingui pεsrá sä da manya ngue dadí ncuh_u. ¹² Ra Jesús bi xihrá Papá'_u yø hya nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro, bi 'yεmbi: "Nup'_u 'b_uhyø ja'_i dadí ncu'be, ja ga mmangä p'_u te'o'i. Nup'_u hap_u mandøngu dyø ja'_i di mpeti, ja ga tut'a'_i p'_u yø alabansa", bi 'yεmbi. ¹³ Ra Jesús mahømbi 'yεna: "Nugä hinda hønt'a Oja dí nnøxä ya". Mahøn'a emp'uya: "A nuyá, nuya yø bas_i Oja bi däqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'b_u'be", bi 'yεna.

¹⁴ Nuya mma_u ngue yø bas_i ya, guehya yø ja'_i ya. Janangue ra Jesús bi nja'_i para ngue da gohi tenguthoj_u. Bi ne ngue da zäp'_u da du, n'namhma_u ngue di ts'onnbä rá ts'edi ra zithu nuna rá ts'oqui p'_u bá nja ra ndate ngue bi du yø ja'_i. ¹⁵ Nuya yø ja'_i mi 'b_u ndumm_ui hangu ra pa ngue mi su da du, a nuya bi japi ngue ya hinni mantho da zu da du yø ja'_i ya. ¹⁶ Nuna ra Jesús himbi 'yεhε ngue yø anxε da mäts'i. Sinoque guehya yø ja'_i bi dennbabi rá nt'εc'εi ra Abraham bi 'yεhε da mäts'i. ¹⁷ Para ngue da zä da mäxyø ja'_i na ra Jesús, mi jatho ngue bi nja'_i, bi tho'a te gäma n'_u thohyø cu. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyø cu p'_uya, ya bi nja rá yemm_ui di huεcyø ja'_i. A nuyá, ya da zäp'_u da gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, da 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpa_i yø ts'oqui yø ja'_i. ¹⁸ Nu'mø majapi da 'yøtra ts'oqui yø ja'_i, pε ra Jesús padí ha di japi ngue di zajpa_i yø mm_ui yø ja'_i. Porque nuua ja ra ximhäi xangu ra n'_u bi thogui, 'nε xquet'a 'nεε ra Jesús bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui.

3

¹ Ague ma zi cu'ah_u, bi zon'nah_u Oja ngue dyø ja'_i'ah_u. A nuyá, dami hyacj_u xandønho ra güenda ngue te rá 'bēfi ra Jesucristo i ja. Guehna

rá representante Oja ua ja ra ximhäi na, 'nε guehna nnøpe ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha bí 'bui ngue fäxcahna. Porque nuna ra hya dí εc'εihä, guehna gui nequi na ngue ja te pefi. ² Nuna ra Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue da 'yørpabi rá 'befi. Pe bi 'yøt'e tengutho bi 'yøtra Moisés, ngue bi 'yøt'e xanho ra 'befi bi xi Oja ngue da 'yørbu ha 'bähyø ja'i Oja. ³ Pe nuna ra Jesús, ma datho ní 'yup'ua da hnu mansu na ngue ra Moisés. Tengutho n'na ra ja'i di hoca n'na ra ngu ngue di manda. Nu'a ra ja'i di manda rá ngu, gue'a ma datho hnu mansu'a ngue gätho mi'da yø ja'i 'bup'ua ja rá ngu. ⁴ Porque gätho yø ngu i ja, i 'bui to bi hoqui. A nuyá, nu te gäma cosa i ja, gä gue'a Oja bá zänni ngue bi nja. ⁵ Ra Moisés bi gohi ngue ra mεfitho ngue bi mpep'ua ha 'bähyø ja'i Oja. Pe bi 'yøt'e xanho ra 'befi bi xi Oja da 'yøt'e. Porque bi xihyø ja'i te ja ngue di nja m'mefa. ⁶ Pe nuna ra Cristo ngue rá Ts'ant'ua Oja na, bi 'yøt'e xanho te ra 'befi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yε. A nuju ya, guecju yø ja'igahä Oja ngue'mø ga hahä ra ts'edi ga tenhna ra Cristo asta guerp'ua rá nzequi, 'nε ga hahä ra ts'edi co n'na ra pähä ga tømhmua'a te ra nho di 'dəcju Oja m'mefa.

⁷ Janangue nuyá, dami 'yørpahä masu na ra hya mmanä Espiritu Santo p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahä Oja. ⁸ Ogui festhohä ra hya mman'Oja. Mami 'yøthä tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'ua ja ra dapo ngue bi mestho ra hya bi man'Oja, asta gue'mø mi unna cuε Oja te ørpe. ⁹ Janangue Oja bi 'yεna: Nup'ua ja ra dapo, mathoguitho ngue bi 'dacra cuε'ua yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeya, nguna ra hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nu yø ja'i yø milagro dí øt'e. ¹⁰ Janangue nugä dá sui. Porque nuyä yø ja'i ya, xoxca nzäntho ngue da hyegagui p'ua. Hingui nne da hyaxra hya dí xifi ngue da n'yo.

¹¹ Janangue nu'mø mi 'dacra cuε yø ja'i, dá xi p'uya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahä p'ua ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayahä ya", εn'Oja.

¹² A nuyä ma zi cu'ahä, dami mfähmua ya, man'nan'yo mi 'yøthä ngue to da 'yεnnä mmui ngue da hyep'ua Oja, da 'yεna ngue ya hingui εc'εi Oja. Porque Oja majuanä ngue 'bui. ¹³ Mente tobe nzocju Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami nhyathä ra ts'edi n'na ngu n'na'ahä. Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue sägui hyä'ni mmui gui 'yøthä ra ts'oqui ngue gui festhohä ra hya mman'Oja. ¹⁴ Nu to gätho ya dí εc'εihä ra hya ya, nu'mø ga hahä ra ts'edi ngue hinha gdá hähmua ra hya asta guerp'ua rá nzequi, gue'mø di tocagahä ngue ma n'yohä ra Cristo p'ua ha di manda 'mø.

¹⁵ Nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahä Oja. Ogui festhohä ra hya mman'Oja ya. Mami 'yøthä tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'ua ja ra dapo ngue bi mestho ra hya bi man'Oja", i εna. ¹⁶ Ya gui pahmua te'o ya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja. Guehya yø ja'i bá jucä Egipto ra Moisés. ¹⁷ 'Nε ya gui pahmua ngue guehya yø ja'i bi za Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mente nyote njeya. Janangue bi dup'ua ja ra dapo gätho ya yø ja'i ya. ¹⁸ 'Nε gui pahmua ngue guehya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'yεmbi: "Nuyá, ya hinga cu'ahä p'ua ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayahä ya", bi 'yεmbi. ¹⁹ Ja di nequi ua ya ngue himbi ma macat'i p'ua ja ra häi mi ja ngue xtáni nsäya porque himbi 'yεc'εi ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahä ngue dí cəcju p'ua ja rá ts'äya mma ngue dí säyagahä. Pe tobe nimantho nzongahä. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenitho ngue di m'mua i'da ngue hinda ma macat'i p'ua ja rá

ts'äya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicja ya, ngue nne Oja da yanja, xquet'a guehna ra hya bi si'a yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pe hinte ni bontho ngue bi 'yøde, porque himbi 'yεc'ei ra hya bi sifi. ³ Pe nuja, ngue ya dá εc'ei hu ra hya bi man'Oja, ya di cæcju p'u ja rá ts'äya Oja. Pe nuya yø ja'i himbi 'yεc'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi zu Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'met'o: "Janangue nu'mø mi 'dacra cuε yø ja'i, dá xi p'uya, dí embi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayahu ya", bi 'yεmbi. Pe nuna ra ts'äya bi man'Oja ngue di unj, ya ja na asta gue'mø mi hocra ximhäi Oja. ⁴ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá yoto ma pa. I mma ngue bi nsäya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'befi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøn'a guehna ra ts'äya bi man'Oja 'mø yø pa mi 'yεmbyø ja'i naya: "Ya hinda zá ga cu'ahu p'u hapu mi ja ngue xcáni nsayahu", bi 'yεmbi. ⁶ A nuya yø ja'i rá mudi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, himbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'äya, porque himbi 'yεc'ei yø ja'i te xifi. Pe nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'ei te mman'Oja ngue di unna ts'äya yø ja'i p'u ja rá ts'äya. ⁷ Asta guehyø pa dí 'buhmu ya, hingui thohna ra hya bi xi Oja yø ja'i ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya", i εna. Nu'mø yø pa xa thogui, mi nzo Oja yø ja'i p'u ja ra dapo. Mi ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'uya, mahømbi bennbabi Oja ra David hanja ra hya bi cuarpu ja ra Maca Libro ngue bi 'yεna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhm na ra hya xi'ahu Oja. Ogui fεsthohu ra hya mman'Oja ya", bi 'yεna.

⁸ Ja di nequi ua ya ngue nu'a ra ts'äya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guerp'u ja ra häi mani zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mi zixyø ja'i ra Josué, mi thogui ya'atho yø pa p'uya, mahømbi 'yεn'Oja ngue jap'u man'na ra pa ngue da

yutyø ja'i p'u ja rá tsäya. ⁹ Janangue nuyá, jap'u ra ts'äya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsäya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yarb ha 'bu Oja ngue 'dap'u di nsäyau, guehna ra ja'i ya bi zerp'u rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mi jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsäya. ¹¹ A nuyá, gäthogahu, dami hyahu ra ts'edi ya, ma ga ja ndummui ngue ga cuthu p'u ja rá ts'äya Oja. Man'nan'yo mi 'yøthu ngue gui 'yøthu tengutho bi 'yøt'u yø ja'i himbi 'yεc'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja himbi carpu ja rá ts'äya.

¹² Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mper'u ja rá n'yomfeni ra ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbatho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya asta mbo rá mmui ra ja'i, bí 'uεspabi rá n'yomfeni ra ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfeni ra ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hingui ho. ¹³ A nuyá, nu te gama hya ja mbo ma n'yomfeni hu ya, hinda zá ngue tema hya ga ajpah Oja, ga εna ngue hingui padi te dí mbεmhu. Porque ma n'yomfeni hu, hinte juti, ga pa Oja te dí mbεmhu. Porque nuyá, guesε Oja ga daphu ra güenda tengue nná 'yohu.

¹⁴ Nuna ra Jesús rá Ts'ant'u Oja, bi yarb mahets'i, 'ne guehna di nnøpa mmäcjah p'u ha 'bu Oja naya. Janangue nuyá, nneto ngue di ndu xandønho ma nt'εc'ei hu. ¹⁵ Nuna ma mmäcjah na, guehna di huεgahu 'mø nnu ngue dí 'bu ndummui ngue hingui nzaquigahu. Ya padi te dí thohmu 'mø dí 'bu ndummui hu, porque 'ne'a bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui'a. Pe nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ¹⁶ A nuyá, ma ga hahu ra ts'edi ga nzohmu Oja ya. Ga äphu ra mate ngue da mäxçahu. Porque Oja ja rá nhuεcate. Nu'mø ga xihmu ngue da mäxçahu, di mfäxte.

5

¹ Nu gätho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho

tengutho yø mmijudíoui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'ua 'bua Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ² Guehna di huεcyø mmic'εiui hingui padi te øt'e, guehya tapthobi ra ts'oqui ngue hingui nzaqui. Nu'a gui huεqui ngue 'nεε na ra mmäcja hingui nzaqui. ³ A nuna ra 'bet'o mmäcja, ngue 'nεε na hingui nzaqui na, rá mædi ørpa ra 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'aya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ⁴ Nuna ra 'bet'o mmäcja, hingui sänsε rá 'befi pefi ngue ra 'bet'o mmäcja. Tengutho ra Aarón, himbi zänsε rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yets'i.

⁵ A nuyá, nuna ra Jesucristo nnøpa 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha 'bai. Himbi zänsε na ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue pεhya. Porque Oja bi 'yεmbi: "Gue'e ma Ts'unt'ua'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecä ni Papágui", bi 'yεmbi. ⁶ A nuyá, mahøn'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec".

⁷ Nu'mø mi m'mæcua ja ra ximhäi ra Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bi mat'Oja, asta zoni. Porque Oja xta nzä xta nyani ngue hinxta ndu. Pε Oja ørpabi masu 'mø bi zofu, porque mathoguiho nnu mansu Oja. ⁸ Madague'a ngue rá Ts'unt'ua Oja na ra Cristo, pε para ngue da zä da 'yørpabi rá pähä Oja, bi n'unj ngue bi zä ra n'ua. ⁹ A nuyá ngue hinte di 'bedi, ga bi 'yøt'e te bi zännbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sä da yani para zantho yø ja'i nuya da 'yøt'e te xifi. ¹⁰ Ra Cristo, Oja bi 'yets'i ngue da gohi ngue ra 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec.

¹¹ Dí nne ga xi'ahua hanja na ra hya dí mma. Pε xanhennitho ha di zä ga mma, porque hingui tinni mmai te dí xi'ahua. ¹² Ya manjam'møtho gui εc'εihua ra Jesucristo ya. Nu'mø gdi

hahua ra ts'edi ya, ya gdi xännbahua ra hya mi'da yø ja'i ya 'mø. Pε asta guetya ngue hingui tinni mmai hua hanja ra hya gui εc'εihua ya. Tobe nimantho gui nnehua ngue nu'mø sän'nahua rá hya Oja, da gue'ua yø hya hingui henni gui nne da si'ahua. Mahøngui nne gui cohua tengutho yø basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue ra hmε da zi. ¹³ A nu'ua sidra xi'ba, gue'ua yø basi satho 'nε hingui padi ndana ra hya njuantho, ndana hin'na. ¹⁴ Pε nu'ua ya si ra hmε, gue'ua yø daja'i. Porque ya padi da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xanho te ga 'yo oque hin'na.

6

¹ A nuyá, ma ga xähua yø hya rá nsäui di xä yø daja'i ya. A nu'ua yø hya hingui henni gui xähua p'ua bá fædi güá pahua ra Cristo, 'yo gui nne ngue hont'ua gui 'yøhmua yø hya'ua. Ya hinni mantho ja ga xi'ahua ngue hingui 'yøthua yø nts'o bá n'youi ra castigo, oque ja ga xi'ahua ngue gui 'yεc'εhua Oja. ² Ya hinni mantho ja ga xi'ahua ngue gui nxixyahu, oque ja ga xi'ahua ngue gui japni 'yehua p'ua ja yø ya yø 'yεc'εi. Ya hinni mantho ja ga xän'nahua ngue di bennate yø ánima. Hinga ja ga xän'nahua ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zännbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i. ³ Da ne Oja ngue da zä ga sigue ga xähua mi'da yø hya.

⁴ Porque nuya yø ja'i ya xa hyep'ua ra Cristo, ya hinte ni bontho ngue mahøndi xännbabi ra hya. Guehya bi xojpahua Oja yø mmai ya, bi nthehmaui rá njapi Oja. Ya bi nthehmaui ra Espiritu Santo. ⁵ Ya bi dindhua yø mmai ngue xanho rá hya Oja. Madague'a tobe hingui søhra Jesucristo ngue di manda ra ximhäi yø pa bá ep'ua, pε bi badi xanho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi. ⁶ Pε bi hyep'ua ra Cristo m'mæfa ya yø ja'i ya. Ya hingui sä ngue xøgue ra ts'editho ga ørpe ngue høndi 'bätø mmai, porque nuya yø ja'i njap'ua, tengutho 'mø mahøn

dadí cuarpabi rá pont'i rá Ts'ant'u Oja. Di japi ngue thenni gátho yø ja'i mahøn'a.

⁷ Nuya yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huahí 'mø bi n'ye, ngue sinna häi ra 'ye. Nu rá huahí bi zinni xanho rá 'ye häi, nu'mø bi nja rá huahí i pø mmanho, ya dá 'yørpabi rá nho'a to bi mpæfi. I n'youi rá njapi Oja. ⁸ Pε nu rá huahí ngue bi zinni xanho rá 'ye häi, 'nε høndyø 'uini bi nja, ya di nzø, porque hñte di muui. Guehya yø ja'i dá japra castigo Oja ya.

⁹ Ague ma zi cu'ah, dá mangä na rá hya na, pε hñdí mmangä ngue gdí εn'ah ngue ya xcá hyehm p'u rá Cristo. Porque dí pacä ngue ya bi nyanni teh, janangue ya guí øthu rá nho. ¹⁰ Nuna Oja, Gä gue'a te ni 'yup'u øt'e. Janangue nuna rá 'bæfi Oja guí ørpah, hñdí pumbeni na. Dá gue'a rá 'bäxte njandyatho guí ørpabi ni mmi'yεc'ei, xquet'a hñdí pumbeni Oja. Nuna te Gä rá nho guí ørpa ni mmi'c'ei, gue'a guí nεqui ngue majuaní gadí mahm Oja'a. ¹¹ A nuyá, dí nnegä ya ngue nuna rá 'bäxte mi'a mpähä ni mmi' guí ørpabi ni mmi'yεc'ei, dami sigue ngue hangu rá pa dá gue'a guí 'yøth'a. Janangue nu te rá nho guí tømí di 'da'ah Oja, ya rá seguro di 'da'ah. ¹² Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hñgui 'yøth ya yø hya dí xi'ah ya. Dami hyah rá ts'edi guí 'yøth tengutho øtyø 'yεc'ei nu'u di nεqui ngue ja xanho yø nt'εc'ei. Nu hangu rá n'u thogui, Gä seti, 'nε guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a rá nho di yat'Oja ngue di uni.

¹³⁻¹⁶ A nu'mø εna ngue majuaní te nne dá manyø ja'i, i εxa ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yεxa ntestigo Oja rá ja'i p'uya, nu rá amigo yauí, ya hñgui sä dá 'yεmbi ngue himma juani te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na rá hya rá Abraham, pε nuna Oja hñjongui tate ngue nuna. Janangue rá thuhuse bi nøni, bi xihra Abraham ngue dá jase Oja ná rá hya bi ma. Bi 'yεmbi: "Nugä,

majuaní te dí xi'i, mathogutho ga jap'a'i. Ga øt'e ngue εmmæi di nxanni basi di m'mai", bi 'yεmbi. Pε rá Abraham, himbi xøtrá mmæi ná rá hya bi xi Oja. Sinoque tømí, tømí ngue di nja, asta gue'mø mi 'yεhra pa ngue bi nja ná te rá hya xi yarpababi Oja ngue di nja. ¹⁷ Oja bi nepe ngue dá badi xanho yø ja'i ngue majuaní Gä di nja ná te bi ma, hñte di m'medi. Pε comma ngue hñjo'o to dá 'yεxa ntestigo Oja, rá thuhuse bi nøni para ngue dá fadi ngue majuaní te mma. ¹⁸ Nu te Gäma hya xicj, Oja ngue di nja, i da xanho rá hya, porque Oja hñgui fēhni. A nuyá, ya dá äph, Oja ngue dá yanj. Nu te rá hya xa mman'Oja, ya dí hax, njuani ngue rá seguro di nja. ¹⁹ Ya hñdí yobeni ngue di tocagah ná rá nho di un'Oja. Porque nuna di nnøx ngue di darcä ma n'yomfēni, ya, guehna rá Jesucristo bí 'b, mahets'i ná. ²⁰ Nuna rá Jesús bi yarb, mahets'i bí 'bai. Guehna fäxch, ná ngue dá zä ganí m'mahm p'u bí 'bai. I cohi ngue rá mmäcja Oja para zantho. Di thocra 'bæfi mi pε rá Melquisedec.

7

¹ Nuna rá Melquisedec mará dast'abi p'u ja rá hñni Salem. 'Nε guehna Oja maguesε rá mmäcja ná. Guehna rá Melquisedec bi ma bi c'at'ui rá Abraham 'mø mambá pengui ngue bá tapra tunhni yø dast'abi madí nsuhmi. Mi the p'uya, rá Melquisedec bi 'yöp'Oja ngue di japra Abraham. ² Pε rá Abraham, nu'a te Gäma cosa bá hap'u ja rá tunhni bá taha, bi hyacra diezmo ngue bi dāpra mmäcja Melquisedec. Nuna rá thuhu rá Melquisedec i nne dá ma ngue rá dast'abi ngue øtra nho. Ngue bi ndast'abi p'u ja rá hñni Salem, janangue i hutyo ja'i ngue rá dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsai. ³ Pε nuna rá Melquisedec hñha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, oque te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi tema pa bá mi, ni

xingui fadi tema pa bi du. Hontho nt'ot'i ngue mará mmácja. Janangue nuyá, gui nhyejpabi rá Ts'ant'ua Oja ya, porque nuna guehna ra mmácja para zantho na.

⁴ A nuyá, dami hyacjua xandõnho ra güenda hanja ya ngue mathoguiho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yu na ngue yø judío, pe nu te gãma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dapra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi dapra Melquisedec. ⁵ A nuyá yø mmácja ngue yø mbom'meto ra Leví, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gãma cosa tinyø ja'i, da gambabi ra diezmo. Madague'a yø mení p'ua bá fadi bá m'mahra Abraham, pe da gambahma ra diezmo. ⁶ Conque ra Leví hingrá mení ra Melquisedec, pe ra Melquisedec bi gambabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pe ra Melquisedec mahõn'a bi 'yap'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguiho hnu mansu, gue'a ap'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuyá yø mmácja 'buhya, nu te gãma cosa tinyø ja'i, jambabi ra diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo ra mmácja di thojpabi rá 'befi pefi. Pe nuna ra Melquisedec hindí nequi ngue bi guahrá 'befi na. Sinoque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro tengutho 'mø ngue di 'butho. ⁹ Nu'ua yø mmácja ngue yø judío 'buhya, jambabi ra diezmo yø ja'i. Pe gátho ya yø mmácja ya, gue'a ra Leví ra 'yu p'ua bá fadi ngue bá m'mahya. A nuna ra Leví, gue'a ra Abraham rá 'yu p'ua bá fadi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo ra Abraham ngue bi dapra Melquisedec, a nuna ra Leví co gátho mi'da yø mmácja 'buhya, entho go ma dapi ra diezmo ra Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo ra Abraham ngue bi dapra mmácja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'ua yø mbom'meto bi m'mua' m'mefa.

¹¹ Nuyá yø mmácja ya, di japa nts'edi yø judío ngue da denna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá øtra mmácja Aarón. Pe nuna ra ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hin'yu rá ts'edi na ngue da zã di nhøjpaui Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmácja di m'mui, pe hinda denthõ'a te mi øtra mmácja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapädi yø mmácja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpähya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmácja mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna ra Jesús, hingrá mení ra Leví, sinoque rá mení ra Judá. 'Ne nuyá yø mení ra Judá, hinjam'mø to xi bõni ngue dra mmácja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra mení na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambá exyø mmácja ra Moisés, nuyá yø mení ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmácja ya.

¹⁵ Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmácja di m'mui ngue di tocrá 'befi mi pehra mmácja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmácja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmácja na. Sinoque bi mmácja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mui para zantho. ¹⁷ Porque guesø Oja bi 'yexna ra mmácja na ngue bi 'yembi: "Gue'e grá mmácja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec", bi 'yembi. ¹⁸ Porque ya bi zep'ua rá ts'edi na ra ley madí manda yø hya maní n'yo yø ja'i m'met'o ya. Ya hin'yu rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hinjonni ja'i xtã nzã xtí hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tãte ja rá ts'edi, porque guehna di nhøjpaui Oja yø ja'i na.

²⁰ Guesø Oja bi yat'i ngue di mmácja na ra Jesucristo. ²¹ Gátho mi'da yø

mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pε nuna ra Jesucristo hõnse na ngue Oja ya xi yat'i te gäma hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yεmbi: "Guecä drä Ojagä, majuanì te dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, hìnjonda zä di pädi. A nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec", bi 'yεmbi. ²² Janangue nuna ra Jesús, ma datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mi'da yø mmäcja xa m'mui, gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyá, mandønngu dyø mmäcja xa m'mui, pε gä xa thogui. ²⁴ Pε nuna ra Jesús, ya hinda du na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hìnjam'mø da thogui, porque ya hìnjondi ponnbi. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja ya ngue bi 'yεc'ei ra Jesús, ya hìndi m'mehyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'ua ha 'bua Oja ngue da mäxyø ja'i nuya εc'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja ma datho ngue nmi homhma na. Hangu ra pa gä ra nho øt'e. Hìnyu rá ts'oqui. Hìnjam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'ua mahets'i bí 'bahya, ma datho ngue bi hnu mansu ya. ²⁷ A nuya yø judío ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquisε. M'mεfa p'uya, ja da 'yøtra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. Pε nuna ra Jesús hõnda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nopa 'bøt'e yø ja'i. ²⁸ A nuna ra ley bi 'yøtra Moisés, nuya yø ja'i ets'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mεfa guehna ra ley na, guesε Oja cohi ntestigo na ra hya bi ma ngue rá Ts'ant'usε bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'ua te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

¹ Nuna ra hya ma datho ja ts'edi ngue guí pahma ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjahua naya. 'Nε ya bí hup'ua mahets'i ha bí ja rá n'yεi Oja na. ² Nup'ua mahets'i bí 'bua Oja, bí ja rá 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga guecua ja yø nija bi hocyø ja'i øtra 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na.

³ Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mi jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ⁴ Pε hinga guecua ja ra ximhäi 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bucua, ya hinguì sä da t'εmbi ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra ley bi 'yøtra Moisés.

⁵ Pε nu'a te yø 'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, hõntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mi nyauì Oja ra Moisés, bi 'yεmbi: "Damì beni xanho te ra forma dá ut'a'i p'ua ja ra t'øhø dá nyauì, da ngu'a ra forma ra nija gui hocya", bi 'yεmbi.

⁶ A nuju ya, ngue ma 'bet'o mmäcjahua na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'befi pefi ngue'a ra 'befi pehyø mmäcja ua ja ra häi. Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguitho xandønho ra hya di yat'Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mi ja m'met'o, hìnjonni ja'i bi bøni ngue xta 'yøt'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja. ⁸ I nnu Oja ngue hinguì øtyø ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanna Maca Libro ngue Oja bi 'yεna: "Da 'yεhra pa ngue nuya yø judío ngue yø mmεngu Israel conyø mmεngu Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga cohme. ⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hinda ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'ua yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambá jujpua ja ra häi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yøt'e, hìmbi 'yøt'e. Janangue dá hecäp'ua yø ja'i. ¹⁰ Bá

εp'α rα pα dī nja nα rα cohi dī mma ngue gα co'be yø ja'ī Israel. Nu'mø ya bi nja nα rα hya nα, gα japyø ja'ī ngue dα dīnyø mmæi hanja nα rα hya dadi mαnda, dī nja mpāhā yø ja'ī dα 'yøtya yø hya dadi 'bεpi dα 'yøt'e. Nugā p'aya, gueque drá Ojagā ya yø ja'ī ya. Nuyya p'aya, guehya mā ja'ī ya. ¹¹ Dī ngüε dī nnoho, gā dα badī te'ogui. Ya himmā hyoni ngue ja dα xānmbabi yø mmic'εiui ogue yø cū ja dα xānmbi te'ogui. Porque 'da di batyø ja'ī te'ogui. ¹² Nu'a rα nts'o xα 'yøtyø ja'ī, gα punnbabi. Ya hinnī mantho gα mbεnnbabi yø ts'oqui xα 'yøtyø ja'ī", bi 'yεn'Oja. ¹³ A nuyá, Oja i mma ngue mā'da'yo man'na rα cohi dī nja. Nu'a rα nyogui cohi mī ja m'met'o, dī nεqui xanho ngue ya bi thogui, porque mā'da'yo man'na rα cohi dī nja. Nunā rα nyogui cohi mī ja, ya bi zεp'α nα.

9

¹ Nu'a rα nyogui cohi mī ja m'met'o, xandøngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'ī. Pε nup'α mī øtyø ndanne yø ja'ī, gue'a rα nija ja ua ja rα ximhäi. ² Nu'a rα nija mī ja ua ja rα ximhäi, mī ja yoho yø cuarto. Nu'a rá madi rα cuarto gui nhuti ngue rα xεqui xα ndaxqui. Nup'α mbo rα cuarto, jap'α rα mfoxiyo. 'Nε jap'α rα mεxa hapα t'uspabi yø thuhmε Oja ngue dα nū. ³ Nu'a man'na rα cuarto brá ja mbo, nup'α ja rα goxthi, zap'α rα ulu ngue nnøpa jut'i rα goxthi. Nup'α mbo p'aya, gue'a rα xεqui mathoguitho xα ndaxqui. ⁴ Brá jap'α n'na rα altar ngue rα oro, ja zøp'α rα bopo. 'Nε jap'α n'na rα huada ngue gā rα oro maxøts'e, guehna rα huada m'mets'i rα nyogui cohi mī ja m'met'o naya. Nup'α mbo rα huada, op'α n'na rα ts'øye ngue gā rα oro, ja op'α rα thuhmε nī hū ngue rα maná. Dα guehrá tøhø rα Aarón nunā bi 'doqui, ja op'α ja rα huada nα. 'Nε ja cap'α ja rα huada'α yø xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue rα nyogui cohi mī ja m'met'o. ⁵ Nup'α maxøts'e rα huada,

'da'a n'na nguadi yø hyo rα huada mahoqui yoho yø anxε dī nzøtyø zahua p'α maxøts'e rα huada. Porque nup'α maxøts'e rα huada ja m'møt'e p'α rα ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'ī. Pε nuyá, hingui ja ngue 'bexca xi'ahū hanja nα rα hya naya.

⁶ Guehna rα forma mī jap'α ja rα nija m'met'o naya. A nu'a rá madi rα cuarto, n'na pa ngu n'na pa catyø mmäcja ngue øt'a te yø 'bεfi i ja. ⁷ Pε nu'a rá yoho rα cuarto brá ja mbo ngue mathoguitho xα ndaxqui, høndra 'bet'o mmäcja ja rα nt'edi ngue carbα. 'Nε hōnda n'na ndi n'na jeya i sä ngue dα yat'ambo. Nu'mø bi yat'ambo p'aya, nī dε rα ji dα pøt'e ngue di hocε rá ts'oqui, nε xquet'a nī dε rα ji dα pøt'e ngue dī nhohyø ts'oqui mī'da yø ja'ī. ⁸ Nuyya yø hya ja uaya, rα Espiritu Santo nnepe ngue gα pahmα hanja nα rα hya ngue rα yogui cohi mī ja m'met'o. Mente yø tiempo ngue øtyø ndanne yø mmäcja p'α rá madi rα cuarto, ya hin'yα rα nt'edi to dα tho'ambo rα cuarto nunā mathoguitho xα ndaxqui. ⁹ Nuyya yø hya ya, dī nεqui xanho ngue nuyya yø 'bøt'e ørpabi Oja yø mmäcja, hin'yα rá ts'edi ngue dα hyät'i dα hyajpa rα nts'o ja yø mmæi yø ja'ī. ¹⁰ Nuyya yø hya mī ja m'met'o, gue'a ngue dα huantho yø cosa dα zi yø ja'ī, i xihyø ja'ī tema forma dī mpet'e para ngue dα zā dα danne Oja. Pε gātho ya yø hya ya, bi nja rá ts'edi te mī øtyø ja'ī mente tobe hinmani nja rα 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'ī.

¹¹ Pε nuyá, ya bá ehra Cristo nunā bi gohi ngue mā 'bet'o mmäcjahα ya. 'Nε guehna bá hangahα rα nho mī ja ngue dī nja naya. Nup'α ja rα nija dī mpehra Cristo ngue rα 'bet'o mmäcja ya, tate ngue xandønho. Hinga ngu rα nija ja ua ja rα häi ngue rα ja'ī bi hoqui. ¹² Rα Cristo bi yarbα ja rα xεqui mathoguitho xα ndaxqui. Pε rá jise rα Cristo nī hya ngue dα pøt'e. Ya hingrá ji rα ndani ogue rá ji rα chivo nī hya ngue dα pøt'e, tengutho øtyø mmäcja ua ja rα häi. 'Nε ya hinga xøxtí yatho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i

para zantho ngue bi yanju. ¹³ Nu'a rá ji rá ndani, ogue rá ji rá chivo, ogue rá 'bospi rá ngøndani zøp'ua ja rá altar, nu'mø bi njapyø ja'i nuya t'embj ngue n'youi rá ts'oqui yø do'yo, ya di nhohrá do'yo rá ja'i. ¹⁴ Goma guehrá ji rá Cristo ngue ma datho ja rá ts'edi ya. Porque guesε rá Espíritu Santo nuna 'bui para zantho bi hatra ts'edi rá Cristo bi ndäse ngue da tho ngue bi nøpa 'bøt'e Oja. Conque rá Cristo, hin'yua rá ts'oqui. Pε bi männá ji ngue bi hoga ma ts'oquihua, mi ja ngue xcá mähä rá castigo. Pε nuyá, nuna majuanj ngue Oja i 'bui, ya säp'ua ga ha rá ts'edi ga thannehua naya.

¹⁵ Gue'a rá hya'a ya, ngue rá Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yø ja'i nzon'na Oja ya ngue da 'yεc'εi rá Cristo, nu'a rá nho xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di unni para zantho, go di tocabi ya to nzofu. Porque rá Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga ma ts'oquihua xa nja mente bi nja rá ts'edi rá ley mi ja m'met'o.

¹⁶ Ya guí nnuhua ngue nu'mø bi nanga n'na rá súcua hapu di consta'a te ja ngue di nja m'mefa, nu'mø bi du'a to bi hocra súcua, nu'a rá súcua bi xots'i. Nuna rá hya bi zohra du, i ja rá ts'edi rá hya m'mefa. ¹⁷ Pε mente ngue 'bøtra ja'i bi xoxra súcua, tobe hin'yua rá ts'edi rá súcua. A nu'mø bi du'a to bi xoxra súcua, gue'mø ja rá ts'edi rá súcua 'mø. ¹⁸ I njarbatho na rá nyogui cohi mi ja m'met'o ya. Nu'mø bi tho yø mbo'øni ngue da 'bøt'e, ya ja rá ts'edi rá ley. ¹⁹ Nu rá Moisés, mi juadi bi xihyø ja'i na te gäma hya di manda rá ley, bi gaca n'na nt'o rá isopo, i n'youi rá xide'yo xa ntheni. Nup'ua ja rá ji yø ndani 'nεhyø chivo, bi japra dehe, ja bi dímbua rá t'o. Nu'a rá ji p'uya, bi naspabi p'ua ja rá Libro ngue rá ley, xquet'a bi japra ji gätho yø ja'i. ²⁰ Bi 'yεmbyø ja'i p'uya: “Nuyá, gá cohmu rá cohi Oja ya, ya bi xi'ahua tema hya ja ngue gdí n'yohua. Nuna rá ji jaua ya, guehna di hatra ts'edi rá hya bi xi'ahua Oja naya”, bi 'yεmbi. ²¹ Rá Moisés bi naspabi rá ji p'ua ja rá nija

'nε bi naspabi rá ji te gäma cosa ja mbonnija. ²² Nt'ot'i p'ua ja rá ley ngue rá ji yø zu'ε i tho, nup'ua ha pε rá ji, ya co mmanho. Pε mente hñte ho rá ja'i ngue da 'yøtra 'bøt'e, hin'yua rá mpunnbi rá ts'oqui.

²³ Nuaa ja rá ximhäi, para ngue da gommanho yø cosa i ja, mama hyonitho rá ji yø zu'ε mi tho ngue rá 'bøt'e, ngue majapi yø cosa. Pε nup'ua mahets'i ya, xquet'a bí jap'ua rá 'bøt'e ngue ma datho ja rá ts'edi. ²⁴ Janangue rá Cristo ya hinga guehra nija ja ua ja rá häi bi hocyø ja'i ja rá 'befi ngue rá mmäcja ya. Porque rá nija ja ua ja rá ximhäi, høntho uhra forma te bí ja mahets'i. Rá Cristo p'uya, ya bi yarbua mahets'i bí 'bua Oja ngue da mäxçahua. ²⁵ A nuna rá 'bet'o mmäcja ua ja rá häi, nup'ua ja rá cuarto mathoguitho xa ndaxqui, njeya njeya cat'ambo rá mmäcja ngue bi pørpabi rá ji yø zu'ε i tho, ya hñgrá jise bi pøt'e. Pε rá Cristo hinga xøxti dutho ngue hønða gohi ngue rá 'bøt'e. ²⁶ Nu'mø da ngu'a ngue xøxti dutho, asta gue'mø mamba fa'a nximhäi xtabá ts'ännbi ngue xøxti dutho 'mø. Pε nuna te bi nja ya, nu'mø ni ma da gaxyø pa, rá Cristo bi zøcua, 'nε bi ndäse ngue da tho. Pε n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue rá 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. ²⁷ A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, pε hønða n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi rá güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. ²⁸ Njarbatho rá Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e. Mandøngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. A nuyá, mahønða εp'ua ya, pε ya hñdi 'yεhε ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yεhε ngue da yanyø ja'i nuya tøm'i ngue da εp'ua.

10

¹ Nuna rá Moisés bi 'yøtra ley da n'yo yø judío. Pε nuna rá ley bi 'yot'i, tengutho 'mø ngue drá xahatho na te rá nho ja ngue di nja m'mefa. Porque

conna ley, himbi nequi xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i mi thanne Oja, mi øtyø 'bøt'e di manda ra ley. Pe nuna ra 'bøt'e øtyø ja'i, hinxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeya njeya øtho ra 'bøt'e yø ja'i mahøn'a. ² Nu'mø ngue da gue'a di nhohra ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley, ya hinni mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na nditho 'mø ena ngue di hocra ts'oqui, ya hingui nne ngue nimantho da du ra mmæi ra ja'i da 'yena ngue ja ra ts'oqui. ³ Ja di nequi p'uya ngue nuya yø ja'i njeya njeya øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmæi ngue jadyø ts'oqui. ⁴ Nu ra ji ra ndani ogue ra chivo 'mø bi tho, hinxam'mø da zä da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da ecua ja ra ximhäi, enna hya bi xi Oja: "Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue pøt'e, hingui nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guä sänni ngue bá nja ma do'yo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na. ⁶ Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'nε uhyø ngø, zøp'u ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hinga gue'a guí nnu manho'a ya. ⁷ Janangue dí engä p'uya: Dí 'bücä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yena.

⁸ Ra müdi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yembi ngue i patho ngue Oja hingui nnu manho'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Ni xinga gue'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'u ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'u ja ra ley'a te gä øtyø ja'i, pe ngutho hingui nnu manho Oja te øtyø ja'i. ⁹ Pe ra Cristo mahømbi xi Oja, bi 'yembi: "Dí 'bücä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho", bi 'yembi. Ja di nequi ua ya ngue ya bi zep'u'u yø 'bøt'e mi øtyø ja'i, go da ze'a te bi 'yøtra Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e. ¹⁰ Porque

ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'u yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pe nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, hinxam'mø da zä ngue da hyacra ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, høndä n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Nε ya bí hup'u ja rá n'yei Oja ya. ¹³ A nup'u bí 'bühya, tømtho ngue da dapi gätho yø nsuiui. ¹⁴ Ja di nequi ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁵ Ya dí pahma ngue majuaní na ra hya na, porque ngu'a mmanna Espíritu Santo p'u ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁶ "Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi dí mma ngue ga cocä'be yø ja'i Israel. Nugä p'uya, ga japyø ja'i ngue da dinyø mmæi hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", en'Oja. ¹⁷ Mahøn'a emp'uya: "Ya hinni mantho ga mbennbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yena. ¹⁸ Janangue nuyá, Oja ya bi punnga ma ts'oquih. Ya himma hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpahu Oja ya ngue di hoga ma ts'oquih.

¹⁹ A nuua ja ra ximhäi, nup'u ja ra xequi mathogutho xa nduxqui, høndra 'bet'o mmäcja mi sä da yat'i. Pe nuya ma zi cu'ahu, gä da zä ga thohma p'u ja rá hmi rá dä Oja ya. Porque guesε ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquih. ²⁰ Mi zä mi du ra Jesucristo, bi xocra jut'i nu'a mi jurp'u ha 'bu Oja. Bi xogahu ra 'yu ngue da zä ga thohma p'u 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjah ya, guehna fäxcahu p'u ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuathu p'u ha 'bu Oja ya. Ga thanne co gätho ma mmæih, hinxam'mø ga nyobεnih na ma nt'εc'eih i ja. Nu'a ma ts'o n'yomfεnih mi ja, ya bi 'beque. Da guehma do'yoh, bi

meque para ngue da zä ga thohm p'ü 'b'ü Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga εc'eiü ngue di nja ya yø hya dí tømhm di nja. Porque nuya yø hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdá nhyath ra ts'edi ngue man'na gdá mahma mmic'ei n'na ngu n'najü. 'Nε ga ha ra ts'edi ga øth ra nho. ²⁵ I 'b'ühyø 'yεc'ei ngue ya hingui pap'ü ha di mpeti yø mmi'yεc'eiui ya. Pε hingui ja ngue ga tenthoh'a te øt'ü, sinoque ma ga mmähä p'ü ha di mpeti yø 'yεc'ei, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'najü. I ja ts'edithe ngue gue'a ga øth'a, porque ya gui nnuh, man'na ni guatyø pa ngue da ep'ü ma Hmüü Jesucristo.

²⁶ Pε nu ra ja'i ngue ya padi ndana ra hya majuaní, 'nε sänni ngue ya di m'm'a ngue ra nts'o da 'yøt'e, m'mefa ya hin'yü ra 'bøt'e di nhohrá ts'oqui da 'yøt'e. ²⁷ Sinoque høndra ndate sibi di danzø da japyø nsaiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tømí di nthëui'a. ²⁸ Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to mi fεstho'a te ra hya mmamp'ü ja ra ley, co yoho hyü yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondi huεqui, sinoque da tho. ²⁹ A xiya 'mø, çhague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fεspatho te mmaná Ts'ant'ü Oja, da 'yεmbi ngue hinte ni bøntho ngue bi dü rá Ts'ant'ü Oja? Conque gue'a i dü'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pε yø ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di üní, i thenma hyathobi. ³⁰ Pε ya dí pahm te da 'yøt'Oja. Porque bi 'yεna: "Nügä go ni 'yεhma xi ga jagä ra castigo. Go ga jut'ä'a te øtyø ja'i", bi 'yεna. 'Nε bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'ü yø ja'i ya o rá 'yε. ³¹ Nuna Oja majuaní ngue 'b'ü, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

³² Damí bεmhm yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'atho xqui 'yεc'eiü ra hya ya. Mathoguitho gá säh ra n'ü ngue bi z'ahü yø ja'i. Pε gá hyät'i gá seti te bi 'yøt'ahü yø ja'i. ³³ Bi nja yø pa ngue bi mpeti yø ja'i ngue

thenma hya'ahü, 'nε bi an'ahü. Mi'da ni mmi'yεc'eiü p'üya gui hεthohü ha gui anyø ja'i, pε hingá sutho gui 'yøt'e ngue ni amigohü to ma'üni. ³⁴ Nu'ü yø 'yεc'ei bi ma fädi, gá fäts'i ngue gá unhnü te honi. Nu'mø bi fε'a te gui peshü, asta ja'ahü mpähä, porque gui pahmü ngue ma datho di muui na ra nho gui nthëhü p'ü mahets'i, 'nε para zantho i ja na. ³⁵ Damí hyahü zammü ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøthü yø pa di map'ü. Porque xandøngu ra njut'i bí ja mahets'i. ³⁶ Hønt'a ja ngue gui 'yøthü ya, damí seti te gä ra n'ü gui thohmü. Damí ja ndummü gui 'yørpahü rá pähä Oja, n'namhma ngue di toca'ahü na ra hya xa yat'Oja ngue di nja. ³⁷ Porque nt'ot'i p'ü ja ra Maca Libro na ra hya bi man'Oja ngue εna: "Ya himma 'ya'atho yø pa ya, ngue da ep'ü'a ja ngue da εhε. Ya hinní mantho da hmanü ngue di 'betyø pa. ³⁸ Nu ra ja'i bi nhohrá ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yεc'eiü. Pε nu ra ja'i hεp'ü ma hya, ya hindí nnu manho te øt'e". ³⁹ Ague ma zi cü'ahü, hinga hεhmü p'ü Oja, porque yø ja'i hεp'ü Oja, gue'ü di m'mε'ü. Pε nujü, ngue dá εc'eiü Oja, ya di nyanma tehü.

11

¹ Nu ra ja'i εc'ei ngue majuaní te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuani ngue di nja'a te tømí di nja. Pε di segura ngue majuaní di nja, madague'a ngue tobe hingui nnu te 'be'a ja ngue di nja. ² Nuna Oja, bi nu manho 'da yø nyogui ja'i xa m'mähma njam'mø porque bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue dí εc'eiü ngue majuaní te mman'Oja ya, ya dí pahmü xanho ya ngue Oja høntho bi ma ngue di nja ra ximhäi, 'bexpi nja. Nu'a te gä dí nnuhü ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'met'o hin tema cosa mí ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bøt'e bi 'yøt'e bi nu manho Oja. Pε nuna rá

'bøt'e rā Caín, hĩmbĩ nũ manho Oja. Janangue dĩ nęqui ngue Oja bi hojpabi rá ts'oqui rā Abel ngue bi 'yęc'ęi. A nuyá, madague'a ngue ya xā ndũ rā Abel, pę di sigue xāngathohũ ngue gā øthũ tengũtho bi 'yøt'e ngue bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja.

⁵ Nũ rā Enoc bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bĩ ma mahęts'i. 'Bexĩmbĩ dũ nā, ya hĩnha mambĩ thĩngua ja rā xĩmhāi, porque Oja bi zits'i. 'Nę mmamp'ũ ja rā Macā Libro ngue Oja mĩ nnu manho te manĩ n'yo rā Enoc, m'męfa p'uya bi zits'i. ⁶ Pę nũ rā ja'i hĩngui ęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, ya hĩngui sã dā 'yęnna ja'i ngue nnu manho Oja te gā 'yo. A nuyá, nũ rā ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue dā 'yęc'ęi rā ja'i ngue majuanĩ 'bũ Oja, 'nę dā 'yęc'ęi ngue nũ'ũ yø ja'i hon'Oja, gue'ũ dĩ nsixui Oja'ũ.

⁷ Nũ rā Noé bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Bi 'yęc'ęi 'mø mĩ xi Oja ngue dĩ nja rā ndate, madague'a tobe di 'betrā pa dĩ nja'a te bi sifi. Pę bi hocrā barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja dĩ nyamp'ũ rā Noé co 'nę'ũ to 'bũp'ũ ja rá ngu. Rāngue bi 'yęc'ęi rā Noé nā rā hyā nā, ya dĩ nęqui ngue rā ts'oqui øtyø ja'i nũ'ũ hĩngui ęc'ęi te mman'Oja. 'Nę bĩ ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ'a te bi xifi.

⁸ Nũ rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Janangue nũ'mø mĩ zon'nā Oja, bi xifi ngue dā bømp'ũ mĩ 'bũi, dĩ map'ũ ja rā hāi xi xifi ngue dā gohmi, 'nę bi 'yøt'e te bi xifi. Bi bømp'ũ ja rā hāi mĩ 'bũi, bĩ ma. Nĩ xĩngui padĩ hapũ danĩ mpa. ⁹ Mĩ zømp'ũ ja rā hāi xi yarpabi Oja ngue drā mmeti, bi dĩmp'uya ngue 'bũp'ũ yø ja'i yø mmeti rā hāi. Pę rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, bĩ mĩhĩ hap'ũ dĩ m'mũi. Bi hocyø ngũn'ũlu, ja bĩ m'mũp'ũ. Mĩ m'mũhrā Isaac, ngũt'a bi 'yøt'e. Mĩ m'mũhrā Jacob, ngũt'a bi 'yøt'e, guehya bi tocabi rā hyā xi yat'Oja m'męt'o ya p'uya. ¹⁰ Porque rā Abraham bi dø'mi ngue danĩ m'mũp'ũ ja rā danĩhni bĩ ja mahęts'i. Guehna rā danĩhni ngue

guesę Oja bi hoqui 'nę i ja para zantho nā.

¹¹ Xquet'a rā Sara bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Janangue madague'a ya rā bødac'ęi, pę bĩ m'mũhrā ts'unt'ũ bi xi Oja ngue dĩ m'mũi. ¹² Dā guehřa Abraham xquet'a ya rā bødac'ęi, ya bĩ tho rā ora p'ũ ngue dĩ m'mũhyø basi. Pę madague'a, siempre bĩ m'mũhrā ts'unt'ũ. Guehna bĩ nxandi, mandøngũtho yø mbom'męto bĩ m'mũi. Nũ'a gangũ tengũtho yø sø bĩ ja maya oque tengũtho yø 'bomũ dehe jap'ũ ja rá nnengui rā jathe, hĩngui sã di 'bede hangũ gangũ.

¹³ Gātho ya yø ja'i ya, bĩ m'mũi, pę bi dũ. 'Nę hĩmbĩ nũ'a te rā hyā xi yarpabi Oja. Pę comma ngue ęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, janjuanĩ ngue di johya porque padĩ xanho ngue dĩ nja'a rā hyā di yat'Oja ngue dĩ nja. Janangue męnte rā pa bĩ m'mũcua ja rā xĩmhāi, bĩ mā ngue hĩngyø ngũngua, sinoque dā ma, danĩ mpa mahęts'i. ¹⁴ A nuyā yø ja'i ngue ngũnā rā hyā i mma, ya dĩ nęqui xanho ngue guehya yø ja'i honna hāi hapũ danĩ m'mũi para zantho. ¹⁵ Pę hĩnga guep'ũ ja rā hāi bá pøni honĩ ngue danĩ m'mũi. Porque nũ'mø dā gue'a, mĩ ja rā tiempo ngue xtā mmengui ha bi 'yęhę. ¹⁶ Nũ'a rā hāi honyø ja'i ngue danĩ m'mũi, gue'a rā hāi mā dātho xandønho bĩ ja mahęts'i. Janangue nũnā Oja ya, ya hĩngui pęsrā sã 'mø mmanyø ja'i ngue ęmbi: "Mā Oja'i". A nũnā Oja, ya xā hojpabi n'na rā danĩhni hapũ danĩ m'mũhya yø ja'i.

¹⁷ Nũnā Oja, bĩ ne ngue dā ba'a njuanĩ 'mø ngue ęc'ęi'a te bi xihřa Abraham oque hĩn'nā. Bi xihřa Abraham ngue dā zixrā ts'unt'ũ Isaac ngue dā hyo, dā 'yørpa rā 'bøt'e Oja. Pę rā Abraham bi 'yęc'ęi te xi Oja, bĩ n'uni ngue xtā hyo rā Isaac, xtā 'yørpa rā 'bøt'e Oja. Rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te xi xi Oja ngue xi 'yęmbi: ¹⁸ "Nũ'mø bĩ m'mũhni ts'unt'ũ Isaac, dĩ nxandi, dĩ m'mũi xandøngu ni 'beto", xi 'yęmbi. ¹⁹ Janangue rā

Abraham bi 'yεc'εi ngue majuan̄i ja rá ts'edi Oja ngue nu'mø xta ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'mai. Pε mi zä ngue himbi du ra Isaac, εntho ja ma'da'yo bi m'mai, porque ra Abraham ya xi zänni ngue xta hyo.

²⁰ Nunā ra Isaac bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'unt'u, bi xifi ngue da dinnbabi rá njapi Oja m'mefa. Guehna ra Jacob 'nεhra Esau.

²¹ Ra Jacob xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ni ma da du, bi xi'u yoho yø ts'unt'u ra José ngue da dinnbabi rá njapi Oja. Nguna ra hya bi ma mente tosrá tōhø ngue bi danne Oja.

²² Ra José xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ya ni ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yεhra pa da bōmp'u ja ra häi Egipto. 'Nε bi zohra hya ra José ngue nup'u Egipto hinda cop'u rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi bōmp'u Egipto.

²³ Rá papá 'nεhrá mamá ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ra pa mi m'mahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'mahyø ts'unt'u yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø mi m'mai. Nhyushna bi 'yagui.

²⁴ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø mi ndan'yohu himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'u ja ra häi Egipto.

²⁵ Sinoque bi ne ngue 'dap'u da zäui ra n'u yø ja'i Oja. Himbi ne xta 'yøtra ts'oqui ngue xta hyep'u Oja ngue xta ngop'u mi 'bui, nup'u zits'adyø pa xti nja mpähä. ²⁶ Nunā ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zä ra n'u tengutho ra n'u ja ngue da zä ra Cristo. Janangue nup'u Egipto himbi ne xtabá ngop'u ngue drá mmeti gätho ra mēnyu mi jap'u. Porque padi xanho ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'mefa.

²⁷ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Bi bōmp'u ja ra häi

Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohrá mmui, porque padi ngue n'youi Oja, madague'a hingui het̄i. ²⁸ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja, bi 'bepi gätho yø judío ngue da hyo yø de'yo, da zä ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø de'yo da hyo, da gospabi p'u ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxε ngue da hyo yø ts'unt'u mada, ya hinda hyopyø ts'unt'u yø judío.

²⁹ Yø judío bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue bi zä bi thop'u ja ra Thenga Jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yönhäi p'u ni 'yo. Yø mmengu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'u ja ra jathe, pε bi go'mra jathe.

³⁰ Yø judío bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hnini Jericó. M'mefa p'uya bi xotyø jado madi thesra hnini. ³¹ Nunā n'na ra xisu ni hu ngue ra Rahab ra mmengu Jericó, mará 'yots'om'mäi na, xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mmengu Jericó, porque nunā ra xisuna, bi unna ts'äya'u yø judío bi ma bi axra häi m'met'o.

³² ¿Te 'be'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ahu mi'da yø hya di 'bedi? Pε ya hinga mbongui ra ora ga xi'ahu te bi 'yøtra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefe, ra David, ra Samuel, co gätho yø pøngahya Oja.

³³ Nuya yø ja'i ya, gätho bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue 'bu i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi mi nzaqui te mi mma. I 'bu i'da ngue bi 'yøtra ts'at'abi xanho, bi nthēui rá njapi Oja xi yarp̄i. I 'bu i'da ngue bi t'ennbu 'buhyø zate, pε himbi za yø zate. ³⁴ I 'bu i'da ngue bi thørbu ja ra sibi, pε himbi nzø. I 'bu i'da, ya ja ngue da tho connā juai, pε pongui. Nu'u yø ja'i t'emb̄i ngue hinga njuani, gue'u bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'nε bi dapyø nsuiui. ³⁵ I 'bu i'da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mai.

I 'bu i'da p'uya, i nthut'i ngue ma'uni, sifi ngue nu'mø da hyep'u

Oja, ya di mpommi ra ndate. Pe bi n'uni ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø danı nja ra mbennate m'mefa. ³⁶ Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue bi 'bei. 'Ne bi zä ra n'ua ngue rá n'yemma hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyø cadena, bi ma fädi. ³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bundo. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pe hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'ua bi zä ngue hin'yua ha di nsäya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue hyoya. 'Ne bi ma ma'uni, gä ra dummai ga 'bui. ³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin harua da hyannbabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhäi. Pe bi zä ra n'ua ngue bi n'yo dapo, ni xingui padi harua danı mpa. Bi n'yop'ua ja yø daxant'øhø. Bi m'map'ua ja yø 'bido. Bi m'map'ua ja yø hyado brá ja mbo häi.

³⁹ Gätho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yec'ei ngue majuanı te mman'Oja. Pe tobe himma t'unnitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. ⁴⁰ Porque Oja bi zanni ngue himbi nequi xanho hanja ra hya, asta guehyø pa dí 'buhua ya. Ya xa nzän'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i 'da gdá nuthoha na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacju.

12

¹ Ya dí nnuhua ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'ua bi thogui, porque bi 'yec'ei ngue majuanı te mman'Oja. Da guecju ya, ma ga seti hangu ra n'ua ja ngue ga thohua. Nu'a dí padi ngue da 'yørcaha ra nts'oni, ma ga emhua n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'oqui di ts'onga ma nt'ec'ehua, ma ga hehua p'ua. Ma ga ja ndummaihua yø pa di map'ua ya, ngue nu te nneclu Oja gdá n'yohua, gue'a ga øthua. ² Zant'a da zo ma mmaihua ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá ec'eihua ngue majuanı te mman'Oja na. 'Ne go guehna da 'yøt'e ngue para

zantho ga ec'eihua xandønho. Nuna ra Jesús, madague'a ngue ra 'be'isä ngue to tup'ua ja ra pont'i, pe nuna himbi 'besrä sä. Bi zeti hangu ra n'ua bi thop'ua ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'ua bi zä, ma datho ja mpähä ngue danı mmip'ua ja rá n'yei Oja. ³ Nu'mø mi unyø ts'oc'ei na ra Jesús, damı bεmhua hangu ra n'ua bi zä. Janangu nuyá, 'yo di cohnı mmaihua 'mø dí sähua ra n'ua. ⁴ Mente gui honı ha gdi hyehua p'ua ra ts'oqui ja ua ja ra ximhäi, tobe hingui sä da hyo'ahua yø ts'oc'ei.

⁵ Mami pumbenihua na ra hya xi'ahua Oja ngue ya yø basi'ahua. Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue bi 'yen'Oja: "Agué ma basi'ahua, damı hyacju ra güenda xanho hanja ngue fep'ahua Oja. 'Yo di cohnı mmaihua 'mø di hec'ahua Oja te gui øthua. ⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mø hinga gue'a øtra ja'i, di hejpi. Nu yø ja'i ngue ya yø basi Oja, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fei". ⁷ Nu'mø ngue gui sähua ra n'ua, damı bεmhua ngue nuna Oja øt'e ngue yø basi'ahua, guehna fep'ahua na. Porque gätho yø basi, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fehyø papá. ⁸ Gätho'ua yø basi Oja, gä i fei, pe nu'mø hingui nne ngue da mep'ahua Oja, ¿ha di zä gui 'yembı ngue ni Papáhua Oja 'mø? ⁹ Conque nu'mø mará ngüejua, nu'a ma papá bi tecju. Nu'mø hinga gue'a dí øthua, i fegbahua. Pe xquet'a dí nnu mansuhua. Janangu nuyá, goma gue'a ma Papáhua bí 'bu mahets'i ga ena ngue hinga ørpahua ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfenihua. ¹⁰ Conque ma papáhua 'bucua ja ra ximhäi mente ra pa bi tecju, i fegbahua 'mø ena ngue ørcaha ra nho. Pe nuna Oja 'mø ngue i fegbahua, majuanı ngue ni 'yup'ua te ørcaha, porque gä ra nho øt'e. I nnepe ngue gä ra nho gdá n'yohua, tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e. ¹¹ Nu'mø ngue bi megbahua Oja, di sähua ra n'ua, hindı nnu manhohua ra mfei di jacju. Pe nu'mø bi dinma mmaihua ngue da 'yørcaha ra nho'a te øt'e, ya hu ma mmaihua p'uya. Ya

man'natho ga ja ndummui ga n'yo man'hohu.

 12 Janangue nuyá, dami hyahu ra ts'edi ya, di ndu xandonho ni n'yomfenihu. 13 Dami hyaxhu n'na ra hoga n'yomfeni ngue gui n'yohu xanho, n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingui padi di n'yo xanho, da dinyø mmui ndana ra 'yu njuantho.

14 Dami ja ndummui ngue 'yo gadi njunthu. Dami hyehmu p'u'a te gama nts'o i ja. Porque hinda nu Oja yø ja'i hingui nne da hyep'u ra nts'o. 15 Dami hyahmu na rá mate Oja nne di 'da'ahu, 'yo gadi costhohu. Dami mfahmu xandonho, man'nan'yo mi 'yøthu ngue to da bõni di ts'onnbabi rá nt'ec'ei ja mi'da yø ja'i. 16 'Yo gyø 'yots'om'mäihu. 'Yo gui øthu tengutho bi 'yøtra Esaú ngue bi mespatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esaú, mi zä mi ntü manthuhu, hõnda n'na ra nts'ihme i pä'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana. 17 Gui pahmu te bi 'yøtra Esaú. Janjuani ngue hangu ra mben'a m'mefa ngue xta nzo rá 'ye'a te mi ja xti unná papá. Pe ya himbi zä ha xti japra hya. Madague'a ngue janjuani ja ra zon'a m'mefa, pe ya himbi dini ha xti xotra hya xi 'yøt'e.

 18 Ague ma zi cu'ahu, nuna ra cohi bi 'dacju Oja ngue gdá n'yohu ya, ma'da'yo na, hinga 'da'iguui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'met'o yø judío ngue da n'yo. Nu'mø mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'øhø ja ua ja ra ximhäi bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxni yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'a'boxui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahi. 19 Bi 'yøhyø ja'i ngue ya yø corneta. Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofu. Nuya yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yadi ngue ya hinní mantho da 'yøde tema hya mman'Oja. 20 Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'ønitho da guarbu

ja ra nexant'øhø, da tho ngue da 'bando, ogue da tho conyø lansa.

21 Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'nεεε ra Moisés bi 'yεna: "Nugui, asta dí huaqui ngue dí su".

22 A nuju ya, nup'u nná mähä, gue'a ra t'øhø Sión bí ja mahets'i ja ra hnini bí 'bu Oja, ja nná mähä p'uya. Guehna ra Jerusalén bí ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahí yø anxε i 'bui. 23 Nu'mø gä bi mpeti yø anxε ngue da 'yεspabi Oja, 'dap'u ga m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojahu guehna ra ts'at'abi na ngue gätho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'nε xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gä dadi ncuhu ya. 24 Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi mäni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquihü, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'äst'abitho.

25 Janangue nuyá, dami mfahmu xandonho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui fεspathohu rá hya na Oja nzocju. Ya gui nnuhu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mespatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhäi. Goma guehya ngue gui 'yεna ga mpommu ra castigo 'mø ga fεspathohu te mman'Oja nuna bi nzocεgahu asta mahets'i.

26 Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra häi, asta di 'yan'ahäi. A nuyá, mahøn'a εn'Oja: "Nu'mø ngue hõndá nyagä ya, ga øt'e ngue di 'yan'ahäi 'nε ga øt'e ngue di 'yan'a te bí ja maya", bi 'yεna. 27 Ngue nguna ra hya mman'Oja da yør'mø hõmbá nya ya, ya di nεqui ngue Oja da hyajpabi yø 'bεfi te gä bi hoqui. Nu te da bõni ngue hindi 'yani, gue'a di nja para zantho'a. 28 Nuna ra xεqui hindi 'yani, guerp'u ha di manda Oja ja ga m'mahmu p'u. Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya. Ma ga thannehu Oja tengutho nnu manho ngue ga ørpahu. Porque Oja ní 'yup'u ngue mathoguitho ga nnu mansuhu.

29 Porque Oja ra ndussutho, tengutho

ra sibi ngue di juadi uđi ha sadi.

13

¹ Hangu ra pa, dami mmađi n'na ngu n'na'ah, tengutho 'mø ngue ega di ncuha. ² Mami pumbeniha ya, ngue nu'mø to bi zøp'ya ja ni nguha, dami unhnra ra ts'aya. Porque 'bu i'da yø ja'i di unna ts'aya p'ya ja yø ngu, pe hingui pađi ngue'mø yø anxε Oja'ya di unna ts'aya.

³ Nu'mø to bi n'ofadi, dami faxha te honi. Dami faxha gui 'yø'ni güendaha tengutho 'mø ngue go gdi ofadiha. Gui faxha'ya sä ra n'ya ngue ma'ani. Gui 'yø'ni güendaha εntho go gui thohma'a te ra n'ya thogui.

⁴ Nu gätho yø ja'i ya xa nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mai.

⁵ 'Yo sä gui εmhma ngue gue'a ra mēnyu ma datho di muui. Dami conformaha'a te ts'ya macosa di 'da'aha Oja. Porque Oja i εna: "Nügä, hin dadi pumbeni'i. 'Nε hinga hec'atho'i". ⁶ Janangue nuya ma mmui gdä mamhma na ra hya ja ua ya ngue εna: "Nuna ma Oja, guehna faxcagui na. Ya hinda sugä 'mø ja tema hya mbεnngagui yø ja'i".

⁷ Dami bεmhma te manı n'yo'ya yø mamhya bi xi'aha ra hya Oja. Dami mēpyaha'a te ra nho bi 'yøt'e mente bi m'mui, da ngu'a gui 'yøthya. A nuya yø mamhya mi da xanho yø nt'εc'ei ya, dami njathya p'ya, di ndya xanho ni nt'εc'eiha.

⁸ Nuna ra Jesucristo, ngu'mø yø pa xa thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, hinjam'mø ngue dadi mpadi. ⁹ Janangue mami n'unı da thä'aha ngue hont'o bi zä ma xadi gui tēhnra ngue hinda 'da'iguui na ra hya gui εc'eiha ya. Dami hyannbaha ra mate Oja di 'da'aha, gue'a di zajni nt'εc'eiha'a. 'Yo di hä'aha ya yø ja'i hajtho te si, porque hinga gue'a di zacrä nt'εc'ei ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

¹⁰ A nuja, guehna ra Jesucristo di nnøpa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquihya. A nuya yø 'bet'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'nε ja ra 'bøt'e ngue hin'ya ra nt'εđi da za ra ngø pøtyø ja'i. ¹¹ Nu rá ji ra zu'ε i tho, haxra mmäcja ni ma mbonniya, ja ra xεqui mathogutho xa ndaxqui ja bi porba ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'ya bi nt'udı maxøts'e ra hnini. ¹² Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'ya ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnøpa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquihya na. ¹³ I εmbyø ja'i ngue ra 'be'isä te t'øpa ra Jesús ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Pe ma ga tēnhmaha ra Jesús, madague'a t'εmbi ngue ra 'be'isä ngue dí εc'eiha ra Jesús. ¹⁴ Porque nuya ja ra ximhai, hin'ya gaha ua n'na ra hnini ngue di ja para zantho. Sinoque dí tømhma man'na ra hnini, nuna ja ngue di nja m'mefa. ¹⁵ Janangue nuyä, ma ga ja mammadihya Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahya p'ya 'bu Oja, go guehna haxp'ya 'bu Oja'a te nnä ja mammadihya Oja na. ¹⁶ Mami pumbeniha, zant'a dami 'yøthya ra nho, gui faxni mmic'eiha co nu'a te guipeshya. Porque gue'a di nεqui ngue gadi ja mammadihya Oja'a. A nu'mø ngu'a gui 'yøthya, da numanho Oja te guiothya.

¹⁷ Nu'ya yø n'yohya di manda p'ya ja ra niya, dami 'yøt'e te da xi'aha. Gui 'yøpaha masu xanho, porque gue'ya fat'a ni tehya. I pađi ngue nu'a ra 'befi øt'e, bá εp'ya ra pa di dāpra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni mädiha, 'yo gui honnbaha ngue ha di du yø mmui. Porque nu'mø hingui 'yεc'ei te xi'aha, ya hingui säp'ya da mä'aha xanho.

¹⁸ Dami marchya Oja, porque nugui dí εna ngue ya xanho te nnä 'yo, 'nε dí nne ga sigue ngue nimantho ga n'yo xanho. ¹⁹ Nu'mø gä marchya Oja, dami 'yähmha ngue da yøt'Oja

ngue n'nahmantho ga mmagä p'ü ga ma nu'ahü.

 20 Nunä Ojä bi 'yøt'e ngue bi bennate rä Hmü Jesucristo 'mø mi dü. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi dü, gue'a rä ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja rä 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nunä rä Cristo, guehna mä Maça Mädihä nä. 'Nε øt'Ojä ngue yø 'yεc'ei di mmadi n'na ngu n'na. ²¹ Di nnegä ya ngue da 'yøt'Ojä ngue da zäp'ü gui 'yørpah'ä te gä rá pähä, hñte di m'medi. Da ne Ojä ngue conná ts'edi rä Jesucristo gui cohü tengütho nnepe ngue gui cohü. A nuyá, ma ga εspahü rä Cristo para zantho. Da ngüt'atho.

 22 Ague mä zi cu'ahü, dami 'yøde xanho nä rä hyä ja ua dí xi'ahü. Ya dá xi'i ha gdi japi te gui 'yøthü, pε hñga yap'ütho pa rä hyä. ²³ Di pen'nahü rä hyä ngue nunä mä cühü rä Timoteo mi ofädi, ya bi bøts'e. A nuyá, nu'mø ngue himmä ya'atho da zøcua ya, 'da gdá mε'be p'ü ngue ga ma zengua'ahü.

²⁴ Dadi zengua gätho'ü yø mamhya 'bup'ü. Da gue'ü mi'da mä cühü, gä dadi zengua. A nuyä mä cühü ngue yø mmengu Italia xquet'a di zengua'ahü.

²⁵ Ojä di japi gätho'ahü. Da ngüt'atho.

Rá Santiago

Ja ua rá carta bi 'yo'tra Santiago.

1 Nügä drá Santiago, rá mēfigä Oja, 'nē rá mēfigä mā Hmuh̄ Jesu-cristo. Dadi zēnguagä'ū mā cū ngue yø mbom'metoj̄ rá Israel, nu'ū 'b̄ai ndap'ū bi zä gä rá ngun̄i nximh̄ai.

2 Ague mā zi cū'ah̄, dam̄i johyah̄ ngue'mø 'dama 'dan'yo man'ū guí säh̄. 3 Porque guí pah̄m̄ ngue nu'mø guí säh̄ rá n'ū, 'nē h̄imb̄i nts'onni nt'ēc'ēih̄ i ja, ya man'natho gui seti te guí thohm̄ 'mø. 4 Dam̄i seti xandønho te guí thohm̄, n'namhma ngue man'na di nd̄a ni nt'ēc'ēih̄ p'ūya, h̄inte da t'ēmb̄i ngue di 'bedi. 5 Nu rá ja'i ngue h̄ingui pad̄i ha di japi te thogui, da 'yāp'a Oja ngue da māt's'i. A nuna Oja da xännbi ha di japi. Nuna Oja emm̄ei di ho di mfäxte, h̄ingui enā ngue h̄in'na. 6 Pē nne da 'yēc'ēi rá ja'i ngue Oja da māt's'i, 'yo di yobēni. Porque nu rá ja'i ngue h̄inga n'nat'a mbēni, ni maua, ni man̄ rá n'yomfēni, øt'e tengutho rá jathe 'mø enna ndah̄i. 7 Nu rá ja'i ngue yobēni, nuna Oja h̄inte di unni. 8 Nu rá ja'i ngue n'na rá hya da zänni, 'nē yobēni, h̄injam'mø di tinnā mm̄ai ndana gue'a edā 'yøt'e.

9 A nu rá 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmb̄i ngue h̄inte di muui, pē di johya hmaha. Porque Oja embi ngue di muui rá hyoya. 10 Pē nu rá 'yēc'ēi ngue rá mm̄em̄eti, di johya hmaha 'mø bi dinnā mm̄ai ngue nu'a rá mēnyu i ja, h̄inte di muui p'ū ja rá hm̄i rá dā Oja. Porque gätho yø mm̄em̄eti da thotho. Ya guí nnuh̄ yø paxi 'mø bi ndøn̄i, h̄inga ya'a rá pa hāt'i. 11 Nu'a ga mpa rá hyadi 'mø mā pa, rá paxi da 'yot'i, ya da dährá døn̄i, ya di m'mē'a te ganho. Njarb̄tho rá mm̄em̄eti 'mø di xandra mēnyu ya ngue nnepe

xangu di nja, pē nu'mø bi du, da zotrā mēnyu xa xandi.

12 Rá mm̄enth̄i di nthēui rá ja'i da zēti hangū rá n'ū da thogui. Porque nu'a da zēti te thogui, mman'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'm̄hmi. Guehna di yarpabi Oja ya yø ja'i di mā Oja co gätho yø mm̄ai naya. 13 Nu'mø te'o so rá mm̄ai ngue da 'yøtra nts'o, 'yo sä di enā ngue Oja di bēnnbabi'a rá nts'o nne da 'yøt'e. Porque Oja h̄ingui so rá mm̄ai'a ngue temā nts'o da 'yøt'a, 'nē h̄indi bēnnbabi yø ja'i ngue da 'yøtra nts'o. 14 N'na ngu n'na yø ja'i, i sosē rá mm̄ai'a rá nts'o nne da 'yøt'e. 15 Nu'mø ngue ya bi nja'a rá nts'o so rá mm̄ai rá ja'i da 'yøt'e, ya rá ts'oqui bi 'yøtra ja'i. Nuna rá ja'i ngue rá 'yøt'its'oqui, ya ndø'mate dra castigo 'mø ngue di sigue.

16 Ague mā zi cū'ah̄, nu'a rá nts'o so ni mm̄ai guí 'yøth̄, 'yo sä guí emhm̄ ngue Oja di bēn'nah̄'a. 17 Porque nu'a di 'dacj̄a Oja, gätho gue'a tate xanho'a. Nuna Oja bádi un'a rá nho p'ūya, gue'a bi 'yøtyø nyot'ibíja maya. Nuya yø nyot'ia, di pähyø hm̄i ya, pē Oja h̄inha gui pä'a te mman'a, nu'a mma, i mma. 18 Nu'mø mā ēc'ēih̄ na rá hya majuan̄i, nuna Oja bá sänni ngue bi 'dacj̄a rá 'da'yo te. Bi zigah̄ p'ū 'bahyø ja'i para ngue dyø madi 'yēc'ēih̄ na. M'mēfa p'ūya, xangu mi'da yø ja'i da 'yēc'ēi rá hya.

19 Ague mā zi cū'ah̄, nu'mø toni ja'i da zo'ah̄, dam̄i 'yørpah̄ masu. Hante ngue guí nyah̄, 'be hyacrā güenda 'mø xanho te guí nne guí mm̄amhm̄, ogue h̄in'na. Nu'mø guí mbøcūeh̄, hyacrā güenda ngue'mø ni 'yup'ū guí mbøcūeh̄, ogue h̄in'na. 20 Porque nu rá ja'i mbøcūe, h̄ingui øt'a te rá nho nnep'a Oja da 'yøt'e. 21 Janangue nuyá, dam̄i hyēhm̄ p'ū'a te gä xants'o. 'Yo nimantho guí øth̄'a te h̄inga njuani. Dam̄i hyah̄ni mm̄ai guí 'yēc'ēih̄ na rá hya bi ma nthuh̄ p'ū ja ni mm̄aih̄. A nuna rá hya na, ja rá ts'edi ngue da yan'na ni teh̄.

22 Pɛ dami 'yøthʉ'a te xän'nahʉ nã rã hoga 'da'yo hyã. 'Yo sä guí hä'ní mmähʉ ngue gui 'yɛnã ngue høntho gui 'yøxthohʉ rã hyã. Nu'á, hín'nã'a. 23 Nu'a te'o høntho nne ngue dã 'yøde te mmanna hoga 'da'yo hyã, 'nɛ hinguí øt'a te mmanna hyã, i øt'e tengutho n'na rã ja'i hɛtrá hmi conna hyɛ. 24 Nu'mø hɛtrá hyɛ, i nnu rá hmi, pɛ nu'mø bi gʉ rã hyɛ p'uya, ya di pumbɛni tengú rá hmi. 25 Nu rã ja'i bi 'yɛt'a mmái xandønho'a te rã hyã di manda Oja, himbi pumbɛni, nu te øde i hma, i øt'e, guehna rã ja'i di jap'a Oja te gã 'yo nã. Porque rã hyã di manda Oja, tãte ngue xandønho, 'nɛ nuya yø ja'i ɛc'ɛi te mmanna rã hyã nã, guehya ho yø mmái ngue nne dã 'yøt'e te di manda Oja ya.

26 Nu te'o gãtho hinguí sammrá janí ngue xants'o gã ya, 'yo sä di hätrá mmái, dã 'yɛnã ngue rã 'yɛc'ɛi. Nuna rã ja'i nã, ya säditho ngue thanne Oja nã. 27 Nuna Oja mã Papáhʉ, i nne nã ngue nu rã ja'i majuaní ngue rã 'yɛc'ɛi, dã 'yøt'e te rá nsäui rá nt'ɛc'ɛi. Dã 'yørpabi rã 'bãxte yø basi hínjonguí 'bui. 'Nɛ dã 'yørpabi rã 'bãxte yø 'danxu 'mø hín'yʉ te dã hyoni. 'Nɛ hinda 'yøtrã nts'o gã 'yo yø ja'i ua ja rã ximhäi.

2

1 Ague mã zi cu'ahʉ, ngue guí ɛc'ɛihʉ nã mã Hmuhʉ Jesucristo maguesɛ, ya hinguí ho ngue'mø guí huanthohʉ to guí nne gui mahmʉ. 2 Xi'mø dã yərbu ha gadi mpɛtihʉ n'na rã mmɛmmɛti di hã n'na rã mfo'yɛ ngue rã oro, di he rã ulu xanho. Xquet'a dã 'yut'a n'na rã hyoya hinga njuani rá he. 3 'Nɛ go guí nnu mansuhʉ nã rã 'yohʉ xanho rá he p'uya, gui 'yɛmphʉ p'uya: “Dami micua ja rã nthuts'i xanho”, gui 'yɛmphʉ. Pɛ nuna rã hyoya p'uya, gui 'yɛmphʉ nã: “Nu'a'i gá 'bãhnʉ, ogue dami micua häi”. 4 Xi'mø ngue ngu'a gui 'yøthʉ, ya guí huantho to gadi mahmʉ 'mø. ɛntho go guí nts'ut'abihʉ ngue go gui sãhnʉ ndana gue'a rã

ja'i di muui, ndana hinte di muui. Ya hinga hoga n'yomfɛni'a p'uya.

5 Ague mã zi cu'ahʉ, nuna Oja, ya xpã huan'nʉ yø hyoya ua ja rã ximhäi, ngue nu'mø bi 'yɛc'ɛi Oja, ɛntho di mmɛmmɛti, hinda gue'a ja xangu rá mɛnyu. Porque nuya yø hyoya, nu'a rã nho di un'Oja p'ʉ ha di manda, go di tocabi ya. Guehna rã nho mã yat'ibi ya yø ja'i di mã Oja cõ gãtho yø mmái ya. 6 Pɛ nu'ahʉ gadi 'berpahʉ rá sä yø hyoya. Go guí nnu mansuhʉ ya yø mmɛmmɛti, conque guehya yø ja'i di puc'ahʉ ya. Nu'mø hinga 'yøthʉ'a te di manda ya, dã mã mabɛnt'i'ahʉ, dã ts'ixahʉ p'ʉ ja rã ts'ut'abi. 7 Ya fadi ngue guí ɛc'ɛihʉ rã Cristo. ¿Hanja ngue go guí nnu manhohʉ ya yø mmɛmmɛti i yã mants'o 'mø i hnøn'a rá macã thuhu nã rã Cristo?

8 Nup'ʉ ja rã Macã Libro i nt'ot'i p'ʉ rã Ley i tate ngue m'i da yø ley, i ɛnã: “Dami mahni mmic'ɛiui tengutho gni ne ngue di mã mamadi'i”. Nu'mø ngue majuaní guí øthʉ'a te mmanna rã ley nã, ya xanho te guí øthʉ 'mø. 9 Pɛ nu'mø guí huantho yø ja'i gadi mahmʉ, ya rã ts'oqui guí øthʉ 'mø. Ya guí festhohʉ'a te mmamp'ʉ ja rá ley Oja. 10 Xi'mø ngue n'na rã ja'i dã 'yøt'e gãtho'a te nt'ot'i p'ʉ ja rã ley, pɛ con n'na parte di 'bedi hinda 'yøt'e, ya festho rã ley. Ya sũtho 'mø hinte bi 'yøt'e te mmamp'ʉ ja rã ley. 11 Porque guesɛ Oja bi 'yɛnã: “Yo grã 'yots'om'mäi”. Mahøn'a ɛnã: “Yo grã hyote”. A nuyá, nu'mø hinga 'yots'om'mäi rã ja'i, pɛ rã hyote, ya festho'a te mmamp'ʉ ja rã ley. 12 Gã rã hyã manho gdi nyahʉ. Nu'a te guí øthʉ, dague'a te nnu manho Oja gui 'yøthʉ. Porque guí pahmʉ ngue dã thats'ahʉ rã güenda conna 'da'yo ley bi zãn'Oja ngue di n'yo yø ja'i nuya bi nyani. 13 A nuyá, nu rã ja'i ngue hinda huɛcrã mmic'ɛiui, hinda mã mahuequi 'mø bi thaspabi rã güenda. Pɛ nu rã ja'i ngue ja rá nhuecate, nu'mø bi thaxrã güenda, hinte di njapi.

14 Ague mā zi cu'ah_u, nu ra ja'i ena ngue ra 'yεc'ei 'nε hin tema nho di nne da 'yot'e, ya sāditho ngue ena ra 'yεc'ei ra ja'i. ¿Ua da zā di nyanna ja'i ngue hontho da 'yεna ngue ja rá nt'εc'ei? 15 Xi'mø ngue di 'bahma cu ngue ra n'yoh_u ogue ra xisu, hin'y_u ra ulu da hye, ogue hin'y_u te da zi. 16 Nu n'na'ah_u p'uya da 'yεmbi: “Da hyu ni mm_u ya. Nuya hīndi se'i ya, 'nε hinguī tu ra thuh_u ya”, da 'yεmbi. Pε nu'mø hīndi unna ulu da hye 'nε hīndi unni te da zi, ¿ndana ra nho ena ør'mø? 17 Njarbatho ra ja'i ena ngue ja rá nt'εc'ei ya. Nu'mø hinguī nne ngue tema nho da 'yot'e, ya himma juani ngue ra 'yεc'ei ra ja'i.

18 Xi'mø di 'bui to da 'yεna: “Nuya 'bui to ja rá nt'εc'ei, ximmi 'bui to øtra nho”, da 'yεna. Ga εmbuya: “¿Ha di zā di nεqui ngue ja ni nt'εc'ei 'nε hin tema nho di fadi ngue guí øt'e? A nugā, ya da zā guí padi ngue ja mā nt'εc'ei co nu'a te ra nho dí øt'e”, ga εmbi. 19 A nu'i, guí εc'ei ngue n'natho Oja. Xanho ngue guí εc'ei ngue hōnda n'na Oja i 'bui. Pε xquet'a 'nεhyø ts'onthi i εc'ei ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'ya yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui. 20 Nu'i, di 'be'a'i ra n'yomfeni. ¿Ua hinguī padi ngue ra nt'εc'ei hin tema nho n'youi, himma juani ngue ra 'yεc'ei ra ja'i? 21 Nu mā mboxitah_u ra Abraham bi 'yot'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpabi yø ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta hyo rá ts'ant'ya ngue xta 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. 22 Ya guí nuh_u ngue hinga hontho bi nja rá nt'εc'ei ra Abraham, sinoque bi 'yot'e te rá nsāui rá nt'εc'ei. Co nu'a te bi 'yot'e, di nεqui ngue majuanī ja rá nt'εc'ei. 23 Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ya ja ra Macā Libro ngue ena: “Ra Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, Oja bi hojpabi”. 'Nε Oja bi 'yot'e ngue rá amigo ra Abraham.

24 Ya guí nuh_u ngue nuna Oja, di hojpa yø ts'oqui yø ja'i ngue øtra nho. Pε ngue da 'yεna ja'i ngue hontho εc'ei, ya di punnbabi, nu'a, hin'na'a.

25 Nu ra Rahab, mará 'yots'om'māi na, pε Oja bi hojpabi yø ts'oqui ngue'a ra nho bi 'yot'e. Porque nu'ya yø m'menhni ra Josué bi ma di axra häi, bi zømp'ya mi 'bahna ra xisu. Nu'mø mi thon'ya yø m'menhni, bi 'yagui 'nε bi xifi ngue n'nanni man'na ra 'yu di mengui, n'namhma ngue hīndi mbent'i. 26 Xi ra ja'i ngue ya xandu, ya hīnte pεfi. Njarbatho ra ja'i ngue himma juani ra 'yεc'ei ya, hin tema nho di nεqui ngue di øt'e.

3

1 Ague mā zi cu'ah_u, nu'ah_u ya, hinguī sā ngue to bi zā da 'yεna ngue di nxännbate rá hya Oja. Porque ya guí pahma ngue nugähe ngue dí xännbatehe rá hya Oja, mā datho ngue hascahe ra güenda Oja, a nu'ya hinguī xännbate nzāni'ya. 2 Gāthogah_u ya, xangu yø nnidi hinga gue'a te dí øth_u. Nu ra ja'i da 'yεna ngue gā gue'a ra hya mmanya, rá nzequi gā ra nho gā 'yo na ra ja'i na. Porque nu ra ja'i majuanī ngue padi da zamrá jani, guehna da zā da zamrá mm_u ngue'a te rá pähä rá do'yo na. 3 Nu'mø majapi ra freno p'ya ja rá ne yø ndøfani, ya sä di ts'ammi p'uya, hīnte di ja. Nup'ya go da t'εmbi di ma, ja di map'ya. 4 Nu yø barco, xannoho'ya. Nu'mø bi nthēui ra ndahi i tønhi, pε hinguī ani. Porque nu'a di 'yoni, hontho da 'yannba rá nt'annbi ngue di n'yo, ya da ma ra barco nup'ya go da nepe di ma. 5 A nu mā janīh_u ya, gue'a n'na ra parte n'youi mā do'yoh_u ngue zitch_u. Pε nu'mø dá nyah_u, nu'a n'na ne pømma neh_u, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bi madi bi nzø, ra t'uspi. Pε da zā di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'øhø 'mø bi ndaspi. 6 Njarbatho mā janīh_u ya, εntho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhäi, gā go mmanā mā janīh_u. Brá thēp'ya ja ra nidu'a ra sibi udi. Porque mente ra pa 'bahra ja'i, 'bammen'ya ra ja'i ngue ra ts'omhya pønna ne. 7 A nu ra ja'i, i sä ngue di maxubi yø zu'ε 'bui, yø zate,

yø ts'int's'u, yø c'eya, 'nɛhyø zu'ɛ 'bɔp'u ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pɛ nu rá janí ra ja'i, hɛnjongui pøni ngue da hyati da zammi. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hɛngui sã di ts'ammí. Nu ra c'eya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbutho ma janíhɛ ya, mman'i'da yø hya ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyá, nuna ma janíhɛ nná espahɛ Oja nuna ma Papáhɛ. Guehna ma janíhɛ nná samhmɛ yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehɛ espa Oja, guehna ma nehɛ sate na. Ague ma zi cu'ahɛ, hɛngui ho ngue ngu'a ga øthɛ. ¹¹ Xip'u pøhra hojtehe, hɛngui sã ngue ja da bøp'u ra ts'othe. ¹² Ague ma zi cu'ahɛ, hɛngui sã ngue nup'u ja ra za ngue ra igo ja di nzup'u ra ndät'ä ni hu ngue ra aceituna. Hɛngui sã ngue nup'u ja rá 'yɛ ra uva ja di nzup'u ra igo. Hɛngui sã ngue nup'u pø ra ts'othe, 'dap'u da bøhmi ra hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammɛi ya, ɛt'ammɛi ra hya øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hya padí, gue'a øt'a, 'nɛ hɛngui ɛspasɛ'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hya ya, nu ra ja'i ngue ra zeya, ra neq-uisɛi, honi ha di nu manhose yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammɛi na. ¹⁵ A nuna ra hya pahya yø ja'i njap'u, himma juani ngue Oja di bennbabi ra hya mma. Gue'a ra hya pahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi padí. Di theui tengutho rá n'yomfɛni ra zithu na ra hya na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'eya, ya høndra sɛi ja. N'na ngu n'na yø ja'i honi ha di hnu mansuse, ya hin tema nhotho jap'u. ¹⁷ Pɛ nu ra ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammɛi, rá maditho di nequi ngue gã ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Nɛ hɛngra neq-uisɛi, hɛnjondi njunt'ui, di jammansu rá mmic'ɛiui. I ja rá yemmɛi. I øtra nho. Hɛngui huantho'a fãts'i. Co gã rá mmɛi ga 'yøt'a te øt'e. ¹⁸ Nu ra ja'i di ja ndummɛi ngue honi ha di nhøjpau'i di njunt'ui, ya da zã di m'mɛ mmanho m'mɛfa.

4

¹ ¿Ua hɛnguí pahmɛ hanja ngue gadi njunthɛ, xøgue høndra nnemhya gui pɛfi n'na ngu n'na'ahɛ? Nu'a ra ts'on'yomfɛni ja'ahɛ, gue'a tap'ahɛ'a, hɛngui sã gui 'yøthɛ ra nho. ² Guí nnehɛ n'na ra cosa, pɛ hɛngui sã gui timhmɛ, gui nhotehɛ p'uya. Nu'mø te ga nupabi ni mmic'ɛihɛ, gadi seyabahɛ. Guí fahmɛ ra njunt'i p'uya, gui nemhya n'na ngu n'na'ahɛ. Pɛ nu te gui nnehɛ, hɛndi n'na'ahɛ, porque hɛnga gue'a Oja gui äphɛ. ³ A nu'mø ja te gui äphɛ Oja, hɛndi 'da'ahɛ, porque hɛnga gue'a ni 'yup'u di un'a te gui äphɛ Oja. Høntho gui nne ngue di ja te gui umhmɛ p'u ha gui ø'ni pähähɛ. ⁴ ¿Hanja ngue gui hɛhmɛ p'u Oja? ¿Ua hɛnguí pahmɛ ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gue'u yø nsaiui Oja'u? Janangue nu to bi zã ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi, gue'a cohi ngue rá nsaiui Oja'a. ⁵ ¿Ua gui ɛmhmɛ ngue hɛnte ni bøntho'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna Oja, bá pɛnhna Espiritu Santo ngue da macju ua. Guehna hɛngui nne naya ngue ga hɛhmɛ p'u Oja”? ⁶ Nuna Oja, øtra mate ngue ɛmmɛi fãxcähɛ. Porque nup'u ja ra Maca Libro, i ɛna: “Nuna Oja, hɛngui nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hɛndi 'yets'i, gue'u fãx'u”, i ɛna. ⁷ Damí nehɛ ya ngue gui 'yørpahɛ rá pähä Oja. 'Yo gui ørpahɛ rá pähä ra zithu, n'namhma ngue da hyc'ahɛ p'u. ⁸ Damí 'yøt'e ngue man'na gdí pahmɛ Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinni mmaihɛ hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihɛ, damí hyehmɛ p'u ra nts'o gní 'yohɛ. A nu yø ja'i ngue di ho ra pähä ja ua ja ra ximhäi 'nɛ ximmi nne Oja, da hyahyø mmɛi da hyc'p'u ra nts'o ja yø mmɛi yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmaihɛ, damí m'mɛ ndummɛi ngue ja ni ts'oquihɛ. Nu'mø to thede ngue ja mpähä, da gohi ngue ra ts'oní'a rá thede. Nu'mø gadi johyahɛ, da gohi ngue ra dummɛi'a gui johya.

10 Nu'mø guí thanneh_u Oja, dami m'mamma nhueh_{ih}. Oja da 'yets'ah_u 'mø ngu'a gui 'yøth_u.

 11 Ague ma zi cu'ah_u, ogadi n'yembahäi te gni 'yo n'na ngu n'na'ah_u. Nu te'o ngue en'a häi te ga 'yo rá mmic'e_iui, ogue haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hingui nnu manho te mmanna ley Oja na, embi ngue hinga gue'a i mma. Pe xi'mø gui haxh_u ra güenda te mmanna ley, 'ne hingui oth_u'a te ra hya mmanna ley, ya gui sänse te gdi n'yoh_u tengutho ra ts'ut'abi ngue di mmandas_e. 12 Pe hont'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'ne nu'á, gue'a ra ts'ut'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pe nu'ah_u, ¿te go mangu'ah_u ngue gui haspa ra güenda mi'da yø ja'i te ga 'yo?

 13 I 'bu i'da ngue di n'yembi: “Nuya, ogue nixudi, ga mmähä p'u ja n'na ra danihni. Ga ma m'mahm_u p'u n'na jeya, ga honi te ga pehm_u, ga tahm_u ra mentyu”, di n'yembi. Pe nu to mmanna tengu na, da 'yohna ra hya ja ua. 14 Nu'i, hingui padi te ja ngue di nja nixudi. Hingui padi tema pa gui tu. Gui nnu 'mø ngue ja n'na ra gui, ja gui nnu ngue jap'u, ja gui nnu ya hin'y_u p'u, n'na zihmantho di m'medi. Gui njarbutho ya, gui thotho. 15 Nguna ra hya ja ngue gui mma, gui 'yena: “Nu'mø da ne Oja ngue ga m'mahm_u njamm_i pa, ga oth_u'a te ra 'befi da zä ga oth_u”, gui 'yena. 16 Pe nu'i, ya gni 'bu'a ngue gadi 'yex'mø gui ya. 'Ne nu'a ra n'yets'i gui ot'e, hingui ho'a. 17 Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pe hingui ot'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hingui nne da 'yøtra nho i padi.

5

1 Ague gyø mmemmetih_u, dami 'yøhm_u na ra hya jaua. Ga ma'a ts'oni ngue'a ra n'u ja ngue gui thohm_u. 2 Nu'a te gui pesh_u, ya xa

'ya. Nu yø hoga ulu xcá pesh_u, ya xa nzi yø zu'ε. 3 Xa mboxjuatho ni mentyuh_u ngue ra oro 'ne ra t'axi. Pe ngue xa mboxjuatho ni mentyuh_u, ya di nequi ngue nu'u yø ja'i hin'y_u ra mentyu, hinga 'yørpah_u ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo gui thohm_u na. Porque xøque xa petitho ni mentyu gadi xanth_u asta guehyø pa ja p'uya. 4 Nu'u yø mefi bi mpep'u ja ni huahih_u, hinga unhn_u yø nzäbi. Di yap'ah_u ngue hinga juth_u. Nuna Oja di mandas'e'a te gama cosa i ja, øde te mmanya yø mefi di yapate. 5 Nua ja ra ximhäi, januan_i ngue ga m'mamma pahäh_u. Xøgue xa noc'athoh_u tengutho ra ts'udi manoqui ngue da tho. 6 Nu'ah_u, nuya yø ja'i hinte ndupate, go gui sänhn_u ngue da tho ya. Nuya p'uya, hingui täqui te gui sänhn_u.

 7 Janangue nuya ma zi cu'ah_u, ogadi xøhni mmäh_u, dami tømhm_u'a ma Hmu_u Jesucristo mente da zonna pa da εhe. Conque nu'mø bi duhrä huah_i n'na ra ja'i, hinda xøträ mmäh_i, tøm_i asta gue'mø bi nja'a rá madi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padi ngue di nxofo. 8 Xquet'a dami njath_u p'uya, 'yo gadi xøhni mmäh_u. Porque ra pa da ep'u ra Hmu Jesucristo ya ni map'u.

9 Ague ma zi cu'ah_u, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'ah_u, n'namhma ngue hinda thats'ah_u ra güenda. Porque nuna ra ts'ut'abi ja ngue da hyaxra güenda, guehna Oja na. Pe ya ni ma da ep'u na. 10 Nu'u yø pøngahya Oja himb_i xøhyø mmäh_i, madague'a ja ra ora ngue bi zä ra n'u. Dami njath_u p'uya, 'yo gadi xøhni mmäh_u. 11 Porque di pahm_u ngue ra mmenth_i bi nth_eui ya yø pøngahya bi zeti hangu ra n'u bi thogui. Gä 'yøhm_u te ra n'u bi thohra Job, 'ne bi zeti. Xquet'a gui pahm_u'a te ra nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá nzequi. Pe nuna Oja emmei ja rá nhuecate, 'ne ja rá yemmäh_i.

12 A nuya ma zi cu'ah_u, ja ua man'na ra hya ja ts'editho ga xi'ah_u.

'Yo te guí ɛxhɛ ntestigo 'mø guí yahɛ, ni xingra c'amahɛts'i, ni xingra häi, hin tema man'na ma cosa guí 'yɛxhɛ ntestigo. Nu'mø guí yahɛ, dami 'yɛmhmɛ: "ahá", ya hønt'a guí mmamhmɛ'a. Nu'mø guí 'yɛmhmɛ ngue hin'na, ya hønt'a. Oguí nnehɛ ngue da mɛn'nahɛ ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mmamhmɛ.

¹³ Nu'mø 'bɛi to sä ra n'ɛ, da mat'Oja. Nu'mø to di johya, da dutyø alabansa. ¹⁴ Nu'mø to di hyɛnni, da zon'ɛ to 'bɛt'o p'ɛ ja ra nija ngue da marpabi Oja. Da gospa ra aceite ra dārquɛhi mente täprä 'bäxte ma Hmuɛ Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø da 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue da yanna dārquɛhi 'mø äprä 'bäxte, ra dārquɛhi da zä. Nu'mø sä ra n'ɛ ra dārquɛhi ngue yø ts'oqui xá 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate. ¹⁶ Janangue nu'mø ja rá ts'oqui ra dārquɛhi, da ma, n'namhma guí mmarpahɛ Oja. Ra dārquɛhi da zä ha hɛmbi. A nu ra hoja'i 'mø ngue janjuani rá mmɛi ga mmat'Oja, Oja i fäts'i. ¹⁷ Nu ra pøngahya Elías xquet'a ra ja'itho'a tenguthoɛ. Pɛ janjuani ngue rá mmɛi i mat'Oja, bi 'yäpi ngue hindi n'ye. 'Nɛ himbi n'ye nhyu jɛya made. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mahøn'a p'ɛya, ngue bi 'yähra 'ye, mahømbi n'ye p'ɛya. Bi nja yø huahi yø ja'i bi uahi.

¹⁹ Ague ma zi cu'ahɛ, nu'mø 'bɛi te'o xa hyɛp'ɛ na ra hya majuani, nu'a n'na'ahɛ p'ɛya, da japi ngue da pengui mahøn'a. ²⁰ Dami pahmɛ ya ngue nu to di 'bärpa rá mmɛi rá mmic'ɛiui ngue da hyɛp'ɛ ra nts'o ga 'yo, ya bi yanna ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Nu te ga rá ts'oqui xá 'yøt'e, ga bi mpunnbabi.

1 ra Bedu Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugä drá Bedu, rá representantegä rá Jesucristo. Dadi zengugä'u to bá sohyø häi, 'bep'u ja yø 'dan'yo häi. 'Bu i'da p'u Ponto, 'nep'u Galacia, 'nep'u Capadocia, 'nep'u Asia, 'nep'u Bitinia. 2 Bá huan'nahü Oja ma Papáhu, porque nuná, ya padí te ja ngue di nja m'mefa. Rá Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue guí cohmu ngue yø ja'i Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthü'a te di 'bep'ahü rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ni ts'oquihü'a conná nguehrá ji bi mäni. Dí nnegä ngue emmëi di 'da'ahü rá njapí Oja 'në da hyut'a ni mmühü.

3 Ma ga espahü Oja, nuna rá Oja 'në rá Papá ma Hmühü Jesucristo. Guehna emmëi bi 'dacju rá mate na, porque bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmu. Ma'da'yo dá m'mahmu ngue bi bennate rá Jesucristo p'u ha bi t'ägui. Janangue zant'a dí tømhmü'a te di 'dacju Oja ya. 4 Nu te di n'nacju, hingyø cosa ngue di m'mëdi, ogue di nts'oní, ogue di m'manhni. Sinoque dí tømhmü'a rá nho bí ja mahëts'i xa nzän'Oja di 'dacju. 5 Rángue guí ëc'ëihü Oja, nuya m'mädi'ahü conná ts'ëdi Oja asta gue'mø rá pa rá nze'gui. Nu'mø bi zønna pa p'uya, guí pahmu xandønho te gä rá nho di n'na'ahü rángue bi yan'ahü.

6 Janangue dami johyahü ya, madague'a di nja'mø da du ni mmühü ngue 'dama 'dan'yo man'ü guí thohmu. 7 Porque guí thohmu rá n'u ngue di ts'ä ni nt'ëc'ëihü. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá müui, pë di m'mëdi. Pë nuna rá oro, guerp'u ja rá sibi ts'ä na ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'u ja rá hmí rá dá Oja, man'natho di müui na ni nt'ëc'ëihü i ja, ngue rá müui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'u, 'në majuaní guí ëc'ëihü Oja, Oja da nu manho'ahü

'në da 'yëts'ahü 'mø rá pa da ep'u rá Jesucristo. 8 Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhü. Nu'á, guí ëc'ëihü ya, madague'a hinguí hëthü. Pë gadi johyahü co n'na rá pähä hinguí sä di hma te ganho. 9 Rángue guí ëc'ëihü ya, di nyanni tehü.

10 Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'ahü. Nuya yø pøngahya ya, bi ja ndummü bi hyoni te 'be'a nne da 'yøt'Oja ha di nyanyø ja'i. 11 Porque rá Cristo bi 'yøt'e ngue n'yoi rá Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuna rá Espíritu Santo, bi japi da 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue da zä rá n'u, m'mefa p'uya, di mmandasë. Pë nuya yø pøngahya ya, bi ne extá mbadi te'o ma ja'i na da bøní ngue rá Cristo, ogue tema pa di m'mü. Emmëi bi hyoni ha di diní hanja rá hya. 12 Nuya p'uya, bi t'üt'i ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'i, asta ja guehyø pa dí 'buhmu ya da fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'u yø pøngahya'u, ya gá timhmu te ga mbønna hya 'mø mi si'ahü rá hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'ahü rá hya, gue'a rá Espíritu Santo bá 'bennabi mahëts'i bi hatra ts'ëdi. Ya gá pahmu ya yø hya ya, guehya emmëi nne da bahyø anxë Oja ya.

13 Janangue dami tanni n'yomfënihü, 'në dami samse ni n'yomfënihü. Guí cämfëni guí tømhmü'a rá mate Oja di 'da'ahü 'mø bá ehra Jesucristo. 14 Nu te di 'bep'ahü na Oja ma Papáhu, gue'a guí 'yøthü'a. Nu'a rá nts'o xca 'yøthü m'mët'o 'mø hingmani pahmu Oja, 'yo nimantho guí øthü'a ya. 15 Nuna Oja bi zo'ahü ngue dyø basí'ahü. Nuyá, tengutho Oja ngue tate xanho, xquet'a guí njathu p'uya ngue tate xanho te gdí n'yohü. 16 Nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'u rá hya ngue ëna: "Dami 'yøthü'a tate xanho, porque nugä tate xanhogä", ën'Oja. 17 Nu'mø guí mmat'Ojahü, guí emhmu p'uya: "Ma Papá'i Oja", guí emhmu. Pë nuna Oja, hinda huantho ndana rá ja'i da hyaspa

ra güenda te nná 'yo n'na ngu n'najū nā. Janāngue jatho guí n'yo mānsuhū mēnte rā pa guí 'yohū ua ja rā ximhāi. ¹⁸ Nu'mø mā'm'et'o sāditho te gmanī m'māhmū tengūtho bi 'yut'a nī mboxitahū. A nuyá, ya guí pahmū'a te rā njūt'i bī nja ngue bī ma mapøhø'ahū. Nu'ahū, hīngra oro ogue rā t'axi bī njūt'i ngue guí mpøhmū. ¹⁹ Sinoque gá mpøhmū conná maça jī bī mānna Cristo 'mø mī dū. Bi tho rā Cristo tengūtho 'mø bi tho n'na rā de'yo ngue dā t'øtra 'bøt'e 'nē hīnte mānts'o di ja, sinoque di tate xtanho. ²⁰ Nunā rā Cristo, hante ngue dī nhohra ximhāi, ya bá ts'ānmbī ngue dā dū. Pē bī zønna pa bī m'mācua ja rā ximhāi 'nē bī dū conná nguecū. ²¹ A nuyá, rángue gá pahmū rā Cristo, ya guí εc'ēihū Oja ya. Nunā Oja bi xoxpū ha bi t'āhra Cristo 'nē bī 'yεspabi. Janāngue nunā guí εc'ēihū ya, guehna Oja nā. A nu'a rā nho bī ja māhēt's'i guí tømhmū, guehna Oja di 'da'ahū nā.

²² Nu'a te mmanna rā hyā majuanī gue'a guí øthū'a, nu'a rā nts'o mī ja nī mmāihū m'm'et'o, bi hyācra Espíritu Santo'a. A nuyá, ya majuanī gadi māhni cūhū ya. Janāngue damī ja ndummaī guí sigue guí māhni cū n'na ngu n'na'ahū. ²³ Nunā rá hoga 'da'yo hyā Oja, i ja para zantho nā. Rángue gá 'yεc'ēihū nā rā hyā ya, ya ja'ahū rā 'da'yo te. Hīmbī n'na'ahū rā te ngue dī njap'ū rá nzequi, sinoque guehna rā te i ja para zantho bī n'na'ahū. ²⁴ Nt'ot'i p'ū ja rā Maça Libro rā hyā ngue εnā: “Nu gātho yø ja'i 'būi, tengūtho yø paxi ngue dā thotho. Nu'a rā nho gā 'būhyø ja'i, tengūtho yø dønī yø paxi ngue dā thotho. Rā paxi dā 'yot'i, dā dāhrá dønī p'ūya. ²⁵ Pē nunā rá hyā Oja, ja para zantho nā”. Nuná, guehna rā hyā nā ngue rā hoga 'da'yo hyā bī ma mā øte'ahū.

2

¹ A nuyá, damī hyehmū p'ū'a te gāma nts'o i ja. O guí nnehū ngue māxøts'etho dī nēqui ngue xtā nho nī

mmāihū, sinoque damī nehū ngue dā gue'a te majuanī guí mmāmhmū. O guí seyahū. O to guí nnømmañ'ahū. ² Nu yø 'uēne ngue ts'udra pa xa mmi, i nne dra xi'ba ngue di zacyø do'yo. Guí njathū p'ūya, damī nehū nā rá hyā Oja ngue n'nat'a, para ngue dī zajnī 'da'yo tehū. Man'na man'na gdī timhmū rā hyā, astā gue'mø dā zūdi guí mpøhmū. ³ Nguna guí 'yøthū ya, porque ya bi dīnnī mmāihū ngue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdī hyomhmū hanja nā rā Cristo. Nuná, tengūtho n'na rā do ngue rá mūdi bi thømba rá ngu Oja. Yø ja'i bī ne bi 'yenna rā do nā, pē Oja bá huanhni ngue dā hyømba rá ngu. ⁵ Damī ne ngue dā nøpa do'ahū Oja p'ū ha nthøe n'na rā ngu ngamhmat'Oja. 'Nē gue'ahū dā nøpa mmācja'ahū para ngue guí mmat'Ojahū. I nnu manho'ahū Oja, porque guí εc'ēihū rā Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'ū ja rā Maça Libro ngue Oja i εnā: “Nup'ū Sión, gā pēcā p'ū n'na rā do ngue dā nøpa ts'at'i mā ngu. Gue'a n'na rā do ngue rā thanhni, ngue tate dī mūui. Nu to dā 'yεc'ēi nā rā do nā, hīnjam'mø dā zønna pa dā 'yenna ja'i ngue hīmma juanī'a te εc'ēi”.

⁷ A nuyā ngue guí εc'ēihū rā Cristo, ya guí pahmū ngue tate dī mūui nā. Pē nt'ot'i te dā thohya yø ja'i hīngui εc'ēi, i εnā: “Nunā rā do hīmbī nu manho yø hyønningū, guehna rā do brá 'bepo p'ū brá fāhra jado nā”. ⁸ Xquet'a nt'ot'i rā hyā ngue εnā: “Guehna rā do dā 'yøt'e ngue dī fesyo ja'i nā. Guehna rā mēdo dā 'yøt'e ngue dā dāhyø ja'i nā”. Nuyā yø ja'i dī fes'nā rā do nā, tengūtho xpā ts'ānmbī dā thogui to hīngui εc'ēibi rá hyā Oja.

⁹ Pē gue'ahū ya yø ja'i yø thanhni Oja. Gue'ahū ya yø mmācja thanne nā Oja mā dast'abihū. Nu'ahū, ya gá hyehmū p'ū rā nts'o ngue ya yø ja'i'ahū Oja. Janāngue guí tansū rā hyā ngue tate xanho Oja. Guehna bī zo'ahū 'mø gmī 'yohū p'ū ja rā 'bexui ngue rā nts'o, ngue gdī mähā p'ū ja rā nyot'i Oja. ¹⁰ Nu'mø man'na rā pa,

himmayø ja'i'ahua Oja 'mø. Pe nuyá, ya yø ja'i'ahua Oja ya. Nu'mø man'na ra pa, himmi tinni mmuihua hanja na rá mate Oja 'mø. Pe nuyá, ya bi 'da'ahua rá mate Oja ya.

 11 Ague ma zi cu'ahua, gue'ahua hingyø mmenguhua ua ja ra ximhäi, porque gyø mmenguhua mahets'i. A nuua, gui säyathohua ua. Dí xi'ahua ngue 'yo di tap'ahua ra nts'o so ni mmuihua. Jatho ngue gui samsø ni mmuihua. 12 Dami n'yo manhohua p'ua ha 'buhyo ja'i hingui ec'ei ra Cristo. Nuyá, guehya nnømma'n'ahua ya, embi ngue gyø ts'oc'eihua. Pe da zønna pa da badj ngue majuanj xanho te gui øthua. Janangue da 'yespabi Oja 'mø ra pa da zøcua.

13 A nuyá, rángue gui nne gui yørpahua rá pähä Oja, dami 'yøthua'a te di manda yø n'yohua xa t'ets'i ngue ja yø cargo. Nu'a ra dast'abi di manda p'ua ja ni häi gui 'buhua, dami 'yec'eihua. 14 Dami 'yec'eihua ra gobierno xa 'yexra dast'abi ngue da gotyø ts'oc'ei 'ne da nu manho'ua yø ja'i øtra nho. 15 I nne Oja ngue gui 'yøthua ra nho n'namhma da gatyø hya'ua yø m'memmui ja'i hingui padj hanja ra hya. 16 A nuyá, ngue bi thøgahua p'ua ra ley nuna madi ja ts'edi ngue ga mmähä ra castigo ya, ya hindi mandagahua naya. Pe 'yo sä gui emhma ngue sätho mahønga øthua ra nts'o. Nu'á, ya hin'na'a. Dami nehua ngue ya gui ohua rá 'ye Oja. Nu te di 'ber'ahua Oja gui 'yøthua, dami 'yøthua. 17 Dami nu mansuhua gätho yø ja'i. Dami mahni mmi'yec'eihua. Ma datho gui suhua Oja. Dami 'yørpahua masu ra dast'abi 'bet'o ngue di manda p'ua ja ni häihua.

 18 Ague gyø hmiquihua, dami 'yec'ei ni hmuhua, 'ne dami nu mansuhua. Hinga hønt'ua yø hoja'i ya mantudj gui 'yec'eihua, sinoque xquet'a 'ne'ua ya manzaqui gui 'yec'eihua. 19 Nuna Oja, i nnu manho to sä ra n'ua hingui ja te rángue'a, di n'unj sä ra n'ua ngue nne

da 'yørpahua rá pähä Oja. 20 Pe nu'mø gui øthua ra ts'oqui 'ne gue'a ga 'ber'ahua'a, madague'a gui seti te t'øt'ahua, pe ya hin'yua te di nu manho'ahua Oja 'mø. A nu'mø ngue ra nho gui øthua, 'ne bi ma ma'uni'ahua, 'ne gá sethua, ya gue'a di nu manho'ahua Oja'a. 21 Porque guehna i ts'o'ahua na ngue gui njahua p'ua. Nu ra Cristo bi zä ra n'ua conná nguécjua. Tengü bi 'yøtra Cristo, da ngu'a gui 'yøthua ya. 22 Porque ra Cristo himbi 'yøtra ts'oqui, 'ne hin tema fehni bi thinnbi. 23 Nu'mø mi ts'anj, hin madi cots'a te ga ts'anj. Nu'mø mi zä ra n'ua, himbi pihyo ja'i. Sinoque di dädra güenda te t'ørpe co nuna Oja haxra güenda xanho. 24 Ra Cristo bi 'dømba rá do'yo p'ua ja ra pont'i, bi tho conná guehna ts'oquihua. Bi ne ngue ya da zep'ua ra ts'oqui dí øthua, nnepe ngue gä ra nho gdä m'mahmua. Bi n'unj ngue bi zeträ do'yo, go bi tho'a ra ndate mi ja ngue xca thohua. 25 Ya xqui hyehua ra 'yu tengutho yø de'yo 'mø bi n'ueñj. Pe nuyá gá penju p'ua 'buhni madi fät'a ni tehua.

3

1 Ague gyø xisuhua, dami 'yec'ei ni dammehua. Nu ra xisu 'mø 'buhra damme ngue hingui ec'ei rá hya Oja, da zønna pa da 'yec'ei 'mø da nu'a te ra nho gnj 'buhua. Himmua hyonj te gui xihua ngue di 'yec'ei ra hya. 2 Porque ra n'yohua da hyacra güenda hanja ngue gui 'bu mmanhohua, 'ne ja ni ts'uhua. 3 Nu'a te gdj nhocjua, hinga høntho gui xø ni yahua ngue mahotho di nequi, oque gui sarpahua yø oro, oque gui hyehua ra ulu tate xanho. 4 Nu'a te gdj nhocjua, gue'a te di nzaj ngue dra døni mbo ni mmuihua. Nu'mø gui yahua, mazihotho gdj nyahua. Nuna, guehna emmej di ho Oja na. 5 Manjam'mø ngu'a manj nhocyø xisu ngue mi nnu mansu Oja. Mi nnøx Oja 'ne mi ec'ei yø damme. 6 Tengü ra Sara bi 'yec'ei ra Abraham, 'ne i hutj ngue rá hmu. Nuna ra Sara hinte bi zu, bi 'yøt'a te xanho. A

nu'ah_u, ya gue'ah_u yø t'ixu'ah_u naya, ngue'mø gui 'yøth_u tengutho bi 'yø'na.

⁷ Yø n'yoh_u xquet'a dí xifi, dami m'mah_u xanho ni xisuh_u. Gui 'yørpah_u masu, porque yø xisu hingui nzaqui tengutho ga nzaqui'ah_u. Dami suh_u porque xquet'a 'nēhya 'da'in'da'a thoh_u ra mate ngue ra 'da'yo te. Guehna gui 'yøth_u naya, n'namhma ngue nu'mø gui mmat'Ojah_u, da 'yø Oja te gui xihm_u.

⁸ Ja ua na ra hya gui 'yøt'e gätho'ah_u. Gui 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ni n'yomfēnih_u. Dami 'yøt'e tengutho 'mø egadi ncu_u. Di nja ni yemmāih_u. Ogadi 'yēx'mø gui yah_u. ⁹ Nu'mø xants'o te øt'ah_u n'na ra ja'i, 'yo gadi cospah_u te øt'e. Nu'mø ts'an'ah_u, 'yo gui sateh_u. Hante dami 'yāph_u Oja ngue di japi to san'ah_u. Ya gui pahm_u ngue gue'a i zo'ah_u Oja'a, n'namhma di jap'ah_u Oja. ¹⁰ Ngu'a nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu'mø gui nne gui ho'a te gni 'bāhm_u, ogue gui nne gui nnuh_u yø pa xanho, dami samni jani 'mø gui yah_u, 'yo gui ya mants'oh_u. 'Nē 'yo gui mmanna fēhni p'u ha gui yah_u. ¹¹ Dami hychm_u p'u ra nts'o, dami 'yøth_u ra nho. Dami ja ndummāi gui hyoni ha gdí hojpa yø mmui'u sū'ah_u. ¹² Porque Oja i nnu manho 'mø hetyø hoja'i. A nu'mø bi mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pē nu yø ja'i xants'o te øt'e, hingui nnu manho Oja 'mø hēti".

¹³ ¿Te'o gui ena di un'ah_u 'mø gui øth_u ra nho? ¹⁴ A nu'mø gui säh_u ra n'u ngue ra nho gui øth_u, ra mmēnthi gá nthēh_u 'mø. Nu'mø bi pi'ah_u yø ja'i, osä gui suh_u, 'yo dadi fetni mmāih_u. ¹⁵ Dami nu mansuh_u ra Cristo, porque gue'a ni Hmuh'a. Nu'mø to da 'yänni hanja'a ni nt'ēc'ēih_u i ja, zant'a ya gdí padj te gdí thahm_u. Nu to nzo'ah_u, 'yørpah_u masu, pē gui nya manhuēhi ha gdí nyah_u. ¹⁶ Nu'a gui pahm_u ngue xanho, gue'a gui 'yøth_u'a. Janangue da mēs'yø sä'u nōmman'u ah_u ngue gui ēc'ēih_u ra Cristo. ¹⁷ Xi'mø nne Oja

ngue gui säh_u ra n'u, man'na xanho gui säh_u ra n'u ngue gui nne gui 'yøth_u ra nho, hinda gue'a gui säh_u ra n'u ngue di ja ni ts'oquih_u. ¹⁸ Ra Cristo bi zä ra n'u ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gä ma ts'oquih'a. Nuna ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du rángue ma ts'oquih_u, para ngue ga nhøjpah_u Oja. Majuani bi du rá do'yo ra Cristo, pē himbi du rá te. ¹⁹ Hante di bēnnate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya'u yø ánima ofädi. ²⁰ Guehya yø ja'i himbi 'yēc'ēi ra hya 'mø ra tiempo bi m'mahra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi zerpabi yø ja'i Oja. Hondi hyato nja'i bi nyanj ngue bi 'yo ra barco gä nja ra ndate 'ye. ²¹ Njarbatho na ra hya si'ah_u ya, gui nyamhm_u 'mø gui nxixyah_u rángue bi bēnnate ra Cristo 'mø mi du. Nu'mø gui nxixyah_u, hinga hontho ngue da bo ni do'yoh_u, sinoque gue'a ra hmēya'a ngue gui āph_u Oja ngue di hoc'a ni ts'oquih_u. ²² A nuyá, bi ma mahēts'i ra Cristo, bí 'bap'u bí ja rá n'yēi Oja. Gä di manda yø anxē, gätho'u bí ja yø 'bēfi mahēts'i, gä di manda.

4

¹ Bi zä ra n'u ra Cristo 'mø mi m'macua ja ra ximhäi. Da gue'ah_u ya, 'yo gui su gui säh_u ra n'u, porque nu to sä ra n'u, gue'a hēp'u ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa gui 'bāhm_u ua, 'yo gui øth_u'a ra nts'o nnøpa pähä yø ja'i, sinoque gue'a rá pähä Oja gui 'yøth_u. ³ Da zep'u'a ra nts'o xcá 'yøth_u yø pa xa thogui ngue gmi øth_u tengutho øtyø ja'i hingui ēc'ēi Oja. Guehya yø ja'i hingui nne di ts'ammi, øt'a te yø pähäse. I iti, di hi yø ja'i p'u øt'a ngo, hinha rá nzeGui si sei. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e. ⁴ Nuyá yø ja'i ya, hingui 'yo yø mmāi hanja, ngue ya hingui nne gui 'yøth_u'a te ra nts'o øt'e. Janangue nnømman'u ah_u. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xa nzänni ngue da hyaspa ra güenda'u i te, 'nē'u xandu. ⁶ A nuyá yø

ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to gä bi 'yεc'ei na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bui para zantho, njarbutho ya yø ja'i ya, 'buihyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sännbi ngue da du gätho yø ja'i.

7 N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gua'a nximhäi. Janangue dami samni n'yomfēnih, dami padi xanho ha gdi mat'Ojah. 8 Nu'a ma datho ja ngue gui 'yøthya ya, jatho ngue emmei gui mmađi n'na ngu n'na'ah. Porque ra ja'i di mahra mmic'eiui, madague'a thojpatho hingui ho te ørpabi, pe di punnbi. 9 Co n'na ra pähä, dami n'unna ts'äya n'na ngu n'na'ah p'ja ja ni ngumhm. 10 N'na ngu n'na'ah di 'da'ah ra ts'edi Oja ngue da zä gui 'yøthya 'dama 'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue gui fäxni cūh. Dami 'yøt'e xanho ra 'befi bi n'na'ah. 11 Nu to bá ts'ännbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a rá hya Oja da ma. Nu to bá ts'ännbi ngue da 'yøtra 'bäxte, da 'yørhma ra 'bäxte nnep'a Oja da 'yøt'e. Nu te gä gui øthya, dami 'yøthya ngue nu to εc'ei ra Jesucristo da 'yεspabi Oja. Nuná, guehna tate na, 'ne ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

12 Ague ma zi cu'ah, ogadi 'yøthohu 'mø bi ts'ah. Porque jatho ngue da ts'ah, n'namhma di nequi ngue'mø du ni nt'εc'eiha ogue hin'na. 13 Dami johyah 'mø gui säha ra n'na tengutho bi zä ra Cristo. A nu'mø bi zøcua'a, ma datho gui johyah p'uya. Porque di nequi ngue maguesε. 14 Nu'mø nnømman'ah ya yø ja'i ngue gui εc'eiha ra Cristo, ra mmēnthi gä nthēh 'mø. Gue'a gui nequi'a ngue gui n'yohu na ra Espiritu Santo maguesε. A nuya yø ja'i nnømman'ah Oja, pe nu'ah p'uya, gui nnu mansuh Oja. 15 Nu to øtra ts'oqui, jatho ngue da zä ra n'na. Tengū yø hyote, yø bε, yø ts'oc'ei, 'ne'u di nthintyø asunto ja yø mmic'eiui. Pe

nu'ah mamj njah p'ua. 16 A nu'mø to sä ra n'na ngue tenna Cristo, 'yo di pesrä sä, sinoque di ja mammađi Oja ngue εc'ei ra Cristo. 17 Ya bi zønna pa da mađi da hyaspa ra güenda Oja yø ja'i. Pe rá mađitho da thascaha ra güenda ngue ya yø basigahu Oja. ¿Pe Hague ngu ra castigo da nu'na to hingui εc'ei na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mø? 18 Nguna nt'ot'i p'ja ra Maca Libro ngue εna: "Xi'mø ra hoja'i, xanhenñitho ha di nyani, ¿hapu go di nequi'a ja rá ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mø?" 19 A nuyá, nu'mø ya xpa nzän'Oja ngue da zä ra n'na to øtra nho, di siguehma yø ja'i da 'yøtra nho, 'ne di dāpyø te Oja. Nuná Oja bá zänni ngue bá m'muihyø ja'i, hingui hegaha na.

5

1 Nuya yø n'yohu 'bet'o p'ua gadi mpetih, xquet'a 'neca 'da'igu ma 'befigä'be'u, ngue dadi japä majuani yø ja'i ha bi nja ngue bi du ra Cristo. Nuná ra ts'edi di unna Cristo 'mø bá εhε, 'da dí tocathogähe na. Jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'ah ya. 2 Ague n'yø'ah, dami fähma ya yø ja'i xä pet'a Oja p'ua ha gui 'buhma. Pe hingra ts'editho gdi fähma, sinoque mpähä gdi fähma. 'Ne 'yo gui ørpah ra 'befi Oja ngue ra mēnyu gui nneh, sinoque gui fähma yø ja'i co n'na ra pähätho. 3 'Yo gui nne ngue gui mandaha yø ja'i gui fähma. Nuya yø ja'i xa pet'a Oja, dami cambaha ra 'yu te da m'mui. 4 A nu'mø bi zøcua rá Hmu yø mädi, nu'a rá njapi Oja di 'da'ah hinjam'mø da thogui.

5 Xquet'a yø ts'unt'ua dí xifi, nuya yø n'yohu 'bet'o p'ua ha gadi mpetih, dami 'yεc'ei te xi'ah. A nuyá, gätho'ah, 'yo gadi 'yεx'mø gui yah. Porque Oja hingui nnu manho'ua di 'yets'i, pe di unna mate ya yø ja'i hñdi 'yets'i. 6 Janangue ogadi 'yεxh, porque gui pahma ngue hønse Oja ja rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue da 'yets'ah Oja. 7 Nu'a te gui hempha,

dami xihma Oja, porque guehna fä'ahna na.

⁸ Dami samni n'yomfenihma, dami mfahma xanho. Porque nu'a ni nsaihma gue'a ra zithu'a, øt'e tengutho n'na ra zate i guε, di thet'i ngue honi to da za. ⁹ Nu'a ra zithu dami tonhna. Dami zajni mmaihma conná nguehni nt'εc'εihma. Ya gui padí ngue nu'a ra n'u gui sähma, xquet'a ngut'a thohni cuhma 'bhai gä ra ximhai. ¹⁰ Guesε Oja badi uni gätho rá mate, bi zon'nahma ngue para zantho di toca'ahma rá ts'edi di unna Cristo. Nu'mø ya bi tho'a ra n'u gui sähma, ya mits'adyø pa da 'yøt'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thin'nahma, da 'yøt'e ngue gui nduhma, ya ra seguro ngue hinte gui jahma. ¹¹ Nuna Oja, tate ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ja ua ra carta dí pen'nahma, da gaxma cuhma ra Silvano. Dami 'yεc'εi te da xi'ahma na. Himma ya'møtho dá ot'ahma na ra sɔcua jaua. Dí nne ngue ga ha'ahma ra ts'edi, dadi ja'ahma majuaní ngue nuna ra hya dá ot'i, ja mmangua ha di njap'u di jap'ahma Oja. Co nuna ra hya naya, gá duma.

¹³ I pen'nahma ra nzengua ya ni cuhma 'bucua Babilonia, nuya yø thanhni Oja tengutho'ahma. Nuna ra Marco, εntho ma ts'unt'ugä na, xquet'a di zengua'ahma. ¹⁴ Dami nzengua n'na ngu n'na'ahma, co n'na ra beso tengutho gui nnu mansu'u εxa di ncü. Dí nne ngue da hyu ni mmui gätho'ahma ngue gui n'yohma ra Jesucristo.

2 ra Bedu

Ja ua rá yoħo ra carta bi 'yo'tra Bedu.

¹ Nugä drá Simu, 'nε drá Bedu, rá mεfigä rá Jesucristo, 'nε rá representantegä'a. Dadi zengua'u to gä ja ra hoga nt'εc'εi jagähe ua. Porque nuna ma Yantehu Jesucristo, guehna ma Ojahu i nne na ngue to bi zä ma ja'i da 'yεc'εi. ² Dí nne ngue man'na gdí pahmu Oja co 'nεhna ma Hmuhu Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahu 'nε man'na di hyut'a ni mmuihu.

³ Ya 'yo ma mmuihu ngue nzongahu rá Jesucristo, porque ya timma mmuihu ngue maguesε na. Ranguε dí pahmu rá Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja dá 'yøt'e ngue nuna ra hya rá n'youi ma nt'εc'εihu, guehna gdá 'yohu na. ⁴ Janangue tate mazihotho ra hya mayat'i ngue di n'nacju. 'Nεcju da zä ga øthu ra nho ya, tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e. Ya hinni mantho ga nne ga øthu ra nts'o ja ua ja ra ximhäi ya.

⁵ Janangue hinga hønt'a di nja ni nt'εc'εihu, dami ja ndummui ngue man'na gdí n'yo manhohu. Hinga hønt'a gdí n'yo manhohu, dami 'yøt'e ngue man'na di xohni n'yomfēnihu. ⁶ Hinga hønt'a di xohni n'yomfēnihu, dami samse ni mmuihu. Hinga hønt'a gdí samse ni mmuihu, dami seti te guí thohmu. Hinga hønt'a gdí seti te guí thohmu, dami 'yørpahu rá pähä Oja. ⁷ Hinga hønt'a gdí 'yørpahu rá pähä Oja, dami mahni cuhu. Hinga hønt'a gdí mahni cuhu, dami mahmu gätho mi'da yø ja'i. ⁸ A nu'mø ngue guí øthu ya yø hya dí xi'ahu ya, 'nε gadi ja ndummuihu ngue hinte di m'medi, ya hijnonda 'yεmbi ngue hinga gue'a guí øthu p'uya. Ya hinga sərbatho gä pahmu na ma Hmuhu Jesucristo p'uya. ⁹ Pε nu te'o hinguí øtya yø hya dí xi'ahu ya, guehya njot'i yø n'yomfēni

ya, tengutho 'mø di xädä, hinguí tinyø mmui ngue Oja bi punnbabi yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya ma zi cu'ahu, dami ja ndummui guí n'yo manhohu, n'namhma ngue di nεqui ngue bá huan'nahu Oja, janangue bi zon'nahu. Nu'mø guí 'yøthu na ra hya naya, ya hinha gni nhyεhmhu Oja p'uya. ¹¹ Gue'a gdi segurahu'a ngue nup'u ha di manda para zantho na ma Yantehu rá Hmu Jesucristo, di n'na'ahu ra nt'εdi guí thohmu.

¹² Janangue thojpatho dí nne ga ben'nahu ya yø hya ya, madague'a ya guí pahmu hanja, 'nε hinguí yobēnihu ngue majuanj te mmana ra hya bi sän'nahu. ¹³ Mente dí 'bui, dí εna ngue xanho te dí øt'e ngue di nzop'a ni nzaquihu ngue guí 'yøhmhu ya yø hya ya. ¹⁴ Porque ma Hmuhu Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu. ¹⁵ Janangue di hogä ma mmui ngue dí xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø ya xcá tugä, zant'a da zo ni mmuihu ya yø hya ya xtá xi'ahu.

¹⁶ Ya dá xän'nahu ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuhu Jesucristo, 'nε mahonda εcua na. Nuna ra hya na, hingra cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesε na rá Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya mayá ngue εspabi, bi 'yεna: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuanj ngue ja gampähä conná guehna", bi 'yεna. ¹⁸ Nu'a ra ora ngue nmi 'bucähe p'u ja ra nduxca nyuni na ma Hmuhu Jesucristo, nguna ra hya dá øcähe ngue bá man'Oja bá nya maya.

¹⁹ Ya dí haxhu njuanj, ngue majuanj na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja. Mahyonitho guí xähmu na ra hya na, asta gue'mø bi xoc'a ni mmuihu xandønho rá Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'u ja ra 'bexui asta gue'mø bá pøxra haxasø 'mø ni ma da hyats'i. ²⁰ I jatho guí pahmu ngue nuna ra

hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro, hingyø n'yomfēniε yø pøngahya ya yø hya bi 'yot'i. ²¹ Pε nuna ra hya bi manyø pøngahya Oja, hinjam'mø ngue yø hyasε bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di bennabi ra hya mmam'mø bi xihyø ja'i rá hya Oja.

2

¹ Nu'mø yø pa xathogui, mi pøn'i'da yø judío ngue yø fehni pøngahya. Pε xquet'a di njarbu p'ua guí 'bahmu ya, da bømp'ua yø fehni xännbate. Nt'aguitho gui cutyø hya, porque himma juani na ra hya xännbate. Di ts'onyø ja'i εc'ei te mma. Nuya yø fehni xännbate, da gøn'a ra Hmu Jesucristo yø Yante. Pε ya ra castigo xønmi da thogui nguehna ra hya da ma. ² Xangu yø ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yø fehni xännbate. Go yø ts'oqui ya ngue nuya yø ja'i hingyø 'yεc'ei nnømmañ'ua na majuanj ngue ra hoga nt'εc'ei jajua. ³ Nuya yø fehni xännbate, i nne da guc'ahua ra menyu co nu'ua yø fehni i mma. Pε Oja, ya manjam'møtho xpá nzänni ngue da ma ra castigo ya yø ja'i njar'ua. Bá εp'ua ra pa ngue ra castigo da thogui.

⁴ Porque Oja, himbi punnba'ua yø anxε bi 'yøtra ts'oqui, sinoque bi hyørbua ja ra nidu, bi dut'i conyø cadena, bi gorbua ja ra 'bexui. I njot'i asta gue'mø ra pa danj thaspa ra güenda. ⁵ Ni xinga gue'ua yø nyogui ja'i bi m'mua 'mø manjam'mø xti punnabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'mø mi nja ra ndate 'ye bi jua'ua yø ts'oc'ei. Høndi hyato nja'i conná Noé'ua bi bongui ngue gátho. Guehna ra Noé bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. ⁶ Xquet'a bi jua Oja ra danihni Sodoma 'nehra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yøt'a Oja na ra ndate na, n'namhma ngue nuya yø ja'i xants'o te ga 'yo, da badj ngue ja ra castigo da thogui. ⁷ A nuna ra Lot ngue mará hoga n'yohua na, bi yan'Oja na. Nuna ra Lot madi unná

n'yomfēni ngue nnutho te ga 'bahyø ja'i xants'o ga 'yo. ⁸ Nuna ra hoga n'yohua, nup'ua mi 'bahyø ts'oc'ei, ja mi 'bap'ua. N'na pa ngu n'na pa tár'mañ'ua rá mmui ngue øde te mmanyø ja'i, 'ne i nnusε te gäma nts'o ga 'bahyø ja'i. ⁹ A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'ua thogui, da zä da yan'Oja. Pε yø ts'oc'ei εjpatho ra castigo da tho 'mø ra pa danj thaxra güenda. ¹⁰ Nuna Oja, ma datho da japra castigo gátho yø ja'i xants'o ga 'yo, guehya øt'a te yø pähäse, nu'a ra hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho ra güenda'a.

Nuya yø fehni xännbate hingui hant'a ga ya, εna ngue pasε. Hingui su da zan'ua tate ja yø ts'edi. ¹¹ Conque yø anxε, man'na tate ja yø ts'edi, pε nu'mø 'bap'ua ja rá hmi rá dä Oja, hingui sänni da zan'ua cohyø ts'edi. ¹² Pε nuya yø n'yohua ya, hingui tinyø mmui ngue tate ja yø ts'edi ya sani. 'Bai tengutho yø zu'ε, nu'a te so yø mmui, gue'a øt'a. Nu ra zu'ε nu'a ja rá danyu, i tho'mø bi zo. Njarbatho ya yø ja'i ya, ngue da du. ¹³ Da ma ra castigo ya yø ja'i ya, ngue di unnba yø mmui yø mmic'eiui. Porque di ho da 'yøtra nts'o so yø mmui, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'ua ja ra ngo guí øthu, pes'yø sä yø 'yεc'ei 'mø bi nu ngue 'bap'ua. Pε 'be xingui tár'mañ'ua yø mmui'a te ra nts'o øt'e. ¹⁴ N'na ra xisu da nu, n'na di ho. Hinha rá nze'gui'a ra ts'oqui øt'e. Di ts'onnbua yø mmui yø ja'i hingui nzaqui yø nt'εc'ei. Nu te gä sahyø dä, i nne ngue gä dyø mmeti. Guehya yø ja'i da ma ra castigo ya. ¹⁵ Gä ra m'medi ga 'yo, nu'a ra hya njuantho, i hep'ua'a. I øt'e tengutho bi 'yøtra fehni pøngahya Balaam nuna rá ts'ant'ua ra Beor. Ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra menyu. ¹⁶ Nuna rá burru ra Balaam bi nya tengutho ra ja'i, bi hejpabi'a ra ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi rá mmui ra pøngahya, εna mi loco.

¹⁷ Nuya yø n'yohua ya, hinte manho da 'yøt'ahua. Guí nnuhua n'na ra poso 'mø xa xä ra dehe, ogue n'na ra jogui 'mø hingui 'ye, njarbatho yø hya ya.

Guehya da map'u ja ra castigo, ja ra ts'a'bexui para zantho ya. ¹⁸ Porque espabi yø hya i mma, pe hinte di muui te mma. Nja ngue nuya yø ja'i ya xa hyep'u ra nts'o man'i n'yo, i orpabi ngue di unna nt'edi hõnda 'yøtra nts'o tengutho ga 'yo mi'da yø ja'i. ¹⁹ Ixihyø ja'i ngue da 'yøt'a te da nepyø mmui da 'yøt'e. Pe 'nεε ya hingui sä da hyep'u ra nts'o ga 'yo ya. N'na ngu n'na ra ja'i, nu'a te ra 'yu xa bent'i, ya hingui nne da hyegui. ²⁰ Nu ra ja'i ya bi hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhäi ngue bi ba'a ma Yanteha ra Hmu Jesucristo, 'nε hõndi 'bätrá mmui ngue da 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te rá ts'oqui mi ja m'met'o. ²¹ Man'na xanho ngue hinxta mba'a ra 'yu njuantho ya yø ja'i ya, ngue nu'mø mi badi hanja ra hya, m'mefa bi hyep'u'a ra maca hya bi 'bep'a Oja xtí n'yo. ²² Go bi 'yøtya yø ja'i ya yø hya mahyεqui, ngue εna: "Ra fo'yo, mahømbi zi ra ts'odi xi zogui. Nu ra ts'udi ja bi ma m'met'e, mahømbi yarbua ja ra xabøhäi".

3

¹ Ague ma zi cu'ahua, ya rá yoho na ra carta dá ot'á ya ngue ga pen'nahua. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuaní dadi ben'nahua na te ra hya ya xa si'ahua, porque dí nnegä ngue gui hyaxu n'na ra hoga n'yomfeni. ² Dami bemhmua te ra hya bi manyø maca pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a ma Yanteha ra Hmu Jesucristo dami bemhmua te ra hya bi manda. Nu'u yø representante ra Cristo, ya bi xan'nahua hanja ra hya. ³ Dami 'yørpahua ra güenda na ra hya jaua ya. Nu'mø hante da gua'a nximhäi, di m'mahyø ja'i da dentho na ma nt'εc'εihua i ja, guehya da 'yøtho'a te gä yø pähäε xants'o. ⁴ Da 'yεna: "Gui mmamhmu ngue ra Cristo bi ma ngue da εhε. Xiya, çhapu 'buhya? Ua ngut'a mpa xa thogui gue'mø xa ndu yø ndiua, 'nε xquetho te dí nnuhua ngue ja, asta gue'mø mambá fu'a nximhäi", da

'yεna. ⁵ Nuya yø ja'i ya, nnerbu εna ngue hingui padi hanja ra hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nεhra häi. 'Nε bi zänni ngue bi nc'a ra häi made ra dehe, 'nε gue'a ra dehe gui mpepra häi 'mø bi n'ye ya. ⁶ 'Nε xquet'a gue'a ra dehe bi go'ma häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mi 'bu'a nximhäi ngue bi nja ra ndate 'ye. ⁷ Pe nuya te dí nnuhua bi ja maya, daguecua ja ra häi, nuna Oja, ya xa nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'εjpitho ngue di nzø 'mø ra pa dani nja ra ts'at'abi. A nuya yø ts'oc'εi da ma ra castigo ya.

⁸ Hõnda n'na ra hya ja ya ma zi cu'ahua. O gadi pumbεnihua. Nup'u ga mbεn'a ma Hmuha Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na mahuahí njεya'a. Nu'a n'na mahuahí njεya p'uya, tengutho 'mø da n'na patho p'u ga mbεn'a. ⁹ Nuna ma Hmuha Jesucristo bi ma ngue da εp'u. Pe nuyá, 'buhyø ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da εhε. Pe hingui thohra pa p'u da εhε, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingui nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gätho yø ja'i di 'bätyø mmui da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

¹⁰ Nu ra pa da εp'u ra Hmu, da gue'mø ra ora ngue hingui fadi, tengutho ra bε 'mø da zøhø ngue ra xui hingui fadi. Nu'a ra ora'a, asta dadi thoni ra c'amahets'i. Nu te di nεqui bí ja maya, gä da guadi di nzø. Nuaa häi p'uya, nu te gä jaua, gä di nzø. ¹¹ Guehna ja ngue di ma majuadi te gä ja naya. Janangue ma datho i nne ngue gui nsuphua ha gdi thannehua Oja mente ra pa gui m'mahmu ua. ¹² A nuyá, ya gui tømhmua ngue da zønna pa da ε Oja. Dami ja ndummuhiua ngue di nja rá 'bεfi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho da εp'u. Nu'a ra pa'a, nu te bí ja maya di nzø conna sibi. Nu te gä bí ja maya da migui conna sibi. ¹³ Pe Oja, ya xa yarcahua ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, 'nε di nja ra 'da'yo häi. Nuna ra 'da'yo häi na, gä ra nho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho di nja naya.

14 Janangue nūya mā zi cū'ah_u, mēnte guí tōmhm_u ya yø cosa mā'da'yo dī nja ya, dāmī ja ndummi_u ngue hīn temā nts'o da dīn'nah_u Oja. Nū'a te hīndī zā'ah_u Oja, gue'a guí 'yøth_u'a. 15 Dāmī pahm_u ngue nū'a hīnguá 'yε'a mā Hmūh_u Jesucristo, porque nnepe da dīnyø mmūi mī'da yø jā'i ha dī nyanyø te. Nūna rā hyā dí xi'ah_u ya, xquet'a ngūt'atho rā hyā bi cuarp_u ja rā carta bī mēn'nah_u mā cūh_u rā Pablo. Gue'a Oja bi bēnnbabi nā rā hyā bi mēn'nah_u. 16 Gātho'u mī'da yø carta bi 'yot'i, bi cuarp_u ya yø hyā dí xi'ah_u ya, madague'a ja 'da yø carta xānhēnnī ha gā thīnī te gā mbøni. Nū'u yø jā'i hīnguī padī xāho rā sūcua p'uya, hīnguī nzaqui yø nt'εc'εi, i nne da mā te gā mbøn'a te mmamp'u ja rā sūcua, pε hīnga guerp'u gā mma. Njarbatho mī'da yø hyā nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro ya, nū te gā mbøni, hīnga guerp'u gā mmanyø jā'i. Ya di jase rā jā'i p'u da ma rā castigo.

17 Ague mā zi cū'ah_u, ya guí pahm_u ya yø hyā bi si'ah_u m'met'o ngue dī m'mūhyø fehni xānnbate. Janangue dāmī mfāhm_u ya, 'yo guí nneh_u ngue nūya yø hyāte, da jā'i guí 'yøth_u'a rā nts'o gā 'yo ya. Māmī ts'onni nt'εc'εih_u i ja ngue go gdī mähä'u. 18 Hante gue dāmī neh_u ngue nū'a rá mate nā rā Hmū Jesucristo bi yānj_u, mān'na gdi tīmhm_u hanja. Dāmī 'yøt'e ngue mān'na di dīnnī mmūih_u xāho te'o nā. A nūná, guehna t'εspabi nā hangū rā pa para zāntho. Da ngūt'atho.

1 ra Xuua

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'ahua ua ja ra carta te'ona. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyø cosa i ja. Dá øhme te bi mamp'ua ha bi nya. Di 'bähme p'ua di hēthe. Majuaní dá nuhe, 'ne dá thädi conma 'yēhe. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue da fadi te'ona. Dá nuhe, jananguē nuya dadi jahe majuaní ngue dá nuhe. Nuyá, dí xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yua ha bá fadi 'ne hinha rá nzequi ngue 'bui. Nuna, mambi 'bup'ua bí 'bührá Papá, pē bi zøcua ngue dá nuhe. ³ Dí xi'ahua ngue dá nugähe na, 'ne dá øsehe te bi ma, n'namhma ngue 'ne'ahua 'da gdá n'amigohua na Oja ma Papáhua, conna Jesucristo rá Ts'ant'ua Oja. ⁴ Nuya dí ot'ahua ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathoguiho gui johyahua.

⁵ Nuna ra hya bi xänngahe ra Jesucristo, guehna dí xi'ahua naya, ngue nuna Oja xandønho, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohua Oja, 'ne hinga njuani te dí øthua, ya di nequi ngue himma juani te dí mmamhma. 'Ne himma juani ngue dí padi ga øthua ra nho. ⁷ A nu'mø dí 'yo manhohua tengutho Oja ngue Gä ra nho øt'e, majuaní ngue dadi n'amigo n'na ngu n'najua 'mø. 'Ne di nhogui gätho ma ts'oquihua conná guehrá ji bi mäna Jesucristo.

⁸ A nu'mø ga ena ngue hin'yua ma ts'oquihua, dadi nhyäsehua 'mø, himma juani te dí mmamhma. ⁹ Pē nu'mø ga xihma Oja ngue ja ma ts'oquihua, di punnga ma ts'oquihua, di hogahua te gäma nts'ohua i ja. Porque Oja da 'yøt'a te ni 'yup'ua, di punngahua tengutho bi ma. ¹⁰ Pē nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthua, nu'mø ya dí

nnu bethanihua Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi ec'ēihua.

2

¹ Ague ma basi'ahua, dí ot'ahua ya yø hya jaua n'namhma ngue hinguí 'yøthua ra ts'oqui. Pē nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua ma hojpatehua p'ua bí 'bähma Papáhua. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'ne guehna hin'yua rá ts'oqui na. ² Nuna ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquihua, 'ne hinga hængtho gahua, sinoque bi du ngue di hojpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i 'bua nximhäi.

³ Nu'mø dí øthua te di manda Oja, ya dí haxhua njuani ngue dí pahma Oja 'mø. ⁴ Pē nu te'ona ngue ena: "Nugä dí pacä Oja", i ena, pē hinguí øt'e te di manda Oja, nuna, guehna ra ja'i fēhni na, himma juani ngue rá mpadiui Oja. ⁵ Nu ra ja'i ngue øt'e te di manda Oja, guehna majuaní ngue padi xanho ha di ma Oja na. Gue'a gui nequi ngue n'youi Oja ra ja'i'a. ⁶ A nu ra ja'i ena ngue n'youi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo ra Jesucristo 'mø mi m'mæcua.

⁷ Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya dá ot'ä ua ja ra carta dadi 'bep'ahua gui 'yøthua ya, himma 'da'yo na. Guehna ra hya bi m'mep'i gui 'yøthua 'mø gambä ec'ēihua ra hoga 'da'yo hya ma m'met'ona. ⁸ A nuyá, entho ma'da'yo na ra hya dadi 'bep'i gui 'yøthua ya, porque majuaní ngue nuna ra hya na, ja di 'uecra 'bexui yucua ja ra ximhäi na. A nuya ngue ndap'ua bi zä ma'yoní ra hya ya, entho di dayot'a n'na ra nyot'i p'ua ni ma ra hya. Nuna ra Jesucristo, nu te Gä mmanna ra hya jaua, Gä bi 'yøt'e. A nuyá, xquet'a 'ne'ahua gui øthua te mmanna ra hya naya.

⁹ Nu ra ja'i ena ngue ya xanho te ga 'yo, pē nnu man'ua drá cu, guehna ra ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo na. ¹⁰ Nu ra ja'i di mährá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'yua p'ua di t'embí ngue go rá ts'oqui p'ua øtra ts'oqui mi'da yø ja'i.

11 Pɛ nu ra ja'i ngue nnu man'u drá cu, emma 'bui, pɛ ra nts'o ga 'yo. Hingui padi te da n'yo, porque nu'a ra nts'o ja rá mm̄i, gue'a corpa rá n'yomfɛni'a.

12 Ague ma basi'ah̄u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga ma ts'oquih̄u Oja ngue bi du ra Jesucristo conná nguecj̄u.

13 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque ya gá taph̄u ra zithu.

Ague ma basi'ah̄u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u Oja ma Papáhu. 14 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque guí d̄uh̄u ngue gá 'yɛc'ɛih̄u rá hya Oja p'u ja ni mm̄ih̄u. Ya gá taph̄u ra zithu.

15 'Yo gadi hoh̄u ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai, guehna ra ja'i hingui padi di ma'a ma Papáhu na. 16 Porque nu'a te gá ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai, hingrá ts'anni Oja, sinoque rá ts'annise yø ja'i. Nu yø ja'i ot'a te yø päh̄ase. Nu te gá hɛti, gá nne ngue dyø mm̄eti, di 'yɛts'i ngue'a te ga 'bui. 17 Pɛ yø ja'i da thogui, da gue'a te yø päh̄a yø ja'i da thogui. Pɛ nu ra ja'i ɔrpabi rá päh̄a Oja i 'bui para zantho.

18 Ague ma basi'ah̄u, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ah̄u, ya xcá 'yøhm̄u ngue rá nsuiui ra Cristo i ja ngue di m'm̄i. A nuyá, ya 'bui xangu yø ja'i s̄u'a ra Cristo ya. Janangue dí pah̄m̄u ngue ya ni ma da gaxra pa. 19 Nu ra ja'i ngue rá nsuiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yɛc'ɛih̄u na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yɛc'ɛih̄u, 'daua gdi n'yoh̄u m̄ø. Pɛ i 'uegue para ngue di nɛqui xanho ngue himma juani ma mmi'yɛc'ɛih̄u.

20 Pɛ nu'ah̄u, ya bá pen'nah̄u ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo ɔt'e ngue guí pah̄m̄u ndana ra hya majuan̄i, ndana himma juani. 21 Hindá ot'ä ua ja ra carta 'da yø hya hingui pah̄m̄u, sinoque ya guí pah̄m̄u ngue majuan̄i ya yø hya dí xi'ah̄u. 'Nɛ guí pah̄m̄u ngue nuna ra hya majuan̄i, hin tema fɛhni n'youi.

22 Ma ga pah̄m̄u ndana ra ja'i fɛhni ya. Nuna ra fɛhni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'uya, guehna rá nsuiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'nɛ cøn̄n̄babi rá Ts'unt'u Oja. 23 Nu ra ja'i embi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pɛ nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'unt'u Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

24 Janangue dami 'yɛt'amm̄ih̄u na ra hya rá m̄adi gá 'yøhm̄u. Nu'mø ngue guí ɛt'amm̄ih̄u na ra hya rá m̄adi gá 'yøhm̄u, ya guí n'yoh̄u rá Ts'unt'u Oja 'mø, xquet'a 'nɛ'a ra Papá guí n'yoh̄u p'uya. 25 'Nɛ xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacj̄u ra 'da'yo te para zantho.

26 Dí ot'ah̄u na ra hya na, n'namhma guí pah̄m̄u ngue 'yop'u 'da ngue nne da hyä'ah̄u. 27 Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da mä'ah̄u. Janangue nuyá, ya himma hyoni ngue to da xän'nah̄u te'o ya yø fɛhni dí xi'ah̄u ya. Porque guesɛ'a ra Espiritu Santo da xän'nah̄u gátho, ndana majuan̄i, ndana himma juani. A nu'a te da xän'nah̄u na ra Espiritu Santo, gá gue'a majuan̄i, hingra fɛhni. Janangue nuyá, hont'a ra Cristo da 'yo ni mm̄ih̄u ya, porque gue'a xän'nah̄u ra Espiritu Santo'a.

28 Ague ma basi'ah̄u, hont'a ra Cristo da 'yo ma mm̄ih̄u ya, n'namhma ga hah̄u nzamm̄i 'mø dá nuh̄u'a, ya hinga pɛs'ma säh̄u 'mø bá ɛhɛ. 29 Ya guí pah̄m̄u ngue ra Jesucristo, gá ra nho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pah̄m̄u ya ngue nu to gá 'yo manho, gue'u yø basi Oja'u.

3

¹ Ma ga pahma ya ngue majuaní di macjua na Oja ma Papáha, porque nuyá, ya yø basi gahua Oja ya. 'Nε majuaní ngue guecjua yø basi gahua Oja. Pe mi'da yø ja'i, hingui padi ngue yø basi gahua Oja'ua, porque yø ja'i hingui pa Oja. ² Ague ma zi cu'ahua, ya yø basi gahua Oja ya, 'nε tobe hīndi pahma xanho tengū ga cohua 'mø rá nεgui. Pe dí pahma ngue nu'mø bá ehra Jesucristo, ya ga cohua tengutho'a, porque ya ga nnurpahua rá hmi tengū. ³ Nu te'o gā tømī ngue da gohi tengutho ra Jesucristo, ya hep'ua ra nts'o, i nne di n'yo xanho ra ja'i tengutho i n'yo ra Jesucristo.

⁴ Nu to gā øtra ts'oqui, guehya nuispabi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue nhuits'i ra ley'a. ⁵ Ya guí pahma ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhai ngue di hoga ma ts'oquihua. Pe nuná, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ⁶ Nu to gātho n'youi ra Jesucristo, ya hīndi siguetho øtra ts'oqui. Pe nu to gā øtra ts'oqui, guehya hingui timp'ua ja yø mmui hanja na ra Jesucristo ya, 'nε hingui padi te'o na ra Cristo.

⁷ Ague ma basi'ahua, 'yo to di há'ahua ngue gui 'yøthua ra ts'oqui. Nu ra ja'i 'yo manho, ya xanho tengutho ra Jesucristo xanho'a. ⁸ Pe nu'ua ga 'yot'a ngue ra ts'oqui øt'e, ra zithu n'youi'ua. Porque ra zithu di siguetho øtra ts'oqui'a, asta gue'mø mambi dæ'mi bá øtra ts'oqui. Janangue bá εcua rá Ts'unt'ua Oja ngue di ts'onnba rá 'bæfi ra zithu.

⁹ Nu'ua yø basi Oja, ya hingui øtra ts'oqui, porque ya bi nthæui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hingui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. ¹⁰ Ja di nεqui ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithu. Nu to gā hingui nne da 'yøtra nho, oque hingui nne di mahrá mmic'εiui, guehya hingyø basi Oja ya.

¹¹ Nuna ra hya rá mudi gá 'yøhmua, guehna mmanna ngue n'na ngu n'najua, jatho ga madi gātho ma mmi'yεc'εihua. ¹² Hinga øthua tengutho ra Caín ngue mará n'youi ra zithu, janangue bi hyo rá n'yohua. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Caín xants'o te mi øt'e, janangue bi seyabi rá n'yohua nuna mi øtra nho.

¹³ Ague ma zi cu'ahua, nu'mø bi nu man'ua'ahua yø ja'i ua ja ra ximhai, 'yo gadi 'yøthohua hanja. ¹⁴ Porque mam'met'o emma dí 'bæhmua, pe εntho ya xtáda tuhua. A nuyá, ya dá nthæua ra 'da'yo te ya. Dí pahma ngue dá nthæua ra 'da'yo te, porque dadi mahma cūhua. Nu to hīndi mahyø cu, emma 'bæi, pe εntho ya xa ndu. ¹⁵ Nu to gā nnu man'ua rá cu, satho ngue ra hyote. 'Nε guí pahma ngue nu'a ya ga 'bæ'a ngue ra hyote, hinga n'na di nthæui ra 'da'yo te. ¹⁶ Ra Cristo bi 'yurcahua te ga mbøn'a ngue di mahrá mmic'εiui n'na, ngue bi n'unī bi du conná nguecju. Xquet'a ga njathua p'uya, nu'mø ja ngue da thojua conná nguehma cūhua, ya da zä. ¹⁷ Xi n'na ra ja'i ngue xangu te pets'i, 'nε da nu rá cu ngue hin'yua te da hyoni, nu'mø hīndi huεqui ngue di unni te honi, ¿hague da nzä da 'yεna ngue di ma Oja p'ua ja rá mmui 'mø? ¹⁸ Ague ma basi'ahua, hinga høntho da bømmanehua ngue dadi mahma mmic'εihua, sinoque di nεqui ngue majuaní dadi mahma, ma ga fæxhua ma mmic'εihua.

¹⁹ Nu'mø majuaní dadi mahma mmic'εihua, ya dí pahma njuani ngue dí øthua'a te mmanná hya Oja 'mø. Ya majuaní ngue hu ma mmuihua ngue ya hīnda zæcjua Oja p'uya. ²⁰ Xi'mø ngue su ma mmuihua ngue hīndi øthua xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmamhmua. Porque pæε Oja te øt'e. ²¹ A nuyá ma zi cu'ahua, nu'mø ya hingui su ma mmuihua ya, ya säp'ua ga hahua ra ts'edi ga nzohma Oja 'mø. ²² Nu'mø te gāma cosa ga æphua Oja, di 'dacjua Oja te dí nnehua, porque nuyá

yø hya di manda, dí εc'εih_u, nu te nnu manho Oja, gue'a dí øth_u'a. ²³ Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga εc'εih_u ra Jesucristo rá Ts'ant'_u. 'Nε ga øth_u te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'naj_u ga mađi gätho ma mmi'yεc'εih_u. ²⁴ Nu to gä øt'a te ra hya di manda Oja, ya yø n'youi Oja. Nu'a nná pahm_u ngue dí n'yoh_u Oja, ngue bá penngah_u ra Espíritu Santo.

4

¹ Ague ma zi cu'ah_u, nu to bi zä ma ja'i da 'yεna ngue ra Espíritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sä 'bexque'a guí εc'εih_u te mma. 'Be dami hyacj_u ra güenda xandønho te ra hya mma, n'namhma guí pahm_u ngue'mø majuaní rá hya Oja mma, ogue hin'na. Porque xangu yø fεhni pøngahya ya 'yo ndap'_u bi zä. ² Nuyá, ga xi'ah_u ha gdí pahm_u ngue'mø majuaní ra Espíritu Santo di bennba ra hya mmaná ja'i ogue hin'na. Nu to gätho mmanya ngue ra Jesucristo majuaní bi nja'i, guehna rá hya Oja mmaná. ³ Pε nu to gätho mmanya ngue himbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espíritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rá nsuiui ra Cristo na. Pε ya xcá 'yøhm_u ngue ja ngue di n'yo ua ja ra ximhäi'a ra hya ngue ra fεhni. 'Nε ya 'yo'a ra hya'a ya.

⁴ Ague ma basi'ah_u, ya yø ja'i'ah_u Oja ya. Janangue ya gá taph_u'u yø fεhni pøngahya. Porque nuna ra Espíritu Santo guí n'yoh_u, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yø ja'i ua ja ra ximhäi. ⁵ Nu'u yø fεhni pøngahya, yø n'yoh_u yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi'u, janangue mman'a te ja ua ja ra ximhäi. Yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi p'uya, nnu manho ra hya mmanya yø fεhni. ⁶ Pε nuj_u, ya yø ja'igah_u Oja. Nu te'o ya rá mpadiui Oja ya, di ho da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Pε nu to hingrá mpadiui Oja, hingui nne da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Guehna gdá pahm_u naya ndana ra ja'i majuaní ra

hya mma, ndana ra ja'i himma juani te mma.

⁷ Ague ma zi cu'ah_u, nu'u ma mmi'yεc'εih_u ya, jatho ngue ga mahm_u n'na ngu n'naj_u'u ya. Porque nu'a di mahrá mmiç'εiui, guehna øt'a te rá ts'änni Oja na. Nu'a di mahrá mmiç'εiui, gue'a rá basi Oja'a. Gue'a rá mpadiui Oja'a. ⁸ A nu'a hindi mahrá mmiç'εiui, hingrá mpadiui Oja'a, porque Oja di mađi gätho yø ja'i. ⁹ Ja di nεqui p'uya ngue di macj_u Oja, porque bá penhná 'dants'ant'_u ua ja ra ximhäi, para ngue da zäp'_u ga nthεh_u ra 'da'yo te conná ngue'a. ¹⁰ Xinda hangu gadi mahm_u Oja, pε hinjam'mø da zä ga ørpah_u tengutho guí macj_u. Pε bi 'yurcah_u Oja ha guí macj_u, ngue bá penhua rá Ts'ant'_u ngue da du ngue di hoga ma ts'oquih_u.

¹¹ Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø ngu'a bi 'yøt'Oja ngue i macj_u, nu'u ma mmi'yεc'εih_u, jatho ngue ga mahm_u n'na ngu n'naj_u'u ya. ¹² Nuna Oja, hinjam'mø to di nnu na. Pε nu'mø dadi mmađi n'na ngu n'naj_u, ya dí n'yoh_u Oja 'mø. 'Nε majuaní dadi mahm_u Oja 'mø.

¹³ Nuna Oja bá penngah_u ra Espíritu Santo, guehna øt'e ngue ga pahm_u ngue dí n'yoh_u Oja. ¹⁴ Nuna rá Ts'ant'_u Oja, dá nusegähe na, janangue dadi jahe majuaní ngue ra Papá bá penhná Ts'ant'_u ua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i. ¹⁵ Nu ra ja'i mma ngue εc'εi ngue rá Ts'ant'_u Oja na ra Jesús, guehna ra ja'i rá n'youi Oja na, ngu Oja, ngu ra ja'i hinha guí nhyεgui. ¹⁶ Ya dí pahm_u ngue di macj_u Oja, nu'a dí εc'εih_u ngue majuaní'a.

Nuna Oja di mađi gätho yø ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmiç'εiui, ya rá n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha guí nhyεgui. ¹⁷ Jatho ga mahm_u Oja co gätho ma mmaih_u, n'namhma ngue ya hinte ga suh_u 'mø ra pa daní hyaxra güenda. A nuua ja ra ximhäi ya, nuna Oja rá Papá na ra Jesucristo, guehna ma

Papáhu na. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá mmái guí ma Oja ya, ya hingui su da zú Oja ra ja'i. ¿Teni mantho da zu ra ja'i 'mø ya rá mmái guí madi? Su ra ja'i da zú Oja, pε gue'mø hīngrá mmái guí madi.

¹⁹ A nuju dadi mahmu Oja ya, porque bi dimma mmáihu ngue rá madi go bi macju Oja. ²⁰ A nu ra ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pε nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i fehni na. Porque ra ja'i hīndi mahrá cu nuna i nnu, ¿hague da nzá di ma Oja nuna hingui nnu 'mø? ²¹ Guehna ra hya di manda Oja naya ngue nu ra ja'i ena ngue di ma Oja, jatho di mahrá cu.

5

¹ Nu to gátho εc'ei ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i di mahrá mmin'yohui, co 'nε'u yø basi na ra n'yohu ma madi jatho ngue da ma ma madibi. ² Janangue nu'mø dadi mahmu Oja, 'nε dí øth'u ra hya di manda, ya dí pahmu ngue nu'u yø basi Oja jatho da ma ma madi. ³ Porque ra ja'i di ma Oja, gue'a øt'e te di manda Oja'a. Nu'a te gá di manda Oja, gá øt'e, hingui nnu manhennitho da 'yøt'e. ⁴ Porque nu to gátho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai. Nuna ma nt'εc'ei i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja ra ximhai na. ⁵ Hīnjongui sá da hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai, høndya yø ja'i εc'ei ngue rá Ts'unt'u Oja na ra Jesús, guehya yø ja'i hep'u ra nts'o ya.

⁶ Mambá εcua ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'unt'u Oja 'mø mi nxixya p'u ja ra dehe 'nε'mø mi mánna ji p'u bi du. Pε hīnga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'nε bi tho. Guesε ra Espíritu Santo di ja majuanī te'o na ra Jesucristo. A nuna ra Espíritu Santo gá majuanī te mma. ⁷ Pε nuya hyu ya, badi ja majuanī p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'unt'u Oja na. Nu'a rá madi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'unt'u Oja, nuna øt'e ngue fadi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a ra

Espíritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma. ⁸ 'Nεcua ja ra ximhai, guehya di ja majuanī ya hyu yø hya ya, ja dí haxhu p'u njuani ngue rá Ts'unt'u Oja na ra Jesucristo. Nu'a rá madi, ra Espíritu Santo øt'e ngue timma mmáihu hanja ra hya. A nu'a rá yoho, bi nεqui xanho 'mø mi nja ra nxixya. A nu'a rá hyu, bi fadi xanho 'mø mi tho ra Jesucristo. Gátho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na. ⁹ Xi'mø bi man'a n'na ra hya yø ja'i 'nε dá εc'ei te bi ma, goma gue Oja hīnga εc'ei te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuanī te'o na rá Ts'unt'u na. ¹⁰ Nu'a εc'ei bi rá Ts'unt'u Oja, pase p'u ja rá mmái ra ja'i ngue majuanī te εc'ei. Nu'a hingui εc'ei'a te mman'Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hingui εc'ei'a ra hya bi man'Oja ngue te'o na rá Ts'unt'u. ¹¹ Guesε Oja di jacju majuanī ngue di 'dajju ra 'da'yo te para zantho. 'Nε nuna ra 'da'yo te na, di n'nacju 'mø gá εc'ei rá Ts'unt'u Oja. ¹² Nu'a to n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pε nu to hingui n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya hīn'yū ra 'da'yo te.

¹³ Nuya to εc'ei bi rá Ts'unt'u Oja, dá cuarpabi ra carta ya yø hya jaua, dí nnepe da badi ngue ja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁴ Nu'mø dá mat'Ojah, di hahu nzammái, porque dí haxu njuani ngue nu'mø dí äphu Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'dajju, nuna Oja ørpa masu te dí xihmu. ¹⁵ Nu'mø dí pahmu ngue ørcahu masu Oja 'mø tema cosa dí äphu, nu'mø dá mat'Ojah p'uya, dí pahmu ngue di 'dajju Oja te dí äphu.

¹⁶ Nu'mø to padi ngue bi 'yøt'a n'na ra ts'oqui rá cu, 'nε da zä di mpunnbi, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mø ngue sá di mpunnbabi rá ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hīn'yū rá punnbi, ya ra castigotho tømra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hīnte dí xi'ahu ngue da zä guí marpahu Oja ra ja'i ngue di mpunnbi. ¹⁷ Nu'a

te xants'o, gä ra ts'oqui'a. Pε ja ra ts'oqui ngue sä di mpunnbabi ra ja'i.

¹⁸ Dí pahmε ngue ra ja'i nnøpa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yøt'e. Porque rá Ts'unt'ε Oja fähra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onnbä rá mmui ra ja'i.

¹⁹ A nuyá, dí pahmε ngue yø basigahε Oja ya. A nuyá gätho mi'da yø ja'i 'bui rá nguní nximhäi, gä o rá 'yε ra zithu.

²⁰ A nuyá, ya dí pahmε ngue rá Ts'unt'ε Oja bá εcua, 'nε ya bi xoga ma n'yomfεnihε ngue dá pahmε ndana gue'a majuaní Oja. A nuyá, ya dí n'yohε'a majuaní Oja ya, guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'ε Oja na. Guehna majuaní ngue Oja na, 'nε di unna 'da'yo te para zantho.

²¹ Ague ma basi'ahε, 'yo gui thannehε yø dahmε. Da ngut'atho.

2 ra Xuua

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nügä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zenguagä na ma cu ngue ra xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'ne'u ni basi dadi zengua. A nügä, majuaní ngue gä dadi ma'ah. 'Ne hinga hongthogä, sinoque di ma'ah gätho ya to pahna ra hya majuaní. ² Porque gäthogah ya, 'da'igu ma nt'ec'eiha i ja. 'Ne dí pahma njuani ngue guehna majuaní na. Guehna ga ec'eiha para zantho naya.

³ Nuna Oja ma Papáha, da guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u, di huεgah, di 'dacja rá njapi, da hyurca ma mmah. Da 'yot'e ngue ga haxha na ra hya majuaní 'ne da 'yot'e ngue ga mahma mmi'yec'eiha.

⁴ Emmei dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nu 'da ni ts'unt'u ya haxra hya majuaní tengutho di 'bejpahe Oja ma Papáha ngue ga otha. ⁵ A nuya ma zi cu'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nuna ra hya ga xi'i, himma 'da'yo na, sinoque 'da'iguui na ra hya bi m'mejpahe m'met'o ga otha. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'naja, jatho ga madi gätho ma mmi'yec'eiha. ⁶ Nu'mø dadi mahma Oja, gue'mø dí otha'a te di manda Oja 'mø. A nuna ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xca 'yohma m'met'o na, gue'a ngue di mahra mmi'eiui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja ra ximhai, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fehni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyäte na, 'ne rá nsuiui ra Cristo. ⁸ Dami mfähma n'namhma ngue hinda m'me'a ra 'befi guí otha. Dami neh ngue da ma ma juati xanho ra njut'i di n'na'ah.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hont'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo nne da ma, sinoque mmammi'da yø hya ngue himbi nxänbäte ra Cristo, guehna ra ja'i hinguí n'youi Oja na. Pe nu ra ja'i ngue hont'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo i mma, nuna, guehna n'youi ra Papá na, da gue'a rá Ts'unt'u Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zøp'u guí 'bhm, da 'yena ngue da xän'nah rá hya Oja, pe hinguí xänbäte'a ra hya bi nxänbäte ra Cristo, 'yo gadi unna ts'äya p'u ja ni ngumhma, 'ne 'yo gadi zenguah. ¹¹ Porque nu'a di zengua na ra ja'i na, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxänbäte'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya dí nne ga xi'ah. Pe hinda nne ga cuati gätho yø hya ua ja ra carta ga pen'nah. Porque dí tømí ga mmap'u ga ma nu'ah, n'namhma ga nyasεh, man'natho di njaju mpähä p'uya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'unt'u ni juhue, xquet'a rá thanhni Oja na.

3 ra Xuua

Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dadi ma'i.

² Ague ma zi cu'i, dí äpä Oja ngue da máxa'i te guí øt'e. 'Nε dí äpi ngue xta nzaqui'i, tengutho ga nzaqui ni nt'εc'εi i ja. ³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuha bá sømp'u guí 'bui. Mi zä mi zøcua, bi xiqui ngue gue'a ra hya majuaní guí hats'i. ⁴ Hin'yugui man'na ra johya jag'mø dí øde ngue nuya ma basi ya haxhna ra hya majuaní.

⁵ Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'bäxte'u ma cuha, madaque'a n'nanni ni 'yεhε, pe guí fäts'i. ⁶ Mambá pengya ma cuha, bá sømp'u guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue εmmεi gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, dami 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honi n'namhma da zä di sigue'a te ga 'yo. Gui 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'bεfi ra Jesucristo. Nuya yø mεfi ya, hingui tømí ngue gue'u yø ja'i hingui εc'εi Oja da mäts'i. ⁸ Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanä ra hya majuaní, n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hya.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pennbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pe nuna ra Diótréfes ngue nne di m'met'o p'u 'bεhyø 'yεc'εi, hingui ørpatho masu te dí xifi. ¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahu hanja ngue hingui säya mmanyø fεhni conná ngueque. 'Nε hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque händi unna ts'äya'u ma cuha sømp'u 'bui. Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'nε høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi.

¹¹ Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basi Oja'a. Pe nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrá mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'nε majuaní'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dadi jahe majuaní ngue xanho te ga 'yo na, 'nε guí pahmu ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuaní'a te dí mmam'me.

¹³ I ja mi'da yø hya dí nne ga xi'i, pe händi nne ga ga cuatä ua ja ra carta yø hya. ¹⁴ Porque dí tømí ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya da zä ga nyasεui p'uya.

¹⁵ Da hyut'a ni mmui Oja. Di zengua'i ni amigo 'bεcua. 'Yørca ra mate dami zengua quits'u n'na ngu n'na'u ma amigogähe 'bup'u guí 'buhmu.

Ra Judas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nugä drá Judas, rá mēfigä rá Jesucristo, dādi n'yohugā'be rá Jacobo. Dādi zengua to gā bi zon'na Oja. Emmēi di mā'ahū Oja. Ra Jesucristo p'uya, fā'ahū. ² Dī nne ngue man'na di dīnni mmāihū ngue di huēc'ahū Oja. Dī nne ngue emmēi di mā'ahū Oja 'nē dā hyūt'a nī mmāihū.

³ Ague mā zi cū'ahū, janjuani dā ne ngue xca ot'ahū rá carta ya yø hya n'youi nā rá nho dá nthēhū ngue ya dá nyamhū. Pē jap'ū man'na rá hya ja ts'editho gā otra carta gā pēn'nahū p'ū. 'Yo guí nnehū ngue to di ts'onna rá hya dí ēc'ēihū, guehna rá hya i ja para zantho nā. Pē n'na nditho bi un'Oja te'o gā o rá 'yē. ⁴ A nuyá, 'bū i'da yø ja'i ngue hingyø hoga 'yēc'ēi. I häte, guehya mmanya ngue sä gā siguetho gā øthū rá nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i ēnā. Pē ngue nguna rá hya mma, ya cōn'a mā Ojahū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo cōni. A nuyā p'uya, ya manjam'møtho nt'ot'i p'ū ja rá Macā Libro ngue guehya yø ja'i dā ma rá castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahū nā rá hya gā xi'ahū ya, pē dí nne gā bēn'nahū te xā 'yøt'Oja yø pa xā thogui. Porque nu'mø mambā jūjpū ja rá häi Egipto ya yø ja'i Israel, m'mēfa p'uya, bi hyo'ū to himbi 'yēc'ēi te bi mā. ⁶ Dami bēmhmū te bi tho'ū yø anxē himbi zuprā 'bēfi mī pēfi, sinoque bi zop'ū'a te mī pēp'ū mahēts'i. Nunā Oja, xā ndut'i conyø cadena p'ū ja rá 'bēxūi mēnte dā zōnnā pa di nja rá ts'ut'abi. ⁷ 'Nē dami bēmhmū te bi jap'a Oja'ū yø mmēngu p'ū ja rá hnini Sodoma 'nēhra hnini Gomorra conmi'da yø hnini guerp'utho mambī ja. Mī njap'ū yø ja'i mī 'bap'ū ngue 'yots'om'māi tengutho øtyø ja'i 'bap'ū guí 'bahmū

ya ngue 'yots'om'māi. 'Bū i'da ngue yø mmīn'yohūse mādi 'berpa rá sä tengutho 'mø drā xisu. Pē bi nzø ya yø hnini ya n'namhma ngue nu to gātho øtyø ts'oqui dā badi ngue di njapra castigo m'mēfa connā sibi para zantho.

⁸ Tengutho dí xi'ahū ya, xquet'a njarbutho'a te øtyø fēhni xānnbate p'ū guí 'bahmū. Nu'ū, di ts'antyo dā, ēnā ngue bi t'uti ngue dā zā dā 'yøt'a xants'o ngue di ts'onnyø do'yo. Embi ngue hingui ja ts'edi gā øthū ya yø hya di 'bējpahū Oja gā øthū. 'Nē nnømman'ū'a tate ja yø ts'edi. ⁹ Nu'mø mī dū rá Moisés, nu'a rá 'bet'o anxē Miguel bi njun'mā hyaui rá zithū ngue di nuēnnbabi rá do'yo. Pē nu'a rá Miguel himbi hya rá ts'edi xta nnømman'ū'a rá zithū, xta 'yēmbi ngue dā ma rá castigo. Sinoque hōntho embi: "Di hēc'a'i Oja", bi 'yēmbi. ¹⁰ Pē nuyā yø n'yohū dí xi'ahū ya, nnømman'ū'ū ja yø ts'edi 'nē hingui padi hanja. Tengutho yø zu'ē ngue hin'yū yø n'yomfeni, nu'a rá nts'o so yø mmāi gue'a øt'a, njarbutho ya dí xi'ahū ya, guehya di m'mēhya.

¹¹ Nuyā yø ja'i ya, hague ngu rá n'ū dā zā ya. Porque tenthō rá nts'o bi 'yøtra Caín. A nuyā p'uya, øtra ts'oqui ngue dā dahra mēnyū, tengutho bi 'yøtra Balaam. Pē di m'mēdi tengutho rá Coré, di m'mēdi ngue himbi ne xta 'yøde te mman'Oja. ¹² Nu'mø pap'ū ja rá ngo guí øthū ya yø ja'i dí xi'ahū ya, di 'berpabi yø sä'ū yø ja'i njuantho yø 'yēc'ēi. Porque nuyā yø ja'i ya di ho di nsihmē, pē hingui nnu mānsū mī'da yø ja'i 'bap'ū ja rá ngo. Hōntho nne ngue di nniyase. A nuyá, hin tema nho dā 'yøt'ahū ya. Ya guí nnuhū n'na rá jogui 'mø bá hā rá ndahi, 'nē himbi n'ye, njarbutho ya. Nuyá, guehya tengutho yø za hingui zū'mø bi zōnnā pa di nzadi. Ya xāndū, janāngue hingui zūdi, 'nē majuanī ngue xāndū ngue nu'mø mī sat'i, bi c'ats'i. ¹³ Nuyā yø ja'i ngue hōndra nts'o gā 'yo, guehya yø ja'i guí nhyējpa yø fānthē jap'ū ja rá jathe ya, nup'ū nī gohra ts'othē xants'o rá fūgui hōts'e,

njarbutho ya. Guehya tengutho yø sø 'mø dadi pomp'u thogui. Guehya da ma ra castigo para zantho ya, da map'u ja ra ts'a'beXu.

14 'Dato yø papá bi m'mai bá fudi asta ra Adán, mi m'mu'a rá yoto, ya ra Enoc. Guehna ra Enoc bi ma te di nja, bi 'yena: "Nu'mø bá εcua Oja, yø mahuahitho yø maca anxε da n'youi.

15 Dá εhε ngue da 'yørpa ra ts'ut'abi gátho yø ja'i. Gátho yø ts'oc'ei hingui εc'ei Oja da ma ra castigo ngue'a te gáma nts'o xa 'yøt'e, da gue'a te gáma ts'omhya xa xi Oja p'u ha ya", bi 'yena.

16 Nuyá yø nemhya, hñjongui pøni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyø mmui da 'yøt'e, gue'a di nja'a. Nu'mø ya, εna ngue paxε. Di hoqui te xihyø ja'i, para ngue da zäp'u da gujpa bi te honi.

xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hingui sä ha di mbenni.

24 Hønsε Oja ja rá mfadi, 'nε ja rá ts'edi ngue fä'ahü hingui 'yøthü ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hñte mants'o da din'nahü 'mø ra pa gui m'mähmü p'u ja rá hmi rá dä. Nu'a ra ora'a p'uya, ya da zä gui johyahü.

25 Nuná Oja bi yanjä conná nguehra Jesucristo. Maguesε Oja ngue jase rá ts'edi, 'nε guehna tate hangü ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

17 Ague ma zi cu'ahü, dami bεmhü na ra hya bi xi'ahü m'met'o ya yø representante ma Hmuhü Jesucristo.

18 Nuyá, bi ma ngue hante da gaxyø pa di 'yεp'u, di m'mahyø ja'i ngue da dentho'u yø hya xanduxqui. Guehya yø ja'i da 'yøtho'a ra nts'o so yø mmui ya.

19 Guehya yø n'yohü 'uεnyø ja'i ya. Gue'a ra 'yu cämbasε yø n'yomfεni da 'yøt'e. Hinga gue'a ra 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo.

20 Pε ague ma zi cu'ahü, dami 'yøt'e ngue man'na di ndü ni maca nt'εc'εihü i ja. Nu'mø gui mmat'Ojahü, dami unna 'yu ra Espiritu Santo ngue di bεn'nahü te gui mmamhmü. 21 'Yo gadi unthohü rá mate Oja. Nuná ma Hmuhü Jesucristo ja rá nhuεcate na. Ma ga tømhmü ngue di 'dacjü ra te para zantho.

22 Nu to yobεni, dami hathü ra ts'edi ngue 'yo di thät'i. 23 Pε nu'u ya xa thät'i, dami yäni, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hingui nnepe da guadi di nzø, gui jarbü. Di nja ni nhuεcatehü ngue mi'da yø ja'i, pε dami mfähmü, mamü njahü p'u tengu øt'u. Nup'u gdi bεmhü ya yø ja'i ya, tengutho 'mø

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

¹ Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugä drá Xuua, ra Jesucristo bá penngagui rá anxε, bi jaqui dá padi hanja na ra hya na. ² Ma ga xi'ahua te gá dá nu. Ga xi'ahua hanja na te gäma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

³ Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmēnthi di nthēui te'o da manna hya p'u ha di mpēti yø 'yεc'εi. 'Nε xquet'a ra mmēnthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho di nja ya.

⁴ Nugä drá Xuua dadi zēnguagä'u yø 'yεc'εi rá m'map'u yoto yø hñini rá njap'u ja ra häi Asia. Oja di jap'ahu 'nε da hyut'a ni mmēihua. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nεhyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mai. Di jap'ahu na ra Espiritu Santo, nuna entho yoto yø nyot'i i nεqui p'u ni hyandrá nthuts'i Oja. ⁵ Di jap'ahu na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja na. Go rá maditho bi bēnnate 'mø mi di na, 'nε guehna ja rá ts'edi ngue di manda gätho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi na. Guehna ra Cristo di macju 'nε bi du. Nu'a rá ji bi mäni, gue'a i hoga ma ts'oquihua'a. ⁶ Nuna ra Cristo øt'e ngue ma n'yohu p'u ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'dajua ra 'befi ngue dyø mmäcjahua, para ngue da zäp'u ga thannehua na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga εspahu na ra Cristo maguesε, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

⁷ A nuyá, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yε mahets'i, da n'yoi ra gui. Gätho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpua ja ra pont'i da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gä di nya dummui. Da ngut'atho.

⁸ Nuna ma Hmuhua Oja jase rá ts'edi, nguna ra hya xicju, i εna: "A nugä para zantho dí 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pε nugä ga sigue ga m'mui para zantho", i εna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nεhyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mui.

⁹ Nugä drá Xuua, gä dadi ncuha, gäthogahua, ya ma n'yohu ra Jesucristo. A nuyá, di tocagahua ngue dí sähu ra n'u ya. Pε gä dí ohu rá 'yε ra Cristo nuna di hacju ra ts'edi ngue ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmu. A nu'mø ma m'mucä p'u Patmos, ja n'na ra t'uhäi ja made ra jathe, ja dá op'u ra fadi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicä yø ja'i te'o na ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna n'na ra pa ngue mi thanne yø ja'i ra Hmu Jesús, ra Espiritu Santo bi pärcagui ma nhandi, 'da ma'dan'yo dá nu. Dá øcua ja ma xatha ngue nts'edi ga nzoca n'na n'cεi. Nup'u dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta. ¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yεngui:

—A nugä para zantho dí 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pε nugä ga sigue ga m'mui para zantho. Ague Xuua, dami cuarta sacua te gä gui nnu ya. Gui pennbá ra sacua yø 'yεc'εi 'buhua yoto yø hñini rá njap'u ja ra häi Asia. Nuya yoto yø hñini ya, guehna ra hñini Efeso, ra hñini Esmirna, ra hñini Pérgamo, ra hñini Tiatira, ra hñini Sardis, ra hñini Filadelfia, ra hñini Laodicea.

¹² Nugä drá Xuua, dá 'bärbuya ngue dá hεt'a nzoqui. Pε nu'mø ma 'bat'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue ra oro.

13 Nup'u ja'u yoto yø mfoxiyo p'uya, dá hēti ngue ɛt'inde n'na ra n'yohu. He rá he sət'e asta yø gua. Rá tiya p'uya, gā ra oro di ngut'i. 14 Yø xta p'uya, gā ra t'axi, ɛna ra t'axca xide'yo oque ra t'axca se. Yø dá p'uya, di yoxni tengutho rá thai ra sibi. 15 Yø gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'ɛgui 'mø bá pømp'u ja ra orno ngue xa mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a gā nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hi ra ndate dehe. 16 Nup'u ja rá 'yɛ ngue rá n'yɛi, i ha yoto yø sø. I pømp'u ja rá ne n'na ra ts'anjuai ja yoho yø hēti. Rá hmi p'uya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hinte juti.

17 Ma hɛrp'u 'bäi, dá tägui tengutho n'na ra du, dá sop'u ja yø gua. Bi macrá 'yɛ ngue ra n'yɛi, bi doscagui, bi 'yɛngui:

—'Yo guí su. Go guecä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nɛgui, pɛ nugä gā sigue gā m'mai para zantho. 18 Guecä dí 'bui hangü ra pa. 'Nɛ bi hnu ngue dá tu, pɛ nuya dí 'bui para zantho ya. Go dí hagä ra nsogui ngue ra ndate, go dí hagä ra nsogui p'u 'buhyø ánima. 19 A nuyá, dami cuatro sacua te gäma hya guí nnu ya. Cuatra sacua'a te bi nja ya, da gue'a te di nja m'mefa. 20 Nuyá, gā xi'i te gā mbønya yoto yø sø gā nua ja ma n'yɛigä ya. Co 'nɛhya yoto yø mfoxiyo ngue ra oro di mäsqi, gā xi'i te gā mbøni. Nuya yoto yø sø gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto yø mɛfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'u di mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue yoto yø hnini ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto 'bui yø 'yɛc'ɛi ya.

2

1 Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mɛfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yɛmbi: “Nguna ra hya mmana ja yoto yø sø p'u ja rá n'yɛi, nuna di therbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue ra oro. I ɛna: 2 Dí pacä te gā guí

øthu. Dí padí ngue guí ha ra ts'edi guí ørpahu rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ guí seti hangü ra n'u guí thohmu. Dí pacä ngue hin gadi nsixu yø ts'oc'ɛi. 'Nɛ dí padí ngue pønyø ja'i ngue nne da hyä'ahu, i ɛna ngue ma representante. Pɛ gā hyaspahu ra güenda te gā 'yo ya yø ja'i ya, 'nɛ gā tinnbahu ngue guehya fehni ya. 3 Guí seti hangü ra n'u guí thohmu, 'nɛ 'bu i'da ngue ɛmmɛi ørcagui ma 'bɛfi, hinha gā ngohyø mmui. 4 Pɛ nugä jap'u n'na ra hya nná su'ahu. Nuna ra hya na ngue zits'utho gadi macju, ya hinni mantho gadi macju tengutho p'u bá fadi, ngue janjuani gā hyo ni mmui gā macju. 5 Dami bɛni ha bi njap'u guá ɛts'i ngue gadi macju. A nuyá, dami 'bä'ni mmuihu n'na zihmantho, dami macju tengutho gmi øthu m'mɛt'o. A nu'mø ngue hingui nne gui macju, gā mmagä p'u ngue gā hacä ni mfoxiyohu p'u ha ja. 6 A nuna n'na ra hya jap'u guí øthu, dí nnu manhogä na, ngue madits'u guí nnu manhohu'u yø hya xännbabi yø ja'i ra Nicolás. A nugä p'uya, xquet'a 'nɛqui madits'u dí nnu manhogä na ra hya na. 7 Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yɛc'ɛi ra Espiritu Santo, i ɛna: Nu ra ja'i da bøni ngue da dapra nts'o i ja, gā unna nt'ɛdi ngue da zaprá ndät'ä ra za 'bäp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za ra ndät'ä ra ja'i, ra ja'i p'uya di m'mai para zantho, i ɛna”.

8 Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mɛfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yɛmbi: “Nguna ra hya mmana ya mi 'bu 'mø mambá fadi bá nja yø cosa i ja ya, 'nɛ di sigue di m'mai para zantho. Guehna bi du na, pɛ mahømbi m'mui. I ɛna: 9 Dí pacä te gā guí øthu. Dí padí ngue xangu ra n'na guí sähmu. 'Nɛ dí padí ngue guí hyoyahu, ngue hin'yu ra mɛnyu. Pɛ madague'a, tate di muui na ra nho di 'da'ahu Oja. Dí padí ngue nnømman'uh'ahu yø ja'i nuya ɛna ngue yø judío. Pɛ nuya yø ja'i ya, guehya

hingyø ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i ra zithu ya. ¹⁰ Yo guí suh'a te ra n'u ja ngue guí thohm'a ya. Porque ra zithu di nja ra pa da 'yøt'e ngue guí n'ofädih'a. Ja da fap'u p'uya ngue'mø majuaní guí εc'εigah'a xanho, ogue hin'na. Di sä'ah'a ra n'u n'net'a ma pa, pe 'yogui hegah'a madague'a gui tuh'a. Cabo ga jut'ah'a connä 'da'yo te para zantho. ¹¹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yεc'εi ra Espíritu Santo, i εna: Nu ra ja'i da bøní ngue da dapra nts'o i ja, ya hinda tho'a rá yondi ra ndate, i εna”.

¹² Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'bähyø 'yεc'εi'a ra hnini Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanna pōnnä ne n'na ra juai mandø nts'atho, ja yoho yø hetí, i εna: ¹³ Dí paçä te gä guí øth'a. Dí paði ngue guí 'bähm'a p'u ha 'bähyø ja'i di manda ra zithu. Pe dí paði ngue guí εc'εigah'a xandønho. Nu'mø ra pa mi hatra ts'edi ra zithu'u ni mmenguh'a ya, ngue bi bentra Antipas bi hyo, bi api ngue xifi xanho yø ja'i hanja'a ma hya, pe hingá hyegah'a. ¹⁴ A nuyá, jap'u 'da yø hya guí øth'a ngue hīndi nnu manhogä. Porque nuna ra hya bi nxännbate manjam'mø ra Balaam, 'bap'u 'da ni amigoh'a ngue tenna ra hya na. Guehna bi xännbabi ra Balac, bi xifi ngue da japyø judío da 'yotra ts'oqui, ngue da zi'a te pörpabi yø dahmu, m'mēfa p'uya di n'yots'om'mäi. ¹⁵ Nuna man'na ra hya p'uya, xquet'a 'bap'u 'da ni amigoh'a ngue tenna hya bi nxännbate ra Nicolás. Conque nuna ra hya xännbate na, madits'u ngue dí nnu manhogä na. ¹⁶ Pe nuyá, 'yo gaði unna 'yu yø ja'i ngue di xähya yø hya bi nxännbate na dí xi'ah'a ya. Damí xihyø ja'i ngue nuna ra hya xännbi, da hyep'u. Porque nu'mø himbi ne yø ja'i da hyep'u na ra hya di xädi, ga mmasεgä p'u. Nuya yø ja'i hingui nne da hyep'u ya yø hya di xädi, ga säsega'be connä juai pōmma ne. ¹⁷ Nu

ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yεc'εi ra Espíritu Santo, i εna: Nu to da bøní ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi ra hmε bí ja mahets'i, guehna ra hmε hingui facua ja ra ximhäi na. 'Nε ga unna n'na ra t'udo xa nt'axi. Nuna ra t'udo ga unni, nt'ot'i n'na ra thuhu ma'da'yo, hīnjongui paði hanja. Sinoque ja ngue da bāse hanja'a to da hyanna do, i εna”.

¹⁸ Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'bähyø 'yεc'εi'a ra hnini Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmannä Ts'ant'u Oja, nuna di yoxni yø dä tengutho gui 'yotra' thai ra sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'εgui mats'uxt'i xandønho. I εna: ¹⁹ Dí paçä te gä guí øth'a. Dí paði ngue gaði macj'a nε dí paði ngue n'na ngu n'na gaði mmahm'a. Dí paði ngue guí εc'εigah'a xandønho. Dí paði ngue guí ørpah'a rá 'bēfi Oja. Dí paði ngue nu'a te ra n'u guí thohm'a, gä guí sēth'a. Dí paði ngue nu'a te ra nho guí øth'a, man'na tate xanho te guí øth'a ya, ngue'mø rá madi. ²⁰ Pe nugä, jap'u n'na ra hya nna sä'ah'a. Porque nuna ra hya xännbate ra Jezabel, gaði unthoh'a ra 'yu. Nuna ra xisu na, i εna ngue Oja di bēnnbabi ra hya xännbate, pe himma juani. Porque dí paði ngue hät'u yø ja'i xännbi. Embi ngue sätho di n'yots'om'mäi ra ja'i, nε embi ngue sätho da za ra ngø pörpabi yø dahmu. ²¹ Nugä dí tømä na ra Jezabel, xamhatho da hyep'u'a rá n'yots'om'mäi ga 'yo, pe hingui nne da hyep'u. ²² Janangue nuyá, ga japi di hyenni da 'yoxrá t'ots'i. Ga japi da zä ra n'u. Nu to gä xa hyät'i ngue n'yots'om'mäiui, nu'mø hīndi 'bät'yø mmui ya hät'i ngue da hyep'u ra nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguitho da zä ra n'u. ²³ Nuna ra Jezabel, ga hogä yø ja'i nuya xa hyät'i, i nnøpe ngue yø basi. Ja da bap'u yø 'yεc'εi 'bui ndap'u bi zä p'uya ngue dí parbabi yø n'yomfēni yø ja'i,

nū te gāma hya mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na, gä dí padí. N'na ngu n'na'ah, nū te gä guí øth gue'a ra njut'i di nja'a.

²⁴ Pε nuna ra Jezabel xännbate ra hya p'u ja ra hnini Tiatira, xangu hinguí nne gui tenhn na ra hya na. Porque nuya yø hya exa di xähyø ja'i ngue nne da badi xandønho te εga 'yo ra hya ra zithu, ya hinguí nne gui xähma ya yø hya ya. Pε conni parte, ya hin'yu te gdá su'ah. ²⁵ Nuna ra hya ya xcá benth, dami sigue ngue gue'a gdí n'yohu'a ya, asta gue'mø dá εcä mahøn'a. ²⁶ A nuyá, nū to da bønī ngue da dapra nts'o i ja, 'nε da 'yøt'e te dadi 'bepi, 'nε di sigue da 'yøt'e asta guerp'u rá nεgui, guehna ra ja'i ga unná cargo ngue di manda yø nación. ²⁷ Ma Papá bi 'dajma cargo, ga ja'ah p'uya ga 'da'a ni cargoh. Pε mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ah. Nū'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya guí xihma da 'yøt'e, gui japhu yø ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'εgui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpøde. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ah ra dasø bí pøx'mø xudi. ²⁹ Nū ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yεc'ei ra Espíritu Santo”.

3

¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'bähyø 'yεc'ei'a ra hnini Sardis. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembī: “Nguna ra hya mmanna to pennbabi ra Espíritu Santo ya yoto yø hnini, nuna ha yoto yø sø. I εna: Dí pacä te gä guí øth. Dí padí ngue nup'u ha guí yah, guí εna ngue ya guí øth xandønho rá 'befi Oja. Dí pacä p'uya ngue himma juani guí n'yohu rá ts'edi Oja. ² 'Yo nimantho guí säyathoh, dami mēfi ngue gui hathu ra ts'edi yø ja'i. 'Yo guí nneh ngue nimantho da hyep'u Oja mi'da yø ja'i. Porque dí nnugä ngue guí säyathoh, guehna hinguí nnu manho ma Ojagä naya. ³ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbeni ya yø hya bi sän'nah. Nū te gāma hya bi si'i gui 'yøth, da gue'a gui 'yøth'a. 'Yo nimantho gui

säyathoh. Nū'mø hingá ja ndummui gui 'yøth ya yø hya dí xi'ah ya, jagui thambeni ya ga søcä p'u guí 'bähma, tengutho 'mø bi zøhra bε, porque hinguí pahma tema ora ga søhø. ⁴ Pε dí padí ngue nup'u ja ra hnini Sardis, 'bap'u 'da yø 'yεc'ei ngue hindí ts'onnyø he bi un'Oja. Guehya 'dap'u ga n'yo'be ya, da hye yø t'axca he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'onnyø he bi t'unni. ⁵ A nuyá, nū to da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rá t'axca he'a, 'nε hinga thujpabi rá thuhu p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu ya yø ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'u 'bähma Papá, conyø anxε 'dap'u 'bähmi, ja ga mmangä p'u ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nū ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yεc'ei ra Espíritu Santo”.

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'bähyø 'yεc'ei'a ra hnini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembī: “Nguna ra hya mmanna majuanī ngue gä ra nho øt'e, 'nε nū'a ra hya mma gä majuanī. Guehna hannbabi rá nsogui ra dast'abi David. Nū'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nū'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I εna: ⁸ Dí pacä te gä guí øth. Dí padí ngue nuna ma 'befi, madi zits'u guí ha ra ts'edi guí 'yøth na ra 'befi na. A nū'a gni 'yøpah masu na ra hya dí mma, hinguí cøngah ma thuhu, janangue dá xoc'ah n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuya yø ja'i o rá 'yε ra zithu, guehya exa εna ngue yø judío ya, pε himma juani ngue guehya ma ja'igä ya, sinoque fehni. A nuya yø ja'i ya, ga japä ngue di ndantyøhm p'u ha guí 'bähma. Ja da bap'u p'uya ngue dadi ma'ah. ¹⁰ Nugä dí xi'ah ngue gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thohma. Nuna ra hya dá 'bep'i gui 'yøth, gue'a gä 'yøth'a. Janangue nuyá, ga fäxah 'mø gä sähu ra n'u da thogui gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bønī ngue xanho rá nt'εc'ei. ¹¹ N'na zihmantho ga ma

εcä. 'Yo gadi thøhmü nā rā hyā ya xca benthü, n'namhmä ngue hinga n'nan'yo to di tocabi rā njut'i ja ngue di n'na'ahü. ¹² A nuyá, nü to da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá dōts'e rá ngu mā Oja'a. 'Nε hīnjām'mø da 'uemp'ü di m'mäi. Nü'a rá thūhū mā Oja, gā cuarpabi rā ja'i. 'Nε gā cuarpabi rā ja'i rá thūhū nā rā 'da'yo Jerusalén bí ja mahets'i, gue'a rá hnīnī mā Oja'a. 'Nε xquet'a gā cuarpabi rā ja'i mā 'da'yo thūhū. ¹³ Nü rā ja'i ja rá gu, da 'yøhnā rā hyā xihyø 'yεc'ei rā Espiritu Santo”.

¹⁴ Damī 'yotra carta, gui pennbabi rá mεfi Oja 'bet'o p'ü 'būhyø 'yεc'ei'a rā hnīnī Laodicea. Ja ua ya yø hyā gui 'yot'i, gui 'yεmbi: “Ngūnā rā hyā mmanā zant'a majuanī te mma. Nūnā xifi xandønho yø ja'i hanja nā rā hyā majuanī. Connā nguehnā bī nhogui te gāma cosa bi zān'Oja ngue bī nja. I εnā: ¹⁵ Dí pacā te gā guí øthü. Dí padi ngue nī xīngā gue'a gui hyεgagui p'ü, nī xīngā gue'a gdi hā rā ts'edi gui tēngagui mā hyā. A nuyá, i nne gui sānnī te gui 'yøt'e. O bien ngue gui hyεgagui p'ü, ogue xīngui hyā rā ts'edi gui tēngagui mā hyā. ¹⁶ Pε comma ngue xøgue zi juat'atho guí εc'εigui, nūya njuantho gui mma thi ya. ¹⁷ Guí εnā ngue ya gyø mmεmmetihü, ya hīnte gadi 'bεhmü. Ya gā gue'a te guí øt'e guí εmhmü ya. ¿Ua hīn gadi umhmü rā güenda ngue rā 'yanthī gā nthεhü? Porque madi zits'ü te di ja'ahü. Guí hyoyahü nup'ü go bi zä. Gyø xādāhü nup'ü go bi zä. Conque nī xīngā ulu di ja ngue gui hyehü. ¹⁸ Janāngue dí xi'ahü ngue gui tāngbahü rā oro mā datho xandønho, ya xpā thop'ü ja rā sibi. Nü'mø ngue da guehnā di ja'ahü nā, ya majuanī ngue gui mmεmmetihü 'mø. 'Nε gui tāngbahü rā ulu tate mandø nt'axitho gui hyehü, n'namhmä ngue ya hīnnī mantho gui pεs'nī sā ngue da hīn'yü te gui hyehü. Damī tāngbahü rā 'yεthī nī hü ngue rā colirio, di coxnī dāhü, n'namhmä ngue da zä nī nxädä gui

thohmü. ¹⁹ A nuguī, nü'ü gā dadi madi, nü'mø hinga gue'a gā 'yo, nugā dí fei ngue dadi hejpi te øt'e. Janāngue nuyá, gā fεp'ahü 'mø ngue hīngui hyā rā ts'edi gui 'bā'nī mmāihü ya. ²⁰ Dí 'bācā p'ü ja rā goxthi dí nzonhnategā. Nü rā ja'i da 'yøde te dí xifi, da xogagui rá mmāi gā cat'i. Gā nsāya p'ü ja rá mmāi rā ja'i. Gā n'amigo'be, 'dap'ü gā nsihmε'be. ²¹ A nuyá, nü rā ja'i da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gā unna nt'edi ngue 'dap'ü gā mmī'be p'ü dadi manda. Tenguthogā ngue dá dapra nts'o, janāngue nup'ü di manda mā Papá 'dap'ü dí hü'be. ²² Nü rā ja'i ja rá gu, da 'yøhnā rā hyā xihyø 'yεc'ei rā Espiritu Santo”.

4

¹ Mī tho'a te gāma hyā dá nugā p'üya, mahøndā nnøts'e ngue da hanmahets'i. Dá handā n'na rā goxthi ngue nsoqui. Nü'a nmī ya'be p'üya, nü'mø nzoqui, εnā gue'mø m'mixt'i rā corneta'a gā ya. Bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Gā ut'a'i te ja ngue di nja m'mεfa —bi 'yεngui.

² Nü'a rā ora'a p'üya, bi pärcagui mā nthandi rā Espiritu Santo. Dá handā n'na rā nthuts'i bí ja mahets'i. Nup'ü ja rā nthuts'i p'üya, ja hup'ü Oja. ³ Nūnā dá handī ngue hūxpü ja rá nthuts'i, dá nü ngue di yoxnī p'ü hūdi, tengutho gui yoxnī rā dospī ngue rā jaspe, n'youi rā cūhü xā nthēnī ngue rā cornalina. Nup'ü hūdi, jap'ü n'na rā nyot'i ngue rā sano, gā rā jūxhmü. ⁴ Xá 'yεt'inde 'dāte magoho yø nthuts'i p'ü hūdi. N'na ngu n'na'ü yø nthuts'i hup'ü n'na nc'ei, gā he yø t'axca he. 'Da'a n'na rā corona ngue rā oro oxyø ya. ⁵ Nup'ü hü Oja, ja pøp'ü yø hüei, ja nεxpü yø ngānī 'mø bī nyā. Nup'ü nī hyandrā nthuts'i Oja, jap'ü yoto yø nyot'i ngue danzø. Gue'ü nnøpā ts'edi rā Espiritu Santo'ü yø nyot'i. ⁶ Nup'ü ja rā xεqui socra nthuts'i p'üya, titho tengutho rā jathe p'ü gui nεqui. Pε thotrā nthandi rā ja'i tengutho rā xito.

Nup'u ja ra nthuts'i, gä goho yø ts'at'i 'bäi 'da'a n'na'u ja yø te. Ngu rá hmi, ngu rá xütha, gä ja yø dä. ⁷Nu'a rá mudi, di nequi tengutho n'na ra dafanzate. Nu'a rá yoho, di nequi tengutho n'na ra ndøtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmi tengutho ra ja'i. Nu'a rá goho, di nequi tengutho ra dátäni di hmahyø zahua. ⁸Gä goho, i ja 'dato yø zahua n'na ngu n'na. Nup'u ja yø zahua, ngu yø 'bizahua, ngu maxøts'e, gä ma zinni ja yø dä. Ra pa, ra xui hingui säya ngue ena:

—Nuna Oja na, guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna Oja ra hmu na ngue jase rá ts'edi, guehna 'buhna ya, 'nehyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nehyø pa di map'u, hangü yø pa di sigue di m'mui —i ena.

⁹Nguna ra hya ga 'yεspabi Oja 'ne di ja mammadi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi da 'yεspabi Oja, ¹⁰nu'u 'däte magoho huxyø nthuts'i di mäspu hu Oja, gä ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyø corona ngue sop'u ni hyant'Oja. I ena:

¹¹—Ague ma Oja'i, gue'e ma Hmu'ahē. Gue'e ni 'yup'u mathoguitho da hnu mansu'i. 'Ne ni 'yup'u da t'ets'a'i, porque jase ni ts'edi ngue gá hoqui tanto yø cosa i ja. Nu'i, bi nja'i mpähä guá sänni te bi nja, gue'a ja'a ya.

5

¹Nuna Oja huxpu ja rá nthuts'i, dá hēti ngue fo rá 'yēi n'na ra sūcua ngue m'mäni. Nt'ot'i mbo ra sūcua 'ne nt'ot'i maxøts'e. Nup'u ja rá nyani ra sūcua n'youi yoto yø seyo sammi ngue hīndi nxudi. ²Dá nu n'na ra anxε ngue mandø nzaquitho ga ya, ra ndøts'edi ga 'yøtra nt'änni, i ena:

—¿To da bōni di ntate ya ngue da zä da xōjpa yø seyo samra sūcua, para ngue di nxudi? —bi 'yēna.

³Pe hīnjombi bōni ngue xta nzä da xudi, ni xinga guep'u mahets'i, ni xinga guecua ja ra häi, ni xinga

guep'u 'būhyø ánima. Hīnjombi bōni ngue xta nzä xta xōjpa yø seyo ra sūcua ngue xta nnu te nt'ot'i. ⁴Nugä p'uya janjuani ngue di zoni, porque hīnjombi bōni ngue xta xōcyø seyo ngue xta nnu yø letra nt'ot'i ra sūcua. ⁵Nu'u 'däte magoho nja'i, bi 'yēna n'na:

—'Yo nīmantho guí zoni, porque nuna ni hu ngue ra dafanzate, rá mēni ra Judá 'ne rá mēni ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zä da xōcyä yoto yø seyo samra sūcua naya.

⁶Dá nugä n'na ra De'yo ngue 'bäp'u 'bu Oja p'uya. Di nequi ngue n'yodui yø medi bi nja 'mø mi tho. Xa 'yēt'inde'u di mäspu 'bu Oja. Ja yoto yø danj, ja yoto yø dä. Nuya yø dä p'uya, guehya nne da ma ngue ra Espiritu Santo handi gä rá ngani nximhäi. ⁷Nuna ra De'yo, bi ganna sūcua mi ca rá 'yēi Oja p'u hudi. ⁸Mi ganna sūcua p'uya, nuya goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, co 'nehya 'däte ma goho hup'u ja yø nthuts'i, gä bi ndantyøhmu p'u 'bähra De'yo. I ha 'da'a n'na ra 'bida ni hu ngue ra arpa. Ne the 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yup'u ra hoga bopo. Nuna ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'yε Oja na. ⁹'Ne tuta n'na ra thuhu ngue ma'da'yo, i enna thuhu: “Nu'i, gue'e ni 'yup'u ngue gui canna sūcua, gui xōjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'ne conni ji gá jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Guehya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, 'ne 'dama 'dan'yo yø hya gä nya n'na ngu n'na. ¹⁰Gá unyø 'befi yø ja'i ngue dyø mmäcja, para ngue da dannese Oja. 'Ne gá unyø 'befi yø ja'i ngue di ndast'abi, ngue di manda gä ra ximhäi”.

¹¹Ma nu mahøn'a p'uya, dá nu ngue mandøngu dyø anxε xá 'yēt'inde'u 'däte magoho di mäts'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Pe nu'a gāngu yø anxε dá nugä, yø mahuahī ngue yø mahuahī'a gandøngu yø mahuahī yø anxε dá nugä ngue tuhu. ¹²Janjuani ngue ra ndøts'edi gá 'yēna:

—Nuna ra De'yo bi tho, guehna ni 'yup'u ngue da 'yεspabi yø ja'i na. Da manyø ja'i ngue guehna jase rá ts'edi na, 'nε di manda'a te gāma cosa i ja, go guehna jase rá mfađi na. Janangue ni 'yup'u da hnu mansu 'nε da t'εspi.

¹³ Dá øcä p'uya ngue mandøngutho i tuhu. Gätho'a te bá sän'Oja ngue ja yø te, gä tuhu, ngup'u mahεts'i, nguua ja ra ximhäi, ngup'u 'bähyø ánima, ngup'u ja yø jathe. Gä 'da ga 'yεntho:

—Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nεhra De'yo, guehya ma datho nne ngue da hnu mansu ya. 'Nε da hma ngue maguesε ja yø ts'edi. Guehya jatho ngue da t'εspi hangu ra pa ya —i εna.

¹⁴ A nu'u goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, 'da ga 'yεntho:

—Xandønho ngue ngu'a di nja —bi 'yεna.

A nuya mi 'däte magoho di mäspu hu Oja p'uya, gä bi ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bäi para zantho.

6

¹ Dá nugä ra De'yo p'uya, ngue bi xøts'a rá mudi'u yoto yø seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i p'uya, ra ndø ts'edi ga ya, εna ra ngäni p'u dá øde ngue εngu'i:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngu'i.

² Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra t'axa ndøfani. Nu'a ra tøgue, fo rá 'yε n'na ra nsä. Bi t'unna n'na ra corona. Bi ma p'uya ngue da øtra tunhni. Pε himbä thapi. Nuna, ndap'u bi zä ni ma bí tåhra tunhni.

³ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá yoho ra seyo. Bi 'yεngä'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngu'i.

⁴ Ma nugä p'uya, bá εp'u n'na ra thenga ndøfani. Nu'a ra tøgue, bi t'unna ts'edi ngue da japi di ndunhyø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi. N'na ngu n'na di nhyo. Bi t'unna n'na ra majuai.

⁵ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá hyu ra seyo. Bi 'yεngä'a rá hyu 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngu'i.

Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra 'bondøfani. Nu'a ra tøgue p'uya ha n'na ra pesa. ⁶ Dá øcä p'uya ngue bá nya'a hup'u made haru 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Bi 'yεna:

—Nu'a n'na kilo ra trigo, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Nu'a hyu kilo ra cebada, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Pε ra aceite 'nεhra vino hinda nexrá muui'a —bi 'yεna.

⁷ Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá goho ra seyo. Bi 'yεngä'a rá goho i 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngu'i.

⁸ Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra nduhmi ndøfani. Nu'a ra tøgue p'uya ni hu ngue ra Ndate. Nu'u ja rá xutha ra tøgue, bá 'bæfa p'u'a ra xequi 'bähyø ánima. Guehna bi t'unna ts'edi ngue da hyo n'na cuarto yø ja'i 'bæ'a nximhäi na. Da japi ngue di nhyo yø ja'i p'u ja yø tunhni di nja, da du yø ja'i ngue ra tuhu. Da du yø ja'i ngue ra guchi. Da du yø ja'i ngue da za yø zate.

⁹ Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá cat'a ra seyo. Dá nugä yø te yø ánima xa tho ngue mmambrá hya Oja. Guehya hingui säya'a man'i manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, gä 'bæp'u ja ra altar. ¹⁰ Yø ánima p'uya, nts'edi gä 'yεna:

—Ague grä Hmu ma Oja'i, gue'e majuan'i ngue gä ra nho gui øt'e. 'Nε dí pacähe ngue di nja'a te ra hya xcá ma ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi ra güenda ya yø ja'i 'bæ'a nximhäi bi hyogähe ya? —i εna.

¹¹ Bi t'unyø t'axca he ya yø ánima n'äst'abi, pε bi sifi ngue di nsayahma mits'u ra pa. Da dø'mits'u, asta gue'mø da zudi ngue da thopya yø cu ørpa rá 'bæfi ra Cristo, tengutho i du ya yø ánima.

¹² Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá 'dato ra seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ähäi. Ra hyadi bi gohi ngue ra

pothi tengū rā 'bo'ulu. Rā zana bi gohi tengū rā ji ngue xā nthēni. ¹³ Bā hōhyō sō maya bi zo häi. Guí nnu 'mō ngue huatṛa ndahī yō 'ya'igo, 'da guá hyōmtho ngue so häi, bi njarbutho. ¹⁴ Rā c'ammahets'i p'uya, bi m'mēdi tengutho 'mō m'māni n'na xit'o rā xucua. Yō t'ōhō 'nēhyō t'uhäi ja māde rā jāthe, gā bi dāmp'ū ha ja. ¹⁵ Yō dast'abi 'bū'a nximhäi p'uya, gātho yō hmu, gātho yō mmēmēti, gātho yō general, gātho mī'da yō jā'i ja yō ts'edi, gue'ū 'būhyō hmu, gue'ū hinjo'o yō hmu, gā bi 'dagui, bi n'yāmp'ū ja yō 'bido. Bi yarbū ja yō hyādo ja mbo rā häi. ¹⁶ Yō jā'i bi 'yēmbiyō t'ōhō, bi 'yēmbiyō nyuni:

—Bā tāhmū ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dīngāhe nā hup'ū ja rā nthuts'i. Porque rā ndussutho rā castigo dā ja rā De'yo, hīndī nne gā thocāhe'a rā castigo'a. ¹⁷ Nūya mfadi ngue bi zōhra pa dī nja rā castigo ya. Ya hīnjondā zā dā dāqui te dī nja ya —i ēnyō jā'i.

7

¹ Mī tho'a te dā nūgā p'uya, māhōndā handī goho yō anxē 'bāi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samra ndahī n'na ngu n'na. Hīndī japi temā ndahī dī n'yo māxōts'e rā häi, nī xīngā guēp'ū ja rā jāthe di japi dī n'yo rā ndahī. Hīndī jāpra ndahī ngue temā za dā 'yanī. ² Dā nūgā mān'na rā anxē p'uya, ngue bī 'yēp'ū nī bōxyadi. Hānabābi rā seyo nā mājuāni ngue Ojā i 'būi. Nūna rā anxē, rā ndōts'edi i matya goho yō anxē xi t'ūnyō ts'edi ngue dā 'yōtrā ndāte p'ū ja rā häi 'nēp'ū ja rā jāthe. ³ Bi 'yēmbi:

—'Yo sā temā ndāte guí ōthū p'ū ja rā häi, nī xīngā guēp'ū ja rā jāthe, nī xīngyō za, 'be gā mmēpyagāhe ya yō jā'i yō mēfi Ojā, dā ma mā seyobi yō dē yō jā'i —bi 'yēmbi.

⁴ Dā ōcā hangū gangū ya yō jā'i bi mē rā seyo Ojā p'ū ja yō dē. Nūya 'dē'mā yoho yō ts'ant'ū rā Israel, nū hangū yō mēni 'būi, n'na ciento 'nē yote māgoho māhuāhī bi zūdi. ⁵ Nūna

rā Judā, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Rubén, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Gad, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁶ Nūna rā Aser, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Neftalí, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Manasés, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁷ Nūna rā Simeón, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Leví, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Isacar, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁸ Nūna rā Zabulón, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā José, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Benjamín, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo.

⁹ Mī tho'a te gā dā nūgā p'uya, māhōndā nhanni, pē māndōngu dyō jā'i dā nū ngue xpī 'yēhē 'dama 'dan'yo yō häi, ndap'ū bi zā yō xēqui, ndō yap'ūtho yō mmēngu 'da. 'Nē 'dama 'dan'yo yō hyā gā ya n'na ngu n'na. Gā 'bāp'ū nī hyant'a hūxṛā nthuts'i ha 'bāhra De'yo. Pē māndōngu dyō jā'i 'būp'ū, hīngui sā di 'bede. Pē gā he yō t'axcā he, 'nē gā cā yō palma. ¹⁰ Gātho yō jā'i, gā mafi, pē rā ndōts'edi gā 'yēna:

—Nūna mā Ojāhū hūhnū ja rā nthuts'i ya, guēhnā bi yānjū nā, co 'nēhra De'yo mā Yāntehū —i ēnyō jā'i.

¹¹ Gātho yō anxē, xā 'yēt'inde ya 'dāte māgoho ēt'inde ya goho 'bāhyō ts'at'i rā nthuts'i, gā bi ndāntyōhmu p'uya ngue thāne Ojā. ¹² I ēnā:

—Majuani ngue ngu'a bi nja ya. Pe nuyá, ma ga ja ma mmadihu Oja hangu ra pa ya. Porque nuna guehna jatho ngue ga espahna. Guehna jase rá mfadi na. Guehna ma datho ja ngue da hnu mansu na. 'Ne jase rá ts'edi. Nu te sannu ngue di nja, gue'a nja'a. Da ngut'atho.

¹³ Nu'a n'na'ua 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i ena:

—¿Te'o ya he yø t'axca he? ¿Haru gue xpí 'yehé? —bi 'yengui.

¹⁴ Nugä p'uya dí embi:

—Agué grá hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya engbaya:

—Nuyü, guehyü mathoguitho xa nzä ra ndate yu. 'Ne guehyü bi menyø he, bi bo yø he conná ji ra De'yo. ¹⁵ Janangue ja 'bähnu ni hyandra' nhudi Oja ya. Ra pa ra xui thanne Oja nu hudi. Nuna Oja ya, guehna fädi ngue hinte da ja. ¹⁶ A nuyá, ya hinni mantho di ntu manthuhu. Ya hinni mantho di ntuthe. Ya hinni mantho da zä ra n'ua gampa ra hyadi. ¹⁷ Porque nuna ra De'yo 'bähnu ja rá nhudi Oja ya, guehna rá mádi yø ja'i na. 'Ne da zixpu pøhra dehe ngue ra 'da'yo te. Nu'ü yø guidä i ja ngue xa nzoni, da dujpabi Oja.

8

¹ Nuna ra De'yo, mi xøts'a rá yoto ra seyo n'youi ra sucuá. Nup'ü mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yani. ² Mi tho'a ra ora'a p'uya, dá nugä yoto yø anxe 'bäp'ü ni hyandra' nthuts'i Oja. Nuya yø anxe bi t'unni 'da'a n'na ra corneta.

³ Hømbá ep'ü man'na ra anxe p'uya, bá den'na ra t'uts'i Gä ra oro. Bi m'mäp'ü ja ra altar. Pe xandøngu yø bopo bi t'unni ngue da yuspa ra t'uts'i, da japra bopo p'ü ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'ü yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'ye Oja. ⁴ Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japra anxe p'ü hu Oja p'uya, ja n'youi p'ü yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'ye Oja. ⁵ Ra anxe p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yatyø despi mi caxpu ja

ra altar. Bi 'yembü ja ra ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huéi. Bi 'yan'ahäi. Janjuani ngue ra ndihi.

⁶ Nuya yoto yø anxe hä 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue da mixt'i.

⁷ Nu'a rá mádi ra anxe bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembü ja ra ximhäi. Bi nzø n'na xequi ra häi p'uya, pe himbi zu hmäde bi nzø. Nup'ü ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdapo.

⁸ Nu'a rá yoho ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embü ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'ü ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pe himbi zu hmäde ra jathe bi nji. ⁹ Nup'ü ha bi nji ra dehe p'uya, Gä bi du yø zu'ε mi 'bup'ü. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, Gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyü ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na ra dasø mahets'i p'uya, bá danzø. Bi zo ra sø p'ü ja yø dathe 'nep'ü pøhyø t'uthe bi zo. Pe himbi zu hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. ¹¹ Nuna ra dasø, ni hu ngue ra ndate gandønju. Nup'ü ja yø dehe bi zo, Gä bi juhø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

¹² Nu'a rá goho ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pe himbi zu hmäde ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Ne bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mexui ua ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin tema sø di nequi.

¹³ Dá handä man'na ra anxe p'uya, ngue bí 'yo mahets'i. Ra ndø ts'edi ga 'yena:

—Huécate. Huécate. Huécate yø ja'i 'bä'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyü yø anxe di 'behya —bi 'yena.

9

¹ Nuna rá cut'a ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Dá handä n'na ra sø bá tä mahets'i. Mi zøcua ja ra

ximhäi, bi nequi ngue ra anxε, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzequi ganhε. ² Mi xospa rá njo'mi ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'ma häi, bi 'berpabi rá thai ra hyadi. ³ Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yø mmäcja t'axi, so häi. Nu'u yø mmäcja t'axi p'uya bi t'unyø ts'edi ngue da za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra häi. ⁴ Bi si p'uya ngue hñdi ts'onnyø c'amdapo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'oni. Sinoque bi sifi ngue da za yø ja'i nuya hinguì n'youi rá seyo Oja p'u ja yø dε. ⁵ Nuya yø ja'i da za, bi sifi ngue hñda hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unna nt'edi ngue di sätra n'u yø ja'i. Pε nu'a ga n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i. ⁶ Nu'u yø ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mø bi za, pε hñda zä da du. Mada ne yø ja'i da du, pε hñdi nthēui ra ndate ya yø ja'i di sä ra n'u.

⁷ Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nequi, εna yø ndøfani ya xa nsä ngue da ma ra tunhni. Nup'u ja yø ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmi p'uya, rá hmi ra ja'i gui nequi. ⁸ Ja yø xta tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'uya, εna yø ts'i yø dafanzate. ⁹ Gä ra t'egui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jutyø ndøfani ni tihì ngue ni ma ra tunhni. ¹⁰ Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pε ncat'a zanatho mā t'unni ra nt'edi ngue da mihyø ja'i. ¹¹ Nuya yø mmäcja t'axi, 'buhyø hmu di manda, guehna n'na ra anxε di manda p'u ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhε. Nuna ra anxε na, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hutì ngue ra Abadón. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hutì ngue ra Apolión, i nne da manna ra hya na ngue ra Hyote.

¹² Ya rá muditho ra ndate na p'uya. Pε tobe di 'berhmi yoho di nja.

¹³ Mi mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxε p'uya. Dä øde ngue bá nya n'na

nc'ei p'u made ha maqui goho yø dani ra altar ngue ra oro, ha ni hyant'a Oja. ¹⁴ Nuna bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato ra anxε mi hä rá corneta, bi 'yεmbi:

—Dami xoqui goho yø anxε nthat'i p'u jonna dathe Eufrates.

¹⁵ Bi ma mathøgue'u goho yø anxε p'uya ngue da hyo n'na parte yø ja'i 'b'u'a nximhäi. Pε hñda za hmäde da hyo. Ya yø 'bεfitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jeya ngue da 'yøt'a te ja ngue da 'yøt'e. ¹⁶ Dä øcä p'uya, ngue mma hangu gangu yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxε. Bi mā ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

¹⁷ Guehna bi zähma dä naya, dá nu yø ndøfani, dá nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya yø tøgue, Gä ra t'egui yø njudi. N'youi yø cähu ngue ra theni, ra c'anguì, ra c'axt'i, n'youi p'u ja yø njudi. Yø ndøfani p'uya, εna yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yanì ngue ra asufre. ¹⁸ Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndøfani. Pε nu hangu gangu yø ja'i 'bui, himbi za hmäde bi hyo. ¹⁹ A nuya yø ndøfani, n'youi ra ndate yø ne, n'youi ra ndate yø ts'u. Porque yø ts'u yø ndøfani, ja yø ya ngue sate tengutho ra c'eya 'mø sa yø ja'i.

²⁰ Pε nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, himbi ne bi 'bätyø mmui ngue xta hyep'u yø dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronze, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yø dahmu thanne yø ja'i, hinguì 'yo, hinguì zø yø dä, hinguì øhra hya 'mø nzohyø ja'i. ²¹ Himbi ne xta hyep'u'a te manì n'yo yø ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'ete, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpε.

10

¹ Mandø nzaquitho man'na ra anxε dá nugä ngue bí 'yε mahets'i bá o ra

gui. Rá ya ra anxε, n'youi ra sano ngue ra 'becjuni. Rá hmi p'uya, di yoxni tengu ra hyadi. Yø gua, gä ra sibi. ² Ca rá 'yε n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yεi, brá nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brá nnerbu ja ra häi. ³ Dá øde ngue ra ndøts'edi ga ya, tengu 'mø guε ra ndøzate ngue nne di mmafi, njarbatho. Mi juadi bi mmafi, yoto yø ngäni dá øde ngue bi thonj. ⁴ Mi thonj'u yoto yø ngäni bá nya p'uya, dá ne xca cuatra súcua'u yø hya bi ma. Pε dá ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yεngui:

—Nuna ra hya bi man'u yoto yø ngäni bi nya ya, 'yo gadi cuatra súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yεngui.

⁵ A nuna ra anxε dá nugä ngue brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi, bi 'yεsmaya rá 'yε ngue ra n'yεi p'uya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bai para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gäma cosa i ja. Bi 'yεna:

—A nuyá, ya da guehra ora ja p'uya. Ya hinni mantho da thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zonna ora da mixtra corneta'a rá yoto ra anxε, ya bi nja gätho'a te xpá nzän'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyø ja'i, ya gä bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yεngui:

—Ní ma ya. Dami cannbabi ra súcua ca rá 'yε ra anxε brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi —bi 'yεngui.

⁹ Dá magä p'u 'bähra anxε p'uya, ngue dá äpra súcua ca rá 'yε. Nuna ra anxε bi 'yεngui:

—Ja ua ra súcua. Dami sa. Nup'u ja ni ne xta n'u ra súcua tengutho ra t'afi. Pε nu'mø bi zøt'a mbo ni mmui, ya xta nju —bi 'yεngui.

¹⁰ Dá cängä ra súcua mi ca rá 'yε ra anxε p'uya ngue dá sa. Nu'mø ma

yafi, xan'u tengutho ra t'afi. Pε nu'mø ma tut'i, ya mandø njutho. ¹¹ Ya bi t'εngä p'uya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue da thogui gätho yø ja'i nuya 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue da thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bi n'naca n'na ra t'o ngue ra t'eni p'uya. Bi t'εngui:

—Ga 'yo ya, dami 'yennbabi rá nija Oja, 'nε dami 'yenna altar. Dami pede hangu yø ja'i ndanne p'u ja ra nija. ² Pε nu'a ra thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote ma yoshna dá nepa häi rá maca danihni Oja ya. ³ Ga penhna yoho ma m'menhni da mangbagui ma hya, mente gue'a n'na mahuah'i 'nε yociento 'nε hyate ma pa. A nuya p'uya da hye yø he ngue di m'mu ndummui —bi 'yεna.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Nε guehya ga nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'u ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mø toni ja'i da ne da hyo ya yonc'ei ya, hinda zä da hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi da 'yuhyø nsuiui. Janangue nu to da ne da hyo, go da duse ra ja'i nne di nhote.

⁶ Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue hndi n'ye mente ra pa da mambrá hya Oja. 'Nε xquet'a ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gohi di nji ra dehe. 'Nε ja yø ts'edi ngue nuua ja ra ximhäi, da 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'u, hønt'a goma ora da nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyø 'befi ngue da manna hya, nu'a ra ndate zu'ε bi pøxpø ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhε, guehna da 'yørpabi ra tunhni na, da dapi 'nε da hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'u ja yø caye ja ra danihni bi ma macuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hnini na, gui nhyejpabi ra hnini Sodoma 'nε gui

nhyejpabi ra häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'ua yø ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue da nu yø ja'i nuya 'bui ndap'ua bi zä ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'bua nximhäi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue maði unnba yø mmui yø ja'i. ¹¹ Pe nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue bomp'ua yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahombi m'mui. Nu to Gä bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuani ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahets'i, bi t'embj:

—Bí 'yehmi ua ya —t'embj.

Bi ma mahets'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'ua yø nsuiui p'uya bi nutho ha i ma maya. ¹³ Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahäi. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'ua ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. 'Ne yoto mahuahj nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahäi. A nu'ua yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bua mahets'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe mahombá erpua rá hyu ra ndate di nja.

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε p'uya. Nu'ua bá nya mahets'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue ena:

—A nuyá, nuna Oja co 'nehra Cristo, ya da 'yuhrá ts'edi ya, ngue para zantho di manda Gä ra ximhäi.

¹⁶ A nu'ua 'däte magoho di mäspua ja rá nhudi Oja, Gä bi m'memfo häi ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gä 'da ga 'yenthø:

—Dadi ja mammaði'ahē ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'buhya, 'ne ya gmi 'bui mente yø pa xa thogui, 'ne gui sigue gui m'mui mente yø pa di map'ua. Jammadigahe ya ma Oja'i ngue ya gá du'mi gui manda te Gä ja ya. ¹⁸ A nuya yø ja'i 'bua nximhäi mi mbøcue,

xa mmestho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzäbi ni mefi xa mmamp'a ni hya. Gätho yø ja'i ya o ni 'ye di ngüε di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, Gä gui unyø nzäbi. Ya bi zønna ora gui jua'ua yø ja'i øtra nts'oni ua ja ra ximhäi ya, ngue'a te gäma nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugá p'uya ngue bi xohrá nija Oja bí ja mahets'i. Nup'ua mbonnija, di nequi ngue jap'ua ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani di hi yø ngäni. Bi 'yan'a häi, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nequi p'ua mahets'i n'na ra hmeya ngue n'na ra xisu di mpäxa n'na ra ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'ua tøgue di nequi ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxä n'na ra corona n'youi 'de'ma yoho yø sø. ² Nuna ra xisu p'uya, ya hä rá basi, pe mafi ngue sä ra n'ua ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handä mahets'i p'uya, dá nu man'na ra hmeya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø dani. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di fútrá ts'ua ngue bi hømyø sø bí ja maya, so ua ja ra häi. Pe himbi zu hmada'a gangu yø sø bá hømmi. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'mäp'ua ni hyandra xisu hä rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi hä ra basi, bi m'mührá ts'ant'ua nuna ja ngue dá zedi di manda ua ja ra ximhäi. Pe nuna ra ts'ant'ua bi zixpu bí 'bua Oja ngue 'dap'ua dani mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'ua bí ja ra dapo, ya xi zänbabi Oja n'na ra xequi di m'mui. Ja di t'unnba te da zi mente n'na mahuahj 'ne yociento 'ne hyate ma pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'ua mahets'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø anxε ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da yø anxε di manda. Bi ndunhui na ra ndate zu'ε, 'ne xquet'a bi mfäxui yø anxε

na p'uya. ⁸ Pɛ nuna ra ndate zu'ɛ, bí 'bɛhra tɔnhni p'ɛ mahɛts'i. Ya hin'yu ha di m'mai. ⁹ Nuna ra ndate zu'ɛ bá t'engua ja ra ximhái, gá bá n'youi yø anxɛ di manda. Nuna, guehna ra nyogui c'ɛya ni hu ngue ra zithu 'nɛ ra Satanás. Guehna hátyø ja'i 'bui gá rá ngani nximhái naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya udi ngue ja rá ts'edi, dá guehra Cristo ya udi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui mađi yahma cuhu p'ɛ ha 'bɛ Oja, ya bá thøn'athi naya. ¹¹ Guehya ma cuhu bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra Dɛ'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zu bi ma ngue ɛc'ɛi ra Dɛ'yo ya. Himbi zu bi manna hya, madague'a bi tho. ¹² Bí ja ra johya mahɛts'i. Di johya to gá bí 'bɛp'ɛ. Pɛ huɛcate yø ja'i 'bɛp'ɛ ja ra häi, da gue'ɛ 'bɛp'ɛ ja ra jathe, huɛcate. Porque nup'ɛ ja ra ximhái ya, ja 'bɛp'ɛ ra zithu. Janjuani ngue mbøcɛ ya, porque pađi ngue ya mits'ɛ dra pa da thaspa ra güenda —bi 'yɛna.

¹³ Nuna ra ndate zu'ɛ 'mø mambá t'engua ja ra ximhái, bi hyoni ha 'bɛhra xisu nuna xi m'mährá ts'unt'ɛ, porque sui. ¹⁴ Pɛ nuna ra xisu, Oja bi japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'ɛ, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'ɛ ra ndate zu'ɛ, bi map'ɛ ja n'na ra dapo xi zänba Oja ngue di m'mai. Nup'ɛ ja ra xɛqui bi zøni, ja bi t'unnbɛ te bi zi mɛnte nhyu jɛya made. ¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ɛ, bi bønna dehe p'ɛ ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xta nduxra xisu 'mø xti nthɛui. ¹⁶ Pɛ ra xisu, bi mäxra häi ngue bi dutra dehe bá pømp'ɛ ja rá ne ra ndate zu'ɛ. ¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ɛ mathoguitho bi mbøcɛ ngue sahna ra xisu himbi zudi. Bi ma p'uya ngue bi 'yørpabi ra tɔnhni'ɛ yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne da hɛ'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'ɛ ja ra nenga jathe p'uya. Dá handi ngue bá pøxma xøts'e ra dehe man'na ra ndate ts'ozu'ɛ ja yoto yø ya, ja 'dɛt'a yø dani, 'da'a n'na ra corona oxyø dani. Yø ya p'uya, nt'ot'i p'ɛ yø thuhu ngue hingui nnu manho Oja. ² Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ, di nɛqui tengu ra tigre. Ja yø gua tengutho yø gua ra oso. Rá ne p'uya, tengutho rá ne ra dafanzate. Nuna man'na ra ts'ozu'ɛ ngue ra theni p'uya, guehna ra zithu na, bi japi bi nja rá ts'edi na ra ndate ts'ozu'ɛ bá pøxpɛ ja ra jathe. Bi unná nthuts'i ngue da mi, di manda'ɛ to di manda ra zithu. ³ Nuna ra ts'ozu'ɛ p'uya, di nɛqui ngue xi ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue da du. Pɛ bi zä rá ts'et'i mi ja. Mi nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bi nsu gátho yø ja'i 'bui rá ngani nximhái p'uya, ya i mähä yø ja'i na ra ndate zu'ɛ p'uya. ⁴ Bi danne yø ja'i ra zithu p'uya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a ra zithu xi unna ts'edi ra ndate ts'ozu'ɛ. 'Nɛsɛ'a ra ndate ts'ozu'ɛ bi danne yø ja'i p'uya. I ɛnyø ja'i:

—¿Harɛ gue 'bɛhman'na ngue tate tengu na ra ndate zu'ɛ? ¿Te'o da bøni ngue da zä di ndunhui na? —ɛnyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya ngue bi xohra ne, bi nya. Bi manyø hya ngue di 'yɛts'i, 'nɛ bi manyø hya ngue nnoyman'ɛ Oja. 'Nɛ yote ma yoshna bi ts'ännbi ngue di nja rá ts'edi. ⁶ Bi nømma'ɛ Oja p'uya. Bí nømma'ɛbi rá thuhu. Bi nømma'ɛbi rá nija Oja, co gátho'ɛ bí 'bɛ mahɛts'i bi nømma'ɛ. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'uya ngue da 'yørpabi ra tɔnhni yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, 'nɛ da dapi. 'Nɛ bi t'unná nt'edi ngue di manda gátho yø ja'i 'bui ndap'ɛ bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, gátho yø ja'i 'bui rá ngani nximhái, gá bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ɛ ja ra libro ca ra Dɛ'yo nuna bi tho. Nuna ra libro na, hante di nhohra ximhái ya bá nt'ot'ibi yø thuhu te'o gátho ja ngue di nthɛui ra 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'eiui ngue da got'i, xquet'a 'nεεε ra gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'eiui conna juai, xquet'a ra hyote jatho ngue di du conna juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangū ra n'ua ja ngue da thogui, 'nε da 'yεc'ei xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugá man'na ra ts'ozu'ε p'uya ngue bá pøxma xøts'e ra häi. Nuna p'uya, ja yoho yø danī tengutho ra De'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nuna ra thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gá rá ts'edi mi ja m'met'o na ra ndate ts'ozu'ε rá mudi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnutho te gá bi 'yøt'e. Nuna rá yoho ra ts'ozu'ε bá pøxpø ja ra häi, bi japyø ja'i 'bua nximhäi ngue da danne na ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxpø ja ra dehe, nuna xi zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna rá yoho ra ndate ts'ozu'ε p'uya bi 'yøtyø milagro, yø hmi yø dá yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahets'i, so ua ja ra ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue da 'yøtyø milagro mente n'youi na rá mmits'o zu'eiui rá mudi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bua nximhäi ngue di mähä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nεqui tengutho rá hmi na ra ndate ts'ozu'ε xi ts'enī conna juai 'nε xi zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a rá yoho ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja rá te ra dahmu ngue di nya. 'Nε di manda na ra dahmu, ngue da tho'ua yø ja'i hinda ne da danne. ¹⁶ Nuna ra ts'ozu'ε p'uya, bi ja ts'edi ngue gätho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'yε ngue yø n'yεi ogue yø dε. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüe dinnoho, yø mmεmmeti, yø hyoya, gue'ua 'buhyø hmu, gue'ua hinjo'o yø hmu, gä bi ma mamarca. ¹⁷ Ya hinjonda zä da dai 'nε hinjonda zä da mä ngue'mø hingui n'youi ra marca ngue rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε, ogue gue'ua hangū yø número n'youi rá thuhu. ¹⁸ Inne ngue di n'yomfēni xanho ra ja'i, para ngue

da dinya yø hya ja ua. Da zännbi hangū yø número pøts'e ngue n'youi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε. Gue'a ra número n'youi rá thuhu ra ja'i'a. Nuna ra número na, guehna ngue 'dato ciento 'nε hyate ma'dato.

14

¹ Ma nhannigä mahøn'a p'uya, dá nugá ra De'yo 'bäp'ua ja ra nyuni Sion. 'Dap'ua 'bähmi'ua n'na ciento 'nε yote magoho mahuañi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thuhu ra De'yo p'ua ja yø dε ya, conná thuhu rá Papá. ² Mahøndá øcä mi'da yø hya bí ja mahets'i. Pe ra ndøts'edi ga nt'øde yø hya. Nup'ua dá øde ngue gui hi yø hya, tengutho gui hi yø dehe, ogue tengutho p'ua gui thoni ra ngäni p'ua dá øde. Yø mε'bida ngue yø arpa p'uya xandøngu dá øde. ³ Guehya tuta n'na ra 'da'yo thuhu p'ua ni hyandrä nhudi Oja ya, hapua huyha 'däte magoho di mäspø hu Oja, hapua 'bä'ua goho 'bäp'ua ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Nuna ra thuhu tuti, hinjongui padi tema thuhu, sinoque pase'ua n'na ciento 'nε yote magoho mahuañi, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja ra ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hyε Oja, bi nsupi hangū ra pa. 'Nε n'youi ra De'yo hapua ni ma. Guehya yø ja'i rá madiho bi ma mapøhø p'ua 'buhyø ja'i nximhäi ya, para ngue da zo rá 'yε Oja co 'nεhra De'yo da zo rá 'yε. ⁵ Guehya yø ja'i hinjam'mø bi manna fehni ya. Nuna Oja, hin tema nts'o bi dinnbi ngue di zui.

⁶ Dá handä man'na ra anxε bí 'yo maya p'uya. I mmanna hoga 'da'yo hya nuna ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hya yø ja'i 'bui gä rá ngani nximhäi, nuya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁷ Pe ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma, bi 'yεmbyø ja'i:

—Dami suhua Oja. Dami 'yεspahu, porque nuna Oja, ya bi zonna ora da hyaspa ra güenda yø ja'i ya. Dami thannehua na Oja bi hoqui te gä bí ja maya, 'nε bi hoqui te jaua ja ra häi. 'Nε

bi hoqui te gä jap'ua ja ra jathe. 'Nε bi xityø dehe hapua gä pøhø —bi 'yεmbyø ja'i.

⁸ Mahømbá erpøtho man'na ra anxε p'uya. Bi 'yεna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gøtra 'yu na ra nts'o øtyø ja'i 'bu'a nximhäi. I tenthø'a te ra nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nunā rá hyu ra anxε bá nya maya p'uya, ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Nu to gä thanne ra ndate ts'ozu'ε 'nε thannebi rá dahmu, oque di n'uní da ma mamarcabi rá dε oque rá 'yε,

¹⁰ guehya yø ja'i di nthēui ra castigo xā nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i sū Oja, ya xā nzänni ngue di sātra ndate p'ua ja ra sibi di danzø conna asufre. Da nudyø anxε Oja, da guehra De'yo da nũtho te da thøhya yø ja'i ya. ¹¹ Nu'a ra 'bifi da pøxpua ha da zā ra ndate yø ja'i, para zantho di nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da zā ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ε oque thannebi rá dahmu, oque mā marca ra ja'i conná thũhu ra ndate zu'ε.

¹² Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'ua ja ngue da thøgui. Da 'yøt'e te di mända Oja, 'nε 'yo di hε'a ga 'yεc'ei ra Jesús.

¹³ Dá øcä man'na bá nya mahets'i p'uya, bi 'yεngui:

—Damí cuatrá sũcuā ya yø hya jaua ya. Rá mmēnthi di nthēui yø 'yεc'ei di du'a ngue ørpa rá 'bēfi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmanā Espiritu Santo na ngue εna: “Ya bi zεp'ua te gä ra n'ua xā thøgui. Nu'a rá 'bēfi Oja xā 'yørpe, bí ja rá njut'i p'ua mahets'i”.

¹⁴ Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na ra t'axca gui, huxpua n'na nc'ei, oxrá ya n'na ra corona ngue ra oro. I hā rá t'εxu hεt'i xandønho.

¹⁵ Nup'ua ja ra nija bí ja mahets'i p'uya, bá pømp'ua n'na ra anxε ngue ra ndøts'edi ga mmat'a huxma xøts'e ra gui. Bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø hmudä ja gä ra ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'i —bi 'yεmbi.

¹⁶ Nunā huxpua ja ra gui p'uya, bi hyεxyø hmudä mi jap'ua ja ra häi. Gä bi peti.

¹⁷ Bá pøm man'na ra anxε p'ua bí ja ra nija mahets'i p'uya. Bá hya man'na ra t'εxu ngue hεt'i xandønho. ¹⁸ Nup'ua ja ra altar, bá nεxpua man'na ra anxε ngue ja rá ts'edi ngue da ja ra sibi. Ra ndøts'edi ga mmat'a hā ra t'εxu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø uva jap'ua ja ra ximhäi. Damí hyequi —bi 'yεmbi.

¹⁹ Nunā ra anxε ts'o p'uya, bi hyεcyø uva mi jap'ua ja ra ximhäi, gä bi peti. N'narbu bi gatyo uva ngue da thε'mi. Nunā ra hya na p'uya, i nne da mā ngue ra ndate castigo da ja Oja. ²⁰ Nu'ua yø uva bi ma nthε'mi p'ua maxøts'e ra danihni. Nup'ua bi ma nthε'mi yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gä ra ji. Nu'a ga 'yεnsyø ya yø ndøfani 'mø njumbi rá freno, nup'ua ha pøxrá ne, gue'a ganhε ra ji'a. Nu'a ganzant'i p'ua ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

15

¹ Dá handä mahets'i man'na ra hmεya ngue mathøguitho ra ndussũtho. Dá nu yoto yø anxε. N'na ngu n'na ya yø anxε, i hā ra n'ua ja ngue da ja. Nu'mø bi nja ya yoto yø ndate n'ua, ya bi nja gäthø'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

² Dá nugä n'na ra xequi ngue titho, tengũtho ra jathe p'ua gui nεqui, di nεqui tengũtho ra xito 'mø brá o ra sibi mbo. Ja tøp'ua gäthø ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ε p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nε himbi ne yø ja'i xta mma mamarca conna número n'youi rá thũhu ra ndate ts'ozu'ε. Gä hā yø 'bida xi un'Oja. ³ I tũtra thũhu mi tũtra Moisés rá mēfi Oja. Guehna ra thũhu tũrpabi ra De'yo p'ua ha 'bäi. I εna:

—Mathøguitho mazihøtho te gui øt'e grá Hmu, mā Oja'i. I jase ni ts'edi.

Majuani ngue gä xanho te guí øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. ⁴ ¿Te'o da bøn̄ya grá Hmu ngue da 'yεn̄a hinda nu mansu'i? ¿Te'o da bøn̄i ngue da 'yεn̄a hinda zä da 'yεts'a'i? Porque høn'atho'i ngue gä rá n̄ho guí øt'e. A nuyá, da εhε gätho yø ja'i 'bui'a nximhäi ya ngue da danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te guí øt'e, gä gue'a n̄i 'yup'u guí øt'e —bi 'yεn̄a.

⁵ M̄i tho'a p'uya, dá nugä ngue bi xohra n̄ija bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, ja dá nugä p'u rá xequi mathoguitho xa nduxqui, ja m'mets'i p'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. ⁶ Nup'u ja rá n̄ija p'uya, bá pømp'u yoto yø anxε ya xtá nu m'met'o ngue bá hya rá ndate n'u ja ngue da ja. Gä di t'axca he, 'nε gä di ngutra oro yø tiya. ⁷ Nu'a n'na 'bäp'u ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na rá mohi ngue rá oro'u yoto yø anxε. Nup'u ja yø mohi bi unni, ja yup'u rá ndate castigo da ja Oja nuna 'bui para zantho. ⁸ Nup'u mbonnija p'uya, yup'u rá 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesε. Pε h̄injongui sä da yat'ambo n̄ija. Da zä, pε asta gue'mø gä bi nja'u yoto yø ndate n'u ja ngue da ja ya yoto yø anxε.

16

¹ Mahøndá øcä man'na rá hya bá nya p'u ja rá n̄ija mahets'i p'uya. Pε rá ndots'edi gä xi'u yoto yø anxε, bi 'yεmbi:

—Ní mähä ya. Nu'u yoto yø mohi guí theh̄a ngue n'youi rá castigo da ja Oja, dami 'yømmi p'u ja rá ximhäi ya —bi 'yεmbi.

² Nu'a rá mudi rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá häi. A nuyá gätho yø ja'i m̄i n'youi rá marca rá ndate ts'ozu'ε p'uya, 'nε xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasi ngue mandø n'utho.

³ Rá yoho rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue rá ji, εn̄a bi ts'enna ánima. Gätho'u m̄i ja yø te p'u ja rá jathe, gä bi du.

⁴ Rá hyu rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gätho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gätho yø dehe, gä bi gohi ngue rá ji. ⁵ Dá øde ngue bá nya rá anxε nu'a bi ts'onyø dehe, bi 'yεn̄a:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e guí 'bahya. Mente yø pa xa thogui xcá m'mui. Pε gä rá n̄ho gn̄i 'bui. A nuyá, nu'a rá castigo guí øtya, ya n̄i 'yup'u'a ya. ⁶ Porque nuyá gadi japra castigo ya, guehya bi hyo yø ja'i o n̄i 'yε ya, 'nεhyø pøngahya xa mmamp'a'i n̄i hya, gä xa hyo. Janangue guí unyø n̄jūt'i ya, gä japi ngue bi zi rá dehe bi n̄i.

⁷ Dá øcä mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja rá altar. Bi 'yεn̄a:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuani ngue jase n̄i ts'edi. Nu'a te rá castigo guí øtya, ya n̄i 'yup'u'a ya —bi 'yεn̄a.

⁸ Rá goho rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá hyadi. Rá hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a gä ndømpa. ⁹ Mathoguitho bi nzø yø ja'i ngue'a te gä ndømpa rá hyadi. Pε h̄ingui nne yø ja'i di 'bätyø mm̄i ngue di n'uni da 'yεspabi Oja. Sinoque man'na nnømman'u nā Oja ja rá ts'edi ngue bí pεnnbabi rá n'u thogui.

¹⁰ Rá cät'a rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yønnbabi p'u ja rá nthuts'i rá ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha gä di manda nā p'uya, gä bi gohi ngue rá 'bexui. Asta sa yø jan̄i yø ja'i ngue sä rá ndate. ¹¹ Pε madague'a bi zä rá ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, h̄imb̄i ne xti 'bätyø mm̄i ngue xtā hyep'u rá nts'o gä 'yo. Sinoque εn̄a man'na bi nømman'u nā Oja bí 'bu mahets'i.

¹² Rá 'dato rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá dathe Eufrates. Rá dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue da zä da tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, n̄i 'yep'u n̄i bøxyadi.

¹³ Dá nugä p'u ja rá ne rá ndate ts'ozu'ε xa ntheni, 'nεp'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'εui, 'nεp'u ja rá ne'a rá

fɛhni pɔngahya, 'da'a n'na ra ts'onthi bá pɔmp'u ja yø ne, di nɛqui tengutho ra 'uɛ. ¹⁴ Guehya yø ts'onthi da zä da 'yøtyø milagro. Bi bɔni ngue di peti gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mø ra pa da ep'u na Oja jase rá ts'edi ngue da hyaspa ra güenda gätho yø ja'i, guehya da nangui ngue da 'yørpabi ra datunhni Oja ya.

¹⁵ Gätho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'ua, dami 'yøhmæ xanho na ra hya mmanãa Cristo, bi 'yɛna:

—Nu ra pa ga ma ɛhɛ, n'na zihmantho ga sɔhø, tengutho 'mø ha bi zønna bɛ, hingui fadi tema pa da zøhø, di njarbutho. Pɛ rá mmɛnthi di nthɛui to hingui aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hĩndi n'yo mangøtho, 'nɛ hĩnda mɛsrá sä ngue da hĩnyu rá t'axca he da hye —i ɛna.

¹⁶ Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja ra xɛqui gui hutyo ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue ra Armagedón.

¹⁷ Rá yoto ra anxɛ p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra ndahi. Nu'a ra nija bi ja mahɛts'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ja bi zep'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yɛna.

¹⁸ Bi nja yø huɛi p'uya, bi nja yø ngäni. Janjuani ngue ra ndihj. Bi 'yan'ahäi, mathoguitho ra ndøts'edi i 'yani. Mente yø pa xa m'mahyo ja'i ua ja ra ximhäi, hĩjam'mø xi nja'a te bi nja. ¹⁹ Nunã ra danihni Babilonia, hyu xɛqui bi bɔni ngue bi t'i'ahäi. A nuya gätho yø hnini ja rá ngani nximhäi, gä bi xot'i. Oja bi unnã njut'i'a ra hnini Babilonia, bi mennbabi ra castigo ngue sai. ²⁰ Gätho yø t'uhäi ja made yø jathe, 'nɛ yø t'øhø, ya hĩnha mambi nɛqui. ²¹ Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pɛ mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pɛ yø ja'i p'uya, nu'a ga nzä ra ndate ngue yø ndo bi nja, ɛna gue gue'a man'na ga nnømma'n'u Oja'a.

17

¹ Bá ɛ'a n'na'u yoto yø anxɛ mi the yø mohi p'uya. Bi 'yɛngui:

—Bí 'yɛcua ya. Ga ut'a'i ra castigo da thohnã xisu mathoguitho ra 'yots'om'mäi, huxmã xøts'e ra jathe.

² Yø dast'abi 'bui gä rá ngani nximhäi, gä xa n'yots'om'mäiui na ra xisu na. Da guehyø ja'i 'bui gä rá ngani ra ximhäi, gä xa itibi ngue di sitra ɛɛi ngue rá 'yots'om'mäi —bi 'yɛngui.

³ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nthandi. Ra anxɛ bi zixcagui p'u bí ja ra dapo. Ja dá nugã p'u n'na ra xisu huxmã xøts'e ra ndate ts'ozu'ɛ xanthɛni, xpí bøxpæ ja ra dehe. Nup'u ja rá do'yo na ra ts'ozu'ɛ p'uya, ma zinni p'u yø thuhu nu'u mma ngue hingui nnu manho Oja. Nunã ra ts'ozu'ɛ ja yoto yø ya 'nɛ ja 'dɛt'a yø dani. ⁴ Nunã ra xisu p'uya, ra 'bojapoi rá he conãa thɛni. N'youi yø dɔni ngue ra oro rá he, n'youi yø ts'udo mazihotho gui nɛqui, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gä rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhu p'u ja rá dɛ ra xisu ngue hingui fadi te ga mbøni. Pɛ nu'a ga mbønna ra hya na ngue ɛna: “Nunã ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gätho yø 'yots'om'mäi 'bu'a nximhäi, 'nɛ'a te gäma nts'o i ja”. ⁶ Nunã ra xisu, dá nu ngue iti. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hingui nsäya mma hanja na ra Jesús. A nugã p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxɛ p'uya bi 'yɛngui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugã ga xi'i te ga mbøn'a te gä nu ya, ngue ra xisu, huxrá xatha ra ndate ts'ozu'ɛ, nunã ja yoto yø ya, 'nɛ ja 'dɛt'a yø dani. ⁸ Nunã ra ndate ts'ozu'ɛ gä nu ya, guehna ya fadi ngue mi'bu'a m'mɛt'o naya, 'nɛ nuya hĩnha madi nɛqui ngue di 'buhya. Pɛ hõnda pøxpæ ja ra ots'i hĩnha rá nɛgui ganhe. Rá nɛgui p'uya da ma ra castigo. Astã

gue'mø mambá f'á nximhäi, ya bá nt'ot'i p'á ja rá libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthëui rá 'da'yo te. Pë nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'á ja rá libro, nu'mø bi nu ngue di 'bui mahøn'a rá ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

⁹ Nuya yø hya jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfëni rá ja'i, para ngue da dini xanho hanja rá hya. Nuya yoto yø ya rá ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnøpa nthuts'i rá xisu ya. ¹⁰ Nε xquet'a nuya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'á cut'a yø dast'abi. A nu'a n'na'á p'áya, i nts'at'abitho ya. A nu man'na p'áya, tobe hñdi bentrá cargo. Pë nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'at'abi. ¹¹ Nuna rá ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'b'á'a m'met'o, 'nε hinha madi nequi ngue di 'b'áya, guehna rá hyato rá dast'abi di m'mahna. Mayø n'yoi'á yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nεgui ya, ya da ma rá castigo.

¹² A nu'á 'det'a yø dani gá nurpi, gue'á ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'á. A nuyá, tobe hñdi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pë nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiui ná rá ndate ts'ozu'ε p'áya. Pë hñda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nuya 'det'a yø dast'abi 'da'igu da ma. Di nhεcahya, ngue nu te da manna rá ndate ts'ozu'ε, gue'a da 'yøt'a. ¹⁴ Guehya da 'yørpá rá tunhni rá Dε'yo ya. Pë rá Dε'yo di ntatetho, porque guehna rá Hmu ná ngue yø hmu. Guehna rá dast'abi ná ngue yø dast'abi. A nuya yø ja'i hinha ni hyehra Dε'yo p'áya, ya yø n'yohá, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zonhni ngue da 'yεc'ei rá Dε'yo.

¹⁵ Rá anxε p'áya mahømbi 'yεngui:

—Nuna rá jathe gá nu ngue huxra xisu ngue rá 'yots'om'mäi ya, ga mbøni ngue guehya yø nación i ja gá rá ximhäi ya. Guehya yø ja'i 'b'ap'á ja yø hñini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'á 'det'a yø dani gá nurpabi rá

ndate ts'ozu'ε, guehya da nu man'á rá xisu ngue rá 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätra n'á rá xisu, asta da mõjpa rá xisu ngue da za. Nu te di pongui da 'yüdi. ¹⁷ Nuya 'det'a yø dast'abi bi nhεcahya ngue 'da'igu da 'yøt'e. Di n'uni ngue rá ts'ozu'ε bi unyø ts'edi, ya gá 'yørpá Oja'a ngue ngu'a da 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpá nzän'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nuna rá xisu gá nu p'áya, gá mbøni ngue guehna rá danihni di manda gätho yø dast'abi 'b'á nximhäi ná.

18

¹ Mi tho'a te dá nugá p'áya, mahøndá nugá man'na rá anxε bí 'yε mahets'i. Di nequi ngue xandø nzaqui, asta gá rá ximhäi di yot'a te gui yoxni. ² Pë rá ndøts'edi ga mafi, i éna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørbá yø 'bafi yø ts'int's'á xandønts'o. ³ Porque gätho yø ja'i 'b'á nximhäi xa itibi rá vino jap'á ngue'a rá 'yots'om'mäi ga 'yo. Nu'á yø dast'abi 'bui rá ngani nximhäi, gá yø 'yots'om'mäi, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'b'ap'á ja rá hñini. Gätho yø pøhø 'b'á nximhäi, gätho xa mmεmmeti ngue mathoguitho maní unyø mēnyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá øcá man'na rá hya bí 'yε mahets'i p'áya, bi 'yεna:

—Ague má ja'i'áha, dami pømhmu p'á ja rá danihni. 'Yogui øth'á rá ts'oqui øtyø mmεngu p'á, n'namhma ngue hinguí thohm'á rá castigo da tho'á. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'á, i søni asta mahets'i. Nuna Oja p'áya, ya hinguí hāt'i da zeti hangu rá nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxε p'áya, bi t'εmbi:

—Dami jahá rá castigo ya. Nu te xa 'yørpabi yø ja'i xa'ani, ndoble rá n'ani guí japhá ya. Nu'a te ga nzaqui rá vino xa unyø ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drá nzaqui rá vino gui unhna da zi ya. ⁷ Mathoguitho xanja mpähä yø ja'i, xa 'yεts'i ngue mí ja yø mēnyu.

Gue'a mathoguitho ra n'u gui sathu'a ya. Porque mi emp'u ja yø mmäi: "enthö di ndast'abihü ua dí 'bühmü, hinte dädi 'bëhmü, 'në hijnjam'mø dä 'yëhra pa ga nnuhü ra dümmäi", mi ënä. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate dä thohya. Di nzoni, di ntü manthuhu, dä du yø ja'i, di nzø ra hnini. Porque jase rá ts'ëdi na ra Hmu Oja, ngue dä japra castigo na ra hnini na.

⁹ Nu'u yø dast'abi 'b'u'a nximhäi ngue 'da'igu xa 'yøt'ui ngue 'yots'om'mäi 'në xa 'yëts'i ngue ja yø mënyü, guehya di nya dümmäi ya, 'në di nzom'mø bi nü bi nangra 'bifi ngue di nzø ra hnini. ¹⁰ Yap'ütho dä 'bähü ja'i ngue dä hyandi te di nja. Porque dä zü yø ja'i'a ra castigo di nja. Dä 'yëmbra hnini p'üya: "Huëcate ra danihni Babilonia. Mi ja rá ts'ëdi, pë nuyá n'na ts'üquits'ütho i nja ra castigo bi thohya", dä 'yënyø ja'i.

¹¹ Nu'u yø pøhø 'bui gä rá ngüni nximhäi, di nya dümmäi 'në di nzoni ngue te dä thohra danihni. Porque ya hijnjo'o to dä dämbü 'bëni bá du ngue dä mä. ¹² Ya hijnjo'o to dä dämbü 'bëni ngue ra oro, oque ra t'axi, oque yø ts'üdo mazihotho, oque yø perla. Ya hinda thänyø hoga ülu ni hü ngue ra lino, oque yø seda, oque yø 'bojüpoi, oque yø theni. Ya hinda thänyø za 'dama 'dan'yo ga yäni, ni xinga gue'u yø danj mahotho gui nëqui 'mø bi ma mahöqui, oque yø hoga za, oque yø bronce, oque yø t'ëgui, oque yø do ngue ra mármol. ¹³ Ya hijnjonda dämbü 'bëni ngue yø canela, oque yø cosa mahöqui ngue mahotho ga yäni, ra bopo t'üts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojüni ngue ra trigo. Ya hijnjonda danyø ndäni, oque yø de'yo, oque yø ndøfani. Ya hijnjonda danyø carro. Ya hijnjonda dämbü yø ja'ipä ngue øtra 'bëfi hingüi taha. ¹⁴ Yø pøhø p'üya dä 'yëmbra hnini: "Nu'u yø cosa mathoguitho mädi ho'a ni mmäi gui si ya, ya hin'yü p'ü'a ya. Para zantho gä 'bëhni mënyü co gätho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho", dä 'yëmbi.

¹⁵ Nu'u yø pøhø mädi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xa mmëmmetitho ngue'a te mi päp'ü ja ra hnini. Pë nuyá yø ja'i ya, yap'ütho dä 'bäi ngue sü'a ra castigo di njap'ü ja ra hnini. Di nya dümmäi p'üya, asta dära zoni. ¹⁶ Dä 'yëna: "Huëcate ra danihni. Mi 'bui tengütho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ülu. Mi he yø ülu ngue ra 'bojüpoi. Mi he yø ülu ngue yø theni, n'youi yø döni ngue ra oro, n'youi yø ts'üdo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pë nuyá, n'na ts'üquits'ütho i guadi te mi pësya", dä 'yëna.

Yø barco 'yop'ü ja yø jathe, op'ü yø ja'i ngue yø hmu, conyø pasajero, gätho'ü to ja yø 'bëfi, yap'ütho dä nsäya yø barco ngue dä hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'üya, asta dära mahyø ja'i. Dä 'yëna: "¿Harü gue ja man'na ra danihni tengu nü ra hnini nü?" ¹⁹ Dä 'yüxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'üya, di nzoni. Di nya dümmäi, dä 'yëna: "Huëcate ra danihni. Gätho'ü to di 'yonyø barco p'ü ja yø jathe, xa mmëmmetitho ngue ja mi mpäp'ü ja ra hnini, ngue mayøndø mmëmmeti yø mëhnini. Pë nuyá, n'na ts'üquits'ütho i guadi te mi pets'i", dä 'yëna.

²⁰ Gä di johya'ü bi 'bui mahëts'i connä ngue'a te bi thohra danihni. Di johya yø representante ra Cristo, co gätho yø pøngahya Oja. Gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yë Oja, gä di johya, Nu'a ra castigo bi njapra hnini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahü yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxë p'üya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhyü, enthö ra molino. Bi 'yënnbü ja ra jathe p'üya. Bi 'yëmbi:

—Tengütho ra do juaa ya ngue hin hapü nma hnu, di njarbütho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin hapü nmi nëqui mahøn'a. ²² Nüp'ü ja yø caye ra hnini, ya hijnjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mähü m'ëbida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'mähü mixt'a corneta oque yø flauta. Ya hinma hnu

ngue di m'muhyø mɛfi 'dama 'dan'yo ma'bɛfi da 'yøt'e. Ya h̄inma t'øde ngue dadi h̄i yø nj̄ni. ²³ Ya h̄inni mantho da h̄nu ngue h̄ondi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya h̄inni mantho da h̄nu ngue h̄on dadi h̄i yø ja'i p'ua di nja ra nthati. Da guahra danihni, madague'a ɛntho mayø hmu'ua madi mpøp'ua ja ra danihni. Nu'a te yø nt'ɛte man̄i n'yo, mi h̄at'i ḡatho yø ja'i 'b'a'a nximh̄ai.

²⁴ Ra danihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'nɛ xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'yɛ Oja. Go yø ts'oqui p'ua tho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ya ḡa rá nḡni nximh̄ai.

19

¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcã mi'da yø hya p'ua mahɛts'i ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ma ga ɛspah̄u Oja ya. Porque guehna ma Yanteh̄u na. 'Nɛ guehna maguesɛ ja rá ts'edi na. ² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, ḡa majuan̄i ngue gue'a ni 'yup'ua øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nuna ra h̄ini na, ɛntho n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. Xa ts'on̄i ḡa ra ximh̄ai ngue'a te rá n'yots'om'mäi ga 'yo. Nuna Oja p'uya, di cots'i te xa njapyø mɛfi xa thopi.

³ Mahømbi 'yɛnyø ja'i p'uya:

—Ma ga ɛspah̄u Oja. Porque nuna rá 'bifi ra danihni bi nzø, h̄inha di nsäya n̄u, di mf̄ani para zantho —bi 'yɛna.

⁴ Nuya 'däte magoho di mäsp̄u ja rá nhudi Oja p'uya, co 'nɛ'ua goho 'bãp'ua ja yø ts'ant'i ra nthuts'i, ḡa bi m'memfo häi ngue bi danne Oja p'ua hudi. Bi 'yɛmbaya:

—Janjuan̄i ngue ni 'yup'ua te bi hma. A nuyá, ma ga ɛspah̄u Oja ya —bi 'yɛna.

⁵ Nup'ua hu Oja p'uya, bi t'ø hman'na ra hya ngue bi 'yɛna:

—Nu to ḡa suprá xudi Oja ya, da danne, da 'yɛspabi Oja di ngüɛ di nnoho —bi 'yɛna.

⁶ Nu'ua yø hya dá øde, mandøngu dyø ja'i di h̄i yø hya, tengutho p'ua gui h̄i yø ndøthe, tengutho p'ua ga nt'øde ra nḡani. Bi 'yɛnna hya:

—Nuna Oja ma Hmu'ua ya, ma ga ɛspah̄u. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap'ua bi zã di manda na. ⁷ Ma ga johyah̄u ya, di nja'ah̄u mpähã ngue ga ɛspah̄u Oja. Porque ya bi zønna ora di nthatra Dɛ'yo. Nuna rá xisu da mɛ, ya xa nsä. ⁸ Porque bi n'un̄i bi ma mahete ra hoga ulu xa nt'axi, di yoxni.

Nuna ra t'axca he, guehna ga mbøni ngue ḡa ra nho ga 'yo yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja na. ⁹ Nuna ra anxɛ p'uya bi 'yɛngui:

—Dam̄i cuat̄ra sæcua ya yø hya ja ua ya. Ra mmɛnthi bi nthɛui to bi t'ørpa ra invitación ngue da nu ra ngo p'ua di nthatra Dɛ'yo.

Mahømbi 'yɛngui:

—Nuya yø hya ḡa cuat̄ra sæcua ya, guehya majuan̄i ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugã p'uya, dá ndatyøhm̄u p'ua 'bãhra anxɛ ngue di nne xca thanne. Pɛ ra anxɛ bi 'yɛngui:

—H̄in'na, 'yo gui thannegui. Nugã xquet'a rá mɛfigui Oja tengutho'i ngue rá mɛfi'i Oja, tengutho'ua mi'da ni cu ngue h̄a ra ts'edi mmambrá hya ra Jesús. Hønsɛ Oja i ja ngue da ma nthanne —bi 'yɛngui.

Nu'ua di mɛfi ngue mmambrá hya ra Jesús, gue'ua yø pøngahya Oja'ua.

¹¹ Dã nu p'uya ngue bá xohra c'amahɛts'i. Bi nɛqui n'na ra t'axa ndøfani, huxp̄u n'na nc'ɛi. Nuna ra tøgue p'uya, guehna fadi ngue h̄inha ga hyɛ Oja, ḡa majuan̄i te mma. Gã gue'a te øt'e. Porque nu'a ra tunhni øt'e, ḡa majuan̄i ngue gue'a ra ts'ut'abi ni 'yup'ua øt'e. ¹² Yø dã p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrã thai ra sibi. 'Nɛ xangu yø corona jap'ua ja rá ya. Nt'ot'i n'na ra thuhu p'ua ja rá dɛ ngue h̄ingui fadi te ga mbøni. I pasɛ teni bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i ra ji. Nuna gui hu rá thuhu, guehna ni hu ngue rá Hya Oja. ¹⁴ Gã ni dɛn'ua yø ts'edi bí 'b̄u

mahets'i, pe gä di tögue huxyø t'axa ndøfani. 'Nε gä he yø hoga ulu ngue yø t'axca he. ¹⁵ Nup'u ja rá ne ra tögue ni 'bet'o p'uya, pømp'u ra juai ngue het'i xandønho. Gue'a di ndunhui yø ja'i 'bu'a nximhäi'a. 'Nε da zedi ngue di manda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa ra güenda yø ja'i, da nēhi conyø gua tengutho 'mø tēm'yø uva ra ja'i conyø gua. Da japi da zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo da ja na Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'u ja rá pahni 'nēhrá guxendehe nt'ot'i p'u n'na ra thuhu ngue εna: "Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi 'bui. Guehna rá hmu naya ngue yø hmu 'bui", bi 'yεna.

¹⁷ Dá handä man'na ra anxε ngue 'bäp'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'u 'yo maya. Pe ra ndøts'edi ga nzofo, bi 'yεmbi:

—Damī mpētih ya. Porque da 'yøt'ah u n'na ra dants'ihmε Oja. ¹⁸ Nuya gui saphu yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphu yø ngø yø general, gätho yø ja'i ngue yø nexhmite. Gui saphu yø ngø yø ndøfani. Gui saphu yø ngø yø tögue. Gui saphu yø ngø yø ja'i 'bahyø hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüε di nnoho, gä gui saphu yø ngø.

¹⁹ Dá nugä ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpēti ngue da 'yørpabi ra tunhni'a ra tögue huxrá ndøfani co gätho'u yø ts'edi na p'uya.

²⁰ Nuna ra ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mabent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na ra fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyärpa yø mmui yø ja'i nuya bi n'uni bi mε rá marca ra ndate ts'ozu'ε, 'nε bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'ε ya, co 'nēhna ra fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre ya. ²¹ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne ra tögue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

¹ Mī tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na ra anxε bí 'yε mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nze GUI ganhε. Ba ca rá 'yε n'na ra ndø cadena. ² Nuna ra anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'εya, ga mbøni ngue ra zithu ni hu ngue ra Satanás. N'na mahuahī njeya bi dut'i. ³ Bi hyørbu ja ra ots'i hinha rá nze GUI ganhε p'uya. Ja bi gorbu ra zithu. Bi japra seyo maxøts'e ra ots'i para ngue hinnī mantho da hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi, asta gue'mø bi zøn'a n'na mahuahī njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuahī njeya p'uya, mahonda ma mathøgue njammī pa.

⁴ Mī tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u'u xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi da hyaxra güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'api ngue hingui säya mma hanja na rá hya Oja, hingui säya mma hanja na ra hya bi nxännbate ra Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'uni xta ndanne ra ndate ts'ozu'ε ya. 'Nε himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'uni ngue xta ma mamarcabi yø dε, ogue yø 'yε. Dá nugä ya yø ja'i p'uya ngue mahømbi m'mui, 'nε 'dap'u bi nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuahī njeya. ⁵ Guehya yø ja'i rá mudi bi bennate ya. Pe nu'u mī'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mī gua'a n'na mahuahī njeya. ⁶ Ra mmēnthi bi nthēui yø ja'i di nthēui rá njapi Oja ngue rá mudi di bennate. Guehya da gohi ngue yø mmäcja da danne Oja co 'nēhra Cristo da danne. 'Nε 'dap'u di nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuahī njeya. Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mī gua'a n'na mahuahī njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofädi. ⁸ Mahømbi ma da hyätyø ja'i 'bui gä rá nguni nximhäi. Gue'u yø ja'i gui nhuti ngue ra Gog 'nēhra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yørpabi ra tunhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi

pɛti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i gá rá ngəni nximhäi. Bi mäsrə danihni 'buhyo ja'i Oja. Guehna ra hnini di ma Oja na. Pɛ bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gätho yø nsaiui. ¹⁰ Nuna ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø connə sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ɛ na p'uya co 'nɛ'a ra fəhni pəngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa ra xui ja da ma ma'uni p'u para zantho.

¹¹ Dá nugä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pɛ nup'u hu Oja p'uya, ra häi 'nɛhra c'amahets'i, gä bi m'mɛrpətho, ya hinha mambi nɛqui. ¹² Dá nugä yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngüɛ di nnoho, gä 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'nɛ'a man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to gä bi nthɛui ra 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xí n'yo. Porque nu te gä xa 'yøtyø ja'i, gä nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, gä 'bup'u. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'mup'u ja ra castigo ɛntho ra zabi di nc'uats'i connə sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to gä himbi thinnbabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'u ja ra libro ngue mma to di nthɛui ra 'da'yo te, gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

21

¹ M'mɛfa p'uya, dá nugä ra 'da'yo c'amahets'i 'nɛhra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'mɛt'o 'nɛhra häi mi ja m'mɛt'o, bi m'mɛrpətho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a gä bi m'mɛrpə. ² Nugä drá Xuua, dá nugä ra maca danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yɛ mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia 'mø xa nhoqui ngue da mɛ rá ndø. ³ Dá øcä n'na

ra hya bí 'yɛ mahets'i p'uya, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'bahmi yø ja'i naya. 'Nɛ gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'mɛt'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzon, ya hinda nya dummai. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'mɛt'o, gä bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yɛna:

—Nuyá, ya dá øt'ä ngue gä bi gom'dan'yo te mi ja m'mɛt'o ya —bi 'yɛna.

Mahombi nya p'uya, bi 'yɛngui:

—Dami cuatro sacua ya yø hya ga mmangä ya. Porque nuya yø hya dí mmangä, gä majuan. Guehya sä ngue gui 'yɛc'ɛi ya yø hya dí xi'i ya —bi 'yɛngui.

⁶ Mahombi 'yɛngbaya:

—Ya bi nja'a te gä mi ja ngue di nja ya. A nugä dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucä p'u bá fədi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nɛgui, pɛ nugä ga sigue ga m'mui para zantho. A nuyá, nu to tute, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi da zitho, hinte da gut'i. ⁷ Nguna ga ørpe to da bəni ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pɛ yø ja'i ngue su da zä ra n'u connə ngueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ɛi, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yɛte, 'nɛ'u thanne yø dahmu, gätho yø mambethani, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di danzø connə asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

⁹ Bá ɛ'a n'na'u yoto yø anxɛ mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yɛngui:

—Bí 'yɛcua ya. Ga ut'a'i ra novia, rá xisu ra Dɛ'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nhandi. Dá nu ngue ra anxɛ bi zixcagui p'u bí ja n'na ra danyuni xandənhets'i. Ja dá nugä p'u ra maca danihni Jerusalén ngue bí 'yɛ mahets'i

bí 'b_u Oja. ¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'b_up' u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengu yø do ngue ra jaspe. Nthanditho asta mbo ra hnini, porque ra hnini, ja tengutho ra xito ngue thotrá nthandi ra ja'i. ¹² Nuna ra hnini p'uya, ga ra jado rá nyani. 'N_e xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anx_e. Nup' u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p' u yø thuhu' u 'de'ma yoho yø ts'unt' u ra Israel. ¹³ Nup' u ja rá hyo ra hnini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup' u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup' u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup' u ja rá hyo ra hnini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hnini p'uya, nup' u bá fadi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brá bebo. N'na ngu n'na' u yø do, nt'ot'i p' u yø thuhu' u 'de'ma yonc' ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna ra anx_e bi zocä p'uya, ha n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co 'n_ehyø goxthi da 'yennbi, conna jado di thesra hnini da 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja goho yø ts'at'i, ga 'da'igu ga njønni ga goho yø hyo. Ra anx_e p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zahra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuah'i 'n_e yo ciento kilómetro ga njønni ra hnini. Gä 'da'igu ga njønni ga goho yø hyo. Co 'n_e'a ga nhets'i yø ngu, ga 'da'igu. ¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbatho ra t'eni bi 'yøtra anx_e. Bi za'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuna ra jado di thesra hnini p'uya, ga gue' u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'uya ga ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu' u yø do brá n'youi ra ndacjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cah u yø døn'i n'youi. Nu'a rá madi ra do, ra dosp'i ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'angu'i ni

hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cat'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'amm'i ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma'da ra do, ra c'angu'i ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'boj_upoi ni hu ngue ra amatista. ²¹ A nu' u 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, ga ra perla' u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu' u yø caye ra danihni ga ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup' u ja ra hnini, hinte ni nija dá nugä p' u. Porque nuna Oja ma Hmu' u jase rá ts'edi, guehna 'bui ga rá ngu'i ra hnini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bui ga rá ngu'i ra hnini. ²³ Nup' u ja ra hnini, ya himma hyoni p' u rá nyot'i ra hyadi, ogue rá nyot'i ra zana di yorb_u. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue' u di yot'i ga rá ngu'i ra hnini' u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi n_exp_u ja ra danihni, gue'a nnøpa nyot'i yø ja'i 'b_up' u ja yø nación. Nu' u yø dast'abi 'bui ga rá ngu'i nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, ga penhni, ni map' u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unn'i Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu' u yø goxthi jap' u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'y_u p' u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'b_up' u ja yø nación, nu te ga pets'i, ga haxp_u ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup' u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macat'i p' u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yarb_u' a. Ni xinga gue' u yø ja'i mmanna fehni da yarb_u. Nu' u yø ja'i da ma macat'i p' u, gue' u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p' u ja ra libro ca ra De'yo. Porque nuna ra libro na, ja nt'ot'i p' u yø thuhu ya yø ja'i di nth_eui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'uya, mahømbi 'yurcagui ra anxε p'ua ja rá nhudi Oja co 'nεhra De'yo, ja bi pøp'ua n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni ra dehe tengū gui yotra xito. ² Nuna ra dacaye jap'ua ja ra hnini, made ra caye o rá 'yu ra dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo ra dehe p'uya, 'bap'ua yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondi zudi ngue n'na jεya. Porque n'nashna ngu n'nashna zudi. Nu'ua yø xi ra za p'uya, gue'a ra nt'øthe ua ja ra ximhai'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'ua ngue di nja ra castigo. Porque Oja co 'nεhra De'yo, nup'ua ja ra hnini ja rá nhudi p'ua. Nu'ua yø ja'i Oja p'uya, ja 'bap'ua ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nurpa rá hmi Oja, 'nε nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'ua ja yø dε yø ja'i. ⁵ Ya hin'yua ra xui p'ua ja ra hnini. Yø ja'i 'bap'ua, ya hingui honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honi ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'ua yø ja'i 'bap'ua ja ra hnini, gue'ua di ndast'abi hangū ra pa'ua.

⁶ Nuna ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Nuya yø hya ja ua, gä majuanī ya. Da zä gui 'yεc'ei gätho ya yø hya ya. Nuna ra Hmu ma Ojahua, nu'mø yø pa xathogui, xa bεnnbabi yø pøngahya ya yø hya bi ma. Pε nu ra ora ja p'uya, nuna ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, guesε rá anxε Oja bá penhya ngue da xipyø mεfi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuna ra Jesús bi 'yεna:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —bi 'yεna.

Ra mmenthī di nthēui yø ja'i da 'yεc'ei na ra hya ja ua, 'nε da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugä drá Xuua, go dá øcä ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a ra hya nt'ot'i'a. Høntho dá øde 'nε da nu'a te ja ngue ga nnu, dá ndantyøhmū p'uya ngue di nne xca thanne ra anxε bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pε ra anxε bi 'yεngui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mεfithogä Oja tengutho'i ngue rá mεfi'i Oja. Co 'nε'ua ni cu mmambrá hya Oja, co 'nε'ua yø ja'i εc'ei na ra hya na 'nε di ho da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i ra libro ja ua, gä yø mεfitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi 'yεngui.

¹⁰ Pε mahømbi 'yεngui:

—Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —εna—. Nu ra ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma da 'yøtra nts'o 'mø —εna—. Pε nu ra ja'i di ho da 'yøtra nho, di siguehma da 'yøtra nho. A nu ra ja'i ya xa unná mmui Oja, di siguehma da dεn'Oja, 'yonjam'mø di hεgui.

¹² Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá εcä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a. ¹³ A nugä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'ua bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'ua rá nzεgui, pε nugä ga sigu ga m'mui para zantho.

¹⁴ Ra mmenthī bi nthēui ra ja'i da menyø he ngue hangū ra pa xta nt'axi. Porque guehya yø ja'i di njapi da zaprá ndät'a ra za di unna 'da'yo te ya. 'Nε di njapi da yarbua ja ra danihni. ¹⁵ Pε nu'ua yø ja'i himbi 'yεc'ei ya yø hya ja ua, da gop'ua thi'ua. Yø 'yεte, yø 'yots'om'mäi, yø hyote, da guehyø ja'i thanne yø dahmu, 'nεhyø mambεthanī, gä da go'a thi.

¹⁶ Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—Nugä drá Jesús, dá penhnä ma anxε bi manya yø hya ja ua, n'namhma da sifi gätho yø 'yεc'ei di mpeti ndap'ua bi zä. Go guecä rá mbom'metogä ra David, 'nε go guecä'a ra dasø bí pøx'mø xudi di dayot'i rá thai —bi 'yεna.

¹⁷ Nu'a ra Espiritu Santo co 'nεhrá xisu ra De'yo, i εna n'na ngu n'na:

—Bá εhε.

A nu to gätho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho da 'yena:

—Bá ehε —da 'yena.

Nu ra ja'i tũthe, dá ehε da zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hinte da gut'i.

¹⁸ Nu to gä øde hanja na rá hya Oja nt'ot'i ra libro ja ua, dami 'yøhmε xanho hanja na ra hya na. Nu to da hyuts'i zits'ε ra hya ja ua, xquet'a Oja da hyuspabi'a ra ndate nt'ot'i ra libro ja ua. ¹⁹ Nu ra ja'i da hyaqui zits'ε ya

yø hya nt'ot'i ra libro ja ua, xquet'a da hyajpabi Oja rá thũhu ra ja'i p'ε ja ra libro nt'ot'i yø thũhu yø ja'i di nthēui ra 'da'yo te. Ya hĩndi njapra ja'i di m'map'ε ja ra maça danihni mmanna libro ja ua.

²⁰ Nu'a mmanya yø hya ja ua, i ena:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —i ena.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bá ehε grá Hmu Jesús.

²¹ A nuyá, nuna ma Hmuhε Jesu-cristo, di japi gätho'ahε. Da ngut'atho.